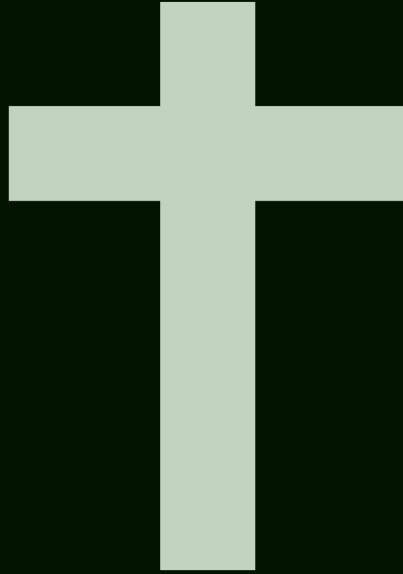

Jú¹ chú³² quioh²¹

Jesús tsá² lin³

Cristo

New Testament in Chinantec, Sochiapam (MX:cso:Chinantec,
Sochiapam)

Jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús tsá² lin³ Cristo
New Testament in Chinantec, Sochiapam (MX:cso:Chinantec, Sochiapam)

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Sochiapam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Sochiapan [cso], Mexico

Copyright Information

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Sochiapam

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
6f949189-17f1-57a8-bc53-e209204aa59c

Contents

MATEO	1
MARCOS	67
LUCAS	108
JUAN	177
LOS HECHOS DE LOS APÓSTOLES	229
ROMANOS	292
1 CORINTIOS	320
2 CORINTIOS	349
GÁLATAS	367
EFESIOS	378
FILIPENSES	388
COLOSENSES	396
1 TESALONICENSES	403
2 TESALONICENSES	409
1 TIMOTEO	412
2 TIMOTEO	420
TITO	425
FILEMÓN	428
HEBREOS	430
SANTIAGO	451
1 PEDRO	459
2 PEDRO	467
1 JUAN	472
2 JUAN	479
3 JUAN	480
JUDAS	482
APOCALIPSIS	485

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Má²téh³

*Tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³
Jesús*

(Lucas 3:23-38)

1 Hi³ lá² bíh¹ cáun² sí² hi³ cha³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Jáun² né³, ñí¹ lá² má²ja³toh³ hi³ jmái² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú².

2 Há²bran²¹ hí³ jmí¹ lín³ jméi² Isaac, tsá² lín³ jméi² Jacob, tsá² lín³ jméi² Judá la³ má²quionh³ jí³ tsá¹ rainh²¹ ní² siáh³. 3 Judá hí³ quionh³ Tamar ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Fares quionh³ Zara. Jáun² Fares hí³ lín³ jméi² Esrom tsá² lín³ jméi² Aram. 4 Aram hí³ lín³ jméi² Aminadab tsá² lín³ jméi² Naasón, tsá² lín³ siáh³ jméi² Salmón. 5 Salmón hí³ quionh³ Rahab ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Booz, hi³ jáun² Booz hí³ né³ quionh³ Rut ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Obed. Obed hí³ né³ lín³ jméi² Isaí. 6 Isaí hí³ lín³ jméi² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jáun² re²¹ Dá²vi²¹ la³ má²quionh³ tsá²mí³ tsá² jmí¹ ñí²cuo² Urías lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Salomón.

7 Salomón hí³ lín³ jméi² Roboam tsá² lín³ hí³ jméi² Abías, hi³ hí³ né³ lín³ jméi² Asa. 8 Jáun² Asa hí³ né³ lín³ jméi² Josafat tsá² lín³ jméi² Joram, tsá² lín³ hí³ jméi² Uzías. 9 Jáun² Uzías lín³ jméi² Jotam tsá² lín³ jméi² Acáz, Acáz hí³ né³ lín³ jméi² Ezequías. 10 Jáun² Ezequías lín³ jméi² Manasés tsá² lín³ hí³ jméi² Amón; Amón hí³ né³ lín³ jméi² Josías. 11 Hi³ jáun² Josías lín³ jméi² Jeconías la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹, jmái¹ hi³ ca³ja³taunh²¹ jáun² tsá² *Israel hí³ tson³ tí³ hué³² Babilonia.

12 Jmí¹ má²li³² jáun² né³, Jeconías hí³ siáh³ ca³li³zian² Salatiel jon², tsá² lín³ hí³ jméi² Zorobabel. 13 Jáun² Zorobabel lín³ jméi² Abiud tsá² lín³ hí³ jméi²

Eliaquim, tsá² lín³ jméi² Azor. 14 Hi³ Azor hí³ né³ lín³ jméi² Sadoc tsá² lín³ jméi² Aquim, tsá² lín³ hí³ jméi² Eliud. 15 Jáun² Eliud lín³ jméi² Eleazar tsá² lín³ hí³ jméi² Matán, tsá² lín³ jméi² Jacob. 16 Jáun² né³, Jacob lín³ jméi² Sé³² ñí²cuo² Má²réi³; Má²réi³ né³ lín³ mí¹ziú¹³ Jesús Tsá² ca³lín³ Cristo.

17 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ hi³ quia³quiún³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tín³ ca³la³ tí³ jmái¹ hi³ zian² hla¹ Dá²vi²¹, hi³ hla¹ Dá²vi²¹ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³huén² tsá² Israel hí³ ja³taunh²¹ hi³ tson³ tí³ Babilonia tín³ siáh³ quia³quiún³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ tsú², hi³ cónh³i¹ quia³quiún³ nió³ jón²zih¹ jón²cho¹ tsú² tín³ la³ tí³ jmí¹ ca³li³zian² jáun² Cristo.

*Jmái¹ hi³ ca³li³zian² Jesús Tsá² lín³
Cristo*

(Lucas 1:26-38, 2:1-7; Juan 1:14)

18 La³ lá² bíh¹ lí³ hi³ ca³li³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo: Má²réi³ jmí¹ má²ná¹lí³ jái¹³ hi³ jenh¹³ cuo² quionh³ Sé³²; tí³la³ ñeh² bíh¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsú² má¹ná¹, ca³li³ lín¹ Má²réi³ hi³ quian² jon², cáun² hi³ lí³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹. 19 Jáun² Sé³² tsá² nióh³² tsú² hí³ jái¹³ quionh³ né³, ca³li³hnió³ tsunh³ jái¹³ quionh³ Má²réi³. Ca³lín¹³ tsú² hi³ jmu³ la³ jáun² ta³ tiá² hin² ñí³², quí¹hliá² tsá² hí³ jan² tsá² chun¹ bíh¹ hi³ jáun² tiá² jmí¹ hnió³ yáh³ tsú² chin¹³ hua³heih²¹ Má²réi³. 20 Tí³la³ tá¹la³ lín²³ tsú² jáun² la³ ní² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² tsú² juí³² qui³ ziú³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sé³², tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ha³ lí² jmú² juénh² nú² hi³ hen¹³ nú² Má²réi³ hi³ lín¹³ ñí²cuoh² nú², quí¹ dain² hi³ quian² tsú² ca³can³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. 21 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³li³zian² dain² hí³, hniáuh³² teh¹ nú² Jesús. La³ ní² bíh¹ lí³ jmái² tsú², quí¹hliá² líón³² tsú² tsá² joh¹ hi³ ca³tí²¹ tso³.

22 La³ ní² bíh¹ ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³ti³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ Juo¹³ dí² cun³quionh³ jan² *ti³² jē¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

23 Jan² tsá¹mái¹³, tsá² tiá² hin² má²ca³cáuh³², can³ jon², hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³zian² dáin² hí³, lí³ jmái² Emanuel, (hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² zenh² quiúnh¹ jnoh¹”).

24 Jmí¹ ñi²¹ jáun² hi³ rá²cuóun¹ Sé³², ca³jmú³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí², hi³ ca³hen³ Má²réri³ hi³ lí¹³ ñi²cuo², 25 Ti³la³ cun³ tiá² ca³tiánh³ bíh¹ tsú² cu³tsa³² ta³ ñeh² bí¹ hi³ lí³zian² jon²; jáun² Sé³² né³ ca³teh³ Jesús dáin² hí³.

2

Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsá²jen³ Jesús

1 Jáun² né³, Jesús hí³ ca³lí³zian² já¹ juú² Belén, hué¹³ Judea, jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Herodes re²¹ hué³² jáun². Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³, ca³cha³táunh¹ ma³ jan² tsá²ñuh² já¹ juú² Jerusalén, tsá² já²taunh²¹ ti³ jui³² ñi¹ hia³² hiú², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ chú² ñih²³ chí¹jmái²¹. 2 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿Ha³ jinh¹ rón³² Tsá² má²ca³lí³zian², Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos? Qui¹ ti³ ñi¹ hia³² hiú² má²ca³neh²¹ jnoh¹ chí¹jmái²¹ hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ jáun² jau³ jnoh¹ ñi¹ lá² hi³ ja³ma³tsú¹ ma³joh²¹ jnoh¹ tsú².

3 Jmí¹ ca³lí³ ñi³² re²¹ Herodes jái¹³ ní² né³, ca³la³ lí¹ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ lí³, jí³ la³jín³² tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. 4 Jmí¹ jáun² ca³teh³ re²¹ hí³ la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ní², jáun² ca³ngái³ dí² tsá² hí³ ha³ jinh¹ ca³ti²¹ hi³ lí³zian² Tsá² lín¹³ Cristo. 5 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Já¹ juú² Belén hín¹³ ti³ hué¹³ Judea bíh¹ lí³zian²; qui¹ jan² hla¹ *ti³² jē¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²:

6 Hnú² juú² Belén hín¹³ ti³ hué¹³ Judá, tiá² huen³ yáh³ hnú² ja¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ hué³² ní²;

quí¹ ñi¹con² hnú² bíh¹ cua³hain³² jan² Tsá² chín¹, Tsá² jmu³ hua³hí¹³ tsá² *Israel tionh² jo³uón³² jná¹³.

7 Jáun² ta³máih³ bíh¹ ca³teh³ Herodes tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hí³, hi³ jáun² ca³ngái³ dí² hi³ hín² jmáih¹ ti³tsóh³ ca³jnia³ chí¹jmái²¹ jáun².

8 Jáun² ca³zen³ dí² tsú² ti³ já¹ juú² Belén hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² ñi¹ zio¹, hi³ cuá²hniah³² náh² re² lín³² dáin² hí³; hi³ jáun² ní¹ má¹ca³chanh²¹ náh², ñá²juah²¹ náh² ñi¹con² jná¹³, hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jai³² ñe¹ hi³ ñi¹ma³tsú¹ ma³joh²¹.

9 Jmí¹ má²lí²zéih³² jáun² re²¹ tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ jui³² hi³ tiáunh¹; hi³ jáun² chí¹jmái²¹ hi³ ca³jie³ tsú² jáun² ti³ ñi¹ hia³² hiú² cuá¹tsau³² chí¹ján³ ta³ ñi¹ tsú² ca³la³ ñi¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³há³² tie³ tá²chi²¹ ñi¹ rón²¹ dáin². 10 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jie³ tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ hi³ má²he² tie³, jáun² jlánh¹ ca³lí³ hiún² lín³² tsí³; 11 hi³ jáun² jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² ñeih³ né³, ca³jen³² dáin² quionh³ Má²réri³ mí¹ziú¹³. Jmí¹ jáun² ca³dí³ñi³² dí² tiáunh¹ hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dáin² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³nia³ tsú² cuó² quioh²¹, hi³ ca³huéh³ cú¹mí¹niau²¹, ziún², jí³ no¹ hi³ lí³ quionh³ há² má²ró³² jmái² mirra ní² siáh³, hi³ lí¹ ca³cuéh³ dí² dáin². 12 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² jui³² qui³ ziú³ hi³ tiú²uú² hniáuh³² tsa³tánh¹ ti³ jui³² ñi¹ cuá³ Herodes, hi³ jáun² jui³² siáh³ bíh¹ ja³tanh²¹ tsú² cú²jueh³² ti³ juú²co¹.

Jmí¹ ca³cuóun³ tsú² ti³ hué³² Egipto

13 Jmí¹ má²já²tanh²¹ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² Sé³² jui³² qui³ ziú³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Náu², jan³² dain² ní² quionh³ mí¹ziú¹³, cuoun³ tí³ hué³² Egipto, ca³la³ ñí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ hi³ cuá¹han² nú² siáh³ hué³² jáun²; qui¹ né³bí¹ ja³hniah² Herodes dain² hi³ jngih³.

14 Jmí¹jáun² ca³náu² Sé³² hi³ ca³jan³ dain² quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ ja³taunh²¹ ta³ já¹niéi² tí³ hué³² Egipto; 15 jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³tiánh³ tsú² ca³la³ tí³ ñí¹ jun¹ Herodes. La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²ca³juáh³ Juo¹³ dí² jmí¹tin² cun³quionh³ jan² hla¹ tí³² jē¹ Dió³²: “Tí³ hué³² Egipto bíh¹ ca³teh³ jná¹³ Jón³²”.

Herodes jmu² héih³² hi³ jngih³ tsú² tsá¹míh¹

16 Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Herodes hi³ tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ lí¹ má²lí²cáuh³² cú²nga¹ bíh¹, jáun² ca³míh³ lín³² tsí³ tsú²; hi³ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ ma³tsan² tsú² la³jín³² tsá¹míh¹ tsá² jmí¹ má²tiáunh¹ tun³ mieh² tí³ la³ hué³² jmí¹ zian² já¹ juú² Belén jí³ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ní², la³ cun³ tí³ jmá¹ hi³ ca³híe³ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. 17 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Jeremías tí³² jē¹ Dió³²:

18 Ñí¹ja²¹ cáun² mah¹ tí³ juú² Ramá, hi³ ñí¹ho¹ lín²¹ tsú² hi³ hú¹ qui² hú¹ jngih³² tsí³;

Raquel bíh¹ hi³ tsá² cuá¹ho² hi³ ca³tin¹ jón²zih¹.

Cun³ tiá² ca³lí³hnió³ bíh¹ tsú² hi³ niau²¹ re² tsí³,

quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ má²ca³hiá² cá²tsan³ jón²zih¹.

19 Hi³ jáun² né³, jmí¹ má²jún¹ jáun² Herodes ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² jéinh³² Sé³² jui³² qui³ ziú³ tá¹la³ cuá³ jáun² hué³² Egipto, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

20 —Náu², jon¹ dain² quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ cuánh² tí³ hué³² Israel, qui¹ má²cá²tsan³ bíh¹ tsá² jmí¹ hnió³ jngih³ dain².

21 Jáun² Sé³² ca³náu² hi³ ca³jón³² dain² la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ jaunh³ tí³ hué³² Israel. 22 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² Sé³² hi³ Arquelao má²cuá¹ho² siáh³ ta²¹ tí³ Judea cha¹³ hla¹ Herodes jméi², jáun² ca³lí³ cóh³² tsú² hi³ tsánh³² tí³ jáun²; tí³la³ jmí¹ má²lí²héi³ tsú² jáun² héih³² jui³² qui³ ziú³ né³, jaunh³ bíh¹ tí³ hué¹³ Galilea. 23 Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² hué³² jáun² né³, ngau³ hi³ ca³ñí¹cuá² já¹ juú² Nazaret. La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² hi³ Jesús téh³ tsú² hná¹ tsá² Nazaret.

3

Juan² tsá² ziau² jmá² hleh³² já¹i¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8,15-34)

1 Jmí¹jáun² cuan³ Juan² tsá² ziau² jmá² tí³ hué³² quiéin² lí³ tí³ hué¹³ Judea, hi³ hleh³² já¹i¹³ quioh²¹ Dió³², 2 hi³ juáh³ la³ lá²:

—iZa¹ náh² jmí¹ honh², qui¹ má²ja³quián³ ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹!

3 Hi³ ca³tin¹ Juan² ní² bíh¹ já¹i¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu², hi³ ñí¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²;

jmu³ náh² cáun² jui³² cú²tso².

4 Jáun² ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello, lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu², hi³ má³² quioh²¹ tsú² né³ jmí¹ lín³ náih² la³ má²quionh³ jmí²toh¹ hi³ zia³² ja¹ ná². 5 Hi³ jáun² tsá² zian² Jerusalén jmí¹ ja³taunh¹ hi³ ná³² jē¹ tsú², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea jí³ tsá² zian² hué³² can³² cua³ Jordán ní² siáh³; 6 hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³²

jáun² tí² ziau² Juan² jmái² cua³ Jordán jáun².

7 Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ cua³taunh²¹ tsá² téh²³ tsú² tsá² *fariseos ji³ tsá² *saduceos, [tsá² tun³ nió³ hín¹³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos]. Jáun² né³, jmái¹ ca³jié³ Juan² hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² hí³ ja^{3to1} ja³lín²³ hi³ hnió³ zón³² jmái², jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—jHnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ¿Hin² dá² tsánh² ca³zái³ hnoh² hi³ hniáuh³² cuóunh¹³ náh² ca³ti²¹ uu³mi²tsi³² hi³ má²ja³² má²janh²? 8 Jmu³ náh² lín¹ hi³ tson² má²ca³za² jmái¹ honh² náh², 9 ha³ lí²uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hi³ lí¹³ liáun³ náh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; qui¹ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ ca³la³ ti³ quín¹ lá² yáh³ lí¹³ jmu³ Dió³² hi³ lán¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. 10 Qui¹ má²rá¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹ mí¹chí¹ hi³ quiúh³² tsú² la³ji³² hmá² tiá² mái³ chu²¹ hái³², hi³ jáun² tsa³toh³ ja¹ sí². 11 Qui¹ tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmái² hnoh² cun³quionh³ jmái² jma³, cáun² lí²¹ hi³ lín¹ hi³ tson² má²lí²zái³² tsú² jmái¹ tsí³; ti³la³ né³bí¹ já²¹ yáh³ jan² Tsá² ti³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, qui¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ hi³ má¹con²¹ ná¹ tsú² hi³ cue¹ ná¹ chí² láu² tsi³² ta³. Jáun² Tsá² hí³ bíh¹ ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmái²chí³ Chun¹ ji³ cun³quionh³ sí² ní² siáh³. 12 Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹ hi³ chí³² cuú²miih²¹, hi³ jáun² tsa³cuí³² má¹qui³². Chá³² tsú² cu³lí²¹ cuú²miih²¹ má²ji² jáun² ñeih³ hñu³cuí³ quioh²¹; hi³ jáun² má¹qui³² jáun² né³, tsa³toh³ ja¹ sí² bíh¹, cáun² sí² hi³ tiá² tón³² jmái¹ yéi³².

*Jmái¹ cáun³ Jesús jmái²
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)*

13 Jmái¹jáun² cua³han³ Jesús ti³ Galilea, hi³ ca³chó³² can³² cua³ Jordán

ñí¹ jmái¹ dí¹zion² Juan² tsáu² jmái², hi³ hnió³ ziau³ Juan² jmái². 14 Ti³la³ tiá² jmái¹ hei³² yáh³ Juan², hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ ti³ hniáuh³² zón³² jmái² hi³ ziau¹³ hnú²; ¿he³ lí³ sa³ hnú² bíh¹ ti³ ñeih³² ñí¹con² jná¹³?

15 Ti³la³ Jesús né³ ca³juáh³:

—Cuí¹ lí¹³ tín² la³ ní² ta³né³²; qui¹ ca³ta¹ bíh¹ dí² jmú¹³ la³ji³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³².

Jmái¹jáun² né³, ca³ma³ti³² Juan² hi³ ca³zion³ jmái² Jesús. 16 Jmái¹ cáun³ jáun² Jesús jmái² né³, cua³han³ chu³ jmái². Jmái¹jáun² né³ ca³niá³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² ca³jién³² tsú² Jmái²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hi³ má²cuá¹son² ñí¹ quioh²¹ dí², hi³ jniá³ la³jmái¹ jniá³ jan² jái². 17 Jmái¹jáun² ja³ cáun² mah¹ ti³ hñu³mi³cuú² hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Tsá² ní² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹.

4

*Satanás cá² lan²³ Jesús
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)*

1 Jmái¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ Jmái²chí³ Chun¹ Jesús ti³ hué³² quiéin², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ ca³ lau³ tsá² hláinh¹ quioh²¹ tsú².

2 Ñí¹ jáun² ca³ma³hien²¹ tsú² tun³ló³² jmái¹ ji³ tun³ló³² nie³, jmái¹ lí²¹ jáun² né³ lí³ ñí¹cuóunh²¹. 3 Jáun² tsá² cá² lau²³ hí³ ca³ma³janh³² ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³², jmu³ neh²¹ hi³ quín¹ lá² jeinh²¹ *hí³ cuú²miih²¹.

4 Ti³la³ Jesús ca³ngái³:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jun³juáh¹³ jmáh³la³ cun³quionh³ hí³ yáh³ lí¹³ zian² tsá²mi³cuóun², qui¹ ja³bí¹ cun³quionh³ ca³la³ jí³² jái¹³ hi³ hleh³² Dió³² bíh¹ siáh³”.

5 Hi³ jáun² tsá² hláinh¹ hí³ ca³jau³ ti³ Jerusalén juú² hien¹, jáun² ca³dí³chin³

dí² Jesús tsáh³ cuáh³² chín¹, 6 hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ hnú² Jon² Dió³², tanh² la³ tí³ hué³² ó³² neh²¹; qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jmu³ hua³hi¹³ hnú²; hi³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo² hmóu³², qui¹ ní² lí¹ ca³cuíh³ tanh¹ hnú² cun³quionh³ quín¹.

7 Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Ja³bí¹ ñí¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.

8 Siáh³ siáh³ cu³ jéin³² ca³ñí¹jau² tsá² hláinh¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ lín²¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³hiéh³ dí² Jesús la³jí³² juú² ñí¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹ho² ta²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ jí³ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹ tsá² hi³ ní² siáh³; 9 hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ chá¹³ la³jí³² hi³ jniá³ ní² jo³cuonh² hnú² ní¹juáh³ hi³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñí³² jná¹³, jí³ hi³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³.

10 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hláinh¹ la³ lá²:

—Cuánh² quián¹³ *Satanás, qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hi³ ñí¹ jí²¹la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹hain²¹ nú²”.

11 Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² hláinh¹ tí³ có³² ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cón³² Jesús.

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea (Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

12 Jmí¹ ca³nái³² Jesús hi³ Juan² tsá² ziau² jmái² má²cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², jáun² ngah³ dí² tí³ hué¹³ Galilea.

13 Tí³la³ tiú²uú² ca³cuá³ yáh³ tsú² já¹ juú² Nazaret má¹ná¹, qui¹ já¹ juú² Capernaum bíh¹ ngau³ tsú² cú²jueh³² hi³ ca³ñí¹cuá², cáun² juú² nio² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³, ñí¹ má²can³² hué¹³ juú² Zabulón quionh³ juú² Neftalí.

14 Hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³

ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

15 Tsá² hué³² Zabulón quionh³ tsá² hué³² Neftalí, tsá² zian² hué³² nio² hú¹ jui³² tí³ can³² jmí²miih²¹,

tsá² zian² jo²¹ cua³ Jordán, jui³² ñí¹ hia³² hiú²,

la³ má²quionh³ tsá² zian² hué¹³ Galilea ñí¹ má²tionh² *tsá²cá²jo²¹,

16 la³jín³² tsá² ní², tsá² qui³ tionh² ní² ñí¹ já¹nié² ca³jíe³ cáun² joh¹ zín³ lín³²;

hi³ jáun² tsá² ní², tsá² tionh² ñí¹ quian² heinh²¹ quioh²¹ hmú³²,

má²ca³táin³ cáun² joh¹ hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ joh¹ quioh²¹ cáun² jmái¹ hmai²¹ hi³ ca³jniá³² siáh³.

17 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ jmái¹ jáun² bíh¹ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³:

—Za¹ náh² jmí¹ honh², qui¹ má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹.

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

18 Jáun² jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ hué¹³ Galilea; ñí¹ jáun² né³ ca³jien³² gon³ tsá² má²tún² rainh²¹, jan² tsá² jmí¹ jmái² Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹, hi³ tsá² jan² né³ jmái² Tre²¹. Tsá² hí³ jmí¹ lín³ tsá² zanh²³ juo¹³, hi³ jáun² jmí¹ ná¹tón³² hmá³ quioh²¹ chu³ jmái². 19 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²taunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ní² juo¹³ janh²¹ náh² siáh³ tsá²mi³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

20 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹ hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

21 Tí³ chí¹ján³ jáun² ca³lá² ca³jien³² siáh³ Jesús cónh³ gon³ tsá² má²tún² rainh²¹. Jacobo jon² Zebedeo quionh³

Juan² dá¹jon²¹. Tsá² hí³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² quionh³ jméi², hí³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹. Hí³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³, ²² hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³quiú² tsú² mu² quioh²¹ hí³ ca³chan³ tsú² siáh³ jméi², hí³ jáun² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

*Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Marcos 3:7-12; Lucas 6:17-19)*

²³ Hí³ jáun² jmí¹ jáun² jmí¹ cuá¹tí² cuá¹ngí³² Jesús tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hí³ má²tín² tsáun² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hí³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hí³ hleh³² jú¹ chú³² ca³tí²¹ hí³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáun² jo³cuo², jí³ hí³ jmí¹ jmah²³ siáh³ tsáun² ca³la³ jáh³ dú¹ ñí¹ mí¹uí³ hí³ ná¹zian² tsú². ²⁴ Ca³lí³ ñí³² bíh¹ tsáun² tá¹ cáun² hué³² Siria la³ cun³ ta²¹ hí³ jmu² Jesús, hí³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹má²tso² tsí³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hí³ hlah³, mí¹uí³, hí³ cúh² hí³ uóu³²; tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, tsá² ná¹jau² mí¹uí³ tsá¹ lí¹ jún²³ jí³ tsá² hma² ní² siáh³. Hí³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³jmah³ Jesús.

²⁵ Hí³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáun² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², tsá² zian² Galilea, tsá² zian² la³cáun² ñí¹ tioh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² cu³tsa³², tsá² Jerusalén, jí³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ní², jí³ tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú² ní² siáh³.

5

Jái¹³ hí³ ca³ma³ta² Jesús tsi³ máh³

¹ Jmí¹ ca³jién³² jáun² Jesús la³jín³² tsá² hí³ né³, ca³uú³ tsi³ máh³ hí³ jáun² ca³cuá³ ñí¹ jáun². Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³tiánh³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³; ² hí³ jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hí³ má²tín² tsá² hí³ jái¹³ lá²:

*Tsá² lí¹³ zian² re² tín²
(Lucas 6:20-23)*

³—Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²ca³lí³tsin² hí³ tia³mii² jmí²chí³ quioh²¹ ñí¹con²

Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² tsú².

⁴ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² nio² hlah³ tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² chá³² re² tsí³ tsú².

⁵ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tsí¹juí³, quí¹ hí³ bíh¹ tsa³tiánh² cáun² mí³cuú² ñí¹ má²ca³jmú³ Dió³² jái¹³ hí³ cué³².

⁶ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² dí¹quian¹ hí³ ma³zian² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³², la³juah²¹ dúh¹ hí³ ñí¹cuóunh²¹ jí³ hí³ hí¹quiéin² tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hí³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú².

⁷ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ja³² mí³ tsí³ ñí¹con² tsá² siánh³, quí¹ ja³bí¹ Dió³² já³² siáh³ mí³ tsí³ ñí¹con² tsá² la³ hí³.

⁸ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² jí² hñu³ tsí³, quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ jíen³² Dió³².

⁹ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jmu² hí³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsáun², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ juáh³ Dió³² hí³ jon².

¹⁰ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²tso² tsí³ la³ cun³ hí³ jmoh²³ tsáun² cun³ñí¹ hí³ hnió³ jmu³ la³ cun³ hí³ hnió³ Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² Dió³².

¹¹ ”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ jmí¹ quiú² jmí¹ je²³ tsáun², hí³ ca³la³ hí³ hí¹ tsa¹ tsú² hnoh², jí³ ní¹juáh³ jmí¹ hleh³² tsú² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jú¹ tí¹jái² quián¹³ hnoh² cun³ñí¹ hí³ ca³tín¹ jná¹³. ¹² Ma³hiún¹³ náh² honh², tsinh¹ náh² jmu³, quí¹ hñu³mí³cuú² hián¹³ náh² cáun² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²; quí¹ la³ ní² bíh¹ ca³jmúh³² tsú² uá²jai³² tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², tsá² ca³lí³zian² jmí¹tin² la³ cónh³ bíh¹ hnoh².

*Ñí¹, jí³ joh¹ sí² hí³ ca³tín¹ hngá¹máh³
(Marcos 4:21-23; 9:50; Lucas 8:16-17; 14:34-35)*

¹³ ”Hnoh² bíh¹ lín³ ñí¹ ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máh³ bíh¹ ñí¹ né³, jlánh³ yáh³ rón³² lí¹³ jmóuh³² tsú² hí³ jáun² lí³ ñeh¹ siáh³? Tiú²uú² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹

cáun² yáh³; cáun² má²cuí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ha³ zóh³² tsáu².

14 "Hnoh² bíh¹ lín³ joh¹ sí² ñí¹ con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Jáun² né³, jmú¹³ jái¹³: Cáun² juú² nio² ñí¹ lí³ tsáih³ máh³, tiá² lí¹³ yáh³ hính³².

15 Sa³jun³ héinh²³ yáh³ tsú² cáun² sí² hi³ jáun² zih³² tí³ ñeh² cáun² tsí¹ cuó²; tí³la³ ñí¹ ñe¹ bíh¹ dí²chí³ tsú², hi³ jáun² tain²¹ joh¹ la³jín³² tsá² tionh² ñeih³.

16 Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jai³², jmu³ náh² hi³ tai²¹ joh¹ quián¹³ náh² ñí¹ con² tsáu², hi³ jáun² ní¹ má¹ca³jie³ tsáu² la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² hnoh² jáun², hi³ jáun² ma³quien² tsú² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

Jesús má²ta² lánh³ lí³ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés

17 "Ha³ lí² cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ cuan³ hi³ má¹tau²¹ ná¹ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³ hi³ ja³ma³tau²¹ jná¹³ jái¹³ hi³ ca³ma³ta² jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² yáh³; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³ma³tau²¹ yáh³ jná¹³ jái¹³ jáun², quí¹ tí³ ja³ma³tson¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ bíh¹. 18 Qui¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹ con² hnoh², hi³ uá¹ cun³ má²já²hín³ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tiá² lí¹³ yáh³ tsa³hín³ hí¹ cáun² huéh³ quioh²¹ liei²¹, sa³jun³ hí¹ cáun² má³pih²¹ quioh²¹ huéh³ jáun², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ lí¹³. 19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ hai²¹ lí³ua³ cáun² héih³² hi³ rá¹lí³ jáun², uá¹jinh¹ cáun² hi³ tiá² lin¹ nga³ quien², hi³ záih³² tsú² siáh³ tsáu² hi³ tiá² hniáuh³² tónh³² ta²¹, hi³ jáun² má²lín³ bíh¹ tsú² jan² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²tí³² héih³² jáun² né³, jí³ hi³ hieh³² siáh³ tsá² siánh³ hi³ jmu³ la³ jáun², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo²

Dió³². 20 Qui¹ juah³² jná¹³ ñí¹ con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ tiá² tí³ jlánh¹ bí¹ re² jmúh¹³ náh² hi³ tí³² tsí³ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tí³² liei²¹ jí³ tsá² *fariseos, hi³ jáun² jmí¹lín³ bíh¹ tiá² lí¹³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² mñh²³ tsí³

(Lucas 12:57-59)

21 "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ hiauh³ tsá² haun³² dí¹hio³ ñú²deh³ dí² héih³² hi³ lí³ la³ lá²: "Ha³ lí² jngih³ tsáu², quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jngih² tsáu² ca³tin¹ tá¹tsin¹ héih³²". 22 Tí³la³ jná¹³ juah³², hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hian² ñí¹ con² rainh²¹, cun³ tá¹tsin¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ héih³². Ní¹juáh³ tsá² tú² hióh³² rainh²¹, jáun² ñí¹ con² tsá² ná¹ho² ta²¹ hi³ chín¹ bíh¹ tá¹tsin¹ tsú² héih³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² zaih³² rainh²¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹, háinh¹³ tsó³² ja¹ sí² quiu³juóu³² bíh¹ tsú².

23 "Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ cuá¹cánh¹ hnú² ñí¹hiú¹³ hi³ cuá¹cuéh³ nú² Dió³², hi³ tá¹la³ má²zenh² nú² ñí¹ jáun² né³ tsau³ honh² hnú² hi³ zian² jan² renh² hnú² hi³ hau² nú², 24 chá¹ tín² hi³ quiánh¹ jáun² có³² ñí¹hiú¹³ jáun², hi³ cuánh² tín² hi³ cuá¹jmuh³ nú² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quián¹³ nú² quiúnh¹ renh². Má¹jáun² má²ñeih²¹ hnú² siáh³ ñí¹hiú¹³ hi³ ñá¹ma³jnia¹³ nú² hi³ quiánh¹ jáun².

25 "Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hi³ jáun² jau³ tsú² hnú² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹, ma³ré¹³ náh² jái¹³ tá¹la³ hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ juí³² quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tiá² tsa³jau² tsú² ta³ ñí¹ tsá² lín³ jue²¹; quí¹ ní² lí¹ ca³cue³ hnú² jue²¹ hí³ tsá² tú²jái¹³ hi³ tsa³tiaunh² tsú² hnú² hñu³mi¹ñí². 26 Juanh³² jná¹³ hi³ tiá² cáun² lí¹ láun³ yáh³ hnú², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² jí³lí³² máh³.

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² juón¹

27 "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ ca³juáh³ tsú² la³ lá²: "Ha³ lí² lí¹ jmú² lí¹ cuó³".

28 Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² jíen³² tsá²mi³ hi³ hu²¹ hlah³ tsí³, má²lí²jmú³ bíh¹ tsú² tso³ hñu³ tsí³ quionh³ tsá²mi³ hí³.

29 "Ní¹juáh³ mí¹máh¹ tí³ cuá² chu²¹ nú² má²lí²jmú³ hi³ ca³tánh³ nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³hín³ cá² má¹ mí¹máh¹ nú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ tsa³hán³ nú² tá¹ jan² quiu³juóu³².

30 Hi³ ní¹juáh³ cuá² chu²¹ quián¹³ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² hnú² tso³, hná¹ cú²jueh³², hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³há³ cáun² cuonh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ hnú² tá¹ jan² quiu³juóu³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tun³ ñí²cuo²

(Mateo 19:3-11; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

31 "Ja³bí¹ jái¹³ lá² siáh³ juáh²³ tsáu² la³ cun³ jmí¹tin²: "Lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², hniáuh³² bíh¹ cuéh³² tsú² ñí²cuo² cáun² sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú²". 32 Tí³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tun³ tsá²mi³ ñí²cuo² ta³ tiá² lin¹ zia³² jái¹³ he³ tso³ lí²jmú³ quionh³ tsá²ñuh² siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²cueh³² tsú² tsú² jái¹³ hi³ jmu³ juón¹ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ tsá² má²ca³tsáun³ quionh³ ñí²cuo² né³, jáun² tsá² la³ hí³ má²lín³ jan² tsá² juón¹ bíh¹ siáh³.

Jesús hie³² ca³tin¹ tsá² lí¹ hien² Dió³²

33 "Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ tsá²haun³² hiauh³ héih³² lá² jmí¹tin²: "Ha³ lí² tsunh²¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmuh³ ñí¹con² Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²lí²ma³tson¹³ nú² jáun² ñí¹con² tsú²". 34 Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² hniáuh³² hieh¹ náh². Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hñu³mi³cuú², qui¹ ñí¹ jáun² bíh¹ ñí¹ cuá¹quien² Dió³²; 35 sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³

quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hngá¹máh³ lá², qui¹ ñí¹ hué²¹ lá² dá² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² ñí¹ ná¹tsin¹ ta³ bíh¹ Dió³²; hi³ sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² juú² Jerusalén, qui¹ ñí¹ jáun² dá² ca³tin¹ Re²¹ Tsá² chín¹ bíh¹. 36 Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² hnú² chinh³², qui¹ hí¹ cá² máih³² yáh³ jñú² chinh³² hnú² tiá² lí¹³ tiáu² ho³ liáh² hi³ jmúh¹³ nú² huen². 37 Ñí¹ jí²¹la³ tí³ hniáuh³² juáh¹³ hnú²: "Ján³", ho³lá²dá²: "Já¹han²¹" bíh¹; qui¹ la³jí³² jái¹³ hi³ lí¹ má²ná²tsin³ tsú² ñí¹ jái¹³ ní² ja³² ñí¹con² tsá² hláinh¹ bíh¹.

Jesús hie³² ca³ti²¹ hi³ jéinh³² tsú²

(Lucas 6:29-30)

38 "Hnoh² má²ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ qui³ juáh²³ tsú² jáun² la³ cun³ jmí¹tin²: "Hniáuh³² jéinh³² tsú² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ ca³quiúnh³², uá¹la³ cun³ mí¹ñí¹ tsú², ní¹juáh³ ca³hlih³ tsú² mí¹ñí¹ rainh²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hi³ ca³ti²¹ ján¹ tsú² uá²jai³²". 39 Tí³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh²: Ha³ lí² jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² hian² tsí³; tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá² jo²¹ máh¹ náh², tí³ cuéh³ tsú² siáh³ tí³ cá² jo²¹ cáun² cuí¹ pá¹³. 40 Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hi³ hnió³ tsú² quin³ hanh² nú², cuéh³ tsú² la³ jí³ hmih³² cháu³ quián¹³. 41 Ní¹juáh³ zian² tsá² dí²quiaun³ hnú² jmá¹ hi³ cánh¹ hnú² lío²¹ ñí¹ tí³ cú² mei²¹ quin² ta³ tsú², tí³ re² quián² ñí¹ tí³ tenh³ cu³ jáun². 42 Lí³ua³ jan² tsá² zia³² hi³ mi³² ñí¹con² hnú², cuéh³ tsú², hi³ ha³ lí² ma³zian¹³ siáh³ ñí¹con² tsá² zia³² hi³ chí² ñí¹con² nú².

Hniáuh³² hnio³ tsú² tsá² hau²

(Lucas 6:27-36)

43 "Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ juáh²³ tsú² la³ cun³ jmí¹tin²: "Ma³hno¹ tsá² re² juónh³² quiúnh¹, tí³la³ hon² nú² jmu³ ní¹juáh³ tsá² hau² nú²". 44 Tí³la³ jná¹³ juah³²: Ma³hno¹ náh²

tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² náh², [hi³ chu²¹ jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² chú² juóu³², jmu³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsá² hau².] Dió³² lienh¹ quióh²¹ [tsá² quiú² je²³ jí³] tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² nú². ⁴⁵ Jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ lín¹ hi³ tson² lín³ hnoh² jon² Dió³² Ñeh² náh², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²; qui¹ hí³ dá² jmu² hi³ taín³² hiú² tsá² chun¹ la³ jí³ tsá² hláih¹ ní² siáh³, hi³ zen² tsú² siáh³ jmí³ ñí¹con² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ dí², la³ jí³ ñí¹con² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² ní² siáh³. ⁴⁶ Su³uú² lí¹ lín²³ náh² hi³ zia³² hi³ hián¹³ cun³ñí¹ hi³ hno³ náh² jmáh³la³ tsá² hniau³ náh² hmóu³². Qui¹ hí³ la³ tí³ *tsá² chi² hmah²¹ yáh³ jmu² la³ jáun². ⁴⁷ Hi³ ní¹juáh³ cuen²³ hnoh² Dió³² jmáh³la³ tsá² juónh³² náh² re² quiúnh¹, ¿he³ dá² hi³ chu²¹ jmuh³² náh² ní¹juáh³ la³ jáun²? Qui¹ hí³ la³ tí³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³² yáh³ ná¹jmu² la³ jáun². ⁴⁸ Jmu³ náh² chun¹ la³jmí¹ chun¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

6

Jesús hie³² he³ lánh³ lí³ ta²¹ chu²¹

¹ "Ha³ lí² lí¹ ma³ti²¹ náh² cuáh³² jmáh³la³ ñí¹ jé²³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ hniá¹ náh² hi³ jé³ tsáu² lánh³ jmuh³² náh². Qui¹ hí³ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ hián¹³ náh² ñí¹con² Ñeh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², ní¹juáh³ la³ jáun² la³ jmuh³² náh².

² "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ jmí¹ ma³hon¹ hnú² tsá² lí³hniauh²³ ñí¹con², ha³ lí² jmu² hnú² chú¹ja²¹ ñí¹con² ca³la³ jánh³ dú¹ tsáu², tsá² zian² ja¹ hñú³ jí³ tsá² tiáunh¹ hñu³ cuáh³² ní² la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ hléh³² tsáu² re² quióh²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jé³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. ³ Tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ma³hon¹ hnú² tsá² lí³hniauh²³ ñí¹con², jmu³ la³ cun³ lí³ lí¹³

hi³ hí¹ jan² tiá² hin² lí³ ñí³², uá¹jinh¹ tsá² jlánh¹ re² juónh³² náh² quiúnh¹. ⁴ Ta³máih³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnú², hi³ jáun² hián¹³ nú² la³ cun³ hi³ cué³² Ñeh² nú², Tsá² jé²³ la³ cun³ hi³ jmuh³² nú² jáun².

Jesús má²ta² he³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²

(Mateo 7:7-11; Lucas 11:2-4)

⁵ "Ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ hnoh² Dió³², ha³ lí² jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³ zain³² liéinh³² Dió³² ta³ ná¹taun³ ñí¹ lí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² jí³ ñí¹ lí³ cuoh¹ ja¹ hñú³ ní² siáh³, hi³ jáun² jé³ tsáu². Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jé³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. ⁶ Tí³la³ ní¹ má¹ca³lien¹ hnú² Dió³² né³, hen² ñéih³ quián¹³ hi³ jná¹ ho³hñú¹³, hi³ jáun² ñí¹ zenh² nú² jáun² huen² lien¹ Ñeh². Hi³ jáun² la³ jáun² zia³² hi³ hián¹³ nú² ñí¹con² Ñeh², Tsá² jé²³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³ conh¹.

⁷ "Ní¹ má¹ca³lien¹ nú² Dió³², ha³ lí² hléh² cú²hiú² cú²cuóh³² jái¹³ tiá² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ la³jmí¹ jmu² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², qui¹ tsá² hí³ lí¹ lín²³ hi³ cun³quionh³ hi³ hleh³² jáun² hliáun³ jái¹³ lí¹³ ne³ Dió³². ⁸ Lí² jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³; qui¹ ñeh² bí¹ hi³ míh¹³ náh² má²ñí³² bíh¹ Ñeh² náh² ní¹juáh³ he³ lí³hniauh²³ ñí¹con² náh². ⁹ Hi³ jáun² né³, lien¹ náh² Dió³² la³ lá²:

Hnú² Tia²¹, Tsá² ñíh³ nú² hñu³mi³cuú², cá² ñí¹ hi³ chu²¹ cuí¹ ná¹chan¹ hi³ jmái² hnú².

¹⁰ Cuí¹ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ la³jín³² tsáu² tónh³² jo³cuonh² hnú².

Cuí¹ lí¹³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú² jmúh¹³,

la³jmí¹ lí³ hñu³mi³cuú².

¹¹ Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² ñí¹con² jnoh¹ né³²,

la³ cun³ hi³ qui³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³².

12 Chin³² tiá³ honh² ca³ti²¹ hi³
 má²ca³hliáuh² jnoh¹,
 la³jmí¹ chin²³ jnoh¹ tsí³ la³ cun³ hi³
 má²ca³hliánh² tsáu² ñí¹con²
 jnoh¹.
 13 Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá²
 lau³ jnoh¹ tsá² hláinh¹,
 liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹
 tsú².
 [Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jái¹³
 ñí¹con² ca³la³ jí³lí³²,
 Tsá² pin³ cun³ tán¹ cun³ hián²,
 Tsá² cuá¹ quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio².
 Tson² bíh¹ la³ jáun²].

14 "Jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² chíh¹
 honh² tsáu¹³ tsá² jmu² hlah³ ñí¹con²
 náh², jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³
 hñu³mi³cuú² chí¹³ uá²jai³² tsí³ tsáuh³
 hnoh²; 15 tí³la³ ní¹juáh³ tiá² chin²³ yáh³
 hnoh² honh² tsáu¹³ tsáu², jáun² sa³jun³
 Ñeh² yáh³ hnoh² chin¹³ tsí³ tsáuh³
 hnoh².

Jesús hie³² ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²

16 "Ní¹ má¹ca³ma³hien²¹ hnoh²,
 ha³ lí² hái² náh² hlah³ máh¹ la³jmí¹
 jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹; qui¹
 tsá² jmu² hí³ la³ jáun² dá² hnió³ jie³
 tsáu² hi³ hí³ dí² ná¹má²hien²¹. Jú¹
 tson² juanh³² jná¹³ hi³ cun³ ní² bíh¹
 má²ca³táuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ tsá²
 la³ hí³ ní¹juáh³ la³ jáun². 17 Tí³la³
 hnú² má¹na²¹, ní¹ má¹ca³ma³hien²¹
 nú², ráin² máh¹ hi³ siáu¹ siáh³ re²
 chinh³², 18 hi³ jáun² tiá² lí³lieih²¹ tsáu²
 hi³ hnú² ñí³ma³hien²¹ nú². Jí³²la³ Ñeh²
 hnú², Tsá² zenh² quiúnh¹ hnú² ta³ tiá²
 jniá³ jáun² bíh¹ lí³ ñí³²; hi³ jáun² hí³
 bíh¹ zia³² hi³ cué³² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³
 jmuh³² hnú² jáun² ta³máih³.

*Tsá² má²nióh³² hi³ quioh²¹
 hñu³mi³cuú²*
(Lucas 12:33-34)

19 "Ha³ lí² jmú² dí¹quiaunh²¹ honh²
 hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ ñí¹ hué²¹
 lá², ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ hi³ quián¹³
 cun³quionh³ hi³ cuh³ mí¹cháu² jí³ hi³
 hiá³² juóuh³² ní², jí³ ñí¹ lí¹³ hi³ háin²
 hi³ han³. 20 Tí³ re² jmu³ náh² pí³ hi³

lí³ zian² náh² hliáun³ hñu³mi³cuú², ñí¹
 tiá² lí¹³ hí³ mí¹cháu² hi³ cuh³, sa³jun³
 hiá³² juóuh³² siáh³, hi³ sa³jun³ háin²
 lí¹³ tónh³² siáh³ hi³ han³. 21 Quí¹
 ní¹juáh³ ñí¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh²,
 ñí¹ jáun² bíh¹ uá²jai³² cua³ jmí²chí³
 quián¹³ náh².

*Mí¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹
 jan²*

(Lucas 11:34-36)

22 "Mí¹ñí¹ tsú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí²
 quioh²¹ tá¹ jan² tsú²; jáun² né³ ní¹juáh³
 chu²¹ mí¹máh¹ hnú², jáun² ñí¹con²
 tá¹ jan² bíh¹ nú² zia³² joh¹; 23 tí³la³
 ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hláih¹ mí¹máh¹ nú²
 né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ nú² zenh²
 já¹nié². Hi³ ní¹juáh³ cha³ jmí¹ lí³ joh¹
 quián¹³ nú² cáun² já¹nié² bíh¹ la³ lí³,
 jónh³ bíh¹ tiá² la³ lí³ cáun² já¹nié²
 hmíh² ní¹juáh³ la³ jáun²!

Dió³² jí³ quie³ ní²

(Lucas 16:13)

24 "Hí¹ jan² tsáu² tiá² lí¹³ ma³tí³²
 ñí¹con² gon³ juo¹³, qui¹ tiá² tí²¹ yáh³
 tsí³ tsú² tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³,
 tí³² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; re² lín³² bíh¹
 ma³tí³² tsú² héih³² quioh²¹ jan², hi³
 tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú².
 Jáun² né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ hno³ náh²
 Dió³² cu³tsa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh²
 hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

*Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lín³
 jon²*

(Lucas 12:22-31)

25 "Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lí² cuí¹ hi²¹
 honh² náh² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian²
 náh², ca³ti²¹ ha³ jinh¹ já³² má³² hi³
 cúh¹³ náh² ho³ jmái² hi³ húh¹³ náh², jí³
 ha³ jinh¹ já³² hmíh³² hi³ quíh¹³ náh²
 siáh³. ¿Há¹ jun³juáh¹³ jmí²chí³ quioh²¹
 bíh¹ tsú² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³
 cónh³ bí¹ má³² dúh¹; hi³ ngú³ quioh²¹
 bíh¹ tsú² siáh³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³
 cónh³ bíh¹ ha¹ tsú²? 26 Sá¹ní² jie³ ha³
 lánh³ zian² quiuh²¹ tan³², jáh³ tiá² lín¹
 hi³ jñi³² hí¹ cáun², sa³jun³ zia³² bíh¹
 cáun² hi³ lau³² quioh²¹ jáh³, hi³ sa³jun³

zeh² bíh¹ siáh³ hñu³ cuí³ quioh²¹, tí³ la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹ má³² hi³ cue³² Ñeh² náh² hi³ cúh² jáh³. ¡Tí³ la³ hnoh² má¹ ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²! 27 ¿Hin² yáh³ hnoh² tin² jmúh¹³ hi³ cuóun¹³ cónh³ í¹ cá² lí², uá¹ jinh¹ hen² lín³² honh² náh² hi³ cuóun¹³ náh²?

28 "Hi³ ¿he³ láih³² hi³² honh² náh² ca³ tí²¹ hmih³² hi³ quíh¹³ náh²? Sá¹ ní² jie³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuóun² lí¹³ hi³ tsi²¹ ní¹ náí², lí¹³ jáun² tiá² lin¹ jáu² zeh³² yáh³, hi³ sa³ jun³ ta³² siáh³ tá³; 29 tí³ la³ cun³ jáun² ta³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmí¹ jniá³ la³ jmí¹ jniá³ lí¹³ ní², uá¹ jinh¹ jmí¹ zioh² lín³² tsú². 30 Hi³ jáun² né³, ní¹ juáh³ Dió³² jmu² hi³ ca³ la³ chú³² lín³² jniá³ náí², cáun² hi³ tsi²¹ ní¹ náí² né³², hi³ jáun² tsa³ háu² má² jín³² bíh¹ tsú² tí³ ñeh² cáun² pìeh¹ ní¹ má¹ ca³ lí³ quiéin², jáun² ní¹ juáh³ ta³ bí¹ náí² yáh³ jmu² Dió³² hi³ chú³² jniá³, ¡cónh³ bíh¹ tiá² jmu³ Dió³² hi³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lí¹ hi³² honh² náh²! 31 Hi³ jáun² ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh², hi³ juáh¹³ náh²: "¿He³ dá² cúh¹³ dí²?", hi³: "¿He³ dá² hnáih¹³ dí²?" ho³ hi³: "¿He³ dá² quíh¹³ dí²?" 32 Qui¹ la³ jín³² tsá² tiá² Dió³² má² cuóun³² ná¹ hi³² tsí³ ca³ tí²¹ la³ jí³² hi³ ní²; tí³ la³ hnoh² má¹ ná¹, zian² bíh¹ jan² Ñeh² hnoh², Tsá² cuá³ hñu³ mí³ cuú², Tsá² cuá¹ ñi³² la³ jí³² hi³ lí³ hniauh²³ quián¹³ náh². 33 Ñí¹ jí²¹ la³ tí³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³ cuo² Dió³² bíh¹ hi³ má¹ tih²¹ náh² re² ní¹ con² tsú², jí³ hi³ má¹ zian¹³ náh² re² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³ la³ jí³² hi³ jáun². 34 Ha³ lí² jmú² náh² hi³² honh² ca³ tí²¹ he³ lí¹³ tsa³ háu², qui¹ zia³² bíh¹ jmáí¹ tsa³ háu² hi³ lí¹³ hi³² honh² hnoh² ca³ tí²¹ hi³ quioh²¹ tsa³ háu². Qui¹ ma³ quin³² ma³ cú² jmáí¹ bíh¹ má² zia³² uu³ mí² tsi³² quioh²¹.

7

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu²
(Lucas 6:37-42)

1 "Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu² hi³ jáun² tiá² ra³ tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jáun². 2 Qui¹ la³ jáun² bíh¹ ra³ tsi³² tsú² héih³² ñí¹ con² hnoh², la³ jmí¹ rá² tsih³² hnoh² jáun² héih³² ñí¹ con² tsáu² bíh¹. La³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ chah³² náh² hi³ cueh³² náh² ñí¹ con² tsáu², héih³² la³ jáun² bíh¹ siáh³ chá³² Dió³² hi³ cué³² ñí¹ con² hnoh². 3 ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jieh²¹ hnú² má¹ qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ ñí¹ renh², ní¹ juáh³ tiá² lí² tsin² yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹ máh¹ huen²? 4 ¿Ha³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hi³ juoh¹ nú² renh²: "¡Cui¹ chí¹³ ná³ má¹ qui³² hu²¹ mí¹ máh¹ hnú²!", hi³ ní¹ juáh³ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² bíh¹ la³ hu²¹ quián¹³ hnú² huen² má¹ lí³² jáun²? 5 ¡Hnú² tsá² lín³ nú² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, la³ ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hi³ hu²¹ mí¹ máh¹ huen², hi³ jáun² má¹ jáun² lí¹³ jieh²¹ hnú² re² hi³ chíh¹ nú² má¹ qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ ñí¹ renh².

6 "Ha³ lí² lí¹ cué² hi³ híen¹ ñí¹ con² tsá² zian² la³ jmí¹ zian² tsái², qui¹ ní² lí¹ ca³ qui³ ca³ jme³ tsú² hi³ chau³ náh² tsú² cú² tiú² cú² jóh³² hó³². Ha³ lí² lí¹ ma³ jnia¹³ hi³ quien² quián¹³ ñí¹ con² tsá² zian² la³ jmí¹ zian² mí² ñí³, qui¹ ní² lí¹ ca³ ha³ ca³ zauh³ tsú².

Mí¹ náh², hniauh², hi³ hléh¹ siáh³
ho³ hñú¹³
(Lucas 11:9-13)

7 "Mí¹ náh² ñí¹ con² Dió³² hi³ jáun² hian³ náh², hniauh² náh² hi³ jáun² chanh¹ náh², hléh¹ náh² ho³ hñú¹³ hi³ jáun² niá³² tsú². 8 Qui¹ ní¹ juáh³ tsá² mí³² ñí¹ con² tsú², hiáuh¹³ bíh¹ tsú²; ní¹ juáh³ tsá² hnauh², choh¹³ bíh¹; hi³ ní¹ juáh³ tsá² hleh³² ho³ hñú¹³ né³, niá³ bíh¹.

9 "Qui¹ ¿hin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá³ honh² hi³ cueh¹ cá² máí³ quín¹ jónh³² ní¹ juáh³ hí¹ miih²¹ bíh¹ la³ cuá¹ mí³²? 10 Ho³ ní¹ juáh³ cuá¹ mí² jan² juo¹³, ¿hí¹

tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan² jáh³ hláinh^{1?} 11 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tu³ bí¹ hnoh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tin² bíh¹ náh² cuéh¹ hi³ chu²¹ ñí¹con² jónh³², jtiá¹³ bíh¹ tiá³ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² cué³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² hiú² mi³²!

12 "Jáun² jmu³ náh² la³jí³² jmáí¹ ñí¹con² tsáu² ní¹juáh³ he³ lánh³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³²; qui¹ la³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lin³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³² ní² uá²jai³².

Ho³jní¹³ jáí³²
(Lucas 13:24)

13 "Tiónh³² náh² tí³ jui³² ho³jní¹³ tsái². Hú³ bíh¹ ho³jní¹³, hi³ ca³la³ hi³ jáu² lín³² bíh¹ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ tsú², hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tsá²táunh¹ jui³² jaun³²; 14 tí³la³ ho³jní¹³ jí³ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ zian² tsú² né³, jáí³² lín³² bíh¹ hi³ tiá² lí³ tí¹ lí³ jenh¹, hi³ jáun² cú¹píh²¹ tsáu² bíh¹ tsá² choh²³ jui³² jaun³².

Lin¹ bíh¹ he³ ñí¹ hmá² cun³quionh³ máí³ hi³ háí³²
(Mateo 12:34-35; Lucas 6:43-45)

15 "Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lí¹ juáh²³ hi³ lín³ tí³² jē¹ Dió³². Tsá² hí³ dá² ja³táunh¹ ñí¹con² hnoh² hi³ ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh², tí³la³ tí³ ñeh² má¹ná¹ ná¹lín³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsí² náí¹ jính¹. 16 Hnoh² lí¹³ lí³ cuóun³² náh² tsú² cun³quionh³ ha³ lánh³ jmu² bíh¹ tsú²; qui¹ tiá² cun³² yáh³ tsú² mi³ uóun²jieh¹³ ja¹ tan³ mi³juíh², hi³ sa³jun³ cun³² yáh³ tsú² mi³ sí² co² tsi³ hmá² ton². 17 La³ ní² bíh¹ lí³ hi³ la³jí³² hmá² chu²¹ háí³² máí³ chu²¹, hi³ la³jí³² hmá² hlah³ né³, háí³² mi³ hlah³. 18 Ní¹juáh³ hmá² chu²¹, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ ha³ máí³ hlah³, sa³jun³ hmá² hlah³ lí¹³ ha³ máí³ chu²¹. 19 La³jí³² hmá² tiá² máí³ chu²¹ háí³², quiéih³² bíh¹ tsú² hmá² jáun², hi³ jáun² jín³² tsú². 20 Hi³

jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ cuóun³² hnoh² tsáu² cun³quionh³ lánh³ jmu² tsú².

Tiá² la³jín³² tsáu² lí¹³ yáh³ tónh³²
jo³cuo² Dió³²

(Lucas 13:25-27)

21 "Jun³juáh¹³ la³jín³² yáh³ tsá² záí³² jná¹³: "¡Hnú² bíh¹ lín³ Juóu³² jná¹³!" lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ jí³²la³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² bíh¹ lí¹³ tónh³². 22 Ní¹ má¹ca²chó³² jmáí¹ jáun², juóun³² lín³² tsáu² záí³² jná¹³: "Hnú² Juo¹³ jnoh¹, jnoh¹ ca³hléh¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² jáí¹³ hi³ ca³hi³ hñu³ tsí³ jnoh¹, hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² bíh¹ ca³huen¹³ jnoh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² siáh³ ca³jmú¹³ jnoh¹ hliáun³ hua³jueh³²". 23 Tí³la³ jná¹³ né³ nga¹ la³ lá² má¹jáun², hi³ juo¹³ ná¹: "Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³lí³ cuóu³² jná¹³ hnoh². ¡Tí³ có³² quin³² náh² ñí¹con² jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hi³ hlah³ hi³ hó³²!"

Jmíh¹ hiah³² pin³, jí³ hi³ tiá² pin³
(Marcos 1:22; Lucas 6:47-49)

24 "Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³ cun³ jáí¹³ hi³ juah³² jná¹³, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, tsá² ca³zih³ hñú¹³ cáun² tsi³ hláu². 25 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tsau³ jmí³, hi³ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ siáh³ cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ tiá³ hi³ jmí¹ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², tí³la³ tiá² cá²quíh³² yáh³, qui¹ ñí¹ hláu² bíh¹ jmí¹ chí¹hliáun³² jmíh¹ hiah³². 26 Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ jáí¹³ hi³ juah³² jná¹³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá²ñuh² cáun¹ bíh¹, tsá² ca³zih³ hñú¹³ ñí¹ záí¹ táh¹. 27 Hi³ jáun² jmí¹ tsau²¹ jmí³, hi³ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ jmí² cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ hi³ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², jáun² hñú³ jáun² né³, ca³quí² cá²cuon³ bíh¹.

28 Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ hleh³² jáun² Jesús, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹náí³² hí³ ca³tí²¹ jáí¹³ hi³ má²ta² tsú²

jáun²; ²⁹ qui¹hliá² jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juáh²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ yáh³.

8

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

¹ Jmí¹ ca³son² jáun² Jesús tsi³ máh³, juóun³² lín³² tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹. ² Hi³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³, hi³ ca³di³jñi³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jin² jná¹³.

³ Jáun² né³, Jesús ca³tí³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² icuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. ⁴ Hi³ jáun² ca³juáh³ Jesús hi³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²lain³² nú²; jí³²la³ tí³ cuánh² hi³ cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Moisés, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ñí³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹

(Lucas 7:1-10)

⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum. Jáun² jan² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano ja³ ñí¹con² tsú² hi³ ca³hiu³ ca³mí³, ⁶ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Tí³², tsá² lín³ quian²¹ jná¹³ rón³² rá²tsáun¹ hi³ hma², jí³ hi³ má²tso² tsí³ hi³ cú² uóu³².

⁷ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñe¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹jmah²¹ ná¹ tsú².

⁸ Tí³la³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³ ca³ngái³:

—Tí³², jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ hnú² cuóh¹³ hñu³² ná¹; ñí¹ jí²¹la³ tí³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹ hi³ jáun² tsá² quian²¹ jná¹³ lan¹³. ⁹ Qui¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³ ja³bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ñí¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: “¡Ña³²!” jáun² ja³²; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: “¡Jmu³ hi³ lá²!” jáun² jmu² bíh¹ tsú².

¹⁰ Jmí¹ má²lí²niéi³² Jesús jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záih³ tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ hí³ cu³hna²¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³ ja¹ tsá² *Israel lá², tsá² nio² cáun² tán¹ tsí³ la³jmí¹ nio² cáun² tsí³ tsá²ñuh² *tsá²cá²jo²¹ lá². ¹¹ Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú² jí³ tí³ juí³² ñí¹ tá²tsí²¹ hiú² ní² siáh³, hi³ tsa³cuú² tsa³hính² cu³lí²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac jí³ hla¹ Jacob ní² hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²; ¹² tí³la³ tsá² jmí¹ ca³tin¹ hi³ tsa³tiánh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³² né³, tsá² hí³ dá² chu³ huen³ bíh¹ tsú² hi³ ziu³ cuín³ tsú² ñí¹ lí³ já¹niéi² tí³ cheih³², ñí¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hi³ má²zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

¹³ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² hliáu³ tsá² chín¹ hí³:

—Cuánh² hñuh³², cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ táunh²³ hnú² ní² ta²¹.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsá² quian²¹ tsú².

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Pé¹

(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

¹⁴ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús hñu¹³ Pé¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jien³² tsú² mi³ziú¹³ Pé¹ hi³ rá¹tsin² ñí¹ jen³ hi³ rá²tsáun¹ hi³ chéin³. ¹⁵ Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuo² tsá²mi³ hi³, jáun² la³juí³² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú²; jmí¹jáun²

ca³náu² tsá²mi³ hí³, hi³ ca³jmú³ má³²
hi³ cuh³ tsú².

*Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)*

16 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³jan²
tsú² juóun³² lín³² tsá² tiáunh¹ jmí²chí³
hláinh¹ hñu³ tsí³ ñí¹con² Jesús;
jáun² cun³quionh³ cá² jon¹ jái¹³ bíh¹
ca³huen³ tsú² la³jín³² jmí²chí³ hláinh¹
hñu³ tsí³ tsáu², ja³bí¹ ca³jmah³ tsú²
siáh³ tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹ mí¹uí³ siáh³
siáh³. 17 Cun³quionh³ la³ jáun² ca³li³tí³
la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹
Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Hi³
bíh¹ ca³caun² hi³ jmí¹ lín³ jnoh¹ jáun²,
jī³ hi³ ca³caun² tsú² siáh³ mí¹uí³ quiú¹³
dí²”.

*Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³
Jesús*

(Lucas 9:57-62)

18 Jmí¹ ca³jíe³ jáun² Jesús hi³ juóun³²
lín³² bíh¹ tsáu² tionh² cu³ jéin³
quioh²¹, jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³
hán³² tsú² cú²jueh³² tí³ jo²¹ jmái¹ lí¹
ná¹ho³ jáun². 19 Jmí¹ jáun² jan² tsá² lín³
tí³² liei²¹ ja³ hi³ cua³lien³ Jesús, hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹
hnú² lí³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

20 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:
—Jáh³ zia³² tá² hláu² quioh²¹ bíh¹
cuo², hi³ zia³² bíh¹ siáh³ záí² quioh²¹
tan³²; tí³la³ Jon² tsá²mi³cuóun² má¹ná¹,
tiá² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ jnioh¹³.

21 Siáh³ siáh³ jan² tsá² má²hen² tí³
con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², cué¹ tín² jái¹³ hi³ ñí¹hón²¹
jné¹³ ñuh³² [ní¹ má¹jun²].

22 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³:

—Ñá³² cu³hna³² jné¹³, hi³ jáun² tsá²
ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cuí¹ cha³hón³²
hla¹ rainh²¹.

*Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² jí³
chí³*

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

23 Jmí¹ jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu²,
hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²

já¹taunh²¹ siáh³ quionh³. 24 Hi³ jáun²
hú¹ jui³² jáun² né³, cu³diá²jan² ca³ja³
cáun² chí³ tiá³ lín³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³
jmí¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmái² hñu³
mu², hi³ jmí¹ má²jlái²³ siáh³ mu²
ma³ quin³² ma³ cu³ tsin¹ jmí²miih²¹.
Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuóun¹
bíh¹. 25 Jáun² ca³ñí¹ñi¹³ tsú² Jesús, hi³
ca³záih³ dí² la³ lá²:

—i Tí³², liau¹ jnoh¹! i Héhn³ máh³
má²tsá²hanh³² dí² hñu³ jmái²!

26 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ja³²lí³ ná¹juen²¹ náh²?
i Jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²!

Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jín³
chí³ jí³ jmí²miih²¹ ní²; hi³ jáun²
jmí¹ jáun² ca³hná³ chí³ hi³ ca³ta³no¹
tie³ pih²¹. 27 Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tiáunh¹
hí³ hñu³ mu² quionh³ Jesús né³, lí¹
ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹, hi³ ca³juánh³ la³
lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní² hi³ hí¹ la³
tí³ chí³ jí³ jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

*Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³²
jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³*

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

28 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús jo²¹
jmái² lí¹ ná¹ho³ né³, ñí¹ má²lí³ hué³²
quioh²¹ tsá² Gadara, jáun² ca³huén²
gon³ tsá²ñuh² ñí¹ táun³ jéin³ lo¹ ñí¹
ná¹hón²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ja³taunh²¹
ñí¹ zenh¹ Jesús. Tá¹ gon³ bíh¹ tsú² jmí¹
tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³; tsá²
hí³ jmí¹ hian² lín³² tsí³ hi³ ca³la³ hí¹
jan² tiá² hin² jmí¹ lí³ ngá¹³ hú¹ jui³²
jáun². 29 Jmí¹ jáun² ca³ma³liáu³² hóh³²
tiá³ lín³² hi³ juáh³:

—¿He³ ca³tin¹ hnú² quiúnh¹ jnoh¹,
hnú² Jesús Jon² Dió³²? ¿Hí¹ ñeh³ hnú²
ñí¹ lá² hi³ ña³jmuh³ nú² hi³ má¹tso¹
jnoh¹ tsí³ ta³ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹
jmái¹?

30 Ñí¹ má²janh² jáun² jmí¹ ñi³táunh¹
juóun³² mí²ñí³ hi³ ñi³cúh¹³ háu²; 31 hi³
jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³
ca³mí³ ñí¹con² Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ hi³ hue¹³ nú² jnoh¹, cué¹ tiá³ jái¹³ hi³ tsá¹tau²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ ó³².

³² Jáun² Jesús ca³juáh³:

—¡Huen³ náh²! ¡Cuá²tióh³² náh²!

Hi³ jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² hí³ hi³ ca³ñí¹tióh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³; la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³cuóun³ mí²ñí³ hí³ tí³ jui³² dí¹jí²³ ñí¹ hlah³, hi³ jáun² ca³sunh³ chu³ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³tsan³.

³³ Tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ né³, ca³cuóun³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² la³ cun³ hi³ má²lí³², jí³ la³jí³² hi³ má²lí³² jáun² ñí¹con² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³. ³⁴ Jmí¹jáun² ca³huén² la³jín³² tsá² juú² hi³ ca³ñí¹ma³jéinh³ Jesús; jmí¹ ca³jien³² dí² jáun² né³, ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² tsú² hi³ cua³han² tsú² hue³² jáun² quioh²¹ dí².

9

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²
(*Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26*)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hi³ Jesús hñu³ mu², hi³ ca³han³ tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² hi³ ca³chánh³² tí³ juú²co¹. ² Ñí¹ jáun² ca³ñí¹jan² tsáu² jan² tsá²ñuh² tsá² hma², hi³ rá¹tsin² cáun² ñí¹ jmu². Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

³ Jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: “Tsá²ñuh² ní² cáun² lí¹ chú² lí¹ lén³² Díó³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹”.

⁴ Tí³la³ Jesús jmí¹ ñí³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² hlaih³ lín²¹ ná¹tioh³ honh² hnoh²? ⁵ ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lín¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³², hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: “¡Tso³

quián¹³ hnú² má²cá²hin³!” ho³ hi³ juáh³ tsú²: “¡Náu², ngí¹!”? ⁶ Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² ho² ná¹ jái¹³ ñí¹ hue²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu². Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³.

—¡Náu², quiaun² jmu² quián¹³, cuánh² hñuh³²!

⁷ Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ hi³ ngah³ hñú¹³. ⁸ Jmí¹ má²lí²jie³ tsáu² hi³ lí³ la³ jáun², lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³ma³quien² tsú² Díó³² Tsá² ca³cué³ pí³ la³ jáun² ñí¹con² tsá²mí³cuóun².

Jesús téh²³ Má²téh³

(*Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32*)

⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngau³ ñí¹ siáh³, jáun² ca³jien³² tsú² jan² tsá²ñuh² jmái² Má²téh³, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náu² Má²téh³ hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

¹⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³² hñú¹³ Má²téh³ hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². Ja³bí¹ ca³tiánh³ siáh³ juóun³² lín³² *tsá² cai³² hmah²¹ ñí¹ mesa jáun² quionh³ tsú², la³ má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹. ¹¹ Jáun² jmí¹ ca³jie³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun² cuú² hinh²³ cu³lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá² ren² tso³ ní²?

¹² Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Ha³ tiá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹, tí³la³ ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. ¹³ Cuá²tánh¹ náh², hi³ cuá²ma³tin¹³ náh² la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Díó³², ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ hnó³² hi³ já³² mí³ honh² bíh¹ náh²,

jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ jngih¹³ náh² jáh³ yáh³ ñí¹con² jná¹³”. La³ ní² bíh¹ rá¹juáh³, qui¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ ná¹ tsá² chun¹, qui¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

14 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ma³hien²¹ lín²¹ jnoh¹, jí³ tsá² fariseos ní² siáh³, tí³la³ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² né³, sa³ tiá² má²hien²¹ yáh³?

15 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ hi³ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² tiánh³ hi³ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo² dúh¹? Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

16 ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; qui¹ tsáuh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹ jáun², hi³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² má²tseh¹, hi³ jáun² tí³jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³² má²cái³² má¹lí³² jáun². 17 Hí³ sa³jun³ tah³² tsú² siáh³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; qui¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hi³ jáun² tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ la³ má²quionh³ chí² láu² tseh¹ jáun². Hí³ jáun² bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² hmai²¹, hi³ jáun² tiá² hi³ láih¹³ tá¹ tun³ hi³ jáun².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ jui³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

18 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹juáh²³ Jesús jáí¹³ ní² né³, jan² tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² *judíos cuan³, hi³ jáun² ca³di³jñí³² hi³

ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ dí², hi³ ca³juáh³:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ cun³ jun³; tí³la³ ní¹juáh³ hnú² ñeih²¹ hi³ ñá¹ra³tsih³² cuonh² ñí¹ quioh²¹ tsú², jenh¹³ bíh¹ tsú².

19 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² tsá² hí³ la³ ní², ca³náu² Jesús hi³ ngau³ quionh³ tsá² hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². 20 Hí³ jáun² hú¹ jui³² jáun² né³ ja³ jan² tsá²mi³ tsáun¹ má²janh² cu³hna²¹ Jesús hi³ ca³tí³ cuo² zéí¹ ha¹ tsú². Tsá²mi³ hí³ né³ má²tí³ cun³ quia³tún³ mií² hi³ jmí¹ má²tso² tsí³ hi³ zian² jmí²hán¹. 21 Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³lín¹³ hñu³ tsí³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ jí³²la³ tí³ tí¹³ jná¹³ uón³² zéí¹ ha¹ bíh¹ tsú², cun³ jáun² bíh¹ má²lan¹³ jná¹³”. 22 Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ cu³hna²¹ hi³ ca³jie³ tí³ ñí¹ cuá¹ja³² tsá²mi³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²lain³² nú² qui¹hliá² lí²cháh¹ cáun² honh².

Hí³ jáun² dá² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsú².

23 Jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús hñú¹³ tsá² chín¹ hí³ né³, ca³jie³ hi³ má²tionh² tí³² tsá² hainh³² [hi³ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ tsa³hón³² hla¹], hi³ tsáun² né³ má²tiáunh¹ tiá³ siaun³² ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² nio². 24 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—¡Huen³ náh² ñí¹ lá²! Qui¹ mí¹míh¹ lá² tiá² rá²jún¹ yáh³, qui¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

Tí³la³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ju³ ca³ngái³ bíh¹ quioh²¹ Jesús. 25 Jmí¹ má²lí²huen³ Jesús tsá² hí³ né³, ca³hi³ ñeih³ ñí¹ rón²¹ mí¹míh¹ hí³ hi³ ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hi³ jáun² ca³náu². 26 Hí³ jáun² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³lí³ ñí³² tsáun² la³ cun³ hi³ lí³ jáun².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ñí¹ jáun², jáun² hú¹ jui³² ja³taunh²¹ gon³ tsá² ten³ cu³hna²¹ tsú² hi³ hí¹hóh³², hi³ hí¹juáh²³:

—Hnú² Tsá² jón²zih¹ jon²cho¹ hla¹
Dá²vi²¹, ¡cuí¹ já² mií³ honh² hnú²
quiú¹³ jnoh¹!

28 Jmí¹ hi²¹ jáun² Jesús ñéh³, jáun²
tsá² ten³ hí³ taunh³ siáh³ ñéh³, jáun²
ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Nió¹ cáun² honh² hnoh² hi³ lí¹³
jmu¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ mih³² náh² ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³, Tí³².

29 Jmí¹ jáun² ca³tí³ Jesús cuo² mí¹ñí¹
tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí²:

—La³ cun³ hi³ táunh²³ hnoh² ní² ta²¹
cuí¹ lí¹³ ñí¹ con² náh².

30 Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³niá³
mí¹ñí¹ tsá² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³,
jlánh¹ ca³jmú³ Jesús héih³² ñí¹ con² tsá²
hí³ hi³ ca³juáh³:

—Jmu³ náh² tion³ hi³ hí¹ jan² tsáu²
lí² cuí¹ lí³ ñí³² hi³ ní².

31 Tí³la³ cun³ rón³² ná¹huen³² bíh¹
tsú² ñí¹ jáun², la³juí³ ca³chá³ bíh¹ tsú²
ñí¹ con² tsá² juú² la³ tán¹ la³ cu³ la³
jéin³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³
jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ jan² tsá² tiá² hleh³²

32 Tá¹la³ hí¹huen³² jáun² tsá² hí³
cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ñí¹ con²
Jesús hi³ ná¹ján² jan² tsá²ñuh² tsá²
tiá² hleh³² hi³ jmí¹ hún¹ jan² jmí²chí³
hláinh¹ hñu³ tsí³. 33 La³ cun³ jmí¹
ca³chin² jáun² Jesús jmí²chí³ hláinh¹
hñu³ tsí³ tsú², ca³ma³liáu³² hleh³².
Jáun² tsáu² né³, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹,
hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹
dí² hué³² *Israel lá² la³ cun³ hi³
má²lí³² ní².

34 Tí³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, jmí¹
ná¹juáh²³:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³
hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³
héih³² quioh²¹ tsá² hláinh¹ juo¹³
jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹.

Jesús ja³² mií³ tsí³ ñí¹ con² tsáu²

35 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³tí³ ca³ngí³
Jesús la³ji³² juú², jí³ juú² míh¹ juú²

siún¹ hi³ má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³
quin³² ma³ caun³² juú², hi³ ñí³hleh²¹
jú¹ chú³² ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³
tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jí³ hi³
jmah²³ tsáu² jí³lí³² ñí¹ mí¹uí³ hi³ zian²
tsú², jí³ hi³ cú² hi³ uóu³² ní² siáh³.

36 Jmí¹ ca³jién³² tsú² tsá² juóun³² lín³²
hí³ né³, ca³ja³ mií³ tsí³ quioh²¹ tsá²
hí³, quí¹hliá² jmí¹ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³
tsú² jí³ hi³ ná¹lín³ tsú² tsá² tiá² hin²
zian² hi³ lí¹³ ma³hau³, la³jmí¹ ñí³táunh¹
*já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian². 37 Jmí¹ jáun²
ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² la³
lá²:

—¡Hliáun³ cu³tí³ bíh¹ hi³ má²ca³láu²,
tí³la³ pih²¹ lín²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹
zian²! 38 Hi³ jáun² né³, hiú¹ mí¹ náh²
ñí¹ con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu²
jáun², hi³ cuí¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun²
hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹.

10

*Jesús téh²³ tsá² quian³tun³ hi³
tsa³hléh² jú¹ chú³²*

(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús
tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²,
hi³ ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú²
jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jí³ hi³
jmah³ tsú² tsá² ná¹tsáun¹ la³ji³² ñí¹
mí¹uí³ jí³ hi³ cú² hi³ uóu³² ní² siáh³.

2 Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmái² tán¹
quian³tun³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²:
la³ñí¹ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³
Pé¹, jí³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² ní²; Jacobo
jon² Zebedeo la³ má²quionh³ Juan²
dá¹jon²¹; 3 Pí²lié¹, Bartolomé, Tú¹ma²¹
jí³ Má²téh³ ní², tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tsá²
cai³² hmah²¹; Jacobo jon² Alfeo; jí³
Tadeo; 4 Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³
tsá² cu³ nió³ *Cananista ní², jí³
Judas tsá² zian² juú² Queriot, tsá²
ca³ñí¹jiénh¹³ hí³ Jesús.

*Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³
tsa³hléh² jú¹ chú³²*

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

5 Jesús ca³zen³ tsá² quian³tun³ hí³ cun³quionh³ héih³² lá²:

—Ha³ lí² cua³táunh¹ náh² hué¹³ *tsá²cá²jo²¹, sa³jun³ cuá¹tiónh³² náh² juú² hín¹³ tí³ Samaria; 6 tí³la³ hniáuh³² cuá¹táunh¹ náh² ñí¹con² tsá² *Israel lá² bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuín³. 7 Cuá²táunh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsú² hí³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo². 8 Jmah²¹ náh² tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³ jí³ tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ siáh³ siáh³; jmu³ náh² hí³ jenh¹³ tsá² má²jún¹; huen³ náh² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ tsáu². Quí¹ hnoh² lí¹ má²hian² bí¹ náh² pí³ ní² ta³ tiá² hmah²¹ quien², jáun² jmuh²¹ náh² ta²¹, tí³la³ ha³ lí² cán² náh² hmah²¹ má¹ná¹.

9 "Ha³ lí² ñí³quián¹ náh² hí¹ cú¹píh²¹ quie³, uá¹ hí³ cú¹mí¹niau²¹, uá¹ hí³ *cú¹tiáu², hí¹ cáun² cú¹dáin³ yáh³. 10 Sa³jun³ hniáuh³² cánh¹ náh² tuh³² hí³ tioh³ hí³ hniáuh³² hú¹ jú³². Ha³ lí² cán² náh² tun³ hanh², sa³jun³ tuh³² tioh³ tanh¹, hí³ sa³jun³ cánh¹ náh² siáh³ hmá²hu²¹; quí¹ tsá² jmu² ta²¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ hiáuh³ la³jí³² la³ cun³ hí³ lí³ hniáuh³² quioh²¹.

11 "Ñí¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² cáun² juú² ho³lá²dá² lí³ua³ cáun² ñí¹náí², hniah³² náh² jan² tsá² chú³² tsí³ ñí¹ jáun² hí³ jáun² tianh³ náh² hñú¹³ tsá² hí³ ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hí³ huen¹³ náh² ñí¹ jáun². 12 Ñí¹ má¹ca³tiónh³² náh² hñú³ jáun², zéih³ tsá² tionh² ñí¹ jáun² hí³ cú¹ tionh² tsú² cáun² hí³ re² hí³ tin². 13 Ñí¹juáh³ hí³ ca³tin¹ tsá² hí³ hí³ tiánh³ cáun² hí³ re² hí³ tin², lí³ quien² bíh¹ hí³ má²lí²zéih³ náh² tsá² hí³, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² ca³tin¹ tsá² hí³ hí³ tiánh³ cáun² hí³ re² hí³ tin², jáun² jáí¹³ hí³ má²lí²zéih³ náh² tsú² jáun² jáuh³ bíh¹ siáh³ ñí¹con² náh² hmóu³².

14 Hí³ ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² hñú³ ho³ juú² ñí¹ ca³cha³táunh¹ náh² tiá² ca³he³ náh² tsú², hí³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ jáí¹³ quián¹³ náh², hí³ jáun² né³, súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ní¹ má¹tí³

ñí¹ huen¹³ náh² hñú³ jáun² ho³ juú² jáun². 15 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmáí¹ hí³ ra³tsí³² Dió³² héih³², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hí³ ma³tson¹³ Dió³² tsá² juú² la³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ ca³quiúnh³² jáun² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma jí³ Gomorra.

Tsá² tanh² ta²¹ Dió³² zian² ja¹ hniéí²

16 "Ísá¹ní² jie³! Jná¹³ zei²¹ hnoh² hí³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² tionh² ja¹ tsí² náí¹. Tí³la³ jmu³ náh² jan²¹ lín²¹ la³jmí¹ lín³ jáh³ hláinh¹; tí³la³ tá¹la³ jáun² né³, jmu³ náh² hí³ chú³² honh² náh² má¹ná¹ la³jmí¹ lín³ chí³ jáí². 17 Hua³hín¹³ náh², quí¹ hnoh² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jí³ hí³ quiu³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñú³ cuáh³² quiú¹³ dí². 18 Hí³ hí¹ ca³la³ tí³ ñí¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ jí³ tsá² ná¹lín³ re²¹ yáh³ tsa³jau² tsú² hnoh² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³; má¹jáun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³ jí³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. 19 Tí³la³ ní¹ má¹ca³zeh³ tsú² hnoh² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³² honh² ní¹juáh³ he³ juáh¹³ náh² ho³ ní¹juáh³ he³ lánh³ rón³² hléh¹³ náh²; quí¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³tí³ ñí¹ hléh¹³ náh², Dió³² bíh¹ cué³² jáí¹³ hí³ cuá¹hléh¹ náh². 20 Quí¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³ tsá² cuá¹hléh¹ náh², quí¹ Jmí²chí³ joh¹ Ñeh² bíh¹ náh² Tsá² hléh³² cun³quionh³ honh¹ náh².

21 "Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméí² mí¹ziú¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hí³ jngah³ tsáu², jí³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéí² quionh³ jméí² mí¹ziú¹³, hí³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ jngah³ tsáu². 22 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³ hau² hnoh² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³tion³ tsí³ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáí¹ quioh²¹ hí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ liáun³. 23 Ní¹juáh³ ca³hí¹ ca³tsa¹ tsú² hnoh²

cáun² juú², huen³ náh² ñí¹ jáun² hi³ cuá¹táunh¹ náh² cáun² juú² siáh³; qui¹ jú¹ tson² juah³² jná¹³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jáunh¹³ ná¹ ñeh² bíh¹ hi³ táunh³ hnoh² la³jí³² juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² Israel.

24 "Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tin³² tiá² lí¹³ lí³tin² tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tí³² joh¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lín³ juo¹³ tsú². 25 Tsá² cuá¹má²tin³² hí³ dá² ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ cun³ jí³²la³ tí³ hi³ chau²¹ jmá¹ hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ tí³² joh¹ bíh¹, hi³ tsá² lín³ quian²¹ né³ ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ juo¹³. Qui¹ ní¹juáh³ ta³bí¹ tsá² chín¹ cáun² hñú³ yáh³ ca³juáh³ tsáu² hi³ lín³ Beelzebú [tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹], icónh³ bíh¹ tiá² tu³ hió³² tsú² tsá² hñú¹³ tsú² ñí¹ hná¹ ní²!

Hin² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²

(Lucas 12:4-7)

26 "Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² juénh² ñí¹con² tsáu². Qui¹ lí³ua³ cáun² hi³ jí²³ tsú², chau³² bíh¹ jmá¹ hi³ jñéh²³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmá¹ hi³ lí²jnia² siáh³. 27 La³jí³² hi³ juo³ jná¹³ hnoh² ta³ hñu³ nié², ma³jnia¹³ náh² jái¹³ jáun² ta³ jma²; hi³ lí³ua³ cáun² hi³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² ñí¹ ná¹conh¹ né³, cuá²tí¹ cuá²hoh³ náh² ca³la³ tí³ tsáih³ hñú³ hi³ cháh¹³ náh² hi³ jáun². 28 Ha³ lí² juenh³ náh² tsá² jngih² jmáh³la³ ngú³, hi³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² tin² yáh³ tsú² jngih³ jmí²chí³ quián¹³ náh²; tí³ re² juenh³ náh² ñí¹con² Tsá² lí¹³ jngah³ náh², hi³ má¹lí³² jáun² né³ lí¹³ zen³ tsú² jmí²chí³ quián¹³ náh² quiu³juóu³².

29 "¿Há¹ tiá² cuen² tsú² gon³ tan³² pih²¹ la³ cun³ cá² héih³² quie³ dúh¹? Tí³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ jáh³ pih²¹ la³ hí³ tiá² jún²³ tá¹la³ tiá² má²lí²cué³² Ñeh² náh² jái¹³. 30 Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jñú² chih³² yáh³ hnoh²

ná¹hi¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máih³². 31 Jáun² né³, ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hi³ hain²¹ tí³ con² Jesús (Lucas 12:8-9)

32 "Hi³ jáun² né³, la³jín³² tsá² má²quien² jná¹³ ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ ta³ ñí¹ Ñuh³² ná¹, Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²; 33 tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ má²quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹con² Ñuh³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³ (Lucas 12:51-53)

34 "Su³uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ ja³jmú³² hi³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹ lá²; qui¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³chá³ jná¹³ tie³ yáh³, tí³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ chá¹³ ná¹ hnié² qui³² bíh¹. 35 Ja³ jná¹³ hi³ ja³jmú³² hi³ tsá²ñuh² ná¹háun³ quionh³ jmé², tsá²mi³ ná¹háun³ quionh³ mí¹ziú¹³, hi³ ló³² tsú² ná¹háun³ siáh³ quionh³ mí³ziú¹³; 36 jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ná¹hniei²¹ quionh³ má²tún² tsá² hñú¹³.

37 "Ní¹juáh³ tsá² ja³²lí³ hnio³ jmé² jí³ mí¹ziú¹³ cha³ jmí¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² ca³tin¹ hen² tí³ con² jná¹³. Hi³ ní¹juáh³ tsá² ja³²lí³ hnio³ tsá²mi³ tsá²ñuh² jon² cha³ jmí¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ siáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ hen² tí³ con² jná¹³. 38 Ja³bí¹ tiá² lí¹³ han³ tsú² tí³ con² jná¹³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ cán³ crei²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³jmí¹ zian² jná¹³ lá². 39 Ní¹juáh³ tsá² hnió³ liáu³ jmí²chí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ jmí²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³.

La³ cun³ hi³ joh¹³ tsú² ñí¹con² Dió³² (Marcos 9:41)

40 "Li³ua³ jan² tsá² he³ hnoh², ja³bí¹ má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ lí³ua³ jan² tsá² ca³he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² la³ jí³ Tsá² ca³ze³ bí¹ jná¹³. 41 Li³ua³ jan² tsá² hen² jan² *tí³² jē¹ Dió³² qui¹ cun³ñí¹ hi³ ja³ tsú² hi³ ja³hléh² jē¹ Dió³², ja³bí¹ tsá² hí³ hiáuh¹³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ jan² tí³² jē¹ Dió³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² jan² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ zian² tsú² la³ jáun², ja³bí¹ hí³ dí² hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ tsá² zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³². 42 Li³ua³ jan² tsá² cué³² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmí² jma³ cuóuh³ ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³, uá¹jinh¹ jan² tsá² tsí¹juí³, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hen² tsú² tí³ con² jná¹³ bíh¹, ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jai³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

11

Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmái² zen² tsáu² ñí¹con² Jesús
(Lucas 7:18-35)

1 Jmí¹ cá¹tsan³ jái¹³ hi³ ca³záih³ jáun² Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹hieh¹ dí² tsá² tiáunh¹ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³².

2 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹hún¹ jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³mí¹ñí² ca³lí³ ñí³² la³ cun³ hi³ jmu² Cristo. Jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ tsa³jien³ Jesús, 3 hi³ tsa³ngái³ tsú² la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ Tsá² ca³tin¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?

4 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ ná¹jíeh³² náh² jí³ hi³ ná¹naih³² náh². 5 Cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ñí¹, tsá² hma² má²ñí³táunh¹, hi³ má²lain³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmí¹ te³ cuá¹ né³ má²nái³² bíh¹, má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsá²

jmí¹ má²ná¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹nái³² bíh¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³. 6 Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lí¹ cha³² hliáun³ ñéih³ tsí³ hi³ ca³tin¹ jná¹³!

7 Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ ca³ma³liáu³² Jesús hleh³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ñí¹jíeh¹³ hnoh² ñí¹ lí³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jíeh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náí² hi³ lí¹ qui² lí¹ jíeh²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³? 8 Hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jíeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹ní² dú¹ jie³ náh², tsá² ná¹quih³² hmih³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹ tionh² re² tin² ñéih³ hñú¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ bíh¹. 9 Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jíeh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² *tí³² jē¹ Dió³²? Qui¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ jan² tí³² jē¹ Dió³². 10 Qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cun³ bíh¹ hnú²,

tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ juí³² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

11 Jmí¹ má²lí²chá³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jín³² tsá² ca³lí³zian² ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; tí³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².

12 "Hi³ jáun² ca³la³ cun³ jmí¹ cuan¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hi³ la³ tí³ ta³né³², héih³² quioh²¹ Dió³² cáun² cuá²zá² cuá²tsó³ bíh¹ ja¹ hniéi² hi³

ti³ li³mi¹ tsá²li³quien², hi³ tsá² jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹ jmái¹ hi³ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².
 13 Jmí¹ tí² quien² bíh¹ la³jí³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² lin³ hi³ tí³² jē¹ Dió³², jí³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés siáh³, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cuan³ Juan² tsá² ziau² hi³ jmái²; 14 jáun² Juan² hí³ bíh¹ lín³ Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², tsá² ca³tin¹ hi³ já³² ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnoh² táunh¹³ ta²¹. 15 Ní¹juáh³ tsá² tsi²¹ cuá¹, cuí¹ nie¹³.

16 "¿He³ ñí¹ tsáu² lí¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá²? Lí¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmí¹ jmu² tsá¹míh¹ ñí³co¹ ja¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaih³² rainh²¹ la³ lá²: 17 "Sa³ tiá² ca³li³ hnáuh² yáh³ hnoh² tsan¹³ jmí¹ lí¹jiéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le²; hi³ sa³jun³ lí²uoh³ yáh³ hnoh² jmí¹ lí¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ nio² hlah³ tsí³ tsú²". 18 Juanh³² jná¹³ la³ ní², quí¹ cuan³ Juan² tsá² tiá² cú² tiá² hính²³, hi³ jáun² tsáu² né³ juáh³: "Tsá² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ bíh¹ hí³". 19 Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², tsá² cú² tsá² aih³² ná¹, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ juáh²³ siáh³ tsáu²: "¿Tsá² jlién³ bíh¹ ní³², hi³ hính²³ siáh³ jmái², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jí³ *tsá² chí² hmah²¹ ní² siáh³!" Tí³la³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ bíh¹ lí² lin¹ hi³ Dió³² jan² Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³.

Tsá² juú² tiá² nieh³
(Lucas 10:13-15)

20 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús jí²³ hi³ ca³tin¹ tsá² juú² ñí¹ má²ca³jmú³ tsú² hliáu³ hua³jueh³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² hí³ tiá² má²ca³za³ yáh³ jmí¹ tsí³. Hi³ ca³juáh³:

21 —jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! jlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh² tsá² juú² Betsaida! Quí¹ sá¹jmí¹

hi³ ca³li³ la³jí³² hua³jueh³² já¹ tsá² jmí¹ zian² juú² Tiro jí³ juú² Sidón dúh¹, la³jmí¹ má²lí³² ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má²hia³ jáun¹³ máh³ jmí¹ má²ca³za³ tsú² jmí¹ tsí³, hi³ jmí¹ má²ca³jmú³ tsú² lin¹ cun³quionh³ hi³ jmí¹ quíh²¹ tsú² jáun² tú²cho¹, jí³ hi³ jmí¹ sén²¹ tsú² siáh³ juá² hmóu³².
 22 Hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² má¹tí³ ñí¹ ra³tsí³² Dió³² héih³², la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² jmí¹tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón. 23 Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, ¿hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hi³ cuá¹tánh¹ náh² hñu³mi³cuú²? Hnoh² dá² cuá¹tánh¹ la³ tí³ quiu³juóu³² bíh¹. Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³li³ hua³jueh³² la³ ní² já¹ juú² Sodoma jmí¹tin² la³jmí¹ lí²¹ ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² jmí¹ nio² bíh¹ juú² jáun² la³ tí³ ta³né³² dúh¹ sá¹jmí¹ hi³ lí³ la³ jáun². 24 Hi³ jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹tsoh¹ hnoh² honh² jmái¹ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² juú² Sodoma jmí¹tin².

Ñá²táunh¹ náh² ñí¹con² jná¹³, jáun² tianh¹³ náh² tie³
(Lucas 10:21-22)

25 Jmái¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² lín³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñu³mi³cuú² jí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnú² jú¹ tson² hi³ jáun² tiá² lí¹³ há¹ ngí¹³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ní² tsá² lieih²¹ ní² siáh³; tí³la³ ñí¹con² tsá² tsí¹ tsá² juí³ bíh¹ ca³niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun². 26 Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tí³ honh² hnú² Tia²¹.

27 "Sá¹ní² jie³ náh², jo³uón³² jná¹³ má²ca³chá³ Nuh³² jná¹³ ca³la³ jí³lí³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² re² Jon², hi³ hnga² bíh¹ siáh³ Jon² Dió³² cuóun³² re² Jméi²; hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³jnia² Jméi² ñí¹con² siáh³, lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi²

dí². 28 Náh² táunh¹ náh² ñí¹ con² jná¹³, la³ jin³² náh² tsá² má² cá² huon³ náh² hi³ ná¹ jmuh³² náh² ta²¹ jí³ hi³ ná¹ quiánh¹ náh² lió²¹, hi³ jáun² jná¹³ chau²¹ tie³. 29 Hen³ náh² hi³ ñí¹ táunh¹ náh² ná¹ cunh² quiúnh¹ jná¹³ la³ jmí¹ ñí³ táunh¹ cuá¹ juí² quiáh² hué³², hi³ jáun² cuí¹ lí³ tin² náh² la³ cun³ hi³ tin² jná¹³, qui¹ jná¹³ jan² tsá² juenh² tsí³ bíh¹, jan² tsá² tiá² jmu² quien² hnga², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ niau²¹ tie³ jmí¹ honh² náh². 30 Qui¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmúh¹³ náh² ta³ ná¹ cunh² náh² quiúnh¹ jná¹³ lí³ cáun² ta²¹ huá¹ bíh¹, hi³ sa³ jun³ héi² yáh³ lió²¹ hi³ cue¹³ jná¹³ siáh³.

12

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú² miih²¹ jmái¹ nio² tie³

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

1 Jmí¹ jáun² né³ jmí¹ cuá¹ ngí³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jná¹ quióh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³. Jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² ca³ lí³ ñí¹ cuóunh²¹, hi³ jáun² ca³ ma³ líáú³² tsú² hi³ cai³² chí² hieh² cuú² miih²¹ hi³ jná¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² hí¹ cúh² dí² má³ jáun². 2 Jmí¹ ca³ jie³ tsá² *fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³ záih³ tsú² Jesús la³ lá²:

—Sá¹ ní² jie³, tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² jmu² ta²¹ hi³ tiá² ca³ tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³.

3 Tí³ la³ hí³ má¹ ná¹, ca³ juáh³:

—¿Tiá¹ má² ca³ híh³ hnóh² ñí¹ Sí² quióh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹ juáh³ hi³ he³ ca³ jmú³ hla¹ re²¹ Dá² ví²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹ cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³? 4 Tsá² hí³ dá² ca³ ñí¹ hi³² ñéih³ hñu³ cuáh³² lí³ hmih³² hi³ ca³ ñí¹ cúh² *hí³ cuú² miih²¹ híen¹ quionh³ tsá² quionh³, cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³ tin¹ cuh³, qui¹ hí³ jáun² dá² jmí¹ ná¹ chan¹ hi³ cuh³ jmáh³ la³ tsá² ná¹ lín³ mí² tsáu² bíh¹. 5 Ho³ ¿tiá¹ má² ca³ híh³ hnóh² liei²¹ quióh²¹ hla¹ Moisés ñí¹ rá¹ juáh³ hi³ mí² tsáu² tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³²

chín¹ tiá² tianh³² yáh³ tie³ ní¹ juáh³ jmái¹ nio² tie³, tí³ la³ cun³ jáun² tiá² tso³ yáh³ hi³ jáun²? 6 Tí³ la³ jná¹³ juanh³² hi³ ñí¹ lá² zia³² cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cuáh³² chín¹. 7 Tiá² la³ má² ca³ ngí¹³ máh³ hnóh² la³ cun³ hi³ rá¹ juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quióh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Jná¹³ dá² hnó³² hi³ já³² mií³ honh² bíh¹ hnóh², jun³ juáh¹³ hi³ jngih¹³ náh² jáh³ ñí¹ con² jná¹³ yáh³”. Sá¹ jmí¹ hi³ má² ca³ ngí¹³ náh² jái¹³ ní² dúh¹, jáun² tiá² cáun² lí¹ jmí¹ cueh¹ yáh³ náh² tso³ tsá² tiá² hi³ lí² jmú³ hí¹ cáun². 8 Qui¹ uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá² mí³ cuóun² jái¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má² ca³ ná³ cáun² cuo²

(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

9 Jmí¹ jáun² cua³ han³ Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ ñí¹ hi³² hñu³ cuáh³² quióh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². 10 Ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá² ñuh² jmí¹ má² ca³ ná³ cáun² cuo²; tí³ la³ tsá² tionh² ñí¹ jáun² má¹ ná¹, jmí¹ hníó³ choh¹³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú², hi³ jáun² ca³ ngáih³ dí²:

—¿Hí¹ lí¹³ jmah³ tsú² jan² tsá² tsáun¹ ní¹ juáh³ jmái¹ nio² tie³ juáh¹³?

11 Jáun² Jesús ca³ ngáí³ ñí¹ con² tsá² hí³:

—¿Hin² dá² lí³ ua³ jan² hnóh², ní¹ juáh³ hi³ ca³ tánh³ jan² *já¹ ziah² joh² náh² cáun² ñí¹ hlah³, há¹ tiá² cuá¹ chin³² náh² jáh³ hí³ joh² uá¹ jinh¹ jmái¹ nio² tie³? 12 Tí³ la³ jí³ jlánh¹ bíh¹ quien² jan² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ jan² já¹ ziah²! Jáun² né³, zia³² bíh¹ jái¹³ hi³ jmu³ tsú² hi³ chu²¹ jmái¹ nio² tie³.

13 Jmí¹ jáun² ca³ záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo² la³ lá²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jmí¹ jáun² ca³ ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² la³ bíh¹ la³ cun³ rón³² lí³ cuá² cáun². 14 Jmí¹ jáun² ca³ huén² tsá² fariseos tí³ cheih³², hi³ ca³ juu³

ca³hléh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ dí² Jesús.

Jái¹³ hi³ ca³juáh³ jan² tí³² jë¹ Dió³² jmí¹tin² hi³ ca³tin¹ Jesús

15 Jmí¹ ca³lí³ ñi³² Jesús jái¹³ jáun² né³, cua³han³ bíh¹ cú²jueh³² ñí¹ jáun²; jmí¹jáun² ja³taunh²¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³hna²¹ tsú². Jesús ca³jmah³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹, 16 hi³ jáun² jmu² dí² héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsáu² hi³ hin² tsánh² hí³ dí². 17 La³ ní² lí³, hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

18 Tsá² lá² bíh¹ Tsá² lín³ quian²¹ jná¹³, Tsá² má²cá²quiánh³² jná¹³, Tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³ jí³ hi³ jlánh¹ tsa¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsú². Cuen²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh² ñí¹con² tsú², jáun² ngái³² tsú² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ jái¹³ he³ lánh³ rón³² rá¹tsí³² jná¹³ héih³².

19 Tiá² hniéi² jmu³ yáh³ tsú², sa³jun³ tí³ hók³² tsú², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ne³ hi³ jmu² tsú² tiá³ siaun³² ja¹ hñú³.

20 Hí¹juáh³ cáun² hmá² tá² má²ca³jñáh³ yáh³ tiá² jau³ tsú², sa³jun³ ye³ tsú² cáun² sí² jmí²cau³² pih²¹ hi³ tion³ chí¹hún¹, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu³ tsú² hi³ jú¹ tson² cah¹³ jmái¹ la³ tán¹.

21 Hí³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ha³ tsí³ ñí¹con² Tsá² hí³.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

22 Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² ñí¹con² Jesús jan² tsá²ñuh² ten³ jí³ hi³ tiá² hleh³² siáh³, hi³ jmí¹ hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Jáun² Jesús ca³jmah³ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³jnia³ ñí¹ jí³ hi³ ca³lí³ siáh³ hléh³². 23 Jáun² la³jín³² tsáu² ca³ja³cáun² tsí³, hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí³ dá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ tsá² ní² juáh¹³, [tsá² qui³ ná¹jan²³ dí² hí³]?

24 Tí³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² fariseos jái¹³ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú tsá² hláinh¹ tsá² chín¹ bíh¹.

25 Tí³la³ Jesús jmí¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³ lánh³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsa³hín³; ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ cáun² juú², ho³lá²dá² tsá² má²tún² cáun² hñú³ ñí¹ tionh¹ lí³ ná¹tsoh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hi³ ná¹quiú² ná¹tín²³, ha³ tiá² lí³ uén³ yáh³ tsá² la³ hí³. 26 Jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ uá²jai³² ní¹juáh³ *Satanás la³ chin² cheih³² hnga², jáun² ñí¹con² hnga² bíh¹ tsú² má²jmu² hniéi²; jáun² né³ ¿ha³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³hie² pí³ quioh²¹ tsú²? 27 Hnoh² juánh³ náh² hi³ jná¹³ huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú; jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿hin² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ huen² tsá² haín²¹ tí³ con² hnoh² jmí²chí³ hláinh¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³ tsáu²? Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² ní² tsá² haín²¹ ní² tí³ con² bí¹ náh² má²lí²lin¹ hi³ lí¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh². 28 Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ ní² né³ má²lí²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³ ná¹jan²³ hnoh² hí³.

29 "Né³² né³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hí³ jan² tsáu² hñú¹³ jan² tsá² pin³ lín³² hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³? Qui¹ jí³²la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².

30 "Hi³ jáun² né³, li³ua³ jan² tsá² tiá² hen² ti³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² hún¹ yáh³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ li³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³li²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ ti³ toh² tiú² jóh³² bíh¹.

31 "Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ hi³ zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ la³jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú² ní² siáh³; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tú² hió³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ha³ tiú²uú² uu³i³tso³ zia³² yáh³ quioh²¹. 32 Li³ua³ jan² tsá² tú² hiáu³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsú²; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³tu³ ca³hió³² Jmí²chí³ Chun¹ né³, tiú²uú² uu³i³tso³ zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² la³ hí³, sa³jun³ mi³cuú² lá² hi³ sa³jun³ mi³cuú² cáun².

Cun³quionh³ má³ hi³ há³² bíh¹ hmá² lí²lin¹

(Mateo 7:17-20; Lucas 6:43-45)

33 "Né³² né³, má³ chu²¹ bíh¹ há³² ní¹juáh³ hmá² chu²¹; jáun² ní¹juáh³ hmá² hlah³ né³, mi³ hlah³ bíh¹ há³². Qui¹ cun³quionh³ má³ hi³ há³² bíh¹ hmá² lí¹³ lí³ cuoh² tsú². 34 ¡Hnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ hléh¹³ hnoh² já¹³ chu²¹ ní¹juáh³ chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tiá² chun¹ náh²? Qui¹ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹canh² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hue³² ho³ tsú². 35 Tsá² chun¹ hleh³² jú¹ chu²¹ qui¹hliá² hi³ chu²¹ zia³² hñu³ tsí³; ti³la³ tsá² hláih¹ tsá² hon² má¹ná¹, hleh³² hi³ hlah³ qui¹hliá² hi³ jáun² bíh¹ zia³² hñu³ tsí³ tsú². 36 Hi³ jáun² jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³², la³jín³² tsáu² bíh¹ tsa³jienh¹ jú¹ tson² quioh²¹ ca³ti²¹ la³jí³² já¹³ tiá² tsú²ta²¹ hi³ má²lí²ta² lí²hi³² tsú². 37 Qui¹ la³ cun³ lí³ já¹³ quián¹³ bíh¹ nú² tá¹tsin¹ nú² héih³², má¹jáun² lí³ lin¹ ní¹juáh³ tá¹can¹ nú² tso³ ho³ tiá² tso³ hauh³² nú².

Tsá² hláih¹ mi³² cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²

(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

38 Jáun² né³, ma³ jan² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ca³juáh³ ñí¹con² Jesús la³ lá²:

—Ti³², hnáu² jnoh¹ neh²¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³².

39 Ti³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²ti³² jē¹ mi³² cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²; ti³la³ tiú²uú² lí²¹ siáh³ hiáu³ yáh³ tsú², jí³²la³ lí²¹ hi³ ca³jē³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³². 40 Qui¹ la³jmí¹ ca³hi³ jáun² hla¹ Jonás hñi³² jmá¹ hñi³² nie³ hñu³ héin¹ jan² jáh³ jmá¹ pan¹ lín²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hñiáu³² tsa³hi³² siáh³ Jon² tsá²mi³cuóun² hñi³² jmá¹ hñi³² nie³ hñu³ hue³². 41 Jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ñí¹con² la³jín³² tsáu², má¹jáun² nu³ tiánh³ tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive hi³ chá³² tso³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² né³², qui¹ hí³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tso³ quioh²¹ jmí¹ ca³nái³² já¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², qui¹ ñí¹ lá² zenh² jan² tsá² ti³jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás hí³. 42 Ja³bí¹ hla¹ tsá²mi³ tsá² jmí¹ chín¹ hue³² ti³la³ quián³ nó³² ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson², hi³ jáun² tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²; qui¹ hla¹ tsá²mi³ hí³ ja³ cáun² hue³² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³ hi³ cua³nié³ já¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón tsá² jlánh¹ jmí¹ quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. Ján³, tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³², qui¹ ñí¹ lá² zenh² jan² tsá² ti³jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³.

Jmí²chí³ hláinh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsí³ tsáu²

(Lucas 11:24-26)

43 "Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jáun² tsá²ngí² ñí¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ñí¹ lí¹³ cuá³² tie³; hi³ jáun² ní¹juáh³

tiá² ca³choh¹³ né³, jáun² lín²³ la³ lá²: 44 “Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ñí¹ cuá¹han³ ná¹”. Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ má²jáu², hi³ má²rá²hiah¹³ jí³ hi³ má²dí¹lí³ re² tin² lín³² ñéih³. 45 Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³i¹ quiaun³ jmí²chí³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hláinh¹ la³ cónh³ bí¹ hnga², hi³ jáun² la³jin³² jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ hlaih³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹lí³² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin². La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹con² tsá² hláih¹ tsá² hon² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹ rainh²¹

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

46 Tá¹la³ dí¹liéinh³² jáun² tsá² hí³ bíh¹ Jesús, cuan³ mí¹ziú¹³ la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹ dí². Jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² cheih³² hi³ jmí¹ hnió³ liéinh³² Jesús. 47 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsáu² ñí¹con² Jesús la³ lá²:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnió³ liéih³² hnú².

48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² má²lí²ngái³² hí³ jái¹³:

—¿Hin² dá² tsánh² hí³ mí²zia³² jná¹³ dúh¹, hi³ hin² dá² tsánh² hí³ renh² jná¹³?

49 Jáun² né³ ca³hien³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³. 50 Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jí³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

13

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² súh²³ jún²

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Jmái¹ jáun² cua³han³ Jesús hñú³ jáun² hi³ ca³ñí¹cuá² can³² jmái² lí¹

ná¹ho³. 2 Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² hñu³ mu², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² tí³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jin³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái². 3 Jmí¹jáun² ca³ma³tin² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹ lín²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹nái² quioh²¹. 4 Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ juí³², hi³ jáun² cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh². 5 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹, hi³ jáun² tia³juí³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². 6 Tí³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lí³ quiéin² bíh¹ qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹. 7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton², tia³juí³² lín³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá². 8 Tí³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hue³², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² mái³ jún² jáun² ca³cué³ ma³ hña³láu³ mái³, ma³ cá² mái³ ca³cué³ ma³ hnaih³² nio² quiú³ mái³, hi³ zia³² ma³ cá² mái³ né³, ca³cué³ ma³ quiu³quia³ mái³. 9 Ní¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ hi³ jmu² dí² jái¹³

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

10 Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús ñí¹ cuá³ jáun², hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ lí³ sa³ cá² ñí¹ jmuh³² jái¹³ bíh¹ hnú² ní¹ má¹tí³ ñí¹ lienh¹ hnú² tsáu²?

11 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lí³ ñíh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jni¹ hi³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹

ní² né³, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ há¹ ngi¹³.
 12 Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹,
 tí³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; hi³
 jáun² lí³ zia³² hliáun³ quioh²¹ ca³la³ hi³
 lí¹ má²tú² má²ziáun²³. Tí³la³ ní¹juáh³
 tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³
 bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹
 tsú². 13 Hi³ jáun² bíh¹ lienh¹ jná¹³
 tsáu² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² ná¹.
 Qui¹ tsá² ní² dá² jie²³ bíh¹, hi³ má¹lí³²
 jáun² tá²tonh¹ la³jmí¹ lí³ tiá² hi³ lí²jie³
 bíh¹; náí³² bíh¹ tsú², tí³la³ tiá² ngi²³
 yáh³, la³jmí¹ lí³ tiá² lí²niéi³² bíh¹ tsú²
 lí²³. 14 La³ cun³ hi³ ná¹lí²³ ní¹con² tsá²
 ní² má²lí³tí²³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹
 Isaías *tí³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun²
 la³ lá²:

Lí³ dá² náih¹ náh² re² lín³², tí³la³ tiá²
 ngi¹³ yáh³ náh²;

Lí³ dá² jieh²¹ náh² siáh³, tí³la³ tiá²
 lí³tsin² yáh³ náh² he³ jaun³²
 ná¹jieh³².

15 Cún¹tio¹ bíh¹ má²cá²;jéinh³² tsí³ tsá²
 lá², hi³ jáun² tiá² ngi¹³ tsú²;

má²ca³jní³ bíh¹ tsú² cuá¹, hi³ jáun²
 tiú²uú² ne³;

má²ca³jní³ bíh¹ tsú² siáh³ ní¹, hi³ jáun²
 tiá² lí¹³ jie³;

Cónh³ tiá² jeinh³² bíh¹ tsú² jmí¹ tsí³ hi³
 jmí¹ lí³ jmah²¹ jná¹³.

16 "Tí³la³ hi³ ca³tin¹ hnoh² má¹ná¹,
 jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh², qui¹hliá² jieh³²
 hnoh² cun³quionh³ mí¹máh¹, jí³ hi³
 naih³² hnoh² siáh³ cun³quionh³ cuáh³.

17 Qui¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
 juóun³² tsá² ca³lín³ *tí³² jë¹ Dió³² jí³
 tsá² jmí¹ ná¹zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³
 Dió³² ní² siáh³ jmí¹ hniá¹ jie³ la³ cun³
 hi³ jieh³² hnoh² lá², tí³la³ tiá² ca³lí³
 yáh³ jie³ tsú², hi³ jmí¹ hniá¹ siáh³ ne³
 la³ cun³ hi³ naih³² hnoh² la³, tí³la³ tiá²
 ca³lí³ yáh³ ne³ tsú².

*Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá²
 súh²³ hí³ jún²*

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

18 "Sá¹ní² niéi² hnoh² he³ hnió³
 juáh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ hi³

ca³tin¹ tsá² súh²³ jún². 19 Ní¹juáh³ tsá²
 náí³² jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³
 tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³², hi³ ní¹juáh³
 tiá² ngi²³ yáh³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun²
 tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ juí³²
 ní¹ ca³súh³² jáun² jún²; jáun² ja³²
 tsá² hláinh¹ hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³
 má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². 20 Jáun²
 tsá² he² jái¹³ tia³juí³² lín³² né³, hi³
 ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá²
 la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ní¹
 cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³juí³² lín³² bíh¹
 ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², 21 tí³la³ cun³ní¹
 hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³ yáh³,
 hi³ jáun² tiá² lí³ uén²³. Hi³ jáun² ní¹
 má¹ca³lí³ zia³² uu³mí²tsí³², ho³ zian²
 tsá² hnió³ jmoh³ hian² tsí³, jáun² tí³
 có³² bíh¹ nau³² tsú² cú²jueh³². 22 Já³bí¹
 zian² tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² lín³
 la³jmí¹ lí³ hué³² ní¹ ca³hiau² ton² ní¹
 cá¹súh²¹ jáun² jún². Qui¹ cun³ní¹ hi³
 jlánh¹ lí¹ qui² lí¹ cha³² tsú² hliáun³
 ñéih³ tsí³ ca³tí²¹ hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá²,
 jí³ hi³ lí¹ lí²can² tsú² siáh³ hi³ lí²hniá¹
 hi³ lí³ zioh² hliáun³, hi³ jáun² tiú²uú²
 lí²quien² yáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³
 tsí³ tsú², hi³ jáun² tiú²uú² hi³ lau³²
 yáh³ ní¹con² tsá² la³ hí³. 23 Tí³la³ tsá²
 ngi²³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² má¹ca³nái³²
 né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ní¹
 cá¹súh²¹ jáun² jún², hi³ jáun² ca³láu²
 bíh¹ re². Ma³ jan² tsáu² lín³ la³jmí¹
 lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ hña³láu³ máí³ máí³
 la³ cun³ cá² máí³, ma³ jan² lín³ la³jmí¹
 lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ hñaih³² nio² quiú³
 máí³ máí³, hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹
 lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ quiu³quia³ máí³
 máí³ la³ cun³ cá² máí³ jún².

*Jái¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ tsí²¹
 ja¹ cuú²müh²¹*

24 Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús
 cónh³í¹ cáun² jái¹³ hi³ lí³ la³ lá²:

—Jmáí¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson²
 quioh²¹ tsáu² lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmáí¹ hi³
 ca³jñí³ jan² tsá²ñuh² jún² chu²¹ hué³²
 quioh²¹, 25 tí³la³ tá¹la³ má²ná¹cuóun¹

tsú² la³jín³² né³, ca³ñí¹hi³² jan² tsáu² ñí¹nái² jáun², tsá² hau² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun², hi³ ca³jñí³ náí² hlah³ ja¹ cuú²miih²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³. 26 Ca³cuon³ bíh¹ cuú²miih²¹ jmí¹ cá¹cuon³, hi³ jáun² ca³hiá² míh³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³cuon³ siáh³ náí² hlah³ ja¹ jáun². 27 Jmí¹jáun² né³, tsá² quian²¹ ca³ñí¹zeh¹ tsá² quioh²¹ ñí¹nái²: “Tí³², já² jún² chu²¹ bíh¹ ca³jñíh³ hnú² ñí¹nái² quián¹³, ¿ha³ yáh³ jinh¹ ja³ náí² hlah³ hi³ má²tsí²¹ ja¹ jáun²?” 28 Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² ca³juáh³: “Cun³ zian² tsá² hian² tsí³ ca³jñí³ bíh¹ náí² hlah³ jáun²”. Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³ngái³: “¿Hnáuh¹ hnú² hi³ tsá¹cái¹³ jnoh¹ náí² hlah³ jáun²?” 29 Tí³la³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái² ca³juáh³: “Tiá² jáun² yáh³, qui¹ ní² lí¹ ca³quiéih² yáh³ náh² cu³diá²jan² cuú²miih²¹ ní¹ má¹ca³quiéih² náh² náí² hlah³ jáun². 30 Tí³ re² cáun² ní² cuí¹ cuóun² tín² cu³tsa³² ca³la³ tí³ ñí¹ ca³láu² máí³; má¹jáun² zein²¹ jná¹³ tsá² jmu² ta²¹ hi³ tsa³quiéi³ tín² náí² hlah³ jáun², hi³ jáun² hñe³ tsú² ma³ cá² tsu²¹, hi³ jáun² tsa³toh³ ja¹ sí² hi³ có³² hi³ jáun² má¹lí³² jáun² né³ tiú³² tsú² cuú²miih²¹, jáun² caun¹³ tsú² hi³ tóh³² ñéih³ hñu³cuí³ quion²¹ jná¹³”.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ jún² mostaza

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

31 Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jáí¹³ lá².
—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² máí³ jún² mostaza hi³ ca³jñí³ jan² tsáu² ñí¹nái² quioh²¹. 32 Máí³ jáun² bíh¹ máí³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ jí³lí³² jún²; tí³la³ ní¹ má¹cá²cuon³ né³, lí²³ cáun² náí² má²ró³² tí³jlánh¹ bíh¹ pa²¹, hi³ lí²³tí³la³ cun³ jmí¹ tí³ cáun² hmá², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ quiuh²¹ tan³² yáh³ ja³táunh¹ hi³ ná²tsí³ za³ ja¹ chí² cuoh² hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³
(Lucas 13:20-21)

33 Ja³bí¹ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jáí¹³ la³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³ hi³ ca³jan³ jan² tsá²mi³ quia³ hmá² jui²¹ cuú²miih²¹, hi³ jáun² tá¹ cá² pïenh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

He³ ca³tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jáí¹³ hi³ jmu²

(Marcos 4:33-34)

34 Jáun² né³, Jesús ca³ma³tin² tsáu² jmáh³la³ cun³ quionh³ jáí¹³ hi³ jmu², hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmí¹ zaih³² tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jáí¹³ hi³ jmu² tsú². 35 La³jí³² hi³ ní² ca³lí³, hi³ jáun² ca³lí³tí³la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ tí³² jë¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: Cun³ quionh³ hi³ jmu¹ jáí¹³ bíh¹ jná¹³ hléh¹³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ hléh¹³; juo¹³ jná¹³ tsáu² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ca³la³ cun³ jmí¹tin², jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá².

Jesús jmu² na²¹ jáí¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ tsí²¹ ja¹ cuú²miih²¹

36 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jáí¹³ ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² ngau³ siáh³ ñéih³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá².

—Jmu³ tiá³ na²¹ ñí¹con² jnoh¹ jáí¹³ hi³ ca³tin¹ náí² hlah³ hi³ hia³² jáun² ñí¹nái².

37 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² bíh¹ lín³ tsá² jñí³² jún² chu²¹ jáun², 38 hngá¹máh³ lá² bíh¹ dá² jaun³² niéih¹ jáí¹³ hi³ lí³ ñí¹nái². Tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² bíh¹ hí³ hi³ niéih¹ jáí¹³ jún² chu²¹, náí² hlah³ jáun² né³ niéih¹ jáí¹³ tsá² joh¹ tsá² hláinh¹ bíh¹. 39 Hi³ jáun² tsá² hian² tsí³ hi³ ca³jñí³ náí² hlah³ jáun² né³, hnga² bíh¹ tsá² hláinh¹ hí³. Jmáí¹ hi³ ló³² jáun² máí³ né³ niéih¹ jáí¹³ jmáí¹ hi³ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá² bíh¹, hi³ jáun² tsá² caun¹³ máí³ hi³ ló³² jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹ hí³. 40 Jáun² la³jmí¹ caun² tsú² náí² hlah³ jáun² hi³ tóh³² ja¹ sí² hi³

jáun² có³², la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹ti³ ní¹ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá². 41 Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² zein²¹ ná¹ tsá²cuú² tsá²tán² tá¹ cáun² ñí¹ hu²¹ uón³² ná¹ hi³ quianh³ la³jín³² tsá² jmu² hi³ tsá² siánh³ jmu³ tso³, ji³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³². 42 Jáun² tsa³tionh³ dí² ñí¹ nio² sí² chéi³ lín³², ñí¹ jáun² tsa³ti² tsa³hoh³² hi³ tsa³ma³zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³². 43 Ti³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³² má¹na²¹, tsá² la³ hi³ bíh¹ lí¹³ jnia³ la³jmí¹ jniá³ joh¹ hiú² ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³² Jméi² tsú². Ní¹juáh³ hnoh² chí² cuáh³, jáun² niéi² náh².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹

44 "Hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun² hi³ quien² lín³² bíh¹, la³jmí¹ lí²¹ ñí¹con² jan² tsá² ca³choh¹³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ tioh³ hñu³ hué³² ñí¹ lí³ ñí¹nái² quioh²¹ tsáu²; hi³ jáun² ti³ ca³ja² bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹ tioh³ jáun². Ca³la³ má²hiún² lín³² tsí³ tsú² ngah³ hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³ji³² hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² hué³² jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ má¹zín³ hu²¹ hñu³ cuáh¹ jáh³ jmái²

45 "Ja³bí¹ hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun² hi³ quien² lín³², la³jmí¹ lí²¹ ñí¹con² jan² tsá²ñuh² tsá² ca³ti³ ca³ngí³ ti³ hlá² ti³ ní² hi³ hnauh² má¹zín³ hi³ téh²³ tsú² jáun² perla, má¹zín³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, ní¹juáh³ hin² zia³² quioh²¹; 46 jáun² jmí¹ ca³choh¹³ tsú² jáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ hmuh²¹ né³, ngah³ hñu¹³ hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³ji³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² má¹zín³ jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ hmá³

47 "Ja³bí¹ jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáu² lí¹³ la³jmí¹ lí³ jmái¹ hi³ ñeih³² tsú² hmá³ hñu³ jmí²miih²¹, hi³ jáun² jáun²³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jáh³ jmái². 48 Jáun² ní¹ má¹ca³canh² jáh³ hmá³ jáun² né³, tsá² zanh²³ jáh³ jmái² chí² hmá³ ti³ can³² jmái² hi³ jáun²

tiánh²³ hi³ quianh²³ jáh³; jáun² jáh³ chun¹ tónh³² tsú² mí²tá², hi³ jáun² cuin²³ bíh¹ tsú² jáh³ tiá² chun¹. 49 La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹ táuh³ jmái¹ ñí¹ hué²¹ lá²; hi³ ja³táunh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³quianh³ ja¹ tsá² hláih¹ tsá² chun¹, 50 hi³ jáun² tsá² hláih¹ tónh³² tsú² ja¹ sí² chéi³ lín³², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ho³ jngih³ ji³ hi³ lí¹³ zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

Cun³ quien² bíh¹ jú¹ tson² uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hmai²¹

51 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Má¹ca³ngí¹³ hnoh² la³ji³² jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³ Ti³².

52 Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ dí² siáh³ tsú² la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² ti³² liei²¹, tsá² má²lí²hí³ jo³cuo² Dió³², tsá² hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² hánh³, hi³ tin² huéh³ hi³ quien² ja¹ hi³ quioh²¹, uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hmai²¹.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

53 Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ jmu² Jesús la³ji³² jái¹³ ní² né³, cua³han³ ñí¹ jáun²

54 hi³ jáun² ca³chánh³² juú²co¹. Ní¹ jáun² né³ ca³ma³liáu³² tsú² hi³ hieh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos hi³ zeh² juú² jáun², hi³ jáun² tsáu² né³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tin³² tsá²ñuh² ní², hi³ jáun² sa³ jlánh¹ yáh³ quiáh¹ jmí¹ tsí³? ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²?

55 Já² jon² hla¹ ti³² hmá² bíh¹ ní³², hi³ Má²réi³ bíh¹ mí¹ziú¹³ tsú². ¿Há¹ jun³juáh¹³ rainh²¹ Jacobo bíh¹ ní³² quionh³ Sé³², Sí¹mu²¹ ní², ji³ Judas ní² siáh³ dúh¹? 56 Ja³bí¹ tsá²mi³ rainh²¹ tsú² siáh³ tionh² já¹ juú² lá². Jáun² né³

¿jinh¹ dá² ca³ñí¹ziú¹ ñí¹liáuh¹ tsá² ní² jái¹³ hi³ jlánh¹ ñí³² ní²?

57 Jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú². Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² jú¹ tsá² rainh²¹ bíh¹ jan² *tí³² jē¹ Dió³² tiá² lí³ quien².

58 Hi³ jáun² tiá² hliáun³ hua³jueh³² ca³jmú³ yáh³ Jesús ní¹ jáun², qui¹ tiá² ta²¹ jmí¹ taunh² yáh³ tsá² hí³ quioh²¹ tsú².

14

*Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²
(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)*

1 Jmái¹ jáun², Herodes tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hué¹³ Galilea ca³lí³ ñí³² hi³ ca³tín¹ Jesús, ² hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

—Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ní³², hi³ má²ca³jenh¹³ ja¹ hla¹. Hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

3 Qui¹hliá² Herodes jmí¹ má²ca³tanh² Juan² hñu³mí¹ñí² hi³ cuá¹tson³, hi³ cuá¹hñei²¹ quionh³ cá²den¹ná¹ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ tsá²mi³ Herodías, tsá² jmí¹ ñí²cuo² Pí²lié¹ rainh²¹ tsá² lín³ ta²¹ hí³. 4 Ca³tanh² tsú² Juan² hñu³mí¹ñí² qui¹ cun³ñí¹ hi³ Juan² hí³ jlánh¹ chí¹ñí¹ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² ca³tín¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² tsá²mi³ ní².

5 Herodes jmí¹ hnió³ jngih³ Juan², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ Juan² lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³², jáun² jmí¹ juénh² tsú² ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³. 6 Tí³la³ jmí¹ ca³jmú³ Herodes jmái¹ hi³ ca³tsín¹³ mieh² né³, ñé¹ tsá¹mái¹³ jon² tsá²mi³ Herodías hí³ hi³ ca³ñí¹tsan³² ñí¹ ta³ ñí¹ jí³lín² tsá² ná¹tén¹ jmái¹ jáun², hi³ jáun² Herodes né³ jlánh¹ ca³tí³ lín³² tsí³. 7 Jmí¹ jáun² ca³jmú³ dí² jái¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ cuéh³² dí² mí¹ hí³ lí³ua³ cáun² hi³ mí³². 8 Jáun² mí¹ hí³ né³, cun³ñí¹ hi³ ca³ma³cau² tín² mí¹ziú¹³, hi³ jáun² ca³ñí¹zeh¹ Herodes la³ lá²:

—Mí³ chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² bíh¹ hnó³² jná¹³ cuéh¹ nú², hi³ ná¹hu²¹ cáun² hñu³ uon².

9 Hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ re²¹ jmí¹jáun²; tí³la³ Dió³² yáh³ má²lí²hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lí²nié³² jái¹³ jáun². 10 Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² lá¹ Juan² hñu³mí¹ñí². 11 Jáun² quiaun² bíh¹ tsú² mí³ chí¹ Juan² hi³ ná¹hu²¹ cáun² uon² hi³ ca³cuéh³ dí² mí¹ hí³, hi³ jáun² ca³ñí¹jienh¹³ tsú² mí¹ziú¹³.

12 Jáun² cua³taunh²¹ tsá² jmí¹ hain²¹ tí³ con² Juan² hi³ cua³quiún³² hla¹, hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí²; jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ dí² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² Jesús.

*Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17;
Juan 6:1-14)*

13 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús hi³ lí³ la³ jáun², jáun² cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ hi³ cáun² mu² hi³ ngau³ ñí¹ tí³ có³² ñí¹ lí¹³ cuá³ hnga². Tí³la³ ca³lí³ ñí³² bíh¹ tsáu² hín² juih³² ngau³ tsú², hi³ jáun² tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³huén² hi³ já¹taunh²¹ juí³² ta³ tí³ ñí¹ ngau²¹ tsú². 14 Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmí¹ cuá¹han³, tí³la³ jmí¹ ca³jé³ tsú² hi³ sa³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mí³ tsí³ dí² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³jmah³ dí² tsá² tsáun¹ hi³ jmí¹ ná¹jan² tsú². 15 Tí³la³ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ma³janh³² ñí¹ zeh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá². Jáun² chú³² juoh¹ nú² tsá² ní² hi³ tsa³tánh¹, hi³ jáun² cuí¹ cha³lia³² má³² cuh³ ñí¹ táun³ hñú³.

16 Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ tsa³tánh¹ tsú²; hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

17 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Tiá² hi³ zia³² yáh³ quiú¹³ jnoh¹, jí³²la³ hñá³ *hí³ cuú²mih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

18 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²cán¹ ñí¹ lá².

19 Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ chan³ tsú² tsáu² hué³² ja¹ mí¹ñéi². Jmí¹jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ hñá³ hí³ jáun² quionh³ tá¹ gon³ hma²¹, hi³ jáun² ca³jie³ tsú² tí³ hñu³mi³cuú² hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²mih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. 20 La³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re²; jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ca³ziaun³. 21 La³ cun³ tsá² ca³cúh² má³² jáun² né³ jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², tí³la³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mi³ quionh³ tsá¹míh¹.

*Jesús cuá¹ngí³² ñí¹ jmái²
(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)*

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tónh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hñu³ mu² hi³ hán³² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin² tá¹la³ dí¹hah² dí² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³. 23 Jmí¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ca³uú³ tsí³ máh³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² hnga² tán¹; jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ jmí¹ cuá³ tsú² cú² hnga² pih²¹ la³ ñí¹ ca³niéi². 24 Tá¹la³ jáun² né³ má²hí¹tsau³² mu² ñí¹ chu³ jo² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun². Jmái² hi³ ja³² ma³ cu³ tsin¹ jáun² jmí¹ má²hí¹hliá³² mu² tí³ hlá² tí³ ní² qui¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ tí³ jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². 25 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³ ngau³ Jesús jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hi³ chí¹ngí³² ñí¹ jmái². 26 Jmí¹ ca³jie³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ cuá¹ngí³² dí² ñí¹ jmái², jáun² ca³hiá²han¹ lín²¹ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ta³ juénh² jáun² bíh¹ tsú² ca³hóh³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ján² tsá² le¹ bíh¹ ó³²!

27 Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

28 Hí³ jáun² Pé¹ né³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Tí³², ní¹juáh³ hnú² bí¹ ni³², jmu³ héih³² hi³ lí¹³ ngí¹³ jná¹³ uá²jaí³² ñí¹ jmái² hi³ ñe¹ ná¹ la³ tí³ ñí¹ hí¹ñeih³² hnú² ní².

29 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá³² jaun³².

Jáun² Pé¹ cua³han³ hñu³ mu² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ ca³ngí³ ñí¹ jmái² hi³ ngau³ tí³ jui³² ñí¹ cuá¹ja³² Jesús.

30 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³lieih²¹ tsú² hi³ tiá³ lín³² bíh¹ he² chí³, jmí¹jáun² ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ja³hanh³² bíh¹ tsú² hñu³ jmái². Tá¹la³ má²hí¹tsá²hanh³² tsú² jáun² né³, ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—Jliau¹ tiá³ Tí³²!

31 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ Jesús cuo² tsú², hi³ ca³juáh³:

—Jlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² hnú²! ¿He³ láih³² lí²cháh¹ hnú² tun³ honh²?

32 Jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² hñu³ mu² né³, ca³hná³ bíh¹ chí³. 33 Hí³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² né³, ca³ma³tsu³ ma³jáuh³² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá².

—Jtson² bíh¹ cu³tí³, hi³ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hnú²!

*Jesús jmáh²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³²
Genesaret
(Marcos 6:53-56)*

34 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³táunh¹ hué³² Genesaret. 35 Jmí¹ ca³lí³ cuóun³² tsá² zian² hué³² jáun² Jesús, ca³nga³ tsú² jái¹³ la³ tá¹ cáun² hué³² jáun², hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jmí¹ zenh¹ Jesús. 36 Hí³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ñí¹con² dí² hi³ cué³² dí² jái¹³ hi³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ dí²; hi³ jáun²

la³jín³² tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³,
lan³ bíh¹.

15

*Hi³ jmu² hi³ tiá² jin² tsá² mi³ cuóun²
(Marcos 7:1-23)*

1 Jmí¹jaun² cua³taunh²¹ ma³ jan²
tsá² *fariseos ñí¹con² Jesús quionh³
tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹; tsá² hí³
má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hí³
jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

2 —¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá²
hain²¹ ní² tí³ con² hnú² la³ cun³
hí³ ná¹ngí²³ tsá²daun³²? Quí¹ tiá²
má²tí³² yáh³ tsú² ca³tí²¹ ha³ lánh³
rón³² hniáuh³² sí³ ren³ tsú² cuo² la³
cun³ ca³tí²¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ jmu³ tsú²
má³².

3 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Hí³ he³ láih³² sa³ tiá² ma³tíh²¹
siáh³ hnoh² uá²jai³² héih³² quioh²¹
Dió³²? Já² ma³tíh²¹ bí¹ náh² cáun² hí³
ná¹héh³ chih³² náh² hmóu³². 4 Quí¹
Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: “Tianh³² náh²
ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”. Hí³ juáh³ siáh³:
“Lí³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi²
mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³ ca³tin¹ jún³ bíh¹”.

5 Tí³la³ hnoh² né³ juánh³ hí³ lí¹³ bí¹
néh¹ hí³ záih³² tsáú² jméi² mí¹ziú¹³
la³ lá²: “Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹
jná¹³ hnú², quí¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹
má²ná¹chan¹ la³jí³² hí³ zia³² quion²¹
jná¹³”. 6 Hí³ jáun² ní¹juáh³ lí³ua³ jan²
tsá² má²lí²juáh³ la³ ní² néh¹, tiú²uú²
tion³ hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú²
jméi² mí¹ziú¹³. Jáun² cun³quionh³ la³
ní² bíh¹ má²ná¹jmuh³² hnoh² hí³ tiá²
quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³²,
cun³quionh³ hí³ ná¹jmuh³² náh² quien²
la³ cun³ hí³ jlánh¹ ná¹héh³ chih³²
náh² hmóu³². 7 ¿Hnoh² tsá² lín³ náh²
la³ cá¹ la³ jéinh¹! Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹
ca³juáh³ hla¹ Isaías *tí³² jē¹ Dió³² hí³
ca³tin¹ hnoh² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³
lá²:

8 Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³
cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹,
tí³la³ jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³ yáh³
tsú² hniau³ jná¹³.

9 Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hí³
má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun²
jná¹³,

quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mi³cuóun²
bíh¹ jaun³² hieh³² tsú² tsáú²
la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹
jná¹³.

10 Jmí¹jaun² ca³teh³ tsú² tsá² tionh²
hí³ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Niéi² náh² jái¹³ lá², jí³ hí³ cuí¹
ngí¹³ náh² ní² siáh³: 11 Jun³juáh¹³ hí³
tsá²toh³ ho³ yáh³ tsú² jmu² hí³ tiá² jin²
tsú². Quí¹ la³jí³² hí³ hue³² hñu³ tsí³
bíh¹ tsú² jmu² hí³ hliánh².

12 Jmí¹jaun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹
hí³ tí³ con² Jesús ñí¹ zenh¹ hí³ ca³juáh³
la³ lá²:

—¿Cá¹lí³tsin² hnú² hí³ jlánh¹
ca³míh³ tsí³ tsá² fariseos jmí¹ lí¹niéi²¹
jái¹³ hí³ lí²juah²¹ hnú² jáun²?

13 Tí³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Lí³ua³ cáun² hmá² hí³ tiá² lí²jñí³²
Ñuh³² jná¹³, hniáuh³² tsa³ca³ bíh¹
ca³la³ tí³ chí² jmu². 14 Ha³ lí² hí¹³
cán² he³ jmu² tsá² ní²; quí¹ tsá² ten³
bíh¹ ní³² hí³ lín³ tsá² quian³² ñí¹ juí³²
ñí¹con² te³ rainh²¹. Quí¹ ní¹juáh³ jan²
tsá² ten³ la³ hieh³² juí³² jan² tsá² ten³
rainh²¹, jáun² né³, chau²¹ jmá¹ hí³
tán¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³²
ní¹juáh³ ñí¹ hó²¹ táu².

15 Jáun² Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jmu³ tiá³ na²¹ jái¹³
jáun² ñí¹con² jnoh¹.

16 Jesús ca³juáh³:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³
ngí²³ náh² siáh³? 17 ¿Tiá¹ má²ñíh¹
hnoh² hí³ la³jí³² hí³ tsá²toh³ ho³ tsú²
chau³² hñu³ héin¹ bíh¹ tsú², ní¹ má¹lí³²
jáun² né³ hue³² tí³ cheih³²? 18 Tí³la³
hí³ hue³² ho³ tsú² má¹ná¹, ja³² la³ tí³
hñu³ tsí³ bíh¹ tsú²; hí³ jáun² bíh¹ ján¹
tson² jmu² hí³ hliáh² jmí¹ tsí³ tsú².
19 Quí¹ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² ja³² la³jí³²
hí³ hlah³, uá¹la³ cun³ hí³ lí¹ chin² tsú²
chí¹, hí³ jngih² tsú² tsáú², hí³ lí¹ jmu²
tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní²,

hi³ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ lín³ tsú² tsá² háin² siáh³, hi³ jmu² tsú² jú¹ tí¹jáí², jí³ hi³ lí¹ tú² lí¹ hión³² tsú² tsáu² ní² siáh³. 20 Hi³ ní² bíh¹ jmu² hi³ tiá² jin² tsú² ta³ ñí¹ Dió³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³cúh² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² hi³ ma³ji² tín² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsáu² né³, jun³juáh¹³ hi³ jáun² yáh³ jmu² hi³ hliánh² tsú².

Jan² tsá²mi³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús

(Marcos 7:24-30)

21 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngau³ la³cáun² juú² Tiro jí³ juú² Sidón. 22 Jáun² hué³² jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³ tsá² hué³² Canaán. Tsá² hí³ né³, ja³ ñí¹con² Jesús hi³ hí¹hóh³² hi³ juáh³ la³ lá².

—jHnú² Tí³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³! Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ jáun² má²tso² lín³² tsí³.

23 Tí³la³ Jesús tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² yáh³. Hi³ jáun² tsá² háin²¹ tí³ con² tsú² cua³taunh²¹ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ hi³ ca³juáh³:

—Chanh²¹ tsá² ó³², quí¹ jlánh¹ tiú² jan³² hí¹jmu² cu³hna²¹ dí².

24 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Dió³² ca³ze³ jná¹³ jmáh³la³ ñí¹con² tsá² *Israel bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² má²já²cuín³.

25 Tí³la³ tsá²mi³ hí³ má¹ná¹, ja³ la³ tí³ ta³ ñí¹ tsú² hi³ ca³dí³jñí³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—jTí³², ma³hau¹ tiá³ jná¹³!

26 Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsái².

27 Tí³la³ tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tí³²; tí³la³ cun³ jáun² cúh² bíh¹ tsái² chí² juoh¹ má³² hi³ suh³² ñí¹ mesa quioh²¹ juo¹³.

28 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—jTsá²mi³, jlánh¹ cáun² la³ nio² honh² hnú²! jCuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú²!

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ mí¹míh¹ jon² tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² lín³² tsá² tsáun¹

29 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³nga² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ hi³ téh²³ tsú² Galilea; hi³ jáun² ca³uú³ cáun² tsi³ máh³, ñí¹ jáun² né³ ca³cuá³. 30 Jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cha³taunh¹ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ ná¹jan² tsá² hma², tsá² ten³, tsá² cáun¹, tsá² hliánh² ní² siáh³, hi³ juóun³² lín³² siáh³ tsá² ná¹jau² mí¹uí³ siáh³ ñí¹ hná¹ ní². Jáun² ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ Jesús, hi³ jáun² hí³ né³ ca³jmah³ tsá² hí³. 31 Hi³ jáun² lí¹ ca³lín³ bíh¹ tsáu² jmí¹ ca³jie³ hi³ tsá² jmí¹ cáun¹ hí³ má²hleh³² bíh¹, hi³ tsá² hliánh² má²lain³², tsá² hma² má²ñi³taunh¹, hi³ jáun² tsá² ten³ né³ má²lí²³ jie³. Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² Israel.

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²

(Marcos 8:1-10)

32 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tsá² háin²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jlánh¹ ja³² mií³ tsin³² jná¹³ ñí¹con² tsá² lá², quí¹hliá² hni³² jmái¹ máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ñí¹ lá² quiún¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ hi³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². Tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ chanh²¹ tsú² hñu¹³ ta³ tiá² hi³ má²lí²cuh³, quí¹ ní² lí¹ ca³huán³ tsú² hú¹ juí³².

33 Jáun² tsá² háin²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³la³ ¿ha³ bíh¹ jinh¹ tsá¹cán¹³ jnoh¹ má³² hi³ cuh³ tsá² juóun³² lín³² lá²? Já² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ lá².

34 Jáun² hí³ né³ ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²míh²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:
—Quiau³ hí³ quionh³ gon³ gáun³
juo¹³ pih²¹ bíh¹ zia³².

³⁵ Jmí¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³²
hí³ tiánh³² tsá² hí³ hué³², ³⁶ jáun²
ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun²
la³ má²quionh³ juo¹³ pih²¹ hí³, hí³
ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹
jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun²
hí³ ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
hí³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³tsóh³ ñí¹con²
tsá² má²tionh² hí³. ³⁷ Jáun² la³jín³² bíh¹
tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re² lín³².
Ca³lí³í¹ máh³ ca³cónh³² quiau³ mí²tá²
chí² juoh¹ hí³ ziau³. ³⁸ Tsá² ca³jmú³
hí³ má³² né³ jmí¹ tín³ quiún³ mei²¹
jmáh³la³ tsá²ñuh², ha³ tiá² ná¹hín¹³
yáh³ tsá²mí³ quionh³ tsá¹míh¹. ³⁹ Jmí¹
lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ñí¹con²
tsá² jmí¹ tionh² hí³, hí³ hí³ hñu³ mu²
hí³ ngau³ tí³ hue¹³ juú² Magadán.

16

Tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos mí³² cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³²
(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Hí³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³
cáun² jmái¹ hí³ ñí¹táunh¹ tsá²
*fariseos quionh³ tsá² *saduceos hí³
ca³ñí¹jien¹³ Jesús; hí³ cun³ñí¹ hí³
hnió³ dí² ca³lan³ tsú² né³, jáun² ca³mí³
dí² hí³ hie³² Jesús cáun² lí²¹ hí³ lí³
hua³jueh³² hí³ já³² tí³ hñu³mí³cuú².

² Tí³la³ hí³ má¹ná¹ ca³ngái³:

—Ñí¹ má¹ca³hláu³ juánh³ hnoh² la³
lá²: “Jlánh¹ re² jniau¹³ hiú², hí³ jáun²
bíh¹ dáin³ chí³cuú²”. ³ Hí³ jáun²
tí³ hú²niéi² né³ juánh³ hnoh² la³ lá²:
“Né³² chau¹³ jmí³, quí¹ jlánh¹ dáin³
jnie²”. [jHnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹
la³ jéinh¹] Já² tín² bíh¹ hnoh² chú¹
ñih²¹ ha³ lánh³ jniá³ chí³cuú², tí³la³ tiá²
la³ tín² yáh³ hnoh² chú¹ ñih²¹ jmái¹
hí³ ziaun² dí² lá² ta³né³². ⁴ Tsá² hláih¹
hon², tsá² tiá² má²tí³² jé¹ mí³² cáun²
lí²¹; tí³la³ tiá² lí²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³
tsú², jí³²la³ lí²¹ hí³ ca³jé³ jáun² tsáu² hí³
ca³tín¹ hla¹ Jonás bíh¹.

Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngah³ dí²; hí³ tsá²
hí³ né³, lí¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ ñí¹ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos
(Marcos 8:14-21)

⁵ Jmí¹ ca³hán² tsú² jáun² tí³jo²¹ jmái²
lí¹ ná¹ho³ jáun² né³, sa³ la³ ca³ja³có³
bíh¹ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²
hí³ jmí¹ cán³ ca³lá² má³². ⁶ Jmí¹ jáun²
ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³
ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos jí³ tsá²
saduceos ní² siáh³.

⁷ Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²
ca³ma³liáu³² hí³ juónh²³ la³ lá² ja¹
hmóu³².

—Cun³ñí¹ hí³hliá² tiá² quián¹ má³²
bíh¹ dí² ní³², hí³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹
tsú².

⁸ Tí³la³ Jesús ca³lí³tsin² bíh¹ hí³ jáun²,
hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hí³
tiá² quiánh¹ má³²? ¿Jlánh¹ tiá² re²
la³ nio² cáun² honh² náh²! ⁹ ¿Tiá¹
má²ngí²³ máh³ hnoh², hí³ sa³jun³
chau² siáh³ honh² náh² ca³tí²¹ hñá³
*hí³ cuú²miih²¹ hí³ ca³tsóh³² jná¹³
jáun² ñí¹con² hñá³ mei²¹ tsáu², hí³
ha³ cónh³ mí²tá² ca³ziau³ siáh³?
¹⁰ ¿Hí¹ sa³jun³ chau² siáh³ honh²
náh² ca³tí²¹ quiau³ hí³ cuú²miih²¹
jáun² hí³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ñí¹con²
quiún³ mei²¹ tsáu², jí³ hí³ cónh³ mí²tá²
ca³ziau³ siáh³ jmí¹ lí²¹ jáun²? ¹¹ ¿Lánh³
bíh¹ rón³² hí³ tiá² ca³lí³tsin² hnoh²
hí³ jun³juáh¹³ ca³tí²¹ quioh²¹ má³²
yáh³ dí¹hléh²³ jná¹³ jmí¹ lí¹juáh²¹ jná¹³
hí³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tí²¹ tie³
quioh²¹ tsá² fariseos quionh³ tsá²
saduceos?

¹² Jmí¹ jáun² bíh¹ ca³lí³tsin² tsú² hí³
tiá² la³ ca³juáh³ yáh³ Jesús hí³ jmu³
tsú² hua³hín¹³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ cán¹
hí¹miih²¹, tí³la³ la³ ca³juáh³ tsú² hí³
jmu³ dí² hua³hín¹³ ca³tí²¹ jái¹³ hí³
hie³² bíh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá²
saduceos.

Pé¹ juáh³ hí³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³
Cristo
(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

13 Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹, jáun² ñí¹ jáun² ca³ngáih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² juáh³ tsáu²?

14 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hí³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái²; zian² tsá² juáh³ siáh³ hí³ hnú² bí¹ néh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², hí³ zian² siáh³ tsá² juáh³ hí³ hnú² bíh¹ hla¹ tí³² jē¹ Dió³² Jeremías, ho³lá²dá² lí³ua³ jan² tsá² jmí¹ lín³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² ñí¹ hná¹ hí³.

15 Jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Hí³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juánh³ hnoh²?

16 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² juú²tsáun².

17 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú² Sí¹mu²¹, jon² Jonás, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³híe³ hnú² jái¹³ ní², quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² bíh¹ má²ca³híe³ hí³ ní². 18 Hnú² bíh¹ jmái² nú² Pé¹ (hí³ hnió³ juáh³ “Quín¹”). Jná¹³ né³ juanh³² hí³ ñí¹ quín¹ lá² bíh¹ chan²¹ jná¹³ tsá² cu³ nió³ joh² ná¹; hí³ ca³la³ hí¹juáh³ pí³ quioh²¹ hmú³² yáh³ tiá² cah¹³ jmái¹ quionh³ tsá² hí³.

19 Jáun² jná¹³ cué¹³ llaves, hí³ hauh³² hnú² jái¹³ hí³ tonh¹ hnú² tsáu² jo³cuo² Dió³²; lí³ua³ cáun² hí³ hñeih²¹ hnú² ñí¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñéih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú², hí³ lí³ua³ cáun² hí³ zaih²¹ hnú² ñí¹ hué²¹ lá² né³, má²záih³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú².

20 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jmú³ Jesús héih³² ñí¹con² tsá² hí³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hí³ hí³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo.

Jesús juáh³ hí³ jún³

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

21 La³ cun³ jmái¹ jáun² máh³ ca³ma³liáu³² Jesús hí³ hieh³² jú¹ tá²na²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³

hniáuh³² tsó³² dí² tí³ Jerusalén; hí³ ñí¹ jáun² né³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jí³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² jmu³ hí³ ma³tso² lín³² dí² tsí³. Ca³juáh³ dí² siáh³ hí³ hí¹ ca³la³ tí³ jngah³ yáh³ tsá² hí³, tí³la³ ñí¹ má²cá²hni² jmái¹ má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ dí². 22 Jmí¹ jáun² ca³ñí¹jau² Pé¹ ñí¹ tí³ có³², hí³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hí³ quiú² jin²³ Jesús, hí³ juáh³ la³ lá²:

—¡Len³ jná¹³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ Dió³² hí³ lí¹³ la³ ní² Tí³²! ¡Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hí³ quiunh²¹ la³ ní²!

23 Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ ñí¹ zenh¹ Pé¹, hí³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Tí³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Satanás! Hnú² dá² lí¹ chí¹cuú² chí¹jnai³² bíh¹ ñí¹con² jná¹³. Tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³ cun³ qui³ lín²³ tsá²mi³cuóun² bíh¹.

24 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² la³jí³² hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hí³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hí³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hí³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³. 25 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun¹. 26 Quí¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hí³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? Quí¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹?

27 Quí¹ Jon² tsá²mi³cuóun² dá² jáunh³ hí³ lin¹ hí³ quien² la³jmí¹ quien² Jméi², la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hí³ jáun² má¹jáun² cué³² hmah²¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ rón³² lí³ ta²¹ hí³ lí²jmú³. 28 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ zian² tsá² ja¹ ñí¹

tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá²
má²lí²jíe³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun²
má²cuá¹ho² ná¹ jái¹³.

17

*Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús
(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)*

1 Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmáí¹ jáun² né³,
Jesús ca³jan³ Pé¹, Jacobo jí³ Juan²
dá¹jon²¹ Jacobo ní² siáh³, hi³ ja³taunh²¹
cáun² tsi³ máh³ ñe¹ ñí¹ lí¹³ tiánh³
hmóu³²; 2 hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³za²
ho¹ñí¹ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hi³. La³jmí¹
jniá³ joh¹ hiú² jniá³ ñí¹ tsú² lí³, hi³
jáun² ha¹ tsú² né³ lí³ tiáú² lín³² la³jmí¹
jniá³ joh¹. 3 Hi³ jáun² cu³diá²jan²
jmí¹ ca³jién³² tsá² hi³ Moisés quionh³
Líh³, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús.
4 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Pé¹ hi³ ca³záih³
Jesús:

—Hnú² Tí³², íhénh³ ma³ chú³²
má²tiauh² dí² ñí¹ lá²! Ní¹juáh³ hnáuh²
hnú², jmu¹ jná¹³ hni³² hñú³reh³; cáun²
quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés
hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.

5 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Pé¹
ja³ cáun² jnie² zín³ lín³² hi³ ca³tsáinh³²
tsú² jí³lín²; hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun²
ñí¹ca³hléh³ jan² tsáú² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá²
hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún²
tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹. Niéi² náh² la³
cun³ hi³ juáh³ tsú².

6 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hi³ jái¹³
ní² né³, ca³juénh² lín³² bíh¹, hi³ jáun²
ca³di³jñí³² ca³la³ hi³ ca³jmú³ rá¹hin³.

7 Hi³ jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹ tionh¹
tsú², hi³ ca³tí³ cuo² quioh²¹ tsú², hi³
ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Nú¹ tianh³ náh²; ha³ lí² juenh³.

8 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jié³ tsú² né³,
tiú²uú² hin² zian² hí¹ jan² yáh³, jí³²la³
hnga² bíh¹ jéi³²i¹ Jesús zenh².

9 Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³
né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² hin² juoh² náh² hí¹ jan²
la³ cun³ hi³ má²lí²jieh³, ca³la³ tí³ ní¹

má¹ca³jenh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun²
ja¹ hla¹ máh³.

10 Jmí¹ jáun² ca³ngái³ tsá² hain²¹ hí³
tí³ con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³
tí³² liei²¹ hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³²
jé¹ Dió³² bí¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?

11 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Líh³ bíh¹ tín²
jáunh³, hi³ ja³ma³re² jí³lí³². 12 Tí³la³
jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Líh³,
tí³la³ tiá² hin² ca³lí³ cuóu³² yáh³, hi³
jáun² dá² ca³jmúh³² bíh¹ tsú² tsú² la³
cun³ hi³ hnió³ jmu³. La³ jáun² bíh¹
siáh³ ma³tso² Jon² tsá²mi³cuóun² tsi³
hi³ jmu³ tsá² hí³.

13 Jmí¹ jáun² ca³lí³tsin² tsá² hain²¹ hí³
tí³ con² tsú² hi³ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau²
jmái² bíh¹ la³ hí¹hien² tsú².

*Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹
lí¹ jún²³*

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

14 Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹
tionh¹ jáun² tsá² juóun³² lín³² hí³ né³,
ja³ jan² tsá²ñuh² ñí¹con² Jesús hi³
ca³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ ca³juáh³
la³ lá²:

15 —Tí³², cuí¹ já² mí³ honh² nú²
quioh²¹ jón³² jná¹³, quí¹hliá² zian²
tsú² tsá¹ lí¹ jún²³ hi³ jáun² má²tso²
lín³² tsú² tsí³; quí¹ hiú² cuóh³² bíh¹
quinh² tsú² chu³ sí² ho³lá²dá² chu³
jmái² siáh³. 16 Cua³jan³² jná¹³ tsú²
ñí¹con² tsá² hain²¹ lá² tí³ con² hnú²,
tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú² hi³ jmah³.

17 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh²,
tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chinh³² la³
siáh³! ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³
ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ¿Jáh³
jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³
tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh²? Ná²jan³²
ñú²míh¹ tí³ lá².

18 Jmí¹ jáun² ca³jin³ Jesús jmí²chí³
hláinh¹, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³
cua³hain³² hñu³ tsi³ ñú²míh¹ hí³, hi³
jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² lan³ tsú².

19 Jmí¹ má²lí³² jáun² ca³liéih³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús cáun² ñí¹ tí³ có³², hí³ ca³ngáí³ jái¹³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hí³ chin¹³ jmí² chí³ hláinh¹ hí³?

20 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Cun³ñí¹ hí³ tiá² re² má²nio² cáun² honh² bíh¹ hnoh². Qui¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹ con² hnoh², sá¹ jmí¹ hí³ ná¹ tloh³ cáun² honh² náh² uá¹ jinh¹ ma³ pih²¹ lín²¹ la³ cun³ tí³ cá² mái³ mi³ mostaza, jmí¹ lí¹³ bíh¹ juoh¹ náh² máh³ zeh² ní² la³ lá²: “¡Quin³² ñí¹ lá², tí³ ó³² cua³²!” hi³ jáun² máh³ ní² jmí¹ lí¹³ quin³. Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ juóuh³² lí¹³ ní¹ juáh³ hí³ tson² nio² cáun² honh² náh². 21 [Tí³ la³ jmí² chí³ hláinh¹ la³ ní² má¹ ná¹, jí³² la³ cun³ quionh³ hí³ liéinh³² tsú² Dió³² jí³ hí³ má² hien²¹ bíh¹ tsú² lí¹³ tloh²¹ hí³ chin¹³.]

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hí³ né³ bí¹ jún³

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹ la³ jmí¹ ñí³ táunh¹ tsú² cu³ lí²¹ hué¹³ Galilea, Jesús ca³ záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³, Jon² tsá² mi³ cuóun² jienh³ tsú² jo³ cuo² tsáu², 23 hí³ jáun² jngah³ tsú², tí³ la³ ñí¹ má² cá² hmí² jmáí¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

Hlaih³ lín²¹ bíh¹ ca³ ta³ no¹ tsí³ tsá² hí³ cun³ quionh³ jái¹³ ní².

Má² hmah¹ tsú² hmah²¹ hí³ chí² tsú² quioh²¹ cuáh³² chín¹

24 Jmí¹ cá¹ chánh²¹ Jesús já¹ juú² Capernaum quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, jáun² *tsá² chí² hmah²¹ tiáunh¹ cuáh³² chín¹ ca³ cha³ táunh¹ hí³ mi³ tun³ *cú¹ tiáu², hí³ ca³ záih³ Pé¹ la³ lá²:

—¿Tiá¹ ma³ hmah¹ tí³² juóuh³² hnoh² hmah²¹ hí³ ca³ tin¹ cuáh³² chín¹?

25 Jáun² Pé¹ ca³ juáh³:

—Ján³.

Hí³ jáun² né³, jmí¹ hein²¹ Pé¹ ñéih³ né³, Jesús tín² ca³ hléh³ la³ ñí¹ hí³ ca³ juáh³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnú² Sí¹ mu²¹? ¿Hin² ñí¹ con² cai³² tsá² ná¹ lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hmah²¹ jí³ la³ jí³² quie³ hí³ lí³ hniáuh³²: hí¹ tsá² co¹ tsú², ho³ tsá² siánh³ uá¹?

26 Jáun² Pé¹ ca³ juáh³:

—Tsá² siánh³ bíh¹.

Hí³ jáun² Jesús ca³ juáh³:

—Hí³ jáun² tiá² la³ má² hmah¹ yáh³ tsá² co¹ tsú². 27 Tí³ la³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hniáuh³² jmú¹³ dí² hí³ míh³ tsí³, jáun² cua³² tí³ ñí¹ nio¹ jmáí² lí¹ ná¹ ho³, hí³ cuá² héi³ mi³ quie³; hí³ jáun² ho³ juo¹³ la³ ñí¹ hí³ janh²¹ nú² hí³ bíh¹ hu²¹ cáun² quie³ hu²¹ quiún³ cú¹ tiáu² hí³ la³ cun³ má² tsin¹³ hí³ má¹ hmah²¹ nú² quioh²¹ hmah²¹ hí³ chí² tsú² quion²¹ jná¹³ jí³ hí³ quián¹³ nú² huen² ní² siáh³; hí³ jáun² cuá² ma³ hmah²¹ ní¹ má¹ lí³² jáun².

18

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?

(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

1 Jmáí¹ jáun² ca³ ja³ janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ñí¹ zenh¹ hí³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² má² tionh² jo³ cuo² Dió³² jlánh¹ lí³ quien²?

2 Jmí¹ jáun² ca³ teh³ Jesús jan² tsá¹ míh¹, hí³ ca³ zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, 3 hí³ ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hí³ ní¹ juáh³ tiá² zan¹³ náh² hí³ lín¹³ náh² la³ jmí¹ lín³ jan² tsá¹ míh¹, tiá² lí¹³ yáh³ háuh¹ hnoh² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³. 4 Hí³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hí³ lí³ ua³ jan² tsá² jmu² hí³ tiá² lin¹ quien² hnga², hí³ jmu² tsú² la³ jmí¹ lín³ jan² tsá¹ míh¹ lá², tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jlánh¹ lí³ quien² ja¹ quioh²¹ la³ jín³² tsá² má² tionh² jo³ cuo² Dió³². 5 Hí³ lí³ ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹ míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má² lí² he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³².

Jesús hie³² jái¹³ hí³ ca³ tin¹ tsá² jmu² hí³ tanh³² tsáu² tso³

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 ”Jáun² né³, lí³ ua³ jan² tsá² jmu³ hí³ tánh³² tso³ tsá¹ míh¹ tsá² taunh² jná¹³

lá² ta²¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hí³
tónh³² tsú² zié³ láí¹ tsá² la³ hí³ hí³
chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹,
hí³ jáun² jmí¹ taun³ tsú² ca³la³ tí³ ñeh²
jmí²míih²¹. 7 jlánh¹ hlah³ quioh²¹ tsá²
zian² hngá¹máh³ lá² cun³ñí¹ hí³ jlánh¹
hliáun³ ñí¹ hí³ zia³² hí³ lí¹³ jmu³ hí³
tánh³² tsú² tso³! Tiú² nio² bíh¹ lí³ zia³²,
tí³la³ jlánh¹ bíh¹ juo²³ tsá² jmu³ hí³
tánh³² tsáú² tso³!

8 "Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³
cuonh²hnú²ho³lá²dá²tanh¹nú²jmu²
hí³ tanh³² hnú² tso³, tí³ re² hná¹ hí³
jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re²
bíh¹ hí³ cuánh¹³ nú² ta³ tiúnh¹ cáun²
cuonh² ho³ hí³ tiúnh¹ cáun² tanh¹
ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio² la³
cónh³ bí¹ hí³ cuóh¹³ nú² ja¹ sí² cun³
jmí¹hi³nio² quionh³ tá¹ tun³ cuonh²
ho³ tá¹ tun³ tanh¹. 9 Hí³ ní¹juáh³
mí¹máh¹ nú² jmu² siáh³ hí³ tanh³²
nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hí³ jáun² tiáun²
ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ cuánh¹³
nú² cun³quionh³ cá² máí³ mí¹máh¹ ñí¹
lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio², la³
cónh³ bíh¹ hí³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³²
quionh³ tá¹ tun³ máí³ mí¹máh¹.

*Jái¹³ hí³ ca³tín¹ já¹ziáh² má²já²hái³
(Lucas 15:3-7)*

10 "Hí³ jáun² né³, ha³ lí² jmú² náh²
hí³ tiá² jéin²³ náh² lí³ua³ jan² tsá² tiá²
má²hún¹ tsí³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá².
Quí¹ jná¹³ juanh³² hí³ tsá²cuú² tsá²ta³
Ñuh³² jná¹³, la³ cun³ tsá² tanh² hó¹ñí¹
tsá² la³ ní², tsá² hí³ bíh¹ tionh² ñí¹
hó²¹ñí¹ Ñuh³² jná¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² tí³
hñu³mí³cuú². 11 [Quí¹ jná¹³ dá² Jon²
tsá²mí³cuóun² ja³ ná¹ hí³ ja³hnáh³² tsá²
ná¹cuín² bíh¹.]

12 "¿Ha³ lánh³ lín²³ hnoh²? Ní¹juáh³
jan² tsáú² tiónh³² hñá³láun³ *já¹ziáh²,
hí³ ní¹juáh³ la³ ja³háin³ jan² jáh³
hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² jáh³
quiéinh³ nio² quiú³ tsí²¹ quia³ñu³ hí³
ñí¹ má²zenh² jáun², hí³ jáun² tsa³tí²
tsa³ngí² hí³ hnah² jáh³ ja³háin³ hí³?
13 Hí³ ní¹juáh³ ca³chanh²¹ tsú² né³,
tí³ jlánh¹ bíh¹ tsah³ tsú² cun³ñí¹ hí³

tsanh²¹ jáh³ jan² hí³ la³ cónh³ bíh¹
hí³ ca³tín¹ jáh³ quiéinh³ nio² quiú³
tsí²¹ quia³ñu³ hí³ tiá² já²cuín³ hí³.
14 Ja³bí¹ la³ jáun² Ñeh² hnoh² Tsá²
cuá³ hñu³mí³cuú² tiá² hnió³ yáh³ hí³
lí¹ tsa³hín³ lí³ua³ jan² tsá² lín³ la³jmí¹
lín³ tsá¹míh¹ lá².

*Ca³ta¹ dí² chí¹³ tsí³ tsáu¹³
tsá²mí³cuóun²rainh²¹ dí²
(Lucas 17:3-4)*

15 "Ní¹juáh³ jan² renh² nú² jmu²
cáun² hí³ hlah³ ñí¹con² nú², cuá²lien¹
tín² ñí¹ hnga² hí³ cuá²zéih³ la³ cun³
hí³ lí²jmú³. Ní¹juáh³ ca³ngí¹³ tsú²
jáí¹³, jáun² má²ca³janh²¹ bíh¹ nú² tsú².
16 Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² jáí¹³ ngí²³ yáh³
tsú², jáun² né³, tiéh³ conh³í¹ jan²
ho³ gon³ tsáú², hí³ jáun² tsá² hí³ lín³
tsá² nau³² jáí¹³ ní¹juáh³ ha³ lánh³
ca³juáh³ tsú². 17 Hí³ ní¹juáh³ cun³ jáun²
bíh¹ tiá² jáí¹³ ca³ngí¹³ tsú², hí³ jáun²
zéih³ cú²jueh³² la³jín³² tsá² cuáh³².
Hí³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jáí¹³
ca³ngí¹³ tsú² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³²,
jáun² jien¹ tsú² cú²jueh³² la³jmí¹ jien¹
nú² jan² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³²,
ho³ la³jmí¹ jien¹ nú² jan² *tsá² chí²
hmah²¹

18 "Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³
lí³ua³ cáun² hí³ hñéih²¹ hnoh² ñí¹
hué²¹ lá², má²chí¹hñéih²³ bíh¹ siáh³
hñu³mí³cuú², hí³ jáun² lí³ua³ cáun² hí³
zaih²¹ hnoh² ñí¹ hué²¹ lá² né³, ja³bí¹
hñu³mí³cuú² siáh³ má²záih³ bíh¹.

19 "Ja³bí¹ juanh³² jná¹³ siáh³,
ní¹juáh³ gon³ náh² jmúh¹³ náh²
cá²honh¹ ñí¹ hué²¹ lá² hí³ lienh¹ náh²
Dió³² ca³tí²¹ cáun² hí³ hnáuh² náh²
míh¹, jáun² cué³² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá²
cuá³ hñu³mí³cuú². 20 Quí¹ ní¹juáh³ ñí¹
ná¹ngíh³² tsú² gon³ gáun³ cun³ñí¹ hí³
ca³tín¹ jná¹³, jáun² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³
bíh¹ zenh² jná¹³.

21 Jáun² Pé¹ ngau³ hí³ ca³ñí¹ngah¹
Jesús:

—Tí³², ¿jáh³ jéin³² lí¹³ chin²¹ jná¹³
tsín³² hí³ ca³tí²¹ hí³ hlah³ hí³ jmu²
renh² jná¹³ ñí¹con² ná¹? ¿Hí¹ la³ tí³
quiau³ jéin³²?

22 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús Pé¹ la³ lá²:

—Tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ quiau³ jéin³², tí³la³ la³ tí³ hnaih³² nio² quiú³ tsí²¹ quia³ nio² ma³ quiau³ máh³.

Jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ hniáuh³² jmu³ tsú² juenh² tsí³

23 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³, hi³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² juenh² lín³² tsí³ ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo²; la³jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ hi³ ca³lí³hnió³ caun¹³ quie³ hi³ jmí¹ nio² jo³cuo² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² joh¹. 24 Tá¹la³ má²cuá¹jie²³ tsú² ní¹juáh³ hin² tsánh² ca³dánh² hi³ hin² tsánh² tiá² ca³dánh², jmí¹jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá² jmí¹ la³ ca³dánh² hliáun³ mí²yaun²¹ cu³tí¹³ héih³² quie³. 25 Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ lánh³ rón³² cháu³² quie³ jáun², jáun² re²¹ hi³ né³ ca³jmú³ héih³² hi³ hna³ tsú² cú²jueh³² tsá² hí³ hi³ lín¹³ *tsá² dí¹hlánh¹ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³, jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ zioh² tsú² ní² siáh³, hi³ jáun² lí³hmáh¹ la³jí³² hi³ ca³lí³ren² tsú² jáun². 26 Jmí¹jáun² ca³di³jñí³² tsá² hí³ ta³ ñí¹ re²¹ hi³, hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ hi³ juáh³: "Hnú² juóu³² jná¹³, juenh² lín³² jmu³ honh² hi³ ca³tín¹ jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ jí³lí³²". 27 Jáun² re²¹ hi³ né³ ca³ja³ mií³ tsí³, hi³ jáun² ca³chin² dí² cú²jueh³² tsí³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ ca³dánh² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³lión³² bíh¹ dí² cú²jueh³².

28 "Tí³la³ tsá² hí³ né³, la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² bíh¹ ca³jenh² jan² tsá² quian²¹ rainh²¹, tsá² jmí¹ la³ ren² hña³láu³ *cú¹tiáú² quioh²¹. Jáun² ca³cuíh³ dí² láí¹ tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²: "¡Ma³hmah²¹ la³ cun³ hi³ ren² nú² quion²¹ ná¹!" 29 Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ dí² hi³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² tsú², hi³ juáh³ la³ lá²: "Juenh² jmu³ honh² ñí¹con² jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ la³jí³² hi³ quián¹³ hnú²". 30 Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³

juenh² tsí³, hñu³mí¹ñí² bíh¹ ca³tanh² dí² ca³la³ ñí¹ ca³ma³hmah¹ jí³lí³² hi³ jmí¹ ren². 31 Jmí¹ ca³jie³ tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun² hi³ ca³jmú³ tsá² hí³ la³ jáun², jáun² hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³jeinh²¹, hi³ jáun² já¹tanh²¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ juo¹³ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². 32 Jmí¹jáun² ca³jmú³ juo¹³ tsú² héih³² hi³ ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí²: "¡Hnú² tsá² quian²¹ hláih¹! Jná¹³ lí²chín³² tsin³² la³jí³² hi³ jmí¹ ren² nú² jáun², qui¹hliá² lí²hiú¹ lí²míh¹ hnú²; 33 ja³bí¹ hnú² siáh³ jmí¹ hniáuh²¹ jmúh¹³ juenh² honh² hi³ ca³tín¹ renh² nú² la³jmí¹ lí¹jmú²¹ jná¹³ juenh² tsin³² ñí¹con² hnú²". 34 Jáun² juo¹³ tsú² hí³ ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² tsá² quian²¹ hí³ ca³la³ ñí¹ ca³ma³hmah¹ tsú² la³jí³² hi³ ren².

35 Jmí¹jáun² ca³ma³táuh³² Jesús jái¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ja³bí¹ la³ ní² siáh³ jmu³ Nuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mí³cuú² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ní¹juáh³ tiá² chin¹³ náh² honh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh² tsáu¹³ renh² náh².

19

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tín¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²

(Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

1 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³, cua³han³ hué¹³ Galilea hi³ ngau³ tí³ hué¹³ Judea nio² jo²¹ cua³ Jordán juí³² ñí¹ hia³² hiú². 2 Juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmah³ tsú² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹.

3 Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú²; hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ tun³ tsú² ñí²cuo² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² uu³mí²tsi³² pih²¹ hi³ zia³²?

4 Jáun² hi³ dí² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²?, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú²: “Tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ tsú²”. 5 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: “Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ tí³ có³², hi³ jáun² ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³”. 6 Hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², qui¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín³ tsú². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tín¹ tsá²mi³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

7 Jáun² jmí¹jáun² ca³ngáih³ tsú² Jesús:

—¿Ní¹juáh³ la³ ní² né³, jáun² he³ láih³² ca³jmú³ hla¹ Moisés héih³² hi³ hniáuh³² hiáuh³ tsá²mi³ cáun² sí² hi³ ca³tí²¹ hi³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo², hi³ jáun² má¹jáun² má²lí¹³ tún³ tsú²?

8 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngi²³ hnoh² bíh¹ jaun³², hi³ jáun² bí¹ ca³cué³ hla¹ Moisés jái¹³ hi³ lí¹³ tsáun³ tsú² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo²; tí³la³ tiá² la³ ní² jmí¹ lí³ yáh³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú². 9 Jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² tun²³ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³ jáun² jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²lí²jmú³ tsú² tso³ juón¹ bíh¹. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ hnga² bíh¹ tsá²mi³ ñí²cuo² tsú² tín² ca³ljéinh³² tsá²ñuh² siánh³, jáun² bíh¹ zia³² jái¹³ tun³ tsú² tsá²mi³. [Ja³bí¹ má²lín³ jan² tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mi³ tsá² má²lí²te³ tsáu².]

10 Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² bíh¹ la³ lí³ hi³ ca³tín¹ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ la³ jéinh³² tsú² cuo².

11 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tiá² la³jín³² tsáu² ngi²³ yáh³ hi³ ní², jí³²la³ tsá² hí³ bíh¹ ngi²³ tsá² má²ca³hiau³ jái¹³ hi³ ngi¹³ bíh¹. 12 Zia³² bíh¹ hliáun³ ñí¹ ca³tí²¹ he³ láih³² tiá² lí¹³ jéinh³² tsáu² cuo²: qui¹ zian² tsá²ñuh² tsá² má²tiéh³ la³ cun³ ní¹ má¹ca³lí³zian² máh³, zian² né³*tsá² tiéh³ hi³ ca³jmú³ tsá²mi³cuóun² bíh¹, hi³ zian² né³ tsá² jmu² hnga² hi³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² tiéh³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ ma³zian² tán¹ hián² cu³tí¹³ ñí¹con² Dió³². Jáun² lí³ua³ jan² tsá² lí¹³ ngi¹³ jái¹³ ní², cuí¹ ngi¹³ tsú² re².

Jesús má²míh² tsá¹míh¹

(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

13 Jáun² né³, jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ ra³tsi³² Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá¹míh¹ jí³ hi³ liéinh³² dí² siáh³ Dió³²; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹. 14 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² ju³² quioh²¹; qui¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

15 Jáun² ca³ra³tsi³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá¹míh¹; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ tsú² ñí¹ jáun² hi³ ngah³.

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús

(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ ñéi¹ jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ ca³ñí¹jen¹³ Jesús, hi³ ca³ngái³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿he³ ñí¹ hi³ chu²¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

17 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² hngaih³² hnú² ca³tí²¹ hi³ chu²¹? Qui¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² chun¹ zian². Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lí¹³ zian² nú² la³ cun³ jmí¹hi³nio², ma³tí²¹ ca³la³ jí³² héih³² quioh²¹ Dió³².

18 Jáun² ca³juáh³ tsá¹ñú¹ hí³ la³ lá²:

—¿La³ cun³ he³ jaun³² né³?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu², ha³ lí² jmu² náh² juón¹, ha³ lí² háin², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ cáun² jú¹ tí¹jái², ¹⁹tianh³² ta²¹ ñeh² mí²ziúh², hi³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mi³cuóun² renh² nú² la³jmí¹ hno³ nú² huen².

²⁰Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ ca³juáh³:

—La³ji³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³; ¿zia²¹ siáh³ cáun² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹ hná¹ ní²?

²¹Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lín¹³ nú² jan² tsá² chun¹ cun³ tán¹ cun³ hián², jáun² cuánh², cuá²hnái¹ la³ji³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

²²Ti³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ jái¹³ ní² né³, jmí¹jáun² ngah³ hi³ má²hí¹uín³ lín³² tsí³, qui¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³ tsú².

²³Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ hi³ ca³záih³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jlánh¹ bíh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³². ²⁴Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ hi³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí¹³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

²⁵Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hi³ jáun² né³, hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³ jaun³²?

²⁶Jáun² Jesús ca³jie³ ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tiá² tin² yáh³ tsá²mi³cuóun² jmu³ hi³ ní², tí³la³ ñí¹con² Dió³² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².

²⁷Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Sa¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³ji³² hi³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú². Jáun² né³ ¿he³ dá² lí³ zia³² quiú¹³ jnoh¹?

²⁸Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jmái¹ hi³ la¹³ jáun² hmai²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³², jmái¹ hi³ tá¹cuón¹ jáun² Jon² tsá²mi³cuóun² ñí¹ hmá²si¹ quien² quioh²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² lí³ zia³² quia³tún³ hmá²si¹ ñí¹ cuá¹tianh³ náh², hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel. ²⁹Hi³ jáun² la³jin³² tsá² má²ca³chan³ jméi² mí¹ziú¹³, jí³ tsá²mi³ tsá²ñuh² rainh²¹, jí³ jón²zih¹, jí³ hi³ má²ca³tú³ siáh³ hñú¹³, jí³ hué³² quioh²¹ ní² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ hña³láu³ nió³ tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lí²chá³² jáun² tí³ có³²; ja³bí¹ hiáuh³ tsú² siáh³ jái¹³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ³⁰Ti³la³ juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun², hi³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ñí¹ cá¹táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tí³ lín¹³ tsá² la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

20

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² ta²¹

¹ "Quí¹ sá¹ní² jie³: Ní¹ má¹tí³ ñí¹ hiáuh¹³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², lí¹³ la³jmí¹ ca³jmú³ jan² tsá² zia³² cáun² ñí¹nái² quioh²¹. Jmí¹ ca³juú² mi³ uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹ tsú², ngau³ tsú² hú²niéi² hi³ já¹tieh¹ tsá² jmu³ ta²¹ ñí¹nái² quioh²¹. ²Jáun² ca³ma³ren²¹ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² jmu³ ta²¹ hi³ ma³hmah¹ dí² cáun² *cú¹tiáú², la³ cun³ tí³ quie³ hi³ hlánh¹ tsú² cú² jmái¹ ta²¹ ñí¹nái², jmí¹jáun² ca³zen³ dí² tsá² hí³ hi³ ja³jmú³ ta²¹ ñí¹nái² jáun² quioh²¹ dí². ³Má²cu³lé³ jáun² cua³han³ tsú² siáh³ cun³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi²,

hi³ jáun² ja¹ hmah²¹ né³ ca³jenh² tsú² tsá² lí¹ ñi³taunh¹. 4 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³: “Cuá²jmu³ uá²jai³² hnoh² ta²¹ ñi¹nái² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹”. Hi³ jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ bíh¹. 5 Tsá² quioh²¹ ñi¹nái² cua³han³ siáh³ la³ cun³ chi³hiú², jáun² siáh³ siáh³ cua³han³ cun³ la³ nio¹ hñá³ ti³ ca³hláu³, hi³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ hi³ zen² tsáu² ñi¹nái² quioh²¹. 6 Hi³ siáh³ siáh³ cua³han³ tsú² cun³ la³ nio¹ hñá³ ti³ ca³hláu³ hi³ ngau³ siáh³ ti³ ja¹ hmah²¹, jáun² ñi¹ jáun² ca³jenh² tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² lí¹ ñi³taunh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “¿He³ láih³² lí¹ tionh¹ hnoh² ñi¹ lá², hi³ tiá² ta²¹ ná¹jmu³² náh²?” 7 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: “Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²lí²tié³ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹”. Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: “Jáun² cuá²taunh¹ hnoh² uá²jai³² hi³ cuá¹jmu³ ta²¹ ñi¹nái² quion²¹ jná¹³”.

8 ”Ti³la³ jmí¹ ca³nié² jáun² né³, tsá² quioh²¹ ñi¹nái² jáun² ca³záih³ tsá² nio² ta²¹ jo³cuo² la³ lá²: “Cuá²tieh³ tsá² ná¹jmu² ta²¹, hi³ jáun² ma³hmah²¹ la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ tsú², hi³ má¹liauh²¹ nú² má¹hmah²¹ tín² ñi¹con² tsá² taunh³ chí¹cáin², hi³ jáun² táuh³ ñi¹con² tsá² taunh³ la³ñi¹”. 9 Jmí¹jáun² cua³tanh²¹ tsá² ca³taunh³ hná¹ ta²¹ cun³ la³ nio¹ hñá³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² ca³héi³ cáun² cú¹tiáu² quioh²¹ jmí¹ cuá¹tanh²¹, la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ cú² jmá¹ ta²¹. 10 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ tin³ tsá² taunh³ ta²¹ hú²nié²; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lín²³ hi³ he³ hmah²¹ chí¹lí³ la³ cónh³ bí¹ tsá² taunh³ cáin²; ti³la³ cun³ jáun² cáun² cú¹tiáu² bíh¹ ca³héi³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². 11 Jmí¹ ti³ ñi¹ he³ tsú² jáun² hmah²¹ quioh²¹ né³, ca³ma³liáu³² jmu² liúnh¹ ñi¹con² tsá² quioh²¹ ta²¹, 12 hi³ juáh³ la³ lá²: “Já² cáun² o¹rá¹ tán¹ bíh¹ ta²¹ lí²jmú³ tsá² taunh³ ní² chí¹cáin², hi³ cá²ren² bíh¹ má²lí²ma³hmah²¹ hnú² quioh²¹ tsú² quiúnh¹ jnoh¹, tsá²

má²lí²má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ hná¹ ta²¹ tán¹ jmá¹ jí³ hi³ chéi³ hiú² ní²”. 13 Ti³la³ tsá² quioh²¹ ta²¹ ca³juáh³ la³ lá² hi³ ca³záih³ jan² tsá² hí³: “Sá¹ni² jie³ dúh¹, ha³ tiá² cuá¹jmu² yáh³ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ tiá² ca³ti²¹. ¿Há¹ jun³juáh¹³ lí²jmu³ hnú² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ cáun² cú¹tiáu² la³ cun³ ti³ quioh²¹ cú² jmá¹ ta²¹ bíh¹ dúh¹? 14 Jánh³² hmah²¹ quián¹³ jáun² cuánh². Quí¹ jná¹³ dá² hnó³² má¹hmah²¹ ñi¹con² tsá² taunh³ ní² chí¹cáin² cá²ren² la³ cun³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnú² bíh¹. 15 ¿Hí¹ tiá² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jmuh²¹ ta²¹ quie³ quion²¹ la³ cun³ ti³² tsin³² huen² dúh¹? ¿Ho³ hi³ uóu³² honh² uá¹ hnú² cun³ñi¹ hi³ jná¹³ chú³² tsin³²?”

16 ”La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ tsá² ñi¹ ca³táuh³ lín¹³ tsá² la³ñi¹, hi³ jáun² tsá² la³ñi¹ né³ lín¹³ tsá² ñi¹ ca³táuh³ bíh¹. [Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ná¹tén¹, ti³la³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² quiánh³ —ca³juáh³ Jesús.]

Jesús juáh³ siáh³ ñi¹ má²hmaih³² jéin³² hi³ jún³

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹hún¹ jáun² Jesús juí³² hi³ hí¹uú²³ ti³ juú² Jerusalén, jáun² ca³teh³ dí² ñi¹ ti³ có³² tsá² quian³tun³ hi³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

18 —Sá¹ni² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² ti³ já¹ juú² Jerusalén, ñi¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ñi¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ní² siáh³, hi³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hi³ ma³nga² tsú² jná¹³. 19 Jienh³ tsú² jná¹³ ñi¹con² *tsá²cá²jo²¹ hi³ jáun² qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹ jí³ hi³ quiu³ po³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² né³ taun³ tsú² jná¹³ ñi¹ crei²¹; ti³la³ ñi¹ má²cá²hñi² jmá¹ jáun² má¹ná¹ jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

La³ cun³ hi³ ca³mí³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Juan²

(Marcos 10:35-45)

20 Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² ñí²cuo² Zebedeo ñí¹con² Jesús quionh³ tá¹ gon³ jon²; tsá²mi³ hí³ né³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús hí³ ca³mi³ cáun² hí³ chú³².

21 Hí³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú²?

Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ hí³ chú³², hí³ ní¹ má¹ti³ ñí¹ má²ñi³quien² hnú², tá¹ gon³ jón³² jná¹³ lá² tiánh³² cu³henh¹ hnú², jan² ti³ cuá² chu²¹ hí³ jan² ti³ cuá² cáun¹.

22 Ti³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñí¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³². ¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hí³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hí³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [ji³ hí³ zón³² náh² siáh³ jmái² hí³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³]?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Lí¹³ bíh¹.

23 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tson² bíh¹ cu³ti³ hí³ hnoh² ha¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hí³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [ji³ hí³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³,] ti³la³ hí³ ca³ti²¹ hí³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hí³ jan² ti³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, qui¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hí³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³.

24 Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ tsí³ ñí¹con² tsá² gon³ má²tún² rainh²¹ hí³.

25 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ ji³lin² tsá² hí³ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñí¹ hí³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hí³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³ cáun² jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo². 26 Ti³la³ tiá² ca³ti²¹ yáh³ hí³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³ quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; 27 hí³ lí³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh² náh² lín¹³ tsá² la³ñí¹,

hniáuh³² jmúh¹³ náh² hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹. 28 Hniáuh³²

jmu³ tsú² la³jmí¹ jmu² jná¹³ bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun². Qui¹ jná¹³ dá² cuan³ ná¹ hí³ ja³ma³con²¹ bí¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hí³ ti³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; ji³ hí³ cuan³ ná¹ siáh³ hí³ jienh²¹ ná¹ huen² hí³ jun³, hí³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³ti²¹ hí³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ má²hí¹huen³² tsú² jáun² já¹ juú² Jericó, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hí¹já²taunh¹ cu³hna²¹ Jesús. 30 Can³² hú¹ juí³² ñí¹ jmí¹ hí¹ja³tánh¹ tsú² jáun² jmí¹ tionh¹ gon³ tsá² ten³; hí³ jáun² jmí¹ ca³nái³² tsú² hí³ cuá¹ja³² Jesús, jáun² ca³hóh³² tiá³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² Ti³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

31 Jáun² tsá² jmí¹ hí¹já²taunh¹ hí³ né³ ca³jin³ tsá² ten³ hí³, hí³ jmí¹ hnió³ tsú² hí³ tiánh³ tsú² ta³máih³; ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ti³ lí³mi¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹, hí³ ca³juáh³:

—¡Hnú² Ti³², jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

32 Jáun² Jesús ca³náu², hí³ ca³teh³ dí² tsá² hí³, hí³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnoh² hí³ jmu¹ jná¹³ ñí¹con² náh²?

33 Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Ti³², hnáu² jnoh¹ hí³ jnia³ siáh³ mí¹ñí¹.

34 Jmí¹jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³, hí³ jáun² ca³ti³ dí² cuo² mí¹ñí¹ tsú². Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ñí¹ tsá² hí³, hí³ jáun² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

21

*Jesús má²hi³ já¹ juú² Jerusalén
(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40;
Juan 12:12-19)*

¹ Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé can³² máh³ mih¹ Olivos; jmí¹ jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hi³ ti³ con², ² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² mih¹ nio² ti³ chí¹ján³ ní². Jáun² ñí¹ ní² la³juí³² chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ quionh³ jáh³ mih¹ jon², hi³ cuá¹hñeh¹. Cuá²zanh¹ náh² jáh³, hi³ jáun² ñá²jan³² ñí¹ lá². ³ Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² zia³² hi³ ca³juáh³ ñí¹con² hnoh², jáun² juoh¹ náh² tsú²: “Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Ti³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³juí³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹ tionh¹ lá²”.

⁴ La³ ní² ca³li³ hi³ jáun² ca³li³ti³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ *ti³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

⁵ Zéh³ náh² tsá² zian² ti³ ñí¹ zeh¹ máh³ Sión la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ñí¹con² náh²;

jan² Tsá² tsí¹juí³ bíh¹ hí³,
hi³ cuá¹tsin¹ jan² lo¹ búh¹ mih¹,
la³ cun³ lo¹ pih²¹ jon² jan² jáh³ qui³
cán²³ lio²¹.

⁶ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hain²¹ hi³ ti³ con² tsú² hi³ ca³jmú³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun².

⁷ Ná¹jón²¹ bíh¹ tsú² ló¹ búh¹ la³ má²quionh³ jon² jmí¹ ca³cha³tánh¹, hi³ jáun² ca³na³tsí³ tsú² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, hi³ jáun² ca³cua³tsin¹ Jesús. ⁸ Jmí¹ li²¹ jáun² né³, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ juí³²; hi³ ma³ jan² né³ ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ juí³².

⁹ Tsá² jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, ji³ tsá² jmí¹ hí¹ja³táunh¹ chí¹cáin² ní² ca³ma³liáu³² hi³ ti³ hoh³² tiá³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ li³quien² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹! ¡Cuí¹

li³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¡Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²!

¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ hi²¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, la³jín³² bíh¹ tsá² juú² ca³ja³cáun² tsí³ hi³ qui² ngaih³² rainh²¹ hi³ juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ó³²?

¹¹ Hi³ jáun² tsá² hí¹ja³tú² ja³lín²³ hi³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús né³ ca³juáh³:

—Jesús Tsá² lín³ ti³² jē¹ Dió³² bíh¹ ó³², Tsá² juú² Nazaret hín¹³ ti³ Galilea.

*Jesús má²ji² cuáh³² chín¹
(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48;
Juan 2:13-22)*

¹² Jmí¹ li²¹ jáun² hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³huen³ dí² ti³ cheih³² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹hna² ji³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ñí¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² que³ quioh²¹ hué³² siáh³ ji³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ jái² ní² siáh³; ¹³ hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hñu³² jná¹³ dá² jmái²: hñu³ ñí¹ liéinh³² tsú² Dió³²” bíh¹. ¡Ti³la³ hnoh² né³, tá² hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh²!

¹⁴ Hñu³ cuáh³² jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² ten³ ji³ tsá² hma² ní² siáh³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³jmah³ dí². ¹⁵ Ti³la³ jmí¹ ca³jie³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ hua³jueh³² hi³ jmu² jáun² Jesús, ji³ hi³ ca³nái³² tsú² siáh³ hi³ jlánh¹ ná¹ti² ná¹hoh³² tsá¹mih¹ hñu³ cuáh³² hi³ juáh³ la³ lá²: “¡Cuí¹ li³quien² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹!”, ca³mih³ lín³² bíh¹ tsí³ tsú². ¹⁶ Hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús la³ lá²:

—¿Naih²¹ hnú² la³ cun³ hi³ ñí¹juah²¹ tsú² ní²?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, ti³la³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá² dúh¹?:

Má²ca³jmuh³ hnú² hi³ tsá¹míh¹ pih²¹,
j³ dáin² tiúh²³ ní² siáh³,
ná¹má²quí² ma³quien² hnú².

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ta³tonh¹ bíh¹
tsá² hi³, quí¹ cua³han³ bíh¹ Jesús já¹
juú² Jerusalén, hi³ ngau³ juú² Beta-
nia, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jnih².

*Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² má³
hai²¹*

(Marcos 11:12-14, 20-26)

18 Hú²nié² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun²
má²cuá¹tsau³² siáh³ Jesús tí³ já¹ juú²
Jerusalén, jáun² tá¹la³ hí¹hún¹ jáun²
juí³² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹. 19 Can³²
juí³² jáun² jmí¹ chí²¹ cáun² hmá² sí²
co², jáun² ngau³ tsú² jmíh¹ hmá² hi³
ca³ñí¹jíe¹³ ní¹juáh³ hai²¹ má³, tí³la³
hí¹ cá² má³ yáh³ má³ tiá² tsoh³ tsú²,
jí³²la³ mu²¹ bíh¹ hmá² jmí¹ tsi²¹. Jáun²
Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—¡Hí¹ cónh³ yáh³ tiú²uú² chau²¹
jmá¹ hi³ ha³ hnú² má³!

Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³
quíeín² hmá² sí² jáun². 20 Jmí¹ ca³jíe³
jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² hi³ lí³
la³ jáun², jáun² jlánh¹ ca³ja³cáun² tsí³,
hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² sa³ cu³tiá³
pih²¹ la³ lá² máh³ la³ ca³lí³ quíeín²
hmá² sí² ní²?

21 Jáun² Jesús ca³ngáí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con²
hnoh², hi³ ní¹juáh³ cáun² nio² honh²
náh², hi³ tiá² tioh³ hliáun³ ñéih³,
jun³juáh¹³ jí³²la³ la³ cun³ hi³ lí²jmú³²
jné¹³ ñí¹con² hmá² sí² ní² yáh³ lí¹³
jmúh¹³ hnoh², quí¹ hí¹ la³ tí³ lí¹³
bíh¹ hi³ juoh¹ hnoh² máh³ ní² la³ lá²:
“¡Quín² hnú² ñí¹ ní², hñu³ jmí²míh²¹
cuá²hú³²!” hú¹tá¹ lí³tí³ bíh¹ la³ jáun².
22 Quí¹ la³jí³² hi³ míh¹³ bíh¹ náh²
ñí¹con² Dió³², cun³ héih¹ bíh¹ náh²
ní¹juáh³ hi³ cu³tí³ nio² cáun² honh²
náh².

*Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹
hiauh³ dí² já¹³ hi³ ho²*

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ hi³ Jesús cuáh³²
chín¹, hi³ jáun² tá¹la³ jmí¹ dí¹hieh³²
tsú² tsáu² ñí¹ jáun² né³ cua³taunh²¹
tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá²
ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³, hi³ ca³ngáih³
Jesús la³ lá²:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³²
nú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ já¹³
hi³ hauh³² hnú² ní²?

24 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² já¹³
ñí¹con² hnoh²; ní¹juáh³ hi³ ngáih¹
hnoh² já¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun²
má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin²
ca³cué³ jné¹³ já¹³ hi³ jmu² la³jí³² hi³
lá². 25 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan²
hi³ cua³zion³ tsáu² jmá²? ¿Hí¹ Dió³²,
ho³ tsá²mí³cuóun² uá¹?

Tí³la³ tsá² hí³ né³ cáun² lí¹ ca³juu³
ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹ hi³
ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³²
bíh¹ ca³ze³ tsú², hi³ jáun² tsá² ní² né³
lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³²
sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?”
26 Hi³ ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³
tsá²mí³cuóun² bíh¹ ca³ze³ tsú², já² cáu²
bíh¹ he² quiú¹³ dí² ñí¹con² tsáu²; quí¹
la³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹lín²³ hi³ hla¹
Juan² jmí¹ lín³ jan² tí³² jē¹ Dió³².

27 Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³záih³ tsú²
cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jné¹³ yáh³
juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³
já¹³ hi³ jmu² jné¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

*Jái¹³ hi³ jmu² tsú² ca³tín¹ gon³ jon²
jan² tsáu²*

28 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús
la³ lá²:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² ca³tí²¹ já¹³
hi³ jmu¹ jné¹³ lá²? Jan² tsá²ñuh² jmí¹
zian² gon³ jon²; jáun² ca³záih³ dí² tsá²
má²ján³ la³ lá²: “Jón³, cua³², cuá²jmu³
ta²¹ ñí¹ jné¹ mí³ uóun²jíeh¹³ quiú¹³
né³²”. 29 Jáun² jon² tsú² ca³ngáí³: “¡Tiá²

hnó³² nia²¹ ñe¹!” Tí³la³ jmí¹ má²cu³lé³
jáun² né³, ca³za² bíh¹ tsí³ tsú², hi³
jáun² ngau³ hi³ ñí¹jmú¹³ ta²¹. 30 Jmí¹
lí²¹ jáun² né³ ngau³ tsá² má²lieih²¹ hi³
hi³ ca³ñí¹lien¹³ siáh³ tsá² cáin² hi³
ca³ñí¹zeh¹ dí² siáh³ la³ jáun²; hi³ jáun²
tsá² hí³ né³ ca³ngái³: “Re² bíh¹ tia²¹,
ñe¹ jná¹³”. Tí³la³ tiá² ñeí¹ yáh³ tsú²
jmí¹ lí²¹ jáun². 31 ¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá²
gon³ hi³ ca³jmú³ la³ cun³ hi³ hnió³
jméi²?

Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² má²ján³ hi³ bíh¹.

Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ siáh³ tsá²
hí³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
*tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá²mi³ juón¹
bíh¹ tín² má²ná¹taunh³² jo³cuo² Dió³²
la³ cónh³ bíh¹ hnoh². 32 Quí¹ hla¹
Juan² tsá² tí² ziau² jmái² cuan³ hi³
cua³ma³ta² hnoh² ha³ lánh³ rón³²
má¹zián¹³ náh² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³²
tí³la³ tiá² ca³tianh³² yáh³ hnoh² tsú²
ta²¹; tí³la³ tsá² cai³² hmah²¹ quionh³
tsá²mi³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² má¹na²¹,
ca³tanh² bíh¹ ta²¹ tsá² hí³. Tí³la³ hnoh²
né³, uá¹jinh¹ ca³jieh³ náh² hi³ jáun²,
cun³ jáun² bíh¹ tiá² ca³zah¹ hnoh² jmí¹
hoh² hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ tanh¹³
náh² ta²¹ tsá² hí³.

*Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá²
hláih¹*

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

33 “Nié² náh² siáh³ jái¹³ hi³ jmu¹
jná¹³ lá²: Jan² tsáu² ca³jñí³ mi³
uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹; hi³ jáun²
ca³jmú³ jní¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³
ca³zih³ siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³²
jmáih²¹ mi³ uóun²jieh¹³, jí³ hi³ ca³jmú³
tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹ lí¹³
dí³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹nái²
jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú²
tsú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³
ta²¹, hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³
jmí¹ ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ hué³²
jáun² cun³quionh³ hi³ jienh³² cú¹pih²¹
la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun²
ngau³ ñí¹ uóunh³. 34 Jmí¹ cá¹chó²¹

jmái¹ hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³
né³, ca³zen³ tsú² ma³ jan² *tsá²
má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ ca³ñí¹mái¹
ñí¹con² tsá² jmu² ta²¹ la³ cun³ hi³
ca³tin¹ dí². 35 Tí³la³ tsá² jmu² hí³ ta²¹
né³ ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá²
quioh²¹ ñí¹nái², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³
dí², ma³ jan² ca³jngih³ dí² hi³ ma³
jan² né³ ca³qui³ ca³jláin³² dí² quín¹.
36 Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun²
ca³zen³ siáh³ juóun³² tsá² quian²¹ la³
cónh³ bíh¹ jmí¹tin²; tí³la³ tsá² jmu² ta²¹
hí³ má¹ná¹, siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jmúh³²
tsú² tsá² hí³.

37 “Ñí¹ cá¹táuh³ né³ cu³tsa³² ca³zen³
tsú² cú²jueh³² jon², quí¹ ca³lín¹³ tsú²
la³ lá²: “Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹
jón³² jná¹³”. 38 Tí³la³ jmí¹ ca³jien³²
tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ jon² tsá² quioh²¹
ñí¹nái² né³, ca³juónh³ ja¹ hmóu³² hi³
ca³juáh³ la³ lá²: “Já² tsá² ní² bíh¹
lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi²;
chú³² cú¹ jngih¹³ dí² tsú² hi³ jáun² lí³
quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²”. 39 Hi³ jáun²
ca³chin² tsú² tsá² hí³ tí³ cheih³² hi³
jáun² ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

40 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ngái³ Jesús
ñí¹con² tsá² hí³:

—Ñí¹ má¹cuanh³² tsá² quioh²¹ hí³
ñí¹nái² jáun² né³, ¿he³ lín²³ hnoh² jmu³
tsú² ñí¹con² tsá² jmu² hí³ ta²¹?

41 Tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² hláih¹ hí³ dá² jngih³ bíh¹
tsú², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ mií³ tiá² já³²
tsí³; hi³ jáun² ñí¹nái² jáun² cuéh³² tsú²
tsá² siánh³ bíh¹ hi³ jmu³ siáh³ ta²¹, la³
cun³ tsá² lí³ jienh³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹
tsú² caun¹³ ní¹ má¹ca³láu².

42 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³
lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³
lá²?:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeh²¹ jáun² tsá²
ná¹lín³ tí³² hiah³²,

ta³né³² má²lí³ cá² má¹quín¹ hi³ jlánh¹
bíh¹ quien²,

quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

Hi³ ní² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí²,

cáun² hi³ lí¹³ lí³ tsa³ cáun² tsí³ dí².
 43 Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹ con²
 hnoh², hi³ tiú² uú² lí¹³ yáh³ hián¹³
 hnoh² jái¹³ hi³ tonh²¹ náh² jo³ cuo²
 Dió³², la³ cun³ hi³ jmí¹ ca³ tin¹ náh²
 hián¹³; hi³ jáun² tsá² hué³² siáh³ bíh¹
 má² hiáuh¹³, tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³²
 Tsí³ Dió³². 44 [Ti³ la³ hi³ ca³ tin¹ quín¹
 jáun² né³, lí³ ua³ jan² tsá² cá² hính³²
 quionh³ quín¹ jáun², ca³ la³ juoh¹ mí¹
 siún¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³; hi³ ní¹ juáh³
 quín¹ jáun² la³ ca³ táh³ ñí¹ quioh²¹
 lí³ ua³ jan² tsáu² né³, jáun² ca³ la³ juí²¹
 nio² bíh¹ tsú² lí¹³.]

45 Jmí¹ ca³ náí³² tsá² ná¹ lín³ mi³ jmú³
 jí³ tsá² *fariseos jái¹³ hi³ jmu²
 jáun² Jesús, jmí¹ jáun² ca³ lí³ tsin² tsú²
 hi³ ca³ tin¹ hi³ bíh¹ dí² jái¹³ hi³
 má² lí² hléh³² tsú² jáun². 46 Jmí¹ jáun²
 jmí¹ má² hnió³ dí² zanh³ Jesús, tí³ la³
 jmí¹ juénh² bíh¹ tsú² ñí¹ con² tsá²
 ná¹ nghí³² hi³, qui¹ jmí¹ ná¹ juáh²³ bíh¹
 tsá² hí³ hi³ Jesús lín³ jan² tí³² jē¹ Dió³².

22

*Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³ tin¹ tsá²
 ná¹ tén¹ ñí¹ jmu³ tsú² jmáí¹ hi³ jenh¹³
 cuo² tsáu²*

(Lucas 14:15-24)

1 Jesús ca³ ma³ lí³ áu³² hi³ liéinh³² siáh³
 tsá² hí³ cun³ quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³
 ca³ záih³ dí² la³ lá²:

2 —Jmáí¹ hi³ téh³ Dió³² tsá² lí¹³
 tónh³² jo³ cuo² lí¹³ la³ jmí¹ lí²¹ jmí¹
 ca³ jmú³ jan² re²¹ jmáí¹ hi³ ca³ jenh²
 cuo² jon². 3 Ca³ zen³ tsú² *tsá²
 má² ná¹ hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³ tieh¹
 tsú² tsá² má² ná¹ tén¹, tí³ la³ tsá²
 ná¹ tén¹ hí³ né³ tiá² ca³ he³ yáh³ hi³
 ja³ táunh¹. 4 Jáun² ca³ zen³ tsú² siáh³
 tsá² má² ná¹ hlánh¹ joh¹ ñí¹ hná¹ jáun²
 hi³ ca³ záih³ dí² la³ lá²: “Cuá² zéih³
 náh² tsá² ná¹ tén¹ hi³ má² ná¹ lí³
 bíh¹ hua³ jan²¹ má³² quion²¹ jná¹³.
 Má² lí² jmú³² jná¹³ héih³² hi³ jngíh³
 tsú² cuá¹ juí² jí³ la³ jín³² jáh³ húnh¹ ní²
 siáh³, hi³ jáun² la³ jí³² bíh¹ má² ná¹ lí³
 hua³ jan²¹; cuí¹ ja³ táunh¹ tsú² jmáí¹

ñí¹ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³”. 5 Ti³ la³
 tsá² ná¹ tén¹ hí³ má¹ ná¹, ca³ la³ uá¹ tiá²
 náí³² bíh¹ ca³ jmú³. Ma³ jan² tsá² hí³,
 ta²¹ bíh¹ ca³ ñí¹ jmú¹³ ñí¹ náí² quioh²¹,
 ma³ jan² né³ ca³ ñí¹ jmú¹ ñí¹ hnáih¹,
 6 hi³ ma³ jan² né³, ca³ zanh³ bíh¹ tsá²
 hí³ joh¹ re²¹, hi³ ca³ quiu³ ca³ pan³
 dí² ca³ la³ ñí¹ ca³ jngíh³ dí² tiáunh¹.
 7 Jmí¹ jáun² ca³ míh³ lín³² bíh¹ tsí³ re²¹
 hí³, hi³ jáun² ca³ zen³ hliáu³ joh¹ hi³
 ca³ ñí¹ ma³ tsan² tsá² hláih¹ tsá² hon²
 hí³, jí³ hi³ ca³ ñí¹ jín² tsú² juú² co¹ tsá²
 hí³. 8 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ záih³ dí² tsá² hí³
 joh¹: “La³ jí³² bíh¹ má² ná¹ lí³ hua³ jan²¹
 quioh²¹ hi³ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³,
 tí³ la³ tsá² jmí¹ ná¹ tén¹ hí³ né³, tiá² jmí¹
 la³ ca³ tí²¹ yáh³ hi³ te¹ jná¹³ tsá² hí³.
 9 Hi³ jáun² cuá² táunh¹ náh² cú² jueh³²
 la³ tán¹ ja¹ hñú³, hi³ cuá² tiéh³ náh² ñí¹
 lá² la³ jín³² tsá² jenh¹³ náh² ñí¹ jáun²”.
 10 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³ huén² bíh¹
 hi³ ja³ táunh²¹ ja¹ hñú³ hi³ ca³ ñí¹ tieh¹
 la³ jín³² lí³ ua³ jan² tsá² ca³ jenh², cuí¹
 tsá² chun¹ cuí¹ tsá² hláih¹; hi³ jáun²
 ca³ cónh³² bíh¹ tsáu² ñéih³.

11 ”Jmí¹ jáun² hi³ re²¹ ñéih³ hi³
 ca³ ñí¹ jien¹³ tsá² má² ca³ lí³ tén¹ hí³, hi³
 jáun² ca³ jien³² tsú² jan² tsá² ñuh² hi³
 jmí¹ cuá¹ tón²¹ ñí¹ jáun², tí³ la³ tiá² jmí¹
 cuá¹ quih³² yáh³ tsú² hmíh³² la³ cun³
 hi³ qui³ quih³² tsú² ñí¹ jenh² cuo²
 tsáu². 12 Hi³ jáun² ca³ záih³ dí² la³
 lá²: “Hnú² tsá² ñuh², ¿ha³ lánh³ rón³²
 lí² húb³² hnú² ñí¹ lá² ta³ tiá² quíh¹ nú²
 hmíh³² hi³ ca³ tí²¹ quih³² tsú² jmáí¹
 hi³ jenh² cuo² tsáu²?” Ti³ la³ tsá² hí³
 má¹ na²¹, cáun² lí¹ ca³ cuá³ tie³ bíh¹.
 13 Jáun² re²¹ hí³ ca³ záih³ tsá² ná¹ ná² tsí³
 má³² ñí¹ mesa, hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:
 “Hñéi³ náh² cuá² ta³ tsá² lá², hi³ jáun²
 cuá² tion³ tí³ cheih³² ñí¹ já¹ niéi², hi³
 jáun² ñí¹ jáun² tsa³ tí² tsa³ hoh³², hi³
 tsa³ qui³ tsa³ hon³²”.

14 Jáun² ca³ juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Qui¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu²
 má² ná¹ tén¹, tí³ la³ cú¹ pih²¹ bíh¹ tsá²
 quiánh³.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 Jmí¹ lí²¹ jáun² ja³tanh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ ha³ lánh³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, hi³ jáun² zia³² lánh³ rón³² tánh³² tsú² tso³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ hléh³². 16 Hi³ jáun² ca³zen³ dí² ma³ jan² tsá² hain²¹ tí³ con² la³ má²quionh³ ma³ jan² tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes, hi³ ca³ñí¹zeh¹ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tí³², né¹ jnoh¹ hi³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hieh³² hnú², hnú² bíh¹ hieh³² jú¹ tson² ca³tí²¹ juí³² quioh²¹ Dió³²; hi³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² jan² quien² hi³ jan² tiá² quien². 17 Jáun² hnáu² jnoh¹ hi³ hnú² juáh¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ hnú²: ¿Hí¹ ca³tí²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hi³ mí³² *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?

18 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² bíh¹ la³ cun³ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹ ná¹tioh³ jáun² tsí³ tsá² hi³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—jHnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! ¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? 19 Hie¹ náh² cáun² quie³ hi³ qui³ ma³hmah²¹ náh² jáun² neh²¹.

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³cué³ cáun² *cú¹tiáu². 20 Jmí¹ jáun² ca³ngáih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Hin² mí³ ñí¹ tá²láí¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

21 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ bíh¹ ní³².

Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

22 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ jáun² né³, lí¹ ca³ta³ná¹jé³² bíh¹, hi³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹, jáun² hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹.

Nga² tsáu² ca³tí²¹ hi³ jenh¹³ tsú²
(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

23 Jmái¹ jáun² siáh³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jen³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

24 —Tí³², hla¹ Moisés ca³juáh³ hi³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jéinh³² cuo², hi³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian² quionh³ tsá²mí³ hí³, jáun² dá¹jon²¹ tsú² ca³tin¹ jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mí³ hnái³ hí³ hi³ jáun² lí³zian² jon² ca³tin¹ hla¹ rainh²¹. 25 Jáun² né³, ja¹ quiú¹³ jnoh¹ jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mí³, tí³la³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian² hí¹ jan², hi³ jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ hla¹ hí³ ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mí³ hnái³ hí³.

26 La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ ñí¹con² tsá² ñí¹ má²gon³ hí³ ca³la³ ñí¹ jun¹; jáun² tsá² ñí¹ má²gáun³ siáh³ ca³jan³ tsá²mí³ hí³. La³ jáun² bíh¹ lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá²ñuh² hí³. 27 Jáun² ñí¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³ tsá²mí³ hí³ hnga². 28 Hi³ jáun² né³, ní¹ má¹tí³ ñí¹ ca³jenh¹³ tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ñí²cuo² tsá²mí³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mí³ hí³?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
—Hnoh² dá² lí¹ ná¹tsá²con² bíh¹ náh², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² cuin² náh² Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³². 30 Quí¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, tiá² hin² jéinh³² yáh³ cuo², hi³ sa³jun³ cuen³ yáh³ tsú² jon² hi³ jéinh³² cuo², quí¹ má¹jáun² dá² má²lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mí³cuú². 31 Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ jái¹³ ní¹juáh³ hi³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² hnga² dúh¹?, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: 32 “jJná¹³ bíh¹ la³² Dió³² Juo¹³

Há²bran²¹, Isaac jí³ Jacob ní² siáh³¹”
 Quí¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá²
 zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³²
 Juo¹³ tsá² má²jún¹.

33 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsá² tionh² la³
 cu³ la³ jéin³ hí³ jái¹³ ní² né³, lí¹
 ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsú² ca³tí²¹ jái¹³
 hí³ hleh³² jáun² Jesús.

Héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²

(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

34 Jmí¹ ca³lí³ ñi³² tsá² fariseos hí³
 Jesús ca³jmú³ hí³ tsá² saduceos lí¹ tiá²
 ñi³² he³ nga³, hí³ jáun² ca³ngih³² dí²
 tiáunh¹. 35 Hí³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá²
 lín³ tí³² liei²¹, jmí¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús,
 hí³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

36 —Hnú² Tí³², ñí¹ ca³la³ jí³² héih³²
 zia³² ñí¹ liei²¹, ¿hín² bíh¹ héih³² hí³
 jlánh¹ bíh¹ quien²?

37 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:
 —“Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³
 jonh³ jmí¹ honh², la³jí³² jmí²chí³
 quián¹³ jí³ la³jí³² hí³ lín²³ nú² ní²
 siáh³¹”. 38 Hí³ ní² bíh¹ héih³² la³ñí¹,
 héih³² hí³ jlánh¹ bí¹ quien² ñí¹ ca³la³
 jí³² héih³². 39 Hí³ héih³² ñí¹ má²tun³
 né³ míh¹ tiá² cá²ren² bíh¹, hí³ juáh³
 la³ lá²: “Ma³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh²
 la³jmí¹ hno³ nú² huen²”. 40 Tá¹ tun³
 héih³² ní² bíh¹ lí³ mí¹ziah²¹ quioh²¹
 tá¹ cáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³
 la³jí³² la³ cun³ hí³ ca³híe³ tsá² ca³lín³
 hí³ *tí³² jē¹ Dió³² ní² siáh³.

*¿Hin² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³
 Cristo?*

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

41 Tá¹la³ jmí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá²
 fariseos hí³, 42 jáun² Jesús ca³ngáih³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² hí³ ca³tín¹
 Tsá² lín¹³ Cristo? ¿Hin² jón²zih¹
 jón²cho¹ hí³?

Tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹
 hí³.

43 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿he³ bí¹ lánh³
 rón³² sa³ ca³juáh³ yáh³ hla¹ Dá²vi²¹

hnga² cun³ quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, hí³
 Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo? Quí¹
 hla¹ Dá²vi²¹ ca³juáh³ la³ lá²:

44 Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Tí³²
 Juóu³² jná¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,
 ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ jmu¹
 jná¹³ hí³ tsá² hau² hnú² lín¹³
 la³jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ hí³ hí¹
 cú¹píh²¹ tiá² quien²,

hí³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.

45 Jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hí³
 Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zih¹
 jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ní¹juáh³ ta³bí¹
 hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ la³ ca³juáh³ hí³
 Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo?

46 Hí³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³
 tiú²uú² ca³lí³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³; hí³
 jáun² la³ cun³ jmái¹ jáun² né³, hí¹ jan²
 yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hí³ nga³
 hí¹ cáun² jái¹³ ñí¹ con² tsú².

23

*Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² fariseos jí³
 tí³² liei²¹*

*(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54;
 20:45-47)*

1 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹ con²
 tsá² ñí³tú¹ ñí³lín¹³ chí¹cá¹ chí¹tón²¹
 cu³hén¹ tsú², jí³ ñí¹ con² tsá² hain²¹ hí³
 tí³ con² dí², hí³ juáh³ dí² la³ lá²:

2 —Tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²
 *fariseos ní² ná¹ho² jái¹³ hí³ tin² niá³²
 jái¹³ hí³ rá¹tioh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹
 Moisés. 3 Hí³ jáun² né³, tionh² náh²
 ta²¹ la³ cun³ la³jí³² jái¹³ hí³ juáh³ tsú²
 jáun²; tí³la³ ha³ lí² cán² náh² nóh³²
 quioh²¹ tsú² má¹ná¹, quí¹ tsá² hí³ dá²
 hie³² cáun² jú¹ tson², tí³la³ má¹lí³²
 jáun² né³, la³ siáh³ bíh¹ jmu² tsú²
 hmóu³². 4 Quí¹ tsá² hí³ dá² jlánh¹ jmu²
 héih³² huáh² tsí³ ñí¹ con² tsáu², héih³²
 hí³ hí¹juáh³ hmóu³² tsú² tiá² hnió³
 ma³tí³². 5 La³jí³² hí³ jmu² tsú² jáun²,
 jmu² tsú² cun³ñí¹ hí³ hnió³ tsú² jie³
 tsáu² bíh¹. Tsá² hí³ jlánh¹ zain³² pí³
 tsáih³ hná¹ hmih³² hú³ má²ná¹tón²¹
 jái¹³ quioh²¹ Dió³² la³cáun² chí¹quie¹³

ji³ cuo² tsú² ní² siáh³, hi³ zain³² tsú² quíh³² siáh³ hmih³² hi³ hai²¹ láuh¹³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cuo² la³ cónh³ bí¹ hi³ quíh³² lí³ua³ jan² tsáu². 6 Tsá² hí³ siáh³ jlánh¹ hniá¹ tiánh³ ní¹ chu²¹ ní¹ má¹ca³cha³taunh¹ lí³ua³ cáun² ní¹ nio² jmá¹, hi³ hniá¹ siáh³ tiánh³ ní¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quíoh²¹, 7 hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² tsáu² ja¹ hmah²¹, hi³ hniá¹ tsú² siáh³ hi³ té³ tsáu²: “¡Tí³²!”

8 “Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ hnoh² hniá¹ hi³ tsáu² té³ “Tí³²”. Qui¹ má²tún² renh² bíh¹ hnoh² la³jin³² náh², hi³ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tí³² Juóuh³² náh² zian². 9 Ha³ lí² lí¹ teh² náh² “Tia²¹” lí³ua³ jan² tsá² zian² ní¹ hue²¹ lá², qui¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Neh² náh² zian², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². 10 Sa³jun³ jmúh¹³ náh² hi³ té³ tsáu² hnoh² tsá² chín¹, qui¹ jí³²la³ jan² tán¹ Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ní¹con² hnoh². 11 Qui¹ ní¹juáh³ jan² tsá² má²cón³² tsá² ní¹ hná¹ ní², tsá² hí³ bíh¹ tsá² tí³ jlánh¹ quien² ja¹ quián¹³ hnoh². 12 Lí³ua³ jan² tsá² jmu² quien², tí³ méih³ bíh¹ hi³ quien² tsú², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² quien² né³, tsá² la³ hí³ tí³ lí³ quien² bíh¹.

13 “¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, qui¹ hnoh² dá² qui² jna²³ bíh¹ ní¹con² tsáu², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². Tiá² hnáuh² yáh³ hnoh² tonh²¹ hmóu³², hi³ sa³jun³ cueh³² yáh³ hnoh² jái¹³ hi³ tónh³² tsá² hnió³ tónh³². 14 [“¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, qui¹ hnoh² dá² quin³² náh² la³ jí³ sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, má¹lí³² jáun² né³ má²rainh³² náh² máh¹ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² ué³ lín³². Cun³ní¹ hi³ jáun², tí³ jlánh¹ bí¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ hnoh² ní¹ má¹jáun².]”

15 “¡Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² jlánh¹ ní³taunh¹ náh² tá¹ cáun² cuá¹ hue²¹ hi³ jmuh³² náh² pí³ lín³² hi³ janh²¹ náh² uá¹jinh¹ jan² tsáu² bíh¹, hi³ jáun² ní¹ má¹ca³janh²¹ náh² tsú² né³, jmuh³² náh² hi³ tsá² hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ má²ca³tin¹ tsa³taunh¹ quiu³juóu³² la³ cónh³ bíh¹ hmóu³² náh².

16 “¡Jlánh¹ juon²³ hnoh², hnoh² tsá² ten³ tsá² ná¹quiánh¹ náh² ní¹ juí³²! Qui¹ hnoh² juánh³: “Ní¹juáh³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² cuáh³² chín¹, jáun² tiá² lín¹ tion³ hniáuh³² ma³tí³² yáh³ tsú² jái¹³ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hie³² tsú² cú¹mí¹niau²¹ hi³ tío³ hñu³ cuáh³² né³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ má²hniáuh³² ma³tí³² tsú²”. 17 ¡Tsá² cáun¹ te³! ¿He³ dá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien²: hí¹ cú¹mí¹niau²¹, ho³ cuáh³² hi³ ca³ma³hien²¹ uá¹ cú¹mí¹niau²¹? 18 Ja³bí¹ juánh³ siáh³ hnoh² la³ lá²: “Lí³ua³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² ní¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmú³ jái¹³, tiá² lín¹ tion³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² jái¹³ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² hie³² la³ cun³ hi³ má²lí²cuéh³² tsú² Dió³² né³, hi³ ná¹tsi²¹ ní¹hiú¹³, jáun² jái¹³ la³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ hniáuh³² ma³tí³² tsú²”. 19 ¡Tsá² cáun¹ te³! ¿He³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien²: hí¹ hi³ ná¹tsi²¹ ní¹hiú¹³, ho³ hnga² uá¹ ní¹hiú¹³, ní¹ jmu² hi³ lí²hien¹ hi³ lí¹ cue³² tsú² jáun²? 20 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² ní¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmú³ jái¹³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ ní¹hiú¹³ yáh³ tsú², qui¹ jí³ la³jí³² hi³ ná¹tsi²¹ bíh¹ ní¹ jáun² má²lí²hie³² tsú²; 21 hi³ ní¹juáh³ tsá² hie³² cuáh³² chín¹ ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quióh²¹ né³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ cuáh³² yáh³ tsú², qui¹ hi³ má²lí²hien³ tsú² jí³ Dió³² bíh¹, Tsá² cuá³ ní¹ jáun². 22 Ja³bí¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² hñu³mi³cuú² ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quióh²¹, jáun² má²hie³² tsú² siáh³ la³ jí³ hmá²si¹ quióh²¹ bíh¹ Dió³², jí³ hnga² Dió³² Tsá² cuá¹tsi²¹ siáh³ hmá²si¹ jáun².

23 "jLánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ hnoh² siáh³ tsá² fariseos, hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Re² bíh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² cáun² la³ cun³ quia³ ñí¹con² Dió³² la³jí³² ñí¹ hí³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tí³ zié² yáh³ cueh³² náh² la³ jáun², jí³ má²hna³ eneldo jí³ má²hna³ comino ní² siáh³. Tí³la³ má²lí³² jáun² né³ tiá² ma³quien¹³ yáh³ náh² héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hí³ rá¹tioh³ ñí¹ liei²¹, la³ cun³ hí³ jmí¹ lí³ rá¹tsih³² náh² héih³² cú²tso², hí³ ja³² mií³ honh² náh², jí³ hí³ lín³ náh² tsá² ma³tí³² jē¹ ní² siáh³. Tí³la³ jun³juáh¹³ hí³ cháh¹ tí³ có³² la³ cun³ hí³ má²ná¹jmuh³² jáun² yáh³ náh² hí³ jmúh¹³ náh² hí³ ní². 24 jHnoh² tsá² ten³ tsá² quiánh¹ náh² ñí¹ juí³², hnoh² jlánh¹ ma³jín¹³ má³² hí³ cuin²³ náh² lú¹³, tí³la³ jáh³ cánh¹ jáh³ la³ camello né³ cáun² nah¹ bíh¹ náh²!

25 "jLánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, qui¹ hnoh² dá² jlánh¹ sí² rainh³² náh² cuá¹uon² jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ hí³ hlah³ hí³ hó³² bíh¹ tiu³ canh², hí³ tsính² náh² hí³ quioh²¹ tsáu², jí³ hí³ dí¹quian¹ náh² má¹zián¹³ siáh³ cun³ tin² honh² hmóu³². 26 Hnoh² tsá² fariseos te³; la³ñí¹ tín² ma³jí¹³ náh² tí³ ñeh² cuá¹uon², hí³ jáun² má¹jáun² lí³ jí² bíh¹ siáh³ tí³ coh³.

27 "jLánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, qui¹ hnoh² dá² ná¹lín³ náh² la³ jmí¹ lí³ jéin³ lo¹ quioh²¹ hla¹ hí³ lí³ tiáu² jmáh³la³ tí³ coh³ hí³ jáun² jlánh¹ re² jniá³, tí³la³ tí³ ñeh² né³ ná¹cónh²¹ hná¹ mú²¹ jí³ la³jí³² hí³ hlah³ hí³ hó³² quioh²¹ hla¹. 28 La³ jáun² bíh¹ lín³ hnoh²; ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu² jniá³ hnoh² chun¹ lín²¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ tí¹jái² bíh¹ ná¹cónh²¹ jí³ la³jí³² hí³ hlah³ hí³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² ní² siáh³.

29 "jLánh¹ ma³ juon²³ hnoh² tí³²

liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² ná¹jmóuh¹ náh² tá²hón³² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², jí³ hí³ jmuh³² náh² siáh³ re² jniá³ jéin³ lo¹ ná¹táun³ ñí¹ ná¹hú¹hón²¹ tsá² chun¹ hí³, 30 hí³ má²lí³² jáun² né³, juánh³ náh²: "Sá¹jmí¹ jnoh¹ bíh¹ má²ziáun² jmái¹ hí³ jmí¹ zian² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmí¹tin², ha³ tiá² jmí¹ jmú¹³ yáh³ dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú² jmí¹ ca³ma³tsan² tsú² jáun² tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³²". 31 Cun³quionh³ jái¹³ ní² má²ná¹má²lih²¹ hnoh² hí³ hnoh² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ tsá² ca³ma³tsan² hí³ *tí³² jē¹ Dió³². 32 Jáun² né³, jma³tau^h²¹ náh² hná¹ ta²¹ hí³ ca³ma³liáu³² jáun² dí²hioh³ ñú²deh³ náh² jmí¹tin²!

33 "jTsá² ná¹lín³ jáh³ hláinh¹ bíh¹ hnoh², jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláih¹ jáh³ hon²! ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² liáun³ hnoh² ca³tí²¹ hí³ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh² quiú³juóu³²? 34 Cun³ñí¹ hí³ ca³tí²¹ hí³ jáun² bíh¹ zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² ní² siáh³. Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, jngih¹³ bíh¹ náh² tsá² hí³, hí³ ma³ jan² tsá² hí³ ton¹³ náh² crei²¹, ma³ jan² quiú¹ pan¹³ náh² ca³la³ tí³ hñu³ cuáh³² quián¹³ náh², jí³ hí³ cuá¹hí¹ cuá¹tsin²¹ náh² tsú² siáh³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú². 35 Hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hí³ tá¹can¹ hnoh² ca³tí²¹ jmí² hí³ ca³táin² quioh²¹ tsá² chun¹ tsá² ca³ma³tsau² hí³ tsáu², ca³la³ cun³ jmái¹ hí³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹ Abel tsá² chun¹ hí³ la³ tí³ jmái¹ hí³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹ Zacarías jon² hla¹ Barachías tsá² ca³jngih³² hnoh² hí³ ja¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³ quionh³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹ ní² siáh³. 36 Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hí³ tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmí²hán¹ la³jín³² tsá² ca³ma³tsan² tsú² hí³.

Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² Jerusalén

(Lucas 13:34-35; 19:41-44)

³⁷ "iHnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngih²³ nú² tí³² jē¹ Dió³², tsá² zen² Dió³² ní¹con² nú², hi³ qui¹ jlan¹ nú² quín¹! iHliáun³ jéin³² bíh¹ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hi³ chan²¹ jon³ zih¹ hnú² la³ jmí¹ chan² cá¹ hio³ cu³ lí²¹ jon² ñeh² chí¹ pí¹³; tí³ la³ hnú² má¹ ná¹, tiá² ca³ lí³ hnáuh² yáh³ la³ jáun²! ³⁸ Sá¹ ní² jie³, tiú² uú² taunh²¹ yáh³ jná¹³ hó¹ ñí³², [jáun² má² ca³ ta³ huen¹³ bíh¹ hnú²]. ³⁹ Hi³ juanh³² jná¹³ siáh³, tiú² uú² jie¹ yáh³ hnú² jná¹³ ca³ la³ tí³ ní¹ má¹ cá² chó³² jmái¹ hi³ juáh¹³ nú²: "iHénh³ ma³ chun¹ Tsá² cuá¹ jáunh²³ cun³ quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²!"

24

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús cua³ han³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ tá¹ la³ má² cuá¹ tsanh³² tsú² jáun² né³ ca³ ma³ janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ní¹ con², hi³ ca³ ma³ líau³² hi³ hie³² hná¹ hiah³² cuáh³² ní¹ con² dí². ² Tí³ la³ Jesús né³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—¿Jíeh²¹ hnoh² la³ jí³² hi³ lá²? Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹ lá² chau²¹ jmái¹ lí¹³ hi³ hí¹ cá² má³ quín¹ tiú² uú² ná¹ juin¹ ní¹ quín¹ rainh²¹, la³ jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lín¹ ní¹ táuh³ jmái¹

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tsi³ máh³ Olivos; hi³ tá¹ la³ jmí¹ má² cuá¹ tón²¹ tsú² tsi³ máh³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³ taunh²¹ ní¹ cuá³ tsú² hi³ ca³ ní¹ zeh¹ dí¹ la³ lá² tá¹ la³ tiá² hin² zian²:

—Hnú² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ líh³ lí¹³ hi³ má² lí² juah²¹ hnú² jáun². ¿He³ dá² lí²¹ lí³ zia³² ní¹ má¹ tí³ ní¹

ñeih²¹ hnú², jí³ jmái¹ hi³ táuh³ tá¹ cáun² ní¹ hué²¹ lá²?

⁴ Jmí¹ jáun² ca³ juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hua³ hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹ cau² náh².

⁵ Qui¹ juóun³² lín³² tsáu² ja³ táunh¹ hi³ ja³ jmú³ hi³ lín³ la³ juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³ juah²¹: "iJná¹³ bíh¹ lín³ Cristo!", jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ma³ can² tsú². ⁶ Hnoh² náih¹ náh² hi³ má² zia³² hniéi² tí³ hlá² tí³ ní²; tí³ la³ ha³ lí² juenh³ náh² má¹ ná¹, qui¹ la³ jáun² ca³ tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín²; tí³ la³ jun³ juáh¹³ hi³ má² tsa³ hín³ yáh³ jaun³². ⁷ Qui¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jí³ tsá² hín¹³ hué³² ní¹ hliáun³ siáh³ quiu³ tín³ quionh³ tsá² ján² tsá² ján²; hi³ ní¹ hliáun³ siáh³ lí³ zia³² ho³ cuóun³ jí³ hi³ qui³ jie³ hué³² tiá³ lín³². ⁸ Tí³ la³ jí³ lí³² hi³ ní² má¹ ná¹, cu³ ja¹ má² ca³ lí³ liau³ bíh¹ hi³ ma³ tso² tsáu² tsi³, jun³ juáh¹³ má² hnáu² yáh³.

⁹ "Má¹ jáun² jienh³ tsú² hnoh² ní¹ cuá¹ ma³ tsoh¹ náh² honh², jí³ hi³ jngah³ tsú² ní² siáh³; hi³ tá¹ cáun² hngá¹ máh³ bíh¹ lí³ hau² tsú² hnoh² cun³ ní¹ hi³ ca³ tin¹ jná¹³. ¹⁰ Jmái¹ jáun² né³ juóun³² lín³² tsáu² tiánh³ tí³ có³² ca³ tí²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² ta²¹, hi³ lí³ hó² lí³ uon² tsú² rainh²¹, jí³ hi³ tsá² ján² tsá² ján² bíh¹ tsú² tu³ hna³ rainh²¹. ¹¹ Má¹ jáun² ma³ jnia³² juóun³² lín³² tsá² tí¹ jáin², hi³ juáh³ hi³ lín³ *tí³² jē¹ Dió³², hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² lí³ can². ¹² Cun³ ní¹ hi³ cun³ jmá² cun³ jnia³² tí³ lí³ mí¹ tsá² lí² hliáun²³ hi³ hlah³ hi³ hó³², jáun² juóun³² bíh¹ tsáu² tiú² uú² lí³ hnáu³ lí¹³. ¹³ Tí³ la³ ní¹ juáh³ tsá² nio² cáun² tsi³ la³ má² nio² jáun² ca³ la³ tí³ ní¹ cá¹ táuh³ jmái¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ líau³. ¹⁴ Hi³ jú¹ chú³² ca³ tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³ cuo² Dió³² né³, há¹ ngá¹³ tá¹ cáun² hngá¹ máh³, hi³ jáun² la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ lí¹³ lí³ cuoh²; hi³ jáun²

má¹jáun² máh³ má²lí³liau³ hi³ táuh³ jmái¹.

15 "Hla¹ Daniel ti³² jē¹ Dió³² ca³hléh³ hi³ ca³ti²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ jmu² jáun² hi³ hliáh¹³ ñí¹ híen¹. Jáun² ní¹juáh³ má²jíeh³² hnoh² hi³ hi³ jáun² má²nio² ñí¹ híen¹ né³, —ní¹juáh³ tsá² hi³² jái¹³ lá², cuí¹ ngi¹³ tsú²—, 16 hi³ jáun² jmái¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ ti³ Judea ñí¹ lí³ máh³. 17 Jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tsi²¹ tsáih³ hñú³ má² tsáih³ quioh²¹, ha³ lí² cuí¹ son² tsú² hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³juí³² cuon³ bíh¹ tsú²; 18 hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹nái² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³quián³ ha¹. 19 Ti³la³ jlánh¹ juo²³ tsá²mi³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², ji³ tsá² ná¹jan² dáin² tiúh²³ ní² siáh³! 20 Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun² tiá² lí³ hniáuh³² cuóunh¹ náh² jmí¹ ñí²cuóu³, hi³ sa³jun³ *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³; 21 quí¹ jmái¹ jáun² lí³zia³² cáun² uu³mi²tsi³² huáh² tsí³ cu³ti¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lí³² la³ cun³ jmí¹ lí²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lí³zia³² bíh¹ siáh³ ti³ chí¹cáin² jáun². 22 Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² tiá² hná³² jmái¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hiá¹ jmí¹ tsán¹³; ti³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmái¹ jáun².

23 "Jáun² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!", ho³: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!", ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹. 24 Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau² hi³ juáh³ hi³ lín³ Cristo, ji³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ ti³² jē¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ lí²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² ji³ hua³jueh³² ní² siáh³ hi³ jáun² lí³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ ti³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³. 25 Sá¹ní² jie³ né³, ta³ ñeh³

bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh² jái¹³ ní². 26 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³: "¡Sá¹ní² jie³, ó³² má²zenh² ñí¹ lí³ cuá¹ quiéin²!", ha³ lí² cua³táunh¹ náh² ñí¹ jáun². Ho³ ní¹juáh³ hi³ juáh³ tsú²: "¡Sá¹ní² jie³, lá² má²cuá³ tsú² ñéih³ lá²!", ha³ lí² ta²¹ táunh³ náh². 27 Qui¹ la³jmí¹ hia³² sí² quioh²¹ miíh³² ti³ má² hi³ jáun² tai³² ca³la³ ti³ ñí¹ tá²tsi²¹ hiú², la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun². 28 Lí³ lín¹ bíh¹ jmái¹ jáun² la³jmí¹ lí²lín¹ ñí¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cuú² ngih³² tú²jue³².

*Jmái¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²
(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33;
17:26-30, 34-36)*

29 "Jáun² la³ cun³ ní¹ má¹ca³táuh³ uu³mi²tsi³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zih² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², ji³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmái²¹ hai²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ ti³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. 30 Má¹jáun² jie³ tsú² lí²¹ hñu³mi³cuú² hi³ lín¹ hi³ má²cuá¹jáunh²³ Jon² tsá²mi³cuóun², hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngih³ má¹jáun², quí¹ hi³ jien³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ juí³² ja¹ jnie² chí³cuú² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lín¹ hi³ quien² lín³² tsú². 31 Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jieí³² tiá³ lín³² mí¹ñí², hi³ chan³ cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹ tsú², tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mi³cuú², la³ ti³ jo²¹ cá² táun² cá² táun².

32 "Cuí¹ ngi¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnoh² ní¹juáh³ jmí¹ tá¹jmu¹³ hmá² hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zih³, jáun² má²ñíh¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹ jmí¹ ñí²hiú². 33 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jíeh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ jáun², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon²

tsá²mi³cuóun². 34 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³ji³² hi³ ní² lí¹³ ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziáun² dí² lá². 35 Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ la³ji³² hi³ jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

36 "Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hín² jmái¹ ho³ hín² la³ nio¹ lí¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñi³². Hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² tionh² hñu³mi³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jí³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².

37 "Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ jmí¹ zian² jáun² hla¹ Noé, la³ jáun² bíh¹ uá²jai³² lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². 38 Qui¹ jmái¹ jáun², ñeh² bíh¹ hi³ ja³tsauh²¹ jmái², jmí¹ ná¹cú² ná¹hính²³ tsú², hi³ ná¹jéinh³² tsú² cuo² jí³ hi³ ná¹cuen² tsú² tsá²mi³ jon² hi³ jéinh³² cuo², ca³la³ tí³ ñi¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³hi³ hla¹ Noé hñu³ cuó² jueh³² jáun². 39 Tsá² hi³ né³, tiá² ca³lí³tsin² yáh³ he³ lí¹³ ca³la³ tí³ ñi¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmái², hi³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ jí³lin² tsá² hí³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mi³cuóun². 40 Jmái¹ jáun² tiáunh¹ gon³ tsá²ñuh² ñi¹nái²; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹. 41 Jmái¹ jáun² siáh³, gon³ tsá²mi³ ná¹quiuh³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³, tá¹zanh¹ bíh¹.

42 "Cun³ñi¹ hi³ jáun² né³, ná¹ñi¹ hnoh² tianh³, qui¹ tiá² ñih¹ yáh³ náh² ha³ líh³ jáunh³ Juóuh³² náh². 43 Tí³la³ cuí¹ lí³ ñih¹ hnoh² jái¹³ lá²: Sá¹jmí¹ hi³ ñi³² tsá² hñú¹³ hín² la³ nio¹ cuán¹³ háin² ta³ já¹nié², hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ cuá³² tsú² cuá¹ñi¹, hi³ tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ hí³ háin² hñú¹³. 44 Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² tionh² hnoh² hua³jan²¹; qui¹ cáun² jmái¹ hi³ tiá² lín²³ bíh¹ hnoh² jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun².

Tsá² quian²¹ chun¹ jí³ tsá² quian²¹ hláih¹

(Lucas 12:41-48)

45 "Né³² né³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, hi³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jin³² tsá² quian²¹ ñi¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hi³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³² ñi¹con² tsá² hí³, jí³ hi³ jmu³ tsú² siáh³ héih³² hín² la³ nio¹ lí¹³ jmu³ tsú² má³².

46 Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³ ní¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³ ní¹ má¹cuanh³². 47 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsá² hí³ má²chá³² la³ji³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú², hi³ jáun² tí³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³. 48 Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ tsá² quian²¹ hí³ né³, hi³ cuá¹lín²³ hi³ tiá² má²jaunh³ yáh³ juo¹³, 49 hi³ jáun² tsá² quian²¹ rainh²¹ bíh¹ cuá¹quí² cuá¹quiunh² jí³ hi³ cuá¹cú² cuá¹hính²³ hi³ cuá¹má²héinh³² siáh³ quionh³ tsá² hen²; 50 jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun² jmái¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹ tsú², caun² o¹rá¹ hi³ tiá² ñi³² tsú² siáh³. 51 Hi³ jáun² má¹jáun² ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí³, hi³ jáun² má¹lí³² jáun² zen³ tsú² ñi¹ ca³tin¹ tsa³taunh¹ tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹. Hi³ jáun² ñi¹ jáun² tsa³hó² tsa³jngih³² tiáunh¹, jí³ hi³ tsa³quí² tsa³hon³² lín³² ní² siáh³.

25

Jmu² tsú² jái¹³ hi³ ca³tín¹ quian³ tsá¹mái¹³

1 "Jáun² né³, jmái¹ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³² lí¹³ la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ quian³ tsá¹mái¹³ tsá² ca³lí³ tén¹ ñi¹ ca³jenh² cuo² tsáu². Tsá² hí³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ jmí² no¹, hi³ jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñi¹hen¹³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². 2 Tí³la³ hñá³ tsá² hí³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ yáh³, hi³ hñá³ né³ lín³ tsá² zian² tsí³. 3 Tsá² tiá² hua³jan²¹ tiáunh¹ hi³ né³, ca³can³ sí² quioh²¹, tí³la³ tiá² ca³can³

yáh³ jmí² no¹ hi³ táuh³²; 4 tí³la³ tsá² zian² tsí³ hí³ né³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ zí³ ha²¹ jmí² no¹. 5 Tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² hí³ né³ ca³lén³ bíh¹ ca³lá², jáun² ziú³ bíh¹ ca³tóh³ ñí¹ tsá¹mái¹³ hí³, hi³ jáun² ca³cuóun² la³jín³². 6 Hi³ jáun² ta³ hua² ca³nái³² tsú² cáun² mah¹ hi³ ñí¹juah²¹: “¡Lá² má²jaunh³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo²; huen³ náh² hi³ ñá²hinh²¹ náh² tsú²!” 7 Hi³ jáun² la³jín³² tsá¹mái¹³ hí³ ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³héinh³ siáh³ sí² quioh²¹. 8 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hi³ ca³záih³ tsá² hñá³ jmí¹ tiáunh¹ hi³ hua³jan²¹: “Cué¹ tiá³ ca³lá² jmí² no¹ quián¹³ ñí¹con² jnoh¹, qui¹ má²ñí¹yéi²¹ bíh¹ sí² quiú¹³ jnoh¹”. 9 Tí³la³ tsá¹mái¹³ tsá² ná¹tiáunh¹ hi³ hua³jan²¹ né³ ca³záih³ rainh²¹ la³ lá²: “Tiá² jáun² yáh³, qui¹ ní² lí¹ tiá² ca³lain²¹ yáh³ quiú¹³ dí² la³jái³²”. Tí³ re² cuá²taunh¹ náh² ñí¹ hna² tsú² jmí² no¹ hi³ cuá¹liáh³ náh² quián¹³ hmóu³². 10 Tí³la³ tá¹la³ ca³ñí¹lia³² tsá¹mái¹³ hñá³ hí³ jmí² no¹ quioh²¹ né³, cuanh³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². Jáun² tsá¹mái¹³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hi³ hua³jan²¹ né³, taunh³ bíh¹ ñéih³ quionh³ tsá²ñuh² hí³ ñí¹ ca³jenh² cuo² tsú², hi³ jáun² ca³jna² bíh¹ ho³hñú¹³ jmí¹ lí²¹ jáun². 11 Hi³ jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³ cua³tanh²¹ tsá²mi³ hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “¡Nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³ hi³ tauh²¹ jnoh¹!” 12 Tí³la³ tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³ hi³ juáh³: “Ha³ tiá² hnoh² cuóu³² yáh³ jná¹³ tsá²mi³”.

13 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², qui¹ tiá² ñí¹ yáh³ hnoh² ha³ líh³ chau²¹ jmá¹, ho³ hín² la³ nio¹ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² zia³² hi³ nio² jo³cuo²
(Lucas 19:11-27)

14 ”Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ lí¹³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ quianh³ Dió³² tsá² tónh³² jo³cuo² la³jmí¹ lí²¹ jmá¹ hi³ ngau³ jan² tsá²ñuh² ñí¹ uóunh³; hi³ jmí¹ tí³ ñí¹ cua³hain³² tsú² né³, ca³teh³ tsá² quian²¹, hi³ jáun² ca³chá³ dí² quie³ quioh²¹ jo³cuo² tsá² hí³. 15 Jo³cuo² jan² tsá² quian²¹ hí³ ca³chá³ tsú² hñá³ tuh³² tioh³ quiu³quia³ mei²¹ héih³² quie³ *cú¹tiáu² cun³ tá¹ hñá³, hi³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² tun³ tuh³² tioh³ quia³tún³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáu² cun³ tá¹ tun³, hi³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² cáun² tuh³² tioh³ jñéi³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáu²; ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ hiauh³ lin¹ la³ cun³ rón³² hi³ lí³ cah¹³ jmá¹ hi³ cóh³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³. 16 Tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² jáun² ca³jmú³ ta²¹ hi³ ca³ra³tsai³² quie³ jáun², hi³ jáun² ca³ta³tsaih²¹ cónh³¹ hñá³ tuh³² quie³ jáun². 17 La³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³jmú³ tsá² ca³hiauh³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³ta³tsaih²¹ siáh³ cónh³¹ tun³ tuh³² quie³ jáun². 18 Tí³la³ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² má¹ná¹, ngah³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹ho³² cáun² táu² hue³² hi³ ca³hmá³ quie³ jáun² quioh²¹ juo¹³.

19 ”Jmí¹ má²já²uén³ lín³² jáun² né³, cuanh³ bíh¹ juo¹³ tsú². Jmí¹ cuanh²¹ jáun² tsú² né³ ca³ngái³ tsá² quian²¹ hi³ he³ cónh³ quie³ má²ta³tsaih²¹ tsú² la³ ma³ quin³² ma³ jan³². 20 Tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² cuan³ la³ñí¹, hi³ jáun² ca³jienh³ juo¹³ cónh³¹ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ má²ta³tsaih²¹ jáun², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Tí³², lá² nio² hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jáun², hi³ lá² nio² siáh³ cónh³¹ hñá³ tuh³² hi³ ca³ta³tsaih²¹ jná¹³”. 21 Jáun² juo¹³ tsú² ca³juáh³: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ hiáuh²³. Cun³ñí¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² re² la³ cun³ rón³² lí³ cú¹píh²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú²

ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”. 22 Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ siáh³ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³juáh³: “Tí³², tun³ tuh³² cú¹tiáu² jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jná¹³, hi³ lá² nio² cónh³¹ tun³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ ca³ta³tsai²¹ jná¹³”. 23 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ juo¹³ tsú²: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² lí³ héih³². Hi³ cun³ ñí¹ hi³ ca³ma³tih²¹ nú² la³ cun³ rón³² lí³ cú¹píh²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ hi³ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”.

24 ”Tí³ la³ jmí¹ cuan¹ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hi³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² né³, tsá² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³záih³ juo¹³ la³ lá²: “Tí³², jmí¹ má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnú² jan² tsá² huáh² tsí³, hi³ caun²³ hnú² cáun² hi³ tiá² lí²jñíh³, jí³ hi³ caun²³ hnú² siáh³ cáun² hi³ tiá² lí²páh³ nú². 25 Hi³ jáun² bíh¹ jmí¹ juéh² jná¹³, hi³ jáun² cu³tsa³² ca³hmá³ jná¹³ cú²jueh³² quiéih³ hnú² hñu³ hué³². Sá¹ní² jie³, lá² bíh¹ rón³² la³ cun³ rón³² hi³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² quián¹³”. 26 Jáun² juo¹³ tsú² ca³ngái³: “Hnú² tsá² quian²¹ hláih¹, juoh². Jmí¹ la³ má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ jná¹³ jan² tsá² caun² cáun² hi³ tiá² lí²jñí³², jí³ hi³ caun³² jná¹³ siáh³ cáun² hi³ tiá² lí²pá³ ná¹ hí¹ cú¹píh²¹”; 27 hi³ jáun² jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ jmuh²¹ hnú² ta²¹ quie³ ní² quion²¹ jná¹³, uá¹jinh¹ hñú³ ñí¹ rá²tsi³² tsú² quie³ bíh¹ jmí¹ cuá¹tionh² nú², hi³ jáun² jmí¹ cuanh²¹ jná¹³ jmí¹ má²lí¹³ héih¹ jná¹³ hi³ má²tsin² bíh¹ quie³ quion²¹”. 28 Hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² la³ lá²: “Quin³² náh² tuh³² tloh³ quie³ ní², hi³ jáun² cuéh³ tsá² quian³² quia³ tuh³² cú¹tiáu². 29 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹, hi³ jáun² tí³ lí¹ tú² lí¹ ziaun²³ bíh¹ quioh²¹ tsú² lí¹³; tí³ la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³²

quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ tsú² la³ cun³ cú¹píh²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². 30 Hi³ jáun² tí³ cheih³² ñí¹ já¹niéi² tion³ náh² tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ ní², hi³ jáun² ñí¹ ní² cuí¹ cha³háu³ jí³ hi³ cuí¹ cha³quí² cha³hon³²”.

Jmá¹ hi³ tá¹tsin¹ héih³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

31 ”Jáun² né³, ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ lin¹ hi³ quien², quionh³ tsú² jí³lin² tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² tionh² hñu³mi³cuú², hi³ jáun² má¹jáun² né³ cuá³² tsú² ñí¹ hmá²si¹ quioh²¹, ñí¹ lí³ cú²tú¹ cú²lí¹³. 32 Má¹jáun² cuú¹ ngih¹³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², hi³ jáun² tson³ dí² tsá² hí³ la³jmí¹ jmu² jan² tsá² jmu² hua³hí¹³ jáh³, hi³ cánh³ chan² tsú² *já¹ziáh², hi³ cánh³ chan² tsú² siáh³ zéin¹. 33 Já¹ziáh² chan³ tsú² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hi³ jáun² zéin¹ né³ chan³ tsú² tí³ cuá² cáun¹.

34 ”Má¹jáun² né³, Tsá² lín³ hí³ Re²¹ záih³² tsá² tionh² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹: “Ñá²táunh¹ hnoh² tsá² má²ca³ma³mieh² Ñuh³² jná¹³; tiónh³² náh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², ñí¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quián¹³ náh² ca³la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² tá¹ cáun² mi³cuú². 35 Quí¹ jmí¹ ca³lí³ ñí¹cuóun²¹ jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ má³² hi³ ca³cúh³²; jmí¹ lí²¹ hí¹quiein² tsin³² jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ jmá² hi³ ca³áih³² jná¹³; jmí¹ lí¹ ca³tí³ ca³ngí³ jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ hñú³. 36 Jmí¹ lí²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, ca³cuéh¹ bíh¹ hnoh²; jmí¹ ca³lí³ tsáun¹ jná¹³, ca³ñí¹jie¹ bíh¹ hnoh²; hi³ ca³ñí¹jie¹ bíh¹ siáh³ hnoh² jmí¹ cá¹hú²¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí²”.

37 ”Hi³ jáun² tsá² má²ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² né³ lí¹³ juáh³ la³ lá²: “Tí³², ¿hín² dá² jmí¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú² hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hi³ ca³quieih^{3?} Ho³ ¿hín² dá² jmá¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú²

hi³ hí¹quiéin² honh², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ jmái²? 38 ¿Lih³ dá² ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lí¹ ñi³tí¹ ñi³ngíh¹, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hñú³? Ho³ ¿líh³ ca³lí³ hniah³ hanh² nú², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³? 39 ¿Hín² jmái¹ ca³lí³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mí¹ñí², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³ñí¹neh²¹?”

40 “Hi³ jáun² Re²¹ hí³ né³ nga³ la³ lá²: “Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ca³jmuh³ náh² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² tsí¹juí³ renh² jná¹³ lá², ñí¹con² jná¹³ bíh¹ lí²jmuh³ hnoh² hi³ jáun²”.

41 “Ñí¹ má¹lí³² jáun² né³ záih³² tsú² tsá² tionh² hí³ tí³ cuá² cáun¹ la³ lá²: “Tí³ ní² cuá²táunh¹ hnoh², hnoh² tsá² má²ca³ta³tonh¹ ñí¹ hlah³, cuá²táunh¹ náh² ja¹ sí² tiá² tón³² jmái¹ yéi³² ñí¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quioh²¹ tsá² hláinh¹ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³. 42 Quí¹ jmái¹ lí²¹ ñí¹cuóun²¹ jná¹³, tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² má³² cuh²¹ jná¹³; jmái¹ lí²¹ hí¹quiéin² tsin³² jná¹³, ha³ tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² jmái² hi³ aih²¹ jná¹³; 43 jmái¹ lí¹ ca³tí³ ca³ngí³ jná¹³ siáh³, ha³ tiá² hñú³ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh². Jmái¹ lí²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, tiá² lí¹ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² hí¹ cá² tsonh². Jmái¹ ca³lí³ tsáun¹ jná¹³ jí³ hi³ ca³hú³² jná¹³ siáh³ hñu³mí¹ñí², ha³ tiá² hnoh² ca³ñí¹je¹ yáh³ jná¹³”.

44 “Má¹jáun² né³, tsá² hí³ lí¹³ nga³: “Tí³², ¿líh³ dá² ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² ñi³ngíh¹ ñí¹cuon¹³ ho³ hi³ ñí¹húh² nú² jmái²? ¿Lih³ ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lí¹ tí¹ lí¹ ngíh¹? Ho³ ¿hín² dá² jmái¹ ca³lí³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mí¹ñí², hi³ jáun² jnoh¹ né³, tiá² ca³má¹hau¹?”

45 “Jáun² Re²¹ né³ nga³ la³ lá²: “Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², lí³ua³ cáun² hi³ tiá² lí²jmuh³ náh² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² tsí¹juí³ lá², ñí¹con² jná¹³ bíh¹ tiá² lí²jmuh³ náh²”.

46 “Má¹lí³² jáun² tsa³táunh¹ tsá² hí³ ja¹ sí² ñí¹ tsa³ma³tso² tsí³ la³ cun³ jmái¹hi³nio², tí³la³ tsá² ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² má¹ná¹, tsa³tánh¹ ñí¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmái¹hi³nio² bíh¹.”

26

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús (Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Jmái¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³, jmái¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

2 —Má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ yó³² tí²¹ *Jmái¹hien¹; hi³ jáun² jná¹³ né³, Jon² tsá²mi³cuóun², ton³ tsú² crei²¹ jmái¹ jáun².

3 Hi³ jáun² né³, jmái¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ñí¹ lí³ ñí¹ta²¹ quioh²¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mi²tsá² hien¹, quionh³ tsú² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². 4 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí². 5 Jáun² ca³juónh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmái¹ má¹ná¹, quí¹ ho³ sa³ ní² lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mi³ sé²³ jmái² má²ró³² chí¹ Jesús

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

6 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmái¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmái¹ téh²³ tsú² hí³ “tsá² lín³ *mi³ho²¹ péin³”, 7 hi³ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro, hi³ ha²¹ no¹ má²ró³², cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Tá¹la³ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa ca³sé³ tsá²mi³ hi³ no¹ má²ró³² jáun² chí¹ tsú². 8 Jmái¹ ca³je³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jáun², jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ quí² lí¹ hin²³ yáh³ tsú² hi³ ní²? 9 Hi³ ní² dá² cáun² hi³ jmái¹ lí¹³ tsa³hnái¹ hmuh²¹ bíh¹, hi³

jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

10 Jesús né³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsá²mi³ lá²? Qui¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³. 11 Qui¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². 12 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá² ñí¹con² jná¹³, hi³ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³², má²lí²jmú³ tsú² hua³jan²¹ hi³ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ tsa³haun³ bíh¹ jná¹³. 13 Qui¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tín¹ tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

14 Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², tsá² jmái² Judas tsá² ja³ hi³ tí³ juú² Queriot ñéi¹ hi³ ca³ñí¹lien¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, 15 hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—¿Cónh³ cuéh¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ jienh²¹ jná¹³ Jesús?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³cué³ quiu³quia³ héih³² quie³ hu²¹ quiún³ *cú¹tiáú² la³ ma³ cáun². 16 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³hnauh² Judas tsí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús ñí¹con² tsá² hí³.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³tí²¹ hi³ jún³

(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-34)

17 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³, jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ja³janh³² hi³ ca³ngái³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² hi³ cúh¹³ hnú²?

18 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hñú¹³ jan² tsá²ñuh², hi³ cuá²zéih³ náh² la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: Má²ñí¹chau²¹ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² hñuh³² hnú² jmu¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹ ná¹ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹”.

19 Hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³jmú³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun², hi³ ca³ñí¹jmú¹³ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹.

20 Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³ ca³cuá³ Jesús ñí¹ mesa quionh³ tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; 21 hi³ tá¹la³ ná¹jmu² tsú² jáun² má³² né³, ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ja¹ quián¹³ náh² ní² zian² jan² tsá² né³bí¹ jienh³ jná¹³.

22 Jmí¹jáun² jlánh¹ hlaih³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ ca³ngái³ Jesús ma³ quin³² ma³ jan³², hi³ juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

23 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tsá² hí³ bíh¹ jienh³ jná¹³, tsá² cáun² uon² cuh³² jná¹³ quiúnh¹ bíh¹.

24 Qui¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juí³² hi³ ca³tín¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tí³la³ jjuo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lí³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

25 Jmí¹jáun² ca³hléh³ Judas tsá² jienh³ hí³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ján³, la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² bíh¹.

26 Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí²

ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéih³ náh², qui¹ hí³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³can³ dí² siáh³ cáun² copa, hí³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hính³ náh² la³jín³² hí³ lá², 28 qui¹ hí³ ní² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hí³ táin³² cun³ñí¹ hí³ ca³tín¹ juóun³² tsáu², hí³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú²; la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹ hí³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹. 29 Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hí³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca²chó³² jmái¹ hí³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³ jmái¹ hí³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hí³ Pé¹ nó³² tí³ có³²

(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:31-38)

30 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³híe³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hí³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³ máh³ Olivos. 31 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tín¹ jná¹³ já¹nié² lá²; qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jngih²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hí³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”. 32 Tí³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

33 Hí³ jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³ có³² ñí¹con² hnú², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cun³ tiá² jáun² yáh³.

34 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hí³ já¹nié² lá² bíh¹ cánh³², ñeh² bíh¹ hí³ hau³ cá¹háu², juánh¹³ hnú² hnah³² jéin³² hí³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

35 Tí³la³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáin³ hí³ jún³ jná¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tí³ có³².

La³jín³² bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ñí¹ hná¹ jáun² ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hí³ jná¹ quioh²¹ tsáu², ñí¹ téh²³ tsú² Getsemani

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

36 Jmí¹jáun² ca³cha³taunh¹ Jesús quionh³ tsá² quionh³ cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemani, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lien¹ jná¹³ Dió³² ñí¹ zio¹.

37 Jáun² jí³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, la³ má²quionh³ tá¹ gon³ jon² Zebedeo; jmí¹jáun² ca³lí³liáu³ hí³ ca³ta³no¹ hlah³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hí³ ca³la³ hí³ ca³hu³ ca³jngih³ lín³² tsí³ tsú². 38 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lí²³ cun³ñí¹ hí³ ja³²lí³ hlah³ nio² tsin³². Tí³la³ hnoh² tianh³ náh² ñí¹ lá², hí³ ná¹ñí¹ náh² quiúnh¹ jná¹³.

39 Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tí³ chí¹ján³, hí³ jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hí³ ca³hiéih³ ñí¹ la³ tí³ hué³² hí³ ca³mí³ ñí¹con² Dió³², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, sá¹jmí¹ hí³ lí¹³ bíh¹ hí³ liáu¹ nú² tiá³ jná¹³ hí³ ca³tí²¹ jmái² tsíh³² hí³ ca³tín¹ jná¹³ aih²¹; tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hí³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hí³ hnáu² hnú².

40 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hain²¹ hí³ tí³ con², jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ cá¹chánh²¹ dí² jáun²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ pih²¹ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnoh² hí³ tianh¹³ náh² ná¹ñí¹ quiúnh¹ jná¹³? 41 Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hí³ lien¹ náh² siáh³ Dió³², hí³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Qui¹ hua³jan²¹ lín²¹ bíh¹ hún¹ jmí²chí³

quián¹³ náh², tí³la³ ngu³ quián¹³ bí¹
náh² jlánh¹ tiá² pin³.

42 Jáun² ngau³ siáh³ tsú² ca³tí³ tenh³
hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, ní¹juáh³ tiá² lí¹³ yáh³
hi³ tiá² há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³mí²tsí³² lá²,
cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

43 Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³
bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmí¹
cuanh²¹ dí², qui¹ cun³ñí¹ hi³hliá²
jlánh¹ má²tioh³ zió³ ñí¹ tsú². 44 Jáun²
ca³chan³ tsú² tsá² hí³ hi³ ngau³ siáh³
ñí¹ má²hnaíh³² jéin³² hi³ ca³ñí¹lien¹³
Dió³² hi³ ñí¹ zeh¹ dí² la³ cun³ hi³
má²lí²zéih³² dí² jmí¹tin². 45 Jmí¹ lí²¹
jáun² né³, ngah³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹
tsá² hain²¹ hi³ tí³ con²; hi³ jáun²
ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh²
tie³ hi³ ná¹cuóun¹ náh²? Sá¹ní² jie³,
má²cá²chó³² bíh¹ jmáí¹ hi³ jienh³ tsú²
jné¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² jo³cuo² tsá²
ná¹ren² tso³. 46 Nú¹ tianh³ náh²,
ma³tsáu¹³; qui¹ ní² bíh¹ má²cuá¹ja³²
tsá² jienh³ jné¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

*(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53;
Juan 18:2-11)*

47 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹
Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmí¹
lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³
má²hí¹quionh³ tsú² juóun³² lín³² tsá²
ná¹quian³² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹
jí³ tsá² ná¹quian³² hmá² ní² siáh³.
Tsá² zéi¹ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³
tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². 48 Judas
tsá² ca³jienh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³
jáí¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús,
hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá²
ca³hen³ jné¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³
náh² tson³”.

49 Jmí¹jáun² ca³ja³janh³² tsú² ñí¹con²
Jesús hi³ ca³juáh³:

—¡Hia² nú² Tí³²!

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú².

50 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Há²mei²¹ quiú¹³, tia³juí³² jmu³ la³
cun³ hi³ má²ca³lín¹³ nú² jmúh¹³.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun²
ja³taunh²¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ hi³ ca³zanh³
Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

51 Jmí¹jáun² né³, jan² tsá² quionh³
Jesús ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³
jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³
mí¹tái³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹
joh¹ mí²tsá² hien¹. 52 Jáun² Jesús
ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Tiáunh¹ mí¹tái³ quián¹³ ñí¹
jmí¹ hu²¹; qui¹ ní¹juáh³ tsá² jmu²
hniéi² cun³quionh³ mí¹tái³, ja³bí¹
cun³quionh³ mí¹tái³ bíh¹ siáh³ jún³
tsú² hnga². 53 ¿Há¹ tiá² ñí¹ nú² hi³
jné¹³ jmí¹ lí¹³ mí¹³ ñí¹con² Ñuh³², hi³
jáun² hí³ jmí¹ lí¹³ zen³ cun³ quiéinh³
nio² quiú³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá²
jmí¹ lí¹³ ma³hau³? 54 Tí³la³ sá¹jmí¹
la³ jáun² né³, jáun² tiú²uú² jmí¹ zia³²
yáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³tí³ la³ cun³
hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹
rá¹juáh³ jáun² hi³ ca³tí²¹ lí¹³ la³ lá².

55 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá²
cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³
ná¹quiánh¹ náh² mí¹tái³ jí³ hmá² ní²,
hi³ jau¹³ náh² jné¹³ hi³ tson³ la³jmí¹
lí³ hi³ jné¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²?
Jmáí¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmí¹ ñí³² jné¹³
ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmí¹ ma³ta¹³
jné¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, tí³la³
hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh² náh²
jné¹³ hi³ tson³ ná¹. 56 Tí³la³ la³jí³² hi³
ní² má²ná¹lí²³ hi³ jáun² lí¹³ lí³tí³ la³
cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² bíh¹, hi³
ca³jmú³ jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jé¹
Dió³² jmí¹tin².

Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹
ca³ta³zanh¹, qui¹ ca³cuóun³ bíh¹
la³jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú².

*Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos
tsá² ná¹ñí¹*

*(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55,
63-71; Juan 18:12-14, 19-24)*

57 Hi³ jáun² né³, tsá² ca³zanh³ hí³
Jesús hi³ tson³ ca³ñí¹jan² Jesús ta³ ñí¹
Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹; ñí¹

jáun² jmí¹ má²ná¹ngih³² tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². 58 Tí³la³ Pé¹ né³, uóunh³ chí¹cáin² bíh¹ ngau³ cu³hna²¹ dí² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² híen¹; ñí¹ jáun² hí³, hí³ ca³cuá³ quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáú² hí³ jáun² lí¹³ jie³ ní¹juáh³ he³ lí¹³.

59 Hí³ jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ quionh³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ hnauh² he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³tson² dí² tsáú¹³ Jesús, uá¹jinh¹ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái², hí³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²; 60 tí³la³ tiá² ca³chóh¹³ yáh³ tsú², uá¹jinh¹ juóun³² tsá² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² hí³ ca³tín¹ tsú². Ñí¹ ca³táuh³ né³ ca³ma³jnia³² gon³ tsá² ca³ma³tson² jú¹ tí¹jái², 61 tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² ca³juáh³: “Jná¹³ tín² tsunh²¹ hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³², hí³ jáun² ñí¹ cá²hni² jmái¹ ziúh¹ jná¹³ siáh³”.

62 Jáun² tsá² cuá¹lín³ hí³ mí²tsá² híen¹ ca³náu² hí³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ nú²? ¿He³ dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hí³ ca³tín¹ hnú²?

63 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹. Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³juáh³ siáh³:

—Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² taunh³² jná¹³ hnú² hú¹mu³héih³² ní¹juáh³ tiá² juáh¹³ hnú² jú¹ tson²; jáun² né³, ¿hí¹ hnú² uá¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³²?

64 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ján³, lín³ jná¹³ la³ cun³ juánh³ hnú² ní². Ja³bí¹ juo³ jná¹³ siáh³ hnoh², hí³ chau²¹ jmái¹ jien¹ hnoh² Jon² tsá²mi³cuóun² hí³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², jí³ hí³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hí³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mi³cuú² juí³² ja¹ jnie².

65 Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² híen¹ ha¹, [hí³ jmu² lin¹ hí³ tiá² tí³² tsí³ jái¹³ jáun²,] hí³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² lá² má²lí²chú² lí²lén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹; ¿he³ láih³² sa³ ca³lí³í¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? Quí¹ ní² bíh¹ má²lí²niéih² hnoh² jú¹ hlah³ hí³ má²lí²hléh³² tsú²; 66 jáun² né³ ¿he³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²hniáuh³² bíh¹ jún³ tsá² ní².

67 Jmí¹jáun² ca³tiu³ ca³hñe³ dí² ñí¹, jí³ hí³ ca³ma³qui³ ma³jno³² dí² siáh³. Hí³ jáun² la³jín³² tsá² ca³pá³ hí³ ñí¹ tsú² 68 ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hnú² Tsá² lín³ Cristo, ichí³ jái¹³ neh²¹, hin² tsánh² lí²po³!

Pé¹ juáh³ hí³ tiá² cuóun³² Jesús (Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

69 Hí³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹, ja³ jan² tsá²mi³ lín³ quian²¹ tsá² hñú¹³, hí³ ca³juáh³:

—Ja³bí¹ hnú² uá²jai³² jmí¹ ngih¹ quiúnh¹ Jesús tsá² hín¹³ ó³² tí³ Galilea.

70 Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³; la³ lá² bíh¹ ca³záih³ dí² tsá²mi³ hí³ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² tionh² hí³:

—Hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hí³ juánh³ hnú² ní².

71 Pé¹ jmí¹ má²cuá¹tsanh³² ho³hñú¹³ jmí¹ ca³jie³ siáh³ jan² tsá²mi³ lín³ quian²¹, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun²:

—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmí¹ ngi³² quionh³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

72 Siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ cónh³í¹ cu³jéin³² ca³la³ hí³ híen² Dió³², hí³ juáh³:

—¿Hú¹tá¹ tiá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ tsá² híen²³ hnú² ní², juú¹ neh¹!

73 Jmí¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ má²janh² ñí¹ zenh¹ Pé¹ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ hnú² uá²jai³² jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hí¹ ca³la³ tí³ jái¹³ quián¹³ yáh³ hnú² lin¹.

74 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Pé¹ hi³ hien² Dió³² ca³la³ hi³ tanh² siáh³ hú¹mu³héih³² hnga², hi³ juáh³ hi³ cun³ tiá² cuóun³² bíh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hó³ jan² cá¹tsó³. 75 Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³zái³ jáun² Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnú² juáh¹³ hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Jmí¹jáun² cua³han³ Pé¹ tí³ cheih³² hi³ ca³ñí¹hó² ñí¹jngih³² lín³².

27

Jienh²³ tsú² Jesús ñí¹con² Pilato
(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

1 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², ca³ma³ren²¹ jái¹³ he³ lánh³ rón³² jngih³ Jesús. 2 Jáun² ca³hñéi³² dí² tsú², hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato tsá² lín³ ta²¹.

Jmí¹ jun¹ Judas

3 Tí³la³ jmí¹ ca³jé³ Judas tsá² ca³jienh³ hí³ Jesús hi³ má²lí²jmú³ tsáu² héih³² hi³ jngih³ tsú² Jesús, jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³jéinh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹caun² cú²jueh³² quie³ quiu³quia³ héih³² *cú¹tiáu² jáun² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²daun³², 4 hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Tso³ bíh¹ má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ má²lí²jienh²¹ jná¹³ jan² tsá² tiá² tso³ ren².

Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿Hi³ he³ dá² ca³ta¹ jnoh¹ hi³ ní²? ¿Hi³ ní² dá² má²ta³can¹ hnú² huen² bíh¹!

5 Hi³ jáun² Judas ca³ñí¹cui³² quie³ ñéih³ ñí¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ hi³ ca³ñí¹tiáunh¹³ zié³ láí¹.

6 Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³jieh³ quie³ jáun², hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá²:

—Tiá² lí¹³ yáh³ toh²¹ dí² quie³ lá² hñu³ cuó² quioh²¹ hi³ lí¹ cue³² tsáu²

ñí¹con² Dió³², qui¹ hmah²¹ quioh²¹ jmí² bíh¹ la³².

7 La³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ lá³² cáun² hué³², hué³² hi³ jmí¹ téh²³ tsú² “Hué³² Quioh²¹ Tsá² Jmu² Hia³²”, hi³ jáun² zia³² ñí¹ lí¹³ hón³² tsú² tsá² hué³² siáh³. 8 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jáun² “Hué³² Jmí²” má²téh²³ tsú² hué³² jáun² la³ tí³ ta³né³². 9 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Jeremías *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Ca³caun² bíh¹ tsú² tá¹ quiu³quia³ héih³² cú¹tiáu² jáun², la³ cun³ tí³ hmah²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² *Israel, 10 hi³ jáun² cun³quionh³ quie³ jáun² bíh¹ ca³lau² tsú² ñí¹nái² quioh²¹ tsá² jmu² hia³², la³ cun³ rón³² héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³”.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

11 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ hí³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?

Jesús né³ ca³ngái³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

12 Tí³la³ jmí¹ ca³chá³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ tso³ quionh³ tsá²daun³² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ ca³ngái³ Jesús. 13 Jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:

—¿Tiá¹ naih³² hnú² la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ tsú² ní² quián¹³ hnú²?

14 Tí³la³ la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ Jesús, hi³ jáun² lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsá² lín³ hí³ ta²¹.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús
(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

15 Hi³ jáun² né³, tsá² lín³ hí³ ta²¹ jmí¹ tan² hi³ líón³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmí¹hien¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² mī³² tsáu² hi³ liáun³. 16 Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹hún¹ jan² tsá² tson³ hñu³mí¹ñí²,

tsá² jmái² Barrabás, jan² tsá² jlánh¹ má² ná¹ ñí³² juóun³² tsáu² hi³ hian² tsí³.

17 Jáun² jmí¹ ca³ngih³² jáun² tsá² juú² né³, ca³ngái³ Pilato ñí¹ con² tsú²:

—¿Hin² tsánh² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³? ¿Hí¹ Barrabás, ho³ Jesús tsá² téh²³ tsú² Cristo uá¹?

18 Quí¹ jmí¹ má² ca³li³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² hi³ hi³ jáun² ñí¹ con² hi³ dí² cua³jan² tsú² Jesús.

19 Né³² né³, tá¹ la³ jmí¹ cuá¹ tón²¹ Pilato ñí¹ ta²¹ quioh²¹, jáun² ñí² cuo² tsú² ca³zen³ jái¹³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² lí¹ hú³² hnú² quiúnh¹ tsá² ñuh² chun¹ ní², quí¹ jmí¹ hua² hmái³ lí² ma³ tso¹ lín²¹ jná¹³ tsin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² ní² jmí¹ lí² qui³ jná¹³”.

20 Tí³ la³ tsá² ná¹ lín³ hi³ mi³ jmú³ né³, jí³ tsá² daun³² ní² jlánh¹ ca³ hlí² ca³liéinh³² tsáu² hi³ hniáuh³² hui³ mi³² tsú² hi³ liáun³ Barrabás, hi³ jáun² né³, cuí¹ jun¹³ Jesús. 21 Jáun² tsá² lín³ ta²¹ ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² tsá² gon³ ní² hnáuh² hnoh² hi³ lion¹ jná¹³?

Jáun² tsá² tionh² hi³ né³ ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¡Barrabás bíh¹!

22 Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹ con² Jesús tsá² teh³² náh² lá² Cristo?

Jáun² la³ jín³² bíh¹ tsáu² ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¡Crei²¹ ton³ tsá² ní²!

23 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Tí³ la³, ¿he³ dá² hi³ hlaih³ má² ca³ jmú³ tsú² né³?

Tí³ la³ tsá² hi³ né³, tí³ lí³ mí¹ ca³ tí³ ca³ hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

24 Jmí¹ ca³ jie³ Pilato hi³ tiá² hi³ lí²³ yáh³ jmu³ dí² hí¹ cáun², quí¹ sa³ lí³ mí¹ tiá³ siaun³² taunh³² bíh¹ tsá² hi³, jmí¹ jáun² ca³ jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³ quián³ tsú² jmái², hi³ jáun² ca³ liah³

dí² cuo² ñí¹ ta³ ñí¹ la³ jín³² tsá² hí³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cú¹ pih²¹ yáh³ tiá² rá¹ can² jná¹³ hi³ jún³ tsá² ñuh² [tsá² tiá² hi³ ren²] lá², má² ca³ tin¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² hi³ ní².

25 Hi³ jáun² la³ jín³² tsáu² ca³ngái³ la³ lá²:

—¡Jnoh¹ la³ má² quiúnh¹ jon³ zih¹ cuí¹ rá¹ can² jnoh¹ jmí² hán¹ tsá² ní²!

26 Hi³ jáun² cu³ tsa³² ca³ lión³² bíh¹ cú² jueh³² Pilato Barrabás hí³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ jmú³ dí² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³ quionh³ cáun² hñu¹ jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ jienh³ dí² hi³ tsa³ ton³ tsú² crei²¹.

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hliáu³ joh¹ tsá² ho² ta²¹ ca³ jan³ Jesús tí³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ ta²¹, jáun² ca³ cuú² ca³ngih³ tsú² la³ jín³² hliáu³ rainh²¹ cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ Jesús. 28 Jmí¹ jáun² ca³ chí² dí² ha¹ hi³ jmí¹ quih³², hi³ jáun² ca³ quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², 29 hi³ ca³ tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³² la³ juah²¹ dúh¹ *có² ron¹ ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³ la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³ quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. Jí³ hi³ ca³ zianh³ dí² tsú² siáh³ cáun² hmá² tíéi¹³ tí³ cuá² chu²¹ la³ juah²¹ dúh¹ cáun² hmá² híh¹. Jmí¹ jáun² ca³ cónh³² dí² cú² nga¹, hi³ ca³ dí³ qui³ dí³ jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ zaih³² dí² la³ lá²:

—¡Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

30 Ja³ bí¹ ca³ tiu³ ca³ hñéi³² dí² tsú² siáh³, hi³ cán²³ dí² siáh³ hmá² hi³ zianh³² jáun² Jesús hi³ pá²³ dí² chí¹.

31 Jmí¹ má² lí² cónh³² dí² jáun² cú² nga¹ né³, ca³ chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má² lí² quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³ quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ jan³ dí² hi³ ca³ ñí¹ ton¹³ dí² crei²¹.

*Má² ton³ tsú² Jesús crei²¹
(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43;
Juan 19:17-27)*

32 Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹; tsá² hí³ ca³di³quian³ tsú² jmái¹ hí³ cán³ crei²¹ cha¹³ Jesús.

33 Tá¹la³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² tsí³ máh³ míh¹ téh²³ tsú² Gólgota, (hí³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”).

34 Ní¹ jáun² jmí¹ cueh³² dí² Jesús mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³ hí³ hính³, hí³ má²jan² mí³ hí³ jmu² hí³ tiá² lieih²¹ tsú²; tí³la³ jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² cú¹pih²¹ né³, tiú²uú² ca³he³ yáh³ hính³.

35 Ta³ má²chí¹tón²¹ jáun² Jesús crei²¹ né³ ca³chí² hliáu³ jái¹³, hí³ jáun² jíe³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú². [La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ jan² hla¹ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: “Ca³tsáunh³ tsú² hán² jná¹³ cun³quionh³ hí³ ca³chí² jái¹³”].

36 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tiánh³ ní¹ jáun² hí³ ná¹jmu² hua³hí¹³. 37 Jáun² ta³ chí¹ Jesús ca³tón³ tsú² huéh³ hí³ jmu² lín¹ hí³ he³ ca³tí²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Tsá²lá² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”.

38 Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hí³ jan² tí³ cuá² cáun¹. 39 Hí³ jáun² tsá² há² ngai³² ní¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hí³ ca³la³ hí³ jieh³² chí¹ bíh¹ tsú², 40 hí³ juáh³ la³ lá²:

—jHnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hí³ tsunh²¹ nú² hñú³ híen¹ quiú¹³, hí³ jáun² ní¹ cá²hni² jmái¹ jáun² né³ jmóuh¹ nú² siáh³, né³² né³, lion¹ huen²! Ní¹juáh³ tson² bíh¹ cu³tí³ hí³ hnú² Jon² Dió³², hí³ jáun² né³, json² ní¹ chí¹tón²¹ nú² ní² crei²¹!

41 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ siáh³ ca³cónh³² cú²nga¹ Jesús, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní², hí³ juónh²³ la³ lá²:

42 —Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², tí³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³

lión³². Ní¹juáh³ tson² bíh¹ lín³ tsú² Re²¹ Juo¹³ dí² tsá² Israel, jáun² cuí¹ son² tsú² ní¹ crei²¹ hnga², hí³ jáun² má¹jáun² tanh¹³ dí² ta²¹. 43 Má²ca³chá³ tsú² cáun² tsí³ ní¹con² Dió³², jáun² né³² né³, cuí¹ liáu²¹ Dió³² ní¹juáh³ hí³ tson² hniau³; qui¹ Jon² Dió³² yáh³ ní³² má²ca³juáh³ ní¹con² dí².

44 Hí¹ la³ tí³ tsá² háin² jmí¹ ná¹tón²¹ jáun² crei²¹ cu³tsa³² quionh³ yáh³ tsú² ca³quiu³ ca³je³ siáh³.

Jmí¹ jun¹ Jesús
(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49;
Juan 19:28-37)

45 Hí³ jáun² jmí¹ tí³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ tí³ la³ nió¹ hni³² tí³ ca³hláu³. 46 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (hí³ hnió³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”)

47 Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² ca³nái³², hí³ jáun² ca³juáh³:

—Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².

48 La³ cun³ jmí¹jáun² né³ ngau³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² cú²hé², hí³ ca³ñí¹quián¹³ cáun² chí² náh² hinh²³ jmái² hí³ ca³ñí¹cuóuh¹³ quionh³ mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hí³ jáun² ca³di³chí³ dí² hná¹³ hmá² tiéi¹³ hí³ ca³ñí¹hiéh¹³ dí² ho³ Jesús, hí³ hnió³ dí² hính³. 49 Tí³la³ tsá² ní¹ hná¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—Ní² tín² cuí¹ lí³ cu³ ní²; cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ hí³ já³² Líh³ hí³ ja³liáu³.

50 Jáun² Jesús ca³hóh³² siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² tiá³ lín³², hí³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³ha³ tsí³. 51 Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ hmih³² jmí¹ hí¹jná²³ ní¹ jlánh¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, hí³ ca³lí³liáu³ tí³ chí³cuú² hí³ tsa³ la³ tí³ hué³². Jmí¹jáun² ca³jíeh³ siáh³ hué³², hí³ jáun² hláu² né³, ca³juú²

ca³tsúnh², ⁵² hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³qui³
ca³niá³ siáh³ tá²hón³²; hi³ hí¹ ca³la³
ti³ juóun³² lín³² yáh³ hla¹ ca³jenh¹³,
tsá² jmí¹ má²ná¹chan¹ joh¹ Dió³².
⁵³ Tsá² hí³ ca³huén² hñu³ tá²hón³²
jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun² Jesús máh³,
hi³ jáun² taunh³ já¹ juú² Jerusalén,
juú² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²; ñí¹ jáun²
ca³jíe³² juóun³² lín³² tsáu².

⁵⁴ Né³² né³, jmí¹ ca³jíe³ jáun² hliáu³
tsá² chín¹ tsá² romano hi³ má²jíeh²³
hué³² jí³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ ñí¹ hná¹
jáun² ní² siáh³, quionh³ hliáu³ joh¹,
tsá² jmí¹ ná¹jmu² hi³ hua³hi¹³ Jesús,
jí³lín² bíh¹ tsú² ca³juénh² lín³², hi³
jáun² ca³juónh³ tiáunh¹:

—iCu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹
ní²!

⁵⁵ Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ juóun³²
tsá²mi³ hi³ jmí¹ ná¹jíe²³ ñí¹ uóunh³,
tsá² hí³ jmí¹ má²ca³ñí³taunh¹ cu³hna²¹
Jesús ca³la³ ti³ hué¹³ Galilea, jí³ hi³
jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. ⁵⁶ Já¹ tsá²
hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³ juú²
Magdalá, jí³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo
quionh³ Sé³², jí³ mí¹ziú¹³ tsá¹ jon²
Zebedeo ní² siáh³.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

*(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56;
Juan 19:38-42)*

⁵⁷ Jáun² jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsi²¹
hiú² né³, cuan³ jan² tsá²ñuh² tsá²
hánh³, tsá² jmái² Sé³², tsá² hí³ zian²
juú² Arimatea; ja³bí¹ tsá² hí³ jmí¹
má²lín³ tsá² hen² ti³ con² Jesús.
⁵⁸ Jáun² ñéi¹ hi³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús
ñí¹con² Pilato; jmí¹ jáun² ca³jmú³
Pilato héih³² hi³ jienh³ tsú² hla¹
Jesús ñí¹con² tsá² hí³. ⁵⁹ Jáun² Sé³²
ca³cón³² hla¹ hi³ ca³tsáinh³² dí² cáun²
hmih³² jmuh³ tiáu² hi³ ná¹ji²¹ hi³ lí³
cun³quionh³ mí²ñi³² lino; ⁶⁰ hi³ jáun²
ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³²
hmai²¹ ñí¹ jmí¹ má²ca³hó³ dí² hnga²
hñu³ hláu². Jmí¹ má²lí²jnái³² dí² jáun²
ho³ tá²hláu² quionh³ cá² má³ quín¹
pa²¹ né³, jáun² ngah³. ⁶¹ Hi³ jáun² la³

re² ho³ tá²hón³² jáun² jmí¹ tionh¹ tá¹
gon³ Má²réi³, tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá
jí³ Má²réi³ jan² ní² siáh³.

*Hliáu³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hi¹³
tá²hón³² quioh²¹ Jesús*

⁶² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² hi³ ná¹jueh³²
*Jmí¹hien¹, jáun² tsá² ná¹lín³
mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² *fariseos
ca³ñí¹jien¹³ Pilato, ⁶³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí²
la³ lá²:

—Hnú² tsá² ho² ta²¹, má²tsau³² tsí³
jnoh¹ hi³ tá¹la³ jmí¹ zian² tsá² tí¹ jáin²
hí³ ca³juáh³ hi³ ñí¹ cá²hni² jmái¹ néh¹
jenh¹³ dí² ja¹ hla¹. ⁶⁴ Jáun² né³, chú³²
zen¹³ nú² tsá² tsa³jmú³ hua³hi¹³ ca³la³
ti³ ñí¹ ca³táih¹³ cá²hni² jmái¹, quí¹ ní²
lí¹ já¹taunh²¹ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con²
tsú² ta³ já¹niéi² hi³ tsa³chin² hla¹, hi³
má¹lí³² jáun² né³ záih³² tsáu² la³ lá²:
“iMá²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹!” Quí¹
jú¹ tí¹jái² ñí¹ ca³tauh³ jáun² dá² lí¹³
cáun² hi³ ti³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ la³
cónh³ bíh¹ tí¹jái² la³ñí¹ jáun².

⁶⁵ Jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Ó³² tionh² cun³ nió³ hliáu³.
Cuá²taunh¹ náh² quiúnh¹ tsú²,
cuá²jmu³ náh² hua³hi¹³ re² lín³²
tá²hón³² la³ cun³ ñí¹lí²³ jen²³ náh².

⁶⁶ Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hi³
ca³ñí¹jnái¹ re² lín³² tá²hón³², hi³
ca³tón³ dí² cáun² li²¹ ñí¹ quín¹ jáun²
hi³ lín¹ hi³ má²dí¹jnai³² tiá³, hi³ jáun²
ca³chan³ dí² cun³ nió³ hliáu³ ñí¹ jáun²
hi³ jmu³ hua³hi¹³.

28

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

*(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12;
Juan 20:1-10)*

¹ Jáun² né³, jmí¹ má²ca³nga² *jmái¹
hi³ tianh³² tsú² tie³, jmí¹ má²já²jniá²
la³ñí¹ jmái¹ hi³ ca³lí³liau³ sí²ma¹ná¹,
ngau³ Má²réi³ tsá² ja³ hí³ juú² Mag-
dalá, la³ má²quionh³ Má²réi³ jan²
ní² siáh³ hi³ ca³ñí¹jíe¹³ tá²hón³².
² Cu³diá²jan² jmí¹ ca³jíeh³ hué³² tiá³
lín³², quí¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²

Juo¹³ dí² la³ ca³son² hñu³mi³cuú² hi³ cuan³ ho³ tá²hón³², hi³ jáun² ca³lih³ tsú² tí³ có³² quín¹ hi³ jmí¹ dí¹jná²³ jáun² ho³ tá²hón³², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³cua³tsí¹ tsú² ñí¹ quín¹ jáun².
 3 Tsá² hí³ jmí¹ jniá³ cú²tú² cú²zín³ la³jmí¹ jniá³ sí² quioh²¹ miúh³², hi³ jáun² ha¹ tsú² né³, jmí¹ tiáu² la³jmí¹ tiáu² jan³².
 4 Jmí¹ ca³jíe³ hliáu³ hi³ jáun², jáun² lí¹ ca³juan³ bíh¹ hi³ ca³juéh²; hi³ jáun² ca³ta³tonh¹ la³jmí¹ tionh² tsá² má²ná¹jún¹.
 5 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá² jmí¹ ca³cha³taunh¹:

—Ha³ lí² juéh³ náh². Jná¹³ ño¹ hi³ hnoh² hnah²³ Jesús Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹ bíh¹.
 6 Tí³la³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá², qui¹ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú², rón³² la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin². Sá¹ní² dúh¹ ñá²jie³ náh² ñí¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² hla¹.
 7 Jáun² né³, tia³juí³² cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ lá²: “Má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹; hi³ jáun² né³² né³, má²tsó³² tsú² chí¹ján³ tí³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ cuá¹jen¹ náh² tsú²”. Jí³²la³ hi³ ní² bíh¹ ja³ jná¹³ hi³ ja³juánh³² ñí¹con² hnoh².

8 Hi³ jáun² tia³juí³² lín³² bíh¹ ja³tanh²¹ tsá²mi³ hí³, hi³ hí¹juéh²¹, jí³ hí³ hí¹tsah³ siáh³ tá¹la³ jáun²; hi³ ca³ñí¹caun² dí² jái¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú².
 9 Tá¹la³ hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mi³ hí³ ca³ma³jnia³² Jesús ñí¹con², hi³ ca³juáh³:

—Hia² náh².

Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³ma³janh³² ñí¹con² Jesús hí³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí² tsú², hi³ ca³zanh³ dí² ta³ tsú².
 10 Jáun² Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsá²mi³ hí³:

—Ha³ lí² juéh³ náh². Cuá²zéih³ náh² renh² jná¹³ hi³ hniáu³² tsa³taunh¹ tsú² Galilea, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ jnoh¹.

Jái¹³ hi³ ca³chá³ hliáu³

11 Tá¹la³ má²hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²mi³, ja³bí¹ ma³ jan² hliáu³ hí³ ja³tanh²¹ tí³ já¹ juú², tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ tá²hón³², hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun².
 12 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ñí¹lien¹³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³ ca³ñí¹jmu¹³ cá²hon³ quionh³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cuéh³ dí² hliáu³ hliáu³ lín³² quie³,
 13 hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² juáh¹³ náh² hi³ ta³ hua² tá¹la³ ná¹cuóun¹ bíh¹ náh² ca³cha³taunh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús hi³ cuí²ñí¹han¹³ hla¹ Jesús.
 14 Hi³ ní¹juáh³ ca³lí³ ñí³² tsá²ho² ta²¹ jái¹³ ní² né³, jnoh¹ tauh¹³ tiá³ hi³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² tiá² lí³ zia³² uu³mi²tsi³² ñí¹con² hnoh².

15 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³héi³ hliáu³ quie³, hi³ jáun² ñí¹jmu¹³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Hi³ jáun² la³ jáun² bí¹ ná¹juáh²³ tsá² *judíos la³ tí³ ta³né³².

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

16 Jáun² né³, tán¹ quian³jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³taunh²¹ tí³ tsí³ máh³ có³² Galilea ñí¹ jmí¹ má²ca³juáh³ jáun² Jesús jmí¹tin².
 17 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús, ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí²; uá¹jinh¹ ma³ jan² tsáu² jmí¹ ná¹tioh³ tun³ tsí³.
 18 Jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ má²ho² jái¹³ ñí¹ ca³la³ jí³² hñu³mi³cuú² jí³ ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³.
 19 Cuá²taunh¹ náh² ñí¹con² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², cuá²jmu³ náh² hi³ han³ tsú² tí³ con² jná¹³; cuá²zion³ náh² tsú² jmái² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jméi² dí², jí³ Jon² tsú², jí³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³.
 20 Cuá²ma³tin¹³ náh² tsú² hi³ ma³tí³² la³jí³² héih³² hi³ má²cá²jmu³² jná¹³ ñí¹con² hnoh².

Hi³ cuí¹ li³ ñíh¹ náh² siáh³ hi³ jná¹³
zenh² ná¹ quiún¹ hnoh² ca³la³ tí³ ñí¹
cá¹táuh³ jmái¹. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Marcos

*Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³
quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²*

*(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-20; Juan
1:6-8, 15-34)*

¹ La³ lá² bíh¹ ca³lí³liau³ jú¹ chú³²
hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo Jon²
Dió³².

² Ní¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías tsá² jmí¹
lín³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jē³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá²
tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cónh³
bíh¹ hnú²,

tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ní¹
cuóh¹³ hnú².

³ Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³
tsáu² hi³ ní¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ní¹ já²¹ Juo¹³
dí²:

jmu³ náh² cú²tso² jui³² ní¹ tsó²¹ tsú².

⁴ Hi³ jáun² bíh¹ cuan³ Juan² hi³
ca³zion³ jmái² tsáu² ní¹ lí³ jáun² hué³²
quiéin², hi³ ca³záih³ dí² tsáu² hi³
hniáuh³² záí³² tsú² jmí¹ tsí³ jí³ hi³
zón³² tsú² siáh³ jmái², hi³ jáun² lí¹³
hin³ tsáu¹³ tsú². ⁵ La³jín³² tsá² hín¹³
tí³ Judea jmí¹ já²taunh¹ hi³ náí³² jáí¹³
quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ tsá²
zian² juú² Jerusalén ní² siáh³; hi³
jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²ton³ tsú² tso³
quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau² Juan²
jmái² cua³ Jordán jáun².

⁶ Ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jñú¹³ jáh³
cánh¹ téh²³ tsú² camello, hi³ jáun² lá²
hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu²; má³² hi³ jmí¹
cúh² tsú² né³, jáh³ téh²³ tsú² náih² bíh¹
quionh³ jmí²toh¹ quioh²¹ toh² zian²
ja¹ náí². ⁷ Jáun² tsá² hí³ jmí¹ hleh³² hi³
zaih³² tsáu² la³ lá²:

—Né³bí¹ já²¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹
quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá²
cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹
Tsá² hí³, hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ dí¹jñi²¹
jné¹³ ta³ ní¹ tsú² hi³ hueh²¹ ná¹ láu²

tsí³² ta³ tsú². ⁸ Jná¹³ dá² má²lí² ziau³ ná¹
hnoh² jmái² cun³quionh³ jmí² jma³;
tí³la³ tsá² hí³ né³, ziau³ hnoh² jmái²
cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹.

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

⁹ Jáun² jmí¹ jáun² cua³han³ Jesús já¹
juú² Nazaret, juú² hín¹³ tí³ Galilea, hi³
ca³chó³² dí² cua³ Jordán ní¹ ca³ziau³
jáun² Juan² jmái². ¹⁰ Hi³ jáun² la³
cun³ jmí¹ cuá¹han³ Jesús chu³ jmái²
né³, ca³jé³ tsú² tí³ hñu³mi³cuú² hi³
má²ca³niá³, hi³ jáun² má²cuá¹son²
Jmí²chí³ Chun¹ ní¹ quioh²¹ dí² hi³
jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jáí². ¹¹ Hi³ jáun²
ca³nái³² tsáu² cáun² mah¹ hi³ ja³ tí³
hñu³mi³cuú², hi³ ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³
lín³² jná¹³, jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³
ca³tin¹ hnú²!

Satanás cá² lan²³ Jesús

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

¹² La³ cun³ jmí¹ jáun² né³, ca³jau³
Jesús Jmí²chí³ Chun¹ tí³ hué³² quiéin².
¹³ Ní¹ jáun² ca³cuá³ Jesús tun³ló³²
jmái¹ hi³ ní³ngí²¹ ja¹ jáh³ hngá¹ jáh³
náí², hi³ *Satanás né³ ca³ca³ ca³lau³
quioh²¹ tsú². Jáun² cua³taunh²¹
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cáu³²
tsú².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea

(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

¹⁴ Jmí¹ má²hi³² jáun² Juan² tsá²
ziau² hí³ jmái² hñu³mi³ní² né³, ngah³
siáh³ Jesús tí³ hué¹³ Galilea, hi³ hleh³²
jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³
tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². ¹⁵ Jmí¹ jáun²
ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá²
má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹. Za¹ náh²
jmí¹ honh², hi³ tionh² náh² siáh³ ta²¹
jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáu³² náh².

*Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³
jmái²*

(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Jesús jmí¹ cuá¹tsau³² can³² ní¹
ná¹ho³ jmái² hué¹³ Galilea, jáun²

ñí¹ jáun² né³ ca³jien³² tsú² Sí¹mu²¹
quionh³ Tre²¹ rainh²¹ hi³ ná¹tón³²
hmá³ chu³ jmái², qui¹ tsá² zanh²³ jáh³
jmái² bíh¹ tsá² hí³. 17 Hi³ jáun² Jesús
ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²táunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³
jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ní² jáh³ jmái²
janh²¹ náh² siáh³ tsá²mi³cuóun² hi³
tónh³² jo³uón³² jná¹³.

18 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹
ca³chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³ jáun²
quioh²¹, hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

19 Cú¹pih²¹ bíh¹ ñí¹ ngau²¹ Jesús hi³
jáun² ca³jien³² siáh³ Jacobo, jon² Zebe-
deo, la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹, hi³
jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² hi³ ná¹rauh³²
hmá³ quioh²¹. 20 Hi³ jáun² Jesús
ca³teh³ siáh³ tsá² hí³; hi³ jáun² la³ cun³
jmí¹jáun² bíh¹ ca³chan³ tsá² hí³ Zebe-
deo jméi² hñu³ mu² la³ má²quionh³
tsá² ná¹lín³ quian²¹, hi³ jáun² hí³ dí²
né³ já¹taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

*Tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³
tsí³*

(Lucas 4:31-37)

21 Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² juú²
Capernaum; hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹
*jmái¹ nio² tie³ né³, ca³hi³ Jesús
hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos
hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tín² tsáu².
22 Tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³,
lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ ca³ti²¹ jái¹³
hi³ má²ta² tsú² jáun²; qui¹hliá² jmí¹
cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹
jmu² tsá² ná¹lín³ tí³² lei²¹ yáh³.
23 Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan²
tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³
tsí³, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

24 —¿He³ jái¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹
hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹
ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹
quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³
hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² hien¹
Tsá² zéi¹ Dió³².

25 Jáun² Jesús ca³ngái³ tiá³ ñí¹con²
jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² ní²!

26 Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³
né³ ca³jmú³ hi³ ca³jéinh³² tsá²ñuh² hí³
tsá¹ lí¹ jún²³, hi³ ca³hóh³² tiá³ lín³²,
jmí¹jáun² cua³han³ hñu³ tsí³ tsá² hí³.
27 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³
ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³ hi³ ca³qui³
ca³ngái³ rainh²¹, hi³ juáh³:

—¿He³ dá² ní³²? ¿He³ dá² jú¹
hmai²¹ ní³² hi³ hie³² tsú²? ¿Sa³ tín²
máh³ tsá²ñuh² ní² jmu² héih³² ñí¹con²
jmí²chí³ hláinh¹, hi³ jáun² jmí²chí³
hláinh¹ má²tí³² máh³!

28 Jáun² né³² cánh³ bíh¹ ca³lí³ ñí³²
tsú² tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ jmu²
Jesús la³ jáun².

*Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
(Mateo 8:14-15; Lucas 4:38-39)*

29 Jmí¹ ca³huén² tsú² hñu³ cuáh³²
jáun² né³, ngau³ Jesús quionh³ Jacobo
ji³ Juan² hñú¹³ Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹.

30 Jmí¹jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ mi³ziú¹³
Sí¹mu²¹ hi³ chéin³; hi³ jáun² tsá² tionh²
hí³ ñéih³ la³juí³² ca³záih³ Jesús hi³ tsá²
hí³ rá²tsáun¹. 31 Jmí¹jáun² ngau³ Jesús
ñí¹ rón²¹ tsá² hí³, hi³ ca³zanh³ dí² cuo²
tsú², hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ca³quin³
hi³ jmí¹ chéin³ tsú², hi³ jáun² jmí¹jáun²
ca³jmú³ tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² ji³lín².

*Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 8:16-17; Lucas 4:40-41)*

32 Jmí¹ má²ca³ta³tsi²¹ hiú² ca³cua³jan²
tsú² la³jín³² tsá² tsáun¹ ñí¹con² Jesús,
ji³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹
hñu³ tsí³ ní² siáh³; 33 hi³ jáun² la³jín³²
tsá² juú² ca³cuú² ca³ngih³² ho³hñú¹³.
34 Jmí¹jáun² ca³jmah³ dí² juóun³² lín³²
tsá² tsáun¹; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lín³
hliáun³ ñí¹ mí¹uí³, hi³ juóun³² siáh³
tsáu² ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹
hñu³ tsí³. Jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹
má²ná¹ñí³² hi³ hin² tsánh² Jesús, tí³la³
Jesús né³ ca³jmú³ héih³² hi³ tiá² hie³
tsú² hí³ dí².

*Jesús ngai³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá²
hín¹³ hué¹³ Galilea
(Lucas 4:42-44)*

35 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ta³ ná¹juan³² bíh¹ ca³náu² Jesús hi³ ngau³ hi³ ñí¹lien¹³ Dió³² ñí¹ má²ti³ có³² 36 Jáun² Sí¹mu²¹ la³ má²quionh³ tsá² quionh³ ca³ñí¹hniauh², 37 hi³ jáun² jmí¹ ca³chanh²¹ dí² Jesús ca³záih³ dí² la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹hnauh² hnú².

38 Tí³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Ma³tsáu¹³ dí² juú² tioh³ cu³ jéin³ ní², hi³ tsá¹hléh¹³ dí² uá²jai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹ ní²; qui¹ ta²¹ jáun² yáh³ má²cuán² jná¹³.

39 La³ jáun² bíh¹ ca³ngí³ Jesús hi³ ngai³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² hín¹³ tí³ Galilea, jí³ hi³ huen² dí² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

40 Jmí¹ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³ ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² ca³dí³jñí³² dí² hi³ ca³juáh³:

—Tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jin² jná¹³ ní¹juáh³ hi³ hnáuh² nú² jmúh¹³.

41 Jáun² Jesús ca³ja³ mií³ tsí³, hi³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² icuí¹ lan² hnú²!

42 Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. 43 Jmí¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ñí¹con² tsá² hí³, tí³la³ la³ñí¹ tín² ca³jmú³ tsú² héih³², hi³ ca³záih³ dí²:

44 —Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²lain³² nú²; jí³²la³ tí³ cuánh², hi³ cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² ca³tí²¹ hi³ má²ca³lí³ jin² nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ñí³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

45 Ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ jmí¹ ngah²¹, tí³la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ma³líáu³² hi³ qui² cha³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ juú² tiú²uú² jmí¹ lí²³ hí³ Jesús chú¹ja²¹, jáun² tí³ cheih³² ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹ cú²jueh³² jmí¹ ngí³² tsú²; tí³la³ tsá² zian² ñí¹ hliáun³ bíh¹ jmí¹ já²táunh¹ hi³ já²jie³ tsú².

2

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

1 Jmí¹ má²ca³nga² tun³ hñi³² jmáí¹ jáun² ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum; hi³ jáun² ca³lí³ ñí³² tsáu² hi³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hñú¹³. 2 Hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, ca³la³ hí¹juáh³ ho³hñú¹³ yáh³ tiú²uú² jáu² lí³. Tá¹la³ jmí¹ dí¹hie³² Jesús jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá² hí³ né³, 3 cua³taunh²¹ quiun³ tsá²ñuh² hi³ ná¹jan² jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ hi³ hma², hi³ rá¹tsin² ñí¹ jmu². 4 Tí³la³ tiá² lí³ yáh³ tsa³táunh¹ tsú² ñí¹ cuá³ Jesús qui¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáu² jmí¹ tionh¹, hi³ jáun² tsáih³ hñú³ bíh¹ cú²jueh³² ca³uú³ tsú², hi³ ca³quin³ tsú² cuá¹lá² hi³ jlái³ hñú³ la³ re² ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, hi³ jáun² juí³² jaun³² bíh¹ ca³sión³² tsú² tsá² tsáun¹ la³ má²tsin² jáun² ñí¹ jmu². 5 Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

6 Tí³la³ ma³ jan² tí³² liei²¹ jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: 7 “¿He³ láih³² sa³ la³ ní² máh³ hleh³² tsá²ñuh² ní²? Tsá² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² bíh¹ ní³², qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tin² hin³ tso³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tin²”. 8 Tí³la³ Jesús jmí¹ ñí³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ la³ ní² ná¹lín²³ hnoh²? 9 ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!” ho³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Náu², quiaun² jmu² quián¹³, hi³ jáun² ngí¹!” uá¹? 10 Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², ho² ná¹ jái¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hí³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

11 —Hnú² juo³ jná¹³: náu², ziáuh¹ jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².

12 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³ziauh³ jmu² hi³ jmí¹ tsin², hi³ ca³caun² ngah³ hñú¹³. Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹jé²³ hí³ ca³ja³caun² lín³² tsí³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² la³ cun³ hi³ má²lí²neh²¹ dí² ní²!

Jesús téh²³ Leví

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús hi³ ngau³ siáh³ can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái²; hi³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹ la³jín³² tsáu² ñí¹ zenh¹ tsú² ca³ma³tin² dí² tsáu². 14 Jáun² né³, tá¹la³ má²hún¹ tsú² siáh³ juí³² hi³ má²tsánh³² tí³ já¹ juú², ca³jien³² dí² jan² tsá² jmái² Leví jon² Alfeo, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náu² Leví, hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

15 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³² hñú¹³ Leví hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ juóun³² siáh³ *tsá² cai³² hmah²¹ jí³ la³ má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹ jmí¹ tionh¹ ñí¹ mesa quionh³ Jesús, quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ cu³hna²¹ tsú².

16 Tí³la³ jmí¹ ca³jé³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² tiáunh¹ ja¹ cu³ nió³ quioh²¹ tsá² téh²³ tsú² *fariseos, hi³ cuá¹cúh² Jesús quionh³ la³jín³² tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun² cuú² hính²³ cu³lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá² ren² tso³ ní² siáh³?

17 Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Tiá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹, ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ tsá² chun¹, quí¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³tí²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

18 Cu³ jéin³² jmí¹ ná¹má²hien²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² tsá² fariseos ní² siáh³, jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² sa³ jlánh¹ má²hien²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² tsá² fariseos siáh³, tí³la³ tsá² hain²¹ tí³ con² hnú² má¹ná¹, tiá² lín¹ má²hien²¹ yáh³?

19 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tá¹la³ ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² ¿hí¹ lí¹³ ma³hien²¹ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² dúh¹? Tiá² lí¹³ yáh³ ma³hien²¹ tsú² tá¹la³ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jenh¹³ hí³ cuo². 20 Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

21 “Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; quí¹ tsauh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹, hi³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² tseh¹, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³² má²cái³² má¹lí³² jáun². 22 Ja³bí¹ la³ jáun², hí¹ jan²

yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; quí¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hi³ jmu³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun², jáun² lí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lí¹³ la³ má²quionh³ chí² láu². Hi³ jáun² hñu³ chí² láu² hmai²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun².

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹ nio² tie³

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

23 Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jna¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³; hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³ma³liáu³² hi³ cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹ tá¹la³ hí¹tsá²taunh¹ tsú² jáun². 24 Hi³ jáun² tsá² fariseos ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³, ¿he³ láih³² jmu² bíh¹ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² ta²¹ hi³ tiá² ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³?

25 Tí³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnóh² hí¹ cónh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hi³ tiá² jmí¹ zia³² hi³ cuh³ tsú²? 26 Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñú³ cuáh³² lí³ hmih³² hi³ ca³ñí¹cúh² *hí³ cuú²miih²¹ hien¹ hi³ ca³tín¹ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹; hi³ ja³bí¹ ca³cuéh³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ quionh³. La³ jáun² lí³ jmái¹ hi³ jmí¹ lín³ hla¹ Abiatar mí²tsá² hien¹.

27 Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³:

—Dió³² ca³jmú³ hi³ zia³² jmái¹ nio² tie³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ tsá²mí³cuóun² bíh¹, jun³juáh¹³ ca³lí³zian² tsá²mí³cuóun² 28 Hi³ juóun³² siáh³ tsá² já¹taunh²¹ tí³ hué¹³ Judea, tí³ já¹juú² Jerusalén, tsá² Idumea, tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú², jí³ tsá² hué¹³ Tiro quionh³ Sidón siáh³ cua³taunh²¹

3

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náí³ cáun² cuo²

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

1 Ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ñí¹hi³² Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos; hi³ ñí¹ jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹ má²ca³náí³ cáun² cuo². 2 Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹tan² tsú² Jesús hi³ hnió³ dí² jie³ ní¹juáh³ hi³ jmah³ tsú² tsá² hí³ tá¹la³ *jmái¹ nio² tie³, hi³ jáun² zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú². 3 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² jmí¹ má²ca³náí³ hí³ cuo²:

—Náu², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.

4 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² ná¹ngih³² hí³:

—¿He³ ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³, hí¹ hi³ chu²¹ ho³ hi³ hlah³? ¿Hí¹ lí¹³ lión³² tsú² tsáu² ho³ hi³ tí³ hniáuh³² jngih³ uá¹ tsú²?

Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹. 5 Jmí¹jáun² ca³jién³² Jesús tsá² hí³ ca³la³ hi³ míh²³ tsí³, jí³ hi³ hlah³ jéinh³² dí² siáh³ quí¹hliá² tiá² hnió³ yáh³ tsá² hí³ hi³ ngí¹³ jái¹³; hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² jmí¹jáun² la³. 6 Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² *fariseos cheih³² hi³ ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ quionh³ tsá² hain²¹ tí³ con² Herodes hi³ ha³ lánh³ jngih³ dí² Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 4:23-25; Lucas 6:17-19)

7 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² juóun³² lín³² tsá² zian² hué¹³ Galilea ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú². 8 Hi³ juóun³² siáh³ tsá² já¹taunh²¹ tí³ hué¹³ Judea, tí³ já¹juú² Jerusalén, tsá² Idumea, tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú², jí³ tsá² hué¹³ Tiro quionh³ Sidón siáh³ cua³taunh²¹

hi³ hnió³ jíen³² Jesús jmí¹ ca³lí³ ñi³² dí² la³jí³² hua³jueh³² hi³ jmu² tsú².
 9 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ jmu³ tsú² hua³jan²¹ cáun² mu² hi³ jáun² tiá² cuu³ tiá² jái³² tsú² tsáu². 10 Quí¹hliá² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²lí²jmah³ tsú², hi³ jáun² la³jín³² tsá² tsáun¹ ñí¹ hná¹ jáun² cua³tú¹ cuá¹lín³, ca³la³ hi³ cuú² hi³ hlián²³ bíh¹ tsú² hi³ hnió³ tin³ cuo² Jesús. 11 Hi³ tsá² ná¹tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³, jmí¹ ca³jíen³² dí² Jesús, jáun² ca³di³jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³hóh³² hi³ juáh³.

—Hnú² bíh¹ lín³ Jon² Dió³².

12 Tí³la³ Jesús ca³jin³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² ñí¹con² hi³ tiá² hin² záih³² tsú² hí¹ jan² hi³ hin² tsánh² hí³ dí².

Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lín¹³ tí³² quian³² jē¹ Dió³²

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

13 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ngau³ Jesús tsí³ máh³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³teh³ tsú² tsá² ca³tí³ hí³ tsí³ tsú² hi³ quianh³, hi³ jáun² né³ ja³taunh²¹ tsá² hí³ ñí¹con² dí². 14 Hi³ jáun² ca³hión³² dí² quian³tun³ tsá² hí³ hi³ ñí³taunh¹ dí² quionh³, jí³ hi³ zen³ dí² hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. Tsá² quian³tun³ hí³ né³ ca³teh³ tsú² “*tí³² quian³² jē¹ Dió³²”. 15 Jáun² ca³cuéh³ dí² tsú² pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², [jí³ hi³ tsa³jmah¹ tsú² siáh³ tsá² tsáun¹]. 16 Tsá² quian³tun³ hí³ ná¹jmái² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹; 17 tá¹ gon³ jon² Zebedeo siáh³, Jacobo quionh³ Juan² dá¹jon²¹, la³ cun³ tá¹ gon³ tsá² téh²³ tsú² hí³ Boanerges yáh³ (hi³ hnió³ juáh³ “Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ miíh³²”); 18 jí³ Tre²¹ ní², Pí²lié¹, Bartolomé, Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Tadeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, 19 jí³ Judas tsá² zian² juú² Queriot ní² siáh³, tsá² ca³ñí¹jenh¹³ hí³ Jesús.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

20 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ Jesús hñú¹³ quionh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³² tsáu², ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² zia³² jmái¹ hi³ cuh³ bíh¹ tsú² lí³. 21 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² jón¹ rainh²¹ Jesús hi³ jáun², jáun² cua³taunh²¹ tsú² hi³ cón³² Jesús, quí¹ jmí¹ ná¹juáh²³ tsáu² hi³ Jesús má²ca³lí³ ngo² bíh¹.

22 Ja³bí¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² ja³taunh²¹ hí³ tí³ já¹ juú² Jerusalén jmí¹ ná¹juáh²³.

—Beelzebú tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ hún¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² ní², cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ huen² tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

23 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³teh³ tsá² hí³ hi³ ca³jmú³ dí² cáun² jái¹³ ñí¹con² tsú² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ *Satanás lí¹³ chin¹³ cheih³² hnga²? 24 Ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hniéi² ja¹ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ ná¹ho² jáun². 25 Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñú¹³, tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² cáun² hñú³ cu³tsa³². 26 Hi³ jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ hnga² Satanás jmu² hniéi² ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² tiá² ma³híe² yáh³ pí³ quioh²¹ tsú², ñí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ tsú² jaun³² ní¹juáh³ la³ jáun².

27 “Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ hí³ hñú¹³ jan² tsá² pin³ lín³², hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³; quí¹ jí³²la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².”

28 “Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ la³jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú², zia³² bíh¹ uu³i³tso³”

quioh²¹ tsú²; 29 tí³la³ tsá² tú² hió³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cun³ jmí¹lí³ bí¹ tiú²uú² uu³i³tso³ zia³², ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bí¹ má²ren² tsú² tso³.

30 La³ ní² ca³juáh³ Jesús qui¹hliá² tsá² hí³ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hí³ dí² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³.

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹rainh²¹

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

31 Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³ má²quionh³ jí³ tsá¹ rainh²¹ dí² ñí¹ cuá³; tí³la³ cheih³² bí¹ ca³ta³tonh¹ tsú², hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ téh³ tsú² Jesús. 32 Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús ca³juáh³:

—Mí²ziú² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnauh² hnú².

33 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ renh² jná¹³ dúh¹?

34 Jáun² ca³jien³² dí² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Tsá² lá² bí¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³. 35 Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², tsá² la³ hí³ bí¹ lín³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jí³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

4

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá²súh²³ jún²

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ má²tin² tsáu² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³. Tí³la³ juón³² lín³² bí¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² mu² hi³ jmí¹ rón²¹ can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ jáun² ca³cuá³ dí² tí³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái². 2 Jmí¹ jáun² ca³ma³tin² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹ lín²¹

jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²; hi³ ca³héh³ dí² tsú² la³ lá²:

3 —Sá¹ní² niéi² náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹nái² quioh²¹.

4 Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ juí³², hi³ jáun² ca³cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh². 5 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³juí³² lín³² bí¹ ca³hiá² jún² jáun² qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá²

hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². 6 Tí³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lí³ quiéin² bí¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹. 7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton². Tia³juí³² lín³² bí¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³ bí¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá², hi³ jáun² cun³ tiú²uú² hi³ ca³láu² bí¹. 8 Tí³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³, ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³². Ca³hiá² bí¹ jún² jáun² hi³ ca³cuon³ bí¹ re², hi³ jáun² re² lín³² bí¹ ca³láu²; ma³ cá² mái³ jún² jáun² ca³cué³ quiú³quia³ mái³ mái³, zia³² hi³ jáun² ca³cué³ hñaih³² nio² quiú³ mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún², hi³ zia³² siáh³ hi³ jáun² ca³cué³ hñah³láu³ mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún² jáun².

9 Jmí¹ má²lí²juáh³ jái¹³ ní² Jesús, ca³záih³ tsá² hí³:

—Ní¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, jmí¹ má²cuá¹tón²¹ Jesús hnga², hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun² né³, la³ má²quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, ca³ngáih³ tsú² Jesús hi³ he³ dá² hnió³ juáh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³ dí² jáun². 11 Hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bí¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lí³ ñih¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹

ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; ti³la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³, jí³²la³ ti³ náí³² tsú² cun³quionh³ jáí¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³; 12 hi³ jáun² uá¹jinh¹ jie³ tsú², cun³ jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² hi³ lí²je³, hi³ uá¹jinh¹ ne³ tsú², ti³la³ cun³ jáun² tiá² ngi¹³ yáh³ tsú² siáh³, hi³ jáun² tiá² tí¹ tiá² jeinh²¹ yáh³ jmí¹ tsí³ tsú², hi³ sa³jun³ lí¹³ yáh³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jáí¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

13 Ja³bí¹ ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tiá² ngi²³ máh³ hnoh² jáí¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní²? ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² ngi¹³ náh² jáí¹³ hi³ jmu¹ ná¹ ñí¹ hná¹ ní²? 14 Tsá² ngai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² súh²³ hí³ jún². 15 Ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² jáun² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ juí³² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³², ti³ la³ ní¹ má¹lí²niéí³² tsú² jáun² né³, má¹jáun² ja³² Satanás hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². 16 Jáun² tsá² he² jáí¹³ tia³juí³² lín³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³juí³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², 17 ti³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² cha²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lí³uén²³. Hi³ jáun² dá² lí¹ hliáh² bíh¹ tsí³ tsú² ní¹ má¹ca³lí³ zia³² uu³mi²tsí³² ho³ ní¹ má¹ca³ma³tso² tsú² tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² jáun². 18 Hi³ zian² né³ tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², 19 ti³la³ jlánh¹ lí¹ quí² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jí³ hi³ lí¹ lí²can² tsú² hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ lí¹³ lí³ hánh³, hi³ jáun² chau³² jmá¹ hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ zioh² hi³ hlá² hi³ ní². La³jí³² hi³ jáun²

bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² lí² quien² jáí¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² ñí¹con² tsá² la³ hí³ tiá² hi³ lau³² hí¹ cáun² yáh³. 20 Ti³la³ zian² ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² he² tsú² re² jáí¹³ jáun²; tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Hi³ jáun² ñí¹con² tsá² la³ hí³ né³ lau³² re² lín³² máí³, la³jmí¹ lau³² re² lín³² máí³ jún² hi³ ca³súh³² jáun² ñí¹ lí³ hué³² chu²¹. Ma³ jan² tsá² hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ quiú³quia³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ma³ hnaih³² nio² quiú³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, hi³ zian² siáh³ tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ca³la³ tí³ hña³láu³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jáun².

Jesús jmu² siáh³ cáun² jáí¹³ ca³ti²¹ cáun² sí²

(Mateo 5:15-16; Lucas 8:16-18; 11:33-36)

21 Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ héinh³² tsú² sí² hi³ jáun² zih³² tsú² ñeh² tsí¹ cuó² ho³lá²dá² ñeh² jen³ juáh¹³? Tiá² jáun² yáh³, chí³cuú² bíh¹ dí²chí³ tsú² sí², ñí¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³. 22 Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jnia³; hi³ hí¹ cáun² yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jmí¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jñéih³. 23 Hnoh² tsá² tsi²¹ cuáh³, niéí² náh².

24 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³ la³ lá²:

—Sá¹ní² quián² náh² re² hua³hí¹³ la³ cun³ hi³ naih³² náh². Qui¹ la³ cun³ tí³ héih³² hi³ chah³² náh² ca³ti²¹ jú¹ tson² hi³ cueh³² náh² tsáu², la³ jáun² bíh¹ cué³² siáh³ Dió³² ñí¹con² hnoh², hi³ tí³ hliáun³ bíh¹ jú¹ tson² ñí¹ hná¹ ní² cué³² náh² siáh³ Dió³². 25 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² jái¹³ he³ lánh³ rón³² hia³² jún²

²⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ jún² hi³ jñi³² jan² tsáu² hué³² quioh²¹. ²⁷ Jún² jáun² dá² tsá²hi³² hñu³ hué³²; hi³ jáun² uá¹ hi³ rá²cuoun¹ tsú², uá¹ hi³ cuá¹ñí¹ tsú², jún² jáun² cáun² hia³² bíh¹, hi³ cuoun² siáh³, tí³la³ tsá² lí²jñi³² né³ tiá² ñi³² yáh³ he³ lánh³ rón³² lí²³. ²⁸ Cun³ jáun² jmu² hué³² bíh¹ hi³ lí²³ la³ jáun²; la³ñí¹ tín² hia³² ta³, má¹jáun² hia³² ñi¹ tóh²¹ má³ cuú²miih²¹, hi³ cáin² jáun² máh³ lí² hán¹ má³ jáun². ²⁹ Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ quiéin² má³ jáun² né³, jáun² má²tsa³quiaun² bíh¹ tsú², qui¹ má²ca³láu² bíh¹.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ jún² mostaza

(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)

³⁰ Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³ dá² jái¹³ lí¹³ jmu¹ jná¹³? ³¹ Quí¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² má³ m³ mostaza hi³ ca³jñi³ jan² tsáu² hué³² quioh²¹. Má³ jáun² bíh¹ má³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ñi¹ jí³lí³² jún² hi³ zia³² hngá¹máh³; ³² tí³la³ ní¹ má¹já²jná¹ jáun² né³, cuoun² hi³ jáun² lí²³ cáun² hmá² hi³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹ la³ cónh³ bíh¹ la³jí³² ná² má²ró³² ñi¹ hná¹ jáun², hi³ hia³² cuú² ñeh¹, hi³ hí¹ la³ tí³ quiuh²¹ tan³² yáh³ lí¹³ na³tsí³ za³ ja¹ hính¹³ quioh²¹.

He³ ca³tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jái¹³ hi³ jmu²

(Mateo 13:34-35)

³³ La³ ní² bíh¹ ca³ma³tin² Jesús tsáu² jái¹³ quioh²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ jmu² hliáun³ ñi¹ jái¹³, la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ lí³ ngí¹³ tsú². ³⁴ Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmí¹ zaih³² tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jái¹³ hi³ jmu² tsú²; tí³la³ jmí¹ nia³² bíh¹ tsú² la³jí³² jái¹³

jáun² ñi¹ con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ní¹ má¹ca³ta³tonh¹ hmóu³².

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² jí³ chí³

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵ Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³ ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Ma³tsáu¹³ tí³ jo²¹ jmái².

³⁶ Jáun² né³, ca³chan³ dí² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² ca³taunh³ tsá² joh¹ dí² hñu³ mu² ñi¹ qui³ jmí¹ má²dí¹hún¹ dí² jáun², hi³ ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³táunh¹ quionh³; ja³bí¹ jmí¹ hí¹tsá²toh³ siáh³ má³ cáun² mu² siáh³ siáh³ quionh³ mu² jáun². ³⁷ Hú¹ juí³² jáun² né³ ja³ chí³ tiá³ lín³², hi³ ca³la³ má²tsá²ha²¹ bíh¹ jmái² hñu³ mu², hi³ jáun² jmí¹ má²hí¹conh³² bíh¹ jmái² hñu³ mu². ³⁸ Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuoun¹ bíh¹ ñi¹ lí³ tí³ cu³hna²¹ mu² hi³ cuá¹can¹ cáun² hi³ huá¹; jáun² né³ tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² ca³ñi¹ñi¹³ tsú² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá².

—Tí³², sa³ tiá² hi³² máh³ honh² hnú², já² tí³ ñeh² bíh¹ má²hí¹tsá²hanh³² dí²!

³⁹ Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³; hi³ ca³záih³ siáh³ jmí²miih²¹ la³ lá²:

—Tá³máih³! ¡Hnú² jmái², tie³ cuí¹ tá¹ron¹³ nú²!

Jmí¹jáun² ca³hná³ chí³, jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ta³no¹ tie³ pih²¹.

⁴⁰ Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿He³ láih³² jlánh¹ ná¹jueh²¹ náh²? ¿He³ láih³² jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²?

⁴¹ Jáun² tsá² hí³ ca³ta³ná¹jueh²¹ lín²¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², sa³ la³ jí³ chí³ jí³ jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

5

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juoun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

1 Jáun² ca³cha³táunh¹ bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái², hué³² quioh²¹ tsá² Gerasa.
 2 La³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ Jesús hñu³ mu² ja³ jan² tsá²ñuh², tsá² jmí¹ cuá³ ñéih³ jéin³lo¹ hi³ táun³ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hi³ cuan³ ñí¹ zenh¹ Jesús; tsá² hí³ jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. 3 Tsá²ñuh² hí³ dá² jmí¹ má²cuá³ bíh¹ ñí¹ táun³ jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tióh³² hi³ hñe³ tsá² hí³ uá¹jinh¹ quionh³ cá²den¹ná¹. 4 Hliáun³ jéin³² lín³² bíh¹ jmí¹ má²ca³hñéi³² tsú² cuá² ta³ tsá² hí³ cun³quionh³ hñe¹³ jí³ cá²den¹ná¹, tí³la³ tiú²nio² bíh¹ jmí¹ cai³² tsú² hi³ jmu² juoh¹ mí¹ siún¹ nio², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tióh³². 5 La³ jí³² jmái¹ bíh¹ jmí¹ ngí³² tsú² la³ huá² la³ jma², hi³ ñí³tí¹ ñí³hóh²¹ ñí¹ lí³ tsí³ máh³ jí³ ja¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹ ní² siáh³, hi³ jmí¹ qui² jmí¹ ññe³² quín¹ quioh²¹ hnga² ca³la³ ca³cuíh³. 6 Tí³la³ jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús hi³ zenh² ñí¹ uóunh³, jáun² ngau³ cú²hé² lín³² hi³ ca³ñí¹dí³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, 7 hi³ jáun² ca³la³ má²hóh³² tiá³ ca³juáh³:

—¿He³ ca³tín¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú² Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²? Ca³la³ jé²³ Dió³², ¡ha³ lí² jmú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³!

8 La³ ní² ca³juáh³ tsá² hí³ qui¹hliá² Jesús má²dí¹jmu² héih³², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² jmí²chí³ hláinh¹, tun³² tsá² ní²!

9 Jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Ha³ lánh³ jmái² hnú²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Cu³ Nió³ bíh¹ jmái² jná¹³, qui¹ juóu³² bíh¹ jnoh¹ ná¹láí³.

10 Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jlánh¹ ca³hiu³ ca³mí³ lín³² ñí¹con² Jesús hi³ tiá² ze³ tsú² ñí¹ uóunh³ lín³² la³ cun³ hué³² jáun². 11 Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmí¹ tiáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ ná¹cúh² háu². 12 Jáun²

jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ze² tiá³ jnoh¹ ñí¹ tiáunh¹ mí²ñí³ ó³²; cué¹ jáí¹³ hi³ tsá¹tau²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ jáh³.

13 Jáun² ca³cué³ bíh¹ Jesús jáí¹³. Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ñí¹tióh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ hí³. Cun³ tun³ mei²¹ mí²ñí³ hí³ jmí¹ tín³. Jáun² la³jín³² mí²ñí³ hi³ ca³cuóun³ cú²hé² lín³² tí³ ñí¹ dí¹jí²³ ñí¹ hlaih³ lín²¹, jáun² ca³sunh³ chu³ jmái², hi³ jáun² ca³hnúh³² jmái².

14 Jáun² tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³, hi³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² jí³ ñí¹ náí². Hi³ jáun² cua³taunh²¹ tsá² juú² hi³ cua³jé³ tsú² ní¹juáh³ he³ dá² má²lí³². 15 Jmí¹ cuá¹taunh²¹ tsú² ñí¹ zenh¹ jáun² Jesús né³, ca³jién³² tsú² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ hi³ má²cuá¹tón²¹ hi³ má²quih³² ha¹, hi³ má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³. Hi³ jáun² tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ né³, ca³juénh² lín³² bíh¹. 16 Jáun² tsá² ca³jé³ hí³ la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun² ñí¹con² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³, ca³chá³ ñí¹con² tsá² cuá²taunh²¹ hí³, hi³ ca³chá³ tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ lí³ jáun² ñí¹con² mí²ñí³ hí³. 17 Jmí¹ jáun² ca³ma³liáu³² tsá² hí³ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hi³ cua³hain³² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

18 Jmí¹ tí³ ñí¹ hí³ siáh³ Jesús hñu³ mu², jáun² tsá²ñuh² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hi³ tsó³² dí² quionh³. 19 Tí³la³ Jesús tiá² jáí¹³ ca³cué³ yáh³, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³:
 —Cuánh² hñuh³² ñí¹ tionh¹ jon³ renh² nú², cuá²chá¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ Dió³² ñí¹con² nú², jí³ hi³ ha³ lánh³ rón³² ca³ja³ mí³ tsí³ tsú² ñí¹con² nú² siáh³.

20 Jáun² ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³, hi³ ca³ma³liáu³² cha³² ñí¹con² tsá²

zian² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹ cunh²
jáun² la³ jí³² la³ cun³ hi³ má² lí² jmú³
jáun² Jesús ní¹ con² tsú²; hi³ jáun² lí¹
ca³ ja³ cáun² bíh¹ tsí³ la³ jín³² tsáu².

*Jesús ja³ jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹
juí³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá² mi³
tsáun¹*

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

21 Jmí¹ cá¹ chánh²¹ siáh³ Jesús jo²¹
jmái² lí¹ ná¹ ho³ jáun², ní¹ zenh¹ tsú²
jáun² ca³ cha³ táunh¹ juóun³² lín³² tsáu²,
hi³ jáun² ca³ ta³ zanh¹ bíh¹ tsú² can³²
jmái² jáun². 22 Jmí¹ jáun² ca³ chó³² jan²
tsá² chín¹ cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá²
*judíos, tsá² hí³ jmí¹ jmái² Jairo. Jmí¹
ca³ jien³² tsú² Jesús, jáun² ca³ di³ jñi³²
hi³ ca³ jmú³ cuá¹ hin³ la³ ti³ hué³² ta³
ní¹ tsú², 23 hi³ jáun² ca³ hui³ ca³ mí³ lín³²
dí² ní¹ con² tsú², hi³ ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Mí¹ míh¹ jón³² jná¹³ má² ní¹ jún³,
ñá³² tiá³ hñu³² jná¹³, ñá² ra³ tsí³²
cuonh² ní¹ quioh²¹ tsú² hi³ jáun² lán¹³
hi³ tiá² jún³.

24 Jáun² Jesús ngau³ quionh³ tsá²
hí³; ti³ la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu²
ja³ taunh²¹ cu³ chin¹ cu³ hna²¹ tsú² ca³ la³
má² chí¹ cuú² chí¹ jain³² bíh¹ tsú². 25 Ja¹
tsá² hí³ né³ jmí¹ cuá¹ tsau³² jan²
tsá² mi³ tsáun¹, quia³ tún³ mii² jmí¹
má² tí³ hi³ zian² tsú² jmí² hán¹. 26 Jmí¹
má² ca³ ma³ tso² lín³² bíh¹ tsú² tsí³ hi³
má² ñé¹ hliáun³ hñú¹³ ti³² mí³, jáun²
jí³ lí³² bíh¹ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú²
jmí¹ má² cá² tsá³²; ti³ la³ cha³ jmí¹ jmu³
ta²¹ hi³ jáun², ti³ lí³ mí¹ jmí¹ má² cá² já³²
bíh¹ mí¹ uí³ hi³ zian² tsú². 27 Jmí¹
ca³ ná³² tsá² mi³ hí³ jái¹³ hi³ cha³² tsáu²
hi³ ca³ tin¹ Jesús, jáun² hi³ dí² ja¹ tsáu²
hi³ ngau³ má² janh² ti³ cu³ hna²¹ Jesús,
jáun² ca³ tí³ dí² cuo² zéi¹ ha¹ tsú².
28 Quí¹ ca³ lín¹³ tsú² hñu³ tsí³ la³ lá²:
“Cun³ lán¹³ bíh¹ jná¹³ uá¹ jinh¹ cun³ ti³
hlieih²¹ jná¹³ uón³² cú¹ pih²¹ zéi¹ ha¹
bíh¹ tsú²”. 29 Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun²
bíh¹ ca³ hná³ jmí² hán¹ tsú²; jmí¹ jáun²
ca³ lí³ lieih²¹ tsú² hi³ má² cá² hin³ bíh¹
mí¹ uí³ hi³ jmí¹ zian². 30 Jáun² jmí¹ jáun²

ca³ lí³ lieih²¹ uá²; jái³² Jesús hi³ má² lain³²
jan² tsáu² cun³ quionh³ pí³ quioh²¹ dí²;
jáun² ca³ jinh³ dí² ti³ cu³ hna²¹ ja¹ ní¹
hí¹; já² táunh¹ jáun² tsáu², hi³ ca³ juáh³:

—¿Hin² tsánh² lí² tí³ cuo² hán² jná¹³?

31 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú²
ca³ juáh³ la³ lá²:

—Já² ní² bíh¹ jieh³² nú² ca³ la³ hi³
cuú² jái³² bíh¹ tsáu², isa³ ngaih³² ma³
nú² hi³ hin² tsánh² lí² tie³ cuo²!

32 Ti³ la³ Jesús né³, la³ má² jie²³
jáun² bíh¹ ti³ hlá² ti³ ní² hi³ hnah²
ní¹ juáh³ hin² dá² tsánh² lí² tie³ dí²
cuo². 33 Ti³ la³ cun³ ní¹ hi³ ní³² tsá² mi³
he³ má² lí³² ní¹ con² né³, jáun² ngau³
ca³ la³ má² juán²³ hi³ má² juénh² hi³
ca³ ní¹ di³ jñi³² hi³ ca³ jmú³ cuá¹ hin³ la³
ti³ hué³² ta³ ní¹ Jesús, hi³ ca³ chá³
la³ jí³² jú¹ tson². 34 Jáun² Jesús ca³ záih³
tsá² mi³ hí³:

—Hnú² jón³, má² lain³² hnú² quí¹
cun³ ní¹ hi³ lí² cháh¹ nú² cáun² honh².
Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tin², jí³ hi³ cuí¹
chun¹ nú² la³ má² chun¹ nú² ní² siáh³.

35 Tá¹ la³ jmí¹ dí¹ hleh³² jáun² Jesús
cua³ taunh²¹ tsá² hñú¹³ Jairo, tsá² chín¹
hí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jáun²
ca³ záih³ dí² Jairo la³ lá²:

—Má² jun² bíh¹ mí¹ míh¹ jónh²¹ hnú²;
¿he³ láih³² ma³ tsan¹³ í¹ máh³ hnú² tsí³
Ti³?

36 Ti³ la³ Jesús má¹ ná¹, hí¹ juáh³ tiá²
ca³ má³ jáun² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³
jáun² tsá² hí³, jáun² ca³ záih³ dí² tsá²
chín¹ hí³ cuáh³²:

—Ha³ lí² juenh³, ní¹ jí²¹ la³ chá¹ hnú²
cáun² honh² bíh¹.

37 Jmí¹ jáun² tiú² uú² ca³ cué³ yáh³
tsú² jái¹³ hi³ tsa³ táunh¹ tsá² siánh³
quionh³, jí³² la³ Pé¹, Jacobo jí³ Juan²
rainh²¹ Jacobo bíh¹ ní² siáh³. 38 Jmí¹
ca³ cha³ táunh¹ tsú² hñú¹³ tsá² chín¹ hí³
cuáh³² né³, ca³ jie³ tsú² hi³ má² nio² tiá³
siaun³² lín³² hi³ ná¹ tí² ná¹ hoh³² tsáu²
hi³ hó² jngih². 39 Jáun² ca³ hí³ Jesús, hi³
ca³ juáh³:

—¿He³ láih³² lí¹ tiáunh¹ tiá³ siaun³²
lín³² hnoh² jí³ hi³ ná¹ uoh³² náh² siáh³?

Mí¹míh¹ ní² tiá² rá²jún¹ yáh³, qui¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

40 Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³jú² ca³ngáí³² bíh¹ Jesús. Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ huén³² tsú² la³jín³², jí³²la³ jméi² jí³ mí¹ziú¹³ bíh¹ mí¹míh¹ ca³jan³ tsú², jí³ tsá² gáun³ jmí¹ quionh³ tsú² hí³ bíh¹, hi³ jáun² taunh³ ñéih³ ñí¹ rón²¹ jáun² mí¹míh¹. 41 Jáun² ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Talita, cum. (Hi³ hnió³ juáh³ “Mí¹míh¹, hnú² juo³ jná¹³, náu²”).

42 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² mí¹míh¹ hí³, hi³ ca³ngí³. Mí¹míh¹ hí³ jmí¹ má²hún¹ quia³tún³ mii². Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ lí¹ ca³ta³ná¹jé³² bíh¹. 43 Tí³la³ Jesús né³, ca³jmú³ héih³² chí¹tson³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³² záih³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun², hi³ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ ma³ton³ tsú² mí¹míh¹ hí³.

6

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³

(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngah³ tí³ juú²co¹ quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². 2 Jmí¹ cá¹chó²¹ *jmáí¹ nio² tie³, jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hieh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². Jáun² la³jín³² tsá² ca³nái³² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ hi³ ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tin³² tsá²ñuh² ní² la³jí³² já¹³ ní²? ¿Ha³ dá² jinh¹ hiauh³ tsá² ní² hi³ jlánh¹ quiáh¹ ní² jmí¹tsí³. Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²? 3 Já² tí³² hmá² jon² Má²réi³ bíh¹ ní³², lá² bíh¹ tionh² tsá¹ dá¹jon²¹ tsú²: Jacobo, Sé³², Judas jí³ Sí¹mu²¹ ní² siáh³, hi³ tsá²mí³ dá¹jon²¹ tsú² né³ tionh² bíh¹ já¹ juú² lá² quiúnh¹ dí².

Hi³ jáun² tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú². 4 Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ bíh¹ jan² tí³² jè¹ Dió³² tiá² lí²quien².

5 Tiá² lin¹ nga³ hua³jueh³² ca³lí³ yáh³ jmu³ tsú² ñí¹ jáun², ñí¹ jí²¹la³ tí³ ca³jmah³ tsú² gon³ gáun³ tsá² tsáun¹ bíh¹ hi³ ca³ra³tsí³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú². 6 Hi³ lí¹ jmí¹ dí¹tsá²cáun² bíh¹ tsí³ tsú² qui¹hliá² tiá² ta²¹ jmí¹ ná¹taunh² yáh³ tsá² hí³.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Mateo 10:1-42; Lucas 9:1-6)

Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³tí³ ca³ngí³ Jesús la³jí³² juú² míh¹ juú² siún¹ hi³ má²tin² tsáu². 7 Jáun² jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³zen³ dí² ma³ quin³² ma³ gon³ tsáu², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu². 8 Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiá² hi³ cán³ tsú² hí¹ cáun² hi³ hniáuh³² hú¹ juí³², jí³²la³ hmá²hu²¹ bíh¹. Sa³jun³ ca³cué³ yáh³ dí² já¹³ hi³ cán³ tsú² tuh³², sa³jun³ má³², sa³jun³ quie³. 9 Jí³²la³ chí² láu² bíh¹ hniáuh³² ra³tsí³² tsú² ta³, tí³la³ tiá² cán³ yáh³ tsú² tun³ ha¹, jí³²la³ cáun² hi³ má²quih³² bíh¹ tsú². 10 Hi³ ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Lí³ua³ cáun² hñu³ ñí¹ ca³he³ tsú² hnoh² re² tin², tianh³ náh² ñí¹ jáun² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ huen¹³ náh² juú² jáun². 11 Ní¹juáh³ ca³cha³taunh¹ náh² ñí¹ tiá² hnió³ tsú² he³ náh², hi³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ já¹³, cu³tsa³² huen³ náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², hi³ súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hi³ tiá² ca³quiú¹ ca³jéi¹³ náh² tsú². [Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmáí¹ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³², tí³ pih²¹ bíh¹ ca³lá² ma³tso² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma jí³ Gomorra tsí³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh².]

12 Jáun² jmí¹ jáun² já¹ taunh²¹ tsá² hí³ hi³ hleh³² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ hi³ zái³² tsáu² jmí¹ tsí³, 13 hi³ ca³huen³ tsú² juóun³² lín³² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ juóun³² siáh³ tsá² tsáun¹ ca³jñéi³² tsú² jmí² no¹ hi³ jáun² lan³.

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

14 Hi³ jáun² la³ji³² hi³ jáun² ca³li³ ñi³² re²¹ Herodes, qui¹ hliá² ja³ngi³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús la³ tán¹.

—La³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái² —ca³juáh³ tsú²—, hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

15 Hi³ ma³ jan² siáh³ tsáu² ca³juáh³:
—Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³² bíh¹ hí³.

Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³:

—Já¹ tí³² jē¹ Dió³² bíh¹ hí³, tsá² la³ tí³² jē¹ Dió³² tsá² jmí¹ zian² cá²jmái¹.

16 Jmí¹ ca³nái³² jáun² Herodes jái¹³ ní², ca³juáh³:

—Já¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ní³², tsá² cá²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³ mí¹tá³ lái¹, hi³ né³² né³ la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹.

17 Hliá² Herodes bíh¹ ca³jmú³ héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² Juan², hi³ jáun² ca³hñéi³² tsú² quionh³ cá²den¹ná¹ ñéih³ hñu³mí¹ñí² cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ tsá²mi³ Herodías. Ní²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹ bíh¹ Herodes tsá²mi³ Herodías hí³, tí³la³ Herodes má¹ná¹, jmí¹ má²ca³can³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³. 18 Hi³ jáun² Juan² né³, jmí¹ má²ca³juáh³ hiú² cuóh³² ñí¹con² Herodes: “;Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² ñí²cuo² renh²!”

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² jmí¹ hon² tsá²mi³ Herodías hí³ Juan², hi³ jáun² jmí¹ hnió³ dí² jngih³; tí³la³ tiá² jmí¹ lí²³ yáh³, 20 qui¹ Herodes jmí¹ ñi³² hi³ Juan² hí³ bíh¹ jan² tsá² chun¹, jan² tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jmí¹ juénh² dí² tsú². Hi³ jáun² bíh¹ tiá² jmí¹ cue³² tsú² jái¹³ hi³ jmu³

tsá²mi³ hí³ hian² tsí³. Hi³ uá¹jinh¹ jmí¹ tá²zanh¹ Herodes hí³ lí¹ tiá² ñi³² lánh³ jmu³ ní¹ má¹ca³nái³² la³ cun³ hi³ jmí¹ zai³² Juan², cun³ jáun² jmí¹ hnió³ bíh¹ tsú² ne³. 21 Tí³la³ tsá²mi³ Herodías né³, ca³choh¹³ bíh¹ he³ lánh³ rón³² jmu³ jmí¹ ca³jmú³ jáun² Herodes jmái¹ hi³ ca³tsin¹³ mieh², hi³ ca³cué³ má³² chu²¹ lín²¹ ñí¹con² la³jín³² tsá² ná¹chín¹ joh¹, jí³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³, jí³ la³jín³² tsá² ná¹quien² hué¹³ Galilea ní² siáh³. 22 Jáun² jmí¹ jáun² ca³hi³ tsá¹mái¹³ jon² tsá²mi³ Herodías hí³ ñí¹ ná¹cúh² tsú² jáun² hi³ ca³tsan³²; jáun² ca³zain²¹ lín²¹ bíh¹ re²¹ Herodes la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ná¹tén¹ hí³ hi³ ca³tsan³² mí¹ hí³. Hi³ jáun² ca³záih³ re²¹ tsá¹mái¹³ hí³ la³ lá²:

—Mí¹ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ hnáu², hi³ jáun² jná¹³ cué¹³.

23 Hi³ jáun² ca³jmú³ dí² jái¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ cué³² dí² lí³ua³ cáun² hi³ mí³² tsá¹mái¹³ hí³, uá¹jinh¹ tá¹ cá²tso¹³ hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² dí². 24 Jáun² mí¹ hí³ né³ cua³han³, hi³ ca³ñí¹zeh¹ mí¹ziú¹³:

—¿He³ dá² ñí¹mí³ jná¹³ ñí¹con² tsú²? Jáun² mí¹ziú¹³ tsú² ca³juáh³:

—Mí³chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² cuá²mí¹.

25 Jáun² mí¹ hí³ né³, la³juí³² ca³hi³ siáh³ ñí¹ cuá³ re²¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Mí³chí¹ Juan² tsá² zion² tsáu² jmái² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ cuéh¹ hnú² ta³né³², hi³ ná¹hu²¹ hñu³ uon².

26 Ca³la³ hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ re²¹; tí³la³ Dió³² yáh³ má²lí²hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lí²niéi³² jái¹³ jáun², jáun² tiú²uú² lí³ yáh³ hi³ jmu³ tsú² huáh² chí¹ hi³ tiá² cué³² la³ cun³ hi³ mí³² tsá²mi³ hí³. 27 La³ cun³ jmí¹ jáun² ca³zen³ re²¹ jan² hliáu³, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² lá¹ Juan² hñu³mí¹ñí². 28 Jáun² ñéi¹ hliáu³ hñu³mí¹ñí² hi³ ca³ñí¹quiéih¹³ lá¹ Juan², jáun² quiaun² dí² hi³ ná¹hu²¹ hñu³ uon². Jáun² ca³cuéh³ tsú²

tsá¹mái¹³ hí³, hi³ jáun² tsá¹mái¹³ hí³
né³ ca³ñí¹jiénh¹³ siáh³ mí¹ziú¹³.

29 Jmí¹ ca³li³ ñi³² tsá² hain²¹
hí³ tí³ con² Juan², jáun² ja³taunh²¹
hi³ ca³ñí¹quió²¹ hla¹, hi³ jáun²
ca³ñí¹hón²¹ dí².

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²
(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17;
Juan 6:1-14)

30 Jmí¹ cá¹jính²¹ jáun² *ti³² tsá²
quian³² hí³ jē¹ Dió³² ñí¹con² Jesús,
jáun² ca³chá³ tsú² jí³li³² la³ cun³ hi³
ca³jmú³, jí³ la³ cun³ hi³ ca³héh³ dí²
tsáu² ní² siáh³. 31 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²táunh¹ náh², ma³tau¹³ dí²
cu³tiá³ tie³ ñí¹ cú² hnga².

Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹
ja³tú¹ ja³lín²³, hi³ hí¹juáh³ tiá² jmá¹
cue³² bíh¹ quioh²¹ tsú² hi³ cuh³ má³².

32 Jmí¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu²
la³ má²quionh³ jáun² tsá² quian³tun³
hí³ joh¹ hi³ ja³taunh²¹ tsú² hmóu³² ñí¹
má²tí³ có³². 33 Tí³la³ juóun³² bíh¹ tsáu²
ca³jíe³ jmí¹ já¹taunh²¹ tsú², hi³ jáun²
ca³li³tsin² tsá² hí³ hi³ bíh¹ Jesús;
hi³ jáun² tsá² hí³ jí³ tsá² zian² juú²
la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ja³taunh²¹ cú²hé²
lín³² juí³² ta³, hi³ jáun² ta³ tin² bíh¹
ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ jáun² la³ cónh³
bíh¹ Jesús. 34 Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³
mu² jmí¹ cuá¹han³, tí³la³ jmí¹ ca³jíe³
tsú² hi³ sa³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu²
má²tionh² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³
mí³ tsí³ dí² ñí¹con² tsá² hí³, quí¹hliá²
la³jmí¹ tionh¹ *já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian²
bíh¹ jmí¹ tionh¹ tsá² hí³; hi³ jáun²
ca³ma³liáu³² dí² cú²jueh³² hi³ má²tin²
tsá² hí³ hliáu³ ñí¹ jái¹³. 35 Jmí¹
má²ca³hláu³ jáun² né³, ca³ma³janh³²
tsá² hain²¹ tí³ con² tsú² ñí¹ zenh¹ hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh²
lá². 36 Jáun² chú³² juoh¹ hnú² tsá²
ní² hi³ tsa³tánh¹, cuí¹ cha³táunh¹ juú²
pih²¹ jí³ ñí¹nái² ñí¹ táun³ hñú³, hi³ cuí¹
cha³liá³² tsú² má³² hi³ cuh³, [quí¹ ñí¹

tiauh¹ dí² lá² tiá² zia³² yáh³ hi³ lí³
cúh¹³].

37 Tí³la³ Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsú²:
—Hnoh² bíh¹ hniáu³² cueh¹ tsú²
hi³ cuh³.

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:
—¿Jinh¹ dá² tsá¹cán¹³ jnoh¹ hí³
cuú²miih²¹ hi³ cue¹³ jnoh¹ tsá² ní²
cuh³? Quí¹ cun³ tun³ nio² hña³láu³
máh³ *cú¹tiáu² lí³ hniáu³².

38 Jáun² Jesús ca³ngái³:
—¿Cónh³ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ zia³²
quián¹³ hnoh² dúh¹? Cuá²jie³ dú¹
neh²¹.

Jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² né³,
ca³juáh³:

—Hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ quionh³
gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

39 Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³
tiánh³² tsú² ma³ cu³ nió³ hué³² ja¹
mí¹ñéi² réh²; 40 jáun² ma³ hña³láu³
jí³ ma³ tu³la³quian³ tsáu² ca³tiánh³ ma³
quin³² ma³ cu³ nió³. 41 Jmí¹jáun²
ca³can³ Jesús tá¹ hñá³ hi³ cuú²miih²¹
jáun² jí³ tá¹ gon³ hma²¹ ní² siáh³,
jáun² ca³jíe³ tsú² tí³ hñu³mí³cuú² hi³
ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹jáun²
ca³ca³ tsú² hí³, jáun² ca³cuéh³ dí² tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ tsóh³ ñí¹con² tsá²
tionh² hí³. Já³bí¹ ca³tsóh³ tsú² siáh³
quioh²¹ hma²¹ hí³ ñí¹con² la³jín³² tsá²
hí³. 42 Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ lah³
re² má³². 43 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jíe³ tsú²
la³jí³² chí² juoh¹ hí³, jí³ quioh²¹ hma²¹
hi³ ziau³ jáun² ní² siáh³, jáun² chí²
juoh¹ jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³
mí²tá². 44 La³ cun³ tsá² ca³cúh² hí³
cuú²miih²¹ jáun², jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹
jmáh³la³ tsá²ñuh².

Jesús cuá¹ngí³² ñí¹ jmái²

(Mateo 14:22-33; Juan 6:16-21)

45 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús
héih³² hi³ tónh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³
con² hñu³ mu² hi³ hán³² tí³ jo²¹ jmái²
lí¹ ná¹ho³ ta³ tin², hi³ tsa³táunh¹
tsú² juú² Betsaida tá¹la³ dí¹hah² dí²
jáun² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³.
46 Jmí¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³
quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ngau³

tsi³ máh³ hi³ ca³ñi¹lien¹³ Dió³².
 47 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, mu² jáun²
 jmí¹ má²he² ñi¹ chu³jo² jmái², jáun²
 hnga² bíh¹ jéi³²i¹ Jesús jmí¹ zenh¹
 ñi¹ quiéin². 48 Jmí¹jáun² ca³jíe³ dí²
 hi³ zia³² uu³mí²tsi³² ñi¹con² tsá² hi³
 joh¹ hi³ tiú²uú² re² lí²³ juóh³ tsú²
 jmái², qui¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ tí³ jui³²
 ñi¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². Jmí¹
 má²já²jnia² jáun² né³, ngau³ Jesús
 jui³² ñi¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hi³
 chí¹ngi³² ñi¹ jmái², tí³la³ Jesús cáun²
 lí¹ jmí¹ má²ngá¹³ bíh¹. 49 Jmí¹ ca³jíe³
 tsá² tiáunh¹ hi³ hñu³ mu² hi³ cuá¹ngi³²
 jan² tsáun² ñi¹ jmái², jáun² ca³lín¹³
 hi³ tsá² le¹ bíh¹ ná¹jien³² dí², hi³
 jáun² ca³hóh³², 50 qui¹ la³jín³² bíh¹
 dí² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsí³ jmí¹ ca³jien³²
 tsú². Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³
 ca³juáh³ la³ lá²:

—iTiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí²
 juenh³ náh², qui¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

51 Jáun² ca³uú³ bíh¹ tsú² hñu³ mu²
 ñi¹ jmí¹ tiáunh¹ tsá² hí³, jáun² la³ cun³
 jmí¹jáun² ca³hná³ chí³; jáun² tsá² hí³
 lí¹ ca³ta³ná¹jie³² bíh¹ hi³ ná¹tsá²cáun²
 tsí³. 52 Hliá² tiá² jmí¹ la³ má²ca³ngi¹³
 yáh³ tsá² hí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³
 tsú² jáun² quionh³ hí³ cuú²mih²¹
 jáun², jmí¹ la³ ná¹ji³² la³ jáun²i¹ máh³
 jmí¹ tsí³ tsá² hí³.

*Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³²
 Genesaret
 (Mateo 14:34-36)*

53 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹
 tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun²,
 hi³ ca³cha³táunh¹ hué³² Genesaret;
 ñi¹ jáun² ca³hñéh³² tsú² mu² can³²
 jmái². 54 La³ cun³ jmí¹ ca³huén²
 tsú² jáun² hñu³ mu², la³jui³² ca³lí³
 cuóun³² bíh¹ tsáun² Jesús. 55 La³ cun³
 jmí¹jáun² ca³ñi³tú¹ ñi³lín¹³ tiá³ siaun³²
 tsá² tiáunh¹ hí³ cu³ jéin³ ñi¹ jáun²,
 hi³ jáun² ca³ma³liáu³² hi³ já²jan² tsá²
 tsáun¹ hi³ ná¹tsín¹ ñi¹ jmu² ní¹juáh³
 lí³ua³ cáun² ñi¹ ca³lí³ ñi³² tsú² hi³ ngi³²
 Jesús. 56 Hi³ jáun² la³jí³² juú² cáh¹ ñi¹

chau²¹ tsú², juú² míh¹ jí³ ñi¹nái² ní²
 siáh³ jmí¹ chan² tsáun² tsá² tsáun¹ ja¹
 hñú³, hi³ jáun² jmí¹ hiú² jmí¹ mi³² tsú²
 ñi¹con² Jesús hi³ cué³² jái¹³ hi³ hliéh³
 tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹
 ha¹ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² la³jín³² tsá²
 ca³tí³ hi³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

7

*Hi³ jmu² hi³ tiá² jin² tsá²mi³cuóun²
 (Mateo 15:1-20)*

1 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá²
 *fariseos ñi¹con² Jesús, la³ má²quionh³
 ma³ jan² tí³² liei²¹ hi³ má²já²taunh²¹
 já¹ juú² Jerusalén. 2 Jáun² tsá² hí³ né³
 ca³jíe³ hi³ ma³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³
 con² Jesús ná¹cúh² ta³ tiá² má²ji² cuo²;
 la³ cun³ ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² tsú²
 héih³² hi³ ná¹ngi²³ ca³tí²¹ ha³ lánh³
 rón³² hniáuh³² liáh³² tsú² cuo²; [hi³
 jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³ziu³ ca³hien³ dí²
 tsá² hí³]. 3 (Qui¹hliá² tsá² fariseos jí³
 la³jín³² tsá² *judíos ná¹má²tí³² bíh¹ la³
 cun³ hi³ jlánh¹ ná¹héh³ chí¹ tsá²daun³²,
 hi³ tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ ta³ tiá²
 má²lí²liáh³² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³
 dí² jáun². 4 Hi³ ní¹ má¹cuá²tanh²¹ tsú²
 ja¹ hmah²¹ né³, tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³
 tsú² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² la³ cun³ hi³
 ná¹ngi²³ jáun² hi³ liáh³² cuo² re². Zia³²
 bíh¹ siáh³ hliáun³ hi³ ná¹héh³ chí¹ tsú²
 ñi¹ hná¹ ní², uá¹la³ cun³ hi³ ráin³²
 tsú² jáun² vasos, tse³, jí³ cuah²¹ mí¹ñi²
 ní² [jí³ jen³ míh¹ ñi¹ ná²tsín³² tsú²
 má¹ca³jmú³ má³² ní² siáh³].) 5 Jáun²
 né³, tsá² fariseos quionh³ jí³ tí³² liei²¹
 ca³ngái³ ñi¹con² Jesús:

—¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá² hain²¹
 ní² tí³ con² hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³
 tsá²daun³², hi³ cáun² lí¹ cúh² bíh¹ ta³
 tiá² má²ji² cuo²?

6 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Tson² lín³² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³juáh³
 hla¹ Isaiás jmí¹ ca³hléh³ tsú² jáun² jái¹³
 hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ hnoh²
 ná¹lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, la³ cun³
 rá¹juáh³ jáun² ñi¹ Sí² quioh²¹ tsú², hi³
 juáh³ la³ lá²:

Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³
cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹,
jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹tsí³ yáh³ tsú²
hniau³ jná¹³.

7 Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³
má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun²
jnë¹³,

quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mi³cuóun²
bíh¹ jaun³² hieh³² tsú² tsáu²
la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹
jnë¹³.

8 Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Quí¹ hnoh² dá² chah³² náh²
tí³ có³² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³
ma³tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ ná¹héh³ chí¹
tsá²mi³cuóun², [la³ cun³ hi³ ráin³² tsú²
jáun² la³jí³² cuá¹ uon² jí³ hi³ jmu² tsú²
siáh³ hliáun³ lín³² hi³ siáh³ ñí¹ hná¹
ní²].

9 Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³
lá²:

—Hnoh² dá² chah³² náh² tí³ có³²
héih³² hi³ jmu² Dió³² quí¹ cun³ñí¹
hi³ hnáuh² náh² má¹tih²¹ la³ cun³
hi³ ná¹héh³ chih³² náh² hmóu³²
bíh¹. 10 Quí¹ sá¹ní² jie³ dúh¹, la³ lá²
bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Moisés: “Tianh³²
náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”. Ja³bí¹
ca³juáh³ tsú² siáh³: “Lí³ua³ jan² tsá²
chú² juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá²
la³ hí³ ca³tin¹ jún³ bíh¹”. 11 Tí³la³
hnoh² né³ juánh³ hi³ lí¹³ bíh¹ néh¹
záih³² tsáu² jméi² mí¹ziú¹³ la³ lá²:
“Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹ jná¹³
hnú², quí¹ la³jí³² hi³ zia³² quion²¹
jnë¹³ ná¹lí³ corbán bíh¹”, (la³ cun³
nieih³ jái¹³ “hi³ má²ná¹chan¹ ñí¹con²
Dió³² bíh¹”). 12 Hi³ jáun² ní¹juáh³
má²lí²juáh³ tsú² la³ ní², jáun² hnoh²
né³ má²juánh³ náh² hi³ tiú²uú² tion³
hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi²
mí¹ziú¹³. 13 Jáun² cun³quionh³ la³
ní² bíh¹ má²ná¹jmu³² hnoh² hi³ tiá²
quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³²
cun³quionh³ hi³ ma³tin¹³ náh² tsáu² la³
cun³ hi³ ná¹héh³ chih³² náh² hmóu³².
Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ní² yáh³
jmu³² náh².

14 Siáh³ siáh³ ca³teh³ Jesús tsáu² hi³
ja³niéi³ jái¹³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Niéi² náh² la³jín³², jí³ hi³ cuí¹ ngí¹³
náh² siáh³: 15 Jun³juáh¹³ hi³ tsá²toh³
jáun² tí³ ñeh² quioh²¹ yáh³ tsú² jmu²
hi³ tiá² jin² tsú². Quí¹ hi³ ja³² la³ tí³
hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hi³ hliánh².
16 [Hnoh² tsá² ná¹chi²¹ cuáh³ náh²,
niéi² náh².]

17 Jmí¹ má²lí²chan³ jáun² Jesús tsá²
hí³ né³, hi³ cáun² hñú³; jmí¹jáun²
ca³ngái³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú²
ca³tí²¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmu³ tsú² jáun².
18 Jáun² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³
ngí²³ náh² siáh³? ¿Tiá¹ má²ñí¹ hnoh²
hi³ la³jí³² hi³ zia³² tí³ cheih³² hi³
tsá²toh³ tí³ ñeh² quioh²¹ tsáu², tiá²
lí¹³ yáh³ jmu³ hi³ jáun² hi³ hliánh¹³
tsáu²? 19 Quí¹ hñu³ héin¹ bíh¹ tsú²
tsá²toh³, jun³juáh¹³ hñu³ tsí³ yáh³ tsú²,
hi³ má¹lí³² jáun² né³ hue³² siáh³ tí³
cheih³².

Cun³quionh³ la³ ní² ca³lí³hnió³ tsú²
juáh³ hi³ jí² bíh¹ ca³la³ jí³² ñí¹ má³².

20 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsáu²
ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmí¹ tsí³.

21 Quí¹ hliá² tí³ ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú²
hue³² la³jí³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³
lí¹ chin² tsú² chí¹, hi³ lí¹ jmu² tsú²
juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², jí³ hi³
lín³ tsú² tsá² háin², tsá² jngih² tsáu²
ho³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², 22 tsá²
lí¹ hniá¹ hi³ quioh²¹ tsáu², tsá² hláih¹
hon², tsá² má²can² tsáu², tsá² lí¹ jmu²
la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ hnga², tsá² uóu³²
tsí³, tsá² tin² jú¹ tí¹jái², tsá² jmu² tonh²,
jí³ tsá² lí¹ jmu² hi³ cáun¹ ní² siáh³.
23 Ca³la³ jí³² hi³ hlah³ ní² ja³toh²³ tí³
ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹
jmu² hi³ tiú²uú² jin² tsú² ñí¹con² Dió³².

*Jan² tsá²mi³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹
Jesús*

(Mateo 15:21-28)

24 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús
ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹ngí² la³cáun² juú²

Tiro [j³ juú² Sidón]. Jáun² hi³ tsú² cáun² hñú³, hi³ hí¹ jan² tsáu² tiá² jmí¹ hnió³ tsú² lí³ ñi³²; tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ hính³² tsú². 25 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³ ñi³² mí¹ziú¹³ jan² mí¹míh¹ tsá² jmí¹ hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ Jesús má²cuán² juú² jáun²; hi³ jáun² ja³ tsú² hi³ ca³di³ñi³² ta³ ñi¹ Jesús, hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³². 26 Jan² tsá² cú²juú² bíh¹ tsá²mi³ hí³, tsá² jmí¹ hín¹³ tí³ Fenicia hué³² Siria. Cuan³ tsú² ñi¹con² Jesús hi³ ca³mí³ dí² hi³ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hi³ hún¹ hñu³ tsí³ mí¹ míh¹ jon² dí². 27 Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Cué¹ jái¹³ hi³ láih¹³ tún² re² má³² tsá²co¹ jná¹³, qui¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsá².

28 Tí³la³ tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tí³²; tí³la³ hí¹ ca³la³ tí³ tsái² tionh² ñeh² mesa yáh³ cúh² chí² juoh¹ hi³ súh²³ tsá¹míh¹.

29 Jáun² né³, Jesús ca³juáh³:

—Re² bíh¹ má²lí²juah²¹ hnú² la³ ní²; má²lí¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú². Má²cuá²han³ bíh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ jónh³² hnú².

30 Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² hñú¹³ né³, ca³jen³² tsú² mí¹míh¹ jon² hi³ rá¹tsin² ñi¹ jen³; hi³ jmí²chí³ hláinh¹ né³, la³ má²cuá²han³ bíh¹ hñu³ tsí³ mí¹míh¹ hí³.

Jesús jmah²³ siáh³ jan² tsá² cáun¹

31 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ siáh³ Jesús ñi¹ hu²¹ cuo² juú² Tiro, hi³ ngau³ juí³² juú² Sidón jí³ la³cáun² tí³ ñi¹ tloh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh² siáh³, jáun² ca³chó³² tsú² ñi¹ ná¹ho³ jmái² Galilea. 32 Ñi¹ jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá²ñuh² te³ cuá¹, tsá² tiá² re² hleh³², hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ ra³tsi³² Jesús cuo² ñi¹ quioh²¹ tsá² hí³. 33 Jáun² Jesús ca³jan³ tsá² hí³ ñi¹ tí³ có³², ñi¹ tiá² hin² zian², hi³ jáun² ca³lóh³ dí² zeih²¹ cuo² cuá¹ tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hñe³ dí² siáh³

zeih²¹ cuo² hi³ jáun² ca³hliéh³ dí² zih¹ tsá² hí³. 34 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³jíe³ dí² hñu³mi³cuú², hi³ ca³zion³ tsí³ hi³ ca³juáh³:

—jEfata! (hi³ hnió³ juáh³ “jCuí¹ niá¹³!”).

35 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³niá³ cuá¹ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hi³ la³ siáh³ zih¹ tsú², hi³ jáun² ca³lí³ bíh¹ hléh³² tsá² hí³ re². 36 Jáun² né³, Jesús ca³jmú³ héih³² ñi¹con² tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹jíe²³, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú²; tí³la³ uá¹jinh¹ ca³jmú³ dí² héih³² chí¹tson³ hi³ tiá² hin² záih³² tsú² hi³ jáun², tí³la³ tí³ lí³mí¹ ca³qui³ ca³chá³ bíh¹ tsú². 37 Hi³ jáun² jlánh¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tsá² ca³nái³² hí³ hi³ lí³ la³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—La³jí³² bíh¹ jmu² tsú² re²; hí¹ la³ tí³ tsá² te³ cuá¹ yáh³ náí³² jmu² tsú², jí³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hi³ hléh³² tsá² cáun¹.

8

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 15:32-39)

1 Jmí¹ lí¹cáin² pih²¹ jáun² ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³² tsáu², hi³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ cuh³ tsú². Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

2 —Jlánh¹ ja³² mií³ tsin³² jná¹³ ñi¹con² tsá² lá², qui¹hliá² hni³² jmái¹ máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ñi¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². 3 Ní¹juáh³ hi³ chanh²¹ jná¹³ tsú² hñú¹³ ta³ tiá² hi³ má²lí²cuh³, lí¹³ huán³ bíh¹ tsí³ tsú² hú¹ juí³², qui¹hliá² ma³ jan² tsá² ní² tsá² já²taunh²¹ ñi¹ uóunh³ bíh¹.

4 Jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³:

—Tí³la³ ħha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ cue¹³ dí² tsá² ní² má³² hi³ cuh³ ñi¹ lá², cáun² ñi¹ tiá² hin² zian² hí¹ jan² bíh¹ la³²?

5 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quiau³ hí³ bíh¹ zia³².

6 Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiánh³² tsá² hí³ hué³², hi³ jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun², hi³ ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² má²tionh² hí³. 7 Hi³ jmí¹ zian² siáh³ cun³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹, hi³ jáun² Jesús ca³ma³mieh² siáh³ jáh³ hí³, jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ tsóh³ tsú² hí³ jáun². 8 Jáun² ca³la³ jín³² tsá² hí³ lah³ re² má³², ca³lí³í¹ máh³ ca³cónh³² quiau³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³ jmí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun². 9 La³ cun³ tsá² ca³jmú³ hí³ má³² jmí¹ tín³ cun³ quiún³ mei²¹ tsáu². Hi³ jáun² jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³hah² Jesús jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³, 10 hi³ jáun² hi³ hñu³ mu² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ja³taunh²¹ tí³ ñí¹ téh²³ tsú² Dalmanuta.

Tsá² fariseos mí³² cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³²

(Mateo 12:38-42, 16:1-4; Lucas 12:54-56)

11 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ma³líáu³² hi³ quiú² táinh²³ jái¹³ quionh³ Jesús. La³ cun³ hi³ hnió³ dí² ca³lan³ Jesús, hi³ jáun² ca³mí³ dí² cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ já³² tí³ hñu³mí³cuú². 12 Jáun² Jesús jlánh¹ ca³zion³ lín³² tsí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² mí³² tsá² zian² né³² cáun² lí²¹ cun³quionh³ hua³jueh³²? Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ hí¹ cáun² yáh³ lí²¹ tiá² lí¹³ hiáuh³ tsá² zian² né³².

13 Jmí¹jáun² ca³chan³ dí² tsá² hí³ ñí¹ jáun², hi³ jáun² taunh³ dí² siáh³ hñu³ mu² hi³ ngau³ tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos
(Mateo 16:5-12)

14 Jmí¹jáun² ca³ja³có³ tsí³ tsá² quian³tun³ hi³ cán³ má³² cuh³, jí³²la³ cáun² tán¹ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ jmí¹ quian³² tsú² jmí¹ taunh²¹ hñu³ mu² jáun². 15 Jáun² Jesús ca³hlí² ca³liéinh³² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos la³ má²quionh³ jí³ tie³ quioh²¹ Herodes ní² siáh³.

16 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³líáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu²¹:

—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹ tsú².

17 Tí³la³ Jesús ca³lí³tsin² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hi³ tiá² quiánh¹ má³²? ¿Hí¹ la³ tí³ ta³né³² máh³ tiá² má²ca³ngí¹³ náh², hi³ sa³jun³ má²ca³lí³tsin² náh² siáh³? ¿Hí¹ ná¹jlí³²í¹ máh³ honh² hnoh² la³ tí³ ta³né³² dúh¹? 18 ¿Hí¹ tiá² la³ jniá³ máh³ máh¹ náh², hi³ sa³jun³ la³ niéih³ siáh³ cuáh³ náh²? ¿Hí¹ tiú²uú² chau² máh³ honh² hnoh²? 19 Jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² hñá³ hí³ cuú²miih²¹ ja¹ ñí¹ tionh¹ hñá³ mei²¹ tsáu², ¿jáh³ mí²tá² chí² juoh¹ ca³jiéih¹ náh² jmí¹jáun² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quia³tún³ mí²tá².

20 —Hi³ jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² tá¹ quiau³ hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ quiún³ mei²¹ tsáu², ¿cónh³ mí²tá² ca³cónh³² chí² juoh¹ hi³ ca³jiéih¹ hnoh² jáun² siáh³?

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Quiau³ mí²tá².

21 Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ dí²:

—¿He³ lí³ sa³ la³ tí³ ta³né³² máh³ tiá² má²ca³ngí¹³ náh² né³?

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ já¹ juú² Betsaida

22 Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² já¹ juú² Betsaida, jáun² cua³jan² tsáu² jan² tsá² ten³ ñí¹con² Jesús; jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ Jesús ra³tsí³²

cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³. 23 Jáun² ca³zanh³ Jesús cuo² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³chín² dí² tí³ cheih³² juú². Jáun² ca³yóh³ dí² mí¹héh¹³ mí¹ñí¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ca³ra³tsi³² dí² siáh³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², jmí¹jáun² ca³ngáih³ dí² ní¹juáh³ má²lí²³ jí³ ca³lá². 24 Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³jie³, hi³ jáun² ca³juáh³:

—Jien¹ jná¹³ tsáu², tí³la³ la³jmí¹ jniá³ hmá² bíh¹ jniá³ tsáu² ñí³táunh¹.

25 Jáun² Jesús ca³tí³ siáh³ cuo² mí¹ñí¹ tsú², jmí¹jáun² ca³tau² tsá²ñuh² hí³ tiá³ ñí¹, hi³ ca³jie³; jáun² lan³ bíh¹ tsú². La³jí³² bíh¹ má²jie²³ tsú² re² lín³². 26 Jáun² né³, Jesús ca³chanh³ tsú² hñú¹³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ha³ lí² cua³hú³² já¹ juú², [hi³ sa³jun³ hí¹ jan² tsáu² tiá² hniáuh³² cuá¹zéih³ nú² hi³ lí³ ní².]

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ñí¹ tíoh³ juú² míh¹ cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹. Ta³ hí¹tiáunh¹ dí² jáun² juí³² ca³ngáih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?

28 Jáun² tsá² hí³ ca³ngáí³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmáí², ma³ jan² tsáu² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ ma³ jan² tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tí³² jē¹ Dió³².

29 Jmí¹jáun² né³ ca³ngáih³ dí² siáh³ tsá² hí³:

—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo —ca³juáh³ Pé¹.

30 Tí³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hi³ jáun².

Jesús juáh³ hi³ jún³

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

31 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hieh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ juáh³:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun² ca³tin¹ má¹tso¹ lín²¹ tsin³².

Ca³záih³ dí² tsú² hi³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, jí³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéi¹³, hi³ jngah³; tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmáí¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú². 32 Na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hléh³ tsú² jái¹³ ní². Jmí¹jáun² ca³ñí¹jau² Pé¹ ñí¹ tí³ có³² hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús. 33 Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ ñí¹ tionh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² ta³ má²jien³² tsá² hí³ dí² ca³jin³ Pé¹, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Satanás!, qui¹ tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³cun³ qui³ lín²³ tsá²mi³cuóun² bíh¹.

34 Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² jí³ tsá² ñí³táunh¹ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³. 35 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹ jí³ hi³ ca³tin¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³. 36 Qui¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? 37 Qui¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹? 38 Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² heh³ ta³ ñí¹ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tsá² ná¹ren² tso³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ ca³tí²¹ jú¹ chú³² quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tin¹ tsá² la³ hí³ ní¹ má¹jaunh³²

ná¹ hi³ lin¹ hi³ quien² ná¹ la³jmí¹
quien² Ñuh³², la³ má²quiúnh¹ jná¹³
tsá² ná¹chun¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
siáh³.

9

1 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá²
má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jíe³ tsú² hi³
má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹ con² tsá²
má²tionh² jo³cuo².

*Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)*

2 Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmáí¹ jáun² né³,
Jesús ca³jan³ Pé¹ quionh³ Jacobo jí³
Juan² ní² hi³ ja³taunh²¹ cáun² tsi³ máh³
ñe¹ ñí¹ lí¹³ tiánh³² hmóu³²; ñí¹ jáun²
ca³za² ho¹ñí¹ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hí³.
3 Zín³ lín³² ca³lí³ ha¹ tsú² jí³ hi³ ca³lí³
tiáu² lín³² siáh³ [la³jmí¹ jniá³ jan³²],
ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zian² ñí¹
hue²¹ lá² tiá² tin² jmu³ hi³ jniá³ tiáu²
lín³² ha¹ ní¹ má¹lí²ráin³². 4 Jmí¹ jáun²
ca³jién³² tsá² hí³ Líh³ quionh³ Moisés,
hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús. 5 Jáun²
né³, Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jhénh³ ma³ chú³²
má²tiauh² dí² ñí¹ lá²! Cuí¹ jmú¹³ jnoh¹
hni³² hñú³reh³; cáun² quián¹³ hnú²,
cáun² quioh²¹ Moisés, hi³ cáun² siáh³
quioh²¹ Líh³.

6 Qui¹hliá² jmí¹ ná¹juenh²¹ bíh¹ tsá²
hain²¹ tí³ con² tsú², hi³ jáun² Pé¹,
hí¹juáh³ tiá² ñí³² bíh¹ he³ dá² jmí¹
dí¹hleh³². 7 Jmí¹ jáun² ja³ cáun² jnie² ñí¹
tionh¹ tsú² jáun², hi³ jáun² ca³tsáinh³²
tsú² jí³lín², hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹
ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹.

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá²
hno³ lín³² ná¹; niéi² náh² la³ cun³ hi³
juáh³ tsú².

8 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jié³ tsú²
cu³ jéin³ ñí¹ tionh¹, hí¹ jan² yáh³
tiú²uú² hin² ca³jnia³ jéinh³² tsú², jí³²la³
hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ zenh².

9 Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³
né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ hí¹

jan² tiá² hin² záih³² tsú² la³ cun³
hi³ má²lí²jíe³ jáun², ca³la³ tí³ ní¹
má¹ca³jenh¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹
hla¹ máh³. 10 Jáun² ca³hmá³ bíh¹
tsú² jái¹³ jáun² ja¹ má²tún² hmóu³²,
tí³la³ cun³ jáun² ca³ngái³ bíh¹ tsú² ja¹
hmóu³² hi³ he³ dá² niéih³ jái¹³ hi³
jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹. 11 Hi³ jáun² né³
ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³
tí³² liei²¹, hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³²
jé¹ Dió³² bíh¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?

12 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ Líh³ tín² jáunh³ la³ñí¹,
hi³ ja³ma³re² jí³lí³². Tí³la³ hi³ ca³tin¹
Jon² tsá²mi³cuóun² né³, ¿he³ rá¹juáh³
ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ tsú²
dúh¹? Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ hi³ hí³ dí²
ca³tin¹ ma³tso² tsi³, hi³ lín¹³ tsú² jan²
Tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³. 13 Tí³la³
jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Líh³,
hi³ jáun² ca³jmoh³ tsú² tsáu² la³ cun³
hi³ hnió³ tsáu² jmoh³, la³ cun³ rón³²
rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³tí²¹ lí¹³.

*Jesús jmah²³ jan² tsá² zian² tsá¹ lí¹
jún²³*

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

14 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú²
ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
tsú² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jáun² ca³jié³
tsú² hi³ juóun³² lín³² tsáu² má²tionh²
cu³ jéin³ jáun²; ja³bí¹ tí³² liei²¹ siáh³
jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² hi³ ná¹quiú²
ná¹táinh²³ jái¹³ quionh³ tsá² hí³ joh¹
Jesús. 15 Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jién³²
tsú² jáun² Jesús, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹
tsí³ la³jín³² tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹
dí² cú²hé² ñí¹ cuá¹jáunh²³ tsú² jáun²
hi³ ca³ñí¹hen¹³ dí² tsú² ca³la³ hi³ hiú²
tsí³. 16 Jáun² né³, ca³ngáih³ tsú² tsá²
joh¹:

—¿Hín² dá² jái¹³ ná¹quí² ná¹táinh³²
hnoh² quiúnh¹ tsá² ní²?

17 Jáun² jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ja¹ tsá²
ná¹ngih³² hí³ ca³ngái³:

—Hnú² Tí³², lá² ján³ jná¹³ jón³²
ñí¹con² hnú², hi³ hún¹ jan² jmí²chí³

hláinh¹ hñu³ tsí³ hi³ jmu² hi³ tiá² lí²³
hléh³². 18 Quí¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsó²¹
ñú²míh¹ lá², jmí²chí³ hláinh¹ cáun² ja³²
hi³ zaunh²³ hi³ juóu³² hue³², hi³ jáun²
má¹jáun² hia³² jan³² ho³ jí³ hi³ cúh²
siáh³ ján¹. Cun³quionh³ hi³ lí²³ la³ ní²
bíh¹ má²tsá²lí³huán¹ tsú². Má²lí²mí³
bíh¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ ní² tí³
con² hnú² hi³ jmí¹ chin¹³ tsú² jmí²chí³
hláinh¹, tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

19 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—jHnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh²!
¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³
jné³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ¿Jáh³ jmái¹
máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³
ca³tin¹ hnoh²? Ná²jan³² ñú²míh¹ tí³
lá².

20 Hi³ jáun² cua³jan² dí² tsú². Jáun²
la³ cun³ jmí¹ ca³jién³² jmí²chí³ hláinh¹
Jesús né³, ca³jmú³ hi³ he¹³ tsá¹ lí¹ jún²³
ñú²míh¹ hí³, jáun² ca³quinh³ hue³²,
hi³ ca³pi³ ca³linh³ hi³ ca³hiá² jan³²
ho³. 21 Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con²
jméi² tsú²:

—¿Jáh³ jmái¹ má²tí³ hi³ jéinh³² tsú²
la³ ní²?

—La³ cun³ jmí¹ míh² máh³ tsú²
jéinh³² la³ ní² —ca³juáh³ jméi² tsú²—.

22 Hliáun³ jéin³² lín³² má²ca³jmú³
jmí²chí³ hláinh¹ hi³ taunh² chu³ sí² jí³
chu³ jmái² siáh³, hi³ hnió³ jngah³. Hi³
jáun² né³, ní¹juáh³ zia³² hi³ lí¹³ jmúh¹³
hnú² ca³lá², cuí¹ já² mií³ honh² hnú²
quiú¹³ jnoh¹, ma³hau¹ tiá³.

23 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ lí¹³ cháh¹³ hnú² cáun²
honh², quí¹ jí³lí³² bíh¹ lí¹³ ñí¹con² tsá²
nio² cáun² tsí³.

24 Hi³ jáun² jméi² ñú²míh¹ hí³
ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—jTaunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹; ma³hau¹
hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ cáun² tsin³² jná¹³!

25 Jmí¹ ca³jié³ Jesús hi³ juóun³² lín³²
tsáu² má²hí¹ngih³², jáun² ca³jin³ dí²
jmí²chí³ hláinh¹ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² jmí²chí³ jmu² hi³ cáun¹ tsú²
jí³ hi³ te³ cuá¹ tsú², jná¹³ jmu² héih³²

hi³ cuá¹hain³² hnú²; tun³² tsá² ní², ha³
lí²uú² ña³hu³² siáh³ hñu³ tsí³ tsú².

26 Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³
ca³hóh³² tiá³, jí³ hi³ ca³jmú³ siáh³ hi³
he¹³ cónh³¹ cu³ jéin³² tsá¹ lí¹ jún²³
ñú²míh¹ hí³, jmí¹jáun² cua³han³; hi³
jáun² ca³quión³² dí² ñú²míh¹ hí³ la³jmí¹
rón²¹ jan² tsá² má²rá²jún¹, hi³ jáun²
juóun³² lín³² tsáu² jmí¹ ná¹juáh²³ hi³
hú¹tá¹ má²rá²jún¹ bíh¹ tsú². 27 Tí³la³
Jesús ca³zanh³ cuo² tsú² hi³ ca³zion³
dí²; hi³ jáun² ñú²míh¹ hí³ né³, ca³náu²
bíh¹.

28 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hi³ siáh³
Jesús cáun² hñú³, hi³ jáun² tsá² hain²¹
hí³ tí³con² tsú² ca³ngái³ ñí¹ hnga² tsú²,
hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³tiáu¹³ yáh³
jnoh¹ hi³ chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³?

29 Jáun² ca³záih³ dí² tsú²:

—Quí¹hliá² jmí²chí³ hláinh¹ la³ hí³
lí¹³ chin¹³ tsú² jí³²la³ cun³quionh³
hi³ liéinh³² tsú² Dió³² bíh¹ [jí³ hi³
má²hien²¹ tsú² siáh³].

*Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹
jún³*

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

30 Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² ñí¹ jáun²,
ca³ngá² tsú² la³cáun² hue¹³ Galilea.
Tí³la³ Jesús tiá² jmí¹ hnió³ hi³ lí³ ñí³²
tsáu² hi³ ngí³² dí² ñí¹ jáun² 31 quí¹hliá²
jmí¹ má²tin² dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³con²;
jí³ hi³ zaih³² dí² la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jjenh³
tsú² jo³cuo² tsáu², hi³ jáun² jngah³ tsú²;
tí³la³ ñí¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² né³,
jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

32 Tí³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá²
ca³ngí¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹ juáh²³
tsú², hi³ jmí¹ juénh² tsú² siáh³ hi³ mí³²
ñí¹con² Jesús hi³ jmu³ na²¹ já¹³ hi³
má²lí²juáh³ jáun².

Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

33 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² já¹
juú² Capernaum; jáun² má²cuá³ ñéih³

Jesús la³ cun³ jmí¹ ca³ngáih³ tsá² joh¹ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ dá² jaun³² jmí¹ hí¹juónh³² hnoh² hú¹ jui³²?

34 Tí³la³ tsá² hí³ cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹, quí¹hliá² hú¹ jui³² jáun² jmí¹ hí¹juónh²³ tsú² hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² ja¹ hmóu³² dí². 35 Jáun² né³, Jesús ca³cuá³ hi³ jáun² ca³teh³ dí² tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hi³ lí³ quien², hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ lín³ jan² tsá² huen³ ñí¹ cá¹táuh³ bíh¹, jí³ hi³ ma³cón³² tsú² siáh³ jí³lín² tsáu².

36 Jmí¹jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hi³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ráin³² dí² siáh³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

37 —Lí³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ he³ tsú², quí¹ ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³

(Lucas 9:49-50)

38 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Juan²:

—Tí³², má²lí²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hnú², jáun² má²lí²:jmú¹³ jnoh¹ héih³² hi³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jáun², quí¹hliá² tiá² ngí³² yáh³ tsú² quiúnh¹ dí².

39 Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jmú² náh² héih³² la³ ní²; quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² hi³ jmu² hua³jueh³² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ má¹lí³² jáun² hléh³² siáh³ hlah³ ca³tin¹ jná¹³. 40 Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² hen² tí³ con² jnoh¹. 41 Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² cué³² hnoh² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmái² cun³ñí¹ hi³ hnoh² lín³ náh² tsá² joh¹ Cristo, ja³bí¹ tsá²

hi³ uá²;jaí³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹, la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

42 "Lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hi³ tónh³² tsú² zie³ lá¹ tsá² la³ hí³, hi³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hi³ jáun² taun³ tsú² hñu³ jmí²miih²¹.

43 Jáun² né³, ní¹juáh³ cuonh² hnú² jmu² hi³ tanh³² hnú² tso³, tí³ re² hná¹; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cun³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² hi³ chí²¹ tá¹ tun³ cuonh² quiu³juóu³², ñí¹ tiá² lí¹³ yéi³² jáun² sí², 44 [ñí¹ hí¹ jáh¹ tiáunh¹ ngú³ quioh²¹ tsáu² tiú²uú² tsán¹³, hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³².]

45 Hi³ ní¹juáh³ tanh¹ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, hná¹ siáh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ñí¹ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² hi³ tiá² zia³² cáun² tanh¹, la³ cun³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ tanh¹ nú² [ñí¹ tiá² lí¹³ yéi³² sí²,

46 ñí¹ tiá² jáh¹ tsán¹³, hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³²]. 47 Hi³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ hnú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³²; quí¹ tí³ re² bíh¹ cuánh¹³ hnú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³² cun³quionh³ cá² mái³ mí¹máh¹ cha³ jmí¹ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ mái³ mí¹máh¹, 48 ñí¹ tiú²uú² tsán¹³ jáh¹ taunh³² ngú³ quioh²¹ tsáu², hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³².

49 "[Quí¹ la³jmí¹ sé²³ tsú² jáun² ñí¹ ñí¹ quioh²¹ jáh³ má²lí²:jngih³ tsú² ñí¹con² Dió³² ta³ ñeh² bíh¹ hi³ jin³ tsú², la³ jáun² bíh¹ siáh³] lí¹³ tiánh³ hua³jan²¹ tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, cun³quionh³ hi³ há¹ ngá¹³ tsú² uu³mí²tsi³² lí³ la³jmí¹ lí³ sí². 50 Chu²¹ bíh¹ ñí¹; tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máih³ bíh¹ ñí¹ né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ lí³ ñeh¹? Cuí¹ zia³² ñí¹ hñu³ honh² hnoh², jí³ hi³ cuí¹ zian²

náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² quiúnh¹
náh² tsá²ján² tsá²ján².

10

*Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³
tsáun³ quionh³ ñí²cuo²*

*(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Lucas
16:18; 1 Corintios 7:10-16)*

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús já¹
juú² Capernaum, hi³ ngau³ tí³ hué¹³
Judea, hué³² nio² tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú²
tí³ jo²¹ cua³ Jordán. Ñí¹ cá¹chó²¹ tsú²
jáun² né³, ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³²
tsáu², hi³ jáun² ca³ma³tin² dí² siáh³
tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² dí². ² Jáun²
ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ja³taunh²¹
ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí²
tsú², hi³ jáun² ca³ngái³ dí² ní¹juáh³ hi³
lí¹³ tsáun³ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mi³
ñí²cuo². ³ Jmí¹ jáun² ca³ngái³ Jesús:

—¿He³ héih³² ca³quiú² hla¹ Moisés
ñí¹con² hnoh² dúh¹?

⁴ Jáun² tsá² hi³ ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ jái¹³ hi³ lí¹³ cuéh³²
tsú² tsá²mi³ ñí²cuo² cáun² sí² hi³ lín¹
hi³ ca³tsáun³ tsú², hi³ jáun² má²lí¹³
chin¹³ dí² tsú².

⁵ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ héih³² jáun²
cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngí²³
hnoh² bíh¹. ⁶ Tí³la³ la³ cun³ jmí¹
ca³lí³liau³, jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³cu³
la³juéh³ mi³cuú²: “Tsá²mi³ tsá²ñuh²
bíh¹ ca³jmú³ Dió³²; ⁷ hi³ jáun² bíh¹
chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ tí³ có³²
hi³ ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mi³
ñí²cuo², ⁸ hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³”.
La³ní² bíh¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ jáun²
né³, tiú²uú² lí³yáh³ gon³ tsú², qui¹ jan²
tsáu² bíh¹ má²lín³ tsú². ⁹ Cun³ñí¹ hi³
jáun² bíh¹ tiá² ca³tin¹ tsá²mi³cuóun²
tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

¹⁰ Jmí¹ má²tionh² tsú² jáun² ñéih³
né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²
ca³ngái³ siáh³ ca³tí²¹ hi³ ní². ¹¹ Jáun²
Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tsá² tun²³ tsá²mi³ ñí²cuo²,
hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³

siánh³, tsá² la³ hí³ má²lí²jmú³ tso³
juón¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ca³jan³ la³ñí¹;
¹² hi³ ní¹juáh³ tsá²mi³ siáh³ tun²³
ñí²cuo² hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³
tsá²ñuh² siánh³, ja³bí¹ tsá²mi³ la³ hí³
siáh³ má²lí²jmú³ tso³ juón¹ bíh¹.

Jesús má²mih² tsá¹míh¹

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³ Jmí¹ jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan²
tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² tin³
tsú² cuo²; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
tsú² né³ ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³
tsá¹míh¹. ¹⁴ Tí³la³ jmí¹ ca³jé³ Jesús hi³
jáun² né³, ca³míh³ bíh¹ tsí³, hi³ jáun²
ca³záih³ dí² tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹
ja³taunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh²
jui³² quioh²¹, qui¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³
tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo²
Dió³². ¹⁵ Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³
ní¹juáh³ tsá² tiá² he² héih³² hi³ jmu²
Dió³² la³jmí¹ he² tsá¹míh¹, jmí¹lín³ bíh¹
tiá² chau²¹ jmái¹ hi³ hí³ tsú² jo³cuo²
Dió³².

¹⁶ Hi³ jáun² ca³ráin³² dí² tsá¹míh¹
hí³, jmí¹ jáun² ca³ra³tsi³² dí² cuo² ñí¹
quioh²¹ hi³ ca³ma³mih² dí².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ léinh³² Jesús

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ Jmí¹ ngau²¹ siáh³ Jesús jui³² hún¹,
jan² tsá²ñuh² ja³ cú²hé² hi³ ca³di³jñí³²
ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³² chun¹, ¿he³ bíh¹
hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³
lí³zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

¹⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿He³ láih³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³
tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹
tiá² zian², jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹.
¹⁹ Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³
rá¹juáh³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³
juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu²,
ha³ lí² jmú² náh² juón¹, ha³ lí² hain²
náh², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ náh² jú¹
tí¹jái², ha³ lí² lí¹ ma³can¹³ náh² tsáu²,
tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”.

²⁰ Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³:

—Tí³², la^{3j³²} bíh¹ hí³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹.

21 Jáun² Jesús ca³jien³² tsá² hí³ ca³la³ hí³ hnio³ lín³² dí², jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³í¹ cáun² hí³ hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh², cuá²hná¹ la^{3j³²} hí³ zia³² quián¹³, hí³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ní¹con² tsá² tia³mii², hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³ [uá¹jinh¹ ca³la³ ní¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quián¹³ nú²].

22 Jmí¹ má²lí²nié³² tsú² jáun² jái¹³ ní², jlánh¹ hlaih³ ca³ta³no¹ tsí³, hí³ jáun² ngah³ hí³ hí¹uín³ tsí³ quí¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³.

23 Jmí¹ jáun² ca³jé³ Jesús cu³ jéin³ ní¹ zenh¹, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—jHénh³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hí³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³²!

24 Tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ ca³ti²¹ jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² jáun²; tí³la³ Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Jón³, jhénh³ ma³ dá² juóuh³² hí³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³² [ní¹juáh³ tsá² hái³² tsí³ hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá²]! 25 Tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

26 Jmí¹ má²lí²nié³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján², hí³ ca³juáh³:

—Hí³ jáun² né³, ¿hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³?

27 Jáun² Jesús ca³jé³ ní¹ tionh¹ tsú², hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnga² Dió³² bíh¹ tin² hí³ ní², jun³juáh¹³ tsá²mi³cuóun² yáh³; qui¹ hí¹ cáun² yáh³ hí³ juóuh³² tiá² zia³² ní¹con² Dió³².

28 Jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la^{3j³²} hí³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hí³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².

29 Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ lí³ua³ jan² tsá² má²ca³tú³ hñú¹³, hí³ má²ca³chan³ siáh³ tsá²mi³ jí³ tsá²ñuh² rainh²¹, jméi² mí¹ziú¹³ tsú², [ní²cuo² tsú²,] jon² tsú², jí³ hí³ má²ca³tú³ tsú² siáh³ ní¹nái² quioh²¹ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ hí³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² ní² siáh³, 30 jáun² tsá² la³ hí³ hiáuh³ bíh¹ ní¹ hué²¹ lá² hña³láu³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ jmí¹ zia³² jáun² quioh²¹, uá¹la³ cun³: hñú³, rainh²¹ tsú² tsá²mi³ tsá²ñuh², mí¹ziú¹³ tsú², jon² tsú², jí³ ní¹nái² ní² siáh³, uá¹jinh¹ ta³ hó² uo² tsáu²; hí³ jmí¹tsú² jmí¹ja³² né³, lí¹³ zian² tsú² siáh³ cun³ jmí¹hi³nio².

31 Tí³la³ juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ ní¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ní¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun²; hí³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ní¹ ca³táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tí³ lín¹³ tsá² la³ ní¹ bíh¹ má¹jáun².

Jesús má²juáh³ siáh³ ní¹ má²hnaih³² jéin³² hí³ jún³

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

32 Hí³ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹uú²³ tsú² tí³ juú² Jerusalén, ca³ma³liáu³² Jesús hí³ tsau³² uóunh³ ján³ ta³ ní¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; jáun² tsá² hí³ má²hí¹ná¹tsá²cáun² tsí³, hí³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² né³, jmí¹ má²hí¹tsá²táunh¹ siáh³ ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsí³ cu³hna²¹ tsú². Hí³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ ní¹ tí³ có³² tá¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ cun³ qui³ tan² jmu², hí³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hí³ zaih³² tsú² he³ lánh³ quiunh²¹ dí². 33 Hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ní¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ní¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³; hí³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hí³ ma³nga² tsú² jná¹³ hí³ jienh³ dí² siáh³ ní¹con² *tsá²cá²jo²¹.

34 Jáun² tsá²cá²jo²¹ né³, qui³ cáuh³² jná¹³ cú²nga¹, hi³ tiu³ hñéi³² tsú², ji³ hi³ quiu³ po³ tsú², má¹li³² jáun² né³ jngah³ tsú²; ti³la³ ñí¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

Jacobo quionh³ Juan² mi³² cáun² hi³ chú³²

(Mateo 20:20-28)

35 Jmí¹jáun² tá¹ gon³ jon² Zebedeo, Jacobo quionh³ Juan², ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ti³², hnáuh² jnoh¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² hi³ chú³² hi³ mí¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnú².

36 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³?

37 Jáun² tsá² hi³ né³ ca³juáh³:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³² hi³ lí¹³ tsá¹tau² jnoh¹ cu³henh¹ hnú², jan² ti³ cuá² chu²¹ hi³ jan² siáh³ ti³ cuá² cáun¹ ní¹ má¹ti³ ñí¹ má²ñi³quien² nú².

38 Ti³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñíh¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³². ¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, ji³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³?

39 —Ján³, lí¹³ bíh¹ —ca³juáh³ tsá² hí³.

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Tson² bíh¹ cu³ti³ há¹ ngá¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³ ji³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³; 40 ti³la³ hi³ ca³ti²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² ti³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, qui¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Dió³².

41 Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ tsí³ ñí¹con² Jacobo quionh³ Juan². 42 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ ji³lin² tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñíh¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³,

cáun² jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo². 43 Ti³la³ tiá² ca³ti²¹ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ li³quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; 44 hi³ li³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh² náh² lín¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹. 45 Qui¹ hí¹ la³ ti³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² yáh³ cuan³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ja³ma³con²¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ ti³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; ji³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jienh²¹ ná¹ huen² hi³ jún³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³ti²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ Bartimeo tsá² ten³

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

46 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Jericó. Jmí¹ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús já¹ juú² jáun² quionh³ tsá² joh¹, ji³ la³ má²quionh³ juóun³² lín³² tsá² siánh³ siáh³, jmái¹ jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ jan² tsá² ten³ jmái² Bartimeo hú¹ juí³², jon² Timeo, hi³ cuá¹mi³² cú¹dáin³.

47 Jmí¹ ca³nái³² tsá² hí³ hi³ má²cuá¹ja³² Jesús Tsá² juú² Nazaret, jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hóh³² tiá³ hi³ juáh³:

—¡Hnú² Jesús, jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

48 Juóun³² tsáu² ca³je³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² cuá³² tsá² hí³ ta³máih³, ti³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, ti³ lí³mí¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹ hi³ ca³juáh³:

—¡Jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

49 Jmí¹jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³juáh³:

—Cuá²tiéh³ tsá² ó³².

Jáun² ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí².

—Ma³hiún¹³ hnú² honh², náú², má³², qui¹ ó³² dí¹té²³ tsú² hnú².

50 Jmí¹jáun² ca³tú³ hmih³² hi³ jmí¹ cuá¹jaunh³² hi³ ca³náu² cu³diá²jan² la³ lá² hi³ ngau³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús. 51 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ juáh³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² nú²?

Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³ngái³:

—Tí³², hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ñi³².

52 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Má²lí¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú², má²lain³² bíh¹ hnú² qui¹hliá² lí²cháh¹ nú² cáun² honh².

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ñí¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

11

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén
(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40;
Juan 12:12-19)

1 Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé jí³ Betania, can³² máh³ míh¹ Olivos; jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², 2 hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní², jáun² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² né³, chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ cuá¹hñéih¹, jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³ñí³tsin¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³ hí³ hi³ ñá¹jan³² náh² tí³ lá². 3 Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³ngái³ ñí¹con² hnoh²: “¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?”, jáun² juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: “Hliá² má²hñiah³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³jui³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹ lá²”.

4 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun² ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹ míh¹ zenh² ja¹ hñú³ hi³ dí¹hñéih¹ cáun² ho³hñú¹³; hi³ jáun² ca³záinh³² tsú².

5 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?

6 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³záih³ tsú² la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús; jmí¹jáun² ca³cué³ bíh¹ tsú² jái¹³ hi³ tsa³tánh¹ tsú². 7 Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³na³tsí³ dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ñí³tsin¹ Jesús jáh³. 8 Juóun³² tsá² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ jui³², hi³ ma³ jan² né³, ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² tsi²¹ hué¹³ tsáu² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ jui³².

9 Tsá² jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹ján³, jí³ tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ chí¹cáin² ní² siáh³ ca³ma³liáu³² hi³ tí³ hóh³² tiá³, hi³ juáh³:

—¡Héñh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! 10 ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² ní² hi³ hau³ jái¹³ la³jmí¹ ca³hó³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²! ¡Héñh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³hñu³mi³cuú²!

11 Jáun² né³, hi³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹hi³² siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹; jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² la³jí³² hi³ zia³² ñéih³ jáun², jmí¹jáun² ngau³ cú²jueh³² juú² Betania quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, qui¹ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹.

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² má³ hai²¹

(Mateo 21:18-19)

12 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³huén² tsú² juú² Betania, hú¹ jui³² jáun² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹ Jesús. 13 Ta³ hí¹hún¹ tsú² jáun² jui³² ca³jíe³ cáun² hmá² sí² co² chí²¹ ñí¹ uóunh³ hi³ má²tsauh²¹ mu²¹; jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jíe¹³ hmá² jáun² ní¹juáh³ hi³ hai²¹ mí³ sí², tí³la³ hí¹ cá² má³ yáh³ má³ tiá² ca³chóh¹³ tsú², jmáh³la³ mu²¹ bíh¹ hmá² tsi²¹, qui¹ jun³juáh¹³ jéin² quioh²¹ mí³ sí² yáh³ jmá¹ jáun². 14 Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—Né³² tí³ chí¹ján³ jmí¹líh³ tiú²uú² hin² cuh³ má³ hi³ jmí¹ ha³ hnú².

Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³nái³² jái¹³ jáun².

Jesús má²ji² cuáh³² chín¹
(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48;
Juan 2:13-22)

15 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² Jesús ca³hi³ siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmí¹ ná¹hna² jí³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ní¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ jái² ní² siáh³; 16 hi³ hí¹ jan² tsáu² tiú²uú² ca³cuéh³ tsú² jái¹³ hi³ tsa³can³² lío²¹ jui³² ñéih³ hiah³² hu²¹ cuáh³². 17 Hi³ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu², hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Hñu³² jná¹³ dá² jmái²: Hñú³ ní¹ lí¹³ liéinh³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ Dió³²”. Tí³la³ hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh².

18 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ siáh³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³hnauh² tsú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ Jesús, hliá² jmí¹ juénh² dí², qui¹hliá² la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ hie³² tsú² jáun². 19 Tí³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² jáun².

Hmá² sí² co² má²quieín²
(Mateo 21:20-22)

20 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³nga² tsú² ta³ hú²niéi² jui³² ní¹ chí²¹ hmá² sí² jáun², hi³ jáun² ca³jie³ tsú² hi³ la³ má²ca³lí³ quieín² bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu². 21 Jmí¹ jáun² tsau³ tsí³ Pé¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Tí³², sá¹ni² jie³ dúh¹, má²ca³lí³ quieín² máh³ hmá² sí² hi³ ca³jin³² hnú² jáun².

22 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Cáun² chá¹ náh² honh² ní¹con² Dió³². 23 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá² záih³² máh³ ní²: “¡Quin³² hnú² ní¹ ní², hñu³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!”, ní¹juáh³ tiá²

hu²¹ yáh³ hliáun³ ñéih³ tsí³ tsú², tí³la³ taunh³² tsú² ta²¹ hi³ lí¹³ bíh¹ lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ la³ jáun². 24 Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ la³jí³² hi³ míh¹³ náh² ní¹con² Dió³², ní¹juáh³ hi³ nio² cáun² honh² náh² hi³ má²hian² náh², jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³. 25 Hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ náh² Dió³² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹háun³ náh² quiúnh¹, chú³² chíh¹³ náh² honh², hi³ jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² chí¹³ siáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh². 26 [Tí³la³ ní¹juáh³ hnoh² tiá² la³ chíh¹³ yáh³ honh², hi³ jáun² ja³bí¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² chí¹³ yáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².]

Nga² tsáu² ní¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹
hiah³ dí² jái¹³ hi³ ho²

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

27 Jáun² né³, ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Tá¹la³ cuá¹ngí³² jáun² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ní¹ zenh¹ tsú², la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ni¹ juú² ní², 28 hi³ jáun² ca³ngái³ dí² Jesús:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ní¹con² hnoh²; ní¹juáh³ hi³ ngái¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² hi³ lá². 30 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mi³cuóun² uá¹? Nga³ né³.

31 Tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” 32 Tí³la³

¿hí¹ lí¹³ za¹³ dí² tsú² hí³ tsá²mi³cuóun²
bíh¹ ca³ze³?

Qui¹hliá² jmí¹ juéh² tsú² ñí¹con²
tsáu², qui¹ ñí³² tsú² hí³ la³jín³² tsáu²
bíh¹ ná¹lín²³ hí³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³
jan² *ti³² jē¹ Dió³². ³³Hi³ jáun² cu³tsa³²
ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³
juanh²¹ siáh³ hí³ hin² tsánh² ca³cué³
jáí¹³ hí³ jmu² jná¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

12

Jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² hláih¹

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

¹Jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hí³ liéinh³²
tsáu² cun³quionh³ jáí¹³ hí³ jmu², hí³
ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mi³
uóun²jieh¹³ hué³² quioh²¹; jáun²
ca³jmú³ jní¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun²,
hí³ ca³zih³ siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³²
jmai^h²¹ mi³ uóun²jieh¹³, jí³ hí³ ca³jmú³
tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹ lí¹³
dí³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹nái²
jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú²
ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³
ta²¹; hí³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³,
jmí¹ ma³hmah¹ quioh²¹ ñí¹nái² jáun²
cun³quionh³ hí³ jienh³² cú¹pih²¹ la³
cun³ hí³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun²
ngau³ ñí¹ uóunh³. ²Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹
hí³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, jáun²
ca³zen³ tsú² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹
joh¹ ñí¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³
ñí¹nái² jáun², hí³ tsa³mái¹ ca³lá² hí³
ca³láu² jáun², la³ cun³ hí³ ca³tin¹ tsá²
quioh²¹ ñí¹nái². ³Ti³la³ tsá² ná¹jmu²
hí³ ta²¹ má¹nái¹, ca³zanh³ bíh¹ tsá²
ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái², hí³
ca³qui³ ca³quiunh³ dí², hí³ jáun² lí¹
hai²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí².
⁴Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² ca³zen³
siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹
joh¹; ti³la³ tsá² hí³ né³, ca³quiunh³
bíh¹ tsú² ca³la³ ca³cuéh³ chí¹ jí³ hí³
ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³².

⁵Tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² ca³zen³
siáh³ cónh³í¹ jan² tsáu², ti³la³ tsá²
hí³ né³ ca³jngih³ bíh¹ tsú². Jmí¹ lí²¹
jáun² ca³zen³ dí² siáh³ juóun³² tsá² ñí¹
hná¹ jáun²; ma³ jan² tsá² hí³ ca³quiú³
ca³pan³ bíh¹ tsú², hí³ ma³ jan² tsá² hí³
ca³jngih³ tsú² siáh³.

⁶”Jáun² jí³²la³ jon² bíh¹ tsú² jéí³²í¹
jmí¹ zian² jan², tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³
dí² lín³²; hí³ jáun² tsá² hí³ jon² bíh¹ tsú²
ca³zen³ ñí¹ cá¹táuh³, qui¹ jmí¹ lín²³
dí²: “Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³²
jnë¹³”. ⁷Ti³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ né³,
ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³²
hí³ ca³juónh³ la³ lá²: “Já² tsá² ní² bíh¹
lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméí²,
chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú², hí³ jáun² lí³
quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²”. ⁸Jáun² ca³zanh³
dí² tsá² hí³ hí³ ca³jngih³ dí² tiáunh¹,
jmí¹ lí²¹ jáun² ca³chin² dí² ti³ cheih³²
ñí¹nái² jáun².

⁹Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con²
tsá² hí³:

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹
hí³ ñí¹nái² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³
la³ jáun²? Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹,
hí³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹
ñí¹nái² quioh²¹, hí³ jáun² tsá² siánh³
bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ñí¹nái²
jáun².

¹⁰”¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí²
quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³
lá²?:

Quín¹ hí³ tiá² ca³jeh²¹ jáun² tsá²
ná¹lín³ ti³² hiah³²,
ta³né³² má²lí³ cá²mái³ quín¹ hí³ jlánh¹
bíh¹ quien²,

quín¹ hí³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

¹¹Hi³ ní² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí²,

cáun² hí³ lí¹³ lí³ tsa³cáun² tsí³ dí².

¹²Jmí¹ jáun² ca³lín¹³ tsú² hí³
ma³tsón¹³ Jesús, qui¹hliá² má²ca³lí³tsín²
dí² hí³ jáí¹³ ca³tin¹ hmóu³² bíh¹ dí²
hí³ má²lí²jmú³ tsú² jáun². Ti³la³, jmí¹
juéh² bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² ná¹ngih³²
hí³, hí³ jáun² cáun² lí¹ca³lión³² bíh¹ dí²
tsú² cú²jueh³², hí³ jáun² ja³tanh²¹.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:19-26)

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³zen³ tsú² ma³ jan² tsá² *fariseos jí³ tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes ní² siáh³, hi³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, neh²¹ tiá¹ hléh³² cáun² jái¹³ hi³ lí³ lí¹³ tánh³² tso³. 14 Tsá² hí³ cua³taunh²¹ hi³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² tí³², né¹ jnoh¹ hi³ hnú² hieh³² jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹, tiá² hí³² yáh³ honh² hnú² la³ cun³ hi³ juáh³ tsáu², qui¹ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² hi³ jan² quien² hi³ jan² tiá² quien², tí³la³ hnú² bíh¹ jan² tsá² hieh³² jú¹ tson² hi³ ca³tí²¹ jú³² quioh²¹ Dió³². ¿Hí¹ ca³tí²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hi³ mí³² *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²? ¿Má¹hmah²¹ jnoh¹, ho³ tiá² má¹hmah²¹?

15 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² hi³ tsá² hí³ lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? Ná²cán¹ dú¹ cáun² *cú¹tiáú² neh²¹ hi³ jie²¹ jná¹³.

16 Jáun² cua³can³² tsú², hi³ jáun² jmí¹ ca³jé³ Jesús ca³ngái³:

—¿Hin² mí³ ñí¹ tá²láí¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ bíh¹ ní³².

17 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

Jáun² lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ lí³, qui¹hliá² la³ jáun² bíh¹ ca³ngái³ tsú².

Nga² tsáu² ca³tí²¹ hi³ jenh¹³ tsú²

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Hi³ jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jien³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hi³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

19 —Hnú² Tí³², ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³ ta³ tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mí³ ñí²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hí³ ca³tin¹ jan³ siáh³ tsá²mí³ hí³, hi³ jáun² lí³ zian² jon² hi³ ca³tin¹ hla¹ hí³. 20 Hi³ jáun² né³, jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ jmí¹ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mí³, tí³la³ jun³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian². 21 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mí³ hnái³ hí³, tí³la³ ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian²; la³ jáun² bíh¹ ca³lí³ siáh³ quioh²¹ tsá² ñí¹ má²gáun³. 22 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mí³ hí³. Ñí¹ cá¹táuh³ jáun² né³, jun³ bíh¹ siáh³ hnga² tsá²mí³. 23 Jáun² né³, ní¹ má¹tí³ ñí¹ ca³jenh¹³ tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ñí²cuo² tsá²mí³ hí³, qui¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mí³ hí³?

24 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ná¹tsá²con² lín³² bíh¹ hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiá² cui² náh² Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. 25 Qui¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹, tiú²uú² cuo² tsú² jéinh³² yáh³, hi³ sa³jun³ cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon² hi³ jéinh³² cuo², qui¹ má¹jáun² dá² má²lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mí³cuú². 26 Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ ní¹juáh³ hi³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ ha³ lánh³ lí³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Dió³² ja¹ hmá² ton² hi³ jmí¹ chí¹cáu³² jáun²? Jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ la³², Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac jí³ Jacob ní² siáh³”. 27 Qui¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá²

má²jun¹; jáun² né³, lí¹ ná¹tsá²con² tí³
ca³nga² bíh¹ hnoh².

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-37)

28 Já¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ zenh¹
siáh³ jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹, tsá²
má²lí²niéi³² jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ tsú²
jáun². Tsá² hí³ né³ ca³lí³tsin² hi³
re² bíh¹ má²lí²ngái³ Jesús, hi³ jáun²
ca³ngáih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hín² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹
quien²?

29 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Hi³ lá² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹
quien² la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ la³ jí³²: “Sá¹ ní²
niéi² hnoh² tsá² *Israel, jí³² la³ jan²
tán¹ Dió³² Juo¹³ bíh¹ dí² lín³ Dió³².”

30 Jáun² jma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³
jonh³ jmí¹ honh², la³ jí³² jmí² chí³
quián¹³, jí³² la³ jí³² hi³ lín²³ nú², jí³² ca³la³
jí³² pí³ quián¹³ nú² siáh³!” Hi³ ní² bíh¹
héih³² la³ ñí¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien².

31 Hi³ jáun² héih³² ñí¹ má²tun³ né³ lí³
la³ lá²: “jMa³hno¹ tsá² mí³ cuóun² renh²
la³ jmí¹ hno³ nú² huen²!” Tiú² uú² zia³²
yáh³ cónh³ í¹ cáun² héih³² hi³ jlánh¹
bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hi³ tun³ ní².

32 Jáun² né³, tí³² liei²¹ hí³ ca³juáh³
siáh³ la³ lá²:

—Chú³² lín³² bíh¹ la³ má²lí²juah²¹
hnú² ní² tí³². Jú¹ tson² bíh¹ ní³²
má²lí²juah²¹ hnú², hi³ jí³² la³ jan² tán¹
Dió³² bíh¹ zian², hi³ tiá² zian² yáh³
cónh³ í¹ jan² Dió³² siánh³. 33 Jí³ hi³
jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ má¹hno¹ dí²
Dió³² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ dí², la³ jí³² hi³
ngí²³ dí², [la³ jí³² jmí² chí³ quiú¹³ dí²,]
jí³² la³ jí³² pí³ quiú¹³ dí² ní² siáh³; jí³² hi³
ca³ta¹ dí² má¹hno¹ siáh³ tsá² mí³ cuóun²
rainh²¹ la³ jmí¹ hno³ dí² hmóu³², hi³ ní²
bíh¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³
bíh¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² jáun² ñí¹ con²
Dió³², jí³² la³ jí³² hi³ lí¹ cue³² tsú² jáun²
ñí¹ con² Dió³² hi³ jin³² tsú² jáun² ñí¹ lí¹
ñí¹ hiú¹³.

34 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²niéi³² jáun²
Jesús hi³ tsá² hí³ má²lí²ngái³ re² lín³²,
jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Cú¹ pih²¹ bíh¹ jéi³² í¹ hniáuh³² hi³
huh²¹ hnú² jo³ cuo² Dió³².

Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú² uú² hin²
ca³tia³ tsí³ hi³ nga³ siáh³ jái¹³ ñí¹ hná¹
jáun².

*¿Hin² bíh¹ jón² zih¹ jón² cho¹ Tsá² lín¹³
Cristo?*

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Jesús jmí¹ cuá¹ má² tin² tsáu² hñu³
cuáh³² chín¹, hi³ jmí¹ cuá¹ juáh²³ la³
lá²:

—¿He³ láih³² juáh³ tsá² ná¹ lín³ tí³²
liei²¹ hi³ jan² tsá² jón² zih¹ jón² cho¹
hla¹ Dá² vi²¹ bíh¹ néh¹ Tsá² lín¹³
Cristo? 36 Quí¹ hnga² hla¹ Dá² vi²¹
ca³hléh³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³cué³
Jmí² chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³
la³ lá²:
Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ tí³² Juóu³²
jnë¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,
ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹ chó²¹ jmá¹ hi³
jmu¹ jná¹³ hi³ tsá² hau² hnú²
lín¹³ la³ jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ hi³
hí¹ cú¹ pih²¹ tiá² quien² hi³
ná¹ tsin²¹ hnú² tanh¹.

37 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³²
lí¹³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá²
jón² zih¹ jón² cho¹ hla¹ Dá² vi²¹?, quí¹
ta³ bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá² vi²¹ hí³ la³
ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³
hí³ Cristo.

Jáun² tsá² juóun³² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹
jáun² né³, ca³la³ hi³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³
jmí¹ ná¹ náí³².

*Jesús jñéh²³ tsáu¹³ tsá² ná¹ lín³ tí³²
liei²¹*

*(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54;
20:45-47)*

38 Jmí¹ ca³ma³ tin² Jesús tsá²
ná¹ ngih³² hí³ né³, ca³juáh³:

—Hua³ hín¹³ nánh² jmu³ quiúnh¹
tsá² ná¹ lín³ tí³² liei²¹, quí¹ tsá² hí³
jlánh¹ zain³² hi³ quíh³² hmih³² cuo²
hi³ ñí³ táunh¹ tí³ hlá² tí³ ní²; jlánh¹

hniá¹ tsú² hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jeh² dí² ja¹ hmah²¹, ³⁹ jlánh¹ hniá¹ tsú² tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, ji³ hi³ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ ñí¹ nio² jmái¹.
 40 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, hi³ má¹lí³² jáun² né³, lí¹ ráin³² ñí¹ cun³quionh³ hi³ liéinh³² jáun² Dió³² ué³ lín³². Cun³ñí¹ hi³ jáun², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ tsú² ní¹ má¹jáun².

*Quié³ ca³cué³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii²
 (Lucas 21:1-4)*

41 Cu³ jéin³² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús có³² ho³hñú¹³ cuáh³² chín¹, có³² ñí¹ táun³ cuó² toh² tsú² quie³, hi³ cuá¹jien³² dí² tsá² toh² quie³ ñí¹ jáun²; hi³ jáun² ca³jé³ tsú² hi³ juón³² tsá² hánh³ toh² hliáun³ quie³ hñu³ cuó² jáun². 42 Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ hnái³ tia³mii² hi³ ca³taunh³ tun³ cú¹dáin³, quie³ tiá² lín¹ nga³ quien². 43 Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá².

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii² ó³², tí³ hliáun³ bíh¹ má²lí²cué³² tsú² la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² má²lí²tióh³² quie³ hñu³ cuó² ñí¹ hnái³ ní². 44 Quí¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hnái³ ní² cue³² la³ cun³ hi³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹; tí³la³ tsá²mi³ tia³mii² ó³² né³, má²lí²cué³² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ bíh¹, hi³ jmí¹ má²ma³hau³ hi³ lí¹³ zian² tsú² quioh²¹.

13

*Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³
 cuáh³² chín¹*

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Ta³ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², sá¹ní² jie³, jhénh³ ma³ chú³² jniá³ hñú³ ní², hi³ hen³ ma³ cáh¹ siáh³ quín¹ hi³ lí³ hiah³²!

2 Tí³la³ Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Jíeh²¹ hñú² hi³ jueh³² lín³² hñú³ lá²? Ñí¹ lá² dá² lí¹³ hi³ hí¹ cá² má³ quín¹ tiú²uú² ná¹juin¹ quionh³ quín¹ rainh²¹, la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

*Ha³ lánh³ rón³² lí³ lín¹ ñí¹ táuh³
 jmái¹*

*(Mateo 24:3-28; Lucas 21:7-24;
 17:22-24)*

3 Jmí¹jáun² ja³taunh²¹ dí² tí³ tsí³ máh³ Olivos ñí¹ jniá³ jáun² cuáh³² chín¹. Tá¹la³ má²cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ jáun² né³, jáun² Pé¹, Jacobo, Juan² jí³ Tre²¹ ní² siáh³ ca³ngái³ ñí¹con² tsú² la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

4—Hnú² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hñú² ha³ líh³ lí¹³ hi³ má²lí²juah²¹ hñú² jáun². ¿He³ dá² lánh³ rón³² lí³ lín¹ ní¹juáh³ má¹tí³ ñí¹ lí³tí³ hi³ ní²?

5 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² náh².

6 Quí¹ juón³² lín³² tsáu² ja³taunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹: “jNá¹³ bíh¹ lín³ Cristo!”; jáun² juón³² lín³² bíh¹ tsáu² ma³can² tsú².

7 “Tí³la³ ní¹ má¹ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ má²zia³² hniéi² tí³ hlá² tí³ ní², ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín², tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³². 8 Quí¹ tsá² zian² cáun² hue³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hue³² siáh³, jí³ tsá² hín¹³ hue³² ñí¹ hliáun³ quiu³ tín³ siáh³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; ñí¹ hliáun³ qui³ jie³ hue³² hi³ lí³ zia³² siáh³ ho³cuóun³, [jí³ hi³ lí¹ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³²]. Hi³ ní² dá² cun³ ja¹ má²ca³lí³liau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáu² tsí³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

9 “Tí³la³ hniáuh³² tiáunh¹ hua³jan²¹ bíh¹ hnoh²; quí¹ hnoh² dá² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jí³ hi³ quiu³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí². Hi³ tsa³jau² tsú² siáh³ hnoh² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ jí³ ta³ ñí¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ ní² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³;

má¹jáun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³.
 10 Ñeh² bíh¹ hi³ táuh³ jmáí¹ má¹ná¹, jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsú² ca³ti²¹ ngái³² tsú² tín² ñí¹con² la³jín³², la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma². 11 Ní¹ má¹já²jau² tsú² hnoh² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hi³² honh² ní¹juáh³ he³ cuá¹juah²¹ náh² ñí¹ jáun². Quí¹ jmáí¹ jáun² dá² cáun² cuá¹hléh¹ hnoh² la³ cun³jái¹³ hi³ hí³ hñu³ honh² bíh¹ náh²; quí¹ jái¹³ jáun² cue³² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³ jái¹³ quián¹³ hmóu³² yáh³ náh². 12 Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hi³ jngah³ tsáu², jí³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ hi³ jngah³ tsáu². 13 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmáí¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³.

14 "Ní¹ má¹ca³jieh³ hnoh² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu³ hi³ hliáh¹³ ñí¹ híen¹ [la³ cun³ hi³ ca³híe³ jáun² hla¹ Daniel *tí³² jē¹ Dió³²], má¹ca³jieh³ hnoh² hi³ hi³ jáun² má²nio² ñí¹ tiá² jmáí¹ ca³tin¹ —ní¹juáh³ tsá² hi³² jái¹³ lá², cuí¹ ngí¹³—, hi³ jáun² jmáí¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ñí¹ lí³ máh³. 15 Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tsi²¹ tsáih³ hñú³ má² tsáih³ quioh²¹ jmáí¹ jáun² né³, ha³ lí² cuí¹ son² hi³ tsa³hen² ñéih³ hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³jui³² cuon³ bíh¹ tsú²; 16 hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹nái² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³quián³ ha¹. 17 jlánh¹ juo²³ tsá²mi³ tsá² ná¹quian² jon² jmáí¹ jáun², jí³ tsá² ná¹jan² dáin² tiúh²³ ní² siáh³! 18 Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ ha³ lí² cuí¹ chau²¹ jmáí¹ jáun² cáun² jmáí¹ ñí¹cuóu³; 19 quí¹ jmáí¹ jáun² lí³ zia³² cáun² uu³mi²tsi³² huáh² tsí³ cu³tí¹³,

cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lí³² la³ cun³ jmáí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lí³ zia³² bíh¹ siáh³ tí³ chí¹cáin² jáun². 20 Sá¹jmáí¹ hi³ Dió³² Juo¹³ dí² tiá² hná³² jmáí¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmáí¹ hiá¹ jmáí¹ tsán¹³; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnio³ tsú² tsá² joh¹, tsá² má²ca³quianh³ tsú² hí³ hnga², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmáí¹ jáun².

21 "Né³² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: "¡Sá¹ní² jje³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!", ho³: "¡Sá¹ní² jje³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!", ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹. 22 Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau², hi³ juáh³ hi³ lín³ Cristo, jí³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ lí²¹ jí³ hua³jueh³², hi³ ma³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³. 23 Tí³la³ cuí¹ tiáunh¹ hnoh² hua³jan²¹ lín²¹; quí¹ la³jí³² bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh² ta³ tin².

Jmáí¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²
(Mateo 24:29-35,42,44; Lucas 21:25-36)

24 "Tí³la³ ní¹ má¹ca³nga² uu³mi²tsi³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zih² siáh³ tiú²uú² joh¹ cue³², 25 jí³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmáí²¹ hai²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. 26 Má¹jáun² máh³ jien³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ juí³² ja¹ jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² quioh²¹, hi³ lin¹ hi³ quien² tsú². 27 Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ chan³ cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹, tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mí³cuú², la³ tí³ hué³² ñí¹ má²uóunh³, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ cuoh¹ mí³cuú².

28 "Cuí¹ ngí¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnoh² ní¹juáh³ má²tá¹jmu¹³ hmá², hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zih³, jáun² má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³

má²má²janh² bíh¹ jmí¹ ñí²hiú².
 29 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³
 má²jíeh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³² hi³
 má²lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² má²ñíh¹
 náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³
 Jon² tsá²mi³cuóun². 30 Jú¹ tson² juo³
 jná¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² lí¹³, ñeh²
 bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹
 hi³ ziáun² dí² lá². 31 Chau²¹ jmái¹
 tsa³hín³ bíh¹ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú²
 la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³
 jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³²
 jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

32 "Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hín² jmái¹, ho³
 hín² la³nió¹ lí¹³ la³ jáun² né³, hí¹
 jan² yáh³ tiá² hin² ñi³², quí¹ hí¹juáh³
 tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² tionh²
 hñu³mi³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³
 hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jí³²la³
 hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².

33 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tianh³
 náh² ná¹ñí¹ hi³ ná¹ua³hin¹³ náh², [jí³
 hi³ ná¹lien¹ náh² siáh³ Dió³².] quí¹
 tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ chau²¹
 jmái¹ jáun². 34 Quí¹ jmái¹ jáun² lí¹³
 la³ lá²: Jan² tsá²ñuh² cua³han³ hñú¹³,
 hi³ ngau³ ñí¹ uóunh³; tí³la³ ñeh² bíh¹
 hi³ cua³hain³² tsú² má¹ná¹, ca³chá³
 tsú² hñú¹³ jo³cuo² tsá² quian²¹, hi³
 ma³ quin³² ma³ jan³² ca³cuéh³ dí²
 ta²¹ hi³ ca³tín¹ jmu³, hi³ ca³jmú³
 tsú² siáh³ héih³² ñí¹con² tsá² jmu²
 hua³hi¹³ ho³hñú¹³ hi³ jmu³ re² ta²¹
 quioh²¹. 35 Hi³ jáun² ja³bí¹ hnoh²
 uá²jai³² tianh³ náh² ná¹ñí¹, quí¹ tiá²
 ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ cuánh³² tsá²
 hñú¹³, hí¹ cuánh³² cun³ ca³nié², ho³
 cuánh³² cun³ chu³nie², ho³ cuánh³² la³
 cun³ ca³hó³ cá¹háu² hi³ ñí¹, ho³lá²dá²
 tí³ ní¹ má¹já²jnia² uá¹; 36 su³uú² jáunh²³
 tsú² cu³diá²jan² ta³ ná¹cuóun¹ náh².
 37 La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con²
 hnoh² juo³ jná¹³ siáh³ la³jín³² tsáu²:
 ¡Tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh²!

14

*Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús
 (Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan*

11:45-53)

1 Tun³ jmái¹ bíh¹ jéi³²i¹ jmí¹
 hniáuh²¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹, jmái¹
 hi³ cúh² tsá² *judíos *hí³ cuú²miih²¹,
 la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³.
 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá²
 ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ ca³hnauh²
 tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zanh³ dí² Jesús
 ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí². 2 Tí³la³
 jmí¹ ná¹juáh²³ dí²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú²
 tá¹la³ jmái¹ má¹ná¹, quí¹ hu³sa³ ní² lí¹
 ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

*Jan² tsá²mi³ sé²³ no¹ má²ró³² chí¹
 Jesús*

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

3 Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús
 já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá²
 jmí¹ téh²³ tsú² hí³ "tsá² lín³ *mi³ho²¹
 péin³". Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun²
 Jesús ñí¹ mesa né³, cuan³ jan² tsá²mi³
 hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹
 tiáu² alabastro hi³ jmí¹ canh², hi³
 ha²¹ no¹ má²ró³² chu²¹ lín²¹, jmaih²¹
 hngó³² quioh²¹ cáun² há² má²ró³²
 jmái² nardo, cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹.
 Jáun² ca³jó³ tsú² mi³lá¹ tse³ pih²¹
 jáun², hi³ jáun² ca³sé³ dí² no¹ má²ró³²
 jáun² chí¹ Jesús. 4 Ma³ jan² tsá² jmí¹
 tionh¹ ñí¹ jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun²
 ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ quí² lí¹ hin²³
 tsú² no¹ má²ró³² ní² quioh²¹? 5 No¹
 má²ró³² ní² jmí¹ lí¹³ tsa³hnái¹ lí³
 cun³ hni³² nio² hña³láu³ héih³² quie³
 *cú¹tiáu², jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³
 cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

Jáun² ca³ziu³ ca³hien³ tsú² tsá²mi³
 hi³.

6 Tí³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² liúnh¹ ñí¹con²
 tsú²; ¿he³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³
 tsú²? Quí¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³²
 má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³. 7 Quí¹
 la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii²
 ja¹ quían¹³ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ bíh¹
 jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsú²

lí³ua³ cáun² jmái¹ hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³; tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². 8 Tsá²mi³ ní² má²lí²jmú³ la³ cun³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ní¹con² jná¹³; qui¹ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³² ta³ tin² ñeh² bíh¹ hi³ tsa³haun³ ná¹. 9 Qui¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ní¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáú² hi³ ca³tin¹ tsú².

*Judas jienh²³ Jesús
(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)*

10 Jáun² né³, jmí¹jáun² ngau³ Judas tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ Jesús, hi³ ca³ñí¹lien¹³ dí² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ hi³ jmu³ dí² jái¹³ hi³ jienh³ dí² Jesús jo³cuo² tsá² hí³. 11 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ jáun² né³, ca³lí³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³jmú³ tsú² jái¹³ hi³ cué³² quie³. Jáun² né³, Judas ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús.

*Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³tí²¹
hi³ jún³
(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23;
Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)*

12 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² judíos hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmái¹ hi³ jngih² tsú² jáun² *já¹ziáh² míh¹ ní¹con² Dió³² ca³tí²¹ Jmí¹hien¹, jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² hi³ cúh¹³ hnú²?

13 Jmí¹jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹juú², hi³ jáun² ní¹ jáun² jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² quiaun² tse³ ha²¹ jmái². Cuá²táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú², 14 jáun² hñú³ ní¹ hen¹³ tsá² hí³, cuá²zéih³

náh² tsá² hñú¹³ la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ní¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lí³ ñéih³ ní¹ cueh³² tsú² tsáú² quion²¹ jná¹³, ní¹ lí¹³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹ jná¹³ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹?” 15 Jáun² tsá² hí³ tsa³jau² hnoh² cáun² ñéih³ jueh³² ní¹ tun³ tsin¹, ní¹ má²lí³ re²; ní¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².

16 Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hi³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú², hi³ jáun² ca³lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús; hi³ jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹.

17 Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús ní¹ jáun², la³ má²quionh³ tsú² tsá² quian³tun³ joh¹. 18 Tá¹la³ má²tionh² tsú² jáun² ní¹ mesa hi³ má²ná¹cúh² tsú² má³², jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² jan² tsá² ná¹cúh²³ dí² lá² quiúnh¹ né³bí¹ jienh³ jná¹³.

19 Jmí¹jáun² jlánh¹ hlaih³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³ngáih³ Jesús, hi³ juáh³:

—¿Hí¹ jná¹³ juáh¹³?

20 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Jan² hnoh² tsá² quian³tun³, tsá² cuh³² jná¹³ cáun² uon² quiúnh¹ bíh¹ jmu³ la³ jáun². 21 Qui¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juí³² hi³ ca³tin¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tí³la³ jjuo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lí³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

22 Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² ní¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéih³ náh², qui¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³hinh³ hi³ jmí¹ ha²¹ jáun² copa. 24 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hi³ ní² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hi³ táin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ juóun³² tsáu²; la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹. 25 Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³, jmái¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tí³ có³²

(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³híe³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³ máh³ Olivos. 27 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tin¹ jná¹³ já¹nié² lá²; qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jngih²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”. 28 Tí³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cun³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

29 Hi³ jáun² Pé¹ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³ có³² ñí¹con² hnú², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, j¹cun³ tiá² jáun² yáh³!

30 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹nié² lá² bíh¹ cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tenh³ jéin³² cá¹háu² juáh¹³ hnú² hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

31 Tí³la³ hí³ né³, ca³jmú³ pin³ jē¹ hi³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáin³, hi³ jún³ jná¹³

cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zaih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tí³ có³².

Hi³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemani

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

32 Jmí¹jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemani, jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lien¹ jná¹³ Dió³².

33 Jáun² jí³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, Jacobo jí³ Juan² ní² siáh³; jmí¹jáun² ca³lí³liau³ hi³ ca³ta³no¹ hlaih³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hi³ ca³la³ hi³ ca³hu³ ca³jngih³ lín³² tsí³ tsú². 34 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lí²³ cun³ñí¹ hi³ ja³²lí³ hlaih³ nio² tsin³². Tí³la³ hnoh² tianh³ náh² ná¹ñí¹ ñí¹ lá².

35 Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tí³ chí¹ján³, jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hi³ ca³hiéh³ ñí¹ la³ tí³ hué³² hi³ ca³mí³ dí² ñí¹con² Dió³² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ hi³ tiá² há¹ tiá² ngá¹³ dí² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lí¹³ jáun².

36 —Hnú² Tia²¹ —ca³záih³ dí² Jméi²—, tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ juóuh³² ñí¹con² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ ca³tí²¹ jmái² tsih³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ aih²¹; tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

37 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hí³, jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ cá¹chánh²¹ dí²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—Sí¹mu²¹, ¿hí¹ rá²cuóun¹ uá¹ nú²? ¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnú² hí³ ñih¹³ ñí³ñí¹? 38 Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ lien¹ náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Qui¹ hua³jan²¹ lín²¹ bíh¹ hún¹ jmí²chí³ quián¹³ náh², tí³la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

39 Jmí¹jáun² ngau³ tsú² siáh³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin². 40 Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmí¹ cuanh²¹ dí², qui¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ má²tioh³ ziu³ ñí¹ tsú². Jáun² tiá² ñí³² he³ nga³ bíh¹ tsú² lí³. 41 Jáun² ngau³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tí³² hñaih³² jéin³²; jmí¹ cuanh²¹ tsú² jáun² né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hi³ ná¹cuóun¹ náh²? Má²tioh²¹ bíh¹ cu³ ní², má²cá²chó³² bíh¹ jmá¹ hi³ jienh³ tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³. 42 Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; qui¹ ní² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³
(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53;
Juan 18:2-11)

43 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³ má²hí¹quionh³ juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jí³ tsá² ná¹quian³² hmá² ní² siáh³. Tsá² hí³ dá² hí¹já²taunh¹ hi³ zéi¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tí³² liei²¹, jí³ hi³ ca³tin¹ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³. 44 Judas tsá² ca³jienh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jái¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² hi³ tson³ ca³la³ ja¹ uá¹ dí¹cho¹”.

45 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ngau³ ñí¹con² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hia² nú² Tí³².

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú². 46 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ tsá² cuá²taunh²¹ hí³ Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

47 Tí³la³ jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ñí¹ jáun² né³, ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹

joh¹ mí²tsá² hien¹. 48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² tionh² hí³:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹tái³ jí³ hmá² ní² hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³, la³jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? 49 Jmá¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. La³ ní² dá² lí²³ hi³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹.

50 Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³² ca³ta³zanh¹, qui¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² háin²¹ hí³ tí³ con² tsú². 51 Tí³la³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmí¹ hí¹tsau³² cu³chin¹ hi³ chí¹tsainh³² cáun² hmih³² tiáu², hi³ jáun² ca³zaunh³ tsáu²; 52 tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² ca³tú³ bíh¹ hmih³² jáun², hi³ jáun² ca³cuóun³ láun³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55,
63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

53 Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹; jáun² jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³. 54 Jáun² Pé¹ né³, ngau³ ca³lá² sáh³ chí¹cáin² ñí¹ uóunh³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñí¹ lí³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² hien¹, jáun² ca³cuá³ can³² sí² quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³ cuá¹chóh²³ sí².

55 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ ní² siáh³ ca³hnauh² jái¹³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, hi³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²; tí³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú².

56 Juóun³² tsáu² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² quioh²¹ tsú², tí³la³ lí¹ jmí¹ ná¹quiú² ná¹táinh²³ bíh¹ tsú² jái¹³ tsá²ján² tsá²ján². 57 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsáu² ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³chá³ tso³ tí¹jái², hi³ ca³juáh³:

58 —Jnoh¹ má²ca³náí¹³ hi³ juáh³ tsá² ní² la³ lá²: “Jná¹³ tsonh²¹ hñú³ híen¹ lá² hi³ ca³jmú³ tsáu² cun³quionh³ cuá² ta³, hi³ jáun² ñí¹ má²cá²hní² jmáí¹ bíh¹ má²dí¹láí¹ siáh³, tí³la³ jun³juáh¹³ uá² lí³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá²mi³cuóun² yáh³”.

59 Tí³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³ ca³jmú³ tsú² cá²hon³.

60 Jáun² né³, tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³náu² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ ca³ngái³ ñí¹con² Jesús:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ hnú²? ¿He³ dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hi³ ca³tin¹ hnú²?

61 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, tie³ bíh¹ ca³náu², la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ hí¹ cáun². Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³ngái³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³², hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hnú² dá² Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² híen¹?

62 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³. Hi³ jáun² hnoh² jien¹ náh² hí³ dí² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh², hi³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñú³mi³cuú² juí³² ja¹ jnie².

63 Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² híen¹ ha¹ [hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tí³² tsí³ jáí¹³ jáun²], hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ ca³lí³í¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? 64 Quí¹ ní² bíh¹ má²lí²niéih² hnoh² ha³ lánh³ rón³² chú² lén³² tsá² ní² Dió³²; jáun² né³, ¿he³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³tin¹ tsú² jún³.

65 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ma³ jan² tsáu² ca³ma³liáu³² hi³ tiú² hñéí³², hi³ ca³jní³ dí² siáh³ ñí¹ tsú², hi³ jáun² ca³quiu³ ca³pan³ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Chí³ jáí¹³ neh²¹ [hin² tsánh² lí²po³]!

Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² ca³jau³ tsú² ca³la³ hi³ má²quiú² má²po²³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús (Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

66 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ tí³ la³ quián³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ jáun², jáun² ñí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ quian²¹ mí²tsá² híen¹; 67 jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ cuá¹chóh²³ Pé¹ sí², jáun² ca³jien³² dí² chí¹tiá³ ñí¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ja³bí¹ hnú² jmí¹ ngih¹ quiúnh¹ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

68 Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsú², hi³ sa³jun³ ngí²³ yáh³ jná¹³ jáí¹³ hi³ dí¹juáh²³ hnú² ní².

Jmí¹jáun² cua³han³ tsú² cheih³² tí³ juí³² ñí¹ taunh³² tsú²; tá¹la³ jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹háu². 69 Jáun² tsá² quian²¹ hi³ ca³jíe³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ zaih³² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ñí¹ jáun² la³ lá²:

—Jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³² bíh¹ tsá²ñuh² lá².

70 Tí³la³ Pé¹ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³. Má²cu³lé³ míh¹ jáun² siáh³ ca³juáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² hi³ ca³záih³ Pé¹:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnú² bíh¹ jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² Galilea, [quí¹ la³jmí¹ hleh³² tsá² hín¹³ tí³ ñí¹ jáun² bíh¹ hléh¹ hnú².]

71 Tí³la³ Pé¹ né³, ca³hien³ Dió³² ca³la³ hi³ tanh² hú¹mu³héih³² hnga², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá²ñuh² tsá² ná¹hien²³ hnoh² ní².

72 La³ cun³ jmí¹jáun² siáh³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³ hi³ má²tí³² tenh³ jéin³². Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³záí³ jáun² Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu² tenh³ jéin³², hnú² juáh¹³

hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³". Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hi³ cúh² tsí³ Pé¹, hi³ ca³hó³.

15

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(Mateo 27:1-2; 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

1 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³cuú² ca³ngih³² siáh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ji³ la³jín³² tsá² ná¹quien² ní² siáh³, hi³ ca³ma³re² tsú² jái¹³. Jáun² ca³hñéi³² dí² Jesús hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato.

2 Jmí¹jáun² ca³ngái³ Pilato:

—Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

3 Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ né³ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ hliáun³ ñí¹ tso³ quioh²¹ tsú². 4 Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² hi³ ngáih¹ hnú²? Sá¹ni² jie³, cónh³ bíh¹ tiá² ti³ tso³ hi³ cha³² tsú² quián¹³ hnú².

5 Ti³la³ Jesús cun³ jáun² tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² bíh¹; hi³ jáun² Pilato lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

6 Hi³ jáun² né³, Pilato jmí¹ tan² hi³ líon³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmí¹hien¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² mi³² tsáu² hi³ liáun³. 7 Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ cuá¹hún¹ hñu³mi¹ñí², tsá² jmái² Barrabás quionh³ tsá² siánh³ siáh³, tsá² jmí¹ má²ca³ngih³ tsáu² jmái¹ hi³ ca³taunh³ tiá³ siaun³² hi³ ca³jmú³ quien² hmóu³². 8 Jáun² cua³taunh²¹ tsáu² ñí¹con² Pilato hi³ ca³hiu³ ca³mi³ tsú² hi³ jmu³ Pilato la³ cun³ hi³ qui³ tan² jmu². 9 Hi³ jáun² Pilato ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hnáuh¹ hnoh² hi³ lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

10 Qui¹hliá² jmí¹ má²ca³li³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² ná¹lín³ hi³ mi³jmú³ hi³ jáun² ñí¹con² hí³ dí² cua³jan² tsú² Jesús.

11 Ti³la³ tsá² ná¹lín³ hi³ mi³jmú³ né³, jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² hiu³ mi³² tsú² hi³ Barrabás bíh¹ ti³ re² líon³² dí².

12 Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Pilato:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² Tsá² teh³² náh² lá² Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

13 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ti³ ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

14 Jáun² Pilato ca³záih³ tsá² hí³:

—Ti³la³ ¿he³ dá² hi³ hlaih³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Ti³la³ tsá² hí³ né³, ti³ lí³mi¹ ca³ti³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

15 Jmí¹jáun² ca³líon³² Pilato cú²jueh³² Barrabás hí³, qui¹ hi³ hnió³ dí² hi³ lí³ hiún² tsí³ tsá² tionh² hí³. Jmí¹ má²lí²jmú³ dí² jáun² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñú¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jiénh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

16 Jmí¹jáun² ca³jan³ hliáu³ Jesús ti³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ rainh²¹. 17 Jmí¹jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², hi³ jáun² ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³², la³juah²¹ dúh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, ti³la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. 18 Jáun² la³juí³² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ ti³ hóh³² hi³ juáh³:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

19 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³qui³ ca³pá³ dí² chí¹ tsú² cun³quionh³ cáun² hmá²tiéi¹³, hi³ tiú²

hñéi³² dí² siáh³, jí³ hi³ dí²quí² dí²jñi³² dí² ta³ ñí¹ tsú² siáh³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ná¹má²quien² dí² tsú². 20 Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹jáun² ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³ton³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jeh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹, jméi² Lí²ján¹ jí³ Rufo, hi³ jmí¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²; hi³ jáun² ca³di³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hí³ jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² Jesús.

22 Jáun² ca³jan³ tsú² Jesús cáun² tsi³ máh³ míh¹ jmái² Gólgota (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”).

23 Ñí¹ jáun² ca³jeh³ dí² tsú² mu² mi³ uóun²jieh¹³ má²ná¹jan² quionh³ mi³ mirra, tí³la³ Jesús tiá² ca³hinh³ yáh³ hi³ jáun². 24 Jmí¹jáun² ca³ton³ dí² crei²¹; hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chí² hliáu³ jái¹³ hi³ jie³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú².

25 Jmí¹ ca³ton³ tsú² jáun² Jesús crei²¹, jmí¹jáun² jmí¹ má²tí³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi². 26 Hi³ jáun² ca³tón³ tsú² siáh³ huéh³ ta³ chí¹ Jesús hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³tí²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”. 27 Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ siáh³. 28 [La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ juáh³ la³ lá²: “Ja¹ tsá² ren² tso³ bíh¹ ca³ta³dí¹hin¹³ tsú²”].

29 Hi³ jáun² tsá² há² ngaí³² ñí¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeh³² chí¹ bíh¹ tsú², hi³ juáh³ la³ lá²:

—jHe³ dá² rón³² hnú²! Hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ hien¹ quiú¹³, hi³ jáun² ñí¹ cá²hni²

jmái¹ jáun² né³, jmóuh¹ nú² siáh³, 30 né³² né³, lion¹ huen² hi³ son² ñí¹ crei²¹ ní² neh²¹.

31 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³cáuh³² cú²nga¹ quioh²¹ tsú², hi³ juónh²³ la³ lá²:

—Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², tí³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ lión³². 32 Ní¹juáh³ hi³ ca³neh²¹ dí² hi³ má²cuá¹son² tsá² ní² ñí¹ crei²¹, má¹jáun² máh³ táunh¹³ dí² ta²¹ hi³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ dí², tsá² *Israel.

Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² jmí¹ ná¹tón²¹ hí³ crei²¹ quionh³ yáh³ tsú² ca³quiú³ ca³je³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Jmí¹ tí³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³² jáun², ca³la³ ñí¹ tí³ la³ nio¹ hni³² tí³ ca³hláu³. 34 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Eloi, Eloi ¿lama sabactani? (Hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”).

35 Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³nái³², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² niéi² náh², Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².

36 Jáun² jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ngau³ cú²hé² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ cáun² chí² náh² hinh²³ jmái² mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² ca³di³chí³ dí² hná¹³ hmá²tiéi¹³, hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús hi³ hnió³ dí² hinh³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ní² tín² cuí¹ lí³, cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ já³² Líh³ hi³ ja³siau³.

37 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lín³², hi³ jáun² jun³. 38 Hi³ jáun² hmih³² hi³ jmí¹ hí¹jnáí²³ ñí¹ jlánh¹

hien¹ hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ ca³lí³liau³ tí³ chí³cuú² hí³ tsa³ la³ tí³ hue³². 39 Jmí¹ má²lí²jíe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano jmí¹ zenh¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús [hí³ ha³ lánh³ rón³² má²lí²hóh³² Jesús jí³] hí³ ha³ lánh³ rón³² má²jun² tsú², jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní².

40 Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá²mi³ hí³ jmí¹ ná¹jíe²³ ñí¹ uóunh³; ja¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo tsá² cáin² jí³ Sé³² ní² siáh³, jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³. 41 Tsá²mi³ hí³ jmí¹ má²ca³ñí³taunh¹ cu³hna²¹ Jesús jmí¹ cuá³i¹ máh³ tsú² hue¹³ Galilea, jí³ hí³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. Ja³bí¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ juóun³² lín³² tsá²mi³ ñí¹ hná¹ jáun², tsá² cuá²taunh²¹ quionh³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén.

Jmí¹ ja¹haun³ Jesús
(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56;
Juan 19:38-42)

42 Jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsi²¹ hiú² né³, hí³ tí³tsóh³dí¹ jmáí¹ jáun² jmáí¹ hí³ jmu² tsú² hua³jan²¹, la³ cun³ jmí¹ lí¹³ juáh¹³, cua³hlaú³ *jmáí¹ hí³ tionh² tsú² tie³ yáh³. 43 Jáun² jmí¹ jáun² cuan³ Sé³² tsá² zian² juú² Arimatea, jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹lín³ ta²¹ hí³ chín¹. Tsá² hí³ uá²jai³² jmí¹ má²jan³² hí³ lí³ lín¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hí³ hau³ jái¹³, jáun² jlánh¹ tiá³ nio² tsí³ tsá² hí³ ca³hi³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Pilato hí³ ca³ñí¹ma¹³ tsú² hla¹ Jesús. 44 Lí¹ lín¹ bíh¹ Pilato jmí¹ ca³nái³² hí³ la³juí³² má²jun² Jesús, jáun² ca³teh³ dí² jan² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ca³ngáih³ dí² ní¹juáh³ tson² bíh¹ má²lí³² la³ jáun². 45 Jmí¹ ca³ma³tson² hliáu³ tsá² chín¹ jái¹³ jáun², jáun² ca³cué³ Pilato jái¹³ ñí¹con² Sé³² hí³ tsa³quión³² tsú² hla¹ Jesús. 46 Jmí¹ jáun² ca³la³ Sé³² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² hí³ lí³ quionh³ mí²ñí³² lino, jáun² ca³sión³²

dí² hla¹ hí³ ca³tsáinh³² dí² hmih³² jáun². Jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hmai²¹ hí³ jmí¹ hó²¹ hláu², jáun² ca³líh³ tsú² cá² má³ quín¹ pa²¹ hí³ ca³jnaí³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun². 47 Jáun² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, jí³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Sé³² ní² siáh³ ca³jíe³ ñí¹ ca³hón³² tsú² Jesús.

16

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús
(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12;
Juan 20:1-10)

1 Jmí¹ ca³nga² jáun² *jmáí¹ hí³ tionh² tsú² tie³, jáun² Má²réi³ tsá² Magdalá hí³, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³ ca³la³ háu² má²ró³² hí³ jmí¹ tsa³jñe³ dí² Jesús. 2 Jmí¹ ca³lí³liau³ jáun² sí²ma¹ná¹ né³, ja³taunh²¹ tsá²mi³ hí³ hú²nié² lín³² ho³ tá²hón³², cun³ ja¹ má²ca³hiá² hiú² jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú². 3 Hú¹ juí³² jáun² né³ jmí¹ hí¹juónh²³ tsú² hmóu³²:

—¿Hin² bí¹ tsánh² quin³ quín¹ dí¹jnaí²³ jáun² ho³ tá²hón³²?

4 Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun², sa³ tiú²uú² dí¹jnaí²³ yáh³ quín¹ pa²¹ hí³ jmí¹ dí¹jnaí²³ jáun² ho³ tá²hón³², quí¹ tí³ có³² bíh¹ la³ má²lí² líh³ tsáu². 5 Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun²; ñí¹ jáun² né³, ca³jien³² tsú² jan² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹, hí³ cuá¹quih³² cáun² hmih³² tiáu² cuó²; jáun² lí¹ ca³yá²han¹ bíh¹ tsú². 6 Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³ náh²; hnoh² dá² hnah²³ náh² Jesús Tsá² Nazaret, Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹. Tí³la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá². Sá¹ni² dúh¹ ñá²jíe³ náh² ñí¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² tsú². 7 Jáun² né³, cuá²tánh¹ náh² cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², jí³ Pé¹ ní² siáh³, hí³ cuá¹zéih³ náh² tsú² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ tsó³² chí¹ján³ tí³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hí³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³

cuá¹jen¹ náh² tsú² la³ cun³ lí³ jái¹³ hí³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin²”.

8 Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³huén² bíh¹ hñu³ tá²hón³² jáun² hí³ ca³cuóun³, ca³la³ má²hí¹juán²³ bíh¹ tsú² ja³tanh²¹, ca³la³ tiá² ñi³² he³ jmu³. Hí³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ ca³záih³ tsú² tsáu², qui¹hliá² juénh².

Jesús má²jnia³² ñi¹con² Má²réi³ tsá² ja³juú² Magdalá
(Juan 20:11-18)

9 [Jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús tí³ ca³jniá³² la³ ñi¹ jmáí¹ hí³ ca³li³liáu³ sí²ma¹ná¹, ca³ma³jnia³² la³ñi¹ ñi¹con² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, tsá² má²ca³huen³ tsú² hí³ quiaun³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. 10 Hí³ jáun² tsá²mi³ hí³ ñeí¹ hí³ ca³ñi¹zeh¹ tsá² jmí¹ má²ca³ñi³táunh¹ hí³ quionh³ Jesús. Tsá² hí³ né³ jmí¹ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ hí³ jmí¹ ná¹ho². 11 Tí³la³ jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hí³ hí³ zian² bíh¹ Jesús, hí³ tsá²mi³ hí³ né³ hú¹tá¹ má²lí²jién³² siáh³, lí¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³ bíh¹ tsá² hí³ jái¹³ jáun².

Jesús má²jnia³² ñi¹con² gon³ tsá² hain²¹ tí³ con²
(Lucas 24:13-35)

12 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, Jesús ca³ma³jnia³² hí³ jniá³ la³ siáh³ ñi¹con² gon³ tsá² joh¹ ñi¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² cáun² jui³² ñi¹ náí². 13 Jáun² tsá² hí³ já¹tanh²¹ hí³ ca³ñi¹zeh¹ tsá² ñi¹ hná¹ jáun²; tí³la³ sa³jun³ jái¹³ hí³ cha³² tsá² hí³ yáh³ ca³taunh³ tsú² ta²¹.

Ta²¹ hí³ ca³cué³ Jesús ñi¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

14 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ca³ma³jnia³² siáh³ Jesús ñi¹con² tá¹ quian³jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tá¹la³ jmí¹ ná¹cúh² tsá² hí³ má³²; hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³hlí³ ca³liéinh³² dí² tsú² cun³ñi¹ hí³ tiá² cáun² nio² tsí³ tsú² jí³ hí³hliá² jlánh¹ huáh² chí¹ tsú² siáh³, qui¹ cun³ñi¹ hí³ tiá² ta²¹ ca³taunh³ tsú²

la³ cun³ hí³ ca³chá³ tsá² ca³jie³ hí³ hí³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ dí². 15 Jáun² ca³záih³ dí²:

—Cuá²táunh¹ náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hí³ cuá¹hléh¹ náh² jú¹ chú³² jáun² ñi¹con² la³jín³² tsáu². 16 Tsá² chá³² cáun² tsí³, jí³ hí³ zón³² jmáí², tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ liáun³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² cha³² cáun² tsí³ né³, tsá² la³ hí³ dá² má²tá¹tsin¹ héih³² hlah³ bíh¹. 17 Hí³ lí²¹ lá² né³ lí³ zia³² ñi¹con² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹: Cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hí³ lí¹³ hléh³² tsú² siáh³ jú¹jma² siáh³, 18 lí¹³ zanh³ tsú² siáh³ jáh³ hláinh¹, hí³ ní¹juáh³ ca³hinh³ tsú² siáh³ cáun² hí³ lí³ mí³ hlah³ né³, tiá² hí³ quiunh²¹ hí¹ cáun² yáh³ tsú²; ja³bí¹ la³ jáun² ra³tsí³² tsú² cuo² ñi¹ quioh²¹ tsá² tsáun¹, hí³ jáun² tsá² hí³ né³ lan¹³ bíh¹.

Jesús tsánh³² hñu³mi³cuú²

(Lucas 24:50-53; Hechos 1:9-11)

19 Jmí¹ má²lí²liéinh³² jáun² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² tsá² hí³ né³, ca³zanh³² tí³ hñu³mi³cuú², hí³ jáun² ca³ta³cua¹³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². 20 Hí³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³huén² bíh¹ hí³ ca³ñi¹hléh² jú¹ chú³² ca³la³ tán¹. Jáun² hnga² Tí³² Juo¹³ dí² ca³ma³hau³ hí³ ca³jmú³ lin¹ hí³ tson² jú¹ chú³² hí³ hleh³² tsá² hí³ cun³quionh³ lí²¹ hí³ lí³ jáun² hua³jueh³². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Lucas

1 Hnú² reh² Tíoh³, juóun³² lín³² tsáu² má²ca³jmú³ sí², la³ cun³ hi³ ca³ngi¹³ tsú² hi³ ca³li³ jáun² ja¹ quiú¹³ dí² jmí¹tin². 2 Ca³jmú³ tsú² sí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ jáun² tsá² ca³jé³ la³ cun³ jmí¹ ca³li³liau³, tsá² ca³nga³ hí³ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús. 3 Ja³bí¹ jná¹³ uá²jai³² má²cá²hnáuh³² re² lín³² la³jí³² jú¹ tson² la³ cun³ jmí¹ ca³li³liau³, hi³ jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ chú³² ní¹juáh³ jná¹³ siáh³ jmu¹ cáun² sí² hi³ rá¹tíoh³ jú¹ tson² ca³la³ re² he² hná¹, hi³ zein²¹ ná¹ ní¹con² hnú² reh² Tíoh³; 4 hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ re² lí³ ñí¹³ hnú² jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³ta² hnú² jáun² tsáu².

Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² juáh³ hi³ lí³zian² Juan², tsá² zion³ tsáu² jmái²

5 Jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Herodes re²¹ ní¹con² tsá² hín¹³ tí³ Judea, jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² mí²tsáu² jmái² Zacarías, tsá² hí³ jmí¹ hún¹ ja¹ tsá² cu³ nió³ quioh²¹ Abías. Ní²cuo² tsú² jmí¹ jmái² Elisabet, tsá² ní¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zih¹ hla¹ mí²tsáu² Aarón. 6 Tá¹ gon³ jáun² tsú² jmí¹ chun¹ ní¹con² Dió³², hi³ jmí¹ tí² má²tí³² tsú² héih³² jí³ liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², la³ cun³ hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ chá³² tso³. 7 Tí³la³ tiá² jon² tsú² jmí¹ zian² yáh³, qui¹ tiá² jmí¹ lí²³ yáh³ can³ Elisabet hí³ jon², hi³ ja³bí¹ jmí¹ má²lieih²¹ bíh¹ tsú² siáh³ tá¹ gon³ jáun².

8 Ca³chó³² jmái¹ hi³ tin³ Zacarías quionh³ mí²tsáu² tsá² quionh³ hi³ jmu³ ta²¹ ta³ ní¹ Dió³². 9 La³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹ngi²³ jáun² tsá² ná¹lín³ hí³ mí²tsáu² hi³ tan² chí² jái¹³, jmí¹jáun² ca³chi² tsú² jái¹³, jáun² Zacarías bíh¹ tin³ hi³ tsa³hi³² hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², hi³ tsa³jín²

ziún². 10 Tá¹la³ jmí¹ dí¹jín³² tsú² jáun² ziún² ñí¹hiú¹³ né³, la³jín³² tsá² tionh² ñí¹ tauh²¹ la³ñí¹ jmí¹ ná¹liéinh³² Dió³². 11 Jmí¹jáun² ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ní¹con² Zacarías, hi³ zenh² tí³ cuá² chu²¹ can³² ní¹hiú¹³ ñí¹ dí¹jín³² tsú² jáun² ziún². 12 Jmí¹ ca³jien³² jáun² Zacarías tsá² hí³ né³, ca³la³ tiá² ñí³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lí³, ca³juénh² lín³² bí¹ tsú². 13 Tí³la³ tsá² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Zacarías, ha³ lí² juenh³, qui¹ Dió³² má²ca³nái³² hi³ hiú² mih³² hnú² jáun², hi³ jáun² né³bí¹ chau²¹ jmái¹ hi³ lí³zian² jan² jon² Elisabet ní²cuonh² hnú², tsá² teh¹ nú² Juan². 14 Ní¹ má¹ca³lí³zian² jáun² dáin² lí³ tsinh¹ lín²¹ nú², hi³ lí³ hiún² lín³² siáh³ honh² nú². Ja³bí¹ juóun³² lín³² siáh³ tsá² siáh³ lí³ hiún² tsí³ ní¹ má¹jáun²; 15 qui¹ jónh³² hnú² lí³quien² ní¹con² Dió³², jan² tsá² tiá² hính³ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³, sa³jun³ ma³chéi³ hính³, jan² tsá² má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zian². 16 Hi³ hí³ bíh¹ jmu³ hi³ juóun³² tsá² zian² hué³² *Israel jinh²¹ tí³ ní¹con² Dió³² Juo¹³. 17 Juan² hí³ bíh¹ joh¹³ jmí²chí³ jí³ pí³ hi³ la³jmí¹ quian³² jáun² Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *Tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ hí³ bíh¹ tín² tsó³² chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí². Hí³ bíh¹ jmu³ hi³ tiánh³² tsáu² re² tin² quionh³ jón²zih¹; hi³ jáun² tsá² tiá² má²tí³² héih³² quioh²¹ Dió³² né³, má²lí³tin² bíh¹ ma³tí³² má¹jáun². La³ jáun² bíh¹ chan³ tsú² hua³jan²¹ tsáu², hi³ jáun² hen³ tsáu² Tí³² Juo¹³ dí².

18 Jáun² Zacarías ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí³ ño¹ jná¹³ hi³ tson² jái¹³ juáh³ hnú² ní²? Qui¹ jan² tsá² má²liei²¹ lín²¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ní²uón³².

19 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Jná¹³ Gabriel, tsá² zenh² ná¹ ta³ ní¹ Dió³², Tsá² lí²ze³ jná¹³ hi³ ja³ngái¹ ná¹ jú¹ chú³² lá² ní¹con² hnú². 20 Tí³la³ ta³né³², cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ lí²tionh²

hnú² la³ cun³ hi³ lí²;juánh³² jná¹³ ní², jáun² tiú²uú² lí¹³ yáh³ hléh¹³ hnú², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³zian² jónh³² hnú². Jáí¹³ lá² lí³tí³ la³ cun³ jmái¹ hi³ má²tón³².

21 La³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ñéih³ ñí¹ tauh²¹ jáun² la³ñí¹ jmí¹ ná¹he² ná¹jan² Zacarías. Má²ná¹tsá²cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú², qui¹ he³ láih³² sa³ ca³lén³ lín³² yáh³ Zacarías ñí¹hiú¹³ jáun². 22 Tí³la³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² Zacarías má¹ná¹, tiú²uú² lí²³ yáh³ hléh³²; jmí¹jáun² ca³lí³lieih²¹ tsá² jmí¹ ná¹jaun² tsú² hí³ hi³ zia³² cáun² hi³ ca³jnia³ jéinh³² tsú² ñí¹hiú¹³ jáun². Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² lin¹ quionh³ cuo² hi³ tiú²uú² lí²³ hléh³².

23 Jmí¹ ca³tsín¹³ jáun² jmái¹, la³ cun³ jmái¹ hi³ ca³tin¹ jáun² Zacarías jmu³ ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ngah³ hñú¹³. 24 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³can³ Elisabet jon², hi³ jáun² cun³ hñá³ zíh² tiá² cuá²han³ tsú² hñú¹³, hi³ jmí¹ cuá¹lín²³ la³ lá²:

25 —Juóu³² jná¹³ má²ca³jmú³ la³ lá² ñí¹con² jná¹³, hi³ quin³ hua³heih²¹ quion²¹ jná¹³ ñí¹con² la³jín³² tsáu², hi³ tiá² jmí¹ lí²³ can²¹ jná¹³ dáin².

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² juáh³ hi³ lí³zian² Jesús

26 La³ má²jñéi³ zíh² hi³ lí³ la³ jáun² né³, ca³zen³ siáh³ Dió³² Gabriel, tsá²cuú² tsá²ta³, la³ tí³ cáun² juú² hín¹³ tí³ Galilea, juú² jmái² Nazaret, 27 hi³ tsa³jien³ jan² tsá²mi³ tsá¹mái¹³, tsá² jmái² Má²réi³, tsá² tiá² tsá²ñuh² má²ca³cáuh³². Tsá² hí³ ná¹lí³ jáí¹³ hi³ jenh¹³ cuo² quionh³ jan² tsá²ñuh² jmái² Sé³², tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. 28 Jáun² ca³hi³ tsá² hí³ ñéih³ ñí¹ jmí¹ cuá³ jáun² Má²réi³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hia² nú², hnú² tsá² jlánh¹ tí³² tsí³ Dió³²! Dió³² Juo¹³ dí² zenh² quiúnh¹ hnú². [Jlánh¹ má²mieh² hnú² Dió³² la³ cun³ bí¹ la³jín³² tsá²mi³ siánh³.]

29 Lí¹ ca³lín³ bíh¹ Má²réi³ jmí¹ ca³nái³² jáí¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² hí³. Jmí¹jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ he³ lí³ la³ jáun² hleh³² tsá² hí³. 30 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ siáh³:

—Má²réi³, ha³ lí² juenh³, qui¹ Dió³² má²hnió³ ma³mieh² hnú². 31 Jáun² né³, né³² can¹³ hnú² jan² dáin², Tsá² teh¹ nú² Jesús. 32 Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² lí³quien²; Tsá² téh³ tsú² Jon² Dió³², Tsá² cú² juenh². Hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí² jmu³ hi³ cuá¹ho² tsú² jáí¹³ hi³ lín³ tsú² re²¹ la³jmí¹ ca³cuá³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin²; 33 hi³ jáun² tsá² hí³ bíh¹ cuá³², hi³ cuá¹ho² jáí¹³ cun³ jmí¹hi³nio² ca³tin¹ la³jín³² tsá² Israel. Jáí¹³ hi³ hau³ tsú² jáun², tiá² tón³² jmái¹ tauh³ yáh³.

34 Jáun² né³, Má²réi³ ca³ngáih³ siáh³ tsá² hí³:

—¿Lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ la³ jáun², ní¹juáh³ tiá² ñí²uón³² jná¹³ má²zian² yáh³?

35 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² bíh¹ já³² ñí¹con² hnú², jí³ pí³ quióh²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², hi³ jláin³² hnú² la³jmí¹ lí³ cáun² jnie². Jáun² dáin² hí³ jónh³² hnú² lí¹³ cuá¹chan¹ hi³ ca³tin¹ Dió³², hi³ jáun² tsá² hí³ téh³ tsú² jon² Dió³². 36 Ja³bí¹ Elisabet renh² hnú² uá²jai³², lí³zian² jan² jon² uá¹jinh¹ má²lieih²¹ lín²¹ tsú²; hi³ jáun² né³, ta³né³² má²tí³ jñéi³ zíh² hi³ quian² tsú² jon², tsá² jmí¹ juáh²³ tsáu² hi³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ can³ jon². 37 Qui¹ ñí¹con² Dió³², hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².

38 Hi³ jáun² Má²réi³ né³ ca³juáh³:

—Jná¹³ la³², tsá² lín³ ná¹ quian²¹ Juóu³² ná¹, hi³ jáun² cuí¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² ní².

Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ ta³ ñí¹ Má²réi³.

Tsó³² Má²réi³ hñú¹³ Elisabet

39 Jmái¹ jáun² ngau³ Má²réi³ cú²hé² juí³² máh³, hi³ chau²¹ cáun² juú²

hín¹³ tí³ Judea. 40 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun², ca³hi³ ñéih³ hñú¹³ Zacarías, hi³ ca³juáh³:

—Hia² nú² Elisabet.

41 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Elisabet hi³ ca³juáh³ jáun² Má²réi³: “Hia² nú²”, jáun² la³juí³² ca³jienh³² dáin² hñu³ héin¹, hi³ ca³cónh³² siáh³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ Elisabet hí³.

42 Jmí¹jáun² ca³hléh³ tiá³ lín³² hi³ ca³juáh³:

—Dió³² jlánh¹ má²ca³ma³mieh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá²mi³ siánh³, jí³ jónh³² nú² siáh³ má²ca³ma³mieh² Dió³². 43 ¿Hin² dá² tsánh² jná¹³, hi³ jáun² sa³ mí¹ziú¹³ Juóu³² máh³ jná¹³ ja³ hi³ ja³je³? 44 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ lí¹cuen²¹ hnú² Dió³², ca³la³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ jón³² jná¹³ ca³jienh³² tiá³ lín³² hñu³ hén² ná¹. 45 Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú², tsá² ca³tionh² hnú² ta²¹, quí¹ lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²ca³juáh³ Dió³² Juo¹³ dí².

46 Hi³ jáun² Má²réi³ ca³juáh³:

Jmí¹ tsin³² jná¹³ má²quien² Juóu³² jná¹³,

47 hi³ má²hiún² tsin³² jná¹³ ca³tin¹ Dió³² Tsá² liáu³² jná¹³.

48 Quí¹ Dió³² má²ca³taunh² jná¹³ hó¹ñí¹, tsá² lín³ jná¹³ quian²¹ tsú².

Hi³ jáun² la³jín³² tsá² zian² ta³né³² jí³ jmái¹ né³bí¹ ja³² juáh³ hi³ jná¹³ jan² tsá² jlánh¹ bí¹ jmí¹ ren².

49 Quí¹ Dió³² Tsá² hien¹, Tsá² cú² juenh² má²ca³jmú³ hliáun³ lín³² hi³ chú³² ñí¹con² jná¹³;

50 hi³ ja³² mií³ tsí³ tsú² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² jmu² juénh² ñí¹con² tsú².

51 Quí¹ ta²¹ jueh³² lín³² má²ca³jmú³ Dió³², hi³ ca³láh¹³ hniéi² ñí¹con² tsá² jmí¹ ná¹jmu² tonh², jáun² lí¹ ca³hain³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² hí³ lí³.

52 Ca³jmú³ tsú² hi³ tiú²uú² quien² tsá² jmí¹ ná¹quien²,

hi³ jáun² tsá² tsí¹juí³ bíh¹ ca³zion³ tsú² hi³ lí³quien².

53 Tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹cuóunh²¹ bíh¹ ca³cuéh³ tsú² hliáun³ lín³², hi³ jáun² tsá² hánh³ né³, lí¹ hai²¹ cuá² ta³ bíh¹ ca³chanh³ tsú².

54 Ca³ma³hon³ tsú² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Israel, tsá² quian²¹,

tiá² ca³ja³có³ yáh³ tsí³ tsú² hi³ jmu³ juenh² tsí³ ñí¹con² tsá² hí³,

55 la³ cun³ rón³² lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² quionh³ dí¹hio³ nú¹deh³ dí² jmí¹tin².

Hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² jái¹³ quionh³ hla¹ Há²bran²¹ hi³ já³² mií³ tsí³ tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio²,

la³ má²quionh³ jón²zih¹ jón²cho¹ tsá² hí³.

56 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Má²réi³ la³ ní² né³, ca³ta³cua¹³ cun³ hni³² zih² hñú¹³ Elisabet. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ hñú¹³.

Jmái¹ hi³ ca³lí³zian² Juan² tsá² zion³ tsáu² jmái²

57 Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³, ca³chó³² jmái¹ hi³ lí³zian² jon² Elisabet, hi³ jáun² ca³lí³zian² jan² ñú²míh¹ jon² tsú². 58 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² jáun² tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ tsú² hi³ Dió³² jlánh¹ má²ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹ma³hiún² tsá² hí³ tsí³ quionh³ tsú². 59 Jáun² jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ jáun² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² dáin², hi³ jmí¹ hnió³ tsú² siáh³ hi³ lí³ jmái² dáin² Zacarías, la³jmí¹ jmái² jméi². 60 Tí³la³ mí¹ziú¹³ dáin² ca³juáh³:

—Ján¹han²¹, Juan² bíh¹ lí³ jmái² dáin².

61 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³²? Já² hí¹ jan² yáh³ jon³ renh² hnú² tiá² jmái² la³ ní².

62 Jmí¹jáun² hmóu³² tsá² hí³ ca³ngái³ ñí¹con² jméi² dáin² cun³quionh³ lí²¹, ní¹juáh³ he³ hnió³ tsú² lí³ jmái² dáin².

63 Jáun² ca³mí³ jméi² dáin² cáun²

jó¹hmá² pih²¹ hi³ ca³jmú³ huéh³ hi³ juáh³: “Juan² bíh¹ lí³ jmái² dáin²”. Jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ja³cáun² tsí³.
 64 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hléh³² Zacarías, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²quien² Dió³². 65 Ca³la³ jín³² tsá²co¹ tsú² ca³ja³cáun² lín³² tsí³ jmí¹ ca³lí³ ñi³² hi³ lí³ la³ jáun², hi³ jáun² jái¹³ jáun² ja³ngi³ ja¹ la³jín³² tsá² zian² tsí³ cuánh² tsí³ jën³ ñi¹ hín¹³ tí³ Judea.
 66 Ca³la³ jín³² tsá² ca³lí³ ñi³² hi³ jáun² jmí¹ ná¹hauh² tsí³, hi³ jmí¹ ngaih³² tsú² siáh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿He³ bíh¹ jmu³ dáin² hí³?

Quí¹ jmí¹ má²lin¹ lín²¹ bíh¹ hi³ tanh² Dió³² hó¹ñi¹ dáin² hí³.

Sun¹ hi³ ca³hie³ Zacarías

67 Jáun² Zacarías jméi² dáin² hí³ ca³cónh³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³hléh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³:

68 “Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² Juo¹³ tsá² Israel, quí¹ má²cuán² tsú² ja¹ ñi¹ tiauh¹ dí², tsá² tiauh² dí² jo³cuo² tsú², hi³ má²ca³liáu³² tsú² siáh³.

69 Quí¹ ca³cuen³ tsú² jan² Tsá² liáu³² dí²,

jan² Tsá² ñi¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹,

tsá² ca³lín³ hí³ quian²¹ Dió³².

70 Má²ca³ma³tí³² bíh¹ Dió³² jái¹³ hi³ ca³jmú³ quionh³ tsá² chun¹ joh¹,

tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jë¹ Dió³² jmí¹tin²,

71 hi³ ca³juáh³ Dió³² hi³ liáu³² jnoh¹ ñi¹con² tsá² jmu² hniei² quiúnh¹ dí²,

ji³ ñi¹con² ca³la³ jín³² tsá² hau² dí² ní² siáh³.

72 Má²ca³ja³ bíh¹ mií³ tsí³ tsú² ñi¹con² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin².

Tiá² tsá²có³ yáh³ tsí³ tsú² nió³² hien¹ hi³ ca³tanh² jáun² la³ cun³ jmí¹tin²,

73 la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² ñi¹con² hla¹ Há²bran²¹, jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí².

74 Hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ liáu³² tsú² jnoh¹ ñi¹con² tsá² jmu² hniei² quiúnh¹ dí²,

hi³ jáun² tiá² juénh² yáh³ dí² hi³ má¹ti²¹ ñi¹con² tsú²,

75 hi³ chun¹ dí², hi³ ná¹chan¹ dí² ñi¹con² tsú² la³ cun³ jmái¹ hi³ ziaun² dí².

76 Jáun² né³, hnú² jón³² jná¹³, hnú² té³ tsú² tí³² jë¹ Dió³²,

tsá² lín³ quian²¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²,

quí¹ hnú² bíh¹ tsá² cuóh¹³ chí¹ján³ la³ñi¹,

hi³ jmúh¹³ hnú² hua³jan²¹ juí³² ñi¹ tsó²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

77 Jmúh¹³ hnú² hi³ lí³ ñi³² tsá² joh¹ tsú² ha³ lánh³ lí¹³ liáun³ tsú²,

ji³ hi³ hin³ siáh³ tsáu¹³ tsú².

78 Quí¹ Dió³² ja³² lín³² mií³ tsí³ ñi¹con² dí²,

hi³ jáun² cué³² tsú² cáun² joh¹ quiú¹³ dí² hi³ lí¹³ la³jmí¹ lí³ hi³ ca³jniá³² cáun² jmái¹ hmai²¹.

79 Tsá² hí³ jmu³ hi³ tai²¹ joh¹ ñi¹con² tsá² tionh² já¹niei²,

ji³ tsá² tionh² ñi¹ he² heinh²¹ quioh²¹ hmú³² ní² siáh³.

Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² hie³² juí³² hi³ ha³ lánh³ lí¹³ niau²¹ tie³ tsí³ dí²”.

80 Hi³ jáun² né³, ca³cuon³ bíh¹ ñú²míh¹ hí³, hi³ tsá²lí³hún¹ siáh³ tsí³. Jáun² ca³ñi¹cuá² tsú² ñi¹ lí³ hué³² quiéin², ca³la³ ñi¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³ma³jnia² tsú² tá¹³ ñi¹con² tsá² Israel.

2

Jmái¹ hi³ ca³lí³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo

(Mateo 1:18-25; Juan 1:14)

1 Jmí¹jáun², Augusto *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ cuá³ juú² Roma ca³jmú³ héih³² hi³ la³jín³² tsá² zian² la³ cun³ hué³² ñi¹ hu²¹ cuo² tsú² tónh³² ñi¹ sí² quioh²¹ dí². 2 La³ñi¹ jéin³² hi³ ca³tónh³² bíh¹ tsú² tsáu² sí² jmí¹jáun², jmái¹ hi³

jmí¹ cuá¹lín³ jáun² Cirenio ta²¹ hué³² Siria. ³ La³jín³² tsáu² ca³lí³ hniáuh³² tsa³tánh¹ juú² ñí¹ ca³lí³ zian² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³, hi³ tsa³tiónh³² sí². ⁴ Hi³ jáun² bíh¹ cua³han³ Sé³² já¹ juú² Nazaret, juú² hín¹³ tí³ Galilea, hi³ ngau³ tí³ juú² jmái² Belén, juú² hín¹³ tí³ Judea, ñí¹ ca³lí³ zian² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, quí¹ Sé³² lín³ jan² tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ hí³. ⁵ Hi³ jáun² ñéi¹ tsú² juú² Belén, hi³ ca³ñí¹tiónh²¹ sí² cu³tsa³² quionh³ Má²réi³, tsá² jmí¹ má²ná¹lí³ hí³ jái¹³ hi³ jéinh³² tsú² cuo² quionh³. Jmí¹jáun² jmí¹ má²quian² bíh¹ Má²réi³ jon². ⁶ Jáun² tá¹la³ tiáunh¹ tsú² jáun² já¹ juú² Belén bíh¹, ca³chó³² jmái¹ hí³ lí³ zian² jon² Má²réi³. ⁷ Hi³ jáun² ca³lí³ zian² dún² tsá² ñí¹ jon² tsú², jáun² ca³tsáinh³² tsú² tsí¹há², hi³ jáun² ca³tanh² tsú² siáh³ tí³ ñeh² hñu³ hmá²mu² pa²¹ rón³² ñéih³ hñú¹³ jáh³, quí¹ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ hñú³ ñí¹ jmí¹ lí³ jnioh¹³ tsú².

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jnia² jeinh³² tsá²ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh²

⁸ Hi³ jáun² né³, ñí¹ náí² ñí¹ má²janh² juú² Belén jáun² jmí¹ tiáunh¹ tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh¹ ta³ já¹niéi². ⁹ Jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² ca³tái³ joh¹ quioh²¹ Dió³² cu³ jéin³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³; hi³ jáun² né³, tsá² hí³ ca³juénh² lín³² bíh¹. ¹⁰ Tí³la³ tsá² ca³jnia³ hí³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ quion¹ cáun² jú¹ chú³², jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsáu², hi³ jáun² lí³ hiún² lín³² tsí³ tsú². ¹¹ Quí¹ né³² ca³lí³ zian² jan² dain² juú²co¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jan² Tsá² liáu³² hnoh², Tsá² lín³ Cristo Juo¹³ dí². ¹² Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ rón³² lí³ cuóun³² hnoh² dain² hí³: Dain² hí³ chanh²¹ náh² hí³ rá¹tsainh³² tsí¹há², hi³ rá²hún¹ tí³ ñeh² hñu³ hmá²mu² quioh²¹ jáh³.

¹³ Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmí¹ cá¹jnia³ juóun³² lín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² já²taunh²¹ hñu³mi³cuú², can³² ñí¹ jmí¹ zenh¹ jáun² tsá² jan² hí³, hi³ má²ná¹má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ má²ná¹juáh²³:

¹⁴ “iTsá² tionh² hñu³mi³cuú² cuí¹ má¹quien² Dió³²,

hi³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ ní² siáh³ cuí¹ tionh² cáun² hi³ re² hi³ tin²,

ca³la³ jín³² tsáu² tanh² Dió³² hó¹ñí¹!”

¹⁵ Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ hñu³mi³cuú² né³, jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ já¹ziáh² ca³juu³ ca³hlénh³ la³ lá²:

—Ma³tsáu¹³ tí³ já¹ juú² Belén, hi³ tsá¹neh²¹ la³ cun³ hi³ má²lí³², hi³ má²lí²juáh³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí².

¹⁶ Jáun² ja³taunh²¹ tsú² cú²hé². Jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun², ca³chanh²¹ tsú² Má²réi³ quionh³ Sé³² jí³ dain² siáh³, hi³ rá²hún¹ tí³ ñeh² cáun² hñu³ hmá²mu² quioh²¹ jáh³. ¹⁷ Jmí¹ má²lí²jien³² tsú² jáun² dain² né³, ca³chá³ tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³tin¹ dain². ¹⁸ Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹nái³² ca³ja³cáun² tsí³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² hí³. ¹⁹ Tí³la³ Má²réi³ má¹ná¹, ca³hmá³ bíh¹ la³jí³² jái¹³ jáun² hñu³ tsí³, hi³ ca³hnauh² tsú² tsí³ ca³tí²¹ hi³ jáun². ²⁰ Hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ já¹ziáh² ja³tanh²¹, hi³ má²hí¹má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ má²hí¹má²quien² tsú² Dió³², quí¹hliá² má²lí²niéi³² tsú² jí³ hi³ má²lí²jie³ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

Tsa³ma³jnia² tsú² dain² Jesús cuáh³² chin¹

²¹ Jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ hi³ ca³lí³ zian² jáun² dain² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²; jmí¹jáun² ca³jmu³ tsú² hi³ lí³ jmái² dain² Jesús, la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹con² Má²réi³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ can³ tsú² dain².

22 Jmí¹ ca³tsín¹³ jáun² jmái¹ hi³ má²lí¹³ lí³ jin² mí¹ziú¹³ Jesús quionh³ Sé³² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jáun² ca³ñí¹jan² tsú² dáin² hí³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹ma³jnia² tsú² dáin² hí³ ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí².
 23 La³ jáun² ca³jmú³ tsú² quí¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Ca³la³ jín³² tsá²ñuh², tsá² lí³zian² la³ñí¹ ca³tin¹ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí²”.
 24 Hi³ jáun² bíh¹ ca³ñí¹táunh¹ tsú² ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹cuen¹³ tsú² jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ dáin² jon², quí¹hliá² liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ yáh³ dí² rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² cuen³ tsú² gon³ jú²pe³² míh¹ ho³lá²dá² gon³ jái² tiáun².
 25 Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmái² Si³ñóh³ já¹ juú² Jerusalén. Tsá² hí³ jmí¹ lín³ jan² tsá² chun¹, hi³ jmí¹ má²tsú² má²jónh³² Dió³², hi³ jmí¹ jan³² tsú² hi³ liáun³ tsá² *Israel. Jmí¹ quionh³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹,
 26 hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ né³ ca³jmú³ lín¹ ñí¹con² tsú² hi³ tiá² má²jún³ yáh³ tsú² ta³ tiá² má²lí²jien³² Tsá² lín¹³ Cristo, Tsá² zen³ hí³ Dió³² Juo¹³ dí².
 27 Jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ ca³ze³ tsú² tí³ hñu³ cuáh³² chín¹; jmí¹jáun² ca³ñí¹jau² jméi² mí¹ziú¹³ dáin² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ tsa³ma³tí³² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹.
 28 Jmí¹jáun² ca³zanh³ Si³ñóh³ dáin² hí³, hi³ ca³ma³tsú² ma³jónh³² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:
 29 “Hnú² Juóu³² jná¹³, ta³né³² má²lí¹³ bíh¹ jún³ jná¹³ cáun² hi³ re² hi³ tin², quí¹ má²lí²ma³tih²¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmuh³ hnú² jáun² quiúnh¹ jná¹³, tsá² lín³ jná¹³ quian²¹ hnú²;
 30 quí¹ má²lí²jien¹ bíh¹ jná¹³ cun³quionh³ mí¹ñi³² huen² Tsá² liáu³² jnoh¹,
 31 Tsá² ca³cuen²¹ hnú² lá² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsáu².

32 Tsá² lá² bíh¹ lín¹³ joh¹ hi³ tai²¹ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ma³quien² tsáu² tsá² Israel, tsá² joh² hnú²”.

33 Lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ jméi² mí¹ziú¹³ Jesús jmí¹ ca³nái³² la³jí³² jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Si³ñóh³ ca³tin¹ dáin² hí³.
 34 Hi³ jáun² Si³ñóh³ ca³ma³mieh² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jesús:

—Sá¹ní² jie³, dáin² lá² bíh¹ jmu³ hi³ juóun³² lín³² tsá² Israel hua³ jlính³, hi³ juóun³² lín³² tsá² tiá² jmí¹ ná¹pin³ siáh³ nu³ tiánh³. Hi³ lín¹³ tsú² cáun² lí²¹ hi³ juóun³² lín³² tsáu² tiá² jéi¹³; 35 la³ jáun² bí¹ lí¹³ hi³ lí³ lín¹ la³ cun³ hi³ ná¹tioh³ hñu³ tsí³ tsáu² ma³ quin³² ma³ jan³². Hi³ ca³tin¹ huen² hnú² siáh³, chau²¹ jmái¹ hi³ lí¹³ honh² hnú² la³jmí¹ lí³ hi³ ja³hính¹ nú² quionh³ cáun² mí¹ja².

36 Ja³bí¹ ñí¹ jáun² siáh³ jmí¹ zenh¹ jan² tsá²mi³ tsá² jmí¹ lín³ *ti³² jé¹ Dió³², tsá² jmí¹ jmái² mí¹ Hán¹, jon² hla¹ Fanuel, tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Aser. Tsá² hí³ má²lieih²¹ lín²¹ bíh¹. Tsá²míh¹ bí¹ tsú² jmí¹ ca³jenh² cuo², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² quiau³ mii² quionh³ ñí²cuo²; 37 jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lí³ hnái³ bíh¹ tsú². Tiá² jmí¹ cuá²hain³² yáh³ tsú² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun², hi³ jmí¹ cuá¹má²tsú² má²jónh³² Dió³² Juo¹³ dí² la³ huá² la³ jma², hi³ cuá¹má²hien²¹ hi³ cuá¹liéinh³² siáh³ Dió³²; hi³ jáun² jmí¹jáun² jmí¹ má²hún¹ tsú² quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quiún³ mii².
 38 Jáun² né³, mí¹ Hán¹ hí³ ca³chó³² ñí¹ jmí¹ tionh¹ tsú² jáun², hi³ jáun² ca³ma³tsú² má²jónh³² Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hléh³ tsú² hi³ ca³tin¹ dáin² Jesús hí³ ñí¹con² tsá² Israel tionh² ñí¹ jáun², tsá² ná¹jan³² hi³ hi³ liáu³ juú² Jerusalén [ñí¹con² tsá² *romanos].

Ja³tanh²¹ tsú² siáh³ juú² Nazaret

39 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²ma³tí³² tsú² jáun² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí², ja³tanh²¹ tsú² siáh³ tí³ juú²co¹, juú² Nazaret,

juú² hín¹³ tí³ Galilea. 40 Hi³ jáun² ca³cuon³ bíh¹ ñú²míh¹ hí³, hí³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí³pin³, jí³ hí³ tí³ lí³mí¹ lí²jnia² siáh³ jmí¹ tsí³, hí³ ca³ma³hé² ma³mieh² lín³² siáh³ Dió³². 2

Ñú²míh¹ Jesús tsó³² hñu³ cuáh³² chín¹

41 Hi³ jáun² né³, cú² jéin² cú² mii² jmí¹ tí³² *Jmí¹hien¹ bíh¹, tí² tsá²táunh¹ jméi² mí¹ziú¹³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén. 42 Jáun² né³, jmí¹ ca³tsín¹³ jáun² quia³tún³ mieh² Jesús, ca³ñí¹jan² tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén, la³ cun³ qui³ ná¹ngi²³ tsú² hí³ tsá²táunh¹ jmáí¹ jáun². 43 Jmí¹ ca³tu³² jáun² jmáí¹ né³, ja³tanh²¹ bíh¹ tsú² tí³ juú²co¹; tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³ta³cua¹³ bíh¹ Jerusalén ta³ tiá² ñi³² jméi² mí¹ziú¹³. 44 Jmí¹ hí¹lín²³ tsú² hí³ cáun² cuá¹jáunh²³ bíh¹ Jesús ja¹ tsáu², hí³ tá¹la³ jáun² né³ ca³jmú³ tsú² cú² jmáí¹ jui³²; tí³la³ jmí¹ ca³hnah² tsú² ñú²míh¹ Jesús ja¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ jí³ ja¹ tsá² má²cuóun³ quionh³ tsú² ní² siáh³, 45 tiá² ca³chanh²¹ yáh³ tsú². Hi³ jáun² já¹taunh²¹ tsú² siáh³ tí³ Jerusalén, hí³ ja³hniah² ñú²míh¹ ñi¹ jáun².

46 Jmí¹ la³ má²hni³² jmáí¹ jáun² máh³, ca³chanh²¹ tsú² ñú²míh¹ hñu³ cuáh³² chín¹, hí³ cuá¹tón²¹ ja¹ quioh²¹ tí³² liei²¹, hí³ cuá¹nái³² jái¹³ quioh²¹ tsá² hí³, jí³ hí³ cuá¹nga² siáh³. 47 Hi³ jáun² ca³la³ jín³² tsá² jmí¹ ná¹nái³² hí³ jē¹ ñú²míh¹, jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ cun³ñí¹ hí³ jlánh¹ re² jmí¹ cuá¹nga² ñú²míh¹ hí³, jí³ ca³tí²¹ la³jí³² hí³ jmí¹ má²ñi³² ní² siáh³. 48 Jáun² lí¹ ca³lín³ bíh¹ jméi² mí¹ziú¹³ jmí¹ ca³jé³; hí³ jáun² ca³juáh³ mí¹ziú¹³:

—Jón³, ¿he³ láih³² la³ ní² lí²jmoh¹ hnú² jnoh¹? Jmí¹ má²hi³² lín³² bíh¹ tsín³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ ñeh² nú², hí³ má²lí²hnauh¹³ lín³² jnoh¹ hnú².

49 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—¿He³ láih³² hnauh²³ hnoh² jná¹³? ¿Hí¹ tiá² ñíh¹ hnoh² hí³ ca³tin¹ jná¹³ ñi²¹ hñú¹³ Ñuh³²?

50 Tí³la³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² tiá² ca³ngi¹³ yáh³ hí³ ca³juáh³ jáun² jon².

51 Hi³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹ tsú² quionh³ ñú²míh¹ juú² Nazaret. Hi³ jáun² ñú²míh¹ hí³ jmí¹ tanh² ta²¹ jméi² mí¹ziú¹³; hí³ mí¹ziú¹³ tsú² né³, ca³hmá³ hñu³ tsí³ la³jí³² hí³ má²lí³² jáun². 52 Tá¹la³ ca³cuon³ jáun² Jesús, tí³ lí³mí¹ re² jmí¹ cháunh²³ bíh¹ tsí³, hí³ Dió³² ca³lí³ hiún² siáh³ tsí³ ca³tin¹ tsú², hí³ ca³lí³ hiún² siáh³ tsí³ la³jín³² tsáu².

3

Juan tsá² ziau² jmáí² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:6-8, 15-34)

1 La³ má²quia³hñá³ mii² hí³ lín³ jáun² Tiberio *tsá² cuá¹lín³ mī³chí¹ juú² Roma, ja³bí¹ Poncio Pilato jmí¹ lín³ tsá² ho² ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Judea. Ja³bí¹ jmáí¹ jáun² jmí¹ lín³ Herodes ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Galilea, jáun² Pí²liéi¹ rainh²¹ Herodes hí³ jmí¹ lín³ siáh³ ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Iturea jí³ Traconite ní² siáh³, hí³ Lisantias né³, jmí¹ lín³ ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Abilinia. 2 Ja³bí¹ jmáí¹ jáun² jmí¹ lín³ Anás mí²tsá² hien¹ quionh³ Caifás. Jmí¹ jáun² ca³cué³ Dió³² cáun² jái¹³ ñí¹con² Juan² jon² Zacarías tá¹la³ jmí¹ cuá³ tsú² jáun² hué³² quiéin². 3 Jáun² Juan² hí³ ca³ñí¹nga¹ la³ tán¹ can³² cua³ Jordán, hí³ zaih³² tsú² tsáu² hí³ ca³tí²¹ zón³² tsú² jmáí², hí³ hniáuh³² záí³² tsú² jmí¹ tsí³ ní² siáh³, hí³ jáun² lí¹³ hin³ tsáu¹³ tsú². 4 La³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Isaías tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², hí³ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:

Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu² hí³ ñí¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ juí³² ñí¹ já²¹
Juo¹³ dí²; jmu³ náh² cáun² juí³²
cú²tso².

5 Hniáuh³² conh²¹ la³jí³² ñí¹ há¹tí²
há¹hmúh²³,
jí³ la³jí³² ñí¹ lí³ máh³ la³ má²quionh³
tsí³ cuánh² tsí³ jën³ ní² hniáuh³²
lí¹³ máí²,

la³jí³² juí³² jliu³² siáh³ hniáuh³² la¹³
cú²tso²,

jí³ la³jí³² juí³² tiá²re² máí² ní² hniáuh³²
la¹³ máí²;

6 hí³ jáun² la³jin³² tsá² zian²
hngá¹máh³ lí¹³ jien³² tsá² liáu³²
dí² hí³ cuen³ Dió³².

7 Jmí¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hnió³
zón³² jmái² né³, ca³záih³ dí² la³ lá²:

—jHnoh² dá² jón²zih¹ jon²cho¹
jáh³hláinh¹ bíh¹! ¿Hin² dá² tsánh²
ca³zái³ hnoh² hí³ hniáuh³² cuóunh¹³
náh² ca³tí²¹ uu³mí²tsí³² hí³ má²ja³²
má²janh²? 8 Jmu³ náh² lin¹ hí³
má²ca³za² jmí¹ honh² náh², ha³ lí²uú²
lí¹ cuú¹ lín¹³ náh² hí³ lí¹³ liáun³ náh²
cun³ñí¹ hí³hliá² jón²zih¹ jón²cho¹
hla¹ Há²bran²¹, qui¹ jná¹³ juanh³²
hí³ hí¹ ca³la³ tí³ quín¹ lá² yáh³ lí¹³
jmu³ Dió³² hí³ lán¹ jón²zih¹ jón²cho¹
hla¹ Há²bran²¹. 9 Qui¹ má²rá¹lí³ bíh¹
hua³jan²¹ mí¹chí¹ hí³ quiúh³² tsú²
la³jí³² hmá² tiá² máí³ chu²¹ háí³², hí³
jáun² tsa³toh³ já¹ sí².

10 Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³ngái³
la³jin³² tsá² hí³, hí³ ca³juáh³:

—¿He³ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹
né³?

11 Jáun² Juan² ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ tsá² nióh³² tun³ ha¹,
hniáuh³² cué³² tsú² cáun² ñí¹con²
tsá² tiá² zia³² hí¹ cáun² quioh²¹; hí³
ní¹juáh³ tsá² zia³² siáh³ má³² quioh²¹,
hniáuh³² tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá² tiá²
zia³² quioh²¹.

12 Jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹ siáh³
*tsá² chí² hmah²¹ hí³ hnió³ zón³²
jmái², hí³ jáun² ca³ngái³ dí² Juan²:

—Hnú² tí³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmú¹³
jnoh¹?

13 Hí³ jáun² Juan² ca³juáh³:

—Ha³ lí² can² náh² hmah²¹ chí¹nga²
la³ cun³ bí¹ hí³ má²lí²juáh³ juóuh³²
náh².

14 Ja³bí¹ jmí¹jáun² cua³taunh²¹ siáh³
ma³jan² hliáu³ hí³ ca³ngái³ Juan²:

—Hí³ jnoh¹ né³, ¿he³ hniáuh³² jmú¹³
jnoh¹?

Hí³ jáun² Juan² ca³záih³ siáh³ tsá²
hí³:

—Ha³ lí² jmu² náh² hian² honh²
hí³ quin¹³ náh² hí³ quioh²¹ tsáu²; hí³
sa³jun³ cueh¹ náh² tsú² tso³, cáun² hí³
tiá² lí²jmú³ tsú². Hniáuh³² má¹hiúnh¹³
náh² honh² la³ cun³ hmah²¹ hí³
má²hlánh¹ náh².

15 La³jin³² tsá² tionh² hí³ jmí¹
má²ná¹jan² Tsá² lín³ Cristo, Tsá²
ca³jmú³ hí³ Dió³² jáí¹³ hí³ zen³; hí³
jáun² jmí¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hí³
ca³juáh³ hu³sa³ Juan² bíh¹ lín³ Cristo.
16 Tí³la³ Juan² ca³juáh³, hí³ ca³záih³
la³jin³² tsá² hí³:

—Tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmái²
hnoh² cun³quionh³ jmí² jma³; tí³la³
né³bí¹ já²¹ jan² Tsá² jlánh¹ quien² la³
cun³ bí¹ jná¹³, qui¹ cun³ tiá² cu³ tiá²
ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³,
hí³ sa³jun³ quien² jná¹³ hí³ hueh²¹
láu² tsí³² ta³ tsú². Jáun² Tsá² hí³
bíh¹ ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³
Jmí²chí³ Chun¹ jí³ cun³quionh³ sí² ní²
siáh³. 17 Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³
cuah²¹ quioh²¹ hí³ chí³² cuú²miih²¹,
hí³ jáun² tsa³cuí³² má¹qui³². Chá³² tsú²
cu³lí²¹ cuú²miih²¹ má²ji² jáun² ñéih³
hñu³cuí³ quioh²¹; hí³ jáun² má¹qui³²
jáun² né³, tsa³toh³ já¹ sí² bíh¹, cáun² sí²
hí³ tiá² tón³² jmái¹ yéí³².

18 Hliáun³ lín³² bíh¹ hí³ ca³hli³
ca³liéinh³² Juan² tsáu². La³ jáun²
bíh¹ lí³ hí³ ca³nga³ tsú² jú¹ chú³²
quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsáu². 19 Ja³bí¹
la³ jáun² ca³jí³ tsú² siáh³ hí³ ca³tin¹
Herodes tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hué¹³
Galilea jáun², qui¹hliá² ca³jan³ tsú²
Herodías ñí²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹; hí³
ja³bí¹ ca³jí³ tsú² siáh³ ca³tí²¹ la³jí³² ta²¹
hlaih³ hí³ má²ca³jmú³ tsú² ñí¹ hná¹
jáun². 20 Tí³la³ Herodes hí³, cun³ jáun²

ca³jmú³ bíh¹ cónh³í¹ cáun² hi³ hlah³:
hi³ ca³tanh² Juan² hñu³mí¹ñí², tsá²
jmí¹ zion² hí³ jmái² tsáu².

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²
(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11;
Juan 1:31-34)

²¹ [Ñeh² bí¹ hi³ quiunh²¹ Juan² la³
jáun²,] tá¹la³ jmí¹ dí¹zion² jáun² Juan²
jmái² la³jín³² tsáu², ja³bí¹ jmí¹jáun²
siáh³ cáun³ Jesús jmái². Tá¹la³ jmí¹
dí¹liéinh³² jáun² Jesús Jméi² né³,
ca³niá³ hñu³mí³cuú²; ²² hi³ jáun²
jmí¹jáun² ca³son² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹
quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan²
jáí². Hi³ jáun² jmí¹jáun² ñí¹ja²¹ siáh³
cáun² mah¹, hi³ ñí¹juah²¹:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³
lín³² jná¹³; jlánh¹ hiún² tsin³² jná¹³
ca³tin¹ hnú².

Tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús
(Mateo 1:1-17)

²³ Quiu³quia³ mii² jmí¹ má²hún¹
Jesús la³cun³ jmí¹ ca³ma³liáu³² tá¹³.
Jáun² né³, la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹lín²³
jáun² tsáu² hi³ jon² Sé³² bíh¹ Jesús;
jáun² jméi² Sé³² né³ jmái² Elí. ²⁴ Matat
bíh¹ jméi² Elí, Leví bíh¹ jméi² Matat,
Melqui bíh¹ jméi² Leví, Jana bíh¹
jméi² Melqui, Sé³² bíh¹ jméi² Jana,
Matatías bíh¹ jméi² Sé³², ²⁵ Amós bíh¹
jméi² Matatías, Nahum bíh¹ jméi²
Amós, Esli bíh¹ jméi² Nahum, Nagai
bíh¹ jméi² Esli, Maat bíh¹ jméi² Nagai,
²⁶ Matatías bíh¹ jméi² Maat, Semei
bíh¹ jméi² Matatías, Josec bíh¹ jméi²
Semei, Judá bíh¹ jméi² Josec, Joanán
bíh¹ jméi² Judá, ²⁷ Resa bíh¹ jméi²
Joanán, Zorobabel bíh¹ jméi² Resa,
Salatiel bíh¹ jméi² Zorobabel, Neri
bíh¹ jméi² Salatiel, Melqui bíh¹ jméi²
Neri, ²⁸ Adi bíh¹ jméi² Melqui, Cosam
bíh¹ jméi² Adi, Elmadam bíh¹ jméi²
Cosam, Er bíh¹ jméi² Elmadam, Josué
bíh¹ jméi² Er, ²⁹ Eliezer bíh¹ jméi²
Josué, Jorim bíh¹ jméi² Eliezer, Matat
bíh¹ jméi² Jorim, Leví bíh¹ jméi²
Matat, ³⁰ Si³ñóh³ bíh¹ jméi² Leví,

Judá bíh¹ jméi² Si³ñóh³, Sé³² bíh¹
jméi² Judá, Jonam bíh¹ jméi² Sé³²,
Eliaquim bíh¹ jméi² Jonam, Melea
bíh¹ jméi² Eliaquim, ³¹ Mena bíh¹
jméi² Melea, Matata bíh¹ jméi² Mena,
Natán bíh¹ jméi² Matata, Dá²vi²¹ bíh¹
jméi² Natán, ³² Isaí bíh¹ jméi² Dá²vi²¹,
Obed bíh¹ jméi² Isaí, Booz bíh¹ jméi²
Obed, Sala bíh¹ jméi² Booz, Naasón
bíh¹ jméi² Sala, Aminadab bíh¹ jméi²
Naasón, ³³ Admin bíh¹ jméi² Ami-
nadab, Arni bíh¹ jméi² Admin, Esrom
bíh¹ jméi² Arni, Fares bíh¹ jméi²
Esrom, Judá bíh¹ jméi² Fares, Jacob
bíh¹ jméi² Judá, ³⁴ Isaac bíh¹ jméi²
Jacob, Há²bran²¹ bíh¹ jméi² Isaac, Taré
bíh¹ jméi² Há²bran²¹, Nacor bíh¹ jméi²
Taré, Serug bíh¹ jméi² Nacor, ³⁵ Ragau
bíh¹ jméi² Serug, Peleg bíh¹ jméi²
Ragau, Heber bíh¹ jméi² Peleg, Sala
bíh¹ jméi² Heber, Cainán bíh¹ jméi²
Sala, ³⁶ Arfaxad bíh¹ jméi² Cainán,
Sem bíh¹ jméi² Arfaxad, Noé bíh¹
jméi² Sem, Lamec bíh¹ jméi² Noé,
Matusalén bíh¹ jméi² Lamec, ³⁷ Enoc
bíh¹ jméi² Matusalén, Jared bíh¹ jméi²
Enoc, Mahalaleel bíh¹ jméi² Jared,
Cainán bíh¹ jméi² Mahalaleel, Enós
bíh¹ jméi² Cainán, ³⁸ Set bíh¹ jméi²
Enós, Adán bíh¹ jméi² Set, hi³ jáun²
né³, Dió³² bíh¹ jméi² Adán.

4

Satanás cá² lan²³ Jesús
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

¹ Jmí¹ má²cáun³ jáun² Jesús jmái²
né³, cua³han³ cua³ Jordán, ca³la³
canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³; hi³
jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hí³ né³, ca³jau³
Jesús tí³ hué³² quiéin². ² Hué³² quiéin²
jáun² né³, ca³cuá³ tsú² tu³ló³² jmái¹,
hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ca³ ca³lau³ tsú²
tsá² hláinh¹. Tá¹la³ jáun² né³, hí¹
cú¹pih²¹ má³² tiá² ca³cúh² yáh³ tsú².
Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lí³ ñí¹cuóunh²¹.
³ Jmí¹jáun² ca³záih³ tsá² hláinh¹ Jesús
la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³², jmu³ neh²¹ hi³ quín¹ lá² jeinh²¹ *hí³ cuú²mih²¹.

⁴Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ hí³ yáh³ lí¹³ zian² tsáu², [ti³la³ la³ má²quionh³ la³jí³² jái¹³ hi³ ja³² ho³ Dió³² bíh¹]”.

⁵Jáun² tsá² hláinh¹ hí³ ca³jan³ Jesús cáun² tsi³ máh³ ñe¹ lín²¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ hi³ jie³ Jesús cu³tiá³ pih²¹ la³jí³² juú² ñí¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹lín³ ta²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³. ⁶Jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ cué¹³ jái¹³ hi³ hnú² jmúh¹³ héih³² ñí¹con² la³jí³² juú² jniá³ ní², la³ má²quionh³ la³jí³² hi³ zia³² ní² quioh²¹ siáh³. Quí¹ jo³uón³² jná¹³ bíh¹ má²nio² la³jí³² hi³ jniá³ ní², hi³ jáun² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² hnó³² jná¹³ cue¹, jná¹³ bíh¹ tsá² cue¹ tsú². ⁷Jáun² né³, ní¹juáh³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñí³² jná¹³, hi³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³, jáun² hnú² bíh¹ hian³ ca³la³ jí³².

⁸Ti³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hláinh¹ hí³:

—[Cuánh² quián¹³ *Satanás, quí¹] ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hi³ ñí¹jí²¹ la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹hain²¹ nú²”.

⁹Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jan³ siáh³ tsá² hláinh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén hí³ ca³ñí¹dí³chin³ dí² Jesús tí³ tsáih³ cuáh³² chín¹, jáun² ca³záih³ dí²:

—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ hnú² Jon² Dió³², tanh² la³ tí³ hué³² ó³² neh²¹, ¹⁰quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jmu³ hua³hi¹³ hnú²;

¹¹hi³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo² hmóu³²,

quí¹ ní² lí¹ ca³cuíh³ tanh¹ hnú² cun³quionh³ quín¹.

¹²Ti³la³ Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Ja³bí¹ ñí¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.

¹³Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²cá² lí²lian³ tsá² hláinh¹ Jesús cun³quionh³ la³jí³² hi³ ní² né³, ca³quin³ cu³tiá³ tí³ có³².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea (Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴Jmí¹ jaunh²¹ jáun² Jesús Galilea, ca³la³ canh² pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³. Jmí¹jáun² jlánh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ tsáu² hi³ ca³tin¹ tsú² la³cu³ la³jéin³ tá¹ cáun² hué³² jáun². ¹⁵Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ñí¹ma³tin² tsú² tsáu² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ lí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ma³quien² Jesús.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³

(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶Jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³. Jáun² *jmá¹ hi³ tionh² jáun² tsá² judíos tie³, ca³hi³ tsú² hñu³ cuáh³², la³ cun³ qui³ tan² tsú² jmu². Hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² zenh² hi³ hí³² Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³².

¹⁷Jáun² né³, ñí¹con² Jesús ca³cué³ tsáu² Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías, tsá² jmí¹ lín³ *tí³² jē¹ Dió³². Jmí¹ ca³jen³ tsú² sí² jáun², jáun² ca³choh¹³ tsú² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²:

¹⁸“Jmí²chí³ joh¹ Juóu³² jná¹³ ta³ cuá¹tsi²¹ ñí¹ quion²¹ jná¹³,

quí¹ má²ca³jmú³ tsú² hi³ cuá¹chan¹ jná¹³ hi³ ñí¹cué³ jú¹ chú³²

ñí¹con² tsá² tia³mii²;

ca³ze³ tsú² jná¹³ [hi³ jmah²¹ jná¹³ tsá² nio² hlah³ tsí³]

hi³ ngái¹ jná¹³ siáh³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² ná¹tson³ hi³ lí¹³ liáun³ tsú²,

hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ niá³ ñí¹ tsá² ná¹ten³,

hi³ lion¹ jná¹³ siáh³ tsá² quiú¹ jín¹;

¹⁹hi³ ja³ngái¹ jná¹³ jái¹³ ca³ti²¹ jmá¹ chu²¹ quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²”.

²⁰Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³tseh² siáh³ Jesús sí² jáun², hi³ ca³jienh³ tsú² siáh³

tsá² ho² jái¹³ cuáh³² jáun²; jmí¹jáun² ca³cuáh³. Jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ cuáh³² ca³jíe³ ca³la³ chí¹tiá³ ñí¹ tí³ ñí¹ cuá³ jáun² Jesús. 21 Jáun² ca³hléh³ tsú² ñí¹con² tsá² tionh² hí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Né³² má²ca³lí³tí³ ñí¹ hó²¹máh¹ náh² la³ cun³ juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ má²lí²hí³ jná¹³ ní² ta³né³².

22 La³jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ ná¹hle³² re² hí³ ca³tin¹ tsú², hí³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² siáh³ tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ chu²¹ hí³ jmí¹ cuá¹hle³² tsú² jáun² ca³tí²¹ hí³ ja³² mií³ tsí³ Dió³². Jmí¹jáun² ca³juu³ ca³hléh³ tsá² hí³ má²tún² hmóu³²:

—¿Há¹ jun³ tsá² ní² bíh¹ hí³ jon² hla¹ Sé²¹?

23 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Cu³tí³ bíh¹ juo¹³ hnoh² jná¹³ jái¹³ lá²: “Hnú² tí³² mí³, jmah²¹ huen² neh²¹”. Hí³ juo¹³ hnoh² siáh³ jná¹³ la³ lá²: “Jmu³ siáh³ juú²cáu³ dí² lá² neh²¹, la³ cun³ hí³ má²ca³nái¹³ jnoh¹ hí³ ca³jmuh³ hnú² já¹ juú² Capernaum”.

24 Hí³ jáun² la³ má²hle³² jáun² bíh¹ Jesús, hí³ ca³juáh³:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hí³ hí¹ jan² yáh³ tí³² jē¹ Dió³² tiá² lí²quien² juú²co¹. 25 Ja³bí¹ zia³² siáh³ cáun² jú¹ tson² hno³² jná¹³ juanh²¹ ñí¹con² hnoh²: Jmáí¹ hí³ jmí¹ zian² jáun² Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², ca³chó³² jmáí¹ hí³ tiá² tsau³ jmí³ hí¹ cú¹píh²¹ cun³ hñi³² mií² tón³²; ja³bí¹ jmáí¹ jáun² siáh³ ca³lí³ ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² lá². Tí³tsóh³dí¹ jmáí¹ jáun² jmí¹ zian² juóun³² lín³² tsá²mi³ hnái³ hué³² *Israel lá²; 26 tí³la³ jmí¹jáun² né³ tiá² ca³zen³ yáh³ Dió³² Líh³ hí³ ñí¹con² hí¹ jan² tsá²mi³ hnái³ tsá² jmí¹ zian² hué³² *Israel lá², tí³la³ Dió³² ca³zen³ Líh³ hí³ ñí¹con² jan² tsá²mi³ hnái³ *tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Sarepta bíh¹, juú² hín¹³ tí³ Sidón. 27 Ja³bí¹ jmáí¹ hí³ jmí¹ zian² hla¹ Eliseo tsá² jmí¹ lín³ tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ zian² juóun³² tsá²

ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³ hué³² Israel lá², tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² ca³lan³, jmáh³la³ hla¹ Naamán tsá²cá²jo²¹ zian² hué³² Siria bíh¹ lan³.

28 Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³ Jesús la³ ní² né³, ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ hñu³ cuáh³² ca³míh³ lín³² tsí³. 29 Jáun² ca³nu³ ca³tiánh³ tsú² hí³ ca³chin² Jesús tí³ cheih³² juú². Juú² jáun² quioh²¹ tsú² jmí¹ nio¹ cáun² ñí¹ lí³ tsáih³ máh³, jáun² ca³jan³ tsú² Jesús hí³ jmí¹ já¹hlian² dí² ñí¹ lí³ hná¹ cho¹³. 30 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, cáun² ca³nga³ bíh¹ chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hí³, hí³ ngah³.

Tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

(Marcos 1:21-28)

31 Hí³ jáun² Jesús ngau³ Capernaum, juú² hín¹³ tí³ Galilea, jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu² jmáí¹ hí³ tionh² tsá² judíos tie³. 32 Jáun² tsá² hí³ lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ hí³ jmí¹ cuá¹má²ta² jáun² Jesús, qui¹hliá² jmí¹ cuá¹hie³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³.

33 Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Tsá² hí³ ca³hóh³² tiá³, hí³ ca³juáh³:

34 —¿He³ jái¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hí³ ña³cua² nú² jnoh¹ quiú³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hí³ ño¹ jná¹³ hí³ hnú² Tsá² hien¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

35 Jáun² Jesús ca³ngái³ tiá³ ñí¹con² jmí²chí³ hláinh¹ hí³, hí³ ca³juáh³:

—¿Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² ní²!

Hí³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³jmú³ hí³ ca³quinh³ tsá²ñuh² hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, tí³la³ hí¹ cáun² yáh³ hí³ hlah³ tiú²uú² ca³jmú³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² hñu³ tsí³ tsá² hí³. 36 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³, hí³ ca³qui³ ca³ngáih³ rainh²¹, hí³ juáh³:

—¿Hín² ma³ dá² jái¹³ hleh³² tsá² ní², jáun² sa³ ca³la³ pin³ lín³² máh³ jē¹ tsú² hi³ jmu² héih³² hi³ huen² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu²?

³⁷ Jáun² la³ jin³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³ jéin³ ñí¹ jáun² ca³qui³ ca³ngí³ jái¹³ ca³ti²¹ hi³ jmu² jáun² Jesús.

*Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
(Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31)*

³⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús hñu³ cuáh³² jáun² hi³ ngau³ hñú¹³ Sí¹mu²¹. Jmí¹ jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³, jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús ca³tin¹ tsá² hí³. ³⁹ Jáun² Jesús ca³jmú³ dí¹hin³ can³² ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ca³jin³ mí¹uí³ chéi³ jáun², jáun² ca³quin³ bíh¹ hi³ jmí¹ chéin³ tsú². Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³náu² tsá² mi³ hí³, hi³ ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú² jí³lin².

*Jesús jmah²³ juón³² tsá² tsáun¹
(Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34)*

⁴⁰ Jmí¹ má²ca³ta³tsi²¹ hiú², jáun² lí³ua³ jan² tsá² jmí¹ zian² tsá² tsáun¹ rainh²¹ ca³ñí¹jan² ñí¹con² Jesús, he³ cáun² mí¹uí³ ná¹lín³ bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³. Hi³ jáun² Jesús ca³ra³tsi³² cuo² ñí¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³; la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ Jesús hi³ lan³ tsá² hí³. ⁴¹ Ja³bi¹ ja¹ tsá² tsáun¹ hí³ jmí¹ ná¹tso¹ juón³² tsá² ca³huen³ tsú² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³; ca³la³ tiáunh¹ tí³ hóh³² bíh¹ jmí² chí³ hláinh¹ hí³, hi³ juáh³:

—Hnú² bíh¹ Jon² Dió³².

Ti³la³ Jesús ca³qui³ ca³jin³ bíh¹ jmí² chí³ hláinh¹ hí³, hi³ tiá² ca³cuéh³ dí² jái¹³ hi³ hléh³², quí¹ ti³la³ jmí² chí³ hláinh¹ hí³ má²ná¹ñi³² hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo.

*Jesús ngai³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá²
hín¹³ hué¹³ Galilea
(Marcos 1:35-39)*

⁴² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús juú² jáun², hi³ ngau³ ñí¹ má²ti³ có³². Ti³la³ tsáu² né³ ca³hnauh² tsú², hi³ jáun² ca³cha³taunh¹ ñí¹ cuá³ tsú².

Hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ cuá³² Jesús, hi³ tiá² jmí¹ cua³hain³². ⁴³ Ti³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Hniáuh³² bíh¹ hléh¹³ jná¹³ ñí¹con² tsá² juú² siáh³ uá²jai³² jú¹ chú³² ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³², quí¹ ca³ti²¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ze³ jná¹³ Dió³².

⁴⁴ Hi³ jáun² la³ jáun² ca³ngí³ Jesús hi³ ngai³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ hué¹³ Judea.

5

*Jáh³ jmái² hi³ ca³jáun³ tsú² quionh³
hua³jueh³²*

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

¹ Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ zenh¹ Jesús can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái² téh²³ tsú² Genesaret; jáun² ñí¹ jáun² ca³cha³taunh¹ juón³² tsáu², ca³la³ hi³ má²cuú² má²jain³² bíh¹ tsú², hi³ hnió³ ne³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². ² Jáun² ñí¹ jáun² ca³jie³ Jesús tun³ mu² lin²¹ hi³ ná¹há²¹ ñí¹ má²tiéin² jmái², quí¹ la³ má²ca³huén² bíh¹ tsá² quioh²¹ mu² jáun², hi³ jáun² jmí¹ má²ná¹ráin³² bíh¹ tsú² hmá³ quioh²¹. ³ Hi³ jáun² Jesús ca³hi³ tí³ ñeh² cáun² mu² hi³ jmí¹ quioh²¹ jáun² Sí¹mu²¹, hi³ jáun² ca³mí³ dí² hi³ tsa³can³² tsú² ñí¹ má²ñe¹í¹ ca³lá² jmái². Jáun² hñu³ mu² jáun² ca³cuá³ Jesús hi³ ca³ma³tin² tsá² tionh² hí³ can³² jmái². ⁴ Jmí¹ cá¹tauh³ jáun² hi³ hleh³² dí², ca³záih³ dí² Sí¹mu²¹:

—Ma³cán¹ mu² lá² tí³ ñí¹ ñe¹ jmái², ma³ñéih¹ hmá³ ma³zianh³² jáh³ jmái².

⁵ Ti³la³ Sí¹mu²¹ ca³ngái³:

—Hnú² Ti³², ca³la³ jmí³ nie³ bíh¹ má²lí²jmú¹³ jnoh¹ ta²¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ jáh³ tiá² ca³jáun³ jnoh¹; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnáuh² hnú², ñí¹ñéih¹ bí¹ jná¹³.

⁶ Jmí¹ ca³ñeh³ tsú² jáun² hmá³ né³, jmí¹ jáun² ca³janh²¹ tsú² juón³² lín³² jáh³ jmái², hí¹ ca³la³ tí³ hmá³ yáh³ ca³lí³liau³ cai³². ⁷ Jmí¹ jáun² ca³jmú³ tsú² lí²¹ ñí¹con² tsá² ná¹quian³² mu² cáun² jáun², hi³ ja³ma³hau³ tsú². Jáun²

ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ hi³ ñí¹can³² mu² cáun² jáun². Hi³ jáun² né³, tá¹ tun³ bíh¹ mu² jáun² ca³cónh³², hí¹ ca³la³ tí³ jmí¹ má²ñí¹tsa³hanh³² yáh³ mu² jáun² hñu³ jmái². 8 Jmí¹ ca³jíe³ Sí¹mu²¹ Pé¹ hi³ lí³ la³ jáun², jáun² ca³di³jñí³² dí² ta³ ñí¹ Jesús hi³ ca³záih³ dí²:

—Hnú² Tí³², chú³² quin¹³ hnú² tí³ có³² ñí¹con² jná¹³, qui¹ tsá² ren² tso³ bíh¹ jná¹³.

9 Qui¹hliá² jlánh¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ Sí¹mu²¹, la³ má²quionh³ dí² tsá² quionh³, cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ juóun³² jáh³ jmái² ca³janh²¹ tsú². 10 Ja³bí¹ ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tá¹ gon³ jon² Zebedeo, tsá² jmái² hí³ Jacobo jí³ Juan² ní², tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Sí¹mu²¹. Tí³la³ Jesús ca³záih³ Sí¹mu²¹:

—Ha³ lí² juenh³ hniu³², qui¹ né³² tí³ chí¹ján³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ má²janh²¹ nú², cha³ jmí¹ janh²¹ nú² jáh³ jmái².

11 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³huéh³ tsú² mu² jáun² hi³ ca³chá³ tsú² ñí¹ quiéin². Jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ta³no¹ la³jí³² hi³ jáun², qui¹ quionh³ Jesús bíh¹ tsú² já¹taunh²¹.

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

12 Jmí¹ lí² jáun² né³, ngau³ Jesús cáun² juú². Juú² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsáun¹, hi³ lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³. Jmí¹ ca³jien³² tsá² hí³ Jesús né³, ca³di³jñí³² dí² ta³ ñí¹, hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³, hi³ ca³hiu³ ca³mí³ quioh²¹, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tñ² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jin² jná¹³.

13 Hi³ jáun² Jesús ca³tí³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² icuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. 14 Hi³ jáun² ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tiá² hniáuh³² chá³²

tsú² ñí¹con² hí¹ jan² tsáu² hi³ ha³ lánh³ rón³² lan³, hi³ ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jí³²la³ tí³ cuánh², hi³ cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá² cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² ca³tí²¹ hi³ má²ca³lí³ jin² nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ñí³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

15 Tí³la³ tí³ lí³mí¹ ca³lí³ cuoh² bíh¹ tsáu² tá¹³ Jesús, jáun² tí³jlánh¹ juóun³² tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² bíh¹ hi³ náí³² jáí¹³ quioh²¹ tsú², jí³ tsá² má²hnió³ lan¹³ siáh³. 16 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ tsá²lien³ Dió³² ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹.

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

17 Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹má²tñ² Jesús tsáu² ñéih³. Ñí¹ jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá² téh²³ tsú² *fariseos jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní², tsá² já²taunh²¹ la³jí³² juú² hín¹³ tí³ Galilea, jí³ juú² hín¹³ tí³ Judea ní², jí³ já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. Hi³ jáun² jmái¹ jáun² ca³lí³ lín¹ hi³ quian³² Jesús pí³ quioh²¹ Dió³² jmí¹ ca³jmah³ tsú² jáun² tsá² tsáun¹. 18 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹jan² jan² tsá² hma², hi³ rá¹tsin² ñí¹ jmu², hi³ jmí¹ hnió³ tsá² hí³ hi³ jmí¹ tónh²¹ ñéih³, hi³ jmí¹ tsa³jan² dí² tsá² tsáun¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús. 19 Tí³la³ tiá² ca³chóh¹³ yáh³ tsú² hín² juí³² tónh³², qui¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáu² jmí¹ tionh¹. Hi³ jáun² cáun² ca³uú³ tsáh³ hñú³ bíh¹ tsú² cú²jueh³², jáun² ca³quin³ tsú² ca³lá² cuá¹lá² jlái³ hñú³ jáun²; jáun² juí³² jaun³² bíh¹ ca³sió³ tsú² jmu² hi³ tsin² jáun² tsá² tsáun¹ hí³ cú²tso² chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsáu² ta³ ñí¹ Jesús. 20 Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³taunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²ñuh², má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

21 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní² ca³juu³ ca³hlénh³, hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², sa³ tiá²³ máh³ tsí³ chú² lén³² Dió^{32?} Qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tin² hin³ tso³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tin².

22 Tí³la³ Jesús jmí¹ ñi³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ la³ ní² ná¹lín²³ hnoh^{2?} 23 ¿Hín² jái¹³ hí³ tun³ lá² hí³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lín¹ hí³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hí³ juáh³ tsú²: “Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³”, ho³ hí³ juáh³ tsú²: “Náu², ngí^{1?}” 24 Re² bíh¹, cuí¹ má¹jniá¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hí³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², ho² ná¹ jái¹³ ñí¹ hue²¹ lá² hí³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hí³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³.

—Hnú² juo³ jná¹³: náu², ziauh¹ jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².

25 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³ziauh³ jmu² hí³ jmí¹ tsin², hí³ ca³caun² hí³ ngah³ hñú¹³ hí³ má²hí¹má²tsú² má²jónh³² Dió³². 26 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹jie²³ hí³ ca³ja³cáun² lín³² tsí³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³². Jáun² ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsí³ bíh¹ tsú² ca³juáh³.

—Né³² má²lí²neh²¹ dí² cáun² hí³ tiá² má²ca³neh²¹.

Jesús téh²³ Leví

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús, jáun² ca³jien³² dí² jan² *tsá² cai³² hmah²¹, tsá² jmái² Leví, hí³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos]; hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

28 Jmí¹jáun² ca³náu² Leví, ca³tunh³ ta²¹ hí³ jmí¹ cuá¹jmu² jáun², hí³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

29 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ Leví cáun² jmái¹ jueh³² hñú¹³ hí³ ca³tin¹ Jesús, hí³ ca³ngih³² siáh³ juóun³² tsá² cai³² hmah²¹ la³ má²quionh³ tsá² siánh³ siáh³, hí³ ca³tiánh³ ñí¹ mesa quionh³

tsú². 30 Tí³la³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² fariseos né³, jí³ la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ ní², ca³quiu³ ca³jín³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, hí³ ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ cú² húh²³ náh² quiúnh¹ tsá² cai³² hmah²¹, jí³ tsá² ren² tso³ ní² siáh^{3?}

31 Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Tiá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹; tí³la³ ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. 32 Qui¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hí³ ja³te³ tsá² chun¹, qui¹ hí³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³, hí³ záí³² tsú² jmí¹ tsí³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³tí²¹ hí³ má²hien²¹ tsú²

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

33 Hí³ jáun² tsá² fariseos hí³ ca³záih³ Jesús:

—Tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² zion² hí³ tsáu² jmái², jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² jnoh¹ tsá² fariseos siáh³ jlánh¹ má²hien²¹, hí³ liéinh³² siáh³ Dió³² chí¹ñí¹. ¿He³ láih³² sa³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² hí³ cá² ñí¹ ná¹cú² ná¹hính²³ bíh^{1?}

34 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmái¹ hí³ jenh² cuo² tsáu², ¿hí¹ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² héih³² ñí¹con² tsá² la³ hí³ hí³ hniáuh³² ma³hien²¹ tsú² tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú² jáun² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo^{2?}

35 Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hí³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo²; hí³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

36 Ja³bí¹ ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jái¹³ hí³ lí³ la³ lá²:

—Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tiu³² cú¹píh²¹ hmih³² hmai²¹ hí³ táun³² cáun² hmih³² má²tseh¹. Qui¹ ní¹juáh³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun², lí¹ tsa³hín³ bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹ jáun² lí¹³; hí³ tiá² re² cunh³ ya³ siáh³ quionh³ hmih³² má²tseh¹. 37 Ja³bí¹ la³ jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jan³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹;

qui¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³ hi³ jmu³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jan³² jáun²; jáun² lí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lí¹³, la³ má²quionh³ chí² láu². ³⁸ Hi³ jáun² hñu³ chí² láu² hmai²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jan³², [hi³ jáun² la³ jáun² tiá² hi³ láih¹³ tá¹ tun³]. ³⁹ Ní¹juáh³ zian² tsá² má²tan² hính²³ mu² má²zéih¹, jáun² tsá² la³ hí³ tiú²uú² zain³² yáh³ hính³ mu² cun³ ñí¹ dí¹jan³², qui¹hliá² juáh³ tsú² hi³ hi³ má²zéih¹ bíh¹ tí³ jlánh¹ re² jmá³. [La³ jáun² bíh¹ lín³ tsá² má²tan² cáun² hi³ ná¹ngí²³, tiá² hnió³ yáh³ tsú² ne³ cáun² hi³ hmai²¹.]

6

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹ nio² tie³

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

¹ Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² jmí¹ hí¹cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹; hi³ jáun² jmí¹ hí¹hianh²³ tsú² quionh³ cuo², hi³ hí¹cúh². ² Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ ta²¹ hi³ tiá² ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³ yáh³ jmuh³² hnoh²?

³ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³? ⁴ Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñu³ cuáh³² lí³ hmih³², hi³ ca³ñí¹quián¹³ *hí³ cuú²miih²¹ híen¹ hi³ jmí¹ nio² jáun² ñéih³ ñí¹hiú¹³, hi³ ca³cúh²; ja³bí¹ ca³cuéh³ tsú² siáh³ tsá² quionh³. Tí³la³ hí³ jáun² né³, tiá² jmí¹ ca³tin¹ yáh³ tsú² cuh³, qui¹ hí³ jáun² jmí¹ ná¹chan¹ hi³ cúh² jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹.

⁵ Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³:

—Jáun² né³, uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun² jái¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³náí³ cáun² cuo²

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ñí¹hi³² Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos cáun² jmái² nio² tie³; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu². Jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá² má²ca³náí³ cuá² chu²¹ quioh²¹. ⁷ Hi³ jáun² tí³² liei²¹ quionh³ tsá² fariseos né³, jmí¹ ná¹tan² Jesús, hi³ hnió³ dí² jé³ ní¹juáh³ hi³ jmah³ tsú² tsáu² jmái¹ nio² tie³, hi³ jáun² la³ jáun² jmí¹ lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú². ⁸ Tí³la³ Jesús jmí¹ má²ñí³² bíh¹ he³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² jmí¹ má²ca³náí³ hí³ cuo²:

—Náu², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.

Jáun² tsá² hí³ né³, ca³jmú³ zenh² chu³jo².

⁹ Hi³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² ná¹ngih³² hí³:

—Nga¹ jná¹³ cáun² jái¹³: ¿He³ ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³, hí¹ hi³ chu²¹ ho³ hi³ hlah³? ¿Hí¹ lí¹³ líón³² tsú² tsáu² ho³ hi³ tí³ hniáuh³² jngih³ uá¹ tsú²?

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³jién³² dí² la³jín³² tsá² tionh² hí³ cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ dí², hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² jmí¹jáun² la³. ¹¹ Tí³la³ tsá² jmí¹ ná¹tan² hí³ Jesús má¹ná¹, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² hi³ jan² hi³ jan² tsú² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ ha³ lánh³ lí¹³ jmúh³² dí² Jesús.

Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lín¹³ tí³² tsá² quian³² jé¹ Dió³²

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús tsí³ máh³ hi³ ñí¹lien¹³ Dió³², jáun² tá¹ cú² nie² bíh¹ la³ ca³liéinh³² tsú² Dió³². ¹³ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³teh³ dí² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con², hi³ jáun²

ja¹ jáun² ca³quianh³ dí² quian³tun³ tsá² ca³teh³ tsú² hí³ *ti³² tsá² quian³² jē¹ Dió³². 14 Tsá² hí³ ná¹jmáí² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³li³ jmáí² siáh³ Pé¹, jí³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² ní², Jacobo jí³ Juan² ní², Pí²liéí¹, Bartolomé, 15 Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³li³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, 16 Judas rainh²¹ Jacobo, jí³ Judas tsá² zian² juú² Queriot ní² siáh³, tsá² ca³ñí¹jiēnh¹³ hí³ Jesús.

*Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 4:23-25; Marcos 3:7-12)*

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³son² Jesús tsi³ máh³ jáun² quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, hí³ jáun² cua³tanh²¹ tsú² cáun² ñí¹ máí². Jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ ná¹ngih³² juóun³² tsá² hain²¹ tí³ con² tsú². Ja³bí¹ jmí¹ quionh³ tsú² juóun³² lín³² tsá² siánh³ siáh³, tsá² hín¹³ tí³ Judea, tsá² juú² Jerusalén, la³ má²quionh³ tsá² hín¹³ tí³ hue³² can³² jmí²mih²¹ có³² juú² Tiro, jí³ juú² Sidón ní² siáh³. Tsá² hí³ cua³taunh²¹ hí³ hnió³ ne³ jē¹ Jesús, hí³ má²hnió³ siáh³ hí³ quin³ mí¹uí³ hí³ jmí¹ ná¹jau². 18 Ja³bí¹ jmí¹jáun² lan³ tsá² jmí¹ ná¹má²tso² tsí³ hí³ jmí¹ ná¹jan² jmí²chí³ hláinh¹. 19 Jmí¹jáun² ca³li³ hniá¹ la³jín³² tsá² tsáun¹ hí³ hí³ tin³ cuo² Jesús, quí¹hliá² ñí¹con² Jesús ja³² pí³ hí³ lí¹³ lan¹³ tsú².

*Tsá² lí¹³ zian² re² tin²
(Mateo 5:1-12)*

20 Hí³ jáun² ca³jé³ Jesús ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² tsá² tia³mii² náh², jlánh¹ jmí¹ ren² náh² quí¹hliá² má²tionh² náh² jo³cuo² Dió³².

21 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh², tsá² ñí¹cuon¹³ náh², quí¹ Dió³² bíh¹ jmu³ hí³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh².

”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² tsá² má²ná¹uoh³² náh², quí¹ hnoh² bíh¹ tsá² ngáih¹³ ní¹ má¹jáun².

22 ”Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ tsá² ca³li³hau² náh² tsáu², ní¹juáh³ ca³che² tsú² cheih³², ní¹juáh³ ca³qui³ ca³je³ tsú², ho³ ní¹juáh³ ca³ziu³ ca³hie³ náh² tsáu² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². 23 Tsinh¹ náh² jmu³, hí³ ca³la³ hí³ rú² hí³ háinh²³ náh² jmu³ hí³ hiún² honh² jmáí¹ la³ jáun², quí¹ hñu³mi³cuú² hián¹³ náh² cáun² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²; quí¹ la³ ní² bíh¹ ca³jmú³ dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² ñí¹con² la³jín³² *ti³² jē¹ Dió³² jmí¹ zian² jmí¹tin².

24 ”Tí³la³ jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹hánh³ náh², quí¹ má²ná¹ma³hiúnh¹³ náh² honh² ta³né³².

25 ”Jí³ hnoh² tsá² ná¹cónh²¹ henh¹ náh² re² tin² ta³né³², juon²³ bíh¹ hnoh², quí¹ né³bí¹ lí¹³ ñí¹cuon¹³ náh².

”Jí³ tsá² ná¹ngáih²³ náh² siáh³ ta³né³², juon²³ bíh¹ hnoh², quí¹ né³bí¹ uóh¹³ náh², hí³ ha³ hlaih³ lín²¹ honh² náh².

26 ”Juon²³ bíh¹ hnoh² ní¹juáh³ la³jín³² tsáu² hleh³² re² ca³tin¹ náh², quí¹ la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin² ca³tin¹ tí³² tí¹jái², tsá² lí¹ ca³juáh³ hí³ hí³ lín³ tí³² jē¹ Dió³².

*Hniáuh³² ma³hnió³ tsú² tsá² hau²
(Mateo 5:38-48)*

27 ”Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² tsá² ná¹naih³² náh²; Ma³hno¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ñí¹con² náh², jmu³ náh² hí³ chú³² ñí¹con² tsá² hau², 28 hí³ chú³² jéinh¹ náh² ñí¹con² tsá² chú² juóun³² náh², lienh¹ náh² Dió³² ca³tin¹ tsá² quiú² je²³. 29 Ní¹juáh³ zian² tsá² pá²³ cá² jo²¹ máh¹ náh², cuéh³ tsú² siáh³ tí³ cá² jo²¹ cáun², cuí¹ pá¹³; hí³ ní¹juáh³ zian² tsá² quin²³ hmih³² cháu³ quián¹³ náh², cuéh³ tsú² siáh³ jí³ hanh², cuí¹ quián¹³. 30 Lí³ua³ jan² tsá² zia³² hí³ mi³² ñí¹con² náh², cuéh³; hí³ ní¹juáh³ tsá² quin²³ cáun² hí³ quián¹³ nú², ha³ lí² máí¹. 31 Jmu³ náh² ñí¹con² tsá² siánh³ la³ cun³ hí³ qui³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³².

32 "Qui¹ ní¹juáh³ hnoh² hno³ náh² jmáh³la³ tsá² hniau³ náh², ¿he³ dá² hi³ chu²¹ ná¹jmuh³² náh²? Qui¹ hí¹ la³ tí³ tsá² hian² tsí³ yáh³ ná¹jmu² la³ jáun². 33 Ho³ ní¹juáh³ jmuh³² náh² hi³ chu²¹ ní¹con² jmáh³la³ tsá² jmu² hi³ chu²¹ ní¹con² náh² hmóu³², ¿he³ dá² hi³ chu²¹ jmuh³² náh² jaun³²? Qui¹ ja³bí¹ tsá² hian² tsí³ yáh³ jmu² la³ jáun². 34 Hi³ ní¹juáh³ zia³² hi³ chíh¹ náh² ní¹con² jmáh³la³ tsá² lín²³ náh² hi³ lí¹³ jéinh³² siáh³ ní¹con² náh², ¿he³ dá² hi³ chu²¹ ná¹jmuh³² náh² jaun³²? Qui¹ ja³bí¹ tsá² hian² tsí³ yáh³ chí² hi³ quioh²¹ ní¹con² tsá² cá²ren² quionh³, qui¹ má²ná¹héh³ chí¹ tsú² hi³ jéinh³² siáh³ tsá² hí³. 35 Tí³la³ hniáuh³² má¹hno¹ bí¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³ ní¹con² náh², hi³ jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ní¹con² tsú², jí³ hi³ zia³² hi³ chíh¹ náh² ní¹con² tsú²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ háih¹³ náh² honh² hi³ zia³² cáun² hi³ jéinh³² yáh³ tsú² siáh³. Hi³ jáun² má¹jáun² hián¹³ hnoh² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, hi³ jáun² hnoh² lín¹³ jon² Dió³² Tsá² jlánh¹ cuá¹quien²; qui¹ ta³bí¹ hnga² yáh³ Dió³² jmu² hi³ chu²¹ ní¹con² tsá² tiá² cue³² tiá¹hmah¹ quioh²¹ hi³ hiáuh²³, jí³ ní¹con² tsá² hláih¹ ní² siáh³. 36 Hniáuh³² ja³² mií³ honh² náh² la³jmí¹ ja³² mií³ tsí³ Dió³² Neh² náh².

*Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu²
(Mateo 7:1-5)*

37 "Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu², hi³ jáun² tiá² ra³tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jáun². Ha³ lí² zinh³ náh² tsáu² ní¹ hlah³, hi³ jáun² sa³jun³ Dió³² zeh³ náh² siáh³ ní¹ la³ jáun². Juenh² jmu³ náh² honh², hi³ jáun² Dió³² jmu³ siáh³ juenh² tsí³ ní¹con² náh². 38 Cuéh³ náh² tsáu², hi³ jáun² Dió³² chá³² héih³² hi³ cué³² siáh³ ní¹con² hnoh² ca³la³ hliáun³ cu³tí³, ca³la³ hi³ tloh³ tiá³ tí³ ñeh² tuh³² quián¹³ hnoh², ca³la³ ná¹quiúnh¹ tiá³, ca³la³ hi³ ziu² suh³² bíh¹ lí¹³. Qui¹ la³ cun³ lí³ héih³² hi³ cueh³² hnoh² ní¹con² tsáu², Dió³²

chá³² héih³² hi³ cué³² siáh³ ní¹con² hnoh².

39 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní², ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ hie³² tsá² ten³ juí³² ní¹con² tsá² ten³ rainh²¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ tá¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³² ní¹juáh³ ní¹ hó²¹ táu²? 40 Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tin³², tiá² lí¹³ lí³tin² tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tí³² joh¹; tí³la³ ní¹ má¹ca³lí³tin² tsú² la³jí³², ní¹jí²¹ la³ cun³ hi³ tin² tí³² hí³ bíh¹ lí¹³ tin² tsú².

41 "¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jieh²¹ hnú² má¹qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹ renh² ní¹juáh³ tiá² lí²tsin² yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen²? 42 ¿Ha³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hi³ juoh¹ nú² renh²: "Hnú² reh², cué¹ jái¹³ hi³ chí¹³ jná¹³ má¹qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ ní² mí¹máh¹ nú²", tí³la³ tiá² ñih¹ yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mí¹máh¹ huen²? jHnú² tsá² lín³ nú² la³ cá¹ la³ jéinh¹! La³ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hu²¹ mí¹máh¹ huen², má¹jáun² lí¹³ jieh²¹ hnú² re² hi³ chíh¹ nú² má¹qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mí¹ñí¹ renh².

*Lin¹ bíh¹ he³ ñí¹ hmá² cun³quionh³
mái³ hi³ hái³²*

(Mateo 7:17-20; 12:34-35)

43 "Tiá² lin¹ zia³² yáh³ hmá² chu²¹ hi³ hái³² mái³ hlah³; sa³jun³ zia³² siáh³ hmá² hlah³ hi³ lí¹³ ha³ mái³ chu²¹. 44 Qui¹ cun³quionh³ mái³ hi³ hái³² bíh¹ hmá² lí¹³ lí³cuoh² tsú². Uá¹la³ mí³ hmá² sí² co², tiá² cun³² yáh³ tsú² tsí³ hmá² ton², sa³jun³ mí³ uóun²jieh¹³ yáh³ cun³² tsú² siáh³ cuú²ñeh¹ tan³ mí³ juíh². 45 Tsá² chun¹ jmu² hi³ chu²¹ qui¹hliá² hi³ chu²¹ zia³² hñu³ tsí³; tí³la³ tsá² hláih¹ tsá² hon² má¹ná¹, jmu² jmáh³la³ hi³ hlah³ bíh¹, qui¹hliá² hi³ hlah³ bíh¹ zia³² hñu³ tsí³ tsú². Qui¹ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹canh² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hué³² ho³ tsú².

*Tun³ ñí¹ tsá² zih³² hñú³
(Mateo 7:24-27)*

46 "¿He³ láih³² sa³ juáh³ hnoh² hi³ Juóuh³² náh² jná¹³, já² tiá² jmuh³² yáh³ hnoh² la³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³?
 47 Juanh²¹ jná¹³ ha³ lánh³ lín³ jan² tsá² ja³² ñí¹con² jná¹³, tsá² ñí³nie¹³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ hi³ má²tí³² siáh³.
 48 Tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² quiáh² ñe¹ ñí¹ ma³liáu³² jmíh¹ hiah³² hñú¹³. Má¹tí³ jáun² quín¹ né³, ñí¹ quín¹ jáun² bíh¹ dí²chin³ tsú² jmíh¹ hiah³² hñú³ quioh²¹. Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jáun² jmái¹ hi³ lí³ hliáu³ jmí² cua³, hi³ já³² jmái² tiá³ lín³² ñí¹ zeh¹ jáun² hñú³, tiá² tioh²¹ yáh³ jmái² hi³ tsunh³ qui¹hliá² jmíh¹ hiah³² hñú³ jáun² dí¹chin¹ ñí¹ quín¹ bíh¹. 49 Tí³la³ tsá² náí³² jái¹³ quion²¹ jná¹³, tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³, tsá² la³ hí³ né³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² jmu² hñú¹³ jmáh³la³ ñí¹ hué²¹, hi³ tiá² jmíh¹ hiah³² quiú²; jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jáun² jmái¹ hi³ lí³ hliáu³ jmí² cua³, hi³ já³² jmái² tiá³ lín³² ñí¹ zeh¹ jáun² hñú¹³ tsú², jáun² má¹jáun² quih³² bíh¹, hi³ má²juú¹ má²tsúnh¹³ cu³tí³.

7

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹
 (Mateo 8:5-13)

1 Jmí¹ cá¹tsan³ jáun² jái¹³ hi³ ca³hléh³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³ né³, ngau³ tí³ juú² Capernaum. 2 Ñí¹ jáun² jmí¹ zian² jan² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano, hi³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ zian² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹, tsá² jmí¹ hnio³ tsú² lín³². Tsá² hí³ joh¹ tsú² jmí¹ rá²tsáun¹ lín²¹ hi³ jmí¹ má²ñí¹jún³ cu³tí¹³. 3 Jmí¹ ca³náí³² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ hi³ zian² jan² tsá² jmah²³ tsáu², tsá² jmái² Jesús, jáun² ca³zen³ dí² tsá² *judíos tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³ tsa³zeh¹ tsú² Jesús tiá¹ jmu³ tiá³ hi³ chú³² hi³ já³² hi³ ja³jmah¹ tsá² má²dí¹hlánh¹ hi³ joh¹ tsú². 4 Jáun² tsá² má²lieih²¹ hí³ né³, ja³taunh²¹ bíh¹

ñí¹con² Jesús, hi³ ca³ñí¹hiú² ñí¹mi², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Cu³tí³ ca³tin¹ hliáu³ tsá² chín¹ tsá² hien²³ jnoh¹ lá² hi³ hiáuh³ cáun² hi³ chú³² quián¹³ hnú²; 5 qui¹ jlánh¹ hniau³ tsú² jnoh¹ tsá² ziáun² dí² hué³² *Israel lá². Hnga² bíh¹ tsú² ca³ma³hmah¹ hi³ lí³ cáun² cuáh³² quiú¹³ jnoh¹ já¹ juú² lá².

6 Hi³ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hí³, tí³la³ jmí¹ má²ñí¹chau²¹ tsú² hñú¹³ hliáu³, jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ca³zen³ ma³ jan² há²mei²¹ hi³ ja³zeh¹ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tí³², lí²juáh³ hliáu³: “Ha³ lí² ma³tsan¹³ hnú² honh² hi³ ñeih²¹ hnú² la³ tí³ hñú³² jná¹³, qui¹ jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³. 7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³ tiá² lí²chá³ jná¹³ tsin³² hi³ ñe¹ huen², hi³ ñí¹jie¹ jná¹³ hnú². Jí³²la³ tí³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹, hi³ jáun² lan¹³ tsá² joh² jná¹³. 8 Qui¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³ ja³bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ñí¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: Ña³², jáun² ja³²; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: Jmu³ hi³ lá², jáun² jmu² bíh¹ tsú²”.

9 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Jesús jái¹³ hi³ lí²zen³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³. Jmí¹jáun² ca³jién³² tsú² tsá² hí¹já²taunh¹ hí³ tí³ cu³hna²¹, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² tsá² zian² hué³² *Israel lá² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³, tsá² nio² cáun² tsí³ la³jmí¹ nio² cáun² tsí³ *tsá² cá²jo²¹ lí²zen³ jái¹³ lá².

10 Hi³ jáun² jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsá² ca³ñí¹can³² hí³ jái¹³ ñí¹con² Jesús hñú¹³ hliáu³, jáun² ca³jie³ tsú² hi³ má²lain³² bíh¹ tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³.

Jesús jmu³ hi³ jenh¹³ jon² tsá²mi³ hñáí³

11 Jmí¹ lí²¹ jáun², ngau³ Jesús cáun² juú² jmái² Naín, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². Hi³ jmí¹ hí¹já²táunh¹ siáh³ juóun³² lín³² tsáu² cu³hna²¹ tsú². 12 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² can³² juú², ca³jíe³ tsú² hi³ ná¹jan² tsáu² jan² hla¹ hi³ má²já²hón³², tsá² jmí¹ jan² tán¹ jon² jan² tsá²mi³ hnái³; hi³ jmí¹ hí¹já²táunh¹ siáh³ juóun³² tsá² juú² quionh³ tsú². 13 Jmí¹ ca³jien³² jáun² Tí³² Juo¹³ dí² tsá²mi³ hí³, ca³ja³ mi³ tsí³, hi³ ca³záih³ dí²:

—Ha³ lí² uó².

14 Jáun² ca³ja³janh³² Jesús hi³ ca³tí³ cuo² ní¹ cuó² hún¹ hla¹, jáun² ca³tiánh³ tsá² jmí¹ ná¹quian³² hí³ cuó². Jáun² Jesús ca³záih³ hla¹ la³ lá²:

—Hnú², tsá¹ñú¹, jná¹³ juanh³² náú².

15 Jáun² né³, hla¹ hí³ la³juí³² ca³jeh¹³ hi³ ca³náu², hi³ ca³ma³liáu³² hleh³². Jáun² Jesús ca³jienh³ tsá¹ñú¹ hí³ ní¹con² mí¹ziú¹³. 16 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun² ca³juénh² hi³ ca³ja³cáun² lín³² tsí³. Jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—jJan² *tí³² jē¹ Dió³² pin³ má²cá²jnia³ ja¹ ní¹ tiauh¹ jnoh¹ lá²!

Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—jDió³² má²cua³ma³hon³ tsá² joh¹!

17 Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea, jí³ tsá² tiáunh¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², ca³lí³ ní³² hi³ ca³jmú³ Jesús la³ jáun².

Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmái² zen² tsáu² ní¹con² Jesús

(Mateo 11:2-19)

18 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Juan² né³, ca³chá³ siáh³ la³jí³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³teh³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², 19 hi³ ca³zen³ dí² ní¹con² Jesús hi³ tsa³ngái³ la³ lá²: “¿Hí¹ hnú² uá¹ Tsá² ca³tin¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?” 20 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ jáun² tsá² hí³ ta³ ní¹ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Juan² tsá² zion² hí³ jmái² tsáu² lí²ze³ jnoh¹ hi³ ja³ngái¹³ jnoh¹ ní¹con² hnú² ní¹juáh³ hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo, ho³ ní¹juáh³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ tsá² siánh³.

21 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³jmah³ Jesús juóun³² lín³² tsá² tsáun¹ jí³ tsá² ná¹cán²³ uu³mi²tsí³², jí³ tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñú³ tsí³ ní² siáh³; hi³ ca³nia³ tsú² siáh³ mí¹ñí¹ tsá² ten³. 22 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ tsú² tsá² cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ má²lí²jieh³ náh² jí³ hi³ má²lí²niéih² náh² ní² siáh³; cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ní¹, tsá² hma² má²ñí³táunh¹, hi³ má²lain³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmí¹ te³ cua¹ né³, má²nái³² bíh¹, hi³ má²ca³jeh¹³ bíh¹ siáh³ tsá² jmí¹ má²ná¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹nái³² bíh¹ jú¹ chú³² hi³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³. 23 Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lí¹ cha³² hliáun³ ñéih³ tsí³ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

24 Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² ca³zen³ hí³ Juan² né³, ca³ma³liáu³² Jesús hi³ ca³chá³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² hí³ ní¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ní¹ zenh¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ñí¹jieh¹³ hnoh² ní¹ lí³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jieh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náí² hi³ lí¹ quí² lí¹ jieh²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³? 25 Hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² hi³ jlánh¹ bí¹ huá¹? Sá¹ní² dú¹ jie³ náh², tsá² ná¹quih³² hmih³² chú³² jniá³ tionh² re² tin² ñéih³ hñú¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ bíh¹. 26 Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² tí³² jē¹ Dió³²? Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ jan² tí³² jē¹ Dió³². 27 Quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹

Dió³² rá¹ja³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hi³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cun³ bí¹ hnú²,
tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

28 Jmí¹ má²lí²chá³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ Juan² ja¹ la³jín³² tsá² ca³lí³zian² ñí¹ hué²¹ lá²; tí³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan². 29 Hi³ jáun² la³jín³² tsáu², la³ má²quionh³ *tsá² chí² hmah²¹, tsá² ca³nái³² hí³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Juan², ca³ma³tson² bíh¹ tsú² hi³ Dió³² tin² ra³tsi³² re² héih³², la³ cun³ la³jín³² tsá² ca³ziau³ hí³ Juan² jmái². 30 Tí³la³ tsá² *fariseos má¹ná¹, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² tiá² ca³he³ hí³ hi³ ziau³ Juan² jmái², tiá² ca³tí³ yáh³ tsí³ tsá² hí³ la³ cun³ hi³ jmí¹ hnió³ Dió³² jmu³ ñí¹con² tsú². 31 Hi³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² lí¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá²? Quí¹ ¿hin² yáh³ tsánh² lí¹³ cunh³ tsú²? 32 Lí¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmí¹ jmu² tsá¹míh¹ ñí³co¹ já¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² ca³la³ hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaih³² rainh²¹ la³ lá²: “Sa³ tiá² ca³lí³hnáuh² náh² tsan¹³ jmí¹ lí²jíéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le², hi³ sa³jun³ lí²uoh³ yáh³ hnoh² jmí¹ lí¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ nio² hlah³ tsí³ tsú²”.

33 Juanh³² jná¹³ la³ ní², quí¹ cuan³ Juan² tsá² zian² hí³ tsáu² jmái², tsá² tiá² cúh² hí¹míih²¹, sa³jun³ hính²³ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³; hi³ jáun² hnoh² né³ juáh³: “Tsá² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ bíh¹ hí³”. 34 Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun², tsá² cú² tsá² aih³² ná¹, tí³la³ hnoh² né³, juáh³ siáh³: “¡Tsá² jlién³ bíh¹ ní³², hi³ hính²³

siáh³ jmái², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jí³ tsá² chí² hmah²¹ ní² siáh³!” 35 Tí³la³ la³jín³² tsá² cháunh²³ re² chí¹ má²jnia³² hi³ chu²¹ bíh¹ la³jí³² hi³ cháunh²³ tsí³ Dió³².

Jesús tsó³² hñú¹³ Sí¹mu²¹, tsá² fariseo

36 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jan² tsá² fariseo ca³teh³ Jesús hi³ tsa³jmú³ má³² hñú¹³ dí². Jáun² né³, ñéi¹ bíh¹ Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jáun² ca³cuá³ ñí¹ mesa. 37 Jáun² né³, jan² tsá²mí³ tsá² juón¹, tsá² zian² juú² jáun², ca³lí³ ñí³² hi³ Jesús cuá¹jmu² má³² hñú¹³ tsá² fariseo hí³, jáun² ñéi¹ hi³ ñí¹can³² cáun² tse³ pih²¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro; hi³ jmí¹ ha²¹ no¹ má²ró³². 38 Hi³ jáun² tsá²mí³ hí³ ca³ta³zanh¹ cu³hna²¹ Jesús, hi³ má²ho²; hi³ jáun² ca³ma³jlih²¹ tsú² ta³ Jesús cun³quionh³ jmí²zih¹ tain³² ñí¹, hi³ jáun² ca³ma³quíéin² siáh³ cun³quionh³ jñú²chí¹ hnga². Jmí¹jáun² ca³hen³ tsú² ta³ Jesús, hi³ ca³jñéi³ tsú² siáh³ no¹ má²ró³². 39 Jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² fariseo tsá² hñú¹³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ jmu² tsá²mí³ hí³ la³ jáun², jáun² ca³lín¹³ tsú²: “Sá¹jmí¹ hi³ tson² jan² tí³² jē¹ Dió³² tsá²ñuh² ní², jmí¹ lí³tsin² bíh¹ tsú² he³ ñí¹ tsá²mí³ dí¹tie²³ ní² cuo², quí¹ tsá²mí³ juón¹ bíh¹ tsá²mí³ ní²”. 40 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² fariseo hí³ la³ lá²:

—Hnú² Sí¹mu²¹, zia³² cáun² jái¹³ hi³ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú².

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—¿He³ bíh¹ jmí¹ juáh¹³ hnú² Tí³²?

41 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³chí² quie³ ñí¹con² gon³ tsáu². Jáun² né³, jan² tsá² hí³ jmí¹ ren² hñá³ nio² hña³láu³ héih³² *cú¹tiáu², hi³ tsá² jan² hí³ né³, jmí¹ ren² tu³la³quia³ héih³² cú¹tiáu². 42 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² hí³ hi³ tá¹ gon³ tsá² ren² hí³ quie³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ ma³hmah¹, jáun² cáun² lí¹ ca³hin³ bíh¹ tsú² cú²jueh³² hi³ jmí¹ ren² tsú². Jáun² né³, juáh¹³ hnú² neh²¹ ¿hin²

tsánh² tsá² gon³ hí³ lín²³ hnú² hi³ tí³
jlánh¹ má²hmio³ lín³² tsá² ca³chí² hí³
quie^{3?}

43 Hi³ jáun² Sí¹mu²¹ ca³ngái³:

—Len³ jná¹³ tsá² ca³hin³ hliáun³ hi³
jmí¹ ren² bíh¹.

—Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ ní² —ca³juáh³
Jesús.

44 Tá¹la³ cuá¹jién³² tsú² jáun² tsá²mi³
hí³ né³, ca³záih³ dí² Sí¹mu²¹ la³ lá²:

—Sá¹ní² jien¹ dúh¹ tsá²mi³ lá².
La³ cun³ jmí¹ lí¹hú²¹ jná¹³ hñuh³²
hnú², tiá² jmái² lí²cuéh¹ yáh³
hnú² hi³ ren¹ jná¹³ tán², tí³la³
tsá²mi³ lá² má²lí²ma³jlih²¹ tán²
jné¹³ cun³quionh³ jmí²zih¹ tain³²
ní¹, hi³ má²lí²ma³quiein² tsú² siáh³
cun³quionh³ jñú²chí¹ hnga². 45 Hi³
sa³jun³ lí²hen³ bíh¹ hnú² siáh³ ní³²
jné¹³ la³ cun³ hi³ jmí¹ ca³tí²¹ hen³
tsú² jan² tsá² cuá¹tén¹; tí³la³ tsá²mi³
lá², cun³ tiá² má²lí²tunh³ bíh¹ hi³
hen² tán² jné¹³ la³ cun³ jmí¹ cuan¹
ná¹. 46 Ja³bí¹ la³ jáun² tiá² lí²táh¹
yáh³ hnú² no¹ tsáih³ chin³² jné¹³
jmí¹ cuan¹ ná¹, tí³la³ tsá² lá² né³,
má²lí²jñéi³ no¹ má²ró³² tán² jné¹³.

47 Jáun² juanh³² jné¹³, uá¹jinh¹ hliáun³
tso³ jmí¹ ren² tsá² lá², tí³la³ má²cá²hin³
bíh¹, quí¹hliá² jlánh¹ hniau³ tsú²
jné¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmí¹ la³
ren² cú¹pih²¹ tso³, jáun² cú¹pih²¹ bíh¹
hniau³ tsú² jné¹³ ní¹ má²cá²hin³ tso³
quioh²¹.

48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³
lá²:

—Má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

49 Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹
mesa quionh³ tsú² ca³juu³ ca³hlénh³,
hi³ ca³juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² lá², hi³ jáun²
sa³ tsáú¹³ tsáú² máh³ hin²³ tsú²?

50 Tí³la³ Jesús cáun² ca³záih³ tsá²mi³
hí³ la³ lá²:

—Má²ca³liáun³ nú² quí¹hi³hliá²
má²nio² cáun² honh² nú². Cuánh²
cáun² hi³ re² hi³ tin².

8

Tsá²mi³ tsá² má²hon³ Jesús

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ñí¹tí² ní¹ngí²
Jesús juú² ní¹ hliáun³, jí³ juú² míh¹
juú² siún¹, la³ má²quionh³ tsú² jáun²
tsá² quian³tun³ hí³ hi³ ní¹can³² jú¹
chú³², hi³ ca³ñí¹hléh² ca³tí²¹ ha³
lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáú² jo³cuo²
Dió³². 2 Ja³bí¹ jmí¹ quionh³ tsú² ma³
jan² tsá²mi³ tsá² má²ca³jmah³ tsú²
hí³ jmí¹tin², jí³ tsá² má²ca³huen³ tsú²
jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³.
Ja¹ tsá²mi³ hí³ jmí¹ hí¹tsau³² Má²réi³,
tsá² ja³ juú² Magdalá, tsá² ca³huen³
hí³ Jesús quiaun³ jmí²chí³ hláinh¹ hi³
jmí¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³. 3 Ja³bí¹ jmí¹
hí¹tsau³² siáh³ mí¹ Juánh³ ní²cuo² tsá²
jmái² Chuza tsá² jmí¹ chín¹ hñú¹³
re²¹ Herodes; jí³ tsá²mi³ jmái² Susana
ní², quionh³ siáh³ juóun³² tsá²mi³ ní¹
hná¹ jáun², tsá² jmí¹ má²hon³ Jesús
cun³quionh³ hi³ zia³² quioh²¹.

*Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tin¹ jan²
tsá² súh²³ jún²*

(Mateo 13:1-17; Marcos 4:1-12)

4 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³cua³taunh²¹
tsá² zian² juú² ní¹ hliáun³ hi³ ca³cuú²
ca³ngih³² ní¹ cuá³ Jesús. Jmí¹jáun²
ca³jmú³ tsú² cáun² jái¹³ ní¹con² tsá²
hí³, hi³ lí³ la³ lá²:

5 —Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³²
jún² ní¹nái² quioh²¹. Tá¹la³ jmí¹
hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³
ca³súh³² ca³lá² hú¹ juí³², hi³ jáun²
ca³ha³ ca³zauh³ tsáú², hi³ ca³cúh² siáh³
tan³². 6 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá²
ní¹ lí³ já¹ quín¹; jáun² jmí¹ ca³hiá²,
la³juí³² ca³lí³ quiein² bíh¹, quí¹hliá²
tiá² cuóuh³ yáh³ ní¹ la³ jáun². 7 Ja³bí¹
ca³súh³² siáh³ ca³lá² ní¹ la³ hiau² ton²,
hi³ jáun² la³ má²quionh³ ton² bíh¹
ca³hiá². Jáun² ton² bíh¹ jlánh¹ tia³juí³²
ca³quí² cá²cuon³, hi³ jáun² tiú²uú²
cá²cuon³ yáh³ jún² jáun². 8 Tí³la³ la³jí³²
jún² ní¹ hná¹ jáun² né³ ca³súh³² ní¹
chu²¹ hué³², hi³ jáun² ca³há³² ca³la³

tí³ hña³ láu³ má³ la³ cun³ cá² má³ jún²
hi³ ca³ súh³ tsú² jáun².

Jmí¹ má² lí² juáh³ Jesús la³ ní², jáun²
ca³ hléh³ tiá³ hi³ ca³ juáh³:

—Íní¹ juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh²,
jáun² niéi² náh²!

9 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ mí³ tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jmu³ tsú²
na²¹ jái¹³ hi³ má² lí² juáh³ jáun². 10 Jáun²
Jesús ca³ záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³ tin¹ náh² hi³
lí³ ñíh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹ hmá¹ ná¹ jní¹
ca³ tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu²
jo³ cuo² Dió³²; tí³ la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní²
né³, jí³² la³ tí³ ná³² tsú² cun³ quionh³
jái¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³. Hi³ jáun²
uá¹ jinh¹ jie²³ tsú², tí³ la³ cun³ jáun²
tá² tonh¹ tsú² la³ jmí¹ lí³ tiá² hi³ lí² jie³
bíh¹, hi³ uá¹ jinh¹ ná³² tsú², tí³ la³ cun³
jáun² tiá² ngi²³ yáh³ tsú² siáh³.

*Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³ tin¹ tsá²
súh²³ hí³ jún²*

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

11 "Jái¹³ hi³ má² lí² juáh³² jná¹³ ní²
niéih³ la³ lá²: Jái¹³ quioh²¹ Dió³² lí³
la³ jmí¹ lí³ jún²; 12 hi³ jáun² tsá² ná³²
jái¹³ quioh²¹ Dió³² né³, lín³ la³ jmí¹ lí³
hú¹ juí³², tí³ la³ tsá² hláinh¹ né³ ja³²
hi³ quin²³ jái¹³ jáun² hñu³ tsí³ tsá²
hí³; quí¹ ní¹ ca³ taunh³ tsú² ta²¹, hi³
jáun² lí¹³ liáun³. 13 Jáun² tsá² he²
jái¹³ tia³ juí³² lín³² né³, hi³ ca³ la³ hi³
hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ dá²
lín³ la³ jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ñí¹ cá¹ súh²¹
jáun² jún²; tia³ juí³² lín³² bíh¹ ca³ hiá²
jmí¹ ca³ hiá², tí³ la³ cun³ ñí¹ hi³ tiá²
hliáun³ chí² jmu² chá²³ yáh³, hi³ jáun²
tiá² lí³ uén²³. Jáun² uá¹ jinh¹ ca³ taunh³
tsú² ta²¹ cu³ tiá³, tí³ la³ jmí¹ ca³ lí³ zia³²
uu³ mí² tsi³² ñí¹ con² tsú², tí³ có³² bíh¹
ca³ náu². 14 Ja³ bí¹ zian² tsá² ná³²
jái¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ la³ jmí¹ lí³ hué³²
ñí¹ ca³ hiau² ton² ñí¹ cá¹ súh²¹ jáun²
jún². Tí³ la³ tá¹ la³ chí¹ cuóun² tsú²
jáun² cun³ quionh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³²,
ja³² hñu³ tsí³ tsú² hi³ zain³² hi³ zia³²
ñí¹ hué²¹ lá², hi³ má² hiún² tsú² tsí³

quionh³ hi³ jáun², hi³ jlánh¹ lí¹ quí² lí¹
cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³ tí²¹ hi³
zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² tiá² hi³
lau³² yáh³ ñí¹ con² tsá² la³ hí³. 15 Tí³ la³
tsá² he² re² jái¹³ quioh²¹ Dió³² ní¹
má¹ ca³ ná³² né³, lín³ la³ jmí¹ lí³ hué³²
chu²¹ ñí¹ cá¹ súh²¹ jáun² jún². Tsá² la³
hí³ bíh¹ tsá² zánh²³ tiá³ jái¹³ jáun², tsá²
cueh³² tsí³, hi³ jáun² loh¹³ hliáun³.

*Jesús jmu² siáh³ cáun² jái¹³ ca³ tí²¹
cáun² sí²*

*(Mateo 5:15-16; Marcos 4:21-25;
Lucas 11:33-36)*

16 "Ní¹ juáh³ tsá² héinh²³ sí² hñú¹³,
hí¹ jan² yáh³ tsá² la³ hí³ tiá² hi³ jlái²³
sí² jáun² quioh²¹, sa³ jun³ zih³² tsú²
ñeh² jen³; tí³ la³ dí² chí³ tsú² chí³ cuú²
bíh¹ ñí¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³,
hi³ jáun² jniá³ lí¹³ jeinh²¹ lí³ ua³ jan²
tsá² hí³ ñéih³. 17 Quí¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³
ná¹ hmá¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá²
lí¹³ jniá³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ siáh³ hi³
ná¹ hmá¹ ná¹ jní¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³
tiá² lí¹³ jñéih³, chau³² bíh¹ jmá¹ hi³
lí² ñí³² tsáu².

18 "Jáun² né³, quian² náh² hua³ hí¹³
hi³ niéi² náh² re²; quí¹ ní¹ juáh³ tsá²
má² ca³ ngi¹³ re², tsá² la³ hí³ tí³ lí³ mí¹
hliáun³ ngi¹³ bíh¹; tí³ la³ ní¹ juáh³ tsá²
tiá² re² ngi²³ né³, tsá² la³ hí³ tí³ lí³ mí¹
tiú² uú² ngi¹³ bíh¹ lí³ ua³ cáun² hi³ jmí¹
lín²³ tsú² hi³ má² ngi²³ ca³ lá².

*Mí¹ ziu¹³ Jesús má² já² jie³ quionh³
tsá¹ rainh²¹*

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

19 Hi³ jáun² cuan³ mí¹ ziu¹³ Jesús la³
má² quionh³ jí³ tsá¹ rainh²¹ dí² ñí¹ cuá³,
tí³ la³ tiá² lí³ yáh³ tónh³² tsú² la³ tí³ ñí¹
cuá³ dí², quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu²
ná¹ ngih³². 20 Jmí¹ jáun² ca³ nga³ tsáu²
jái¹³, hi³ ca³ juáh³:

—Mí² ziu² hñú² quionh³ tsá¹ renh²
hñú² tionh² cheih³² ní², hi³ hnió³ tsú²
jie³² hñú².

21 Tí³ la³ Jesús né³, ca³ záih³ tsá²
ná¹ ngih³² hí³ la³ lá²:

—Tsá² náí³² jáí¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ má²ti³² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³.

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² jí³ chí³

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

22 Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ ca³hi³ Jesús cáun² mu² la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; jáun² ca³záih³ dí²:

—Ma³tsáu¹³ tí³ jo²¹ jmái² ó³².

Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú². 23 Tá¹la³ jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun² né³, ca³cuóun² Jesús hñu³ mu². Jáun² cu³diá²jan² ca³ja³ chí³ tiá³ lín³², hi³ ca³la³ jmí¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmái² hñu³ mu², ca³la³ háinh¹³ lín²¹ bíh¹ ca³lí³. 24 Hi³ jáun² ca³ñí¹ñí¹³ tsú² Jesús, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—í³²Tí³², Tí³², hénh³ máh³ má²tsá²hanh³² dí² hñu³ jmái²!

Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ jmái² hi³ ja³² jáun² ma³ cu³ tsin¹ quionh³ chí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ta³no¹ tie³ pih²¹. 25 Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿He³ lí³, jáun² sa³ tiú²uú² cáun² ná¹tioh³ honh² hnoh²?

Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, lí¹ ca³ta³ná¹juenh²¹ bíh¹, hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², hi³ jáun² sa³ lí²quien² máh³ héih³² quioh²¹ tsú² ñí¹con² jmái² quionh³ chí³?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹ tsú² hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, juú² nio² tí³ jo²¹ jmái², ñí¹ jniá³ hué¹³ Galilea. 27 La³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² Jesús hñu³ mu² jáun², ja³ jan² tsá²ñuh² ta³ ñí¹, tsá² zian² juú² jáun². Jmí¹ má²ngau³² jmái¹ lín²¹ bíh¹ hi³ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá² hí³. Tsá² hí³ tiá² ha¹ jmí¹ quih³², sa³jun³ jmí¹ cuá³ hñú¹³, tí³la³ ñéih³ jéin³lo¹ táun³ ñí¹ tiáunh¹ hla¹ bíh¹ jmí¹ cuá³ tsú². 28 Jáun² la³ cun³ jmí¹

ca³jien³² jáun² tsá² hí³ Jesús, ca³hóh³² tiá³ lín³², hi³ ca³ñí¹di³jñí³² hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ ca³tin¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú² Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²? Mí²³ jná¹³ hi³ ha³ lí² jmú² hnú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³.

29 La³ ní² ca³juáh³ tsá² hí³ qui¹hliá² má²dí¹jmu² Jesús héih³² hi³ huén³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú². Hliáun³ jéin³² má²ca³jmú³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hian² tsí³, hi³ má²ca³zaunh³ tiá³ quioh²¹ tsú² jmí¹tin², hi³ jáun² uá¹jinh¹ má²ca³hñéi³² tsáu² quioh²¹ tsú² cun³quionh³ hñe¹³ jí³ cá²den¹ná¹ ní², hi³ ca³jmú³ tsú² hua³hí¹³ ní² siáh³, tí³la³ cun³ jáun² ca³ca³ bíh¹ tsú² hi³ jáun²; hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ ca³dí³quian³ jmái¹ tsá² hí³ hi³ tsó³² la³ tí³ ñí¹ lí³ hué³² quiéin². 30 Jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Ha³ lánh³ jmái² hnú²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Cu³ Nió³ bíh¹ jmái² jná¹³.

Hi³ jáun² la³ jáun² ca³juáh³ tsú² qui¹hliá² jmí¹ tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsú². 31 Jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ ca³hiu³ ca³mí³ lín³² hi³ tiá² ze³ Jesús tí³ hñu³ háunh³. 32 Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmí¹ tiáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ jmí¹ ná¹cúh² háu², jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ hi³ tsa³tiónh³² hñu³ tsí³ mí²ñí³ hí³. Jáun² ca³cué³ bíh¹ Jesús jáí¹³. 33 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³. Jáun² la³jín³² mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ cú²hé² lín³² tí³ ñí¹ dí¹jí²³ ñí¹ hlah³ lín²¹, jáun² ca³sunh³ chu³ jmái², hi³ jáun² ca³hnúh³² jmái².

34 Jáun² tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ jmí¹ ca³jíe³ hi³ lí³ la³ jáun², hi³ ja³tanh²¹ hi³ ca³ñí¹chá² tí³ já¹ juú² jí³ ñí¹ náí² ní², hi³ má²lí²jíe³ jáun² la³ jáun². 35 Hi³

jáun² tsá² ca³nái³² hí³ jái¹³ jáun² né³, ca³ñí¹jíe¹³ ní¹juáh³ he³ dá² má²lí³², jáun² ca³cha³táunh¹ la³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hí³ ca³jién³² tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hí³ má²cuá¹tón²¹ ta³ ta³ Jesús, hí³ má²quih³² ha¹, hí³ má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³. Hí³ jáun² tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ né³, ca³juénh² lín³² bíh¹. 36 Jáun² tsá² ca³jié³ hí³ la³ cun³ hí³ má²lí³² jáun² ca³chá³ ha³ lánh³ rón³² lan³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. 37 Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hín¹³ hí³ juú² Gadara la³ jáun² né³, jáun² ca³la³ ca³juénh² lín³² bíh¹; hí³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³mí³ hí³ cua³hain³² Jesús hué³² jáun² quioh²¹ dí². Hí³ jáun² Jesús ca³hi³ siáh³ hñu³ mu² hí³ ngah³ juí³² ñí¹ ja²¹. 38 Tí³la³ ñeh² bíh¹ hí³ tsánh³² Jesús, jáun² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hí³ tsó³² dí² quionh³ tsú². Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³hah² jái¹³ hí³ ca³jmú³ héih³², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

39 —Cuánh² hnú² hñuh³², cuá²chá¹ la³jí³² la³ cun³ hí³ má²lí²jmú³ Dió³² ñí¹con² nú².

Jáun² tsá² hí³ ngah³ hí³ ca³ñí¹chá² tí³ já¹ juú² la³ cun³ hí³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús ñí¹con² dí².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hí³ hú¹ juí³² jáun² né³, lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

40 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³chánh³² Jesús tí³ jo²¹ jmái², hí³ jáun² juóun³² lín³² tsáun² ca³heh³ tsú² hí³ hiún² lín³² tsí³, qui¹hliá² la³jín³² tsá² hí³ jmí¹ ná¹jaun² tsú². 41 Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² jmái² Jairo, tsá² jmí¹ chín¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos ñí¹ jáun²; jáun² ca³di³jñí³² hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús, hí³ ca³hiu³ ca³mí³ dí² hí³ tsó³² tsú² la³ tí³ hñú¹³ dí², 42 qui¹hliá² jmí¹ má²ñí¹jún³ mí¹míh¹ tsá² jan² tán¹ jon² tsú². Mí¹míh¹

hí³ jmí¹ má²hún¹ quia³tún³ mii². Tá¹la³ hí¹tsau³² jáun² Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ juóun³² lín³² tsáun² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú², ca³la³ má²chí¹cuú² chí¹jain³² bíh¹ tsú².

43 Hí³ jáun² ja¹ ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun² né³, jmí¹ hí¹tsau³² jan² tsá²mi³, tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ jmí¹ zian² jmí²hán¹ má²tí³ cun³ quia³tún³ mii². Ca³tsá³² bíh¹ la³jí³² hí³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú², tí³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tí³² mí³ tiá² ca³tioh²¹ hí³ jmah³ tsá² hí³. 44 Jáun² tsá²mi³ hí³ ngau³ tí³ cu³hna²¹ Jesús, hí³ ca³tí³ dí² cuo² zéi¹ ha¹ tsú²; jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hná³ jmí²hán¹ tsá² hí³.

45 Hí³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—¿Hín² tsánh² lí²tie³ jná¹³ cuo²?

Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hín² ca³ton³.

Jáun² Pé¹ ca³juáh³ la³ lá² quionh³ tsá² quionh³:

—Tí³², já² la³jín³² tsáun² bíh¹ jmu² hí³ chí¹cuú² chí¹jain³² hnú², hí³ cuú² hliáu² tsú² hnú². [Sa³ hín² lí²tie³ jná¹³ cuo² yáh³ juánh³ nú².]

46 Tí³la³ Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Cu³tí³ bíh¹ lí²tie³ jná¹³ jan² tsáun² cuo², qui¹hliá² ca³lí³ liei²¹ jná¹³ hí³ lí²jmú³ ta²¹ pí³ quion²¹.

47 Jmí¹ ca³lí³ lieih²¹ jáun² tsá²mi³ hí³ hí³ tiá² la³ lí¹³ yáh³ hính³², jáun² ca³la³ má²juán²³ hí³ má²juénh² ja³ hí³ ca³ñí¹di³jñí³², hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Jesús; hí³ jáun² ca³chá³ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsáun² hí³ he³ ca³tí²¹ lí²tí³ dí² cuo² ha¹ Jesús, jí³ he³ lánh³ rón³² lan³ tsú² siáh³ ca³la³ cun³ jmí¹jáun². 48 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá² ñí¹con² tsá²mi³ hí³:

—Hnú² jón³, má²lain³² hnú² qui¹ cun³ñí¹ hí³ lí²cháh¹ nú² cáun² honh². Cuánh² hnú² cáun² hí³ re² hí³ tin².

49 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² Jesús, cuan³ jan² tsá² hñú¹³ Jairo tsá² chín¹ hí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jáun² ca³záih³ dí² Jairo la³ lá²:

—Má²jun² bíh¹ mí¹míh¹ jónh³² hnú², ha³ lí²uú² ma³tsan¹³ tsí³ Tí³² ní².

50 Tĩ³la³ jmí¹ ca³náí³² Jesús jáí¹³ jáun² né³, ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³, ñí¹ jí²¹la³ chá¹ hnú² cáun² honh² bíh¹, hi³ jáun² lan¹³ jónh³² hnú².

51 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús hñú¹³ tsá² hí³ né³, tiá² jáí¹³ ca³cuéh³ yáh³ tsú² tsáu² hi³ tónh³² ñéih³, jí³²la³ Pé¹ quionh³ Jacobo, Juan² ní², jí³ jméi² mí¹ziú¹³ bíh¹ mí¹míh¹ hí³ ca³cuéh³ tsú² jáí¹³. 52 La³jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ má²tionh² hí³ jmí¹ ná¹tí² ná¹hóh³² hi³ ná¹ho² ná¹jngih² hi³ ca³tin¹ mí¹míh¹ hí³. Tĩ³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² uó² náh², ha³ tiá² rá²jún¹ yáh³ mí¹míh¹ lá², qui¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

53 Tĩ³la³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ju³ ca³ngáí³ bíh¹, qui¹hliá² jmí¹ ná¹ñi³² tsú² hi³ cu³tí³ bíh¹ má²rá²jún¹ mí¹míh¹. 54 Tĩ³la³ Jesús cáun² ca³zanh³ bíh¹ cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hi³ ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:

—jMí¹míh¹, náú²!

55 Hi³ jáun² ca³jenh¹³ siáh³ mí¹míh¹ hí³, hi³ jáun² la³juí³² ca³náu² bíh¹. Hi³ jáun² ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ ma³ton³ tsú² mí¹míh¹. 56 Jáun² lí¹ ca³ta³ná¹jé³² bíh¹ jméi² mí¹ziú¹³ mí¹míh¹ hí³, tí³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³² záih³² tsú² ca³tí²¹ hi³ má²lí³² jáun² la³ jáun².

9

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ngih³ Jesús tsá² quian³tun³ hí³, hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hí³ pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² la³jánh³ dú¹ ñí¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jí³ hi³ jmah³ tsú² siáh³ tsá² ná¹tsáun¹ la³jí³² ñí¹ mí¹uí³; 2 jáun² ca³zen³ tsú² tsá² hí³ hi³ tsa³hléh² jáí¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², hi³ tsa³jmah¹ tsú² tsá² tsáun¹ siáh³. 3 Jmí¹jáun² ca³záih³ tsú² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hí¹ cáun² yáh³ hi³ quioh²¹ hú¹ juí³² tiá² hniáuh³² ñí¹quiánh¹ náh². Lí² cán² náh² hmá²hu²¹, sa³jun³ tuh³², sa³jun³ má³², hi³ sa³jun³ quie³. Ñí¹ jí²¹la³ quián² ma³ cáun² hmih³² cháú³ bíh¹, tí³la³ lí² cán² tun³ má¹ná¹. 4 Jáun² lí³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ chauh²¹ náh² jáun², ñí¹ jáun² bíh¹ tianh¹³ náh² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ huen¹³ náh² juú² jáun². 5 Ní¹juáh³ ca³cha³táunh¹ náh² ñí¹ tiá² hnió³ tsú² he³ náh², cu³tsa³² huen³ náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hi³ tiá² ca³quiú¹ ca³jéi¹³ náh² tsú².

6 Hi³ jáun² jmí¹jáun² já¹taunh²¹ tsú² juú² ñí¹ hliáun³ hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² ca³jmah³ tsú² tsá² tsáun¹ ca³la³ jí³² juú² ñí¹ ca³cha³táunh¹.

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmáí²

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

7 Hi³ jáun² jmáí¹ jáun², Herodes, tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hué¹³ Galilea, ca³lí³ ñi³² la³jí³² hi³ jmu² Jesús; hi³ tiá² jmí¹ ñi³² yáh³ tsú² he³ hniáuh³² lín¹³, qui¹hliá² ma³ jan² tsáu² jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hla¹ Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmáí² bíh¹ má²ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³; 8 hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² siánh³ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ *tí³² jē¹ Dió³² bíh¹ néh¹ hí³, hi³ má²cá²jnia³ siáh³. Ja³bí¹ ma³ jan² tsá² siánh³ siáh³ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hí³ bíh¹ jan² tsá² jmí¹ lín³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² lín³², hi³ má²ca³jenh¹³ ja¹ hla¹. 9 Tĩ³la³ Herodes ca³juáh³:

—Huen² bíh¹ jná¹³ ca³jmú³² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³ mí¹táí³ lá¹ Juan². Jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² tsá² hí³ hi³ jlánh¹ cha³² tsú² hliáun³ jáí¹³ quioh²¹?

Hi³ jáun² hnga² Herodes jlánh¹ jmí¹ hniá¹ hi³ jien³² Jesús.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

10 Jmí¹ cá¹jín^{h21} jáun² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² ñí¹con² Jesús, jáun² ca³chá³ tsú² la³jí³² la³ cun³ hí³ ca³jmú³. Jmí¹jáun² ca³jan³ Jesús tsá² hí³, hí³ ja³taun^{h21} tsú² tí³ ñí¹ siáh³, ñí¹ má²jan^{h2} ca³lá² juú² Betsaida. 11 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsáu² ha³ jinh¹ ngau³ Jesús, jáun² jmí¹jáun² já¹taun^{h21} tsú² ñí¹ jáun². Hí³ jáun² hiún² lín³² bíh¹ tsí³ Jesús ca³hen³ tsá² hí³, jáun² ca³híeh³ dí² tsá² hí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³², hí³ ca³jmah³ dí² siáh³ tsá² tsáun¹.

12 Jmí¹ má²ca³hláu³ jáun² né³, ca³ma³jan^{h32} siáh³ tsá² quian³tun³ hí³ ñí¹con² Jesús hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Chú³² juoh¹ hnú² tsá² ní² hí³ tsa³tánh¹ hí³ tsa³hniáu³ hñú³ jí³ hí³ cuh³ la³jí³² juú² hí³ zia³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ tiauh¹ dí² lá², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²jan^{h2} lá².

13 Tí³la³ Jesús ca³ngái³:

—Hnoh² bíh¹ hniáu^{h32} cueh¹ tsú² hí³ cuh³.

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Jí³²la³ hñá³ *hí³ cuú²mih²¹ bíh¹ zia³² quiú¹³ jnoh¹ hí³ cónh³ gon³ hma²¹ siáh³. Jí³² uá¹ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ hí³ tsá¹lá¹³ jnoh¹ má³² quioh²¹ ca³la³ jín³² tsá² ní².

14 Tsá² jmí¹ tionh¹ jáun² ñí¹jáun² jmí¹ tén³ cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh². Jáun² Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² quian³tun³ hí³:

—Jmu³ hnoh² héih³² hí³ tiánh³ tsú² ma³ tu³la³quian³ ma³ quin³² ma³ cun³ nió³.

15 Hí³ jáun² la³ jáun² ca³jmú³ tsú², hí³ la³jín³² tsú² ca³tiánh³ hue³². 16 Jáun² jmí¹jáun² ca³zan^{h3} Jesús tá¹ hñá³ hí³ cuú²mih²¹ jáun² jí³ tá¹ gon³ hma²¹ hí³, hí³ ca³jié³ tsú² tí³ hñu³mi³cuú², hí³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cuéh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. 17 Jáun² ca³la³ jín³² tsá² hí³ lah³ re² má³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jieh³ tsú² ca³la³ jí³² chí² juoh¹ hí³ ziau³

jáun²; chí² juoh¹ jáun² né³ lí³ quia³tún³ mí²ta².

Pé¹ juáh³ hí³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

18 Ca³chó³² jmái¹ hí³ Jesús jmí¹ cuá¹liéinh³² Dió³² cáun² ñí¹ tí³ có³², hí³ jmí¹ quionh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². Jmí¹jáun² ca³ngáih³ tsú² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?

19 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hí³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái², ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³ hí³ hnú² bíh¹ Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², hí³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³ hí³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tí³² jē¹ Dió³² tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin², hí³ má²ca³jenh¹³.

20 Hí³ jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Hí³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?

Jáun² né³, Pé¹ ca³juáh³:

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Tsá² zéi¹ Dió³².

Jesús juáh³ hí³ jún³

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

21 Tí³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hí³ hí¹ jan² tiá² hin² hniáu^{h32} záih³² tsú² la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ jáun² Pé¹. 22 Hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Ca³tin¹ Jon² tsá²mi³cuóun² hí³ ma³tsó² lín³² tsí³. Tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, jí³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéin¹³ tsá² hí³, hí³ jngih³ tsú²; tí³la³ ñí¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú².

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³záih³ Jesús la³jín³² tsá² hí³:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáu^{h32} chá³² tsú² tí³ có³² la³jí³² hí³ dí¹quiaun^{h21} tsí³ hnga², hí³ jáun² cú¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hí³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hí³ jáun² cú¹ já² cu³hna³²

jnë¹³. 24 Qui¹ n¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ n¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³. 25 Qui¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² n¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hí³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², n¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quióh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? 26 Ní¹juáh³ tsá² jmu² heh³ hí³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ ca³tí²¹ jái¹³ quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tin¹ tsá² la³ hí³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ jáun²; hí³ lí³ lin¹ hí³ quien² jná¹³, jí³ hí³ quien² Ñuh³² jná¹³, jí³ hí³ lin¹ hí³ quien² uá²jai³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ná¹chun¹ ní² siáh³. 27 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnóh², hí³ zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jé³ hí³ má²cua³² pí³ quióh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

*Dió³² jmu² hí³ zan² Jesús
(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)*

28 Jmí¹ má²ñí¹tí²¹ jáun² jña³ jmái¹ hí³ ca³juáh³ Jesús jái¹³ jáun², jáun² ca³ñí¹uu³² tsú² cáun² máh³, hí³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³²; jáun² ca³jan³ dí² Pé¹, Jacobo, jí³ Juan² siáh³ hí³ tsa³quionh³ dí² tsi³ máh³. 29 Tá¹la³ cuá¹liéinh³² jáun² Jesús Dió³² né³, ca³za² ho¹ñí¹, jí³ ha¹ ní² ca³lí³ tiáu² hí³ lí³ siáh³ zín³ lín³². 30 Hí³ jáun² cu³diá²jan² ca³jnia³ gon³ tsáu² hí³ ca³juónh³ quionh³ Jesús, hla¹ Moisés quionh³ Líh³. 31 Tá¹gon³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ ná¹quian³² joh¹ zín³ lín³². Tsá² hí³ ca³juónh³ Jesús quionh³ ca³tí²¹ jmái¹ hí³ jún³ tsú² já¹ juú² Jerusalén. 32 Hí³ jáun² uá¹jinh¹ Pé¹ jmí¹ tío¹³ lín³² ziú³ ñí¹ quionh³ tsá² quionh³, tí³la³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú² ná¹ñí¹, hí³ jáun² ca³jé³ tsú² hí³ ca³lí³ zín³ lín³² Jesús; hí³ ca³jien³² tsú² siáh³ tá¹ gon³ tsá² tionh² hí³ quionh³ Jesús. 33 Jáun² tsá² gon³ hí³ jmí¹ má²ná¹hah²jái¹³ quionh³ Jesús, tí³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², hénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ñí¹ lá². Jáun² cuí¹ jmú¹³ jnoh¹ hni³² hñú³reh³, cáun² quián¹³ hnú², cáun² quióh²¹ Moisés, hí³ cáun² siáh³ quióh²¹ Líh³.

Tí³la³ tiá² jmí¹ ñí³² yáh³ Pé¹ he³ dá² dí¹hle³². 34 Tá¹la³ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Pé¹, ja³ cáun² jnie² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun² hí³ ca³tsáinh³² tsú² jí³lín², hí³ jáun² ca³juénh² tsú² jmí¹ ca³ta³tonh¹ jáun² ja¹ jnie². 35 Hí³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hí³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² cuá¹quiánh¹. Niéi² náh² la³ cun³ hí³ juáh³ tsú².

36 Jmí¹ ca³nga² jái¹³ jáun² né³, ca³jien³² tsú² Jesús cuá¹tón²¹ hnga². Jáun² Pé¹ quionh³ tsá² quionh³, hí¹ cáun² yáh³ jái¹³ jáun² tiá² ca³chá³ tsú² jmí¹jáun² ñí¹con² tsá² siánh³ la³ cun³ hí³ lí³ jáun².

*Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹
lí¹ jún²³*

(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

37 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jinh³² Jesús tsáih³ máh³ jáun² quionh³ tsá² quionh³. Jmí¹jáun² ca³jenh² tsú² juóun³² lín³² tsáu². 38 Hí³ jáun² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³hóh³² jan² tsá²ñuh² tiá³ lín³², hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², tiá¹ jmúh¹³ hnú² hí³ chú³² hí³ jien¹ nú² tiá³ ñú²míh¹ jón³² jná¹³, jan² tán¹ lá² bíh¹ jón³² jná¹³. 39 Qui¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ ja³² hí³ zaunh²³, hí³ jmu² hí³ hóh³² tsú² tiá³, hí³ he² tsú² siáh³ tsá¹ lí¹ jún²³, hí³ hia³² jan³² ho³; ca³la³ hian² lín³² tsí³ jmu², tion³ cu³tí³ bíh¹ tun²³ ñú²míh¹. 40 Má²lí²hiú² lí²mí³ bíh¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² hí³ jmí¹ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹, tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

41 Hí³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—¡Hnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chih³² la³ siáh³! ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hí³

ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hi³ tion¹
 jná¹³ tsin^{32?} Ñá²jan³² jónh³² tí³ lá².

42 Tí³la³ tá¹la³ cuá¹ja³² jáun² ñú²míh¹
 hí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, ca³la³ hian² lín³²
 bíh¹ tsí³ jmí²chí³ hláinh¹ ca³jmú³
 ñí¹con² ñú²míh¹, hi³ ca³jmú³ hi³ he¹³
 tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³. Tí³la³ jmí¹
 ca³jin³ Jesús jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³,
 la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ ñú²míh¹
 hí³. Jmí¹jáun² ca³jenh³ tsú² ñú²míh¹
 hí³ ñí¹con² jméi². 43 Hi³ jáun² ca³la³
 jí³lín² tsú² ca³ja³cáun² tsí³ jmí¹ ca³je³
 pí³ quíoh²¹ Dió³².

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ jún³
(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Tá¹la³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² jáun² tsí³
 tsú² jí³lín² ca³tí²¹ hi³ má²lí²jmú³ jáun²
 Jesús la³ jáun², jáun² ca³záih³ Jesús
 tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

44 —Náih¹³ hnoh² re² lín³² jái¹³
 hí³ juanh²¹ jná¹³ lá²: jná¹³, Jon²
 tsá²mi³cuóun², jienh³ tsú² jo³cuo²
 tsáú².

45 Tí³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá²
 ca³ngí¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹juáh²³
 tsú², quí¹ tiá² jmí¹ má²zia³² yáh³ jái¹³
 hí³ lí¹³ lí³ ngí¹³ tsú², hí³ jmí¹ juénh² tsú²
 siáh³ hi³ mí³² ñí¹con² Jesús hi³ jmu³
 na²¹ jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ jáun².

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?
(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

46 Hi³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³
 tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ quiú²
 táinh²³ hi³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹
 quien² já¹ hmóu²¹ tsú² jáun². 47 Tí³la³
 Jesús ca³lí³tsin² hi³ ha³ lánh³ ná¹lín²³
 tsá² hí³, jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹
 hí³ ca³zinh³ dí² cu³héin¹; 48 jmí¹jáun²
 ca³juáh³ la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² tsá² hen³ tsá² tsá¹míh¹
 la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³
 bíh¹ tsú² jaun³². Hi³ ní¹juáh³ tsá² he³
 jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³
 tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ jná¹³. Quí¹ tsá²
 tiá² lín¹ ñí¹ quien² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh²
 ní², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien².

Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá²
quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³

(Marcos 9:38-40)

49 Hi³ jáun² Juan² ca³záih³ Jesús:

—Tí³², má²lí²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá²
 huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
 tsáú² la³juah²¹ dú¹ cun³quionh³ héih³²
 quián¹³ hnú², jáun² má²lí²jmú¹³ jnoh¹
 héih³² hi³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jáun²,
 quí¹hliá² tiá² ngí³² yáh³ tsú² quiúnh¹
 dí².

50 Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jmu² náh² héih³² la³ ní²,
 quí¹ ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² náh², tsá²
 hen² tí³ con² bíh¹ náh² tsá² la³ hí³.

Jesús jin²³ Jacobo quionh³ Juan²

51 Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jáun² jmái¹
 hí³ má²tsánh³² Jesús tí³ hñu³mi³cuú²,
 jáun² ca³chá³ tiá³ tsí³ hi³ tsó³² la³ tí³
 já¹ juú² Jerusalén. 52 Jáun² ca³zen³
 dí² tsáú² chí¹ján³ ñí¹ nio¹ cáun² juú²
 míh¹ hín¹³ tí³ Samaria hi³ tsa³hniáu³
 la³jí³² la³ cun³ hí³ lí³ hniáuh³². 53 Tí³la³
 tsá² juú² jáun² má¹ná¹, tiá² ca³hen³
 yáh³ Jesús, quí¹hliá² ca³lí³tsin² tsú²
 hí³ Jesús má²hún¹ juí³² hí³ tsó³² tí³
 Jerusalén bíh¹. 54 Jmí¹ ca³je³ jáun²
 tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, la³ cun³
 Jacobo jí³ Juan² ní², hí³ jmu² tsá² juú²
 jáun² la³ jáun², jáun² ca³juáh³:

—Hnú² Tí³² ¿tiá¹ hnáuh² hnú² hí³
 jmú¹³ jnoh¹ héih³² hí³ já³² sí² tí³
 hñu³mi³cuú² hí³ tsán¹³ tsá² juú² ní²,
 [la³ cun³ ca³jmú³ jáun² Líh³ tsá² jmí¹
 lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³²]?]

55 Jáun² Jesús ca³je³ tí³ ñí¹ tionh¹
 tsú² hí³ ca³jin³ dí² tá¹ gon³ tsá² hí³, [hí³
 ca³juáh³:

—Jun³juáh¹³ la³ ní² yáh³ jmí¹
 hniáuh²¹ lín¹³ hnoh². 56 Quí¹
 jun³juáh¹³ jáun² yáh³ cuan³ jná¹³,
 Jon² tsá²mi³cuóun², hí³ má¹tsán¹³ jná¹³
 tsáú², tí³la³ cuan³ jná¹³ hí³ tí³ lion¹ bíh¹
 jná¹³ tsú²].

Jáun² juú² siáh³ bíh¹ cú²jueh³²
 ja³taunh²¹ tsú².

Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³ Jesús

(Mateo 8:19-22)

57 Tá¹la³ jmí¹ hí¹tiáunh¹ tsú² jáun² juí³², ca³hléh³ jan² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú² lí³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

58 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá²hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hi³ zia³² bíh¹ siáh³ záí² quioh²¹ tan³²; tí³la³ Jon² Tsá²mi³cuóun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ jnioh¹³.

59 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús jan² tsá² siánh³ siáh³:

—Ña³² cu³hna³² jná¹³.

Tí³la³ tsá² hí³ né³, ca³ngái³:

—Tí³², cué¹ tín² jáí¹³ hi³ ñí¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [ní¹ má¹jun²].

60 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³:

—Tsá² ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cuí¹ cha³hón³² hla¹ rainh²¹, tí³la³ hnú² ca³tin¹ cuá¹ngái¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².

61 Hi³ jáun² ca³juáh³ jan² tsá² siánh³ siáh³:

—Hnú² Tí³², jná¹³ hnó³² ñe¹ quiúnh¹ hnú², tí³la³ cué¹ tín² jáí¹³ hi³ ñí¹háih¹ jná¹³ jáí¹³ ñí¹con² tsá² tionh² hñú³².

62 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² [tsá² má²liáu³² ta²¹ quioh²¹, lín³ la³jmí¹ lín³ jan²] tsá² quiáh² hué³² quionh³ cuá¹juí²; ní¹juáh³ cá² ñí¹ jie²³ tí³ cu³hna²¹ bíh¹ tsú², jáun² tsá² la³ hí³ tiá² lí¹³ yáh³ hí³ jo³cuo² Dió³², [quí¹ jan² tsá² hlih²³ tá¹³ bíh¹ lín³ tsú²].

10

Jesús zen² hnaih³² nio² quiún³ tsi²²¹ quian³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quianh³ siáh³ Jesús hnaih³² nio² quiún³ tsi²²¹ quian³ tsá² siánh³ siáh³, hi³ jáun² ma³ gon³ tsá² hí³ ca³zen³ dí² la³jí³² juú² ñí¹ ca³tí²¹ tsó³² dí² hnga². 2 Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hlíáun³ cu³tí³ bíh¹ hi³ má²ca³láu², tí³la³ cú¹pih²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹ zian². Hi³ jáun² né³, hiú¹ mí¹ náh² ñí¹con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu² jáun², hi³ cuí¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun² hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹. 3 Cuá²táunh¹ hnoh² ta³né³²; tí³la³ sá¹ní² jie³ tín², jná¹³ zei²¹ hnoh² hi³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ *já¹ziáh² míh¹ tionh² ja¹ tsi²náí¹. 4 Ha³ lí² cán² náh² tuh³², sa³jun³ chí² láu² tloh³ quie³, sa³jun³ tuh³² tloh³ ta³ tsú². Tiá² hniáuh³² cuá¹ma³léh¹³ hnoh² siáh³ hú¹ juí³² hi³ lienh¹ hnoh² tsáu². 5 Hi³ jáun² lí³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ chá¹táunh¹ náh² jáun², juoh¹ náh² tsá² hñú³ la³ lá²: “Cuí¹ tionh² bíh¹ hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tín²”. 6 Hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² ca³tin¹ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³ tín² ñí¹ jáun², jáun² lí¹³ bíh¹ tiánh³ tsú² tie³ cun³quionh³ jáí¹³ hi³ hléh¹³ hnoh² jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tiá² zian² tsá² la³ hí³, jáun² ñí¹con² hmóu³² bíh¹ hnoh² jmu³ ta²¹ jáí¹³ hi³ hléh¹³ náh² jáun². 7 Cáun² tán¹ hñú³ bíh¹ hniáuh³² cuá¹tianh³ náh²; cáun² cuá²cú¹ cuá²hính³ náh² lí³ua³ cáun² hi³ cue³² tsú² ñí¹ jáun², qui¹ jan² tsá² jmu² ta²¹, cun³ ca³tin¹ he³ bíh¹ hmah²¹ quioh²¹. Ha³ lí² cua³jnioh² náh² tí³ hlá² tí³ ní². 8 Hi³ jáun² né³, lí³ua³ cáun² juú² ñí¹ he³ tsú² hnoh², quieih³ náh² la³ cun³ má³² hi³ cue³² tsáu². 9 Jmah²¹ náh² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jáun², hi³ zéih³ náh² siáh³ tsáu² la³ lá²: “Dió³² má²cuá¹hính²³ tsáu² jo³cuo²”. 10 Tí³la³ lí³ua³ cáun² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh², cuá²tianh³ náh² já¹ hñú³, hi³ juáh¹³ hnoh² la³ lá²: 11 “Hí¹ la³ tí³ hliáu² quian²¹ ta³ yáh³ jnoh¹ má²súh¹³ ta³né³², hi³ jmú¹³ jnoh¹ lin¹ hi³ má²tionh² hnoh² ñí¹ háinh¹³. Tí³la³ cuí¹ ná¹ñíh¹ náh², hi³ jmí¹ má²ca³lí³zia³² bíh¹ jáí¹³ hi³ jmí¹ lí¹³ heh³ náh² Dió³²”. 12 Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh² hi³ tí³ cú¹pih²¹ bíh¹ ma³tso² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma tsí³ la³ cun³ bíh¹ tsá² zian² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh².

Tsá² juú² tiá² nieh³
(Mateo 11:20-24)

13 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! jlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh², tsá² juú² Betsaida! Qui¹ sá¹ jmí¹ hi³ ca³ lí³ la³ jí³² hua³ jueh³² ja¹ tsá² jmí¹ zian² juú² Tiro jí³ juú² Sidón dúh¹, la³ jmí¹ má² lí³² ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má² hia³ jáun¹³ máh³ jmí¹ má² ca³ za³ tsú² jmí¹ tsí³, hi³ jmí¹ má² ca³ jmú³ tsú² lin¹ cun³ quionh³ hi³ jmí¹ quíh²¹ tsú² jáun² tú² cho¹, jí³ hi³ jmí¹ sén²¹ tsú² siáh³ jua² hmóu³².
14 Hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹ tsoh¹ hnoh² honh² má¹ tí³ ñí¹ ra³ tsí³² Dió³² héih³², la³ cun³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² jmí¹ tin² já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón. 15 Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, çhí¹ ná¹ lín²³ hnoh² hi³ cuá¹ tánh¹ náh² hñu³ mi³ cuú²? Hnoh² dá² cuá¹ tánh¹ la³ tí³ quiu³ juóu³² bíh¹.

16 "Jáun² né³, hnoh² má¹ ná¹, ní¹ juáh³ tsá² náí³² jáí¹³ quián¹³ hnoh², ja³ bí¹ náí³² tsú² siáh³ jáí¹³ quion²¹ jná¹³; tí³ la³ tsá² tiá² he³ jáí¹³ quián¹³ hnoh² má¹ ná¹, ja³ bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² he³ tsú². Hi³ jáun² tsá² tiá² he³ hí³ jná¹³, ja³ bí¹ tiá² hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ ze³ jná¹³.

Jmí¹ cuá¹ tanh²¹ siáh³ tsá² hnaih³²
nio² quiún³ tsí²¹ quián³ hí³ ñí¹ con² Jesús

17 Jmí¹ cá¹ jính²¹ jáun² tsá² hnaih³² nio² quiún³ tsí²¹ quián³ hí³ tí³ ñí¹ con² Jesús, ca³ la³ hi³ tsah³ lín³² tsú² ca³ juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², hí¹ ca³ la³ tí³ jmí² chí³ hláinh¹ máh³ má² tí³² héih³² hi³ jmu³² jnoh¹ cun³ quionh³ héih³² quián¹³ hnú².

18 Jáun² Jesús ca³ záih³ tsá² hí³:

—Ján³, ca³ jien¹ jná¹³ *Satanás hi³ ca³ tánh³ hñu³ mi³ cuú² la³ jmí¹ tai³² sí² quioh²¹ miíh³². 19 Jáun² sá¹ ní² jie³, má² ca³ cué³ jná¹³ pí³ quián¹³ hnoh² hi³ lí¹³ han¹³ hnoh² jáh³ hláinh¹ jí³ hñú³ ní² siáh³, hi³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² hi³ tiá² quien² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹,

hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ lí¹ quiunh²¹ hnoh². 20 Tí³ la³ ha³ lí² ma³ hiún¹³ náh² honh² cun³ ñí¹ hi³ hliá² jmí² chí³ hláinh¹ má² tí³² héih³² quián¹³ náh², tí³ la³ ma³ hiún¹³ náh² honh² cun³ ñí¹ hi³ hliá² má² tón³² hi³ jmái² náh² ñí¹ sí² rón³² hñu³ mi³ cuú² bíh¹.

Jesús jlánh¹ tsah³

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

21 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ jmú³ Jmí² chí³ Chun¹ hi³ ma³ hiún² lín³² Jesús tsí³, hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² lín³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñu³ mi³ cuú² jí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹ hmah¹ qui¹ hliá² ca³ hmáh¹ hnú² jú¹ tson², hi³ jáun² tiá² lí¹³ há¹ ngí¹³ tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ ní² siáh³; tí³ la³ ñí¹ con² tsá² tsí¹ tsá² jú³ bíh¹ ca³ niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun². Ján³, qui¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tí³ honh² hnú² Tia²¹.

22 "Sá¹ ní² jie³ náh², jo³ uón³² jná¹³ má² ca³ chá³ Ñuh³² jná¹³ ca³ la³ jí³ lí³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuóun³² hin² tsánh² Jon², hi³ hnga² bíh¹ Jon² tsú² ñí³² hi³ hin² tsánh² Jméi², hi³ lí³ ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³ jnia² Jméi² ñí¹ con² siáh³, lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí².

23 Jáun² ñí¹ tí³ có³² ca³ liéinh³² Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³ juáh³:

—Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jie²³ la³ cun³ hi³ má² ná¹ jie³² hnoh². 24 Qui¹ juo³ jná¹³ hnoh² la³ lá²: hi³ juóun³² tsá² ca³ lín³ *tí³² jē¹ Dió³², jí³ tsá² ca³ lín³ re²¹ hué³² lá² ní², jmí¹ hniá¹ jie³ la³ cun³ hi³ jie³² hnoh² lá², tí³ la³ tiá² ca³ lí³ yáh³ jie³ tsú²; hi³ jmí¹ hniá¹ siáh³ ne³ la³ cun³ hi³ naih³² hnoh² lá², tí³ la³ tiá² ca³ lí³ yáh³ ne³ tsú².

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²

(Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-34)

25 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jan² tí³² liei²¹ ca³ ñí¹ cá² ñí¹ lian² Jesús, hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³, hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

²⁶ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Ha³ lánh³ rón³² rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹ dúh¹? ¿He³ bíh¹ hi³ má²ca³híh³ nú² ñí¹ Sí² dúh¹?

²⁷ Jáun² tí³² liei²¹ hi³ né³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—La³ lá² rá¹juáh³: “Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², cun³quionh³ jmí²chí³ quián¹³, jí³ la³ jí³² pí³ quián¹³ nú² ní², jí³ la³ jí³² hi³ lín²³ hnú² ní² siáh³; hi³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mi³cuóun² renh² ca³la³ jmí¹ hno³ nú² huen²”.

²⁸ Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Jú¹ tson² bíh¹ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² ní². Jmu³ hnú² la³ ní², hi³ jáun² lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio².

Jesús cha³² jái¹³ ca³tin¹ jan² tsá² chun¹ hín¹³ tí³ hue³² Samaria

²⁹ Tí³la³ tí³² liei²¹ hi³ jmí¹ hnió³ ren³ ñí¹, hi³ jáun² ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsá² hí³, tsá²mi³cuóun² renh² jná¹³?

³⁰ Jmí¹ jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² cuá²han³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ngau³ tí³ juú² Jericó. Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³quieh³ tsá² háin², hi³ ca³háin³ tsú² la³ jí³² hi³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ ha¹ tsú² ní² siáh³. Ca³qui³ ca³pan³ tsú² tsá² hí³ ca³la³ ja³háin³ cun³ jún¹. ³¹ Jmí¹ jáun² ca³nga² jan² mí²tsáu² có³² ñí¹ jáun²; tí³la³ jmí¹ ca³jién³² tsú² jáun² tsá² rón³² hí³ hue³², jáun² cáun² ca³nga³ cú²tso² he² ñí¹ bíh¹ mí²tsáu² hí³. ³² Jmí¹ lí²¹ jáun², ca³nga² siáh³ jan² tsá² *levita. Jmí¹ ca³jién³² tsú² jáun² tsá² rón³² hí³, siáh³ bíh¹ siáh³ cáun² he² ñí¹ tsá² hí³ ca³nga³. ³³ Tí³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ jan² tsá² hín¹³ tí³ Samaria ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³ né³, tsá² hí³ bíh¹ jlánh¹ ca³ja³ mi³ tsí³. ³⁴ Jáun² ñéi¹ tsú² tí³ ñí¹ rón²¹ jáun² tsá² hí³, jáun² ca³jñéi³ tsú² ca³lá²

no¹ quionh³ mu² ráu³ mi³ uóun² jieh¹³ ñí¹ ca³cuíh³ quioh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³hñéi³² tsú² siáh³ quionh³ hná¹ hmih³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³zion³ tsú² tsá² hí³ cu³hna²¹ jáh³ joh¹, jáun² ca³jón³² dí² tí³ ñí¹ zeh² cáun² hñú³ ñí¹ jnioh² tsáu²; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmú³ tsú² hua³hí¹³. ³⁵ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, tsá² hín¹³ hí³ tí³ Samaria ca³cué³ tun³ *cú¹tiáu² ñí¹con² tsá² hñú¹³ ñí¹ jáun², hi³ ca³záih³ dí² tsú² la³ lá²: “Jmu³ hnú² tiá³ hua³hí¹³ tsá² ñuh² lá², hi³ ní¹juáh³ ca³cáin³ hliáun³ quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lí²cué³ jná¹³ ní², má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ má¹cá²jính³² jná¹³ lá²”.

³⁶ Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tí³² liei²¹ hí³ la³ lá²:

—Cuí¹ neh²¹, ¿hin² bíh¹ tsánh² tsá² gáun³ hí³ lín²³ hnú² hi³ lín³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ tsá² ca³cuíh³ hí³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² háin²?

³⁷ Jáun² tí³² liei²¹ hi³ ca³juáh³:

—Tsá² ca³ja³ hí³ mi³ tsí³ ñí¹con² tsá² hí³ bíh¹.

Jáun² Jesús ca³záih³ tsú²:

—Cuánh² hnú², cuá²jmu³ la³ jáun².

Jesús tsó³² hñú¹³ mí¹ Marta jí³ Má²réi³

³⁸ Jáun² Jesús ngau³ jui³² má²hún¹, hi³ ca³chó³² cáun² juú² míh¹. Jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús ñí¹ jáun², ca³he³ jan² tsá²mi³ jmái² Marta. ³⁹ Jmí¹ zian² jan² tsá²mi³ rainh²¹ Marta hí³ hi³ jmái² Má²réi³. Jáun² Má²réi³ hí³ ca³cuá³ hue³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³nái³² dí² jē¹ tsú². ⁴⁰ Tí³la³ Marta hí³ jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ hua³jan²¹ má³², jáun² ca³ñí¹lien¹³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿tiá¹ lín²³ hnú² hi³ renh² jná¹³ ní² zeh² jná¹³ huen² tán¹, hi³ jáun² jo³uón³² huen² bíh¹ jná¹³ má²ta³no¹ ca³la³ jí³² ta²¹? Zéih³ hnú² tiá³ hi³ cuí¹ ja³ma³hau³ jná¹³.

⁴¹ Tí³la³ Jesús ca³ngái³:

—Hnú² Marta, jlánh¹ hliáun³ hi³ dí¹cháunh²³ chính³² hnú², hi³ jlánh¹ hi³² honh² hnú² ta²¹ hi³ ñí³jmuh³².

42 Tí³la³ cáun² tán¹ bíh¹ hi³ jlánh¹ quien² zia³². Má²réi³ lá² má²lí²quiáh³² hi³ jlánh¹ bí¹ quien², hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quin³.

11

Jesús má²ta² ha³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²

(Mateo 6:5-15; 7:7-11)

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáí¹ hi³ zia³² cáun² ñí¹ jmí¹ cuá¹liéinh³² Jesús Dió³². Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³juáh³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿tiá¹ híeh¹³ hnú² jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² lienh¹ jnoh¹ Dió³², la³jmí¹ ca³ma³tín² jáun² hla¹ Juan² tsá² jmí¹ hain²¹ hí³ tí³ con²?

2 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹ má¹ca³lien¹ hnoh² Dió³², juáh¹³ hnoh² la³ lá²:

Hnú² Tia²¹, [Tsá² ñíh³ hnú² hñu³mi³cuú²,]

cá² ñí¹ hi³ chu²¹ cuí¹ ná¹chan¹ hi³ jmáí² hnú².

Cuí¹ chau²¹ bíh¹ jmáí¹ hi³ la³jin³² tsáu² tónh³² jo³cuonh² hnú².

[Cuí¹ lí¹³ bíh¹ ñí¹ hue²¹ lá² la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú² jmúh¹³, la³jmí¹ lí³ hñu³mi³cuú².]

3 Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³².

4 Chin³² tiá³ honh² ca³tí²¹ tso³ hi³ má²lí²jmú¹³ jnoh¹,

la³jmí¹ chin²³ jnoh¹ tsí³ la³ cun³ hi³ má²ca³hliánh² tsáu² ñí¹con² jnoh¹.

Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá² lau³ jnoh¹ tsá² hláinh¹,

[liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹ tsú²].

5 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jmú¹³ jái¹³, hi³ hnú² zian² jan² há²mei²¹ joh², hi³ ta³ hua² né³ cuóh¹³ nú² hñú¹³ tsú² hi³ cuá¹zéih³ nú² la³ lá²: “Hnú² há²mei²¹ quiú¹³, jmu³ tiá³ hi³ chú³², cué¹ tiá³ hni³² hí³ quiú¹³,

6 quí¹ jan² há²mei²¹ joh² jná¹³ hún¹

juí³² hi³ cun³ cuan³ hñu³² jná¹³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² hi³ zia³² hi³ jmí¹ lí¹³ jein²¹ jná¹³ ñí¹con² tsú²”. 7 Hi³

jáun² tsá² hí³ né³ nga³ la³ tí³ ñéih³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Lí²uú² ma³tsán¹³

tsin³² jná¹³, quí¹ má²chí¹jnai³² bíh¹ ho³hñú¹³, má²rá²cuóun¹ bíh¹ jná¹³

quiúnh¹ tsá¹míh¹ jón²¹; ha³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ no¹ jná¹³ hi³ zia³² hi³ cué¹³”.

8 Hi³ jáun² juanh³² jná¹³, uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² jmí¹ ñí¹cué²¹ hnú² tsá² hí³

hi³ mih³², uá¹jinh¹ tsá² juónh³² hnú² re² quiúnh¹, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnú²

jlánh¹ hiú² mih³², hi³ jáun² nó³² bíh¹ tsú² hi³ cué³² la³ji³² hi³ hnáuh² hnú².

9 Hi³ jáun² la³ lá² juanh³² jná¹³: Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² hian³

náh². Hniauh² náh², hi³ jáun² chanh¹ náh². Hléh¹ náh² ho³hñú¹³, hi³ jáun²

niá³² tsú². 10 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² mi³² ñí¹con² tsú², hiáuh²³ bíh¹ tsú²; ní¹juáh³

tsá² hnauh² choh²³ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá²³ bíh¹.

11 “Hnoh², tsá² zian² jónh³², ¿hin² dá² tsánh² hnoh² tiá³ honh² náh²

hi³ cueh¹ cá² mái³ quin¹ jónh³² ní¹juáh³ hí¹mih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mi³²?

Ho³ ní¹juáh³ cuá¹mi² jan² juo¹³, ¿hí¹ tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan²

jáh³hláinh¹? 12 Ho³ ní¹juáh³ jónh³² náh² mi³² cá² mái³ mi³ jlái², ¿hí¹ lí¹³

cuen¹³ náh² jan² hñú³? 13 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tu³bí¹ hnoh² yáh³ tsá²

tiá² chun¹ náh², tín² bí¹ náh² cué¹ hi³ chu²¹ ñí¹con² jónh³², hi³ jáun² tiá¹³

bíh¹ tiá³ tiá² cuen³ Jméi² dí² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con²

tsá² mi².

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-30)

14 Ca³chó³² jmáí¹ hi³ ca³chin² Jesús jmí²chí³ hláinh¹ jmí¹ hún¹

hñu³ tsí³ jan² tsá² tiá² jmí¹ tín² hléh³². Jmí¹ cuá¹han³ jáun² jmí²chí³

hláinh¹ hí³ hñu³ tsí³ tsú² né³, ca³lí³ hléh³². La³jin³² tsá² ca³jie³ hi³ jáun²

ca³ja³ cáun² lín³² tsí³. 15 Tí³la³ ma³ jan² tsáu² né³ ca³juáh³:

—Tsá² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú, tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹.

16 Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² hí³ jmí¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús, jáun² ca³mi³ tsú² cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ já³² tí³ hñu³mi³cuú². 17 Tí³la³ Jesús jmí¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³ lánh³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsá²hín³. Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñú¹³, la³jín³² bíh¹ tsú² tsá²hín³. 18 Hi³ jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ hnga² *Satanás jmu² hniéi² ñi¹con² tsá² hain²¹ tí³ con², jáun² né³, ha³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³híe² pí³ quioh²¹ tsú². Hnoh² juánh³ hi³ jná¹³ huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú; 19 tí³la³ sá¹ hi³ tson² la³ cun³ hi³ juáh³ hnoh² ní² dúh¹, çhin² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ huen³ tsá² hain²¹ tí³ con² hnoh² jmí²chí³ hláinh¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³ tsáu²? Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² tsá² hain²¹ tí³ con² bí¹ náh², má²lí²lin¹ hi³ lí¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh². 20 Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ ní² né³, má²lí²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ Tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³ ná¹jan²³ náh² hí³.

21 ”Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² pin³ lín³², tsá² zia³² hliáun³ he³ cun³quionh³ jmu³ hniéi², tiá² zia³² yáh³ hi³ háinh¹³ ca³tí²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú², ní¹juáh³ hi³ hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ hniéi². 22 Tí³la³ ní¹juáh³ ja³ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, jáun² tsá² já³² hí³ bíh¹ má²láih¹³ hniéi², hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ jmí¹ nióh²¹ tsá² hí³ hi³ jmu³ hniéi², má¹lí³² jáun² né³

má²tsóh³ tsú² ñi¹con² tsá² quionh³ la³ cun³ hi³ má²ca³joh¹³ jáun².

23 ”Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hen² tí³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ hau² bíh¹ jná¹³. Hi³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ toh² tiú² jóh³² bíh¹.

Jmí²chí³ hláinh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsí³ tsáu²

(Mateo 12:43-45)

24 ”Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jáun² tsá²ngí² ñi¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ñi¹ lí¹³ cuá³² tie³. Hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³choh¹³ né³, jáun² lín²³ la³ lá²: “Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ñi¹ cuá¹han³ ná¹”. 25 Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ hi³ má²rá²hiah¹³, jí³ hi³ má²dí¹lí³ re² tin² lín³² ñeih³. 26 Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³¹ quiaun³ jmí²chí³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hláinh¹ la³ cónh³ bíh¹ hnga². Hi³ jáun² la³jín³² jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ hlaih³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹lí³² jáun², la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin².

He³ bíh¹ cu³tí³ jmu² hi³ lí²³ hiú² tsí³ tsú²

27 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² Jesús jái¹³ ní², jáun² jan² tsá²mi³ jmí¹ zenh² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hi³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—Hénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá²mi³ tsá² ca³taunh² hnú² hñu³ héin¹ hñu³ tsí³, tsá² ca³cué³ hnú² tiuh²¹.

28 Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ren² tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ ní¹juáh³ má²tí³² tsú² siáh³.

Jesús hleh³² ca³tin¹ tsá² lí¹ mi³² cáun² lí²¹

(Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

29 Tá¹la³ ná¹juóun²³ jáun² tsá² tionh² hí³ né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Tsá² zian² jmái¹ hi³ tiauh² dí² lá² jlánh¹ hláih¹, hi³ cáun² lí¹ hiú² lí¹ mi³² hi³ jnia³ li²¹; tí³la³ hí¹ cáun² yáh³ li²¹ tiá² lí¹³ hiáuh³ tsú², jí³²la³ li²¹ hi³ ca³jie³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³². 30 Quí¹ hla¹ Jonás bíh¹ jmí¹ lín³ cáun² li²¹ ñí¹con² tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive jmí¹tin², ja³bí¹ la³ jáun² jná¹³ siáh³ Jon² tsá²mi³cuoun² lín³ ná¹ cáun² li²¹ ñí¹con² tsá² zian² né³². 31 Ní¹ má¹ cá² chó³² jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ñí¹con² la³jín³² tsáu², jáun² hla¹ tsá²mi³ tsá² jmí¹ chín¹ hué³² tí³ la³ quián³ nó³², hi³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²; quí¹ hla¹ tsá²mi³ hí³ ja³ cáun² hué³² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ uounh³, hi³ cua³niéi³ jái¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón, tsá² jlánh¹ jmí¹ quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. Ján³, tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ hliá² ñí¹ lá² zenh² jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³, 32 Ja³bí¹ la³ jáun² nu³ tiánh³ siáh³ tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive ní¹ má¹ca³can³ Dió³² jú¹ tson², hi³ ja³bí¹ tsá² Nínive hí³ chá³² siáh³ tso³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² né³², quí¹ hí³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tso³ quioh²¹ jmí¹ ca³nái³² jái¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás hí³.

Mí¹ñí¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan²

(Mateo 5:14-16; 6:22-23; Marcos 4:21-22; Lucas 8:16)

33 "Ní¹juáh³ tsá² héinh²³ sí² hñú¹³, hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² zih³² sí² jáun² ñí¹ ná¹conh¹, sa³jun³ taunh³² tsú² siáh³ hñu³ tsí¹ cuo²; tí³la³ dí²chí³ tsú² ñí¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹, hi³ jáun² jniá³ jeinh²¹ lí³ua³ jan² tsá² hí³ ñéih³. 34 Mí¹máh¹ hnú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² quioh²¹ tá¹ jan² nú². Jáun² né³, ní¹juáh³ chu²¹ mí¹máh¹ hnú², jáun² zia³² joh¹ quián¹³ hnú²

tá¹ jan² nú². Tí³la³ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hláih¹ mí¹máh¹ hnú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ hnú² zenh² já¹niéi². 35 Jáun² jmu³ hnú² re² hua³hí¹³, hi³ jáun² tiá² lí¹³ joh¹ quián¹³ nú² la³jmí¹ lí³ já¹niéi². 36 Quí¹ ní¹juáh³ tai³² joh¹ quián¹³ hnú² tá¹ jan² nú², hi³ hí¹ cú¹pih²¹ já¹niéi² tiá² zia³², hi³ jáun² re² bíh¹ jniá³ jen¹³ hnú² la³jí³², la³jmí¹ lí³ hi³ zia³² cáun² sí² hi³ cue³² joh¹ ñí¹con² nú².

*Jesús jin²³ tsá² fariseos jí³ tí³² liei²¹
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40;
Lucas 20:45-47)*

37 Jmí¹ cá¹táuh³ jáun² hi³ hleh³² Jesús, jáun² jan² tsá² *fariseo ca³te³ hi³ tsa³jmú³ dí² má³² hñú¹³ tsú². Jáun² Jesús ngau³ hi³ ca³hi³ ñéih³, hi³ ca³cuá³ ñí¹ mesa. 38 Jmí¹jáun² ca³ja³cáun² tsí³ tsá² fariseo hí³ jmí¹ ca³jie³ hi³ tiá² ca³liah³ Jesús cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsú² jmu² ñeh² bíh¹ hi³ jmu³ má³². 39 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh², tsá² fariseos, jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹ cuá¹uon² jlánh¹ sí² rainh³² hnoh², tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, tiu³ canh² jmáh³la³ hi³ hlaih³ hi³ hó³², jí³ hi³ jlánh¹ tsính² náh² hi³ quioh²¹ tsáu² ní² siáh³. 40 Hnoh² tsá² tiá² jái¹³ ngí²³, ¿há¹ tiá² ñíh¹ hnoh² hi³ Tsá² ca³jmú³ tí³ coh³, ca³jmú³ siáh³ tí³ ñeh²? 41 Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ ja³² la³ tí³ hñu³ honh² náh² hi³ lí¹ cueh³² ñí¹con² tsá² tiá² zia³² quioh²¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lí³ cáun² hi³ jí².

42 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² fariseos! Quí¹ uá¹jinh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² ñí¹con² Dió³² cáun² la³ cun³ quia³ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tí³ zie² yáh³ quionh³ háu² ruda, jí³ ca³la³ jí³² ñí¹ jonh² ní² siáh³, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² ra³tsih³² yáh³ náh² héih³² cú²tso², hi³ sa³jun³ hno³ bíh¹ náh² Dió³². Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹³ tí³ có³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmuh³² jáun² yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ náh² hi³ ní².

43 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² fariseos! Jlánh¹ hniá¹ náh² tianh¹³ ñí¹ jlánh¹ quien² hñu³ cuáh³², hi³ jlánh¹ hniá¹ náh² siáh³ hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² náh² tsáu² já¹ hmah²¹.

44 "Jlánh¹ juon²³ hnoh²!, quí¹hliá² lín³ hnoh² la³jmí¹ lí³ jéin³lo¹ ñí¹ rá²hún¹ hla¹, ñí¹ tiú²uú² lin¹ jniá³, ñí¹ cáun² lí¹ má²há² má²ngai³² tsáu² ñí¹ quioh²¹ ta³ tiá² ñí³².

45 Jáun² né³, jan² tí³² liei²¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jí³ jnoh¹ bíh¹ má²je²³ nú² siáh³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²lí²juah²¹ nú² ní².

46 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tí³² liei²¹, jlánh¹ juon²³ náh²! Quí¹ hnoh² jlánh¹ jmuh³² héih³² huáh² tsí³ ñí¹con² tsáu², ca³la³ hí¹ jan² tsáu² tiá² tióh³² ma³tí³², hi³ má¹lí³² jáun² né³, hí¹juáh³ hmóu³² náh² tiá² ma³tíh²¹.

47 "Jjuon²³ hnoh²!, quí¹hliá² jmóuh¹ náh² re² jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jé¹ Dió³², tsá² ca³jngih³ hí³ dí²hioh³ ñú²deh³ hmóu³² náh² jmí¹tin². 48 Hí³ jáun² má²lin¹ hi³ la³ ná¹tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ náh² dí²hioh³ ñú²deh³, quí¹ tsá² hí³ bíh¹ ca³jngih³ tsá² lín³ hí³ tí³² jé¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ hnoh² né³ lí¹ ná¹jmóuh¹ náh² jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹ hí³.

49 "Hí³ jáun² Dió³², Tsá² jlánh¹ re² cuá¹ñí³², ca³juáh³: "Zein²¹ jná¹³ tí³² jé² ná¹, jí³ *tí³² tsá² quian³² jé² ná¹ ní² siáh³ ñí¹con² tsá² hí³, jáun² ma³ jan² tsá² zein²¹ jná¹³ hí³ hi³ tsa¹ tsáu², hí¹ la³ tí³ jngih³ tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² hí³". 50 Jáun² né³, tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmí²hán¹ ca³la³ jí³lin² tí³² jé¹ Dió³², tsá² ca³ma³tsan² tsú² hi³ jmí¹tin² la³ cun³ jmí¹ lí²¹ hngá¹máh³ lá². 51 Ján³, tsá² zian² né³² tá¹can¹ jmí²hán¹ tsá² hí³, hla¹ Abel tín² la³ñí¹, ca³la³ ñí¹ ca³jngih³ tsú² siáh³ hla¹ Zacarías ja¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³ quionh³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹.

52 "Jlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹!, quí¹hliá² ca³hmáh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ jmí¹ lí³ liáun³ tsáu². Hí¹ hmóu³² yáh³ hnoh² tiá² hnáuh² táunh¹³ ta²¹ jú¹ tson² jáun², sa³jun³ cueh³² bíh¹ náh² siáh³ tsá² siánh³ jái¹³ hi³ lí¹³ tónh³² ta²¹, uá¹jinh¹ zian² tsá² jmí¹ hnió³ ne³.

53 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, cua³han³ ñí¹ jáun². Jáun² la³jín³² tí³² liei²¹ hí³ né³, quionh³ tsá² fariseos ca³míh³ lín³² tsí³. Jáun² hliáun³ lín³² jái¹³ ca³ca³ ca³lan³ dí² Jesús, 54 hi³ ca³can³ tsú² re² lín³² hua³hí¹³ jái¹³ hi³ hleh³² Jesús, ní¹juáh³ ca³nái³² tsú² cáun² jái¹³ hi³ lí³ lí¹³ chá³² tsú² tso³.

12

Jesús hie³² jái¹³ ca³tín¹ tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹

(Mateo 16:6-12; Marcos 8:14-21)

1 Tá¹la³ jáun² né³, ca³la³ juóun³² mei²¹ cu³tí³ tsáu² ca³ngih³² ñí¹ jáun², ca³la³ ná¹cuú² ná¹jain³² tiá³ bíh¹ tsú² lí³. Jáun² Jesús ca³hléh³ tín² ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² *fariseos. Jái¹³ "tie³" ní² hnió³ juáh³: tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹.

2 Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ jlí²³ tsú², chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ jñéih²³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ lí²jnia² siáh³. 3 Jáun² la³jí³² hi³ má²ca³juah²¹ hnoh² hñu³niéi², chau²¹ jmái¹ lí³jnia² bíh¹ jái¹³ jáun². Ja³bí¹ la³ jáun², lí³ua³ cáun² hi³ má²ca³juah²¹ náh² ñí¹ ná¹conh¹, chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ chá³² tsú² jái¹³ jáun² ca³la³ hi³ tsa³dí³chín³² tsú² tsáih³ hñú³ hi³ chá³² ca³la³ hi³ chí²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³².

Hín² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²

(Mateo 10:26-31)

4 "Hnoh², tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹, juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh² jái¹³ lá²: Ha³ lí² juenh³ náh² tsá² jngih² jmáh³la³ ngú³, hi³ ní¹ má¹lí³² jáun²,

tiú²uú² zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ siáh³ hi³ lí¹³ jmu³ tsú². ⁵ Tí³la³ jná¹³ juanh²¹ hi³ hin² ñí¹con² hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² juénh²: juenh³ náh² ñí¹con² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ lí¹³ jngah³, hi³ má¹lí³² jáun² né³ lí¹³ ze³ siáh³ quiu³juóu³². Ñí¹con² Tsá² hi³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² juénh².

⁶ "¿Há¹ tiá² cuen² tsú² hñá³ tan³² pih²¹ la³ cun³ tun³ héih³² quie³ dúh¹? Tí³la³ cu³ jáun² tiá² tsá²có³ yáh³ tsí³ Dió³² hi³ ca³tin¹ jáh³ pih²¹ hí³. ⁷ Jáun² hnoh² né³, hí¹ ca³la³ tí³ jñú² ching³² yáh³ hnoh² ná¹hi¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máih³². Ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hi³ haín²¹ tí³ con² Jesús (Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ "Juanh³² jná¹³ siáh³ jái¹³ lá²: Ní¹juáh³ zian² tsá² ma³quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ Jon² tsá²mi³cuóun², má¹quien¹³ ná¹ tsú² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²; ⁹ tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ ma³quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

¹⁰ "Lí³ua³ jan² tsá² hleh³² jú¹ hlah³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², zia³² bíh¹ uu³i³tso³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tú² hió³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cu³tí³ tiá² zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsá² la³ hí³.

¹¹ "Ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ jau³ tsú² hnoh² hi³ nga³ tsú² jái¹³ ñí¹con² hnoh² hñu³ cuáh³², ho³lá²dá² ñí¹ta²¹, ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh² hi³ hín² jái¹³ ngáih¹ náh², ho³ he³ lánh³ juáh¹³ náh²; ¹² quí¹ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ hniáuh³² hléh¹³ hnoh², má¹jáun² bíh¹ má²hie³² Jmí²chí³ Chun¹ ha³ lánh³ hniáuh³² hléh¹³ náh².

Hi³ háinh¹³ bíh¹ hi³ hánh³ tsú²

¹³ Jáun² né³, jan² tsá² zenh² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², juoh¹ hnú² tiá³ renh² jná¹³ hi³ cué³² tsú² la³ cun³ hi³ ca³tin¹

jnë¹³, hi³ jmí¹ quioh²¹ jméi² mí¹ziú¹³ jnoh¹.

¹⁴ Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Hin² tsánh² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín¹³ ná¹ jue²¹, ho³ hi³ lín¹³ jná¹³ tsá² tsóh²³ hi³ jmí¹ quioh²¹ ñeh² mí²ziúh² hnoh²?

¹⁵ Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³jín³² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hniáuh³² jmúh¹³ náh² re² lín³² hua³hí¹³ hi³ tiá² lí¹ jmúh¹³ náh² hniá¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³ hi³hliá² hliáun³ hi³ zioh² jáun² yáh³ tsú² lí¹³ zian² re² tin².

¹⁶ Jáun² ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jái¹³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² hánh³. Tsá² hí³ ca³loh² hliáun³ lín³² ñí¹nái² quioh²¹. ¹⁷ Jáun² tsá² hí³ ca³lín¹³: "¿He³ bíh¹ jmu¹ jná¹³? Já² tiú²uú² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ hmá¹³ jná¹³ la³jí³² hi³ ca³láu² lá² quion²¹". ¹⁸ Jmí¹jáun² ca³liéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ hnga²: "Né³² má²ca³cháunh¹³ tsin³² jná¹³ ha³ lánh³ rón³² jmu¹. Cu³tsa³² cuí¹ tsunh²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³cuí³ míh¹ táun³ ní², hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ cáh¹; hi³ jáun² ñí¹ jáun² hmá¹³ jná¹³ la³jí³² hi³ ca³lo², la³ má²quionh³ hi³ siáh³ siáh³.

¹⁹ Ní¹ má¹lí³² jáun² né³, hlí¹ lienh¹ jná¹³ jmí¹ tsin³², hi³ juo¹³ jná¹³ la³ lá²: Hliáun³ lín³² bíh¹ má²zia³² hi³ lí¹³ ma³hie² hliáun³ mii² quiú¹³ dí². Jáun² né³² né³, cuí¹ zian² dí² tie³. Cuí¹ cú¹ cuí¹ hnáih¹³ dí² quiú¹³, hi³ cuí¹ zian² dí² cáun² hi³ re² hi³ tin²". ²⁰ Tí³la³ Dió³² ca³zái³ tsá² hí³ la³ lá²: "Hnú², tsá² tiá² jái¹³ ngí²³, já¹niéi² lá² jienh¹ hnú² jmí²chí³ quián¹³ ñí¹con² jná¹³. Hi³ jáun² la³jí³² hi³ má²ná¹hmá¹ ní² quián¹³ hnú², ¿hin² dá² tsánh² lí³ quioh²¹?" ²¹ La³ jáun² bíh¹ quiunh³² tsá² hánh³, tsá² hma³² ñí¹con² hnga² hi³ quioh²¹. Tsá² tia³mii² bíh¹ tsá² la³ hí³ ñí¹con² Dió³².

Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lín³ jon²

(Mateo 6:25-34)

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² náh², ca³tí²¹ ha³ jinh¹ já³² má³² hí³ cúh¹³ náh², jí³ ha³ jinh¹ já³² hmih³² hí³ quíh¹³ náh². 23 Qui¹ jmí² chí³ quioh²¹ bíh¹ tsú² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ má³²; hí³ ngú³ quioh²¹ tsú² ní² siáh³ tí³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ha¹ tsú². 24 Sá¹ ní² jie³ ha³ lánh³ zian² quiú¹ liáh². Jáh³ hí³ tiá² lin¹ hí³ jñi³² hí¹ cáun² yáh³, sa³jun³ zia³² bíh¹ hí³ loh², sa³jun³ zeh² hñu³ cuí³ quioh²¹, tí³ la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹ má³² hí³ cue³² Dió³² cúh² jáh³. ¡Tí³ la³ hnoh² má¹ ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²! 25 ¿Hin² yáh³ hnoh² tin² jmúh¹³ hí³ cuóun¹³ cónh³ cá² lí², uá¹ jinh¹ hen² lín³² honh² náh² hí³ cuóun¹³ náh²? 26 Hí³ jáun² né³, ní¹ juáh³ cáun² hí³ pih²¹ la³ ní² bíh¹ tiá² la³ tin² náh² jmúh¹³, hí³ jáun² ¿he³ láih³² sa³ hí³² lín³² honh² náh² ca³ tí²¹ la³ jí³² hí³ ní¹ hná¹ ní²?

27 "Sá¹ ní² jie³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuóun² lí¹³. Lí¹³ ní² tiá² lin¹ zeh³² yáh³ jáu², hí³ sa³jun³ ta³² siáh³ tá³, tí³ la³ cun³ jáun² ta³ bí¹ hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmí¹ jniá³ la³ jmí¹ jniá³ lí¹³ ní², uá¹ jinh¹ jmí¹ zioh² lín³² tsú². 28 Hí³ jáun² né³, ní¹ juáh³ Dió³² jmu² hí³ ca³ la³ chú³² lín³² jniá³ ná², cáun² hí³ tsí²¹ ní² ní¹ ná² né³², hí³ jáun² tsa³ háu² má² jín³² bíh¹ tsú² tí³ ñeh² cáun² pieh¹ ní¹ má¹ ca³ lí³ quiéin²; jáun² ní¹ juáh³ ta³ bí¹ ná² yáh³ jmu² Dió³² hí³ chú³² jniá³, ¡cónh³ bíh¹ tiá² jmu³ Dió³² hí³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lí¹ hí³² honh² náh²! 29 Hí³ jáun² ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh² hí³ hnáuh¹³ náh² hí³ cúh¹³, sa³ jun³ hí³ húh¹³ náh². 30 Qui¹ la³ jín³² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² ná¹ hí³² tsí³ ca³ tí²¹ hí³ ní²; tí³ la³ hnoh² má¹ ná¹, zian² bíh¹

jan² Ñeh² náh², Tsá² cuá¹ ñi³² la³ jí³² hí³ lí³ hniauh²³ quián¹³ náh². 31 Ní¹ jí²¹ la³ tí³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³ cuo² Dió³² bíh¹, hí³ má¹ tíh²¹ náh² re² ní¹ con² tsú², hí³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³ la³ jí³ lí³² hí³ jáun².

Tsá² má²nióh³² hí³ quioh²¹ hñu³ mí³ cuú²
(Mateo 6:19-21)

32 "Hnoh², tsá² lín³ náh² la³ juah²¹ dúh¹ cu³ nió³ pih²¹ *já¹ ziah², ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ Ñeh² náh² cué³² já¹³ hí³ cuá¹ tánh¹ náh² ní¹ cuá¹ quien² tsú². 33 Hná¹ náh² hí³ zia³² quián¹³, hí³ lí¹ cueh¹ náh² tsá² lí² hniáuh³² ní¹ con². Ní¹ juáh³ hí³ jmúh¹³ náh² la³ jáun², hí³ jáun² la³ jáun² má² ná¹ jmuh³² náh² cáun² tuh³² hí³ tiá² chau²¹ jmái¹ lí³ yenh³, hí³ jáun² lí³ zian² náh² hliáun³ hñu³ mí³ cuú², cáun² hí³ tiá² chau²¹ jmái¹ tsa³ hín³. Ní¹ jáun² tiá² lí¹³ hí³ háin², sa³ jun³ mí¹ cháu² lí¹³ ma³ tsa² hí³ quioh²¹ tsú². 34 Qui¹ ní¹ juáh³ ní¹ nio¹ hí³ quián¹³ náh², ní¹ jáun² bíh¹ uá² jai³² cuá³ jmí² chí³ quián¹³ náh².

Hniáuh³² tiáunh¹ tsú² hua³ jan²¹
(Mateo 24:37-25:30)

35 "Hniáuh³² tiáunh¹ náh² hua³ jan²¹, hí³ chí¹ hún¹ sí² quián¹³ náh². 36 Tianh³ náh² hua³ jan²¹ la³ jmí¹ tionh¹ tsá² ná¹ hé² ná¹ jan² juo¹³. Hí³ jáun² ní¹ má¹ cá² jính³² jáun² tsá² hí³ ní¹ lí¹ jmú³ tsáu² jmái¹ hí³ ca³ jenh² cuo², la³ juí³² niá³² bíh¹ tsú² ho³ hñú¹³ ní¹ má¹ ca³ póh³ tsá² hí³ cuo². 37 Jlánh¹ chú³² quioh²¹ tsá² quian²¹ tsú² hí³, ní¹ juáh³ hí³ tionh² tsú² ná¹ ní¹ ní¹ má¹ cuanh³² jáun² juo¹³. Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ juo¹³ tsú² hí³ hah¹³ hmih³² ta³ ní¹, hí³ cué³² já¹³ hí³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ lí¹³ tiánh³² ní¹ mesa. Hí³ jáun² ní¹ má¹ ta³ tonh¹ tsú² jáun² ní¹ mesa né³, hnga² juo¹³ tsú² ma³ tau³. 38 Hí³ jáun² ní¹ juáh³ cuanh³ tsá² hí³ ta³ hua², ho³ lá² dá² má² já² jnia², jáun² né³, jlánh¹ chú³² quioh²¹ tsá²

quian²¹ hí³, ní¹juáh³ la³ ná¹ñí¹ bíh¹
 ní¹ má¹cuanh³² tsú². 39 Hniáuh³² lí³
 ñíh¹³ náh² re² jái¹³ lá² siáh³: Sá¹jmí¹
 hí³ ñí³² tsá²hñú¹³ hín² la³nio¹ já³² tsá²
 háin², jáun² tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú²
 jái¹³ hí³ hí³ háin² hñú¹³. 40 Jáun²
 hnoh² né³, hniáuh³² ná¹tiáunh¹ náh²
 hua³jan²¹, qui¹ ní¹juáh³ jmái¹ hí³
 ná¹lín²³ hnoh² hí³ tiá² má²jáunh¹³
 jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², tí³la³ jmái¹
 jáun² bíh¹ tí³tsóh³ cuánh³² jná¹³.

*Tsá² quian²¹ chun¹ jí³ tsá² quian²¹
 hláih¹*

(Mateo 24:45-51)

41 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní²
 né³, ca³ngáí³ Pé¹ ñí¹con² tsú²:

—Hnú² Tí³², ¿hí¹ ca³tin¹ jmáh³la³
 jnoh¹ jái¹³ hí³ má²lí²jmuh³ hnú² ní²,
 ho³ hí³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² tsáu² uá¹?

42 Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹
 chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³,
 hí³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jín³² tsá²
 quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hí³
 dí² hí³ jmu³ dí² héih³² ñí¹con² tsá²
 hí³, jí³ hí³ jmu³ dí² siáh³ héih³² ha³
 cónh³ má³² lí¹³ cuh³ tsú², jí³ hín²
 la³nió¹ lí¹³ jmu³ tsú² má³². 43 Jlánh¹
 jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³ ní¹juáh³
 hí³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹
 juo¹³ ní¹ má¹cuanh³². 44 Jú¹ tson²
 juo³ jná¹³ hnoh², hí³ juo¹³ tsá² hí³
 má²chá³² la³jí³² hí³ zioh² jo³cuo² tsú²,
 hí³ jáun² tí³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³.
 45 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² hí³ la³ ca³lín¹³
 hí³ tiá² má²jáunh³ yáh³ tia³juí³² juo¹³,
 hí³ jáun² cuá¹quí² cuá¹quiunh² tsá²mi³
 tsá²ñuh², tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun²,
 jí³ hí³ cuá¹cú² cuá¹hính²³ tsú² siáh³
 ca³la³ ñí¹ ca³lí³ hen²; 46 jáun² juo¹³
 tsú² né³, cuánh³² cáun² jmái¹ hí³ tiá²
 cuá¹jan²¹ bíh¹, cáun² o¹rá¹ hí³ tiá²
 ñí³² tsú² siáh³. Hí³ jáun² má¹jáun²
 ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí¹³,
 hí³ jáun² má¹lí³² jáun² zen³ tsú² ñí¹
 ca³tí²¹ tsa³táunh¹ tsá² tiá² nieh³.

47 "Qui¹ ní¹juáh³ jan² tsá² quian²¹
 ñí³² héih³² quioh²¹ juo¹³, tí³la³ tiá²
 jmu² yáh³ tsú² jan²¹, sa³jun³ má²tí³²
 bíh¹ tsú², jáun² tsá² quian²¹ la³ hí³
 quiu³ pan³ tsú² hliáun³ tsi³². 48 Tí³la³
 ní¹juáh³ zian² tsá² quian²¹, tsá² tiá²
 re² jmí¹ ñí³² héih³² quioh²¹ juo¹³, hí³
 jáun² ca³jmú³ cáun² hí³ hlah³, cun³
 jáun² ca³tin¹ bíh¹ tsú² tsa³pán¹, tí³la³
 míh² bíh¹ ca³lá² pan³ tsú². Ní¹juáh³
 tsá² ca³hiau³ hliáun³, jáun² né³, tsáu²
 cáun² má²ná¹jan³² hí³ hliáun³ bíh¹ hí³
 jmu³ tsá² hí³; hí³ ní¹juáh³ jan² tsá²
 ca³ta³no¹ hliáun³ jo³cuo² né³, jáun²
 hliáun³ bíh¹ hí³ má²mái³² tsú² ñí¹con²
 tsá² la³ hí³.

*Jesús jmu² hí³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu²
 cá²hon³*

(Mateo 10:34-36)

49 "Má²cuan² jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hí³
 to¹ ná¹ sí² huáh² tsí³ hí³ ca³tin¹ la³jín³²
 tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³; hí³
 jlánh¹ jmí¹ hiún² tsin³² jná¹³ sá¹ hí³
 má²ná¹hún¹ ta³né³² dúh¹. 50 Ca³tin¹
 jná¹³ zón³² siáh³ cónh³ jmái² la³ siáh³,
 hí³ jlánh¹ tiá² niau³² tie³ tsin³² jná¹³
 ca³la³ ñí¹ chau²¹ jmái¹ hí³ lí³tí³ hí³
 jáun². 51 ¿Hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hí³ cuan³
 jná¹³ hí³ jmu¹ hí³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹
 lá²? ¡Tiá² jáun² yáh³! Cuan³ jná¹³
 hí³ quion¹ hniéi² bíh¹, hí³ tiú²uú²
 tiánh³² tsú² cá²hon³. 52 Qui¹ ta³né³², jí³
 jmí¹tsú² jmí¹ja³², má²zia³² bíh¹ hniéi²
 ja¹ hmóu³² tsá² hñú¹³. Jáun² né³,
 ní¹juáh³ cáun² hñú³ ñí¹ tionh² tsú²
 hñá³, tsáun³ bíh¹ tsú² lí¹³, gáun³ tsá²
 hí³ hon² gon³ rainh²¹, hí³ jáun² gon³
 né³ lí³hon² gáun³ rainh²¹. 53 Tsá²ñuh²
 jmu³ ná¹háun³ quionh³ tsá²ñuh² jon²,
 tsá²mi³ siáh³ jmu³ ná¹háun³ quionh³
 tsá²mi³ jon², jí³ tsá¹míh¹ siáh³ jmu³
 ná¹háun³ quionh³ jméi² mí¹ziú¹³.
 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²mi³ má²lieih²¹ jmu³
 ná¹háun³ quionh³ ló³², hí³ tsá¹mái¹³
 né³, jmu³ siáh³ ná¹háun³ quionh³
 mi³ziú¹³.

Lin¹ bíh¹ lánh³ lí³ jmái¹

(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

54 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—Hnoh², ní¹juáh³ jmí¹ jieh³² náh² hí³ má²tioh¹³ jnie² tí³ ñí¹ tá²tsí²¹ hiú², jáun² juáh²³ hnoh²: “Jmí³ bíh¹ má²ha³”, hí³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí²³. 55 Hi³ ní¹juáh³ jmí¹ ja³² chí³ tí³ quián³ né³, hí³ jáun² juáh²³ hnoh²: “Má²jniau¹³ bíh¹ hiú²”; hí³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí²³. 56 jHnoh², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Já² tin² bíh¹ hnoh² chíh¹ jái¹³ ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²jieh³ náh² chí³cuú² jí³ tí³ hué³² ní². Jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ñíh¹ yáh³ hnoh² hí³ hín² jmáih¹ tiauh² dí² lá² ta³né³²?

Hniáuh³² ma³tsan² tsú² hniéi² quioh²¹ quionh³ tsá² jmí¹ ná¹háun³ quionh³

(Mateo 5:25-26)

57 “¿He³ láih³² tiá² ma³réh¹³ náh² tso³ quián¹³ ja¹ hmóu²¹ náh²? 58 Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú², hí³ jáun² má²jau³ tsú² hnú² tí³ ñí¹con² jue²¹, jáun² jmu³ pí³ hí³ tsán¹³ hniéi² quián¹³ tá¹la³ hí¹cua³táunh¹ náh² jáun² hú¹ juí³². Hi³ jáun² tiú²uú² tsa³jau² tsú² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹, quí¹ ní¹ ca³cue³ hnú² tsá²tan²¹ tsá² tú²jái¹³; hí³ jáun² tsá² tú²jái¹³ hí³ má²tsa³tiaunh² hnú² hñu³mí¹ñí². 59 Juanh³² jná¹³, tiá² cáun² lí¹ liáun³ yáh³ hnú²; ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² tá¹ jí³lí³² máh³.

13

Hniáuh³² zái³² tsú² jmí¹ tsí³

1 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³chá³ ñí¹con² Jesús, hí³ Pilato néh¹ má²ca³jngih³ ma³ jan² tsá² hín¹³ tí³ Galilea, tsá² jmí¹ ná¹jngih² jáh³ ñí¹con² Dió³²; hí³ jáun² jmí² quioh²¹ hmóu³² tsú² ca³lí³ ná¹jan² cun³quionh³ jmí¹³ jáh³ hí³. 2 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hí³ tsá² má²cá²tsan³ hí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ná¹ren² tso³ la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² hín¹³ hí³ tí³ Galilea, hí³ jáun² la³

jáun² ca³quiúnh³²? 3 Jná¹³ juanh³² hí³ tiá² tson² yáh³ hí³ ná¹lín²³ hnoh² ní². Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² záih¹³ hnoh² jmí¹ honh², ja³bí¹ hnoh² siáh³ hiá¹ tsán¹³ náh² la³jmí¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ tsá² hí³. 4 Nga¹ jná¹³ siáh³ cáun² jái¹³ ca³tin¹ tsá² quian³jña³ ca³jláin³² hí³ hñú³ ñe¹ hí³ jmí¹ zeh¹ jáun² já¹ juú² Jerusalén tí³ Siloé. ¿Hí¹ ná¹lín²³ hnoh² hí³ tsá² cá²tsan³ hí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ná¹ren² tso³ la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²? 5 Jná¹³ juanh³² hí³ tiá² tson² yáh³ hí³ ná¹lín²³ hnoh² ní². Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² záih¹³ hnoh² jmí¹ honh², ja³bí¹ hnoh² siáh³ hiá¹ tsán¹³ náh² la³jmí¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³ jáun² tsá² hí³.

Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hmá² tiá² mái³ hái³²

6 Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jái¹³, hí³ ca³juáh³:

—Jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmí¹ chí²¹ cáun² hmá² sí² co² ñí¹nái² quioh²¹. Hí³ jáun² ñeí¹ tsú² ñí¹jie¹³ ní¹juáh³ má²hai²¹ mái³, tí³la³ tiá² hí³ jmí¹ má²hai²¹ yáh³. 7 Jáun² tsá² hí³ né³, ca³záih³ tsá² quian²¹, tsá² jmu² ta²¹ hué³² jáun² quioh²¹ tsú², hí³ ca³juáh³: “Sá¹ní² jie³, má²tí³ hni³² mii² hí³ ñí³jie²¹ jná¹³ hmá² sí² lá², hí³ tiá² mái³ má²ca³háí³² yáh³. Quieh¹ tiá³; ¿he³ láih³² lí¹ chí¹jnáí²³ hué³² lá²?” 8 Tí³la³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ né³ ca³juáh³: “Hnú² juóu³² jná¹³, ní² tén² cuí¹ chí²¹ hmá² ní² mii² lá², já¹cáh³ jná¹³ hué³² jmíh¹ hmá², hí³ já¹tóh³² jná¹³ siáh³ háuh¹³, 9 cuí¹ neh²¹ tiá¹ ha³ mái³ ní¹ má¹jáun². Jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³háí³² né³, jáun² má¹jáun² má²quieih²¹ jná¹³”.

Jesús jmah²³ jan² tsá²mí³ jliun² jmáí¹ nio² tie³

10 Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmáí¹ hí³ Jesús jmí¹ cuá¹má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá²*judíos*jmáí¹ nio² tie³. 11 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²mí³, tsá² tsáun¹ má²quia³jña³ mii²; hí³ jliun² tsú² hí³ jmu² jan²

jmí²chí³ hláinh¹, cónh³ tiá² jmí¹ lí²³ nó³² tsú² cú²tso². 12 Jmí¹ ca³jién³² Jesús tsá²mi³ hí³ né³, jáun² ca³teh³ dí² tí³ ñí¹ zenh¹, hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Má²ca³liáun³ bíh¹ hnú² mí¹uí³ hí³ zian² nú².

13 Jáun² jmí¹jáun² ca³ra³tsí³² Jesús cuo² tsáih³ chí¹ tsú², hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsú² re², hí³ ca³ma³quien² Dió³². 14 Tí³la³ tsá² lín³ hí³ chín¹ cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá² judíos né³, ca³míh³ bíh¹ tsí³, quí¹hliá² ca³jmah³ Jesús tsá² hí³ jmáí¹ nio² tie³. Jáun² tsá² chín¹ hí³ ca³záih³ tsá² ná¹ngih³² ñí¹ jáun² la³ lá²:

—Jñéi³ jmáí¹ bíh¹ zia³² jái¹³ hí³ lí¹³ jmu³ tsú² ta²¹; jmáí¹ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ jmah³ tsú² tsá² tsáun¹, jun³juáh¹³ jmáí¹ tionh² tsú² tie³ yáh³.

15 Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Hnoh², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, já² chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² cua³quin³² náh² jáh³ joh² jmáí¹ nio² tie³, hí³ cua³jan³² náh² siáh³ ñí¹ ha²¹ jmáí². 16 Tí³la³ tsá²mi³ lá² má¹ná¹, má²tí³ quia³jña³ mii² hí³ jliun², hí³ ca³jmú³ *Satanás. Hí³ jáun² né³, ¿hí¹ tiá² ca³tín¹ tsá² lín³ lá² jan² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ hí³ lan¹³ uá¹jinh¹ jmáí¹ nio² tie³?

17 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní², ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ hnió³ hí³ hí³ ma³cu³ ma³jéinh³ jái¹³ ca³lí³ heh³. Tí³la³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³ ñí¹ jáun² má¹ná¹, ca³lí³ tsah³ lín³² bíh¹ quí¹hliá² má²lí²jé³ la³jí³² hua³jueh³² hí³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ mi³ mostaza
(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

18 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³ dá² jái¹³ lí¹³ jmu¹ jná¹³? 19 Quí¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² mái³ mi³ mostaza hí³ ca³jñí³ jan² tsáu²

ñí¹nái² quioh²¹. Jáun² jmí¹ ca³hia² jáun² né³, ca³lí³ cáun² hmá² pa²¹, hí³ jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tan³² hí³ ca³jmú³ za³ tsi³ hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³
(Mateo 13:33)

20 Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—¿He³ cun³quionh³ cunh²¹ jná¹³ siáh³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? 21 Tsá² hí³ dá² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³ hí³ ca³jan³ jan² tsá²mi³ quia³ hmá² juí²¹ cuú²miih²¹, hí³ jáun² tá¹ cá² pienh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

Ho³hñú¹³ jái³²

(Mateo 7:13-14, 21-23)

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús juí³² má²hún¹ hí³ chau²¹ tí³ Jerusalén, hí³ ca³híeh³ tsú² tsáu² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ ca³nga². 23 Jáun² né³, jan² tsáu² ca³ngái³ ñí¹con² tsú²:

—Hnú² Tí³², ¿hí¹ cú¹píh²¹ uá¹ tsáu² lí¹³ liáun³?

Jáun² Jesús ca³záih³ la³jín³² tsá² tionh² hí³ la³ lá²:

24 —Jmu³ náh² pí³ hí³ lí¹³ ngá¹³ náh² juí³² ho³hñú¹³ jái³². Jná¹³ juanh³² hí³ juóun³² lín³² tsá² cáun² lí¹ ná¹hen² tsí³ hí³ tónh³², tí³la³ tiá² cáun² lí¹ lí¹³ yáh³. 25 Quí¹ ní¹ má¹cá²chó³² jmáí¹ hí³ jnáí³² tsá² hñú¹³ tiá³ ho³hñú¹³ quioh²¹, jáun² hnoh² lí¹ tá¹tonh¹ cheih³² bíh¹ má¹jáun², hí³ ná¹póh³² náh² cuonh² ho³hñú¹³ quioh²¹ tsú², hí³ ná¹juáh²³ náh²: “Hnú² Tí³², nia²¹ tiá³ ho³hñú¹³”. Tí³la³ tsá² hñú¹³ hí³ nga³: “Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ ña³taunh²¹ hnoh²”. 26 Má¹jáun² né³, má²juáh¹³ hnoh²: “Jnoh¹ bíh¹ la³² tsá² má²ca³cú¹ ca³hnáih¹³ quiúnh¹ hnú², hí³ hí¹ la³ tí³ já¹ hñú³ quiú¹³ yáh³ jnoh¹ ca³híeh¹ hnú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²”. 27 Tí³la³ tsá²hñú¹³ hí³ nga³ siáh³: “Tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ zian² hnoh². Tí³ có³² quin³² náh² ñí¹con² jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hí³ hlah³ hí³ hó³²”. 28 Hí³ jáun²

má¹jáun² má²uóh¹ bíh¹ hnoh², hi³ má²cúh¹ náh² jánh¹, ní¹ má¹ca³jien¹ náh² jáun² hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac, hla¹ Jacob, ji³ la³jín³² tsá² lín³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² ní² siáh³; hi³ la³jín³² tsá² hí³ má²tionh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², ti³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ta³tonh¹ ti³ có³² bíh¹. 29 Quí¹ tsa³táunh¹ tsáu² hi³ tsa³jmú³ má³² ti³ hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³². Tsá² tsa³táunh¹ hi³ ñí¹ jáun² ja³táunh¹ ti³ ñí¹ hia³² hiú², ji³ ti³ ñí¹ tá²tsi²¹ hiú² ní², hué³² ti³ ñei³², ji³ hué³² ti³ quián³ ní² siáh³. 30 Jáun² jmái¹ jáun² za¹³ bíh¹. Zian² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ ta³né³², ti³la³ ní¹ má¹jáun² né³, lín¹³ tsú² tsá² la³ñí¹ bíh¹; hi³ zian² siáh³ tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², ti³la³ má¹jáun² né³, má²lín¹³ tsú² tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹.

Jesús jéinh³² hlah³ hi³ ca³tín¹ tsá² zian² Jerusalén

(Mateo 23:37-39; Lucas 19:41-44)

31 Jmái¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos, hi³ ca³záih³ dí² Jesús la³ lá²:

—Chú³² cuóh¹³ hnú² ti³ ñí¹ siáh³, qui¹ re²¹ Herodes hnió³ jngah³ hnú².

32 Ti³la³ Jesús ca³ngái³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² lín¹ cuo² hian² tsí³ hí³ la³ lá²; “Sá¹ní² jie³, né³² ji³ tsa³háu² ní² huen¹ jná¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ jmah²¹ jná¹³ siáh³ tsá² tsáun¹, hi³ jáun² yó³² né³ má²má¹táuh¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hu²¹ tsin³² jmu¹”. 33 Quí¹ cun³ ca³tín¹ jná¹³ ñe¹ jui³² má²hún¹ ná¹ né³², tsa³háu² ji³ yó³² ní²; qui¹ tiá² ca³tín¹ yáh³ jan² ti³² jē¹ Dió³² hi³ jún³ ñí¹ siáh³, jmáh³la³ já¹ juú¹ Jerusalén bíh¹ ca³ti²¹ jún³ tsú².

34 ”;Hnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngih²³ ti³² jē¹ Dió³², tsá² zen² Dió³² ñí¹con² nú², hi³ qui¹ jlan¹ nú² quín¹! ;Hliáun³ jéin³² bíh¹ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hi³ chan²¹ jon³zih¹ hnú² la³jmí¹ chan² cá¹hio³ cu³li²¹ jon² ñeh² chí¹pí¹³, ti³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² ca³li³hnáuh² yáh³ la³ jáun²! 35 Sá¹ní² jie³, tiú²uú²

taunh²¹ yáh³ jná¹³ hó¹ñi³² hnú². Hi³ juanh²¹ jná¹³ siáh³, tiú²uú² lí¹³ yáh³ jie¹ hnú² jná¹³ ca³la³ ti³ ní¹ má¹ca²chó³² jmái¹ hi³ juáh¹³ hnú²: “Hénh³ ma³chun¹ Tsá² cuá¹jáunh²³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²”.

14

Jesús jmah²³ jan² tsá² dáun²

1 Jáun² né³, Jesús ngau³ cáun² *jmái¹ nio² tie³ hñú¹³ jan² tsá² *fariseo tsá² chín¹ hi³ ja³jmú³ má³². Hi³ jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ ñí¹ jáun² ca³can³ hua³hí¹³ ní¹juáh³ he³ jmu³ Jesús. 2 Ja¹ tsá² hí³ jmí¹ cuá³ jan² tsá² tsáun¹ lín³ m¹uí³ hi³ dáun². 3 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ji³ tsá² fariseos, hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ lí¹³ jmah²¹ tsá² tsáun¹ jmái¹ nio² tie³, ho³ tiá² lí¹³?

4 Ti³la³ tie³ pih²¹ bíh¹ ca³tiánh³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá² ca³ngái³. Jáun² Jesús ca³zanh³ tsá² tsáun¹, hi³ ca³jmah³. Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² hi³ tsánh³² hñú¹³. 5 Jmí¹ má²li³² jáun² né³, ca³záih³ dí² siáh³ tsá² fariseos hí³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ ca³tánh³ jónh³² náh² ho³ cuá¹juí² joh² náh² cáun² hñu³ táu², ¿hin² yáh³ tsánh² hnoh² tiá² jmúh¹³ pí³ tia³juí³² lín³² hi³ cuá¹chin³² náh² jónh³² ho³lá²dá² jáh³ hí³ joh², uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³?

6 Hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³li³ nga³ tsú².

Tsá² ná¹tén¹ jmái¹ ñí¹ jenh¹³ cuo² tsáu²

7 Jmí¹ ca³jien³² jáun² Jesús tsá² ná¹tén¹ hí³, hi³ hnió³ tiánh³ ñí¹ mesa la³ ti³ ñí¹ jlánh¹ quien², jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² cáun² jái¹³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

8 —Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³te³ hnú² ñí¹ jmu³ jmái¹ hi³ jenh¹³ cuo², ha³ lí² ñí³ hnú² ñí¹ jlánh¹ quien², qui¹ ho³sa³ cuán¹³ siáh³ jan² tsá² ti³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hnú². 9 Hi³ jáun²

tsá² ca³te³ hnú² hí³ la³ má²quionh³
 tsá² jan² siáh³ ja³juah²¹ ñí¹con² hnú²:
 “Cuéh³ tsá² lá² ñí¹ ní² cuá³²”. Hi³ jáun²
 lí¹ lí³ hinh¹ bíh¹ hnú² lí¹³, quí¹hliá²
 lí³ hniáuh³² cuá¹ñíh³ hnú² ñí¹ tiá²
 nga³ quien². 10 Tí³la³ la³ lá² bíh¹
 hniáuh³² jmúh¹³ hnú²: Ní¹juáh³ hí³
 ca³te³ tsú² hnú² ñí¹ jmu³ jmái¹, chú³²
 cuá¹ñíh³ hnú² ñí¹ tiá² quien²; hi³
 jáun² tsá² ca³te³ hnú² hí³ lí¹³ ja³juah²¹:
 “Hnú² há²mei²¹ quiú¹³, ña³², ñá²ñí³ ñí¹
 quien² lá²”. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³
 lí³ quien² hnú² ta³ ñí¹ tsá² ñí¹ hná¹
 jáun². 11 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² pan¹
 hnga², jáun² tsá² la³ hí³ má²méih³ bíh¹
 hí³ quien²; tí³la³ tsá² tiá² jmu² quien²
 hnga² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ zó³²
 hí³ quien².

12 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ ní²
 Jesús, ca³záih³ siáh³ tsá² ca³te³ hí³ la³
 lá²:

—Ní¹juáh³ ca³chó³² jmái¹ hí³ teh¹
 hnú² tsá² ja³jmú³ má³² quiúnh¹ hnú²,
 ha³ lí² teh³² hnú² jmáh³la³ tsá² juónh³²
 hnú² re² quiúnh¹, sa³jun³ tsá² jun³
 renh² hnú², sa³jun³ tsá² hánh³ juónh³²
 hnú² re² quiúnh¹ ní² siáh³. Quí¹ tsá²
 la³ hí³ chau²¹ jmái¹ té³ hnú² siáh³
 hñú¹³ hí³ cuá¹jmuh³ hnú² má³²; hí³
 jáun² cun³quionh³ la³ jáun² má²jéinh³²
 tsú² siáh³ ñí¹con² hnú². 13 Cha³ jmí¹
 teh¹ hnú² tsá² la³ hí³, chú³² teh¹
 hnú² tsá² tia³mii² bíh¹ hí³ jmu³ má³²
 quiúnh¹ hnú², jí³ tsá² hliánh², tsá²
 hma², jí³ tsá² ten³ ní² siáh³; 14 hí³
 jáun² tí³ jlánh¹ bí¹ chú³² quián¹³ hnú²
 lí¹³, quí¹hliá² tsá² la³ hí³ tiá² zia³²
 yáh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jéinh³². Hi³
 jáun² ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsá² chun¹ tsá²
 má²cá²tsan³, má¹jáun² hnga² Dió³²
 bíh¹ ma³hmah¹ quián¹³ hnú².

*Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tín¹ tsá²
 jmu² jmái¹*

(Mateo 22:1-10)

15 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³
 jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús, jáun²

jan² tsá² jmí¹ cuá³ hí³ ñí¹ mesa
 ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—JHénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá² tsa³jmú³
 má³² ñí¹ cuá¹quien² Dió³²!

16 Jáun² Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun²
 jái¹³ hí³ ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² jmí¹
 hnió³ jmu³ cáun² jmái¹ jueh³² lín³²,
 jáun² jmí¹ ca³teh³ tsú² juóun³² lín³²
 tsáu². 17 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² jmái¹ hí³
 má²jmu³ tsú² jmái¹ né³, jáun² ca³zen³
 tsú² siáh³ tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹
 hí³ tsa³ngá¹ siáh³ jái¹³ ñí¹con² tsá²
 má²ná¹tén¹, hí³ tsa³juah²¹: “Ñí¹juah²¹
 juóu³² jná¹³: Ná²táunh¹ náh², má²lí³²
 bíh¹ re² la³jí³²”. 18 Tí³la³ la³jín³² bíh¹
 tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mí³ uu³i³tso³. Tsá²
 la³ñí¹ ca³juáh³: “Hué³² bíh¹ má²lí²lá³
 jná¹³ cáun², hí³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹
 má²hniáuh³² ñí¹jíe²¹ jná¹³ ta³né³².
 Juenh² lín³² cuí¹ jmu¹ juóuh³² hnú²
 tsí³ hí³ tiá² chau²¹ jná¹³”. 19 Jáun²
 ca³juáh³ siáh³ jan²: “Cuá¹juí² bíh¹
 má²lí²lán³² jná¹³ hñá³ tsonh², hí³ jáun²
 má²ñí¹jíe²¹ jná¹³ ní¹juáh³ cuounh³²
 jáh³ re² mí¹ñí² quiáh² hue³²”. 20 Hi³
 jáun² tsá² siánh³ siáh³ ca³juáh³: “Uón³²
 bíh¹ jná¹³ tá² ca³jenh² cu³tí¹³, hí³ jáun²
 tiá² má²lí¹³ yáh³ ñe¹ jná¹³”. 21 Jmí¹
 cá¹chánh²¹ jáun² tsá² joh¹ tsú² hí³
 né³, ca³chá³ la³jí³² jái¹³ jáun² ñí¹con²
 juo¹³. Jmí¹jáun² jlánh¹ ca³míh³ tsí³ tsá²
 má²jmu³ hí³ jmái¹; hí³ jáun² ca³záih³
 dí² tsá² joh¹: “Háun¹ nú² cua³² já¹
 hñú³, jí³ la³jáh³ dú¹ juí³² chí²¹ ní², hí³
 cuá¹tiéh³ nú² tsá² tia³mii², tsá² tsáun¹,
 tsá² hliánh², jí³ tsá² ten³ ní² siáh³”.
 22 Jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³, ca³juáh³
 siáh³ tsá² quian²¹ tsú²: “Má²lí²jmú³²
 bíh¹ jná¹³ la³ cun³ hí³ lí²juah²¹ hnú²,
 tí³la³ cun³ jáun² jáu² bíh¹ ca³lá²”.
 23 Jáun² tsá² má²jmu³ hí³ jmái¹ né³,
 ca³juáh³ siáh³: “Cua³² siáh³ cu³ jéin³²
 já¹ juú², la³jí³² juí³² pih²¹ juí³² siún¹,
 hí³ cuá¹jmuh³ nú² héih³² hí³ ja³táunh¹
 tsú² ñí¹ lá², hí³ jáun² má²lí¹³ canh¹³
 hñu³² jná¹³. 24 Quí¹ juanh³² jná¹³

ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² ca³te³ jná¹³ hí³ la³ñí¹, cu³tí³ tiú²uú² lí¹³ jmu³ má³² quiúnh¹ jnoh¹”.

He³ hniáuh³² jmu³ tsá² hnió³ han³ tí³ con² Jesús

(Mateo 10:37-39)

25 Jmí¹jáun² jmí¹ zian² juóun³² lín³² tsáu² hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús. Jáun² né³, Jesús ca³jinh³ cu³hna²¹ hi³ ca³jien³² dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

26 —Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² chan² yáh³ tsú² tí³ có³² jméi² mí¹ziú¹³, ñí²cuo², jon², jí³ tsá¹ rainh²¹ ní² siáh³, jí³ ca³la³ jí³ jmí²chí³ quioh²¹ hnga² tsú² ní² siáh³, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ cu³tí³ tiá² lí¹³ bíh¹ hen² tí³ con² jná¹³.

27 Ja³bí¹ tiá² lí¹³ hen² tsú² tí³ con² jná¹³ ní¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ tsú² cán³ crei²¹ quioh²¹, hi³ ma³zian² tsú² la³jmí¹ zian² jná¹³ lá². 28 Ní¹juáh³ zian² jan² hnoh² hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹, ¿há¹ tiá² híh¹ hnoh² tín² quie³ quián¹³, neh²¹ ní¹juáh³ hi³ tsin¹³ hi³ lí¹³ hián¹³ ta²¹ jáun² quián¹³ hnoh²? 29 Qui¹ ní¹juáh³ la³ ca³jmú³ tsú² jmáh³la³ jmíh¹ hiah³² bíh¹, hi³ ní¹juáh³ tiú²uú² la³ tsín¹³ yáh³ quie³ quioh²¹ ñí¹ hná¹ jáun², hi³ jáun² ca³la³ jín³² tsá² jie³ hi³ jáun² má²ju³ má²ngái³ bíh¹, 30 hi³ juáh³: “Tsá² ní² tsá² tí³ lí¹ ca³ma³liáu³² bíh¹, tí³la³ tiá² la³ tloh²¹ yáh³ ma³hián²”. 31 Ho³ ní¹juáh³ ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jan² re²¹ jmu³ hniéi² quionh³ jan² re²¹ siánh³ siáh³, ¿há¹ tiá² hnauh¹³ tsú² tín² ca³lá² chí¹ hi³ jie³ tsú² tiá¹ lí¹³ láih¹³ hniéi² jáun² cun³quionh³ quian³ mei²¹ hliáu³ joh¹, uá¹jinh¹ zian² quiú³ mei²¹ hliáu³ joh¹ re²¹ jan²? 32 Jáun² né³, ní¹juáh³ ca³lín¹³ re²¹ hí³ hi³ tiá² tloh²¹ yáh³, jáun² tá¹la³ cuá¹ja³² jáun² ñí¹ uóunh³ bíh¹ re²¹ tsá² hí¹jan² hí³ quiú³ mei²¹ hliáu³, zen³ dí² tsá² tsa³ngái³ ñí¹con² re²¹ hí³ ní¹juáh³ he³ hnió³ tsú², hi³ jáun² lí¹³ niau²¹ tie³.

33 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ tiá² lí¹³ han³ hnoh² tí³ con² jná¹³, lí³ua³ jan² hnoh² tsá² tiá² chah³² náh² tí³ có³² ca³la³ jí³lí³² hi³ zia³² quián¹³.

Ñí¹ hi³ tiú²uú² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹
(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

34 “Chú³² bíh¹ ñí¹, tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máih³ bíh¹ né³, jáun² ¿ha³ yáh³ lánh³ rón³² lí¹³ jmóuh³² tsú² hi³ lí¹³ siáh³ ñeh¹? 35 Ñí¹ la³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiú²uú² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, sa³jun³ ma³hau³ bíh¹ quioh²¹ hué³², sa³jun³ hi³ jmu³ tsú² háuh¹³; hi³ jáun² cáun² má²cuí³ bíh¹ tsú² ñí¹ la³ jáun². Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tson² chí²¹ cuáh³ hnoh², jáun² niéi² náh².

15

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ já¹ziáh² má²;já²háin³
(Mateo 18:10-14)

1 Jmí¹jáun² la³jín³² *tsá² chí² hmah²¹, jí³ tsá² ná¹ren² tso³ ní² ca³ñí¹niéi¹³ jái¹³ quioh²¹ Jesús. 2 Hi³ jáun² tsá² *fariseos jí³ tí³² liel²¹ ní² ca³ziu³ ca³hien³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Tsá² ní² cáun² lí¹ hen² tsá² jmu² tso³, ca³la³ hi³ jmu² má³² quionh³ ján¹ dí².

3 Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cáun² jái¹³ lí³ la³ lá²:

4 —Ní¹juáh³ zian² jan² tsá² ja¹ hnoh² ní² hi³ tiónh³² hña³láun³ *já¹ziáh², tí³la³ ní¹juáh³ la³ ja³háin³ jan² jáh³ hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² tá¹ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quian³ñu³ jáh³ hí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tá¹la³ tsa³hniah² tsú² jáh³ má²;já²háin³ hí³? 5 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³tsanh²¹ tsú² jáun² jáh³ hí³, hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² ra³tsin² jáh³ hí³ cu³láí¹ hi³ jón³². 6 Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² hñú¹³, téh³ tsú² tsá² há²mei²¹ joh¹, jí³ tsá² tiáunh¹ có³² hñú¹³ tsú² ní², hi³ záih³² tsú² tsá² hí³ la³ lá²: “Ma³hiún¹³ hnoh² honh² quiúnh¹ jná¹³, qui¹ má²tsanh²¹ bíh¹ jná¹³ já¹ziáh² jmí¹ má²;já²háin³ joh²”. 7 Juanh³² jná¹³, ja³bí¹ la³ jáun² jlánh¹ bí¹ tsah³ tsú² hñu³mi³cuú² hi³ ca³tin¹

jan² tsá² jmí¹ jmu² tso³, tsá² ca³za³ jmí¹ tsí³, la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quian³ñu³ tsá² tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² záí³² jmí¹ tsí³.

Cáun² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ quie³ má²já²háí³

8 Ja³bí¹ la³ jáun², ní¹juáh³ jmí¹ zia³² quia³ *cú¹tiáú² quioh²¹ jan² tsá²mi³, hi³ ní¹juáh³ ja³háí³ cáun² hi³ jáun², çhaun¹³ juáh¹³ sí² yáh³ héinh³ tsú² quioh²¹ tá¹la³ hiáh³² tsú² jáun² re² lín³² ñéih³, ca³la³ ñí¹ ca³chóh¹³ tsú² quie³ ja³háí³ jáun² quioh²¹? 9 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³chóh¹³ tsú² jáun² né³, téh³ tsú² há²mei²¹ joh¹, jí³ tsá² tionh² có³² hñú¹³ tsú² ní², hi³ záih³² dí² tsá² hi³ la³ lá²: “Ma³hiún¹³ hnoh² honh² quiúnh¹ jná¹³, qui¹ má²tsoh¹ bíh¹ jná¹³ quie³ hi³ jmí¹ má²já²háí³ quion²¹”. 10 Juanh³² jná¹³ siáh³, ja³bí¹ la³ jáun² tsah³ lín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³tin¹ lí³ua³ jan² tsá² zai³² jmí¹ tsí³ ñí¹con² Dió³².

Jái¹³ ca³tin¹ tsá² ca³ngí³ cun³ tin² tsí³

11 Jáun² Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ lí³ la³ lá²:

—Jan² tsá²ñuh² jmí¹ zian² gon³ jon². 12 Ca³chó³² jmáí¹ hi³ ca³záí³ jon² tsú² tsá² cáin² la³ lá²: “Tia²¹, çtiá¹ cuéh¹ hnú² jná¹³ ta³ne³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ hiáu³ ní¹ má¹jun² hnú²?” Hi³ jáun² tsá² má²lieih²¹ hi³ né³, ca³tsóh³ bíh¹ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹ ñí¹con² tá¹ gon³ jon². 13 Jmí¹ ngau²¹ jáun² cú¹pih²¹ jmáí¹ né³, jáun² jon² tsú² tsá² cáin² hi³ ca³chá³ cu³lí²¹ ca³la³ jí³² hi³ hiauh³ jáun², hi³ jáun² la³jí³² hi³ jáun² ca³can³ jmí¹ ngau²¹ ñí¹ uóunh³, tí³ hué³² siáh³. Jáun² ñí¹ jáun² ca³ñí¹jmú¹³ tsú² cáun² hi³ cáun¹, hi³ cáun² lí¹ ca³ñí¹quí² ñí¹hin² quie³ quioh²¹ ñí¹con² tsá² hlá² tsá² ní². 14 Jmí¹ cá¹tsóh²¹ tsú² jáun² la³jí³² quie³ jáun² né³, he³dí¹ jmí¹jáun² ja³ cáun² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² ñí¹ jmí¹ hún¹ tsú² jáun². Jmí¹jáun² ca³ma³tso² lín³² tsá² hi³ tsí³

hi³ ñí¹cuóunh²¹. 15 Jáun² ca³hnó³² tsú² ta²¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² jan² tsá² zian² ñí¹ jáun² ca³ze³ ñí¹ lí³ ñí¹nái² quioh²¹ hi³ tsa³jmú³ tsú² hua³hí¹³ mí²ñí³ joh¹ tsá² hí³. 16 Ca³la³ ñí¹cuóunh²¹ lín³² bíh¹ tsú² lí³, hí¹ ca³la³ tí³ má³² quioh²¹ mí²ñí³ hí³ yáh³ jmí¹ hnió³ tsú² cuh³, hi³ jniá³ jáun² la³jmí¹ jniá³ jñéí². Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹ jmí¹ cue³² hi³ cuh³ tsú². 17 Jmí¹jáun² ca³hnauh² tsú² tsí³ hi³ ca³lín¹³ la³ lá²: “Já² ca³la³ hi³ lí¹ tú² lí¹ ziaún²³ bíh¹ má³² quioh²¹ tsá² quian²¹ ñuh³² jná¹³, he³ láih³² sa³ jná¹³ yáh³ lí¹ má²ñí¹jún³ ná¹ ñí¹ lá² hi³ ñí¹cuóun²¹! 18 Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² tí³ ñí¹ cuá³ ñuh³², hi³ jáun² ñí¹joo³ jná¹³ ñuh³² la³ lá²: Hnú² tia²¹, má²cá²jmú³² jná¹³ tso³ ñí¹con² Dió³², jí³ ñí¹con² hnú² siáh³. 19 Cu³tí³ tiú²uú² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jie¹ hnú² la³jmí¹ jien¹ nú² jan² jónh³², jie¹ jná¹³ la³jmí¹ jien¹ hnú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ nú²”. 20 La³ cun³ jmí¹ ca³lín¹³ tsú² la³ ní², la³jui³² ngah³ hñú¹³ jméí². Tá¹la³ jmí¹ hí¹jáunh²³ tsú² jáun² ñí¹ uóunh³ ca³lá², jáun² ca³jie³² jméí² tsú² hi³ má²hí¹jáunh²³. Jmí¹jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ tsá² má²lieih²¹ hí³ ñí¹con² jon². Jáun² cú²hé² lín³² ngau³ hi³ ja³hinh¹ jon² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³, hi³ ca³hen³ dí² siáh³ ñí¹. 21 Jáun² né³, tsá²ñú¹ hí³ ca³záih³ jméí² la³ lá²: “Hnú² tia²¹, má²cá²jmú³² jná¹³ tso³ ñí¹con² Dió³², jí³ ñí¹con² hnú² ní² siáh³. Cu³tí³ tiú²uú² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jie¹ hnú² la³jmí¹ jien¹ nú² jónh³²”. 22 Tí³la³ jméí² tsú² má¹ná¹, la³jui³² ca³záih³ tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ la³ lá²: “Háun¹ náh² cuá²quián² náh² hmih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hi³ quíh³² jón³² jná¹³ lá², cuá²quián² siáh³ cáun² mí¹ñí² hu²¹ cuo² tsú² hi³ táunh¹³ zí¹cuo² tsú², hi³ cuá²quián² siáh³ tuh³² tauh¹³ tsú² ta³. 23 Né³² né³, cuá²quian³² náh² siáh³ cuá¹jui² míh¹ húnh¹ hí³, hi³ jngih¹³ náh² cunh¹³ dí², hi³ jmú¹³ dí² jmáí¹. 24 Qui¹hliá² jmí¹ len³ jná¹³ hi³ má²jún¹

bíh¹ jón³² jná¹³ lá², tí³la³ ta³né³² lí³ la³jmí¹ lí³ hí³ ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; jmí¹ má²já²háin³ cu³tí¹³ bíh¹ tsú², tí³la³ ta³né³² má²tsanh³² bíh¹ tsú²”. Jáun² la³juí³² ca³ma³liáu³² tsú² hí³ jmu³ jmái¹.

25 ”Tá¹la³ jáun² né³, tsá² má²ján³ jon² tsá² má²lieih²¹ hí³, ñí¹nái² bíh¹ jmí¹ cuá¹hún¹. Jmí¹ má²hí¹jáunh²³ tsú² jáun² hú¹ juí³² né³, ca³nái³² sun¹ jí³ hí³ má²ñí¹nái¹tsan³² tsú². 26 Jáun² ca³teh³ tsú² jan² tsá² quian²¹ hí³ ca³ngáih³ dí² he³ dá² lí³. 27 Jáun² tsá² quian²¹ tsú² hí³ ca³juáh³: “Hlíá² má²cuanh³² renh² bíh¹ hnú², hí³ jáun² ñeh² hnú² má²lí²jmu³ héih³² hí³ jngih³ tsú² cuá¹juí² míh¹ húnh¹ hí³, quí¹hliá² má²cuanh³² renh² hnú² cáun² hí³ re² hí³ tin²”. 28 Tí³la³ tsá² má²ján³ hí³ má¹ná¹, ca³míh³ bí¹ tsí³, hí³ tiú²uú² jmí¹ hnió³ hen¹³ ñéih³. Jmí¹jáun² cua³han³ jméi² tsú² hí³ ca³ñí¹lieh¹³, hí³ ca³hli³ ca³liéinh³² tsú² jon² hí³ ca³záih³ dí² hí³ hniáuh³² hen¹³ ñéih³. 29 Jáun² tsá² hí³ né³, ca³záih³ jméi²: “Ñíh¹ bíh¹ hnú² re² jáh³ mií² má²cá²jmu³² jná¹³ ta²¹ quián¹³ hnú², hí³ má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ ca³la³ jí³² héih³² hí³ jmu³² hnú², tí³la³ hí¹ cu³ jéin³² yáh³ tiá² má²ca³cuen²¹ hnú² jná¹³ uá¹jinh¹ jan² zéin¹ bíh¹ hí³ jmí¹ jmu¹ jná¹³ cáun² jmái¹ quion²¹ quiúnh¹ há²mei²¹ quion²¹. 30 Tí³la³ jmí¹ cuanh²¹ jónh³² hnú² né³, tsá² lí³ ca³ñí¹quí² ñí¹hin² ó³² quiéih³ hnú² quionh³ tsá²mi³ hláih¹, sa³ jáh³ húnh¹ máh³ má²lí²jngih³² hnú² hí³ ca³tin¹ tsú²”. 31 Hí³ jáun² né³, tsá² má²lieih²¹ hí³ ca³juáh³: “Hnú² jón³, la³jí³² jmái¹ bíh¹ ñíh³ hnú² quiúnh¹ jná¹³; hnú² bíh¹ tsá² lí³ quián¹³ la³jí³² hí³ nió³² jná¹³. 32 Quí¹ né³² ca³ta¹ dí² hí³ má¹hiún¹³ tsí³², quí¹hliá² renh² hnú² lí³ la³jmí¹ lí³ hí³ jmí¹ má²jún¹ bíh¹, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, lí³ la³jmí¹ lí³ hí³ má²ca³jenh¹³ tsú²; jmí¹ má²já²háin³ cu³ti¹³ bíh¹ tsú², tí³la³ ta³né³² né³ má²ná¹neh³² dí² tsú² siáh³”.

16

Cáun² jái¹³ ca³tin¹ tsá² quian²¹ lí³

¹ Jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ ca³juáh³:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ jmu² hua³hí¹³ la³jí³² hí³ zia³² quioh²¹ jan² tsá² hánh³. Tí³la³ ca³chó³² jmái¹ hí³ ca³chá³ tsáu² tso³ quioh²¹ tsú² ñí¹con² tsá² hánh³ hí³. Ca³chá³ tsú² hí³ tsá² quian²¹ tsú² hí³ neh¹ cáun² lí¹ qui² lí¹ hin²³ hí³ zia³² quioh²¹ tsú². ² Jáun² tsá² hánh³ hí³ né³, ca³teh³ tsá² quian²¹, hí³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²: “¿Hí¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hí³ má²ca³chá³ tsáu² ñí¹con² jná¹³ hí³ ca³tin¹ hnú²? Jíenh¹ sí² quián¹³ neh²¹, ca³ti²¹ ta²¹ hí³ jmu³² hnú² quion²¹ jná¹³, quí¹ tiú²uú² hnú² jmúh¹³ yáh³ ta²¹”. ³ Jmí¹jáun² ca³lín¹³ tsá² hí³: “¿Ha³ lánh³ rón³² jmu¹ jná¹³ ta³né³², quí¹hliá² juóu³² jná¹³ má²ñí¹quin¹³ bíh¹ ta²¹ hí³ jmu² jná¹³? Já² tiá² pin³ yáh³ jná¹³ hí³ cáh¹³ hué³². Já² hua³heih²¹ bíh¹ ní¹juáh³ hí³ cáun² lí¹ mí¹³ jná¹³ quie³ quioh²¹ tsáu². ⁴ Há¹, ta³né³² má²ño¹ jná¹³ ha³ lánh³ rón³² jmu¹, hí³ jáun² lí³ zian² tsá² he³ jná¹³ hñú¹³ ní¹ má¹ca³che² jná¹³ juóu³²”. ⁵ Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² ná¹ren² hí³ quioh²¹ juo¹³. Ñí¹con² tsá² la³ñí¹ hí³ ca³ngáih³ tsú²: “¿Cónh³ ren² hnú² quioh²¹ juóu³² jná¹³?” ⁶ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: “Ren² jná¹³ hña³láu³ barril hí³ ha²¹ ma³ quiú³quia³ñu³ lí¹³ no¹”. Jmí¹jáun² tsá² quian²¹ tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³: “Lá² rón³² sí² ca³ti²¹ hí³ ren² hnú². Tia³juí³² ñí³, jmu³ hí³ ren² nú² tu³la³quia³ tán¹”. ⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ngáih³ tsú² siáh³ tsá² jan²: “Hnú² siáh³, ¿ha³ cónh³ ren² hnú² quioh²¹ juóu³² jná¹³?” Jáun² tsá² hí³ ca³ngáih³: “Ren² jná¹³ quiún³ nio² hña³láu³ lio²¹ cuú²miih²¹”. Jmí¹jáun² ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²: “Lá² rón³² sí² ca³ti²¹ hí³ ren² hnú², jmu³ hnú² hí³ ren² nú² hni³² nio² hña³láu³ tsi²¹ quiú³ lio²¹ tán¹”. ⁸ Jáun² juo¹³ tsá² quian²¹

tiá² chun¹ hí³ ca³juáh³: “Ha³ lánh³ rón³² jlánh¹ cháunh²³ chinh³² hnú² hí³ ca³lín¹³ hnú² jmúh¹³ la³ ní²”.

Jáun² jmí¹ jáun² ca³nia³ Jesús jái¹³ jáun² quioh²¹, hí³ ca³juáh³:

—Tsá² zian² hngá¹ máh³ lá² jlánh¹ bíh¹ jan²¹ ní¹ con² tsá² mi³ cuóun² rainh²¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³².

9 “Jáun² juanh³² jná¹³ ní¹ con² hnoh² hí³ cun³ quionh³ hí³ zia³² quián¹³ hnoh² ní¹ hué²¹ lá², jmúh¹³ hnoh² hí³ lí³ zian² tsá² juonh²¹ náh² re² quiúnh¹, jáun² ní¹ má¹ cá² chó³² jmái¹ hí³ tsá¹³ hí³ jáun² quián¹³ hnoh² né³, lí³ zian² bíh¹ tsá² lí¹³ he³ náh² ní¹ lí¹³ zian² náh² cun³ jmí¹ hí³ nio².

10 “Ní¹ juáh³ zian² tsá² jmúh³² re² ta²¹ cun³ quionh³ cú¹ pih²¹ hí³ zia³² quioh²¹, jáun² la³ má² chun¹ jáun² bíh¹ tsú² uá¹ cun³ ca³ lí³ zia³² hliáun³ hí³ quioh²¹. Tí³ la³ tsá² tiá² jmu² hí³ chú³² cun³ quionh³ cú¹ pih²¹ hí³ zia³² quioh²¹ né³, sa³ jun³ chun¹ bíh¹ tsú² ní¹ juáh³ ca³ lí³ zioh² hliáun³. 11 Hi³ jáun² ní¹ juáh³ tiá² la³ jmuh²¹ yáh³ hnoh² re² ta²¹ hí³ zia³² quián¹³ náh² ní¹ hué²¹ lá², hí³ tiá² lín¹ nga³ quien², jlánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hian³ náh² hú¹ tá¹ hí³ quien² cu³ tí³ ní¹ má¹ jáun²? 12 Ní¹ juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ náh² hí³ jmúh¹³ hua³ hí¹³ hí³ quioh²¹ tsáu², jlánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hian³ náh² hí³ lí¹³ lí³ quián¹³ náh² hmóu³²?

Dió³² jí³ quie³ ní²
(Mateo 6:24)

13 “Hí¹ jan² tsáu² tiá² lí¹³ ma³ tí³² ní¹ con² gon³ juo¹³, quí¹ tiá² tí²¹ yáh³ tsí³ tsú² tsá² jan², hí³ tsá² jan² né³, tí³² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; re² lín³² bíh¹ má² tí³² tsú² héih³² quioh²¹ tsá² jan², hí³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú². Jáun² né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ hno³ náh² Dió³² cu³ tsa³² quionh³ hí³ hniá¹ náh² hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá².

14 Jmí¹ má² lí² juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, jáun² tsá² *fariseos cáun² lí¹ ca³ juú² ca³ ngái³² bíh¹ Jesús,

quí¹ hí³ hliá² jlánh¹ ná¹ hniá¹ tsú² quie³ hmóu³². 15 Hi³ jáun² Jesús ca³ záih³ tsá² hí³:

—Hnoh² tsá² lí¹ ná¹ haih³² náh² re² máh¹ ní¹ ta³ ní¹ tsáu², tí³ la³ Dió³² cuá¹ ní³² he³ ná¹ lín²³ náh² hñu³ honh². Quí¹ zia³² bíh¹ hí³ lí¹ ná¹ lín²³ tsáu² hí³ jlánh¹ quien², tí³ la³ Dió³² má¹ ná¹, hí³ cú¹ pih²¹ yáh³ tiá² jéih³² hí³ jáun².

Héih³² quioh²¹ Dió³² jí³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés

16 “Jmí¹ tí² quien² bíh¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jí³ jái¹³ quioh²¹ tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², ca³ la³ tí³ jmí¹ cá¹ chó²¹ jmái¹ hí³ cuan³ Juan², tsá² jmí¹ zion² hí³ jmái² tsáu². Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² né³, ca³ lí³ liau³ hí³ tsá² ngi³ jú¹ chú³² hí³ ca³ tí²¹ héih³² hí³ jmu² Dió³², hí³ jáun² tsá² jlánh¹ ná¹ cueh³² pí³ né³, má² ná¹ cah²³ bíh¹ jmái¹ hí³ lí¹³ tónh³² jo³ cuo² Dió³².

17 “Tí³ la³ tí³ huán¹ bíh¹ tsí³ hí³ tsa³ hín³ la³ jí³² hí³ jniá³ chí³ cuú² la³ má² quionh³ hngá¹ máh³ lá², la³ cónh³ bíh¹ jái¹³ hí³ rá¹ tloh³ ní¹ liei²¹ jáun².

Jesús hie³² jái¹³ hí³ ca³ tñ¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ní² cuo²

(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Marcos 10:1-12; 1 Corintios 7:10-16)

18 “Ní¹ juáh³ jan² tsá² ñuh² ca³ tun³ ní² cuo², hí³ jáun² jan³ jan² tsá² mi³ siánh³ siáh³, jáun² tsá² la³ hí³ lí¹ jmu² tso³ juón¹ bíh¹. Hi³ ní¹ juáh³ zian² siáh³ jan² tsá² ñuh² ca³ jan³ tsá² mi³ tsá² jmí¹ ní² cuo² tsá² hí³, jáun² tsá² ñuh² la³ hí³ má² lí² jmú³ siáh³ tso³ juón¹ bíh¹.

Cáun² jái¹³ ca³ tñ¹ Lá¹ jí³ tsá² hánh³

19 “Jmí¹ zian² jan² tsá² hánh³ jmí¹ quih³² jmáh³ la³ cá² ní¹ hmih³² chú³² jniá³, hmih³² zín¹³ pin³ hí³ lí³ mi² ní³² lino, hí³ cun³ tsa³ háu² jlánh¹ jmí¹ má² hiún² tsú² tsí³ hí³ jmu² jmái¹. 20 Ja³ bí¹ jmí¹ jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² tia³ mii², tsá² jmí¹ jmái² Lá¹, hí³ jmí¹ lín³ mi³ ho²¹. Tsá² hí³ jmí¹ tsá² cuá² hué³² ho³ hñú¹³ quioh²¹ tsá² hánh³ hí³. 21 Tsá² tia³ mii² hí³ jmí¹

hnió³ cuh³ jmáh³la³ má³² suh³² ñeh²
 mesa quioh²¹ tsá² hánh³ hí³. Hí¹ la³
 tí³ tsáí² jmí¹ já²táunh¹ hi³ ziunh³²
 ñí¹ lí³ jáun² mi³ho²¹ quioh²¹ tsú².
 22 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ jun³ tsá²
 tia³mii² hí³, jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú²
 tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³quiáun³², hi³
 tsa³cuá² cáun² ñí¹ chu²¹ quionh³
 hla¹ Há²bran²¹. Ja³bí¹ tsá² hánh³
 hí³ ca³jun³ siáh³, jáun² ca³ñí¹hón²¹
 tsú². 23 Tá¹la³ má²cuá¹má²tso² tsú²
 jáun² tsí³ quiu³juóu³² né³, ca³jié³
 tsú² tí³ chí³cuú² ñí¹ uóunh³, ñí¹ cuá³
 hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ Lá¹ hí³.
 24 Jáun² ca³hóh³² tiá³ lín³² hi³ ca³juáh³:
 “Hnú² tia²¹ yeh³ Há²bran²¹, cuí¹ lín¹³
 nú² hi³ juo²³ jná¹³, cuéh³ hnú² Lá¹
 ní² jáí¹³ hi³ jmu³ jli²¹ hna¹³ zí¹cuo²
 hi³ ja³hiéh³ zih³² jná¹³, hi³ jáun² lí³
 cuóuh³, quí¹ jlánh¹ cuá¹má²tso¹ jná¹³
 tsin³² ñí¹ chéí³ uóu³² lá²”. 25 Tí³la³
 hla¹ Há²bran²¹ hi³ ca³juáh³: “Hnú²
 jón³, cháu¹ hnú² honh² la³jí³² hi³
 chu²¹ jmí¹ zia³² quián¹³ tá¹la³ jmí¹
 zian² nú² jáun², tí³la³ quioh²¹ Lá¹
 lá² jmí¹ zia³² jmáh³la³ hi³ huáh² tsí³
 bíh¹. Ta³né³² má²cuá³ tsá² lá² re² tin²;
 tí³la³ hnú² má¹ná¹, ca³tin¹ má¹tsoh¹
 honh². 26 Ja³bí¹ zia³² cáun² hná¹
 jeh³ jueh³² lín³² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí²,
 hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tsá² cuá³ ñí¹
 lá² tiá² lí³ ngá¹³ tí³ ñí¹ ní², uá¹ cun³
 ca³lí³hnió³, sa³jun³ hí¹ jan² tsá² tionh²
 ñí¹ ní² lí¹³ ngá¹³ siáh³ tí³ lá²”. 27 Hi³
 jáun² tsá² jmí¹ hánh³ hi³ ca³juáh³
 siáh³: “Mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnú² tia²¹
 yeh³, chá¹ tiá² zen¹³ hnú² tiá³ Lá¹ ní²
 hñú¹³ ñuh³² jná¹³, 28 ñí¹ tionh² hñá³
 renh² jná¹³, hi³ tsa³lien³ tsú² renh²
 jná¹³? Hi³ jáun² tiá² ja³táunh¹ tsú² ñí¹
 cuá¹má²tso¹ jná¹³ lá² tsin³²”. 29 Tí³la³
 hla¹ Há²bran²¹ ca³juáh³: “Má²raunh³²
 bíh¹ tsú² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés,
 jí³ jáí¹³ quioh²¹ tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹
 Dió³² ní² siáh³; ¡cuí¹ nie¹³ tsú² jáí¹³
 jáun²!” 30 Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³
 siáh³: “Tson² bíh¹ la³ má²lí²juah²¹
 hnú² ní² tia²¹ yeh³ Há²bran²¹, tí³la³

ní¹juáh³ jan² tsá² má²ca³jenh¹³ ja¹ tsá²
 má²cá²tsan³ la³ tsó³² hi³ tsa³lien³ tsá²
 hí³, jáun² cu³tí³ záí³² bíh¹ tsú² jmí¹
 tsí³”. 31 Jáun² hla¹ Há²bran²¹ ca³ngáí³
 siáh³: “Ní¹juáh³ tiá² hnió³ yáh³ tsú²
 ne³ jáí¹³ quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³
 jáí¹³ quioh²¹ tsá² lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³²
 jmí¹tin², jáun² sa³jun³ tónh³² bíh¹ tsú²
 ta²¹ jáí¹³ hi³ juáh³ jan² tsá² ca³jenh¹³
 ja¹ tsá² má²cá²tsan³”.

17

*Jesús hie³² jáí¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu²
 hi³ tanh³² tsáu² tso³
 (Mateo 18:1-7, 18-35; Marcos 9:42)*

1 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹
 hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Cu³tí³ tiá² chau²¹ jmáí¹ hi³ juáh¹³
 hi³ tiú²uú² zia³² hi³ jmu³ hi³ tánh³²
 tsáu² tso³, tí³la³ jlánh¹ juo²³ tsá²
 jmu² hi³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ tsú²
 tanh³² tso³. 2 Jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹
 hi³ tónh³² tsú² zie³ láí¹ tsá² la³ hí³,
 hi³ chí¹hñéh²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹
 lín²¹, hi³ jáun² jmí¹ taun³ tsú² hñu³
 jmí²miih²¹ cha³ jmí¹ jmu³ tsú² hi³ jan²
 tsá¹míh¹ jmu³ tso³. 3 Jáun² jmúh¹³
 hnoh² hua³hín¹³ hi³ tiá² jmúh¹³ náh²
 la³ jáun².

”Ní¹juáh³ jan² renh² hnú² ca³jmú³
 hlah³ ñí¹con² nú², hniáuh³² hlí¹ lien¹
 nú² tsú²; jáun² ní¹juáh³ ca³za³ tsú²
 jmí¹ tsí³ né³, jáun² jmúh¹³ hnú² juenh²
 honh². 4 Uá¹jinh¹ quiau³ jéin³² cú²
 jmáí¹ jmu² tsú² hlah³ ñí¹con² nú²,
 hi³ jáun² quiau³ jéin³² siáh³ mi³² tsú²
 uu³i³tso³ ñí¹con² nú², hi³ juáh³ tsú² hi³
 tiú²uú² hi³ jmu³, jáun² hniáuh³² bíh¹
 jmúh¹³ hnú² juenh² honh² ñí¹con²
 tsú².

Ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsí³ zia³² pí³

5 Jmí¹jáun² tsá² ná¹lín³ hí³ *tí³² tsá²
 quian³² jē¹ Dió³² ca³záih³ la³ lá² Tí³²
 Juo¹³ dí²:

—Hnú² Tí³², jmúh¹³ hnú² hi³ tí³
 lí³mí¹ niau²¹ cáun² tsí³ jnoh¹.

6 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Sá¹ hi³ jmí¹ ná¹tioh³ cáun² honh² náh², uá¹jinh¹ ma³pih²¹ lín²¹ la³ cun³ tí³ cá² má³ mí³ mostaza, jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ juoh¹ hnoh² hmá² sí² ná² lá²: “Cuí¹ cá² hnú² ñí¹ chí²¹ ní², cuí¹ cha³jná¹ hnú² hñu³ jmí²mih²¹”, jáun² hmá² lá² jmí¹ má²taunh¹³ bíh¹ hnoh² ta²¹.

Ta²¹ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² quian²¹ jmu³

7 ”Ñí¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ náh², hi³ cuí²ñí¹quiáh² hué³², ho³ hi³ cuí²ñí¹jmú¹³ hua³hi¹³ jáh³ joh² náh² ñí¹ lí³ ñí¹ná² quián¹³ náh², jáun² ní¹ má¹cuanh³² tsá² hí³ ñéih³ né³, ¿tiá² né¹ hí¹ juouh³² náh² tsá² hí³: “Ña³², ñá²ñí³, ñá²jmu³ má³²”? 8 Ján¹han²¹, tiá² juáh²³ yáh³ hnoh² la³ ní², tí³la³ hnoh² dá² juáh³ la³ lá² bíh¹: “Cuá²jmu³ hua³jan²¹ má³² hí³ cuh²¹ jná¹³, cuá²quih³² hmih³² tiáu², jáun² cuéh¹ hnú² la³jí³² hí³ hnó³² jná¹³ má¹tí³ ñí¹jmú¹ jná¹³ má³². Jáun² ní¹ má¹lai³² jáun² jná¹³ má³² né³, má²jmúh¹³ hnú² siáh³ huen²”. 9 ¿Hí¹ hiáuh²³ tsá² quian²¹ hí³ tiá¹hmah¹ ní¹juáh³ má²lí²ma³tí³² la³jí³² héih³² quioh²¹ juo¹³? Tiá² lin¹ tiá¹hmah¹ hiáuh²³ yáh³ tsú². 10 Jáun² hnoh² né³, ní¹juáh³ ma³tih²¹ náh² la³jí³² héih³² hí³ ca³hian³, jáun² má¹jáun² ca³tin¹ hnoh² juáh¹³ la³ lá²: “Jnoh¹ lá³ tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, qui¹ cáun² ca³jmú¹³ jnoh¹ la³ cun³ hí³ jmí¹ hniáuh²¹ má²ca³jmú¹³ bíh¹”.

Jesús jmah²³ quian³ tsá² lín³ mí¹uí³ mí³ho²¹ péin³

11 Jáun² ngau³ siáh³ Jesús jui³² má²hún¹ hí³ tsó³² tí³ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² ca³nga² tsú² hué¹³ tsá² hín¹³ tí³ Samaria, jí³ hué¹³ tsá² hín¹³ tí³ Galilea ní². 12 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ nio¹ cáun² juú² míh¹, jáun² né³, quian³ tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ *mí³ho²¹ péin³ ca³ja³taunh²¹ má²janh² tí³ jui³² ñí¹ cuá¹ja³² jáun² Jesús.

Tá¹la³ tionh² ñí¹ uóunh³ jáun² tsú², 13 ca³hléh³ tiá³, hí³ ca³juáh³:

¿Hnú² Tí³² Jesús, cuí¹ ja² mí³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

14 Jmí¹ ca³jién³² jáun² Jesús tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh², cuá²ma³jnia¹³ náh² ñí¹con² mí²tsáu².

Jáun² tá¹la³ jmí¹ má²hí¹tsá²taunh¹ jáun² hú¹ jui³² bíh¹ tsá² hí³, ca³lan³.

15 Jáun² jan² tsá² hí³ ca³jính³² tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús jmí¹ ca³jié³ jáun² hí³ má²lain³², hí³ hí¹hle³² tiá³ lín³² hí³ hí¹má²quien² Dió³². 16 Jmí¹ cuan¹ tsú² jáun² ta³ ñí¹ Jesús né³, ca³dí³jñí³² hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ ca³la³ tí³ hué³², hí³ ca³cué³ tiá¹hmah¹. Tsá² ca³jính³² hí³ má¹ná¹, tsá² hín¹³ tí³ hué¹³ Samaria bíh¹. 17 Jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿Haun¹³ juáh¹³ tá¹ quian³ hnoh² má²lain³²? ¿Ha³ jinh¹ ja³taunh²¹ tsá² ñu³ hí³ né³? 18 ¿Hí¹ jmáh³la³ jan² tán¹ *tsá²cá²jo²¹ lá² uá¹ ca³jính³² hí³ ma³quien² Dió³²?

19 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Náu², cuánh². Má²lain³² nú², qui¹hliá² lí²cháh¹ nú² cáun² honh² bíh¹.

Jmá¹ hí³ zen³ Dió³² tsá² hau³ já¹13 (Mateo 24:23-28, 36-41)

20 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tsá² *fariseos ca³ngáih³ Jesús, hí³ ca³juáh³:

—¿Líh³ zen³ Dió³² tsá² hau³ já¹13 hué³² lá² quiú¹³ dí²?

Jáun² Jesús ca³ngáí³:

—Chau²¹ bíh¹ jmá¹ hí³ cuán¹³ tsá² má²ca³hión³² hí³ Dió³², tí³la³ jun³juáh¹³ lí¹³ cú²tiú² cú²jan³² yáh³.

21 Sa³jun³ lí¹³ juáh³ tsáu²: “Tí³ lá² má²cuá¹ho² tsú² já¹13”; sa³jun³ lí¹³ juáh³ tsú² siáh³: “Ñí¹ zio¹ má²cuá³ tsú²”. Qui¹ tsá² hí³ dá² má²ngí³² bíh¹ ja¹ quián¹³ hnoh².

22 Jmí¹jáun² ca³záih³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Chau²¹ jmá¹ hí³ lí³ hniá¹ lín²¹ hnoh² hí³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² já¹ñí³² ná¹ ja¹ quián¹³ hnoh², uá¹jinh¹

cú² jmái¹; tí³la³ tiá² cáun² lí¹ lí¹³ yáh³.
 23 Má¹jáun² lí³ zian² tsá² juáh³: “Tí³
 lá² má²cuanh³²”; ho³lá²dá² juáh³ tsú²
 siáh³: “Tí³ ó³² má²cá²jnia³”. Tí³la³
 ha³ lí² lí¹ cua³táunh¹ náh² cu³hna²¹
 tsá² la³ hí³. 24 Qui¹ la³jmí¹ hia³² sí²
 quioh²¹ miíh³² jo²¹ cáun², hi³ jáun²
 tai³² ca³la³ tí³ jo²¹ cá² táun², la³ jáun²
 bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon²
 tsá²mi³cuóun². 25 Tí³la³ la³ní¹ tín²
 ca³tín¹ jná¹³ má¹tso¹ lín²¹ tsín³²; hi³
 tsá² zian² né³² zeh³ jná¹³ tí³ có³².
 26 Qui¹ jmái¹ hi³ jáunh¹³ jná¹³ Jon²
 tsá²mi³cuóun², lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³
 jmí¹ zian² hla¹ Noé. 27 Tsá² jmí¹ zian²
 jmí¹jáun² cá² ní¹ ca³tiánh³ ná¹cuú²
 ná¹hính²³ bíh¹, hi³ ná¹jéinh³² siáh³
 cuo², ja³ tsá² cuen² tsáu² jon² siáh³
 hi³ jéinh³² cuo², ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹
 jmái¹ hi³ ca³hi³ Noé hñu³ cuó² jueh³²
 jáun². Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³
 ca³ja³tsauh²¹ jmái² né³, la³jín³² bíh¹
 tsá² hí³ ca³hiá² cá²tsan³. 28 Ja³bí¹ la³
 jáun² siáh³ ca³lí³ jmái¹ hi³ jmí¹ zian²
 hla¹ Lot. Tsá² jmí¹ zian² jmí¹jáun²
 uá²jai³² cáun² lí¹ ca³cuu³ ca³hính³ bíh¹,
 hi³ cá² ní¹ zia³² hi³ ná¹quí² ná¹la³²
 bíh¹ jí³ hi³ tí² hnaíh³² siáh³; hi³ cá²
 ní¹ zia³² hi³ ná¹jní² ná¹hó²³ bíh¹
 ca³tiánh³, hi³ cáun² ta²¹ tiá² lí³ hñú¹³
 bíh¹ siáh³. 29 Tí³la³ jmí¹ cuá¹han³ jáun²
 hla¹ Lot juú² Sodoma ní¹ jmí¹ cuá³
 né³, jmí¹jáun² ca³ziú² cá²súh³² juí²¹
 quín¹ azufre hi³ hún¹ sí² chéi³ lín³²
 hi³ ca³súh³² chí³cuú². Cun³quionh³
 hi³ jáun² bíh¹ ca³hiá² cá²tsan³ la³jín³²
 tsá² hí³. 30 La³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tsá²
 hí³ bíh¹ jmu³ tsú² má¹jáun², jmái¹ hi³
 ma³jnia³² jáun² Jon² tsá²mi³cuóun².

31 “Ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ jáun² né³,
 tsá² cuá¹tsi²¹ tsáih³ hñú³ má¹tsáih³
 quioh²¹, tiá² hniáuh³² yáh³ son¹³ hi³
 tsa³quián³ hi³ nio² něih³ quioh²¹,
 hniáuh³² la³juí³² cuon³ bíh¹ tsú²; hi³
 ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ní¹nái² né³, tiá²
 hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² tí³ ní¹ zeh¹
 hñú¹³. 32 Jáun² cháu¹ náh² honh² la³

cun³ hi³ ca³quiúnh³² jáun² hla¹ tsá²mi³
 ní²cuo² Lot hí³. 33 Ní¹juáh³ tsá² hnió³
 líón³² hnga² jmí²chí³ quioh²¹, tsá² la³
 hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹, tí³la³ ní¹juáh³ tsá²
 já²hín³ jmí²chí³ quioh²¹ [cun³ní¹ hi³
 ca³tín¹ jná¹³] né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³
 liáun³.

34 “Juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh²,
 hi³ má¹ca³niéi² jmái¹ jáun², má¹jáun²
 má²ná¹cuóun¹ gon³ tsáu² ní¹ jen³; jan²
 tsá² hí³ tsánh³² hñu³mi³cuú², hi³ jan²
 né³ tá¹ron¹³ bíh¹. 35 Ní¹ má¹jáun² siáh³,
 gon³ tsá²mi³ ná¹quiuh³² cán¹; jan² bíh¹
 tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³ tá¹zanh¹
 bíh¹. 36 [Ja³bí¹ má¹jáun², gon³ tsá²ñuh²
 ná¹jmu² ta²¹ ní¹nái², jan² bíh¹ tsá²
 hí³ tsánh³² hñu³mi³cuú², hi³ jan² né³,
 tá¹zanh¹ bíh¹.]

37 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² hi³
 juáh³ Jesús la³ ní², jáun² ca³ngái³ tsú²:
 —Hnú² Tí³², ¿ha³ dá² jinh¹ lí¹³ hi³
 má²lí²juah²¹ hnú² ní²?

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Lí³ lín¹ bíh¹ jmái¹ jáun² la³jmí¹ lí²
 lín¹ ní¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³
 jlánh¹ cuú² ngih³² tú²jue³².

18

*Jái¹³ hi³ ca³tín¹ jan² tsá²mi³ hnái³
 quionh³ tsá² lín³jue²¹*

1 Hi³ jáun² Jesús ca³hieh³ tsá² hain²¹
 hí³ tí³ con², hi³ ca³tí²¹ liéinh³² tsú²
 Dió³² jmái¹ ca³la³ jí³², hi³ tiá² hniáuh³²
 ma³tsan² tsú² tsí³. Jáun² ca³jmú³ dí²
 cáun² jái¹³, 2 hi³ lí³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² jue²¹ jmí¹ cuá³
 cáun² juú². Tsá² lín³ jue²¹ hí³ tiá²
 ta²¹ jmí¹ tanh² yáh³ Dió³², sa³jun³ jmí¹
 tanh² bíh¹ hó¹ní¹ tsá²co¹. 3 Ja³bí¹
 juú² jáun² jmí¹ zian² siáh³ jan² tsá²mi³
 hnái³. Tsá²mi³ hí³ jmí¹ tsá²jien³ hiú²
 cuóh³² lín³² jue²¹ hí³, hi³ jmí¹ zaih³²
 dí² jue²¹ hí³ la³ lá²: “Ma³ré¹³ tiá³
 uu³mi²tsi³² quion²¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹
 tsá² hau²”. 4 Tí³la³ hliáun³ jmái¹ bíh¹
 ca³nga² hi³ tiá² jmí¹ hei³² jue²¹ hí³ hi³
 ma³re² hniéi² jáun². Tí³la³ ca³chó³²

jmái¹ hi³ ca³lin¹³ jue²¹ hí³ la³ lá²:
 “Uá¹jinh¹ tiá² ta²¹ tanh³² jná¹³ Dió³²,
 sa³jun³ tanh³² jná¹³ hó¹ñi³² tsá²co¹,
 5 tí³la³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hiú² cuóh³²
 ja³² tsá²mi³ ní² hi³ ñi³jmu¹ liúnh¹,
 hi³ jáun² cu³tsa³² cuí¹ má¹ré¹³ jná¹³
 cú²jueh³², hi³ jáun² tiú²uú² ja³ma³tsan²
 tsú² tsin³² jná¹³”.

6 Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ jue²¹
 hláih¹ hí³. 7 ¿Há¹ tiá² ma³re² Dió³²
 hniéi² quioh²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹
 joh¹, tsá² ná¹hiú² ná¹mi³² la³ huá² la³
 jma²? ¿Hí¹ ma³lé³ tsú² hi³ ma³hau³?
 8 Juanh³² jná¹³ ñi¹con² hnoh², hi³
 tia³jui³² bíh¹ ma³re² Dió³² hniéi²
 quioh²¹ tsá² joh¹. Tí³la³ ní¹ má¹jaunh³²
 jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² né³, ¿hí¹
 chanh²¹ bíh¹ jná¹³ tsá² má²ná¹taunh²
 ta²¹ ñi¹ hué²¹ lá² ní¹ má¹jáun²?

*Cáun² jái¹³ hi³ ca³tin¹ jan² tsá²
 fariseo quionh³ jan² tsá² chi² hmah²¹*

9 Hi³ jáun² Jesús ca³jmú³ cáun² jái¹³
 ñi¹con² tsá² jmí¹ ná¹lín²³ hí³ hi³ chun¹
 hmóu³², tsá² jmí¹ ná¹lín²³ hí³ hi³ jun³
 lin¹ yáh³ tsá² siánh³, hi³ ca³juáh³ dí²
 la³ lá²:

10 —Jmí¹ zian² gon³ tsá²ñuh² hi³
 ca³ñi¹lien¹³ Dió³² hñu³ cuáh³² chín¹,
 Jan² tsá² hí³ tsá² *fariseo, hi³ jan²
 siáh³*tsá² chi² hmah²¹. 11 Tsá² fariseo
 hí³ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³liéinh³² Dió³²,
 hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú² Dió³² Juóu³²
 jná¹³, cué²³ jná¹³ tiá¹hmah¹ hnú² quí¹
 tiá² lín³ yáh³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ tsá²
 siánh³, la³jmí¹ lín³ tsá² háin², tsá²
 hláih¹, tsá² lí¹ jmu² lí¹ tsau³² ní²
 siáh³; sa³jun³ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³
 tsá² chi² hmah²¹ zenh² ó³². 12 Jná¹³
 má²hien²¹ tun³ jéin³² cun³ jña³ jmái¹,
 hi³ jienh²³ jná¹³ siáh³ ñi¹con² hnú²
 cáun² la³ cun³ quia³ quioh²¹ la³ji³² hi³
 lá²³ ná¹”. 13 Tí³la³ tsá² chi² hí³ hmah²¹
 ca³ta³zanh¹ ñi¹ uóunh³ ca³lá², sa³jun³
 ca³ziauh³ bíh¹ tsá² hí³ ñi¹ chí³cuú²; hi³
 jáun² cáun² ca³ta³dí¹quien² ñi¹ tsí³ bíh¹,
 hi³ dí¹juáh²³: “¡Hnú² Dió³², cuí¹ ja²

mií³ honh² hnú² ñi¹con² jná¹³, tsá²
 ren² ná¹ tso³!”

14 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Juanh²¹ jná¹³ ñi¹con² hnoh², tsá²
 chi² hí³ hmah²¹ bíh¹ tsá² má²ji² jmí¹
 tsí³ jmí¹ ngah²¹ hñú¹³; tí³la³ tsá²
 fariseo hí³ má¹ná¹, tiá² ji² yáh³ jmí¹
 tsí³ jmí¹ ngah²¹. Qui¹ tsá² jmu² pan¹
 hnga², tsá² la³ hí³ tí³ má²méih³ bíh¹
 hi³ quien²; tí³la³ tsá² tiá² jmu² quien²
 hnga² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³
 jlánh¹ lí³ quien².

Jesús má²míh² tsá¹míh¹

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

15 Ja³bí¹ jmí¹jáun² cua³jan² tsáu²
 dáin² jon² ñi¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú²
 hi³ Jesús tin³ cuo² dáin². Tí³la³ jmí¹
 ca³jie³ jáun² tsá² háin²¹ hí³ tí³ con² tsú²
 hi³ jmu² tsá² hí³ la³ jáun² né³, jáun²
 ca³jin³ tsú² tsá² ná¹jan² hí³ dáin².

16 Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá² háin²¹
 hí³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹
 ja³taunh¹ ñi¹con² jná¹³, ha³ lí² jni² náh²
 jui³² quioh²¹. Qui¹ tsá² lín³ la³jmí¹
 lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo²
 Dió³². 17 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh²:
 Lí³ua³ jan² tsá² tiá² he² héih³² quioh²¹
 Dió³² la³jmí¹ he² tsá¹míh¹, tsá² la³ hí³
 cu³tí³ tiá² lí¹³ hí³ jo³cuo² Dió³².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

18 Jmí¹jáun² ca³ngái³ jan² tsá² chín¹
 ñi¹con² tsá² *judíos ñi¹con² Jesús, hi³
 ca³juáh³:

—Hnú² Tí³² chun¹, ¿he³ bíh¹
 hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³
 zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

19 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿He³ láih³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³
 tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹
 tiá² zian², jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹ chun¹.

20 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³
 rá¹juáh³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³²,
 hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jmú² náh²
 juón¹, ha³ lí² jngih³ náh² tsáu², ha³
 lí² háin² náh², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³

náh² jú¹ tí¹:jáí², tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²:ziúh²”.

²¹ Jáun² tsá² hí³ ca³:juáh³:

—La³:jí³² bíh¹ hí³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹.

²² Jmí¹ má²lí²:niéí³² jáun² Jesús jē¹ tsá² hí³ né³, ca³:juáh³:

—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³í¹ cáun² hí³ hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh², cuá²hná¹ la³:jí³² hí³ zia³² quián¹³, hí³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú². Ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

²³ Jmí¹ má²lí²:niéí³² jáun² tsá² hí³ jáí¹³ ní² né³, jlánh¹ hlaih³ ta³no¹ tsí³, qui¹hliá² jlánh¹ hánh³. ²⁴ Jmí¹ ca³:jie³ jáun² Jesús hí³ hlaih³ má²nio² tsí³ tsá² hí³, jáun² ca³:juáh³ la³ lá²:

—jHénh³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hí³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³²! ²⁵ Tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³, la³ cónh³ bíh¹ hí³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

²⁶ Jmí¹ má²lí²:niéí³² jáun² tsá² tionh² hí³ jáí¹³ ní² né³, ca³:juáh³:

—Hí³ jáun² né³, ¿hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³?

²⁷ Jáun² Jesús ca³:záih³ tsá² hí³ la³ lá²: —Zia³² hí³ tiá² lí¹³ jmu³ tsá²mi³cuóun², tí³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² tin² jmu³.

²⁸ Hí³ jáun² Pé¹ ca³:záih³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³:jí³² hí³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hí³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².

²⁹ Jáun² jmí¹:jáun² ca³:záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ lí³ua³ jan² tsá² má²ca³tú³ hñú¹³, hí³ má²ca³chan³ siáh³ jméí² mí¹ziú¹³, rainh²¹ tsú², ñí²cuo² tsú², jí³ jon² tsú² ní² siáh³, cun³ñí¹ hí³ tónh³² tsú² tsáu² jo³cuo² Dió³², ³⁰ tsá² la³ hí³ tí³ hliáun³ hiáuh³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ hí³ má²ca³chá³ tsú² jáun² tí³ có³², hí³ jáun² má¹:jáun² hiáuh³ tsú² siáh³ hí³ lí¹³ zian² cun³ jmí¹ hí³nio².

Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaíh³² jéin³² hí³ jún³

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Hí³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² quian³tun³ hí³ tí³ la³ có³², hí³ ca³:záih³ dí² la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ñí¹ lí¹³ lí³tí³ ca³la³ jí³² hí³ rá¹:juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hí³ ca³:jmú³ tsá² lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², la³:jí³² jáí¹³ hí³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Jon² tsá²mi³cuóun². ³² Tsá² hí³ bíh¹ jienh³ tsá² judíos ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, hí³ qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹, hí³ tu³ hión³² tsú², hí³ tiu³ hñéí³² tsú², ³³ hí³ quiu³ pan³ tsú² siáh³, hí³ ní¹ má¹lí³² jáun² né³, jngah³ tsú²; tí³la³ ñí¹ má²cá²hñí² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

³⁴ Tí³la³ tiá² ca³ngí¹³ yáh³ tsá² hí³ hí³ ca³:juáh³ jáun² Jesús la³ ní², cu³tí³ tiá² ca³lí³tsin² bíh¹ tsú² he³ dá² jmí¹ niéih³ jáí¹³ jáun², qui¹hliá² jáí¹³ jáun² jmí¹ lí³ jú¹ jni² bíh¹ hí³ ca³tin¹ tsú².

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ có³² juú² Jericó

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ Jesús já¹ juú² Jericó. Can³² jui³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá² ten³, hí³ jmí¹ cuá¹mi³² cú¹dáin³.

³⁶ Jmí¹ ca³náí³² jáun² tsá² ten³ hí³ hí³ juóun³² lín³² tsáu² má²ñí¹hí¹já²táunh¹, jáun² ca³ngáí³ he³ dá² la³ lí¹³. ³⁷ Jáun² tsáu² ca³:juáh³:

—Jesús, tsá² ja³ juú² Nazaret bíh¹ cuá¹ja³² ñí¹zio¹.

³⁸ Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³hléh³ tiá³ lín³² hí³ ca³:juáh³:

—jHnú² Jesús, jón²:zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ ja² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

³⁹ Jáun² tsá² hí¹tsá²táunh¹ hí³ chí¹:ján³ ca³jin³ tsá² ten³ hí³, hí³ jmí¹ hnió³ tsú² cuá³² tsá² hí³ ta³máih³. Tí³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, tí³lí³mi¹tiá³ ca³hléh³ bíh¹ hí³ ca³:juáh³:

—jHnú² jón² zih¹ hla¹ Dá² vi²¹, cu¹ ja² mií³ honh² hnú² ñí¹ con² jná¹³!

40 Hi³ jáun² Jesús ca³ náu², hi³ ca³ jmú³ héih³² hi³ tsa³ quian³ tsú² tsá² ten³ hí³. Jmí¹ cuan¹ jáun² tsá² ten³ hí³ ta³ ñí¹ dí² né³, ca³ záih³ dí² la³ lá²:

41 —¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³ ñí¹ con² nú²?

Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³ ngái³:

—Hnú² Juóu³² jná¹³, hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ ñí³².

42 Jáun² Jesús ca³ záih³ tsá² hí³:

—¿Cuí¹ jnia¹ yáh³! Má² lain³² hnú² qui¹ hliá² lí² cháh¹ nú² cáun² honh².

43 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³ jnia³ siáh³ mí¹ ñí¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³ chin¹ cu³ hna²¹ Jesús hi³ hí¹ má² quien² Dió³². Hi³ jáun² ca³ la³ jín³² tsá² ca³ jie³ hi³ jáun² ca³ ma³ tsú² ma³ jónh³² Dió³².

19

Jesús jenh² Zaqueo

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hi³ Jesús já¹ juú² Jericó. 2 Juú² jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² hánh³ jmá² Zaqueo. Tsá² hí³ jmí¹ chin¹ ñí¹ con² *tsá² chi² hmah²¹. 3 Tsá² hí³ jlánh¹ ca³ lí³ hmió³ jie³ ní¹ juáh³ hin² dá² tsánh² hí³ Jesús; tí³ la³ tiá² lí³ yáh³ jien³² tsú², qui¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ ná¹ ngih³² ñí¹ jáun², hi³ hnga² siáh³ Zaqueo hí³ jlánh¹ tsa¹; jáun² tiá² ca³ lí³ yáh³ jien³² tsú² Jesús. 4 Jáun² cu³ tsa³² chí¹ ján³ tsú² cú² jueh³² ngau³, hi³ ja³ uu³² tsi³ hmá² sí² ná² chí²¹ tí³ jui³² ñí¹ tsó²¹ Jesús, hi³ jáun² lí¹³ jien³² dí², qui¹ hliá² jui³² jaun³² ngá¹³ tsú². 5 Jmí¹ cá¹ chó²¹ jáun² Jesús ñí¹ chí²¹ hmá² jáun² né³, ca³ ziauh³ ñí¹ tsi³ hmá², jáun² ca³ juáh³:

—Hnú² Zaqueo, tia³ jui³² son² ñí¹ ní², qui¹ né³² ca³ tin¹ jná¹³ ñí¹ jnioh² hñuh³² hnú².

6 Jáun² Zaqueo la³ jui³² ca³ son² bíh¹, hi³ ca³ hen³ Jesús ca³ la³ hiún² lín³² tsí³.

7 Jmí¹ ca³ jie³ jáun² tsá² ná¹ ngih³² hí³

hi³ ngau³ Jesús hñú¹³ tsá² hí³, jáun² ca³ ziu³ ca³ hien³ dí² Jesús, hi³ ca³ juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hñú¹³ jan² tsá² ren² tso³ bíh¹ ngau³ tsá² ní²?

8 Jmí¹ cá¹ chánh²¹ jáun² Zaqueo hñú¹³ né³, ca³ jmú³ zenh², hi³ ca³ záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², sá¹ ní² nié², ñí¹ con² tsá² tia³ mii² cue¹³ jná¹³ cá² tsó¹³ la³ jí³² hi³ zia³² quion²¹; hi³ ñí¹ con² tsá² má² ca³ ma³ can¹³ jná¹³ né³, cue¹³ jná¹³ siáh³ quiún³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má² ca³ háin³² jná¹³ jáun² quioh²¹ tsú².

9 Jáun² Jesús ca³ juáh³ la³ lá² ñí¹ con² tsú²:

—Né³² má² liáun³ tsá² hñú¹³ hñú³ lá², qui¹ cu³ tí¹³ bíh¹ jan² tsá² jón² zih¹ jón² cho¹ hla¹ Há² bran²¹ tsá² lá². 10 Qui¹ jná¹³, Jon² tsá² mí³ cuóun², má² cuan² hi³ ja³ hnáh³² ná¹ tsá² má² já² cuin³. Hi³ ja³ lion¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Jái¹³ hi³ ca³ tin¹ tsá² zia³² hi³ nio² jo³ cuo²

(Mateo 25:14-30)

11 La³ má² ná¹ náí³² jáun² bíh¹ tsá² hí³ jáí¹³ hi³ cuá¹ hleh³² jáun² Jesús, jáun² ca³ jmú³ siáh³ Jesús cónh³ í¹ cáun² jáí¹³ ñí¹ con² tsú², qui¹ hliá² tsá² hí³ jmí¹ má² ná¹ lín²³ hi³ cu³ diá² jan² bíh¹ ma³ jnia³² Jesús hi³ hí³ bíh¹ dí² tsá² ca³ hiáu³² Dió³² hi³ hau³ jáí¹³, cun³ ñí¹ hi³ jmí¹ má² ñí¹ chau²¹ jáun² Jesús já¹ juú² Jerusalén. 12 Hi³ jáun² bíh¹ ca³ záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² cá² mí¹ zionh² tsá² cáun² hñú³ hi³ jmí¹ ná¹ quien². Jáun² jan² tsá² hí³ ngau³ ñí¹ uóunh³, la³ tí³ hué³² siáh³, hi³ ca³ ñí¹ mí² jáí¹³ hi³ lí¹³ lín³ ta²¹ juú² co¹, hi³ hu²¹ cuo² ñí¹ hliáun³; hi³ ní¹ má¹ lí³² jáun² jáunh³.

13 Ñeh² bíh¹ hi³ tsó³² tsú² jáun² ca³ teh³ quian³ tsá² quian²¹, hi³ ca³ tsóh³ dí² ma³ cú² mei²¹ héih³² quie³ *cú¹ tiáu² ñí¹ con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú². Jmí¹ jáun² ca³ záih³ tsú² tsá² quian³ hí³: “Cuá² ma³ hliáun¹³ náh² quie³ má² lí² cué³ jná¹³ ní², ca³ la³ ñí¹ cá¹ chó²¹ jmáí¹ hi³ jáunh¹³ jná¹³”. 14 Tí³ la³

tsá²co¹ tsú² má¹ná¹, jmí¹ ná¹hau² bíh¹. Hi³ jáun² jmí¹ ngau²¹ tsá² hí³ né³, ca³zen³ tsú² tsá² ja¹ hmóu³² hí³ tsa³can³² jái¹³, hí³ tsa³juah²¹ la³ lá²: “Cu³tí¹³ tiá² hnáu² jnoh¹ hí³ lín¹³ tsá² ní² ta²¹ juú²co¹ jnoh¹”. 15 Tí³la³ cun³ jáun² ca³lí³hiáun¹ bíh¹ tsú² hí³ lín¹³ ta²¹; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jaunh³ siáh³ juú²co¹. Jmí¹ cuanh²¹ tsú² jáun² né³, ca³teh³ siáh³ tsá² quian²¹ hí³, tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ quie³, hí³ ca³ngái³ tsú² ní¹juáh³ ha³ cónh³ ca³ta³tsaih²¹ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². 16 Jáun² tsá² ca³ma³jnia³² la³ñí¹ ta³ñí¹ tsú² ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú² juóu³² jná¹³, má²zia³² cónh³ cú² mei²¹ héih³² cú¹tiáú² la³ cónh³ bíh¹ hí³ jmí¹ ca³cháh¹ hnú² jáun² jo³uón³² jná¹³”. 17 Jáun² tsá² má²lín³ hí³ ta²¹ ca³juáh³: “Jlánh¹ re² la³ ní², hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹. Jmu¹ jná¹³ hí³ hnú² lín¹³ ta²¹ ñí¹con² quia³ juú², quí¹hliá² re² bíh¹ ca³jmuh³ hnú² cun³quionh³ cú¹pih²¹ hí³ ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuonh² nú²”. 18 Jáun² siáh³ siáh³ jan² ca³ma³jnia³² ta³ñí¹ tsú², hí³ ca³juáh³: “Hnú² juóu³² jná¹³, má²zia³² hñá³ nio² hñá³láu³ héih³² cú¹tiáú² la³ cónh³ bíh¹ hí³ jmí¹ ca³cháh¹ hnú² jáun² jo³uón³² jná¹³”. 19 Ja³bí¹ ñí¹con² tsá² hí³ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: “Jmu¹ jná¹³ hí³ hnú² lín¹³ ta²¹ ñí¹con² hñá³ juú²”. 20 Jáun² ca³ma³jnia³² siáh³ jan² tsá² siánh³ siáh³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²: “Hnú² juóu³² jná¹³, lá² nio² quie³ hí³ jmí¹ ca³cuéh¹ hnú² jáun² jná¹³. Cáun² ca³tsáih³² pá¹ñu²¹ bíh¹ jná¹³ quie³ jáun², hí³ ca³hmá³ jná¹³, 21 qui¹hi³hliá² juénh² jná¹³ hnú². Qui¹hliá² ño¹ jná¹³ hí³ hnú² jan² tsá² huáh² tsí³, hnú² jan² tsá² caun²³ hí³ tiá² ca³tin¹ nú² caun¹³, hí³ caun²³ hnú² siáh³ cáun² hí³ tiá² lí²ñíh³”. 22 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ tsá² má²lín³ hí³ ta²¹: “Hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ hláih¹; cun³quionh³ jèh² ní² huen² bíh¹ hnú² rá¹tsí³² jná¹³ héih³² ñí¹con² nú². Ní¹juáh³ tson² ñíh¹ hnú²

hí³ jná¹³ lín³ jan² tsá² huáh² tsí³, jan² tsá² caun² cáun² hí³ tiá² ca³tin¹, jan² tsá² caun² hí³ tiá² ca³ñí³, 23 hí³ jáun² jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ jmuh²¹ hnú² ta²¹ quie³ ní² quion²¹ jná¹³, uá¹jinh¹ hñú³ ñí¹ rá²tsí³² tsú² quie³ bíh¹ jmí¹ cuá¹tionh² nú², hí³ jáun² jmí¹ cuanh²¹ jná¹³ jmí¹ má²lí¹³ héih¹ jná¹³ hí³ má²tsin² quie³ quion²¹”. 24 Jáun² tsá² lín³ ta²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² ñí¹con² tsá² tionh² ñí¹ jáun², hí³ ca³juáh³: “Quin³² náh² quie³ hí³ jmí¹ nio² jo³cuo² tsá² lá², hí³ cueh¹ náh² tsá² ca³ta³tsaih²¹ ní² cú² mei²¹ héih³² quie³”. 25 Tí³la³ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ca³ngái³: “Hnú² juo¹³ jnoh¹, já² má²zia³² bíh¹ cú² mei²¹ héih³² quie³ quioh²¹ tsú²”. 26 Jáun² tsá² lín³ ta²¹ hí³ ca³juáh³ siáh³: “Juanh³² jná¹³, ní¹juáh³ tsá² zia³² hí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tí³ hliáun³ hiáuh³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ tsú² la³ cun³ cú¹pih²¹ hí³ zia³² quioh²¹ tsú². 27 Hi³ jáun² ca³tin¹ la³jín³² tsá² hau² jná¹³ hí³ né³, tsá² tiá² jmí¹ hnió³ hí³ hí³ lín¹³ jná¹³ ta²¹ ñí¹con², cuá²quian³² náh² hí³ má¹tsán¹³ náh² ta³ ñí³² jná¹³ lá²” —ca³juáh³ tsá² má²lín³ hí³ ta²¹.

*Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén
(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11;
Juan 12:12-19)*

28 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, ngau³ siáh³ jui³² má²hún¹ hí³ chau²¹ tí³ Jerusalén. 29 Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ tsú² jáun² juú² Betfagé, juú² nio² má²janh² có³² máh³ míh¹ Olivos, ñí¹ nio¹ siáh³ juú² Betania, jáun² ca³zen³ tsú² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ tsa³taunh¹ chí¹ján³. 30 Hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní², jáun² ní¹ má¹ca³cha³taunh¹ náh² né³, chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ cuá¹hñéih¹; jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³ñí³tsin¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³ hí³, hí³ ñá¹jan³² náh² tí³ lá².

31 Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³ngái³ ñí¹con² hnoh²: “¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?”, jáun² juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: “Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³”.

32 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³, hí³ jáun² ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹ míh¹ la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús. 33 Hí³ jáun² jmí¹ má²ná¹záinh³² tsú² lo¹ míh¹ hí³, jáun² ca³jie³² tsá² joh¹ jáh³, jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?

34 Jáun² tsá² gon³ hí³ ca³ngái³:

—Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³.

35 Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹ búh¹ míh¹ hí³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús. Jmí¹ jáun² ca³na³tsí³ dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³ hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³zion³ dí² Jesús cu³hna²¹ jáh³. 36 Tá¹la³ jmí¹ hí¹tsau³² jáun² Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén né³, ca³qui³ ca³ja³ tsáu² ha¹ hú¹ jui³² ñí¹ cuá¹tsau³² jáun² Jesús. 37 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ má²lí³ dí¹ji²³ máh³ Olivos tí³ jui³² Jerusalén, ca³la³ jín³² tsá² má²tanh² ta²¹ Jesús ca³ma³liáu³² hí³ hléh³² ca³la³ tiá³ lín³², hí³ hiún² lín³² tsí³ tsú² ca³ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² ca³tí²¹ la³ji³² hua³jueh³² hí³ má²ca³jie³ jáun². 38 Hí³ ca³juáh³ tsú² la³ lá²:

—¿Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Tsá² lín³ Re²¹, Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¿Cuí¹ tionh¹ bíh¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² cáun² hí³ re² hí³ tin²! Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

39 Jáun² ja¹ ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun² jmí¹ zian² ma³ jan² tsá² *fariseos, hí³ ca³juáh³:

—Tí³², má²né³² jin³² tsá² hí¹hle³² ní² la³ ní².

40 Tí³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Jná¹³ juanh³², sá¹ hí³ tsá² lá² hí¹já²táunh¹ ta³máih³ dúh¹, jáun² hí¹ la³ tí³ quín¹ yáh³ jmí¹ má²hléh³² tiá³.

Jesús ho² hí³ ca³tin¹ juú² Jerusalén

41 Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jáun² Jesús já¹ juú² Jerusalén né³, ca³jie³ tí³ ñí¹ nio¹ juú², hí³ jáun² ca³hó³. 42 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ la³ lá² hí³ ca³tin¹ juú² jáun²:

—¿Hen³ ma³ chú³² sá¹ hí³ jmí¹ lí³ ñíh¹³ hnú² né³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ niau²¹ tie³ quián¹³, uá¹jin¹ má²hia³ jáun¹³ lín³² jmí¹ hniáuh²¹ hí³ lí³ ñíh¹³ hnú²! Tí³la³ ca³tin¹ hnú² má¹ná¹, má²ná¹hmá¹ bíh¹ hí³ jáun² ta³né³².

43 Qui¹ chau²¹ jmá¹ hí³ ja³táunh¹ tsá² jmu³ hniéi² quiúnh¹ hnú²; tsá² hian² tsí³ hí³ qui³ quéih³² hnú², hí³ jmu³ siáh³ ta³² lí³ quín¹ tí³ coh³ hiah³² quián¹³ hnú² ní². Hí³ jáun² cun³quionh³ ta³² jáun² uú³ tsú² hí³ tsa³tiónh³² hí³ jmu³ hniéi² quiúnh¹ hnú², hí³ jmu³ tsú² ná¹pí² ná¹danh³² cu³ jéin³ quián¹³ hnú². 44 Tsá² hí³ bíh¹ qui³ tóh³² tiú² jóh³², hí³ ma³hiá² ma³tsan² tsú² tsá² zian² ní² ñí¹con² hnú², hí³ jmu³ tsú² hí³ hí¹ cá² má³ quín¹ tiú²uú² ná¹tsí²¹ ñí¹ quín¹ rainh²¹, qui¹ cun³ñí¹ hí³ tiá² ca³li³tsin² yáh³ hnú² jmá¹ hí³ cuan³ Dió³² ta³ máh¹ nú².

Jesús má²ji² cuáh³² chín¹

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

45 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hí³ jáun² ca³ma³liáu³² hí³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² ná¹hna² hí³ ñí¹ jáun²; 46 hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Hñu³ quion²¹ jná¹³ dí¹chan¹ hí³ líéh³² tsú² jná¹³ bíh¹”; tí³la³ hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmu³ náh².

47 Jmí¹ jáun² ca³ma³tin² Jesús tsáu² cun³ tsa³háu² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun²; tí³la³ tá¹la³ jáun² jmí¹ má²ná¹hnauh² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ tsí³, quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, jí³ tsá²tan²¹ ní², hí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ dí² Jesús. 48 Tí³la³ tiá² cho²³ yáh³ tsú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ Jesús, qui¹hliá²

la³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹lí²hiún² lín³² tsí³
hi³ ná¹nái³² jē¹ Jesús.

20

*Nga² tsáu² ñí¹ con² Jesús hi³ ha³ jinh¹
hiau³ dí² jái¹³ hi³ ho²*

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

1 Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹
cuá¹má²tin² Jesús tsáu² hñu³ cuáh³²
chín¹, hi³ jmí¹ cuá¹hie³² tsú² tsáu² jú¹
chú³² quioh²¹ Dió³². Jáun² jmí¹ jáun²
ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³
quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, jí³ la³
má²quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú²
ní² siáh³. 2 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ la³
lá²:

—Juah²¹ neh²¹, ¿hin² ca³cué³ héih³²
hi³ jmuh³² hnú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh²
ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

3 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³
ñí¹con² hnoh². Juah²¹ tín² hnoh²
neh²¹: 4 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan²
hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³²,
ho³ tsá²mi³cuóun² uá¹?

5 Tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lí¹ ca³juu³
ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³
ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³²
bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² ní² né³ lí¹³
nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³
tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?”

6 Hi³ ní¹juáh³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³
tsá²mi³cuóun² bíh¹ ca³zen³ tsá² hí³,
jáun² quín¹ bíh¹ qui³ jlái³² dí² la³jín³²
tsáu² lí¹³, hi³ jngah³ tsú²; quí¹ jí³lín²
tsáu² bíh¹ ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹
lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³².

7 Hi³ jáun² cu³tsa³² tiá² ñí³² bíh¹ dí²
cú²jueh³² ca³záih³ Jesús. 8 Jáun² Jesús
né³, ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³
juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³
jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hláih¹

(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

9 Jáun² la³ cun³ jmí¹; jáun² ca³hléh³
Jesús ñí¹con² tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun²,
hi³ ca³jmú³ tsú² cáun² jái¹³ lí³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mi³
uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹. Jmí¹
lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú² ñí¹nái²
jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³ ta²¹, hi³
jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmí¹
ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun²
cun³quionh³ hi³ jienh³² cú¹píh²¹ la³
cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² jái¹³
la³ ní² né³, ngau³ bíh¹ tsú², hi³ jáun²
ca³lén³ ué³.

10 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹
hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, jáun²
ca³zen³ tsú² jan² *tsá² má²ná¹hlánh¹
joh¹ ñí¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³
ñí¹nái² jáun², hi³ tsa³mái¹ ca³lá²
hi³ má²ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³
ca³tin¹ tsá² quioh²¹ ñí¹nái². Tí³la³
tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹, ca³qui³
ca³quiunh³ bíh¹ tsá² zéin¹ hí³ tsá²
quioh²¹ ñí¹nái², hi³ jáun² lí¹ ha²¹ cuá²
ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí². 11 Jáun²
tsá² quioh²¹ hi³ ñí¹nái² né³, ca³zen³
siáh³ jan² tsá² joh¹. Jmí¹ cá¹chó²¹
jáun² siáh³ tsá² hí³ né³, siáh³ bíh¹ siáh³
ca³qui³ ca³quiunh³ tsú² tsá² hí³, hi³
ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³²,
jáun² lín²¹ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ca³jính³².
12 Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ cónh³í¹
jan² tsá² joh¹, tí³la³ tsá² ca³hiau³ hí³
ñí¹nái² má¹ná¹, cun³ jáun² ca³quiunh³
bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ca³la³ ca³cuính³, hi³
ca³chin² dí² tí³ cheih³² hué³².

13 “Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lín¹³ tsá²
quioh²¹ hí³ ñí¹nái² la³ lá²: “¿He³ lí¹³
jmu¹ jná¹³ juáh¹³? Cu³tsa³² jón³²
huen² jná¹³ cú²jueh³² cuí¹ zein²¹,
tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³ lín³². Len³
jnë¹³ ho³sa³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³²
jnë¹³ ní¹ má¹ca³jién³²”. 14 Tí³la³ jmí¹
ca³jién³² jáun² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹
jon² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² né³, ca³juu³
ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³², hi³
ca³juáh³: “Já² tsá² ní² bíh¹ lí³quioh²¹
ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi²; chú³²
cuí¹ jngih¹³ dí² tsú², hi³ jáun² lí³

quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²". 15 Jáun² la³juí³² ca³chin² tsú² tsá² hí³ tí³ cheih³² ñí¹nái² jáun², hí³ ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

[Jmí¹ lí²¹ jáun², ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³.]

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun²? 16 Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hí³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ñí¹nái² quioh²¹, hí³ jáun² tsá² siánh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú²jueh³² ñí¹nái² jáun².

Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun² jái¹³ hí³ má²lí²hléh³² jáun² Jesús, jáun² ca³juáh³:

—¿Ha³ lí² cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ ní²!

17 Tí³la³ Jesús ca³je³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hí³ ca³juáh³:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² ngí²³ náh² jái¹³ ñí¹ rá¹juáh³ jáun² Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá² dúh¹?:

Quín¹ hí³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³², ta³né³² má²lí³ cá² mái³ quín¹ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² bíh¹, quín¹ hí³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

18 Hí³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² cá²hính³² quionh³ quín¹ jáun², ca³la³ juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³; hí³ ní¹juáh³ quín¹ jáun² la³ ca³táh³ ñí¹ quioh²¹ jan² tsáu² né³, jáun² ca³la³ juí²¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³.

19 La³ cun³ jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ hí³ zanh³ Jesús, quí¹hí³hliá² ca³lí³tsin² tsú² hí³ Jesús má²lí²jmú³ cáun² jái¹³ hí³ ca³tín¹ hí³ dí²; tí³la³ tiá² lí³ yáh³ zanh³ tsú² Jesús, quí¹hí³hliá² jueh² tsú² tsá² ná¹ngih³² hí³.

Jesús juáh³ hí³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chí² hmah²¹

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

20 Jáun² cu³tsá³² ca³zen³ tsú² cú²jueh³² tsá² tsa³cá² tsa³lian² Jesús, hí³ tsa³jmú³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹. Jáun² tsá² hí³ ca³can³ re² lín³² hua³hí¹³ jē¹ Jesús, ní¹juáh³ ní² lí¹ ca³hléh³ tsú² cáun² jái¹³ tiá² ca³tí²¹,

hí³ jáun² lí¹³ jienh³ dí² ñí¹con² tsá² lín³ ta²¹. 21 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ ñí¹con² Jesús:

—Hnú² Tí³², né¹ jnoh¹ hí³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hieh³² hnú²; hí³ né¹ jnoh¹ siáh³ hí³ tiá² jmuh³² hnú² hí³ quien² jan² hí³ jan² tiá² quien², tí³la³ hnú² bíh¹ hieh³² tsáu² jú¹ tson² hí³ ca³tí²¹ juí³² quioh²¹ Dió³². 22 Jáun² juáh¹³ hnú² neh²¹: ¿Hí¹ ca³tí²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hí³ mí³² *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?

23 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² bíh¹ hí³ hlah³ hí³ ná¹quionh² chí¹ tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—[¿He³ láih³² sa³ cá² lau²³ hnoh² jná¹³?] 24 Hie¹ náh² cáun² *cú¹tiáun² neh²¹. ¿Hin² mí³ ñí¹ tá²lá¹ ñí¹ lá², hí³ hin² hí³ jmái² tón³² lá² siáh³?

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ hí³ mí³chí¹ bíh¹ ní³².

25 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ la³ cun³ hí³ ca³tín¹ hiáuh³, hí³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hí³ ca³tín¹.

26 Hí³ jáun² tiá² ca³láih¹³ yáh³ tsá² hí³ hí³ jmí¹ ca³ jmí¹ lan³ Jesús ta³ ñí¹ tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun²; hí³ jáun² lí¹ ca³ta³ná¹je³² bíh¹ tsú² jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní². Jáun² tie³ bíh¹ ta³tonh¹ tsú² cú²jueh³².

Nga² tsáu² ca³tí²¹ hí³ jenh¹³ tsú²

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hí³ cua³je³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hí³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hí³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

28 —Hnú² Tí³², ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³ ta³ tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mí³ ñí²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hí³ ca³tín¹ jan³ siáh³ tsá²mí³ hí³, hí³ jáun² lí³zian² jon² hí³ ca³tín¹ hla¹ hí³. 29 Jáun² né³, jmí¹ zian² cá²

mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³
 quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi²
 mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³, ca³jan³
 tsá²mi³, ti³la³ ca³jun³ bíh¹ tsú², hí¹
 jan² yáh³ jon² tsú² tiá² ca³li³zian².
 30 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³²
 siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³.
 Ja³bí¹ ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³, hí¹
 jan² yáh³ jon² tiá² ca³li³zian². 31 Jáun²
 tsá² ñí¹ má²gáun³ hí³ né³, ca³jan³ siáh³
 tsá²mi³ hí³. Siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jun³
 tsá²ñuh² hí³. La³ jáun² bíh¹ lí³ quioh²¹
 tán¹ quiaun³ tsá² hí³, hi³ hí¹ jan² yáh³
 jon² tsá² quiaun³ hí³ tiá² ca³li³zian².
 32 Jáun² ñí¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹
 siáh³ tsá²mi³ hí³ hnga². 33 Hi³ jáun²
 né³, ní¹ má¹ti³ ñí¹ ca³jénh¹³ tsú² çhin²
 dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ñí²cuo²
 tsá²mi³ hí³, qui¹ tán¹ quiaun³ bíh¹
 tsá²ñuh² hí³ ca³jéinh³² cuo² quionh³
 tsá²mi³ hí³?

34 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³
 lá²:

—Ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ jaun³² jéinh³²
 tsá²mi³ tsá²ñuh² cuo², 35 ti³la³ tsá²
 ca³tin¹ hi³ tsánh³² ñí¹ chu²¹ ní¹
 má¹ca³jénh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³ né³,
 tsá² la³ hí³ tiú²uú² cuo² jéinh³² yáh³,
 sa³jun³ cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon²
 hí³ jéinh³² cuo², 36 qui¹ ñí¹ jáun² hí¹
 jan² yáh³ tiú²uú² hin² jún³. Qui¹
 má¹jáun² lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú²
 tsá²ta³ Dió³² bíh¹. Jon² Dió³² bíh¹
 má²lín¹³ tsú², qui¹hliá² má²ca³jénh¹³
 tsú². 37 Ta³bí¹ hnga² hla¹ Moisés yáh³
 ca³hléh³ hi³ ca³tin¹ tsá² jénh¹³ ja¹ tsá²
 má²cá²tsan³, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² jái¹³ hi³
 ca³ti²¹ sí² hia³² ja¹ hmá²ton². Ñí¹ jáun²
 rá¹juáh³ hi³ Dió³² Juo¹³ dí² lín³ Dió³²
 ñí¹con² Há²bran²¹, Isaac, ji³ Jacob ní²
 siáh³. 38 Qui¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³
 tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú²
 Dió³² Juo¹³ tsá² má²jún¹. Qui¹ ñí¹con²
 Dió³² ca³la³ ji³lin² bíh¹ tsáú² ná¹liéh²¹.

39 Jmí¹jáun² né³, ma³ jan² ti³² liei²¹
 ca³záih³ Jesús:

—Chú³² lín³² bíh¹ la³ jmí¹
 má²lí²juah²¹ hnú² ní² Ti³².

40 La³ cun³ jmí¹jáun² tiú²uú² hin²
 ca³tia³ yáh³ tsí³ hi³ nga³ siáh³ jái¹³
 ñí¹con² Jesús.

*¿Hin² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ tsá² lín¹³
 Cristo?*

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

41 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:
 —¿He³ láih³² ná¹juáh²³ tsáú² hí³ Tsá²
 lín¹³ Cristo jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹
 hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹? 42 Já² ñí¹ Sí² Salmos
 ca³juáh³ hnga² hla¹ Dá²vi²¹ la³ lá²:
 Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Ti³² Juóu³²
 jná¹³ la³ lá²:

Ti³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,
 43 ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³
 jmu¹ jná¹³ hi³ tsá² hau² hnú²
 lín¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ hi³
 hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien², hi³
 ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.

44 "Hi³ jáun² né³, çha³ bíh¹ lánh³
 rón³² lí¹³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan²
 tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?,
 qui¹ ta³bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hí³
 la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá²
 lín¹³ hi³ Cristo.

*Jesús jñéh²³ tsáú¹³ tsá² ná¹lín³ ti³²
 liei²¹*

*(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40;
 Lucas 11:37-54)*

45 Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹nái³² ca³la³
 jín³² tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun² jái¹³ hi³
 ca³hléh³ jáun² Jesús ñí¹con² tsá² hain²¹
 hí³ ti³ con², jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³
 lá²:

46 —Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹
 tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹, qui¹ tsá² hí³
 jlánh¹ zain³² hi³ quíh³² hmih³² cuo²
 hi³ ñí³táunh¹ ti³ hlá² ti³ ní², hi³ jlánh¹
 hniá¹ tsú² siáh³ hi³ tsáú² cuen³ Dió³²
 ní¹ má¹ca³jénh² dí² já¹ hmah²¹; hi³
 jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹
 bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, ji³ hi³
 hniá¹ tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹
 quien² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ ñí¹ nio²
 jmá¹. 47 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³
 sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, hi³ má¹lí³²
 jáun² né³, lí¹ ráin³² ñí¹ cun³quionh³ hi³
 liéinh³² jáun² Dió³² ué³ lín³². Cun³ñí¹

hi³ jáun², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³
héih³² hi³ tá¹tsin¹ tsú² ní¹ má¹jáun².

21

*Quié³ ca³cué³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii²
(Marcos 12:41-44)*

¹ Jmí¹jáun² ca³jié³ Jesús hi³ toh² tsá²
hánh³ quie³ hñu³ cuó² quioh²¹ cuáh³²
chín¹ hi³ cue³² ñí¹con² Dió³². ² Ja³bí¹
ca³jién³² tsú² siáh³ jan² tsá²mi³ hnái³
tia³mii² hi³ dí¹taunh³² tun³ cú¹dáin³
hñu³ cuó² jáun². ³ Jmí¹jáun² ca³juáh³
dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh²,
hi³ tsá²mi³ hnái³ tsá² tia³mii² ó³² bíh¹
tí³ hliáun³ má²lí²cué³² la³ cónh³ bíh¹
jí³lin² tsá² hánh³. ⁴ Qui¹ la³jín³²
tsá² ñí¹ hná¹ ní² cue³² la³ cun³ hi³
má²ziau³² quioh²¹ bíh¹, tí³la³ uá¹jinh¹
tia³mii² tsá²mi³ ó³², má²lí²cué³² bíh¹
tsú² la³jí³² hi³ jmí¹ raunh³²; quie³ hi³
jmí¹ má²ma³hau³ hi³ ma³zian² bíh¹ tsú²
quioh²¹.

*Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³
cuáh³² chín¹*

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵ Jmí¹jáun² jmí¹ zian² tsá² ná¹juáh²³
hi³ jlánh¹ re² ca³lí³ cuáh³² chín¹
cun³quionh³ quín¹ chú³² jniá³, jí³ la³
má²quionh³ la³jí³² hi³ lí¹ ca³cué³ tsáu²
ní². Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

⁶ —Chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ hí¹ cá²
mái³ quín¹ tiú²uú² ná¹juín¹ ñí¹ quín¹
rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

*Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ñí¹ táuh³
jmái¹*

(Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23)

⁷ Jmí¹jáun² ca³ngáih³ tsá² hí³ Jesús,
hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ¿líh³ lí¹³ la³ cun³ hi³
má²lí²juah²¹ hnú² ní²? ¿Ha³ dá² lánh³
rón³² lí³ lin¹ hi³ má²ja³quían³ lí¹³ la³
jáun²?

⁸ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² hnoh² jmu³ hi³
tiá² lí¹ lí³can² náh². Qui¹ juóun³²
lín³² tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lín³
la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹: “Jná¹³

bíh¹ lín³ Cristo”; hi³ juáh³ tsú² siáh³:
“Né³² má²cá²chó³² jmái¹”. Tí³la³ ha³ lí²
tanh³ hnoh² ta²¹ tsá² la³ hí³. ⁹ Hi³ ní¹
má¹ca³niéih² náh² hi³ zian² tsá² jmu²
hniéi², hi³ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³² tí³
hlá² tí³ ní², ha³ lí² juenh³ náh². Qui¹
la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ la³ñí¹, tí³la³
jun³juáh¹³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³².

¹⁰ Jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Tsá² zian² cáun² hué³² jmu³
hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³,
jí³ tsá² hín¹³ hué³² ñí¹ hliáun³ quiu³
tín³ siáh³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján².
¹¹ Hi³ ñí¹ hliáun³ siáh³ qui³ jieh³ hué³²
tiá³ lín³², hi³ lí³ zia³² siáh³ ho³cuóun³
jí³ hi³ hí³ tsáu¹ ní² siáh³. Chi³cuú² siáh³
qui³ jnia³ hi³ cáu² hi³ jueh³².

¹² ”Tí³la³ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ la³jí³²
hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní² má¹ná¹,
má¹jáun² hi³ tsa¹ tsú² hnoh², hi³ za-
unh³ tsú²; hi³ tsa³jau² tsú² hnoh²
hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí², hi³ tsa³ma³re²
tsú². Jau³ tsú² hnoh² hi³ táuh³²
tsú² hñu³mí¹ñí², hi³ tsa³jau² tsú² siáh³
hnoh² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² jái¹³ jí³ ta³
ñí¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ siáh³, cun³ñí¹
hi³ ca³tin¹ jná¹³. ¹³ Má¹jáun² má²lí¹³
cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³.
¹⁴ Ñí¹ jí²¹ la³ cháh¹³ náh² cáun² honh²
bíh¹, hi³ tiá² qui¹ hnáuh¹³ náh² honh²
hi³ he³ jái¹³ cuá¹ngah³ náh² ta³ ñí¹ tsá²
hí³. ¹⁵ Qui¹ jná¹³ bíh¹ Tsá² cué¹³ jái¹³
hi³ hléh¹³ hnoh² jmái¹ jáun², hi³ jmu¹
jnë¹³ siáh³ hi³ jnia³ jmí¹ honh² náh²;
ca³la³ hí¹ jan² tsá² hau² hnoh² tiú²uú²
ñí³² ha³ lánh³ rón³² nga³ lí¹³. ¹⁶ Hi³
hí¹ ca³la³ tí³ ñeh² mí²ziúh² yáh³ hnoh²
tsa³jiénh³ hnoh² ñí¹ta²¹, jí³ tsá² jan²
ñeh² mí²ziúh² náh² quiúnh¹ ní², jí³ jun³
renh² náh², jí³ tsá² juónh³² náh² re²
quiúnh¹ ní² siáh³; hi³ ma³ jan² hnoh²
jngah³ tsú² siáh³. ¹⁷ Tsá² zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² hnoh²
cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³. ¹⁸ Tí³la³
hnoh² má¹ná¹, hí¹ cá² máih³² yáh³
jñú² chinh³² hnoh² tiá² lí¹ tsa³há³.
¹⁹ Jáun² ní¹juáh³ la³ má²nio² ní² cáun²

hoh² hnoh², jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hi³ lí¹³ zian² náh² cun³ jmí¹ hi³ nio².

20 "Ní¹ má¹ca³jieh³ hnoh² hi³ juóun³² lín³² hliáu³ má²ná¹pí² ná¹danh³² la³ cu³ la³ jéin³ juú² Jerusalén, jáun² má¹jáun² lí³ ñíh¹³ hnoh² hi³ má²janh² bíh¹ má²ja³² jmái¹ hi³ tsa³hín³. 21 Hi³ jáun² jmái¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ñí¹ lí³ máh³; hi³ tia³juí³² siáh³ cuí¹ huén² tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén, hi³ ha³ lí² cuí¹ cha³tánh¹ tsá² tiáunh¹ ñí¹nái² tí³ já¹ juú². 22 Qui¹ jmái¹ jáun² cáun² jmái¹ hi³ jlánh¹ ma³tson¹³ Dió³² tsáu² bíh¹, jmái¹ hi³ hniáuh³² lí³tí³ ca³la³ jí³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³². 23 jlánh¹ juo²³ tsá²mi³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², jí³ tsá² ná¹jan² dain² tiúh²³ ní² siáh³! Qui¹ jmái¹ jáun² lí³ zia³² uu³mi²tsi³² huáh² tsí³ cu³tí¹³ tá¹ cáun² hué³² lá², cáun² hi³ jlánh¹ ma³tso² tsá² hué³² lá² tsí³. 24 Jmái¹ jáun² juóun³² bíh¹ tsáu² tsán¹³ ja¹ hnié² jáun²; hi³ tsá² zian² hué³² ñí¹ hliáu³ siáh³ ma³tson¹³ tsá² hué³² lá². Hi³ *tsá²cá²jo²¹ né³, ha³ zónh³² tsá² juú² Jerusalén lá², ca³la³ tí³ ñí¹ ca³tsín¹³ jmái¹ hi³ cue³² Dió³² já¹³ hi³ lí¹³ la³ jáun².

*Jmái¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²
(Mateo 24:29-35, 42-44; Marcos 13:24-37)*

25 "Má¹jáun² jnia³ lí²¹ chí³cuú², ñí¹ he¹ hiú², ñí¹ he¹ zih², jí³ ñí¹ hai²¹ chí¹jmái²¹ ní² siáh³. Má¹jáun² siáh³ hí³² lín³² tsí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tsa³cáun² lín³² tsí³ tsú² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá³ hen³ má¹cá²quih³² ma³ quin³² ma³ cun³ tsin¹ jmí²miih²¹. 26 Ca³la³ hi³ tánh³² tsí³ tsú² hi³ hí³² tsí³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ né³bí¹ lí¹³ ñí¹ hué²¹ lá²; qui¹ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³. 27 Hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²jién³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ juí³² já¹ jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quioh²¹, hi³ lin¹ hi³ quien² lín³² tsú². 28 Ní¹ má¹ca³lí³liau³ la³ cun³ hi³

má²lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² háun¹ náh² nó¹ tianh³ hi³ ziaúh¹ náh² máh¹ chí³cuú², qui¹ má²ja³quián³ cu³tí³ bíh¹ liáu³ náh².

29 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní², ca³jmú³ siáh³ cáun² já¹³ hi³ lí³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³ la³ cun³ lí²³ hmá² sí² co², ho³ lí³ua³ cáun² hmá² siáh³ siáh³. 30 Ní¹juáh³ ca³jieh³ hnoh² hi³ hmá² jáun² má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zih³, hmóu³² bíh¹ hnoh² má²ná¹ñíh¹ hi³ má²janh² bíh¹ má²ja³² jmí¹ ñí²hiú². 31 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jieh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ má²ja³quián³ bíh¹ jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹hó³² já¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³².

32 "Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² lí¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaúun² dí² lá². 33 Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ la³jí³² hi³ jnia³ chí³cuú², la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³ já¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

34 "Hua³hín¹³ náh² jmu³, ha³ lí² cué² náh² já¹³ hi³ lí¹ jí²¹ honh² náh² cun³quionh³ hi³ cú² hi³ húh²³ náh² hliáu³, jí³ hi³ ma³heinh²¹ náh² ní², jí³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ hi³² honh² náh² ca³tí²¹ lánh³ zian² náh² ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³. Ní¹juáh³ hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³, jáun² tiá² lí¹ hiá¹han¹ hnoh² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ jáun², 35 la³jmí¹ tah³² cáun² liá³. Qui¹ ñí¹con² ca³la³ jí³lin² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ chau²¹ jmái¹ jáun². 36 Jáun² tianh³ náh² hua³jan²¹, hi³ ná¹lien¹ náh² Dió³², jáun² lí³ zia³² já¹³ hi³ liáu³ náh² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ né³bí¹ lí¹³, hi³ jáun² lí¹³ má¹jnia¹³ náh² siáh³ ta³ ñí¹ Jon² tsá²mi³cuóun².

37 Jáun² Jesús ca³ma³tin² tsáu² ta³ jma² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ ní¹ má¹ca³nié² jáun² né³, tí² tsa³jnioh² tí³ máh³ míh¹ Olivos. 38 Hi³ jáun² jí³lin²

tsáu² tí² tsá²táunh¹ hñu³ cuáh³² chín¹
ta³ hú²niéi² hi³ tí² tsá²niéi³ jē¹ Jesús.

22

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús
(Mateo 26:1-5, 14-16; Marcos 14:1-2, 10-11; Juan 11:45-53)

1 Jmí¹ má²ja³quián³ tí²¹ *Jmí¹hién¹,
jmái¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hi³
cuú²mih²¹, la³ cun³ hí¹mih²¹ tiá²
tie³ jan² yáh³. 2 Hi³ jáun² jmí¹jáun²
ca³hnauh² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ tsí³
quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, hi³ ha³
lánh³ lí¹³ jngih³ dí² Jesús, quí¹hliá²
jmí¹ juénh² tsú² ní¹ he³ ca³jmú³ tsáu²
ñí¹con² tsú² hmóu³².

3 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³hi³ *Satanás
hñu³ tsí³ Judas, tsá² ja³ juú² Queriot,
tsá² jmí¹ lín³ hí³ jan² tsá² quian³tun³.
4 Jáun² tsá² hí³ bíh¹ ca³ñí¹lien¹³ tsá²
ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹chín¹ hi³
jmu² hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ ní² siáh³;
hi³ ca³ñí¹juónh¹³ dí² quionh³ tsú² hi³
ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús.
5 Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ né³, ca³lí³
hiún² lín³² bíh¹ tsí³ cun³quionh³ jái¹³
hi³ ca³juáh³ Judas, jáun² ca³jmú³ tsú²
jái¹³ hi³ cué³² quie³. 6 Jmí¹jáun²
ca³jmú³ Judas cá²hon³ quionh³ tsá²
hí³, hi³ ca³hnauh² dí² tsí³ ha³ lánh³
rón³² lí¹³ tsa³jienh³ dí² Jesús, ní¹juáh³
cáun² jmái¹ hi³ tiá² hin² ná¹ngih³²
quionh³ tsú².

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³tí²¹
hi³ jún³

(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25;
Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

7 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³
Jmí¹hién¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² judíos
hí³ cuú²mih²¹, la³ cun³ hí¹mih²¹ tiá²
tie³ jan², jmái¹ hi³ jngih² tsú² jáun²
*já¹ziáh² mih¹, 8 jmí¹jáun² ca³zen³
Jesús Pé¹ quionh³ Juan², hi³ ca³záih³
dí²:

—Cuá²táunh¹ náh², cuá²jmu³
hua³jan²¹ má³² hi³ cúh¹³ dí² tá¹la³
Jmí¹hién¹ lá².

9 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngáih³ Jesús
hi³ ca³juáh³:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³
tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³²?

10 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ní¹ má¹ca³tióh³² hnoh² já¹ juú²
Jerusalén, jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh²
tsá² quiaun² tse³ ha²¹ jmái². Jáun²
cuá¹táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsá²
hí³ ca³la³ ñí¹ hein²¹ tsú² ñéih³. 11 Jáun²
juoh¹ hnoh² tsá² hñú¹³ ñí¹ jáun²: “Tí³²
Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lí³
ñéih³ ñí¹ cueh³² tsú² tsáu², ñí¹ lí¹³
cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hién¹
lá², quiúnh¹ jná¹³ tsá² hain²¹ tí³ con²
ná¹?” 12 Hi³ jáun² tsá² hñú¹³ hí³
tsa³jau² hnoh² cáun² ñéih³ jueh³² ñí¹
tun³ tsin¹, ñí¹ má²lí³ re². Ní¹ jáun²
bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³²
quiú¹³ dí².

13 Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá²
hí³, jáun² ca³lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³²
hí³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús. Hi³ jáun²
ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹
má³² quioh²¹ Jmí¹hién¹.

14 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³chó³²
Jesús la³ má²quionh³ tí³² tsá² quian³²
hí³ jē¹ dí², hi³ ca³tiánh³ ñí¹ mesa.
15 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³:

—Má²ngau³² jmái¹ bíh¹ hu²¹ tsin³²
jné¹³ hi³ cuh²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hién¹
lá² quiúnh¹ ná¹ hnoh², ta³ ñeh² bíh¹
hi³ má¹tso¹ jné¹³ tsin³². 16 Tí³la³ jné¹³
juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ tiú²uú²
cuh²¹ yáh³ jné¹³ siáh³ má³² la³ lá²
ñeh² bíh¹ hi³ lí³tí³ nóh³² lí³ má³² lá²
ñí¹ cuá¹quien² Dió³².

17 Jmí¹jáun² ca³can³ dí² cáun² copa,
hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jáun²
ca³záih³ dí² tsá² hí³:

—Quian² hnoh² copa lá², hi³ ngi²¹
náh² ja¹ ñí¹ tionh¹ náh² ní². 18 Juanh²¹
jné¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ tiú²uú² aih²¹
yáh³ jné¹³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³
lá², ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹
hi³ má²cuá¹ho² jné¹³ jái¹³ cun³quionh³
héih³² quioh²¹ Ñuh³² máh³.

19 Jáun² ca³can³ dí² siáh³ hí³ cuú²mih²¹, hí³ jáun² ca³cuéh³ dí² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ dí², hí³ jáun² ca³tsóh³ dí² ñí¹con² tsá² hí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ hí³ cuen²¹ jná¹³ huen² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ hnóh². Cun³quionh³ hí³ jmúh¹³ náh² la³ lá² jmí¹ tsú² jmí¹ ja³², chau¹³ honh² náh² jná¹³.

20 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ tsú² quionh³ copa jmí¹ má²lah³² má³², jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cun³quionh³ copa lá² bíh¹ má²lin¹ hí³ má²ca³lí³quien² cáun² nió³² hmai²¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ jná¹³, hí³ táin³² hí³ ca³tin¹ hnóh².

21 ”Tí³la³ jan² tsá² cuá³ ñí¹ mesa lá² quiúnh¹ bíh¹ dí² tsa³jienh³ jná¹³, jan² tsá² jmu² la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lí³ dí² cá²hon³ quiúnh¹. 22 Qui¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² jui³² hí³ ca³tin¹; tí³la³ jlánh¹ juo²³ tsá² jienh³ tsá² hí³!

23 Jmí¹jáun² ca³juónh³ tsú² má²tún² hmóu³² hí³ hin² bíh¹ tsánh² jmu³ la³ jáun².

Ná¹táinh²³ tsú² hí³ hin² tsánh² jlánh¹ bíh¹ quien²

(Mateo 20:20-28; Marcos 9:33-37; 10:35-45; Juan 13:1-17)

24 Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³quiú³ ca³táinh³ tsú² hí³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien². 25 Tí³la³ Jesús ca³zái³ tsá² hí³:

—Tsá² ná¹lín³ re²¹ zian² ñí¹ hué²¹ lá² ná¹jmu² héih³² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³; hí³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hí³ tsá² hí³ joh¹ dí² ma³quien². 26 Tí³la³ tiá² ca³tin¹ yáh³ hnóh² jmúh¹³ la³ jáun². Ní¹juáh³ tsá² jlánh¹ quien² ñí¹con² hnóh², hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ lín³ jan² tsá² tsá²ñú¹ bíh¹; ja³bí¹ la³ jáun² siáh³, ní¹juáh³ tsá² ho² jái¹³ ñí¹con² náh², hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² lín³ quian²¹. 27 Hí³ jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien², hí¹ tsá² cua³² hí³ ñí¹ mesa ho³ tsá² jmu²

ta²¹ uá¹? ¿Haun¹³ tsá² cua³² hí³ ñí¹ mesa bíh¹ tsá² quien²? Tí³la³ jná¹³ zenh² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnóh² la³jmí¹ lín³ jan² tsá² jmu² ta²¹ bíh¹.

28 ”Hnóh² tsá² má²lí²tianh³ náh² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³ ja¹ la³jí³² uu³mi²tsi³². 29 Jáun² la³jmí¹ ca³hiáu³² jná¹³ Ñuh³² hí³ ho² jná¹³ jái¹³, la³ jáun² bíh¹ hiau²¹ jná¹³ siáh³ hnóh² 30 hí³ cuá¹jmuh³ hnóh² má³² ñí¹ mesa quion²¹ jná¹³, ñí¹ ñí¹jmú²¹ jná¹³ héih³²; hí³ lí¹³ cuá¹tianh³ náh² siáh³ ñí¹ hmá²si¹, hí³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel.

Jesús juáh³ hí³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tí³ có³²

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

31 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Hnú² Sí¹mu²¹, sá¹ní² jie³, *Satanás má²ca³ma³ hnóh² hí³ hnió³ tsú² tu³ jua³ hnóh² la³jmí¹ chí³² tsú² cuú²mih²¹. 32 Tí³la³ jná¹³ má²cá²mí³ ñí¹con² Ñuh³² quián¹³ hnú², hí³ jáun² cu³tí³ tiá² tsa³con² hnú² hí³ táunh²³ hnú² jáun² ta²¹; hí³ jáun² ní¹ má¹cá²jéinh³² jáun² honh² hnú², jmúh¹³ nú² hí³ niau²¹ tiá³ hñu³ tsí³ renh² nú² ñí¹ hná¹ ní².

33 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², má²nió² bíh¹ tiá³ tsin³² jná¹³ hí³ ñe¹ quiúnh¹ hnú²; uá¹jinh¹ ñe¹ jná¹³ uá²jai³² hñu³mí¹ñí², hí³ uá¹jinh¹ jún³ jná¹³ siáh³ quiúnh¹ hnú².

34 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Hnú² Pé¹, juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnú², ta³ ñeh² bíh¹ hí³ hau³ cá¹háu², hñaih³² jéin³² juáh¹³ hnú² hí³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

Jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jmá¹ huáh² tsí³ quioh²¹ Jesús

35 Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³, hí³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ zia³² bíh¹ cáun² hí³ ca³lí³ hniáuh³² quián¹³ hnóh² jmí¹ cá¹zéi²¹ jná¹³ jáun² hnóh² hí³ cuá¹hléh¹ náh²

jái¹³; jmí¹ ca³juáñh³² jná¹³ jáun² hi³ tiá² cánh¹³ náh² quie³, sa³jun³ cánh¹³ náh² tuh³² hu²¹ má³², sa³jun³ cánh¹³ náh² siáh³ tuh³² tloh³ tanh¹?

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján¹han²¹, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³lí³ hniáuh³².

³⁶ Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Ti³la³ má²za¹³ bíh¹ ta³né³², ní¹juáh³ tsá² nióh³² cáun² tuh³² quioh²¹ má³², cuí¹ quián¹³ tsú², jí³ quie³ siáh³. Ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² zia³² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hniáuh³² hnáih³² tsú² hmih³² cháu³ quioh²¹, hi³ jáun² cuí¹ lia²¹ tsú² cáun² mí¹ñí². ³⁷ Quí¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hniáuh³² lí³tí³ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ jái¹³ hi³ má²rá¹lí³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ca³jmú³ tsáu² hi³ lín³ tsú² cú²ren² quionh³ tsá² ren² tso³”. Quí¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ rá¹juáh³ ca³tin¹ jná¹³, ca³ti²¹ lí³tí³ bíh¹.

³⁸ Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Ti³², lá² zia³² tun³ mí¹ñí² hmu³.

Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¡Cuí¹ lí³ cu³ ní²!

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu², ñí¹ téh²³ tsú² Getsemani

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42; Hebreos 5:7-8)

³⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús, hi³ ngau³ tí³ máh³ Olivos la³ cun³ qui³ tan² jmu², la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². ⁴⁰ Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ qui³ tan² jáun² Jesús tsau³², jáun² ca³záih³ tsú² tsá² quionh³ hí³ la³ lá²:

—Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² tiá² lí¹ lí³can² náh².

⁴¹ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³ma³uóunh³² Jesús ca³lá² ñí¹con² tsá² hí³, la³ cun³ ñí¹ chau³² cá² má³ quín¹ hi³ tón³² tsú². Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³di³ñí³² hi³ ca³liéinh³² Dió³² la³ lá²:

⁴² —Hnú² Tia²¹, ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ hi³ ca³ti²¹ jmái² tsih³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ aih²¹, tí³la³ ha³

lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

⁴³ Jáun² jmí¹ jáun² cuan³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³cué² pí³. ⁴⁴ Hi³ jáun² tí³ jlánh¹ pí³ ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ ca³liéinh³² Jméi², quí¹hliá² jlánh¹ jmí¹ cuá¹má²tso² tsú² tsí³. Jáun² mí²cho¹ má²ná¹jan² jmí² bíh¹ ca³táin² ma³ cu³ táh¹ cáh¹ quioh²¹ tsú² la³ tí³ hue³².

⁴⁵ Jmí¹ ca³náu² tsú² jáun² ñí¹ jmí¹ cuá¹liéinh³² Jméi² né³, ngah³ tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hain²¹ hí³ tí³ con². Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² ñí¹ tionh¹ tsá² hí³ né³, má²ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³, quí¹hliá² má²cá²huóh³² tsú² cun³quionh³ hi³ hlaih³ nio² tsí³.

⁴⁶ Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿He³ láih³² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ hnoh²? Má²né³² nú¹ tianh³ náh² hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Jesús, cuan³ Judas, hi³ má²hí¹quionh³ juóun³² tsáu². Tsá² hí³ jmí¹ lín³ jan² tsá² quian³tun³ bíh¹; jáun² ca³ja³janh³², hi³ ca³hen³ ñí¹ Jesús. ⁴⁸ Jáun² Jesús ca³záih³ Judas hí³:

—¿Hí¹ cun³quionh³ hi³ hen²³ hnú² ñí¹ Jon² Tsá²mí³cuóun² jienh²¹ nú²?

⁴⁹ Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ quionh³ Jesús hi³ he³ má²lí¹³, jáun² ca³juáh³:

—Hnú² Ti³², ¿tiá¹ quiunh¹³ dí² tsá² ní² cun³quionh³ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹?

⁵⁰ Hi³ jáun² jan² tsá² hí³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hien¹.

⁵¹ Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—¡Cuí¹ lí³ cu³ ní²!

Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuá¹ tsá² hí³, jáun² la³. ⁵² Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hléh³ Jesús ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³, jí³

tsá² jmu² hí³ hua³ hí¹³ cuáh³² chín¹, jí³ tsá² daun³² tsá² ná¹ ñí¹ juú² ní² siáh³, tsá² ca³ cha³ táunh¹ hí³ hi³ má² caun³. Hí³ jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ má² ñá² taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹ quiánh¹ náh² mí¹ táí³ jí³ hmá² hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³, la³ jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? 53 Jmá¹ ca³ la³ jí³², tá¹ la³ ca³ ñí³² jná¹³ ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, hí¹ cu³ jéin³² yáh³ tiá² lí¹ ca³ tie² hnoh² cuonh² jmí¹ jáun². Tí³ la³ né³² la³ ca³ chó³² jmá¹ quián¹³ hnoh², cáun² jmá¹ ná¹ niéih²¹ hí³ tsá² hláinh¹ jmu² pin³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

54 La³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ jan³ tsú² Jesús tson³ hí³ ca³ ñí¹ jan² tsú² la³ tí³ hñú¹³ tsá² cuá¹ lín³ mí² tsá² hien¹, Jáun² ngau³ ca³ lá² Pé¹ sáh³ chí¹ cáin² ñí¹ uóunh³. 55 Jmí¹ ca³ cha³ táunh¹ tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, ca³ jmú³ sí² ñí¹ hñú³ jáun². Hí³ jáun² ca³ tiánh³ tsú² la³ cu³ la³ jéin³ sí² jáun². Ja³ bí¹ Pé¹ siáh³ ca³ cuá³ ja¹ jáun². 56 Jáun² né³, jan² tsá² mí³ lín³ quián²¹ ñí¹ jáun² ca³ jé³ hí³ cuá¹ tón²¹ Pé¹ ja¹ jáun², jáun² ca³ jé³ chí¹ tiá³ ñí¹ ñí¹ Pé¹, hí³ ca³ juáh³:

—Ja³ bí¹ tsá² ñuh² lá² jmí¹ ngi³² quionh³ tsá² ó³².

57 Tí³ la³ Pé¹ ca³ záih³ tsá² hí³:

—Hnú² tsá² mí³, hí¹ juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá² ó³².

58 Jmí¹ má² cu³ lé³ míh¹ jáun² né³, ca³ jé³² siáh³ jan² tsá² siánh³, hí³ jáun² ca³ juáh³:

—Ja³ bí¹ hnú² siáh³ jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ tsá² ó³².

Tí³ la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ ton³ yáh³, hí³ ca³ juáh³:

—Hnú² tsá² ñuh², jun³ juáh¹³ jná¹³ yáh³ hí³.

59 Jmí¹ la³ má² cáun² o¹ rá¹ jáun² né³, ca³ juáh³ siáh³ jan² tsáu²:

—Cu³ tí³ bíh¹ tsá² ñuh² lá² uá² jái³² jmí¹ ngi³² quionh³ tsá² ó³², qui¹ tsá² hín¹³ tí³ Galilea bíh¹ la³².

60 Tí³ la³ Pé¹ má¹ ná¹, la³ má² juáh³ jáun² bíh¹:

—Hnú² tsá² ñuh², hí¹ juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hí³ juáh³ hnú² ní².

Tá¹ la³ jmí¹ dí¹ hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹, ca³ hó³ jan² cá¹ tsó³. 61 Jmí¹ jáun² ca³ jinh³ Tí³² Juo¹³ dí², hí³ ca³ jé³ dí² tí³ ñí¹ zenh¹ Pé¹. Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hí³ má² lí² juáh³ jáun² Jesús jmí¹ tin²: “Tí³ cu³ lé³, ñeh² bíh¹ hí³ hau³ cá¹ háu², hnú² juáh¹³ hñaih³² jéin³² hí³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. 62 Jmí¹ jáun² cua³ han³ Pé¹ tí³ cheih³² hí³ ca³ ñí¹ hó² ñí¹ jngih³² lín³².

Cónh³² tsú² Jesús cun³ lí³ tsí³
(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65; Juan 18:22-23)

63 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tsá² jmí¹ ná¹ jmu² hí³ hua³ hí¹³ Jesús ca³ cónh³² Jesús cú² nga¹, hí³ ca³ quiu³ ca³ pan³ dí²; 64 ca³ jní³ dí² ñí¹ hí³ jáun² ca³ záih³ dí²:

—Chí³ jái¹³ neh²¹, hin² tsánh² quiú² po²³ nú².

65 Hí³ hliáun³ ñí¹ lín³² bíh¹ jú¹ hñaih³ ca³ záih³ dí² siáh³.

Jesús má² zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos
tsá² ná¹ ñí¹
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

66 Jmí¹ má² já² jnia² jáun² né³, ca³ ngih³² la³ jín³² tsá² daun³² tsá² ná¹ ñí¹ juú², jí³ tsá² ná¹ lín³ mí³ jmú³ quionh³ tsá² ná¹ lín³ tí³² liei²¹. Jáun² jmí¹ jáun² ca³ jan³ tsú² Jesús ñí¹ ta²¹ ñí¹ ná¹ ngih³² jáun² la³ jín³² tsá² ná¹ quien² hí³. Hí³ jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³:

67 —Juah²¹ neh²¹, ¿hí¹ tson² hnú² lín³ Cristo?

Tí³ la³ Jesús né³, ca³ záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Uá¹ cun³ ca³ hie³ yáh³ jná¹³ hnoh² jú¹ tson², jun³ jáun² yáh³ táunh¹³ hnoh² ta²¹; 68 hí³ sá¹ cun³ hí³ jmí¹ nga¹ jná¹³ cáun² jái¹³ ñí¹ con² hnoh²,

hí¹juáh³ tiá² ngáih¹ bíh¹ hnoh².
69 Tí³la³ ní¹ má¹lí³² lá² má¹ná¹, jná¹³
Jon² tsá²mi³cuóun², ñí¹ñí²¹ jná¹³ tí³
cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá²
juenh².

70 Jáun² ca³la³ jí³lin² tsú² ca³juáh³:

—¿Hí¹ Jon² Dió³² máh³ hnú²?

Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Ján³, lín³ jná¹³ la³ cun³ má²lí²juah²¹
hnoh² ní².

71 Hí³ jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³
ca³juáh³ siáh³:

—He³ láih³² sa³ ca³lí³¹ máh³ tsá²
zih³² jú¹ tson² hno³ dí², já² má²lí²nái¹³
bíh¹ dí² hmóu³² jē¹ tsú².

23

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³taunh²¹ tsú²
ca³la³ jí³lin², hí³ ja³jan² tsú² Jesús ta³
ñí¹ Pilato. 2 Ñí¹ jáun² ca³ñí¹hna¹³ tsú²,
hí³ ca³ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² má²ca³tsanh²¹ jnoh¹, hí³
hlian²³ tsú² tsá² zian² hué³² lá²
quiú¹³ jnoh¹; hí³ juáh³ tsú² hí³ tiú²uú²
ca³tí²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ hmah²¹ hí³
chi² *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ juú² Roma
ñí¹con² jnoh¹. Hí³ juáh³ siáh³, hí³
hnga² hí³ bíh¹ néh¹ ja³²lí³ quien², hí³
lín³ Cristo, tsá² lín³ re²¹.

3 Jmí¹ jáun² ca³ngái³ Pilato:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ juo¹³
tsá² *judíos?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

4 Jáun² Pilato ca³záih³ tsá² ná¹lín³
hí³ mí³jmú³, la³ má²quionh³ la³jín³²
tsá² tionh² ñí¹ jáun²:

—Hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsá²
lá² tiá² choh¹ jná¹³.

5 Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, lí³mí¹ tiá³
ca³hléh³ bíh¹, hí³ ca³juáh³:

—Tsá² ní² jlánh¹ qui² zai³² tsí³ tsáu².
Ñí¹ ca³ma³liáu³² tsú² hí³ hieh³² tsáu²,
ca³ma³liáu³² tsú² la³ tí³ ja¹ tsá² hín¹³ tí³

Galilea, hí³ ca³híeh³ siáh³ tsá² hín¹³ tí³
Judea, hí³ ca³la³ tí³ lá² siáh³ má²cuan².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Herodes

6 Jmí¹ má²lí²nié³² jáun² Pilato jái¹³
ní² né³, ca³juáh³:

—¿Hí¹ tí³ Galilea hín¹³ tsá² lá²?

7 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsú² hí³ tson² bíh¹
ñí¹ jáun² hín¹³ tsú², jáun² ca³zen³ dí²
tsú² ñí¹con² Herodes, tsá² cuá¹chín¹
Galilea, qui¹hliá² jmái¹ jáun² tí³tsóh³
jmí¹ cuá³ Herodes hí³ já¹ juú²
Jerusalén. 8 Jmí¹ ca³jién³² jáun²

Herodes Jesús jlánh¹ ca³lí³ hiún² lín³²
tsí³; qui¹hliá² má²ngau³² jmái¹ bíh¹
hí³ hu²¹ tsí³ tsú² hí³ jién³² Jesús.
Qui¹hliá² má²ca³nái³² tsú² hliáun³
hí³ ca³tin¹ Jesús, hí³ jáun² cáun²

jmí¹ má²hu²¹ tsí³ hí³ jie³ cáun² lí²¹
bíh¹ tsú² hí³ jmu³ Jesús. 9 Jáun²
hliáun³ lín³² hí³ ca³ngáih³ dí², tí³la³
Jesús tiá² hí³ ca³juáh³ hí¹ cáun² yáh³.

10 Jáun² la³jín³² mí³jmú³ quionh³
tí³² liei²¹ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ tso³.

11 Jáun² Herodes ca³jmúh³² Jesús, la³
má²quionh³ hliáu³ joh¹, la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá² lí¹ tsáu², hí³ cáun² lí¹ ca³quí²
ca³cónh³² dí² cú²nga¹, hí³ ca³quinh³
dí² cáun² hmih³² jlánh¹ chú³² jniá³,
hí³ ca³jmú³ dí² la³jmí¹ lí³ hí³ quien²
lín³² tsú². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chanh³
dí² siáh³ ñí¹con² Pilato. 12 Hí³ jáun²
la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³juónh³ Pilato re²
quionh³ Herodes, qui¹ jmí¹tin² jmí¹
ná¹háun³ bíh¹ tsú².

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

13 Hí³ jáun² Pilato ca³ngih³ ca³la³
jín³² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³, jí³ tsá²tan²¹
ní² siáh³, la³ má²quionh³ tsá² juú²,
14 hí³ ca³záih³ dí².

—Tsá² cua³jan³² hnoh² lá² ñí¹con²
jnë¹³, hí³ juáh³ hnoh² hí³ tsá² lá²
hlian²³ tsáu²; tí³la³ jná¹³ juanh³²
ñí¹con² hnoh² hí³ hí¹ cáun² yáh³ tso³
hí³ chah³² hnoh² quioh²¹ tsá² lá² tiá²
lín¹ tsoh¹ jná¹³ jmí¹ lí¹ cán³ jná¹³ jáun²

jú¹ tson² quioh²¹ tsú² ñí¹ ta³ máh¹ hnoh², ¹⁵ sa³jun³ Herodes yáh³ tsoh³ siáh³. Hi³ jáun² dá² ñí¹con² jná¹³ bíh¹ lí²chanh³ tsú² siáh³ tsá² lá². Já² tiá² lin¹ zia³² yáh³ he³ ca³ti²¹ jún³ tsá² lá². ¹⁶ Jí³²la³ ti³ quiú¹pan²¹ bíh¹ jná¹³ tsú² ca³lá², hi³ jáun² má¹jáun² lion¹ jná¹³. ¹⁷ [Quí¹ tá¹la³ jmu² jáun² tsá² judíos jmái¹ quioh²¹, ca³tin¹ Pilato hi³ líón³² jan² tsá² tson³, qui¹hliá² la³ jáun² jmái¹ ná¹ngi²³ tsú².] ¹⁸ Ti³la³ la³jín³² tsá² ná¹ngih³² hi³ ca³ti³ ca³hóh³² tiá³ lín³², hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ jún¹³ tsá² ní², hi³ jáun² cuí¹ liáun¹³ Barrabás!

¹⁹ Tsá² jmái² hí³ Barrabás jmái¹ cuá¹tson³ hñu³mí¹ñí², qui¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³can² tsáu² hi³ tiáñh³² tiá³ siaun³² já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³jngih³ siáh³ tsáu². ²⁰ Ti³la³ Pilato má¹ná¹, jmái¹ hnió³ bíh¹ líón³² Jesús, hi³ jáun² jmái¹ ca³liéinh³² dí² siáh³ tsá² hí³. ²¹ Ti³la³ tsá² ná¹ngih³² hi³ má¹ná¹, ti³ lí³mí¹ tiá³ ca³ti³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³ siáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹! ¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

²² Jáun² ñí¹ má²hnaih³² jéin³² ca³juáh³ siáh³ Pilato la³ lá²:

—Ti³la³ ¿he³ dá² hi³ hlah³ má²ca³jmú³ tsú² né³? Quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsú² tiá² lin¹ tsoh¹ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tin¹ tsú² jún³. Cáun² cuí¹ pan²¹ jná¹³ tsú², hi³ jáun² má¹jáun² lion¹ jná¹³.

²³ Ti³la³ la³ má²ná¹ti² ná¹hóh³² jáun² bíh¹ tsú², hi³ ná¹hiú² ná¹mí³² hi³ taun³ Jesús crei²¹; ca³la³ ñí¹ ca³lí³ quien² hi³ ná¹juáh²³ tsú² jáun². ²⁴ Hi³ jáun² cáun² ca³jmú³ bíh¹ cú²jueh³² Pilato la³ cun³ hi³ ná¹hiú² ná¹mí³² jáun² tsá² hí³. ²⁵ Hi³ jáun² Barrabás tsá² ti³² hí³ tsí³ bíh¹ tsú² ca³líón³², tsá² ca³ma³can² hi³ tsáu² hi³ tónh³² tiá³ siaun³², tsá² ca³jngih³ hi³ tsáu². Jáun² Jesús bíh¹ ca³jienh³ dí² hi³ jmúh³² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ tsú² jmúh³².

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:20-32; Juan 19:17-27)

²⁶ Jmái¹ jáun² ca³jan³ tsú² Jesús hi³ má²já²ton³ dí² crei²¹, hi³ jáun² hú¹ juí³² jáun² né³, ca³zanh³ tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹, hi³ jmái¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²; hi³ jáun² ca³di³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hí³ jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ hi³ jmái¹ quian³² jáun² Jesús.

²⁷ Hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³chin¹, hi³ juóun³² lín³² siáh³ tsá²mi³ hí¹hóh³², hi³ hí¹ho² hi³ ca³tin¹ Jesús. ²⁸ Ti³la³ Jesús ca³jie³ ti³ ñí¹ hí¹já²taunh¹ jáun² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:

—Hnoh² tsá²mi³, tsá² Jerusalén lá², ha³ lí² uó² náh² hi³ ca³tin¹ jná¹³. Uo³ náh² hi³ ca³tin¹ náh² hmóu³² bíh¹, jí³ hi³ ca³tin¹ jónh³² náh² ní² siáh³. ²⁹ Quí¹ chau²¹ jmái¹ hi³ juáh³ tsáu²: “Hen³ ma³ jmái¹ ren² tsá² tiá² jon² zian², tsá² cónh³ tiá² dain² ca³can³, tsá² cónh³ tiá² dain² ca³tiunh³”. ³⁰ Hi³ jáun² jmái¹ jáun² hléh³² tsáu², hi³ záih³² máh³: “Cuí¹ quih²¹ nú² ñí¹ quiú¹³ jnoh¹”; hi³ záih³² tsú² siáh³ ñí¹ lí³ tsi³cuánh²: “Cuí¹ jlain²¹ jnoh¹ hnú²”. ³¹ Quí¹ ní¹juáh³ ta³bí¹ ñí¹con² jná¹³ tsá² lín³ ná¹ la³jmái¹ lí³ cáun² hmá² réh¹ yáh³ má²ná¹jmu² tsá² *romanos la³ lá², tiá¹³ bíh¹ tiá³ ñí¹con² hnoh² tiá² jmu³ tsú², hnoh² tsá² juú² Jerusalén lá², tsá² ná¹lín³ náh² la³jmái¹ lí³ hmá² má²quiéin².

³² Ja³bí¹ ca³jan³ tsú² siáh³ gon³ tsá² ca³jmú³ tso³ jueh³², hi³ jngih³ tsú² cu³tso³² quionh³ Jesús. ³³ Jmái¹ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun² tsi³ máh³ míh¹ téh²³ tsú² jáun² máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu², ñí¹ jáun² ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹, la³ má²quionh³ tsá² gon³ hí³, jan² ti³ cuá² chu²¹, hi³ jan² ti³ cuá² cáun¹ siáh³. ³⁴ Hi³ jáun² tá¹la³ má²chí¹tón²¹ jáun² Jesús crei²¹, ca³juáh³:

—Tia²¹, juenh² jmu³ honh² quioh²¹ tsá² lá², qui¹ cáun² hi³ tiá² ñí³² bíh¹

tsú² ná¹jmu².

Hi³ jáun² hliáu³ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, ca³chí² jái¹³, hi³ jáun² jie³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ Jesús.
35 Tsá² jmí¹ tionh¹ có³² jáun² né³, jmí¹ ná¹jién³² Jesús. Hi³ tsá²tan²¹ né³, ca³hléh³ hlah³ quioh²¹ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ca³lión³² bíh¹ tsá² ní² tsá² siánh³; jáun² ta³né³² né³, cuí¹ lión²¹ siáh³ hnga² neh²¹, ní¹juáh³ tson² bíh¹ cu³tí³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² ca³quianh³ Dió³².

36 Ja³bí¹ hliáu³ siáh³ ca³cónh³² cú²nga¹ Jesús, hi³ ca³jen³ dí² mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³; 37 hi³ ca³záih³ dí² siáh³:

—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hnú² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos, jáun² né³, lion¹ hnú² huen² neh²¹.

38 Hi³ jáun² hná¹³ crei²¹ jáun² jmí¹ chí¹tón²¹ huéh³ hi³ juáh³: “Tsá² Lá² Lín³ Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”. [Huéh³ jáun² jmí¹ lí³ jú¹ *griego, jú¹ *latín, jí³ jú¹ *hebreo ní² siáh³.]

39 Hi³ jáun² jan² tsá² ná¹tón²¹ hí³ crei²¹ né³, ca³hléh³ hlah³ quioh²¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ tson² hnú² la³ lín³ Cristo, lion¹ hnú² huen² neh²¹, hi³ jáun² má¹jáun² liau¹ nú² siáh³ jnoh¹.

40 Tí³la³ ñí¹ tsá² jan² hí³ má¹ná¹, tiá³ bíh¹ ca³liéinh³² tsá² jan² hí³, hi³ ca³juáh³:

—¿Há¹ tiá² juénh² hnú² Dió³²? Já² cá²re² má²ta³tsa¹ bíh¹ dí² héih³².

41 Tí³la³ tsá² lá² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ tiá² lín¹ hí³ ca³jmú³. Tí³la³ jnoh¹ né³, zia³² jái¹³ bíh¹ hi³ ná¹má²tso¹ dí² tsi³², qui¹ cun³ñí¹ hi³ ná¹má²hmah²¹ dí² tso³ hi³ ca³jmú¹³ bíh¹.

42 Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ Jesús:

—Hnú² Jesús, cháu¹ hnú² honh² quion²¹ jná¹³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ñí³hauh³² hnú² jái¹³.

43 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juanh³² jná¹³, hi³ né³² cuá¹ñíh³ hnú² quiúnh¹ jná¹³ ñí¹ chu²¹ ñí¹ má²nio² tie³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

44 Hi³ jáun² jmí¹ má²tí³ cun³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³la³ ñí¹ tí³ la³nió¹ hñi³² tí³ ca³hláu³. 45 Jmí¹ ca³nieh² jáun² hiú² né³, ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ hmih³² hi³ jmí¹ hí¹jná²³ ñí¹ jlánh¹ híen¹ hñu³ cuáh³² chín¹. 46 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lín³², hi³ ca³juáh³:

—Tia²¹, jo³cuonh² hnú² cuí¹ nio² jmí²chí³ quion²¹ jná¹³.

Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ ní² né³, jun³.

47 Jmí¹ ca³jie³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano hí³ lí³ la³ jáun² né³, ca³ma³quien² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³, tiá² tso³ la³ ca³jmú³ yáh³ tsá² ní².

48 Jmí¹ má²lí²jie³ jáun² la³jín³² tsá² ná¹ngih³² hí³ ñí¹ jáun² hí³ lí³ la³ jáun², jmí¹jáun² já¹tanh²¹ ca³la³ qui² quien² ñí¹ tsí³. 49 Tí³la³ la³jín³² tsá² jmí¹ cuóun²¹ hí³ Jesús má¹ná¹, jí³ tsá²mi³ tsá² má²ca³ñí³táunh¹ cu³hna²¹ tsú² ca³la³ tí³ hué¹³ Galilea, lí¹ ca³ta³ná¹jie²³ ñí¹ uóunh³ bíh¹.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

50 Jáun² jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² jmái² Sé³², tsá² chun¹, tsá² tí³² tsí³ jmáh³la³ hi³ chu²¹. Tsá² hí³ jmí¹ quionh³ tsá² ná¹lín³ ta²¹ hí³ chín¹; 51 tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³ cá²hon³ quionh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun². Tsá² hí³ né³, jan² tsá² zian² juú² Arimatea hín¹³ tí³ Judea bíh¹, hi³ jmí¹ má²jan³² hi³ lí³ lín¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hí³ hau³ jái¹³. 52 Hi³ jáun² Sé³² hí³ bíh¹ ñéi¹ hí³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús ñí¹con² Pilato. 53 Jmí¹ má²lí²sión³² tsú² jáun² hla¹ né³, ca³tsáinh³² tsú² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu²; hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² hñu³ tá²hláu² quioh²¹ hi³ jmí¹

má²ca³hó³ dí², ñí¹ hí¹ jan² hla¹ tiá² jmí¹ má²ca³tanh² tsú². ⁵⁴ Jmáí¹ jáun² jmáí¹ hí³ jmu² tsá² judíos hua³jan²¹ la³jí³² hí³ hniáuh³² quioh²¹ *jmáí¹ hí³ tionh² tsú² tie³. Qui¹ jmáí¹ má²ca³hláu³ lín³² bíh¹, má²ja³quián³ lí³liau³ cu³tí³ bíh¹ jmáí¹ jáun².

⁵⁵ Hi³ jáun² tsá²mi³, tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Jesús jmí¹ cuá¹han³ Galilea ja³taunh²¹ cu³chin¹ hí³ ca³ñí¹jíe¹³ ñí¹ já¹haun³ Jesús, ní¹juáh³ ha³ lánh³ quión³² tsú² hla¹. ⁵⁶ Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² hñú¹³ né³, ca³jmú³ hua³jan²¹ háu² má²ró³² jí³ no¹ má²ró³² ní² siáh³. Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² jmáí¹ nio² tie³ né³, ca³tiánh³ bíh¹ tsú² tie³ la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ liei²¹.

24

*Jmí¹ ca³jeh¹³ Jesús
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8;
Juan 20:1-10)*

¹ Jmáí¹ hí³ ca³lí³liau³ jáun² sí²ma¹ná¹, ja³taunh²¹ siáh³ tsá²mi³ hí³ hú²niéi² lín³² ñí¹ ca³ñí¹hón²¹ tsú² jáun² Jesús, hí³ má²ná¹quian³² hí³ má²ró³² má²ca³jmú³ jáun² hua³jan²¹. [Ja³bí¹ zian² ma³ jan² tsá²mi³ siánh³ siáh³ ca³ñí¹quionh¹³ tsá² hí³.] ² Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² ho³ tá²hón³² né³, ca³jíe³ tsú² hí³ tiú²uú² dí¹jná²³ yáh³ quín¹ ho³ tá²hón³² jáun², qui¹ tí³ có³² bíh¹ la³ má²lí²líh³ tsú². ³ Jáun² ca³taunh³ tsú² hñú³ tá²hón³² jáun², tí³la³ tiá² tsanh²¹ yáh³ tsú² hla¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². ⁴ Tá¹la³ má²ná¹hí³² lín³² jáun² tsí³ tsú² né³, ca³jien³² gon³ tsá²ñuh² quih³² hmih³² tiáu² zín³ lín³² hí³ tionh² có³² jáun². ⁵ Jáun² tsá²mi³ hí³ né³, ca³yá²han¹ lín²¹ bíh¹, jáun² cáun² ca³hiéih³ hué³² bíh¹ tsú² ñí¹. Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³, ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ ñí¹ ca³tin¹ tsá² má²cá²tsan³ yáh³ hnah²³ hnoh² jan² tsá² zian²? ⁶ [Ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá², tsá² má²ca³jeh¹³ bíh¹ hí³.] Cháu¹ náh² tín² honh² jái¹³ hí³

ca³juáh³ tsú² jáun² tá¹la³ jmí¹ cuá³ tsú² jáun² Galilea, ⁷ hí³ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ca³tin¹ Jon² tsá²mi³cuóun² hí³ jienh³ tsú² ñí¹con² tsá² jmu² tso³, hí³ lí³ hniáuh³² siáh³ ton³ tsú² ñí¹ crei²¹, hí³ ñí¹ cá²hni² jmáí¹ jáun² né³ ca³tin¹ jenh¹³”.

⁸ Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³chau³ tsá²mi³ hí³ tsí³ jái¹³ hí³ ca³juáh³ jáun² Jesús jmí¹tin². ⁹ Jmí¹ má²cuá²tanh²¹ tsú² jáun² hí³ ñí¹jíe¹³ tá²hón³² né³, ca³chá³ ñí¹con² tsá² quian³jan² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, jí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² ní² la³ cun³ hí³ má²lí²jíe³, jí³ hí³ má²lí²niéi³². ¹⁰ Tsá²mi³ tsá² ca³ñí¹can³² hí³ jái¹³ jáun² ñí¹con² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³², jmáí²: Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, mí¹ Juánh³, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo, jí³ tsá²mi³ siánh³ siáh³. ¹¹ Tí³la³ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² má¹ná¹, tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³ jē¹ tsá²mi³ hí³, qui¹hliá² ca³lín¹³ tsú² hí³ lí¹ ca³lí³can² bíh¹ tsá²mi³ hí³.

¹² Tí³la³ cun³ jáun² la³juí³² ca³náu² bíh¹ Pé¹ hí³ ngau³ cú²hé² hí³ ja³jíe³ tá²hón³². Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ca³jmú³ hí¹sian², hí³ ca³jáih³ ñí¹ tí³ ñéih³, jáun² ca³jíe³ tsú² hí³ tí³ có³² bíh¹ má²nio² hmih³² tiáu² hí³ jmí¹ tsainh³² jáun² hla¹ Jesús. Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ hñú¹³, ca³la³ má²hí¹tsá²cáun² lín³² tsí³ ca³tí²¹ la³ cun³ hí³ má²lí³² jáun².

*Jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ gon³ tsáu² juí³²
juú² Emaús*

(Marcos 16:12-13)

¹³ Ja³bí¹ jmáí¹ jáun² siáh³ ja³taunh²¹ gon³ tsá² hí³ cáun² juú² jmáí² Emaús. Juú² jáun² tí³ cun³ quia³cáun² kilómetros tí³la³ uóunh³ hí³ tionh² tsú² já¹ juú² Jerusalén. ¹⁴ Jáun² ca³chon¹ tsú² jái¹³ tá¹la³ hí¹tiáunh¹ jáun² juí³², hí³ ca³juónh³ tsú² ca³tí²¹ la³jí³² hí³ má²lí³² jáun². ¹⁵ Tá¹la³ jmí¹ hí¹chon¹ tsú² jáun² jái¹³ né³, ngau³ Jesús má²janh² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ dí² cu³tsa³² quionh³ tsá² hí³. ¹⁶ Tí³la³ uá¹jinh¹ ca³jien³² tsú²

tsá² cuá¹ja³² hí³ quionh³, cun³ jáun² ta²¹ lí³ bíh¹ hí³ tiá² ca³lí³tsin² tsú² hí³ Jesús bíh¹ tsá² hí³. 17 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿He³ ní³² hí¹juónh³² hnoh²?

Jáun² jmí¹jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² hú¹ jui³², hí³ má²ná¹hai²¹ hlah³ tsí³. 18 Hi³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá² jmái² Cleofas, ca³ngáí³, hí³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ huen² tán¹ ní² uá¹ hnú² tsá² tiá² ca³lí³ níh¹ nú² la³jí³² hí³ má²lí³² já¹ juú² Jerusalén cháu³ jau³ ní², tá¹la³ hí³ ñéi¹ nú² ní²?

19 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáí³:

—¿He³ má²lí³² dúh¹?

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Zia³² hí³ má²lí³² ní¹con² jan² tsá² jmái² Jesús, tsá² ja³ juú² Nazaret. Tsá² hí³ tí² lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³², tsá² tí² jmu² hua³jueh³², hí³ ca³la³ hí³ pin³ lín³² jái¹³ quioh²¹ tsú² tí² hleh³²; jan² tsá² tí² hniau³ lín³² Dió³², jí³ tsá²mi³cuóun² ní². 20 Tí³la³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ má¹ná¹, la³ má²quionh³ tsá²tan²¹, ca³ma³tsón¹³ bíh¹ tsá² hí³, hí³ ca³ñí¹jienh¹³ dí² tsá² hí³ ní¹con² tsá² *romanos tsá² chín¹; hí³ jáun² tsá² hí³ jngih³ Jesús, hí³ jáun² ca³ton³ tsú² crei²¹. 21 Jnoh¹ jmí¹ má²hu²¹ tsí³ hí³ tsá² hí³ jmí¹ liáu²¹ dí² tsá² *Israel. Tí³la³ ta³né³² má²tí³ hni³² jmái¹ hí³ ca³lí³ la³ jáun². 22 Tí³la³ zian² tsá²mi³, tsá² ja¹ hmóu²¹ jnoh¹, hí³ cuí²ñí¹jie¹³ tá²hón³² jmí¹ hú²niéi² lín³². Jmí¹ cuá¹tanh²¹ tsú² jáun² né³, lí²jmú³ tsú² hí³ tsa³cáun² lín³² tsí³ jnoh¹, 23 qui¹ lí²chá³² tsú² hí³ tiá² hla¹ tsanh²¹ yáh³, hí³ jí³²la³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bí¹ néh¹ ca³jnia³ jéinh³² dí², hí³ lí²juáh³ hí³ zian² bíh¹ néh¹ Jesús. 24 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cuí²ñí¹jie¹³ siáh³ ma³ jan² tsá² quiúnh¹ jnoh¹ tá²hón³² jáun², hí³ jáun² la³ cun³ rón³² hí³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²mi³ hí³ bíh¹ lí²jie³ tsú² siáh³, tí³la³ tiá² Jesús ca³jenh² yáh³ tsú² má¹ná¹.

25 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ tiá² niuh¹ hnoh²! ¿Hín² máh³ jmái¹ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³jí³² jái¹³ hí³ ca³juáh³ jáun² la³jín³² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin²? 26 ¿Há¹ tiá² jmí¹ hniáu²¹ hí³ ma³tso² Tsá² lín³ Cristo tsí³ la³ jáun² dúh¹; ñeh² bíh¹ hí³ lí³jnia² hí³ quien² tsú²?

27 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³jmú³ Jesús na²¹ la³jí³² jái¹³ hí³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ ca³tin¹ tsú² hnga². Jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés tín² ca³ma³liáu³² tsú² hí³ jmu² na²¹; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chá³ siáh³ la³jí³² jái¹³ hí³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ la³jín³² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin².

28 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² juú² ñí¹ tsa³táunh¹, jmí¹jáun² ca³jmú³ Jesús la³jmí¹ lí³ hí³ cáun² tsó³² bíh¹ tí³ chí¹ján³. 29 Tí³la³ tsá² hí³ jlánh¹ chí¹tson³ ca³chan³ Jesús, hí³ ca³záih³ dí²:

—Ñí³ dá² quiúnh¹ jnoh¹; já² má²ca³hláu³ bíh¹, já² má²ñí¹zi³² bíh¹ dá²la³².

Hi³ jáun² né³, ca³cuá³ bíh¹ Jesús quionh³ tsá² hí³. 30 Jmí¹ má²cuá³ tsú² jáun² ñí¹ mesa cu³tsa³² quionh³ tsá² hí³ né³, ca³can³ cáun² hí¹miih²¹, jáun² ca³ma³hien²¹ dí²; jmí¹jáun² ca³tsunh³ dí² siáh³, hí³ ca³cuéh³ dí² tsá² hí³. 31 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³niá³ ñí¹ tsá² hí³ hí³ ca³lí³ cuóun³² tsú² siáh³ Jesús. Tí³la³ la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³yéin² Jesús. 32 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hí³ jan² hí³ jan² bí¹ tsú² ca³záih³ rainh²¹:

—¿Haun¹³ juáh¹³ re² lín³² bíh¹ tí³ tsí³ dí² jái¹³ hí³ lí²hléh³² tsú² jáun² jmí¹ hí¹jau³² dí² jáun² hú¹ jui³² dúh¹, jmí¹ lí¹jmú³ tsú² jáun² na²¹ jái¹³ hí³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²?

33 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ já¹tanh²¹ tsú² tí³ já¹ juú² Jerusalén. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² tá¹ quian³jan² tsá² lín³ hí³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², quionh³ tsá² siánh³

siáh³. 34 Hi³ jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³:

—i³Tson² bíh¹ cu³tí³ ca³jenh¹³ Ti³² Juo¹³ dí², qui¹ ja³bí¹ ñí¹con² Sí¹mu²¹ Pé¹ yáh³ lí²ma³jnia³² tsú² má²hmái³!

35 Hi³ jáun² tsá² gon³ hí³ né³, ca³chá³ la³ cun³ hí³ ca³lí³ jáun² hú¹ juí³² tá¹la³ jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², jí³ ha³ lánh³ rón³² ca³lí³ cuóun³² dí² Jesús jmí¹ ca³tsóh³ jáun² hí¹miih²¹.

Jesús má²jnia³² ñí¹con² tsá² hain²¹ tí³ con²

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; 1 Corintios 15:5-7)

36 Tá¹la³ jmí¹ ná¹cha³² jáun² tsá² gon³ hí³ jái¹³ jáun² bíh¹, ca³ma³jnia³² Jesús cu³diá²jan² la³ lá² ja¹ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Cuí¹ zian² náh² cáun² hí³ re² hí³ tin².

37 Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³yá²han¹ lín²¹ bíh¹, hí³ ca³lín¹³ tsú² hí³ jan² tsá² le¹ bíh¹ ná¹jien³². 38 Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ ná¹jueh²¹ hnoh², hí³ ná¹hi³² honh² náh²? 39 Sá¹ní² jie³ hnoh² uón³² jná¹³, jí³ tán² jná¹³, jná¹³ bíh¹ la³². Sá¹ní² ñá²tí³ náh² cuonh² quion²¹ jná¹³, jáun² lí³ ñíh¹³ náh² hí³ jná¹³ bíh¹ la³². Qui¹ tiá² zia³² yáh³ ngú³ sa³jun³ mú³² quioh²¹ jan² jmí²chí³ la³ cun³ hí³ ná¹jieh³² hnoh² hí³ zia³² quion²¹ jná¹³.

40 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ ní² tsú², ca³hieh³ tsá² hí³ cuo² jí³ ta³. 41 Jáun² tsá² hí³ ca³lí³ tsah³ lín³², tí³la³ cun³ jáun² tiá² re² jmí¹ ná¹taunh³² bíh¹ tsú² ta²¹ qui¹ cun³ñí¹ hí³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² jáun² tsí³. Ti³la³ Jesús la³juí³² ca³juáh³:

—¿Zia²¹ ca³lá² má³² hí³ lí³ cúh¹³?

42 Jáun² tsá² hí³ ca³cué³ ca³lá² quioh²¹ jáh³ jmái² hí³ má²lí²tió³² ñí¹ sí², [la³ má²quionh³ ca³lá² ñí¹ ha²¹ jmí²toh¹ quioh²¹ toh²]. 43 Jáun² ca³hé³ dí² hí³ jáun², hí³ ca³cúh² ta³ ñí¹ tsá² hí³. 44 Jmí¹ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Má²ca³lí³tí³ bíh¹ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hí³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² jmí¹tin², tá¹la³ ca³ngí³ jná¹³ jáun² quiúnh¹ hnoh². Ca³juánh³² jná¹³ hí³ hniáuh³² lí³tí³ la³jí³² la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés hí³ ca³tin¹ jná¹³, ñí¹ Sí² quioh²¹ la³jín³² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², jí³ ñí¹ Sí² salmos ní² siáh³.

45 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nia³ dí² tsí³ tsá² hí³, hí³ jáun² ngí¹³ tsú² la³jí³² hí³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², 46 hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ñí¹ Sí² rá¹juáh³ hí³ ca³tin¹ tsá² lín¹³ Cristo ma³tso² tsí³; hí³ ní¹ má¹jun² jáun² né³, ca³tin¹ siáh³ jenh¹³ ñí¹ cá²hni² jmái¹ ja¹ tsá² má²cá²tsan³. 47 Má¹lí³² jáun² né³, tsa³ngái¹ tsáu² jú¹ chú³² cha¹³ tsú², hí³ tsa³juah²¹ tsú² hí³ zia³² uu³i³tso³ quioh²¹ tsá² záí³² jmí¹ tsí³, hí³ jinh²¹ tí³ ñí¹con² hí³ dí². Hí³ lí³ hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hí³ ma³líáu³² tsú² já¹ juú² Jerusalén lá² tín². 48 Hnoh² bíh¹ tsá² cuá¹ngái¹ jái¹³ ca³tí²¹ hí³ ní². 49 Sá¹ní² niéi² náh², jná¹³ zein²¹ ñí¹con² hnoh² la³ cun³ lí³ jái¹³ hí³ má²ca³jmú³ jáun² Ñuh³² jná¹³. Ti³la³ tianh³ náh² tín² já¹ juú² Jerusalén lá², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ hián¹³ náh² pí³ hí³ já³² hñu³mi³cuú².

Jesús tsánh³² hñu³mi³cuú²

(Marcos 16:19-20; Hechos 1:9-11)

50 Hi³ jáun² Jesús ca³jan³ tsá² hí³ tí³ cheih³² juú² jáun², ca³la³ tí³ có³² juú² Betania; hí³ jáun² ñí¹ jáun² ca³háí³² dí² cuo² hí³ ca³ma³miih² dí² tsá² hí³. 51 Jáun² la³ má²má²miih² jáun² bíh¹ dí² tsá² hí³, jmí¹ cuá¹han³ dí² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsú², hí³ ca³zanh³² dí² tí³ hñu³mi³cuú². 52 Jmí¹ má²lí²ma³tsú² ma³jónh³² tsú² jáun² Jesús né³, hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² já¹tanh²¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén. 53 Hi³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ tí² ngih³² cun³ tsa³háu² hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² *judíos, hí³ má²quien² Dió³². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Juan²

*Tsá² lín³ Jáí¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ jan²
tsá²mi³cuóun²*

¹ Jmí¹ ca³li³zia³² ca³la³ jí³² hi³ zia³², jmí¹ má²zian² bíh¹ Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³. Tsá² hí³ né³ jmí¹ má²cuá³ bíh¹ quionh³ Dió³², hí³ Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³ né³, hnga² bíh¹ Dió³² hí³. ² La³ cun³ jmí¹tin² jmí¹ má²cuá³ bíh¹ tsú² quionh³ Dió³². ³ Cun³quionh³ hí³ bíh¹ dí² ca³jmú³ Dió³² ca³la³ jí³² hi³ zia³², hí¹ cáun² yáh³ hi³ zia³² tiá² ca³li³ ta³ tiá² quiéinh¹ hí³ dí². ⁴ Hí³ bíh¹ lín³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ pí³ hí³ lí¹³ zian² ca³la³ jí³² hi³ zia³². Hí³ Tsá² tsóh²³ hí³ pí³ jáun² né³ lín³ siáh³ joh¹ sí² hí³ táí³ jáun² ñí¹con² tsá²mi³cuóun². ⁵ Joh¹ sí² jáun² né³ tai³² ñí¹ já¹nié², tí³la³ já¹nié² jáun² né³ tiá² má²ca³cah¹³ yáh³ jmáí¹ hí³ jmu³ quien² ñí¹con² joh¹ sí² jáun².

⁶ Jáun² né³, ca³li³zian² jan² tsá² zéí¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² hí³ jmáí² Juan². ⁷ Tsá² hí³ cuan³ hí³ lín³ tsá² zih³² jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ Tsá² lín³ hí³ joh¹ sí² jáun², hí³ jáun² la³jín³² tsáu² jmí¹ lí¹³ tónh³² ta²¹ cun³quionh³ jáí¹³ hí³ juáh³ hí³ dí². ⁸ Jun³juáh¹³ hí³ yáh³ jmí¹ lín³ joh¹ sí² má¹ná¹, tí³la³ hí³ dá² cuan³ hí³ cua³zih² jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ Tsá² lín³ hí³ joh¹ sí² jáun² bíh¹. ⁹ Qui¹ né³bí¹ jmí¹ má²ja³quián³ lí³jnia² yáh³ Tsá² hú¹tá¹ tí³tsóh³ lín³ mí¹ziah²¹ joh¹ sí² ñí¹con² la³jín³² tsá²mi³cuóun².

¹⁰ Né³² né³, cuan³ bíh¹ Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³ ñí¹ hué²¹ lá² jmí¹ cuan¹, tí³la³ uá¹jinh¹ ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³li³zia³² cun³quionh³ hí³ dí², tí³la³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² má¹ná¹, tiá² ca³li³cuóun³² yáh³ Tsá² hí³. ¹¹ Uá¹jinh¹ cuan³ tsú² ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ lá² quioh²¹, tí³la³ tsá² tionh² hí³ jo³cuo² tsú² né³ tiá² ca³he³ yáh³ quioh²¹

tsú². ¹² Tí³la³ cun³ jáun², la³jín³² la³ cun³ tsá² ca³he³ tsú², tsá² hí³ bíh¹ hiauh³ jáí¹³ hí³ lín¹³ jon² Dió³², la³ cun³ la³jín³² tsá² ca³chá³ hí³ cáun² tsí³ ñí¹con² tsú² yáh³. ¹³ Hnga² Dió³² bíh¹ ca³ma³jniau² tsá² hí³ hí³ má²ná¹lín³ jon² Dió³², jun³juáh¹³ ca³li³zian² tsú² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jméí² dí¹hio³ ñú¹deh³ yáh³, sa³jun³ cun³ñí¹ hí³hliá² ca³li³ hniá¹ tsá²mi³cuóun² hí³ lí³ zian² jon² yáh³, sa³jun³ lín³ tsú² jon² Dió³² cun³ñí¹ hí³hliá² jméí² tsú² ca³li³hnió³ hí³ hí³ lín³ jon² Dió³².

¹⁴ Hí³ jáun² Tsá² lín³ hí³ Jáí¹³ né³ ca³lín³ tsá² dí¹ngú³, hí³ ca³cuá³ tsú² ja¹ quiú¹³ jnoh¹; hí³ bíh¹ dí² jan² Tsá² cáun² ja³² la³ má²ja³² jáun² mií³ tsí³, jí³ hí³ cá² ñí¹ ca³ma³li²¹ tsú² siáh³ hí³ ha³ lánh³ rón³² lí³ jú¹ tson². Jnoh¹ má²ca³neh²¹, hí³ má²ca³li³tsin² jnoh¹ siáh³ ha³ la³ cónh³ tí³ hí³ quien² tsú², la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ hí³ quien² Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³² Jméí² tsú². ¹⁵ Juan² tsá² ca³zion³ hí³ jmáí² tsáu² ca³cué³ jú¹ tson² hí³ ca³tin¹ hí³ dí², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá², hí³ ca³hléh³ tiá³:

—Tsá² lá² bíh¹ Tsá² ca³hien³² jná¹³ hí³ jmí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² la³ lá²: “Tsá² cuá¹ja³² chí¹cáin² cu³hna³² jná¹³ dá² jan² Tsá² tí³ quien² bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ jná¹³; qui¹ Tsá² hí³ dá² jan² Tsá² jmí¹ má²zian² bíh¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bí¹ hí³ lí³zian² jná¹³”.

¹⁶ Hí³ cun³ñí¹ hí³ cáun² ja³² la³ má²ja³² jáun² mií³ tsí³ Tsá² hí³ né³, jáun² la³jái³² bíh¹ dí² ca³hiau³ hí³ má²hé² má²mieh² tsú² cun³ jmá² cun³ jnia³². ¹⁷ Qui¹ cun³quionh³ hla¹ Moisés bíh¹ ca³hiau³ dí² lei²¹ quioh²¹ Dió³², tí³la³ cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo má¹ná¹, ca³hiau³ dí² mií³ hí³ ja³² tsí³ Dió³², la³ má²quionh³ jú¹ tson² ní² siáh³. ¹⁸ Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³jien³² Dió³²; tí³la³ Tsá² qui³ cuá³ cu³héin¹ Jméí² bíh¹ dí² má²ca³ma³li²¹ ñí¹con² dí² hí³ ha³ lánh³ rón³² lín³ Dió³². Ja³bí¹ Tsá² hí³ siáh³

lín³ Dió³², Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³²
Jméi² dí².

*Jú¹ tson² hi³ cue³² Juan² tsá² zion²
tsáu² jmái² hi³ ca³tin¹ Jesús*

*(Mateo 3:1-17; Marcos 1:1-11; Lu-
cas 3:1-22)*

19 Hi³ jáun² né³, hi³ lá² bíh¹ jú¹ tson²
hi³ ca³cué³ Juan² ñí¹con² mí²tsáu² jí³
*levitas, tsá² ca³zen³ hi³ tsá² *judíos
tsá² ná¹ñí¹ zian² tí³ já¹ juú² Jerusalén,
hi³ tsa³ngái³ tsú² ñí¹con² Juan² jái¹³
lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?

20 Hi³ hí³ né³, tiá² ca³ma³zian³²
yáh³, tí³la³ ca³juáh³ bíh¹ jú¹ tson², hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ Tsá² lín³
Cristo.

21 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Hi³ jáun² né³ ¿hin² bíh¹ tsánh²
hnú²? ¿Ho³ hnú² uá¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³
*tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin²?

Jáun² ca³juáh³ Juan²:

—Jun³juáh¹³ tsá² hí³ yáh³ jná¹³.

Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³ngái³:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ *tí³² jē¹ Dió³², tsá²
qui³ cónh³ ca³tin¹ hi³ já³²?

Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Juan²:

—Ján¹han²¹.

22 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² né³, ¿hin² bíh¹ tsánh² hnú²?
Qui¹ hniáuh³² tsá¹cáun¹ yáh³ jnoh¹ jú¹
tson² ñí¹con² tsá² lí²ze³ jnoh¹. Jáun²
né³, ¿he³ jú¹ tson² lí¹³ cuéh¹ nú² hi³
ca³tin¹ nú² huen²?

23 Jmí¹jáun² né³ ca³hléh³ Juan² la³
cun³ hi³ ca³hléh³ hla¹ Isaías tí³² jē¹
Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ tsá² quian³² jái¹³
hi³ ñí³hléh¹³ ná¹ ñí¹ lí³ hué³² quiéin²
hi³ juah³² ná¹ la³ lá²: “Jmóuh¹ náh²
cú²tso² juí³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²”.

24 Jmí¹jáun² tsá² zéi¹ hí³ tsá²
*fariseos hi³ tsa³lien³ Juan²

25 ca³ngái³ siáh³ la³ lá²:

—Jáun² né³, ní¹juáh³ jun³juáh¹³
hnú² yáh³ la³ lín³ Cristo, sa³jun³ tí³²
jē¹ Dió³² tsá² jmái² Líh³, hi³ sa³jun³ tí³²

jē¹ Dió³² tsá² ca³tí²¹ hi³ já³² hí³, jáun²
né³ ¿he³ lí³ sa³ hnú² yáh³ zion²³ tsáu²
jmái²?

26 Jáun² Juan² ca³ngái³ la³ lá²:

—Tson² bíh¹ jná¹³ zion² tsáu² jmái²
cun³quionh³ jmí² jma³ bíh¹; tí³la³ ja¹
quián¹³ náh² zenh² jan² Tsá² tiá²
cuóun³² náh². 27 Tsá² hí³ já³² chí¹cáin²
cu³hna³² jná¹³. Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá²
cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Tsá² hí³, qui¹
ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³
hi³ zaih²¹ ná¹ láu² tsi³² ta³ tsú².

28 Hi³ ní² lí³ tí³ hué³² ñí¹ téh²³ tsú²
Betania, can³² cua³ Jordán tí³ juí³² ñí¹
hia³² hiú², ñí¹ jmí¹ zenh¹ Juan² hi³
dí¹zion² tsáu² jmái².

*Jesús Tsá² lín³ Já¹ziáh² míh¹ joh¹
Dió³²*

29 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³jien³²
Juan² hí³ Jesús hi³ cuá¹ja³² tí³ ñí¹
zenh¹ dí², hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²
tsá² jmí¹ tionh¹ quionh³:

—Sá¹ní² jie³, Tsá² ní² bíh¹ lín³
*Já¹ziáh² míh¹ joh¹ Dió³², Tsá² hin³
tso³ quioh²¹ tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³. 30 Tsá² ní² bíh¹ hí³
ca³hien³² jná¹³ jáun², jmí¹ cá¹juáh²¹
jnë¹³ jáun² la³ lá²: “Cu³hna³² jná¹³
cuá¹ja³² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien²
la³ cónh³ bí¹ jná¹³, qui¹ Tsá² hí³ dá²
tí³ jmí¹ má²zian² bíh¹ la³ cun³ jmí¹
ñeh² bí¹ hi³ lí³zian² jná¹³”. 31 Ca³la³
hí¹juáh³ huen² yáh³ jná¹³ tiá² jmí¹ ño¹
ná¹ hin² tsánh² jmí¹ já²¹; tí³la³ cun³ñí¹
hi³ hnó³² jná¹³ hi³ lí³ jnia² Tsá² hí³
ñí¹con² tsá² *Israel, jáun² bíh¹ cuan³
jnë¹³ hi³ cua³zion³ jná¹³ tsáu² jmái².

32 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Juan² la³ lá²:

—Ca³jien¹ jná¹³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³
ja³ hñu³mi³cuú² la³jmí¹ ja³² jan² chí³
jái², hi³ tinh³ ñí¹ quioh²¹ tsú². 33 Jná¹³
hí¹juáh³ tiá² jmí¹ má²ño¹ yáh³ hi³
hin² tsánh² hí³ jmí¹ já²¹, tí³la³ Tsá²
ca³ze³ jná¹³ hi³ zion¹ ná¹ tsáu² jmái²
cun³quionh³ jmí² jma³ né³ ca³zái³
jnë¹³ la³ lá²: “Ní¹ má¹ca³jieh³ hnú²
hi³ son¹³ Jmí²chí³ ñí¹ quioh²¹ jan²

tsá²ñuh², jáun² Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² ziau³ jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹”.
 34 Jáun² jná¹³ né³ má²ca³jien¹ bí¹ ná¹, hí³ jáun² jná¹³ lín³ ná¹ tsá² nau³² jái¹³ ta³né³² hí³ tson² bíh¹ hí³ lín³ Jon² Dió³².

Tsá² la³ñí¹ hí³ ca³háin³² tí³ con² Jesús

35 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² jmí¹ zenh¹ siáh³ Juan² tsá² zion² tsáu² jmái² ñí¹ jáun² la³ má²quionh³ gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². 36 Jáun² jmí¹ ca³jie³ jáun² Juan² hí³ hí¹ngai³² Jesús ñí¹ jáun², jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³ dúh¹, Tsá² ó³² bíh¹ lín³ Já¹ziáh² míh¹ joh¹ Dió³².

37 Tá¹ gon³ bíh¹ tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Juan² ca³nái³² hí³ ca³juáh³ Juan² la³ jáun², hí³ jáun² já¹taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús. 38 Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³jinh³ Jesús tí³ cu³hna²¹, hí³ ca³jie³ dí² hí³ má²hí¹:já²taunh¹ tsá² hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hí³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² náh²?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿ha³ jinh¹ ñíh³ hnú²?

39 Hí³ jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Sá¹ní² ñá²taunh¹ náh² ñá²jie³.

Jáun² ja³taunh²¹ tsú² hí³ ca³ñí¹jie³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Jesús, hí³ jáun² ca³tiánh³ tsú² ñí¹ jáun² jmái¹ jáun², quí¹ cun³ la³ nió¹ quia³ tí³ hú²nié² bíh¹ jmí¹ má²tí³ jmí¹jáun².

40 Tre²¹ rainh²¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ bíh¹ jan² tsá² gon³ tsá² ca³nái³² hí³ jái¹³ hí³ ca³juáh³ jáun² Juan², hí³ jáun² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús. 41 Jáun² la³jui³² ca³hna² Tre²¹ Sí¹mu²¹ rainh²¹, hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Má²lí²neh²¹ jnoh¹ Tsá² lín³ Mesías (jú¹ *hebreo ní² hnió³ juáh³ “Tsá² zéi¹ Dió³²”, la³ cun³ juáh³ tsú² jáun² cun³quionh³ jú¹ *griego “Tsá² lín³ Cristo”).

42 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ Tre²¹ Sí¹mu²¹ rainh²¹ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hí³ jáun² Jesús ca³záih³ Sí¹mu²¹ jmí¹ ca³jien³²:

—Hnú² bíh¹ jon² Juan², tsá² jmái² nú² Sí¹mu²¹, tí³la³ jná¹³ né³ juanh³² hí³ hnú² jmái² Cefas (hí³ hnió³ juáh³ “Pé¹”, hí³ Pé¹ né³ hnió³ juáh³ “Quín¹”).

Jesús téh²³ Pí²liéi¹ quionh³ Natanael

43 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, Jesús ca³lín¹³ hí³ tsó³² tí³ hué¹³ Galilea, hí³ ñí¹ jáun² né³ ca³jenh² tsú² Pí²liéi¹, hí³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

44 Pí²liéi¹ hí³ jan² tsá² juú² Bet-saida bíh¹, ñí¹ jmí¹ zian² uá²jai³² Tre²¹ quionh³ Pé¹ rainh²¹. 45 Hí³ jáun² ca³ñí¹hniah² Pí²liéi¹ Natanael, hí³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Má²lí²neh²¹ jnoh¹ Tsá² ca³hien³ hí³ hla¹ Moisés ñí¹ Sí² liei²¹, Tsá² ca³hien³ hí³ tsá² ca³lín³ tí³² jē¹ Dió³² uá²jai³². Jesús jon² Sé³² bíh¹ tsá² hí³, Tsá² ja³ tí³ juú² Nazaret.

46 Tí³la³ Natanael né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ lí¹³ lí³jnia² cáun² hí³ chu²¹ já¹ juú² Nazaret dúh¹?

Hí³ jáun² Pí²liéi¹ ca³juáh³:

—Sá¹ní² dú¹ ñá²neh²¹ yáh³.

47 Jmí¹ ca³jien³² jáun² Jesús Natanael hí³ cuá¹ja³² tí³ ñí¹ zenh¹ dí², jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Há¹, ní² má²cuá¹ja³² jan² tsá² cu³tí³ lín³ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Israel, jan² tsá² tiá² jú¹ tí¹jái² tin².

48 Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³ngái³ Natanael hí³ ca³juáh³:

—¡Hóh³²! ¿Lánh³ rón³² cuóu³² nú² jná¹³?

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Jmí¹ ñeh² bí¹ hí³ té³ máh³ hnú² Pí²liéi¹ má²lí²jie¹ jná¹³, tá¹la³ jmí¹ ñíh³ nú² jáun² ñeh² hmá² sí² co².

49 Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Natanael la³ lá²:

—Tí³², hú¹tá¹ Jon² Dió³² bíh¹ hnú², hnú² bíh¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² Israel.

50 Hí³ Jesús né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tá²chi²¹ má²taunh²³ hnú² ta²¹ quí¹ cun³ñí¹ hí³hliá² má²lí²juáh³²

jnë¹³ hi³ lí²jie¹ ná¹ tá¹la³ jmí¹ ñí³ nú² jáun² ñeh² hmá² sí² co²? Ti³la³ né³bí¹ jie²¹ yáh³ hnú² hi³ tí³ jlánh¹ bí¹ cáu² jueh³² la³ cónh³ bíh¹ hi³ ní².

51 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá² ñí¹con² tsá² hí³:

—Jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hnoh² lí¹³ jie²¹ ná² hi³ má²há²na²¹ hñu³mi³cuú², hi³ tsá² ná¹lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² né³ zá¹ son¹³ ñí¹ quioh²¹ Jon² tsá²mi³cuóun².

2

Jmí¹ ca³jeh² cuo² tsáu² já¹ juú² Caná

1 Jáun² né³, jmí¹ la³ má²jau³ jáun² ca³jmú³ tsáu² jmái¹ hi³ ca³jeh² cuo² já¹ juú² Caná, juú² hín¹³ tí³ Galilea. Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³, jmí¹ dí¹cho¹ mí¹ziú¹³ Jesús, 2 ja³bí¹ ca³teh³ tsú² siáh³ Jesús la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² ñí¹ ca³jeh² jáun² cuo² tsáu². 3 Jmí¹jáun² ca³tsá³² mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ hi³ ná¹hính²³ tsú² ñí¹ jáun², hi³ jáun² mí¹ziú¹³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiú²uú² zia³² yáh³ mu² ráu³ quioh²¹ tsú².

4 Ti³la³ Jesús né³, ca³ngái³ la³ lá²:

—La³ cun³ hi³ hí³² ní² honh² hnú² mí¹, tiá² ca³tin¹ jná¹³ hi³ hí³² tsín³² hi³ ní². Quí¹ tiá² má²ca³tsín¹³ yáh³ jmái¹ quion²¹ jná¹³.

5 Ti³la³ mí¹ziú¹³ tsú² né³ ca³záih³ la³ lá² tsá² jmí¹ ná¹jmú² ta²¹:

—Ma³ti²¹ ná² lí³ua³ cáun² hi³ juáh³ ñú² ní².

6 Jáun² né³, ñí¹ jáun² jmí¹ nio¹ jñéi³ tse³ cáh¹ hi³ lí³ quín¹, tse³ hi³ la³ jmúh³² jáun² tsá² *judíos ta²¹ ní¹juáh³ jmái¹ hi³ má²jín² tsú². Ma³ quín³² ma³ caun³² tse³ jáun² tí² héih²³ míh¹ tiá² cun³ hñá³láu³ lí¹³ jmái². 7 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² ná¹jmú² hi³ ta²¹:

—Ma³conh²¹ ná² jmí² jma³ tse³ lá².

Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³táh³ jmái² tse³ jáun² ca³la³ ca³canh². 8 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Né³² né³, chin³² ca³lá² hi³ cuá²cuéh³ tsá² nio² jo³cuo² jmái¹.

Jáun² tsá² hí³ né³, ca³ma³tí³² bíh¹ héih³² jáun². 9 Jáun² tsá² nio² jo³cuo² jmái¹ né³ ca³hính³ cú¹pih²¹ jmái² hi³ má²lain³² jáun² mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ ta³ tiá² ñí³² tsú² ha³ dá² jinh¹ ja³ hi³ jáun²; quí¹ jí³²la³ tsá² ná¹jmú² ta²¹ bíh¹ má²ná¹ñí³², quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³ ca³táh³ jmí² jma³ tse³ jáun² hi³ jáun² ca³chin² ca³lá². Hi³ jáun² tsá² nio² jo³cuo² jmái¹ né³ ca³teh³ tsá²ñuh² tsá² ca³jeh² cuo², 10 hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—La³jín³² tsáu² bí¹ tsóh²³ tín² mu² ráu³ hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ ñí¹con² tsá² ná¹tén¹, hi³ jáun² ní¹ má¹lí²hính³ tsú² hliáun³ né³, má¹jáun² máh³ má²tsóh³ tsú² mu² ráu³ huen³. Ti³la³ hnú² má¹ná¹, má²lí²hmáh¹ bí¹ nú² mu² ráu³ hi³ jlánh¹ bí¹ chu²¹, hi³ né³bí¹ tsóh³² máh³ nú² ta³né³².

11 Hi³ ní² bíh¹ lí²¹ la³ñí¹ hi³ ca³jmú³ Jesús jmí¹ ca³ma³jnia² pí³ quioh²¹ já¹ juú² Caná hín¹³ tí³ Galilea; hi³ jáun² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² né³, ca³chá³ cáun² tsí³.

12 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ja³tanh²¹ dí² tí³ já¹ juú² Capernaum la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³, tsá¹ rainh²¹, jí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ní³² siáh³, hi³ ñí¹ jáun² né³ ca³tiánh³ dí² tun³ hní³² jmái¹.

Jesús má²jé² cuáh³² chín¹
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)

13 Jáun² né³, má²janh² bíh¹ jmí¹ má²hé² hi³ tí²¹ *Jmí¹hién¹ quioh²¹ tsá² judíos, hi³ jáun² Jesús né³ ngau³ tí³ já¹ juú² Jerusalén. 14 Hi³ jáun² hñu³ cuáh³² chín¹ jáun² né³ ca³jien³² tsú² tsá² ná¹hna² cuá¹juí², jí³ *já¹ziáh², jí³ tsá² hna² jái² ní³² siáh³, la³ má²quionh³ tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ jmí¹ ná¹quí² ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³. 15 Jáun² jmí¹ ca³jé³ Jesús hi³ jáun² né³,

ca³jmú³ cáun² hñú¹jméi¹³ cun³quionh³ hñe¹³, hi³ jáun² ca³chi³ ca³huen³ dí² tí³ cheih³² cuáh³² la³jín³² tsá² hí³ la³ má²quionh³ já¹ziáh² jí³ cuá¹juí² joh¹. Hi³ ca³ziu³ ca³súh³ dí² siáh³ quie³ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² hí³ quie³ quioh²¹ hué³² siáh³, jí³ hi³ ca³ziu³ ca³cuí³ dí² siáh³ mesas quioh²¹ tsú². 16 Hi³ tsá² jmí¹ ná¹hna² hí³ jái² né³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Huen³ náh² jáh³ ní² ñéih³ lá²! ¡Ha³ lí² uú² chá² náh² hmah²¹ ñéih³ hñú¹³ Ñuh³² jná¹³!

17 Jmí¹jáun² né³ tsau³ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ dí¹quiaunh²¹ tsin³² jná¹³ hi³ hñuh³² hnú² lí¹³ ná¹chan¹ jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ hnú², jáun² bíh¹ tsa³hín³ jná¹³”.

18 Hi³ jáun² tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos né³, ca³ngáih³ Jesús la³ lá²:

—¿He³ lí²¹ lí¹³ híeh¹ nú² jnoh¹ hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ tson² ca³tin¹ hnú² jmúh¹³ la³ ní²?

19 Jáun² Jesús né³, ca³ngái³ la³ lá²:

—Sá¹ní² tsunh²¹ dúh¹ náh² hñú³ híen¹ lá² neh²¹, hi³ jáun² ñí¹ cá²hñí² jmái¹ zéih¹ jná¹³ siáh³ hi³ hmai²¹.

20 Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ tsá² judíos hí³ la³ lá²:

—Tun³la³jñéi³ mii² yáh³ ca³lé³ hi³ ca³jmú³ tsú² hñú³ híen¹ lá²; ¿hí¹ hñi³² jmái¹ uá¹ lí¹³ hi³ zéih¹ hnú²?

21 Tí³la³ hñú³ híen¹ hi³ ca³híe³ jáun² Jesús má¹ná¹, hi³ ca³hien³ hnga² bíh¹ tsú². 22 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jeh¹³ tsú² jáun² ja¹ hla¹ né³, tsau³ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² jái¹³ ní², hi³ ca³taunh³ tsú² siáh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², jí³ la³jí³² jái¹³ hi³ jmí¹ má²ca³juáh³ tsú² jáun².

Jesús cuoh² jmí¹ tsí³ la³jín³² tsáu²

23 Jáun² né³, jmí¹ cuá³ Jesús já¹ juú² Jerusalén tá¹la³ Jmí¹hien¹ jáun², jáun² juóun³² lín³² tsáu² ca³chá³ cáun² tsí³ ñí¹con² tsú² jmí¹ ca³jíe³ lí²¹ hi³ lí³

hua³jueh³² hi³ jmu² dí² jáun². 24 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, tiá² cáun² lí¹ jmí¹ hái³² yáh³ tsí³ ñí¹con² tsá² hí³, quí¹ jmí¹ cuoh² bíh¹ tsú² jmí¹ tsí³ la³jín³² tsá² hí³. 25 Quí¹ tiá² hin² jmí¹ lí³hniah²³ yáh³ hi³ chá³² ñí¹con² tsú² he³ lánh³ lín³ tsáu², quí¹ jmí¹ má²ñí³² bíh¹ tsú² hnga² he³ lánh³ lí³ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsáu².

3

Jesús quionh³ Nicodemo

1 Jáun² né³, jmí¹ zian² jan² tsá² ja¹ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseo, tsá² jmái² Nicodemo, tsá² hí³ jmí¹ lín³ jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos.

2 Nicodemo hí³ né³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús cáun² já¹niéi², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³², né¹ jnoh¹ hi³ hnú² ca³ze³ Dió³² hi³ ña³ma³ta¹³ nú² jnoh¹, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ lí²¹ lí³ hua³jueh³² la³jmí¹ jmuh³² hnú² ní² sá¹jmí¹ hi³ tiá² Dió³² quionh³ tsú².

3 Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jú¹ tson² cu³tí¹³ juo³ jná¹³ hnú², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ca³lí³zian² hi³ hmai²¹, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ tsú² jo³cuo² Dió³².

4 Jáun² Nicodemo né³ ca³ngái³:

—Tí³la³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hi³ jan² tsá² má²lieih²¹ lí¹³ lí³zian² siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²? ¿Hí¹ lí¹³ hen¹³ tsú² hñu³ héin¹ mí¹ziú¹³ hi³ jáun² lí³zian² siáh³?

5 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí¹³ la³² juo³ jná¹³ hnú², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ca³lí³zian² cun³quionh³ jmí² jma³ jí³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ní² siáh³, tiá² lí¹³ yáh³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³². 6 Quí¹ jmáh³la³ ngú³ bíh¹ lín³ tsá² ca³lí³zian² cun³quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² ca³lí³zian² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² má¹ná¹, jáun² jmí²chí³ bíh¹ má²lín³ tsú². 7 Ha³ lí² cuí¹ cha³cáun² honh² nú² hi³ juah²¹ jná¹³ la³ lá²: “La³jín³² bíh¹ tsáu² hniáuh³² lí³zian² hi³ hmai²¹”. 8 Quí¹ chí³ dá² ja³²

lí³ua³ cáun² juí³² hi³ hnió³ bíh¹; naih³² bí¹ hnú² mah¹ hi³ jmu² chí³, tí³la³ tiá² ñí¹ yáh³ hnú² hín² dá² tíh³ ja³² chí³ hi³ hín² dá² tíh³ tsó³². Ja³bí¹ la³ ní² bíh¹ uá²jai³² lín³ tsá² má²ca³lí³zian² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³².

⁹Jmí¹jaun² ca³ngái³ siáh³ Nicodemo, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ la³ ní²?

¹⁰Jaun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ hí¹juáh³ hnú² uá¹ tiá² ngí²³ nú² jái¹³ ní², uá¹jinh¹ hnú² bíh¹ jan² tí³² chín¹ ñí¹con² tsá² *Israel? ¹¹Jú¹ tson² cu³tí³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnú², hi³ jnoh¹ hléh¹ la³ cun³ hi³ né¹, jí³ hi³ lá³ jnoh¹ siáh³ tsá² nau³² jái¹³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ má²ca³neh²¹ jnoh¹; tí³la³ hnoh² né³, tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ náh² la³ cun³ hi³ juáh³ jnoh¹ ñí¹con² náh². ¹²Ní¹juáh³ hí¹juáh³ tiá² ta²¹ hun¹ bíh¹ hnoh² ní¹ má¹ca³hléh³ jná¹³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ qui³ lí³ jaun² ñí¹ hué²¹ lá², jaun² ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ táunh¹³ náh² ta²¹ ní¹juáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ lí³ hñu³mi³cuú²?

¹³”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ñéi¹ hñu³mi³cuú², jí³²la³ Tsá² ja³ hi³ hñu³mi³cuú² bíh¹; Tsá² hí³ né³, Jon² tsá²mi³cuóun² bíh¹, [Tsá² qui³ cuá³ hí³ hñu³mi³cuú²]. ¹⁴Hi³ jaun² la³jmi¹ ca³ton³ jaun² hla¹ Moisés jáh³ hláinh¹ lán¹ tsoh² hmá² tá¹la³ jmi¹ tionh¹ tsú² jaun² hué³² quiéin², ja³bí¹ la³ jaun² bí¹ siáh³ hniáuh³² quiunh²¹ Jon² tsá²mi³cuóun²; ¹⁵hi³ jaun² la³jín³² tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² tsú² lí¹³ zian² la³ cun³ jmi¹hi³nio².

Dió³² hnió³ jí³lín² tsáú²

¹⁶”Sá¹ní² jie³, la³ lá² bíh¹ ca³ma³hnió³ Dió³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², ca³la³ hi³ ca³cuen³ máh³ tsú² Jon² Tsá² jan² tán¹, hi³ jaun² lí³ua³ jan² tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² hí³ dí² tiá² lí¹³ yáh³ hi³ tsa³háin³, tí³la³ lí¹³ lí³ zian² tsú² cun³ jmi¹hi³nio² bíh¹. ¹⁷Qui¹ Dió³² tiá² ca³zen³ Jon² ñí¹ hué²¹ lá²

hi³ ja³ra³tsin² tsáú² héih³², tí³la³ hí³ dá² ca³zen³ Jon² hi³ tí³ ja³lion³ bíh¹ tsáú².

¹⁸”Hi³ jaun² bíh¹ tsá² tanh² ta²¹ Jon² Dió³² tiá² tá²tsin¹ yáh³ héih³², tí³la³ tsá² tiá² ñí¹chá²¹ cáun² tsí³ ñí¹con² hí³ dí² né³, cun³ má²ca³ta³tsin¹ bíh¹ héih³², qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ tanh² tsú² Tsá² jan² tán¹ Jon² Dió³². ¹⁹Tsá² la³ hí³ má²ca³ta³tsin¹ héih³², qui¹ cun³ñí¹ hi³ jmi¹ cuan¹ jaun² Tsá² lín³ joh¹ sí² ñí¹ hué²¹ lá², tí³ jlánh¹ bíh¹ ca³tí³ tsí³ tsú² ñí¹ já¹niéi², qui¹ cun³ñí¹ hi³ tá¹³ tsú² lí³ jmáh³la³ ta²¹ hlah³ bíh¹. ²⁰La³jín³² bíh¹ tsá² ná¹jmu² hi³ hlah³ hoh³ joh¹ sí²; cun³ tiá² ñí¹ja³janh³² bíh¹ tsú² ñí¹con² joh¹, qui¹ jaun² tiá² lí³jnia² hi³ hlah³ hi³ ná¹jmu². ²¹Tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ lí³ jú¹ tson² né³, má²janh³² bíh¹ tsú² ñí¹con² joh¹ jaun², hi³ jaun² lí³jnia² hi³ tá¹³ tsú² lí³ la³ cun³ rón³² hnió³ Dió³² bíh¹.

Juan² tsá² zion² tsáú² jmái² hleh³² siáh³ cónh³lí¹ cu³ jéin³² hi³ ca³tín¹ Jesús

²²Jaun² né³, jmi¹ lí²¹ jaun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tí³ hué¹³ Judea, hi³ jaun² ca³lén³ tsú² ca³lá² ué³ ñí¹ jaun² hi³ zion² tsáú² jmái² quionh³ tsá² hí³. ²³Ja³bí¹ Juan² siáh³ jmi¹ dí¹zion² jmái² tsáú² tí³ Enón ñí¹ má²janh² Salim, qui¹hliá² ñí¹ jaun² jmi¹ qui² jmi¹ ñei³² jmái² ñí¹ hliáun³; hi³ tsáú² né³ jmi¹ ja³táunh¹ hi³ jaun² jmi¹ zaun³² jmái². ²⁴Hi³ ní² ca³lí³ ñeh² bíh¹ hi³ tanh¹³ tsú² Juan² hí³ hñu³mi¹ñí².

²⁵Jmí¹jaun² né³, ma³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Juan² tsá² zion² tsáú² jmái² ca³ma³líáu³² hi³ quiú² táinh²³ jái¹³ quionh³ jan² tsá² judío ca³tí²¹ hín² juí³² lí¹³ lí³ jin² tsú². ²⁶Jmí¹ lí²¹ jaun² né³, já¹taunh²¹ dí² tí³ ñí¹ zenh¹ Juan² hi³ ja³zeh¹ dí² la³ cun³ hi³ má²ca³lí³ ñí³² dí² jaun². Jaun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² Tí³², sá¹ní² niéi², tsá² jmi¹ zenh¹ hí³ quiúnh¹ hnú² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú², tsá² ca³ma³tsónh¹³ hnú² jái¹³ hi³ ca³tín¹ já³², tsá² hí³ má²dí¹zion² jmái² tsáú²,

hi³ la³jin³² bí¹ tsáu² má²tsá²taunh¹ tí³ ñí¹con² tsú².

²⁷ Jáun² Juan² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ lín³ ta²¹ ní¹juáh³ hi³ Dió³² tiá² la³ má²lí²hiáu³².
²⁸ Má²ca³niéh² bíh¹ hnoh² hmóu³² re² lín³² jmí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ cú²na²¹ jái¹³ hi³ tiá² jná¹³ lín³ yáh³ Tsá² zéi¹ Dió³², tí³la³ jná¹³ dá² lín³ ná¹ jan² tsá² ja³ chí¹ján³ ta³ ñí¹ tsá² hi³ bíh¹.
²⁹ Jmú¹³ jái¹³, ní¹juáh³ jmí¹ jmu² tsú² cáun² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu², jáun² tsá²ñuh² tsá² má²ca³jenh² hí³ cuo² quionh³ bíh¹ tsá²mi³ má²lín³ ñí²cuo²; hi³ jáun² há²mei²¹ quioh²¹ tsá²ñuh² tsá² ca³jenh² cuo² hí³ né³ cuá¹tón²¹ có³² hi³ cuá¹nái³² jē¹ tsá² ca³jenh² hí³ cuo², hi³ jáun² né³ lí²hiún² lín³² tsí³ ní¹ má¹ca³nái³² hi³ hleh³² tsá² hí³. Hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ lí²hiún² lín³² tsin³² jná¹³ ta³né³²; ³⁰ qui¹ Tsá² hí³ dá² cun³ ca³tin¹ bíh¹ hi³ tí³ lí³mí¹ lí³ quien², hi³ jáun² jná¹³ né³, cun³ ca³ti²¹ bíh¹ hi³ má²tsa³méh³ hi³ quien² jná¹³.

Tsá² ja³ tí³ hñu³mi³cuú²

³¹ Hi³ jáun² Tsá² ja³ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹ ho² jái¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³lín². Tí³la³ tsá² qui³ lín³ tsá²mi³cuóun² má¹ná¹, jan² tsá² lí¹ tsáu² bíh¹ tsá² la³ hi³, hi³ hleh³² tsú² siáh³ la³ cun³ qui³ hleh³² tsá² zian² ñí¹ hue²¹ lá². Tí³la³ Tsá² ja³ hí³ hñu³mi³cuú² né³, ho² jái¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³lín² tsáu² bíh¹, ³² hi³ jáun² hí³ bíh¹ dí² hleh³² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ má²ca³jé³ jí³ hi³ má²ca³nái³²; tí³la³ tiá² hin² nga³ ca³lí³hnió³ yáh³ tónh³² ta²¹ la³ cun³ hi³ juáh³ Tsá² hí³. ³³ Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹ jē¹ Tsá² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² tsá² la³ hí³ má²tson² jái¹³ hi³ tson² bíh¹ Dió³² hleh³² jú¹ tson²; ³⁴ qui¹ Tsá² lí²ze³ Dió³² dá² hleh³² jē¹ Dió³² bíh¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² cuen² Jmí²chí³ joh¹ ñí¹con² tsú² ca³la³ hi³ tiá² tsí³² héih³² bíh¹. ³⁵ Dió³² hnió³ Jon², hi³ jáun² má²ca³chá³ tsú² jo³cuo² Jon² la³jí³² hi³ zia³². ³⁶ Jáun² tsá² má²nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Jon² tsú² má²ná¹zian² la³ cun³

jmí¹hi³nio² bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hnió³ tanh¹³ ta²¹ Jon² tsú² né³, tiá² lí¹³ yáh³ zian² la³ jáun², qui¹ la³ má²míh²³ jáun² bíh¹ tsí³ Dió³² ñí¹con² tsá² la³ hí³.

4

Jesús quionh³ tsá²mi³ tsá² hín¹³ tí³ Samaria

¹ Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús hi³ tsá² *fariseos má²ca³nái³² hi³ tí³ má²juóun³² bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² hí³ dí², jí³ hi³ tí³ jlánh¹ juóun³² tsáu² má²ca³zion³ dí² siáh³ jmái² la³ cónh³ bí¹ Juan², ² (uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ hnga² yáh³ Jesús jmí¹ zion² jmái² tsáu², qui¹ hmóu³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² bíh¹ tsú²), ³ hi³ jáun² jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús jái¹³ ní² né³, cua³han³ hue¹³ Judea hi³ ngah³ tí³ Galilea.

⁴ Jmí¹ ngah²¹ jáun² tsú² ca³lí³ hniáu³² tsa³nga¹ hue³² Samaria, ⁵ hi³ jáun² ca³chó³² tsú² cáun² juú² jmái² Sicar hín¹³ tí³ Samaria, có³² hue³² ñí¹ ca³cuéh³ hla¹ Jacob Sé³² jon². ⁶ Ñí¹ jáun² jmí¹ hó²¹ cáun² táu² ñí¹ jmí¹ chí² tsáu² jmái², hi³ jáun² né³ jmí¹ téh²³ tsú² “Tá² jmái² quioh²¹ hla¹ Jacob”. Jesús jmí¹ má²cá²huóh³² lín³² bíh¹ hi³ hún¹ juí³², hi³ jáun² ca³cuá³ can³² ho³ tá² jmái² jáun². Má²ñí¹ti²¹ la³ nio¹ jñéi³ tí³ ca³hláu³ bíh¹ jmí¹jáun². ⁷ Jáun² ja³ jan² tsá²mi³ tsá² Samaria hi³ chí³ jmái² ñí¹ jáun², hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ jmúh¹³ tiá³ hi³ chú³² cuéh¹ cú¹píh²¹ jmái² quián¹³?

⁸ Tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús né³, má²já²taunh²¹ hi³ má²já²lia³² má³² tí³ já¹ juú². ⁹ Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tsá² *judíos tiá² jmí¹ jmúh³² yáh³ ta²¹ lí³ua³ cáun² hi³ cauh³² tsá² Samaria, hi³ jáun² lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsá²mi³ hí³, jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Lánh³ rón³² sa³ hnú² yáh³ mih³² jmái² ñí¹con² jná¹³?, já² tsá² judío bíh¹ hnú², hi³ jná¹³ né³ tsá² Samaria bíh¹.

¹⁰ Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hi³ lí²tsin² bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², jí³ hi³ hin² tsánh² cuá¹mi³² jmái² ñí¹con² nú², hi³ jáun² hnú² dá² tí³ jmí¹ míh¹³ bíh¹ jmái² ñí¹con² jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ jmí¹ cué¹³ ná¹ jmái² hi³ cue³² pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio².

11 Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tí³², já² hí¹juáh³ tiá² quiánh¹ yáh³ hnú² he³ cun³quionh³ chíh¹ nú² jmái², hi³ ñí¹ ñe¹ lín²¹ bíh¹ siáh³ hu²¹ jmái². Hi³ jáun² né³, ¿lánh³ rón³² cánh¹³ hnú² jmái² hi³ cue³² pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² hi³ cuéh¹ nú² jná¹³? 12 ¿Hí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jacob dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin²? Quí¹ hí³ bíh¹ ca³cué³ jnoh¹ tá² jmái² lá²; jmái² ha²¹ tá² jmái² lá² bíh¹ jmí¹ hính²³ tsú² hnga² la³ má²quionh³ jón²zih¹ jón²cho¹, jí³ jáh³ joh¹ tsú² ní² siáh³.

13 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ tsá² hính³ jmái² lá² lí³ quiéin² siáh³ tsí³; 14 tí³la³ tsá² hính³ jmái² hi³ cue¹ jná¹³ má¹ná¹, jmí¹líh³ bíh¹ tiú²uú² chau²¹ jmái¹ hi³ lí³ quiéin² siáh³ tsí³. Quí¹ cun³quionh³ jmái² hi³ cué¹³ jná¹³ dá² lí¹³ la³jmí¹ lí³ hi³ chí¹ñeí³² bíh¹ jmái² hñu³ tsí³ tsú² hi³ cué³² pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

15 Jáun² tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², jmu³ hi³ chú³² cué¹ jná¹³ jmái² jáun² aih²¹, hi³ jáun² tiú²uú² lí³ quiéin² tsin³² jná¹³, hi³ sa³jun³ uá² lí³ hniáuh³² já¹³ jná¹³ hi³ já¹chí³ jmái² la³ tí³ lá².

16 Jesús né³ ca³záih³ tsá²mi³ hí³:

—Cuánh², cuá²tiéh³ ñí²cuonh², hi³ jáun² ña³² quiúnh¹ tsú² ñí¹ lá² má¹lí³² jáun².

17 Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³ngái³:

—Tiá² ñí²uó³² nia²¹ zian² yáh³.

Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ juánh³ hnú² ní², hi³ tiá² ñí²cuonh² nú² zian²; 18 quí¹ hñá³ yáh³ ñí²cuonh² hnú² má²ca³lí³ zian², tí³la³ tsá² ñíh³ nú² quiúnh¹ ta³né³² né³, jun³juáh¹³ ñí²cuonh² yáh³ nú² hí³. Jáun² né³, jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² ní².

19 Jmí¹ ca³náí³² jáun² tsá²mi³ hí³ jáí¹³ ní² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², má²ca³lí³tsin² jná¹³ hi³ hnú² bíh¹ lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³². 20 Né³² né³, dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ tsá² hín¹³ jnoh¹ hué³² Samaria lá² ca³ma³tsú² ma³jónh³² Dió³² tsí³ máh³ lá² jmí¹tin²; tí³la³ hnoh² né³ tsá² judíos juáh³ náh² hi³ jmáh³la³ já¹ juú² Jerusalén bí¹ néh¹ lí¹³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³².

21 Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²mi³, tionh² ta²¹ jáí¹³ lá²: Hi³ má²chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ tiú²uú² lí³ hniáuh³² yáh³ hi³ ñá¹táunh¹ náh² tsí³ máh³ ní², ho³ hi³ cuá¹táunh¹ náh² já¹ juú² Jerusalén hi³ cuá¹ma³tsú¹ ma³jónh²¹ náh² Dió³² Jméi² dí².

22 Hnoh², tsá² hín¹³ tí³ hué³² Samaria lá², hí¹juáh³ tiá² re² cuóun³² yáh³ náh² Dió³² Tsá² ma³tsú¹ ma³jónh²¹ náh²; tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, re² bíh¹ cuóun³² jnoh¹ Dió³² Tsá² ma³tsú¹ ma³jónh²¹ jnoh¹, quí¹ ja¹ quióh²¹ tsá² judíos bíh¹ cua³han³ Tsá² liáu³².

23 Quí¹ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmái¹, hi³ tí³tsóh³dí¹ ta³né³² má²cá²chó³² jmái¹ jáun², la³ cun³ jmái¹ hi³ jí³lin² tsá² cu³tí³ má²tsú² má²jónh³² Dió³² má²lí¹³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Jméi² dí² cáun² hi³ hú¹tá¹ tson² cu³tí³ cun³quionh³ hi³ ma³hau³ Jmí²chí³ Chun¹; quí¹ tsá² la³ hí³ bí¹ tí³tsóh³ hnah² Jméi² dí² hi³ lí¹³ ma³tsu³ ma³jáuh³². 24 Dió³² bíh¹ jan² Tsá² lín³ Jmí²chí³; hi³ jáun² tsá² má²tsú² má²jáuh³² né³, hniáuh³² bíh¹ hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² cáun² hi³ hú¹tá¹ tson² cu³tí³, cun³quionh³ hi³ ma³hau³ Jmí²chí³ Chun¹.

25 Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Né¹ jnoh¹ hi³ já³² jan² Tsá² zen³ Dió³², Tsá² téh³ tsú² Cristo; hi³ jáun² Tsá² hí³ lí¹³ ma³ta² re² tin² la³jí³² ñí¹con² jnoh¹ ní¹ má¹cuán².

26 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ la³², Tsá² má²dí¹hléh²³ ná¹ ñí¹con² hnú².

27 Tá¹la³ jáun² né³, cua³tanh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hi³ jáun² lí¹ ca³ta³ ná¹jíe³² bíh¹ tsú² jmí¹ ca³jíe³ hi³ cuá¹liéinh³² Jesús tsá²mi³ hí³. Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tia³ tsí³ hi³ ngáih³² tsá²mi³ hí³ ní¹juáh³ he³ dá² hnió³, sa³jun³ ca³chá³ tsú² siáh³ tiá³ tsí³ hi³ ngáih³² Jesús: “¿He³ dá² ná¹juónh³² hnú² quiúnh¹ tsá²mi³ ní²?”

28 Hi³ jáun² jmí¹jáun² bíh¹ ca³zih³ tsá²mi³ hí³ tsú¹liáh² quioh²¹, hi³ ngah³ tí³ já¹ juú², hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsáu² la³ lá²:

29 —Ñá²taunh¹ náh², ñá²jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² Tsá² má²lí²zéi³² jná¹³ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²cá²jmú³² ná¹. Tiá² hin² ñí³² hí¹ Tsá² lín³ Cristo Tsá² ó³².

30 Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² juú² jáun², hi³ ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús.

31 Tá¹la³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús jein³² má³², hi³ juáh³ la³ lá²:

—Tí³², quiéih³ ca³lá² má³² quiú¹³.

32 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³ngái³ la³ lá²:

—Zia³² bíh¹ cáun² má³² hi³ lí¹³ cuh²¹ jná¹³, cáun² hi³ tiá² cuin² hnoh².

33 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ ngáih³² rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ zian² tsá² má²cuá²can³² má³² hi³ cuh³ tsú² juáh¹³?

34 Tí³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Má³² quion²¹ jná¹³ lí³ la³ lá²: hi³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Tsá² ca³ze³ bíh¹, jí³ hi³ má¹hián¹³ jná¹³ siáh³ ta²¹ quioh²¹ tsú². 35 Hnoh² dá² juáh³ náh² la³ lá²: “Cónh³í¹ quiún³ zih² máh³ hniáuh³² hi³ ló³² la³ cun³ hi³ jná¹”; tí³la³ jná¹³ né³ juanh³²: Sá¹ni² jéinh¹ dú¹ náh² máh¹ tí³ la³ ó³² neh²¹, ta³né³² bíh¹ má²ca³láu², jáun² má²lí¹³

bíh¹ caun¹³ tsú². 36 Tsá² jmu² ta²¹ hi³ caun² hi³ ca³láu² jáun² né³ he² hmah²¹ quioh²¹, hi³ má³ hi³ caun² tsú² jáun² né³ tsá²toh³ ñí¹ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ jáun² tsá² jñi³² má³ lí³ hiún² tsí³ cu³lí²¹ la³ má²quionh³ tsá² jieih³². 37 Qui¹ jú¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh²³ tsú² jáun²: “Tsá² siánh³ bíh¹ jñi³², hi³ tsá² siánh³ bí¹ caun²”. 38 Jná¹³ má²lí²zéi³² hnoh² hi³ cuá¹quiaun² náh² cáun² hi³ tiá² huá² ta²¹ lí²quiánh² náh²; la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ tsá² siánh³ bí¹ ca³jmú³ ta²¹, hi³ jáun² hnoh² né³ cáun² má²tonh²¹ náh² hná¹ ta²¹ hi³ má²he² hná¹ quioh²¹ tsá² hi³ bíh¹.

39 Juóun³² lín³² bíh¹ tsá² juú² zian² hué³² Samaria jáun² ca³tanh² ta²¹ Jesús cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³ma³tson² tsá²mi³ hí³ jē¹ jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Má²lí²zéi³² jná¹³ tsú² la³jí³² la³ cun³ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³”. 40 Hi³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hín¹³ hí³ tí³ Samaria ñí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús né³, jlánh¹ ca³hiu³ ca³mí³ dí² hi³ cuá³² tsú² juú²co¹ dí². Jáun² Jesús né³ ca³cuá³ tun³ jmá¹ já¹ juú² jáun², 41 hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ juóun³² tsáu² ca³chá³ bíh¹ cáun² tsí³ jmí¹ ca³nái³² jáun² jái¹³ hi³ hleh³² hnga² Jesús. 42 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá² lí²juah²¹ hnú²la³ jáun² yáh³ má²taunh²³ jnoh¹ ta²¹ ta³né³², qui¹ ja³bí¹ hmóu³² yáh³ jnoh¹ má²lí²nái¹³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú², jí³ hi³ má²né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ cu³tí³ bíh¹ Tsá² ní² lín³ Tsá² líón³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

Jesús jmah²³ jon² jan² tsá²cuú² tsá²ta³re²¹

43 Jmí¹ la³ má²jau³ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús hué³² Samaria jáun², hi³ ngah³ siáh³ tí³ hue¹³ Galilea. 44 Qui¹ hnga² Jesús ca³juáh³ hi³ jan² tí³² jē¹ Dió³² tiá² hin² quiú² jéi²³ yáh³ juú²co¹. 45 Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chánh²¹ dí² hué¹³ Galilea né³, ca³he³ bíh¹ tsá² hí³ re², qui¹ ja³bí¹ jmí¹ má²ñí¹taunh¹ yáh³ tsá² hí³ *Jmí¹hién¹ tí³ já¹ juú²

Jerusalén, hi³ jáun² jmí¹ má²ca³jé³ bíh¹ tsú² la³ji³² hi³ ca³jmú³ Jesús tá¹la³ jmá¹ jáun².

46 Jáun² jmí¹ li²¹ jáun² né³ ngah³ Jesús já¹ juú² Caná hín¹³ tí³ Galilea, ñí¹ ca³jmú³ tsú² jmí¹tin² hi³ jmí² jma³ lan³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³. Hi³ já¹ juú² Capernaum né³, jmí¹ zian² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹; tsá² hí³ jmí¹ tsáun¹ jan² jon². 47 Jáun² jmí¹ ca³li³ ñí³² tsá² hí³ hi³ má²cuanh³² siáh³ Jesús hué¹³ Galilea hi³ jmí¹ hún¹ tí³ Judea, jmí¹jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jien¹³ dí² tsú², hi³ ca³ñí¹hiú² ñí¹mí² dí² hi³ tsó³² Jesús hñú¹³ dí² hi³ tsa³jmah¹ jon² dí² tsá²jmí¹ má²ñí¹jún³ cu³tí³. 48 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jun³ tsá² zia³² hi³ táunh¹³ ta²¹ yáh³ hnoh² ní¹juáh³ hi³ tiá² jieh²¹ náh² li²¹ ji³ hua³jueh³² ní² siáh³.

49 Jáun² tsá² joh¹ re²¹ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², ña³² tiá³ tia³juí³² ñeh² bíh¹ hi³ jún³ jón³² jná¹³.

50 Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Cuánh² hñuh³², zian² bíh¹ jónh³² hnú² re² tin².

Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³taunh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ má²li²juáh³ jáun² Jesús, hi³ jáun² ngah³ hñú¹³. 51 Hú¹ juí³² jáun² né³, ca³jeh² tsú² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹, tsá² ca³huén² hí³ hi³ tsa³can³² já¹³ hi³ zian² bíh¹ jon² tsú² re² tin².

52 Hi³ jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³ hi³ hín² la³nió¹ lan³ jon², jáun² tsá² joh¹ tsú² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jmí¹ la³nió¹ quiau³ tí³ ca³hláu³ cháu³ bíh¹ ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú².

53 Jáun² jmí¹jáun² ca³li³tsin² tsá²ñuh² hí³ hi³ tí³tsóh³dí¹ jmí¹jáun² bíh¹ ca³juáh³ Jesús la³ lá²: “Zian² bíh¹ jónh³² hnú² re² tin²”; hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³tanh² tsá² hí³ ta²¹ Jesús la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³.

54 Hi³ ní² bíh¹ ñí¹ má²tun³ li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ Jesús hué¹³

Galilea jmí¹ cuanh²¹ hi³ ñéi¹ jáun² tí³ hue¹³ Judea.

5

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma² tí³ Betzata

1 Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³ ca³jmú³ tsá² *judíos cáun² jmá¹ quioh²¹, hi³ jáun² Jesús ñéi¹ tí³ Jerusalén. 2 Já¹ juú² jáun² né³, ñí¹ má²janh² ho³hñú¹³ ñí¹ téh²³ tsú² “Ho³hñú¹³ quioh²¹ *Já¹ziáh²”, ñí¹ jáun² jmí¹ nio¹ cáun² jmí²táu² hi³ téh²³ tsú² Betzata cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo; ñí¹ jáun² jmí¹ zia³² hñá³ ñí¹ lí³ ñí¹hñú³. 3 Juóun³² lín³² bíh¹ tsá² tsáun¹ jmí¹ tionh¹ hué³² ñí¹ jáun², la³ cun³: tsá² ten³, tsá² hliánh², ji³ tsá² hma² ní² siáh³, [hi³ jmí¹ ná¹jan³² tá¹la³ juá³ jmá² jáun². 4 Quí¹ ma³ cónh³ la³ jáun² bíh¹ jmí¹ ja³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³juá³² jmá², hi³ jáun² ní¹ má¹li³² jáun² bíh¹ lí³ua³ jan² tsá² hí³ la³ñí¹ chu³ jmá² lí¹³ lan¹³ ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² mí¹uí³ hi³ zian² tsú².] 5 Ñí¹ jáun² jmí¹ rón²¹ jan² tsá²ñuh² tsá² má²tí³ quiú³quia³jña³ mii² hi³ tsáun¹. 6 Jáun² Jesús ca³jien³² tsá² hí³ hi³ rón³² ñí¹ jáun², hi³ jáun² jmí¹ ca³li³tsin² dí² hi³ má²ngau³² mii² bíh¹ la³ tsáun¹ tsú², hi³ jáun² ca³ngái³ dí² la³ lá²:

—¿Hnúh¹ hnú² lan¹³?

7 Jáun² tsá² tsáun¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², tiá² hin² zian² yáh³ hi³ taunh¹³ jná¹³ hñú³ jmí²táu² ní² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³juá³ jmá². Quí¹ ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² hi³ má²ca³li³hnó³² jná¹³ hu²¹ chu³ jmá², tsá² siánh³ bíh¹ tín² lí²jan²¹ hi³ hí²³ la³ñí¹.

8 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—Náu², ziaúh¹ jmu² quián¹³, ngí¹.

9 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³lan³ tsá²ñuh² hí³, hi³ jáun² ca³caun² jmu² quioh²¹ hi³ ca³ma³liáu³² ngí³². Tí³la³ *jmá¹ hi³ tionh² tsú² tie³ bíh¹ jmá¹ jáun²; 10 hi³ jáun² tsá² judíos tsá²

ná¹ñí¹ ca³záih³ tsá² má²lain³² hí³ lá³ lá²:

—Hóh³², já² jmái¹ nio² tie³ bíh¹ né³², cun³ tiá² ca³tin¹ bíh¹ hnú² hí³ ñí¹quiánh¹ jmu² quián¹³.

11 Jáun² tsá²ñuh² hí³ né³ ca³ngái³, hí³ ca³juáh³:

—Tsá² lí²jmu³ hí³ lan³ bíh¹ jná¹³ lí²juáh³: “Quiaun² jmu² quián¹³, ngí¹”.

12 Hí³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngáih³ tsá² má²lain³² hí³ lá³ lá²:

—¿Hin² tsánh² tsá² hí³ hí³ lí²zéi³² hnú²: “Quiaun² jmu² quián¹³, ngí¹”?

13 Tí³la³ tsá² má²lain³² hí³ né³, tiá² jmí¹ ñí³² yáh³ hin² dá² tsánh² lí²jmu³ hí³ lan³ dí², quí¹ ca³quiónh³² bíh¹ Jesús ja¹ tsá² juóun³² lín³² jmí¹ tionh¹ hí³ có³² jmí²táu² jáun². 14 Jmí¹ lí¹cáin² pih²¹ jáun² né³, ca³jenh² siáh³ Jesús tsá²ñuh² hí³ hñu³ cuáh³² chín¹, hí³ jáun² ca³záih³ dí² lá³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, né³² má²lain¹ nú²; hí³ jáun² né³, ha³ lí²uú² jmú² tso³, quí¹ ní² lí¹ cá¹quiúnh²¹ nú² cáun² hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ lá³ cónh³ bíh¹ hí³ jmí¹ zian² nú².

15 Jáun² tsá² hí³ né³ ngah³ jmí¹ lí²¹ jáun², hí³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hí³ Jesús bíh¹ lá³ ca³jmú³ hí³ lan³ dí². 16 Cun³ñí¹ hí³ má²lí²jmu³ jáun² hua³jueh³² jmái¹ nio² tie³ bíh¹ Jesús, hí³ jáun² má²hnauh² tsá² judíos hí³ quioh²¹ tsú² hí³ ma³tsau¹³. 17 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³ lá³ lá²:

—La³ má²jmu² jáun² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ ta²¹, hí³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ jmu² ta²¹.

18 Hí³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ ca³lí³hnió³ bíh¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hí³ jngah³, quí¹ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ hí³ tiá² jmí¹ má²tí³² tsú² liei²¹ hí³ ca³tí²¹ jmái¹ nio² tie³ yáh³, quí¹ jí³ hí³hliá² jmí¹ jmu² dí² jáun² cá²ren² quionh³ Dió³² bíh¹, hí³hliá² jmí¹ juáh²³ dí² jáun² hí³ hnga² Dió³² lín³ Jméi² dí².

Jái¹³ hí³ ho² Jon² Dió³²

19 Hí³ jáun² Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³ lá³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ hí³ juah³² jná¹³ lá² ñí¹con² hnoh², hí³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ lí¹³ jmu³ Jon² Dió³² lá³ cun³ hí³ lí¹ cháunh²³ chí¹ hnga²; ñí¹ jí²¹la³ tí³ jmu² tsú² lá³ cun³ hí³ jie²³ hí³ jmu² Jméi² bíh¹. Quí¹ la³jí³² lá³ cun³ hí³ jmu² Jméi² tsú², lá³ jáun² bíh¹ jmu² tsú² siáh³ hnga². 20 Quí¹ hnio³ bíh¹ Dió³² Jon², hí³ jáun² hieh³² dí² ca³la³ jí³² hí³ jmu² dí² hnga²; hí³ né³bí¹ hieh²¹ dí² siáh³ ta²¹ hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cáu² jueh³², hí³ ca³la³ hí³ lí¹ tsa³cáun² lín³² bíh¹ honh² hnoh² lí¹³. 21 Quí¹ hí¹ lá³ tí³ tin² yáh³ tsú² jmu³ siáh³ hí³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tsú² hí³ zian² siáh³, la³jmí¹ tin² jáun² Jméi² tsú². 22 Quí¹ jun³juáh¹³ Dió³² Jméi² yáh³ tsú² rá²tsi³² héih³² ñí¹con² tsáu², quí¹ tí³la³ jo³cuo² Jon² bíh¹ Dió³² má²ca³chá³ ta²¹ jáun², 23 hí³ jáun² la³jin³² tsáu² lí¹³ ma³quien² Jon² Dió³² la³jmí¹ má²quien² tsú² hnga² Dió³² Tsá² lín³ Jméi². Jáun² ní¹juáh³ tsá² tiá² má²quien² Jon² Dió³², hí³ jáun² sa³jun³ má²quien² yáh³ tsá² lá³ hí³ Dió³² Tsá² ca³zen³ Tsá² hí³.

24 ”Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh²: Lí³ua³ jan² tsá² náí³² re² jái¹³ hí³ juah³² jná¹³, hí³ tanh² tsú² siáh³ ta²¹ Tsá² ca³ze³ jná¹³, tsá² lá³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian² lá³ cun³ jmí¹hi³nio²; hí³ jáun² tiá² héih³² tá¹tsin¹ yáh³ tsú², quí¹ má²ca³nga² bíh¹ tsú² ñí¹ jmí¹ lí¹³ jún³, hí³ jáun² hú¹tá¹ má²zian² bíh¹ tsú² hí³ hmai²¹. 25 Juo³ jná¹³ siáh³ hnoh² jú¹ tson² lá², hí³ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmái¹, hí³ tí³tsóh³dí¹ ta³né³² má²cá²chó³² jmái¹ jáun², hí³ tsá² ná¹jún¹ ne³ hí³ hléh³² Jon² Dió³²; hí³ jáun² tsá² ne³ né³, lí¹³ zian². 26 Quí¹ la³jmí¹ quian³² Dió³² Tsá² lín³ Jméi² pí³ hí³ jmu² hí³ lí¹³ zian² tsáu², ja³bí¹ lá³ jáun² ca³cuéh³ tsú² Jon² jái¹³ hí³ quian³² siáh³ pí³ hí³ jmu³ hí³ lí¹³ zian² tsáu²; 27 hí³ jáun² má²ca³cuéh³ dí² siáh³ jái¹³ hí³ ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsáu², quí¹ cun³ñí¹ hí³ hí³ bíh¹ lín³ Jon²

tsá²mi³cuóun². 28 Ha³ lí² cui¹ cha³cáun²
hoh² náh² hi³hliá² má²lí²juáh³² jná¹³
la³ ní², qui¹ chau²¹ bíh¹ jmáí¹ hi³
la³jín³² tsá² ná¹jún¹ ne³ hi³ hléh³²
tsú², 29 hi³ jáun² tsá² hi³ né³, huén³²
tá²hón³² quioh²¹. Lí³ua³ jan² tsá²
ca³jmú³ hi³ chu²¹ né³, jenh¹³ hi³ lí¹³
zian² cun³ jmí¹hi³nio²; tí³la³ ní¹juáh³
tsá² ca³jmú³ hi³ hlah³ má¹ná¹, jenh¹³
hi³ tá¹tsin¹ héih³² hlah³ bíh¹.

Lí² lin¹ bíh¹ hi³ tson² ho² Jesús jái¹³

30 "Tiá² lí¹³ yáh³ jmu¹ jná¹³ hí¹ cáun²
hi³ cháunh²³ chin³² huen². Jná¹³ dá²
rá²tsi³² ná¹ héih³² la³ cun³ lí³ héih³²
hi³ ja³² ní¹con² bíh¹ ná¹; hi³ la³ cun³
ca³tí²¹ bíh¹ siáh³ rá²tsi³² jná¹³ héih³²,
qui¹ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ la³ cun³ hi³
hnó³² huen², tí³la³ jná¹³ dá² jmu² la³
cun³ hi³ hnió³ [Ñuh³² ná¹] Tsá² ca³ze³
bíh¹. 31 Sá¹jmí¹ hi³ jí³²la³ huen² bíh¹
jnë¹³ no² jái¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹ huen²,
hi³ jáun² tiá² lin¹ ní¹ quien² yáh³ la³
cun³ hi³ juah³² jná¹³ jáun²; 32 tí³la³
zian² bíh¹ jan² tsá² siánh³ hi³ lín³ tsá²
nau³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³, hi³ jná¹³
ño¹ hi³ quien² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³
tsá² hí³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. 33 Hnoh² dá²
ca³zen² náh² tsá² ca³ñí¹ngah¹ Juan²
tsá² zion² hí³ tsáu² jmáí² ní¹juáh³ hin²
tsánh² dí², hi³ la³jí³² la³ cun³ hi³
ca³ngáí³ hi³ né³, jú¹ tson² bíh¹ jaun³².
34 Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² jú¹ tson² hi³
jáun², tiá² jmu² yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³
hi³ quien² lín³² jú¹ tson² hi³ hleh³²
tsá²mi³cuóun² hi³ ca³tin¹ jná¹³; jí³²la³
tí³ juanh³² jná¹³ jái¹³ ní² hi³ jáun² lí¹³
liáun³ hnoh² bíh¹. 35 Juan² hí³ dá²
jmí¹ lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² hi³ jmí¹
tai³² joh¹ quioh²¹, hi³ jáun² hnoh² né³
ca³lín¹³ hi³ má¹hiúnh¹³ cu³tiá³ honh²
hi³ ca³tí²¹ joh¹ hi³ jmí¹ quian³² tsú²
jáun². 36 Tí³la³ zia³² bíh¹ cónh³í¹ cáun²
lí²¹ hi³ hie³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³,
hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ hi³
ca³juáh³ jáun² Juan². Qui¹ cun³ quionh³
la³jí³² ta²¹ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³, la³ cun³
ta²¹ hi³ ca³cué³ Ñuh³² jná¹³ hi³ jmu¹,

má²lí²lin¹ hi³ tson² bíh¹ ca³ze³ jná¹³
Ñuh³². 37 Ja³bí¹ hnga² Ñuh³² jná¹³ Tsá²
ca³ze³ hí³ má²ca³cué³ siáh³ jú¹ tson²
hi³ ca³tin¹ jná¹³, uá¹jinh¹ hí¹ cónh³
tiá² má²ca³niéih² hnoh² ho³ tsú² hi³
hleh³², hi³ sa³jun³ má²ca³jien¹ náh²
tsú² siáh³. 38 Cun³ tiá² má²cá²hienh³²
bíh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú² hñu³ honh²
hnoh², qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² tanh²³
yáh³ hnoh² ta²¹ Tsá² ca³zen³ tsú² hí³.
39 Jlánh¹ re² ná¹quí² ná¹hih³² hnoh² Sí²
quioh²¹ Dió³² ca³la³ huán¹ táí³² cu³tí³,
qui¹ hi³ hen² honh² náh² hi³ ñí¹ jáun²
lí¹³ chanh¹ náh² he³ lánh³ rón³² lí¹³
zian² náh² la³ cun³ jmí¹hi³nio²; tí³la³
tí³tsóh³dí¹ ñí¹ Sí² jáun² yáh³ rá¹hleh³²
jái¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³, 40 hi³ má¹lí³²
jáun² né³, sa³ tiá² hnáuh² bí¹ náh² hi³
ñá¹táunh¹ ní¹con² jná¹³, hi³ jáun² jmí¹
lí¹³ zian² náh² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

41 "Ha³ tiá² hniá¹ yáh³ jná¹³ hi³ tsáu²
ma³quien² ná¹, 42 qui¹ tí³la³ cuóu³²
bíh¹ jná¹³ hnoh², hi³ ño¹ jná¹³ siáh³
hi³ jun³ tsá² hno³ Dió³² yáh³ hnoh².
43 Jná¹³ dá² cuan³ ná¹ cha¹³ Ñuh³²,
tí³la³ hnoh² né³, tiá² he²³ yáh³ hnoh²
jnë¹³; tí³la³ né³² né³, ní¹juáh³ cuan³
jan² tsáu² hi³ ca³tin¹ hnga², né³²
cánh³ bíh¹ hen¹³ náh² tsá² la³ hí³.
44 Ní¹juáh³ cá² ñí¹ ná¹hen² honh² náh²
hi³ má¹quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján²
bíh¹, hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ hnáuh²³ yáh³
náh² he³ lánh³ rón³² jmí¹lí¹³ ma³quien²
Dió³² hnoh², lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³
táunh¹³ hnoh² ta²¹? 45 Ha³ lí² lí¹ cui¹
lín¹³ náh² hi³ jná¹³ ní¹chá³ tsáuh³ náh²
ñí¹con² Ñuh³²; qui¹ hnga² bíh¹ hla¹
Moisés tsá² ca³héih³ náh² hi³ honh²
ñí¹con² tí³ tsa³hna³ hnoh². 46 Qui¹
sá¹jmí¹ hi³ táunh²³ hnoh² ta²¹ la³ cun³
jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Moisés
dúh¹, hi³ jáun² ja³bí¹ jmí¹ taunh¹³ bíh¹
náh² uá²jai³² ta²¹ jná¹³, qui¹ hi³ bíh¹
ca³hléh³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. 47 Tí³la³
ní¹juáh³ hí¹juáh³ jé¹ tsá² hí³ yáh³ tiá²
ta²¹ táunh²³ hnoh², hi³ jáun² né³, tiá¹³
bíh¹ tiá³ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³ cun³
hi³ juah³² jná¹³.

6

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44;
Lucas 9:10-17)

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ hi³ téh²³ tsú² jáun² Galilea, hi³ ja³bí¹ téh²³ tsú² siáh³ Tiberias. 2 Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ja³taunh²¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús, quí¹hliá² má²ca³jíe³ tsú² hua³jueh³² hi³ jmu² dí², hi³ jmah²³ dí² tsá² tsáun¹. 3 Jáun² jmí¹ jáun² ca³ñí¹uu³² Jesús cáun² máh³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³cuá³ quionh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con². 4 Má²janh² bíh¹ má²he² jmái¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹ jmí¹ jáun², jmái¹ hi³ jmu² jáun² tsá² *judíos. 5 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ Jesús hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² hí¹ja³taunh¹ chí¹cáin² cu³hna²¹ dí², jáun² ca³záih³ dí² Pí²liéi¹ la³ lá².

—¿Ha³ jinh¹ lí¹³ lá¹³ dí² má³² hi³ cuh³ la³ jín³² tsá² ní² juáh¹³?

6 La³ ní² ca³juáh³ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² hnió³ dí² hi³ ca³ hi³ lan³ Pí²liéi¹ bíh¹, quí¹ jmí¹ má²ñí³² bíh¹ Jesús hnga² he³ lánh³ jmu³. 7 Hi³ jáun² Pí²liéi¹ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hí¹juáh³ tun³ nio² hñá³láu³ héih³² que³ *cú¹tiáu² yáh³ tiá² lain²¹ hi³ lá¹³ dí² *hí³ cuú²miih²¹ hi³ cuh³ la³ jín³² tsá² ní², uá¹ cun³ hi³ jmí¹ cuh³ tsú² ma³píh²¹.

8 Jáun² Tre²¹ rainh²¹ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, jan² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú², ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

9 —Lá² zenh² jan² ñú²míh¹ hi³ dí¹quian³² hñá³ hi³ cuú²miih²¹ cebada, la³ má²quionh³ gon³ hma²¹. Tí³la³ ¿he³ dá² rón³² hi³ ní² hi³ ca³tin¹ juóun³² lín³² tsá² tionh² lá²?

10 Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³ ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Zéih³ ca³la³ jín³² tsá² ní² hi³ cú¹ tiánh² hué³².

Ñí¹ jáun² jmí¹ tsi²¹ hliáun³ mí¹ñéi², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³tiánh³ cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³ la³ tsá²ñuh². 11 Jmí¹ jáun²

ca³zanh³ Jesús hí³ cuú²miih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ [ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con², jáun² tsá² hí³] ca³tsóh³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² má²tionh² hí³. Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³cuéh³ tsú² tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hma²¹ hi³, hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² siáh³ ñí¹con² tsáu² ní¹juáh³ ha³ la³ cónh³ hnió³ tsú² cuh³. 12 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun² ca³la³ lah³ má³² né³, ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² la³ lá²:

—Cuá²jiéih¹ náh² chí² juoh¹ hi³ má²ziau³², hi³ jáun² tiá² lí¹ tsa³cú³² hí¹ cú¹píh²¹.

13 Ca³jíeh³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³cónh³² quia³tún³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³ quioh²¹ hñá³ hí³ jáun². 14 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² tionh² hí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmu³ jáun² Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tson² bíh¹ cu³tí³, tsá² ní² bí¹ lánh³ *tí³² jè¹ Dió³², tsá² ca³tin¹ hi³ já³² ñí¹ hué²¹ lá².

15 Tí³la³ Jesús né³ ca³lí³tsin² hi³ tsá² hí³ jmí¹ má²hnió³ jau³ chí¹tson³, hi³ jmu³ tsú² hi³ lín³ dí² re²¹, hi³ jáun² ngau³ dí² la³ tí³ tsi³ máh³ hi³ ja³cuá² dí² cú² hnga² tán¹ ñí¹ jáun².

Jesús cuá¹ngí³² ñí¹ jmái²

(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

16 Hi³ jáun² jmí¹ má²ca³zi³² né³, ca³son² tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² Jesús máh³ jáun² hi³ ja³tanh²¹ siáh³ tí³ can³² jmái². 17 Jmí¹ má²zi³² lín³² bíh¹, hi³ tiá² jmí¹ má²jaunh³² yáh³ Jesús tsi³ máh³ jáun², hi³ jáun² taunh³ tsú² cú²jueh³² hñu³ mu² hi³ ca³han³ dí² tí³ jo²¹ jmái² hi³ chá¹tánh¹ tí³ juú² Capernaum. 18 Tá¹la³ jmí¹ ná¹han³² tsú² jáun² jmái² né³, ca³cua³tsi³² chí³ tiá³ lín³² hi³ ca³la³ hi³ cáu³ ma³ cu³ tsin¹ jmí²miih²¹. 19 Jmí¹ má²lí²ngí³² jáun² mu² ñí¹ tí³ cun³ hñá³ ho³ jñéi³ kilómetros né³, jáun² ca³jién³² tsú² Jesús hi³ cuá¹ngí³² ñí¹ jmái², hi³ hí¹ja³² jui³² ñí¹ hí¹tsau³² jáun² mu², hi³ jáun²

jmí¹ jáun² né³, ca³juénh² lín³² bíh¹ tsú².
 20 Tí³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

21 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³lí³ hiún² tsí³ hi³ tanh¹³ Jesús hñu³ mu² jáun²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, né³² cánh³ bíh¹ ca³cháuh³² mu² jáun² hué³² ñí¹ qui³ cuá¹tsauh³².

Jesús hnauh² tsáu²

22 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, tsá² ca³ta³tonh¹ hi³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² ca³lí³tsin² hi³ la³ má²já²tanh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² Jesús quionh³ mu² cáun² tán¹ hi³ jmí¹ rón²¹ jáun²; hi³ ca³lí³tsin² tsú² siáh³ hi³ tiá² la³ ngah³ yáh³ Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con². 23 Tá¹la³ jáun² né³ cua³toh³ siáh³ mu² siáh³, mu² jáun² ca³hué² juú² Tiberias hi³ cua³toh³ có³² ñí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun² hi³ cuú²miih²¹ jmí¹ má²lí²cuéh³² jáun² Tí³² Juo¹³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². 24 Hi³ jáun² dá² jmí¹ ca³jé³ tsá² hí³ hi³ tiá² Jesús zenh² yáh³ ñí¹ jáun², hi³ sa³jun³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con² tsú² tionh², hi³ jáun² ca³taunh³ tsá² hí³ hñu³ mu² jáun², hi³ já¹taunh²¹ tí³ já¹ juú² Capernaum hi³ hnah² Jesús.

Jesús lín³ má³² hi³ cue³² pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio²

25 Jmí¹ ca³cha³taunh¹ jáun² tsá² hí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² né³, ca³jenh² dí² Jesús, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Líh³ dá² cuanh³ hnú² tí³ lá² Tí³²?

26 Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³:

—Hú¹tá¹ cu³tí³ ma³tson¹³ jná¹³ jái¹³ lá² hi³ hnoh² dá² hnauh²³ jná¹³ qui¹hliá² cun³ñí¹ hi³hliá² ca³quíéh³ náh² ca³la³ ca³cónh³² henh¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³hliá² má²ca³há¹ ca³ngí¹³ náh² lí²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² yáh³. 27 Cha³ jmí¹ jmúh¹³ náh² ta²¹ hi³ lí³ zian² náh² má³² hi³ lí¹ tsá², hniáuh³² jmúh¹³ náh² cú²jueh³² hi³ lí³ zian² náh² má³² hi³ jmí¹líh³ tiá²

tsá² bíh¹, hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² náh² la³ cun³ jmí¹hi³nio² yáh³. Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² bíh¹ lí¹³ cué¹³ má³² jáun², qui¹ jná¹³ bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² Ñuh³² hi³ cuá¹chan¹ ná¹ ca³tí²¹ hi³ jáun².

28 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹ hi³ jáun² lí¹³ jmú¹³ jnoh¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ hnió³ Dió³² jmú¹³?

29 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—La³ lá² bíh¹ hnió³ Dió³² jmúh¹³ náh². Hniáuh³² tanh¹³ náh² ta²¹ Tsá² má²lí²zen³ bíh¹ tsú².

30 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ lí²¹ lí¹³ jmúh¹³ nú² hi³ neh²¹ jnoh¹, hi³ jáun² taunh¹³ jnoh¹ ta²¹? ¿He³ ñí¹ ta²¹ lí¹³ jmúh¹³ hnú² [la³ jmí¹ ca³jmú³ jáun² hla¹ Moisés]? 31 Qui¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ ca³cúh² má³² hi³ téh²³ tsú² jáun² maná¹ tá¹la³ jmí¹ tionh¹ tsú² jáun² hué³² quiéin², la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ca³súh³ tsú² má³² hñu³mi³cuú² hi³ ca³cúh² tsá² hí³”.

32 Jáun² Jesús né³ ca³ngái³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jun³juáh¹³ hla¹ Moisés yáh³ tsá² ca³cué³ má³² hi³ ca³súh³² jáun² hñu³mi³cuú², qui¹ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³cué³. Hi³ ta³né³² né³ cue³² tsú² hú¹tá¹ tí³tsóh³ má³² bíh¹ hi³ ja³ hñu³mi³cuú². 33 Qui¹ Tsá² ja³ hí³ hñu³mi³cuú² bíh¹ lín³ hí³ cuú²miih²¹ hi³ cue³² Dió³², hi³ jáun² Tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ lí¹³ zian² tsá² zian² hngá¹máh³.

34 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², cué¹ tiá³ jnoh¹ hí³ cuú²miih²¹ jáun² la³jí³² jmái¹.

35 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ hi³ cuú²miih²¹ hi³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Ní¹juáh³ tsá² ja³² ñí¹con² jná¹³, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² lí¹³ ñí¹cuóunh²¹ tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³

ñí¹con² jná¹³ né³, cun³ tiá² tón³² jmáí¹ lí¹³ bíh¹ hí¹quiéin² tsí³ tsú². 36 Tí³la³ la³ cun³ má²lí²juáh³² jná¹³ ní² má¹ná¹, hnoh² dá² cun³ tiá² ta²¹ taunh²³ bíh¹ náh² jná¹³, uá¹jinh¹ má²lí²jie¹ náh² jná¹³. 37 Quí¹ la³jín³² tsá² chan² Ñuh³² jná¹³ jo³uón³² ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³; hí³ tsá² ja³táunh¹ hí³ ñí¹con² jná¹³ né³, jmí¹líh³ yáh³ tiá² huen¹ jná¹³ tsú² cheih³². 38 Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hñu³mi³cuú² hí³ ja³jmú³² la³ cun³ hí³ tí³² tsin³² huen², tí³la³ jná¹³ dá² ja³ hí³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hí³ hnió³ Ñuh³² ná¹ Tsá² ca³ze³ bíh¹. 39 Hí³ la³ cun³ hí³ hnió³ jáun² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ né³, hí³ jmu¹ jná¹³ hua³hí¹³ la³jín³² tsá² má²ca³chan³ tsú² jo³uón³² bíh¹, hí³ jáun² tiá² lí¹ tsa³hán³ hí¹ jan²; hí³ jáun² ñí¹ ca³táuh³ jmáí¹ né³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hí³ jenh¹³ tsú². 40 Quí¹ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ hnió³ hí³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² ca³la³jín³² tsá² jie²³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹con² Jon² Dió³², jí³ hí³ tanh² tsú² siáh³ ta²¹; hí³ jáun² jná¹³ jmu¹ siáh³ hí³ jenh¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ ca³táuh³ jmáí¹.

41 Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, tsá² judíos ca³ma³liáu³² hí³ ziú² hien² Jesús qui¹hliá² ca³juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ lín³ hí³ hí³ ja³ hñu³mi³cuú²”.

42 Jmí¹jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ dí² la³ lá²:
—¿Haun¹³ juáh¹³ Jesús jon² hla¹ Sé³² bíh¹ ní³² dúh¹? Já² ná¹cuóun²¹ bíh¹ dí² jméi² mí¹ziú¹³ tsú², hí³ jáun² ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² juáh³ tsú² hí³ hí³ néh¹ ja³ hñu³mi³cuú²?

43 Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ha³ lí² ziú² lí² hie³ náh². 44 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ já³² ñí¹con² jná¹³ ní¹juáh³ tiá² la³ má²lí²tié³ yáh³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ ná¹; hí³ jáun² tsá² téh²³ hí³ Ñuh³² jná¹³ né³, jná¹³ bíh¹ jmu¹ hí³ jenh¹³ tsú² ñí¹ ca³táuh³ jmáí¹.

45 Ñí¹ Sí² hí³ ca³jmú³ tsá² ca³lín³ tí³² jē¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hnga² bíh¹ Dió³² ma³tin² ca³la³ jín³² tsáu²”. Jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hí³ la³jín³² tsá² náí³² la³

cun³ hí³ juáh³ Ñuh³² jná¹³, jí³ hí³ lí²tin² tsú² siáh³ la³ cun³ hí³ má²ta² hí³, tsá² hí³ bíh¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³.

46 ”Jun³juáh¹³ hliá² zian² tsá² má²ca³jien³² yáh³ Jméi² dí²; qui¹ jí³²la³ hnga² Tsá² ja³ hí³ ñí¹con² bíh¹ Dió³² má²ca³jie³². 47 Jú¹ tson² cu³tí¹³ juanh³² jná¹³, hí³ lí³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². 48 Quí¹ jná¹³ bíh¹ lín³ hí³ cuú²miih²¹ hí³ jmu³ hí³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². 49 Uá¹jinh¹ dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² ca³cúh² má³² hí³ téh²³ tsú² jáun² maná ñí¹ lí³ hué³² quiéin² jáun² jmí¹tin², tí³la³ cu³ jáun² ca³tsan³ bíh¹ tsú²; 50 tí³la³ jná¹³ dá² hléh²³ hí³ ca³tin¹ hí³ cuú²miih²¹ hí³ ja³ jáun² hñu³mi³cuú² bíh¹. Hí³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cuh³ hí³ jáun² tiá² jún³ yáh³. 51 Huen² bíh¹ jná¹³ lín³ ná¹ hí³ cuú²miih²¹ hí³ jmu³ hí³ lí¹³ zian² tsú², hí³ ja³ jáun² hñu³mi³cuú²; hí³ jáun² ní¹juáh³ tsá² cuh³ hí³ lá² né³, lí³ zian² cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. Tí³tsóh³dí¹ ngú³ quion²¹ bíh¹ jná¹³ lí³ hí³ cuú²miih²¹ hí³ cué¹³ jná¹³ jáun² hí³ ca³tin¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³, hí³ jáun² lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio².

52 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² judíos hí³ ca³juu³ ca³hlénh³ má²tún² hmóu³² hí³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ cué³² tsá² ní² ngú³ quioh²¹ hnga² hí³ cúh¹³ jnoh¹?

53 Jesús né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ ní¹juáh³ hnoh² tiá² cúh¹³ náh² ngú³ quion²¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², jí³ hí³ húh¹³ náh² siáh³ jmí²hán¹ ná¹, hí³ jáun² tiá² lí¹³ yáh³ zian² náh².

54 Quí¹ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ zian² tsú² ní¹juáh³ tsá² cúh² ngú³ quion²¹ jná¹³ jí³ hí³ hính²³ tsú² siáh³ jmí²hán¹ jná¹³; hí³ jáun² jná¹³ jmu¹ siáh³ hí³ jenh¹³ tsú² ñí¹ ca³táuh³ jmáí¹. 55 Quí¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ bíh¹ lí³ hú¹tá¹

ti³tsóh³ má³², hi³ jmí²hán¹ jná¹³ né³ lí³ hú¹tá¹ ti³tsóh³ jmái² hi³ lí²cuoh² tsí³ tsú². 56 Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² cúh² ngú³ quion²¹ jná¹³, ji³ hi³ hính²³ tsú² siáh³ jmí²hán¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ má²cá²cunh³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ má²cá²cunh³ siáh³ quionh³ tsá² hí³. 57 Qui¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ dá², jan² Dió³² Tsá² juú²tsáun² bíh¹; hi³ jáun² jná¹³ né³ zian² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹. Hi³ jáun² la³ jáun² bí¹ siáh³ lí³, hi³ ní¹juáh³ tsá² lí³tú² lí³má³² jmí¹ tsí³ cun³quionh³ jná¹³, jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ bíh¹ lí¹³ zian² tsú². 58 Jná¹³ dá² hléh²³ hi³ ca³ti²¹ hi³ cuú²miih²¹ hi³ ja³ hñu³mi³cuú² bíh¹. Hi³ lá² tiá² lí³ yáh³ la³jmí¹ lí³ má³² hi³ ca³cúh² jáun² dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² jmí¹tin², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cu³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ tsú²; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² cuh³ hí³ lá² má¹ná¹, lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

59 Jesús ca³ma³ta² jái¹³ ní² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ zeh² jáun² já¹ juú² Capernaum.

Jái¹³ jmu² hi³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio²

60 Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² má²tsá²táunh¹ hí³ cu³hna²¹ Jesús jái¹³ ní² né³, jáun² juóun³² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² juóuh³² lín³² bíh¹ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² ní²; jun³juáh¹³ hi³ tú¹ tsa¹³ jnoh¹ má¹tí²¹ yáh³ jái¹³ ní².

61 Ti³la³ Jesús né³ ca³lí³tsin² bíh¹ hi³ tsá² hí³ ná¹juónh²³ hi³ ná¹má²tsan² tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ jáun², jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ja³tsan² honh² hnoh² cun³quionh³ jái¹³ ní²? 62 ¿He³ la³ lí¹³ jaun³² ní¹juáh³ hi³ la³ ca³jién¹ náh² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹uinh³² siáh³ ti³ ñí¹ jmí¹ cuá³ jmí¹tin²?

63 Hnga² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú²; qui¹ ha³ tiá² lín¹ ñí¹ jmu² ta²¹ yáh³ ngú³. Hi³ la³ji³² jái¹³ hi³ má²lí²hléh³ jná¹³ ní² né³, hie³²

jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Jmí²chí³ hí³ bíh¹, ji³ hi³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ lí¹³ zian² tsú² cu³tí³. 64 Ti³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ ma³ jan² hnoh² hi³ tiá² má²nio² cáun² honh² náh².

La³ ní² ca³juáh³ Jesús qui¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jmí¹ má²ñi³² bíh¹ tsú² la³ cun³ jmí¹tin² hin² tsánh² tiá² ta²¹ taunh³², hi³ hin² tsánh² tsa³jiénh³ dí². 65 Jáun² ca³juáh³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Já² jáun² yáh³ má²lí²juáh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ já³² ñí¹con² jná¹³ ní¹juáh³ hi³ tiá² té³ hnga² Ñuh³² jná¹³.

66 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ juóun³² tsá² jmí¹ hain²¹ hí³ ti³ con² Jesús ca³jính³² hi³ tiú²uú² ca³ñi³táunh¹ yáh³ quionh³ dí². 67 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ngái³ Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² hnáuh² cuá¹tánh¹?

68 Ti³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hnú² Ti³², ¿hin² dá² ti³ ñí¹con² lí¹³ tsáu¹³ jnoh¹? Qui¹ hnú² bíh¹ Tsá² quiánh¹ jái¹³ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio². 69 Hi³ jnoh¹ né³ má²ca³táunh¹³ ta²¹, hi³ má²ca³lí³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ lín³ nú² Tsá² chun¹ joh¹ Dió³².

70 Jáun² né³ Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ huen² jná¹³ ca³quiánh³² hnoh² tán¹ quian³tun³ náh² dúh¹? Ti³la³ cun³ jáun² zian² bíh¹ jan² tsá² hláih¹ ja¹ quián¹³ hnoh² ní².

71 Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³hléh³ tsú² hi³ ca³tin¹ Judas jon² Sí¹mu²¹, tsá² ja³ hí³ ti³ juú² Queriot bíh¹, qui¹hliá² Judas hi³ bíh¹ tsá² jiénh³ Jesús, uá¹jinh¹ hí³ jmí¹ lín³ jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú².

7

Tiá² ta²¹ taunh² tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús

1 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, jmí¹ cuá¹ngi³² Jesús ti³ hué¹³ Galilea; tiá² jmí¹ hnió³ yáh³ tsú² hi³ tsa³ngí² siáh³

ti³ Judea, qui¹hliá² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ hnauh² ñí¹ jáun² hi³ hnió³ jngah³. 2 Ti³la³ má²janh² bíh¹ jmí¹ má²he² hi³ ti²¹ jmái¹ quioh²¹ hñú³reh³, cáun² jmái¹ hi³ jmu² tsá² judíos. 3 Jáun² né³, tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús ca³juáh³ la³ lá² ñí¹con²:

—Ha³ lí²uú² ñí³ ñí¹ lá², cua³² ti³ Judea, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² hnú² tionh² ñí¹ zio¹ lí¹³ jie³ uá²jai³² la³ cun³ hi³ jmuh³² nú². 4 Qui¹ ní¹juáh³ jan² tsá² hnió³ hi³ lí³ cuóu³² tsáu², jáun² tiá² jmu² yáh³ tsú² ñí¹ tiá² hin² nga³ jie³² la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu². Hi³ cun³ñí¹ hi³ jmuh³² hnú² ta²¹ la³ ní² né³, jáun² ñí¹ ta³ ñí¹ ca³la³ ji³lin² tsáu² bíh¹ hniáuh³² cuá¹jmuh³ hnú².

5 Ca³juáh³ tsá¹ dá¹jon²¹ tsú² la³ ní², qui¹hliá² sa³jun³ jmí¹ ná¹tanh² yáh³ tsá² hí³ ta²¹ Jesús. 6 Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmái¹ quion²¹ jná¹³, ti³la³ hi³ ca³tin¹ hnoh² má¹ná¹, cáun² chu²¹ bíh¹ lí³ua³ cáun² jmái¹ lín²³ hnoh². 7 Qui¹ tiá² lí¹³ yáh³ jmu³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hau² hnoh²; ti³la³ jná¹³ bíh¹ hau² tsú², qui¹hliá² jná¹³ bíh¹ chú² jñéh³² ná¹ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² la³ji³² hi³ hlah³ hi³ jmu². 8 Jáun² né³, cuá²táunh¹ dá² hnoh² jmái¹; ti³la³ jná¹³ ha³ tiá² má²ñé¹ yáh³, qui¹ ha³ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmái¹ quion²¹ jná¹³.

9 Hi³ jmí¹ má²lí²zéih³² dí² tsá² hí³ la³ ní² né³, ca³ta³cua¹³ bíh¹ dí² hué¹³ Galilea.

Jesús hún¹ jmái¹ quioh²¹ hñú³reh³

10 Ti³la³ jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ngau³ Jesús chí¹cáin² cu³hna²¹ tsá² hí³ rainh²¹, ti³la³ ta³ conh¹ bíh¹ ngau³ tsú² má¹ná¹. 11 Tá¹la³ jmái¹ jáun² né³ jmí¹ hnauh² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ quioh²¹ tsú², hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ jinh¹ zenh² tsá²ñuh² hí³ juáh¹³?

12 Hi³ ja¹ tsáu² né³ jmí¹ zian² juóun³² tsá² jmí¹ ná¹juónh²³ hi³ ca³tin¹ hí³ dí². Ma³ jan² tsáu² jmí¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—Jan² tsá² chun¹ bíh¹ hí³.

Ti³la³ ma³ jan² né³ jmí¹ ná¹juáh²³:

—Ha³ tiá² jáun² yáh³, ti³ lí¹ má²can² tsáu² bíh¹ tsá² hí³.

13 Ti³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ ja³² tsí³ hi³ juónh³ chú¹ja²¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsú², qui¹ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ juénh² tsú² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹.

14 Chu³jo² jmái¹ jmí¹ má²ti³ la³ cun³ jmí¹ ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² chin¹, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsáu².

15 Hi³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, jáun² ca³qui³ ca³ngáih³ dí² tsá²ján² tsá²ján²:

—¿He³ bí¹ lánh³ rón³² lí³, sa³ hliáun³ lín³² máh³ hi³ ñí³² tsá² ní² ta³ tiá² lín¹ hi³ ca³ma³tin³²?

16 Jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—Jái¹³ quioh²¹ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³ hi³ ma³tin¹³ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ jái¹³ quion²¹ huen² yáh³ ná¹. 17 Ní¹juáh³ zian² tsá² hún¹ hua³jan²¹ hi³ jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jáun² lí³tsin² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ jáun² bíh¹ jái¹³ hi³ ja³ ñí¹con² Dió³² ma³tin¹³ jná¹³ tsáu² ho³lá²dá² jái¹³ hi³ lí¹ chin³² chin³² huen² uá¹ jná¹³ hléh²³. 18 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hleh³² la³ cun³ hi³ chin² chí¹ hnga², tsá² la³ hí³ hleh³² cun³ñí¹ hi³ hniá¹ tsú² hi³ ma³quien² tsáu² hnga² bíh¹ tsú²; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² tion³ hi³ lí³ quien² tsá² lí²ze³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ ján¹ tson² quian³² jú¹ tson², hi³ ñí¹con² tsá² la³ hí³ né³, hí¹ cáun² tso³ tiá² cháuh³² yáh³.

19 ”¿Tiá¹ tson² dúh¹ hi³ hla¹ Moisés bíh¹ ca³cué³ hnoh² liei²¹? Ti³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² ná¹ma³tih²¹ náh² liei²¹ jáun². Qui¹ ¿he³ láih³² sa³ hnáuh² náh² jngah¹³ jná¹³?

20 Jáun² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² ñí¹ jáun² né³ ca³ngái³:

—Jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ ján³ hnú², qui¹ ¿hin² dá² hnió³ jngah³ hnú²?

21 Jesús né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² ca³ja³cáun² honh² náh² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ cáun² pih²¹ ta²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² jmí¹jáun². 22 Tí³la³ sá¹ní² jie³ dú¹ né³: Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ñí¹má¹tih²¹ náh² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, jáun² cáun² *tiuh³² bí¹ náh² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² dáin² jónh³² uá¹jinh¹ tí³tsóh³dí¹ *jmái¹ nio² tie³ bíh¹ ca³chó³² jmái¹ hi³ hniáuh³² cué³² tsú² lí²¹ jáun² quioh²¹ dáin² pih²¹. Ma³tih²¹ náh² héih³² jáun² quioh²¹ tsú² uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ hi³ yáh³ ca³ma³liáu³², qui¹ hi³ jáun² dá² ca³ma³liáu³² tsá²haun³² dí²hioh³ ñú²deh³ bíh¹ náh². 23 Né³² né³, re² bíh¹ ní¹juáh³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hnáuh² náh² hi³ tá¹tonh¹ hlah³ ñí¹con² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² jmuh³² bíh¹ náh² lin¹ ñí¹con² dáin² jónh³² hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹ quioh²¹ tsú². Jáun² né³ ¿he³ láih³² sa³ míh²³ yáh³ honh² náh² ñí¹con² jná¹³ qui¹ cun³ñí¹ hi³ jná¹³ tí³ ca³jmah²¹ ná¹ re² tin² jan² tsá² hliánh² jmái¹ nio² tie³? 24 Ha³ lí²uú² chú¹ uú² ñih²¹ náh² ní¹juáh³ lánh³ jniá³ tsáu², tí³la³ chú¹ ñih²¹ náh² la³ cun³ ca³tí²¹ bíh¹.

Jesús cha³² ha³ jinh¹ ja³

25 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, ma³ jan² tsá² zian² juú² Jerusalén ca³ma³liáu³² hi³ ngaih³² tsá²ján² tsá²ján², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³ tsá² ó³² hnah² tsú² hi³ jngih³juáh¹³? 26 Já² ó³² bíh¹ zenh² tsú² hi³ dí¹hleh³² chú¹ja²¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hi³ juáh³ hí¹ cáun² ñí¹con² tsú². ¿Hí¹ la³ taunh³² uá¹ tsá²tan²¹ ta²¹ juáh¹³ hi³ tsá²ñuh² ó³² lín³ Tsá² zéi¹ Dió³²? 27 Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, né¹ bíh¹ dí² ha³ jinh¹ ja³ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹cuán² hú¹tá¹ Tsá² zéi¹ Dió³² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí³ ñí³² hi³ ha³ jinh¹ ja³ tsú².

28 Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³hléh³ tiá³ tá¹la³ dí¹má²tin² jáun² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Háh³²! ¡jlánh¹ re² la³ ñih¹ hnoh² ha³ jinh¹ ja³ jná¹³ lám¹! Tí³la³ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹ huen², tí³la³ jná¹³ dá² ja³ ná¹ hi³ zéi¹ ná¹ jan² Tsá² tson² jē¹ bíh¹, jan² Tsá² tiá² cuóun³² hnoh². 29 Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cuóun³² bíh¹ ná¹ tsú², qui¹hliá² ñí¹con² hi³ bíh¹ ja³ ná¹; hí³ bíh¹ ca³ze³ jná¹³.

30 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ jmí¹ hnió³ tsáu² jan³ Jesús hi³ tson³; tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tie³ cuo², qui¹ tiá² jmí¹ má²cá²chó³² yáh³ jmái¹ quioh²¹ tsú². 31 Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hi³ ca³taunh² ta²¹ quioh²¹ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ ní¹ má¹cuán² Tsá² lín³ Cristo, ¿hí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ hliáun³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² jmu³ ní¹ má¹cuán² la³cónh³ bíh¹ tsá²ñuh² lá²?

Tsá² fariseos zen² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³quian³ tson³ Jesús

32 Jáun² né³, tsá² *fariseos ca³nái³² la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ Jesús; jáun² hí³ dí² la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³quian³ Jesús hi³ tson³. 33 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cónh³í¹ cú¹pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ ñí²¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hi³ jáun² má¹jáun² má²ñih²¹ jná¹³ tí³ ñí¹ cuá³ Tsá² ca³ze³ ná¹. 34 Ní¹ má¹jáun² né³ má²hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tí³la³ tiá² chauh¹ yáh³ hnoh² jná¹³, qui¹ ha³ tiá² lí¹³ yáh³ cuá¹táunh¹ hnoh² ñí¹ ñí¹ñí²¹ jná¹³.

35 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³juu³ ca³hléh³ tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos quionh³ tsá²ján² tsá²ján², hi³ ca³juáh³:

—¿Hín² máh³ dá² tíh³ tsó³² tsá² ní², hi³ jáun² jnoh¹ máh³ tiú²uú² chanh²¹ dí²? ¿Hí¹ tsó³² dí² ñí¹ tiáunh¹ tsá² judíos tsá² ná¹yanh³² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ hi³ tsa³ma³tin² dí² tsá²cá²jo²¹ hi³ juáh¹³? 36 ¿He³ dá² hnió³ juáh³ hi³ lí²juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tí³la³ tiá² chauh¹ yáh³

náh² jná¹³, qui¹ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ cuá¹taunh¹ hnoh² ñí¹ ñí¹ñí²¹ jná¹³?”

Cua³ ñí¹ rá¹ngí³² jmái² hi³ jmu² hi³ cu³tí³ lí¹³ zian² tsú²
(Hechos 2:2-4)

³⁷ Jáun² jmái¹ hi³ ná¹jueh³² jmái¹ jáun² né³, ca³náu² Jesús hi³ ca³hléh³ tiá³, ca³la³ hi³ chi²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹juáh³ zian² tsá² hí¹quiéin² tsí³, cuí¹ ja³hính² jmái² ñí¹con² jná¹³.

³⁸ Qui¹ ñí¹con² tsá² má²taunh² ta²¹ jná¹³ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ chí¹ñei³² bíh¹ jmí² cua³ hñu³ tsí³ tsú², jmái² hi³ jmu³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ zian² tsú², la³ cun³ qui³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³².

³⁹ Cun³quionh³ jái¹³ ní² ca³lí³hnió³ Jesús juáh³ hi³ né³bí¹ hen³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹ la³jín³² tsá² taunh² dí² ta²¹; qui¹ tiá² hin² jmí¹ má²ca³hián¹³ yáh³ Jmí²chí³ Chun¹ jmí¹jáun², qui¹hliá² tiá² jmí¹ má²ca³lí³ lin¹ yáh³ hi³ quien² Jesús jmí¹jáun².

Ca³ta³ná¹tsoh³ ja¹ quioh²¹ tsáu²

⁴⁰ Jmí¹ ca³nái³² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ja¹ tsá² juóun³² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ tsá² ní² lín³ *tí³² jē¹ Dió³² tsá² qui³ ca³tí²¹ já³².

⁴¹ Hi³ ma³ jan² tsáu² né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá² ní² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo.

Tí³la³ ma³ jan² siáh³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² tson² yáh³, qui¹ ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² hi³ tí³ hue¹³ Galilea lí¹ já²¹ tiá³ Tsá² lín³ Cristo? ⁴² Qui¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³, hi³ Cristo ca³tí²¹ lín¹³ jan² Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ bíh¹, hi³ já¹ juú² Belén ñí¹ ca³lí³zian² hnga² hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ lí³zian² tsú² siáh³ uá²jai³².

⁴³ Hi³ jáun² né³, la³ ní² bíh¹ lí³ hi³ ca³ta³ná¹tsoh³ tsáu² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús. ⁴⁴ Ma³ jan² tsáu² jmí¹ hnió³ hi³ jan³ dí² tson³, tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tia³ tsí³ hi³ tie³ cuo².

Tsá² ná¹ñí¹ tiá² ta²¹ tanh² yáh³ Jesús

⁴⁵ Jáun² né³, ja³tanh²¹ bíh¹ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² tí³ ñí¹ tionh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³, jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² tiá² lí²jan³² náh² tsú²?

⁴⁶ Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¡Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³hléh³ la³jmí¹ hleh³² tsá² ó³²!

⁴⁷ Jáun² tsá² fariseos ca³juáh³ siáh³:

—¿Hí¹ ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² má²ca³lí³can² náh²? ⁴⁸ ¿Hí¹ zian² ma³ jan² tsá² chín¹ joh² dí², jí³ lí³ua³ jan² jnoh¹ tsá² fariseos hi³ má²ca³hín¹³ jē¹ tsá² hí³ dúh¹? ⁴⁹ Tí³la³ tsá² tiá² ná¹cuoh² ó³² liei²¹ má¹ná¹, má²ca³tin¹ tsa³tánh¹ quiu³juóu³² bíh¹.

⁵⁰ Jáun² Nicodemo, jan² tsá² lín³ fariseo quionh³ tsú², tsá² ca³ñí¹jien¹³ hí³ Jesús cáun² já¹nié² ca³juáh³ la³ lá²:

⁵¹ —¿Haun¹³ juáh¹³ ñí¹ liei²¹ quiú¹³ dí² rá¹juáh³ hi³ tiá² ca³ta¹ yáh³ dí² hi³ cáun² lí¹ má¹tson¹³ dí² jan² tsáu² ta³ tiá² lin¹ jú¹ tson² má²lí²cán¹³ dí² quioh²¹ tsú²?

⁵² Hi³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tsá² Galilea hniu³² uá²jai³² dúh¹? Sá¹ní² dúh¹ hí³ ñí¹ Sí², hi³ jáun² má¹jáun² jieh²¹ nú² hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ tí³² jē¹ Dió³² tiá² cuá²han³ tí³ hue¹³ Galilea.

⁵³ [Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² já¹tanh²¹ cú²jueh³² hñú¹³.

8

Tsá²mi³ tsá²juón¹

¹ Hi³ jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús tí³ máh³ Olivos. ² Hi³ jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ cuanh³ hú²nié² ta³ ná¹juan³² hñu³ cuáh³² chín¹. Jmí¹jáun² né³ ca³cuú² ca³ngih³² ca³la³ jín³² tsáu² cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³cuá³ dí², hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsá² hí³.

3 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ quionh³ tsá² *fariseos, hi³ ná¹jan² jan² tsá²mi³ tsá² ca³ñí¹zianh¹³ dí² ñí¹ jmí¹ cuá¹jmu² tso³. Jáun² ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² tionh² hí³ ta³ ñí¹ Jesús; ⁴ hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² Tí³², tsá²mi³ lá² má²ca³jáun³ jnoh¹ ñí¹ jmí¹ cuá¹jmu² tso³. ⁵ Né³² né³, ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu² héih³² ñí¹con² jnoh¹ hi³ hniáuh³² jngih¹³ jnoh¹ tsá²mi³ la³ ní² hi³ jlan¹ jnoh¹ quín¹. ¿Hi³ hnú² né³, he³ lánh³ juáh³ nú²?

⁶ La³ ní² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² hi³ ca³ hi³ lan³ Jesús, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú². Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³cuá³ cuá¹hin³ hi³ cuá¹jmu² cú²jueh³² huéh³ ja¹ hliáu² cun³quionh³ zeih²¹ cuo². ⁷ Tí³la³ la³ má²ná¹nga² jáun² bíh¹ tsá² hí³ la³ jáun², hi³ jáun² Jesús ca³jmu³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh², lí³ua³ jan² tsá² tiá² tso³ ren² náh², tiáun² náh² cá² má³ quín¹ la³ñí¹ hi³ jnah²¹ tsá²mi³ lá².

⁸ Jmí¹jáun² ca³cuá³ siáh³ cuá¹hin³ hi³ ca³jmu³ siáh³ huéh³ ja¹ hliáu². ⁹ Tí³la³ jmí¹ ca³ná³² tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ ca³huén² cheih³², [quí¹hliá² ca³lí³lieih²¹ tsí³ hi³ la³ ná¹ren² bíh¹ uá²jai³² tso³ hmóu³²]; tsá² má²lieih²¹ tín² ca³ma³liáu³² hi³ huen³², hi³ jáun² jmí¹ má²ca³huén² tsú² jáun² la³jín³² né³, hnga² bíh¹ Jesús ca³ta³cua¹³ quionh³ tsá²mi³ hí³. ¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³náu² Jesús, [hi³ ca³jé³ hi³ tiú²uú² hin² zian² yáh³, jí³²la³ hnga² tsá²mi³ bíh¹ jéi³²í¹ cuá³] hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Hnú² tsá²mi³, ¿né² dá² tsá² jmí¹ cha³² tsáuh³ hnú²? ¿Hí¹ hí¹ jan² uá¹ tiú²uú² hin² lí²ra³tsa² hnú² héih³²?

¹¹ Jáun² tsá²mi³ né³ ca³ngái³:

—Ján¹han²¹ Tí³², hí¹ jan² yáh³.

Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Sa³jun³ jná¹³ yáh³ rá¹tsa² ná¹ héih³²; né³² né³, cuánh², ha³ lí²uú² cua³jmu³ siáh³ tso³.]

Jesús lín³ joh¹ sí² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

¹² Jesús ca³liéinh³² siáh³ tsáu² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ joh¹ sí² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³ lá²; hi³ ní¹juáh³ tsá² ja³² cu³hna³² jná¹³ né³, hi³ jáun² hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ngí³² tsú² ñí¹ lí³ já¹nié², quí¹ lí³ zia³² bíh¹ joh¹ ñí¹con² tsú² hi³ jmu³ hi³ cu³tí³ lí¹³ zian² tsú².

¹³ Jáun² tsá² fariseos ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² dá² cáun² lí¹ cueh³² jú¹ tson² quián¹³ huen² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ lí³ tson² jeh² hnú² ní².

¹⁴ Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús:

—Quien² bíh¹ jú¹ tson² hi³ zih²³ jná¹³ lá², uá¹jinh¹ huen² bíh¹ jná¹³ zih²³ jú¹ tson² lá². Quí¹ jná¹³ bíh¹ ñó¹ hi³ ha³ jinh¹ ja³ ná¹ hi³ ha³ jinh¹ ñih²¹ ná¹ siáh³; tí³la³ hnoh² né³ tiá² ñih¹ yáh³ náh² ha³ jinh¹ ja³ jná¹³ hi³ ha³ jinh¹ ñih²¹ jná¹³ siáh³. ¹⁵ Quí¹ hnoh² dá² ra³tsih³² náh² héih³² la³ cun³ quí³ jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹. Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² ra³tsi³² jná¹³ héih³² la³ jáun² ñí¹con²; ¹⁶ tí³la³ ní¹juáh³ hi³ ra³tsi³² jná¹³ héih³², rá²tsi³² jná¹³ cú²tso² bíh¹, quí¹ jun³juáh¹³ huen² yáh³ jná¹³ ra³tsi³² héih³², quí¹ Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ rá²tsi³² héih³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³. ¹⁷ Há¹ jun³juáh¹³ ñí¹ liei²¹ quián¹³ hnoh² rá¹juáh³ hi³ ní¹juáh³ ná¹lí³ gon³ tsá² nau³² jái¹³ hi³ juáh³ cá²ren² tán¹, jáun² bí¹ hniáuh³² táunh¹³ dí² ta²¹. ¹⁸ Né³² né³, huen² bíh¹ jná¹³ lín³ ná¹ jan² tsá² nau³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹ huen², hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ né³ lín³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² nau³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ ná¹.

¹⁹ Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Jinh¹ dá² cuá³ ñeh² hnú² dúh¹?

Jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—Ha³ tiá² cuóu³² yáh³ hnoh² jná¹³, hi³ sa³jun³ cuóun³² yáh³ náh² Ñuh³² jná¹³ siáh³; qui¹ sá¹jmí¹ hi³ cuóu³² náh² jná¹³ dúh¹, hi³ jáun² jmí¹ má²cuóun³² bíh¹ náh² siáh³ Ñuh³² jná¹³.

20 Jesús ca³hléh³ jái¹³ ní² tá¹la³ jmí¹ dí¹má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, ñí¹ jmí¹ ná¹táun³ jáun² cuó² ñí¹ toh² tsáu² quie³. Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ma³tsau¹³ tsú², qui¹hliá² tiá² jmí¹ má²cá²chó³² yáh³ jmá¹ quióh²¹ tsú².

Tsá² tiá² lí¹³ tsa³tiánh² ñí¹ tsa³cuá² Jesús

21 Jesús ca³juáh³ siáh³ cónh³ la³ lá²:

—Jná¹³ dá² ñih²¹ bíh¹, hi³ jáun² má¹jáun² né³ hnauh¹³ náh² jná¹³, tí³la³ hnoh² né³ hiá¹ tsán¹³ bíh¹ náh² ta³ ná¹quiánh¹ náh² jáun² tso³ quián¹³, qui¹ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ jáun² dá², ha³ tiá² lí¹³ yáh³ cuá¹tianh³ hnoh².

22 Hi³ jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ hí³ né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ jngíh³² tsú² hnga² juáh¹³ hi³ jáun² sa³ la³ ní² yáh³ juáh³ tsú² hi³ tiá² lí¹³ tsáu¹³ jnoh¹ ñí¹ tsánh²¹ dí²?

23 Jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Tí³ la³ hué³² lá² bíh¹ hín¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, hín¹³ ná¹ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹. Hnoh² dá² cáun² zian² náh² la³ cun³ tin² honh² náh² hmóu³² bíh¹; tí³la³ jná¹³ né³, ha³ tiá² zian² yáh³ jná¹³ la³ cun³ tin² tsin³² huen². 24 Hi³ jáun² bíh¹ lí²juáh³² jná¹³ hi³ hnoh² hiá¹ tsán¹³ náh² ta³ ná¹quiánh¹ náh² jáun² tso³ quián¹³, qui¹ ní¹juáh³ tiá² táunh²³ yáh³ hnoh² ta²¹ hi³ jná¹³ bíh¹ la³², hi³ jáun² dá² hiá¹ tsán¹³ bíh¹ hnoh² ta³ ná¹quiánh¹ la³ jáun² tso³ quián¹³.

25 Hi³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² hnú²?

Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³ñí¹ tín² nga² jná¹³, ¿hí¹ lí³ quien² hi³ juoh²¹ dí² hliáun³ jái¹³ quiúnh¹ tsá² la³ hnoh² dúh¹? 26 Qui¹ zia³² bí¹ siáh³ hliáun³ lín³² jái¹³ hi³

jmí¹ lí³ juah²¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², jí³ hi³ jmí¹ cué²¹ jái¹³ hi³ rá¹tsa² jná¹³ hnoh² héih³². Tí³la³ Tsá² ca³ze³ jná¹³ má¹ná¹, jú¹ tson² bíh¹ hleh³²; hi³ jáun² né³, jái¹³ jáun² bíh¹ juo³ jná¹³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²cá²nái³² jná¹³ hi³ hleh³² hí³ bíh¹.

27 Tí³la³ tsá² hí³ tiá² ca³ngí¹³ yáh³ hi³ Jesús hleh³² hi³ ca³tin¹ Jméi² bíh¹.

28 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Ñí¹ má¹ca³ziau³ náh² jná¹³ Tsá² lín³ ná¹ Jon² tsá²mi³cuóun² chí³cuú², jáun² má¹jáun² bíh¹ má²lí³ ñih¹³ náh² hi³ tson² bíh¹ jná¹³ la³², hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmu² jná¹³ cun³quionh³ hi³ cháunh²³ chin³² huen², ñí¹ jí²¹la³ tí³ hie²³ jná¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ má²ca³ma³ta² Ñuh³² bíh¹ ná¹. 29 Qui¹ Tsá² ca³ze³ jná¹³ zenh² bíh¹ quiúnh¹ jná¹³; tiá² huen² jná¹³ má²ca³zeh³ yáh³ tsú², qui¹ jmá¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmu² jná¹³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú².

30 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³taunh² ta²¹.

Tsá² ná¹lín³ jon² Dió³² jí³ tsá² má²cá²taun³ hi³ jmu² tso³

31 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² judíos tsá² má²ca³hín¹³ hi³ ca³lá² jé¹ tsú² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ cu³tí¹³ zánh¹³ hnoh² tiá³ la³ cun³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²lín³ náh² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³; 32 hi³ jáun² lí³ cun² náh² jú¹ tson², hi³ jáun² jú¹ tson² jáun² né³ lí¹³ liáu³².

33 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ bíh¹ jnoh¹, hi³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³lín³ jnoh¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu². ¿Lánh³ bí¹ rón³² sa³ hnú² ya³ juáh³ hi³ jnoh¹ lí¹³ liáu³?

34 Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jín³² tsá² jmu² tso³ bíh¹ lín³ tsá²

má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² tso³. 35 Hi³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ lín³ hú¹tá¹ jan² tsá² hñú¹³ tsú², tí³la³ jon² tsá² hñú¹³ má¹ná¹, tiú²nio² bíh¹ lín³ jan² tsá² hñú¹³ tsú². 36 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ Tsá² qui³ lín³ hí³ Jon² tsú² la³ liáu³² hnoh², jáun² hú¹tá¹ cu³tí³ liáu³ bíh¹ hnoh². 37 Má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hí³ hnoh² lín³ náh² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, cu³ jáun² hnáuh² bíh¹ náh² jngah¹³ jná¹³, qui¹ tiá² chau³² yáh³ jē² jná¹³ la³ tí³ hñu³ honh² náh². 38 Jná¹³ dá² hléh²³ la³ cun³ hí³ má²ca³híe³ Ñuh³² bíh¹, jáun² ja³bi¹ hnoh² siáh³ jmuh³² la³ cun³ hí³ má²ca³híe³ ñeh².

39 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:
—jHla¹ Há²bran²¹ bíh¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹!

Tí³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hí³ tson² bíh¹ cu³tí³ hí³ jon²zih¹ tsá² hí³ hnoh², jáun² jmí¹ hniáu²¹ bíh¹ hí³ jmóuh¹ hnoh² la³ cun³ hí³ ca³jmú³ tsá² hí³. 40 Tí³la³ cun³ jáun² hnáuh² bíh¹ hnoh² jngah¹³ jná¹³, uá¹jinh¹ má²lí²juo³ ná¹ hnoh² jú¹ tson² la³ cun³ rón³² hí³ ca³híe³ jná¹³ Dió³². Tí³la³ jhí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³jmú³ hla¹ Há²bran²¹ la³ ní² má¹ná¹! 41 Qui¹ hnoh² dá² jmóuh¹ náh² la³jmí¹ jmú² hnga² ñeh² bíh¹ náh².

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ dún² lí¹ zian² yáh³ jnoh¹, jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² jnoh¹ zian².

42 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hí³ tson² bíh¹ hí³ Dió³² ñeh² hnoh², jáun² jmí¹ má¹hnau¹ bíh¹ hnoh² jná¹³ dúh¹, qui¹ jná¹³ bíh¹ jan² Tsá² ja³ ñí¹con² Dió³², hí³ jáun² lá² zenh² ná¹ ta³ máh¹ hnoh². Qui¹ jun³juáh¹³ lí¹ ca³cháunh¹³ tsin³² huen² yáh³ jná¹³ hí³ ja³ ná¹, qui¹ tí³la³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ jná¹³. 43 Jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ngí²³ hnoh² la³ cun³ hí³ juah³² jná¹³ juáh¹³? Qui¹ cun³ñí¹

hí³ tiá² tion²³ hnoh² honh² hí³ náih¹ jú¹ chú³² hí³ hléh²³ lá² jná¹³ yáh³. 44 Qui¹ tsá² hláinh¹ bíh¹ ñeh² hnoh²; hí³ jáun² la³ cun³ hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hí³ bíh¹ hnáuh² hnoh² jmúh¹³. Qui¹ qui³ cónh³ jan² tsá² jngih² tsáu² bíh¹ tsá² hláinh¹ ca³la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³; hí¹ cónh³ yáh³ tiá² jmú² tsú² la³ cun³ lí³ jú¹ tson², qui¹ tiá² jú¹ tson² hu²¹ yáh³ hñu³ tsí³ tsú². Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³hléh³ tsú² jú¹ tí¹jái², cáun² hleh³² tsú² la³ cun³ rón³² lín³ bíh¹; qui¹ qui³ cónh³ hí³ bíh¹ jan² tsá² tí¹ jái², hí³ jáun² hí³ bíh¹ lín³ mí¹zioh²¹ jú¹ tí¹jái². 45 Tí³la³ cun³ñí¹ hí³ jná¹³ hléh²³ jú¹ tson² né³, hí³ jáun² tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh². 46 ¿Hin² tsánh² lí³ua³ jan² hnoh² lí¹³ má¹jnia¹³ náh² cáun² tso³ quion²¹ jná¹³ juáh¹³? Né³² né³, ní¹juáh³ jú¹ tson² bíh¹ la³ hléh²³ jná¹³, jáun² ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh²? 47 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ ná³² bíh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³²; tí³la³ hnoh² má¹ná¹ tiá² hnáuh² yáh³ hnoh² náih¹, qui¹ jun³juáh¹³ tsá² joh¹ Dió³² yáh³ hnoh².

Jmí¹ má²zian² bíh¹ Cristo jmí¹ ñeh² bíh¹ hí³ lí³zian² hla¹ Há²bran²¹

48 Hi³ jáun² tsá² judíos hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tson² bí¹ la³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun² hí³ jan² tsá² lín¹ tsá² Samaria bíh¹ hnú², hí³ ján³ nú² siáh³ jan² jmí²chí³ hláinh¹.

49 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Hí¹ jan² yáh³ jmí²chí³ hláinh¹ tiá² ján³ jná¹³. Jná¹³ dá² ma³quien¹³ ná¹ Ñuh³² bíh¹; tí³la³ hnoh² né³, huen³ cu³tí¹³ bíh¹ jná¹³ jmuh³² hnoh². 50 Jun³juáh¹³ hí³ dí¹quian¹ yáh³ jná¹³ hí³ ma³quien² tsáu²; tí³la³ zian² jan² Tsá² hnió³ bíh¹ hí³ lí³ quien² jná¹³, hí³ Tsá² hí³ né³ rá²tsin² héih³² tsá² hau² jná¹³. 51 Jú¹ tson² bí¹ juo³ jná¹³ hnoh², hí³ ní¹juáh³ tsá² cán²³ re² la³ cun³ jái¹³ hí³ juah³² jná¹³, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² jún³ tsú².

52 Hi³ jáun² tsá² judíos hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ta³né³² tí³ jlánh¹ cáun² má²nio² bíh¹ tsí³ jnoh¹ hi³ tson² bíh¹ ján³ hnú² jmí²chí³ hláinh¹. Quí¹ jun³ bíh¹ hla¹ Há²bran²¹ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ca³lín³ *tí³² jē¹ Dió³²; tí³la³ hnú² né³ juáh³: “Ní¹juáh³ tsá² cán²³ re² la³ cun³ jái¹³ hi³ juah³² jná¹³, jmí¹láh³ bíh¹ tiá² jún³”. 53 ¿Hí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnú² la³cónh³ bíh¹ hla¹ Há²bran²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹? Quí¹ hí³ dá² jun³ bíh¹, hi³ ca³tsan³ bí¹ siáh³ tsá² ca³lín³ tí³² jē¹ Dió³². ¿Hin² ma³ dá² tsánh² hnú² dúh¹?

54 Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ jná¹³ la³ ma³quien¹³ ná¹ huen², hi³ jáun² tiá² lín¹ ñí¹ lí³ quien² hí¹ cáun² yáh³ hi³ jáun². Tí³la³ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ jmu² quien² jná¹³, Tsá² juáh³ hnoh² hí³ hi³ lín³ Dió³² Juóuh³² náh². 55 Tí³la³ tiá² má²ca³lí³ cuóun³² yáh³ hnoh² tsú² má¹ná¹. Jná¹³ bíh¹ ján¹ tson² cuóun³² tsú²; hi³ sá¹jmí¹ hi³ juanh²¹ jná¹³ hi³ tiá² cuóun³² ná¹ tsú², jáun² la³ jáun² má²lín³ jná¹³ jan² tsá² tí¹ ján² la³ hnoh² bíh¹. Tí³la³ hú¹tá¹ tson² bíh¹ cuóun³² jná¹³ tsú² má¹ná¹, jí³ hi³ ma³ti²¹ jná¹³ siáh³ la³jí³² hi³ juáh³ tsú². 56 Hla¹ Há²bran²¹ dí²hio³ ñú²deh³ hnoh² hi³ ca³lí³ tsah³ lín³² qui¹hliá² jie³ jmái¹ hi³ cuán¹³ jná¹³; ca³jie³ bí¹ tsú², hi³ jáun² ca³lí³ hiún² lín³² tsí³.

57 Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ tsá² judíos hí³ la³ lá² ñí¹con² Jesús:

—¡Ca³la³ hí¹juáh³ tu³la³quia³ mii² yáh³ tiá² má²hún¹ hnú², sa³ hnú² yáh³ jlánh¹ juáh³ hi³ ca³jien¹ máh³ hnú² hla¹ Há²bran²¹!

58 Jáun² Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí¹³ bíh¹ la³² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bí¹ hi³ lí³zian² hla¹ Há²bran²¹ máh³, jmí¹ má²zian² bíh¹ jná¹³.

59 Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³can³ quín¹ hi³ jnah³ Jesús; tí³la³ Jesús, ha³ tiú²uú²

ca³jnia³ yáh³, jáun² cua³han³ hñu³ cuáh³² chín¹ [hi³ ca³nga² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³], hi³ ngah³.

9

Jesús jmah²³ jan² tsá² qui³ má²ten³ jmí¹ ca³lí³zian²

1 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² Jesús juí³² hi³ má²cuá²han³ cuáh³², ca³jien³² dí² jan² tsá²ñuh² qui³ má²te³ ñí¹ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian². 2 Hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³ngái³ ñí¹con² dí² hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿he³ láih³² sa³ ten³ yáh³ tsá²ñuh² ní² ca³lí³zian²? ¿Hí¹ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² juáh¹³, ho³ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ hnga² uá¹?

3 Jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—Jun³juáh¹³ tsáu¹³ hnga² yáh³ tsú² hi³ ten³, hi³ sa³jun³ tsáu¹³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² siáh³; la³ ní² dá² ca³lí³ hi³ jáun² lí³jnia² he³ tin² Dió³² jmu³ bíh¹. 4 Hníáuh³² bíh¹ jmú¹³ dí² tá¹³ Tsá² ca³ze³ jná¹³ tá¹la³ jniá³, quí¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³zi³², jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lí¹³ jmu³ ta²¹. 5 Quí¹ tá¹la³ cuon¹ jná¹³ lá² hngá¹máh³ lá², lín³ jná¹³ joh¹ sí² quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².

6 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ Jesús la³ ní² né³, ca³hñe³ hué³², hi³ ca³jmú³ cú¹pih²¹ jen² quionh³ mí¹héh³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³yóh³ dí² mí¹ñí¹ tsá² ten³ hí³. 7 Jáun² la³juí³² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Cua³², cuá²ráin² máh¹ tí³ ñí¹ nio¹ jmí²táu² jmái² Siloé (hi³ hnió³ juáh³ “Tsá² zéin¹”).

Jáun² ngau³ bíh¹ tsá² ten³ hí³ hi³ ca³ñí¹ráin¹³ ñí¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² né³ jmí¹ cá¹jính²¹ jáun² má²jniá³ ñí¹. 8 Hi³ jáun² tsá² cuu³ tsá² jéin³ hñú¹³ tsú² ca³juu³ ca³hlénh³, la³ má²quionh³ tsá² jmí¹ má²ca³jie³² hí³ hi³ lí¹ mi³² tsú² cú¹dáin³ ñí¹con² tsáu² jmí¹tin², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² ní² tsá² jmí¹ cua³² ñí¹ jáun² hi³ jmí¹ mi³² cú¹dáin³ jmí¹tin² juáh¹³?

⁹ Jáun² ma³ jan² tsáu² ca³juáh³:

—Ján³, tsá² hí³ bí¹ ní³².

Hi³ ma³ jan² né³ ca³juáh³ siáh³:

—Ján¹han²¹, jun³juáh¹³ tsá² hí³ yáh³ ní³², uá¹jinh¹ jniá³ la³ jáun².

Ti³la³ hnga² tsú² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³.

¹⁰ Jmí¹jáun² né³, ca³ngáih³ dí² tiáunh¹ la³ lá²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² ca³niá³ máh¹ nú² hi³ jáun² má²lí²³ jie¹ nú² ta³né³²?

¹¹ Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² Tsá² jmái² hí³ Jesús bíh¹ lí²jmú³ jen², hi³ jáun² lí²yóh³ tsú² mí¹ñi³² jná¹³, jáun² lí²juáh³ la³ lá²: “Cua³² ti³ ñí¹ nio¹ jmí²táu² jmái² Siloé, ñí¹ jáun² cuá²ráin² máh¹”. Jáun² cuá²ñéi¹ jná¹³, hi³ jáun² jmí¹ má²lí²ráin³² jná¹³ jáun² mí¹ñi³² né³, ca³niá³ bíh¹ hi³ ca³lí³ jie¹ jná¹³.

¹² Hi³ jáun² ca³ngái³ siáh³ tsáu² ñí¹con² tsá² jmí¹ ten³ hí³ la³ lá²:

—¿Né² dá² tsá² hí³ né³?

Jáun² tsá² jmí¹ ten³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Tiá² ño¹ nia²¹.

Tsá² fariseos qui² nga² jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ ten³ hí³

¹³ Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² tsá² jmí¹ ten³ hí³ ti³ ñí¹con² tsá² *fariseos; ¹⁴ qui¹ *jmái¹ nio² tie³ bíh¹ jaun³² jmí¹ ca³jmú³ Jesús jen² hi³ ca³jñéi³ mí¹ñí¹ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hi³ jáun² lan³. ¹⁵ Jáun² tsá² fariseos né³, ca³ngái³ siáh³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ he³ lánh³ rón³² ca³niá³ mí¹ñí¹, hi³ jáun² má²jie³². Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² jmí¹ ten³ hí³ la³ lá²:

—Jen² bíh¹ lí²jñéi³ tsú² mí¹ñi³² jná¹³, hi³ jáun² lí²ráin³² jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ má²jniá³ mí¹ñi³² jná¹³ ta³né³².

¹⁶ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ ma³ jan² tsá² fariseos la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ tsá² ja³ ñí¹con² Dió³² yáh³ tsá²ñuh² tsá² lí²jmú³ hi³ ní², qui¹ jáun² sa³ tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú² jmái¹ nio² tie³.

Ti³la³ ma³ jan² tsá² fariseos hí³ né³ ca³juáh³:

—¿He³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ tsú² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² ní², ní¹juáh³ jan² tsá² ren² tso³ bí¹ lánh³?

Jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ hi³ ca³ta³ná¹tsoh³ ja¹ quioh²¹ tsú² hmóu³². ¹⁷ Hi³ jáun² ca³ngái³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ ten³ hí³ la³ lá²:

—Hi³ hnú² né³, ¿he³ lánh³ juáh³ nú² hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² tsá² lí²niá³² hí³ mí¹máh¹ nú²?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jná¹³ len³ hi³ tsá² hí³ bíh¹ lín³ jan² *ti³² jē¹ Dió³².

¹⁸ Jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³ hi³ tson² jmí¹ ten³ tsá² hí³, hi³ né³² né³ má²ca³niá³ ñí¹; ca³la³ ñí¹ ca³teh³ dí² jméi² mí¹ziú¹³ tsá² hí³, ¹⁹ hi³ ca³ngái³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ tsá² lá² jónh³² hnoh², tsá² juáh³ hnoh² hi³ má²ten³ jmí¹ ca³lí³zian²? ¿Ha³ lánh³ rón³² má²ca³niá³ mí¹ñí¹ tsú² ta³né³² né³?

²⁰ Jáun² jméi² mí¹ziú¹³ tsá² hí³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Né¹ bíh¹ jnoh¹ hi³ jon² jnoh¹ tsá² ní², hi³ tson² bíh¹ má²ten³ tsú² jmí¹ ca³lí³zian²; ²¹ ti³la³ tiá² né¹ jnoh¹ má¹ná¹ he³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²ca³niá³ mí¹ñí¹ tsú² ta³né³², hi³ sa³jun³ né¹ jnoh¹ siáh³ hin² tsánh² lí²jmú³ hi³ ca³niá³ mí¹ñí¹ tsú². Ngái³ dúh¹ tsú² hnga² neh²¹; qui¹ tsá² má²hún¹ tsí³ bíh¹ ní³², hi³ jáun² hnga² bíh¹ tsú² má²lí¹³ cué³² jú¹ tson² ñí¹con² hnoh².

²² La³ ní² ca³juáh³ jméi² mí¹ziú¹³ tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jmí¹ juénh², qui¹hliá² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ má²ca³jmú³ cá²hon³ hi³ chin¹³ dí² cuáh³² lí³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ tson² bíh¹ Jesús lín³ Cristo. ²³ Hi³ jáun² bíh¹ la³ ní² ca³juáh³ jméi² mí¹ziú¹³ tsá² hí³:

“Ngáih³ dúh¹ tsú² hnga² neh²¹, qui¹ tsá² má²hún¹ tsí³ bíh¹ ní³²”.

24 Jáun² tsá² ná¹ñí¹ hí³ ñí¹con² tsá² judíos ca³teh³ siáh³ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Juah²¹ jú¹ tson² ñí¹con² jnoh¹ ñí¹ ta³ ñí¹ Dió³², qui¹ jnoh¹ né¹ hí³ tsá²ñuh² hí³ dá² jan² tsá² ren² tso³ bíh¹.

25 Jmí¹jáun² né³, ca³juáh³ tsá² jmí¹ ten³ hí³ la³ lá²:

—Tiá² ño¹ jná¹³ hí¹ ren² tsú² tso³ ho³ tiá² ren². Ñí¹ jí²¹la³ cun³ hí³ ño¹ jná¹³, hí³ jná¹³ jmí¹ lín³ jan² tsá² ten³ bíh¹, hí³ ta³né³² né³ má²je¹ ná¹.

26 Hí³ jáun² ca³ngái³ siáh³ tsá² fariseos la³ lá²:

—¿He³ lí²jmú³ tsú²? ¿Ha³ lánh³ rón³² lí²jmú³ tsú² hí³ ca³jnia³ mí¹máh¹ hnú²?

27 Jáun² tsá² jmí¹ ten³ hí³ ca³ngái³:

—Má²lí²juáh³² bíh¹ jná¹³, tí³la³ tiá² jái¹³ canh³² yáh³ hnoh². ¿He³ láih³² hnáuh² hnoh² hí³ juah²¹ jná¹³ siáh³ cónh³? ¿Hí¹ hnáuh² hnoh² hí³ han³ uá²jaí³² tí³ con² tsú² dúh¹?

28 Jmí¹jáun² ca³jin³ dí² tsá² jmí¹ ten³ hí³, hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ tsá² hen² nú² tí³ con² tsá² lín¹ hí³, tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hain²¹ jnoh¹ tí³ con² hla¹ Moisés bíh¹.

29 Jnoh¹ né¹ hí³ Dió³² ca³hléh³ ñí¹con² hla¹ Moisés, tí³la³ tsá²ñuh² ní² má¹ná¹, ca³la³ hí¹juáh³ tiá² né¹ bíh¹ jnoh¹ ha³ jinh¹ ja³ tsú².

30 Jáun² tsá² jmí¹ ten³ hí³ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hen³ ma³ hua³jueh³² lí²³ hí³ hnoh² tiá² la³ ñí¹ yáh³ náh² hí³ ha³ jinh¹ ja³ Tsá² hí³, tí³la³ Tsá² hí³ bíh¹ lí²niá³² mí¹ñí³² jná¹³! 31 Re² lín³² bí¹ né¹ dí² hí³ Dió³² tiá² náí³² yáh³ jē¹ jan² tsá² ren² tso³; jí³²la³ jē¹ tsá² zian² hí³ ca³tín¹ bíh¹ Dió³² náí³², lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hí³ hnió³ tsú² yáh³.

32 Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lín¹ má²ca³nái¹³ dí² hí³ má²ca³lí³zian² jan² tsá² nia³² mí¹ñí¹ tsá² má²ten³ má¹ca³lí³zian².

33 Sá¹jmí¹ tson² hí³ Tsá² hí³ tiá² ja³

ñí¹con² Dió³² dúh¹, jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ jmí¹ lí¹³ jmu³ tsú².

34 Jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ jan² tsá² ca³lí³zian² nú² hí³ ren² nú² tso³, ¿hí¹ hnáuh² hnú² má¹ta¹³ nú² jnoh¹?

Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² ñí¹con² tsá² jmí¹ ten³ hí³ hí³ tiú²uú² hniáuh³² tsó³² tsú² cuáh³².

Tsá² te³ jmí¹ tsí³

35 Jáun² né³, jmí¹ ca³lí³ ñí³² Jesús hí³ má²lí²jmú³ tsú² héih³² hí³ tiú²uú² tsó³² tsá² jmí¹ ten³ hí³ cuáh³², jáun² ca³ñí¹hniah² dí² tsá² hí³, hí³ jáun² jmí¹ ca³chanh²¹ dí² tsá² jmí¹ ten³ hí³ né³, ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ má²lí²cháh¹ hnú² cáun² honh² ñí¹con² Jon² tsá²mi³cuóun²?

36 Jáun² tsá² jmí¹ ten³ hí³ ca³juáh³:

—Tí³, juah²¹ tiá³ hin² tsánh² Tsá² hí³, hí³ jáun² tanh²¹ jná¹³ tsú² ta²¹.

37 Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús la³ lá²:

—Má²lí²jen¹ bí¹ nú² tsú², jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² dí¹hléh²³ ná¹ quiúnh¹ hnú².

38 Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³di³jñí³² tsá² hí³ ta³ ñí¹ Jesús, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ hnú² Tí³².

39 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Jná¹³ ja³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hí³ ja³ra³tsí³² ná¹ héih³² hí³ jáun² tsá² ten³ lí¹³ niá³ ñí¹, hí³ jáun² tsá² jniá³ ñí¹ né³ lí³ lín¹ hí³ ná¹ten³ bíh¹.

40 Hí³ jáun² jmí¹ ca³nái³² tsá² fariseos tsá² ma³ jan² jmí¹ tionh¹ hí³ quionh³ tsú² jái¹³ ní² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ jáun² la³ ná¹ten³ uá¹ jnoh¹ uá²jaí³²?

41 Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Sá¹jmí¹ hí³ tson² bíh¹ ná¹ten³ hnoh², hí³ jáun² tiá² tso³ jmí¹ hauh³² yáh³ náh² ca³tí²¹ tso³ quián¹³. Tí³la³ cun³ñí¹ hí³ juáh³ náh² hmóu³² hí³ tiá² ten³ ya³ náh², hí³ jáun² dá² hauh³² bí¹ náh² tso³.

10

Tsá² jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh² la³ má²quionh³ já¹ziáh² joh¹

1 Jmí¹jáun² né³, ca³jmú³ Jesús cáun² jái¹³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ la³² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hí²³ tí³ ñí¹ lí³ ho³ jní¹³ quioh²¹ *já¹ziáh², jáun² tsá² la³ hí³ dá² lín³ jan² háin² bíh¹, tsá² lí¹ can²³ jan² jáh³ tiá² joh¹. 2 Tí³la³ tsá² hí²³ tí³ juí³² ñí¹ lí³ ho³ jní¹³ má¹ná¹, hnga² tsá² qui³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh² bíh¹ hí³. 3 Jáun² tsá² zenh² ho³ jní¹³ né³, nia³² ho³ jní¹³ hi³ jáun² hí³ tsá² hí³; hi³ já¹ziáh² né³ má²cuoh² bíh¹ ho³ juo¹³. Ma³ quin³² ma³ jan³² jáh³ hí³ téh²³ dí² cun³quionh³ hi³ jmái², hi³ huen² dí² tí³ cheih³² jní¹³. 4 Hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²huen³ tsú² la³jín³² já¹ziáh² hí³ joh¹, tsau³² dí² chí¹ján³ ta³ ñí¹ jáh³ hí³, hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ tsá²táunh¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ tsá² hí³, qui¹hliá² má²cuoh² bí¹ jáh³ ho³ juo¹³. 5 Qui¹ cun³ tiá² lí¹ tsá²táunh¹ bíh¹ jáh³ cu³hna²¹ jan² tsá² tiá² cuóun³²; jáh³ hí³ dá² tí³ cuon³ bíh¹ ñí¹con² tsá² tiá² má²cuóun³², qui¹ tiá² cuoh² ya³ jáh³ ho³ tsá² siáh³.

6 Tí³la³ tsá² jmí¹ ná¹nái³² hí³ né³, cun³ tiá² ca³ngí¹³ bíh¹ he³ dá² jmí¹ hnió³ Jesús juáh³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³ jáun².

Jesús bíh¹ lín³ jan² Tsá² chun¹ hi³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh²

7 Jmí¹jáun² né³ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá².

—Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ la³jmí¹ lí³ ho³ jní¹³ juí³² ñí¹ taunh³² já¹ziáh². 8 La³jín³² tsá² cuá²tú¹ cuá¹lín³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ cuán¹³ jná¹³, tsá² háin² bíh¹ hí³, tsá² cáun² lí¹ can²³ jáh³ tiá² joh¹; tí³la³ já¹ziáh² né³ tiá² ca³háin³² yáh³ tí³ con² tsá² hí³. 9 Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ la³jmí¹ lí³ ho³ jní¹³; hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² hí²³ hñu³ jní¹³ cun³quionh³ jná¹³ né³, lí¹³ liáun³. Tsá² hí³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ jan²

já¹ziáh² hi³ qui² chin² tsú² hñu³ jní¹³ quioh²¹ hi³ tsa³ñí³jan¹ tsú², hi³ jáun² choh²³ háu² cuh³.

10 "Tsá² háin² dá² ja³² hi³ han³ bíh¹, hi³ ma³tsan² jáh³, hi³ qui² hin²³ la³jí³²; tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, cuan³ ná¹ hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² cáun² hi³ hmai²¹ bíh¹, jí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² ca³la³ hi³ lí¹ má²tú² má²ziun²³ ní² siáh³. 11 Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ jan² tsá² hú¹tá¹ cu³tí¹³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh². Tsá² qui³ jmu² hua³hí¹³ cun³ tán¹ já¹ziáh² né³, ca³la³ hi³ chá³² tsú² cáun² tsí³ hi³ jún³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ já¹ziáh² joh¹. 12 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tí³ lí¹ jmu² ta²¹ hi³ hlánh¹ má¹ná¹, cáun² cuon² bíh¹ tsú² hnga² ní¹ má¹ja³² tsí²nái¹ hi³ cunh¹³ já¹ziáh²; cáun² chan² hmóu³² bíh¹ tsú² já¹ziáh², qui¹ tiá² lín³ yáh³ tsú² jan² tsá² hú¹tá¹ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², hi³ sa³jun³ joh¹ yáh³ tsú² jáh³. Jáun² tsí²nái¹ né³ ja³² hi³ zanh²³ já¹ziáh², hi³ jmu² hi³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ tí³ hlá² tí³ ní² jáh³. 13 Jáun² tsá² la³ hí³ dá² cáun² cuon² bíh¹, qui¹ ñí¹ jí²¹la³ tí³ jmu² tsú² ta²¹ hi³ hlánh¹ bíh¹, hi³ jáun² tiá² hi³² yáh³ tsí³ tsú² hi³ ca³tin¹ já¹ziáh².

14 "Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ jan² Tsá² hú¹tá¹ cu³tí¹³ jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh². Cuóun³² bíh¹ jná¹³ já¹ziáh² joh², hi³ jáh³ hí³ né³ cuóu³² bí¹ siáh³ jná¹³ 15 la³jmí¹ cuóu²¹ jná¹³ Ñuh³², hi³ jáun² jná¹³ né³ cuóun³² ná¹ Ñuh³²; hi³ jáun² bíh¹ chá²³ jná¹³ cáun² tsin³² hi³ jún³ ná¹ hi³ ca³tin¹ já¹ziáh². 16 Ja³bí¹ zian² siáh³ já¹ziáh² joh² jná¹³, jáh³ tiá² má²tiáunh¹ hñu³ jní¹³ lá²; hniáuh³² bíh¹ ñí¹cón²¹ jná¹³ uá²jai³² jáh³ hí³. Hi³ jáun² jáh³ hí³ siáh³ ne³ jái¹³ quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² lí¹³ tiáunh¹ cu³tsa³² cáun² hñu³ jní¹³, hi³ jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ lí¹³ zian².

17 "Hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ hniau³ jná¹³ Ñuh³², qui¹ cun³ñí¹ hi³ chá²³ jná¹³ cáun² tsin³² hi³ jún³ ná¹ ca³tin¹ jáh³ hí³; hi³ jáun² má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ jná¹³ siáh³. 18 Hí¹ jan² yáh³ tiá²

hin² lí¹³ jngah³ jná¹³, tí³la³ cué¹³ jná¹³ jmí²chí³ quion²¹ ca³la³ hi³ hiún² tsin³² huen² bíh¹. Quí¹ jná¹³ dá² ho² ná¹ jái¹³ hi³ cué¹³ ná¹ jmí²chí³ quion²¹ jí³ hi³ caun²¹ ná¹ ní² siáh³. Hi³ ní² bíh¹ héih³² hi³ ca³cué³ jná¹³ Nuh³².

19 Jmí¹ ca³nái³² tsá² *judíos hí³ jái¹³ ní² né³, ca³ta³ná¹tsoh³ siáh³ ja¹ quioh²¹ tsú². 20 Quí¹ juón³² bíh¹ tsá² tionh² hí³ ñí¹ jáun² jmí¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ naih³² máh³ náh² jē¹ tsá² ní²? Já² tsá² ngo² jan² jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ ní³².

21 Tí³la³ ma³ jan² tsá² hí³ jmí¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—Já² hí¹ jan² yáh³ tsá² jan² jmí²chí³ hláinh¹ tiá² lí¹³ hléh³² la³ ní². ¿Hí¹ lí¹³ jmu³ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hi³ niá³ mí¹ñí¹ jan² tsá² ten³ juáh¹³?

Tiá² jéin²³ yáh³ tsá² ná¹chín¹ Jesús

22 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² jmái¹ hi³ jmu² tsá² judíos jmái¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén ca³tí²¹ jmí¹ ca³jmú³ dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú² hi³ ná¹chan¹ cuáh³² chín¹ quioh²¹ cónh³¹ cu³ jéin³² ñí¹con² Dió³²; jmí¹ má²ñí²cuóu³ bíh¹ jmái¹ jáun². 23 Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ñí¹ lí³ ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú² jáun² “Quioh²¹ Salomón”; 24 hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ cu³ jéin³ ñí¹ jmí¹ cuá¹ngí³² tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Líh³ ma³ híeh¹ nú² jnoh¹ jú¹ tson²? Juah²¹ cú²na²¹ cu³tí³ ní¹juáh³ tson² bíh¹ hi³ hnú² lín³ nú² Cristo.

25 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngái³ la³ lá²: —Má²cá²juo³ bí¹ jná¹³ hnoh², tí³la³ tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh². Má²lí²lín¹ bíh¹ re² lín³² cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmu² jná¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Nuh³²; 26 tí³la³ tiá² ta²¹ táunh²³ yáh³ hnoh², quí¹ tiá² lín³ yáh³ hnoh² já¹ziáh² joh² jná¹³, [la³ cun³ qui³ má²cá²juáh³² jná¹³ jáun².] 27 Quí¹ cuoh² bíh¹ já¹ziáh² joh² jná¹³ uen³², hi³ cuón³² bí¹ siáh³ jná¹³ jáh³ joh²,

hi³ jáun² bíh¹ ja³táunh¹ jáh³ cu³hna³² jná¹³. 28 Hi³ jná¹³ né³ jmu¹ hi³ lí¹³ zian² tsá² la³ hí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ jáun² cun³ tiá² tsa³hín³ bí¹ tsú², hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ huen³ tsú² jo³uón³² jná¹³. 29 Quí¹ Nuh³² jná¹³ Tsá² ca³cuen³ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³ jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bí¹ pin³ bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ la³jín³², hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quin³ tsá² hí³ jo³cuo² hí³ dí². 30 Cá²hon³ cu³tí¹³ bíh¹ jnoh¹ tiáuh¹ quiúnh¹ ná¹ Nuh³².

31 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³can³ siáh³ tsá² judíos hí³ quín¹, hi³ jmí¹ jnah³ dí² Jesús. 32 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hliáun³ bíh¹ ta²¹ chu²¹ má²cá²jmú³² jná¹³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Nuh³², hi³ jáun² né³, ¿he³ ñí¹ la³ cun³ ñí¹ la³jí³² ta²¹ jáun² jmu² héih³² hi³ hnoh² lí¹³ jnauh¹ náh² quín¹?

33 Jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hí³ né³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jun³juáh¹³ hi³ jnauh¹ jnoh¹ quín¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ ta²¹ chu²¹ hi³ má²ca³jmuh³ yáh³ hnú², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ má²lí²chú¹ lí²len¹ hnú² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²lí²hléh¹ hnú² ní² bíh¹. Quí¹ hnú² dá² jan² tsá²mi³cuón² bíh¹, tí³la³ dí¹jmuh³² nú² hi³ lín³ nú² Dió³² má¹lí³² jáun².

34 Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Ñí¹ liei²¹ quián¹³ hnoh² rá¹juáh³ hi³ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ má²cá²juáh³² hi³ dió³² bíh¹ ná¹lín³ hnoh²” 35 Hi³ né¹ bíh¹ dí² hi³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², cáun² tson² la³ má²tson² jáun² bíh¹, quí¹ Dió³² dá² ca³teh³ siáh³ dió³² la³ cun³ tsá² ca³héi³ hí³ jái¹³ quioh²¹ tsú². 36 Jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² yáh³ la³ má²ca³jmú³ hi³ cuá¹chan¹ jná¹³, hi³ ca³ze³ ná¹ tsú² siáh³ ñí¹ hué²¹ lá², ¿lánh³ bí¹ rón³² lí¹³ juáh¹³ hnoh² hi³ jná¹³ má²lí²chú¹ lí²len¹ ná¹ Dió³² quí¹hliá² lí²juáh³² jná¹³ hi³ lín³ ná¹ Jon² Dió³²?

37 Ní¹juáh³ tiá² jmu² jná¹³ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Ñuh³², jáun² ha³ lí² taunh³ náh² jná¹³ ta²¹. 38 Tí³la³ ní¹juáh³ la³ jmu² bíh¹ jná¹³ tá¹³ tsú² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ hi³ jmu² jná¹³ jáun², uá¹jinh¹ tiá² ta²¹ taunh¹³ náh² jná¹³ huen²; hi³ jáun² cu³tsa³² cu¹ lí³ ñíh¹³ náh² cú²jueh³² hi³ hún¹ bíh¹ Ñuh³² jná¹³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ hún¹ ná¹ siáh³ cá²hon³ quiúnh¹ Ñuh³².

39 Hi³ jáun² jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ siáh³ tsá² hí³ hi³ ma³tson¹³ Jesús, tí³la³ ca³liáun³ bíh¹ Jesús jo³cuo² tsá² hí³.

40 Jmí¹jáun² ngah³ Jesús tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú², can³² cua³ Jordán, ñí¹ ca³zion³ hla¹ Juan² tsáu² jmái² jmí¹tin², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³cuá³.

41 Jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³ñí¹jie¹³ tsú² ñí¹ jáun², hi³ ná¹juáh²³ la³ lá² má²tún² hmóu³².

—Uá¹jinh¹ hla¹ Juan² tiá² lí²¹ ca³jmú³ yáh³ hí¹ cáun², tí³la³ la³jí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² lá², la³ tson² bíh¹ cu³tí³.

42 Hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³chá³ cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús ñí¹ jáun².

11

Jmái¹ hi³ jun³ Lá¹

1 Né³² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ zian² jan² tsá² tsáun¹, tsá² jmái² Lá¹; tsá² zian² juú² Betania bí¹ tsá² hí³ la³ má²quionh³ tá¹ gon³ tsá²mi³ rainh²¹, Má²réi³ jí³ mí¹ Marta.

2 Má²réi³ rainh²¹ Lá¹ tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ bíh¹ ca³sé³ jmí² má²ró³² ta³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² ca³ma³quiein² tsú² siáh³ cun³quionh³ jñú² chí¹ hnga².

3 Hi³ jáun² né³, tá¹ gon³ bíh¹ tsá²mi³ má²tún² rainh²¹ hí³ ca³zen³ jái¹³ ñí¹con² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Tí³², rá²tsáun¹ bíh¹ há²mei²¹ joh² hnú².

4 Jáun² jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² jún³ yáh³ tsú² cun³quionh³ mí¹uí³ jáun²; quí¹ cun³quionh³ mí¹uí³

jáun² dá² lí¹³ lí³jnia² pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹, hi³ ja³bí¹ la³ jáun² lí³jnia² siáh³ pí³ quioh²¹ Jon² Dió³².

5 Uá¹jinh¹ jmí¹ hnio³ lín³² bíh¹ Jesús mí¹ Marta la³ má²quionh³ rainh²¹, jí³ Lá¹ ní² siáh³, 6 cu³ jáun² ca³cuá³ bíh¹ tsú² cónh³i¹ tun³ jmái¹ ñí¹ jmí¹ cuá³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² hi³ rá²tsáun¹ Lá¹. 7 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³:

—Ma³tsáu¹³ cónh³i¹ cu³ jéin³² tí³ hué¹³ Judea.

8 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³ ca³juáh³:

—Tí³², já² tá¹la³ ní² bí¹ jaun³² cánh³² jmí¹ hnió³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ zian² hué³² jáun² hi³ jngah³ hnú² cun³quionh³ quín¹, ¿hí¹ siáh³ ma³ siáh³ hnáuh² nú² cuóh¹³ ñí¹ jáun²?

9 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³ngái³:

—¿Haun¹³ juáh¹³ quia³tún³ o¹rá¹ hu²¹ cú² jmái¹ dúh¹? Jáun² né³, ní¹juáh³ ngí³² tsú² ta³ jma², tiá² hính³² yáh³ tsú², quí¹ jniá³ bíh¹ joh¹ hí³ zia³² hngá¹máh³ lá²; 10 tí³la³ ní¹juáh³ jan² tsá² ngí³² já¹niéi² né³, hinh³² bíh¹ tsú², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² joh¹ zia³² yáh³ ñí¹con² tsú².

11 Hi³ ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Lá¹ há²mei²¹ quiú¹³ dí² má²rá²cuóun¹ bíh¹, tí³la³ ñí¹ñí²¹ jná¹³ tsú² má¹ná¹.

12 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³juáh³:

—Tí³², ní¹juáh³ la³ má²rá²cuóun¹ tsú², la³ jáun² má²lin¹ hi³ má²lan¹³ bíh¹ tsú².

13 Tí³la³ Jesús dá² jmí¹ hnió³ juáh³ hi³ má²jun² bíh¹ Lá¹; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² dí² né³, lí¹ jmí¹ ná¹lín²³ hi³ hí³ dí² dí¹juáh²³ hi³ hú¹tá¹ tson² rá²cuóun¹ bíh¹ tsú². 14 Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús hú¹tá¹ cú²na²¹ jái¹³ cú²jueh³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²jun² bíh¹ Lá¹. 15 Jlánh¹ hiún² tsin³² jná¹³ quí¹hliá² tiá² jmí¹ cuon¹ jná¹³ ñí¹ jáun² jmái¹ jáun², hi³ jáun² ta³né³² má²zia³² lánh³ rón³² lí¹³ cháh¹

hnoh² cáun² tán¹ honh² ñí¹con² jná¹³.
Jáun² ma³tsí¹neh²¹ dí².

16 Hi³ jáun² Tú¹ma²¹ tsá² téh²³ tsú²
hí³ dún² gon³ né³, ca³záih³ tsá² ñí¹
hná¹ jáun² la³ lá²:

—Ma³tsáu¹³ uá²jai³² jnoh¹, hi³ jáun²
hiá¹ tsáu¹³ dí² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú².

*Jesús tin² jmu² hi³ jenh¹³ tsú² jí³ hi³
cu³tí³ lí¹³ zian² tsú² siáh³*

17 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús né³,
ca³lí³ ñí³² hi³ quiún³ jmái¹ máh³
la³ má²tí³ hi³ ja³haun³ Lá¹. 18 Ñí¹
má²janh² juú² Jerusalén bíh¹ jmí¹
nio¹ juú² Betania, míh¹ tiá² cun³
hni³² kilómetros jmí¹ tí³ tí³ la³ uóunh³.

19 Jáun² né³, juóun³² bíh¹ tsá² judíos
jmí¹ la³ má²ca³cha³táunh¹ hñú¹³ mí¹
Marta quionh³ Má²réi³ rainh²¹, hi³
ja³jien³ dí² tsú² cun³ñí¹ hi³ jun³ jáun²
Lá¹ rainh²¹ tsú². 20 Jmí¹ ca³lí³ ñí³²
mí¹ Marta hi³ má²cuá¹ja³² Jesús, jáun²
cua³han³ dí² hi³ ca³ñí¹hen¹³ dí² tsú²,
tí³la³ Má²réi³ né³ ca³ta³cua¹³ bí¹ ñéih³.
21 Jáun² mí¹ Marta ca³záih³ Jesús la³
lá²:

—Hnú² Tí³² Juóu³² jná¹³, sá¹jmí¹ hi³
ñíh³ hnú² ñí¹ lá² dúh¹, tiá² jmí¹ jun¹
yáh³ renh² jná¹³. 22 Tí³la³ jná¹³ ño¹
má¹ná¹, hi³ uá¹jinh¹ la³ tí³ ta³né³²,
cun³ cué³² bíh¹ Dió³² lí³ua³ cáun² hi³
míh¹³ hnú².

23 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jenh¹³ bí¹ renh² hnú².

24 Hi³ jáun² mí¹ Marta né³ ca³ngái³:

—Ján³, ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ jenh¹³
tsú² ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹, ní¹ má¹tí³ ñí¹
jenh¹³ la³jín³² tsá² má²cá²tsan³.

25 Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ jmu¹ hi³ jenh¹³ tsú², jí³
hi³ lí¹³ zian² tsú² siáh³. Ní¹juáh³ tsá²
taunh² ta²¹ jná¹³, uá¹jinh¹ jún³ tsú²,
cun³ jenh¹³ bí¹ tsú²; 26 hi³ la³jín³² bíh¹
tsá² zian² ta³né³², cun³ jmí¹líh³ bíh¹
tiá² jún³ ní¹juáh³ hi³ taunh² ta²¹ jná¹³.
¿Táunh¹³ hnú² ta²¹ já¹³ lá²?

27 Jáun² tsá²mí³ hi³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Ján³ Tí³², taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹
hi³ hnú² bíh¹ lín³ Cristo Jon² Dió³²,
Tsá² ca³tí²¹ hi³ já³² ñí¹ hué²¹ lá².

*Jesús ca³hó³ jmí¹ ca³jenh² tsá²mí³
rainh²¹ hla¹ Lá¹*

28 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² mí¹ Marta
la³ ní² né³, ngah³ hi³ ca³ñí¹tieh¹
Má²réi³ rainh²¹ ta³ máih³, hi³ ca³juáh³
la³ lá²:

—Ó³² zenh² Tí³², hi³ jáun² dí¹té²³
tsú² hnú².

29 Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³nái³²
Má²réi³ ca³náu² hi³ ngau³ hi³
ca³ñí¹jien¹³ Jesús. 30 Quí¹ tiá² jmí¹
má²hi³² yáh³ Jesús já¹ juú² jmí¹jáun²,
la³ cun³ rón³² ñí¹ ca³jenh² jáun² mí¹
Marta bíh¹ tsú² jmí¹ zenh¹. 31 Hi³
jáun² jmí¹ ca³jé³ tsá² judíos tsá² jmí¹
já¹jien³ hí³ Má²réi³ hi³ la³jui³² ca³náu²
hi³ cua³han³, jáun² ja³taunh²¹ uá²jai³²
cu³chin¹, quí¹hliá² ca³lín¹³ dí² hi³
má²ngau³² ho³ tá²hón³² bíh¹ tsú² hi³
já¹háu³ ñí¹ jáun².

32 Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ Má²réi³ ñí¹
zenh¹ Jesús né³, ca³dí³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹
tsú², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², sá¹jmí¹ hi³ ñíh³ hnú² ñí¹ lá²
dúh¹, tiá² jmí¹ jun¹ yáh³ renh² jná¹³.

33 Jmí¹ ca³jé³ Jesús hi³ ca³hó³
Má²réi³ la³ má²quionh³ tsá² judíos tsá²
ca³cha³táunh¹ hí³ quionh³ tsú², jáun²
ca³hi³ cúh² tsí³, hi³ ca³ja³ siáh³ mií³
tsí³, 34 hi³ jáun² ca³ngái³ dí² ñí¹con²
tsú² la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ ca³ñí¹hón²¹ náh² tsú²?

Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ ca³juáh³:

—Tí³², sá¹ní² ña³² ñá²jie³.

35 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús ca³sunh³
jmái². 36 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³
tsá² hí¹tsá²táunh¹ hí³ la³ lá²:

—Jie³ né³, ¡cónh³ bíh¹ tiá² jmí¹ la³
hno³ dí² hla¹ Lá¹!

37 Ma³ jan² tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³:

—Já² tsá² ní² yáh³ ca³jmú³ hi³
ca³jnia³ mí¹ñí¹ tsá² jmí¹ ten³ hi³,
¿tiá¹ hi³ jmí¹ la³ lí¹³ jmu³ tsú² ca³lá²

quioh²¹ hla¹ Lá¹, hi³ jáun² tiá² jmí¹ jún³?

Jmí¹ ca³jeh¹³ hla¹ Lá¹

³⁸ Jmí¹jáun² ca³hi³ siáh³ cúh² tsí³ Jesús, hi³ jáun² ca³ja³janh³² ho³ tá²hón³². Tá²hón³² jáun² dá² jmí¹ lí³ cáun² tá²hláu² bíh¹, hi³ jáun² jmí¹ dí¹jnáí²³ cá² máí³ quín¹ ñí¹ lí³ ho³.
³⁹ Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Quin³² náh² quín¹ ní².

Jmí¹jáun² ca³juáh³ mí¹ Marta rainh²¹ hla¹ la³ lá²:

—Ti³², já² má²hlah³ bíh¹ má²ja³², qui¹ má²quiún³ jmáí¹ máh³ jun³ tsú².

⁴⁰ Ti³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²lí²juáh³² jná¹³ dúh¹, hi³ ní¹juáh³ táunh²³ hnú² ta²¹, lí¹³ bíh¹ jieh²¹ nú² pi³ quioh²¹ Dió³²?

⁴¹ Hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun², ca³quin³ bíh¹ tsú² quín¹ jáun². Jmí¹jáun² ca³ziauh³ Jesús ñí¹ ti³ chi³cuú², hi³ ca³juáh³:

—Tia²¹, tiá¹hmah¹ hnú² qui¹hliá² má²lí²niéih² hnú² jáí¹³ quion²¹ jná¹³.

⁴² Ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ cun³ tiú²nio² bíh¹ nah³² hnú² jē² jná¹³, ti³la³ dí¹juanh³² jná¹³ la³ lá² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² tionh² lá² bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ tónh³² tsú² ta²¹ hi³ hnú² bíh¹ ca³ze² jná¹³.

⁴³ Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² la³ ní² né³, ca³hléh³ tiá³, hi³ ca³juáh³:

—¡Náu² Lá¹, cua³han² ñí¹ ní²!

⁴⁴ Hi³ jáun² tsá² jmí¹ má²jún¹ hi³ né³, cua³han³ bíh¹ ta³ ná¹tsáih³ hmih³² cuá² ta³, hi³ jáun² ñí¹ tsú² jmí¹ tsáih³ siáh³ cáun² hmih³². Jáun² ca³záih³ Jesús tsá² tionh² hí³:

—Jen¹ tsú² hi³ jáun² cui¹ chánh¹³.

Tsá² cuá¹lín³ juo¹³ mí²tsáu² cueh³² tsáu² jáí¹³ hi³ ma³tsón¹³ Jesús

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Jmí¹jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsá² judíos tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Má²rei³ ca³tanh² ta²¹ Jesús jmí¹ ca³jie³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun²

Jesús. ⁴⁶ Ti³la³ ma³ jan² tsá² hí³ má¹ná¹, ñí¹con² tsá² *fariseos bíh¹ ja³taunh²¹, hi³ ca³ñí¹choh¹ dí² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús.
⁴⁷ Jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, la³ má²quionh³ tsá² ná¹ho² ta²¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² lánh³ jmú¹³ dí² juáh¹³? Qui¹ jlánh¹ ma³ hliáun³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² jmu² tsá²ñuh² hi³.
⁴⁸ Ní¹juáh³ cáun² lí¹ neh²¹ la³ ní² bíh¹ dí², jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² taunh¹³ ta²¹ quioh²¹ tsú², hi³ jáun² tsá²tan²¹ tsá² *romanos né³, ja³táunh¹ hi³ ja³tsunh¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí², hi³ ja³ma³qui² ma³tsau² tsú² siáh³ jí³lá² dí².

⁴⁹ Ti³la³ jan² tsá² hí³, tsá² jmáí² Caifás, tsá² jmí¹ lín³ mí²tsá² hien¹ jmáí¹ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ñih¹ hnoh²,
⁵⁰ hi³ sa³jun³ canh³² bí¹ náh² hua³hí¹³, hi³ ti³ quien² bíh¹ jún³ jan² tsáu² cha¹³ jí³lín² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ hi³ hiá¹ tsau¹³ dí² jí³lá².

⁵¹ Ti³la³ Caifás má¹ná¹, tiá² ca³juáh³ yáh³ la³ ní² cun³ñí¹ hi³ cháunh²³ chí¹ hnga²; la³ ní² dá² ca³juáh³ tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ jmí¹ lín³ mí²tsá² hien¹ jmáí¹ jáun² bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³hléh³ tsú² jáí¹³ hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² hñu³ tsí³, hi³ Jesús bíh¹ ca³tin¹ jún³ cha¹³ la³jín³² tsá² judíos. ⁵² Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ yáh³, qui¹ ja³bí¹ la³ jáun² lí¹³ chan³ tsú² cu³lí²¹ jon² Dió³² bíh¹, tsá² lí¹ má²tiú¹ má²hán¹ ti³ hlá² ti³ ní² tá¹ cáun² hngá¹máh³. ⁵³ Hi³ jáun² dá² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ jáí¹³ hi³ jngih³ Jesús.

⁵⁴ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú² cáun² lí¹ jmí¹ ngí³² Jesús chú¹jan¹ ja¹ tsá² zian² hue¹³ Judea, hi³ jáun² cua³han³ bíh¹ dí² cú²jueh³² hue¹³ Judea, hi³ ngau³ ti³ ñí¹ má²janh² hue³² quiéin², já¹ juú² jmáí² Efraín. Ní¹

jáun² bíh¹ ca³ta³cua¹³ tsú² quionh³ tsá² hain²¹ hi³ tí³ con².

55 Pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²i¹ jmí¹ hniáuh²¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹ quioh²¹ tsá² judíos; hi³ jáun² né³, juóun³² lín³² tsá² zian² ca³la³ jí³² juú² míh¹ juú² siún¹ ja³tú¹ já¹lín³ tí³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ja³ma³tí³² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³, hi³ má²jín² tsú² jáun² ñeh² bíh¹ hi³ tí²¹ Jmí¹hien¹. 56 Tá¹la³ jmái¹ jáun² né³ ca³qui² ca³hnah² tsá² hi³ Jesús, hi³ jáun² tá¹la³ tiáunh¹ dí² hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ngaih³² dí² tsá²ján² tsá²ján², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh²? ¿Hí¹ já³² tsú² jmái¹ juáh¹³?

57 Hi³ tsá² fariseos né³, la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jmí¹ má²ca³jmú³ héih³² hi³ hniáuh³² chá³² lí³ua³ jan² tsáu² ní¹juáh³ hin² má²ca³lí³ ñi³² ha³ jinh¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² tsa³quian³ dí² hi³ tson³.

12

Jan² tsá²mi³ sé²³ jmí² má²ró³² ta³ Jesús

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

1 La³ñí¹ jñéi³ jmái¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹, ngau³ Jesús tí³ já¹ juú² Betania, juú² co¹ Lá¹ tsá² má²ca³jmú³ dí² hí³ hi³ ca³jeh¹³. 2 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² ma³quien² Jesús né³, jáun² ca³jmú³ tsú² cáun² má³² tí³ ca³niéi² hi³ ca³tín¹ tsú²; jáun² mí¹ Marta jmí¹ cuá¹ ná²tsí³ má³², hi³ Lá¹ né³ jmí¹ cuá³ ñí¹ mesa cu³tsa³² quionh³ Jesús. 3 Jáun² tá¹la³ tionh² tsú² jáun² ñí¹ mesa né³, ca³can³ Má²réi³ cá² tsá¹ cuah²¹ no¹ má²ró³² hngó³², hi³ jmu² tsú² quionh³ há² má²ró³² hi³ téh²³ tsú² nardo, hi³ jlánh¹ bí¹ hmuh²¹, hi³ jáun² né³ ca³sé³ dí² ta³ Jesús. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ma³quieín² dí² siáh³ ta³ tsú² cun³quionh³ jñú² chí¹, jáun² ca³la³ tá¹ cáun² ñéih³ bíh¹ ca³cónh³² jie³ jmí² má²ró³² jáun². 4 Hi³ jáun² Judas jon² Sí¹mu²¹ tsá² zian² juú² Queriot, jan² tsá² hain²¹ hi³ tí³

con² Jesús, tsá² tsa³jienh³ hí³ Jesús, ca³juáh³ la³ lá²:

5 —¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³hnái³ tsú² jmí² má²ró³² ní²? Qui¹ cun³ hni³² nio² hñá³láu³ héih³² quie³ *cú¹tiáu² jmí¹ lí¹³ láih¹³ tsú² quioh²¹ hi³ ní², hi³ jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

6 Tí³la³ jun³juáh¹³ ca³juáh³ Judas la³ ní² qui¹hliá² juo²³ jéinh³² tsá² tia³mii² yáh³, ca³juáh³ tsú² la³ ní² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ jmí¹ lín³ jan² háin² bíh¹; qui¹ hí³ bíh¹ jmí¹ nio² jo³cuo² tuh³² tloh³ quie³ quioh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hi³ jáun² jmí¹ han² bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ hí²³ hñu³ tuh³² jáun². 7 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² lí¹ jmú² hnu² liúnh¹ ñí¹ con² tsú², qui¹ tsá²mi³ ní² dá² má²ca³hmá³ hi³ ní² hi³ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ tsa³haun³ jná¹³ bíh¹. 8 Qui¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh².

Hnió³ tsú² jngih³ Lá¹

9 Jáun² né³, juóun³² lín³² tsá² *judíos ca³lí³ ñi³² hi³ Jesús má²cuá³ já¹ juú² Betania, hi³ jáun² ja³taunh²¹ dí² ñí¹ jáun², tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ tsa³jien³ jmáh³la³ Jesús yáh³ tsú², qui¹ hi³ ta³ tsa³jien³ siáh³ Lá¹ bíh¹ tsú², tsá² ca³jmú³ Jesús hi³ ca³jeh¹³ ja¹ hla¹.

10 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³jmú³ cá²hon³ hi³ jngih³ uá²jai³² Lá¹, 11 qui¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ hí³ bíh¹ juóun³² lín³² tsá² judíos jmí¹ má² ná¹tiánh²³ tí³ có³² ñí¹ con² dí², hi³ má²tanh² ta²¹ Jesús.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

12 Juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ má²tiáunh¹ Jmí¹hien¹ já¹ juú² Jerusalén; hi³ jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ca³lí³ ñi³² tsú² hi³ hí¹tsau³² Jesús já¹ juú² jáun². 13 Hi³ jáun² ca³quieh³ tsá² hí³ mu²¹ hmá² zún³, jáun² ca³huén²

hi³ ca³ñí¹hen¹³ Jesús ca³la³ hi³ tí² hi³ hoh³², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Héh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¡Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³ quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! ¡Héh³ ma³ chun¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² *Israel!

14 Jesús ca³chanh²¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ ca³ñí³tsin¹, hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ jmí¹ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²:

15 Hnoh² tsá² zian² náh² tí³ ñí¹ zeh¹ máh³ Sión,
ha³ lí² juenh³,

sá¹ní² jieh³ hi³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ñí¹con² hnoh² hi³ cuá¹tsin¹ jan² lo¹ búh¹ míh¹.

16 Tiá² jmí¹ ngí²³ yáh³ tsá² haín²¹ hi³ tí³ con² tsú² jmí¹ lí²¹ la³jí³² hi³ jáun²; tí³la³ la³ tí³ jmí¹ má²ca³lí³quien² máh³ Jesús tsau³ tsí³ tsú² hi³ la³jí³² hi³ lí³ jáun² jmí¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ ñí¹ Sí² hi³ ca³tín¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ la³ lí³ la³ jáun².

17 Jáun² né³, jmí¹ zian² juóun³² lín³² tsá² ca³jíe³ jmí¹ ca³teh³ Jesús hla¹ Lá¹ hi³ cua³han² hñu³ tá²hón³², hi³ ca³jmú³ dí² hi³ ca³jenh¹³ tsú². Tsá² hí³ né³, jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ la³ cun³ hi³ ca³jíe³ jáun², 18 cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³quí² ca³huén² tsáu² hi³ já¹hen³ Jesús, qui¹hliá² ca³lí³ ñí³² tsú² ca³tí²¹ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ dí² jáun². 19 Hi³ jáun² tsá² *fariseos ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Jie³ né³, hí¹ cáun² tiá² hi³ la³ lí¹³ jmú¹³ yáh³ dí². Jieh³ dúh¹, la³jín³² tsáu² bíh¹ má²tsá²tú¹ tsá²lín³ cu³hna²¹ tsú².

Ma³ jan² tsá² hleh³² jú¹ma² griego hnah² Jesús

20 Ja¹ tsá² ca³cha³táunh¹ já¹ juú² Jerusalén hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² tá¹la³ jmáí¹, jmí¹ ná¹tson¹ ma³ jan² tsá² hleh³² jú¹ma² *griego. 21 Tsá² hí³ né³ ja³taunh²¹ ñí¹con² Pí²liéí¹ tsá² zian² juú² Betsaida hín¹³ tí³ Galilea, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tí³², jmí¹ hnáu² jnoh¹ neh²¹ tiá³ Jesús.

22 Hi³ jáun² Pí²liéí¹ né³ ngau³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ Tre²¹, hi³ jáun² tá¹ gon³ dí² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹choh¹ dí² siáh³ Jesús jáí¹³ jáun². 23 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²ca²chó³² bíh¹ jmáí¹ hi³ lí¹³ lí³ quien² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². 24 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ jñí³² yáh³ tsú² cá² máí³ mi³ cuú², hi³ jáun² la³ má²lí³ jáun² bíh¹ cá² máí³ tán¹; tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hin³ tsú² cá² máí³ né³, jáun² hliáun³ lín³² bíh¹ hi³ ló³². 25 Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³ zian² ué³ ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² hi³ tiá² lin¹ quien² hi³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². 26 Lí³ua³ jan² tsá² hnió³ ma³cáu³² jná¹³, cuí¹ já² tsú² cu³hna³² jná¹³; hi³ jáun² ní¹juáh³ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ né³, ja³bí¹ ñí¹ jáun² uá²jai³² tsa³cuá² siáh³ tsá² má²cáu³² jná¹³. Hi³ lí³ua³ jan² tsá² má²cáu³² jná¹³ né³, Ñuh³² jná¹³ ma³quien² tsá² la³ hí³.

27 "Tí³la³ ta³né³² né³, jlánh¹ hliáun³ ñéih³ má²hu²¹ tsin³² jná¹³. ¿He³ yáh³ juah²¹ jná¹³ ta³né³²? ¿Hí¹ juah²¹ jná¹³: "Tia²¹, liau¹ jná¹³ ca³tí²¹ jmáí¹ hi³ má²tón³² jáun²?" Tí³la³, já² hú¹tá¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ ní² yáh³ ja³ jná¹³. 28 Tia²¹, ima³quien¹³ hnú² hi³ jmáí² nú²!

Jmí¹jáun² ca³nái³² tsú² cáun² mah¹ hñu³mi³cuú², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Má²ca³ma³quien¹³ bíh¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹quien¹³ bíh¹ jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³².

29 Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³ ca³nái³², hi³ jáun² jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ miíh³² bíh¹ má²lí²jmú³, tí³la³ ma³ jan² né³ jmí¹ ná¹juáh²³ la³ lá²:

—Jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² má²lí²hléh³² ñí¹con² tsú².

30 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—La³ñí¹ la³ján³ hi³ ca³tín¹ hnoh² bíh¹ mah¹ hi³ má²lí²hléh³² ní²,

jun³juáh¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ yáh³.
 31 Ta³né³² bíh¹ má²ca²chó³² jmái¹ hi³
 tá¹tsin¹ héih³² tsá² zian² hngá¹máh³
 lá², hi³ ta³né³² bí¹ siáh³ má²ca²chó³²
 jmái¹ hi³ cua³hain³² tí³ cheih³² tsá²
 cuá¹jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian²
 hngá¹máh³ lá². 32 Hi³ jáun² ní¹
 má¹ca³ziau³ tsú² jná¹³ chí³cuú² né³,
 má¹jáun² con²¹ jná¹³ ca³la³ jín³² tsáu²
 ñí¹con² ná¹ huen².

33 Cun³quionh³ hi³ ca³juáh³ jáun² la³
 ní² bíh¹ tsú², ca³lí³ lin¹ he³ lánh³ rón³²
 jún³. 34 Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ né³
 ca³juáh³ la³ lá²:

—Cun³quionh³ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹
 Sí² liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ má²ca³lí³ né¹
 hi³ Tsá² lín³ Cristo lí³ zian² cun³
 jmí¹hi³nio² bíh¹. ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³²
 juánh³ hnú² hi³ Jon² tsá²mi³cuóun²
 ca³tí²¹ zón³² chí³cuú²? ¿Hin² dá² tsánh²
 tsá² hí³ hi³ lín³ Jon² tsá²mi³cuóun²?

35 Jáun² né³, Jesús ca³záih³ siáh³ tsá²
 hí³ la³ lá²:

—Lí³ zia³² bíh¹ joh¹ ja¹ quián¹³
 hnoh², tí³la³ cú¹pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹
 má¹ná¹. Hi³ jáun² né³, ñí³táunh¹
 náh² ñí¹ tie³ joh¹ tá¹la³ zia³² joh¹
 ja¹ quián¹³ náh², qui¹ ní² lí¹ ca³jauh¹
 náh² já¹niéi²; qui¹ ní¹juáh³ jan² tsá²
 cuá¹ngí³² já¹niéi², ha³ tiá² ñí³² yáh³
 tsú² ha³ jinh¹ cuá¹tsau³². 36 Chá¹ náh²
 cáun² honh² ñí¹con² joh¹ jáun² tá¹la³
 tie³ ja¹ quián¹³ náh², hi³ jáun² lí¹³ lín³
 náh² tsá² zia³² joh¹ ñí¹con².

Jmí¹ má²lí²juáh³ Jesús la³ ní² né³,
 ngau³ hi³ ca³ñí¹hinh² ñí¹con² tsá² hí³.

*He³ láih³² tiá² ñí¹tanh² tsá² judíos
 ta²¹ Jesús*

37 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ hliáun³ bíh¹
 lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² má²ca³jmú³ Jesús
 ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá² hí³, tí³la³ cun³ jáun²
 bíh¹ tiá² jmí¹ tanh² dí² ta²¹; 38 qui¹
 la³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³
 jáun² hla¹ Isaías tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³²
 jè¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

Hnú² Juóu³² jná¹³, ¿hin² dá² tsánh²
 má²ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ hi³ hléh¹
 jnoh¹?

¿Hin² dá² ñí¹con² ca³ma³jnia¹³ hnú² pí³
 quián¹³?

39 La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ jáun² tiá² jmí¹
 lí²³ yáh³ hi³ tónh³² tsú² ta²¹. Qui¹ ja³bí¹
 la³ lá² siáh³ ca³juáh³ hla¹ Isaías hí³:

40 Dió³² cu³tsa³² má²ca³jmú³ hi³
 ná¹ten³ tsá² ní²,

hi³ jáun² tiá² lí¹³ jéi³;
 jí³ hi³ cu³tsa³² má²ca³jmú³ dí² siáh³
 huáh² chí¹ tsú²,

hi³ jáun² tiá² ngí¹³;
 qui¹ sá¹jmí¹ hi³ tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³,
 hi³ jáun² jná¹³ jmí¹ lí¹³ jmah²¹ tsú².

41 La³ ní² ca³juáh³ Isaías qui¹hliá² jmí¹
 má²ca³jéi³ bíh¹ tsú² hi³ Jesús bíh¹ jan²
 Tsá² quien² lín³², hi³ jáun² hi³ ca³tin¹
 hí³ bíh¹ hi³ ca³hléh³ tsú² jáun².

42 Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² né³, cun³
 jáun² juóun³² bíh¹ tsá² ná¹ñí¹ ca³tanh²
 ta²¹ Jesús; jí³²la³ cáun² tiá² jmí¹ má²lí²¹
 tsú² ñí¹con² tsáu² bíh¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³
 jmí¹ juénh² tsú² tsá² fariseos, qui¹ ní²
 lí¹ ca³hue³ tsú² hñu³ cuáh³² quioh²¹.

43 Qui¹ cun³ñí¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹
 hniá¹ tsú² hi³ tsáu² juáh³ hi³ hí³ dí²
 chun¹, cha³ jmí¹ jmu³ dí² hniá¹ hi³
 Dió³² juáh³ hi³ chun¹ dí².

*Cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹ Jesús bíh¹
 tá¹tsí²¹ héih³² ñí¹con² tsáu²*

44 Hi³ jáun² né³, Jesús ca³hléh³ siáh³
 cónh³¹ cu³ jéin³² tiá³, hi³ ca³juáh³:

—Lí³ua³ jan² tsá² taunh² ta²¹ jná¹³,
 jun³juáh¹³ taunh² ta²¹ jmáh³la³ jná¹³
 yáh³ tsú², tí³la³ tanh² tsú² ta²¹ la³ jí³
 Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ bíh¹. 45 Hi³
 ní¹juáh³ tsá² má²cuóu³² jná¹³ siáh³,
 ja³bí¹ má²cuóun³² tsú² siáh³ Tsá²
 ca³ze³ jná¹³. 46 Jná¹³ bíh¹ má²cuán²
 ná¹ ja¹ quioh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹
 lá², hi³ lín³ ná¹ joh¹ ñí¹con² tsú²,
 hi³ jáun² tiá² já¹niéi² tá¹tonh¹ yáh³
 ní¹juáh³ tsá² taunh² ta²¹ jná¹³. 47 Tí³la³
 ní¹juáh³ tsá² náí³² jái¹³ quion²¹ jná¹³,
 hi³ tiá² ta²¹ taunh³² má¹lí³² jáun²,
 jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ tsá² rá¹tsin³² tsú²
 héih³²; qui¹ jun³juáh¹³ ja³ jná¹³ hi³
 tí³ ja³ra³tsin³² ná¹ tsáu² héih³² yáh³,

ti³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ ja³lion¹ bíh¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá². 48 Zia³² bíh¹ he³ cun³quionh³ tá¹tsin¹ tsú² héih³² ní¹juáh³ tsá² tiá² quiú² tiá² jéi²³ jná¹³, hi³ sa³jun³ jéih³² tsú² siáh³ jái¹³ quion²¹ jná¹³: Cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²ca³hléh³ jáun² bíh¹ jná¹³ tá¹tsin¹ tsú² héih³² ti³ ñí¹ táuh³ jmái¹. 49 Qui¹ jun³juáh¹³ hléh²³ jná¹³ jái¹³ hi³ lí¹ chin³² chin³² huen² yáh³, quí¹ ti³la³ hnga² Ñuh³² jná¹³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jmu² héih³² ní¹juáh³ he³ hléh¹³ jná¹³ ho³ he³ hie¹³ jná¹³ hnoh². 50 Hi³ ño¹ ná¹ siáh³ hi³ héih³² quioh²¹ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ jmái¹hi³nio²; hi³ jáun² bíh¹ la³jí³² hi³ hléh²³ jná¹³ lí³ tán¹ la³ cun³ rón³² hi³ ca³zái³ jná¹³ Ñuh³².

13

Jesús ráin³² ta³ tsá² quian³tun³joh¹

1 Jáun² né³, ta³ ñeh² bíh¹ hi³ ti²¹ *Jmái¹hien¹, jmái¹ má²ñi³² bíh¹ Jesús hi³ má²ca³chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ cua³han² dí² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tsánh³² dí² ñí¹ cuá³ Jméi². Hi³ jáun² ca³ma³hnio³ dí² tsá² joh¹ tionh² ñí¹ hué²¹ lá² la³ má²hnio³ jáun² dí² ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹.

2 Tá¹la³ jmái¹ ná¹jmu² tsú² jáun² má³² bíh¹, hi³ tsá² hláinh¹ hñu³ tsí³ Judas jon² Sí¹mu²¹, tsá² ja³ hí³ ti³ juú² Que-riot, hi³ jáun² hí³ né³ ca³lín¹³ hi³ jienh³ dí² Jesús.

3 Hi³ jáun² né³, Jesús cun³ jmái¹ má²ñi³² bíh¹ hi³ Jméi² dí² má²ca³chá³ ca³la³ jí³² jo³cuo² hí³ dí², hi³ ñi³² tsú² siáh³ hi³ ñí¹con² Dió³² bíh¹ ja³, hi³ jáun² ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²tsánh³² dí² siáh³. 4 Jáun² ca³náu² dí² ñí¹ jmái¹ cuá¹jmu² má³², hi³ ca³chí² hmih³² tsí³² coh³, hi³ jáun² ca³can³ cáun² hmih³² teh¹ hi³ ca³hñéih³ hñeh². 5 Jmái¹jáun² né³ ca³táh³ dí² jmái² cáun² hú³, hi³ jáun² ca³ráin³² dí² ta³ tsá² quian³tun³ hí³ joh¹, hi³ jáun² ca³ma³quiéin² dí²

siáh³ ta³ tsú² cun³quionh³ hmih³² teh¹ hi³ má²hñéih¹ dí² jáun².

6 Ti³la³ jmái¹ ca³ti³ ñí¹ ren³ dí² ta³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, Pé¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²: —Ti³², ¿he³ ca³ti²¹ sa³ hnú² máh³ ráinh¹³ tán² jná¹³?

7 Jáun² Jesús né³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ta³né³² ha³ tiá² ngí²³ yáh³ hnú² la³ cun³ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá², ti³la³ ngí¹³ bíh¹ nú² ní¹ má¹jáun².

8 Ti³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³ siáh³: —¿Cun³ tiá² tón³² jmái¹ cué¹³ bíh¹ jná¹³ jái¹³ hi³ hnú² ráinh¹³ tán² jná¹³! Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Ní¹juáh³ tiá² la³ ren¹ jná¹³ tanh¹ hnú², hi³ jáun² tiú²uú² lín³ yáh³ hnú² tsá² joh² jná¹³.

9 Jmái¹jáun² né³ ca³juáh³ cú²jueh³² Sí¹mu²¹ Pé¹ la³ lá²:

—Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³ Ti³², jun³juáh¹³ hnó³² jná¹³ hi³ ráinh¹³ hnú² jmáh³la³ tán² yáh³ jná¹³, ti³la³ jná¹³ hnó³² hi³ ráinh¹³ nú² siáh³ la³ jí³ uón³² bíh¹ jná¹³ jí³ la³ jí³ chin³² jná¹³ ní² siáh³.

10 Ti³la³ Jesús né³, ca³juáh³ la³ lá²: —Ní¹juáh³ tsá² cun³lí²liáuh³, tiú²uú² lín¹ hniáuh³² yáh³ lóh³² tsú² siáh³ cónh³, quí¹ má²jín² bíh¹ tsú², jáun² jí³²la³ ta³ bí¹ tsú² jéi³² hniáuh³² quí³². Quí¹ tsá² má²ná¹jín² bíh¹ hnoh², uá¹jinh¹ tiá² la³jín³² náh².

11 Ca³juáh³ tsú² la³ ní² hi³ tiá² la³jín³² tsá² hí³ má²ná¹jín² yáh³, quí¹hliá² jmái¹ má²ñi³² bíh¹ tsú² hi³ hin² tsánh² tsa³jienh³.

12 Jmái¹ má²lí²ráin³² jáun² Jesús ta³ tsú² né³, ca³quih³ siáh³ ha¹ hi³ ca³cuá³ siáh³ ñí¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Má¹ca³ngí¹³ hnoh² he³ hnió³ juáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmu³² jná¹³ ní²? 13 Sá¹ní² jie³, hnoh² dá² teh³² náh² jná¹³ Ti³² jí³ hi³ juáh³ náh² siáh³ hi³ Juóuh³² náh² jná¹³; re² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ hnoh², quí¹ tson² bíh¹ lín³ jná¹³ la³ jáun². 14 Jáun²

né³, ní¹juáh³ jná¹³ má²lí²ráin³² ná¹ tanh¹ hnoh², Tsá² lín³ ná¹ Ti³² jí³ hi³ lín³ ná¹ siáh³ Juóuh³² náh², jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² hniáuh³² ráinh¹³ náh² ta³ tsá²ján² tsá²ján². 15 Qui¹ jná¹³ má²lí²có³² cáun² nóh³², hi³ jáun² hnoh² lí¹³ jmúh¹³ la³jmí¹ má²lí²jmú³² ní² jná¹³. 16 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bí¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ juo¹³, hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zéin¹ tiá² tí³ jlánh¹ bí¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lí²ze³ tsú². 17 Jáun² né³, jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ hi³ má²ca³ngi¹³ náh² jái¹³ ní², jí³ hi³ má¹zián¹³ náh² siáh³ la³ ní². 18 ”Jun³juáh¹³ cuá¹hléh²³ jná¹³ jái¹³ lá² hi³ ca³tin¹ la³jin³² yáh³ hnoh²; qui¹ ño¹ bíh¹ jná¹³ hin² tsánh² ca³quiánh³² ná¹. Qui¹ cun³ ca³tí²¹ lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², ñí¹ juáh³ jáun² la³ lá²: “Tsá² cáun² uon² jmí¹ cuh³² quiúnh¹ bíh¹ jná¹³ má²ca³ziáuh³² ta³”. 19 Juah³² jná¹³ jái¹³ lá² ta³ ñeh³, hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ lí³tí³, jáun² má¹jáun² má²táunh¹³ náh² ta²¹ hi³ jná¹³ bíh¹ la³². 20 Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ la³² juah³² jná¹³, hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² lí³ua³ jan² tsá² zein³² jná¹³, hi³ he² jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² he² jná¹³ né³, hen² tsú² la³ jí³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Jesús jmu² lin¹ hi³ Judas jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² dí²
(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

21 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³háuh³² tsí³, hi³ jáun² ca³nia³ bíh¹ dí² cú²jueh³² jái¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ja¹ quián¹³ náh² ní² zian² jan² tsá² né³bí¹ jienh³ jná¹³.

22 Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, cáun² lí¹ ca³jién³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú², qui¹ tiá² jmí¹ ñí³² yáh³ tsú²

hi³ hin² dá² hien² Jesús. 23 Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ hi³, tsá² jmí¹ hnio³ lín³² Jesús jmí¹ cuá¹tón²¹ cu³héin¹ hi³ jmí¹ cuá¹jmu² má³², 24 hi³ jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³hméih³² ñí¹ tsá² hí³, hi³ hnió³ dí² líéinh³²; hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ngáih³ tiá³ tsú² neh²¹ hin² tsánh² hien² tsú².

25 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³hanh³ tá²cuá¹ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² hí³ né³ Ti³²?

26 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cuí¹ má¹jlih²¹ ná³ cá² cuonh¹ pih²¹ *hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ní¹juáh³ hin² tsánh² hiauh³, jáun² tsá² hí³ bíh¹.

Ca³ma³jlih²¹ bíh¹ tsú² cá² cuonh¹ hí³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ Judas jon² Sí¹mu²¹ bíh¹ ca³cuéh³ dí², tsá² ja³ hí³ juú² Queriot. 27 Jáun² la³ cun³ jmí¹ má²lí²héi³ jáun² bíh¹ Judas hí³ jáun², ca³hi³ *Satanás hñu³ tsí³. Jmí¹jáun² né³ ca³juáh³ Jesús ñí¹con² tsú² la³ lá²:

—La³ cun³ hi³ ñí³lín²³ hnú² jmúh¹³, cuá²jmu³ tia³jui³².

28 Ti³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ má³² quionh³ tsú² tiá² jmí¹ ñí³² he³ ca³tí²¹ hi³ ca³juáh³ tsú² la³ jáun². 29 Ma³ jan² tsáú² cáun² ca³lín¹³ hi³ Jesús ca³juáh³ hi³ tsa³lia³² Judas la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² jmái¹ bíh¹, ho³lá²dá² hi³ zia³² hi³ cuéh³² tsú² ca³lá² tsá² tia³mii² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ jmí¹ nio¹ jo³cuo² tuh³² tioh³ quie³.

30 Jáun² jmí¹ má²lí²héi³ Judas hí³ jáun² né³, la³jui³² cua³han³. Jmí¹ má²niéi² bíh¹ jmí¹jáun².

Cáun² héih³² hmaí²¹

31 Jáun² né³, jmí¹ cuá¹han³ Judas ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ta³né³² má²lí²lin¹ hi³ quien² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², jí³ hi³ lí²lin¹ siáh³ hi³ quien² Dió³² cun³quionh³ hí³ dí².

32 Hi³ ní¹juáh³ Jon² tsá²mi³cuóun² la³ jmu² lin¹ hi³ quien² Dió³², hi³ jáun² ja³bí¹ Dió³² siáh³ ma³jnia² hi³ lin¹ hi³

quien² tsú²; hi³ tia³juí³² bíh¹ siáh³ jmu³ tsú² la³ jáun². 33 Hnoh² jón³, ha³ tiú²uú² ué³ jmáí¹ cuon¹ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh². Má¹jáun² má²hnauh¹³ hnoh² jná¹³, tí³la³ la³ cun³ hi³ ca³juo³ jná¹³ jáun² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ bíh¹ juah³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh² ta³né³². Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ cuá¹táunh¹ hnoh² ñí¹ ñe¹ jná¹³. 34 Jáun² jmu² jná¹³ cáun² héih³² hmai²¹ lá² ñí¹con² hnoh². Hi³ má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján². La³ ní² bíh¹ hniáuh³² má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján², ca³la³ jmí¹ hnau³ jná¹³ ní² cu³tí³ bíh¹. 35 Hi³ ní¹juáh³ ca³ma³hnáu³ náh² la³ ní² né³, jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³tsin² hi³ hnoh² lín³ náh² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³.

Jesús juáh³ hi³ Sí¹mu²¹ Pé¹ nó³² tí³ có³²

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

36 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³ngái³ ñí¹con² Jesús:

—Tí³², ¿ha³ dá² jinh¹ cuóh¹³ hnú²?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ ñeih²¹ hnú² cu³hna³² jná¹³ ta³né³²; tí³la³ tí³ chí¹cáin² bíh¹ má²lí¹³ ñeih²¹ hnú².

37 Jmí¹jáun² ca³ngái³ Pé¹ hi³ ca³juáh³:

—Tí³², ¿he³ láih³² tiá² má²lí¹³ ñe¹ jná¹³ cu³hnah³² hnú² né³? Cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ uá¹ hi³ jun³ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú².

38 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ tson² má²nio² cáun² honh² hnú² hi³ jún³ nú² hi³ ca³tin¹ jná¹³? Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnú², hi³ ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu² juáh¹³ hnú² hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

14

Jesús bíh¹ lín³ juí³² hi³ chanh²¹ tsú² ñí¹ cuá³ Dió³²

1 "Jáun² né³, ha³ lí² tianh³ náh² hi³ ná¹hi³² lín³² honh². Cáun² chá¹ náh² honh² ñí¹con² Dió³², hi³ cáun² chá¹ náh² siáh³ honh² ñí¹con² jná¹³.

2 Hliáun³ lín³² bíh¹ ñí¹ lí³ tauh¹³ zia³² hñú¹³ Ñuh³² jná¹³; sá¹jmí¹ hi³ tiá² zia³² dúh¹, jáun² jmí¹ má²lí²juáh³² bíh¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh². Jáun² né³, ñih²¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹jmú²¹ hua³jan²¹ ñí¹ cuá¹tianh³ hnoh². 3 Ní¹ má¹lí³² jáun² né³, jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹cáun³² ná¹ hnoh², hi³ jáun² hnoh² uá²jai³² lí¹³ cuá¹tianh³ ñí¹ ñí¹ñí²¹ jná¹³ jáun². 4 Má²ñí²¹ bíh¹ hnoh² juí³² hi³ chau²¹ tí³ ñí¹ ñih²¹ jná¹³ jáun².

5 Jáun² Tú¹ma²¹ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Tí³², já² tiá² né¹ yáh³ jnoh¹ ha³ dá² jinh¹ cuánh¹³ hnú², ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ né¹ jnoh¹ hín² juíh³² jaun³²?

6 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ lín³ juí³², jí³ jú¹ tson², jí³²la³ cun³quionh³ jná¹³ bíh¹ lí¹³ zian² tsú² cu³tí³, jí³ hi³ lí¹³ siáh³ chanh²¹ tsú² ñí¹ cuá³ Ñuh³² jná¹³. 7 Ní¹juáh³ hi³ má²ca³lí³ cuóu³² náh² jná¹³, jáun² lí³ cuóun³² bí¹ náh² uá²jai³² Ñuh³² jná¹³; hi³ ta³né³² né³, má²ca³lí³ cuóun³² bíh¹ náh² tsú² qui¹ Tsá² má²ca³jien¹ bí¹ náh² hí³.

8 Jáun² Pí²liéi¹ né³ ca³juáh³:

—Tí³², ma³jnia¹³ tiá³ Jméi² dí² ñí¹con² jnoh¹, hi³ jáun² cu³ jáun² bíh¹ má²tioh²¹.

9 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Pí²liéi¹, ¿jáh³ jmáí² tiá² má²tí³ hi³ ngí²³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², hí¹ cun³ jáun² tiá² má²ca³lí³ cuóu³² máh³ náh² jná¹³? Qui¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³lí³ cuóu³² jná¹³, jáun² má²ca³lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² siáh³ Ñuh³² jná¹³; jáun² né³ ¿he³ yáh³ láih³² mih³² hnú² hi³ má¹jnia¹³ jná¹³ Jméi² dí² ñí¹con² náh²? 10 ¿Há¹ tiá² má²táunh²³ hnoh² ta²¹ dúh¹ hi³ lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ qui³ lín³ Ñuh³², hi³ Ñuh³² jná¹³ né³, lín³ siáh³ la³jmí¹ lín³ jná¹³? Jáun² Ñuh³² jná¹³, Tsá² qui³ lín³ la³jmí¹ lín³ jná¹³ bíh¹ jmu² ta²¹ quioh²¹, hi³ jáun² jun³juáh¹³ jái¹³ hi³ lí¹ chin³² chin³² huen² yáh³ jná¹³ hléh²³ ñí¹con² hnoh². 11 Jáun² tionh² náh² ta²¹ hi³ lín³ bíh¹

jná¹³ la³ cun³ qui³ lín³ Ñuh³², hi³ Ñuh³²
 jná¹³ né³ lín³ siáh³ la³ jmí¹ lín³ jná¹³.
 Ti³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ nio² cáun² honh²
 náh² ca³ti²¹ hi³ má²lí²juáh³² jná¹³ ní²,
 jáun² tiaunh² náh² ta²¹ jná¹³ cun³ñí¹
 hi³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ jmu² bíh¹ jná¹³.
 12 Jú¹ tson² cu³tí¹³ juo³ jná¹³ hnoh² hi³
 lí³ua³ jan² tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, ja³bí¹
 tsá² la³ hí³ uá²jai³² lí¹³ jmu³ la³ cun³
 ta²¹ hi³ jmu² jná¹³, hi³ hí¹ la³ tí³ ta²¹
 hi³ jlánh¹ bí¹ cáu² jueh³² yáh³ lí¹³ jmu³
 tsú², qui¹ jná¹³ dá² má²ñih²¹ ñí¹con²
 Ñuh³² bíh¹. 13 Lí³ua³ cáun² hi³ mih³²
 náh² ñí¹con² Ñuh³² jná¹³ cun³quionh³
 héih³² quion²¹ jná¹³, jná¹³ bíh¹ cué¹³,
 hi³ jáun² cun³quionh³ jná¹³ bíh¹ lí³ lin¹
 hi³ jlánh¹ quien² Ñuh³² jná¹³. 14 Qui¹
 jná¹³ bíh¹ tsá² lí¹³ cué¹³ lí³ua³ cáun² hi³
 mih³² náh² cun³quionh³ héih³² quion²¹
 jná¹³.

*Jesús jmu² jái¹³ hi³ zen³ Jmí²chí³
Chun¹*

15 "Ní¹juáh³ hnau³ náh² jná¹³, jáun²
 ma³ti²¹ náh² héih³² quion²¹ jná¹³.
 16 Hi³ jáun² jná¹³ né³ mí²¹ ñí¹con²
 Ñuh³² jan² Tsá² ma³hau³ hnoh², Tsá²
 lí¹³ cuá³² quiúnh¹ hnoh² jmáí¹ ca³la³
 jí³². 17 Jmí²chí³ Chun¹ Tsá² hie³² jú¹
 tson² bíh¹ Tsá² hí³, jan² Tsá² tiá² lí¹³
 hen³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³²,
 qui¹ jmí¹líh³ yáh³ tiá² lí¹³ jien³² tsú²
 Tsá² hí³, hi³ sa³jun³ lí¹³ lí³ cuóun³² tsú²
 siáh³ Tsá² hí³. Ti³la³ hnoh² má¹ná¹,
 má²cuóun³² bíh¹ náh² tsú², qui¹hliá²
 cuá³ tsú² quiúnh¹ hnoh², hi³ la³ cun³
 jmí¹hi³nio² bíh¹ cuá³² tsú² siáh³ hñu³
 honh² náh².

18 "Ha³ tiá² chau²¹ yáh³ jná¹³
 hmóu³² hnoh²; jáunh¹³ bí¹ jná¹³ siáh³
 hi³ já¹ñí³² quiúnh¹ hnoh². 19 Cú¹pih²¹
 jmáí¹ bíh¹ jéi³²í¹ he² hi³ chau²¹ jmáí¹
 hi³ tiú²uú² jéi³² jná¹³ tsá² zian² cun³
 tin² tsí³ hmóu³², ti³la³ hnoh² má¹ná¹
 cun³ chau²¹ jmáí¹ jie¹ bí¹ hnoh² siáh³
 jná¹³; hi³ cun³ñí¹ hi³ zian² jná¹³ né³,
 ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² lí¹³ zian² náh².
 20 Jmáí¹ jáun² bíh¹ lí³tsin² hnoh² hi³

cu³tí³ bíh¹ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ Ñuh³²,
 hi³ hnoh² né³ lín¹³ náh² la³ cun³
 qui³ lín³ jná¹³, hi³ jáun² jná¹³ né³ lín³
 la³jmí¹ má²lín¹³ hnoh² jáun². 21 Lí³ua³
 jan² tsá² he² héih³² hi³ jmu² jná¹³, jí³
 hi³ má²tí³² tsú² siáh³, jáun² tsá² la³
 hí³ bíh¹ ján¹ tson² hniau³ jná¹³. Hi³
 jáun² ní¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³ né³,
 jáun² Ñuh³² jná¹³ ma³hnio³ siáh³ tsá²
 hí³; ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹hno¹ tsú²
 uá²jai³², jí³ hi³ má¹jnia¹³ jná¹³ siáh³
 ñí¹con² tsú².

22 Jáun² Judas ca³ngái³ la³ lá² (ti³la³
 jun³juáh¹³ tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot
 má¹na²¹):

—Ti³², jlánh³ bí¹ rón³² lí³ hi³ ñí¹con²
 jnoh¹ bíh¹ má¹jnia¹³ nú², hi³ tiá² la³
 má¹jnia¹³ yáh³ nú² ñí¹con² tsá² zian²
 cun³ tin² tsí³ hmóu³²?

23 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tsá² hniau³ jná¹³, jáun²
 ma³tí³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ juah³²
 jná¹³; hi³ jáun² Ñuh³² jná¹³ né³
 ma³hnio³ tsá² hí³, hi³ jná¹³ né³ jáunh¹³
 ná¹ quiúnh¹ Ñuh³² hi³ já¹ma³ziáun¹³
 jnoh¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³. 24 Ti³la³
 lí³ua³ jan² tsá² tiá² hniau³ jná¹³, jáun²
 tiá² má²tí³² yáh³ tsú² jái¹³ hi³ hléh²³
 jná¹³. Jun³juáh¹³ quion²¹ huen² yáh³
 jná¹³ jái¹³ hi³ naih³² hnoh² lá², qui¹
 jái¹³ quioh²¹ Ñuh³² Tsá² ca³ze³ bíh¹
 jná¹³ la³².

25 "Né³² né³, la³jí³² hi³ má²lí²juo³
 jná¹³ hnoh², má²lí²hléh³ jná¹³ tá¹la³
 cuon¹ jná¹³ lá² ja¹ quián¹³ hnoh².

26 Ti³la³ ní¹ má¹cuán² jáun² Jmí²chí³
 Chun¹, Tsá² ma³hau³ náh², Tsá² zen³
 hí³ Jméi² dí² chá³² jná¹³, hí³ bíh¹
 ma³ta² hnoh² ca³la³ jí³², jí³ hi³ cháú³²
 tsú² siáh³ honh² náh² la³jí³² la³ cun³
 hi³ má²lí²juáh³² jná¹³ ní².

27 "Jáun² né³, la³jmí¹ nio² tie³
 hñu³ tsin³² jná¹³ jmu¹ jná¹³ hi³
 niau²¹ tie³ hñu³ honh² hnoh² siáh³,
 jun³juáh¹³ la³ qui³ jmu² jáun² tsá²
 zian² hngá¹máh³ yáh³. Jáun² ha³
 lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh², hi³ sa³jun³
 hniáuh³² lí¹ hú¹ cóh²¹ honh² náh²

siáh³, 28 Má²lí²niéih² bíh¹ hnoh² hi³ má²lí²juáh³² jná¹³. Nñih²¹ jná¹³ hi³ jáun² jáunh¹³ jná¹³ siáh³ hi³ já¹ñi³² quiúnh¹ hnoh². Sá¹jmí¹ hi³ cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hnau¹ hnoh² jná¹³ dúh¹, jáun² jmí¹ má²ca³ma³hiúnh¹³ bíh¹ náh² honh² hi³hliá² ñih²¹ jná¹³ ñí¹ cuá³ Nñuh³², qui¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ záu² tá¹³ la³ cónh³ bí¹ jná¹³. 29 Hi³ jáun² bí¹ juanh³² jná¹³ jái¹³ lá² ta³ ñeh³, qui¹ hí³ jáun² ní¹ má¹lí³² la³ jáun² né³, má²taunh¹³ náh² ta²¹ jná¹³.

30 "Ha³ tiú²uú² hliáun³ jái¹³ hléh¹³ yáh³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh², qui¹ má²cuá¹ja³² bíh¹ juo¹³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³². Tí³la³ uá¹jin¹ hí¹ cáun² pí³ tiá² zia³² yáh³ quióh²¹ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³, 31 la³ ní² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹, qui¹ hniáuh³² bíh¹ lí³tsin² tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hi³ hno³ jná¹³ Nñuh³² jí³ hi³ má²tí²¹ jná¹³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² hi³ jmu¹ ná¹.

"Jáun² nú¹ tianh³ náh², cuí¹ hue¹³ dí² ñí¹ lá².

[Tá¹la³ hí¹tiáunh¹ tsú² jáun² juí³² né³, ca³juáh³ Jesús:]

15

Mí¹ziah²¹ mí³ uóun²jieh¹³ la³ má²quionh³ cuú²ñeh¹ quióh²¹

1 —Jná¹³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹tá¹ mí¹ziah²¹ mí³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² Nñuh³² jná¹³ né³ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² jmu² hua³hi¹³ hi³ jáun². 2 Jáun² ní¹juáh³ zia³² cáun² chí² cuoh² quion²¹ jná¹³ hi³ tiá² mái³ hái³², hí³ bíh¹ quieih³²; tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hái³² mái³ né³, chú² huen² bíh¹ tsú² chí² cuoh² pih²¹ siún¹ hi³ lí¹ hí¹quí² hí¹iná²³, hi³ jáun² tí³ hliáun³ mái³ ha³ bíh¹. 3 Má²ná¹jin² bíh¹ hnoh² cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²ca³ma³ta¹³ jná¹³ jáun². 4 Cuí¹ ná¹quiun² náh² re² quiúnh¹ jná¹³ la³jí³² jmái¹, hi³ jáun² la³ má²chí¹cunh² jáun² bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² lí¹³. Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ ha³ mái³ cáun² chí² cuoh² ta³ rón³² tí³ có³², qui¹ ní¹juáh³ tiú²uú² la³ chí¹hma² yáh³

quionh³ mí¹ziah²¹; la³ jáun² bíh¹ uá²jaí³² lí³ ñí¹con² hnoh², ní¹juáh³ tiá² la³ ná¹cunh² yáh³ náh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, jáun² tiá² lí¹³ yáh³ lín³ hnoh² la³jmí¹ lí³ chí² cuoh² hái³² mái³ chu²¹.

5 "Quí¹ jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ la³jmí¹ lí³ mí¹ziah²¹, hi³ jáun² hnoh² né³ lín³ náh² cuú²ñeh¹ uóun². Hi³ jáun² bíh¹ ní¹juáh³ tsá² ná¹cunh² tián³ quiúnh¹ jná¹³, hi³ jná¹³ né³ ná¹cunh² ná¹ siáh³ quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ chí² cuoh² hi³ hái³² hliáun³ mái³ chu²¹; qui¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² ní¹juáh³ tiá² quiúnh¹ jná¹³. 6 Lí³ua³ jan² tsá² tiá² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³, quiunh²¹ tsú² la³jmí¹ quiunh³² jáun² chí² cuoh² tiá² mái³ hái³², tí³cheih³² bíh¹ tsa³cuí³², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí³ quiéin²; hi³ má¹lí³² jáun² né³, ziu³ liáuh³² tsú² siáh³ hi³ tóh³² ja¹ sí², hi³ jáun² có³².

7 "Ní¹juáh³ la³ má²ná¹cunh² jáun² náh² quiúnh¹ jná¹³, jí³ hi³ hu²¹ siáh³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ hñu³ honh² náh², jáun² mí¹ náh² lí³ua³ cáun² hi³ hnáuh², hi³ jáun² hian³ náh². 8 Quí¹ cun³quionh³ hi³ ná¹lín³ hnoh² la³jmí¹ lí³ chí² cuoh² hái³² hliáun³ mái³ chu²¹ bíh¹ ma³quien² tsáu² Nñuh³² jná¹³, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lín³ náh² tsá² cu³tí³ hain²¹ tí³ con² jná¹³. 9 Hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹ hniau³ jáun² jná¹³ Nñuh³²; jáun² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ ca³tí²¹ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³. 10 Quí¹ ní¹juáh³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jná¹³, jáun² má¹zián¹³ bí¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ hi³ ma³zian² tsá² hno³ jná¹³, la³jmí¹ zian² jná¹³ la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ hi³ zian² jan² tsá² hno³ Nñuh³² jná¹³ hi³hliá² ma³tí²¹ jná¹³ héih³² hi³ jmu² tsú².

11 "Hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ ní² hi³ jáun² lí³ hiún² honh² náh² la³jmí¹ hiún² tsin³² jná¹³, hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ hi³ lí³ hiún² honh² náh² tán¹ hián² cu³tí³. 12 La³ lá² bíh¹ lí³

héih³² hi³ jmu² jná¹³: Ma³hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² la³jmí¹ hnau³ jná¹³ hnoh². 13 Jáun² né³, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² chánh³² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ hnio³ há²mei²¹ joh¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² cue³² jmí²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ há²mei²¹ hí³. 14 Hnoh² bíh¹ lín³ náh² há²mei²¹ joh² jná¹³ ní¹juáh³ hi³ ma³tih²¹ náh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jná¹³. 15 Tiú²uú² juah²¹ yáh³ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² quian²¹, qui¹ tsá² lín³ quian²¹ tiá² hi³ ñí³² hí¹ cáun² yáh³ la³ cun³ hi³ jmu² juo¹³. Jáun² dá² há²mei²¹ joh² bíh¹ jná¹³ má²ná¹lín³ hnoh² juah³² jná¹³, qui¹ má²ca³ma³ta¹³ bíh¹ jná¹³ hnoh² ca³la³ jí³lí³² la³ cun³ hi³ má²ca³híe³ jná¹³ Ñuh³². 16 Qui¹ jun³juáh¹³ hnoh² yáh³ ca³quianh²¹ náh² jná¹³, qui¹ jná¹³ bíh¹ tí³ ca³quiánh³² ná¹ hnoh², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³cháu³² jná¹³ hnoh² hi³ má¹zián¹³ náh² hi³ chun¹ náh²; hi³ hi³ chun¹ náh² jáun² né³, lí³ quien² la³ má²quien² jáun². Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ cue³² Ñuh³² jná¹³ lí³ua³ cáun² hi³ míh¹³ náh² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³. 17 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmu² jná¹³, hi³ má¹hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.

Tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² hon² Jesús la³ má²quionh³ tsá² joh¹

18 "Ní¹juáh³ hi³ ca³lí³hau² náh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², cháu¹ náh² honh² hi³ jná¹³ bíh¹ tín² ca³lí³hau² tsú². 19 Tí³la³ sá¹jmí¹ hi³ hnoh² lín³ náh² uá²jái³² tsá² zian² náh² cun³ tin² tsí³ hmóu³² dúh¹, hi³ jáun² jmí¹ ma³hniau³ lín³² bíh¹ tsú² hnoh² la³ cun³ qui³ hnio³ tsú² tsá² rainh²¹. Tí³la³ jná¹³ bíh¹ ca³quiánh³² ná¹ hnoh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³, hi³ jáun² dá² má²hau² bíh¹ tsú² hnoh² ta³né³², qui¹hliá² tiú²uú² lín³ yáh³ hnoh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³². 20 Cháu¹ náh² honh² la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³² jná¹³ jáun²: Hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³

cónh³ bíh¹ juo¹³. Ní¹juáh³ jná¹³ la³ jmoh²³ tsú² hian² tsí³, ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ jmoh³ tsú² hnoh²; ní¹juáh³ la³ má²ca³ma³tí³² tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³ma³tin¹³ jná¹³, jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tí³² tsú² jái¹³ hi³ hieh¹ hnoh². 21 La³jí³² hi³ ní² né³ jmu³ tsú² cun³ñí¹ hi³ hain²¹ hnoh² tí³ con² jná¹³ bíh¹, qui¹hliá² tiá² cuóun³² yáh³ tsú² Tsá² ca³ze³ jná¹³.

22 "Tiá² tso³ jmí¹ la³ ho² yáh³ tsú² sá¹jmí¹ hi³ tiá² cuan³ jná¹³ hi³ cua³hlí¹ cuá¹lien¹ ná¹ tsú². Tí³la³ ta³né³² né³, tiú²uú² zia³² yáh³ he³ cun³quionh³ lí¹³ jí³ tsú² tsáu¹³; 23 qui¹ ní¹juáh³ hau² tsú² jná¹³, jáun² la³ jí³ Ñuh³² bíh¹ jná¹³ hon² tsú² siáh³. 24 Tiá² tso³ jmí¹ la³ ho² yáh³ tsú² sá¹jmí¹ hi³ tiá² má²cá²jmú³² jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsú² la³ cun³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jmú³; tí³la³ má²ca³jie³ bíh¹ tsú² la³jí³² hi³ jáun², hi³ cun³ jáun² hau² bíh¹ tsú² jná¹³ quiúnh¹ Ñuh³². 25 Tí³la³ la³ ní² dá² ná¹lí²³ qui¹ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ tsú² hmóu³² bíh¹, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: "Cáun² lí¹ ca³lí³hau² bíh¹ tsú² jná¹³ ta³ tiá² lin¹ hi³ lí³".

26 "Má²ja³quián³ já³² bíh¹ Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² já³² hí³ ñí¹con² Ñuh³² jná¹³, Tsá² qui³ má²hau³ hi³, jí³ hi³ hie³² siáh³ jú¹ tson². Jáun² ní¹ má¹cuán² tsú² né³, lín¹³ tsú² Tsá² nau³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. Tsá² hí³ zein²¹ jná¹³ hi³ já³² la³ tí³ ñí¹con² Ñuh³² jná¹³. 27 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ cuéh¹ náh² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³, qui¹ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³ bíh¹ tionh² hnoh² quiúnh¹ jná¹³.

16

1 "Jáun² né³, má²lí²juáh³² jná¹³ jái¹³ ní² hi³ jáun² tiá² lí¹³ tá¹tonh¹ náh² tí³ có³² hi³ ca³tin¹ jná¹³. 2 Qui¹ chu³ hue³ tsú² hnoh² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos, hi³ hí¹ la³ tí³ chau²¹ jmá¹ hi³ lí³ua³ jan² tsá² jngah³ hnoh² lín¹³

hi³ cun³ quionh³ la³ jáun² jmu² cáun² ta²¹ chu²¹ ñí¹ con² Dió³². ³ La³ ní² bíh¹ jmu³ tsú² qui¹ hliá² cun³ tiá² ca³ lí³ cuóun³² bíh¹ tsú² Ñuh³² jná¹³, sa³ jun³ jná¹³ yáh³ ca³ lí³ cuóu³² tsú² siáh³. ⁴ Jáun² bíh¹ má² lí² juáh³² jná¹³ la³ ní² ta³ tin², qui¹ jáun² chau¹³ honh² náh² ní¹ má¹ cá² chó³² jmái¹ hi³ jmoh³ tsú² honh² la³ má² lí² juáh³² jná¹³ ní².

Tá¹³ Jmí² chí³ Chun¹

"Jáun² bíh¹ tiá² cá² juáh³² jná¹³ jái¹³ ní² la³ cun³ jmí¹ tin², qui¹ jmí¹ cuon¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ honh²; ⁵ tí³ la³ ta³ né³² má¹ ná¹, má² ñih²¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹ ñí²¹ ná¹ quiúnh¹ Tsá² ca³ ze³. Hi³ uá¹ jinh¹ má² lí² juáh³² jná¹³ la³ ní² né³, hí¹ jan² yáh³ honh² tiá² ngaih³² náh² hi³ ha³ jinh¹ ñih²¹ jná¹³. ⁶ Honh² dá² cáun² lí¹ má² lí² cháh¹ hlah³ honh² bíh¹ qui¹ hliá² lí² juáh³² jná¹³ la³ ní². ⁷ Jáun² né³, juah³² jná¹³ cáun² jú¹ tson² lá²: Tí³ jlánh¹ re² bíh¹ quián¹³ honh² ní¹ juáh³ hi³ ñih²¹ jná¹³; qui¹ sá¹ jmí¹ hi³ tiá² ñih²¹ jná¹³, jáun² tiá² jmí¹ lí¹³ yáh³ já³² Tsá² ma³ hau³ honh². Tí³ la³ ní¹ má¹ ngah³² jná¹³ né³, jáun² ñí¹ zéin²¹ bíh¹ jná¹³ Tsá² hí³. ⁸ Hi³ jáun² ní¹ má¹ cuán² Tsá² hí³ né³, jmu³ hi³ lí³ tsin² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² hi³ tson² bíh¹ ná¹ ren² tsú² tso³, hi³ lí³ tsin² siáh³ hi³ zia³² cáun² jui³² chu²¹, jí³ hi³ lí³ tsin² tsú² siáh³ hi³ tá¹ tsin¹ héih³². ⁹ Jmu³ tsú² hi³ lí³ tsin² tsá² hi³ hi³ ná¹ ren² tso³, qui¹ tiá² ta²¹ taunh² yáh³ tsú² jná¹³. ¹⁰ Jáun² né³, lí³ tsin² tsú² he³ lánh³ lí³ jui³² chu²¹, qui¹ jná¹³ dá² má² ñih²¹ ñí¹ cuá³ Ñuh³² bíh¹, hi³ jáun² honh² né³ tiú² uú² lí¹³ yáh³ jie¹ náh² jná¹³. ¹¹ Lí³ tsin² tsú² siáh³ hi³ tá¹ tsin¹ héih³², qui¹ má² ca³ ta³ tsin¹ bíh¹ héih³² juo¹³ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³².

¹² "Zia³² bíh¹ hliáun³ lín³² hi³ jmí¹ lí³ juah²¹ jná¹³ ñí¹ con² honh², tí³ la³ má² tloh²¹ bíh¹ cu³ ní² ta³ né³², qui¹ tiá² tú¹ tiá² tsin¹³ yáh³ honh² hi³ táunh¹³ chih³² jí³ lí³². ¹³ Tí³ la³ tiá² hi³ jmu³ yáh³, qui¹ ní¹ má¹ cuán² Jmí² chí³

Chun¹, Tsá² hie³² hí³ jú¹ tson², hí³ bíh¹ hie³² la³ jí³² jú¹ tson² ñí¹ con² honh²; qui¹ Tsá² hí³ tiá² hléh³² yáh³ hi³ lí¹ chin² chí¹ hnga², tí³ la³ hí³ dá² hléh³² la³ cun³ hi³ náí³² bíh¹, hi³ hie³² tsú² siáh³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ né³ bí¹ lí¹³. ¹⁴ Tsá² hí³ dá² ma³ quien² jná¹³ qui¹ hliá² jé² jná¹³ bíh¹ cán³ tsú² hi³ záí³² tsú² siáh³ honh². ¹⁵ Qui¹ la³ jí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ quioh²¹ Ñuh³² jná¹³ quion²¹ jná¹³ uá² jai³²; hi³ jáun² bíh¹ juah³² jná¹³ hi³ jé² jná¹³ bíh¹ cán³ Jmí² chí³ Chun¹ hi³ jáun² zai³² tsú² siáh³ honh².

¹⁶ "Cú¹ pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³² í¹ he², hi³ jáun² má¹ jáun² tiú² uú² lí¹³ jie¹ honh² jná¹³; tí³ la³ tí³ chí¹ cáin² pih²¹ jáun² né³, lí¹³ bíh¹ jie¹ náh² siáh³.

Hi³ nio² hlah³ tsí³ dá² tsú² jeinh²¹ cáun² hi³ hiún² tsí³ bíh¹ tsú²

¹⁷ Jmí¹ jáun² ma³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ ngaih³ rainh²¹ tsá² ján² tsá² ján²:

—¿He³ dá² hnió³ niéih³ jái¹³ hi³ ñí¹ juah²¹ tsú² ní² hi³ cú¹ pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³² í¹ he² hi³ jáun² má¹ jáun² tiú² uú² neh²¹ dí² tsú², hi³ cú¹ pih²¹ jmái¹ bíh¹ siáh³ tsa³ jau² hi³ jáun² má² neh²¹ dí² tsú² siáh³; hi³ ñí¹ juah²¹ tsú² siáh³ hi³ ñí¹ cuá³ Jméi² néh¹ dí² má² ja³ quián³ tsánh³²? ¹⁸ ¿He³ dá² hnió³ juáh³ jaun³²: "Ñí¹ cú¹ pih²¹ jmái¹?" Já² tiá² ngí²³ yáh³ dí² he³ dá² ní³² ñí¹ juah²¹ tsú².

¹⁹ Ca³ lí³ lieih²¹ bíh¹ Jesús hi³ jmí¹ hnió³ tsá² hí³ nga³ ñí¹ con² dí², hi³ jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ má² lí² juáh³² hi³ cú¹ pih²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³² í¹ he² hi³ jáun² má¹ jáun² tiú² uú² lí¹³ jie¹ náh² jná¹³, hi³ tí³ chí¹ cáin² pih²¹ jáun² né³ má² lí¹³ jie¹ náh² siáh³. ¿Hí¹ hi³ ní² uá¹ hi³ jlánh¹ ná¹ qui² ná¹ ngaih³² náh² ja¹ má² tún² hmóu³²? ²⁰ Jná¹³ juah³² hi³ cu³ tí³ bíh¹ uóh¹ honh² hi³ niau²¹ hlah³ honh² náh², tí³ la³ tsá² hau² jná¹³ né³, ma³ hiún² tsí³ bíh¹. Tí³ la³ cun³ jáun²

uá¹jinh¹ hnoh² niau²¹ hlah³ honh²,
 chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ lí³ hiún² lín³²
 honh² náh² cha³ jmí¹ niau²¹ hlah³.
 21 Jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ jan² tsá²mi³
 la³ má²cá²chó³² jmái¹ hi³ lí³zian² jon²,
 jáun² hlah³ lín²¹ bíh¹ má²nio² tsí³ tsú²
 quí¹hliá² má²cá²chó³² jmái¹ hi³ quieh²
 héin¹; tí³la³ ní¹juáh³ má²ca³lí³zian²
 jon² tsú² né³, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú²
 chau² bíh¹ tsí³ tsú² hi³ ca³quieh² jáun²
 héin¹, quí¹hliá² jlánh¹ tsah³ tsú² hi³
 má²ca³lí³zian² siáh³ cónh³i¹ jan² dain²
 ñí¹ hué²¹ lá². 22 La³ jáun² bíh¹ siáh³
 ná¹má²tsoh¹ hnoh² honh² ta³né³²,
 tí³la³ ní¹ má²já²jie¹ jná¹³ siáh³ hnoh²
 né³, má²jáun² bí¹ jlánh¹ lí³ hiún²
 honh² náh² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³,
 cáun² hi³ hí¹ jan² tiú²uú² hin² lí¹³
 quin³.

23 "Má²jáun² bí¹ ján¹ tson² hí¹ cáun²
 yáh³ tiú²uú² hi³ míh¹³ hnoh² ñí¹con²
 jná¹³. Quí¹ jú¹ tson² juah³² jná¹³,
 hi³ lí³ua³ cáun² hi³ míh¹³ náh² ñí¹con²
 Jméi² dí² cun³quionh³ héih³² quion²¹
 jná¹³, hian³ bí¹ náh². 24 Quí¹ hí¹
 cáun² bíh¹ hi³ tiá² má²lí²míh¹ hnoh²
 cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³ la³ tí³
 ta³né³², mí¹ náh² hi³ jáun² hian³ náh²,
 hi³ jáun² lí¹³ lí³ hiún² honh² náh² ca³la³
 tán¹ hián² cu³tí³.

*Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá²
 cah²³ jmái¹ ñí¹con² tsá² hon² Dió³²*

25 "Né³² né³, jná¹³ má²ca³lieh¹ ná¹
 hnoh² cun³quionh³ jú¹ jni²; tí³la³
 chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ tiú²uú² jmu¹
 jná¹³ la³ ní², má²jáun² dá² má²hléh¹³
 jná¹³ tá²na²¹ cu³tí¹³ bíh¹ hi³ ca³tin¹
 Ñuh³² jná¹³. 26 Jmái¹ jáun² né³,
 má²míh¹ hnoh² cun³quionh³ héih³²
 quion²¹ jná¹³; tí³la³ má²jáun² né³
 tiú²uú² mí¹³ yáh³ jná¹³ ñí¹con² Ñuh³²
 hi³ ca³tin¹ hnoh², 27 quí¹ qui³ cónh³
 hniau³ lín³² bíh¹ hnga² Ñuh³² jná¹³
 hnoh². Hniau³ tsú² quí¹ cun³ñí¹
 hi³ hnau³ hnoh² jná¹³ bíh¹, jí³ hi³
 má²ca³tionh² náh² siáh³ ta²¹ hi³ jná¹³
 ja³ ñí¹con² Dió³². 28 Jmí¹ ca³tí³ ñí¹

já¹³ jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá², cua³han³
 jná¹³ ñí¹con² Ñuh³² bíh¹, hi³ jáun² dá²
 ñí¹con² Ñuh³² bíh¹ jná¹³ má²ñih²¹ siáh³
 ta³né³².

29 Hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
 tsú² né³ ca³juáh³:

—Ta³né³² ján¹ tson² má²dí¹hléh¹
 hnú² tá²na²¹ cu³tí¹³, hi³ tiú²uú²
 dí¹hléh¹ yáh³ nú² jú¹ jni². 30 Ta³né³²
 má²lí²neh²¹ jnoh¹ hi³ la³jí³² bíh¹
 la³ ñíh¹ hnú², hi³ hí¹juáh³ tiá² lín¹
 lí³hniauh²³ yáh³ hi³ zian² tsá² zia³² hi³
 nga³ ñí¹con² hnú². Cun³ñí¹ hi³ jáun²
 bíh¹ má²nio² cáun² tsí³ jnoh¹ hi³ hnú²
 ñeh³ nú² ñí¹con² Dió³².

31 Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ jáun² né³bí¹ má²táunh²³ máh³
 hnoh² ta²¹? 32 Né³² né³, má²cá²chó³²
 bíh¹ jmái¹ hi³ ta³né³² bíh¹ cánh³²
 má²han³ náh² ma³ quin³², hi³ ma³
 quin³² ma³ jan³² náh² cuá¹táunh¹ náh²
 juí³² quián¹³, hi³ jáun² huen² bíh¹
 jná¹³ má²zeh¹³ náh²; tí³la³ tiá² huen²
 jná¹³ zenh² yáh³ má¹ná¹, quí¹ zenh²
 bíh¹ Ñuh³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹. 33 Juah³²
 jná¹³ la³jí³² jái¹³ ní² ñí¹con² hnoh² hi³
 jáun² lí¹³ nio² tie³ hñu³ honh² náh²
 cun³ñí¹ hi³ ná¹cunh² náh² quiúnh¹
 jná¹³. Hnoh² dá² ca³tin¹ má¹tsoh¹
 honh² la³ cun³ hi³ jmu² tsá² hon²
 Dió³², tí³la³ tiá³ chá¹ náh² honh², quí¹
 má²ca³cah¹ bíh¹ jná¹³ jmái¹ ñí¹con²
 tsá² hí³.

17

*Jesús liéinh³² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá²
 hain²¹ tí³ con²*

1 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús jái¹³
 ní² né³, ca³ziauh³ ñí¹ chí³cuú², hi³
 ca³juáh³ la³ lá²:

—Tia²¹, má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹;
 ma³quien¹³ hnú² Jónh³², hi³ jáun²
 Jónh³² hnú² siáh³ lí¹³ ma³quien² hnú².

2 Quí¹ huen² bíh¹ hnú² má²ca³jmu³
 hi³ Jónh³² hnú² ho² ta²¹ ñí¹con² la³jín³²
 tsáu², hi³ jáun² lí¹³ jmu¹ jná¹³ hi³ lí¹³
 zian² tsáu² la³ cun³ jmí¹hi³nio², ca³la³
 jín³² tsá² má²ca³chan²¹ hnú² jo³uón³²
 jná¹³. 3 Hi³ zian² tsú² jáun² cun³

jmí¹hi³nio² dá² lí³ la³ lá²: hi³ cuóu³² tsú² hnú² bíh¹, Tsá² cú²huen² tán¹ nú², Tsá² hú¹tá¹ lín³ Dió³²; ji³ hi³ cuóu³² tsú² jná¹³ ní² siáh³, Jesús, Tsá² lín³ ná¹ Cristo, Tsá² ca³zen² hnú² hí³.

4 "Má²lí²ma³quien¹³ bíh¹ jná¹³ hnú² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ má²lí³² bí¹ siáh³ la³ji³² hi³ ca³juah²¹ hnú² hi³ jmu¹ jná¹³. 5 Né³² né³ Tia²¹, ma³quien¹³ siáh³ jná¹³ ñí¹ hó²¹máh¹ nú² la³ cun³ qui³ jmí¹ quien² jná¹³ jáun² jmí¹tin², jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ tá¹ cáun² mi³cuú².

6 "Má²ca³ma³jnia¹³ bíh¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh² hnú² ñí¹con² tsá² má²ca³quianh²¹ hnú² ja¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², tsá² má²ca³chan²¹ hnú² jo³uón³² jná¹³. Tsá² jmí¹ joh² bíh¹ hnú² hí³ hi³ ca³cuen²¹ nú² jná¹³, hi³ má²ca³ma³tí³² bíh¹ tsú² siáh³ jēh² hnú². 7 Hi³ jáun² dá² má²ñí³² bíh¹ tsú² ta³né³² hi³ la³ji³² bíh¹ hi³ quion²¹ jná¹³ ja³ tí³ ñí¹con² hnú²; 8 qui¹ má²ca³juo³ bíh¹ jná¹³ tsú² la³ji³² jái¹³ hi³ ca³cuéh¹ hnú² jáun² ñí¹con² jná¹³, jáun² má²ca³héi³ bíh¹ tsú². Hi³ jáun² má²ca³lí³tsin² bíh¹ tsú² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ ja³ jná¹³ ñí¹con² hnú², hi³ jáun² má²taunh³² tsú² ta²¹ hi³ hnú² bíh¹ ca³ze² jná¹³.

9 "Jáun² né³, jná¹³ hiú² mí²³ ñí¹con² hnú² hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ bíh¹, ha³ tiá² hiú² mí²³ yáh³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³ mí²³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² ca³chan²¹ hnú² jo³uón³² bíh¹ jná¹³, qui¹ tsá² joh² hnú² bíh¹ hí³. 10 Qui¹ la³ji³² bíh¹ la³ cun³ hi³ quion²¹ jná¹³ quián¹³ hnú², hi³ jáun² la³ji³² bíh¹ siáh³ la³ cun³ hi³ quián¹³ hnú² quion²¹ jná¹³ uá²jai³². Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ tsá² hí³ bíh¹ má²lin¹ hi³ quien² jná¹³.

11 "Ha³ tiú²uú² ñí²¹ yáh³ jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá², tí³la³ tsá² ní² né³ tá¹tonh¹ bíh¹; qui¹ jná¹³ dá² má²jáunh¹³ bíh¹ hi³ ñí¹ñí²¹ quiúnh¹ hnú². Jáun² né³, hnú² Tia²¹ Tsá² chun¹, cun³quionh³ pí³ hi³ hauh³² nú² jmu³ hua³hi¹³ tsú² la³ cun³ hi³ ca³cuéh¹ nú² jáun²

jnë¹³ uá²jai³², hi³ jáun² lí¹³ tionh² tsú² cá²hon³ la³jmí¹ tiauh² dí² quiúnh¹ hnú². 12 Qui¹ tá¹la³ ca³ngí³ jná¹³ jáun² quiúnh¹ tsú², ca³jmú³² bíh¹ jná¹³ hua³hi¹³ tsú² cun³quionh³ jái¹³ hi³ ho² jná¹³ hi³ ca³cuéh¹ hnú² jáun². La³ ní² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ hua³hi¹³, hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² já²hín³, jí³²la³ tsá² qui³ ca³tin¹ hi³ tsa³hín³ bíh¹ já¹hín³, hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí².

13 "Jáun² ta³né³² má²jáunh¹³ jná¹³ ñí¹ ñíh³ hnú² bíh¹; tí³la³ juah³² jná¹³ jái¹³ ní² tá¹la³ cuon¹ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² tsá² tá¹tonh¹ lá² lí¹³ lí³ hiún² tsí³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³ la³jmí¹ hiún² tsín³² jná¹³. 14 Má²ca³ma³tin¹³ bíh¹ jná¹³ tsú² jēh² hnú², tí³la³ tsá² zian² hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³² né³, tiá² quiú² tiá² jéin²³ yáh³ tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² jmu² yáh³ tsú² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³, qui¹ sa³jun³ jná¹³ yáh³ zian² ná¹ la³ jáun². 15 Ha³ tiá² hiú² mí²³ yáh³ jná¹³ hi³ huen¹³ nú² tsú² ja¹ quióh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², ñí¹ jí²¹la³ mí²³ jná¹³ hi³ jmúh¹³ nú² tsú² hua³hi¹³ ca³tin¹ tsá² hláinh¹ bíh¹. 16 Qui¹ la³jmí¹ tiá² zian² jná¹³ la³ cun³ qui³ zian² jáun² tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hmóu³², hi³ jáun² sa³jun³ tsá² ní² yáh³ siáh³ zian² la³ jáun². 17 Hi³ jáun² né³, jmu³ hi³ lí¹³ ná¹chan¹ tsú² ñí¹con² nú² huen² cun³quionh³ jú¹ tson², qui¹ jái¹³ quián¹³ hnú² dá² lí³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹. 18 Jáun² né³, la³jmí¹ ca³ze² nú² jná¹³ ja¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², la³ jáun² bí¹ siáh³ zein³² jná¹³ tsá² lá² ja¹ tsá² hí³ uá²jai³². 19 Hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² lá² bíh¹ jmu² jná¹³ siáh³ cuá¹chan¹ ná¹ huen², qui¹ hi³ jáun² tsá² lá² uá²jai³² lí¹³ ná¹chan¹ cun³quionh³ jú¹ tson².

20 "Tí³la³ tiá² mí²³ yáh³ jná¹³ jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² lá², qui¹ mí²³ jná¹³ la³ jí³ hi³ ca³tin¹ tsá² taunh¹³ jná¹³ ta²¹ ní¹ má¹ca³nái³² jú¹ chú³² hi³ hléh³² tsá² lá² bíh¹. 21 Mí²³ jná¹³

ñí¹con² hnú² hi³ cu³tí³ cuí¹ tionh¹
tsú² cá²hon³ jí³lín². Hnú² Tia²¹, cuí¹
tionh¹ tsú² cá²hon³ quiúnh¹ dí² la³jmí¹
ná¹tioh³ jáun² cáun² tsí³ dí² quiúnh¹
hnú², hi³ jáun² lí¹³ tónh³² tsá² zian²
hngá¹máh³ lá² ta²¹ hi³ tson² bíh¹
hnú² ca³ze² nú² jná¹³. 22 La³jmí¹
má²ca³ma³quien¹³ hnú² jáun² jná¹³,
má²ca³ma³quien¹³ jná¹³ tsú² siáh³
uá²jai³², hi³ jáun² lí¹³ ná¹tioh³ cáun²
tsí³ tsú² quiúnh¹ dí², la³jmí¹ ná¹tioh³
cáun² tsí³ dí² hmóu³². 23 Cáun² bíh¹
ná¹tioh³ tsin³² jná¹³ quiúnh¹ tsú²
la³jmí¹ ná¹tioh³ cáun² tsí³ dí² hmóu³²,
hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ ná¹tioh³
cáun² tán¹ tsí³ tsú² má²tún² hmóu³²
siáh³, hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ lí³tsin²
tsá² zian² hngá¹máh³ lá² hi³ hnú² bíh¹
Tsá² ca³ze² nú² jná¹³, jí³ hi³ hno³ lín³²
nú² siáh³ tsá² joh² jná¹³ la³ cun³ rón³²
hnau³ nú² jná¹³.

24 "Tia²¹, hnú² bíh¹ ca³chan²¹ tsú²
jo³uón³² jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ hnó³²
jná¹³ hi³ tsa³tiánh² tsú² ñí¹ ñí¹ñí²¹
jná¹³, hi³ jáun² lí¹³ jie³ tsú² cónh³
tí³ hi³ quien² jná¹³, la³ cun³ hi³
ca³ma³quien¹³ nú² jáun² jná¹³; qui¹
hnú² bí¹ jlánh¹ ca³ma³hnau¹ nú² jná¹³
la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ tá¹
cáun² mi³cuú². 25 Hnú² Tia²¹, Tsá²
chun¹ nú², ha³ tiá² cuóu³² yáh³ hnú²
tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³
jná¹³ má¹ná¹, cuóu³² bíh¹ ná¹ hnú²,
hi³ ja³bí¹ tsá² lá² siáh³ má²ca³lí³ ñí³²
bíh¹ hi³ hnú² ca³ze² jná¹³. 26 Jná¹³
má²ca³hie³ tsá² lá² hi³ hin² tsánh²
hnú², hi³ la³ má²hie² jáun² jná¹³ tsú²
siáh³, hi³ jáun² lí¹³ ma³hnio³ tsú²
tsá²ján² tsá²ján² rón³² la³ cun³ hnau³
nú² jáun² jná¹³, hi³ jáun² lí¹³ ná¹tioh³
cáun² tsin³² jná¹³ quiúnh¹ tsú².

18

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³
(Mateo 26:36-56; Marcos 14:32-50;
Lucas 22:39-53)

1 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ jáun²
Jesús jái¹³ ní² né³, cua³han³ quionh³

tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ngau³ tí³
jo²¹ jeh³ ñí¹ téh²³ tsú² jáun² Cedrón.
Ñí¹ jáun² jmí¹ zia³² cáun² ñí¹ lí³ ñí¹
jná¹ hmá²; ñí¹ jáun² né³, hi³ Jesús
la³ má²quionh³ tsá² quionh³. 2 Ja³bí¹
Judas tsá² má²jienh³ hi³ Jesús jmí¹
ñí² uá²jai³² ñí¹ jáun², qui¹ hliáu³
jéin³² bíh¹ jmí¹ má²ca³cuú² ca³ngih³²
Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²
ñí¹ jáun². 3 Hi³ jáun² né³, ca³chó³²
bíh¹ Judas ñí¹ jáun² la³ má²quionh³
hliáu³ tsá² *romanos, jí³ ma³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³
hi³ ca³ze³ tsá² ná¹chín¹ joh¹ tsú² la³
má²quionh³ tsá² *fariseos. Tsá² hi³ né³
ná¹quian³² sí² jmí²cau³² jí³ sí² ca² ní²
siáh³, la³ má²quionh³ mí¹tái³ mí¹ja² jí³
hmá² ní² siáh³. 4 Tí³la³ Jesús má¹ná¹,
jmí¹ má²ñí³² bíh¹ la³ cun³ la³ jí³² hi³
quiunh²¹, hi³ jáun² ja³ hi³ ca³ngáih³
tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² hnah²³ hnoh²?

5 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jesús tsá² Nazaret bíh¹ hnah²³
jnoh¹.

Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ la³².

Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ zenh¹
Judas tsá² má²lí²jienh³ Jesús. 6 Hi³
jáun² jmí¹ ca³juáh³ Jesús: "Jná¹³ bíh¹
la³²", jmí¹jáun² né³ ca³yá²han¹ tsú² hi³
ca³quinh³ tí³ cu³hna²¹ hi³ ta³tonh¹ la³
tí³ hué³². 7 Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³
Jesús cónh³í¹ cu³ jéin³²:

—¿Hin² tsánh² hnah²³ hnoh²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Jesús tsá² Nazaret bíh¹ hnah²³
jnoh¹.

8 Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³
lá²:

—Má²lí²juáh³² bíh¹ jná¹³ hi³ jná¹³
bíh¹ la³². Ní¹juáh³ jná¹³ la³ hnauh²³
náh², tí³la³ cué¹ jái¹³ hi³ tsa³tánh¹ tín²
tsá² ñí¹ hná¹ lá².

9 La³ ní² dá² ca³lí³ hi³ jáun² lí³tí³
la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun²
hnga², jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: "Tia²¹, tsá²
ca³cuen²¹ hnú² hí³, hí¹ jan² yáh³ tiá²

já²hín³”. 10 Jmí¹jáun² ca³chí² Sí¹mu²¹ Pé¹ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ nga¹³ mí¹tái³ cuá¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ jan² tsá² jmái² Malco, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹. 11 Ti³la³ Jesús né³, ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Tiáunh¹ mí¹táih³ hñu³ láu² quioh²¹. Ní¹juáh³ Nuh³² jná¹³ hnió³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³ cha³tsi³² lá², ¿hí¹ lí¹³ hi³ tiá² hen¹ jná¹³ hi³ quiunh²¹ jná¹³ la³ lá²?

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Anás

(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)

12 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, hliáu³ tsá² chín¹, la³ má²quionh³ hliáu³ joh¹, ji³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ ní² siáh³ ca³ma³tson¹³ Jesús hi³ ca³hñéi³² dí². 13 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ñí¹jan² dí² hñú¹³ Anás. Anás hi³ jmí¹ lín³ tsa³jméi² Caifás, tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ jmí¹jáun². 14 Caifás hi³ bíh¹ jmí¹ má²ca³záih³ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ hi³ ti³ quien² bíh¹ jún³ jan² tsáu² cha¹³ ji³lin² tsáu².

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

15 Ti³la³ Sí¹mu²¹ Pé¹ né³, la³ má²quionh³ jan² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jmí¹ hí¹tsá²táunh¹ chí¹cáin² cu³hna²¹ Jesús. Tsá² jan² hi³ né³ jmí¹ cuóu²¹ bíh¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹, hi³ jáun² ca³hiah³ jái¹³ hi³ hí³ ñí¹hñú³ quioh²¹ mí²tsá² hien¹ hi³ quionh³ Jesús; 16 ti³la³ Pé¹ né³, cheih³² bíh¹ ca³ta³zanh¹. Hi³ jáun² tsá² jmí¹ cuóu²¹ hi³ mí²tsá² hien¹ né³ cua³han³ hi³ ñí¹mí² jái¹³ ñí¹con² tsá²mi³ tsá² jmí¹ dí¹jmu² hua³hí¹³ ho³hñú¹³ hi³ hí³ Pé¹ ñéih³, jmí¹jáun² ca³tanh² tsú² Pé¹ ti³ ñéih³. 17 Jmí¹jáun² ca³ngái³ tsá²mi³ hi³ ñí¹con² Pé¹ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lín³ nú² uá²jai³² tsá² hen² ti³ con² tsá²ñuh² ó³² dúh¹?

Jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Já¹han²¹, ha³ tiá² lín³ yáh³ jná¹³.

18 Jmí¹ cuóu³ lín³² bíh¹ jmí¹jáun², hi³ jáun² tsá² má²ná¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsáu² la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² la³ má²lí²jmú³ sí², hi³ jáun² má²ná¹táun³ hi³ ná¹chóh²³ sí² jáun². Ja³bí¹ Pé¹ siáh³ jmí¹ zenh¹ ñí¹ jáun² quionh³ tsá² hí³ hi³ dí¹chóh²³ sí².

Mí²tsá² hien¹ má²cán²³ jú¹ tson² ñí¹con² Jesús

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

19 Jáun² tsá² lín³ hí³ mí²tsá² hien¹ ca³ma³liáu³² hi³ nga² ñí¹con² Jesús hi³ ca³tin¹ tsá² hain²¹ ti³ con² dí², hi³ he³ ñí¹ jái¹³ má²tin² tsú² siáh³ tsáu². 20 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ dá² má²ca³hléh³ ná¹ chú¹ja²¹ bíh¹; tiú²nio² bí¹ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² má²ca³ma³tin¹³ jná¹³ tsáu², ji³ hñu³ cuáh³² chín¹ ní² siáh³, ñí¹ qui³ cuú² ngih³² ca³la³ jín³² tsá² judíos; hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ má²ca³híe³ jná¹³ ñí¹ ná¹conh¹. 21 Jáun² ¿he³ yáh³ láih³² sa³ ñí¹con² huen² yáh³ jná¹³ ngaih³² hnú²? Ñí¹con² tsá² má²ca³nái³² jái¹³ hi³ hléh²³ dá² jná¹³ nga³, qui¹ tsá² hí³ bíh¹ tsá² ná¹ñí³² la³ cun³ hi³ má²cá²juáh³² jná¹³.

22 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² jmí¹ zenh¹ ñí¹ jáun² ca³pá³ ñí¹ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ la³ ní² máh³ ngaih³² hnú² ñí¹con² mí²tsá² hien¹?

23 Jáun² ca³ngái³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ cáun² jú¹ hlah³ la³ lí²hléh³ jná¹³, jáun² juah²¹ neh²¹ ha³ jinh¹ ti³tsóh³ lí³ jú¹ hlah³; ti³la³ ní¹juáh³ re² bíh¹ la³ lí²hléh³ jná¹³ né³, jáun² ¿he³ ya³ láih³² sa³ po²³ yáh³ hnú² jná¹³?

24 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³zen³ Anás Jesús la³ má²hñe² jáun² bíh¹ ñí¹con² Caifás tsá² cuá¹lín³ siáh³ mí²tsá² hien¹.

Pé¹ juáh³ siáh³ cu³ jéin³² hi³ tiá² cuón³² Jesús

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

25 Tá¹la³ jmí¹ dí¹chóh²³ jáun² Pé¹ sí² né³, jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ngáih³ Pé¹ hi³ ca³juáh³:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² uá²jai³² lín³ jan² tsá² hen² tí³ con² tsá²ñuh² ó³²?

Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Já¹han²¹, jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³.

26 Ñí¹ jáun² siáh³ jmí¹ zenh² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ quian²¹ mí²tsá² hien¹, rainh²¹ tsá² ca³uóunh³ hí³ cuá¹ hi³ ca³quieh³ Pé¹, hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ hnú² lí²jie¹ jná¹³ ja¹ hmá² jáun² quiúnh¹ nú² tsá² ó³² dúh¹?

27 Tí³la³ siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ jmí¹jáun². Tí³tsóh³dí¹ jmí¹jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

28 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús hnú¹³ Caifás, hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹ta²¹ quioh²¹ tsá² ho² ta²¹ tsá² romano. Jmí¹ má²já²jnia² bíh¹, hi³ jáun² né³ tsá² ná¹ñí¹ joh¹ tsá² judíos hí³ tiú²uú² taunh³ yáh³ ñéih³ ñí¹ta²¹ jáun², qui¹ hi³ jáun² tiá² lí¹³ lín³ dí² tsá² tiá² jin². Qui¹ jí³²la³ tsá² jin² bíh¹ lí¹³ cuh³ má³² quioh²¹ *Jmí¹hien¹ ní¹ má¹ca³niéi² jáun². 29 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cua³han³ Pilato tsá² ho² ta²¹ tí³ cheih³² hi³ ca³líéinh³² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ ñí¹ tso³ chah³² hnóh² quioh²¹ tsá²ñuh² lá²?

30 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—Sá¹jmí¹ hi³ tiá² lín³ tsá²ñuh² ní² jan² tsá² hláih¹ tsá² hon², jáun² tiá² jmí¹ má²lí²jienh²¹ yáh³ jnoh¹ tsú² ñí¹con² hnú².

31 Tí³la³ Pilato né³ ca³juáh³ siáh³:

—Jon¹ náh² tsú², hi³ jáun² cuá²ra³tsi³² náh² héih³² la³ cun³ lí³ liei²¹ quián¹³ náh² hmóu³².

Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ tsá² ná¹ñí¹ hí³:

—Tí³la³ jnoh¹ tsá² judíos má¹ná¹, tiú²uú² jái¹³ hau³² yáh³ jnoh¹ hi³ má¹ngí¹³ tsáu².

32 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ hi³ jáun² lí¹³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hnga² Jesús hi³ he³ lánh³ rón³² jún³ dí². 33 Jáun² Pilato hen³ siáh³ ñéih³ ñí¹ta²¹ quioh²¹, jáun² ca³teh³ dí² Jesús hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos?

34 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ ngaih³² hnú² jái¹³ ní² hi³ ca³tin¹ hnú² huen², ho³ hi³ zian² jan² tsá² má²lí²juáh³ uá¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³?

35 Hi³ jáun² Pilato né³, ca³juáh³ siáh³:

—¿Hí¹ lín³ jná¹³ tsá² judío dúh¹? Qui¹ tsá² coh¹ huen² bíh¹ hnú², la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ joh¹ tsú² má²lí²jienh³ hnú² ñí¹con² jná¹³. ¿He³ dá² ca³jmuh³ hnú²?

36 Jáun² ca³ngái³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Ha³ tiá² ñí¹ hué²¹ lá² ho² yáh³ jná¹³ jái¹³. Qui¹ sá¹jmí¹ hi³ ho² jná¹³ jái¹³ ñí¹ hué²¹ lá² dúh¹, hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ jmu³ tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³ hniéi², hi³ jáun² tiá² jmí¹ jienh³ yáh³ tsú² jná¹³ ñí¹con² tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹. Tí³la³ tiá² ñí¹ lá² ho² yáh³ jná¹³ jái¹³.

37 Hi³ jáun² Pilato né³ ca³ngái³ siáh³:

—¿Hí¹ jáun² lín³ uá¹ hnú² re²¹?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³ má²lí²juah²¹ hnú² ní². Jná¹³ dá² ca³lí³zian² ná¹, hi³ cuan³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ hie¹³ ná¹ jú¹ tson². La³jín³² bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² jú¹ tson² náí³² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³.

38 Jáun² Pilato ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² jú¹ tson²?

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Jáun² jmí¹ má²lí²juáh³ Pilato jái¹³ ní² né³, cua³han³ siáh³ cheih³² hi³ ca³ñí¹lien¹³ tsá² judíos tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Hi¹ cáun² yáh³ tso³ quioh²¹ tsá² lá² tiá² choh¹ jná¹³. 39 Ti³la³ hnoh² né³ ná¹hëh³ chih³² hi³ hniáuh³² lion¹ jná¹³ jan² tsá² tson³ tá¹la³ Jmí¹hién¹; jáun² né³ ¿hnaúh¹ náh² lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

40 Jmí¹jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³tí² ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—¡Jun³juáh¹³ tsá² ní² yáh³! ¡Barrabás bíh¹ lion¹ nú²!

Ti³la³ Barrabás hí³ né³ jmí¹ lín³ jan² tsá² háin² hian² tsí³ bíh¹.

19

1 Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, ca³jmú³ Pilato héih³² hi³ jan³ tsú² Jesús, hi³ tsa³quiú² tsa³pan² tsú². 2 Jáun² hliáu³ né³ ca³jmú³ cáun² chí² lih³² hi³ ca³tanh² dí² chí¹ Jesús la³juah²¹ dúh¹ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³la³ hi³ jáun² né³ jmí¹ lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹; hi³ ca³quinh³ dí² siáh³ cáun² hmih³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² quien². 3 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ma³janh³² tsú² ma³ quin³² ma³ jan³² ñí¹ cuá¹tón²¹ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos!

Ca³la³ hi³ má²quí² má²jno³² bíh¹ dí² hó¹ñí¹ tsú².

4 Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ siáh³ Pilato hi³ ca³liéinh³² siáh³ tsá² ná¹ngih³² hí³ cheih³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³ náh², cuí¹ chin²¹ jná¹³ tsú² tí³ cheih³² lá², hi³ jáun² lí³tsin² hnoh² hi³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² lin¹ choh¹ jná¹³ quioh²¹ tsá² lá².

5 Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús hi³ má²hun¹ chí² lih³² hi³ lí³ cuoh² hmá² ton² chí¹, hi³ quih³² siáh³ hmih³² zín¹³ jáun². Hi³ jáun² ca³juáh³ Pilato la³ lá²:

—¡Lá² zenh² tsú²!

6 Ti³la³ jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús né³, jmí¹jáun² ca³tí² ca³hóh³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Crei²¹ cuí¹ taun¹ tsá² ní²! ¡Crei²¹ cuí¹ taun¹ tsá² ní²!

Jáun² Pilato ca³juáh³:

—Jon¹ náh² tsú², hmóu³² náh² cuá²ton³ náh² tsú² crei²¹, quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² choh¹ jná¹³ quioh²¹ tsú².

7 Ti³la³ tsá² judíos né³, ca³juáh³:

—Jnoh¹ zia³² cáun² liei²¹ quiú¹³, hi³ jáun² la³ cun³ lí³ liei²¹ jáun² quiú¹³ bíh¹ jnoh¹ ca³tin¹ tsá² ní² jún³, quí¹ sa³ tsá² ní² yáh³ má²ca³juáh³ hi³ lín³ Jon² Dió³².

8 Jmí¹ ca³nái³² Pilato jái¹³ ní² né³, tí³ lí³mí¹ ca³ta³hú¹ cóh²¹ bíh¹ tsí³. 9 Jáun² hen³ siáh³ ñéih³ ñí¹ta²¹ quioh²¹, hi³ ca³ngáih³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Hín² tíh³ ñeh³ hnú²?

Ti³la³ Jesús né³ tiú²uú² hi³ ca³ngái³ hí¹ cá² jon¹ yáh³. 10 Hi³ jáun² Pilato ca³juáh³:

—¿Hí¹ cónh³ tiá² ngáih¹ uá¹ hnú² ñí¹con² jná¹³? ¿Há¹ tiá² ñíh¹ hnú² hi³ jná¹³ ho² ná¹ jái¹³ hi³ taun¹ ná¹ hnú² crei²¹, ho³lá²dá² hi³ liau¹ ná¹?

11 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—Hí¹ cáun² pí³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ quián¹³ hnú² ñí¹con² jná¹³ sá¹jmí¹ hi³ Dió³² tiá² ca³cué³ hnú² jái¹³ hi³ ñí³hauh³²; cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bí¹ jueh³² tso³ ho² hnga² tsá² lí²jiénh³ jná¹³ ñí¹con² hnú² la³ cónh³ bí¹ hnú².

12 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³hnauh² Pilato tsí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ líón³² dí² Jesús; tí³la³ tsá² judíos hí³ né³, ca³tí² ca³hóh³² siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¡Ní¹juáh³ hi³ ca³lion¹ nú² tsá² ní², jáun² tiú²uú² re² juónh³² yáh³ hnú² quiúnh¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma! ¡Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ lín³ re²¹, tsá² la³ hí³ ná¹hniei²¹ bíh¹ quionh³ tsá² cuá¹lín³ hí³ mi³chí¹!

13 Jáun² jmí¹ ca³nái³² Pilato jái¹³ ní² né³, ca³jmú³ héih³² hi³ chin¹³ tsú² Jesús tí³ cheih³², hi³ jáun² ca³cuá³ ñí¹ hmá²si¹ quien² quioh²¹, ñí¹ jáun² jmí¹ téh²³ tsú² Gabata quionh³ jú¹ *hebreo, la³ cun³ niéih³ “Ñí¹ rá¹já²³ quín¹”. 14 Cua³hlau³ *Jmí¹hién¹ bíh¹ jmí¹jáun², hi³ jáun² ná¹jmu² tsú² hua³jan²¹ la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³²; míh¹ tiá² cun³ la³ nio¹ jñéi³ tí³ hú²niéi² jmí¹ ca³juáh³ Pilato ñí¹con² tsá² judíos hí³ la³ lá²:

—¡Lá² zenh² re²¹ juóuh³² náh²!

15 Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³tí² ca³hóh³² bíh¹ hí³ ca³juáh³:

—Chin³² tsá² ní², chin³² tsá² ní²; ma³jan³² ñí¹ taun³ crei²¹.

Hí³ jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:

—¿Hí¹ lí¹³ ton¹ jná¹³ crei²¹ re²¹ juóuh³² hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Jí³²la³ jan² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ lín³ re²¹ juo¹³ jnoh¹, ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ tsá² siánh³.

16 Jáun² Pilato ca³jienh³ cú²jueh³² Jesús ñí¹con² tsá² hí³ hi³ cu³tasa³² cuí¹ cha³ton³ tsú² cú²jueh³² crei²¹, hi³ jáun² ca³jón³² bíh¹ tsá² hí³ Jesús.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

17 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús hí³ quian³² crei²¹ quioh²¹, hi³ ngau³ tí³ juí³² tsí³ máh³ ñí¹ téh²³ tsú² “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”, hi³ cun³quionh³ jú¹jma²*hebreo né³, téh²³ tsú² “Gólgota”. 18 Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³ton³ tsú² Jesús crei²¹. Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ cónh³í¹ gon³ tsáu², ma³ jan² la³ cá² jo²¹, hi³ jáun² chu³jo² né³ tón³² Jesús. 19 Jáun² Pilato ca³jmú³ héih³² hi³ tsa³ton³² tsú² huéh³ ta³ chí¹ crei²¹ ñí¹ tón²¹ jáun² Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²: “Jesús Tsá² Nazaret, Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”. 20 Juóun³² bíh¹ tsá² judíos ca³hí³ huéh³ jáun², quí¹ ñí¹ má²janh² can³² juú² bíh¹ ca³ton³ tsú²

Jesús crei²¹, hi³ huéh³ jáun² né³ jmí¹ lí³ cun³quionh³ jú¹jma² hebreo, jú¹ *latín jí³ jú¹ *griego ní² siáh³. 21 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ ca³záih³ Pilato la³ lá²:

—Tiá² jmí¹ hniáuh²¹ yáh³ jmúh¹ nú² huéh³ hi³ juáh³: “Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”; tí³ re² jmu³ huéh³ hi³ juáh³: “Tsá² Lá² Juáh³ Hí³ Lín³ Re²¹ Juo¹³ Tsá² Judíos”.

22 Tí³la³ Pilato né³, ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—Ní² cuí¹ lí³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³.

23 Jáun² jmí¹ má²lí²ton³ jáun² hliáu³ crei²¹ Jesús né³, ca³caun² dí² ha¹ tsú², hi³ ca³chin² dí² quiún³ tsoh³, ma³ cáun² quioh²¹ la³ ma³ jan² hliáu³. Jáun² ca³can³ tsú² siáh³ hmih³² hu²¹ ñeh², tí³la³ hmih³² jáun² né³ tiá² lin¹ yáh³ ñí¹ jmí¹ hmi³², cáun² bíh¹ jmí¹ rá²lín¹ tá¹ cáun² chí³cuú² hí³ la³ tí³ há³². 24 Jáun² hliáu³ hí³ ca³juónh³ má²tún² hmóu³² la³ lá²:

—Ha³ tiá² cá¹³ yáh³ dí²; tí³ re² bíh¹ chí¹³ dí² jái¹³ hí³ jáun² neh²¹ hin² tsánh² joh¹³.

La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ rá¹juáh³ la³ lá²: “Ca³tsáunh³ bíh¹ tsú² hán² jná¹³, hí³ ca³chí² tsú² siáh³ jái¹³ ca³tí²¹ hmih³² quion²¹ ná¹”. La³ ní² bíh¹ ca³jmú³ hliáu³ hí³.

25 Có³² crei²¹ tón³² jáun² Jesús né³ jmí¹ zenh¹ mí¹ziú¹³ tsú² la³ má²quionh³ tsá²mi³ rainh²¹; có³² jáun² jmí¹ zenh¹ siáh³ Má²réi³ ñí²cuo² Cleofas la³ má²quionh³ Má²réi³ tsá² zian² juú² Magdalá. 26 Jáun² jmí¹ ca³jien³² Jesús mí¹ziú¹³, la³ má²quionh³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ jmí¹ zenh¹ siáh³ có³² jáun², tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ tsú² hí³, jáun² ca³záih³ dí² mí¹ziú¹³ la³ lá²:

—Hnú² mí¹, ní² bíh¹ zenh² tsá² lí¹³ jien¹ nú² la³jmí¹ jien¹ nú² jónh³².

27 Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hen² hí³ tí³ con² dí²:

—Jien¹ tiá³ tsá²mi³ ní² la³jmí¹ jien¹ nú² mí²ziúh².

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jón³² tsá² hí³ Má²réi³ hñú¹³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

28 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, má²ñi³² bíh¹ Jesús hi³ la³ji³² bíh¹ má²ca³lí³tí³, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Jlánh¹ má²quiéin² tsin³².

Ca³juáh³ tsú² la³ ní², qui¹ hi³ jáun² lí¹³ lí³tí³ rón³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñi¹ Sí² bíh¹.

29 Hi³ ñi¹ jáun² né³ jmí¹ zeh¹ cáun² tse³ hi³ dí¹canh² mu² mi³ uóun²jieh¹³ hi³ má²zéih¹ lín²¹; hi³ jáun² ca³ma³jli²¹ tsú² cáun² chí² náh² hinh²³ jmái² quionh³ hi³ jáun², hi³ ca³di³chí³ dí² hná¹³ cáun² hmá²tiéi¹³ hi³ téh²³ tsú² hisopo, hi³ jáun² ca³hiéih³ dí² ho³ Jesús. 30 Jáun² Jesús ca³yenh³ mu² jáun²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—La³ji³² bíh¹ má²ca³lí³tí³.

Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³quih³² chí¹ hi³ ca³cua³ha³ tsí³.

Jan² hliáu³ hih³² ja¹ mi³hue¹³ Jesús quionh³ hmá² zunh²¹ quioh²¹

31 Né³² né³, jmái¹ jáun² má² cua³hlau³ Jmí¹hién¹ bíh¹, hi³ jáun² tsá² judíos tsá² ná¹ñi¹ tiá² ca³lí³hnió³ hi³ la³ má²ná¹tón²¹ jáun² tsá² hí³ crei²¹ tá¹la³ *jmái¹ nio² tie³, qui¹ jmái¹ jáun² dá² cáun² jmái¹ jueh³² bíh¹. Hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñi¹con² Pilato hi³ jmu³ tsú² héih³² hi³ tsa³juá³ tsú² cú²jueh³² ta³ tsá² ná¹tón²¹ hí³ crei²¹, hi³ jáun² sión³² tsú² hla¹ má¹lí³² jáun².

32 Jáun² jmí¹jáun² já¹taunh²¹ siáh³ hliáu³, hi³ jáun² jmí¹ ca³cha³taunh¹ jáun², ca³jó³ ta³ tsá² chí¹tón²¹ la³ñi¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jó³ dí² siáh³ ta³ tsá² jan² hí³; 33 tí³la³ jmí¹ ca³ta³tonh¹ dí² ñi¹ chí¹tón²¹ Jesús má¹ná¹, jmí¹jáun²

ca³jie³ dí² hi³ má²hí¹jún¹ bíh¹ tsú², hi³ jáun² tiú²uú² ca³jó³ yáh³ dí² ta³ Jesús.

34 Tí³la³ cun³ jáun² ca³híh³ bíh¹ jan² hliáu³ ja¹ mi³hue¹³ Jesús cun³quionh³ hmá² zunh²¹ quioh²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³táin² jmí² jí³ jmái² ní² siáh³. 35 Tsá² cha³² jái¹³ lá² dá² hú¹tá¹ ca³jie³ bíh¹, hi³ jáun² la³ji³² hi³ cha³² tsú² lí³ hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹; ñi³² bíh¹ tsú² hi³ jú¹ tson² bíh¹ hleh³², hi³ jáun² hnoh² uá²jaí³² lí¹³ cháh¹³ cáun² honh². 36 Qui¹ la³ ní² dá² ca³lí³ hi³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñi¹ Sí² bíh¹, hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Hí¹ cáun² yáh³ mú³² quioh²¹ tsú² tiá² jau³ tsáu²”. 37 Já³bí¹ zia³² siáh³ cáun² ñi¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Jien³² bíh¹ tsú² tsá² ca³hinh³”.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-66; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

38 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ngau³ Sé³² tsá² zian² juú² Arimatea hi³ ca³ñi¹mí² jái¹³ ñi¹con² Pilato hi³ tsa³quion³² dí² hla¹ Jesús. Qui¹ Sé³² hí³ dá² jmí¹ lín³ bíh¹ tsá² hen² tí³ con² Jesús, uá¹jinh¹ ta³ conh¹ qui¹ cun³ñi¹ hi³ juénh² tsú² tsá² judíos tsá² ná¹ñi¹. Ca³cué³ bíh¹ Pilato jái¹³, hi³ jáun² Sé³² né³ ca³ñi¹quion²¹ hla¹. 39 Já³bí¹ Nicodemo tsá² ca³ñi¹lien¹³ hí³ Jesús cáun² já¹niéi², ca³chó³² siáh³ hi³ quian³² míh¹ tiá² cun³ quiu³quia³hni³² qui¹ló¹ no¹ má²ró³² hi³ lí³ cun³quionh³ háu² téh²³ tsú² mirra má²ná¹jan² quionh³ háu² téh²³ tsú² áloes. 40 Hi³ jáun² Sé³² hí³ quionh³ Nicodemo ca³cón³² hla¹ Jesús, hi³ jáun² ca³tsáinh³² dí² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² lí³ quionh³ mí²ñi³² lino jmí¹ má²lí²jñéi³² dí² jáun² no¹ má²ró³² jáun², la³ cun³ rón³² hi³ ná¹ngi²³ jáun² tsá² judíos hi³ hón³² hla¹ la³ jáun². 41 Có³² ñi¹ cá¹taun³ jáun² Jesús crei²¹ jmí¹ lí³ cáun² ñi¹ jná¹ hmá² quioh²¹ tsáu², hi³ ñi¹ jáun² né³ jmí¹ hó²¹ cáun² tá²hón³² hmai²¹ ñi¹ hí¹ jan² hla¹ tiá² jmí¹ má²ca³tanh² tsú². 42 Jáun²

ñí¹ jáun² bíh¹ ca³hón³² tsú² cú²jueh³² hla¹ Jesús, quí¹hliá² tá²hón³² jáun² bíh¹ jmí¹ zeh¹ ca³lá² ñí¹ má²janh², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ má²ñí¹tsá² bíh¹ jmái¹ hi³ jmu² tsú² hua³jan²¹ hi³ hniáuh³² jmái¹ nio² tie³ quioh²¹ tsá² judíos.

20

*Jmí¹ ca³jeh¹³ Jesús
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)*

1 Hi³ jáun² né³, jmí¹ la³ñí¹ jmái¹ hi³ ca³lí³liáu³ sí²ma¹ná¹, ta³ ná¹juan³² lín³² ñéi¹ Má²réi³ tsá² zian² juú² Magdalá ñí¹ hó²¹ tá²hón³² jáun²; tí³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, ca³jíe³ tsú² hi³ sa³ tiú²uú² dí¹jnái²³ yáh³ ho³ tá²hón³² quín¹ hi³ jmí¹ dí¹jnái²³ jáun².
2 Jmí¹ jáun² ngah³ tsú² cú²hé² tí³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Sí¹mu²¹ Pé¹ quionh³ tsá² jan² hi³, tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hi³ Jesús, hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—La³ má²lí²chin² bíh¹ tsú² Tí³² Juo¹³ dí² hñu³ tá²hón³², tiá² né¹ yáh³ ha³ dá² jinh¹ cuí²ñí¹ quion¹³ tsú² hla¹.

3 Hi³ jáun² Pé¹ né³, la³ má²quionh³ tsá² jan² hi³ ja³taunh²¹ ñí¹ hó²¹ tá²hón³². 4 Ca³la³ cú²hé² lín³² bíh¹ já¹taunh²¹ tsú² tá¹ gon³ cu³lí²¹, tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cú²hé² ngau³ tsá² jan² hi³ má¹ná¹, hi³ jáun² ca³chó³² chí¹ján³ ho³ tá²hón³² la³ cónh³ bíh¹ Pé¹. 5 Jáun² jmí¹ jáun² ca³jmú³ hí¹sian², hi³ ca³jáh³ ñí¹ tí³ ñéih³, jáun² ca³jíe³ tsú² hmih³² tiáu² jáun² hi³ ná¹tsi²¹ ñí¹ jáun², tí³la³ tiá² hi³ yáh³ tsú² la³ tí³ ñéih³ má¹ná¹.

6 Tí³la³ jmí¹ ca³chó³² Pé¹ né³, ca³la³ má²hún¹ la³ tí³ ñéih³ tá²hón³² bíh¹ ca³jmú³. Jáun² ja³bí¹ hí³ uá²jai³² ca³jíe³ hmih³² tiáu² hi³ ná¹tsi²¹ ñí¹ jáun².

7 Ja³bí¹ ca³jíe³ tsú² siáh³ hmih³² hi³ jmí¹ tsáh³ chí¹ Jesús. Tí³la³ hmih³² jáun² má¹ná¹, ha³ tiá² cu³tsa³² jmí¹ nio¹ yáh³ quionh³ hmih³² hi³ jmí¹ tsainh³² tsú², cánh³ jmí¹ nio¹ bíh¹ hi³ rá¹pan². 8 Jáun² ca³hi³ siáh³ uá²jai³² tsá² cá²chó³² hi³ la³ñí¹ tí³ ñéih³ hi³ ca³jíe³ siáh³ uá²jai³² la³ cun³ hi³

má²lí³², hi³ jáun² ca³taunh³ ta²¹. 9 Quí¹ tiá² re² jmí¹ má²ca³ngí¹³ yáh³ tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ ca³tin¹ bíh¹ Jesús hi³ jenh¹³ ja¹ hla¹. 10 Jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹ bíh¹ tsá² hí³ hñú¹³.

Jesús má²jnia³² ñí¹con² Má²réi³ tsá² ja³juú² Magdalá

(Marcos 16:9-11)

11 Tí³la³ Má²réi³ hí³ má¹ná¹, ca³ta³zanh¹ bíh¹ ho³ tá²hón³² hi³ dí¹ho², hi³ ta³ dí¹ho² jáun² né³ ca³jáh³ ñí¹ tí³ ñéih³. 12 Jmí¹ jáun² ca³jien³² tsú² gon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹quih³² hmih³² tiáu², hi³ ná¹tsin¹ ñí¹ jmí¹ rá²tsin² jáun² Jesús; jan² jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jmí¹ lí³ ta³ chí¹, hi³ cónh³ siáh³ jan² jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jmí¹ lí³ ta³ ta³. 13 Tsá² hí³ né³ ca³ngái³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lí³, jáun² uoh³² hnú² né³ tsá²mi³?

Jáun² Má²réi³ hí³ ca³ngái³:

—Quí¹hliá² la³ má²lí²chin² bíh¹ tsáu² Tí³² Juóu³² jná¹³, hi³ tiá² ño¹ jná¹³ ha³ jinh¹ má²cuí²ñí¹ quion¹³ tsú² hla¹.

14 Cun³ dí¹juáh²³ la³ ní² bíh¹ tsú² jmí¹ ca³jinh³ tí³ cu³hna²¹, hi³ jáun² ca³jíe³ hi³ zenh² Jesús ñí¹ jáun²; tí³la³ tiá² ca³lí³tsin² yáh³ tsú² hi³ Jesús bíh¹ la³ Tsá² hí³. 15 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tsú² la³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ uoh³² hnú² né³ tsá²mi³? ¿Hin² dá² hnah²³ hnú²?

Tí³la³ hí³ dí² né³ jmí¹ lín²³ hi³ tsá² jmu² hua³hí¹³ ja¹ hmá² jáun² bíh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² tsá²ñuh², ní¹juáh³ hnú² bíh¹ cua³chin³² nú² hla¹, jáun² juah²¹ tiá³ ha³ jinh¹ cuí²ñí¹ quion¹³ nú², jáun² ñí¹cón²¹ jná¹³.

16 Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—¡Má²réi³!

Jáun² ca³jinh³ dí² tí³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá² cun³quionh³ jú¹jma² *hebreo:

—¡Raboni! (hi³ hnió³ juáh³ “Tí³²”).

17 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tú³ tín² tán² jná¹³, qui¹ tiá² má²cuá²ñih¹ yáh³ jná¹³ ñí¹ cuá³ Ñuh³². Tí³la³ cuánh², cuá²zéih³ tsá² renh² jná¹³ hi³ ñih²¹ jná¹³ tí³ ñí¹ cuá³ Ñuh³², Tsá² lín³ hí³ siáh³ Ñeh² hnoh²; ñih²¹ jná¹³ tí³ ñí¹ con² Dió³² Juóu³² jná¹³, Tsá² lín³ siáh³ Dió³² Juóuh³² hnoh².

18 Hi³ jáun² Má²réi³ hí³ né³ ngah³, hi³ ñí¹zeh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hi³ ca³ñí¹juah²¹ hi³ má²lí²jien³² dí² Tí³² Juo¹³, jí³ hí³ ca³chá³ dí² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² tsá² hain²¹ tí³ con²

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; 1 Corintios 15:5-7)

19 Jmí¹ ca³zi³² hí³ la³ñí¹ jmái¹ hi³ ca³lí³liau³ sí²ma¹ná¹ jáun² né³, jmí¹ ná¹ngih³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² cáun² ñéih³, hi³ má²dí¹jnai³² tiá³ ho³hñú¹³ cun³ñí¹ hi³ juénh² tsú² tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹. Tí³la³ Jesús né³, hi³ bíh¹ ñéih³ hi³ ca³náu² chu³jo² ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² tsú² la³ lá²:

—¡Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin²!

20 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² la³ ní² tsú² ca³híe³ cuo² la³ má²quionh³ ñí¹ ja¹híh¹ ja¹ mí³hue¹³. Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³lí³ hiún² lín³² tsí³ jmí¹ ca³jien³² Tí³² Juo¹³. 21 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¡Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin²! La³jmí¹ ca³ze³ jná¹³ Ñuh³², la³ jáun² bíh¹ má²zei²¹ jná¹³ hnoh².

22 Jmí¹ jáun² ca³jie³ dí² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hen³ náh² Jmí²chí³ Chun¹.

23 Ní¹juáh³ tsá² hin¹³ hnoh² tso³ quioh²¹, jáun² hin³ bíh¹ tsáu¹³ tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hin¹³ náh² tso³ quioh²¹ né³, jáun² la³ má²ná¹ren² jáun² bíh¹ tsú² tsáu¹³ lí¹³.

Tú¹ma²¹ dí¹jien³² Jesús hi³ má²ca³jeh¹³

24 Tí³la³ Tú¹ma²¹ má¹ná¹, jan² tsá² quian³tun³ hí³, tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ dún² gon³, tiá² jmí¹ cuá³ yáh³ quionh³

tsá² ñí¹ hná¹ jáun² jmí¹ ca³ma³jnia³² jáun² Jesús. 25 Jáun² ca³záih³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² Tú¹ma²¹ la³ lá²:

—Má²ca³neh²¹ bíh¹ jnoh¹ Tí³² Juo¹³ dí².

Tí³la³ Tú¹ma²¹ má¹ná¹, ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² lí¹³ yáh³ taunh²¹ jná¹³ ta²¹ ní¹juáh³ ta³ tiá² má²lí²jie³² jná¹³ cuo² tsú² ñí¹ ca³tóh³ pa³², hi³ loh²¹ jná¹³ siáh³ zeih²¹ uón²¹ ñí¹ ca³tóh³ jáun² pa³², jí³ hí³ cuoh²¹ jná¹³ siáh³ ñí¹ ja¹híh¹ jáun² quioh²¹ tsú².

26 Jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ jáun² né³, ca³ngih³² siáh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús cáun² ñéih³, jáun² jmí¹ jáun² bíh¹ jmí¹ má²tso² Tú¹ma²¹ ja¹ tsá² hí³. Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmí¹ dí¹jnai³² siáh³ tiá³ ho³hñú¹³, cu³ jáun² ca³hi³ bíh¹ Jesús ñéih³ hi³ ca³náu² chu³jo² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—Cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ tsú² Tú¹ma²¹:

—Sá¹ní² jie³ uón³² jná¹³, loh³ zeih²¹ cuonh², cuí¹ já² siáh³ cuonh² nú² hi³ cuóh¹³ nú² já¹ mí³hué³² jná¹³. Ha³ lí²uú² cuí¹ lín³ nú² jan² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, tí³ re² cuí¹ lín³ nú² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹.

28 Jáun² Tú¹ma²¹ ca³ngái³ la³ lá²:

—¡Hnú² Tí³² jí³ Dió³² Juóu³² jná¹³!

29 Hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tú¹ma²¹, ta³né³² dá² má²táunh²³ hnú² ta²¹ qui¹hliá² hi³ má²lí²jie¹ bíh¹ hnú² jná¹³. Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² taunh³² ta²¹ uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²lí²jie³.

He³ ca³tí²¹ hi³ ca³lí³ sí² lá²

30 Hliáun³ lín³² bíh¹ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² ca³jmú³ Jesús ñí¹ hná¹ ní² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ tiá² rá¹tioh³ yáh³ ñí¹ sí² lá². 31 Tí³la³ la³ cun³ hi³ má²rá¹tioh³ lá² má¹ná¹, má²rá¹tioh³ qui¹ hi³ jáun² táunh¹³ hnoh² ta²¹ hi³ Jesús bíh¹ lín³ Cristo Jon² Dió³², jí³ hí³ jáun² lí¹³ zian² náh²

siáh³ hi³ hmai²¹ ní¹juáh³ hi³ tanh²³
náh² tsú² ta²¹.

21

*Jesús má²jnia³² ñí¹con² quiaun³ tsá²
hain²¹ tí³ con²*

¹ Jmí¹ lí¹cáin² jáun² ca³ma³jnia³²
siáh³ Jesús ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³
con², can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ ñí¹ téh²³
tsú² Tiberias. Jmí¹ ca³ma³jnia³² tsú²
jáun², lí³ la³ lá²: ² Jmí¹ jáun² jmí¹ tionh¹
Sí¹mu²¹ Pé¹ cu³tsa³² quionh³ Tú¹ma²¹
tsá² téh²³ tsú² hí³ dún² gon³, Natanael
tsá² zian² juú² Caná hín¹³ tí³ Galilea,
tá¹ gon³ tsá¹ jon² Zebedeo ní², la³
má²quionh³ gon³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun²,
tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús. ³ Jáun²
Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Cuí¹ ñí¹zánh²¹ jná¹³ jáh³ jmái².

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—Ja³bí¹ jnoh¹ uá²jai³² tsáu¹³
quiúnh¹ hnú².

Ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hi³ ca³taunh³
cáun² mu², tí³la³ já¹niéi² jáun² ha³
tiá² jáh³ ca³jáun³ hí¹ cu³ hlá² cu³ ní²
yáh³ tsú². ⁴ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³
ca³ñí¹náú² Jesús can³² jmái², tí³la³ tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, tiá² jmí¹
lí²tsin² yáh³ hi³ hí³ bíh¹ dí² zenh² ñí¹
jáun². ⁵ Jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con²
tsá² hí³, hi³ ca³juáh³:

—Hnoh² tsá¹ñú¹, ¿má¹ca³jáun³
ca³lá² jáh³?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—Hí¹ jan² yáh³ jáh³ tiá² má²ca³jáun³.

⁶ Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ñéih¹ dú¹ tiá³ hmá³ tí³ jo²¹ cuá²
chu²¹ mu² ní² quián¹³ neh²¹; jáun²
sá¹ní² jieh²¹ náh², jáun³ bíh¹ jáh³.

Ca³jmú³ bíh¹ tsú² la³ jáun² jmí¹
ca³jmú³; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³la³
hí¹juáh³ tiú²uú² jmí¹ tióh³² bíh¹ tsú²
hi³ chí¹³ hmá³ jáun² chu³ jmái² quí¹
cun³ñí¹ hi³ juóun³² lín³² bíh¹ jáh³
jmái² má²tiáunh¹ hñu³ hmá³ jáun².

⁷ Hi³ jáun² tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³
Jesús né³, ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—jía² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² ní³²!

La³ cun³ jmí¹ ca³nái³² jáun² bíh¹
Sí¹mu²¹ Pé¹ hi³ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí²
lánh³ hí³, hi³ jáun² má²ta²¹ ca³quih³
ha¹, (quí¹ jmí¹ dí¹láun³ bíh¹ tsú²),
hi³ jáun² ca³háin³ chu³ jmái² hi³
ca³ra³tsi³² jmái². ⁸ Tí³la³ tsá² ñí¹
hná¹ jáun² né³ ja³tanh²¹ bíh¹ tí³
can³² jmái² cun³quionh³ mu², hi³
hí¹cuounh³² hmá³ta³tiáunh¹ jáun² jáh³
jmái², quí¹ cun³ tun³ nio² hñá³láu³
lí² bíh¹ jéi³²i¹ jmí¹ tí³ ñí¹ jmí¹ tsi³²
mu² hi³ la³ tí³ jenh³ jmái². ⁹ Hi³
jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² can³²
jmái² né³, ca³son² hñu³ mu², jáun²
ca³jíe³ tsú² hi³ má²ná¹cau²¹ sí², hi³
má²rá¹tsin² jan² jáh³ jmái² ñí¹ sí² la³
má²quionh³ ca³lá² *hí³ cuú²miih²¹.

¹⁰ Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Quian³² jan² gon³ jáh³ cun³
ca³jáun³ náh² ní².

¹¹ Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ ca³uú³ siáh³
hñu³ mu², hi³ ca³cuonh³ hmá³ tí³
ñí¹ quiéin² jenh³ jmái². Ca³la³ hi³
canh² bíh¹ hmá³ jáun² hi³ tiáunh¹
hñá³láun³ tsi²¹ tu³la³quia³hni² hñú²;
tí³la³ uá¹jinh¹ juóun³² lín³² jáh³ jmí¹
tiáunh¹, cu³ jáun² tiá² ca³cái² bíh¹
hmá³. ¹² Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ñá²taunh¹ náh² ñá²jmú¹³ má³².

Hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² lí¹ ca³chá³
tiá³ tsí³ hi³ nga³ hi³ hin² tsánh² hí³
dí², quí¹ jmí¹ má²ca³lí³tsin² bíh¹ tsú²
hi³ Tí³² Juo¹³ bíh¹ tsú² hí³. ¹³ Jáun²
ca³ja³janh³² Jesús hi³ ca³can³ ná¹ hí³
cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³tsóh³ ñí¹con²
tsá² hí³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³can³ tsú²
siáh³ jáh³ má²caun³² hí³ hi³ ca³tsóh³
siáh³ ñí¹con² tsá² hí³.

¹⁴ Hi³ ní² bíh¹ ñí¹ má²hnaih³² jéin³²
hi³ ca³ma³jnia³² Jesús ñí¹con² tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con² jmí¹ má²ca³jenh¹³
jáun² ja¹ hla¹.

Jesús liéinh³² Sí¹mu²¹ Pé¹

¹⁵ Jmí¹ má²lí²jmú³ tsú² jáun² má³²
hú²niéi² né³, ca³ngái³ Jesús ñí¹con²
Sí¹mu²¹ Pé¹:

—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ hnau³ nú² jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² ní²?

Jáun² Pé¹ né³ ca³ngái³:

—Ján³ Tí³², ñíh¹ bíh¹ hnú² hí³ hnau³ jná¹³.

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Ní¹juáh³ la³ jáun², jmu³ hnú² hua³hí¹³ *já¹ziáh² míh¹ joh² jná¹³.

16 Jáun² ca³ngái³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tí³² tenh³ jéin³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ nú² jná¹³?

Jmí¹jáun² ca³juáh³ siáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Ján³ Tí³², ñíh¹ bíh¹ hnú² huen² hí³ hnau³ bíh¹ jná¹³.

Hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Hí³ jáun² jmu³ hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³.

17 Jáun² ca³ngái³ tsú² siáh³ ñí¹ má²hnaíh³² jéin³²:

—Hnú² Sí¹mu²¹ jon² Juan², ¿hnau¹³ hnú² jná¹³?

Hí³ jáun² jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³niau²¹ tsí³ Pé¹, qui¹hliá² sa³ hní³² jéin³² máh³ má²tí³² hí³ nga² tsú² ñí¹con² dí² ní¹juáh³ hí³ tson² hnio³ dí² tsú²; hí³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², la³jí³² bí¹ ñíh¹ hnú². Níh¹ bíh¹ hnú² hí³ cu³tí³ hnau³ bíh¹ jná¹³.

Hí³ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Jáun² jmu³ hnú² hua³hí¹³ já¹ziáh² joh² jná¹³ jaun³². 18 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hí³ tá¹la³ jmí¹ tsá¹ñú¹ nú², jmí¹ qui¹h²³ nú² hanh² hí³ jáun² jmí¹ cuóh²³ nú² lí³ua³ cáun² ñí¹ hnáuh² nú² cuóh¹³ huen²; tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²lin¹ nú² má¹ná¹, hnú² dá² cáun² má²ñéih¹ cuonh² bíh¹, tsá² siánh³ bíh¹ quieh³ hnú² hanh², jí³ hí³ jau³ tsú² siáh³ cáun² ñí¹ tiá² hnáuh² nú² cuóh¹³.

19 Cun³quionh³ jái¹³ ní² ca³jmú³ Jesús lin¹ he³ lánh³ rón³² jún³ Pé¹, hí³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ ma³quien² tsú² Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ Jesús:

—¡Ñá³² cu³hna³² jná¹³!

Jái¹³ hí³ ca³tín¹ tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³ Jesús

20 Jáun² né³, jmí¹ ca³jinh³ Pé¹ tí³ cu³hna²¹ ca³jíe³ hí³ cuá¹ja³² tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ hí³ Jesús, tsá² jmí¹ cuá³ hí³ cu³héin¹ Jesús jmí¹ ca³niéi² hí³ ca³jmú³ tsú² jáun² má³², tsá² ca³juáh³ hí³ ñí¹con² Jesús la³ lá²: “Tí³², ¿hin² tsánh² tsa³jienh³ hnú²?” 21 Hí³ jáun² jmí¹ ca³jien³² Pé¹ tsá² hí³ né³, ca³juáh³:

—Tí³², hí³ ñí¹con² tsá² ní² né³, ¿he³ lí¹³?

22 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hnó³² jná¹³ hí³ tsá² ní² zian² ca³la³ tí³ ñí¹ cuanh²¹ ná¹, ¿he³ dá² ca³tín¹ hnú² dúh¹? Ní¹ jí²¹la³ hnú² ñá³² cu³hna³² jná¹³ bíh¹.

23 La³ cun³ jmí¹jáun² já¹ngí³ jái¹³ jáun² ja¹ tsá² rainh²¹ tsú² ñí¹ hná¹ jáun² hí³ tsá² jlánh¹ hnio³ hí³ Jesús néh¹ tiá² jún³. Tí³la³ tiá² ca³juáh³ yáh³ Jesús hí³ tsá² hí³ tiá² jún³, qui¹ la³ lá² bíh¹ ca³juáh³ tsú²: “Ní¹juáh³ hí³ hnó³² jná¹³ hí³ zian² tsú² ca³la³ tí³ ñí¹ cuanh²¹ ná¹, ¿he³ dá² ca³tín¹ hnú²?”

24 Hnga² bíh¹ tsá² jlánh¹ hnio³ hí³ Jesús cha³² jái¹³ tío³ sí² lá², jí³ hí³ ca³jmú³ tsú² siáh³ sí². Hí³ jáun² né¹ jnoh¹ hí³ jú¹ tson² bíh¹ hleh³² tsú².

25 Zia³² bíh¹ siáh³ hliáun³ lín³² hí³ ca³jmú³ Jesús ñí¹ hná¹ ní², hí³ sá¹jmí¹ hí³ tóh³² tsú² ñí¹ sí² ma³ quin³² ma³ caun³² la³jí³² hí³ jáun², len³ jná¹³ hí³ ca³la³ hí¹juáh³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ yáh³ tiá² jmí¹ heih²¹ sí² hí³ jmí¹ lí¹³ jmu³ tsú². [Cu³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Ta²¹ Hi³ Ca³jmú³ Ti³² Tsá² Quian³² Jë¹ Dió³²

1 Hnú² reh² Tíoh³, sí² la³ñí¹ hi³ ca³cué³ jná¹³ hnú², ñí¹ jáun² ca³chá³ jná¹³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ Jesús, jí³ hi³ ca³ma³ta² tsú² ní² siáh³ la³ cun³ jmí¹ ca³ma³liáu³² tsú² tá¹³, 2 hi³ ca³la³ ti³ ñí¹ ngah²¹ hñu³mi³cuú². Ñeh² bíh¹ hi³ tsánh³² tsú² hñu³mi³cuú², ca³la³ cun³quiéinh¹ Jmí²chí³ Chun¹ ca³ma³tin² tsú² *ti³² tsá² quian³² jë¹ Dió³², tsá² ca³quianh³ tsú² hí³ jmí¹tin². 3 Jmí¹ má²jun² tsú² jáun² né³, ca³ma³jnia³² hliáun³ jéin³² ñí¹con² tsá² hí³ hi³ tson² bíh¹ zian² dí², hi³ má²ca³jenh¹³. Tá¹la³ ca³ngí³ tsú² jáun² tu³ló³² jmá¹ jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun², hú¹tá¹ ca³ma³jnia³² tsú² hiú² cuóh³² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³híe³ tsú² siáh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³².

Jái¹³ hi³ ca³juáh³ Jesús jmí¹ ngah²¹ hñu³mi³cuú²

4 Jáun² ca³chó³² jmá¹ hi³ ca³ngih³² siáh³ Jesús quionh³ tsá² hí³, jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsú² hi³ tiá² má²lí¹³ huén³² tsú² já¹ juú² Jerusalén. Hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ján¹ náh² tín² tá¹la³ lí³tí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Ñuh³² jná¹³, la³ cun³ jái¹³ hi³ má²cá²juáh³² jná¹³ jáun². 5 Tson² bíh¹ hla¹ Juan² ca³zion³ tsáu² jmá¹ cun³quionh³ jmí² jma³, ti³la³ tsa³háu² yó³² ní² má¹ná¹, hí³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh², má¹jáun² bíh¹ má²cáun³ náh² jmá¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³².

*Jesús tsánh³² hñu³mi³cuú²
(Mateo 28:18-20; Marcos 16:15-18;
Lucas 24:47-48; Juan 20:21-22)*

6 Jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ quionh³ Jesús ca³ngáih³ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ti³², ¿hí¹ má²ta²¹ jmúh¹³ hnú² hi³ lí³ chín¹ siáh³ hué³² *Israel, juú²co¹ dí² lá², la³jmí¹ jmí¹ chín¹ jáun² jmí¹tin²?

7 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnoh² hi³ lí³ ñíh¹³ hín² jmáih¹ ca³tón³ Dió³² Jméi² dí² hi³ lí¹³ la³ jáun², quí¹ jí³²la³ hnga² hi³ bíh¹ ca³tin¹ ñi³². 8 Ti³la³ ní¹ má¹cuán² jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ tá¹cua¹³ hñu³ honh² náh² né³, má¹jáun² bíh¹ lí³ pin³ náh². Má¹jáun² má²lí¹³ huen¹³ náh² hi³ cuá¹hléh¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, já¹ juú² Jerusalén ó³² tín² la³ñí¹, má¹lí³² jáun², ñí¹ tiáunh¹ tsá² hín¹³ ti³ Judea, ñí¹ tiáunh¹ tsá² hín¹³ ti³ Samaria ní² siáh³, ca³la³ ti³ hué³² ñí¹ uóunh³ lín³², ca³la³ tá¹ cáun² hngá¹máh³.

9 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ ní² né³, ngah³ hñu³mi³cuú², jáun² lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹ tsá² hi³ lí³; jáun² tá¹la³ ná¹jíe²³ jáun² bíh¹ tsá² hí³ ca³quiónh³² Jesús ja¹ jnie², ha³ tiú²uú² cá²jnia³ yáh³. 10 Ca³la³ má²ná¹jíe²³ jáun² bíh¹ tsú² chí³cuú² hi³ cuá¹tsanh³² Jesús, hi³ tá¹la³ ná¹jíe²³ tsú² jáun² né³, ca³jnia³ gon³ tsá²ñuh² quih³² hmih³² tiáu² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun². 11 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² hín¹³ náh² ti³ Galilea, ¿he³ láih³² ná¹jíeh³² náh² chí³cuú²? Chau²¹ bíh¹ jmá¹ hi³ jáuh³ siáh³ Jesús la³jmí¹ ngah²¹ ó³² hñu³mi³cuú² jmí¹ cuá¹han³ tsú² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh² lá².

Quianh²³ tsú² Matías hi³ cán³ tá¹³ hla¹ Judas

12 Jmí¹jáun² ca³son² tsá² hí³ tsi³ máh³ téh²³ tsú² Olivos, hi³ ja³tanh²¹ ti³ já¹ juú² Jerusalén, jui³² jáun² tí³ [cun³ tun³ mei²¹ lí² ti³ la³ uóunh³,] la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ tsá² *judíos hi³ lí¹³ ngí³² tsú² *jmá¹ nio² tie³. 13 Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² já¹ juú² né³, ca³uú³ ñí¹ má²tenh³ tsin¹ hñu³ ñí¹ jmí¹ má²hu²¹ cuo². Ñí¹ jáun² jmí¹ tionh¹ tsú²: Pé¹, Juan²,

Jacobo, Tre²¹, Pí²lié¹, Tú¹ma²¹, Bartolomé, Má²téh³, Jacobo jon² Alfeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³li³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, ji³ Judas jon² Jacobo ní² siáh³. 14 Ji³lin² tsá² hí³ jmí¹ ngh³² la³ji³² jmái¹ hí³ liéinh³² Dió³² quionh³ tsá¹ dá¹jon²¹ Jesús, quionh³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jesús, ji³ tsá²mi³ siánh³ siáh³.

15 Jmí¹jaún² jmí¹ tín³ tsá² reh² hí³ cun³ hña³láun³ tsi²¹ quiún³ tsáu². Hi³ jaún² jmái¹ jaún² ca³náu² Pé¹ ja¹ tsá² reh² dí² hí³, hí³ jaún² ca³juáh³:

16 —Hnoh² reh², qui³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹ lí³tí³ bíh¹ jái¹³ hí³ rá¹juáh³ jaún² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³², la³ cun³ jái¹³ hí³ ca³hléh³ jaún² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² má²jun³ né³² cun³quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ hí³ ca³tin¹ hla¹ Judas, tsá² ca³can³ hí³ ní¹ juí³² quionh³ tsá² ca³ma³tson¹³ hí³ Jesús. 17 Judas hí³ jmí¹ lín³ tsá² quiún¹ dí², hí³ jmí¹ jmu² ta²¹ la³ jmu³² jnoh¹ lá² ta³né³².

18 (Cun³quionh³ hmah²¹ hí³ ca³héi³ jaún² Judas ca³ti²¹ ta²¹ hlah³ hí³ ca³jmú³ jaún² ca³li³ hlah²¹ hué³² ní¹ jun¹ [hí³ hí¹hu²¹ zió³ lá¹]; tsá² hí³ dá² ca³tánh³ tí³ rá¹hin³ bíh¹, jmí¹jaún² ca³niá³ héin¹ hí³ ca³hué² má¹hmá¹³. 19 Jmí¹ ca³li³ ní³² tsá² juú² Jerusalén hí³ lí³ la³ jaún², jmí¹jaún² ca³teh³ tsú² hué³² jaún² Acéldama, la³ cun³ niéih³ Jú¹jma² “Hué³² Jmí²”). 20 Qui¹ ní¹ Sí² Salmos rá¹juáh³ la³ lá²:

Ní² lí¹ cuí¹ zeh¹ hñú¹³,
ha³ lí² hin² cuí¹ lí³ zian² tsá² cuá³² ní¹
jaún².

Ní¹ jaún² rá¹juáh³ siáh³:

Tsá² siánh³ bíh¹ hí³ ta²¹ hí³ jmí¹ jmu²
tsú².

21 “Né³² né³, zian² tsá² quiún¹ jnoh¹, tsá² má²ca³ni³táunh¹ quiún¹ jnoh¹ ca³la³ jí³² jmái¹ hí³ ca³ngí³ Jesús quiún¹ jnoh¹, 22 la³ cun³ jmí¹ ca³zion³ jaún² hla¹ Juan² jmái² Jesús hí³ ca³la³ tí³ jmái¹ hí³ ngah³ tsú² hñú³mi³cuú². Hniah³ bíh¹ jan² tsá² hí³ hí³ tsa³náu² jái¹³ quiún¹ jnoh¹ hí³ tson² bíh¹ ca³jenh¹³ Jesús.

23 Hi³ jaún² ca³chan³ tsú² gon³ tsáu², jan² tsá² hí³ lí³ hñi³² hí³ jmái², jmái² tsú² Sé³², Barsabás, hí³ Justo siáh³, ji³ jan² tsá² jmái² Matías ní² siáh³. 24 Hi³ jaún² ca³liéinh³² tsú² Ti³² Juo¹³ la³ lá²:

—Hnú², Ti³² Juo¹³ jnoh¹, [Tsá² níh³ nú² hñú³mi³cuú²,] Tsá² cun² nú² he³ lánh³ rón³² lí³ hñú³ tsí³ tsáu², hie¹ tiá³ jnoh¹ hin² tsánh² tsá² gon³ lá² má²ca³quianh²¹ hnú² 25 hí³ lín¹³ tí³² tsá² quian³² jeh² hnú², qui¹ ca³tón³² bíh¹ Judas ta²¹ jaún² cun³ñí¹ hí³ ca³jmú³ tso³, hí³ jaún² ní¹ ca³tin¹ bíh¹ tsú² ngau³.

26 Jmí¹jaún² né³ ca³chí² tsú² jái¹³, jaún² Matías bíh¹ tin³; hí³ jaún² la³ cun³ jmí¹jaún² bíh¹ ca³ngí³ tsá² hí³ hí³ lín³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² quionh³ tsá² quia³jan² hí³.

2

Jmí¹ cuan¹ Jmí² chí³ Chun¹ joh¹ Dió³²

1 Jmí¹ tí³ jmái¹ Pentecostés quioh²¹ tsá² *judíos, jmái¹ hí³ jmu² tsú² ní¹ má¹ca³tsín¹³ tu³la³quia³ jmái¹ hí³ tí³ *Jmí¹hién¹, ja³bí¹ jmái¹ jaún² ca³ngih³² uá²jai³² la³jín³² tsá² tanh² ta²¹ Ti³² Juo¹³ dí². 2 Cu³diá²jan² ca³nái³² tsú² hí³ ní¹ca³hín¹ hí³ ní¹ja²¹ hñú³mi³cuú²; la³jmí¹ ja³² chí³ tiá³ lín³² bíh¹ ní¹ja²¹, tiá³ lín³² bíh¹ ca³hen³ hñú³ ní¹ jmí¹ tionh¹ jaún² tsá² hí³. 3 Hi³ jaún² ca³jnia³ cáun² hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ zih¹ sí². Zih¹ sí² jaún² ca³na³tsín³² tsáih³ chí¹ ca³la³ jín³² tsá² hí³. 4 Jmí¹jaún² ca³hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hñú³ tsí³ ca³la³ jín³² tsá² hí³, jmí¹jaún² ca³hléh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ ma³ cáun² jú¹jma² siáh³ la³ cun³ hí³ ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ hí³ hléh³² tsú².

5 Jmái¹ jaún² jmí¹ tiáunh¹ tsá² judíos já¹ juú² Jerusalén, tsá² jlánh¹ má²tí³² cuáh³² quioh²¹, tsá² já²taunh²¹ ní¹ uóunh³ la³ tán¹ hngá¹máh³. 6 Jmí¹ ca³nái³² tsú² mah¹ jaún² né³, ca³cuú² ca³ngih³². Lí¹ tiá² ní³² he³ jmu³ bíh¹

tsú² lí³, qui¹hliá² ca³nái³² tsú² ma³ quin³² ma³ jan³² jú¹jma² quioh²¹ hi³ ná¹hle³² tsá² hí³. 7 Jáun² ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tsú² ñí¹ tionh¹ jáun², tiá² ñí³² he³ jmu³ bíh¹ tsú² lí³. Jmí¹jáun² ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² hín¹³ tí³ Galilea bíh¹ la³jín³² tsá² ná¹hle³² ní²? 8 ¿Lánh³ rón³² ná¹nai³² dí² hi³ hleh³² tsú² jú¹jma² quiú¹³ dí² ma³ quin³² ma³ jaun³² dí²? 9 Qui¹ ñí¹ lá² tiauh² dí² tsá² ziaun² dí² hué³² ñí¹ hliáun³ bíh¹: tsá² Partia, tsá² Media, tsá² Elam, tsá² Mesopotamia, tsá² Judea, tsá² Capadocia, tsá² Ponto, tsá² Asia, 10 tsá² Frigia, tsá² Panfilia, tsá² Egipto jí³ tsá² Libia ní² siáh³, hué³² ñí¹ uóunh³ có³² juú² Cirene. Zian² siáh³ tsá² zian² juú² Roma hi³ má²tionh² ñí¹ lá², 11 ma³ jan² tsá² hí³ tsá² judíos, ja³bí¹ zian² ma³ jan² tsá² hí³ *tsá²cá²jo²¹ hi³ má²ca³hín¹³ jái¹³ quiú¹³ dí² tsá² judíos. Hi³ zian² siáh³ tsá² hué³² Creta ja¹ quiú¹³ dí² jí³ tsá² hué³² Arabia ní² siáh³. Tí³la³ |la³jái³² bíh¹ dí² ná¹nai³² hi³ ná¹hle³² tsá² ní² jú¹jma² quiú¹³ ma³ quin³² ma³ jaun³² hi³ ná¹juáh²³ tsú² la³jí³² hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ jmu² Dió³²!

12 Ñí¹ tionh¹ jáun² tsú² ná¹tsá²cáun² tsí³, lí¹ tiá² ñí³² he³ jmu³ bíh¹ tsú², hi³ ná¹nga² tsú² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² la³lá²:

—¿He³ dá² hnió³ juáh³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ ní² juáh¹³?

13 Tí³la³ ma³ jan² tsáu² lí¹ ná¹cauh³² cú²nga¹ bíh¹, hi³ ná¹juáh²³:

—¡Tsá² ná¹hein²¹ bíh¹ ní³²!

Pé¹ hleh³² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³

14 Jmí¹jáun² ca³náu² Pé¹ cu³t³² quionh³ tán¹ quian³jan² *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² tsá² quionh³, hi³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³:

—Hnoh², tsá² judíos tsá²cáu³, jí³ la³jín³² náh² tsá² tionh² náh² já¹ juú² Jerusalén lá², hniáuh³² bíh¹ lí³ ñí¹ náh² jái¹³ lá². Jáun² né³, niéi² náh² re²

jái¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá²: 15 Jun³juáh¹³ ná¹hein²¹ yáh³ tsá² lá² la³jmí¹ ná¹lín²³ hnoh² ní², qui¹ ta³né³² né³bí¹ má²tí³ la³ nio¹ ñu³ tí³ hú²niéi² bíh¹. 16 Tí³la³ ta³né³² dá² má²ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Joel tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² bíh¹, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

17 La³ lá² juáh³ Dió³²:

Ñí¹ má¹tí³ ñí¹ táuh³ jmái¹, zein²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh² ñí¹con² la³jín³² tsáu².

Má¹jáun² lí³ tin² tsá²mi³ tsá²ñuh² jónh³² hnoh² hi³ hléh³² jái¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³.

Má¹jáun² tí²¹ hó¹ñí¹ tsá² tsá¹ñú¹ hi³ jnia³ jeinh²¹ he³ cáun² hie³² Dió³²,

ja³bí¹ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jie³ juí³² qui³ zió³.

18 Má¹jáun² zein²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh² ñí¹con² tsá²mi³ tsá²ñuh², *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² jná¹³, jáun² tsá² hí³ lí³ tin² ngái³² jái¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³.

19 Hi³ ja³bí¹ hie¹³ jná¹³ siáh³ chí³cuú² cáun² hi³ tsa³cáun² tsí³ tsáu², jí³ tí³ hué³² ní² jmu¹ jná¹³ lí²¹ cun³quionh³ jmí², sí² ní², jí³ mí²ñí¹ hñéi² ní² siáh³.

20 Má¹jáun² nieh¹³ hiú², hi³ jnia³ siáh³ zih² la³jmí¹ jniá³ jmí², ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ chu²¹ jmái¹ jueh³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

21 Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² téh³ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² lí¹³ liáun³.

22 "Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá²cáu³, tsá² ziaun² dí² hué³² *Israel lá², niéi² náh² hi³ juanh²¹ jná¹³ lá². Ca³lí³ lin¹ hi³ Jesús Tsá² ja³juú² Nazaret jmí¹ lín³ jan² Tsá² ca³hiáu³² Dió³² cun³quionh³ la³jí³² hua³jueh³² jí³ lí²¹, jí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hí³ dí² ja¹ quián¹³ hnoh²; má²ná¹ñí¹ bíh¹ hnoh² hi³ la³ jáun² lí³. 23 Tí³la³ la³ cun³ jmí¹tin² máh³ jmí¹ má²ca³lín¹³ Dió³² hi³ jienh³ Jesús ñí¹con² hnoh². Jmí¹jáun² né³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá²

hláih¹ tsá² hon² bíh¹ ca³jngih³² náh²
tsú² hi³ ca³ton³ náh² crei²¹. 24 Tí³la³
Dió³² né³, ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús,
ca³liáu³² tsú² Dió³² ñí¹con² hi³ cú² hi³
uóu³² quioh²¹ hmú³², qui¹ cun³ tiá²
jmí¹ ca³tin¹ bíh¹ hmú³² hi³ zanh³ tsú²
tiá³ hi³ tson³. 25 Qui¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹
ca³chá³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ Jesús jmí¹
ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Jná¹³ ca³jé³² hi³ Juóu³² jná¹³ chí¹ján³
jmái¹ ca³la³ jí³² ñí¹ hó²¹ñi³²,
hi³ hí³ zenh² tí³ cuá² chu²¹ quion²¹
jné¹³,

hi³ jáun² tiá² hi³ lí¹³ ñí¹con² jné¹³.

26 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³lí³
hiún² tsin³² jné¹³,

hi³ ca³jmú³² jné¹³ tsah¹ lín²¹,

hi³ ca³ta³no¹ siáh³ cáun² tsin³² jné¹³
ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ má²hen²
jáun² tsin³²,

uá¹jinh¹ lín³ jné¹³ jan² tsá² ngú³;

27 qui¹hliá² tiá² táunh¹ yáh³ hnú²
jmí²chí³ quion²¹ jné¹³ ja¹ hla¹
má¹jáun²,

hi³ sa³jun³ cuéh¹ hnú² siáh³ jái¹³ hi³
sánh³² jné¹³ Tsá² chun¹ ná¹
ñí¹con² hnú².

28 Ca³hieh¹ hnú² jné¹³ jui³² lánh³ rón³²
lí¹³ zian² jné¹³,

hi³ jmúh¹³ hnú² siáh³ hi³ lí¹³ hiún²
tsin³² jné¹³ ní¹ má¹ta³zanh¹
jné¹³ siáh³ ñí¹ hó²¹máh¹ hnú².

29 Jmí¹ ca³táuh³ jái¹³ ní² né³,
ca³juáh³ siáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Hnoh² tsá²cáu³, hno³² jné¹³
hléh¹³ cú²na²¹ lín²¹ hi³ ca³tin¹ hla¹
Dá²vi²¹ hí³, tsá²haun³² jméi² dí¹hio³
ñú¹deh³ dí². Tsá² hí³ jun³ bíh¹ hi³
já¹haun³, la³ tí³ ta³né³² lín¹ tá²hón³²
quioh²¹ hla¹ hí³ ñí¹ lá². 30 Hla¹ hí³
jmí¹ lín³ tí³² jé¹ Dió³², hi³ jmí¹ ñi³² tsú²
hi³ Dió³² ca³jmú³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ hi³
lí³zian² jan² jón²zih¹ jón²cho¹, hi³ cuá³²
cuá¹ho² jái¹³ la³jmí¹ ca³cuá³ hnga² dí²
hi³ cuá¹lín³ re²¹. 31 Hi³ jáun² hla¹
Dá²vi²¹ hí³ ca³lí³ ñi³² jmí¹tin² cáun²
hi³ né³bí¹ lí¹³, ca³juáh³ hi³ jenh¹³
Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² tiá² tá¹cua¹³

yáh³ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² ja¹ hla¹,
hi³ sa³jun³ sáh³² siáh³ ngú³ quioh²¹.

32 Tsá² hí³ bíh¹ Jesús, Tsá² ca³jmú³ hí³
Dió³² hi³ jenh¹³, hi³ jáun² la³jái³² jnoh¹
náu¹³ jái¹³ hi³ tson² bíh¹ lí³ la³ jáun².

33 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ngah³ tsú² hi³
ca³ta³cua¹³ siáh³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹
Dió³² Jméi². Jmí¹jáun² ca³hián¹³ tsú²

Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³cuen³ Jméi² la³
cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jmí¹tin². Hi³
má¹lí³² jáun² né³ cuen³ tsú² siáh³

jnoh¹ Jmí²chí³ Chun¹ hí³. Jáun²

Jmí²chí³ Chun¹ hí³ bíh¹ má²lí²jmú³
la³jí³² hi³ má²lí²jieh³ hnoh² jí³ hi³

má²lí²niéih² hnoh² ní². 34 Uá¹jinh¹ tiá²
má²ngah³² hla¹ Dá²vi²¹ hñu³mi³cuú²

jmí¹tin², tí³la³ ca³juáh³ bíh¹ tsú² la³ lá²;
Dió³² Juóu³² jné¹³ ca³záih³ Tí³² Juóu³²

jné¹³.

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jné¹³ ñi³

35 tá¹la³ jmu¹ jné¹³ ñí¹con² tsá² hau²
hnú² hi³ lín³ la³jmí¹ lí³ cáun²

jlí²¹ [hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien²]
hi³ ná¹tsin¹ tanh¹ hnú².

La³ ní² bíh¹ lí³ jái¹³ hi³ ca³chá³ hla¹
Dá²vi²¹.

36 "Hi³ jáun² la³jái³² dí² tsá² Israel,
cu³tí³ hniáuh³² lí³ né¹ dí² hi³ tson²
Jesús Tsá² ca³ton³ hnoh² hí³ crei²¹,
ca³hiáu³² Dió³² bíh¹ tsú² hi³ hau³ jái¹³
hi³ lín¹³ tsú² Cristo Juo¹³ dí².

37 La³ cun³ jmí¹ ca³nái³² tsá²
ná¹ngih³² hí³ jái¹³ jáun² né³, hlah³
lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ tsú², jmí¹jáun²
ca³ngáih³ tsú² Pé¹ quionh³ tsá²
quian³jan² ñí¹ hná¹ jáun², hi³ ca³juáh³
la³ lá².

—Reh², ¿ha³ bí¹ lánh³ jmú¹³ jnoh¹?

38 Hi³ jáun² ca³ngái³ siáh³ Pé¹ hi³
ca³juáh³:

—Cuí¹ cha³conh² honh² náh² tso³
quián¹³, hi³ cuí¹ zaun²¹ náh² siáh³
jmái² hi³ jan² hi³ jan² hi³ lín¹ hi³
má²hain²¹ náh² tí³ con² Jesús Tsá² lín³
Cristo, hi³ jáun² Dió³² chin¹³ tsí³ tso³
quián¹³ hnoh²; má¹jáun² né³ cuen³
Dió³² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² hnoh².

39 Jái¹³ ní² dá² ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³tin¹

hnoh² bíh¹ jí³ jónh³² hnoh², jí³ ca³la³
jín³² tsá² tiáunh¹ ñí¹ uóunh³ siáh³, la³
cun³ la³jánh³ dú¹ tsá² hnió³ Dió³²
Juo¹³ jnoh¹ téh³.

40 Hliáun³ bíh¹ jái¹³ siáh³ siáh³
ca³hí³ ca³liéinh³² Pé¹ tsá² hí³. Hi³
ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¡Lion¹ náh² hmóu³² ca³tí²¹ hí³
ma³tson¹³ jáun² Dió³² tsá² hláih¹ tsá²
hon² zian² ta³né³²!

41 Hi³ jáun² né³, la³jín³² tsá²
ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun²
Pé¹ cáun³ jmái². Jáun² la³ cun³
jmái¹ jáun² bíh¹ ca³juóun³ tsá² tanh²
ta²¹ Dió³² cónh³¹ hni³² mei²¹ tsáu².

42 Jáun² la³jín³² jáun² tsá² hí³ ca³cué³
jmái¹ quioh²¹ hí³ ca³nái³² la³jí³² jái¹³
hí³ ca³híe³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²,
hí³ ca³ma³qui³ ma³háun³ tsú² má²tún²
hmóu³²; hí³ ca³ngih³² tsú² siáh³ hí³
jmu³ má³² hí³ cuh³ *hí³ cuú²miih²¹,
jí³ hí³ liéinh³² siáh³ Dió³² cu³lí²¹.

*He³ lánh³ ca³ma³zian² tsá² ca³tanh²
ta²¹ Jesús jmái¹ la³ñí¹*

43 La³jín³² tsáu² bíh¹ ca³ja³cáun²
tsí³ hí³ ca³jmú³ tí³² tsá² quian³² jē¹
Dió³² hua³jueh³² jí³ lí²¹ ní². 44 Jí³lín²
tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ ca³taunh³ re²
lín³², hí³ ca³tsóh³ tsú² he³ zia³²
quioh²¹ ñí¹ con² tsá²ján² tsá²ján². 45 Hi³
ca³hnái³ tsú² hí³ jmái¹ zia³² quioh²¹,
hí³ jáun² ca³tsóh³ tsú² quie³ ní¹juáh³
ha³ cónh³ lí³ hniáuh³² quioh²¹ la³
ma³ quin³² ma³ jan³² tsú². 46 Jmái¹
ca³la³ jí³² tí² ngih³² tsú² cuáh³² chín¹
quioh²¹ tsá² judíos, hí³ ja³bí¹ la³ jáun²
tí² ngih³² tsú² siáh³ hñú¹³ rainh²¹,
hí³ jáun² ca³la³ hiún² lín³² tsí³ tsú²
tí² tiánh²³ cu³lí²¹ hí³ jmu² má³², hí³
ná¹tioh³ re² tsí³, 47 hí³ ca³ma³quien²
tsú² siáh³ Dió³². La³jín³² tsáu² ca³lín¹³
hí³ chun¹ tsá² hí³, hí³ jáun² Dió³² Juo¹³
tsú² ca³jmú³ hí³ tsá²lí³juóun³² tsá²
má²ca³tín¹ hí³ liáun³.

3

Lan³jan² tsá² hliánh²

1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹
ngau³ Pé¹ quionh³ Juan² cuáh³² chín¹
quioh²¹ tsá² *judíos cun³ la³ nio¹
hni³² tí³ ca³hláu³, quí¹ o¹rá¹ jáun² jmái¹
tan² tsáu² hí³ liéinh³² Dió³². 2 Cáun²
ho³hñú¹³ cuáh³² jáun², ñí¹ jmái¹ téh²³
tsú² Ho³hñú¹³ Chú³² Jniá³, jmái¹
ca³la³ jí³² tí² tsá²chan³ tsáu² jan² tsá²
má²hliánh² la³ cun³ jmái¹ ca³lí³zian².
Ñí¹ jáun² tí² mí³² tsá² hliánh² hí³
cú¹dáin³ quioh²¹ tsá² tónh³² cuáh³².
3 Jmái¹ ca³jien³² jáun² tsá² hliánh² hí³
Pé¹ quionh³ Juan² hí³ má²hí¹taunh³²
cuáh³², jáun² ca³mí³ dí² cú¹dáin³. 4 Hi³
jáun² ca³jie³ Pé¹ quionh³ Juan² tí³ ñí¹
cuá³ tsá² hliánh² hí³, hí³ jáun² Pé¹ né³
ca³záih³ tsá² hliánh² hí³:

—¡Sá¹ ní² jie¹ tín² jnoh¹!

5 Hi³ jáun² tsá² hliánh² hí³ né³ ca³jie³
chí¹tiá³ ñí¹, quí¹ jmái¹ lín²³ tsú² hí³ jmái¹
cué²¹ tsá² hí³ ca³lá² cú¹dáin³. 6 Tí³la³
Pé¹ né³, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³:

—Tiá² zia³² yáh³ *cú¹tiáu² sa³jun³
cú¹mí¹niau²¹ hí³ lí¹³ cué¹³ jná¹³ hnú²,
tí³la³ la³ cun³ hí³ zia³² quion²¹ jná¹³
lí¹³ bíh¹ cué¹³ jná¹³: Cun³quionh³
héih³² quioh²¹ Jesucristo Tsá²
Nazaret juanh³² jná¹³, náu², ngí¹.

7 Hi³ jáun² Pé¹ ca³zanh³ cuá² chu²¹
quioh²¹ tsá² hí³ hí³ ca³zion³ dí²
tsú². Jáun² la³juí³² ca³lí³ pin³ mí³
záin³² ta³ tsú² la³ má²quionh³ tá¹
cáun² ta³ tsú². 8 Jáun² tsá² hliánh²
hí³ ca³náu² hí³ ca³zih³ tiá³ ta³ hí³
ca³ma³liáu³² ngi³², hí³ jáun² cu³lí²¹
taunh³ tsú² cuáh³² jáun². Hiún² tsí³
tsú² ngau³ ca³la³ hí³ rú² hí³ háin²³,
hí³ tsah³ lín³², hí³ má²hí¹má²quien²
Dió³². 9 Jáun² la³jín³² tsá² tiáunh¹ ñí¹
jáun² ca³jie³ hí³ má²ngi³² tsá² hí³ hí³
má²hí¹má²quien² Dió³². 10 Hi³ jáun²
jmái¹ ca³lí³tsin² tsú² hí³ tsá² hí³ bíh¹
tsá² jmái¹ cua³² ho³hñú¹³ cuáh³² ñí¹
téh²³ tsú² Ho³hñú¹³ Chú³² Jniá³ hí³
jmái¹ mí³² cú¹dáin³, jáun² ca³ja³cáun²
lín³² tsí³ tsú²; lí¹ tiá² ñí³² he³ jmu³ bíh¹
tsú² lí³.

Pé¹ hleh³² jái¹³ ñí¹ he¹ ñí¹hñú³ hi³ ca³jmú³ hla¹ Salomón

11 Jáun² tsá² hliánh² má²lain³² hi³ né³ jmí¹ má²dí¹zianh² Pé¹ quionh³ Juan² ñí¹ lí³ ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú² jáun² “Quioh²¹ Salomón”; hi³ jáun² juóun³² tsáu² cua³tú¹ cuá¹lín³ ñí¹ jáun² hi³ ca³ja³cáun² lín³² tsí³. 12 Jmí¹ ca³jien³² jáun² Pé¹ tsá² hi³ ca³juáh³:

—Hnoh², tsá² ziaún² dí² hué³² *Israellá², ¿he³ láih³² sa³ jlánh¹ tsá²cáun² honh² hnoh² hi³ ca³tin¹ tsá² jmí¹ hliánh² lá²? ¿He³ láih³² ná¹jie¹ hnoh² jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ hi³ táí² jnoh¹ bíh¹, ho³ hi³ chun¹ jnoh¹ hmóu³², hi³ jáun² má²lain³² tsá² jmí¹ hliánh² lá²? 13 Dió³² Juo¹³ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ bíh¹ dí², la³ cun³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac, jí³ hla¹ Jacob, hnga² Dió³² hi³ bíh¹ má²lí²ma³lí²¹ hi³ quien² Jesús Tsá² lín³ quian²¹ tsú². Jesús hi³ dá² ca³ñí¹jan³² hnoh² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹, hi³ ca³hna³ náh². Hi³ uá¹jinh¹ Pilato jmí¹ hnió³ líón³² Tsá² hi³, tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² ca³lí³hnáuh² yáh³ náh². 14 Ha³ tiá² ca³lí³hnáuh² yáh³ hnoh² lion¹ jan² Tsá² chun¹ Tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³², tí³la³ hnoh² dá² ca³hiú¹ ca³míh¹ hi³ liáun³ jan² tsá² jngih² tsáu² bíh¹. 15 Hi³ jáun² hnoh² dá² ca³jngih³² bíh¹ náh² Tsá² lín³ mí¹ziah²¹ pí³ hi³ lí¹³ zian² dí²; tí³la³ Dió³² né³ ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹. Hi³ jáun² jnoh¹ né³ cue³² jú¹ tson² hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí³. 16 Hi³ jáun² tsá² hliánh² lá², tsá² jmí¹ cuóun²¹ náh² hi³ jmí¹ jien¹ náh² tián³, má²lain³² bíh¹ quí¹ cun³ñí¹ hi³ lí²chá³² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús. Cun³quionh³ hi³ tanh²³ jnoh¹ ta²¹ Jesús, hi³ jáun² ta³né³² né³ má²jien¹ náh² tsá² lá² hi³ má²chun¹, hi³ má²pin³.

17 “Má²ño¹ jná¹³ reh² hi³ hnoh² bíh¹ ca³jmuh³ cáun² hi³ tiá² ñí¹ quiúnh¹ náh² la³jín³² tsá² ná¹chín¹ joh² náh² jmí¹ ca³jngih³² náh² Jesús. 18 Tí³la³ la³ jáun² bíh¹ ca³ma³tí³² Dió³² la³

cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jmí¹tin² lín³² cun³quionh³ tsá² ca³lín³ hi³ *tí³² jē¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² hi³ ca³tin¹ bíh¹ Tsá² lín³ Cristo ma³tso² tsí³. 19 Hi³ jáun² tí¹ jéinh¹ náh² jmí¹ honh², jinh¹ náh² tí³ ñí¹con² Dió³², jáun² Dió³² hin³ tso³ quián¹³ náh², hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí² jmu³ hi³ tinh²¹ honh² náh², 20 hi³ zen³ tsú² siáh³ Jesús, Tsá² ca³hión³² tsú² hi³ la³ cun³ jmí¹tin² lín³² hi³ lín¹³ Cristo ñí¹con² hnoh². 21 Tí³la³ hniáuh³² bíh¹ cuá³² tín² Jesús hi³ hñu³mi³cuú² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ jmóuh³² Dió³² hmaí²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³², rón³² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² cun³quionh³ tsá² ca³lín³ tí³² jē¹ tsú². 22 Uá¹la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Moisés, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Ja¹ tsá² renh² hnoh² bíh¹ zion³ Dió³² jan² tsá² hau³ jái¹³ hi³ lín¹³ tí³² jē¹ Dió³² ñí¹con² hnoh², jái¹³ la³ ho² jná¹³ lá². Jáun² hniáuh³² náih¹³ bíh¹ hnoh² ca³la³ jí³² he³ jái¹³ hi³ juáh³ tsá² hi³. 23 Quí¹ la³ lá² lí³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² nieh³, Dió³² dá² hin³ bíh¹ tsá² hi³ ja¹ tsá² quionh³”.

24 “La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ hla¹ Sá²mie²¹, jí³ ca³la³jín³² tsá² ca³lín³ hi³ tí³² jē¹ Dió³² ñí¹ hná¹ jáun², hi³ tson² bíh¹ la³ chau²¹ jmá¹ hi³ lí¹³ la³ jáun². 25 Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ hi³ hiáuh³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² cun³quionh³ tsá² ca³lín³ hi³ tí³² jē¹ tsú², ca³tin¹ hnoh² bíh¹ jái¹³ hi³ má²ná¹re², la³ cun³ jái¹³ hi³ lí³ jmí¹ ca³tanh² jáun² Dió³² nió³² quionh³ hla¹ renh² hnoh² tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³ jmí¹tin², la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹, hi³ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Cun³quionh³ jon³zih¹ jon³cháuh³ hnú² bíh¹ lí¹³ lí³mieh² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³”. 26 Hi³ jáun² dá² jmí¹ ca³zion³ Dió³² Tsá² lín³ hi³ quian²¹ tsú², ñí¹con² hnoh² bíh¹ tín² ca³zen³ Dió³² Tsá² hi³ hi³ ma³mieh² tsú² hnoh² cun³quionh³ hi³ tí³ jenh³ tsú² hnoh² ma³ quin³² ma³ jan³² náh²,

hi³ jáun² tiú²uú² jmúh¹³ náh² tso³.

4

Má²jan² tsú² Pé¹ ji³ Juan² ta³ ñi¹ tsá²tan²¹

¹ Tá¹la³ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹ quionh³ Juan² ñi¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mí²tsáú², quionh³ tsá² cuá¹lín³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáú², tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ ji³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *saduceos. ² Tsá² hí³ ca³míh³ tsí³ qui¹hliá² hleh³² Pé¹ ji³ Juan² hi³ ca³jenh¹³ bíh¹ Jesús, hi³ jáun² la³ jáun² má²lin¹ hi³ la³ jenh¹³ bíh¹ siáh³ tsá² má²ca²tsan³. ³ Hi³ jáun² ca³jan³ dí² tson³ hi³ ca³ñi¹tionh¹³ dí² cú² nie² hñu³mí¹ñi², qui¹hliá² má²ca³hláu³ bíh¹. ⁴ Ti³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² má²lí²nié³² hí³ jái¹³ ca³taunh³ ta²¹, jmí¹jáun² ca³li³tín³ tsáú² cun³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².

⁵ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³ngih³² tsá² ná¹chín¹ tsá² *judíos já¹ juú² Jerusalén, quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñi¹ juú², ji³ ti³² liei²¹ ní². ⁶ Ja¹ jáun² jmí¹ zenh² Anás tsá² jmí¹ lín³ mí²tsá² hien¹, Caifás, Juan², Lí²ján¹ ní² siáh³, ji³ ca³la³ jín³² tsá² cá² mí¹zionh² tsá² zia³² jái¹³ ñi¹con² hi³ lín¹³ mí²tsá² hien¹. ⁷ Jáun² ca³ñi¹quió²¹ tsú² Pé¹ quionh³ Juan² hi³ ca³chan³ dí² chu³jo² ja¹ ñi¹ ná¹ngih³² dí² jáun², hi³ ca³ngáih³ dí²:

—¿Hin² héih³² quioh²¹ ca³jmuh³ hnoh² la³ jáun², ha³ jinh¹ hian³ náh² jái¹³?

⁸ Ti³la³ Pé¹ né³, ca³la³ hi³ canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—Hnoh² tsá² ná¹chín¹ náh² hué³² *Israel lá², ji³ hnoh² tsá²daun³², ⁹ hnoh² la³ má²ca³cuú² ca³ngih³² náh² hi³ cánh¹ náh² jú¹ tson² ñi¹con² jnoh¹ ca³ti²¹ cáun² hi³ chu²¹ hi³ ca³li³ ñi¹con² tsá² jmí¹ hliánh² lá², hi³ he³ lánh³ rón³² ca³lan³ tsú²; ¹⁰ jáun² né³, cuí¹ li³ ñih¹³ hnoh² ji³ ca³la³ ji³lin² tsá² Israel

ñi¹ hná¹ ní² hi³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tsá² Nazaret bíh¹ lan³ tsá² jmí¹ hliánh² lá², Jesús Tsá² ca³ton³ hnoh² hí³ crei²¹; ti³la³ Dió³² má¹ná¹, ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú². ¹¹ Tsá² hí³ jmí¹ lín³ la³jmí¹ lí³ cá² mái³ quín¹ hi³ tiá² jéih³² tsá² ná¹lín³ ti³² hiah³², ti³la³ ta³né³² lí³ cá² mái³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien², quín¹ hu²¹ cuoh¹ hiah³². ¹² Cu³ti³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² tsá² siánh³ hi³ lí¹³ liáu³² dí². Qui¹ tiá² tsá² siánh³ ca³cuen³ yáh³ Dió³² ñi¹ hué²¹ lá² hi³ te¹³ jnoh¹ liáu³².

¹³ Jmí¹ ca³jé³ jáun² tsá²tan²¹ hí³ hi³ jlánh¹ tiá³ nio² tsí³ Pé¹ ji³ Juan², ji³ jmí¹ ca³li³ ñi³² dí² siáh³ hi³ tiá² hliáun³ sí² la³ ca³ma³tin³² yáh³ tsú², hi³ tsá² lí¹ tsáú² bíh¹ hí³, hi³ jáun² ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsú². Jmí¹jáun² ca³li³tsin² tsú² hi³ tsá² hí³ ca³li³ tin² cun³ñi¹ hi³ ca³ñi³táunh¹ quionh³ Jesús bíh¹.

¹⁴ Ja³bí¹ ja¹ jáun² jmí¹ zenh¹ tsá² jmí¹ hliánh² hí³, hi³ jáun² lí¹ tiú²uú² ñi³² he³ juáh³ bíh¹ tsú² li³. ¹⁵ Jmí¹jáun² ca³huen³ tsú² tsá² hí³ cu³tiá³ cheih³² tá¹la³ ca³juu³ ca³hlénh³ dí² hmóu³²; ¹⁶ hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ jmú¹³ dí² ñi¹con² tsá²ñuh² ní² juáh¹³? Qui¹ tson² bí¹ la³ ca³jmú³ tsá² ní² cáun² hua³jueh³², hi³ ji³lin² bíh¹ tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén lá² má²ná¹ñi³², hi³ jáun² tiú²uú² lí¹³ yáh³ juáh¹³ jnoh¹ hi³ tiá² tson². ¹⁷ Hi³ la³ cun³ tiá² tsa³cuóun² jái¹³ ní² ñi¹ uóunh³ né³, hniáuh³² juénh¹³ bíh¹ dí² tsá² ní², hi³ jáun² li³ cóh³² tsú², hi³ jáun² ta³né³² ti³ chí¹ján³ tiú²uú² hléh³² tsú² hi³ ca³tin¹ Jesús.

¹⁸ Jmí¹ li²¹ jáun² ca³teh³ dí² siáh³ ñéih³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Cónh³ tiá² hniáuh³² hléh¹³ hnoh², ho³ hi³ má¹tin¹³ hnoh² tsáú² hi³ ca³tin¹ Jesús!

¹⁹ Ti³la³ Pé¹ ca³ngái³ quionh³ Juan²: —Hniauh² náh² tín² re² honh² ní¹juáh³ ca³ti²¹ hi³ taunh¹³ jnoh¹ tín² ta²¹ hnoh² cha³ jmí¹ tanh¹³ jnoh¹ ta²¹ Dió³². ²⁰ Ti³la³ jnoh¹ má¹ná¹, cun³

tiá² lí¹³ bíh¹ chá¹³ jnoh¹ tí³ có³², hí³ juáh¹³ hí³ tiá² hléh¹³ jnoh¹ la³ cun³ hí³ má²ca³neh²¹ jí³ hí³ má²ca³nái¹³.

21 Jáun² tsá² hí³ ca³hléh³ siáh³ jú¹ cáu², hí³ jáun² cáun² lí¹ ca³lión³² bíh¹ dí² tsú² ta³ tiá² lin¹ hí³ ca³lí³re²; qui¹ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú² he³ lánh³ ma³tson¹³ tsá² hí³, qui¹ ca³la³ jín³² bíh¹ tsáun² jmí¹ ná¹má²quien² Dió³² cun³ñí¹ hí³ má²lí³² la³ jáun². 22 Qui¹ lí³ cun³ tun³ló³² mii² máh³ jmí¹ má²hún¹ tsá² jmí¹ hliánh² hí³ jmí¹ lain²¹ cun³quionh³ hua³jueh³².

Tsá² reh² mi³² pí³ ñí¹con² Dió³²
(Hechos 2:1-4)

23 Jmí¹ má²ca³liáun³ jáun² Pé¹ quionh³ Juan² ja³tanh²¹ tí³ ñí¹ tionh¹ tsá² quionh³, hí³ jáun² ca³chá³ tsú² ca³la³ jí³² la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá²daun³². 24 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ jáun² né³, jí³lín² bíh¹ tsú² ca³liéinh³² Dió³² cu³tsa³², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³² Juo¹³ jnoh¹, hnú² bíh¹ Dió³² Tsá² ca³jmuh³ ca³la³ tán¹ la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú² jí³ ca³la³ jí³² hí³ zia³².
25 Hla¹ Dá²vi²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ quian²¹ hnú², ca³hléh³ cháh³ hnú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:
¿He³ láih³² jlánh¹ tiá³ siaun³² ñi³taunh¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²,
hí³ má²cú¹ má²ren²¹ tsú² jái¹³ tiá² quien²?

26 Tsá² ná¹chín¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³cuú² ca³ngih³²,
ca³cuú² ca³jenh² tsá² ná¹ho² jái¹³,
hí³ jmí¹ hnió³ tsú² jmu³ hniéi² ñí¹con² Dió³² jí³ ñí¹con² Cristo Tsá² cuá¹hiáun¹ joh¹ Dió³² ní² siáh³.

27 "Qui¹ tson² bíh¹ já¹ juú² lá² ca³ngih³² re²¹ Herodes quionh³ Ponce Pilato, *tsá²cá²jo²¹, jí³ tsá² ziaun² jnoh¹ hué³² Israel lá² ní² siáh³, hí³ ca³tiánh³ cá²hon³ hí³ jmu³ hian² tsí³

ñí¹con² Jesús Tsá² cuá¹chan¹ hí³ lín³ quian²¹ hnú², Tsá² ca³hion¹ hnú² hí³ hí³ lín¹³ Cristo. 28 Cun³ñí¹ hí³ hnú² Tsá² cú² juenh² nú², hí³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ cáun² ca³jmú³ la³ cun³ hí³ ca³lín¹³ hnú² jmí¹tin² hí³ ha³ lánh³ ca³tí²¹ lí¹³. 29 Jáun² hnú² Juo¹³ jnoh¹, jah³ dúh¹ taunh² tsú² jnoh¹ hú¹mu³héih³²; jáun² ñí¹con² hnú² mi³² jnoh¹, jmu³ bíh¹ hnú² hí³ niau²¹ tiá³ tsí³ jnoh¹ hí³ hléh¹³ jnoh¹ jái¹³ quián¹³ hnú², jnoh¹ tsá² lá³ jnoh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² hnú².
30 Tin³² tiá³ hnú² cuonh² tsá² tsáun¹ hí³ jáun² lan¹³, hí³ cuéh¹ nú² siáh³ jái¹³ hí³ lí¹³ hua³jueh³² jí³ lí²¹ ní² ca³la³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tsá² hien¹, Tsá² lín³ quian²¹ hnú².

31 Jmí¹ má²lí²liéinh³² tsú² jáun² Dió³² né³, ca³jéh³ hñú³ ñí¹ jmí¹ tionh¹ tsú², jáun² ca³la³ jí³lín² tsá² hí³ ca³cónh³² Jmí²chí³ Chun¹ hñú³ tsí³, jmí¹jáun² ca³ta³no¹ tiá³ tsí³ tsú² hí³ hléh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³².

Jmu² tsá² reh² hí³ quioh²¹ cá²re²
la³jí³² hí³ zia³² quioh²¹
(Hechos 2:42-47)

32 La³jín³² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹ ca³juónh³ cú²re², hí³ cáun² má²ná¹tioh³ tsí³; hí¹ jan² tsá² hí³ tiá² ca³lí³ hniá¹ hí³ lí³ quioh²¹ hnga² hí³ zioh², tí³la³ jí³lín² bíh¹ tsú² ca³lí³quioh²¹ hí³ jmí¹ zioh² jáun². 33 Hí³ jáun² ca³la³ hí³ pin³ lín³² bíh¹ jái¹³ quioh²¹ *tí³² tsá² quian³² hí³ jè¹ Dió³² ca³cué³ jú¹ tson² la³ má²cue³² jáun² hí³ tson² bíh¹ ca³jenh¹³ Jesús; hí³ jáun² Dió³² ca³ma³hé² ma³mieh² lín³² ca³la³ jí³lín² tsá² hí³. 34 Hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá² hí³ jmí¹ lí²hniáuh³² quioh²¹, qui¹ jí³lín² tsá² jmí¹ zia³² tun³ hni³² hñú³ quioh²¹ ho³lá²dá² hué³², ca³qui³ ca³hnah³ bíh¹ hí³ jáun² quioh²¹, jáun² tí² ñi³quiaun¹³ tsú² quie³ jáun², 35 hí³ tí² cha³² tsú² jo³cuo² tí³² tsá² quian³² hí³ jè¹ Dió³², hí³ jáun² tsá² hí³ tí² tsóh²³ quie³ jáun² ní¹juáh³ ha³ cónh³ lí³ hniáuh³² ñí¹con² ma³ quin³²

ma³ jan³². 36 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ jan² tsá² ca³lí³zian² hué³² Chipre, tsá² jmí¹ jmái² Sé³², jan² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví, tsá² ca³teh³ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³², Bernabé, la³ cun³ niéih³ “tsá² má²hon³ tsáu²” 37 Tsá² hí³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹, hí³ jáun² quie³ jáun² ca³chá³ tsú² jo³cuo² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³².

5

Tso³ quioh²¹ Ananías quionh³ Safira ñí²cuo²

1 Tí³la³ jan² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ jmái² Ananías, ñí²cuo² tsú² jmí¹ jmái² Safira, tsá² hí³ ca³hnah³ hué³² quioh²¹; 2 tí³la³ ca³lí³quioh²¹ bíh¹ tsú² ca³lá² quie³ hmóu³², hí³ ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³chá³ tsú² jo³cuo² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² [ca³la³ juah²¹ dúh¹ hí³ má²lí²jienh³² dí² jí³lí³²]. Cú²re² ca³juónh³ bíh¹ tsú² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo² hí³ jmu³ la³ jáun². 3 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Hnú² Ananías, ¿he³ láih³² tsá² hláinh¹ hí³ hñu³ honh² hnú² hí³ jmí¹ ñí¹má¹can¹³ nú² Jmí²chí³ Chun¹? Sa³ lí²hmáh¹ bíh¹ hnú² ca³lá² quie³ hí³ lí²ma³hmah¹ tsáu² quioh²¹ hué³² quián¹³ nú². 4 ¿Há¹ jun³juáh¹³ hí³ jmí¹ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² hué³² jáun²? Hí³ quie³ hí³ má²lí²hnáih¹ hnú² jáun² hué³² né³, ¿há¹ jun³juáh¹³ hí³ jmí¹ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² jaun³²? ¿He³ láih³² sa³ la³ ní² yáh³ ca³lín¹³ hnú² jmúh¹³? La³ jí³ ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²lí²hléh¹ hnú² jú¹ tí¹jái², jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹con² jnoh¹ tsá²mi³cuóun² yáh³.

5 La³ cun³ jmí¹ ca³nái³² Ananías jái¹³ jáun² né³, ca³quinh³ hí³ jun³. Jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² ca³lí³ ñí³² hí³ jáun² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsí³. 6 Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ja³taunh²¹ hí³ ca³ñí¹tseh¹³ hla¹ hí³ hmih³², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ dí² hí³ ca³ñí¹hón²¹.

7 Má²ca³nga² cun³ hñi³² o¹rá¹ la³ cun³ jmí¹ ca³hi³ siáh³ ñí²cuo² hla¹ Ananías hí³ ñí¹ jáun², hí¹ cáun² tiá² hí³ ñí³² yáh³ tsú² hí³ he³ la³ má²lí³². 8 Jáun² Pé¹ ca³ngáih³ siáh³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Juah²¹ neh²¹, ¿hí¹ tson² ca³hnáih¹ hnoh² hué³² la³ cun³ hmah²¹ hí³ má²lí²juáh³ ñí²cuoh² nú²?

Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³juáh³:

—Ján³, cun³ jáun² bíh¹.

9 Jáun² Pé¹ ca³juáh³ siáh³:

—¿Lánh³ rón³² ca³cháunh¹³ chinh³² hnoh² hí³ jmí¹ hnáuh² náh² cá¹ lan¹³ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³²? Ní² má²hí¹já²tánh¹ tsá² cuí²ñí¹hón²¹ ñí²cuoh² hnú² cheih³² ní², hí³ jáun² ta³né³² má²jau³ tsú² siáh³ hnú².

10 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³quinh³ siáh³ tsá²mi³ hí³, hí³ jun³ ta³ ñí¹ Pé¹. Jáun² jmí¹ taunh²¹ tsá¹ñú¹ hí³ ñéih³ ca³jé³ hí³ má²rá²jún¹ siáh³ tsá²mi³ hí³, jáun² ca³jan³ tsú² siáh³ hla¹ hí³ hí³ tsa³hón³² dí² can³² ñí¹ má²hú¹hón²¹ ñí²cuo². 11 Hí³ jáun² la³jín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsí³, jí³ la³jín³² tsá² ca³lí³ ñí³² ní² siáh³.

Hlíáun³ hua³jueh³² jí³ lí²¹ jmu² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

12 Hí³ jáun² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² ca³jmú³ hliáun³ lín³² lí²¹ jí³ hua³jueh³² ja¹ tsáu². Hí³ ca³la³ jí³lín² tsú² tí² ngih³² cuáh³² chín¹ quioh²¹ tsá² *judíos ñí¹ lí³ jáun² ñí¹hñú³, ñí¹ juáh³ tsú² jáun² “Quioh²¹ Salomón”. 13 Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² tiá² jmí¹ tiá²³ tsí³ hí³ ngih¹³ quionh³ tsá² hí³, uá¹jinh¹ la³jín³² tsáu² jmí¹ hleh³² re² hí³ ca³tín¹ tsú². 14 Cun³ jáun² juóun³² bíh¹ tsá²mi³ tsá²ñuh² ca³tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hí³ jáun² tí³ lí³mí¹ ca³juóun³ tsú². 15 Hí¹ la³ tí³ juóun³² lín³² tsá² tsáun¹ ca³chu³ ca³huen³ tsú² cheih³² hí³ ca³chan³ dí² hú¹ jui³² ñí¹ lí³ ja¹ hñú³, hí³ ná¹tsin¹ ñí¹ jen³ ho³ ñí¹ jmu², hí³ jáun² lan¹³ ní¹ má¹tí³ heinh²¹ quioh²¹ Pé¹ ñí¹

quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹ca³nga² Pé¹ juí³² jaun³². 16 Ja³bí¹ juóun³² tsá² juú² siáh³ siáh³ cua³taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hí³ ná¹jan² tsú² tsá² tsáun¹ jí³ tsá² ná¹tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní², hí³ jáun² ca³la³ jín³² jáun² bíh¹ tsá² hí³ lan³.

Jmu² tsá²tan²¹ hian² tsí³ ñí¹con² Pé¹ jí³ Juan²

17 Hí³ jáun² jmí¹jáun², tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ la³ má²quionh³ tsá² quionh³, tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *saduceos, ca³ja³ uóu³² tsí³, 18 hí³ jáun² ca³ma³tson¹³ dí² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² hí³ ca³tónh³² dí² hñu³mí¹ñí². 19 Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ cua³nia³² hñu³mí¹ñí² ta³ já¹niéi², jáun² ca³huen³ dí² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

20 —Cuá²taunh¹ náh² cuá²tianh³ náh² hñu³ cuáh³² chín¹ hí³ cuá¹zéih³ náh² tsáú² ha³ lánh³ lí¹³ zian² tsú² hí³ hmai²¹.

21 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ jáun² né³, ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ hú²niéi² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² hí³ ca³ñí¹ma³tin² tsú² tsáú².

Tá¹la³ jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ quionh³ tsá² quionh³, jmí¹jáun² ca³liéinh³² tsú² tsá² ná¹lín³ ta²¹ hí³ chín¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ hué³² *Israel ní² siáh³. Jáun² tsá² hí³ ca³jmú³ héih³² hí³ tsa³quión³² tsú² tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³mí¹ñí². 22 Tí³la³ jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáú² hñu³mí¹ñí² né³, ha³ tiú²uú² hin² tiáunh¹ yáh³, jáun² ja³tanh²¹ tsú² hí³ ca³ñí¹caun² jái¹³. 23 Jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ hñu³mí¹ñí², re² lín³² bíh¹ jmí¹ dí¹jnai³², já² tionh² bíh¹ hliáu³ ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² hí³ ná¹jmu² hua³hí¹³, tí³la³ jmí¹ lí¹niá¹³ jnoh¹ hí³ lí²neh²¹ jnoh¹ ñéih³, já² tiú²uú² tsá² hí³ tiáunh¹ yáh³.

24 Jmí¹ ca³nái³² tsá² cuá¹lín³ hí³ mí²tsá² híen¹ jái¹³ jáun² la³ má²quionh³ mi³jmú³ ñí¹ hná¹ jáun²

jí³ tsá² cuá¹lín³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáú², tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ cuáh³² chín¹ jáun² ní² siáh³, jmí¹jáun² jlánh¹ ca³hnauh² tsú² tsí³ hí³ he³ bíh¹ né³bí¹ lí¹³ ñí¹ hná¹ ní². 25 Tá¹la³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² hí³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² tsá² ca³tionh¹ hnoh² hí³ hñu³mí¹ñí², ó³² bíh¹ siáh³ má²ná¹má²tin² tsú² tsáú² hñu³ cuáh³² chín¹ ta³né³².

26 Jáun² tsá² cuá¹lín³ hí³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáú² né³ ngau³ quionh³ tsá² joh¹ tí³ cuáh³² chín¹ jáun², hí³ ca³ñí¹quian¹³ dí² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³², tí³la³ tiá² ca³hma³ ca³cuóunh³² yáh³ tsú² tsá² hí³ chí¹hniéi² má¹ná¹, qui¹hliá² juénh² tsú² ní¹ ca³qui³ ca³jnauh³ tsáú² quín¹.

27 Jmí¹ cuá¹tanh²¹ tsú² hí³ ná¹jón²¹ tsá² hí³ né³, ca³chan³ dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ngih³² hí³, jáun² mí²tsá² híen¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

28 —¿Há¹ jun³juáh¹³ má²ca³juáh¹³ bíh¹ jnoh¹ hí³ cun³ tiá² hnáu² jnoh¹ hí³ hieh¹ hnoh² tsáú² jái¹³ hí³ ca³tin¹ Jesús? Tí³la³ sa³ la³jín³² bíh¹ tsá² juú² Jerusalén lá² má²ná¹ñí³² jái¹³ quián¹³ hnoh², hí³ hnáu² náh² rá¹caun² náh² jnoh¹ ca³tí²¹ hí³ jun³ tsá² hí³.

29 Jáun² Pé¹ ca³ngái³ quionh³ tsá² quionh³:

—La³ñí¹ la³ján³ hniáu³² má¹ti²¹ jnoh¹ tín² ñí¹con² Dió³² bíh¹, jun³juáh¹³ ñí¹con² tsá²mi³cuóun² yáh³.

30 Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ca³jmú³ hí³ ca³jenh¹³ Jesús, Tsá² ca³jngih³² náh² hí³ cun³quionh³ hí³ ca³ton³ náh² tsú² jáun² tsoh² hmá².

31 Dió³² hí³ siáh³ ca³zió³ tá¹³ Jesús hí³ ca³chan³ tsú² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hí³ ca³héi³ Jesús jái¹³ hí³ lí¹³ lín³ Juo¹³ dí² Tsá² liáu³², Tsá² cue³² jái¹³ hí³ lí¹³ tí³ jéinh³² tsáú² jmí¹ tsí³, tsá² ziáun² dí² hué³² Israel lá², hí³ jáun² hin³ tso³ quiú¹³ dí². 32 Hí³ jáun² jnoh¹ lá³ tsá² cue³² jú¹ tson² quiúnh¹ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ tson² bíh¹ lí³ la³ jáun². Dió³² má²ca³cuen³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² haih²¹ ta²¹.

33 Jmí¹ ca³nái³² tsá² ná¹ngih³² hí³ jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ lín²¹ tsí³, hí³ jmí¹ má²hnió³ dí² jngih³ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³². 34 Tí³la³ ja¹ tsá² ná¹ñí¹ hí³ jmí¹ cuá³ jan² tsá² hún¹ ja¹ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *fariseos, tsá² jmái² Gamaliel, jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹; tsá² hí³ jlánh¹ jmí¹ taunh² tsáu² ta²¹. Tsá² hí³ ca³náu² hí³ ca³jmú³ héih³² hí³ huen³ tsú² cu³tiá³ tí³ cheih³² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³². 35 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² ná¹ñí¹ quionh³ la³ lá²:

—Hnoh², tsá² ziaun² dí² hué³² Israel lá², hua³hín¹³ náh² jmu³ ní¹juáh³ he³ hnáuh² hnoh² jmúh¹³ ñí¹con² tsá² ní². 36 Cháu¹ náh² honh² hí³ jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ jmái² Teudas, tsá² hí³ jlánh¹ tí² jmu² quien² hnga². Jmí¹jáun² ca³háin³² tí³ con² tsá² hí³ cun³ quiún³ nio² hña³láun³ tsáu²; tí³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ ca³jngih³ tsú² tsá² hí³ né³, jmí¹jáun² lí¹ ca³háin³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² jmí¹ quionh³ tsú², hí³ jáun² cun³ jáun² bíh¹ lí¹ ca³yéin². 37 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² siáh³ ca³chó³² jmái¹ hí³ ca³tónh³² tsú² tsáu² sí². Ja³bí¹ jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ jan² tsáu² quien², tsá² hí³ jmí¹ jmái² Judas tsá² jmí¹ hín¹³ tí³ Galilea. Ja³bí¹ juóun³² lín³² tsáu² ca³ñi³táunh¹ quionh³ tsá² hí³. Tí³la³ la³ jáun² bíh¹ ca³jngih³ tsú² siáh³ tsá² hí³, hí³ jáun² lí¹ ca³háin³² ma³ quin³² bíh¹ tsá² jmí¹ quionh³ tsú². 38 Hí³ jáun² jná¹³ juanh³² cuí¹ lí³ la³ ní², ha³ tiú²uú² hí³ jmu¹ hnoh² tsá² ní², qui¹ ní¹juáh³ jái¹³ quioh²¹ hmóu³² bíh¹ tsú² hleh³², jáun² chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ bíh¹, 39 tí³la³ ní¹juáh³ jái¹³ jáun² né³ ja³² ñí¹con² Dió³², tiá² quinh¹ yáh³ hnoh² jmái¹ quiún¹ tsá² ní²; qui¹ ní² lí¹ ca³jmuh³ hnoh² hniéi² quiún¹ Dió³².

Jáun² ca³taunh³ bíh¹ tsá² ná¹ñí¹ hí³ ta²¹ jái¹³ hí³ ca³juáh³ jáun² Gamaliel hí³. 40 Jáun² ca³teh³ tsú² siáh³ tí³² quian³² hí³ jē¹ Dió³² tí³ ñeih³, hí³ ca³quiú³ ca³pan³ dí² quionh³ hñú¹jméi¹³ hí³ lí³ láu². Jmí¹ lí²¹

jáun² ca³záih³ dí² hí³ tiú²uú² hniáuh³² hléh³² tsú² jái¹³ hí³ ca³tin¹ Jesús, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³lión³² dí². 41 Hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² jmí¹ ca³huén² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, qui¹hliá² má²lí²ma³tso² tsú² tsí³ hí³ hua³heih²¹ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ Jesús. 42 Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cun³ tsa³háu² ca³ñí¹hléh² hñu³ cuáh³² chín¹ la³ má²hleh³² jáun² jú¹ chú³² hí³ ca³tin¹ Jesús, hí³ hí³ bíh¹ lín³ Cristo; hí³ ca³ñi³táunh¹ tsú² siáh³ ma³ quin³² ma³ caun³² hñú³ hí³ má²tin² tsáu².

6

Hnah² tsá² reh² quiaun³ tsá² lí¹³ ma³hau³ siáh³ cáun² ta²¹

1 Jmí¹jáun² lí³mí¹ ca³juóun³ bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús. Jáun² jmí¹jáun², tsá² *judíos tsá² jmí¹ tiáunh¹ ja¹ *tsá²cá²jo²¹, tsá² má²hleh³² jú¹ *griego, ca³ma³liáu³² hí³ ziú² hien² tsá² judíos tsá² qui³ tionh² hí³ hué³² *Israel, tsá² qui³ hleh³² hí³ jú¹jma² *hebreo quioh²¹, qui¹ tsá²mi³ hnái³ tsá² qui³ má²hleh³² jú¹ griego zian² ja¹ quioh²¹ tsú² tiá² jmí¹ hiáuh²³ yáh³ la³ cun³ hí³ hiáuh²³ tsá²mi³ hnái³ ñí¹ hná¹ jáun² ní¹ má¹ca³tsóh³ tsú² la³ cun³ hí³ lí²hniauh²³ quioh²¹ tsáu² cun³ tsa³háu². 2 Jáun² tsá² quian³tun³ hí³ né³, ca³jmú³ héih³² hí³ ngih¹³ la³jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús, jmí¹jáun² né³ ca³záih³ dí² tsú² jái¹³ lá²:

—Hnoh² reh², tiá² hniáuh³² yáh³ hí³ tunh²¹ jnoh¹ hí³ hléh¹³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ tiá² lí¹³ cué¹³ jnoh¹ má³² hí³ cuh³ tsáu². 3 Hí³ jáun² né³ reh², hniah³² náh² quiaun³ tsá²ñuh² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá², tsá² lín²³ tsáu² hí³ chu²¹ tsí³, tsá² má²lin¹ hí³ má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³, tsá² jniá³ jmí¹ tsí³. Jáun² tsá² hí³ bíh¹ cue¹³ jnoh¹ ta²¹ jáun². 4 Jáun² jnoh¹ né³ ná¹chan¹ hí³ lienh¹ jnoh¹ Dió³² chí¹ñí¹ jí³ hí³ má¹tin¹³ jnoh¹ tsáu² jái¹³ quioh²¹ Dió³².

5 Ca³la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³lí³ hiún² tsí³ jái¹³ jáun². Jmí¹jáun² né³ ca³hnah² tsú² Tié³, jan² tsá²ñuh² canh² lín³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, jan² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³, la³ má²quionh³ Pí²liéi¹, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, jí³ Cú²la²¹ tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³, tsá² zian² juú² Antioquía, tsá² qui³ jmí¹ má²ca³hín¹³ hí³ jē¹ tsá² judíos. 6 Jmí¹jáun² ca³chan³ tsú² tsá² quiaun³ hí³ ta³ ñí¹ tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³², jáun² tsá² hí³ ca³liéinh³² Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ra³tsí³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú² [hí³ lin¹ hí³ hiún² tsí³ dí² hí³ tsá² hí³ jmu³ ta²¹ jáun²].

7 Jáun² tí³ lí³mí¹ ja³cuóun² bíh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² jmí¹jáun², ca³juóun³ lín³² bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús já¹ juú² Jerusalén, hí¹ la³ tí³ juóun³² yáh³ mí²tsáu² ca³taunh³ ta²¹.

Má²tson¹³ tsú² Tié³

8 Tsá² jmá² hí³ Tié³ jmí¹ canh² lín³² pí³ quioh²¹ Dió³², jan² tsá² ca³ma³hé² ma³mieh² lín³² Dió³². Tsá² hí³ tí² jmu² hua³jueh³² jí³ lí²¹ ní² siáh³ já¹ juú² jáun². 9 Jmí¹jáun² ca³lí³hnió³ tsáu² juónh³ quionh³ Tié³, tsá² tiáunh¹ cuáh³² téh²³ tsú² “Cuáh³² quioh²¹ tsá² má²ca³liáun³ hí³ jmí¹ má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsáu²”. Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ tiáunh¹ tsá² zian² juú² Cirene, tsá² zian² juú² Alejandria, tsá² zian² tí³ Cilicia, jí³ tsá² zian² hué³² Asia ní² siáh³. La³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³lí³hnió³ juu³ hlénh³ quionh³ Tié³. 10 Tí³la³ tiá² lí³ yáh³ hí³ ma³cu³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³ quionh³ Tié³, quí¹ tí³la³ Tié³ dá² tí² hleh³² jú¹ quiáh¹ hí³ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. 11 Jáun² tsá² hí³ ca³hion³² ma³jan² tsá² ca³chá³ jú¹ tí¹jái², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² lá² jlánh¹ tú² hion³² hla¹ Moisés jí³ Dió³² ní² siáh³.

12 Jmí¹ ca³nái³² tsáu² jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ tsá² juú² quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jí³ tí³² liei²¹ ní² siáh³. Jáun² ca³zanh³

tsú² Tié³ hí³ ca³jan³ dí² ñí¹con² tsá² ná¹chín¹ hué³² jáun². 13 Jáun² tsá² hí³ ca³hnah² siáh³ tsá² lí¹³ chá³² jú¹ tí¹jái². Tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² lá² jlánh¹ chí¹ñí¹ hleh³² jú¹ hlah³ hí³ ca³tin¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí² jí³ hí³ ca³tin¹ liei²¹ ní² siáh³. 14 Jnoh¹ má²ca³nái¹³ hí³ juáh³ tsá² ní² hí³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret hí³ tsunh³ cuáh³² chín¹ quiú¹³ dí², hí³ zái³² tsú² siáh³ la³ cun³ hí³ ná¹ngí²³ dí², la³ cun³ héih³² hí³ ca³quiú² jáun² hla¹ Moisés jmí¹tin².

15 Jáun² la³jín³² tsá² ná¹chín¹ tionh² ñí¹ jáun², ca³jé³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ Tié³ hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ ñí¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

7

Tié³ má²tson² jái¹³ quioh²¹

1 Hí³ jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³záih³ Tié³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tson² hléh¹ hnú² la³ ní²?

2 Jáun² Tié³ ca³ngái³:

—Hnoh² tsá²cáu³, jí³ tsá²daun³², re² quián² náh² jái¹³ hí³ juanh²¹ jná¹³ lá². Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh² ca³ma³jnia³² ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tá¹la³ jmí¹ cuá³ tsú² hué³² Mesopotamia, ñeh² bíh¹ hí³ tsa³cuá² tsú² juú² Harán. 3 Hí³ ca³juáh³ Dió³²: “Tú³ hué³² quián¹³, jí³ ca³la³ jín³² jun³ renh² nú² ní², cua³² tí³ hué³² siáh³, hué³² né³bí¹ hie¹³ jná¹³”. 4 Jáun² Há²bran²¹ cua³han³ hué³² quioh²¹ tsá² Caldea, hí³ ca³ñí¹cuá² juú² Harán. Jmí¹ jun¹ jméi² tsú² né³, Dió³² ca³jau³ Há²bran²¹ la³ tí³ hué³² ñí¹ tionh¹ hnoh² lá² ta³né³². 5 Tí³la³ hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ hué³² tiá² ca³lí³quioh²¹ hla¹ Há²bran²¹ jmí¹jáun², tí³la³ ca³lí³ bíh¹ jái¹³ hí³ lí³ quioh²¹ tsú² má¹jáun² la³ má²quionh³ jón²zih¹ jón²cho¹ uá¹jinh¹ tiá² jon² tsú² jmí¹ má²zian² jmí¹jáun². 6 Jáun² la³ lá² ca³juáh³ siáh³ Dió³², hí³ chau²¹ jmá¹ hí³ tsa³tiánh² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú² cáun² hué¹³ tsáu² ñí¹

uóunh³. Ñí¹ jáun² né³ chau²¹ jmái¹ hi³ na³caun³ tsáu² ta²¹ chí¹hniéi², cun³ quiún³ nio² hña³láu³ mii² jmoh³ tsú² tsáu² hian² tsí³ ñí¹ jáun². 7 Ti³la³ ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Dió³² la³ lá²: “Jná¹³ ñí¹ma³ré¹³ re² tso³ quioh²¹ tsá² na³caun³ tsú² hí³ ta²¹ chí¹hniéi². Hi³ jáun² má¹jáun² má²lí¹³ huén³² tsú² hué³² jáun² hi³ ja³tánh¹ hué³² lá², jáun² ñí¹ lá² má²lí¹³ ma³cáu³² tsú² jná¹³”. 8 Jáun² jmí¹jáun² ca³tanh² Dió³² cáun² nió³² quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Hi³ jáun² ca³lí³ hniáuh³² jmu³ tsú² cáun² lí²¹ ca³tí²¹ nió³² jáun², hi³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² héih³² ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹ ñí¹ zian². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, la³ má²jña³ jmái¹ hi³ ca³lí³zian² bíh¹ hla¹ Isaac jon² tsú² ca³jmú³ tsú² la³ jáun² quioh²¹. Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ ca³jmú³ hla¹ Isaac quioh²¹ Jacob jon². Jáun² hla¹ Jacob hí³ né³ ca³lí³zian² quian³tun³ jon², ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ hla¹ hí³ quioh²¹ tsá² hí³ jon², tsá² quian³tun³ jméi² tá¹ quia³tún³ tsoh³ dí² tsá² *Israel.

9 “Tsá¹ jon² hla¹ Jacob hí³ ca³lí³ uóu³² tsí³ ñí¹con² Sé³² rainh²¹, jáun² ca³hna³ dí² tiáunh¹ la³jmí¹ hnaih³² tsáu² hi³ quioh²¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³chó³² Sé³² hué³² Egipto hí³ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹. Ti³la³ Dió³² bíh¹ jmí¹ má²hau³ Sé³² hí³, 10 jáun² bíh¹ ca³liáun³ tsú² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³². Dió³² bíh¹ ca³jmú³ hí³ jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsú², hí³ jáun² bíh¹ ca³lí³ chun¹ tsú² ñí¹con² hla¹ faraón tsá² lín³ re²¹ hué³² jáun². Jáun² Sé³² ca³lí³hiáun¹ hí³ lín¹³ ta²¹ hí³ jmu³ héih³² tá¹ cáun² hué³² Egipto jáun², jí³ ñí¹con² tsá² jmu² ta²¹ hñú¹³ re²¹ ní² siáh³.

11 “Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³ ca³lí³ zia³² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² Egipto jí³ hué³² Canaán siáh³, hi³ jáun² ca³ma³tso² lín³² tsáu² tsí³. Jmí¹jáun² lí³ hí³ tiá² zia³² cu³tí³ hí³ cuh³ tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². 12 Ti³la³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² hla¹ Jacob hí³ la³ zia³²

bíh¹ cuú²miih²¹ tí³ hué³² Egipto, jáun² ca³zen³ tsú² tsá¹ jon² ñí¹ jáun², la³ cun³ tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². 13 Jmí¹ má²tí³² jáun² tenh³ jéin³² hí³ tsá²táunh¹ tsú² né³, jmí¹jáun² máh³ ca³ma³lí²¹ Sé³² ñí¹con² tsá¹ rainh²¹ hí³ hí³ bíh¹ dí² cuá³ ñí¹ jáun², hí³ jáun² dá² jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³ cuóun³² re²¹ hí³ jún¹ rainh²¹ Sé³². 14 Jáun² Sé³² né³ ca³jmú³ héih³² hí³ já³² Jacob jméi² tsú² hué³² ñí¹ cuá³ jáun², la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹ tsú²; tsá² hí³ jmí¹ tín³ cun³ hnaih³² nio² quiún³ tsí²¹ quia³hñá³ tsáu². 15 La³ jáun² bíh¹ lí³ hí³ ngau³ Jacob hí³ hué³² Egipto, ñí¹ jáun² bíh¹ jún¹ tsú². Ja³bí¹ ñí¹ jáun² bíh¹ ca³tsan³ siáh³ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ñí¹ hná¹ jáun². 16 Jáun² ca³jón³² tsú² ca³la³ jín³² hla¹ hí³ tí³ hué³² Siquem hí³ ca³ñí¹tionh¹³ tsú² tá²hláu² hué³² ñí¹ ca³la³ hla¹ Há²bran²¹ jmí¹tin² quioh²¹ tsá¹ jon² Hamor, tsá² hué³² Siquem.

17 “Jmí¹ ca³tí³ ñí¹ chau²¹ jmái¹ hí³ lí³tí³ la³ cun³ jái¹³ hí³ ca³jmú³ Dió³² quionh³ hla¹ Há²bran²¹, jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² hí³ jlánh¹ ca³juóun³ lín³² hué³² Egipto jáun². 18 Jmí¹jáun² ca³lín³ re²¹ hué³² Egipto jan² tsá²tiá² ca³lí³ cuóun³² hla¹ Sé³². 19 Re²¹ hí³ jlánh¹ hlah³ quionh² chí¹ ca³jmú³ hí³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² jon² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² hí³; re²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hí³ ziu³ cuin³ tsáu² dáin² pih²¹ jon² ñí¹ lí¹³ hiá¹ tsán¹³. 20 Jmí¹jáun² ca³lí³zian² Moisés, jan² dáin² hí¹ jan² dáin² tiá² cunh³ ta³ ñí¹ Dió³²; hni³² zih² bíh¹ ca³ma³cuóu³² dáin² hí³ jméi² mí¹ziú¹³. 21 Ti³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ ca³chan³ tsú² dáin² hí³ cheih³², jmí¹jáun² ca³tsauh¹ tsá²mí³ jon² re²¹ dáin² hí³, hí³ jáun² ca³jón³² dí² hñú¹³, hí³ ca³ma³cuóun³² dí² la³juah²¹ dúh¹ hí³ jon² dí² hnga². 22 Ñí¹ jáun² bíh¹ ca³lí³ tin² hla¹ Moisés hí³ ca³la³ jí³² hí³ ñí³² tsá² zian² hué³² Egipto; tsá² hí³ ca³lín³ jan² tsá² quien² lín³² hó¹jē¹, jí³ la³ má²quionh³ ta²¹ hí³ ca³jmú³ tsú² ní² siáh³.

23 "Tun³l³ó³² mii² jmí¹ má²hún¹ hla¹ Moisés la³ cun³ jmí¹ ca³ja³ tsí³ hi³ tsa³jien³ tsá² Israel tsá²co¹. 24 Ní¹ jáun² né³ ca³jien³² tsú² jan² tsá² Egipto hi³ dí¹quiunh² jan² tsá²co¹ tsú², jáun² ca³jeh³ tsú² cha¹³ tsá²co¹, hi³ ca³jngih³ dí² tsá² Egipto hí³. 25 Qui¹ lí¹ jmí¹ lín²³ Moisés hi³ lí³tsin² la³jín³² tsá²co¹ hi³ má²liáu³² Dió³² cun³quionh³ hí³ dí², tí³la³ tiá² ca³lí³tsin² yáh³ tsú². 26 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jien³² tsú² siáh³ gon³ tsá² Israel hi³ ná¹tín²³, jáun² hí³ dí² ca³tson³ hi³ ca³lí³hnió³ dí² jmóuh³² tsí³ tsá² hí³. Jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: "¿He³ láih³² ná¹tín²³ náh² má²tún² renh²?" 27 Jáun² tsá² quiunh² hí³ rainh²¹ ca³hlian³ Moisés, hi³ ca³záih³ dí²: "¿Hin² lí²cué³² jái¹³ hi³ ná¹jmu³ hnú² héih³², hi³ hnú² má¹réh¹³ uu³mí²tsi³² quiú¹³ jnoh¹? 28 ¿Hí¹ hnáuh² hnú² jngah¹³ jná¹³ la³jmí¹ ca³jngih³² hnú² tsá² Egipto cháu³?" 29 Jmí¹ ca³nái³² jái¹³ ní² bíh¹ Moisés ca³cuóun³, hi³ ngau³ tí³ Madián. Ní¹ jáun² bíh¹ ca³ñí¹cuá² tsú², juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² siánh³; ñí¹ jáun² ca³lí³zian² gon³ jon².

30 "Jmí¹ má²ca³nga² jáun² tun³l³ó³² mii² hi³ cuá³ ñí¹ jáun² Moisés, ca³jien³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ lí³ hué³² quiéin² có³² ñí¹ zeh¹ máh³ téh²³ tsú² Sinaí. Tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² jmí¹ zeh¹ chu³jo² hmá² ton² hí³ dí¹hún¹ jáun² sí². 31 Jáun² jmí¹ ca³jie³ tsú² sí² jáun² ca³ja³caun² tsí³, hi³ jáun² ngau³ tsú² má²janh² hi³ hnió³ jie³ re² he³ dá² lí²³. Jmí¹jáun² ca³nái³² tsú² hi³ ñí¹ca³juáh³ Dió³² Juo¹³ dí² la³ lá²: 32 "Jná¹³ bíh¹ Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí²hioh³ ñú²deh³ hnú², Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Dió³² Juo¹³ Isaac, jí³ Dió³² Juo¹³ Jacob ní² siáh³". Jmí¹jáun² jlánh¹ ca³juan³ Moisés hi³ ca³juénh² lín³², jáun² cu³tsa³² tiú²uú² ca³jie³ bíh¹ tsú² cú²jueh³². 33 Jáun² Dió³² ca³juáh³ siáh³: "Hueh³ láu² tsi³² tanh¹, qui¹ hué³² hien¹ bíh¹ ñí¹ zeh¹ hnú² lá².

34 Má²ca²jie³² jná¹³ he³ lánh³ quiunh³² tsá² joh² jná¹³, tsá² tiáunh¹ hué³² Egipto; má²ca²nái³² jná¹³ hi³ hlí² han³² lín³² tsú², jáun² jná¹³ má²já¹³ hi³ já¹lion¹ tsú². Ña³² ñí¹ lá², hnú² bíh¹ zei²¹ jná¹³ hué³² Egipto".

35 "Hi³ jáun² Moisés tsá² tiá² jmí¹ hnio³ tsú² hí³ né³, tsá² má²ca³záih³ dí²: "¿Hin² lí²cué³² jái¹³ hi³ ná¹jmu³ hnú² héih³², hi³ hnú² má¹réh¹³ uu³mí²tsi³² quiú¹³ jnoh¹?", tí³sóh³dí¹ tsá² hí³ bíh¹ ca³cuéh³ Dió³² jái¹³ hi³ lín¹³ tsú² tsá² chín¹, jí³ hi³ lín¹³ tsú² siáh³ tsá² liáu³² cun³quionh³ hi³ ca³ma³hau³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ca³ma³jnia³² hí³ ja¹ hmá² ton² jáun². 36 Jáun² Moisés ñéi¹ hi³ ca³ñí¹huen¹³ tsá² Israel hué³² Egipto jáun²; hí³ bíh¹ tsá² ca³jmú³ hua³jueh³² jí³ lí²¹ ní² siáh³ hué³² jáun², ñí¹ ná¹ho³ jmí²miih²¹ dáin³, jí³ ñí¹ ca³ñí³taunh¹ tsú² jáun² hué³² quiéin² ní² siáh³ tun³l³ó³² mii². 37 Hla¹ Moisés hí³ bíh¹ ca³záih³ tsá² Israel tsá²co¹ la³ lá²: "Ja¹ tsá² renh² hnoh² bíh¹ zion³ Dió³² jan² tsá² lín¹³ *tí³² jē Dió³² ñí¹con² hnoh², la³jmí¹ lín³ jná¹³ lá²". 38 Ja³bí¹ la³ jáun², jmá¹ hí³ jmí¹ ngih³² jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², hla¹ Moisés hí³ bíh¹ jmí¹ lín³ tsá² zeh² ja¹ quioh²¹ tsú² quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ca³liéinh³² tsú² hí³ tsi³ máh³ Sinaí; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² jái¹³ ñí¹con² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² hí³. Hí³ bí¹ tsá² ca³héi³ jái¹³ hi³ lí³ quién² la³ má²quien² jáun², hi³ jáun² ngái³² tsú² ñí¹con² dí².

39 "Tí³la³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ hí³ má¹ná¹, tiá² ca³lí³hnió³ yáh³ hi³ tanh¹³ ta²¹ Moisés hí³, tí³ hué³² Egipto bíh¹ ca³jéinh³² siáh³ tsí³ tsú². 40 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ tsú² Aarón la³ lá²: "Hnú² jnoh¹ hi³ jmah²¹ hnú² jan² dió³² hi³ tsó³² chí¹ján³ ta³ ñí¹ jnoh¹, qui¹ tiá² né¹ jnoh¹ he³ ca³quiúnh³² Moisés tsá² ca³ñí¹hue¹³ jnoh¹ hué³² Egipto". 41 Jmí¹jáun² ca³jmah³ tsú² hmóu³² jan² dió³² jniá³ la³jmí¹ jniá³ cuá¹juí² míh¹, hi³ jáun² ca³jngih³ tsú² jáh³ ñí¹con² dió³² lán¹

hi³, jáun² ca³jmú³ tsú² jmái¹ hi³
ca³tin¹ dió³² hi³ má²lí²jmah³ tsú²
jáun² cun³quionh³ cuá² ta³ hmóu³².
42 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cu³tsa³²
ca³chau³ Dió³² tí³ có³² cú²jueh³²
quioh²¹ tsú², hi³ jáun² chí¹jmái²¹ cuí¹
má¹tsú¹ má¹jónh²¹ cú²jueh³². La³
jáun² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ jan²
tsá² ca³lín³ tí³ jē¹ Dió³² jmí¹tin², hi³
rá¹juáh³ la³ lá².

Hnoh² tsá² zian² náh² hué³² Israel lá²,
¿hí¹ ñí¹con² jná¹³ dá² ca³cuen²¹ hnoh²
jáh³ hi³ ca³jngih³² náh² jáun²,
tá¹la³ ca³ñí³táunh¹ náh² jáun² tun³ló³²
mii² hué³² quiéin²?

43 Tiá² jáun² yáh³,
tí³la³ hnoh² dá² ca³ñí³quiánh¹ náh²
ñí¹hiú¹³ lí³ hmih³² hi³ hún¹
dió³² jmái² Moloc bíh¹,

jí³ hi³ ca³ñí³jan¹³ náh² dió³² tsá² lán¹
jmái² Refán hi³ jniá³ la³jmí¹
jniá³ chí¹jmái²¹;

tsá² lán¹ hi³ bíh¹ ca³jmah²¹ náh²
hmóu³² hi³ má¹tsú¹ má¹jónh²¹
náh².

Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hue¹ jná¹³
hnoh² hué³² ñí¹ tionh¹ náh² ní²,
hi³ jau³ tsú² hnoh² ñí¹ uóunh³, ngá¹³
la³ tí³ juú² Babilonia.

44 "Hi³ jáun² né³, ñí¹ lí³ hué³² quiéin²
jáun² jmí¹ zéih²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²
cuáh³² hi³ jmí¹ lí³ hñú³ hmih³², ñí¹
jmí¹ dí¹tioh³ quín¹ liei²¹ hi³ jmu² lin¹
hi³ Dió³² ca³tanh² cáun² nió³² quionh³
tsú². Ñí¹hiú¹³ jáun² ca³jmú³ tsú²
rón³² la³ cun³ lí³ héih³² hi³ ca³jmú³
Dió³² ñí¹con² Moisés, rón³² la³ cun³
lí³ nóh³² hi³ ca³jnia³ jáun² jéinh³².

45 Jáun² jón²zih¹ jón²cho¹ tsá²haun³²
dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² hí³ né³ ca³hiah³
ñí¹hiú¹³ jáun². Jáun² jmái¹ hi³ jmí¹
lín³ hla¹ Josué hi³ chín¹ né³, ca³can³
tsú² ñí¹hiú¹³ jáun² la³ tí³ hué¹³ tsá²
siánh³. Hi³ jáun² Dió³² né³ ca³huen³
tsá² hué³² jáun² ñí¹ ta³ ñí¹ tsú², hi³
jáun² hué³² jáun² ca³lí³quioh²¹ bíh¹
tsú². Jáun² ñí¹hiú¹³ jáun² jmí¹ quien²
la³ má²quien² jáun² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹

jmái¹ hi³ ca³lí³zian² jáun² hla¹ re²¹
Dá²vi²¹. 46 Jáun² Dió³² né³, jlánh¹ ca³lí³
hiún² tsí³ hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ jáun²
ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² Dió³² hi³
cué³² Dió³² jái¹³ hi³ jmu³ dí² cáun²
cuáh³² hi³ ca³tin¹ Dió³², Dió³² Juo¹³
hla¹ Jacob; 47 tí³la³ hla¹ Salomón jon²
bíh¹ dí² ca³jmú³ cuáh³² jáun². 48 Tí³la³
Dió³² Tsá² cú² juenh² má¹ná¹, tiá²
lí¹³ yáh³ cuá³² cáun² cuáh³² hi³ ca³lí³
cun³quionh³ cuá² ta³ tsáu²; la³jmí¹
rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hi³
tí³² jē¹ Dió³², ñí¹ juáh³ jáun² la³ lá²:

49 Hñu³mi³cuú² bíh¹ lí³ la³jmí¹ lí³
hmá²si¹ quion²¹ jná¹³,

hi³ ñí¹ hué²¹ né³ lí³ la³jmí¹ lí³ jli²¹ ñí¹
na³tsin²¹ jná¹³ tán².

¿Hín² dá² hñú³ jmúh¹³ hnoh² quion²¹
jné¹³?

¿Ha³ dá² jinh¹ lí¹³ ñí²¹ jná¹³ tie³ lín²³
hnoh²?

50 Há¹ jun³juáh¹³ quionh³ uón³² huen²
bíh¹ jná¹³ ca³jmú³² ná¹ la³jí³²
hi³ zia³²? —juáh³ Dió³².

51 La³ má²hliaun³² jáun² bíh¹ ca³záih³
Tié³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ la³ huáh² chinh³² hnoh²,
cun³ tiá² jái¹³ ngí²³ bíh¹ hnoh²,
la³jmí¹ tiá² jái¹³ ngí²³ tsá² tiá² Dió³²
má²cuóun³². Jmái¹ ca³la³ jí³² bíh¹
quí² jna²³ hnoh² ñí¹con² Jmí²chí³
Chun¹ joh¹ Dió³², rón³² la³ cun³
ca³jmú³ dí²hioh³ ñú²deh³ bíh¹ hnoh²
ná¹jmuh³². 52 Tiá² hin² zian² hí¹
jan² tí³² jē¹ Dió³², tsá² tiá² ca³jmúh³²
dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh² hian² tsí³,
Qui¹ hí¹ la³ tí³ ca³ma³hia³ ma³tsán²
yáh³ tsú² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³²,
tsá² jmí¹ quian³² jái¹³ hi³ já³² jan²
Tsá² chun¹ Tsá² zéi¹ Dió³². Hi³ hnoh²
né³, ca³tu³ ca³hna³ bí¹ náh² siáh³
Tsá² chun¹ hi³ jmí¹ cuan¹, ca³la³
tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³jngih³²
náh² siáh³. 53 Hnoh² bíh¹ tsá²
ca³heh³ náh² liei²¹ hí³ cua³can³² jáun²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tí³la³ hí¹juáh³
tiá² ca³ma³tih²¹ bíh¹ náh² jmí¹ lí²¹
jáun².

Jmí¹ jun¹ Tié³

54 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsá² ná¹ngih³² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³míh³ lín³² tsí³, hian² lín³² bíh¹ ca³ta³ná¹hai²¹ ñí¹ tsú². 55 Tí³la³ Tié³ jmí¹ má²canh² tsí³ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², jáun² ca³jié³ tsú² hñu³mi³cuú² hi³ jniá³ joh¹ quioh²¹ Dió³² cú²tú¹ cú²lí¹³, ja³bí¹ ca³jién³² tsú² siáh³ Jesús hi³ zenh² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². 56 Jáun² ca³juáh³ Tié³:

—Jiah³, jná¹³ dí¹jié³² hi³ há²na²¹ hñu³mi³cuú², hi³ zenh² Jon² tsá²mi³cuóun² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³².

57 Jmí¹jáun² ca³jni³ tsá² ná¹ngih³² hí³ cuá¹ hi³ ca³taunh³ cú²tiú² cú²jan³² hi³ ca³tí³ ca³hóh³²; jmí¹jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³pi³ ca³janh³ Tié³. 58 Jáun² ca³chin² tsú² Tié³ tí³ ñí¹ lí³ jenh³ juú² hi³ ñí¹quí¹ ñí¹jnah¹ dí² quín¹. Hi³ jáun² tsá² ca³hna³ hí³ Tié³ ca³chá³ ha¹ ñí¹con² jan² tsá¹ñú¹ jmái² Saulo.

59 Hi³ jáun² tá¹la³ quí¹ jnauh²³ tsáu² quín¹ quioh²¹ Tié³, cáun² ca³liéinh³² Dió³² bíh¹ Tié³, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Jesús Tí³² Juóu³² jná¹³, héih¹ hnú² jmí²chí³ quion²¹ jná¹³.

60 Jáun² ca³dí³ñí³² Tié³ hué³² hi³ ca³hléh³ tiá³, hi³ juáh³:

—Hnú² Tí³² Juóu³² jná¹³, ha³ lí² tón³ hnú² sí² tso³ quioh²¹ tsá² ní².

Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Tié³ la³ ní² né³, ca³cua³ha³ tsí³.

8

1 Ja³bí¹ Saulo hí³ jmí¹ hún¹ cá²hon³ quionh³ tsá² ca³jngih³ hí³ Tié³.

Saulo jmu² hian² tsí³ ñí¹con² tsá² má²lín³ cuáh³²

(Galatas 1:13-14)

Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hniéi² hi³ ca³ma³tson¹³ tsú² tsá² má²ná¹lín³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén jáun². Jmí¹jáun² ca³huén² la³jín³² tsá² hí³ hi³ ja³taunh²¹ cú²juú² siáh³, juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² hín¹³ tí³ Judea jí³ Samaria, tí³la³ *tí³² tsá² quian³² jē¹

Dió³² má¹ná¹, tiá² ca³huén² yáh³. 2 Tí³la³ jmí¹ zian² ma³ jan² tsá² má²zian² hi³ ca³tín¹ Dió³² ca³ñí¹hón²¹ hla¹ Tié³; tsá² hí³ ca³ho³ ca³jngih³ lín³² quioh²¹ hla¹ hí³. 3 Tí³la³ Saulo hí³ né³, ca³quí³ ca³jmúh³² lín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³². Saulo hí³ ca³ñí¹hi³² ma³ quin³² ma³ caun³² hñú¹³ tsá² hí³, hi³ ca³ñí¹chí¹ ñí¹huen¹³ dí² tsá²mi³ tsá²ñuh² hi³ tsa³tionh³ dí² hñu³mi¹ñí².

Hleh³² tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Samaria

4 Tí³la³ tsá² ca³huén² hí³ já¹ juú² Jerusalén má¹ná¹, ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² la³ tán¹ ñí¹ ca³ñí³taunh¹. 5 Hi³ jáun² Pí²liéi¹ ñéi¹ juú² Samaria hi³ ca³ñí¹hléh² jái¹³ hi³ ca³tín¹ Cristo. 6 Jáun² juóun³² tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² hi³ hniá¹ ne³ re² jmí¹ ca³nái³² jái¹³ hi³ ca³hléh³ Pí²liéi¹, jí³ jmí¹ ca³jié³ dí² siáh³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ tsú². 7 Quí¹ juóun³² bíh¹ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ lan³ jmí¹jáun², ca³la³ hi³ tiáunh¹ tí³ hóh³² bíh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹ ca³huén². Ja³bí¹ jmí¹jáun² lan³ juóun³² tsá² hma² jí³ tsá² hliánh² ní² siáh³. 8 Jmí¹jáun² né³ jlánh¹ ca³lí³ hiún² tsí³ ca³la³ jín³² tsá² juú² jáun².

9 Tí³la³ já¹ juú² jáun² né³, jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ jmái² Sí¹mu²¹, tsá² jmí¹ lín³ tsá² hláinh¹ juú² jáun²; tsá² hí³ jlánh¹ jmí¹ tí² jmu² hi³ tsa³cáun² lín³² tsí³ tsá² hín¹³ hí³ tí³ Samaria jáun²; ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² hnga² hi³ quien² lín³². 10 Ca³la³ jánh³ dúh¹ tsá² míh¹ tsá² siún¹ bíh¹ tí² náí³² jái¹³ hi³ hleh³² Sí¹mu²¹ hí³, hi³ tí² juáh²³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² dá² lín³ jan² dió³² cú² juenh² bíh¹.

11 Jmí¹ tí² tanh² lín³² tsú² ta²¹ tsá²ñuh² hí³, quí¹ má²ngau³² jmái¹ bíh¹ hi³ tí² má²can² tsú² tsá² hí³ cun³quionh³ tá¹³ tsá² hláinh¹. 12 Tí³la³ jmí¹ ca³taunh³ tsá² juú² jáun² ta²¹ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Pí²liéi¹ né³, la³ cun³

jú¹ chú³² ca³ti²¹ he³ lánh³ lí¹³ tónh³²
tsáu² jo³cuo² Dió³², ji³ jái¹³ hi³ ca³tin¹
Jesús Tsá² lín³ Cristo ní² siáh³, tsá²mi³
tsá²ñuh² bíh¹ tsá² hí³ cáun³ jmái².
13 Ja³bí¹ ca³taunh³ Sí¹mu²¹ hí³ ta²¹ jái¹³
jáun², jmí¹jáun² cáun³ jmái² hi³ jáun²
ca³ngí³ cu³li²¹ quionh³ Pí²liéi¹; hi³
jáun² ca³ja³cáun² lín³² tsí³ tsú² jmí¹
ca³jíe³ lí²¹ ji³ hua³jueh³² hi³ ca³jmú³
jáun² Pí²liéi¹.

14 Jmí¹ ca³lí³ ñi³² tí³² tsá² quian³²
jë¹ Dió³² tionh² já¹ juú² Jerusalén hi³
tsá² juú² Samaria má²ca³taunh³ ta²¹
jái¹³ quioh²¹ Dió³², jáun² ca³zen³ tsú²
Pé¹ quionh³ Juan² ñí¹ jáun². 15 Jmí¹
ca³cha³táunh¹ jáun² tsá² hí³ já¹ juú²
Samaria, ca³liéinh³² Dió³² quioh²¹
tsá² má²taunh³² hí³ ta²¹, hi³ jáun² lí¹³
hen³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹. 16 Qui¹
jmí¹jáun², hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiá²
jmí¹ má²ca³hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³
tsí³, jí³²la³ tí³ jmí¹ má²cáun³ tsú² jmái²
hi³ lín¹ hi³ má²hain²¹ tsú² tí³ con²
Jesús Tí³ Juo¹³ bíh¹ dí². 17 Jáun² Pé¹
quionh³ Juan² ca³ra³tsí³² cuo² ñí¹
quioh²¹ tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹jáun²
hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ tsá²
hí³. 18 Jmí¹ ca³jíe³ Sí¹mu²¹ hi³ cuan³
Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³ jmí¹
ca³ra³tsí³² tsú² jáun² cuo² ñí¹ quioh²¹
tsú², jáun² ca³jen³ quie³, 19 hi³ ca³juáh³:

—Cué¹ náh² jná¹³ pí³ la³ ná¹quiánh¹
náh² ní², hi³ jáun² ja³bí¹ tsá² rá¹tsí³²
jné¹³ uón³² ñí¹ quioh²¹ lí¹³ hen³ siáh³
Jmí²chí³ Chun¹.

20 Jáun² Pé¹ ca³záih³ Sí¹mu²¹ la³ lá²:

—Cuí¹ cha³hín³ quiéih³ hnú² ji³ la³
ji³ huen² nú² ní², qui¹ hnú² dá² lín²³
nú² hi³ lí¹³ lánh¹³ cáun² hi³ lí¹ cue³²
Dió³². 21 Tiá² ca³tin¹ cu³tí¹³ yáh³ hnú²
ta²¹ lá², qui¹ tiá² má²chú³² yáh³ jmí¹
honh² hnú² ñí¹con² Dió³². 22 Tí¹ jéinh¹
dá² jmí¹ honh² ca³ti²¹ hi³ hlah³ hi³
hó³² hi³ cháunh²³ ní² honh²; ñí¹con²
Dió³² dá² mí¹, ní² lí¹ jieh²¹ nú² neh²¹
tiá¹ jmu³ dá² Dió³² juenh² tsí³ hi³
ca³cháunh³ honh² hnú² la³ ní². 23 Qui¹

jlánh¹ ma³ lin¹ hnú² hi³ lí¹ hniá¹ nú²
cáun² hi³ tiá² ca³tin¹ nú², jlánh¹ ma³
má²ca²taun³ tso³ honh² hnú².

24 Jáun² Sí¹mu²¹ ca³záih³ tsá² hí³ la³
lá²:

—Lienh¹ tiá³ hnoh² Dió³² quion²¹
jné¹³ hi³ jáun² tiá² quiunh²¹ jné¹³ hí¹
cáun² hi³ má²lí²juah²¹ hnoh² ní².

25 Hi³ jáun² né³, jmí¹ má²lí²cué³²
Pé¹ jú¹ tson² quioh²¹ quionh³
Juan² ñí¹con² tsá² juú² jáun² ji³ hi³
má²lí²hléh³² tsú² siáh³ jú¹ chú³²
quioh²¹ Dió³², jmí¹jáun² ja³tanh²¹ tsú²
tí³ já¹ juú² Jerusalén. Hú¹ jui³² jáun²
né³ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹
Dió³² hliáun³ juú² pih²¹ juú² siún¹
hín¹³ tí³ hué³² Samaria jáun².

*Jenh² Pí²liéi¹ tsá² zian² hué³²
Etiópía*

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³juáh³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹con² Pí²liéi¹
la³ lá²:

—Náu², cua³² jui³² ngau³ tí³ la³
quián³, jui³² ja³ juú² Jerusalén hi³
ngá¹³ hué³² quiéin² hi³ chau²¹ la³ tí³
juú² Gaza.

27 Jáun² ca³náu² Pí²liéi¹ hi³ ngau³.
Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jenh² tsú²
jan² tsá²ñuh² *tsá² tiéh³, tsá² zian²
hué³² Etiópía; tsá² hí³ jmí¹ ho² jái¹³
hi³ jmu² hua³hi¹³ la³ jí³² hi³ zioh²
tsá²mi³ chín¹ hué³² Etiópía, tsá²
téh²³ tsú² hí³ Candace. Tsá²ñuh²
hi³ má²cuá¹jáunh²³ hi³ ñéi¹ já¹ juú²
Jerusalén hi³ ca³ñí¹ma³tsu³ ma³jónh³²
Dió³². 28 Tí³ má²cuá¹tsanh³² juú²co¹
bíh¹ tsá²ñuh² hi³ hi³ cuá¹tsí²¹ ñí¹
hmá²lih³² cuounh³² tsa³cuá¹ quioh²¹,
ñí¹ jáun² jmí¹ cuá¹hi³² tsú² Sí² quioh²¹
hla¹ Isaías tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jé¹
Dió³².

29 Hi³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ ca³záih³
Pí²liéi¹ la³ lá²:

—Cuá²janh² ñí¹ cuá¹ja³² hmá²lih³²
ó³².

30 Jáun² ngau³ Pí²liéi¹ cú²hé². Jmí¹
ca³janh²¹ tsú² jáun² tsá² hí³ ca³nái³²
tsú² hi³ cuá¹hi³² tsá² hí³ Sí² quioh²¹

hla¹ Isaías *ti³² jē¹ Dió³²; hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿Hí¹ ngi²³ hnú² hi³ ñi³hih³² nú² ní²?

³¹ Jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³, hi³ ca³juáh³:

—¿He³ lánh³ rón³² ngi¹³ jná¹³ ní¹juáh³ tiá² hin² zian² yáh³ tsá² ma³ta²?

Jáun² ca³mí³ tsú² cáun² hi³ chú³² ñi¹con² Pí²liéi¹ hi³ hí³ hmá²lih³² jáun² hi³ cua³tsí¹ tsú² quionh³ dí². ³² Já¹³ hi³ rá¹tioh³ ñi¹ Sí² hi³ jmí¹ cuá¹hi³² jáun² tsá² hí³ juáh³ la³ lá²:

La³jmí¹ jan² tsú² *já¹ziáh² ñi¹ tsa³jngih²,

la³ jáun² bíh¹ ca³jan³ tsú² tsá² hí³; cu³tí³ tiá² ca³nia³ tsú² ho³ hi³ hléh³², la³jmí¹ tiá² hi³ jmu² já¹ziáh² míh¹ ní¹ má¹ca³zén³² tsú².

³³ Tsí¹juí³ bíh¹ tsú² ca³ta³zanh¹ jmí¹ tiá² ca³ma³re² tsú² jáun² tso³ hi³ lí¹ ca³ta³can¹ tsú².

¿Hin² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú² lí¹³ hien³ tsú²?

Quí¹ cu³diá²jan² bíh¹ ca³yéin² tsú² ñi¹ hué²¹ lá².

³⁴ Jáun² tsá² Etiopía hí³ ca³ngái³ ñi¹con² Pí²liéi¹, hi³ ca³juáh³:

—¿Tiá¹ jmúh¹³ hnú² tiá³ hi³ chú³² hi³ hieh¹ nú² jná¹³ ní¹juáh³ hin² ca³tin¹ hi³ hleh³² ti³² jē¹ Dió³² ñi¹ lá², hí¹ ca³tin¹ hnga² ho³ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² siánh³ uá¹?

³⁵ Jáun² Pí²liéi¹ ca³ma³liáu³² hi³ hie³² já¹³ hi³ rá¹tioh³ ñi¹ Sí² ñi¹ má²lí²hi³² tsú² jáun², hi³ ca³hie³ dí² tsú² jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Jesús.

³⁶ Jmí¹ má²cá²uóunh³² juí³² né³, ca³cha³taúnh¹ tsú² cáun² ñi¹ ná¹ho³ jmái², jáun² tsá² Etiopía hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jiah³, ñi¹ lá² ha²¹ jmái², ¿tiá¹ lí¹³ zón³² jná¹³ jmái² ñi¹ lá² juáh¹³?

³⁷ [Jáun² Pí²liéi¹ ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ táunh²³ hnú² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², jáun² lí¹³ bíh¹.

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ hi³ Jon² Dió³² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.]

³⁸ Jmí¹jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ zih³² tsú² hmá²lih³², jáun² ca³son² tsú² tá¹ gon³ hi³ ja³taunh²¹ ñi¹ ná¹ho³ jmái², ñi¹ jáun² né³ ca³zion³ Pí²liéi¹ tsá² hí³ jmái². ³⁹ Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² chu³ jmái² né³, cu³diá²jan² bíh¹ ca³jau³ Jmí²chí³ Chun¹ quioh²¹ Pí²liéi¹, hi³ jáun² tiú²uú² ca³jién³² yáh³ tsá² Etiopía hí³ Pí²liéi¹, ti³la³ má²hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² ngah³ juú²co¹. ⁴⁰ Hi³ jáun² Pí²liéi¹ ca³jie³ hi³ juú² Azoto la³ má²cá²chó³², hi³ jáun² ca³hléh³ dí² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñi¹ ca³nga², ca³la³ ñi¹ cá¹chó²¹ dí² já¹ juú² Cesarea.

9

Ti² jeinh³² jmí¹ tsí³ Saulo
(Hechos 22:6-16; 26:12-18; Gálatas 1:11-24)

¹ Tá¹la³ jáun² né³, la³ má²hle³² jáun² bíh¹ Saulo jú¹ cáu² lín³² ca³tin¹ tsá² hain²¹ ti³ con² Ti³² Juo¹³ dí², hi³ juáh³ dí² hi³ ma³tsan² la³jín³² tsá² hí³. Hi³ jáun² ca³ñi¹lien¹³ tsú² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹, ² hi³ ca³ñi¹mí² tsú² cáun² sí² hi³ jmu² héih³² hi³ lí¹³ tsó³² dí² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos táun³ já¹ juú² Damasco, hi³ hnah¹³ dí² tsá²mi³ tsá²ñuh² tsá² má²tiáunh¹ juí³² quioh²¹ Jesús. Jmí¹ hnió³ dí² tsa³quian³ tsá² hí³ hi³ tson³, hi³ tsa³tionh³ dí² hñu³mí¹ñi² ti³ já¹ juú² Jerusalén. ³ Ti³la³ tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² Saulo hí³ juí³² Damasco má¹ná¹, cu³diá²jan² jmí¹ táin³ tsú² cáun² joh¹ hi³ ja³ hñu³mi³cuú² jmí¹ má²ñi¹chau²¹ tsú² juú² jáun². ⁴ Jmí¹jáun² ca³tánh³ Saulo cu³hna²¹ jáh³ joh¹, jáun² ca³nái³² ho³ tsáu² hi³ ñi¹juah²¹ la³ lá²:

—Saulo, Saulo, ¿he³ láih³² jmu³² hnú² hian² honh² ñi¹con² jná¹³?

⁵ Jáun² Saulo ca³ngái³:

—¿Hin² bí¹ tsánh² hnú² Ti³²? Jáun² Ti³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—Jná¹³ bíh¹ la³² Jesús, Tsá² jmoh¹ hnú² hian² honh². [Lí¹ jmuh³² hlah³ quián¹³ huen² bíh¹ hnú², la³jmí¹ jmu² jáh³ cú²³ jah³² ní¹ má¹ca³hinh³ tsú² quionh³ mí¹ñí² zúnh².

6 Jáun² Saulo ca³juénh², hi³ jáun² ta³ má²juán²³ lín³² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ bí¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³?

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³.]

—Náu², cua³² tí³ já¹ juú² ó³², ñí¹ ní² bíh¹ juáh³ tsú² he³ hniáuh³² jmúh¹³ hnú².

7 Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ quionh³ hí³ Saulo ca³juénh² lín³², qui¹hliá² ca³nái³² tsú² hi³ ñí¹hleh²¹ tsáu², tí³la³ tiá² hin² cá²jnia³ yáh³ jéinh³² tsú².

8 Jáun² Saulo ca³náu² hi³ jmí¹ rón²¹ hué³², tí³la³ jmí¹ ca³niá³ jáun² ñí¹ tsú² né³, cun³ tiú²uú² cá²jnia³ hí¹ sá¹ cú¹pih²¹ bíh¹ jéinh³² tsú². Jáun² ca³zanh³ bíh¹ tsú² cuo² Saulo hi³ ca³ñí¹jan² dí² tí³ já¹ juú² Damasco.

9 Ñí¹ jáun² ca³cuá³ hni³² jmái¹ hí³ cuá¹te³ ñí¹, hí¹ cu³ hu²¹ ho³ má³² tiá² ca³cúh², hi³ hí¹ sá¹ cú¹pih²¹ jmái² tiá² ca³hinh³ siáh³.

10 Já¹ juú² Damasco jáun² jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² tsá² hen² tí³ con² Jesús, tsá² hí³ jmái² Ananías. Tsá² hí³ ca³jnia³ Tí³² Juo¹³ dí² jéinh³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Ananías!

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Lá² bí¹ zenh² jná¹³ Tí³².

11 Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³juáh³:

—Náu², cua³² tí³ ja¹ hñú³ jmái² Juí³² Cú²tso², jáun² cuá¹ngah³ nú² hñú¹³ Judas ní¹juáh³ hi³ cuá³ Saulo tsá² ja³ juú² Tarso. Sá¹ní² jie³, tsá² hí³ cuá¹liéinh³² Dió³², 12 hi³ má²cá²jnia³ jéinh³² jan² tsá²ñuh² jmái² Ananías, hi³ hi³ ñéih³ ní¹ cuá³ tsú² hi³ lí²ra³tsí³² cuo² ñí¹ quioh²¹ dí², hi³ jáun² la¹³ siáh³ mí¹ñí¹ dí².

13 Jmí¹ ca³nái³² Ananías jái¹³ jáun² né³, ca³juáh³:

—Hnú² Tí³², juóun³² tsá² má²ca³zái³ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá²ñuh² hí³, la³ cun³

la³jí³² hi³ hlah³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² ñí¹con² tsá² joh² hnú², tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén. 14 Hi³ jáun² já¹ juú² lá² má²cuán² tsú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, hi³ jan³ tsú² tson³ ca³la³ jín³² tsá² ná¹má²quien² hnú².

15 Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³záih³ Ananías la³ lá²:

—Hnú² dá² cáun² cua³², qui¹ tsá² má²cá²quiánh³² bíh¹ jná¹³ hí³ hi³ hléh³² ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹ la³ má²quionh³ tsá² ná¹chín¹ ja¹ quioh²¹ tsú², jí³ ñí¹con² tsá² *Israel ní² siáh³. 16 Jná¹³ bíh¹ hie¹ tsú² ha³ la³ cónh³ tí³ hi³ ma³tso² tsí³ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

17 Jmí¹jáun² ngau³ Ananías hñú³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Saulo. Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² tsú², hi³ ñéih³ hi³ ca³ra³tsí³² cuo² ñí¹ quioh²¹ Saulo, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² reh² Saulo, Jesús Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² ca³jnia³ jen³ hnú² hú¹ juí³² ñí¹ jmí¹ hí¹ñéih³², Tsá² hí³ lí²ze³ jná¹³ ñí¹ lá² qui¹ hi³ hnió³ tsú² hi³ la¹³ mí¹máh¹ hnú², jí³ hi³ jáun² lí¹³ conh²¹ siáh³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² hnú².

18 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³súh³² hi³ jmí¹ hí¹jnái²³ coh³ hu³² mí¹ñí¹ tsú², hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ zí¹³, jmí¹jáun² ca³lí³ jie³² tsú² siáh³ re². Jáun² ca³náu² Saulo hi³ ngau³ hi³ ca³ñí¹zion¹³ jmái².

19 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ má³² hi³ jáun² ca³joh¹³ siáh³ pí³, jáun² ca³cuá³ tsú² cu³tiá³ quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús zian² juú² Damasco jáun².

Saulo hleh³² jú¹ chú³² já¹ juú² Damasco

20 Jáun² Saulo ca³ma³liáu³² hi³ hleh³² jái¹³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos táun³ já¹ juú² Damasco hi³ la³ Jon² Dió³² bíh¹ Jesús. 21 Ca³la³ jín³² bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹nái³² ca³ja³cáun² tsí³, hi³ ca³ngáih³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Haun¹³ juáh¹³ tsá²ñuh² ní² hí³ jlánh¹ chí¹ñí¹ jmí¹ jmu² hian² tsí³ ñí¹con² tsá² ná¹má²quien² Jesús zian² tí³ já¹ juú² Jerusalén dúh¹? ¿Haun¹³

juáh¹³ tsá² ní² hí³ cuan³ ñí¹ lá² hí³ jmí¹
hnió³ can³ tsáu² hí³ hñe² hí³ tsa³jan²
dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³?

22 Tí³la³ Saulo tí³ lí³mí¹ ca³lí³ hliáun³
bíh¹ pí³ quioh²¹ hí³ hléh³² jái¹³
quioh²¹ Dió³², hí³ ca³híe³ tsú² re² lín³²
hí³ Jesús bíh¹ lín³ Cristo, jáun² lí¹ lín¹
bíh¹ tsá² judíos zian² juú² Damasco.

Liáun²³ Saulo ñí¹con² tsá² judíos

23 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² ca³ma³cán³
tsá² judíos, hí³ jmí¹ hnió³ jngih³
Saulo, 24 tí³la³ Saulo ca³lí³ ñí³² bíh¹
hí³ jáun². La³ huá² la³ jma² bíh¹
jmí¹ má²tsá²tan³ tsú² Saulo ho³hñú¹³
hiah³² hu²¹ juú² hí³ jmí¹ hnió³ tsú²
jngih³. 25 Tí³la³ tsá² má²hain²¹ hí³ tí³
con² Saulo né³, ca³che² cáun² já¹niéi²,
hí³ ca³sión³² tsú² juí³² tsoh² hiah³²
cun³quionh³ cáun² mí²tá² hí³ ca³dí³chí³
tsú² hñe¹³.

Tsau³² Saulo já¹ juú² Jerusalén

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³
Saulo tí³ já¹ juú² Jerusalén. Jmí¹
cá¹chánh²¹ tsú² jáun² né³, jmí¹ hnió³
ma³jéinh³ tsá² reh², tí³la³ la³jín³²
bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ juénh², quí¹ tiá²
jmí¹ taunh³² yáh³ tsú² ta²¹ hí³ Saulo
má²hen² tí³ con² Jesús. 27 Tí³la³
Bernabé ca³ñí¹jan² Saulo ñí¹ jmí¹
tionh¹ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²,
hí³ ca³záih³ tsú² tsá² hí³ ha³ lánh³
ca³quiúnh³² Saulo jmí¹ ca³jien³² Jesús
tá¹la³ jmí¹ hí¹hún¹ jáun² juí³², jí³ ha³
lánh³ rón³² ca³hléh³ Jesús ñí¹con² tsú²;
hí³ ha³ lánh³ rón³² ca³hléh³ tsú² jái¹³
hí³ ca³tin¹ Jesús já¹ juú² Damasco,
ca³la³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² cú² tiá² juénh².
28 Jáun² ca³ta³cua¹³ Saulo já¹ juú²
Jerusalén, hí³ jáun² ca³ñí³táunh¹
cu³tsa³² quionh³ tsá² reh² hí³, hí³
ca³hléh³ tsú² siáh³ ca³la³ hí¹ cú¹píh²¹
tiá² cú² tiá² juénh² hí³ ca³tin¹ Tí³²
Juo¹³ dí². 29 Já³bí¹ ca³quiú³ ca³táinh³
tsú² siáh³ jái¹³ quionh³ tsá² judíos
tsá² hleh³² jú¹jma² *griego, tí³la³ tsá²
hí³ dá² jmí¹ hnió³ jngih³ bíh¹ Saulo.
30 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² reh² hí³ ní² né³,

ca³ñí¹jon¹³ tsú² Saulo tí³ juú² Cesarea,
hí³ cuá³ ñí¹ jáun² né³ ca³chánh³² tí³ já¹
juú² Tarso.

31 Jáun² jmí¹jáun² ca³ta³no¹ tie³
quioh²¹ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² tí³
hue¹³ Judea, Galilea, jí³ Samaria ní²
siáh³. Hí³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ ca³lí³
pin³ bíh¹ tsí³ tsá² hí³, hí³ ca³ma³zian²
tsú² la³ má²zian² jáun² hí³ tanh²
ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hí³ ca³juóun³ tsú²
siáh³ cun³quionh³ hí³ ca³ma³hau³ jáun²
Jmí²chí³ Chun¹.

Jmí¹ lain²¹ Eneas

32 Hí³ jáun² né³, tá¹la³ ngí³² jáun² Pé¹
ñí¹ hliáun³ hí³ tsá²jien³ tsá² má²joh¹
Dió³², jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ hí³
ca³ñí¹jien¹³ tsú² tsá² joh¹ Dió³², tsá²
zian² la³ tí³ juú² Lida. 33 Hí³ jáun²
ñí¹ jáun² ca³chó³² tsú² ñí¹ rón²¹ jan²
tsá²ñuh² jmái² Eneas, tsá² hí³ jmí¹
hma² hí³ ca³quiú² ñí¹ jen³ jña³ mii².
34 Jáun² Pé¹ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Eneas, Jesucristo jmu³ hí³ lan¹³
hnú². ¡Náu², chá¹ re² ñí¹ jmí¹ rón²¹
nú²!

Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹
ca³náu² tsá² hí³. 35 Jáun² la³jín³² bíh¹
tsá² zian² juú² Lida jí³ tsá² zian² juú²
Sarón ca³jien³² tsá² jmí¹ hma² hí³,
jmí¹jáun² ca³hain³² tsú² tí³ con² Tí³²
Juo¹³ dí².

Ca³jeh¹³ mí¹ Dorcas

36 Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá²mi³
tsá² má²hen² tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí² já¹
juú² Jope. Tsá² hí³ jmí¹ jmái² Tabita,
tí³la³ jú¹ *griego né³ juáh³ tsú² Dorcas.
Tsá²mi³ hí³ jlánh¹ ca³jmú³ hí³ chú³²
ñí¹con² tsá² tia³mii², hí³ ca³ma³hon³
tsú² tsáu². 37 Jmái¹ jáun² ca³lí³ tsáun¹
tsá²mi³ hí³ hí³ ca³jun³. Jmí¹ má²lí²sin²
tsú² jáun² hla¹ hí³ ca³ñí¹quion¹³ tsú²
ñí¹ má²tenh³ tsin¹ hñú³. 38 Juú² Jope
jáun² né³ jmí¹ hái³² má²janh² quionh³
juú² Lida ñí¹ jmí¹ cuá³ Pé¹, jáun² jmí¹
ca³lí³ ñí³² tsá² reh² zian² Jope hí³ la³
cuá³ Pé¹ já¹ juú² Lida, jáun² ca³zen³
tsú² gon³ tsáu² hí³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Ma³tsáu¹³ ta³né³² já¹ juú² Jope.

39 Jáun² la³jui³² ngau³ bíh¹ Pé¹ quionh³ tsá² hí³. Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun², tá²chi²¹ ca³ñí¹jan² dí² Pé¹ chí³cuú² ñí¹ rón²¹ hla¹ hí³. Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² ñí¹ rón²¹ hla¹ né³, ca³cuú² ca³ngih³² la³jín³² tsá²mi³ hnái³ jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² cu³héin¹ Pé¹, hi³ ca³la³ hi³ ho² hi³ jngih² ca³híeh³ Pé¹ la³jí³² ñí¹ hmih³² hi³ ca³jmú³ hla¹ hí³ jmí¹ zian². 40 Jmí¹ jáun² né³ ca³huen³ Pé¹ tí³ cheih³² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³, jáun² ca³di³jñí³² hnga² hi³ ca³liéinh³² Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien³² dí² hla¹ hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá².

—Tabita, ¡náu²!

Hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³tau^h hla¹ hí³ ñí¹. Jmí¹ ca³jien³² tsú² jáun² Pé¹ né³, ca³jmú³ cuá¹tón²¹ ñí¹ jen³. 41 Jáun² ca³zanh³ Pé¹ cuo² Tabita hi³ ca³zion³ dí². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³teh³ tsú² siáh³ tsá² má²joh¹ Dió³² jí³ tsá²mi³ hnái³ hí³, jáun² ca³hien³ tsú² Tabita ñí¹ con² tsá² hí³ hi³ má²ca³jenh¹³. 42 Jáun² la³jín³² tsá² zian² juú² Jope ca³lí³ ñí³² hi³ lí³ la³ jáun², jmí¹ jáun² juóun³² tsáu² ca³tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². 43 Hi³ jáun² ué³ jmái¹ bíh¹ ca³cuá³ Pé¹ já¹ juú² jáun² hñú¹³ tsá² jmái² Sí¹mu²¹, tsá² má²chú³² láu².

10

Pé¹ liéinh³² Cornelio

1 Jáun² né³, já¹ juú² Cesarea jmí¹ zian² jan² tsá²ñuh² tsá² jmái² Cornelio, tsá² jmí¹ lín³ hliáu³ tsá² chín¹ cu³ nió³ hi³ téh²³ tsú² Italiano, cu³ nió³ jáun² tín³ hña³láun³ hliáu³. 2 Tsá²ñuh² hí³ jmí¹ má²má²tí³² ñí¹ con² Dió³² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ jáun² tsá² *judíos, hi³ jmí¹ má²zian² hi³ ca³tin¹ Dió³², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³. Ja³bí¹ ca³ma³hon³ tsú² tsá² judíos tia³mii² hliáu³ quie³; hi³ jmí¹ má²liéinh³² tsú² siáh³ Dió³² la³jí³² jmái¹. 3 Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ cun³ la³ nio¹ hñí³² tí³ ca³hláu³ ca³jnia³ jan² tsá²cuú²

tsá²ta³ Dió³² jéinh³² tsú², hi³ hi³ ñéih³ ñí¹ jmí¹ cuá³ tsú², hi³ ca³juáh³:

—¡Cornelio!

4 Jmí¹ ca³jien³² tsú² jáun² tsá² hí³ né³, ta³ má²juénh² lín³² bíh¹ tsú² ca³juáh³:

—¿He³ jmí¹ hnáu^h hnú² tí³²?

Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³juáh³:

—Má²ca³nái³² bíh¹ Dió³² jái¹³ hi³ lienh¹ hnú², hi³ má²cuá¹nióh²¹ siáh³ Dió³² cu³lí²¹ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ má²ca³ma³hon¹ hnú² tsá² tia³mii². 5 Jáun² né³, zen² tsáu² ca³la³ tí³ juú² Jope hi³ tsa³tieh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹. 6 [Jáun² Pé¹ hí³ záí³² he³ hniáu^h jmúh¹³ hnú².] Ja³bí¹ Sí¹mu²¹ jmái² tsá² hñú¹³ ñí¹ cuá³ tsú², tsá² hí³ má²chú³² láu²; hñú¹³ tsá² hí³ né³ zeh² ñí¹ lí³ can³² jmí²miih²¹.

7 Jmí¹ má²ngah³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² má²lí²juónh³ tsú² hí³ quionh³ né³, ca³teh³ tsú² gon³ tsá² quian²¹, cónh³í¹ jan² hliáu³ tsá² má²zian² hi³ ca³tin¹ Dió³² siáh³, tsá² cuá¹chan¹ hi³ tiú² niuh²³ tsú² má²ta²¹. 8 Tsá² hí³ ca³záih³ tsú² la³jí³² hi³ má²lí²jíe³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³zen³ dí² tí³ já¹ juú² Jope.

9 Jmí¹ cá¹jnia²¹ jáun², tá¹la³ jmí¹ hí¹tiáunh¹ tsá² hí³ jui³² hi³ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ já¹ juú² Jope, míh¹ tiá² cun³ chí³hiú² jmí¹ ca³uú³ Pé¹ tsáih³ hñú³ hi³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³².

10 Jmí¹ má²ñí¹cuóunh²¹ lín³² bíh¹ tsú²; jáun² tá¹la³ jmí¹ ná¹má²chú³² tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² né³, zia³² cáun² hi³ ca³jnia³ jéinh³² tsú² cu³diá²jan²,

11 hi³ ca³jíe³ tsú² hi³ má²há²na²¹ hñú³mi³cuú² hi³ cuá¹so²³ cáun² hmih³² pa²¹ hi³ ná¹quiein²¹ tá¹ quiún³ cuoh¹, hi³ cuá¹so²³ la³ tí³ hué³². 12 Hñú³ hmih³² jáun² né³ jmí¹ tiáunh¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, jáh³ hláinh¹ jí³ jáh³ tsi²¹ pí¹³ ní² siáh³.

13 Jmí¹ jáun² ca³nái³² tsú² cáun² jái¹³ hi³ ñí¹ juah²¹ tsáu² la³ lá²:

—Náu² Pé¹, jngih³² jáh³ ní² cunh³².

14 Tí³la³ Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Ján¹han²¹ Ti³², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²cá²cún^{h32} jná¹³ jáh³ hláih¹ jáh³ hon² la³ ní², jáh³ tiá² jin².

15 Jáun² mah¹ jáun² né³ ñí¹ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Li³ua³ cáun² hi³ má²ca³ma³ji² Dió³² tiú²uú² hniáuh³² yáh³ juáh¹³ hnú² hi³ hlah³.

16 Hnaih³² jéin³² li³ la³ jáun², jmí¹ li²¹ jáun² ca³zauh² siáh³ hmih³² jáun² hñu³mi³cuú².

17 Hi³ jáun² tá¹la³ cuá¹hnauh² Pé¹ tsí³ hi³ he³ hnió³ juáh³ hi³ má²lí²jé³ tsú² jáun², jáun² tsá² ca³zen³ hí³ Cornelio cua³taunh²¹ ho³hñú¹³ hi³ hnauh² hñú¹³ Sí¹mu²¹, 18 tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ cuá³ jan² tsá² jmái² Sí¹mu²¹ ñí¹ lá², tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹?

19 Hi³ jáun² tá¹la³ jmí¹ cuá¹hnauh² jáun² Pé¹ tsí³ hi³ he³ láih³² la³ jáun² lí²jé³, jáun² Jmí²chí³ Chun¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jiah³, gáun³ tsáu² má²cuá²taunh²¹ hi³ hnauh² hnú². 20 Náu², son², cuá² quiún¹ tsú². Ha³ lí² chá² hliáun³ honh², qui¹ jná¹³ bíh¹ ca³zén³² tsá² hnauh² hnú² ní².

21 Hi³ jáun² Pé¹ ca³son² hi³ ja³ ñí¹ tionh¹ tsá² ca³zen³ hí³ Cornelio, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ bíh¹ tsá² hnauh²³ hnoh², ¿he³ ta²¹ ña³taunh²¹ náh²?

22 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Jnoh¹ jau³ cha¹³ hliáu³ tsá² chín¹ tsá² jmái² Cornelio, jan² tsá² chun¹ tsá² má²má²tí³² ñí¹con² Dió³², ja³bí¹ tsá² judíos má²ná¹lín²³ hi³ chú³² tsí³ tsá² hí³. Qui¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³juáh³ ñí¹con² tsú² hi³ hniáuh³² zen³ tsú² tsá² ja³tié² hnú² hi³ jáun² ne³ tsú² jái¹³ hi³ juoh¹ hnú².

23 Jáun² Pé¹ ca³teh³ tsá² hí³ tí³ ñéih³ hi³ ca³cuéh³ dí² cú² nie² hñú³. Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ ngau³ dí² quionh³ tsá² hí³, ja³bí¹ ca³ñí¹táunh¹ siáh³ ma³ jan² tsá² reh² tsá² zian² juú² Jope jáun² quionh³ Pé¹.

24 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² siáh³ ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Cesarea

ñí¹ cuá¹jaun² Cornelio. Hí³ né³ jmí¹ má²lí²ngih³ jún¹ rainh²¹ hñú¹³ jí³ há²mei²¹ quioh²¹ ní² siáh³. 25 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Pé¹ ho³hñú¹³ quioh²¹ Cornelio né³, ca³di³jñí³² Cornelio ta³ ñí¹ Pé¹, hi³ jmí¹ hnió³ dí² ma³tsu³ ma³jónh³² Pé¹. 26 Ti³la³ Pé¹ dá² ca³zion³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Náu², qui¹ tsá²mi³cuóun² la³ hnú² bíh¹ jná¹³.

27 Tá¹la³ hí¹juónh²³ tsú² jáun² né³ taunh³ ñéih³; jáun² ñéih³ jáun² ca³jé³ tsú² hi³ ná¹ngih³² juóun³² tsáu². 28 Hi³ jáun² Pé¹ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Má²ñih¹ bí¹ hnoh² hi³ liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos rá¹juáh³ hi³ tiá² hniáuh³² ná¹tson¹ tsá² judíos ja¹ *tsá²cá²jo²¹, ja³bí¹ tiá² hniáuh³² siáh³ tónh³² tsú² hñú¹³ tsú². Ti³la³ Dió³² bíh¹ má²ca³híe³ jná¹³ hi³ tiá² hniáuh³² juah²¹ jná¹³ hi³ tiá² chun¹ ho³ hi³ tiá² jin² li³ua³ jan² tsá²mi³cuóun² rainh²¹ dí². 29 Hi³ jáun² bíh¹ la³jui³² ja³ jná¹³ jmí¹ ca³ñí¹tié² tsú², ha³ tiá² ca³ma³zian¹³ yáh³ jná¹³. Hi³ jáun² né³, hnó³² jná¹³ lí³ ño¹ hi³ he³ ta²¹ ca³tiéh² hnoh².

30 Jáun² Cornelio ca³juáh³:

—Má²quiún³ jmái¹ míh¹ tiá² cun³ la³ nio¹ hni³², la³ cun³ la³ né³² hi³ jmí¹ [cuá¹má²hien²¹ jná¹³ hi³] cuá¹lien¹ ná¹ Dió³² hñu³², jmí¹ jáun² ca³jnia³ jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² zín³ lín³² jéin³² jná¹³. 31 Tsá² hí³ né³ ca³juáh³: “Cornelio, Dió³² má²ca³nái³² jái¹³ hi³ lien¹ hnú², jí³ hi³ má²cuá¹nióh²¹ tsú² siáh³ cu³li²¹ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ má²ca³jmuh³ hnú² ñí¹con² tsá² tia³mii².

32 Jáun² né³, hniáuh³² zen¹³ hnú² tsáu² hi³ tsa³tiéh¹ tsú² Sí¹mu²¹ tsá² jmái² siáh³ Pé¹. Ja³bí¹ Sí¹mu²¹ jmái² siáh³ tsá² hñú¹³ ñí¹ cuá³ tsú², tsá² hí³ má²chú³² láu², tsá² hí³ zeh² hñú¹³ can³² jmí²mih²¹. [Ñí¹ má¹cuán² tsú² ñí¹ lá² liéh³² tsú² hnú²]. 33 Hi³ jáun² la³jui³² ca³té³ jná¹³ hnú², hénh³ ma³ chú³² má²cuán² hnú² ñí¹ lá². Jáun² né³, ta³né³² má²tiauh² dí² ñí¹ hó²¹ñí¹

Dió³², hi³ jáun² ta³né³² hnáu² jnoh¹ náí¹³ la³jí³² jáí¹³ hi³ ca³zái³ hnú² Ti³² Juo¹³ dí² hi³ ca³ta¹ jnoh¹.

Pé¹ hleh³² jáí¹³ quioh²¹ Dió³² hñú¹³ Cornelio

³⁴ Jáun² Pé¹ ca³ma³liáu³² hleh³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ta³né³² má²ca³ngí¹³ jná¹³ hi³ tson² bíh¹ Dió³² la³ hnio³ cá²re² he² ca³la³ jín³² tsáu². ³⁵ Hi³ lí³ua³ jan² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ la³ hen² Dió³², ní¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², tsá² má²má²tí³² ñí¹con² Dió³². ³⁶ Cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³liéih³² jnoh¹ Dió³², tsá² láí³ jnoh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel, hi³ ca³nga³ Dió³² jáí¹³ hi³ cun³quionh³ hnga² Jesús hi³ bíh¹ lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³². Jesús hi³ bíh¹ lín³ Juo¹³ dí² la³ jáí³². ³⁷ Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ lí³ jáun² tá¹ cáun² hué¹³ tsá² judíos, hi³ ca³lí³liau³ juú²co¹ tsá² hín¹³ tí³ Galilea jmí¹ ca³zion³ jáun² hla¹ Juan² jmái² tsáu² hi³ ca³hléh³ jáí¹³ quioh²¹ Dió³². ³⁸ Má²ná¹ñíh¹ náh² siáh³ hi³ Dió³² ca³cuen³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² Jesús Tsá² ja³ juú² Nazaret, hi³ ja³bí¹ la³ jáun² ca³cué³ tsú² siáh³ pí³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ chú³² quioh²¹ tsáu², jí³ hi³ ca³jmah³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tionh² jo³cuo² tsá² hláinh¹, quí¹ jmí¹ zenh² Dió³² quionh³ tsú². ³⁹ Hi³ jnoh¹ né³ láí³ tsá² zih³² jú¹ tson² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús, la³ cun³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² tá¹ cáun² hué¹³ Judea jí³ já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jngih³ tsú² Jesús hi³ ca³ton³ tsú² creí²¹. ⁴⁰ Ti³la³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú² ñí¹ cá²hni² jmái¹ jáun², hi³ ca³cué³ Dió³² jáí¹³ hi³ lí¹³ jien¹ jnoh¹ tsú² siáh³. ⁴¹ Jun³juáh¹³ ca³jien³² la³jín³² tsáu² yáh³, tí³la³ ca³neh²¹ jmáh³la³ jnoh¹ bíh¹ tsá² ca³quianh³ Dió³² ca³la³ cun³ jmí¹tin², hi³ láí³ jnoh¹ tsá² cue³² jú¹ tson², jnoh¹ tsá²

ca³jmú¹³ má³² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú² jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun². ⁴² Jesús hi³ ca³jmú³ héih³² hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² ñí¹con² tsáu², hi³ zih¹³ jnoh¹ siáh³ jú¹ tson² hi³ Dió³² ca³hión³² Jesús hi³ lín¹³ Tsá² ra³tsí³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² jí³ tsá² má²cá²tsan³ ní² siáh³. ⁴³ La³jín³² bíh¹ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² ca³juáh³ hi³ Dió³² chin¹³ tsí³ tsáu¹³ tsáu² ní¹juáh³ tsá² tanh¹³ ta²¹ Jesús.

Hen² tsá²cá²jo²¹ Jmí²chí³ Chun¹

⁴⁴ Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹ cuan³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² la³jín³² tsá² ná¹nái³² hí³ jáí¹³. ⁴⁵ Jáun² tsá² judíos tsá² tanh² ta²¹ Dió³², tsá² ca³ñí¹táunh¹ hí³ quionh³ Pé¹ né³, ca³ja³cáun² lín³² tsí³, quí¹hliá² má²lí²cuen³ Dió³² uá²jai³² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ hí³; ⁴⁶ quí¹hliá² ca³nái³² tsú² hi³ tsá²cá²jo²¹ hí³ má²ná¹hleh³² jú¹jma² siáh³ hi³ má²ná¹má²quien² Dió³². ⁴⁷ Jáun² Pé¹ ca³záih³ tsá² judíos hí³ la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² hnoh² lí¹³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ zón³² tsá² lá² jmái²?, quí¹ tí³la³ má²lí²hen³ bíh¹ tsú² Jmí²chí³ Chun¹ la³jmí¹ má²ca³hen¹³ jnoh¹.

⁴⁸ Jáun² Pé¹ ca³jmú³ héih³² hi³ zón³² tsá² hí³ jmái² hi³ lin¹ hi³ má²hain²¹ tsú² tí³ con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. Hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ tsú² Pé¹ hi³ chú³² cuá³² tun³ hni³² jmái¹ quionh³ dí².

11

Pé¹ cha³² ñí¹con² tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén he³ lánh³ ca³quiúnh³² dí²

¹ Jmí¹jáun² la³jín³² *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² jí³ tsá² reh² hín¹³ tí³ Judea ní² siáh³ ca³lí³ ñí³² hi³ ja³bí¹ *tsá²cá²jo²¹ má²ca³héi³ jáí¹³ quioh²¹ Dió³². ² Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chánh²¹ Pé¹ já¹ juú² Jerusalén né³, jlánh¹ ca³ziu³ ca³hie³ tsá² cu³ nió³ tsá² jlánh¹ ná¹hēh³ chí¹ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsá²cá²jo²¹, ní¹juáh³

tsá² má² má² tí³² ñí¹ con² Dió³². 3 Hi³ ca³ juáh³ la³ lá² ñí¹ con² Pé¹:

—¿He³ láih³² hnú² ca³ ñí¹ lienh¹ tsá² cá² jo²¹, hi³ ca³ ñí¹ cú¹ ñí¹ hính¹³ nú² quiúnh¹?

4 Jáun² Pé¹ ca³ chá³ re² tso² ca³ la³ jí³² hi³ lí³ la³ cun³ jmí¹ la³ ñí¹, hi³ ca³ juáh³:

5 —Tá¹ la³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ já¹ juú² Jope hi³ jmí¹ cuá¹ lienh¹ jná¹³ Dió³², jmí¹ jáun² ca³ jnia³ jéin³² jná¹³ cáun² hi³ jniá³ la³ jmí¹ jniá³ hmih³² pa²¹ hi³ ná¹ quiein²¹ tá¹ quiún³ cuoh¹, hi³ ja³ hñu³ mi³ cuú² hi³ cua³ la³ tí³ ñí¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³. 6 Jmí¹ cá¹ jie²¹ jná¹³ re² hi³ he³ tloh³ tí³ ñeh² hmih³² jáun², jáun² ca³ jien¹ jná¹³ la³ jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, jáh³ ná², jáh³ hláinh¹, jí³ jáh³ tsí²¹ pí¹³ ní² siáh³.

7 Hi³ jáun² ca³ ná³² jná¹³ cáun² já¹ hi³ ñí¹ ca³ juáh³ tsú²: “Náu² Pé¹, jngih³² jáh³ ní², cunh³²”. 8 Tí³ la³ jná¹³ né³ ca³ ngái³²: “Já¹ han²¹ Tí³², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má² ca³ cúnh³² jná¹³ jáh³ hláih¹ jáh³ hon² la³ ní², jáh³ tiá² jin²”. 9 Jáun² chí³ cuú² ñí¹ ca³ hléh³ siáh³ cónh³ hi³ ñí¹ ca³ juáh³: “Lí³ ua³ cáun² hi³ má² ca³ ma³ jí² Dió³², tiú² uú² hniáuh³² yáh³ juáh¹³ hnú² hi³ hláih³ bíh¹”. 10 Hnaih³² jéin³² lí³ la³ jáun²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ zauh² siáh³ hñu³ mi³ cuú² ca³ la³ jí³² hi³ jáun². 11 La³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ cha³ táunh¹ gáun³ tsá² ñuh² ñí¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³ hi³ hnauh² dí² jná¹³, tsá² zéin¹ tsá² zian² juú² Cesarea bíh¹ tsá² hí³. 12 Jáun² Jmí² chí³ Chun¹ ca³ jmú³ héih³² hi³ ñe¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³, hi³ ca³ juáh³: “Ha³ lí² chá² hliáun³ ñéih³ honh²”, Ja³ bí¹ ñí¹ táunh¹ siáh³ tán¹ jñéi³ tsá² reh² dí² lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ tauh²¹ jnoh¹ hñú¹³ jan² tsá² ñuh². 13 Jáun² tsá² ñuh² hí³ né³ ca³ chá³ ñí¹ con² jnoh¹ hi³ la³ ca³ jnia³ jéinh³² tsú² jan² tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² ñéih³ hñú¹³, hi³ dí¹ juáh²³ la³ lá²: “Zen² tsáu² tí³ já¹ juú² Jope, cuí¹ cha³ tieh¹ tsú² Sí¹ mu²¹ tsá² téh²³ tsú² siáh³ Pé¹,

14 hi³ jáun² tsá² hí³ já³² hi³ ja³ juah²¹

he³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³ hnú² quiúnh¹ nú² ca³ la³ jín³² tsá² hñuh³²”. 15 Jmí¹ ca³ ma³ liau²¹ jná¹³ hi³ ca³ hléh³ ñí¹ con² tsú², jmí¹ jáun² cuan³ Jmí² chí³ Chun¹ ñí¹ con² tsú² la³ jmí¹ cuan¹ ñí¹ con² jnoh¹ jmí¹ tin². 16 Jmí¹ jáun² tsau³ tsin³² jná¹³ hi³ ca³ juáh³ Tí³² Juo¹³ dí² la³ lá²: “Tson² bíh¹ Juan² ca³ zion³ tsáu² jmái² cun³ quionh³ jmí² jma³, tí³ la³ hnoh² dá² zón³² náh² jmái² cun³ quionh³ Jmí² chí³ Chun¹ bíh¹”. 17 Né³² né³, ní¹ juáh³ hnga² Dió³² la³ má² lí² cuen³ Jmí² chí³ Chun¹ ñí¹ con² tsá² hí³ la³ jmí¹ ca³ cuen³ tsú² uá² jai³² ñí¹ con² jnoh¹ jmí¹ ca³ chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ ñí¹ con² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² jná¹³ hi³ jáun² sa³ jná¹³ yáh³ tiá² cue¹ Dió³² já¹³?

18 Hi³ jáun² jmí¹ ca³ ná³² tsá² reh² hí³ já¹³ ní² né³, ca³ tiánh³ tie³, hi³ ca³ ma³ quien² dí² Dió³², hi³ ca³ juáh³:

—Né³² né³, ta³ né³² má² lin¹ bíh¹ hi³ Dió³² la³ cue³² já¹³ hi³ tí¹ jeinh²¹ jmí¹ tsí³ tsá² cá² jo²¹ uá² jai³², hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹ hi³ nio².

Tsá² má² lín³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía

19 Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³ jngih³ tsú² jáun² Tié³, ca³ jmú³ tsú² siáh³ hian² tsí³ ñí¹ con² tsá² reh² dí² ñí¹ hná¹ jáun². Jmí¹ jáun² ca³ háin³² ca³ lá² tsá² reh² ma³ quin³², ma³ jan² já¹ taunh²¹ tí³ hué³² Fenicia, ma³ jan² já¹ taunh²¹ tí³ hué³² Chipre, hi³ ma³ jan² né³ já¹ taunh²¹ tí³ juú² Antioquía. Juú² ñí¹ ca³ cha³ táunh¹ jáun² bíh¹ tsú² ca³ hléh³ siáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo, tí³ la³ ca³ hléh³ tsú² ñí¹ con² jmáh³ la³ tsá² *judíos bíh¹ má¹ ná¹. 20 Tí³ la³ ma³ jan² tsá² reh² hí³, tsá² hué³² Chipre jí³ tsá² juú² Cirene, jmí¹ ca³ cha³ táunh¹ já¹ juú² Antioquía ca³ liéinh³² jí³ tsá² cá² jo²¹ zian² ñí¹ jáun², hi³ ca³ hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². 21 Tí³² Juo¹³ dí² hí³ jlánh¹ ca³ cué³ pí³ ñí¹ con² tsá² hí³, hi³ jáun²

jlánh¹ juóun³² tsáu² ca³za³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³tanh² ta²¹ Ti³² Juo¹³ dí².

22 Jmí¹ ca³li³ ñi³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² já¹ juú² Jerusalén hi³ má²li³² la³ jáun² ñi¹ jáun², jáun² ca³zen³ tsú² Bernabé la³ tí³ já¹ juú² Antioquía jáun². 23 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Bernabé ñi¹ jáun² né³, ca³jé³ hi³ Dió³² má²ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ ñi¹con² tsá² hí³, hí³ jáun² jlánh¹ ca³li³ tsah³ tsú² jmí¹ ca³jé³. Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá²hí³ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tán¹ tsí³ hi³ tanh¹³ ta²¹ Ti³² Juo¹³ dí².

24 Bernabé hi³ bí¹ jlánh¹ jmí¹ chu²¹ tsí³, jan² tsá² má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, tsá² má²taunh³² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³; la³ jáun² bíh¹ ca³juóun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Ti³² Juo¹³ dí².

25 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, ja³bí¹ Bernabé ngau³ la³ tí³ juú² Tarso hi³ ca³ñi¹hniah² Saulo. 26 Jmí¹ tsanh²¹ tsú² jáun² Saulo né³, ca³jan³ dí² tí³ já¹ juú² Antioquía; ñi¹ jáun² ca³ñi¹tiánh² tsú² tá¹ cú² mií² quionh³ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³², jáun² ñi¹ jáun² ca³ma³tin² tsú² juóun³² lín³² tsáu². Tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Ti³² Juo¹³ dí² ñi¹ jáun² bíh¹ tsá² la³ñi¹ hi³ ca³quian³ tsú² jmái² “tsá² má²lán¹³ Cristo”.

27 Jmái¹ jáun² ca³huén² ma³ jan² *tí³² jē¹ Dió³² já¹ juú² Jerusalén hi³ ja³taunh²¹ la³ tí³ juú² Antioquía. 28 Jan² tsá² hí³ tsá² jmái² Ágabo ca³náu² ja¹ tsá² reh² hi³ ca³hléh³ já¹³ hi³ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hí³ ca³juáh³:

—Chau²¹ jmái¹ hi³ li³ zia³² ho³cuóun³ tá¹ cáun² hué³² lá².

Hí³ jáun² já¹³ jáun² né³ ca³li³tí³ jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Claudio *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹. 29 Jáun² tsá² má²hain²¹ tí³ con² Ti³² Juo¹³ dí² zian² já¹ juú² Antioquía ca³lín¹³ hí³ ma³hon³ ca³lá² quie³ tsá² reh² tsá² hín¹³ tí³ Judea, ha³ cónh³ quienh² cué³² bíh¹ tsú² ca³cuéh³ tsá² hí³. 30 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsá² hí³ hi³ ca³zen³ quie³ ñi¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñi¹

cuáh³². Bernabé ca³ñi¹can³² quie³ jáun² quionh³ Saulo.

12

Jngih³ tsú² Jacobo; hi³ jnái³² tsú² siáh³ Pé¹ hñu³mi¹ñi²

1 Ja³bí¹ jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² re²¹ Herodes hi³ ca³jmú³ hian² tsí³ ñi¹con² ma³ jan² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³². 2 Jáun² re²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hí³ jngih³ tsú² Jacobo, tsá² má²ján³ rainh²¹ Juan², hí³ jmu³ tsú² cu³ ngá¹³ mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ lá¹ Jacobo. 3 Jmí¹ ca³jé³ tsú² hí³ jlánh¹ tsah³ tsá² *judíos hi³ jun³ Jacobo, jáun² Pé¹ siáh³ ca³ma³tson¹³ tsú². Jmí¹jáun² jmu² tsá² judíos jmái¹ quioh²¹, hí³ cúh² tsú² *hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan². 4 Jmí¹ má²lí²zianh³ tsú² jáun² Pé¹, ca³tanh² tsú² hñu³mi¹ñi², hí³ ca³chan³ tsú² jo³cuo² quiún³ nió³ hliáu³; hí³ ma³ quin³² ma³ cun³ nió³ hliáu³ hí³ né³, ná¹lí³ ma³ quiun³ hliáu³, hí³ jmu³ hua³hí¹³ Pé¹ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ jáun². Jmí¹ hnió³ tsú² tsa³zinh² Pé¹ ja¹ tsá² juú² ní¹ má¹cuoh³² jáun² *Jmí¹hien¹. 5 Ti³la³ tá¹la³ cuá¹jnai³² jáun² Pé¹ hñu³mi¹ñi² né³, tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ca³liéinh³² Dió³² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³tin¹ tsú².

Dió³² líón³² Pé¹ hñu³mi¹ñi²

6 Ta³hua² jáun², ta³ ñeh² bíh¹ hí³ zinh³ re²¹ Herodes Pé¹ ja¹ tsá² juú², Pé¹ jmí¹ rá²cuóun¹ ja¹ quioh²¹ gon³ hliáu³. Tá¹ gon³ hliáu³ hí³ jmí¹ ná¹hmá²³ cá²den¹ná¹ cuo² quionh³ Pé¹, ja³bí¹ tí³ la³ cheih³² ñi¹ jmí¹ cuá¹hún¹ jáun² Pé¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ cu³ nió³ hliáu³ hí³ jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³. 7 Cu³diá²jan² jmí¹ cá¹jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³zen³ Dió³² ñi¹con² Pé¹, jmí¹jáun² tái³ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³ hñu³mi¹ñi². Jáun² tsá² hí³ ca³hliéih³ cuo² cu³héin¹ Pé¹ hí³ ca³záih³ dí² Pé¹.

—iTiá³jui³² náu²!

Jmí¹jáun² cáun² lí¹ ca³záih³ hmóu³² bíh¹ cá²den¹ná¹ cuo² Pé¹. 8 Jáun²

ca³juáh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² la³ lá²:

—iTiá³juí³² hñeh³ láu² quián¹³ hi³ tiáuh¹ siáh³ láu² tanh¹!

Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—iQuih³² hmih³² cháu³ cuo² quián¹³, ña³² cu³hna³² jná¹³!

9 Jáun² ngau³ bíh¹ Pé¹ cu³hna²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², ta³ tiá² re² ñi³² tsú² hí¹ tson² hí¹ tiá² tson² dá² la³ cun³ hi³ lí²³ jáun², ja¹ cáun² hi³ lí¹ rá¹qui³² bíh¹ tsú² jmí¹ lín²³. 10 Ca³nga² bíh¹ tsú² ñí¹ la³ñí¹ jnai²¹ ñí¹ tionh¹ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³, ja³bí¹ ca³nga² bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹ má²tun³ jnai²¹. Jmí¹ ca³ta³tonh¹ tsú² jáun² ñí¹ má²lí³ ho³jní¹³ cheih³² hñu³mí¹ñí², jáun² lí¹ cá¹niá³ hnga² bíh¹ ho³jní¹³ jáun². Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² ñí¹ jáun² né³, cáun² ja¹ hñú³ bíh¹ ca³ñi³táunh¹ tsú² cu³tsa³², jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³².

11 Jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³tsin² Pé¹, hi³ jáun² ca³juáh³:

—Ta³né³² má²ño¹ jná¹³ hi³ Ti³² Juóu³² bíh¹ jná¹³ lí²zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ lí²liáu³² jná¹³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ jmí¹ hnió³ Herodes jmu³ ñí¹con² jná¹³ quionh³ tsá² judíos.

12 Jmí¹ má²ca³lí³tsin² tsú² jáun² re² né³, ngau³ la³ ti³ hñú¹³ Má²rei³ mí¹ziú¹³ Juan² tsá² téh²³ tsú² siáh³ Marcos; ñí¹ jáun² jmí¹ ná¹ngih³² juóun³² lín³² tsá² jmí¹ ná¹liéinh³² Dió³². 13 Jáun² ñí¹ca³póh³ tsú² cuo² jnai²¹ hñú³, jmí¹jáun² ngau³ jan² mí¹míh¹ jmái² Rode hi³ ca³ñí¹jie¹³ ní¹juáh³ hin² póh²³ cuo². 14 Jmí¹ ca³lí³ cuoh² mí¹míh¹ hí³ ho³ Pé¹, tiá² la³juí³ ca³nia³ yáh³ hñú³, ti³ ñéih³ bíh¹ ti³ ngah³ hi³ má²hiún² lín³² tsí³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ hi³ Pé¹ bíh¹ la³ má²zenh² ho³hñú¹³. 15 Jáun² tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³záih³ mí¹míh¹ la³ lá²:

—jJá¹ tiá² ngo² nú²!

Ti³la³ mí¹míh¹ hí³ ca³ma³tson² lín³² bíh¹ jái¹³ quioh²¹ hi³ tson² bíh¹ Pé¹

zenh². Ti³la³ tsá² hí³ dá² la³ má²juáh³ jáun² bíh¹:

—Jun³juáh¹³ Pé¹ yáh³ ni³², tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zenh² cha¹³ bíh¹ tsú² ni³².

16 Ti³la³ la³ má²dí¹póh²³ jáun² bíh¹ Pé¹ cuo² jnai²¹ hñú³. Jmí¹ ca³nia³ tsú² jáun² hñú³ né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² jmí¹ ca³jien³² Pé¹. 17 Jáun² Pé¹ ca³jmú³ lín¹ quionh³ cuo² hi³ tiánh³ tsú² ta³máih³. Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ ha³ lánh³ má²lí²jmú³ Ti³² Juo¹³ hi³ má²lí²che² hñu³mí¹ñí². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Zéih³ tiá³ náh² Jacobo jí³ la³jín³² tsá² reh² hi³ la³ ní² bíh¹ ca³liáu³ jná¹³.

Jáun² Pé¹ ngau³ siáh³ cáun² ñí¹ siáh³.

18 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² jlánh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ hliáu³, hi³ ca³juáh³:

—¿Né² dá² Pé¹?

19 Jáun² re²¹ Herodes hí³ ca³zen³ siáh³ hliáu³ hi³ tsa³hniah² Pé¹, ti³la³ tiá² ca³tsanh²¹ yáh³ tsú² Pé¹. Jmí¹jáun² ca³ngái³ re²¹ ñí¹con² hliáu³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Pé¹ he³ láih³² sa³ la³ ca³liáu³ tsú²; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ cu³tsa³² ma³tsan² tsú² cú²jueh³² hliáu³ hi³. Jmí¹jáun² cua³han³ re²¹ Herodes hué¹³ Judea ñí¹ jmí¹ cuá³, hi³ ngau³ hi³ já¹cuá² cu³tiá³ já¹ juú² Cesarea.

Jmí¹ jun¹ re²¹ Herodes

20 Hi³ jáun² né³, re²¹ Herodes hí³ jlánh¹ jmí¹ ná¹háun³ quionh³ tsá² juú² Tiro jí³ Sidón. Ti³la³ tsá² zian² tá¹ tun³ juú² jáun² né³ ca³jmú³ cá²hon³ hi³ tsa³táunh¹ já¹ juú² Cesarea hi³ tsa³ma³tsan² hniéi² quioh²¹ quionh³ re²¹ hí³. La³ñí¹ tín² ca³juónh³ tsú² re² quionh³ Blasto bíh¹, jan² tsá² quien² lín³², tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹ hí³. Jáun² Blasto hí³ ca³mí³ ñí¹con² re²¹ hi³ ma³tsan² cú²jueh³² hniéi², qui¹hliá² hi³ hnió³ tsá² juú² jáun² hi³ ja³lia³² má³² hi³ zia³² hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² re²¹ hí³. 21 Jáun² Herodes hí³ ca³tón³ cáun² jmái¹ hi³ lí¹³ ja³táunh¹ tsá² hí³. Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ jáun² né³ cua³taunh²¹

tsá² hí³, jáun² ca³quih³ re²¹ hí³ hmih³² la³ cun³ hí³ qui³ quih³² jan² tsá² ho² ta²¹, jáun² ja³ hí³ ca³cuá³ ñí¹ hmá²si¹ quioh²¹ hí³ ca³hléh³. 22 Jmí¹ ca³nái³² tsú² jáun² jái¹³ hí³ cuá¹hle³² re²¹, ca³ti³ ca³hóh³² la³jín³² hí³ ca³juáh³:

—¡Ho³ dió³² bíh¹ ní³² ná¹nái³² jnoh¹, jun³juáh¹³ ho³ tsáu² yáh³!

23 La³ cun³ jmí¹jáun² né³ ca³li³ tsáun¹ Herodes hí³ hí³ ca³jmú³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³zen³ Ti³² Juo¹³ dí², qui¹ hnga² re²¹ hí³ tiá² ca³ma³quien² Dió³². Hi³ jáun² ca³jau³ jáh¹ bíh¹ tsú² hí³ jun³.

24 Tá¹la³ jáun² né³, ti³ li³mí¹ ñí¹ hliáun³ ca³ja³cuóun² bíh¹ ta²¹ quioh²¹ Dió³², qui¹ ti³ hlá² ti³ ní² bíh¹ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³².

25 Jmí¹ ca³li³tín³ Bernabé má²ta²¹ quioh²¹ quionh³ Saulo já¹ juú² Jerusalén, ja³tanh²¹ siáh³ ti³ já¹ juú² Antioquía. Jmí¹jáun² ca³jan³ tsú² Juan² tsá² téh²³ tsú² hí³ siáh³ Marcos.

13

Bernabé quionh³ Saulo má²liáu³² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, ja¹ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía jmí¹ ná¹tso¹ ma³ jan² *ti³² jē¹ Dió³² jī³ ti³² tsá² má²ta² jái¹³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. Tsá² hí³ jmí¹ jmái²: Bernabé, Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² siáh³ Liáh², Lucio tsá² juú² Cirene, Saulo, jī³ la³ má²quionh³ Manaén, jan² tsá² cá²cuon³ cu³tsa³² quionh³ Herodes tsá² lín³ ta²¹ ñí¹con² tsá² hín¹³ ti³ Galilea. 2 Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ tá¹la³ jmí¹ ná¹má²cú² má²hain³² tsú² Ti³² Juo¹³ dí² hí³ ná¹má²hien²¹, jmí¹jáun² ca³hléh³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ ca³juáh³:

—Cánh³ chan²¹ Bernabé ní² quionh³ Saulo hí³ ca³tin¹ jná¹³, qui¹ zia³² ta²¹ quion²¹ jná¹³ hí³ hniáuh³² jmu³ tsú².

3 Jáun² jmí¹ má²lí²liéinh³² tsú² Dió³² jī³ hí³ má²lí²ma³hien²¹ tsú² siáh³,

jmí¹jáun² ca³ra³tsi³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² gon³ hí³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² dí² jái¹³.

Ti³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² hleh³² jú¹ chú³² hué³² Chipre

4 Jmí¹jáun² ca³zen³ Jmí²chí³ Chun¹ Bernabé jī³ Saulo ti³ ñí¹ uóunh³, jáun² ja³taunh²¹ tsú² ti³ juú² Seleucia, ñí¹ jáun² ca³taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hí³ ca³tinh³ tsú² hué³² Chipre nio² chu³ jmái². 5 La³ cun³ jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² jáun² hué³² Chipre, jáun² juú² Salamina ca³ma³liáu³² tsú² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. Ja³bí¹ ñé¹ Juan² quionh³ tsá² hí³ hí³ má²hon³ dí² tsá² hí³.

6 Jmí¹ ca³nga² tsú² tá¹ cáun² hué³² Chipre, jáun² ca³cha³taunh¹ juú² Pafos. Ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² jan² tsá² judío tsá² hláinh¹ jmái² Barjesús. Tsá² hí³ né³ jmí¹ má²can² tsáu² hí³ juáh³ hí³ lín³ ti³² jē¹ Dió³². 7 Tsá² hláinh¹ hí³ jmí¹ má²hon³ tsá² ho² ta²¹ tsá² jmái² Sergio Paulo, jan² tsá² jlánh¹ zian² tsí³. Tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³teh³ Bernabé quionh³ Saulo, qui¹hliá² ca³li³hnió³ tsú² ne³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². 8 Ti³la³ tsá² hláinh¹ hí³ né³ ca³qui³ ca³jna³ ñí¹con² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hí³ hleh³² Bernabé quionh³ Saulo, qui¹hliá² tiá² jmí¹ hnió³ tsú² hí³ tsá² ho² ta²¹ hí³ tónh³² ta²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³². Tsá² hláinh¹ hí³ jmí¹ jmái² siáh³ Elimas cun³quionh³ jú¹ *griego. 9 Hi³ jáun² Saulo, tsá² jmái² hí³ siáh³ Po¹, hí³ ca³jie³ ca³la³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tsá² hláinh¹ hí³, ca³la³ hí³ canh² lín³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

10 —¡Hnú² dá² jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹, jan² tsa³jái¹³ jon² tsá² hláinh¹ bíh¹ hnú², hí³ hon² nú² la³jí³² hí³ chu²¹! ¿He³ láih³² jlánh¹ chí¹ñí¹ jmuh³² nú² rá¹pí² rá¹tsáih²³ juí³² quioh²¹ Dió³²? 11 Ta³né³² né³, Ti³² Juo¹³ jnoh¹ ma³tsau¹³ hnú² hí³ lí¹³ ten³ nú², ué³ bíh¹ tiú²uú² jái¹³ hian³ hnú² hí³ jieh²¹ joh¹ hiú².

La³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³tái³ ñí¹ tsú² hi³ ta³zanh¹ já¹niéi². Jmí¹ jáun² ca³hnah² tsú² jan² tsá² zánh³ cuo² hi³ jáu³². 12 Jmí¹ ca³jié³ tsá² ho² ta²¹ hi³ lí³ la³ jáun² né³, ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³², qui¹hliá² ca³ja³cáun² tsí³ tsú² hi³ jlánh¹ pin³ jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

Po¹ tsó³² juú² Antioquía nio² hué³² Pisidia quionh³ Bernabé

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³taunh³ siáh³ Po¹ quionh³ tsá² quionh³ cáun² mu² pa²¹ juú² Pafos jáun², hi³ ja³taunh²¹ tí³ ñí¹ nio¹ juú² Perge hué³² Panfilia. Tí³la³ Juan² má¹ná¹, ca³jính³² bíh¹ ñí¹ jáun² hi³ ngah³ tí³ já¹ juú² Jerusalén. 14 Jáun² gon³ bíh¹ jéi³² tsá² hí³ ca³huén² ñí¹ jáun² hi³ já¹taunh²¹ siáh³ tí³ ñí¹ nio¹ juú² Antioquía hué³² Pisidia. Jmáí¹ hi³ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun², cáun² *jmáí¹ nio² tie³ bíh¹, hi³ jáun² Po¹ jí³ Bernabé ca³ñí¹taunh¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos; jáun² jmí¹ taunh²¹ tsú² ñéih³, ca³tiánh³ ñí¹ hmá². 15 Jmí¹ má²lí²hi³² tsáú² jái¹³ tío³ ñí¹ Sí² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, jí³ jái¹³ hi³ tío³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lín³ tí³² jē¹ Dió³² ní², jáun² tsá² chín¹ cuáh³² jáun² ca³záih³ Po¹ jí³ Bernabé la³ lá²:

—Hnoh² reh², ní¹juáh³ zia³² cáun² jái¹³ hi³ ma³hau³ hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ dí² hi³ hnáuh² hnoh² juáh¹³ ñí¹con² jnoh¹, ta³né³² má²lí¹³ juáh¹³ hnoh².

16 Jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh², ca³háí³² cuo² hi³ ca³jmú³ lín¹ hi³ tiánh³² tsú² ta³máih³, jáun² ca³juáh³:

—Hnoh² tsá² ziaún² dí² hué³² *Israel jí³ tsá² cá²jo²¹ tsá² má²ma³tih²¹ náh² ñí¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ jnoh¹ tsá² judíos, sá¹nié² náh². 17 Dió³² Juo¹³ tsá² Israel ca³quianh³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmí¹tin², hi³ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³juóun³ lín³² tsá² Israel tá¹la³ jmí¹ tionh¹ tsú² hué¹³ tsá² Egipto. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³huen³ tsú² tsá² Israel hué³² jáun² cun³quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³²

quioh²¹. 18 Hi³ jmí¹ ca³huen³ Dió³² tsá² hí³ hué³² jáun² né³, jmí¹ jáun² ca³ma³juenh² lín³² bíh¹ tsú² tsí³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ tán¹ tun³ló³² mií² hi³ ca³ñí³táunh¹ tsú² jáun² cuá¹ quiéin². 19 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ma³tsan² Dió³² tsá² quiau³ nió³ juo³ tsá² jma² hi³ qui³ jmí¹ tionh¹ hué³² Canaán. Hi³ jáun² hué³² jáun² né³ ca³cué³ Dió³² quioh²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². 20 Cun³ ñí¹ jí³lí³² hi³ lí³ jáun² né³, ca³chó³² quiún³ nio² hña³láu³ tsí²¹ tu³la³quia³ mií².

”Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ Dió³² héih³² ñí¹con² tsá² Israel cun³quionh³ tsá² ca³lín³ jue²¹, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ ca³lí³zian² Sá²mie²¹ hi³ lín³ siáh³ tí³² jē¹ Dió³². 21 Jmí¹ jáun² tsá² Israel ca³mi³ jan² re²¹ ñí¹con² Dió³², jáun² Dió³² ca³cuen³ Saúl jon² Cis hi³ lín¹³ re²¹, jan² tsá² ñí¹ má²cuú¹ má²ñeh¹ quioh²¹ hla¹ Benjamín; jáun² tsá² hí³ ca³lín³ re²¹ tun³ló³² mií² ñí¹con² tsú². 22 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³che² Dió³² hi³ jmí¹ lín³ tsú² re²¹, jáun² Dá²vi²¹ ca³cuen³ siáh³ Dió³² hi³ lín¹³ re²¹ ñí¹con² tsá² Israel. Qui¹ jmí¹ jáun² ca³juáh³ Dió³² la³ lá²: “Né³² má²tsanh²¹ jná¹³ Dá²vi²¹ jon² Isai, jan² tsá² jlánh¹ tí³² tsin³² jná¹³, tsá² hí³ ma³tí³² la³jí³² jái¹³ hi³ juo¹³ jná¹³”. 23 Hi³ jáun² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² hi³ cuen³ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, tsá² líón³² tsá² Israel, hi³ jáun² bíh¹ má²ca³cuen³ Dió³² Jesús. 24 Jáun² né³, tá¹la³ tiá² má²hle³² Jesús jái¹³ quioh²¹ Dió³², hla¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáú² jmáí² bíh¹ ca³hléh³ tín² la³ñí¹ ñí¹con² tsá² Israel tsá²co¹, hi³ ca³záih³ tsú² tsá² hí³ hi³ hniáuh³² tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ jí³ hi³ hniáuh³² zón³² tsú² siáh³ jmáí². 25 Jmí¹ má²ñí¹táuh³ jáun² tá¹³ Juan² hi³ né³, ca³juáh³ la³ lá²: “¿Hin² tsánh² jná¹³ hi³ lín²³ hnoh²? Jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ lín³ Tsá² ná¹hen² honh² náh² hí³. Má²ñí¹chau²¹ bíh¹ jmáí¹ hi³ já³² jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ jná¹³, qui¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lín³ jná¹³ hi³ juáh¹³

hi³ jmí¹ lí³ zai^h21 jná¹³ láu² tsi³² ta³ Tsá² hí³”.

26 ”Hi³ jáun² né³, hnoh² reh², tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹, ji³ hnoh² tsá²cá²jo²¹ tsá² má²ná¹ma³tih²¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ ca³ta¹ la³jái³² bíh¹ dí² jái¹³ hi³ lí¹³ liáun³ tsú² lá².

27 Tsá² juú² Jerusalén ji³ la³jín³² tsá² ná¹chín¹, tiá² ca³lí³tsin² yáh³ hi³ hin² tsánh² Jesús, hi³ jáun² ca³jngih³ bíh¹ tsú². Hi³ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun² né³, ca³ma³tí³² máh³ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² ca³lin³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², la³ cun³ jái¹³ hi³ ná¹hi³² tsú² jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ma³ cun³ jña³ jmái¹, jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³. 28 Jáun² uá¹jinh¹ tiá² ca³choh¹³ tsú² he³ ca³tí²¹ ma³ngí³ tsú² Jesús, tí³la³ ñí¹con² Pilato bíh¹ ca³mí³ tsá² hí³ jái¹³ hi³ jngih³ tsú² Jesús. 29 Jmí¹ má²lí²jmú³ tsú² la³jí³² la³ cun³ rón³² rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² né³, ca³sión³² tsú² hla¹ Jesús tsoh² crei²¹ hi³ ca³ñí¹hón²¹ tsú² hñu³ tá²hláu². 30 Tí³la³ Dió³² má¹ná¹ ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ tsú².

31 Tsá² ca³ñí³táunh¹ hi³ quionh³ Jesús jmí¹tin², ca³la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ tsú² hué¹³ Galilea hi³ ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ tsú² já¹juú² Jerusalén, ñí¹con² tsá² hí³ bíh¹ ca³ma³jnia³² Jesús hliáun³ jéin³² jmí¹ má²ca³jenh¹³, hi³ jáun² tsá² hí³ cue³² jú¹ tson² ta³né³² ñí¹con² la³jái³² dí² tsá² Israel hi³ la³ jáun² lí³.

32 ”Hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ má²ná¹lieh¹ hnoh² jú¹ chú³² ca³tí²¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jmí¹tin² quionh³ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². 33 Ñí¹con² jnoh¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ bíh¹ tsá² hí³ ca³ma³tí³² Dió³² jái¹³ jáun² jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús. La³ ní² bíh¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² Salmos ñí¹ hu²¹ Salmo ñí¹ má²tun³, hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, né³² má²lí²ma³jniau¹³ jná¹³ hnú² hi³ hnú² lín³ Jón³² jná¹³”. 34 Hi³ ca³híe³ siáh³ Dió³² jái¹³ hi³ jenh¹³ Jesús, hi³ jáun² cun³ tiá² lí¹³ sánh³², jáun² zia³² cáun²

ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Cu³tí³ má¹he¹ má¹mieh¹³ bíh¹ jná¹³ hnoh² rón³² la³ cun³ lí³ jú¹ hien¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² quiúnh¹ hla¹ Dá²vi²¹”.

35 Ja³bí¹ zia³² siáh³ cáun² ñí¹ rá¹juáh³ Sí² Salmos la³ lá²: “Jmí¹líh³ bíh¹ tiá² cuéh¹ hnú² jái¹³ hi³ sánh³² Tsá² chun¹ quian²¹ hnú²”.

36 Hi³ jáun² né³, jmí¹ lí²¹ ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ hí³ ñí¹con² tsá² jmí¹ zian² jmí¹jáun², ta²¹ hi³ ca³cué³ jáun² Dió³², jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² la³jmí¹ ca³hón³² dí² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú². Hi³ jáun² uá¹jinh¹ hla¹ Dá²vi²¹ hí³ né³ ca³cánh² bíh¹ jmí¹ lí²¹ jáun², 37 tí³la³ Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² hi³ jenh¹³ má¹ná¹, tiá² ca³cánh² yáh³.

38 Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² hniáuh³² lí³ ñíh¹³ náh² hi³ cun³quionh³ Jesús hí³ bíh¹ zia³² uu³i³tso³, hi³ jáun² jnoh¹ ngái¹ jú¹ chú³² lá². 39 Quí¹ má²hia³jáun¹³ máh³ jmí¹ ná¹hen² honh² hnoh² hi³ lí³ chun¹ náh² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ liei²¹ hi³ hiauh³ jáun² hla¹ Moisés, tí³la³ liei²¹ jáun² né³, tiá² ca³lí³ yáh³ jmu³ la³ jáun².

Tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, lí³ua³ jan² tsá² tanh² ta²¹ Jesús má²tá¹zanh¹ tsú² ta³ ñí¹ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ hi³ tiá² tso³ ren² bíh¹. 40 Jáun² hua³hín¹³ hnoh², quí¹ ní² lí¹ cá¹quiúnh²¹ náh² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lin³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:

41 Hnoh² tsá² lí¹ cáuh²³ cú²nga¹ jú¹ tson², cuí¹ cha³cáun² honh² náh², hi³ má¹lí³² jáun² né³ cuí¹ cha³hín³ náh² siáh³.

Quí¹ tá¹la³ zian² hnoh² ní² jmu¹ jná¹³ cáun² ta²¹ jueh³², ta²¹ jáun² cun³ tiá² ta²¹ táunh¹³ hnoh² hi³ tson²,

uá¹ jáun² la³ jáun² lí³ zian² tsá² ngái³² jái¹³ jáun² ñí¹con² hnoh².

42 Jmí¹ cá¹táuh³ hi³ hleh³² jáun² Po¹, jáun² jmí¹jáun² cua³han³ Po¹ cuáh³² quionh³ Bernabé. Jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² tiáunh¹ cuáh³² jáun² ca³te³

tsú² hi³ ja³taunh¹ dí² siáh³ ñí¹ jña³ jmái¹ hi³ ja³hléh² siáh³ hná¹ jái¹³ jáun². 43 Jmí¹ ca³tsáun³ tsá² tiáunh¹ hí³ cuáh³² né³, juóun³² bíh¹ tsá² judíos jí³ tsá²cá²jo²¹ tsá² má²ca³hín¹³ jē¹ tsá² judíos ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Po¹ quionh³ Bernabé. Jáun² Po¹ jí³ Bernabé ca³záih³ tsá² hí³ hi³ má²hniáuh³² ñí³taunh¹ tsú² cáun² he² ñí¹, hí³ tiá² hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³².

44 Jmí¹ la³ má²jña³ jmái¹ jáun² né³, jmái¹ hi³ tianh³² tsú² tie³, jmí¹jáun² ca³ngih³² míh¹ tiá² la³jín³² tsá² juú² jáun² hi³ ca³lí³hnió³ ne³ jái¹³ hi³ ca³tín¹ Tí³² Juo¹³ dí². 45 Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsá² judíos hí³ má²ná¹ngih³² tsá² juóun³² lín³² né³, ca³lí³ uóu³² tsí³, hí³ jáun² ca³qui³ ca³táinh³² dí² Po¹ jái¹³, hí³ ca³tu³ ca³hión³² dí² siáh³. 46 Jmí¹jáun² tí³ jlánh¹ tiá³ ca³niau²¹ bíh¹ tsí³ Po¹ quionh³ Bernabé, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ jmí¹ ca³tín¹ náih¹³ tín² la³ñí¹ jái¹³ lá² quioh²¹ Dió³². Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ chín¹dí¹ hnoh² bíh¹ tiá² hnáuh² náih¹³, tí³ có³² bíh¹ má²lí²chá¹ hnoh² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hí³ ná¹lín²³ hnoh² hi³ tiá² ca³tí²¹ hi³ zian² náh² la³ cun³ jmí¹hi³nio², jáun² cu³tsa³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ bíh¹ cú²jueh³² má²tsá¹hléh¹³ jnoh¹ ta³né³². 47 Quí¹ la³ jáun² bíh¹ héih³² ca³jmú³ Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹con² jnoh¹, hí³ ca³juáh³:

Hnú² bíh¹ ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín¹³ nú² la³jmí¹ lí³ joh¹ sí² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹,

hnú² bíh¹ ca³hiáu³² jná¹³ hi³ ngái¹ nú² jái¹³ ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ he³ lánh³ lí¹³ liáun³ tsú².

48 Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá²cá²jo²¹ jái¹³ ní² né³, jlánh¹ ca³lí³ tsah³ hi³ ca³juáh³:

—He³ ma³ chú³² jái¹³ quioh²¹ Dió³².

Jáun² la³jín³² tsá² má²ca³tín¹ hí³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² ca³taunh³ ta²¹. 49 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹

ca³juóun³ tsá² ca³nái³² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² tá¹ cáun² hué³² jáun². 50 Tí³la³ tsá² judíos jlánh¹ ca³jmú³ hi³ ca³míh³ tsí³ tsá²mi³ tsá² ná¹quien², tsá² jlánh¹ re² má²tí³² cuáh³² quioh²¹, jí³ tsá²ñuh² tsá² ná¹chín¹ juú² jáun² ní², hí³ jáun² ca³jmú³ tsú² hian² tsí³ ñí¹con² Po¹ jí³ Bernabé, ca³la³ ñí¹ ca³huen³ dí² tsá² hí³ hué³² jáun². 51 Jmí¹ ca³huén² tsá² hí³ cheih³² hué³² jáun² né³, ca³juá³ láu² tioh³ ta³ hi³ ca³súh³ tsú² hliáu² hi³ jmí¹ quian²¹, hí³ ca³ma³lí²¹ tsú² hi³ tiú²uú² ca³tín¹ jmu³ zian² hi³ ca³tín¹ tsá² zian² ñí¹ jáun². Jmí¹jáun² ja³taunh²¹ tsú² tí³ juú² Iconio. 52 Tí³la³ tsá² má²tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí² já¹ juú² Antioquía jáun² jlánh¹ jmí¹má²canh² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, jí³ hi³ jlánh¹ jmí¹ má²hiún² tsí³ tsú² siáh³.

14

*Po¹ jí³ Bernabé ja³taunh²¹ juú² Ico-
nio*

1 Jáun² né³, jmí¹ cá¹chó²¹ Po¹ quionh³ Bernabé la³ tí³ já¹ juú² Iconio jáun², jáun² taunh³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² ñí¹ jáun². Ñí¹ jáun² jlánh¹ re² ca³hléh³ tsú² siáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hí³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ca³taunh³ siáh³ ta²¹, tsá² judíos jí³ *tsá²cá²jo²¹ ní². 2 Tí³la³ tsá² judíos tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ né³, ca³ma³can² bíh¹ tsá²cá²jo²¹, hí³ jáun² hlaih³ tioh³ tsí³ tsú² ca³jién³² tsá² reh² dí². 3 Jáun² ué³ bíh¹ ca³hléh³ tá¹ gon³ tsá² hí³ jái¹³ ca³tí²¹ mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² ñí¹ jáun², ca³la³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ tsú². Hí³ jáun² Dió³² ca³ma³tson² jái¹³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³ cun³quionh³ hi³ ca³cuéh³ tsú² tsá² hí³ pí³ hi³ jmu³ hua³jueh³² jí³ lí²¹ ní² siáh³. 4 Jmí¹jáun², ná¹tsoh³ bíh¹ tsá² juú² jáun² lí³, cá² tsáun¹ tsú² ca³hain³² tí³ con² tsá² judíos, tí³la³ ñí¹ cá² tsáun¹ jáun² né³ ca³hain³² tí³ con² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³². 5 Jmí¹jáun² tsá²cá²jo²¹ ca³jmú³ cá²hon³

quionh³ tsá² judíos j³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³, hi³ jmí¹ hnió³ dí² jmúh³² tsá² hí³ hian² tsí³ hi³ qui³ jnah³ dí² quín¹. 6 Ti³la³ jmí¹ ca³li³ ñi³² Po¹ quionh³ Bernabé hi³ hnió³ tsá² hí³ jmu³ la³ jáun² né³, jáun² la³juí³² ca³huén² tsú² hi³ ja³taunh²¹ ti³ hué¹³ Licaonia ñí¹ nio¹ juú² Listra j³ juú² Derbe, hi³ ca³ñí¹ñi³taunh¹ tsú² siáh³ ti³ hlá² ti³ ní² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², 7 hi³ ñí¹hléh² siáh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹ jáun².

Tsá² juú² Listra jnah²³ quín¹ Po¹

8 Já¹ juú² Listra jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá² hliánh²; tsá² hí³ cun³ tiá² jmí¹ lí²³ ngí³², quí¹ má²hliánh² la³ cun³ jmí¹ ca³li³zian² bíh¹ tsú². 9 Tsá² hí³ jmí¹ cuá¹nái³² jái¹³ hi³ hleh³² Po¹, jáun² Po¹ ca³jé³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tsú², hi³ jáun² jmí¹ ca³li³tsin² Po¹ hi³ tsá² hí³ má²hu²¹ cáun² tsí³ hi³ jáun² lí¹³ lan¹³, 10 jáun² ca³hléh³ dí² tiá³ hi³ ca³záih³ tsá² hí³:
—iNáu²!

Jáun² tsá² hí³ la³juí³² ca³náu² ca³la³ hi³ rú² háin²³, hi³ ca³ma³liáu³² hi³ ngí³². 11 Jmí¹ ca³jé³ tsá² juú² hi³ ca³jmú³ Po¹ la³ jáun², jáun² ca³tí² ca³hóh³² tsú² hi³ ca³juáh³:

—iDió³² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsáu² dá² má²cuá²taunh¹ ja¹ ñí¹ tiauh¹ jnoh¹!

12 Jáun² Bernabé ca³teh³ tsú² Zeus dió³² tsá² chín¹, hi³ Po¹ né³ ca³teh³ tsú² Hermes, tsá² ñi³quian²¹ jē¹ dió³², quí¹ Po¹ bíh¹ tsá² ca³hléh³ jái¹³. 13 Cuáh³² quioh²¹ dió³² téh²³ tsú² Zeus jmí¹ zeh¹ ñí¹ má²tau²¹ já¹ juú². Jáun² mí²tsáu² ca³tin¹ dió³² tsá² lán¹ hi³ ca³can³ lí¹³ hi³ lá¹ j³ cuá¹juí² ní² siáh³ ti³ ñí¹ lí³ ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú², hi³ jmí¹ hnió³ tsú² jngih³ jáh³ hi³ ca³tin¹ tsá² gon³ hi³. 14 Ti³la³ jmí¹ ca³li³tsin² Po¹ quionh³ Bernabé hi³ né³bí¹ jngih³ tsú² jáh³ hi³ ca³tin¹ dí², jmí¹ jáun² ca³zen³ tsú² ha¹, hi³ la³juí³² taunh³ ja¹ tsáu² hi³ ca³hóh³² tiá³ hi³ juáh³:

15 —iHnoh² tsá² juú²! ¿He³ láih³² sa³ la³ ní² jmuh³² hnoh²? Já²

tsá²mi³cuóun² tsá² la³ hnoh² bíh¹ jnoh¹. Já² ta²¹ jáun² yáh³ jau³ jnoh¹ hi³ ja³hléh¹³ jnoh¹ jái¹³ hi³ hniáu³² cháh¹³ hnoh² ti³ có³² hi³ tiá² ta²¹ lí³ jmu³ ní², hi³ tí¹ jéinh¹ náh² jmí¹ honh² hi³ tanh¹³ náh² ta²¹ jan² Dió³² Tsá² juú²tsáun², Dió³² Tsá² ca³jmú³ hí³ tá¹ cáun² la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú² j³ la³jí³² hi³ zia³² ní² siáh³. 16 Uá¹jinh¹ la³ jáun², Dió³² cáun² ca³cué³ jái¹³ jmí¹tin² hi³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cáun² lí¹ jmu³ cun³ tin² tsí³, 17 ti³la³ cun³ jáun² ca³ma³li²¹ bíh¹ Dió³² ha³ lánh³ lín³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ jmu² la³ ti³ ta³né³². Quí¹ hí³ bíh¹ Tsá² zen² jmí³, hi³ jáun² lau³² re² hi³ cú² hi³ hính²³ tsáu², hi³ cue³² tsú² siáh³ la³jí³² hi³ lí²³ hi³ lí²hiún² tsí³ tsáu².

18 Ti³la³ uá¹jinh¹ ca³juáh³ Po¹ quionh³ Bernabé la³ ní² né³, cun³ jáun² tion³ cu³ti³ bíh¹ lí¹ lí²¹ hi³ tiá² ca³jngih³ tsá² hí³ jáh³ ñí¹con² tsú².

19 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³ ca³cha³taunh¹ ma³ jan² tsá² judíos ñí¹ jáun², tsá² zian² juú² Antioquía j³ tsá² zian² juú² Iconio, hi³ ca³ñí¹ma³can² tsá² juú² Listra hí³; jmí¹ jáun² ca³quí² ca³jnah³ tsú² Po¹ quín¹. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cuóunh³² dí² siáh³ hué³² tsá²jñu³ hi³ ca³ñí¹tion¹³ dí² jenh³ juú², quí¹ jmí¹ lín²³ tsú² hi³ má²jun² bíh¹ Po¹. 20 Ti³la³ tá¹la³ má²tionh² tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³² cu³ jéin³ ñí¹ rón²¹ Po¹ né³, cu³diá²jan² bíh¹ jmí¹ ca³náu² Po¹, jáun² ngah³ siáh³ ti³ já¹ juú² jáun². Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² já¹taunh²¹ tsú² siáh³ quionh³ Bernabé ti³ juú² Derbe.

21 Jmí¹ cá¹tsan³ hi³ hleh³² tsú² jú¹ chú³² já¹ juú² Derbe, ñí¹ jlánh¹ ca³juóun³ jáun² tsá² má²hain²¹ ti³ con² Ti³² Juo¹³ dí², jáun² ja³tanh²¹ tsú² siáh³ ti³ já¹ juú² Listra, hi³ tionh² ñí¹ jáun² já¹tanh²¹ ti³ juú² Iconio, hi³ tionh² Iconio jáun² né³ ca³cha³tánh¹ siáh³ ti³ já¹ juú² Antioquía. 22 Hi³ ca³ñí¹chá² tsú² tiá³ tsí³ tsá² má²tanh² hi³ ta²¹ Dió³² ma³ quín³² ma³ caun³² juú² jáun², hi³ ca³záih³ tsú² tsá² hí³ hi³

hniáuh³² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun². Hi³ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

—Jnoh¹ tsá² tanh²³ dí² ta²¹ Dió³², cun³ ca³ta¹ bíh¹ dí² hi³ má¹tso¹ tsí³ ñeh² bíh¹ hi³ tsáuh¹³ dí² ñí¹ cuá¹quien² Dió³².

²³ Ja³bí¹ ca³hión³² tsú² siáh³ tsá²daun³² tsá² tiánh³ ñí¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² cuáh³² jáun². Hi³ jáun² jmí¹ ca³ma³hien²¹ tsú² hi³ ca³liéinh³² tsú² siáh³ Dió³², ca³chan³ tsú² tsá² hí³ jo³cuo² Dió³², Dió³² Tsá² má²tanh² tsú² hí³ ta²¹.

Ngah³ Po¹ quionh³ Bernabé ti³ juú² Antioquía nio² hue³² Siria

²⁴ Jáun² né³, jmí¹ ca³nga² tsú² jáun² hue³² Pisidia ca³cha³táunh¹ siáh³ hue³² Panfilia. ²⁵ Hi³ jáun² jmí¹ ca³hléh³ tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Perge, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ já¹taunh²¹ siáh³ juú² jmái² Atalia. ²⁶ Hi³ jáun² ñí¹ jáun² taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³ já¹tanh²¹ tí³ juú² Antioquía, juú² ñí¹ ca³liéinh³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² Dió³² jmí¹tin², hi³ ca³chan³ tsú² tsá² gon³ hí³ jo³cuo² Dió³², hi³ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² tsú² Dió³² hí³ jáun² lí¹³ jmu³ tsú² tá¹³ Dió³². Ta²¹ jáun² né³ cun³ ja¹ má²ca³táunh³ tsú², jáun² yáh³ má²já²tanh²¹ tsú² ñí¹ jáun². ²⁷ Jáun² jmí¹ má²ca³cha³tánh¹ tsú² jáun² né³, ca³ngih³² la³jín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² já¹ juú² Antioquía, jáun² Po¹ quionh³ Bernabé ca³chá³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hmóu³² dí², hi³ ha³ lánh³ ca³cué³ Dió³² já¹³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ hi³ lí¹³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³². ²⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ué³ bíh¹ ca³ta³cua¹³ Po¹ quionh³ Bernabé já¹ juú² jáun² quionh³ tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² tí³² Juo¹³ dí².

15

Cuú²ngih³² tsá² reh² já¹ juú² Jerusalén

¹ Jáun² né³, jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ ma³ jan² tsá² hín¹³ tí³ Judea já¹ juú²

Antioquía, hi³ ca³hiéh³ tsú² tsá² reh² hí³, hi³ ca³juáh³:

—Tiá² lí¹³ liáun³ hnoh² ní¹juáh³ tiá² *já²tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² hnoh² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés.

² Jáun² Po¹ quionh³ Bernabé jlánh¹ ca³qui³ ca³táinh³ já¹³ quionh³ tsá² hí³. Jmí¹jáun² ca³hión³² tsá² reh² dí² Po¹ quionh³ Bernabé la³ má²quionh³ gon³ gáun³ tsá² reh² ñí¹ hná¹ jáun² siáh³, hi³ tsa³táunh¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén hi³ tsa³juonh³² cú²jueh³² já¹³ jáun² quionh³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² la³ má²quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ní² siáh³.

³ Tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² juú² Antioquía jáun² ca³zen³ tsá² hí³ hi³ tsa³táunh¹ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² hú¹ juí³² jáun² né³ ca³nga² tsú² hue¹³ tsá² hín¹³ tí³ Fenicia jí³ hue¹³ tsá² hín¹³ tí³ Samaria ní² siáh³. Jáun² ñí¹ jáun² ca³chá³ tsú² siáh³ ha³ lánh³ rón³² má²cá²jéinh³² jmí¹ tsí³ *tsá²cá²jo²¹ tí³ ñí¹con² Dió³², jáun² tsá² reh² hí³ ca³lí³ hiún² lín³² tsí³ jmí¹ ca³nái³².

⁴ Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsá² hí³ já¹ juú² Jerusalén né³, ca³la³ hiún² lín³² tsí³ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ca³hen³ tsá² hí³ ñí¹ jáun², quionh³ tsú² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ní² siáh³; jáun² tsá² gon³ hí³ ca³chá³ la³jí³² hi³ má²ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ hmóu³² dí². ⁵ Tí³la³ ma³ jan² tsá² *fariseos, tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hniáuh³² bíh¹ tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsá²cá²jo²¹, hi³ za¹³ dí² tsú² hi³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.

⁶ Jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² hi³ ca³juónh³ já¹³ jáun². ⁷ Jmí¹ má²lí²juónh³ tsú² jáun² hliáun³ já¹³ né³, Pé¹ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², má²ná¹ñíh¹ náh² hi³
 Dió³² ca³te³ jná¹³ jmí¹tin² hi³ ca³tin¹
 jná¹³ hléh¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²
 ñí¹con² tsá²cá²jo²¹, hi³ jáun² ca³lí³
 tónh³² tsú² ta²¹ jmí¹ ca³nái³². 8 Hi³
 jáun² Dió³² Tsá² cuoh² he³ lánh³
 lí³ tsí³ tsáu² ma³ quin³² ma³ jan³²
 ca³ma³lí²¹ hi³ hnio³ tsá² hí³; qui¹
 ca³cuen³ bíh¹ Dió³² Jmí²chí³ Chun¹
 ñí¹con² tsá² hí³ la³jmí¹ ca³cuen³ tsú²
 jáun² ñí¹con² jnoh¹ la³ jmí¹ ñí¹. 9 Hi¹
 cú¹pih²¹ yáh³ tiá² ca³jmú³ Dió³² hi³
 siánh³ tsáu² jnoh¹ la³ cun³ tsá² hí³,
 qui¹ cáun² ca³ma³ji² bíh¹ Dió³² tsí³
 tsá² hí³ cun³quionh³ hi³ nio² cáun²
 tsí³ tsú². 10 Jáun² né³, ¿he³ láih³²
 hnáuh² náh² má¹mih¹³ tsí³ Dió³², hi³
 má²hnáuh² hnoh² cuéh¹ cáun²liá¹héi²
 ñí¹con² tsá² reh² hí³? Quí¹ hí¹juáh³
 jnoh¹ yáh³ tiá² ca³tiau¹³, hi³ sa³jun³
 tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² siáh³
 ca³tioh²¹. 11 Tí³la³ má²táunh²³ jnoh¹
 ta²¹ cáun² jú¹ tson² lí³ la³ lá²: “Cun³ñí¹
 hi³ lí¹ ja³² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³² hi³ jáun²
 má²ca³liáun³ jnoh¹ la³ jí³ tsá²cá²jo²¹
 hí³ uá²jai³²”.

12 Jmí¹jáun² ca³tiánh³ tie³ ca³la³ jín³²
 tsá² ná¹ngih³² hí³ hi³ ca³nái³² tsú² re²
 jái¹³ hi³ ca³chá³ Po¹ quionh³ Bern-
 abé. Hi³ ca³chá³ tsú² la³jí³² lí²¹ jí³
 hua³jueh³² hi³ ca³jmú³ Dió³² ñí¹con²
 tsá²cá²jo²¹ cun³quionh³ hmóu³² dí².
 13 Jmí¹ cá¹tsan³ jái¹³ jáun² quioh²¹ Po¹
 né³, jáun² Jacobo ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², sá¹ní² niéi² náh² jái¹³
 hi³ juanh²¹ jná¹³ lá²: 14 Má²lí²juáh³
 Sí¹mu²¹ Pé¹ ha³ lánh³ ca³ma³hnio³
 Dió³² tsá²cá²jo²¹ jmí¹tin², hi³ hnga²
 Dió³² ca³quianh³ ja¹ tsá²cá²jo²¹ cun³
 nió³ tsá² lín¹³ tsá² joh¹ dí² hnga².
 15 La³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ tsá²
 ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², qui¹
 ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² hí³ rá¹juáh³ hi³
 ca³juáh³ Dió³² la³ lá²:

16 Ní¹ má¹jáun² jáunh¹³ jná¹³,
 hi³ já¹hión³² jná¹³ siáh³ tsá² lín¹³ ta²¹
 hi³ la³jmí¹ ho² jáun² hla¹ re²¹

Dá²vi²¹,
 la³jmí¹ jmouh³² tí³² hiah³² hñú³
 má²ca³tsúnh².

La³jí³² hi³ ca³quí² ca³tsúnh² jáun²,
 má²jmóuh¹ jná¹³ siáh³ cáun² hi³
 hmai²¹.

17 Jáun² má¹jáun² má²hnah¹³ tsá²cá²jo²¹
 Tí³² Juo¹³,

la³ cun³ la³jín³² tsá² ca³te³ jná¹³ hí³ hi³
 lín¹³ tsá² joh² jná¹³.

18 La³ jáun² juáh³ Juo¹³ dí²,

Tsá² ca³híe³ jái¹³ ní² la³ cun³ jmí¹tin²
 lín³².

19 “Hi³ jáun² jná¹³ né³ len³
 —ca³juáh³ Jacobo— hi³ tiá² hniáuh³²

má¹tsan¹³ jnoh¹ tsí³ tsá²cá²jo²¹ hí³, tsá²
 má²tí² má²jeinh³² hí³ jmí¹ tsí³ ñí¹con²

Dió³². 20 Tí³la³ tioh²¹ bíh¹ cáun² sí²
 zen¹³ jnoh¹ hi³ jmu² héih³² hi³ tiá²

chú³² cuh³ tsú² má³² hi³ tiú²uú² jí²
 cun³ñí¹ hi³ má²ca³na³tsí³ tsáu² ñí¹

hó²¹ñí¹ dió³² tsá² lán¹, jí³ tsá²mi³
 tsá²ñuh² ní² tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹

quionh³ tsá²ján² tsá²ján². Hi³ tiá²
 chú³² cuh³ tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³

cuounh³² tsú² láí¹, jí³ jmí² ní² siáh³
 tiá² hniáuh³² cuh³ tsú². 21 Hniáuh³²

bíh¹ za¹³ jnoh¹ tsá²cá²jo²¹ hí³ la³ jáun²,
 qui¹ ní² lí¹ ca³hliáh² tsí³ tsá² *judíos.

Qui¹ la³ cun³ jmí¹tin² lín³² máh³ hleh³²
 tsú² jái¹³ hi³ tioh³ jáun² ñí¹ Sí² liei²¹

quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ hí³² tsú² ma³
 quin³² ma³ cun³ jñá³ jmá¹ *jmá¹ nio²

tie³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ hi³ táun³ ma³
 quin³² ma³ caun³² juú².

22 Hi³ jáun² tí³² tsá² quian³² hí³
 jē¹ Dió³² quionh³ tsá²daun³² tsá²

ná¹ñí¹ cuáh³², jí³ la³jín³² tsá² má²lín³
 hí³ cuáh³² ní² siáh³ ca³jmú³ cá²hon³

hi³ hión³² ma³ jan² tsá² ja¹ quioh²¹
 má²tún² hmóu³² hi³ zen³ tsú² quionh³

Po¹ jí³ Bernabé tí³ já¹ juú² Antioquía.
 Jáun² ca³hión³² tsú² Judas tsá² téh²³

tsú² siáh³ Barsabás, jí³ Silas ní² siáh³,
 qui¹ tsá² hí³ bíh¹ tsá² quien² ja¹ tsá²

reh². 23 Jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ hi³
 ja³can³² sí². Sí² jáun² rá¹juáh³ la³ lá²:

“Jnoh¹ tsá² ná¹láí³ tí³² tsá² quian³²
 jē¹ Dió³², la³ má²quionh³ tsá²daun³²

tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² ní², la³jái³² jnoh¹ juáh³ hia² náh² ñí¹con² hnoh² tsá² reh² tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Antioquía, jí³ hnoh² tsá² zian² náh² hué³² Siria jí³ hué³² Cilicia ní² siáh³.

²⁴ Má²ca³lí³ né¹ jnoh¹ hi³ zian² ma³ jan² tsá² má²ca³cha³táunh¹ ñí¹ ní², tsá² tiá² ca³hion¹³ jnoh¹ hi³ hléh³² ñí¹con² hnoh². Tsá² hí³ né³ jlánh¹ má²ca³ma³quí² ma³tsan² honh² hnoh², hi³ má²ca³quí³ ca³cóh³ tsú² jái¹³ hñu³ honh² hnoh², [hi³ juáh³ hi³ hniáuh³² tiúh¹ hnoh² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², jí³ hi³ hniáuh³² má¹tih²¹ hnoh² siáh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.]

²⁵ Hi³ jáun² jmí¹ ca³ngah² jnoh¹ ca³láí¹³ hi³ hion¹³ ma³ jan² tsá² má²tún² hmóu³² hi³ zen¹³ jnoh¹ tsá² hí³ hi³ tsa³je³ hnoh², quionh³ tsú² Bernabé jí³ Po¹, tsá² jlánh¹ hno³ dí², ²⁶ tsá² má²ca³ta³tonh¹ hí³ ñí¹ hmú²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². ²⁷ Jáun² má²zen¹³ jnoh¹ Judas quionh³ Silas, hi³ jáun² tsá² ní² hie³² hnoh² jú¹ tson² hi³ ca³ti²¹ jái¹³ tioh³ sí² lá².

²⁸ Jnoh¹ ca³láí¹³, quiúnh¹ Jmí²chí³ Chun¹, hi³ tiá² hniáuh³² cué¹³ jnoh¹ hnoh² cáun² liá¹ héi², hi³ jáun² hí¹ cáun² jái¹³ siáh³ tiá² hniáuh³² má¹tih²¹ hnoh² ñí¹ hná¹ lá². ²⁹ Tiá² chú³² cúh¹³ hnoh² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ má²ca³jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹, tiá² chú³² cúh¹³ náh² jmí², sa³jun³ ngú³ quioh²¹ jáh³ cuounh³² tsú² láí¹ ní² siáh³. Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²mi³ tsá²ñuh² siáh³ tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³ tsá²ján² tsá²ján². Re² lín³² bíh¹ ní¹juáh³ má¹tih²¹ hnoh² jái¹³ lá². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.”

³⁰ Jáun² tsá² reh² tsá² Jerusalén ca³hah² jái¹³ ñí¹con² tsá² tsa³can³² hí³ sí² jáun², jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Antioquía. Jmí¹ ca³cha³táunh¹ jáun² tsú² ca³cuu³ ca³jngih³ tsá² reh² zian² ñí¹ jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jiénh³ dí² sí² jáun². ³¹ Jmí¹ ca³hí³ tsá² reh² hí³ sí² jáun² né³, ca³lí³ hiún² lín³² tsí³, quí¹hliá² jlánh¹ ca³ma³hau³ jái¹³

jáun². ³² Jáun² Judas quionh³ Silas, tsá² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³², ca³hieh³ tsá² reh² hí³ hliáun³ jú¹ chú³², jái¹³ hí³ lí¹³ lí³ pin³ hñu³ tsí³ tsú². ³³ Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³tiánh³ tsá² hí³ ñí¹ jáun²; jáun² tsá² reh² zian² juú² jáun² ca³hah² jái¹³ ñí¹con² tsá² hí³ jmí¹ ca³ti³ ñí¹ tsa³tánh¹ tsú², hi³ chá¹tánh¹ cáun² hi³ re² hi³ tin² ñí¹con² tsá² ca³ze³. ³⁴ [Tí³la³ Silas ca³lín¹³ hi³ cuá³² bíh¹ cú²jueh³² ñí¹ jáun².] ³⁵ Hi³ jáun² Po¹ quionh³ Bernabé ca³ta³tonh¹ bíh¹ já¹ juú² Antioquía jáun². Tá¹ gon³ tsá² hí³ la³ má²quionh³ juóun³² tsá² siánh³ siáh³ ca³hléh³ jú¹ chú³², hi³ ca³ma³tin² tsú² tsáu² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

Jmí¹ tí³ tenh³ juún² Po¹ hi³ ñí¹ngái¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³²

³⁶ Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³ ca³záih³ Po¹ Bernabé:

—Tsáu¹³ siáh³ cónh³ hi³ tsá¹neh²¹ tsá² reh² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ má²ca³hléh¹³ dí² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² jmí¹tin², jáun² lí³ né¹ dí² he³ lánh³ rón³² tionh² tsú².

³⁷ Jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ Bernabé hi³ jan³ siáh³ Juan² hi³ jmí¹ tsa³táunh¹ cu³lí²¹ quionh³. Juan² hí³ téh²³ tsú² siáh³ Marcos. ³⁸ Tí³la³ Po¹ tiá² ca³he³ yáh³ hi³ jan³ siáh³ tsá² hí³, quí¹ hnga² tsá² hí³ sa³ ca³jính³² yáh³ hué³² Panfilia jmí¹tin², tiá² ngau³ yáh³ tsú² cu³chin¹ quionh³ tsá² gon³ hí³ hi³ tsa³jmú³ ta²¹ ca³la³ ñí¹ ca³táuh³. ³⁹ Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juónh³ Po¹ cú²zúnh² quionh³ Bernabé, jáun² ma³ quin³² bíh¹ ca³hán³² tsú² lí³. Jáun² Bernabé ca³jan³ Marcos hi³ já¹taunh²¹ quionh³ tí³ hué³² Chipre nio² chu³ jmái². ⁴⁰ Tí³la³ Po¹ né³, ca³quianh³ Silas hi³ tsó³² quionh³. Jáun² tsá² reh² ca³liéinh³² Dió³² hi³ ca³chan³ tsú² tsá² gon³ hí³ jo³cuo² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hí³ lí¹³ ma³hé² ma³mieh². Jmí¹ lí²¹ jáun² já¹taunh²¹, ⁴¹ hi³ jáun² ca³ñí¹nga¹ tsú² siáh³ tí³ hué³² Siria jí³ hué³² Cilicia ní² siáh³, hi³ ca³ñí¹cueh¹

tsú² pí³ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² hué³² jáun².

16

Timoteo ñi³quionh¹³ Po¹ ji³ Silas

¹ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chó³² Po¹ quionh³ Silas juú² Derbe jí³ juú² Lистра. Já¹ juú² Lистра jáun² ca³jenh² tsú² jan² tsá² jmái² Timoteo, jan² tsá² má²hen² tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², jon² tsá²mi³ tsá² *judío tsá² má²tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². *Tsá²cá²jo²¹ tsá² hleh³² jú¹ *griego bíh¹ jméi² Timoteo hí³. ² Tsá² reh² dí² tsá² zian² juú² Lистра jáun² quionh³ tsá² juú² Iconio, jlánh¹ re² jmí¹ hleh³² hí³ ca³tín¹ ñú² hí³. ³ Hí³ jáun² Po¹ ca³lí³hnió³ jan³ Timoteo ñí¹ ngí³²; jmí¹jáun² *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² Timoteo, quí¹ hí³ hnió³ tsú² hí³ tiá² hlah³ jeinh²¹ tsá² judíos hín¹³ ñí¹ jáun², quí¹ la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ ná¹ñi³² hí³ tsá²cá²jo²¹ bíh¹ jméi² Timoteo hí³. ⁴ Hí³ jáun² jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ma³ quin³² ma³ caun³² juú² né³, ca³hléh³ tsú² jái¹³ hí³ rá¹tioh³ ñí¹ sí², la³ cun³ jái¹³ hí³ ca³lín¹³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² zen³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñi¹ cuáh³² tionh² já¹ juú² Jerusalén. ⁵ Hí³ jáun² tí³ jlánh¹ tiá³ ca³niau³ bíh¹ tsí³ tsá² má²lín³ hí³ cuáh³², jáun² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹ ca³juóun³ tsú².

Po¹ jnia² jéinh³² jan² tsá² zian² hué³² Macedonia

⁶ Jáun² né³, jmí¹jáun² ca³ñi¹nga¹ tsú² la³ cáun² hué³² Frigia quionh³ hué³² Galacia, quí¹ tiá² ca³cué³ yáh³ Jmí² chí³ Chun¹ jái¹³ hí³ tsa³hléh² tsú² jái¹³ quioh²¹ Dió³² tí³ hué³² Asia. ⁷ Hí³ jáun² jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ lí³ hiáun³ hué³² Misia jmí¹ lín²³ tsú² hí³ tónh³² hué³² Bitinia, tí³la³ siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² jái¹³ ca³cué³ Jmí² chí³ joh¹ Jesús. ⁸ Jáun² cáun² ca³nga³ bíh¹ tsú² cú²jueh³² hué³² Misia, jáun² ca³cha³táunh¹ la³ tí³ juú² Troas nio² can³² jmí² miih²¹. ⁹ Hua² jáun² né³ ca³jnia³ jan² tsá² Macedonia

jéinh³² Po¹ juí³² qui³ziú³, hí³ dí¹hiú² dí¹mi³² hí³ dí¹juáh²³ la³ lá²: “Jmu³ tiá³ hnú² hí³ chú³², han¹ jo²¹ tí³ lá² hí³ má¹hau¹ nú² jnoh¹”. ¹⁰ Jmí¹ cá¹jnia³ jáun² la³ jáun² jéinh³² Po¹ né³, la³juí³² ca³lá¹³ jnoh¹ hí³ tsáú¹³ hué³² Macedonia jáun²; quí¹ ca³lá¹³ jnoh¹ hí³ cu³tí³ hnió³ Dió³² hí³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ tí³ hué³² jáun².

Lánh³ ca³quiúnh³² Po¹ quionh³ Silas já¹ juú² Filipos

¹¹ Jáun² ca³tau²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹ hí³ ca³tieh¹ jnoh¹ hué³² Samotracia nio² chu³ jmái². Ñí¹ má²tun³ jmái¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Neápolis. ¹² Hí³ ca³hué² jáun² ñí¹ jáun² jnoh¹ ca³cháu³² siáh³ juú² Filipos, juú² hín¹³ ñí¹ cá² cuonh¹ la³ñí¹ quioh²¹ hué³² Macedonia, juú² hí³ ca³chá³ hliáu³ tsá² *romanos. Ñí¹ jáun² ca³tau¹³ jnoh¹ tun³ hni³² jmái¹. ¹³ Jmí¹ cá¹chó²¹ *jmái¹ nio² tie³ né³, ca³hué² jnoh¹ já¹ juú² hí³ ngau³ jnoh¹ ñí¹ rón²¹ cua³, ñí¹ jmí¹ lá²³ jnoh¹ hí³ tsá²lien³ tsá² judíos Dió³². Jáun² ñí¹ jáun² ca³tau¹³ jnoh¹ hí³ ca³lien¹ jnoh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² tsá²mi³ tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³ ñí¹ jáun². ¹⁴ Já¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³ tsá² jmái² Lidia, tsá² juú² Tiatira, tsá² hí³ hna² cá² ñí¹ hmih³² chu²¹ hmih³² hu²¹ hin³² zín¹³ pin³. Tsá²cá²jo²¹ bíh¹ tsá²mi³ hí³, hí³ jmí¹ má²ca³hín¹³ jē¹ tsá² judíos. Jmí¹ ca³nái³² tsá² hí³ re² jái¹³ hí³ ca³hléh³ Po¹, jáun² Tí³² Juo¹³ dí² ca³nia³ hñu³ tsí³ tsú², hí³ jáun² re² ca³héi³ tsú² jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² Po¹. ¹⁵ Jmí¹ cáun³ jáun² tsá² hí³ jmái² la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³, ca³hiu³ ca³mi³ tsú² ñí¹con² jnoh¹, hí³ ca³juáh³:

—Ñí¹juáh³ cu³tí³ lín²³ hnoh² hí³ jná¹³ tanh³² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jáun² né³, ñá²táunh¹ hnoh² hí³ ñá¹tianh³ náh² tun³ hni³² jmái¹ ñí¹ cuon¹ jná¹³.

Jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tiá³ tsí³ jnoh¹ hí³ tsá¹tau² jnoh¹ hñú¹³ tsú².

16 Tí³la³ ca³chó³² cáun² jmáí¹ tá¹la³ hí¹tsáu²³ jnoh¹ siáh³ hú¹ jui³² jui³² ñí¹ tsá²lien³ tsú² jáun² Dió³², jáun² ca³jenh² jnoh¹ jan² tsá¹mái¹³; tsá¹mái¹³ hí³ jmí¹ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hí³ jmí¹ tin² chí² jái¹³. Tsá²mí³ hí³ jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹, hí³ hnó³² hliáun³ lín³² quie³ quioh²¹ juo¹³ cun³quionh³ hí³ jmí¹ chí² jái¹³ quioh²¹ tsáu². 17 Jáun² tsá¹mái¹³ hí³ né³ ja³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Po¹, tsá² hí¹tsáu²³ jnoh¹ cu³tsa³² quiúnh¹, hí³ hí¹hóh³² hí³ juáh³:

—¡Tsá²ñuh² lá² ná¹lín³ quian²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², Tsá² lá² ngai³² jái¹³ ha³ lánh³ lí¹³ liáun³ dí²!

18 Ué³ jmáí¹ bíh¹ ca³jmú³ tsá¹mái¹³ hí³ la³ jáun². Jáun² cu³tsa³² jmí¹ ca³ja³tsan² tsí³ Po¹, jáun² ca³jinh³ hí³ ca³záih³ jmí²chí³ hláinh¹ jan² tsá¹mái¹³ hí³ la³ lá²:

—¡Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo jmu¹ jná¹³ héih³² hí³ cuá¹han² hnú² hñu³ tsí³ tsá²mí³ ní²!

Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ cua³han³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³.

19 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² juo¹³ tsá¹mái¹³ hí³ hí³ tiú²uú² lí¹³ láih¹³ quie³ cun³quionh³ hí³ dí², jáun² ca³zanh³ tsú² Po¹ quionh³ Silas hí³ ca³ñí¹jan² dí² tí³ ja¹ hmah²¹ chin¹ ñí¹ qui³ tionh² jáun² tsá²tan²¹; 20 hí³ ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá² ná¹lín³ jue²¹, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² tsá² judíos lá² jlánh¹ ná¹jmu² hí³ tiú²uú² re² tiánh³² tsá² juú² lá², 21 hí³ hieh³² tsú² tsáu² jái¹³ siáh³, jái¹³ hí³ tiá² ca³ta¹ dí² má¹quien¹³, sa³jun³ hí³ táunh¹³ ta²¹, qui¹ tsá² romanos bíh¹ dí².

22 Hí³ jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² ñí¹ jáun² ca³jmú³ hian² tsí³ ñí¹con² Po¹ quionh³ Silas. Jmí¹jáun² tsá² ná¹lín³ hí³ jue²¹ ca³hma³ ca³cuonh³ ha¹ tá¹ gon³ tsá² hí³, hí³ ca³chu³ ca³huéh³ dí² uóunh³ nio², jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hí³ quiu³ pan³ tsú² tsá² hí³ quionh³ hmá²tiéi¹³. 23 Jmí¹

má²lí²quiú² lí²pan³ dí² jáun² lín³² né³, ca³ñí¹tionh¹³ dí² siáh³ hñu³mí¹ñí². Jáun² ca³záih³ tsú² tsá² cuá¹chín¹ jmu² hua³hí¹³ tsá² tson³ hí³ jmu³ tsú² re² lín³² hua³hí¹³ tsá² gon³ hí³. 24 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ jáun² né³, jáun² lí³mí¹ ñí¹ huáh² tsí³ ca³tónh³² bíh¹ tsú² tsá² gon³ hí³, hí³ ca³tóh³ dí² siáh³ hmá² ta³ tsú².

25 Jáun² la³ cun³ chu³ nie² tá¹la³ ná¹liéinh³² Po¹ Dió³² quionh³ Silas, hí³ ná¹hie³² tsú² siáh³ sun¹ quioh²¹ Dió³², la³jín³² tsá² tson³ ñí¹ hná¹ jáun² né³, ná¹nái³² hí³ ná¹hie³² tsá² hí³ sun¹ quioh²¹ Dió³², 26 jáun² cu³diá²jan² ja³ hí³ jie²³ hué³² ca³la³ tiá³ cu³ti³.

Jmí¹jáun² ca³ru³ ca³juá³ jmí¹ hiah³², jáun² cu³tsa³² jmí¹ cá¹quí¹ cá¹niá³ la³jí³² ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² jáun², hí³ ca³quí² ca³tunh² siáh³ la³jí³² cá²den¹ ná¹ hí³ jmí¹ ná¹hñei²¹ la³jín³² tsá² tson³ hí³. 27 Jmí¹jáun² ñí³ tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ tsá² tson³; hí³ jáun² jmí¹ ca³jie³ tsú² hí³ má² ná¹na²¹ la³jí³² ho³hñú¹³ hñu³mí¹ñí² né³, ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹ hí³ jmí¹ hnió³ jngih³² hnga², qui¹hliá² ca³lín¹³ tsú² hí³ cun³ má²ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² tson³. 28 Tí³la³ Po¹ né³ ca³hléh³ tiá³, hí³ ca³juáh³:

—¡Ha³ lí² jmú² hnú² hian² honh² ñí¹con² huen², qui¹ lá² bíh¹ tiauh² jnoh¹ la³jái³²!

29 Hí³ jáun² tsá² jmu² hua³hí¹³ tsá² tson³ hí³ ca³mí³ ca³lá² sí², jáun² cú²hé² hí³ tí³ ñéih³ hñu³mí¹ñí², jáun² ca³la³ má²juán²³ lín³² bíh¹ ca³quiú² rá¹hin³ ñí¹ hó²¹ñí¹ Po¹ quionh³ Silas.

30 Jmí¹jáun² ca³huen³ tsú² tá¹ gon³ tsá² hí³ tí³ cheih³² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² tí³², ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hí³ jáun² lí¹³ liáu³ jmí²chí³ quion²¹?

31 Jáun² tsá² gon³ hí³ ca³juáh³:

—Hniáuh³² tanh¹³ hnú² ta²¹ Jesu-cristo Tí³² Juo¹³ jnoh¹, hí³ jáun² bíh¹ lí¹³ liáun³ hnú² jí³ la³ jí³ tsá² hñuh³² nú² ní² siáh³.

32 Jáun² tá¹ gon³ tsá² hí³ ca³ñí¹hléh² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹con² tsá² hí³ la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³ tsú².
33 Hí³ jáun² hua² jáun² bíh¹ ca³ráin³² tsá² hí³ ñí¹ cuíh² quioh²¹ Po¹ quionh³ Silas, jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ la³juí³² cáun³ tsá² hí³ jmái² tá¹ cáun² hñú³.
34 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jón³² tsú² Po¹ quionh³ Silas ñéih³ hñú¹³ hí³ ca³cuéh³ dí² má³²; hí³ jlánh¹ má²hiún² lín³² tsí³ tsú² quí¹hliá² má²lí²tianh² ta²¹ Dió³² la³ má²quionh³ tsá² hñú¹³.

35 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jmú³ tsá² ná¹lín³ jue²¹ héih³² hí³ tsa³huen³ tsá² tú²jái¹³ tsá² hí³ hñu³mí¹ñí². 36 Jáun² tsá² jmu² hí³ hua³hí¹³ tsá² tson³ ca³záih³ Po¹ la³ lá²:

—Má²lí¹³ huen¹³ hnoh² ñí¹juah²¹ jue²¹. Jáun² huen³ hnoh², cuá²tánh¹ hnoh² cáun² hí³ re² hí³ tin².

37 Tí³la³ Po¹ ca³záih³ tsá² tú²jái¹³ hí³ la³ lá²:

—Ca³la³ chú¹ja²¹ lín²¹ bíh¹ ca³quiu³ ca³po³ tsú² jnoh¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ngái³ bíh¹ tsú² he³ tso³ ca³jmú¹³ jnoh¹, quí¹ ja³bí¹ tsá² romanos bíh¹ jnoh¹ ca³táuh³² tsú² hñu³mí¹ñí². ¿Hí¹ ta³ hñu³ niéi² má²hnió³ tsú² hue³ jnoh¹ ta³né³²? ján¹han²¹, tiá² jáun² yáh³! Hmóu³² tsá²tan²¹ cuí¹ ja³hue³ jnoh¹ ñí¹ lá².

38 Jáun² tsá² tú²jái¹³ hí³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ná¹lín³ jue²¹ la³ jáun², hí³ tsá² romanos bíh¹ la³ Po¹ quionh³ Silas. Jmí¹ ca³lí³ ñí³² jue²¹ jái¹³ ní² né³, ca³juénh² lín³² bíh¹ tiáunh¹. 39 Jáun² né³ hmóu³² bíh¹ cú²jueh³² tsá²tan²¹ hí³ ja³taunh²¹ hí³ ca³ñí¹mí² uu³i³tso³ ñí¹con² Po¹ quionh³ Silas; jmí¹jáun² ca³huen³ tsú² tsá² hí³, jáun² ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² tsú² hí³ huén³² tsú² já¹ juú² jáun². 40 Jmí¹ má²ca³huén² jáun² hñu³mí¹ñí² tsú², ja³taunh²¹ siáh³ hñú¹³ Lidia. Hí³ jáun² jmí¹ ca³jién³² tsú² jáun² la³jín³² tsá² reh², ca³cuéh³ dí² pí³ hí³ tsa³táunh¹ tí³ chí¹ján³; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ja³tanh²¹ dí².

17

Tsá² juú² Tesalónica jlánh¹ jmu² hian² tsí³

1 Jmí¹jáun² cáun² ca³nga³ bíh¹ tsú² já¹ juú² Anfípolis jí³ juú² Apolonia, jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Tesalónica ñí¹ zeh¹ cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos. 2 Jáun² ma³ cun³ jña³ jmái¹, *jmái¹ nio² tie³, ñéi¹ Po¹ hñaih³² jéin³² cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá² hí³, hí³ ca³ñí¹ma³tin² tsú² tsá² tiáunh¹ cuáh³² jáun² jái¹³ hí³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³². 3 Jáun² ca³héh³ tsú² tsá² hí³ hí³ ñí¹ Sí² cun³ jmí¹ má²rá¹juáh³ bíh¹ hí³ ca³tin¹ bíh¹ Tsá² lín³ Cristo ma³tso² tsí³, hí³ ca³tin¹ siáh³ jenh¹³ ja¹ hla¹; hí³ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Cu³tí³ bíh¹ lín³ Cristo tsá² jmái² hí³ Jesús, Tsá² má²lí²hléh³ jná¹³ hí³ jái¹³ quioh²¹.

4 Hí³ jáun² ma³ jan² tsá² judíos hí³ ca³taunh³ ta²¹ jái¹³ jáun², hí³ ca³háin³² tí³ con² Po¹ jí³ Silas; la³ má²quionh³ juóun³² lín³² tsá² hleh³² jú¹ *griego, tsá² jmí¹ má²ca³hín¹³ jē¹ tsá² judíos, jí³ juóun³² tsá²mí³ tsá² ná¹quien² ní² siáh³. 5 Tí³la³ tsá² judíos tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hí³ né³, ca³lí³hon² bíh¹ Po¹ quionh³ Silas, hí³ jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú² tsá² hláih¹ lí¹ ñí³tú¹ ñí³lín¹³ ja¹ hñú³, hí³ ca³zió³ tsú² tsí³ tsá² hí³ hí³ jmu³ tiá³ siaun³², hí³ jáun² ca³la³ tiú² jan³² lín³² bíh¹ lí³ já¹ juú². Jáun² ca³ñí¹jmú¹³ tsú² hian² tsí³ hñú¹³ Jasón hí³ hñah² Po¹ quionh³ Silas, hí³ jmí¹ hnió³ tsú² huen³ tsá² hí³ hí³ tsa³chan³ dí² ja¹ tsá² juú². 6 Tí³la³ cun³ñí¹ hí³ tiá² ca³tsanh²¹ tsú² tsá² gon³ hí³ hñú¹³ Jasón, jáun² Jasón bíh¹ ca³jan³ tsú² cú²jueh³² quionh³ ma³ jan² tsá² reh² siánh³ siáh³, hí³ ñí¹jan² dí² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ juú² jáun². Jáun² ca³tí² ca³hóh³² dí² tiáunh¹ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² tsá² jlánh¹ cónh³² la³ chú¹ la³ jí³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ má²cuá²táunh¹ siáh³ ñí¹ lá²; 7 Jasón lá² má²ca³hen³ tsá² hí³ re²

hñú¹³. La³jín³² bíh¹ tsá² la³ lá² quiú² tí³ có³² liei²¹ quioh²¹ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juo¹³ dí², tsá² lá³ dí² tsá² *romanos, qui¹ tsá² la³ lá² jlánh¹ juáh³ hi³ zian² bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ záu² tá¹³, tsá² hí³ neh¹ jmái² Jesús.

8 Jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá²tan²¹ jái¹³ ní² la³ má²quionh³ tsá² má²ná¹ngih³² hí³ có³² jáun² né³, ca³hí³ lín³² bíh¹ tsí³. 9 Jáun² ca³máih³ tsú² Jasón quie³ tá¹la³ lí³ re², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³lión³² dí² la³ má²quionh³ tsá² reh² ñí¹ hná¹ jáun².

Ngau³ Po¹ juú² Berea quionh³ Silas

10 Jáun² né³, la³ cun³ jmí¹ ca³zi³² jáun² bíh¹, la³jui³² ca³chin² tsá² reh² dí² Po¹ quionh³ Silas já¹ juú² jáun² hí³ ca³zen³ dí² tí³ juú² Berea. Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² jáun² né³, la³jui³² ca³ñí¹táunh¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos zeh² juú² jáun². 11 Tsá² judíos zian² juú² jáun² né³ tí³ jlánh¹ re² cán²³ bíh¹ jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² tsá² gon³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² Tesalónica. Qui¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ bíh¹ tsá² hí³ ca³héi³ jái¹³ jáun², hí³ jáun² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹ ca³jíe³ tsú² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ní¹juáh³ tson² la³jí³² jái¹³ hí³ hleh³² jáun² tsá² gon³ hí³. 12 Jmí¹jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ tsá²mi³ tsá² ná¹quien² hleh³² jú¹ griego, la³ má²quionh³ tsá²ñuh² ní² siáh³. 13 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² judíos zian² juú² Tesalónica hí³ Po¹ má²hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Berea, jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ hí³ ca³ñí¹jmú¹³ tiá³ siaun³² já¹ juú² jáun². 14 Jáun² tsá² reh² zian² ñí¹ jáun² la³jui³² ca³zen³ Po¹ la³ tí³ ñí¹ rón²¹ jmí²miih²¹, tí³la³ Silas quionh³ Timoteo má¹ná¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ já¹ juú² Berea. 15 Jáun² tsá² ca³ñí¹quionh¹³ hí³ Po¹ ca³ñí¹táunh¹ la³ tí³ juú² Atenas; jmí¹jáun² já¹tanh²¹ tsá² hí³ hí³ cua³caun² jái¹³ ñí¹con² Silas quionh³ Timoteo hí³ hniáuh³² tsa³táunh¹ tsú²

tia³jui³² tá¹ gon³ jáun² la³ tí³ ñí¹ cuá³ jáun² Po¹.

Po¹ hleh³² jú¹ chú³² já¹ juú² Atenas

16 Hi³ jáun² tá¹la³ cuá¹jan² jáun² Po¹ Silas quionh³ Timoteo já¹ juú² Atenas, jlánh¹ hlah³ ca³ta³no¹ tsí³ jmí¹ ca³jíe³ hí³ jlánh¹ juóun³² dió³² tsá² lán¹ táun³ já¹ juú² jáun². 17 Jmí¹jáun² ca³ma³qui³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² tiáunh¹ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jí³ *tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³, tsá² má²ca³hín¹³ jé¹ tsá² judíos. Hi³ cun³ tsa³háu² siáh³ ca³liéinh³² tsú² tsá² ñí³táunh¹ ja¹ hmah²¹. 18 Jáun² ma³ jan² tí³² tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *epicúreos quionh³ tí³² tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² *estoicos siáh³ ca³ma³cu³ ma³jéinh³ jái¹³ quionh³ Po¹. Ma³ jan² tsá² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² hnió³ te³ ní² juáh³ cun³quionh³ jú¹ tiúnh¹ ní² quioh²¹?

Hi³ ma³ jan² siáh³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² la³ lí³ tsá² ná¹lín³ dió³² siánh³ bíh¹ hien² tsá² ní².

La³ jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ qui¹hliá² ca³hléh³ Po¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús jí³ hí³ ca³híeh³ tsú² siáh³ tsáu² ca³tí²¹ hí³ jenh¹³ tsú². 19 Jmí¹jáun² ca³jan³ tsá² hí³ Po¹ tsí³ cuánh² jmái² Areópago ñí¹ qui³ tan² tsú² hí³ cuú² ngih³² ní¹juáh³ jmí¹ zia³² jái¹³ hí³ juónh³. Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³záih³ tsú² Po¹ la³ lá²:

—Hnú² jnoh¹ lí³ né¹ jái¹³ hmai²¹ hí³ quiánh¹ hnú². 20 Qui¹ jú¹ siáh³ cu³tí³ bíh¹ hléh¹ hnú², hí³ jáun² ta³né³² hnáu² jnoh¹ lí³ né¹ he³ dá² hnió³ juáh³ jái¹³ quián¹³ hnú².

21 Qui¹ la³jín³² bíh¹ tsá² juú² Atenas jáun² quionh³ tsá² juú² siáh³ hí³ má²ná¹con² ñí¹ jáun², cá² ñí¹ juú² hlénh²³ ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² jái¹³ hmai²¹ hí³ ná³² cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹.

22 Jáun² Po¹ ca³jmú³ zenh² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ tsí³ cuánh² Areópago, hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² juú² Atenas lá², jná¹³ má²cá²jíe³² hí³ hnoh² jlánh¹ re² ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² la³jánh³

dú¹ ñí¹ dió³². 23 Qui¹ tá¹la³ cuá¹tí² cuá¹ngí²³ jná¹³ já¹ juú² lá² má²cá²jíe³² ná¹ hliáun³ cuáh³² quioh²¹ ma³ quin³² ma³ jan³² la³jánh³ dú¹ ñí¹ dió³² hi³ ma³tsú¹ ma³jonh²¹ hnoh², hi³ ca³jíe³² jná¹³ siáh³ cáun² ñí¹hiú¹³ tón³² huéh³ hi³ juáh³ la³ lá²: “Ñí¹ lá² ca³tin¹ Dió³² tiá² hin² má²cuóun³²”. Hi³ jáun² né³, Dió³² hi³ bíh¹ tí³tsóh³ hien²¹ jná¹³ ñí¹con² hnoh², Dió³² Tsá² cáun² lí¹ ma³tsú¹ ma³jonh²¹ hnoh² ta³ tiá² cuóun³² náh².

24 “Dió³² bíh¹ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³juéh³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ jí³ la³jí³² hi³ zia³² ní², Tsá² quioh²¹ hñu³mi³cuú² jí³ ñí¹ hué²¹ lá², ha³ tiá² cuá³yáh³ hñu³ cuáh³² hi³ jmu² tsáu² quionh³ cuá² ta³. 25 Jun³juáh¹³ tsá² zia³² hi³ lí³hniauh²³ quioh²¹ yáh³ Dió³², tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ lí³ jmu³ tsáu² quioh²¹ Dió³², qui¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² cue³² jmái¹ hi³ lí¹³ zian² tsáu², chí³ hi³ cán²³ tsú², jí³ la³jí³² hi³ lí²hniáuh³² ñí¹con² tsú² ní² siáh³.

26 “Cun³quionh³ jan² tán¹ tsáu² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Ja³bí¹ ca³tón³ Dió³² jmái¹ la³ cun³ jmái¹ hi³ lí³ quien² ma³ quin³² ma³ cun³ nió³ tsáu², jí³ ñí¹ lí³ hiáun³ hué³² ñí¹ tiánh²¹ tsú² ní² siáh³. 27 Ca³jmú³ Dió³² la³ jáun², hi³ jáun² lí¹³ hnah¹³ tsáu² Dió³², neh²¹ hí¹ chauh¹ dí² tsú² cun³quionh³ hi³ lí¹ ziú² lí¹ hiá²³ tsú² la³ jan² tsá² ten³, uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² ñí¹ uóunh³ zenh² Dió³² ñí¹con² dí². 28 Qui¹ Dió³² bíh¹ jmu² hi³ hu²¹ tsí³ dí², hi³ chú² jienh³² dí², jí³ hi³ ziaún² dí² ní² siáh³. La³ jáun² bí¹ ca³juáh³ jan² tí³² poeta joh² hnoh², [la³ cun³ tsá² cunh²³ jú¹ quiáh¹,] jmái¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Jón²zih¹ jón²cho¹ Dió³² bíh¹ dí² la³jái³²”. 29 Jáun² ní¹juáh³ tson² bíh¹ jón²zih¹ Dió³² dí² la³jái³², jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ lá¹³ dí² hi³ Dió³² lín³ la³jmái¹ lín³ jan² tsá² lán¹ hi³ jmah²³ tsáu² cun³ tin² tsí³ hmóu³² cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí²

cú¹tiáu² ho³ quín¹ siáh³. 30 Jmí¹tin² cáun² ca³jmú³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ tiá² jíe²³ la³jí³² hi³ jmí¹ ná¹jmu² tsáu² juí³² cáun¹, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²jmu² Dió³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³ tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³. 31 Qui¹ Dió³² má²ca³tón³ cáun² jmái¹ hi³ ra³tsí³² héih³² hi³ ma³re² tso³ quioh²¹ tsá²mi³cuóun² la³ cun³ ca³tí²¹. Zian² jan² tsáu² hi³ má²ca³hión³² Dió³² hi³ jmu³ ta²¹ jáun², hi³ má²ca³ma³li²¹ bíh¹ Dió³² hin² tsánh² Tsá² hí³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ Tsá² hí³ ja¹ hla¹.

32 Hi³ jáun² jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hí³ hi³ jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³, jáun² ma³ jan² tsá² hí³ lí¹ ca³ju³ ca³ngái³ bíh¹, tí³la³ ma³ jan² né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹ má¹jáun² náí¹³ jnoh¹ siáh³ cónh³ jáí¹³ ní².

33 Jáun² cu³tsa³² ngah³ bíh¹ cú²jueh³² Po¹. 34 Tí³la³ ma³ jan² tsá² hí³ ca³taunh³ ta²¹ jáí¹³ jáun², hi³ jáun² ca³hain³² tí³ con² Po¹, uá¹la³ cun³ Dionisio jan² tsá² quionh³ tsá² ná¹ho² jáí¹³ hi³ ná¹chín¹ tsí³ cuánh² Areópago jáun², jí³ jan² tsá²mi³ jmái² Dámaris siáh³, la³ má²quionh³ tsá² siánh³ siáh³.

18

Tsau³² Po¹ já¹ juú² Corinto

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Po¹ já¹ juú² Atenas hi³ ngau³ la³ tí³ já¹ juú² Corinto. 2 Ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² *judío, tsá² jmái² Aquila, tsá² zian² hué¹³ Ponto, quionh³ tsú² Priscila ñí²cuo²; tsá² hí³ tá² ca³cha³taunh¹ ñí¹ jáun² hi³ jmí¹ tionh¹ hué³² Italia. Tsá² hí³ ca³huén² hué³² Italia qui¹ hnga² Claudio *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ ca³jmú³ héih³² hi³ huén³² la³jín³² tsá² judíos já¹ juú² Roma juú² chín¹ quioh²¹ hué³² Italia jáun². Jáun² Po¹ ñé¹ hi³ ñí¹jien¹³ tsá² hí³ hñú¹³. 3 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ cá²ren² ta²¹ jmí¹ jmu² Po¹ quionh³ tsá² hí³, jáun² cu³tsa³² ca³cuá³ tsú²

hñú¹³ tsá² hí³ cú²jueh³² hi³ jmu²
hñú³ hmih³² cu³li²¹ quionh³ tsá² hí³.
4 Jáun² ma³ cun³ jña³ jmái¹, *jmái¹
nio² tie³ ñéi¹ Po¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹
tsá² judíos, hi³ ca³ma³qui³ ma³jéinh³
jái¹³ quioh²¹ quionh³ tsá² judíos jí³
*tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³, hi³ hnió³ dí² hi³
tí¹ jeinh²¹ tsí³ tsá² hí³.

5 Jmí¹ cuá¹han³ Silas quionh³
Timoteo hué³² Macedonia, jáun²
ca³cha³táunh¹ já¹ juú² Corinto.
Jmí¹jáun² né³ cá² ñí¹ ca³hléh³ jái¹³
quioh²¹ Dió³² bíh¹ Po¹ cú²jueh³²
hi³ ca³ma³tson² tsú² jái¹³ quioh²¹
ñí¹con² tsá² judíos hi³ Jesús bíh¹
lín³ Cristo. 6 Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹,
ca³qui³ ca³hná³ bíh¹ jái¹³ quioh²¹
Po¹, hi³ ca³tú² ca³hión³² dí² siáh³.
Jmí¹jáun² ca³ma³li²¹ Po¹ hi³ tiú²uú²
ca³tin¹ hi³ jmu³ zian² quioh²¹ tsá² hí³
cun³quionh³ hi³ ca³juá³ ha¹, hi³ jáun²
ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsáuh³ hmóu³² bíh¹ hnoh² hi³
sunh³ náh² ñí¹ hlah³. Tiú²uú²
ca³tin¹ yáh³ jná¹³ hi³ jmu¹ ná¹ zian²
hi³ ca³tin¹ hnoh², jáun² ta³né³² tí³
chí¹ján³ má²ñí¹hléh³ jná¹³ jái¹³ ñí¹con²
tsá²cá²jo²¹ bíh¹ cú²jueh³².

7 Jmí¹ cuá¹han³ tsú² hñu³ cuáh³²
jáun² né³, ngau³ hi³ ca³ñí¹cuá² hñú¹³
jan² tsá² jmái² Ticio Justo, jan² tsá²
má²ca³hín¹³ jē¹ tsá² judíos. Hñú¹³ tsá²
hí³ zeh² có³² cuáh³² jáun² quioh²¹ tsá²
judíos. 8 Ja³bí¹ Crispo tsá² chín¹ cuáh³²
jáun² ca³tanh² ta²¹ Ti³² Juo¹³ dí² la³
má²quionh³ tsá² hñú¹³. Ja³bí¹ juóun³²
siáh³ tsá² juú² Corinto jáun² ca³taunh³
ta²¹ jmí¹ ca³nái³², jmí¹ lí²¹ jáun² cáun³
jmái². 9 Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹
cáun² já¹niéi² ca³jnia³ Ti³² Juo¹³ dí²
jéinh³² Po¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² juenh³ Po¹. Cáun² hléh¹ la³
má²hléh¹ ní², cun³ lí² tunh²¹. 10 Qui¹
quiúnh¹ bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ jáun² hí¹
jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ hian² tsí³
ñí¹con² hnú²; qui¹ juóun³² bíh¹ tsá²
juú² lá² zian² tsá² lí¹³ han³ tí³ con²
jné¹³.

11 Hi³ jáun² Po¹ ca³cuá³ cú² mii²
tón³² já¹ juú² Corinto jáun², hi³
ca³ma³tin² tsáu² jái¹³ quioh²¹ Dió³².

12 Ti³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lín³
Galión ta²¹ hué¹³ Acaya né³, jmí¹jáun²
ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsá² judíos jái¹³
hi³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² Po¹, jáun²
ca³zanh³ dí² hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹ta²¹
chín¹. 13 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² ho² ta²¹
la³ lá²:

—Tsá² lá² jlánh¹ má²can² tsáu² hi³
ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³² la³ siáh³,
jun³juáh¹³ la³ jmí¹ juáh³ liei²¹ quiú¹³
yáh³ dí².

14 Po¹ jmí¹ má²hnió³ hléh³², tí³la³
Galión la³juí³² ca³záih³ tsá² judíos la³
lá²:

—Sá¹jmí¹ cáun² tso³ huáh² tsí³
quiánh¹ hnoh², ho³ he³ cáun² hi³
hlah³ ca³jmú³ tsá² ní², jáun² bíh¹
jmí¹ hniáuh²¹ má¹juenh¹³ jná¹³ tsin³²
hi³ liúnh¹ hnoh² tsá² judíos; 15 tí³la³
jun³juáh¹³ la³ jáun² yáh³ né³, qui¹
hnoh² dá² cáun² ná¹juónh³² hniéi² hi³
ca³tí²¹ jái¹³ bíh¹, jí³ hi³ jmái² tsáu², jí³
liei²¹ quián¹³ hmóu³² náh² ní² siáh³.
Jáun² né³, hmóu³² náh² cuá²ma³ré¹³,
qui¹ tiá² hnó³² jná¹³ má¹ré¹³ hniéi² la³
ní².

16 Jmí¹jáun² ca³chu³ ca³huen³ tsú²
tsá² hí³ ñí¹ta²¹ chín¹ jáun². 17 Jáun²
tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³zanh³
tsá² jmái² Sóstenes tsá² chín¹ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos, hi³ ca³qui³
ca³quiunh³ dí² la³ tí³ cheih³² ñí¹ta²¹.
Ti³la³ Galión né³, hí¹juáh³ tiá² ca³tí³
hó¹ñí¹ bíh¹ ñí¹ ca³quiunh³ tsú² tsá² hí³.

*Jmí¹ cuanh²¹ Po¹ ñí¹ má²tun³ juin²
Antioquía, hi³ má²tsó³² siáh³ hi³ tí²¹
hnaih³² juin²*

18 Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ Po¹ já¹ juú²
Corinto jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah²
jái¹³ quionh³ tsá² reh² hí³, jáun²
ja³taunh²¹ tí³ juú² Cencrea quionh³
ñú² Aquila jí³ Priscila ñí²cuo². Ñí¹
jáun² ca³ze³ Po¹ chí¹ mī³láu³ nio²
hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ má²ca³ma³tí³²
tsú² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² quionh³

Dió³². Jmí¹jáun² ca³taunh³ tsú² cáun² mu² pa²¹ hi³ ca³han³ jmái² hi³ ja³taunh²¹ la³ ti³ hué³² Siria. 19 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² já¹ juú² Éfeso né³, jáun² ñí¹ jáun² ca³cuá³ ñú² Aquila quionh³ Priscila. Hi³ Po¹ né³ tá²chi²¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos bíh¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ma³cu³ ma³jéinh³ jái¹³ quionh³ tsá² ná¹ngih³² hí³ ñí¹ jáun². 20 Jáun² tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mí³ hi³ cuá³² Po¹ cónh³¹ cu³tiá³, ti³la³ Po¹ né³ tiá² ca³he³ yáh³. 21 Ti³la³ jmí¹ ca³hah² tsú² jái¹³ quionh³ tsá² hí³ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—[Hniáuh³² ñih²¹ tiu³nio² bíh¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén, qui¹ jmái¹ yáh³ dá² ti²¹ ñí¹ jáun², ti³la³ cun³ jáun²] já¹jie¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² siáh³ ní¹juáh³ Dió³² hnió³.

Jáun² juú² Éfeso jáun² ca³hi³ tsú² siáh³ cáun² mu² pa²¹ hi³ ngau³ siáh³ jui³² hún¹. 22 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² já¹ juú² Cesarea nio² can³² jmí²miih²¹ né³, ngah³ siáh³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³ñí¹cueh¹ cuo² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ñí¹ jáun². Jmí¹ li²¹ jáun² ngau³ siáh³ ti³ já¹ juú² Antioquía. 23 Ué³ bíh¹ ca³lá² ca³cuá³ tsú² ñí¹ jáun², jmí¹ li²¹ jáun² cua³han³ siáh³ hi³ ca³ñí¹nga¹ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ má²ca³ngí³ jmí¹tin², la³ cun³ hué³² Galacia ji³ hué³² Frigia, hi³ ca³ñí¹cueh¹ tsú² pí³ tsá² má²hain²¹ hí³ ti³ con² Ti³² Juo¹³ dí².

Apolos hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Éfeso

24 Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² judío jmái² Apolos já¹ juú² Éfeso, tsá² hí³ ca³li³zian² juú² Alejandría. Tsá² hí³ jlánh¹ re² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ cuoh² siáh³ re² lín³² Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³². 25 Tsá² hí³ jmí¹ má²ñi³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí², jáun² ca³hléh³ ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³tin¹ Jesús, hi³ ca³híe³ tsú² tá²na²¹ lín²¹ jú¹ tson², uá¹ jáun² la³ jáun² jmí¹ cuoh² tsú² jmáh³la³ tá¹³ hla¹ Juan² bíh¹ jmí¹ ca³zion³ jáun² Juan² tsáu²

jmái². 26 Jáun² Apolos hí³, hí¹ cú¹píh²¹ tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ ca³ma³liáu³² hleh³² jái¹³ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos. Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² ñú² Aquila quionh³ Priscila jái¹³ jáun² quioh²¹ tsú² né³, jmí¹jáun² ca³jan³ dí² hñú¹³, hi³ ca³ñí¹hieh¹ dí² tsú² tán¹ hián² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ tiá² jmí¹ má²ñi³² tsú². 27 Hi³ jáun² jmí¹ ca³li³hnió³ Apolos tsó³² la³ ti³ hué¹³ Acaya né³, tsá² reh² dí² zian² juú² Éfeso jáun² ca³chá³ tiá³ tsí³ tsú², hi³ ca³cué³ cáun² sí² ñí¹con² tsú² hi³ rá¹juáh³ hi³ hniáuh³² hen³ tsú² tsá² hí³ re² tin² ñí¹ jáun². Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² hué¹³ Acaya né³, ca³ma³hon³ lín³² tsú² tsá² má²hain²¹ hí³ ti³ con² Ti³² Juo¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ Dió³² má²ca³ja³ mií³ tsí³. 28 Qui¹ jmí¹ ca³ma³qui³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² judíos ca³la³ chú¹ja²¹, jlánh¹ re² ca³cah¹³ tsú² jmái¹ hi³ ma³tson² jái¹³ cun³quionh³ Sí² tioh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ tson² bíh¹ cu³ti³ hi³ Jesús lín³ Cristo.

19

Ca³chó³² siáh³ Po¹ já¹ juú² Éfeso

1 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ cuá³ jáun² Apolos já¹ juú² Corinto, jáun² Po¹ ca³nga² jui³² he² can³² máh³ hi³ ca³chó³² siáh³ já¹ juú² Éfeso. Ñí¹ jáun² ca³jenh² tsú² ma³ jan² tsá² má²hain²¹ ti³ con² Ti³² Juo¹³ dí². 2 Hi³ jáun² Po¹ ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿Hí¹ ca³hen³ hnoh² Jmí²chí³ Chun¹ jmí¹ ca³tionh² náh² ta²¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Já¹han²¹, hí¹juáh³ tiá² má²ca³nái¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ zian² Jmí²chí³ Chun¹.

3 Hi³ jáun² Po¹ ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² ¿hin² bí¹ héih³² quioh²¹ cáun³ hnoh² jmái² né³?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Má²cáun³ jnoh¹ jmái¹ la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³híe³ jáun² hla¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹.

4 Jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ Juan² ca³zion³ jmái² tsá² ca³za³ jmí¹ tsí³ jmí¹jáun², tí³la³ Juan² hí³ ca³juáh³ hí³ hniáu³ bíh¹ tanh¹³ tsú² ta²¹ jan² Tsá² né³ bí¹ já²¹, hí³ Tsá² hí³ né³, jmái² Jesús.

5 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² la³ jáun² né³, cáun³ siáh³ jmái² hí³ lin¹ hí³ hain²¹ tí³ con² Jesús Tí³² Juo¹³ dí². 6 Hí³ jáun² jmí¹ ca³ra³tsí³² Po¹ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³, cuan³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³hléh³ jú¹ jma² siáh³, jí³ hí³ ca³hléh³ tsú² siáh³ jái¹³ hí³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³. 7 Cun³ ñí¹ jí³lin² tsá² hí³ jmí¹ tín³ quian³tun³.

8 Hí³ jáun² né³, cun³ hni³² zih² tí³ hí³ ca³ñí¹hléh² Po¹ hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos; ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² cú² tiá² juénh², hí³ ca³ma³qui³ ma³jéinh³ jái¹³ quionh³ tsá² hí³ hí³ hnió³ dí² hí³ he³ tsá² hí³ jái¹³ hí³ hie³² dí² jáun² ca³tí²¹ ha³ lánh³ lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³². 9 Tí³la³ ma³ jan² tsá² hí³ má¹ná¹, jlánh¹ ca³ma³huáh² chí¹, ha³ tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³; ca³la³ chú¹ja²¹ bíh¹ ca³chu³ ca³juí³ tsú² ca³tí²¹ juí³² quioh²¹ Jesús hí³ hie³² jáun² Po¹. Jáun² cu³tsa³² cua³han³ bíh¹ Po¹ cú²jueh³² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, tí³ có³² bíh¹ ca³jan³ dí² la³jín³² tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí². Jmí¹jáun² cun³ tsa³háu² ñéi¹ tsú² quionh³ tsá² hí³ hñu³máh³ quioh²¹ tsá² jmái² Tirano hí³ ñí¹ma³qui³ ma³jéinh³ siáh³ jái¹³ quionh³ la³jín³² tsá² tsá²taunh¹ ñí¹ jáun². 10 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² cun³ tun³ mií², ca³la³ ñí¹ ca³nái³² la³jín³² tsá² judíos jí³ *tsá²cá²jo²¹ zian² hué³² Asia jáun² jái¹³ quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². 11 Jmái¹ jáun² né³, ca³jmú³ Dió³² cun³quionh³ cuá² ta³ Po¹ cáun² hua³jueh³² hí³ tiá² hin² jmí¹ má²ca³jé³, 12 quí¹ jmí¹ ca³quí² ca³jñéi³² tsú² tsá² tsáun¹ pá¹ñu²¹ quioh²¹ Po¹ ho³lá²dá² hmih³² hí³ tí² hái³² tsú² ta³ ñí¹ jmái¹ hí³ jmu² ta²¹, jáun² lan³ bíh¹ tsá² tsáun¹ jí³ hí³

ca³huén² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

13 Jmí¹jáun² jmí¹ zian² ma³ jan² tsá² judíos jmí¹ ñí³taunh¹ hí³ huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu². Jáun² tsá² hí³ jmí¹ hnió³ huen³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hí³ ca³záh³ tsú² tsá² tsáun¹ la³ lá².

—¡Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tsá² hleh³² hí³ Po¹ jái¹³ quioh²¹ juanh³² jná¹³ hí³ huen¹³ hnoh² hñu³ tsí³ tsá² ní²!

14 La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tá¹ quiaun³ jon² jan² mi³jmú³ tsá² judío, mi³jmú³ tsá² jmái² Esceva. 15 Jáun² jmí¹ ca³li³hnió³ tsú² hí³ chin¹³ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hún¹ hñu³ tsí³ tsáu², jmí²chí³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Tsá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ Jesús, hí³ ño¹ jná¹³ siáh³ hí³ hin² tsánh² Po¹, tí³la³ çhin² ma³ dá² tsánh² hnoh²?

16 Hí³ jáun² tsá² jan² hí³ jmí²chí³ hláinh¹ né³, cáun² ca³cua³za³ cua³tsó³ bíh¹ ja¹ tsá² hí³, hí³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí² [gon³ tsá² hí³]. Jáun² má²cuính² lín³² bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ ca³huén² ñéih³ jáun², ca³la³ láun³ tionh² bíh¹ tsú² ca³cuóun³. 17 Jmí¹ ca³li³ ñí³² la³jín³² tsá² judíos jí³ tsá²cá²jo²¹ zian² juú² Éfeso hí³ lí³ la³ jáun² né³, ca³ta³hú¹ cóh²¹ lín²¹ bíh¹ tsí³, jáun² ca³ma³tson² bíh¹ tsú² hí³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² jan² tsá² la³ quien² lín³² bíh¹.

18 Ja³bí¹ juóun³² tsá² ca³taunh³ ta²¹ cua³chá² tsáu¹³ ca³tí²¹ hí³ hlah³ hí³ hó³² hí³ jmí¹ quí² jmí¹ jmu² jáun² jmí¹tin². 19 Ja³bí¹ juóun³² tsá² jmí¹ la³ má²ca³ma³tin³² sí² hlah³ cua³taunh²¹ hí³ ná¹quian³² sí² quioh²¹, sí² jáun² né³ ca³jín³ tsú² ja¹ ñí¹ ná¹juóun²¹ jáun². Jmí¹ ca³jé³ tsú² cun³ cónh³ jmí¹ la³ quien² sí² jáun², sí² jáun² jmí¹ la³ quien² cun³ tu³la³quia³ mei²¹ héih³² quie³ *cú¹tiáu². 20 Hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hí³ tí³ lí³mí¹ ca³lí³ lin¹ hí³ pin³ lín³² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hí³ lí³mí¹ juóun³² tsáu² ca³taunh³ ta²¹.

21 Jmí¹ má²lí³² jáun² la³ jáun² ca³lín¹³ Po¹ hi³ tsa³jien³ siáh³ tsá² reh² zian² tí³ hué³² Macedonia jí³ tsá² zian² Acaya, la³ má²hún¹ jáun² juí³² chanh²¹ la³ tí³ já¹ juú² Jerusalén; hi³ ní¹ má¹lí³² jáun² né³ tsó³² siáh³ la³ tí³ juú² Roma.
22 Jáun² jmí¹ jáun² ca³zen³ tsú² gon³ tsá² quionh³ chí¹ján³ la³ tí³ hué³² Macedonia, Timoteo quionh³ Erasto, tá¹la³ ca³cuá³ jáun² hnga² cónh³¹ cu³tiá³ hué³² Asia jáun².

Tsá² juú² Éfeso jmu² tiá³ siaun³² lín³² hi³ jmu³ hian² tsí³

23 Jmí¹ jáun² jlánh¹ tiá³ siaun³² taunh³ tsá² juú² Éfeso cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hoh³ juí³² quioh²¹ Jesús.
24 Tsá² ñuh² jmái² Demetrio ca³lí³liaun³ hi³ jmu² la³ jáun². Tsá² hí³ jmí¹ lín³ jan² tí³² mí¹ñí² cú¹tiáu². Tsá² hí³ tí² láih²³ hliáun³ lín³² quie³ quionh³ tsá² quionh³, quí¹hliá² tí² jmu² tsú² hliáun³ hi³ pih²¹ jniá³ la³ jmí¹ jniá³ cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa. 25 Tsá² hí³ ca³ngih³ tsá² jmu² ta²¹ quionh³ la³ má²quionh³ tí³² mí¹ñí² siánh³ siáh³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² má²ñí¹ hi³ cun³quionh³ ta²¹ hi³ ná¹jmu³² dí² má²láí²³ dí² re² quie³ quiú¹³. 26 Tí³la³ né³² né³, hnoh² má²ca³jeh³ jí³ hi³ má²ca³niéih² la³ cun³ hi³ jmu² jan² tsá²ñuh² jmái² Po¹. Tsá² hí³ jlánh¹ juáh²³ la³ lá²: “Jun³juáh¹³ dió³² cu³tí³ yáh³ tsá² lán¹ hi³ jmu² tsáu² cun³quionh³ cuá² ta³ hmóu³²”. Jáun² Po¹ hí³ né³ má²ca³tioh²¹ hi³ ma³can² juóun³² tsá² juú² lá², la³ má²quionh³ míh¹ tiá² la³jín³² tsá² zian² hué³² Asia lá².
27 Jlánh¹ tiá² chú³² la³ jáun², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ tiú²uú² jeih²¹ tsáu² tá¹³ yáh³ dí², tí³la³ la³ñí¹ la³ján³ háinh¹³ hi³ tiú²uú² lí³ quien² cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa juo¹³ bíh¹ dí², hi³ jáun² tiú²uú² hin² ma³quien² yáh³ dió³² Artemisa, uá¹ jáun² la³ jáun² má²tsú² má²jónh³² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hué³² Asia lá² dió³² hí³

ta³né³², la³ má²quionh³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

28 Jmí¹ ca³nái³² tsá² ná¹ngih³² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³tí³ ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Artemisa juo¹³ dí² tsá² Éfeso!

29 Jmí¹ ca³nái³² tsá² juú² la³ jáun², jlánh¹ tiá³ siaun³² taunh³. Jáun² la³juí³² ca³hma³ ca³cuóunh³² tsú² tá¹ gon³ tsá² Macedonia tsá² ñí³taunh¹ hí³ quionh³ Po¹, tsá² jmái² Gayo quionh³ Aristarco, hi³ ca³jan³ tsú² ñí¹ ná¹chan¹ hi³ ngih³² tsáu² ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ jmu³. 30 Jáun² Po¹ jmí¹ hnió³ tsa³hi³² ja¹ jáun² hi³ tsa³lien³ tsá² má²ná¹ngih³² hí³, tí³la³ tsá² má²hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús né³, tiá² jái¹³ ca³cué³ yáh³. 31 Hi³ ja³bí¹ ma³ jan² tsá² ná¹lín³ ta²¹ hué³² Asia jáun², tsá² há²mei²¹ quioh²¹ Po¹, ca³zen³ jái¹³ hi³ cun³ tiá² hniáuh³² bíh¹ tsa³hi³² tsú² ja¹ jáun².

32 Ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² lín³² bíh¹ ca³niau³ ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² hí³, jú¹ siáh³ bíh¹ ca³juu³ ca³hlénh³ tsá²;ján² tsá²;ján²; quí¹ tí³ juóun³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ hí¹juáh³ tiá² jmí¹ ñí³² bíh¹ hi³ he³ ca³tí²¹ ngih¹³ tsú².

33 Jmí¹ má²lí²zéih³² tsú² jan² tsá² jmái² Lí²ján¹ hi³ he³ ca³tí²¹ ná¹ngih³² tsáu², jmí¹ jáun² ca³di³quian³ tsá² judíos jmái¹ tsá² hí³ hi³ hléh³² cha¹³ dí² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsú² jáun². Jáun² Lí²ján¹ hí³ ca³háí³² cuo² hi³ ca³jmú³ lín¹ hi³ tiánh³² tsú² ta³máih³, quí¹ hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ jmí¹ liáun²¹ quionh³ tsá² judíos rainh²¹ ca³tí²¹ hi³ jlánh¹ tiá³ siaun³² ná¹lí²³ jáun². 34 Tí³la³ jmí¹ ca³lí³tsin² tsá² ná¹ngih³² hí³ hi³ tsá² judío bíh¹ la³ Lí²ján¹, jáun² la³jín³² tsú² ca³tí² ca³hóh³² cun³ tun³ o¹rá¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Artemisa juo¹³ dí² tsá² Éfeso!

35 Jmí¹ má²lí²tunh³ tsá² lín³ tí³² sí² hi³ tiáunh¹ tsú² jáun² cú²tiú² cú²jan³², ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² juú² Éfeso lá², çhin² dá² tsánh² tsá² zian² hngá¹máh³ hi³ tiá² má²ñi³² hi³ ca³tin¹ tsá² juú² lá² jmu³ hua³hi¹³ cuáh³² quioh²¹ dió³² Artemisa tsá² cú² juenh², ji³ henh¹³ hi³ ca³tánh³ hñu³mi³cuú² ní² siáh³ quioh²¹ tsú²? ³⁶ Jáun² né³, hi¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ juáh³ hi³ tiá² tson² la³ jáun², jáun² cu³tsa³² tie³ tianh³ náh² quián¹³, ha³ lí²uú² lí¹ jmú² náh² tiá³ siaun³² cáun² hi³ tiá² re² má²ca³lín¹³ náh². ³⁷ Quí¹ tá¹ gon³ tsá² má²lí²chan²¹ hnoh² lá² ja¹ ñí¹ ná¹ngah² dí² lá², jun³juáh¹³ tsá² han² hi³ tioh³ cuáh³² yáh³ la³², sa³jun³ má²ca³tu³ ca³hión³² tsú² dió³² juo¹³ dí². ³⁸ Hi³ jáun² ní¹juáh³ Demetrio hnió³ chá³² tso³ quionh³ ti³² tsá² quionh³, zia³² bíh¹ ñí¹ta²¹ ñí¹ lí¹³ chá³² tsú² tso³, hi³ zian² bíh¹ siáh³ jue²¹; ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹ bíh¹ lí³ ma³cu³ ma³jéinh³ tsú² jái¹³. ³⁹ Ní¹juáh³ zia³² siáh³ cáun² hi³ hnáuh² hnoh² míh¹³, hi³ jáun² ca³ti²¹ ma³re² tsú² ní¹juáh³ jmí¹ ngih³² tsá² juú² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá²tan²¹ bíh¹. ⁴⁰ Quí¹ háinh¹³ bíh¹ tiauh² dí² ta³né³² ní¹juáh³ zian² tsá² lí¹ já¹chá² tso³ ñí¹con² tsá² *romanos, tsá² ho² ta²¹, hi³ tsa³juah²¹ tsú² hi³ hnoh² hnáuh² jmúh¹³ hniéi² quiúnh¹ tsá² ho² ta²¹ hí³; quí¹ tiá² zia³² yáh³ jái¹³ he³ ca³ti²¹ jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³cuú² ca³ngih³² hnoh² né³², hi³ jáun² tiá² hi³ zia³² yáh³ hi³ lí¹³ za¹³ jnoh¹ tsú² ní¹juáh³ ca³li³ hniáuh³².

⁴¹ Jmí¹ má²lí²juáh³ ti³² sí² la³ ní² né³, ca³jmú³ héih³² hi³ má²lí¹³ tsáun³ tsú².

20

Tsau³² Po¹ hué³² Macedonia quionh³ hue³² Grecia

¹ Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ tiáunh¹ tsú² jáun² tiá³ siaun³² né³, ca³teh³ Po¹ tsá² má²hain²¹ hi³ ti³ con² Ti³² Juo¹³ dí², hi³ ca³hli³ ca³liéinh³² tsú² tsá² hi³ jái¹³ hi³ lí³ niau²¹ tiá³ tsí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hah² dí² jái¹³, jáun² ngau³ siáh³ ti³ hué³² Macedonia.

² Tsá² reh² dí² tsá² zian² hué³² jáun² siáh³ ca³hli³ ca³liéinh³² tsú² hliáun³ jái¹³ hi³ lí³ niau²¹ tiá³ tsí³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³ siáh³ ti³ hué³² Grecia. ³ Hué³² jáun² né³ ca³cuá³ tsú² cun³ hni³² zih². Ñí¹ jáun² jmí¹ hnió³ tsú² hí³ cáun² mu² pa²¹ hi³ jmí¹ tsó²¹ la³ ti³ hué³² Siria, ti³la³ jmí¹ ca³li³ ñi³² tsú² hi³ tsá² *judíos má²ca³ma³ren²¹ jái¹³ hi³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² dí², jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ ja³tánh¹ cú²jueh³² ti³ hué³² Macedonia. ⁴ Jmí¹ jáun² jmí¹ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jmái² la³ lá²: Sópater jon² Pirro tsá² juú² Berea, ji³ Aristarco quionh³ tsá² jmái² Segundo, tsá² zian² juú² Tesalónica, Gayo tsá² zian² juú² Derbe, Timoteo, ji³ Tíquico quionh³ Trófimo ní² siáh³ tsá² zian² hué³² Asia. ⁵ Hi³ jáun² tsá² reh² hí³ né³, chí¹ján³ bíh¹ ja³taunh²¹ hi³ ca³cha³táunh¹ juú² Troas, ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jaun³ tsú² jnoh¹. ⁶ Jmí¹ cuoh²¹ *Jmí¹hien¹ ca³hué² jnoh¹ já¹ juú² Filipos hi³ ca³tau²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹. Jmí¹ la³ má²hñá³ jmái¹ jáun² né³ ca³cháu³² jnoh¹ já¹ juú² Troas, ñí¹ jáun² ca³tau¹³ jnoh¹ cónh³í¹ quiau³ jmái¹ quiúnh¹ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³ chí¹ján³.

Tsau³² Po¹ já¹ juú² Troas

⁷ Jmí¹ ca³li³liau³ sí²ma¹ná¹ quioh²¹ tsá² judíos ti³ ca³niéi² sa¹dó¹, jmí¹ jáun² ca³ngah² jnoh¹ hi³ jmú¹³ jnoh¹ má³². La³ñí¹ tín² ca³hléh³ Po¹ jái¹³ hi³ ca³ma³tin² tsá² hi³ ca³la³ ñí¹ ca³li³ huan², quí¹hliá² má²tsó³² tsú² ñí¹ siáh³ má¹cá²jniá³² jáun². ⁸ Néih³ ñí¹ má²hni³² tsin¹ ñí¹ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² jmí¹ hai²¹ hliáun³ lín³² sí². ⁹ Jáun² ho³tá²quié² jmí¹ cuá¹tsi²¹ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmái² Eutico. Tsá² hi³ ca³li³ ñí¹cuóun²¹ lín³², quí¹ ué³ bíh¹ ca³hléh³ Po¹ jái¹³, hi³ jáun² tsá² hi³ né³ ca³li³ hmih²¹ ziú¹³. Jmí¹ jáun² ca³tánh³ ñí¹ hni³² tsin¹, hi³ jáun² má²jún¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ ca³zion³ tsú². ¹⁰ Jmí¹ jáun² ca³son² Po¹ hi³ ngau³ ñí¹ rón²¹ hla¹

hi³, hi³ jáun² ca³zanh³ dí² hi³ ca³ráin³² dí² ta³ rón³² hué³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ dí² tsá² reh² la³ lá²:

—Ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ tiá² rá²jún¹ yáh³ tsú².

11 Jmí¹ cá¹chánh²¹ siáh³ Po¹ chi³cuú² jáun², ca³tsóh³ *hí³ cuú²miih²¹. Hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ má³² né³, ca³ma³táuh³² tsú² jái¹³ quioh²¹, hi³ ca³hléh³ ca³la³ ñí¹ cá¹jniá²¹; jmí¹jáun² ngau³. 12 Jáun² ca³jón³² tsú² siáh³ tsá¹ñú¹ má²ca³jenh¹³ hi³, hi³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² ta³tonh¹ hiún² lín³² tsí³.

Po¹ tsau³² tí³ juú² Mileto

13 Jmí¹jáun² né³, hnga² Po¹ ngau³ jui³² ta³ la³ tí³ juú² Asón. Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, mu² pa²¹ bíh¹ ca³tau²¹ hi³ ngau³ jnoh¹ la³ tí³ juú² Asón jáun² siáh³, ñí¹ ca³juoh²¹ jnoh¹ quiúnh¹ tsú² hi³ tsí¹jan¹³ jnoh¹ tsú². 14 Jmí¹ ca³jenh² jnoh¹ jáun² Po¹ juú² Asón, ñí¹ jáun² ca³tau²¹ jnoh¹ cu³lí²¹ mu² pa²¹ hi³ ngau³ jnoh¹ tí³ juú² Mitilene. 15 Hi³ ca³hué² jáun² ñí¹ jáun² jnoh¹ ca³cháú³² ñí¹ má²tun³ jmái¹ có³² juú² Quío. Cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ juú² Quío jáun², hi³ jáun² ca³cháú³² jnoh¹ ñí¹ má²hni³² jmái¹ juú² Samos nio² can³² jmí²miih²¹. [Hi³ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Samos né³ ngau³ jnoh¹ siáh³ juú² Trogilio, ñí¹ jáun² ca³jniauh² jnoh¹ cú² nie².] Ñí¹ má²quiún³ jmái¹ jáun² né³ ca³cháú³² jnoh¹ siáh³ juú² Mileto. 16 Jui³² jaun³² bíh¹ ca³lín¹³ Po¹ hi³ tsáu¹³ jnoh¹ cú²jueh³² hi³ jáun² tiá² ngá¹³ jnoh¹ juú² Éfeso, qui¹ ní² lí¹ ca³lé³ jnoh¹ hué³² Asia; qui¹ hi³ hnió³ tsú² chanh²¹ tia³jui³² já¹ juú² Jerusalén, hi³ hnió³ tsú² tñ¹ jmái¹ Pentecostés ní¹juáh³ hi³ lí¹³.

Po¹ liéinh³² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² zian² juú² Éfeso

17 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Po¹ já¹ juú² Mileto né³, ca³zen³ jái¹³ hi³ ja³táunh¹ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³² zian² juú² Éfeso. 18 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² jáun² né³, ca³zái³ Po¹ la³ lá²:

—Hnoh² reh², má²ná¹ñíh¹ hnoh² ha³ lánh³ lín³ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ cá¹chó²¹ jná¹³ la³ñí¹ hué³² Asia. 19 Tá¹la³ ca³ma³con²¹ jná¹³ jáun² Tí³² Juo¹³ dí² hué³² quián¹³ hnoh², tiá² cá²jmú³² yáh³ jná¹³ quien² huen², ca³háuh³² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ ca³tñ¹ hnoh², hi³ ca³ma³tso¹ lín²¹ jná¹³ tsin³² ja¹ la³jí³² hi³ ca³lín¹³ tsá² judíos jmu³ ñí¹con² jná¹³. 20 Tiá² ca³tunh²¹ yáh³ jná¹³ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² hi³ ca³tí²¹ lí³ ñíh¹³ náh², tí³la³ chú¹ja²¹ bíh¹ ca³hie³ jná¹³ hnoh² jí³ la³ tí³ hñuh³² náh² ní² siáh³. 21 Tá²na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hlí¹ ca³lien¹ jná¹³ tsá² judíos jí³ *tsá²cá²jo²¹ hi³ tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². 22 Jáun² né³, ta³né³² má²ñe¹ jná¹³ tí³ já¹ juú² Jerusalén la³ cun³ rón³² lí³ héih³² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹, tiá² ño¹ jná¹³ he³ quiunh²¹ ná¹ ñí¹ jáun². 23 Jí³²la³ tí³ ño¹ jná¹³ hi³ la³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² ñí¹ ñe¹ jná¹³ juáh²³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³tñ¹ jná¹³ má¹tso¹ tsin³², jí³ hi³ taunh¹³ tsú² siáh³ hñu³mí¹ñí². 24 Tí³la³ hí¹ cáun² tiá² hi³ len³ yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ quien² jmí²chí³ quion²¹, qui¹ jí³²la³ tí³ hno³² jná¹³ hi³ má¹táuh¹³ ná¹ ta²¹ hi³ má²ca³chá³ Tí³² Juo¹³ dí² jo³uón³² bíh¹, la³ cun³ lí³ jáun² ta²¹ hi³ ca³hiau³ jná¹³, hi³ hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² ñí¹con² tsáu² ca³tí²¹ mii³ hi³ ja³² tsí³ Dió³².

25 "Jáun² né³, ta³né³² má²ño¹ jná¹³ hi³ hí¹cónh³ tiú²uú² lí¹³ jieh²¹ hnoh² ñí³² jná¹³, hnoh² tsá² ca³juo³ jná¹³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². 26 Jáun² ta³né³² juanh³² jná¹³ hi³ tiá² tso³ ho² yáh³ jná¹³ ní¹juáh³ hi³ ja³hín³ jmí²chí³ quián¹³ lí³ua³ jan² hnoh², 27 qui¹ tiá² ca³tunh²¹ yáh³ jná¹³ jái¹³, ca³juo³ bíh¹ jná¹³ hnoh² ca³la³ tán¹ hián² la³jí³² hi³ má²ca³lín¹³ Dió³² jmu³. 28 Jáun² né³, hua³hín¹³ náh² hmóu³² jí³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² ní² siáh³, tsá² má²ca³chan³ hí³ Jmí²chí³ Chun¹ jo³cuonh² náh². Jáun² la³jmí¹ jmu² tsú²

hua³hi¹³ *já¹ziáh², jmu³ náh² hua³hi¹³ la³jín³² tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² quioh²¹ Dió³², tsá² ca³lan³ hi³ Tí³² Juo¹³ dí² cun³quionh³ jmí²hán¹. 29 Quí¹ má²ño¹ jná¹³ hi³ ja³taunh¹ tsá² siánh³ ní¹ má¹ngah³² jná¹³, tsá² jmu³ hian² tsi³ ñí¹con² tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² la³jmí¹ jmu² tsi²náí¹ ñí¹con² já¹ziáh². 30 Ji³ ja¹ quián¹³ hmóu³² bíh¹ hnoh² li³ zian² tsá² hléh³² jú¹ má²ná¹jan², hi³ ma³can² tsú² tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², la³i¹ hi³ tónh³² tsá² hi³ ta²¹ jē¹ bíh¹ tsú². 31 Hi³ jáun² hua³hín¹³ lín³² náh², cháu¹ náh² honh² hi³ hí¹ cu³ jéin³² yáh³ tiá² ca³tunh²¹ jná¹³ hi³ ca³híe³ jná¹³ hnoh² ca³la³ hi³ háuh³² tsin³² ná¹ ñí¹con² hnoh² cun³ hni³² mií² la³ huá² la³ jma².

32 "Jáun² né³, ta³né³² chau²¹ jná¹³ hnoh² jo³cuo² Dió³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ li³quien² siáh³ ñí¹con² hnoh² jái¹³ ca³tí²¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ tsú², quí¹ cun³quionh³ jái¹³ jáun² bíh¹ li³ pin³ hñu³ honh² náh², hi³ jáun² lí¹³ hián¹³ náh² la³ji³² hi³ cue³² Dió³² ñí¹con² la³jín³² tsá² má²ná¹chan¹ ñí¹con². 33 Jáun² né³, tiá² ca³jmú³² yáh³ jná¹³ hi³ hniá¹ ná¹ hi³ zioh² tsáu², uá¹ hi³ quie³ uá¹ hi³ hmih³². 34 Tí³la³ hnoh² má²ná¹ñí¹ re² hi³ cun³quionh³ ua³ tán² huen² bíh¹ jná¹³ ca³jnió³² hi³ hniáuh³² quion²¹ quiúnh¹ tsá² quiúnh¹. 35 Cun³quionh³ la³ji³² ta²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun², ca³híe³ jná¹³ hi³ hniáuh³² jmú¹³ dí² ta²¹ hi³ má¹hon¹ dí² tsá² li³hniáuh²³ ñí¹con², hi³ hniáuh³² cháu¹ dí² siáh³ tsí³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: "Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ren² tsá² cue³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² hiáuh²³".

36 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Po¹ la³ ní² né³, ca³dí³jñí³² cu³tsa³² quionh³ la³jín³² tsá²daun³² hi³ hi³ ca³liéinh³² Dió³². 37 Jáun² la³jín³² tsá² hi³ ca³hó³ hi³ ca³ráin³² dí² Po¹, hi³ ca³cúh² dí² chunh³ ñí¹ tsú² 38 tá¹la³ má²nio² hlah³ tsí³ dí², quí¹hliá² ca³juáh³ Po¹ hi³

tiú²uú² chau²¹ jmái¹ hi³ jenh¹³ dí². Jmí¹ li²¹ jáun² ja³taunh²¹ dí² quionh³ la³ tí³ can³² jmái² ñí¹ rón²¹ mu² pa²¹ jáun².

21

Po¹ tsau³² tí³ já¹ juú² Jerusalén

1 Jmí¹ má²lí²háih¹ jnoh¹ jáun² jái¹³ quiúnh¹ tsá² reh² dí² hí³ né³, ca³tauh²¹ jnoh¹ mu² pa²¹ hi³ ngau³ tá²chi²¹ la³ tí³ hué³² Cos nio² chu³ jmái². Ñí¹ má²tun³ jmái¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ siáh³ hué³² Rodas nio² chu³ jmái², jmí¹ li²¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ siáh³ juú² Pátara. 2 Juú² Pátara jáun² né³ ca³li³ zia³² cáun² mu² siáh³ siáh³ hi³ tsó³² ca³la³ tí³ hué³² Fenicia. Jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ mu² jáun² hi³ ngau³ jnoh¹. 3 Jmí¹ ca³tí³ cun³ cá² tsó¹³ juí³² ca³neh²¹ jnoh¹ hué³² Chipre nio² chu³ jmái² tí³ cuá² cáun¹; cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ ñí¹ jáun², hi³ ngau³ jnoh¹ tá²chi²¹ la³ tí³ hué³² Siria. Jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Tiro nio² can³² jmí²miih²¹, juú² hín¹³ hué³² Siria. Ñí¹ jáun² ca³quiú² tsú² cu³tiá³ mu² quí¹hliá² ñí¹ jáun² hniáuh³² huéh³ tsú² lió²¹ hi³ tioh³. 4 Ñí¹ jáun² ca³jenh² jnoh¹ tsá² má²hain²¹ tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí², jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ quiau³ jmái¹ ñí¹ jáun² quiúnh¹ tsá² hí³. Jáun² tsá² hí³ ca³záih³ Po¹ jái¹³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ tiá² hniáuh³² tsó³² Po¹ tí³ Jerusalén. 5 Tí³la³ cun³ jáun² ca³hue¹³ bíh¹ jnoh¹ jmí¹ ca³tsin¹³ quiau³ jmái¹ jáun². Ca³la³ jín³² jáun² bíh¹ tsá² reh² dí² tsá²mi³ tsá²ñuh² ca³la³ má²quionh³ jón²zih¹ hi³ ca³ñí¹jau² jnoh¹ tí³ jenh³ juú², jáun² can³² jmí²miih²¹ jáun² ca³dí¹jñí²¹ jnoh¹ hi³ ca³lien¹ jnoh¹ Dió³². 6 Jmí¹ li²¹ jáun² ca³háih¹ jnoh¹ jái¹³ quiúnh¹ tsú², jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ siáh³ mu² pa²¹ jáun²; cun³ jáun² bíh¹ ca³jín³² tsá² hí³ hi³ ja³tanh²¹ hñú¹³.

7 Hi³ ca³hué² jnoh¹ jáun² juú² Tiro ca³cháu³² jnoh¹ juú² Tolemaida. Juú² jáun² ca³cuen¹ jnoh¹ cuo² quiúnh¹ tsá²

reh² dí², jáun² ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ cú² jmáí¹ quiúnh¹ tsú². 8 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ngau³ jnoh¹ siáh³ juí³² ta³ quiúnh¹ Po¹, jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Cesarea. Ñí¹ jáun² ñéi¹ jnoh¹ hñú¹³ Pí²liéi¹, jan² tí³² ngai³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², tsá² jmí¹ ná¹lí³ hí³ quiaun³ tsá² ca³lín³ hí³ tsá² jniá³ jmí¹ tsí³, tsá² ca³quianh³ hí³ tsá² reh² dí² jmí¹tin². Jáun² hñú¹³ tsá² hí³ ca³tauh¹³ jnoh¹. 9 Pí²liéi¹ hí³ jmí¹ tionh¹ quiun³ tsá¹mái¹³ jon², tsá² ná¹lín³ *tí³² jē¹ Dió³². 10 Má²hia³jáun¹³ ca³lá² tiauh² jnoh¹ la³ cun³ jmí¹ cá¹chó²¹ jan² tsá² jmáí² Ágabo *tí³² jē¹ Dió³², tsá² ja³ tí³ Judea, hí³ ca³ñí¹jē¹³ tsú² jnoh¹. 11 Hí³ jáun² tsá² hí³ ca³can³ láu² hñéih¹ Po¹ hí³ ca³hñéih³ cuá² ta³ hnga². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí²chí³ Chun¹ juáh³ hí³ jmu³ tsá² *judíos la³ lá² já¹ juú² Jerusalén ñí¹con² tsá² quioh²¹ láu² lá², hí³ jáun² jienh³ tsú² siáh³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹.

12 Jmí¹ má²lí²nái¹³ jnoh¹ la³ ní² né³, ca³za¹³ jnoh¹ Po¹ quiúnh¹ tsá² juú² Cesarea hí³ tiú²uú² tsó³² tsú² cú²jueh³² tí³ Jerusalén. 13 Tí³la³ Po¹ né³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ uoh³² hnoh² hí³ hliah²¹ náh² tsin³² jná¹³? Tí³la³ cáun² tán¹ bíh¹ má²nio² tsin³² jná¹³, uá¹jinh¹ hí³ jún³ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hí³ hñe³ yáh³ tsú² jná¹³.

14 Tí³la³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hí³ tí¹ jéinh¹ jnoh¹ jmí¹ tsí³ tsú², jáun² ca³tunh²¹ bíh¹ jnoh¹ cú²jueh³², jáun² ca³juoh²¹ jnoh¹ la³ lá²:

—Cáun² cuí¹ jmu¹ bíh¹ Dió³² la³ cun³ hí³ hnió³ jmu³.

15 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú¹³ jnoh¹ re² lio²¹ quiú¹³ hí³ ngau³ jnoh¹ juí³² má²tiáuh¹ tí³ Jerusalén. 16 Ma³ jan² tsá² reh² dí² tsá² zian² juú² Cesarea jáun² ca³ñí¹taunh¹ quiúnh¹ jnoh¹, jáun² tsá² hí³ ca³ñí¹jau² jnoh¹ hñú¹³ jan² tsá² jmáí² Mnasón, tsá² hué³²

Chipre. Tsá² hí³ jmí¹ la³ má²hen² tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí² la³ cun³ jmí¹tin² máh³, jáun² hñú¹³ tsá² hí³ bíh¹ ca³tauh¹³ jnoh¹.

Po¹ tsa³jien³ Jacobo

17 Jmí¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ já¹ juú² Jerusalén né³, hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsá² reh² dí² ca³he³ jnoh¹. 18 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³ñí¹quiúnh¹ jnoh¹ Po¹ hí³ tsa³jien³ tsú² Jacobo hñú¹³. Hñú¹³ Jacobo hí³ ca³ngih³² siáh³ la³jín³² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³². 19 Jáun² Po¹ ca³cuéh³ cuo² hí³ jan² hí³ jan² tsá² hí³; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³chá³ dí² re² tso² la³jí³² hí³ má²ca³jmú³ Dió³² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ cun³quionh³ hnga² dí². 20 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, jlánh¹ ca³ma³quien² tsú² Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³záih³ dí² Po¹ la³ lá²:

—Tí³la³ sá¹nié² jie³ reh², ca³la³ juóun³² mei²¹ bíh¹ tsá² judíos má²taunh³² ta²¹, hí³ la³jín³² tsá² hí³ né³, hniá¹ bíh¹ hí³ ma³tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. 21 Tsá² hí³ má²ca³nái³² hí³ hnú² néh¹ hieh³² tsá² judíos tsá² tiáunh¹ hue¹³ tsá²cá²jo²¹ hí³ tiú²uú² hniáuh³² ma³tí³² tsú² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hí³ tiú²uú² hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsá¹míh¹ jon², hí³ tiú²uú² ma³tí³² tsú² la³ cun³ hí³ ná¹ngí²³ dí². 22 Jáun² né³, ¿ha³ lánh³ jmú¹³ dí²? Qui¹ má²ta²¹ má²lí³ ñí³² bíh¹ tsú² hí³ má²cuán² hnú² ñí¹ lá². 23 Tí³ chú³² jmu³ hnú² la³ cun³ hí³ juáh¹³ jnoh¹ lá²: Qui¹ ja¹ quiú¹³ dí² lá² zian² quiun³ tsá² má²ná¹láih²¹ jái¹³ quionh³ Dió³². 24 Jáun² né³, jan³² tsá² lá², ma³jí¹³ hnú² jmí¹ honh² quiúnh¹ tsá² lá² la³ cun³ hí³ ná¹ngí²³ dí² tsá² judíos; hí³ ma³hmah²¹ siáh³ la³ cun³ hí³ tsa³hín³ quioh²¹ tsú². Ní¹ má¹ca³ma³tí³² tsú² jái¹³ hí³ ca³jmú³ jáun² quionh³ Dió³², má¹jáun² má²lí¹³ zéi³² tsú² chí¹ mí³láu³ nio². Jáun² la³jín³² tsáu² lí³ ñí³² hí³ tiá² la³ tson² yáh³ la³ cun³ jái¹³ hí³ má²ca³nái³² tsú² jáun², tí³la³ hnú² bíh¹ jan² tsá² má²tí³²

liei²¹ jáun² quiú¹³. ²⁵ Ti³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² cá²jo²¹ tsá² má²ca³taunh³ ta²¹ má¹ná¹, má²ca³zen¹³ bíh¹ dí² cáun² sí² ñí¹con² tsú² hi³ rá¹juáh³ la³ cun³ hi³ má²ca³láí¹³ dí², uá¹la³ cun³ hi³ tiá² hniáuh³² cuh³ tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³ má²ca³jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² láin¹, tiá² chú³² cuh³ tsú² jmi², sa³jun³ ngú³ quioh²¹ jáh³ cuounh³² tsú² láí¹, ji³ tsá²mi³ tsá²ñuh² ní² siáh³ tiá² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³ tsá²ján² tsá²ján².

Má²tson¹³ tsú² Po¹ hñu³ cuáh³² chín¹
²⁶ Jáun² ca³jan³ Po¹ tá¹ quiun³ tsá²ñuh² hí³. Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³ ca³jmú³ tsú² hi³ lí³ jí² jmí¹ tsí³ quionh³ tsá² hí³ la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsá² judíos. Jmí¹jáun² ñéi¹ Po¹ hñu³ cuáh³² chín¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² tsá² tiáunh¹ cuáh³² jáh³ jmáí¹ jéi³²í¹ hniauh³ hi³ lí³ jí² jmí¹ tsí³ dí² tiáunh¹, hi³ jáun² jmáí¹ jáun² jmí¹ cuen³ Po¹ jáh³ joh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² tá¹ quiun³ tsá² hí³ hi³ jngih³ ñí¹con² Dió³².

²⁷ Jmí¹ má²ñí¹hián² jáun² quiau³ jmáí¹ quioh²¹ tsú², jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² judíos zian² hué³² Asia ca³lí³ cuóun³² Po¹ hñu³ cuáh³² chín¹, jmí¹jáun² la³juí³² ca³zió³ tsú² tsí³ tsá² tionh² hí³ hi³ zanh³ tsú² Po¹, ²⁸ hi³ ca³hóh³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Hnoh² tsá² ziaun² dí² hué³² *Israel lá², ma³hau¹ jnoh¹! Tsá²ñuh² lá² jlánh¹ hún¹ ngí³² tá¹ cáun² hngá¹máh³ hi³ má²can² tsáú² hi³ lí³hon² tsú² tsá²co¹ dí², jí³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, la³ má²quionh³ jí³ cuáh³² lá² quiú¹³ dí². Hi³ hí¹ la³ tí³ tsá²cá²jo²¹ má²cuá²jan² tsú² hñu³ cuáh³² lá² quiú¹³ dí², hi³ má²cuá²hliah¹.

²⁹ Ca³juáh³ tsú² la³ ní² quí¹hliá² ca³jién³² tsú² Po¹ jmí¹tin² já¹ juú² hi³ quionh³ tsú² jan² tsá² jmáí² Trófimo tsá² zian² juú² Éfeso, jáun² lí¹ ca³lín¹³ tsú² hi³ má²cuá²jan² Po¹ tsá² hí³ hñu³ cuáh³².

³⁰ Jáun² la³juí³² tiá³ siaun³² taunh³ bíh¹ tsá² juú², hi³ ca³cuú²

ca³ngih³² ca³la³ né³² cánh³. Jmí¹jáun² ca³ñí¹hmá¹ ñí¹cuonh¹³ dí² Po¹ hi³ ca³chin² dí² cheih³², jáun² la³juí³² ca³jna³ dí² siáh³ ho³hñú¹³ cuáh³².

³¹ Jmí¹ má²jngih³ cu³tí³ bíh¹ tsú² Po¹ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ ñí³² juo¹³ hliáu³ tsá² *romanos hi³ tiá³ siaun³² lín³² bíh¹ má²tiáunh¹ la³jín³² tsá² juú² Jerusalén. ³² La³ cun³ jmí¹jáun²

ca³teh³ juo¹³ hliáu³ hí³ hliáu³ tsá² ná¹chín¹ joh¹ la³ má²quionh³ hliáu³ ñí¹ hná¹ jáun², jáun² cú²hé² ja³taunh²¹ dí² ñí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² hí³. Jmí¹ ca³jién³² tsú² tsá² lín³ hí³ juo¹³ hliáu³ né³ la³ má²quionh³ tsá² quionh³, tiú²uú² ca³quiunh³ yáh³ tsú² Po¹.

³³ Jmí¹jáun² cuan³ tsá² lín³ juo¹³ hliáu³ ñí¹ zenh¹ Po¹ hi³ ca³zanh³ Po¹ hi³ ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ hñe³ tsú² Po¹ quionh³ tun³ cá²den¹ná¹. Jáun² ca³ngáí³ tsú² siáh³ hi³ hin² tsánh²

Po¹, hi³ he³ lí²jmú³. ³⁴ Ti³la³ tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³ má¹ná¹, tiú² jan³² lín³² bíh¹ ca³taunh³, hi³ jáun² lí¹ tiá² ñí³² he³ jáí¹³ ne³ bíh¹ juo¹³ hliáu³ lí³, quí¹ cú²tiú² cú²jan³² lín³² bíh¹ tiáunh¹ tsú². Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³jmú³ héih³² hi³ cu³tsa³² jan³ cú²jueh³² hliáu³ Po¹ ñí¹ lí³ hñú¹³ hliáu³.

³⁵ Jmí¹ ca³cha³taunh¹ hliáu³ jmíh¹ ta³² hi³ hí¹jan² Po¹, jáun² ja¹ uá¹ hen² bíh¹ Po¹ ca³jan³ tsú² chí³cuú² quí¹hliá² jlánh¹ chí¹ñí¹ já²taunh¹ tsá² hí³ hi³ hnió³ jmu³ hian² tsí³. ³⁶ Tsá² hí³ né³ hí¹hóh³² la³jín³² hi³ hí¹juáh²³:

—¡Cu³tí³ cuí¹ jngih¹³ mí¹ tsá² lín¹ ní²!

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹

³⁷ Jmí¹ ca³tí³ ñí¹tanh¹³ tsú² Po¹ hñú¹³ hliáu³ jáun², jáun² Po¹ ca³mí³ jáí¹³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³ hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Tiá¹ lí¹³ juoh²¹ cu³tiá³ quiúnh¹ jná¹³?

Jáun² juo¹³ hliáu³ hí³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ tin² máh³ hñú² hléh¹ jú¹ *griego dúh¹? ³⁸ ¿Há¹ jun³juáh¹³ hñú² tsá² hué³² Egipto dúh¹, tsá² ca³jmú³

hnié² quionh³ tsá² ho² ta²¹, tsá² ca³lí³
zian² quiún³ mei²¹ tsá² jngih² tsáu²
joh¹, hi³ ca³ñí¹taunh¹ quionh³ dí² la³
tí³ hué³² quién²?

³⁹ Hi³ jáun² Po¹ ca³juáh³:

—Tsá² judío juú² Tarso bíh¹ jná¹³,
cáun² juú² quien² tí³ Cilicia. Juenh²
jmu³ honh², cué¹ tiá³ jái¹³ hi³ lienh¹
jnë² tsá² ní².

⁴⁰ Jmí¹ má²lí²cué³² juo¹³ hliáu³
jái¹³ né³, ca³náu² Po¹ hná¹³ ta³²,
hi³ ca³há³² cuo² hi³ ca³jmú³ lín¹
hi³ tiánh³² tsá² hi³ tie³. Jáun² jmí¹
má²tionh² tsá² hí³ tie³ né³, ca³hléh³
Po¹ jú¹ *hebreo ñí¹con² tsá² hí³ hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

22

¹ —Hnoh² tsá²cáu³ jí³ tsá²daun³², re²
nié² náh² jái¹³ hi³ má¹tson¹³ jná¹³ lá²
ñí¹con² hnoh² ta³né³².

² Jmí¹ má²lí²nié³² jáun² tsá² hí³ hi³
dí¹hleh³² Po¹ jú¹ma² *hebreo né³, tí³
lí³mí¹ tie³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú². Jáun² Po¹
ca³záih³ siáh³ tsá² hí³:

³ —Tsá² *judío tsá² juú² Tarso bíh¹
jnë² jná¹³, juú² hín¹³ tí³ Cilicia, tí³la³ já¹
juú² Jerusalén lá² bíh¹ ca³cuon³ jná¹³.
Ja³bí¹ tsá² ca³ma³ta² tí³² Gamaliel yáh³
jnë² uá²jái³², tsá² hí³ ca³ma³ta² jná¹³
ca³la³ cun³ tán¹ cun³ hián² héih³² hí³
rá¹tioh³ ñí¹ liei²¹ hi³ hiauh³ tsá²haun³²
dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². Huen² jná¹³
jlánh¹ ca³lí³ hniá¹ ná¹ hi³ má¹zián¹³
ná¹ la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³², la³jmí¹
ná¹hniá¹ hnoh² ní² ta³né³². ⁴ Jmí¹tin²
jlánh¹ jmí¹ jmu² jná¹³ hian² tsin³²
ñí¹con² tsá² má²tiáunh¹ jui³² quioh²¹
Jesús, hí¹ la³ tí³ jmí¹ jngih³² jná¹³
tsú². Hi³ tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ tsú²
ca³ma³tson¹³ jná¹³ jmí¹tin², hi³ ca³quí¹
ca³tonh¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí². ⁵ Jáun² tsá²
cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ quionh³ la³jín³²
tsá²daun³² lí¹³ cué³² jú¹ tson² ca³tí²¹
hi³ ní². Ja³bí¹ tsá² hí³ siáh³ ca³cué³
jnë² jná¹³ sí² hi³ ca³tin¹ tsá² judíos reh² dí²
zian² já¹ juú² Damasco; hi³ jáun² ñéi¹
jnë² jná¹³ ñí¹ jáun² hi³ jmí¹ já¹zánh²¹ jná¹³
tsá² má²tiáunh¹ jui³² quioh²¹ Jesús,

hi³ jmí¹ já¹jan³² jná¹³ tsú² ca³la³ hi³
ná¹hñei²¹ tí³ já¹juú² lá², hi³ jmí¹ jmuh¹
jnoh¹ tsú² ñí¹ lá².

*Po¹ cha³² ha³ lánh³ rón³² ca³tí²
cá²jéinh³² jmí¹ tsí³
(Hechos 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ "Tí³la³ tá¹la³ cuá¹ñe² jná¹³ jáun²
hú¹ jui³² né³, jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jná¹³
já¹ juú² Damasco, jáun² cu³diá²jan²
jmí¹ táin³ jná¹³ cáun² joh¹ pin³ lín³²
hi³ ja³ hñu³mi³cuú² cun³ chí³hiú²; ⁷ la³
cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³tánh³ jná¹³
cu³hna²¹ jáh³. Jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³
cáun² ho³ tsáun² hí³ ñí¹juah²¹: "Hnú²
Saulo, Saulo, ¿he³ láih³² jmuh³² hnú²
hian² honh² ñí¹con² jná¹³?" ⁸ Hi³ jáun²
jnë² jná¹³ ca³ngái³²: "¿Hin² bí¹ tsánh² hnú²
Tí³²?" Jáun² Tsá² hí³ ñí¹ca³juáh³: "Jná¹³
bíh¹ la³², Jesús Tsá² Nazaret Tsá²
jmoh¹ hnú² hian² honh²". ⁹ Ca³jíe³
bíh¹ tsá² jmí¹ quiúnh¹ jná¹³ joh¹
jáun², tí³la³ tiá² ca³ngí¹³ yáh³ tsú² hi³
ñí¹ca³hléh³ jáun² tsáun². ¹⁰ Jmí¹jáun²
ca³juo³ jná¹³ tsú²: "¿He³ bí¹ hniáuh³²
jmu¹ jná¹³ né³ Tí³²?" Jáun² jmí¹jáun²
ca³zái³ jná¹³ Tí³² Juo¹³ dí²: "Náu²,
cua³² jui³² hún¹ nú² tí³ Damasco. Hi³
jáun² ñí¹ jáun² lí³ ñíh¹³ hnú² la³jí³²
la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hnú² jmúh¹³".
¹¹ Tí³la³ joh¹ zín³ lín³² hi³ ca³jíe³² jná¹³
jáun² né³ ca³jmú³ hi³ ca³táin³ jná¹³,
jáun² tsá² jmí¹ quiúnh¹ hí³ bíh¹ jná¹³
ca³zanh³ uón³² hi³ ca³jau³ tí³ já¹ juú²
Damasco.

¹² "Hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ zian² jan²
tsá²ñuh² jmái² Ananías, jan² tsá² la³
má²tí³² re² lín³² liei²¹ quioh²¹ hla¹
Moisés. La³jín³² tsá² judíos zian²
juú² jáun² jmí¹ tanh² ta²¹ tsá² hí³.
¹³ Jáun² Ananías hí³ ca³ñí¹jie¹³ jná¹³.
La³ cun³ jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² tsú²
ca³juáh³: "Hnú² reh² Saulo, ¡jie¹ siáh³
cónh³ hi³ hmai²¹!" La³ cun³ jmí¹jáun²
bíh¹ ca³tau² siáh³ re² mí¹ñí³² jná¹³.
¹⁴ Jmí¹jáun² ca³zái³ tsú² jná¹³ la³ lá²:
"Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³
dí² má²ca³quianh³ hnú², hi³ hnió³ tsú²

hi³ li³ ñih¹³ hnú² la³ cun³ hi³ lín²³ tsú² jmu³, ji³ hi³ lí¹³ jien¹ hnú² siáh³ hnga² Tsá² Chun¹, hi³ náih¹³ hnú² siáh³ jē¹ Tsá² hí³. 15 Qui¹ hnú² bíh¹ ca³tin¹ cuá¹náuh² jái¹³ quioh²¹ tsú² ñi¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ca³ti²¹ la³ji³² hi³ ca³jieh³ nú² ji³ hi³ ca³niéh² nú² ní²siáh³. 16 Jáun² né³, ha³ lí² ján², cuí¹ zaun²¹ nú² jmái² hi³ teh¹ nú² Ti³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hin³ tsú² tso³ quián¹³ hnú². La³ ní² ca³juáh³ Ananías hí³.

17 "Hi³ jáun² jmí¹ cuanh²¹ jná¹³ siáh³ já¹ juú² Jerusalén lá² né³, ca³ñi¹lien¹ jná¹³ Dió³² hñu³ cuáh³² chín¹. Jmí¹ jáun² ca³jnia³ Ti³² Juo¹³ dí² jéin³² jná¹³ 18 hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "Háun¹ nú², tia³jui³² cua³han² já¹ juú² lá², qui¹ tsá² juú² lá² cun³ tiá² héi³² bíh¹ jái¹³ hi³ hléh¹³ hnú² ca³tin¹ jná¹³". 19 Jáun² jná¹³ né³ ca³juánh³²: "Hnú² Ti³² Juóu³² jná¹³, já² la³jín³² bíh¹ tsá² juú² lá² ná¹ñi³² hi³ jná¹³ jmí¹ ñe² la³ji³² cuáh³² quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, hi³ jmí¹ ñi²jan³² jná¹³ tsú² hñu³mi¹ñi² tsá² má²taunh² hnú² ta²¹ jmí¹ jáun², hi³ jmí¹ quiunh³² jná¹³ tsú² siáh³. 20 Ja³bí¹ la³ jáun² jmí¹ ca³táin² jáun² jmí² quioh²¹ hla¹ Tié³ tsá² ca³náu² hí³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ hnú², ja³bí¹ ñi¹ jáun² jmí¹ zenh¹ jná¹³ hi³ hún¹ ná¹ cá²hon³ quiúnh¹ tsá² ca³jngih³ hí³ Tié³, hi³ ca³hmá³ jná¹³ siáh³ ha¹ tsá² ca³jngah³ tsú² hí³". 21 Ti³la³ Ti³² Juo¹³ dí² ca³juáh³ ñi¹con² jná¹³: "Cua³², qui¹ hnú² bíh¹ zeí²¹ jná¹³ ñi¹con² *tsá²cá²jo²¹ tsá² zian² ñi¹ uóunh³".

Cáun³² siáh³ Po¹ juo¹³ hliáu³

22 Ca³nái³² bíh¹ tsú² re² hi³ ca³juáh³ Po¹ la³ñi¹; ti³la³ jmí¹ má²lí²juáh³ Po¹ la³ ní² né³, ca³ti³ ca³hóh³² bíh¹ tsú² siáh³ hi³ ca³juáh³:

—iCuí¹ jún¹³ mí¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹ ní²! iTiá² ca³ti²¹ yáh³ zian² tsá² la³ ní²!

23 La³ má²ná¹ti² ná¹hóh³² jáun² bíh¹ tsá² hí³, hi³ ná¹qui² ná¹zen² ha¹, hi³ ná¹qui² ná¹ziauh³² siáh³ hliáu³

chi³cuú², 24 jáun² cu³tsa³² bíh¹ jmí¹ ca³jmú³ juo¹³ hliáu³ héih³² hi³ jan³ hliáu³ Po¹ ti³ ñéih³ hñú¹³. Jmí¹ li²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ pan³ tsú² Po¹ quionh³ hñú¹jméi¹³, hi³ jáun² chá³² Po¹ he³ ca³ti²¹ sa³ ti³ hóh³² lín³² tsá² hí³. 25 Jmí¹ má²lí²hñéi³² tsú² jáun² Po¹ tiá³ lín³² né³, hi³ jmí¹ má²pan³ dí² quionh³ hñú¹jméi¹³ jáun², jáun² Po¹ ca³záih³ hliáu³ tsá² chín¹ zenh² có³² jáun² la³ lá²:

—¿Hí¹ jmu² héih³² liei²¹ hi³ lí¹³ pan¹³ hnú² jan² tsá² *romano ta³ tiá² má²lí²quiánh² nú² jú¹ tson² quioh²¹ tsú²?

26 Jmí¹ má²lí²niéi³² hliáu³ tsá² chín¹ jái¹³ ní² né³, ca³ñi¹zeh¹ juo¹³ la³ lá²:

—¿He³ dá² ñi³jmu³² hnú²? Já² la³ tsá² romano bíh¹ tsá² ó³².

27 Jmí¹ jáun² ja³ juo¹³ hliáu³ tsá² chín¹ ñi¹ zenh¹ jáun² Po¹, hi³ ca³ngáih³ dí² jái¹³ lá²:

—¿Hí¹ cu³ti³ bíh¹ tsá² romano hnú²? Jáun² Po¹ ca³juáh³:

—Ján³.

28 Jáun² juo¹³ hliáu³ ca³záih³ siáh³ Po¹:

—Ti³la³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹, hliáu³ lín³² bíh¹ que³ ca³cáin³ hi³ ca³lin³ jná¹³ tsá² romano.

Jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:

—Ti³la³ jná¹³ dá² má²lín³ la³ cun³ jmí¹ ca³li³zian² bíh¹.

29 Jmí¹ jáun² la³jui³² ca³tiánh³ ti³ có³² tsá² jmí¹ má²cán³ hí³ jú¹ tson² quioh²¹ Po¹, hí¹ la³ ti³ hnga² yáh³ juo¹³ hliáu³ ca³juénh² jmí¹ ca³li³tsin² tsú² hi³ tson² bíh¹ la³ tsá² romano bíh¹ Po¹, qui¹hliá² jmí¹ má²lí²hñéi³² dí² tsú².

Má²zenh² Po¹ ñi¹ta²¹ chín¹ quioh²¹ tsá² judíos

30 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² jmí¹ hnió³ juo¹³ hliáu³ li³ ñi³² he³ tso³ chá³² tsá² judíos quioh²¹ Po¹, jáun² ca³chin² dí² tsú², hi³ ca³zen³ dí² siáh³ jái¹³ hi³ ngih¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ná¹ñi¹ hué³². Jmí¹ jáun² ca³jan³ tsú² Po¹ hi³

ca³ñí¹zinh² dí² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² hí³.

23

1 Jmí¹jáun² né³, Po¹ ca³jíe³ chí¹tiá³ ñí¹ ñí¹ tionh¹ tsá² ná¹chín¹ hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², la³ ti³ ta³né³² tiá² lin¹ cha³² yáh³ tso³ jmí¹ tsin³² jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ tiá² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ ñí¹con² Dió³² la³ cun³ ca³ti²¹.

2 Jáun² Ananías tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³jmú³ héih³² ñí¹con² tsá² tionh² cu³héin¹ Po¹, hi³ pá³ tsú² ho³ Po¹. 3 Jáun² Po¹ né³ ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—jHnú² dá² cáun² hná¹ hiah³² tiáu² jmáh³la³ ti³ coh³ bíh¹, ja³bí¹ Dió³² po³ siáh³ hnú²! ¿Há¹ jun³juáh¹³ hi³ jáun² ñíh³ hnú² ñí¹ ní² hi³ rá¹tsih³² nú² héih³² la³ cun³ juáh³ liei²¹? ¿He³ láih³² sa³ chín¹dí¹ huen² bíh¹ hnú² ñí³jmuh³² la³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹?

4 Jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ có³² jáun² ca³záih³ Po¹:

—¿Hí¹ hnú² la³ ca³tin¹ jin¹³ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ quian²¹ Dió³²?

5 Jáun² Po¹ ca³ngái³ la³ lá²:

—Tiá² jmí¹ ño¹ jná¹³ reh² hi³ lín³ tsá² ní² mí²tsá² hien¹; quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Tiá² hniáuh³² hléh¹ hnú² jú¹ hlah³ quioh²¹ tsá² ho² ta²¹”.

6 Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Po¹ hi³ tsá² ná¹ngih³² hi³ la³ ná¹lín³ tun³ nió³, cun³ nió³ tsá² *saduceos, hi³ cun³ nió³ siáh³ tsá² *fariseos, jmí¹jáun² ca³hléh³ dí² tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² reh², jan² tsá² fariseo bíh¹ jná¹³, tsá² cá² mí¹zionh² tsá² fariseos. Jáun² né³, jné³² má²cán³ tsú² jú¹ tson² ca³ti²¹ hi³ jná¹³ taunh³² ta²¹ hi³ jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³!

7 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Po¹ la³ ní² né³, ca³juónh³ tsá² saduceos cú²zúnh² quionh³ tsá² fariseos, jmí¹jáun² lí³ tsú² tun³ tsoh³. 8 Hi³ jáun² la³ jáun² lí³ quí¹hliá² tiá² ta²¹ taunh³² yáh³ tsá² saduceos hi³ jenh¹³ dí² já¹ hla¹,

hi³ juáh²³ siáh³ hi³ tiá² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zian², hi³ sa³jun³ tsá²cuú² tsá²chín³ ní² siáh³; ti³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, taunh³² bíh¹ ta²¹ la³jí³² hi³ jáun². 9 Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ti³ ca³hóh³², jáun² ma³ jan² ti³² liei²¹ ja¹ quioh²¹ tsá² fariseos hí³ ca³jmú³ zenh² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² lin¹ hi³ hlah³ chauh¹ yáh³ jnoh¹ quioh²¹ tsá²ñuh² lá², quí¹ tiá² né¹ yáh³ dí² ho³sa³ jan² tsá²cuú² tsá²chín³ má²ca³hléh³ ñí¹con² tsú², ho³lá²dá² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².

10 Cun³ñí¹ hi³hliá² jmí¹ má²ná¹jín²³ lín³² tsá² hí³, jáun² cu³tsa³² jmí¹ ca³jmú³ juo¹³ hliáu³ héih³² hi³ tsa³chin² tsú² cú²jueh³² Po¹ ja¹ jáun² hi³ jón³² siáh³ hñú¹³, quí¹ hi³ juénh² tsú² ní² lí¹ jun² Po¹, quí¹ ní² lí¹ ca³jmú³ tsú² hná¹jénh² nio² Po¹.

11 Hi³ jáun² hua² jáun² né³ ca³ma³jnia³² Ti³² Juo¹³ dí² ñí¹con² Po¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá³ chá¹ honh² Po¹, quí¹ la³jmí¹ má²lí²hléh¹ hnú² hi³ ca³tin¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén lá², la³ jáun² uá²jai³² hniáuh³² cuá¹hléh¹ nú² siáh³ já¹ juú² Roma.

Má²cú¹ má²ren²¹ tsáu² jái¹³ hi³ jngih³ Po¹

12 Hi³ jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsá² *judíos ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ hi³ jngih³ Po¹. Má²tún² hmóu³² jáun² tsá² hí³ ca³tanh² hú¹mu³héih³² hi³ tiá² má³² jmu³ hí¹ cú¹píh²¹, sa³jun³ hính³ jmí² jma³ ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ jngih³ dí² Po¹. 13 Lín³ tun³lón³² tsá² ca³jmú³ jái¹³ jáun². 14 Jáun² ca³ñí¹táunh¹ dí² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hi³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Má²tún² hmóu³² lá² jnoh¹ má²lí²tanh¹³ hú¹mu³héih³² hi³ tiá² cú¹ tiá² hnáih¹³ jnoh¹ hí¹ cú¹píh²¹ ca³la³ ñí¹ ca³jngih¹³ jnoh¹ Po¹. 15 Jáun² né³, zen² hnoh² jái¹³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³ quiúnh¹ náh² tsá² ná¹ñí¹ hi³ ja³jan²

tsú² siáh³ Po¹ ta³ máh¹ hnoh². Juoh¹ hnoh² juo¹³ hliáu³ hi³ hnáuh² hnoh² ngáih¹ re² lín³² jú¹ tson² quioh²¹ Po¹. Jáun² jnoh¹ tsá¹tan¹³ Po¹ hú¹ jui³² hi³ jngih¹³ jnoh¹ ñeh² bíh¹ hi³ cuán¹³ tsú² ñí¹con² hnoh².

16 Ti³la³ jmí¹ ca³lí³ ñi³² ñú²míh¹ jon² hiá¹ rainh²¹ Po¹ jái¹³ jáun² né³, la³jui³² ngau³ hi³ ca³ñí¹zeh¹ Po¹ jái¹³ jáun².

17 Jáun² ca³teh³ Po¹ hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³záih³ dí²:

—Cuá²jan³² tiá³ ñú²míh¹ lá² ñí¹con² juóuh³² nú², qui¹ zia³² cáun² jái¹³ hi³ tsa³zeh¹ tsú² juóuh³² hnú².

18 Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ñú²míh¹ ta³ ñí¹ juo¹³ hi³ ca³juáh³:

—Po¹ tsá² cuá¹tson³ lí²tié³ jná¹³ hi³ lí²juáh³ hi³ já¹jan³² jná¹³ ñú²míh¹ lá² ñí¹con² hnú², qui¹ zia³² cáun² jái¹³ quian³² hi³ zá³² hnú².

19 Jmí¹jáun² ca³zanh³ juo¹³ hliáu³ cuo² ñú²míh¹ hi³, hi³ ca³ñí¹ngah¹ dí² jái¹³ jáun² ñí¹ tí³ có³², hi³ ca³juáh³:

—¿He³ jái¹³ quiánh¹ nú²?

20 Jáun² ñú²míh¹ hi³ ca³juáh³:

—Tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹ má²lí²ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³, hi³ jáun² má²zá³² tsú² hnú² hi³ cuá¹jan³² hnú² Po¹ ñí¹ta²¹ chín¹ tsa³háu², hi³ lí¹ ja³ma³cau² tsú² hnú² hi³ juáh³ hi³ nga³ re² jú¹ tson² quioh²¹ Po¹. 21 Su³uú² lí¹ táunh³ hnú² ta²¹; qui¹ lín³ tun³lón³² tsá² tau³ Po¹ hú¹ jui³² tsa³háu². Má²tún² hmóu³² jáun² tsá² hí³ má²lí²tianh² hú¹mu³héih³² hi³ hí¹ cú¹pih²¹ má³² tiá² cuh³ hi³ sa³jun³ hính³ jmái² ca³la³ ñí¹ ca³jngih³ Po¹. Jáun² ta³né³² cáun² má²ná¹jan³² tsú² hi³ chanh²¹ hnú² jái¹³ bíh¹ ha³ líh³ cuá¹jan³² nú² Po¹.

22 Jáun² juo¹³ hliáu³ hi³ ca³záih³ ñú²míh¹, hi³ tiá² hin² záih³² hí¹ jan² hi³ má²lí²chá³² la³ jáun², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chanh³ dí² ñú²míh¹ hí³.

Zen³ tsú² Po¹ ñí¹con² Fé³ tsá² ho² ta²¹

23 Jmí¹jáun² ca³teh³ juo¹³ hliáu³ hi³ gon³ hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³záih³ dí²:

—Jmu³ hua³jan²¹ tun³ nio² hña³láun³ hliáu³ tsá² tsa³táunh¹ jui³² ta³, hnaih³² nio² quiú³ tsi²¹ quian³ siáh³ tsá² ná¹tsin¹ jáh³, hi³ cónh³ tun³ nio² hña³láun³ siáh³ tsá² ná¹quian³² hmá² zunh²¹. Hniáu³² tónh³² tsú² hua³jan²¹ hi³ tsa³táunh¹ cun³ la³ nio¹ ñu³ tí³ ca³nié² la³ tí³ juú² Cesarea.

24 Hi³ jmu³ siáh³ hua³jan²¹ gon³ gáun³ tsa³cuá¹ hi³ ca³tin¹ Po¹, hi³ tsa³jan² tsú² re² tin² ñí¹con² Fé³ tsá² ho² ta²¹.

25 Jáun² juo¹³ hliáu³ hi³ ca³zen³ cáun² sí² hi³ rá¹juáh³ la³ lá²:

26 “Hia² nú² Fé³ tsá² lín³ hnú² ta²¹ hi³ chín¹, jná¹³ la³² tsá² jmái² Claudio Lisias zein³² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú².

27 Jmí¹ ca³ma³tson¹³ tsá² judíos tsá² lá² hi³ jmí¹ má²jngih³ tsú², tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ tsá² *romano bíh¹ la³ tsá² lá², jmí¹jáun² ñé¹ jná¹³ quiúnh¹ hliáu³ joh² hi³ ca³ñí¹lion¹ jná¹³ tsú². 28 Jná¹³ né³ jmí¹ hnó²¹ lí³ ño¹ hi³ he³ tso³ cha³² tsú² quioh²¹ tsá² lá², hi³ jáun² ca³ñí¹jan³² jná¹³ tsú² ñí¹ta²¹ chín¹ quioh²¹ tsá² judíos.

29 Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³tu³ ca³hna³ tsá² lá² la³ cun³ lí³ liei²¹ quioh²¹ hmóu³² bíh¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² ca³tí²¹ hi³ jngih³ tsú² tsá² lá², sa³jun³ ca³tí²¹ hi³ tanh¹³ tsú² hñu³mí¹ñí².

30 Jáun² jmí¹ ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ má²ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ jngih³ tsá² lá², jmí¹jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ zein²¹ tsú² cú²jueh³² ñí¹con² hnú², ja³bí¹ ca³juo³ jná¹³ siáh³ tsá² tú² tsá² hna² tsú² hi³ ñí¹con² hnú² má²hniáu³² chá³² tsú² tso³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnú²].”

31 Jáun² la³ cun³ lí³ héih³² hi³ má²lí²héi³ jáun² hliáu³ hí³, ca³jan³ Po¹ ta³ huá² ta³ nié² jáun², hi³ ca³ñí¹jan² dí² la³ tí³ juú² Antípatris. 32 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³jính³² la³jín³² hliáu³ tsá² ca³ñí¹táunh¹ jui³² ta³ cun³ juú² Antípatris jáun², jáun² cu³ jmáh³ tsá² ná¹tsin¹ hí³ jáh³ bíh¹ jéi³²í¹ já¹taunh²¹ quionh³ Po¹. 33 Jmí¹ ca³cha³táunh¹

jáun² hliáu³ hí³ juú² Cesarea, jáun² ca³cuéh³ tsú² tsá² ho² ta²¹ hí³ sí² jáun², hí³ ca³zinh³ tsú² siáh³ Po¹ ta³ ñí¹ tsú².
34 Jmí¹ má²lí² hí³ tsá² ho² ta²¹ hí³ sí² jáun² né³, ca³ngáih³ Po¹ hí³ hín² tíh³ hín¹³. Jmí¹ ca³juáh³ Po¹ hí³ hín¹³ tí³ Cilicia, jáun² tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³juáh³:

35 —Ní¹ má¹cuá²taunh²¹ tsá² tú² hna² hnú² ñí¹ lá², má¹jáun² máh³ cán¹³ jná¹³ jú¹ tson² quián¹³ hnú².

Jáun² tsá² ho² ta²¹ hí³ ca³jmú³ héih³² hí³ jmu³ hliáu³ hua³hí¹³ Po¹ ñéih³ hñú¹³ hla¹ re²¹ Herodes.

24

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹ ta³ ñí¹ Fé³

1 Jmí¹ la³ má²hñá³ jmái¹ jáun² ca³chó³² Ananías já¹ juú² Cesarea, tsá² lín³ hí³ mí²tsá² hien¹, quionh³ tsú² ma³ jan² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², jí³ tsá² jmái² Tértulo ní² siáh³, jan² tí³² tsá² jmu² ta²¹ hí³ nau³² jái¹³. Jáun² tsá² hí³ ca³tiánh³ ta³ ñí¹ tsá² ho² ta²¹ hí³, hí³ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹. 2 Jmí¹ má²cuí²ñí¹quian¹³ tsú² jáun² Po¹ né³, ca³chá³ Tértulo tso³, hí³ ca³záih³ dí² Fé³ la³ lá²:

—Hnú² tsá² ho² ta²¹, cun³ñí¹ hí³ jlánh¹ re² cháunh²³ honh² hnú² hí³ jmuh³² héih³², hí³ jáun² tie³ bíh¹ nio² tá¹ cáun² hué³² lá², hí³ hliáun³ siáh³ héih³² chu²¹ héih³² hmaí²¹ má²ca³lí³zia³² quiú¹³ dí². 3 Hen³ ma³ chú³² jmuh³² hnú² re² héih³² jmái¹ ca³la³ jí³² la³ tán¹ hué³² quiú¹³ dí², jáun² jlánh¹ hiún² tsí³ jnoh¹ hí³ cue³² jnoh¹ tiá¹hmah¹ ñí¹con² hnú² Fé³ tsá² ho² ta²¹ juo¹³ jnoh¹. 4 Tí³la³ cun³ñí¹ hí³ tiá² hnó³² jná¹³ má¹tsan¹³ lín³² honh² hnú², jáun² mí²³ jná¹³ hí³ chú³² hí³ náih¹³ tiá³ hnú² jái¹³ hí³ juah²¹ jná¹³ lá². 5 Tsá² tsanh²¹ jnoh¹ lá² jlánh¹ má²miéi³², jí³ hí³ qui² tson² tsú² tsá² *judíos tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³. Tsá² lá² jan² tsá² ná¹chín¹ ñí¹con² tsá² cu³ nió³ hain²¹ hí³ tí³ con² hla¹ tsá² ja³ hí³ Nazaret. 6 Tsá² lá² jmí¹ hnió³ hliáh³² siáh³ cuáh³²

chín¹ quiú¹³ jnoh¹; tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, la³juí³² ca³zanh¹³ tsú² hí³ tson³. [Hí³ jmí¹ má²hnáu² jnoh¹ má¹ré¹³ tsáu¹³ tsú² la³ cun³ juáh³ liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ hmóu³², 7 tí³la³ Lisias juo¹³ hliáu³ jlánh¹ chí¹hniéi² ca³ñí¹chin² Po¹ lá² ja¹ quiú¹³ jnoh¹, 8 hí³ ca³juáh³ siáh³, hí³ tsá² cha³² tsáu¹³ tsá² lá² ca³tin¹ ja³taunh¹ ñí¹con² hnú².] Jáun² né³, ní¹juáh³ hí³ cánh¹ hnú² huen² re² lín³² jú¹ tson² ñí¹con² tsú², jáun² má¹jáun² lí³ ñíh¹³ hnú² hí³ tson² bíh¹ la³ cun³ tso³ hí³ cha³² jnoh¹ quioh²¹ tsú².

9 Jáun² la³jín³² tsá² judíos jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ma³tson² uá²jaí³² jái¹³ jáun². 10 Jmí¹ jáun² ca³jmú³ tsá² ho² ta²¹ lín¹ hí³ má²lí¹³ hléh³² Po¹, jáun² Po¹ ca³juáh³:

—Hiún² lín³² bíh¹ tsin³² jná¹³ hí³ cué¹³ jú¹ tson² quion²¹ ñí¹con² hnú², qui¹ ño¹ jná¹³ hí³ má²hia³ jáun¹³ lín³² máh³ lín³ hnú² jue²¹ hí³ ca³tin¹ tsá² zian² hué³² lá². 11 Huán¹ tsí³ bíh¹ lí¹³ lí³tsin² hnú² ní¹juáh³ tson² la³ cun³ hí³ juah²¹ jná¹³, qui¹ né³bí¹ má²tí³ quia³tún³ jmái¹ bíh¹ la³ cun³ jmí¹ cá¹chó²¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén hí³ ca³ñí¹ma³tsú¹ ma³jnoh²¹ jná¹³ Dió³². 12 Hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² dí¹qui¹ dí¹tanh¹ jná¹³ jái¹³ la³ cun³ jmí¹ ca³tsauh¹ jná¹³ tsá² lá², sa³jun³ má²lí²cuú¹ lí²ngih²¹ jná¹³ tsáu² hí³ juáh¹³ hí³ má²lí²zió³² jná¹³ tsí³ tsú², uá¹ hí³ ñéih³ cuáh³² chín¹, ho³ lí³ua³ cáun² cuáh³² ñí¹ hná¹ ní² quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, sa³jun³ já¹ juú² já¹ hñú³ siáh³. 13 Hí³ sa³jun³ lí¹³ ma³tson² tsú² lí³ua³ cáun² tso³ ñí¹ hná¹ ní². 14 Tí³la³ jná¹³ ton¹ bíh¹ hí³ tson² bíh¹ ma³tsú¹ ma³jnoh²¹ jná¹³ Dió³² Juo¹³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ la³ cun³ hí³ ná¹ngí²³ jáun² jnoh¹ tsá² má²tiáuh¹ jnoh¹ juí³² quioh²¹ Jesús, jnoh¹ tsá² té²³ tsá² ní² “tsá² cu³ nió³”. Taunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹ la³jí³² hí³ rá¹juáh³ ñí¹ liei²¹ quioh²¹ Moisés jí³ jái¹³ hí³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² ní² siáh³.

15 Ja³bí¹ jná¹³ hu²¹ tsin³² la³ cun³ hi³ qui³ ná¹hen² tsí³ tsá² lá², hi³ jenh¹³ jáun² la³jín³² tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³, uá¹ i³ tsá² chun¹ uá¹ i³ tsá² hláih¹.
16 Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ tion³ jmu² jná¹³ hi³ lí³ jí² jmí¹ tsin³² jmái¹ ca³la³ jí³², hi³ jáun² tiá² zia³² tso³ hi³ lí¹³ lí³ chá³², uá¹ i³ ñí¹con² Dió³² uá¹ i³ ñí¹con² tsá²mi³cuóun² ní² siáh³.

17 "Jmí¹ má²ca³ñí¹tí¹ ñí¹ngí¹³ jná¹³ ca³lá² ué³ juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² hué³² siáh³, ngah³ jná¹³ siáh³ juú² Jerusalén, hi³ ca³lén¹³ hi³ ñí¹ma³hon¹ ca³lá² tsá² tia³mii², jí³ hi³ ñí¹jngíh²¹ ná¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ hiún² tsin³². 18 Jmí¹ má²ji² jáun² jmí¹ tsin³² jná¹³ la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ jnoh¹ tsá² judíos, la³ cun³ jmí¹ ca³tsauh¹ jná¹³ tsá² judíos zian² hué³² Asia hñu³ cuáh³² chín¹; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ má²lí²cuú¹ lí²ngíh²¹ tsáu² yáh³ jná¹³ jmí¹jáun², hi³ sa³jun³ má²zenh² jná¹³ siáh³ ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹jmu² tiá³ siaun³². 19 Tsá² tsauh¹ hí³ bíh¹ jná¹³ jmí¹ ca³tin¹ ja³táunh¹ ñí¹ lá² ní¹juáh³ he³ tso³ hnió³ tsú² chá³² hi³ ca³tin¹ jná¹³. 20 Ní¹juáh³ tiá² ja³táunh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² tionh² lá² cuí¹ juáh¹³, neh²¹ ní¹juáh³ he³ tso³ ca³tsoh³ tsú² quion²¹ jná¹³ jmí¹ ca³zeh³ tsú² jná¹³ ñí¹ta²¹ chín¹ quioh²¹ tsá² judíos. 21 Tiá² né¹ ho³sa³ hi³hliá² ca³hléh³ jná¹³ tiá³ hi³ ca³juánh³² la³ lá²: ¡Né³² má²ná¹canh³² hnoh² jú¹ tson² cun³ñí¹ hi³ jná¹³ taunh³² ta²¹ hi³ jenh¹³ siáh³ tsá² má²cá²tsan³!

22 Tí³la³ Fé³ hí³ má¹ná¹, jmí¹ má²ñí³² re² bíh¹ hi³ ha³ lánh³ ná¹ngí²³ tsá² má²tiáunh¹ hí³ jui³² quioh²¹ Jesús; hi³ jáun² jmí¹ má²lí²nié³² tsú² jái¹³ jáun², ca³jmú³ héih³² hi³ cáun² cuí¹ lí³ tín² la³ ní², hi³ ca³juáh³:

—Ní¹ má¹cuán² Lisias tsá² lín³ juo¹³ hliáu³ má¹ré¹³ jná¹³ jái¹³ ní² quián¹³ hnoh².

23 Jmí¹jáun² ca³jmú³ Fé³ héih³² hi³ jmu³ hliáu³ tsá² chín¹ hua³hí¹³ Po¹ la³ má²jmu² jáun², tí³la³ ca³cué³ bíh¹ tsú²

jái¹³ hi³ ma³hiún² ca³lá² Po¹ tsí³, jí³ hi³ lí¹³ tsa³jie³ siáh³ tsáu².

24 Jmí¹ lí¹cáin² jáun² máh³ ca³chánh³² siáh³ Fé³ já¹ juú² jáun² quionh³ Drusila tsá²mi³ tsá² judía ñí²cuo². Jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² siáh³ Po¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² ne³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ tanh² tsú² ta²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. 25 Tí³la³ jmí¹ ca³hléh³ Po¹ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² né³, hi³ hniáu³² lí³ tin² tsú² tí³ jinh³ hnga², jí³ hi³ ca³tí²¹ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³² jmái¹ né³bí¹ ja³² ní² siáh³, jmí¹jáun² ca³juénh² bíh¹ Fé³, hi³ jáun² ca³juáh³:

—Cuánh² tín² cú²jueh³², má¹jáun² té¹³ jná¹³ siáh³ ní¹ má¹ca³lí³ jíen¹ ná¹.

26 Jáun² Fé³ hí³ cáun² lí¹ jmí¹ má²hu²¹ tsí³ hi³ jéin³² Po¹ quie³, má¹jáun² jmí¹ líón²¹ dí²; jáun² ca³teh³ dí² hliáu³ jéin³² hi³ hnió³ dí² juónh³ quionh³.

27 Jmí¹ má²ca³tsin¹³ jáun² tun³ mii² hi³ cuá¹tson³ Po¹ ca³tsóh³² Fé³ ta²¹, jmí¹jáun² hi³ siáh³ Porcio Festo. Tí³la³ jmí¹ cuá¹han³ Fé³ ta²¹ má¹ná¹, cun³ jáun² ca³chan³ bíh¹ tsú² Po¹ cuá¹tson³, quí¹ hi³ ca³lí³hnió³ tsú² hi³ tá¹zanh¹ re² ñí¹con² tsá² judíos.

25

Po¹ má²zenh² siáh³ ta³ ñí¹ Festo

1 Jáun² né³, jmí¹ la³ má²jau³ ca³héi³ Festo jái¹³ hi³ lín¹³ ta²¹ hué³² jáun², cua³han³ juú² Cesarea ñí¹ zeh² ñí¹ta²¹ quioh²¹, hi³ ngau³ tí³ já¹ juú² Jerusalén. 2 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹ ñí¹con² Festo hí³. 3 Jáun² tsá² hí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Festo hi³ jmu³ tsú² hi³ chú³² hi³ chanh³ jái¹³ hi³ cuí¹ jáuh¹³ Po¹ tí³ já¹ juú² Jerusalén jáun²; quí¹ tsá² hí³ dá² jmí¹ má²ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ hi³ tsa³jngíh² Po¹ hú¹ jui³². 4 Tí³la³ Festo né³ ca³záih³ tsá² hí³, hi³ tsá² cuá¹tson³ bíh¹ hí³ já¹ juú² Cesarea, hi³ né³bí¹ tsánh²¹ yáh³ tsú² hnga² ñí¹

jáun²; ⁵ hi³ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hin² hnoh² tsá² ná¹hauh³² náh² jái¹³, lí¹³ cuá¹taunh¹ náh² quiúnh¹ jná¹³ já¹ juú² Cesarea, hi³ jáun² ñí¹ jáun² cuá¹juah²¹ náh² ní¹juáh³ he³ tso³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³.

⁶ Jmí¹ la³ má²jña³ ho³ má²quia³ jmá¹ hi³ ca³chó³² Festo hí³ já¹ juú² Jerusalén, ngah³ siáh³ tí³ já¹ juú² Cesarea. Jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ hi³ ca³chánh³² jáun² tsú² ca³cuá³ ñí¹ta²¹ chín¹ quioh²¹, jmí¹jáun² ca³jmú³ héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² Po¹. ⁷ Jmí¹ hi³ jáun² Po¹ ñí¹ta²¹, ca³la³ ja¹ uá¹ zenh² bíh¹ Po¹ ca³jmú³ tsá² judíos tsá² ja³taunh²¹ hí³ juú² Jerusalén, hi³ ca³chá³ tsú² hliáun³ jmáh³la³ tso³ huáh² tsí³, tí³la³ tiá² lí³ yáh³ ma³tson² tsú² tso³ jáun². ⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cué³ Po¹ jú¹ tson² quioh²¹, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹ cáun² yáh³ hi³ hlah³ tiá² má²cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con² liei²¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² judíos, sa³jun³ hi³ ca³tin¹ cuáh³² chín¹ quiú¹³ jnoh¹, sa³jun³ hi³ ca³tin¹ *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ juo¹³ dí² tsá² *romanos ní² siáh³.

⁹ Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnió³ Festo tá¹zanh¹ re² ñí¹con² tsá² judíos, jáun² ca³záih³ dí² Po¹ la³ lá²:

—¿Hnáuh¹ hnú² cuóh¹³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ñí¹ma³ré¹³ jná¹³ tso³ quián¹³ hnú²?

¹⁰ Tí³la³ Po¹ ca³ngá³:

—Ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ juo¹³ tsá² romanos bíh¹ tsá¹juoh²¹ dí²; quí¹ ñí¹ jáun² bíh¹ ca³tí²¹ ma³re² tsú². Má²ñí¹ bíh¹ hnú² re² hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ hlah³ tiá² cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con² tsá² judíos tsá²co¹ ná¹.

¹¹ Sá¹jmí¹ hi³ tson² ca³jmú³² jná¹³ cáun² hi³ hlah³ dúh¹, jáun² cun³ ca³tí²¹ bíh¹ jún³ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ hi³ cha³² tsú² ní² tiá² la³ tson², jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tin¹ jienh³ jná¹³ jo³cuo² tsá² ní². Hí³

jáun² bíh¹ mí²³ jná¹³ hi³ ma³re² hnga² tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹.

¹² Jmí¹ má²lí²juónh³ jáun² Festo quionh³ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ quionh³, jáun² ca³záih³ dí² siáh³ Po¹ la³ lá²:

—Má²lí²juah²¹ bíh¹ hnú² hi³ hnáuh² cuá¹ma³réh¹³ ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹, jáun² né³, tí³ ñí¹ cuá³ tsá² hí³ bíh¹ má²hniáuh³² zei²¹ jná¹³.

Má²zenh² Po¹ ta³ ñí¹ re²¹ Agripa

¹³ Jáun² né³, jmí¹ lí¹ cáin² pih²¹ jáun² ca³chó³² re²¹ Agripa já¹ juú² Cesarea quionh³ Berenice ñí²cuo², hi³ ca³ñí¹ma³jéinh³ Festo, hi³ ca³ñí¹cueh¹ dí² cuo². ¹⁴ Cun³ñí¹ hi³ ué³ bíh¹ ca³lá² ca³tiánh³ tsú², hi³ jáun² ca³chá³ Festo ñí¹con² tsú² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Po¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹ lá² zian² jan² tsá²ñuh² tsá² ca³chan³ Fé³, hi³ cuá¹tson³. ¹⁵ Jmí¹ ñéi¹ jná¹³ cu³tiá³ já¹ juú² Jerusalén, jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ca³qui³ ca³chá³ tsáu¹³ Po¹ ñí¹con² jná¹³, hi³ jmí¹ mí³² tsú² hi³ má¹ré¹³ jná¹³ tso³ hi³ jmí¹ má¹ngí¹³ jná¹³ Po¹. ¹⁶ Tí³la³ jná¹³ ca³juo³ tsú² hi³ tsá² ho² ta²¹ tsá² romanos, tiá² tan² jnoh¹ hi³ cáun² lí¹ má¹ngí¹³ tiá³ jan² tsáu² tá¹la³ tiá² má²zenh² tsú² cu³tsa³² quionh³ tsá² cha³² tso³, ta³ tiá² má²lí²cué³² tsú² siáh³ jú¹ tson² quioh²¹. ¹⁷ Hí³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹ jáun² tsá² hí³ ñí¹ lá², ha³ tiá² ca³ma³lé¹³ yáh³ jná¹³, hi³ jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² bíh¹ cánh³² ca³ñí³² jná¹³ ñí¹ta²¹ quion²¹, jáun² ca³jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² tsá² tson³ hí³. ¹⁸ Tí³la³ jmí¹ ca³chá³ tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² tson³ né³, tiá² ca³chá³ yáh³ dí² tsáu¹³ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ len³ jná¹³ jmu³ tsú². ¹⁹ Jí³²la³ tí³ ca³jmú³ tsú² quiú² táinh³² tsá² tson³ jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ ná¹ngí²³ hi³ má²tsú² má²jónh³² dió³² joh¹ bíh¹, jí³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² jmá² Jesús ní² siáh³, tsá² cuá²taunh²¹ hí³ né³ juáh³ hi³ má²jún¹ bíh¹ néh¹ tsú², tí³la³ Po¹ né³

juáh³ hi³ zian² bíh¹ tsá² hí³. 20 Ti³la³ jná¹³ má¹ná¹, tiá² jmí¹ ño¹ yáh³ ha³ lánh³ rón³² má¹ré¹³ hi³ jáun², jáun² hnga² Po¹ ca³nga³ jná¹³ ní¹juáh³ hi³ hnió³ tsó³² tí³ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jmí¹ tsá¹ma³ré¹³ jnoh¹ jái¹³ jáun². 21 Ti³la³ jmí¹ ca³mí³ tsú² hi³ hnga² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ ma³re², hi³ jáun² ca³jmú³² jná¹³ héih³² hi³ la³ má²cuá¹tson³ jáun² tsú² ca³la³ ñí¹ ca³quienh² jná¹³ zein²¹ tsú² ñí¹con² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ hí³.

22 Hi³ jáun² Agripa hí³ ca³záih³ Festo:

—Ja³bí¹ jná¹³ jmí¹ zain³² ne¹ jái¹³ quioh²¹ tsá² hí³.

Jáun² Festo ca³juáh³:

—Lí¹³ bíh¹ náih¹³ hnú² tsa³háu².

23 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³chó³² siáh³ Agripa quionh³ Berenice ñí¹cuo² ñí¹ lí³ jáun² ñéih³ pa²¹. Ca³la³ hi³ jmu² jmá¹ bíh¹ tsú² jmí¹ taunh²¹ ñí¹ jáun² ca³la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ juo¹³ hliáu³ jí³ tsá² ná¹chín¹ juú² jáun² ní² siáh³. Jmí¹jáun² ca³jmú³ Festo héih³² hi³ tsa³quian³ tsú² Po¹. 24 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³juáh³ Festo la³ lá²:

—Hnú² re²¹ Agripa jí³ tsá² ná¹ngih³² náh² ñí¹ lá² quiúnh¹ jnoh¹ ta³né³², sá¹ní² jien¹ náh² tsá²ñuh² lá². Jlánh¹ juóun³² tsá² judíos tsá² zian² juú² Jerusalén jí³ la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² Cesarea lá² cha³² tsáu¹³ tsá²ñuh² lá², cá² ñí¹ ná¹hiú² ná¹mi³² tsú² hi³ jún³ bíh¹ tsá² lá², ca³la³ hi³ tiáunh¹ cú²tiú² cú²jan³² lín³². 25 Ti³la³ tiá² lín¹ tso³ tsoh¹ yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lá² jún³. Ti³la³ hnga² tsá² lá² ca³mí³ hi³ tsa³ma³re² tso³ quioh²¹ ta³ ñí¹ hnga² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juo¹³ dí², jáun² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ cu³tsa³² zein²¹ tsú² cú²jueh³² ñí¹con² tsá² hí³. 26 Ti³la³ hí¹ cáun² yáh³ jái¹³ tiá² zia³² he³ cun³quionh³ zein²¹ jná¹³ tsá² lá² ñí¹con² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juo¹³ dí². Jáun² bíh¹ lí²te³ jná¹³ tsú² hi³ nó³² ta³ máh¹ hnoh², la³ñí¹ la³ján³ ta³ máh¹ hnú² na²¹ re²¹ Agripa, jáun² ní¹

má¹lí²cán¹³ dí² re² jú¹ tson², cháuh³² cáun² jái¹³ hi³ lí¹³ tón¹³ jná¹³ ñí¹ sí² hi³ zein²¹ jná¹³ ñí¹con² juo¹³ dí². 27 Quí¹ jná¹³ len³ hi³ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ cáun² lí¹ zein²¹ jná¹³ jan² tsá² tson³ ta³ lín²¹, ní¹juáh³ hí¹ cáun² tso³ tiá² la³ quionh³ yáh³.

26

Po¹ cue³² jú¹ tson² quioh²¹ ta³ ñí¹ re²¹ Agripa

1 Jáun² Agripa ca³záih³ Po¹:

—Má²lí¹³ cuéh¹ hnú² jú¹ tson² quián¹³ ta³né³².

Jáun² Po¹ ca³háí³² cuo² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

2 —Hnú² re²¹ Agripa, hiún² lín³² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ juah²¹ ñí¹con² hnú² la³jí³² la³ cun³ tso³ hi³ ná¹cha³² tsá² *judíos quion²¹ jná¹³, 3 quí¹ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² má²ñíh¹ re² la³jí³² hi³ ná¹ngí²³ dí², tsá² judíos, hi³ ñíh¹ hnú² siáh³ la³jí³² jái¹³ ñí¹ tiá² tiáuh¹ dí² cá²hon³. Hi³ jáun² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ má¹juen¹³ hnú² honh² hi³ náih¹³ jái¹³ hi³ juah²¹ jná¹³ lá² ta³né³².

4 "La³jín³² bíh¹ tsá² judíos, tsá² juú²co¹ jná¹³, la³ má²quionh³ jí³ tsá² zian² Jerusalén ná¹ñí³² ha³ lánh³ ca³ngí³ jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsú² jmí¹ tsá¹míh¹ ná¹ hi³ la³ tí³ ta³né³². 5 Ja³bí¹ ná¹ñí³² bíh¹ tsú² hmóu³², sá¹jmí¹ hi³ hnió³ tsú² juáh³, hi³ tson² bíh¹ jná¹³ jan² tsá² cu³ nió³ tsá² *fariseo la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹. Tsá² cu³ nió³ tsá² fariseos hí³ jlánh¹ re² má²tí³² cuáh³² quioh²¹ la³ cun³ ñí¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun². 6 Hi³ jáun² né³, ta³né³² má²zenh² jná¹³ ñí¹ lá² hi³ má²rá¹tsa² hnoh² héih³² cun³ñí¹ hi³ má²hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ Dió³² ma³tí³² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² jmí¹tin² quionh³ tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². 7 Tá¹ quia³tún³ tsoh³ jáun² dí² tsá² *Israel má²ná¹tioh³ tsí³ hi³ ma³tí³² Dió³² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² jmí¹tin², hi³ jáun² má²má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³² la³ huá² la³ jma². Cun³ñí¹

hi³hliá² má²hu²¹ tsin³² jná¹³ la³ jáun² bíh¹ hnú² re²¹ Agripa, hi³ jáun² bíh¹ tso³ má²cha³² tsá² judíos hi³ quion²¹ jná¹³ ta³né³². 8 ¿Hí¹ ná¹lín²³ hnoh² tsá² tionh² náh² ñí¹ lá² hi³ tiá² tin² Dió³² jmu³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan^{3?}

9 "Chín¹dí¹ huen² bíh¹ jná¹³ jmí¹ len³ hi³ jmu¹ hian² tsin³² cun³quionh³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hlah³ ñí¹con² tsá² má²tanh² ta²¹ Jesús Tsá² Nazaret; 10 la³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ já¹ juú² Jerusalén. Juóun³² tsá² má²tanh² hi³ ta²¹ Jesús ca³tonh¹ jná¹³ hñu³mi¹ñí² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³. Hi³ jmí¹ ca³ma³tsán² tsú² jáun² tsá² hí³ né³, ja³bí¹ jná¹³ uá²jai³² ca³juánh³² hi³ ca³tin¹ tsú² jún³. 11 Hliáun³ jéin³² lín³² bíh¹ ca³jmuh³² jná¹³ tsú² hian² tsin³², hi³ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hi³ tu³ hió³² tsú² Tsá² má²tanh² tsú² hí³ ta²¹. La³ jáun² bíh¹ ca³ñí¹jmú²¹ jná¹³ la³jí³² hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² tsá² judíos, hú¹tá¹ jmí¹ míh²³ lín³² tsin³² jná¹³ ñí¹con² tsú². Hí¹ la³ tí³ juú²co¹ juú²hñú¹³ *tsá²cá²jo²¹ yáh³ ñéi¹ jná¹³ hi³ ñí¹jmú²¹ hian² tsin³² ñí¹con² tsá² judíos, tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Jesús ñí¹ jáun².

Po¹ cha³² siáh³ ha³ lánh³ rón³² ca³tí² cá²jéinh³² jmí¹ tsí³
(Hechos 9:1-19; 22:6-16)

12 "Jmí¹ ngau²¹ jná¹³ jáun² juú² Damasco hi³ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ ñí¹jmú²¹ siáh³ la³ jáun², hi³ jmí¹ hí¹ñe² jná¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, hi³ jmí¹ má²quion¹ jná¹³ cáun² sí² hi³ ca³cué³ tsá² hí³ hi³ lin¹ hi³ jmí¹ ngau²¹ ná¹ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsú². 13 Tí³la³ hú¹ jui³² jáun² ca³jé³² jná¹³ cáun² joh¹ cun³ chi³hiú², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ joh¹ hiú². Hnú² re²¹, joh¹ jáun² táin³ jná¹³ jí³ la³ jí³ tsá² jmí¹ quiúnh¹ jná¹³ jmí¹ jáun². 14 Jmí¹ jáun² ca³sauh³ jnoh¹ cu³hna²¹ jáh³ la³jái³² jáun², jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² ho³ tsáu² hi³ ñí¹hle²¹ jú¹ *hebreo, hi³

ñí¹juah²¹: "Hnú² Saulo, Saulo, ¿he³ láih³² jmuh³² hnú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³? Jmuh³² hlah³ quián¹³ huen² bíh¹ hnú² la³jmí¹ jmu² jáh³ cuí²³ jah³² ní¹ má¹ca³hinh³ tsú² quionh³ mí¹ñí² zúnh²". 15 Jáun² jná¹³ né³ ca³juánh³²: "¿Hin² bíh¹ tsánh² hnú² Tí³²?" Jáun² Tí³² Juóu³² jná¹³ hí³ ca³juáh³: "Jná¹³ bíh¹ la³² Jesús Tsá² jmoh¹ hnú² hian² honh². 16 Náú², zenh² nú² jmu³, qui¹ né³² má²cá²jnia³ jná¹³ jen³ nú², qui¹hliá² má²hiau²¹ jná¹³ hnú² hi³ lín¹³ nú² quian²¹ jná¹³, jí³ hi³ zih¹³ hnú² siáh³ jú¹ tson², hi³ juoh¹ hnú² tsáu² la³ cun³ hi³ má²lí²jeh³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ hi³ né³bí¹ jeh²¹ nú² ní² siáh³. 17 Hnú² bíh¹ zei²¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² judíos jí³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ ní², hi³ jná¹³ bíh¹ liau¹ siáh³ ja¹ tsá² hí³. 18 Hnú² zei²¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ cuá¹niah²¹ hnú² ñí¹ tsú², hi³ cuá¹tí¹ cuá¹jinh²¹ nú² tsá² ñí³táunh¹ hí³ já¹nié², jáun² tsa³táunh¹ tsú² jui³² ñí¹ tie³ joh¹, hi³ jáun² tiú²uú² ma³zian² tsú² jo³cuo² tsá² hláinh¹, tí³la³ jo³cuo² Dió³² bíh¹ má²ma³zian² tsú². Má¹jáun² lí¹³ hiáuh³ tsú² uu³i³tsó³ hi³ lí¹³ hiáuh³ tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ qui³ cué²³ jná¹³ ñí¹con² la³jín³² tsá² má²ná¹chan¹ ñí¹con² jná¹³, cun³ñí¹ hi³ ca³taunh² tsú² ta²¹ jná¹³".

19 "Hi³ jáun² né³, hnú² re²¹ Agripa, tiá² tí³ có³² ca³chá³ yáh³ jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³jnia³ jéin³², hi³ ja³ jáun² hñu³mi³cuú². 20 Tí³la³ jná¹³ dá² ca³ma³liau²¹ bíh¹ hi³ ca³hléh³ jái¹³ ñí¹con² tsá² juú² Damasco tín², ñí¹con² tsá² juú² Jerusalén, ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Judea, jí³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. Hi³ ca³ñí¹juo¹³ jná¹³ tsú² hi³ tí³ jéinh³² tsú² jmí¹ tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ hniáuh³² ma³li²¹ tsú² siáh³ hi³ tson² cu³tí³ má²cá²tí² cá²jéinh³² jmí¹ tsí³. 21 Cun³ñí¹ hi³ juanh³² la³ ní² bíh¹ jná¹³ hi³ jáun² ca³ma³tsau¹³ tsá² judíos hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² jngah³ siáh³. 22 Tí³la³ jlánh¹ má²hau³ jná¹³ Dió³² má¹ná¹, jáun² tiá³

nio² tsin³² jná¹³ hi³ lienh¹ jná¹³ tsáu² la³ má²lien¹ jáun² la³ tí³ ta³né³², cui¹ tsá¹míh¹ cui¹ tsá² má²lieih²¹. Hí¹ cónh³ tiá² hléh²³ jná¹³ jú¹ siáh³, tí³la³ jná¹³ hléh²³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³cué³ tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² bíh¹ quionh³ hla¹ Moisés, jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² he³ lí¹³ jmí¹tsú² jmí¹ja³².
 23 Tsá² hí³ ca³juáh³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo ca³tin¹ ma³tso² tsí³; ní¹ má¹jun² tsú² jáun² né³, hnga² tsú² lín¹³ tsá² la³ñí¹ hi³ lín³ tsá² hmai²¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ ja¹ hla¹, má¹jáun² ma³li²¹ tsú² hí³ lí¹³ liáu³ dí², tsá² judíos tsá²co¹ dí², jí³ tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³.

Po¹ hnió³ hi³ tí¹ jeinh²¹ jmí¹ tsí³ Agripa

24 Tá¹la³ dí¹má²tson² jáun² bíh¹ Po¹ jái¹³ jáun², ca³hléh³ Festo tiá³, hi³ ca³juáh³:

—¡Má²ca³ngáu² bíh¹ hniu³² Po¹! Cun³ñí¹ hi³hliá² ja³²lí³ hliáun³ sí² má²ca³ma³tin¹³ bíh¹ hniu³², hi³ jáun² má²ca³ngáu² nú².

25 Tí³la³ Po¹ né³ ca³ngái³ siáh³:

—Hnú² Festo tsá² ho² ta²¹ juo¹³ jnoh¹, jun³juáh¹³ hi³ ngo² yáh³ jná¹³, tí³la³ jná¹³ dá² hléh²³ jú¹ tson² bíh¹, la³ cun³ jē¹ jan² tsá² hu²¹ juí³² re² jē¹.
 26 Lá² cuá³ re²¹ Agripa tsá² ñí³² re² jái¹³ lá², jáun² tiá³ nio² tsin³² jná¹³ hi³ hléh²³ ta³ñí¹ tsú²; quí¹ cu³tí³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² ná¹hmá¹ yáh³ jái¹³ lá² ñí¹con² tsú², quí¹ tiá² ñí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ lí³ yáh³ la³ jáun².
 27 Hnú² re²¹ Agripa, ¿há¹ jun³juáh¹³ táunh²³ bíh¹ hnú² ta²¹ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin²? Cun³ ño¹ jná¹³ hi³ táunh²³ bíh¹ hnú² ta²¹.

28 Hí³ jáun² Agripa ca³juáh³:

—Há¹, cú¹píh²¹ bíh¹ jéi³²í¹ hniauh³ hi³ tí¹ jenh¹ hnú² jná¹³ hi³ jáun² lín¹³ jná¹³ tsá² má²lán¹³ Cristo.

29 Hí³ jáun² Po¹ ca³juáh³ siáh³:

—Uá¹ i³ cú¹píh²¹ jéi³²í¹ hniauh³ ho³ uá¹ i³ hliáun³, tí³la³ cáun² bíh¹ hi³ mí²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² hi³ hnó³² jná¹³

hi³ lín¹³ dí² cá²ren² quiúnh¹ jná¹³; jun³juáh¹³ jmáh³la³ huen² hnú² yáh³ má¹ná¹, quí¹ ja³bí¹ jí³lín² tsá² ná¹nái³² lá² bíh¹ uá²jaí³². Tí³la³ jun³juáh¹³ hnó³² jná¹³ hi³ lín¹³ dí² cá²ren² la³jmí¹ chin¹ jná¹³ lá² cá²den¹ná¹ yáh³ má¹ná¹.

30 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Po¹ la³ ní² né³, ca³nu³ ca³tiánh³ tsú² jí³lín²: tsá² lín³ re²¹, tsá² ho² ta²¹ jí³ Berenice, jí³ la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ tsú² hí³ quionh³ ní² siáh³, 31 hí³ ca³ñí¹juú¹ ñí¹hléh¹³ tí³ có³² jái¹³ jáun², hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Hí¹ cáun² tiá² hí³ la³ ca³jmú³ yáh³ tsá² ní² hí³ juáh¹³ hi³ jmí¹ ca³tin¹ tsú² jún³, sa³jun³ ca³tí²¹ bíh¹ hi³ cuá¹hún¹ tsú² hñu³mí¹ñí².

32 Jáun² Agripa ca³záih³ Festo:

—Jmí¹ má²lí¹³ bíh¹ lion¹ tsú² sá¹jmí¹ hi³ tiá² má²ca³mí³ tsú² hnga² hi³ tsa³ma³re² jái¹³ ní² ñí¹con² hnga² *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹.

27

Zen² tsú² Po¹ la³ tí³ juú² Roma

1 Jáun² né³, jmí¹ ca³lín¹³ tsú² hi³ má²hniáuh³² tsáu¹³ jnoh¹ hué³² Italia, jáun² ca³jienh³ tsú² Po¹ jo³cuo² hliáu³ tsá² chín¹ jmái² Julio la³ má²quionh³ tsá² tson³ siánh³ siáh³. Julio hí³ jmí¹ ñí³quionh¹³ cun³ nió³ hliáu³ tsá² téh²³ tsú² “Hliáu³ Joh¹ Tsá² Cuá¹lín³ Mí³chí¹”.
 2 Juú² Cesarea jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹, mu² jáun² ja³ tí³ juú² Adramitio, hi³ la³ tsó³² siáh³ hi³ cáun² hi³ cáun² juú² tloh³ can³² jmí²miih²¹ hué³² Asia. Ja³bí¹ jmí¹ quiúnh¹ jnoh¹ Aristarco jmí¹jáun², tsá² zian² juú² Tesalónica juú² hín¹³ tí³ hué³² Macedonia. 3 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Sidón nio² can³² jmí²miih²¹. Ní¹ jáun² ca³ja³ mí³ tsí³ Julio hí³ ñí¹con² Po¹, hi³ ca³cué³ jái¹³ hi³ tsa³jien³ Po¹ há²mei²¹ quioh²¹ ní¹juáh³ zia³² cáun² hi³ ma³hau³ tsá² hí³. 4 Jmí¹ ca³hué²

jnoh¹ jáun² juú² Sidón jmí¹ ja³² chí³ tiá³ lín³² tí³ jui³² ñí¹ hí¹tsáu²³ jnoh¹, jáun² tí³ cuá² cáun¹ bíh¹ ca³háí³² hué³² Chipre nio² jáun² chu³ jmái² jmí¹ ca³nga² jnoh¹ jo²¹ ñí¹ tiá² nga³ he³ tiá³ chí³. ⁵ Ja³bí¹ cáun² ca³nga¹ bíh¹ jnoh¹ có³² Cilicia jí³ hué³² Panfilia ní² siáh³, jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Mira, juú² hín¹³ tí³ hué³² Licia.

⁶ Ñí¹ jáun² ca³jie³ hliáu³ tsá² chín¹ cáun² mu² pa²¹ siáh³ siáh³, mu² ja³ tí³ juú² Alejandría hí³ la³ tsó³² tí³ hué³² Italia. Jáun² mu² jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ siáh³ hí³ ngau³ jnoh¹ jui³² tiáuh¹. ⁷ Tion³ cu³tí³ bíh¹ ca³cháu³² jnoh¹ ñí¹ má²janh² juú² Gnido, hliáu³ bíh¹ ca³lá² jmái¹ ca³lé³ jnoh¹ hú¹ jui³². Quí¹ la³ má²ja³² jáun² bíh¹ tiá³ chí³ tí³ jui³² ñí¹ hí¹tsáu²³ jnoh¹ jáun², jáun² cu³tsa³² tí³ jui³² can³² ñí¹ lí³ cáun² tiéi² hna¹³ hué³² Creta nio² chu³ jmái² bíh¹ ca³nga¹ jnoh¹ cú²jueh³², ñí¹ téh²³ tsú² jáun² Salmón, jui³² ñí¹ tiá² nga³ he² tiá³ chí³. ⁸ Tion³ bíh¹ ca³cháu³² jnoh¹ cun³ cá² tsó¹³ hué³² Creta jáun², ñí¹ nio² juú² Buenos Puertos nio² can³² jmí²miih²¹, juú² nio² má²janh² juú² Lasea.

⁹ Hliá² jlánh¹ hliáu³ jmái¹ ca³lé³ bíh¹ jnoh¹, jáun² ca³lí³ háinh¹³ jui³² ñí¹ jmí²miih²¹, quí¹hliá² jmí¹ má²ca³nga² bíh¹ jmái¹ hí³ jlánh¹ má²hien²¹ tsá² *judíos, [jáun² má²má²janh² jmí¹ ñí¹cuóu³ bíh¹ jmí¹jáun²]. Hí³ jáun² Po¹ jmí¹ ca³hie³ cáun² jú¹ tson², hí³ ca³juáh³:

¹⁰ —Hnoh² tsá² quiúnh¹, jná¹³ jie³² hí³ jlánh¹ háinh¹³ jui³² ñí¹ tsáu¹³ dí² ní¹juáh³ hí³ cáun² lí¹ hue¹³. Já² tsa³hín³ bíh¹ mu² la³ má²quionh³ lio²¹ hí³ tioh³, hí³ hí¹ la³ tí³ hmóu³² yáh³ dí² tsa³héin³ lí¹³.

¹¹ Tí³la³ tiá² ta²¹ ca³taunh³ yáh³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ca³juáh³ jáun² Po¹, jē¹ tsá² cuá¹quian³² bíh¹ mu² ca³taunh³ tsú² ta²¹, jí³ jē¹ hnga² tsá² quioh²¹ bíh¹ mu². ¹² Quí¹ tiá² jmí¹ chú²¹ yáh³ ñí¹ jmí¹ ca³quiú² tsú² mu² jáun²,

quí¹hliá² má² jmí¹ ñí²cuóu³ bíh¹ siáh³, jáun² míh¹ tiá² la³jín³² tsú² ca³lín¹³ hí³ cu³tsa³² tsa³táunh¹ tí³ chí¹ján³, la³ tí³ juú² Fenice, juú² hín¹³ hué³² Creta jáun², jáun² ñí¹ jáun² quiú¹³ tsú² mu² ní¹juáh³ hí³ lí¹³ tá¹la³ ngá¹³ jáun² jmí¹ ñí¹cuóu³. Ní¹juáh³ hí³ tionh² tsú² Fenice jáun² né³, jniá³ jmí²miih²¹ tí³ cuá² chu²¹ jí³ tí³ cuá² cáun¹ ní¹juáh³ hí³ dí¹jie²³ tsú² tí³ ñí¹ tá²tsí²¹ hiú².

Ja³² jmí³chí³ tá¹la³ ná¹han³² tsú² jmí²miih²¹

¹³ Jmí¹ má²lí²jie³ tsú² jáun² hí³ huán¹ bíh¹ la³ ja³² chí³ tí³ la³ quián³, jáun² ca³lín¹³ tsú² hí³ má²lí¹³ bíh¹ tsa³táunh¹ siáh³ jui³² tiáunh¹. Jáun² ca³huén² tsú² siáh³ quionh³ mu² pa²¹ jáun² hí³ ja³taunh²¹ jui³² tiáunh¹ tí³ jui³² can³² hué³² Creta jáun². ¹⁴ Jmí¹ má²cu³lé³ jáun², cu³tsa³² bíh¹ jmí¹ ja²¹ jmí³chí³ tiá³ cu³tí³, hí³ ca³jmú³ hian² tsí³ ñí¹con² mu², jmí³chí³ jáun² téh²³ tsú² “nordeste”. ¹⁵ Tí³ có³² bíh¹ ca³hliá³ chí³ mu² jáun², jáun² cáun² ngau³ la³ cun³ ja³² chí³ jáun² bíh¹ cú²jueh³² mu² jáun². ¹⁶ Jmí¹ ca³nga² jnoh¹ jáun² tí³ jo²¹ ñí¹ tiá² nga³ póh²³ chí³ quioh²¹ hué³² pih²¹ jmái² Cauda nio² chu³ jmái², jmí¹jáun² tion³ cu³tí¹³ bíh¹ ca³tiau¹³ jnoh¹ hí³ ca³táunh¹ mu² pih²¹ tí³ la³ ñéih³ quioh²¹ mu² pa²¹, mu² pih²¹ hí³ liaun³² tsú² hí³ jmí¹ chí¹cuounh³² jáun² mu² pa²¹. ¹⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tsáih³ tsú² hñe¹³ mu² pa²¹ jáun², quí¹ hí³ hnió³ tsú² lí³ pin³. Jmí¹jáun² ca³sió³ tsú² hmih³² pa²¹ can²³ chí³ hí³ jmí¹ he¹ chí³cuú², jáun² cáun² ngau³ ca³lá² la³ cun³ ja³² chí³ jáun² bíh¹ mu², quí¹hliá² jmí¹ juénh² tsú² hí³ ní² lí¹ ca³hiéih³ mu² ñí¹ ná¹jui²¹ zá¹ lí¹ nio¹ hí³ téh²³ tsú² Sirte. ¹⁸ Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² siáh³, la³ má²ja³² jáun² bíh¹ jmí³chí³ tiá³ lín³², jáun² cu³tsa³² ca³ma³liáu³² tsá² quionh³ tsá² cuá¹quian³² hí³ mu² hí³ cui²³ lio²¹; ¹⁹ hí¹ la³ tí³ hí³ quioh²¹

mu² hi³ ñi³ quian²¹ hí¹ tiá³ yáh³ ca³ cuí³ tsá² hí³ siáh³ ñí¹ má² hni³² jmái¹ jáun².
 20 Hliáun³ jmái¹ bíh¹ tiú² uú² cá² jnia³ hiú², hi³ sa³ jun³ chí¹ jmaí²¹ bíh¹ jniá³ siáh³ ta³ já¹ niéi², hi³ jlánh¹ chí¹ ñí¹ ja³² siáh³ jmí³ chí³ jáun², jáun² tiú² uú² jmí¹ hai³² yáh³ jnoh¹ tsí³ hi³ liáu³.

21 Jmí¹ má² ngau³² hliáun³ jmái¹ hi³ tiú² uú² hin² ca³ jmú³ má³², jáun² Po¹ ca³ jmú³ zenh² ja¹ tsá² hí³ hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² quiún¹, jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ hi³ táunh¹³ hnoh² ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³ juo³ jná¹³ jáun² hnoh², hi³ tiá² jmí¹ hniáuh²¹ hue¹³ dí² hue³² Creta, hi³ jáun² tiá² jmí¹ quieinh²¹ dí² la³ lá², sa³ jun³ jmí¹ tsa³ hín³ siáh³ hi³ quiú¹³ dí². 22 Jáun² ta³ né³² juanh³² jná¹³, ma³ hiún¹³ náh² honh², qui¹ hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá² jún³ uá¹ jinh¹ ca³ ja³ hín³ mu² lá². 23 Qui¹ jmí¹ hua² hmái³ ca³ jnia³ jan² tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² jéin³² jná¹³, tsá² lí² zen³ Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Tsá² ma³ con²¹ jná¹³; 24 tsá² hí³ né³ lí² zéi³² jná¹³ la³ lá²: “Hnú² Po¹, ha³ lí² juenh³, qui¹ hniáuh³² bíh¹ cuá¹ ma³ jnia¹³ hnú² ta³ ñí¹ *tsá² cuá¹ lín³ mī³ chí¹ já¹ juú² Roma. Ja³ bí¹ líón³² Dió³² la³ jín³² tsá² quiún¹ hnú² ní² ñí¹ hmú²¹, qui¹ cun³ ñí¹ hi³ Dió³² já³² mii³ tsí³”. La³ ní² bíh¹ lí² zéi³² jná¹³ tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³². 25 Hi³ jáun² ma³ hiún¹³ náh² honh², qui¹ cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ hi³ tson² ma³ tí³² Dió³² la³ cun³ hi³ má² lí² juáh³ ní² tsá² cuú² tsá² ta³. 26 Tí³ la³ cu³ jáun² ca³ tí²¹ quieinh²¹ bíh¹ jnoh¹ hi³ tsa³ hín³ mu² lá², hi³ tá¹ tauh¹ dí² cáun² hue³² nio² chu³ jmái².

27 Hua² hi³ ca³ tsin¹³ jáun² quia³ quiún³ jmái¹ tá¹ la³ má² hí¹ tsau³² jáun² mu² rá¹ qui² rá¹ ca³² hñu³ jmí² miih²¹ ñí¹ má² téh²³ tsú² jáun² Adriático, la³ cun³ chu³ nie² jáun² ca³ lí³ lieih²¹ tsá² quionh³ tsá² cuá¹ quian³² hí³ mu² hi³ má² hí¹ hái³² má² janh² ñí¹ má² lí³ hue³². 28 Jmí¹ jáun² ca³ chá³ tsú² héih³² quionh³ cáun²

hñe¹³ má² lí³ re² ní¹ juáh³ hín² cónh³ tí³ tí³ la³ ñe¹ jmái², jáun² jmí¹ tí³ quiú³ ñí³. Jmí¹ má² cu³ lé³ jáun² ca³ chá³ tsú² siáh³ héih³², jáun² quia³ hñá³ ñí³ bíh¹ jéi³² í¹ tí³. 29 Jmí¹ jáun² ca³ juénh² tsú² qui¹ ní² lí¹ ca³ hiéih³ mu² jáun² quín¹, jáun² ca³ na³ tsí³ tsú² hñe¹³ quiún³ mí¹ ñí² cáh¹ lín²¹, hi³ ca³ tóh³ tsú² tí³ ñeh² jmái² tí³ cu³ hna²¹ mu². [Mí¹ ñí² jáun² jniá³ la³ jmí¹ jniá³ mí¹ ñí² mī³ juí¹³]. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ hui³ ca³ mí³ tsú² ñí¹ con² Dió³² hi³ jniá³² tia³ juí³². 30 Hi³ jáun² tsá² quionh³ hí³ tsá² cuá¹ quian³² mu² jmí¹ má² hnió³ huén³² mu² jáun², jáun² ca³ sió³ tsú² mu² pih²¹ hi³ liaun³² tsú² hi³ jmí¹ má² hu²¹ jáun² hñu³ mu²; ca³ jmú³ tsú² la³ juah²¹ dúh¹ hi³ tóh³² tsú² siáh³ mí¹ ñí² cáh¹ jáun² tí³ mī³ chí¹ mu².

31 Tí³ la³ Po¹ la³ juí³² ca³ záih³ hliáu³ tsá² chín¹ la³ má² quionh³ hliáu³ joh¹ la³ lá²:

—Ní¹ juáh³ tiú² uú² tiáunh¹ tsá² ó³² mu² lá², jáun² tiú² uú² lí¹³ yáh³ liáun³ náh².

32 Jmí¹ jáun² la³ juí³² ca³ quieh³ hliáu³ hñe¹³ hi³ jmí¹ tsí²¹ mu² pih²¹ jáun², jáun² ca³ táh³ mu² pih²¹ hi³ ta³ tsí²¹ ñí¹ jmái².

33 Jmí¹ má² já² jnia² jáun² né³, ca³ záih³ Po¹ la³ jín³² tsá² hí³ hi³ chú³² cuh³ tsú² ca³ lá² má³², hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² tsá² quiún¹, já² quia³ quiún³ jmái¹ máh³ má² tí³ hi³ chih³² hnoh² ziú³ máh¹ jí³ hi³ tiá² má³² má² ca³ quiéih³ hnoh² siáh³. 34 Jáun² jná¹³ juanh³² hi³ chú³² cúh¹³ hnoh² ca³ lá² má³²; hniáuh³² bíh¹, qui¹ jáun² bíh¹ liáun³ hnoh². Qui¹ [hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ quiunh²¹ tsá² ñí¹ tiauh¹ dí² lá²,] hí¹ cá² máih³² yáh³ jñú² chí¹ dí² tiá² lí¹ tsa³ hái³.

35 Jmí¹ má² lí² juáh³ jáun² la³ ní² Po¹ ca³ can³ cáun² hí³ siuh²¹, Dió³² tín² ca³ cuéh³ tiá¹ hmah¹ ta³ ñí¹ la³ jín³² tsá² hí³, jáun² ca³ hái³² hná¹ hi³ ca³ cúh². 36 Jmí¹ jáun² ca³ joh¹³ siáh³ tsá² ná¹ jie²³

hi³ pí³ hi³ ca³tiá³ tsí³ cuh³. 37 La³ cun³ ñí¹ la³jái³² jnoh¹ jáun² jmí¹ tiéi³ jnoh¹ tun³ nio² hña³láun³ tsi²¹ hñaih³² nio² quiún³ tsi²¹ quia³jñéi³ tsáu². 38 Jmí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun² la³ cun³ hi³ ñí¹cuh³ né³, ca³huéh³ tsú² la³jí³² cuú²miih²¹ hi³ jmí¹ tioh³ hñu³ mu² hi³ ca³súh³ tí³ hñu³ jmí²miih²¹, quí¹hliá² ca³lí³hnió³ tsú² hi³ son¹³ ca³lá² héi² mu² jáun².

Tsúnh² juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ mu² pa²¹

39 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun², tiá² jmí¹ lí²cuoh² yáh³ tsá² ná¹quian³² hí³ mu² hué³² ñí¹ má²ca³cha³táunh¹ dí² jáun², tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ la³ zia³² cáun² ñí¹ rá¹hu²¹ ca³lá² jmí²miih²¹ hué³² jáun², ñí¹ zia³² ñí¹ rá¹jáun²³ zái¹ ñí¹ quiéin² can³² jmái², jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ jmu³ pí³, neh²¹ ní¹juáh³ tioh²¹ hi³ tsa³tinh¹ quionh³ mu² pa²¹ jáun² la³ tí³ jáun². 40 Jáun² cu³tsa³² cáun² ca³quieh³ bíh¹ tsú² hñe¹³ hi³ jmí¹ ná¹tsi²¹ jáun² mí¹ñí² cáh¹ hi³ ca³tóh³ tsú² jáun² tí³ ñeh² jmí²miih²¹ jmí¹ hua² jáun². Ja³bí¹ la³ cun³ jmí¹jáun² ca³záih³ tsú² hñe¹³ hi³ jmí¹ hñe² jo²¹hmá² míh¹ hi³ hu²¹ chu³ jmái² hi³ cónh³² tsú² ní¹juáh³ hín² tíh³ hnió³ tsú² tsó³² mu². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³háí³² tsú² siáh³ chí³cuú² hmih³² pa²¹ hi³ can²³ jáun² chí³ tí³ mí³chí¹ mu², jmí¹jáun² ngau³ mu² jáun² tí³ jui³² ñí¹ rá¹jáun²³ jáun² zái¹ quiéin². 41 Tí³la³ jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² mu² ñí¹ cuú² má²í²³ jmái² né³, tí³ có³² bíh¹ ngau³ mu² hi³ ca³hiéh³ chí¹ ñí¹ la³ má²ná¹jui²¹ zái¹. Ja¹ zái¹ jáun² bíh¹ ca³ta³chí¹quéh²³ chí¹ mu² jáun², hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiú²uú² lí³ jieh³. Jmí¹jáun² ca³lí³liau³ hi³ tsúnh² tí³ cu³hna²¹ mu² qui¹hliá² jlánh¹ tiá³ ja³² ma³ quin³² ma³ cu³ tsin¹ jmí²miih²¹.

42 Jmí¹jáun² jmí¹ hnió³ hliáu³ jngih³ la³jín³² tsá² tson³, hi³ jáun² tiá² liáu³ tsú² hi³ ra³tsi³² jmái². 43 Tí³la³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³ ca³lí³hnió³ líón³² Po¹, jáun² tiá² jái¹³ ca³cué³ yáh³ tsú² hi³

jngih³ tsá² quionh³ tsú² tsá² tson³. Tí³ héih³² ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ ní¹juáh³ tsá² tin² ca³ jmái², tsá² hí³ tín² tónh³² jmái² la³ñí¹ hi³ tính³² tí³ ñí¹ quiéin²; 44 tí³la³ ñí¹ tsá² cá²tsáun¹ jáun² né³, quionh³ jo²¹hmá² bíh¹ já¹taunh²¹, ho³lá²dá² quionh³ juoh¹ hmá² hi³ jmí¹ lí³ mu². La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³liáu³ jnoh¹ la³jái³² hi³ ca³cháú³² ñí¹ quiéin².

28

Zia³² hi³ quionh³² Po¹ hué³² Malta nio² chu³ jmái²

1 Jmí¹ má²ca³liáu³ jnoh¹ jáun² la³jái³², jmí¹jáun² ca³lí³ né¹ jnoh¹ hi³ Malta bíh¹ la³ jmái² hué³² pih²¹ nio² jáun² chu³ jmái². 2 Tsá² hué³² jáun² jlánh¹ ca³ma³hniau³ jnoh¹, hi³ jáun² ca³tó³ tsú² cáun² sí² pa²¹ qui¹hliá² jlánh¹ jmí³ hi³ jáun² cuó³ lín³² bíh¹; jáun² ca³te³ tsú² jnoh¹ la³jái³² tí³ ñí¹ nio¹ sí² hi³ choh²¹ jnoh¹. 3 Jáun² Po¹ ca³jieh³ cá² tsu²¹ cuo¹ hi³ ca³tóh³ sí²; tá¹la³ jmí¹ dí¹toh² tsú² sí² cuo¹ jáun² né³, cua³han³ jan² jáh³ hláinh¹ jmí¹ cá¹chéi²¹, hi³ jáun² ca³ca³ cuo² Po¹. 4 Jmí¹ ca³jíe³ tsá² hué³² jáun² hi³ chin¹ jáh³ hláinh¹ cuo² Po¹, jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³² hi³ ca³juáh³:

—Cu³tí³ jan² tsá² la³ jngih² tsáu² bíh¹ ní³², hi³ jáun² ta³né³² má²ca³hinh³² tsú² tsáu¹³ hi³ má²lí²jmú³ dió³² [Dike] juo¹³ jnoh¹, tsá² rá²tsi³² héih³², uá¹jinh¹ jmí¹ má²ca³liáu³ tsú² ñí¹con² jmí²miih²¹.

5 Tí³la³ Po¹ má¹ná¹, cáun² ca³pí³ ñí¹ sí² bíh¹ cuo², jáun² ca³tánh³ jáh³ hí³ ja¹ sí², hí¹ cáun² tiá² hi³ ca³quiúnh³² yáh³ tsú². 6 Jáun² la³jín³² tsá² hí³ cáun² jmí¹ má²ná¹jan³² hi³ dáun¹³ Po¹, ho³ hi³ né³bí¹ quinh³ hi³ jún³. Jmí¹ má²cu³lé³ ná¹jan³² tsú² jáun² né³, ca³jíe³ hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³jéinh³² Po¹, jmí¹jáun² ca³jenh³ tsú² siáh³ jmí¹ tsí³ hi³ ca³juónh³ hi³ dió³² bí¹ néh¹ Po¹.

7 Má²janh² ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá² jmái² Publio, tsá² ho² ta²¹ hué³²

pih²¹ jáun². Tsá² hí³ jlánh¹ re² tin² ca³he³ jnoh¹ hi³ ca³tauh² tsú² jnoh¹ ho¹ñí¹ tá¹la³ ca³tauh¹³ jnoh¹ jáun² hñi³² jmái¹ hñú¹³ tsú². ⁸ Jmái¹ jáun² jmí¹ rá²tsáun¹ jméi² Publio hí³, hi³ jmí¹ lí²³ chéin³ cú²hiú² cú²cuóh³², jí³ hí³ táí³² siáh³ jmí². Jáun² Po¹ ca³ñí¹jien¹³ tsá² tsáun¹ hí³ ñí¹ rón²¹, jáun² ca³liéinh³² Dió³². Jmí¹jáun² ca³ra³tsí³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² tsáun¹ hí³ hi³ ca³jmah³ dí². ⁹ Jmí¹ lí²¹ jáun² la³ jáun² cua³tauh²¹ siáh³ la³jín³² tsá² ná¹tsáun¹ hué³² pih²¹ jáun²; ja³bí¹ lan³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³. ¹⁰ Jmí¹jáun² jlánh¹ hliáun³ hi³ lí¹ ca³cué³ tsú² jnoh¹. Hi³ jmí¹ tí³ ñí¹ hue¹³ jnoh¹ hi³ má²tauh²¹ jnoh¹ siáh³ cáun² mu² pa²¹ né³, tsá² hí³ lí¹ ca³cué³ siáh³ la³jí³² la³ cun³ hi³ lí³ hñiáuh³² quiú¹³ jnoh¹ hú¹ juí³².

Má²chau²¹ Po¹ já¹ juú² Roma

¹¹ Jmí¹ ca³táih¹³ jáun² hñi³² zih² hi³ tiauh² jnoh¹ hué³² pih²¹ nio² jáun² chu³ jmái², jáun² ca³tauh²¹ jnoh¹ cáun² mu² pa²¹ hi³ la³ ca³quiú² tsú² hué³² pih²¹ jáun² tá¹la³ ca³nga² jáun² jmí¹ ñí¹cuóu³. Mu² jáun² ja³ tí³ juú² Alejandría; tí³ mí³chí¹ mu² jáun² né³ jmí¹ tá²lái¹ gon³ dió³² juo¹³ tsá² hí³, dió³² hí³ jmái² Cástor jí³ Pólux. ¹² Hi³ ca³hué² jnoh¹ hué³² pih²¹ jáun² né³ ca³cháu³² jnoh¹ juú² Siracusa nio² can³² jmí²míih²¹. Ñí¹ jáun² ca³tauh¹³ jnoh¹ hñi³² jmái¹. ¹³ Jmí¹jáun² ca³hué² jnoh¹ siáh³ hi³ [ngau³ jnoh¹ juí³² có³² hué³² Silicia,] jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Regio [hín¹³ hué³² Italia]. Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² siáh³ ja³ chí³ tí³ la³ quián³, hi³ jáun² ca³hué² jnoh¹ juú² Regio jáun², jáun² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³cháu³² jnoh¹ juú² Puteoli [hín¹³ siáh³ hué³² Italia jáun²]. ¹⁴ Ñí¹ jáun² ca³jenh² jnoh¹ ma³ jan² tsá² reh² dí², jáun² tsá² hí³ ca³jau³ jnoh¹ hñú¹³ hi³ ca³chau³ tsú² jnoh¹ quiau³ jmái¹. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, juí³² ta³ bíh¹ jnoh¹ jéi³² í¹ ngau³ la³ tí³ juú² Roma. ¹⁵ Jmí¹ ca³lí³

ñi³² tsá² reh² zian² juú² Roma hi³ hí¹tsáu²³ jnoh¹, jáun² ca³ñí¹jaun¹³ tsú² jnoh¹ hú¹ juí³². Jmí¹jáun² ca³jenh² jnoh¹ tsú² ñí¹ lí³ hmah²¹ pa²¹ téh²³ tsú² “Hmah²¹ quioh²¹ hla¹ Apio”, jáun² cá² tsáun¹ siáh³ ca³jenh² jnoh¹ juú² Tres Tabernas. Jmí¹ ca³jien³² jáun² Po¹ tsá² hí³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², hi³ ca³níau³ siáh³ tiá³ tsí³. ¹⁶ Jmí¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ jáun² já¹ juú² Roma né³, [jáun² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ca³jienh³ tsá² tson³ jmí¹ jan² hí³ ñí¹con² tsá² chín¹ jmu² hua³hí¹³ tsá² tson³, tí³la³] Po¹ ca³híauh³ jái¹³ hi³ cánh³ cuá³² bíh¹ la³ má²quionh³ jan² hliáu³ hi³ jmoh³ hua³hí¹³.

Po¹ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² já¹ juú² Roma

¹⁷ Ñí¹ má²tí³² hñi³² jmái¹ hi³ tiauh² jnoh¹ Roma ca³teh³ Po¹ tsá² *judíos tsá² ná¹ñí¹ tionh² já¹ juú² jáun², hi³ ja³táunh¹ tsú² ñí¹ cuá³ dí². Jmí¹ ca³ngih³² jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³ Po¹ la³ lá²:

—Hnoh² tsá²cáu³, uá¹jinh¹ tiá² hi³ hlah³ ca³jmú³² jná¹³ ñí¹con² tsá² judíos tsá²co¹ dí², sa³jun³ ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ dí², ta³ hi³ ca³quiú² jáun² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², tí³la³ cun³ jáun² ca³ma³tsau¹³ bíh¹ tsú² jná¹³ já¹ juú² Jerusalén hi³ ca³jienh³ tsú² jná¹³ ñí¹con² tsá² *romanos.

¹⁸ Hi³ jáun² jmí¹ ca³can³ tsá² romanos jú¹ tson² quion²¹ jná¹³, jmí¹ hñi³ bíh¹ tsú² liáu³², qui¹ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² lin¹ tsoh³ tsú² quion²¹ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ jún³. ¹⁹ Tí³la³ tsá² judíos né³ tiá² ca³lí³ hiún² yáh³ tsí³ la³ jáun², hi³ jáun² ca³lí³ hñiáuh³² mí¹³ jná¹³ huen² hi³ já¹ma³ré¹³ ta³ ñí¹ *tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ hué³² lá²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ já¹chá³ tsáun¹³ tsá²cáu³ yáh³ jná¹³ má¹ná¹. ²⁰ Ca³tí²¹ jái¹³ ní² bí¹ lí²té³ jná¹³ hnoh² né³² hi³ ñá¹táunh¹ náh² ñí¹ lá² hi³ juoh²¹ dí². Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ qui³ ná¹he² ná¹jan³² dí² jáun², jnoh¹

tsá² *Israel, cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹
cuá¹chin¹ jná¹³ cá²den¹ná¹ lá².

21 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³:

—Hí¹ cáun² yáh³ sí² quioh²¹ tsá²
hín¹³ tí³ Judea tiá² má²ca³héi¹³ jnoh¹
hi³ ca³tin¹ hnú², sa³jun³ tsá² judíos
ja³taunh²¹ ñí¹ jáun² má²ca³hléh³ hlaih³
hi³ ca³tin¹ hnú². 22 Hnú² bíh¹ jnoh¹
náí¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ hnú², qui¹
má²né¹ jnoh¹ hi³ jlánh¹ hlaih³ hleh³²
míh¹ tiá² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ hi³ ca³tin¹ tsá² cu³ nió³
hmai²¹ hí³.

23 Jáun² hmóu³² tsá² hí³ ca³tón³
jmái¹ líh³ ja³jien³ siáh³ Po¹. Jmí¹
ca³tsin¹³ jáun² jmái¹ hi³ ca³tón³ tsú²
né³, ca³ngih³² juóun³² lín³² ñí¹ cuá³
jáun² Po¹. Jmí¹jáun² ca³hléh³ Po¹
ca³la³ hlu³ jmái¹ ca³la³ ñí¹ ca³hláu³,
hi³ ca³hléh³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³²
hniáuh³² tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³².
Hi³ ca³ma³tson² tsú² jái¹³ hi³ ca³tin¹
Jesús ñí¹con² tsá² hí³ cun³quionh³
jái¹³ hi³ rá¹juáh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹
Moisés, jí³ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí²
quioh²¹ tsá² ca³lín³ *ti³² jē¹ Dió³² ní²
siáh³. 24 Jmí¹jáun² zian² tsá² ca³taunh³
ta²¹, ja³bí¹ la³ jáun² zian² siáh³ tsá²
tiá² ta²¹ ca³taunh³. 25 Jáun² cun³ñí¹
hi³ tiá² ca³li³ cáun² yáh³ jái¹³, jáun²
cu³tsa³² ca³huén² bíh¹ tsú² cú²jueh³²
jmí¹ ca³náí³² siáh³ cáun² jái¹³ hi³
ca³juáh³ Po¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ca³cué³
Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá²haun³²
dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² cun³quionh³ hla¹
Isaías tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun²
la³ lá²:

26 Cua³², cuá²zéih³ tsá² ó³² jái¹³ lá²:

Cu³tí³ náih¹³ bíh¹ hnoh² la³ má²naih³²
jáun²,
tí³la³ tiá² ngí¹³ yáh³ náh²;
hi³ cu³tí³ hú¹tá¹ jieh²¹ náh² siáh³ la³
má²jieh³² jáun²,
tí³la³ tiá² lí³tsin² yáh³ náh² la³ cun³ hi³
jieh²¹ jáun².

27 Cún¹ tio¹ bíh¹ má²cá²jéinh³² tsí³ tsá²
zian² hué³² lá²,

quí¹ tiá² hnió³ yáh³ tsú² há¹ ngí¹³.

La³jmí¹ jmu² tsá² tiá² cuá¹ tsi²¹ bíh¹
jmu² tsú²,

quí¹ hi³ tiá² hnió³ tsú² né³.

Jni³² bíh¹ tsú² ñí¹,

quí¹ hi³ tiá² hnió³ tsú² jie³;

quí¹ la³ jáun² jmí¹ lí¹³ tí³ jéinh³² tsú²
jmí¹ tsí³ ñí¹con² jná¹³,

hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ lion¹ jná¹³.

28 Hi³ jáun² cuí¹ lí³ ñíh¹³ hnoh² hi³ jái¹³
ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² jmu² Dió³² hi³
liáun²³ tsáu² má²ca³zen³ Dió³² ñí¹con²
*tsá²cá²jo²¹ bíh¹ cú²jueh³², qui¹ tsá² hí³
bíh¹ tí³ re² ne³.

29 [Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Po¹ la³
ní² né³, ja³tanh²¹ tsá² judíos hí³ hi³
hí¹juónh²³ cú²zúnh² tiáunh¹.]

30 Jáun² Po¹ né³ ca³cuá³ tun³ mii²
tán¹ hñú³ ná¹hmáh¹ jáun² quioh²¹; hi³
ñí¹ jáun² né³ jmí¹ hen² tsú² la³jín³²
tsá² jmí¹ tsá²jie³. 31 Jáun² ca³hléh³ tsú²
jái¹³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³²
tsáu² jo³cuo² Dió³², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹
tiá² cú² tiá² juénh²; hi³ ca³ma³tin² tsú²
siáh³ tsáu² hi³ ca³tin¹ Jesús Tí³² Juo¹³
dí², Tsá² lín³ Cristo. Hí¹ jan² tiá² hin²
ca³qui³ ca³jna³ yáh³ hi³ jáun². [Cu³ ní²
bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Romanos

*Sí² hi³ ca³zen³ Po¹ ñí¹con² tsá²
má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Roma*

1 Jná¹³ Po¹ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá², tsá² lín³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo. Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín¹³ ná¹ jan² *ti³² tsá² quian³² jē¹ tsú², hi³ cuá¹chan¹ jná¹³ hi³ ngái¹ ná¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³ti²¹ he³ lánh³ rón³² lí¹³ liáu³ tsáu²; 2 la³ cun³ lí³ jáun² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ca³la³ cun³ jmí¹tin² lín³² cun³quionh³ hla¹ tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³², jái¹³ hi³ má²rá¹lí³ jáun² ñí¹ Sí² yeh³ yáh³. 3 Jái¹³ jáun² ca³tin¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ Jon² Dió³². Tsá² hí³ lín³ jan² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ ca³ti²¹ hi³ ca³lí³zian² tsú² jáun² ñí¹ hue²¹ lá². 4 Ti³la³ jmí¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun² ja¹ hla¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ca³lí³ lín¹ bíh¹ hi³ lín³ tsú² Tsá² cú² juenh² Jon² Dió³². 5 Tsá² hí³ bíh¹ ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² jnoh¹, jí³ hi³ ca³cué³ tsú² siáh³ jái¹³ hi³ ná¹lá¹ jnoh¹ ti³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², hi³ jáun² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lí¹³ lí³ quien² Jesús cun³ñí¹ hi³ zian² tsá² chá³² cáun² tsí³ ñí¹con² tsú², tsá² taunh¹³ tsú² ta²¹. 6 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tiáunh¹ ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, tsá² má²ca³te³ hí³ Dió³² hi³ lín¹³ tsá² joh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

7 Hi³ jáun² cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tin¹ hnoh², tsá² tionh² náh² já¹ juú² Roma ní², tsá² hniau³ náh² Dió³². Hi³ bíh¹ Tsá² ca³te³ hnoh² hi³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú². Hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² hi³ lí¹³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Po¹ hnió³ tsó³² já¹ juú² Roma

8 La³ñí¹ la³ján³ cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² ca³tin¹ jí³lin² hnoh² cun³ñí¹ hi³

ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, quí¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ má²ná¹cha³² tsáu² hi³ hnoh² jlánh¹ re² nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³². 9 Dió³² hí³ bíh¹ lín³ Tsá² nau³² jái¹³ hi³ tson² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsú² jmái¹ ca³la³ jí³² ca³tin¹ hnoh², quí¹ qui³ cónh³ la³jónh³ jmí¹ tsin³² bíh¹ jná¹³ má²ti²¹ ñí¹con² Dió³², hi³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Jon² tsú². 10 Hi³ hiú² mí²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² Dió³² ní¹juáh³ zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ ñe¹ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², ní¹juáh³ hi³ hnió³ Dió³². 11 Qui¹ jlánh¹ hniá¹ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh² hi³ ñí¹ma³hau¹ ná¹ hnoh² lí³ua³ cáun² hi³ hniáuh³² ca³ti²¹ hi³ zian² náh² quiúnh¹ Dió³², jáun² tí³ lí³mí¹ tiá³ niau²¹ honh² náh²; 12 ho³ hi³ cue¹³ dí² pí³ tsá²ján² tsá²ján² yáh³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cá²re².

13 Hnoh² reh², hno³² jná¹³ hi³ lí³ ñí¹³ hnoh² hi³ hliáu³ jéin³² má²ca³lí³hno³² jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², tí³la³ la³ tí³ ta³né³² tiá² má²ca³lí³ yáh³. Má²ca³lí³hno³² lín³² bíh¹ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ zian² siáh³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³² já¹ juú² ní² quián¹³ hnoh², la³jmí¹ má²ca³lí³zian² ja¹ *tsá²cá²jo²¹ ñí¹ hliáu³ ñí¹ siáh³ siáh³. 14 Jná¹³ ca³tin¹ hléh¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³lin² tsáu² cuí¹ hin² mi³ tsánh², uá¹ hi³ tsá² tin² hléh³² jú¹jma² *griego la³ qui³ tá² dí², ho³lá²dá² tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, uá¹ hi³ tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ lín³² ho³lá²dá² tsá² tiá² hi³ ñí³². 15 Hi³ jáun² jlánh¹ dí¹quian¹ jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh², tsá² zian² náh² já¹ juú² Roma ní².

Pí³ hi³ quian³² jú¹ chú³²

16 Tiá² lí²heh¹ yáh³ jná¹³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², quí¹ jái¹³ jáun² quian³² pí³ quioh²¹ Dió³² hi³ lí¹³ liáu³ ca³la³ jín³² tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Cristo, la³ñí¹ la³ján³ tsá² *judíos tín², hi³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. 17 Jú¹ chú³² ní² hie³² jú¹ tson² hi³ Dió³² he² dí² la³juah²¹ dúh¹ jan²

tsá² chun¹ cu³ti³ ní¹juáh³ hi³ má²nio²
cáun² tsí³ dí², qui¹ jí³²la³ hi³ taunh³²
jáun² ta²¹ bíh¹ tsú² lí³ quien²; la³
cun³ hi³ rá¹juáh³ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³²;
“Ní¹juáh³ tsá² má²chun¹ ní¹con² Dió³²
cun³ ní¹ hi³ nio² cáun² tsí³, tsá² la³ hí³
bíh¹ lí¹³ zian²”.

Tso³ quioh²¹ la³jín³² tsá²mi³cuóun²

18 Qui¹ má²jnia³² bíh¹ Dió³² hi³
hú¹tá¹ míh²³ lín³² tsí³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³
hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu² tsáu², jí³ la³jí³²
hi³ tiá² tí³² tsí³ dí² hi³ jmu² tsáu² ní²
siáh³, la³ cun³ tsá² tiá² jái¹³ cue³² hi³
lí³ ní³² tsáu² jú¹ tson² cun³quionh³ hi³
hlah³ hi³ jmu² tsú² jáun². 19 Qui¹ ní³²
re² lín³² bíh¹ tsá² hí³ hi³ he³ lí¹³ lí³ ní³²
tsáu² hi³ ca³tin¹ Dió³², qui¹ tí³la³ hnga²
yáh³ Dió³² má²ca³ma³jnia³² hi³ jáun².
20 Qui¹ la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ jáun²
Dió³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, má²lin¹
bíh¹ pí³ hi³ tiá² jniá³ quioh²¹ tsú²
cun³quionh³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ tsú²
jáun². Má²ca³lí³ lin¹ bíh¹ re² lín³² hi³
hí³ bíh¹ dí² Dió³² Tsá² cú² juenh² cun³
jmí¹hi³nio². Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹
tiá² zia³² lánh³ rón³² lí¹³ ma³zian³²
tsú²; 21 qui¹ uá¹jinh¹ cuóun³² tsú²
Dió³², cun³ jáun² tiá² má²ca³ma³quien²
bíh¹ tsú² Dió³² la³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹,
sa³jun³ má²ca³cué³ bíh¹ tsú² tiá¹hmah¹
ní¹con² Dió³². Cha³ jmí¹ jmu³ tsú²
la³ jáun², cá² ní¹ lí¹ ná¹cháunh²³ tsí³
jmáh³la³ hi³ tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹
bíh¹ tsú², hi³ jáun² cu³tsa³² má²cá²jí³²
bíh¹ cú²jueh³² jmí¹ tsí³ tsú² qui¹
cun³ní¹ hi³ tiá² ní¹hnauh² yáh³ tsú²
jú¹ tson². 22 Uá¹jinh¹ juáh³ tsú² hi³
quia³lín³ jmí¹ tsí³, tí³la³ tsá² cú¹juón¹
bíh¹ má²ca³ta³ná¹lín³ tsú²; 23 qui¹
má²ca³za³ bíh¹ tsú² jái¹³ ca³ti²¹ ha³
lánh³ rón³² má¹quien¹³ dí² Dió³², Tsá²
tiá² jmá¹ tón²¹ hi³ jún³; jáun² cu³tsa³²
dió³² tsá² lán¹ tsá² jniá³ la³jmí¹ jniá³
tsá²mi³cuóun² tsá² chau³² jmá¹ jún²³
bíh¹ cú²jueh³² má²má²quien² tsú², la³
má²quionh³ ja³ lán¹ jáh³ tsí²¹ pí¹³, jáh³

hláinh¹, jí³ jáh³ quiún³ cuá² ta³ ní²
siáh³.

24 Hi³ jáun² bíh¹ tí³ có³² má²ca³chau³
cú²jueh³² Dió³² quioh²¹ tsú², hi³ jáun²
cuí¹ cha³jmu³ cha³cháu³ la³jí³² hi³
hlah³ hi³ hó³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³,
hi³ jáun² ca³la³ uá¹ tiá² heh³ bíh¹
tsú² má²ná¹jmu² tso³ quionh³ tsá²ján²
tsá²ján². 25 Qui¹hliá² jú¹ tí¹jái² bíh¹
taunh³² tsú² ta²¹ cha³ jmí¹ tónh²¹
tsú² ta²¹ jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Dió³²,
hi³ jáun² dá² hi³ ca³jmú³ jáun² bíh¹
Dió³² má²ca³ma³quien² tsú² jí³ hi³
má²ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² cha³
jmí¹ ma³quien² tsú² hnga² Dió³² Tsá²
ca³jmú³ hi³ ca³la³ jí³lí³², Tsá² jmí¹
ca³tin¹ hí³ hi³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú²
cun³ jmí¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³tí³.

26 Hi³ jáun² bíh¹ má²ca³chau³ Dió³²
cú²jueh³² tí³ có³², hi³ jáun² cuí¹ lí³
hniá¹ tsú² jmu³ la³jí³² hi³ hlah³ ca³la³
uá¹ tiá² heh³; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá²mi³
yáh³ lí¹ má²ná¹jmú² ná¹tsau³² má²tún²
hmóu³², cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³ti²¹.
27 Hi³ ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ tsá²ñuh², tí³
có³² bíh¹ má²ca²chá³ tsú² hi³ cuóun¹
quionh³ tsá²mi³, hi³ jáun² má²tún²
hmóu³² bíh¹ tsú² lí¹ má²ná¹jmú²
ná¹tsau³². Hi³ jáun² cun³ní¹ hi³
ja¹ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh² bíh¹
má²ná¹jmu² tso³ ca³la³ uá¹ tiá² heh³,
cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³ti²¹ jmu³ tsú²,
hi³ jáun² má²ná¹má²tso² tsú² tsí³
cun³quionh³ ngú³ quioh²¹ hmóu³².

28 Cun³ní¹ hi³ tiú²uú² zian² tsú² hi³
ca³tin¹ Dió³², jáun² Dió³² má²ca³chau³
tí³ có³², hi³ jáun² tí³ ta²¹ cu³tsa³² cuí¹
cháunh¹³ cú²jueh³² chí¹ tsú² hi³ tiá²
ca³ti²¹, hi³ jáun² cu³tsa³² cuí¹ jmu¹
cú²jueh³² hi³ tiá² jmí¹ ca³ti²¹ jmu³.
29 Tsá² la³ hí³ ná¹cónh²¹ hñu³ tsí³
la³jáh³ dú¹ ní¹ hi³ hláh³ hi³ hó³², tsá²
jmu² juón¹, [tsá² cáun² jmu² hi³ tiá²
jmí¹ ca³ti²¹ jmu³,] tsá² lí¹ dí¹quiaunh²¹
tsí³hi³hlá²hi³ní², hi³ hniá¹ siáh³ jmu³
hi³ hlah³. Tsá² la³ hí³ ná¹cónh²¹ tsí³
hi³ uóu³² tsí³, tsá² jngih² tsáu², tsá²
hnió³ hniéi², tsá² tí¹ jáin², tsá² lí¹ hiá²

lí¹ jlin²³ tsáu², tsá² ziu² hien² tsáu².
 30 Tsá² la³ hí³ cauh³² jái¹³, hí³ ca³la³
 hí³ hon² bíh¹ tsú² Dió³², tsá² hí¹ jan²
 tiá² hin² hún¹ ta²¹, tsá² jmu² quien²
 hmóu³², hí³ lí¹ jmu² siáh³ tonh². Tsá²
 la³ hí³ cáun² lí¹ hnauh² chí¹ hí³ ha³
 lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ hí³ hlah³, tsá² tiá²
 nieh³ ñí¹con² jméi² mí¹ziú¹³, 31 tsá²
 tiá² jái¹³ ngí²³, tsá² tiá² má²tí³² jē¹.
 Tsá² la³ hí³ tiá² hin² hnio³, [tsá² tiá²
 jmu² juenh² tsí³,] hí³ tiá² mií³ ja³² tsí³
 ní² siáh³. 32 Hí³ uá¹jinh¹ re² lín³² bíh¹
 lieih²¹ tsí³ tsú² hí³ Dió³² má²ca³jmu³
 héih³² hí³ tsá² jmu² hí³ la³ ní² ca³tin¹
 jún³, tí³la³ cun³ jáun² ná¹jmu² bíh¹ tsú²
 la³ má²jmu² jáun², hí³ ca³la³ hí³ tí³²
 lín³² tsí³ tsú² ní¹juáh³ tsá² siánh³ siáh³
 jmu² la³ jáun².

2

*Dió³² rá²tsí³² héih³² la³ cun³ lí³ jú¹
 tson²*

1 Jáun² né³, hnú² tsá² chú¹ ñih²¹
 nú² tsá² siánh³, ha³ tiá² lí¹³ yáh³ hí³
 lí¹ má¹zian¹³ hnú² huen², cuí¹ hin²
 mi³ tsánh² hnú². Quí¹ ní¹ má¹ca³chú¹
 ca³ñih²¹ nú² tsá² siánh³, la³ jáun²
 má²ra³tsin³² nú² siáh³ héih³² huen²
 bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hí³ jmuh³² hnú²
 siáh³ cá²ren² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³.
 2 Tí³la³ né¹ dí² hí³ Dió³² rá²tsí³² héih³²
 la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson² bíh¹,
 ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ra³tsin² tsú² héih³²
 tsá² jmu² la³ ní². 3 Hí³ jáun² ní¹
 má¹ca³chú¹ ca³ñih²¹ hnú² tsá² jmu²
 la³ ní², ¿hí¹ lín²³ hnú² hí³ cáun² lí¹
 ngá¹³ hí³ tiá² tá¹tsin¹ nú² héih³² la³
 cun³ hí³ ca³tin¹ nú² ní¹juáh³ hnú² bíh¹
 tsá² jmuh³² siáh³ la³ jáun²? 4 ¿Ho³
 lín²³ hnú² hí³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹
 hí³ jmu² Dió³² juenh² tsí³, hí³ jlánh¹
 ja³² lín³² mií³ tsí³ tsú² siáh³? ¿Tiá¹
 ca³lí³ lin¹ nú² dúh¹ hí³ ja³² mií³ tsí³
 tsú² cun³ñí¹ hí³ hnio³ tsú² hí³ za¹³ jmí¹
 honh² hnú² bíh¹? 5 Hnú² bíh¹ jan² tsá²
 huáh² chih³², cun³ tiá² má²ca³zah¹
 la³ jáun² bíh¹ hnú² jmí¹ honh². Hí³
 jáun² cáun² ta²¹ jmuh³² hnú² hí³ tí³

lí³mí¹ míh³ tsí³ Dió³² ñí¹con² nú² ní¹
 má¹cá²chó³² jmá¹ hí³ lí³jnia² héih³²,
 jmá¹ hí³ ra³tsí³² Dió³² héih³² la³ cun³
 ca³tí²¹ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu². 6 Quí¹
 hí³ bíh¹ ma³hmah¹ ñí¹con² ma³ quin³²
 ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ rón³² lí³ tá¹³
 tsú². 7 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² cueh³² tsí³
 hí³ jmu² jmáh³la³ hí³ chu²¹ cun³ñí¹
 hí³ hnio³ hau³ cáun² jái¹³ quien² hí³
 cué³² Dió³², jí³ hí³ hnio³ tá¹ zanh¹
 re² ñí¹con² Dió³², hí³ hnio³ siáh³ hí³
 lí¹³ zian² cun³ jmí¹hí³nio², jáun² tsá²
 la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ jái¹³ hí³ lí¹³ zian²
 quionh³ Dió³². 8 Tí³la³ Dió³² ma³tson¹³
 ca³la³ má²míh²³ tsí³ bíh¹ tsá² hniá¹
 hí³ niau²¹ re² tsí³ hnga², tsá² hnio³
 ma³tí³² jmáh³la³ hí³ hlah³ cha³ jmí¹
 lí³ hniá¹ tsú² hí³ ne³ jú¹ tson². 9 Tsá²
 jmu² hí³ la³jí³² hí³ hlah³ chau²¹ bíh¹
 jmá¹ hí³ ma³tso² lín³² tsú² tsí³, hí³
 ho³ hí³ jngih³ lín³², la³ñí¹ la³ján³ tsá²
 *judíos, hí³ ja³bí¹ *tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³.
 10 Tí³la³ ca³tin¹ tsá² jmu² hí³ chu²¹
 má¹ná¹, Dió³² cué³² cáun² jái¹³ quien²
 hí³ hau³ tsú², hí³ tá¹zanh¹ tsú² re², jí³
 hí³ lí¹³ zian² tsú² siáh³ cáun² hí³ re² hí³
 tin², tsá² judíos la³ñí¹ la³ján³, hí³ ja³bí¹
 tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³.

11 Quí¹ Dió³² tiá² jmu² hí³ quien²
 jan², hí³ jan² tiá² quien²; 12 quí¹
 la³jín³² tsá² jmu² tso³ ta³ tiá² cuoh²
 liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ta³ tiá²
 quionh³ liei²¹ jáun² bíh¹ hiá¹ tsán¹³
 tsú². Tí³la³ tsá² ca³lí³ cuoh² liei²¹
 quioh²¹ hla¹ Moisés má¹ná¹, la³
 cun³ lí³ liei²¹ jáun² bíh¹ tá¹tsin¹ tsú²
 héih³². 13 Quí¹ jun³juáh¹³ hí³ tí³ lí¹
 ne³ yáh³ tsú² liei²¹ jáun², hí³ jáun²
 lí³ chun¹ ñí¹con² Dió³², tí³la³ hí³
 hniáuh³² ma³tí³² bíh¹ tsú², hí³ jáun²
 bíh¹ he³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan²
 tsá² chun¹ cu³tí³. 14 Tí³la³ ca³tin¹
 tsá²cá²jo²¹ má¹ná¹, tsá² tiá² raunh³²
 liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés,
 ní¹juáh³ ní² lí¹ ca³ma³tí³² tsá² hí³ liei²¹
 jáun², jáun² hmóu³² tsú² má²lín³ tsá²
 zia³² liei²¹ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³,
 15 quí¹ cun³quionh³ hí³ jmu² bíh¹ tsú²

má²lí²lin¹ hi³ hu²¹ liei²¹ jáun² hñu³ tsí³. Jmí¹ tsí³ hmóu³² tsú² má²má²tson² jái¹³ lá², qui¹ ma³cónh³ cha³² tso³ jmí¹ tsí³ tsú², hi³ ma³cónh³ siáh³ má²tson² jái¹³. 16 Hi³ jáun² má¹jáun² chá³² Dió³² jo³cuo² Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ ra³tsi³² tsú² héih³² ca³tí²¹ la³ji³² hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ jáun² hñu³ tsí³ tsáu², la³ cun³ lí³ jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³.

Tsá² judíos, tsá² raunh³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés

17 Tí³la³ hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ nú² hi³ lín³ nú² tsá² judío, hi³ zian² nú² la³ cun³ juáh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ ca³la³ hi³ tsinh¹ lín²¹ nú² ca³tín¹ Dió³² juóuh³². 18 Níh¹ bíh¹ hnú² he³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², qui¹ liei²¹ jáun² hie³² he³ hi³ chu²¹ hi³ hniáuh³² quiáh¹³ hnú². 19 Lín²³ hnú² hi³ cu³tí¹³ tín² hnú² hieh¹ tsá² ten³ jui³², hi³ tín² nú² siáh³ tieih²¹ sí² jui²¹ tsá² ñi³taunh¹ já¹niéi². 20 Hi³ lín²³ nú² siáh³ hi³ tín² nú² hieh¹ tsá² cú¹juón¹, jí³ hi³ ha³ lánh³ rón³² má¹tín¹³ nú² siáh³ tsá² tiá² jmí¹ tiá² tsí³, qui¹ cun³ñi¹ hi³ liei²¹ hi³ cuin² nú² jáun² lí³ mí¹zioh²¹ ca³tí²¹ jú¹ tson², jí³ la³ji³² hi³ lí²ñi³² tsú² ní² siáh³. 21 Hi³ jáun² né³, hnú² tsá² hnáuh² jmúh¹³ tí³², ¿he³ láih³² sa³ tiá² ma³tín¹³ nú² tín² huen²? Hnú² tsá² juáh³ hi³ tiá² hniáuh³² han³ tsú², ¿he³ láih³² sa³ chín¹dí¹ huen² bíh¹ hnú² hainh³²? 22 Hnú² tsá² juáh³ hi³ tiá² hniáuh³² lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹ tsú², ¿he³ lí³ sa³ chín¹dí¹ huen² bíh¹ hnú² jmuh³² la³ jáun²? Hnú² siáh³ tsá² jlánh¹ hon² nú² dió³² tsá² lán¹, ¿he³ láih³² sa³ chín¹dí¹ hnú² bíh¹ hainh³² hi³ quien² tloh³ cuáh³² jáun²? 23 Jlánh¹ jmuh³² hnú² tsinh¹ cun³ñi¹ hi³ zia³² liei²¹ jáun² quián¹³, tí³la³ cun³quionh³ hi³ tiá² ma³tih²¹ hnú² liei²¹ jáun², má²jmuh³² hnú² hi³ tiú²uú² quien² Dió³² bíh¹. 24 Tson² cu³tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñi¹ Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá²: “Tsá²cá²jo²¹ hleh³² hlah³ hi³

ca³tín¹ Dió³² cun³ñi¹ hi³ tsáuh³ hnoh² bíh¹”.

25 Tson² bíh¹ zia³² ñi¹ jmu³ ta²¹ hi³ *tiu³² tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ñi¹ zian², ní¹juáh³ tsá² má²tí³² liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ ma³tih²¹ yáh³ hnú², jáun² hnú² lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² tiá² má²quian³² li²¹ hi³ lín¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñi¹ bíh¹. 26 Tí³la³ tsá² tiá² quian³² li²¹ jáun² má¹ná¹, ní¹juáh³ zian² tsú² la³ cun³ rón³² juáh³ liei²¹ jáun², jáun² tsá² la³ hí³ né³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² má²já²tú¹ quioh²¹ bíh¹. 27 Hi³ jáun² tsá² tiá² já²tú¹ quioh²¹ né³, cun³quionh³ hi³ zian² tsú² jáun² la³ cun³ juáh³ jáun² liei²¹ bíh¹ má²zia³² he³ lánh³ rón³² tá¹tsin¹ hnú² héih³², qui¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² tiá² ma³tih²¹ liei²¹ jáun² uá¹jinh¹ ron³ nú², hi³ uá¹jinh¹ quiánh¹ nú² siáh³ li²¹ hi³ lín¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñi¹ hnú². 28 Qui¹ jun³juáh¹³ hi³ cáun² lí¹ lín³ tsú² tsá² judío cun³quionh³ hi³ jniá³ jáun² tí³ coh³ yáh³, sa³jun³ jmu² ta²¹ hi³ quian³² tsú² li²¹ jmáh³la³ ngú³ hi³ lín¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñi¹, qui¹ cáun² hi³ lí³ jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹ jaun³². 29 Tí³la³ tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ lín³ judío má¹na²¹, jan² tsá² lín³ la³ tí³ hñu³ tsí³ bíh¹, jan² tsá² má²quian³² li²¹ la³ tí³ hñu³ tsí³; ta²¹ jáun² jmu² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³ hi³ lí²³ cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun² héih³² má²rá¹lí³ yáh³. Jáun² Dió³² ma³quien² tsá² la³ hí³, uá¹jinh¹ tsá²mi³cuóun² tiá² ñi¹ ma³quien² tsú².

3

1 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ dá² jinh¹ quien² hi³ lín³ tsú² *judío, hi³ he³ tá²tsaih²¹ tsú² ní¹juáh³ hi³ *ja³tú¹ chí² láu² hná¹³ ñi¹ zian² tsú²? 2 Hliáun³ bíh¹ ñi¹ jmu² ta²¹. Qui¹ la³ñi¹ la³ján³ Dió³² ca³chá³ jo³cuo² tsá² judíos jái¹³ jáun² quioh²¹. 3 Jáun² né³, ní¹juáh³ ma³ jan² tsá² hí³ tiá² ca³ma³tí³² jái¹³ jáun², ¿hí¹ cun³ñi¹ hi³ jáun² tiá² ma³tí³² Dió³² jē¹ uá²jai³²?

4 ;Tiá² jáun² yáh³! Dió³² dá² jmu² la³ cun³ qui³ lí³ jú¹ tson² bíh¹, uá¹jinh¹ la³jín³² tsá²mi³cuóun² tí¹ jáin². Qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Ca³ti²¹ lí³jnia² hi³ tson² jeh² hnú²; lí³ lin¹ hi³ chun¹ hnú² ní¹ má¹ti³ ñí¹ ta³tsi²¹ héih³².

5 Hi³ jáun² né³, zian² tsá² lín²³ hi³ tí³ jlánh¹ néh¹ re² lí²lin¹ hi³ chun¹ Dió³² ní¹juáh³ hi³ tí³ lí³mí¹ jmú¹³ dí² hi³ hlah³ hi³ hó³². Tí³la³ ¿he³ dá² lí¹³ juáh¹³ dí² hi³ ca³ti²¹ hi³ ní²? Qui¹ sá¹jmí¹ hi³ tson² la³ ní² dúh¹, hi³ jáun² Dió³² má²lín¹³ jan² Tsá² tiá² tin² ra³tsi³² héih³² bíh¹, qui¹ ¿he³ láih³² sa³ míh²³ yáh³ tsí³ tsú² ñí¹con² tsá² jmu² tso³? 6 ;Tí³la³ tiá² tson² yáh³ la³ cun³ hi³ ná¹lín²³ tsú² jáun²! Qui¹ sá¹jmí¹ hi³ tson² la³ jáun² dúh¹, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² jmí¹ lí¹³ ra³tsi³² Dió³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hue²¹ lá²?

7 Qui¹ zian² tsá² juáh²³ la³ lá²: “Cun³quionh³ jú¹ tí¹jái² hi³ hléh²³ jná¹³ tí³ lí³mí¹ lí² lin¹ hi³ quien² jú¹ tson² quioh²¹ Dió³²”; tí³la³ jná¹³ né³ juanh³², hi³ sá¹jmí¹ hi³ tson² la³ cun³ hi³ juáh²³ tsú² jáun², jáun² ¿ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ juáh³ Dió³² hi³ tsá² la³ hí³ lín³ jan² tsá² ren² tso³ ní¹ má¹ca³ra³tsi³² tsú² héih³² ñí¹con² tsú²? 8 Qui¹ sá¹jmí¹ la³ ní² dúh¹, ¿he³ ya³ láih³² tiá² jmú¹³ dí² cú²jueh³² hi³ hlah³, hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ ja³tu³ ja³lí³ hi³ chu²¹? Tí³tsóh³dí¹ jái¹³ la³ ní² néh¹ hie²³ jnoh¹ tsáu² juáh²³ ma³ jan² tsá² hu²¹ hlah³ tsí³; tí³la³ tsá² la³ hí³ dá² má²tá¹tsin¹ héih³² la³ cun³ ca³ti²¹ bíh¹.

La³jái³² bíh¹ dí² ren² tso³

9 Hi³ jáun² né³, ¿hí¹ jlánh¹ bíh¹ chú³² quiú¹³ dí² tsá² judíos la³ cónh³ bíh¹ *tsá²cá²jo²¹? ;Tiá² jáun² yáh³! Qui¹ la³ cun³ hi³ má²lí²neh²¹ dí² hi³ ca³la³ jí³lin² tsáu² bíh¹ ná¹jlain³² tsáu¹³, uá¹ hi³ tsá² judíos, uá¹ hi³ tsá²cá²jo²¹. 10 La³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²:

Ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² chun¹ ta³ ñí¹ Dió³²,

11 tiá² hin² zian² yáh³ tsá² ngi²³ jái¹³, tiá² hin² zian² yáh³ tsá² hnah² Dió³².

12 La³jín³² bíh¹ tsáu² má²já²taunh²¹ tí³ có³², jí³lin² bíh¹ tsú² má²ca³can³ cáun² juí³² hlah³.

Ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹ tiá² zian²,

13 La³jmí¹ ja³² cáun² tá²hón³² má²ca³niá³ bíh¹ ja³² jē¹ tsú²,

jmáh³la³ jú¹ tí¹jái² bíh¹ chi²¹ ho³ tsú². La³jmí¹ lí³ hi³ ha²¹ no¹ quioh²¹ jáh³hláinh¹ bíh¹ ho³ tsú²;

14 cá² ñí¹ chú² juóun³² bíh¹ tsú² tsáu², jí³ hi³ zaih³² tsú² siáh³ jú¹ uóu³².

15 Ca³la³ hi³ háun¹ lín²¹ bíh¹ tsú² tsó³² hi³ tsa³jngih² tsáu²,

16 cá² ñí¹ qui² hlianh²³ tsáu² bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ tsunh² tsú² juí²¹ tsáu², hi³ chan² tsú² siáh³ tsáu² ná¹hó² ná¹jngih².

17 Tsá² la³ hí³ tiá² ñí³² yáh³ ha³ lánh³ jmu³ hi³ lí¹³ niau²¹ tie³;

18 ca³la³ hí¹juáh³ tiá² lín²³ bíh¹ tsú² hi³ jmu³ juénh² ñí¹con² Dió³².

19 Né³² né³, né¹ bíh¹ dí² hi³ la³jí³² héih³² má²rá¹tioh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ca³tin¹ tsá² zian² cun³quionh³ liei²¹ jáun² bíh¹, hi³ jáun² hí¹ jan² tsá² hí³ tiá² lí¹³ juáh³ hi³ tiá² ñí³²; qui¹ hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ ra³tsi³² Dió³² héih³² ñí¹con² la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³.

20 Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ lí³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²ti³² tsú² la³jí³² hi³ rá¹juáh³ liei²¹ jáun², qui¹ liei²¹ jáun² cáun² jmu² ta²¹ hi³ má²li²¹ hi³ tsá² ren² tso³ bíh¹ dí².

Cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ tsú² lí¹³ liáun³

21 Tí³la³ né³, má²ca³lí³ lin¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ he³ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, jun³juáh¹³ uá² quionh³ hi³ má¹ti²¹ dí² liei²¹ jáun² yáh³. Qui¹ hí¹ la³ tí³ hnga² yáh³ liei²¹ jáun² jí³ la³ má²quionh³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² lín³ hí³ *tí³²

jé¹ Dió³² siáh³ ca³juáh³ 22 hi³ Dió³² hinh²³ tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. Quí¹ la³jín³² bíh¹ tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús lí¹³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³² cuí¹ hin² mi³ tsánh². 23 Jí³²lin² tsáu² bíh¹ má²ca³jmú³ tso³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² cah²³ jmá¹ hi³ lí³ chun¹ la³jmí¹ chun¹ Dió³². 24 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cáun² lí¹ ja³² bíh¹ mir³ tsí³ Dió³² hi³ hinh²³ tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, quí¹ má²ca³ma³hmah¹ bíh¹ Cristo Jesús ca³ti²¹ tsáu¹³ tsáu², hi³ jáun² tiú²uú² tso³ ren² yáh³ tsú². 25 Quí¹ Dió³² ca³cuen³ Jesús hi³ jún³ cha¹³ tsáu²; hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ Jesús bíh¹ ca³chón³² Dió³² tsí³ hi³ jmí¹ míh²³ jáun² tsí³ hi³ ca³ti²¹ tsáu¹³ tsáu² ní¹juáh³ tsá² má²ca³chá³ cáun² tsí³. La³ jáun² ca³lí³ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnió³ Dió³² ma³jnia³² hi³ tin² ra³tsí³² re² héih³²; quí¹ jmí¹tin² cáun² ti³ lí¹ ca³ma³juenh² cu³tiá³ bíh¹ tsú² tsí³, hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² la³ uá¹ tiá² jie²³ la³jí³² tso³ hi³ ca³jmú³ tsáu². 26 La³ jáun² ca³jmú³ tsú² cun³ñí¹ hi³ hnió³ ma³jnia³² la³ má²má²jnia³² jáun² hi³ tin² ra³tsí³² héih³² la³ cun³ ca³ti²¹, cun³quionh³ hi³ hinh²³ tsú² lí³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.

27 Hi³ jáun² né³, ¿né² dá² hi³ jmí¹ jmu³² dí² jáun² tshah¹? Ca³nga² bíh¹. ¿He³ láih³² ca³nga²? Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³ma³ti²¹ dí² la³ cun³ lí³ héih³² yáh³, quí¹ jí³²la³ ti³ ca³chá¹³ dí² cáun² tsí³ bíh¹. 28 Jáun² né³, má²né¹ dí² hi³ Dió³² hinh²³ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ cha³² tsú² cáun² tsí³ bíh¹, hi³ sa³jun³ uá² jie²³ yáh³ Dió³² hí¹ má²lí²ma³ti³² tsú² liei²¹.

29 ¿Hí¹ jmáh³la³ tsá² judíos uá¹ tanh² Dió³² hó¹ñí¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ uá²jaí³² tanh² Dió³² hó¹ñí¹? Quí¹ tson² bíh¹ hi³ ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jaí³² tanh² Dió³² hó¹ñí¹, 30 quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² bíh¹ zian². Hi³

jáun² Dió³² hinh²³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ lí³ua³ jan² tsá² nio² cáun² tsí³, cuí¹ quian³² cuí¹ tiá² quian³² bíh¹ tsú² lí²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹. 31 Hi³ jáun² né³, ¿hí¹ ná¹jmu³² dí² hi³ hí¹ cú¹píh²¹ tiú²uú² quien² liei²¹ jáun² dúh¹ cun³quionh³ hi³ ma³quien¹³ dí² jáun² hi³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsí³? ¡Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ ti³ lí³mí¹ ná¹ma³quien¹³ bíh¹ dí² liei²¹ jáun².

4

Há²bran²¹ lín³ mí¹ziah²¹ ca³tin¹ tsá² cha³² cáun² tsí³

1 Hi³ jáun² né³² né³, hnó³² jná¹³ hléh¹³ ca³ti²¹ hi³ ca³hiah³ jáun² hla¹ Há²bran²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí². 2 Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² ca³hinh³ Há²bran²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³hliá² zia³² hi³ ca³jmú³ dúh¹, jáun² jmí¹ zia³² bíh¹ jái¹³ hi³ jmu³ tsú² tonh², ti³la³ tiá² hin² ca³tin¹ yáh³ jmu³ tonh² ñí¹con² Dió³² má¹ná¹. 3 Quí¹ la³ lá² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Há²bran²¹ ca³chá³ cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³²; cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³jie³² tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹”. 4 Jmú¹³ jái¹³, ní¹juáh³ jan² tsá² jmu² ta²¹, hiáuh²³ bíh¹ tsú² la³ cun³ hmah²¹ hi³ hlánh¹, jun³juáh¹³ hi³ lí¹ hiáuh²³ yáh³ tsú². 5 Ti³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² nio² cáun² tsí³ má¹ná¹, ñí¹ jí²¹la³ ti³ cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³² bíh¹ tsú² cha³ jmí¹ ma³quien² tsú² lí³ua³ cáun² hi³ má²ca³jmú³ hnga²; hi³ jáun² Dió³² Tsá² hinh²³ tsá² ren² tso³ né³, cáun² jie³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ bíh¹ cun³ñí¹ hi³ má²nio² jáun² cáun² tsí³ tsú². 6 Ja³bí¹ hnga² siáh³ hla¹ Dá²vi²¹ ca³juáh³ hi³ jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² heh²³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³ti³, tsá² tiá² ná¹hi¹³ hí¹ cú¹píh²¹ ta²¹ quioh²¹, 7 jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²:

¡He³ máh³ jmí¹ ren² tsá² má²ca³hin³ Dió³² tso³ quioh²¹ hi³ jmí¹ zian² tsú² jáun² cun³ tin² tsí³ hnga², tsá² má²ná¹ji³² la³ jí³² tsáu¹³!

8 jHe³ ma³ jmí¹ ren² tsá² jie³² Dió³²
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² tiá² tso³
ren²!

9 Hi³ jáun² né³, jun³juáh¹³ jmáh³la³
tsá² ná¹tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²
yáh³ jlánh¹ jmí¹ ren², qui¹ la³ jí³
tsá² tiá² má²ná¹quian³² lí²¹ jáun² bíh¹
uá²jai³². Má²lí²neh²¹ bíh¹ dí² hi³ Dió³²
cáun² ca³hinh³ bíh¹ hla¹ Há²bran²¹
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹
hi³ ca³chá³ cáun² tsí³. 10 Tí³la³ ħhin²
dá² jmí¹ ca³hinh³ Dió³² Há²bran²¹;
hí¹ ta³ má²quian³² tsú² lí²¹ hi³ lin¹
hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, ho³ ta³ ñeh²
uá¹? ħHaun¹³ juáh¹³ ta³ ñeh² bíh¹
dúh¹? 11 Qui¹ má²ca³hinh³ bíh¹ Dió³²
Há²bran²¹ la³ cun³jmí¹ ca³hiah³ jáun²
jáí¹³ hi³ hniáuh³² tiú³² chí² láu² hná¹³
ñí¹ zian²; cun³quionh³ hi³ ca³jmú³
jáun² Há²bran²¹ la³ jáun² ca³jmú³
Dió³² lin¹ hi³ hí³ bíh¹ dí² jan² tsá²
má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan²
tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun²
tsí³. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³
Há²bran²¹ hí³ lín³ mí¹ziah²¹ ca³la³ jín³²
tsá² nio² cáun² tsí³ ta³ tiá² má²quian³²
lí²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹,
hi³ jáun² Dió³² hinh³ uá²jai³² tsá²
hí³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.
12 Tson² bíh¹ Há²bran²¹ hí³ lín³ dí¹hio³
ñú¹deh³ la³jín³² tsá² má²ná¹quian³² lí²¹
jáun², tí³la³ jí³²la³ tí³ tsá² tiá² cáun²
lí¹ já¹tú¹ quioh²¹ bíh¹ má¹ná¹, tsá²
ca³chá³ cáun² tsí³ la³jmí¹ ca³chá³ hla¹
Há²bran²¹ hí³ cáun² tsí³ jmí¹ ñeh² bíh¹
hi³ tsa³tú¹ quioh²¹.

*Jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² lí³tí²³ cun³ñí¹
hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ tsú²*

13 Dió³² ca³jmú³ jáí¹³ ñí¹con² hla¹
Há²bran²¹, jí³ la³ má²quionh³ jón²zih¹
jón²cho¹ tsú² hi³ niau²¹ jo³cuo² tsú²
tá¹ cáun² hngá¹máh³; tí³la³ jun³juáh¹³
hi³hliá² tí³ ca³ma³tí³² liei²¹ jáun² yáh³
Há²bran²¹ hi³ hiah³ jáí¹³ jáun², tí³la³
ca³hiah³ tsú² jáí¹³ jáun² cun³ñí¹ hi³
má²ca³heh³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá² chun¹ bíh¹ qui¹hliá² ca³chá³
tsú² cáun² tsí³. 14 Qui¹ sá¹jmí¹ hi³

jmáh³la³ tsá² hiah³ liei²¹ jáun² bíh¹
la³ zia³² hi³ hiah³ ñí¹con² Dió³², hi³
jáun² tiá² lin¹ ñí¹ la³ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³
nio² jáun² cáun² tsí³ tsú², hi³ sa³jun³
la³ lí³ quien² yáh³ jáí¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³² ní¹juáh³ la³ jáun². 15 Qui¹
cun³quionh³ liei²¹ jáun² dá² cáun² ja³²
hi³ míh²³ tsí³ bíh¹ Dió³², qui¹ jí³²la³ tí³
ní¹juáh³ tiá² liei²¹ zia³² bíh¹ tiá² lí³ lin¹
yáh³ he³ tiá² ca³lí³tí³.

16 Hi³ jáun² né³, ja³² mi³ tsí³
Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³
bíh¹ tsú², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹
lí³tí³ jáí¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³²
ñí¹con² jí³lin² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹
Há²bran²¹. Jun³juáh¹³ lí³tí³ ñí¹con²
jón²zih¹ tsú² tsá² tí³ má²hiah³² liei²¹
jáun² yáh³, qui¹ tí³la³ lí³tí³ ñí¹con²
jón²zih¹ tsú², tsá² jí³²la³ tí³ nio² cáun²
tsí³ la³jmí¹ ca³chá³ tsú² jáun² hnga²
cáun² tsí³ bíh¹; hi³ Há²bran²¹ hí³ bíh¹
lín³ mí¹ziah²¹ quiú¹³ dí² ca³la³ jáí³²,
la³ cun³ tsá² má²nio² cáun² tsí³ dí².
17 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹
Dió³² hi³ juáh³ la³ lá²: “Má²lí²jmú³²
jón²hi³ hnú² lín³ mí¹ziah²¹ quioh²¹
juóun³² tsá² zian² la³jáh³ dúh¹ ñí¹
hué³²”. Jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ jáun²
Há²bran²¹ cáun² tsí³, jáun² lín³ tsú²
mí¹ziah²¹ quiú¹³ dí² ñí¹con² Dió³², Tsá²
tin² jmu² hi³ lí¹³ zian² siáh³ hi³ hmai²¹
tsá² má²cuá¹hmú²¹, Tsá² tin² hleh³²
ca³tí²¹ jmí¹tsú² jmí¹ja³² la³juah²¹ dúh¹
cáun² hi³ má²jniá³. 18 Jáun² né³, hla¹
Há²bran²¹ hi³ cáun² ca³chá³ cáun² tsí³
bíh¹ hi³ tónh³² ta²¹ uá¹jinh¹ tiú²uú²
jmí¹ lí³ lí¹³ hi³ lí³zian² jon² tsú²; jáun²
cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³chó³² jmáí¹
hi³ má²lín³ tsú²: “mí¹ziah²¹ quioh²¹
juóun³² tsá² zian² la³jáh³ dúh¹ ñí¹
hué³²”. La³ cun³ jáí¹³ hi³ ca³juáh³
jáun² Dió³² jmí¹tin², hi³ juáh³ la³ lá²:
“La³ ní² bíh¹ juóun³² lín³² jon³zih¹
jon³cháuh³ hnú² lí¹³”. 19 Pih²¹ tiá² jmí¹
má²tí³ hña³láu³ mieh² Há²bran²¹ hí³
jmí¹jáun², tí³la³ tiá² ca³tunh³ yáh³ tsú²
hi³ nio² cáun² tsí³ jmí¹ ca³lín¹³ tsú² hi³

ja³²li³ má²lieih²¹ quionh³ Sara ñí²cuo², hi³ má²ja³quián³ jún³, hi³ tiú²uú² jmí¹ lí¹³ yáh³ lí³zian² jon². 20 Tí³la³ uá¹jinh¹ jmí¹ má²lieih²¹ Há²bran²¹, cun³ jáun² tiá² ca³chá³ bíh¹ tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², tí³la³ cun³quionh³ hi³ ca³chá³ jáun² cáun² tsí³ bíh¹ tsú² ca³lí³ pin³ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³quien² tsú² jáun² Dió³², 21 qui¹ cáun² tán¹ bíh¹ jmí¹ má²nio² tsí³ tsú² hi³ Dió³² Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ lí¹³ ma³tí³² la³jí³² jái¹³ hi³ jmu². 22 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, Dió³² ca³jie³² tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³.

23 Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³tin¹ jmáh³la³ hnga² Há²bran²¹ yáh³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² hi³ ca³heh³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³, 24 qui¹ ja³bí¹ jái¹³ jáun² ca³ta¹ jnoh¹ siáh³ uá²jai³². Qui¹ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ uá²jai³² heh²³ Dió³² ní¹juáh³ tsá² cha³² dí² cáun² tsí³ ñí¹con² tsú², Tsá² ca³jmú³ hi³ hi³ jenh¹³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² ja¹ tsá² má²cá²tsan³. 25 Qui¹ Jesús ca³jienh³ tsú² hi³ jún³ hi³ ca³tí²¹ tso³ quiú¹³ dí², hi³ ca³jmú³ siáh³ Dió³² hi³ jenh¹³ tsú², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ jie³² dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹.

5

Jái¹³ ca³tin¹ tsá² tiú²uú² tso³ ren²

1 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ dí², jáun² má²ca³heh³ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹; hi³ jáun² cun³quionh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², cuí¹ nio¹ la³ má²nio² jáun² tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ tsú². 2 Cun³quionh³ hi³ bíh¹ má²hiau³² dí² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³ dí²; hi³ jáun² má²tiauh² dí² tiá³ ñí¹con² tsú², jí³ hi³ má²tsah¹ dí² cun³ñí¹ hi³ má²hu²¹ tsí³ dí² hi³ lí¹³ láí³ dí² la³jmí¹ lín³ hnga² Dió³² Tsá² cuá¹quien². 3 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³, qui¹ ja³bí¹

tsah¹ dí² siáh³ ja¹ uu³mí²tsí³²; qui¹ né¹ dí² hi³ cun³quionh³ uu³mí²tsí³² jáun² lí³ táí² dí² hi³ jmú¹³ dí² juenh² tsí³, 4 jáun² cun³quionh³ hi³ juenh² jáun² tsí³ bíh¹ dí² tá²zanh¹ dí² re² ñí¹con² Dió³²; hi³ cun³ñí¹ hi³ tá²zanh¹ dí² jáun² re² né³, má²zia³² hi³ hu²¹ tsí³ dí². 5 Hi³ hu²¹ jáun² tsí³ dí² jun³juáh¹³ cáun² hi³ lí¹³ chau³ dí² hua³heih²¹ yáh³, qui¹ má²ca³ma³cónh³² bíh¹ Dió³² hñu³ tsí³ dí² hi³ lí³liei²¹ dí² hi³ hniau³ tsú² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³cuen³ tsú² jáun².

6 Qui¹ uá¹jinh¹ tiá² jmí¹ zia³² pí³ quiú¹³ dí² hi³ chá¹³ tí³ có³² tso³, tí³la³ Dió³² ca³tón³ cáun² jmái¹, hi³ jmái¹ jáun² bíh¹ tí³tsóh³ ca³jun³ Cristo ca³tin¹ la³jín³² tsá² ren² tso³. 7 Juóuh³² lín³² bíh¹ lí³ zian² jan² tsá² hnió³ jún³ cha¹³ jan² tsá² siánh³, uá¹jinh¹ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² chun¹. Qui¹ ho³ sa³ lí¹³ bíh¹ lí³ zian² jan² tsá² lí³hnió³ jún³ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² chun¹. 8 Tí³la³ Dió³² má¹ná¹, hú¹tá¹ ca³ma³jnia³² hi³ hniau³ jnoh¹ jmí¹ ca³cué³ tsú² jáun² jái¹³ hi³ jún³ Cristo hi³ ca³ta¹ dí², uá¹jinh¹ tá¹la³ jmí¹ ná¹re² dí² jáun² tso³. 9 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ la³ má²ca³heh³ bíh¹ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ ca³jun³ Cristo hi³ ca³ta¹ dí², hi³ jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² liáu³² dí² tsú² ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ ní¹ má¹ca³ma³jnia³² Dió³² hi³ míh²³ tsí³ ca³tí²¹ tso³. 10 Qui¹ ní¹juáh³ tu³bí¹ ca³niau²¹ yáh³ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³hliá² jun³ jáun² Jon² tsú² jmái¹ hi³ jmí¹ ná¹hon²í¹ máh³ dí² tsú², hi³ jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² zia³² jái¹³ hi³ liáun³ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² zian² bíh¹ tsú², qui¹ má²tiauh² bíh¹ dí² re² quiúnh¹ tsú². 11 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³, qui¹ ja³bí¹ tsah¹ lín²¹ dí² hi³ ca³tin¹ Dió³² cun³quionh³ tá¹³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², qui¹ hi³ bíh¹ má²ca³chá³ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³².

Jái¹³ ca³tin¹ Adán³ jí³ Cristo

12 Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jan² tsáu² bíh¹ ca³hi³ tso³ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ cun³quionh³ tso³ jáun² ca³hi³ siáh³ hmú³², hi³ jáun² dá² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹ ca³la³ jí³lin² tsáu² má²tionh² ja¹ tso³, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ já¹ngi³ hmú³² ñí¹con² la³jín³² tsáu². 13 Qui¹ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zia³² lei²¹ hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² ñí¹con² hla¹ Moisés, jmí¹ má²zia³² bíh¹ tso³ hngá¹máh³ lá²; tí³la³ tiá² jmí¹ má²ná¹hi¹³ yáh³ tsáu¹³ tsáu² la³ cun³ juáh³ lei²¹ jáun² má¹ná¹, jmí¹ tiá² lei²¹ má²zia³². 14 Tí³la³ cun³ jáun² ca³jmú³ bíh¹ hmú³² pí³ hi³ ca³tsan³ la³jín³² tsá² ca³jmú³ tso³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian² hla¹ Adán hi³ ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ ca³lí³zian² hla¹ Moisés, uá¹jinh¹ tsáu¹³ tsú² tiá² jmí¹ lí³ la³jmí¹ lí³ tsáu¹³ Adán, tsá² tiá² ca³ma³tí³² hí³ héih³² hi³ ca³cué³ jáun² Dió³². Tí³la³ uá¹jinh¹ la³ ní² né³, cun³ jáun² lín³ bíh¹ hla¹ Adán hi³ cáun² nóh³² hi³ ca³tin¹ jan² Tsá² né³bí¹ jmí¹ já²¹.

15 Qui¹ cun³quionh³ tsáu¹³ jan² tsáu² bíh¹ má²cá²tsan³ juóun³² lín³² tsáu², tí³la³ cun³quionh³ tá¹³ Jesús Tsá² lín³ Cristo má¹na²¹, ca³la³ hi³ lí¹ má²tí² má²híe²³ bíh¹ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³² ñí¹con² juóun³² tsáu² hi³ lí¹³ liáun³ tsú². Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ tiá² ca³ma³tí³² jáun² Adán né³, tiá² cunh² yáh³ quionh³ hi³ lí¹ cue³² jáun² Dió³², 16 qui¹ hi³ lí¹ cue³² jáun² Dió³² cun³ tiá² cá²ren² bíh¹ quionh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² tsáu¹³ tsá² hí³. Qui¹ cun³quionh³ cáun² tán¹ tso³ jáun² bíh¹ má²ca³ta³tsin¹ tsáu² héih³²; tí³la³ uá¹jinh¹ hliáun³ lín³² tso³ má²ná¹ren² tsáu², cun³ jáun² lí¹³ bíh¹ liáun³ tsú², qui¹ Dió³² dá² cáun² hinh²³ bíh¹ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹. 17 Hi³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ zia³² pí³ ñí¹con² hmú³² cun³quionh³ tsáu¹³ jan² tsáu², jáun² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³² né³, tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lí³ zia³² pí³

quioh²¹ la³jín³² tsá² má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun² mií³ tsí³, hi³ lí¹³ zian² tsú² cáun² hi³ hmai²¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ siáh³ jan² tsá²mi³cuóun², Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³.

18 La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ cun³quionh³ tsáu¹³ Adán bíh¹ ca³ta³tonh¹ la³jín³² tsáu² ñí¹ hlah³; tí³la³ hi³ ca³tin¹ jáun² Jesucristo né³, cun³ñí¹ hi³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ cáun² ta²¹ chu²¹, hi³ jáun² Dió³² lí¹³ hinh³ la³jín³² tsáu² ta³né³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² ca³tin¹ Dió³². 19 Qui¹ cun³quionh³ hi³ tiá² ca³ma³tí³² jan² tsáu² bíh¹, jáun² juóun³² lín³² tsáu² ca³ta³ná¹ren² tso³; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³, hi³ cun³quionh³ hi³ ca³ma³tí³² jan² Tsáu² bíh¹, jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³ta³tonh¹ la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹ cu³tí¹³ ñí¹con² Dió³².

20 Qui¹ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³zia³² jáun² lei²¹ bíh¹, hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ hi³ tiá² má²tí³² tsáu²; tí³la³ tá¹la³ chí¹lí²hliáun²³ jáun² tso³ né³, tí³ lí³mí¹ ca³ja³ bíh¹ mií³ tsí³ Dió³².

21 Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ ca³lí³quien² tso³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ hmú³², la³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³lí³quien² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jmu² hi³ lí¹³ heh³ dí² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ ziaun² dí² cun³ jmí¹hi³nio².

6

Jún¹ tsú² ca³tin¹ tso³, tí³la³ zian² bíh¹ tsú² ca³tin¹ Cristo

1 Hi³ jáun² né³, ¿he³ ya³ lí¹³ juáh¹³ dí²? ¿Hí¹ jmú¹³ dí² tso³ ca³la³ má²jmu³² jáun², hi³ jáun² tí³ lí³mí¹ lí³jnia² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³²? 2 Ján¹han²¹, ¡tiá² jáun² yáh³! Qui¹ tsá² má²ná¹jún¹ bíh¹ dí² hi³ ca³tin¹ tso³, hi³ jáun² ¿ha³ yáh³ lánh³ rón³² lí¹³ má²ziaun¹³ dí² hi³ jmu³² tso³? 3 Qui¹ jmí¹ cáun³ dí² jáun² jmá² ca³lí³ lín¹ hi³ má²ca³cunh³ dí² quiúnh¹ Jesús

Tsá² lín³ Cristo, ¿tiá¹ tson²? Hi³ jáun² jmá¹ jáun² bíh¹ tí³tsóh³ ca³má¹lí²¹ dí² hi³ má²jún¹ dí² la³jmí¹ jun¹ tsú² jáun² hnga². 4 Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ cáun³ dí² jáun² jmá¹² bíh¹ má²lí²¹ dí² hi³ má²já²haun³ dí² cu³lí²¹ quiúnh¹ Cristo quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²jún¹ dí² la³jmí¹ jun¹ tsú² jáun² hnga². Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² hnga² Jesús ja¹ tsá² cá²tsan³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmé¹² dí² Tsá² cuá¹quien², la³ jáun² bíh¹ siáh³ hiáu³ dí² pí³ hi³ lí¹³ ziaún² dí² cáun² hi³ hmaí²¹.

5 Quí¹ ní¹juáh³ má²ná¹cunh² dí² quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ má²jún¹ dí² la³jmí¹ jun¹ tsú² jáun² hnga², jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ná¹cunh² dí² quiúnh¹ tsú² ní¹ má¹ca³jenh¹³ dí² la³jmí¹ ca³jenh¹³ tsú² jáun². 6 Quí¹ né¹ bíh¹ dí² la³ cun³ hi³ jmí¹ láí³ dí² jáun² jmí¹tin²; tí³la³ la³j³³² hi³ yeh³ jáun² né³, má²cá²taun³ crei²¹ cu³tsa³² quionh³ Cristo bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ liáu³ cuá² ta³ dí² ñí¹con² pí³ quioh²¹ tso³, hi³ jáun² tiú²uú² láí³ dí² la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ ca³tin¹ tso³. 7 Quí¹ tiú²uú² pí³ zia³² yáh³ quioh²¹ tso³ hi³ jmu³ héih³² ñí¹con² jan² tsá² má²jún¹. 8 Jáun² né³, ní¹juáh³ má²jún¹ dí² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² cáun² bíh¹ má²nio² tsí³ dí² hi³ ziaún² dí² siáh³ quiúnh¹ tsú². 9 Quí¹ né¹ dí² hi³ má²ca³jenh¹³ Cristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² jmí¹lín³ yáh³ tiú²uú² jún³ tsú², quí¹ tiú²uú² pí³ zia³² yáh³ quioh²¹ hmú³² ñí¹con² tsú². 10 Quí¹ jmí¹ jun¹ jáun² Cristo, ca³jun³ tsú² cu³ jéin³² tán¹ la³ lá² bíh¹ hi³ ca³tin¹ tso³; tí³la³ hi³ zian² tsú² ta³né³² né³, má²zian² tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³² bíh¹. 11 Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jai³², cuí¹ lín³ náh² la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²jún¹ náh² hi³ ca³tin¹ tso³, tí³la³ cuí¹ lín³ náh² hi³ ná¹zian² náh² hi³ ca³tin¹ Dió³² má¹na²¹, cun³ñí¹ hi³ má²ná¹lín³ náh² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² quiúnh¹ Cristo Jesús.

12 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ su³uú² lí¹

tanh³ náh² ta²¹ la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quián¹³ náh² jmu³, hi³ lí¹ jmúh¹³ náh² tso³, hi³ juáh¹³ hi³ lí¹ jmu³ héih³² tso³ ñí¹con² náh² hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tí³² honh² náh² hmóu³². 13 Su³uú² lí¹ jienh²¹ náh² ñí¹con² tso³ hi³ jmúh¹³ náh² hi³ hlah³ hi³ hó³², tí³la³ hnoh² dá² hniáu³² jienh²¹ náh² tá¹ jan² ñí¹con² Dió³² bíh¹ hi³ jmúh¹³ náh² jmáh³la³ hi³ chu²¹, la³ cun³ jan² tsá² má²jún¹ hi³ má²ca³jenh¹³ siáh³. 14 Quí¹ tiú²uú² jái¹³ ho² yáh³ tso³ hi³ jmu³ héih³² ñí¹con² hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² zian² hnoh² la³ cun³ lí³ liei²¹ hi³ jmí¹ zia³² jáun² jmí¹tin², quí¹ tí³la³ hnoh² dá² má²zian² náh² la³ cun³ lí³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³² bíh¹.

Jái¹³ hi³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ lín³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹

15 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ lánh³ jmú¹³ dí²? ¿Hí¹ lí¹³ jmú¹³ dí² tso³ quí¹hliá² hi³ tiú²uú² ziaún² dí² cun³quionh³ liei²¹ jáun², quí¹ má²ziaún² dí² cun³quionh³ mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² bíh¹? Ján¹han²¹, ¿tiá² jáun² yáh³! 16 Cuí¹ jmú¹³ jái¹³, hi³ ní¹juáh³ ca³jienh²¹ náh² hmóu³² ñí¹con² jan² tsáu² hi³ lín³ náh² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹, hi³ má¹tih²¹ náh² ñí¹con² tsá² hi³, hi³ jáun² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² hí³ bíh¹ má²lín¹ náh², hi³ jáun² má²ca³tin¹ náh² má¹tih²¹ ñí¹con² tsú². La³ jáun² bíh¹ lí³ ní¹juáh³ tsá² má²tí³² ñí¹con² tso³, lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ juo¹³ bíh¹ tsú² tso³, hi³ jáun² dá² jmu³ hi³ jún³ bíh¹ tsú²; ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ uá²jai³², tsá² má²tí³² ñí¹con² Dió³² lí¹³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹. 17 Tí³la³ tiá¹hma¹ Dió³² hi³ uá¹jinh¹ hnoh² jmí¹ ná¹lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ ca³tin¹ tso³; tí³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²tionh² náh² jo³cuo² jú¹ tson² hi³ má²ca³tionh² náh² jáun² ta²¹ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² bíh¹. 18 Quí¹ jmí¹ má²ca³liáu³ náh² jáun² ñí¹con² tso³, jmí¹jáun² ca³lín³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ca³tí²¹ hi³ zian² náh² hi³ ná¹chun¹ bí¹ náh². 19 Lieh¹ jná¹³ hnoh²

cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá², qui¹ ho³ sa³ juóuh³² bíh¹ hi³ ngi¹³ náh² jú¹ tson² lá². Qui¹ jmí¹tin² ca³cuéh¹ náh² cuá² tanh¹ ñí¹con² tso³ hi³ ca³lín³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹, hi³ ca³jmu³ náh² hi³ hlah³ hi³ hó³². La³ jáun² bíh¹ hniáuh³² cuéh¹ náh² siáh³ cuá² tanh¹, hi³ lín¹³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ca³ti²¹ hi³ chu²¹, hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² Dió³².

20 Qui¹ jmái¹ hi³ jmí¹ ná¹lín³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ ñí¹con² tso³, jmí¹jáun² tiá² ta²¹ jmí¹ táunh²³ yáh³ hnoh² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² hi³ chu²¹; 21 ti³la³ ¿he³ dá² ca³ta³tsin¹ náh² cun³ñí¹ hi³ ca³jmu³ náh² la³ jáun²? Má²ná¹hinh¹ bíh¹ náh² ca³ti²¹ hi³ jáun² ta³né³²; qui¹ la³jí³² hi³ jáun² cáun² jmu² hi³ jún³ bíh¹ tsú². 22 Ti³la³ ta³né³² má²ná¹, má²ca³liáu³ bíh¹ náh² ca³tin¹ tso³, hi³ jáun² ta³né³² má²ná¹lín³ náh² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Dió³² bíh¹; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ta³tsin¹ náh² hi³ lí¹³ zian² náh² hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² Dió³² jí³ hi³ lí¹³ zian² náh² siáh³ cun³ jmí¹hi³nio². 23 Qui¹ la³ cun³ hi³ tá²tsaih²¹ tsá² jmu² tso³, hi³ jún²³ bíh¹; ti³la³ hi³ lí¹ cue³² Dió³² má²ná¹, jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús Ti³2 Juo¹³ dí².

7

Jmu² Po¹ cáun² jái¹³ ca³tin¹ tsá² jéinh³² cuo²

1 Hnoh² reh², tsá² má²ná¹cuin² náh² liei²¹, ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ liei²¹ jáun² quien² ñí¹con² jmáh³la³ tsá² ná¹liéih²¹ bíh¹. 2 Jmú¹³ jái¹³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mi³ tsá² má²jenh² cuo², jáun² ca³tin¹ tsú² ma³zian² quionh³ ñí²cuo² tá¹la³ zian² ñí²cuo² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹; ti³la³ ní¹juáh³ má²jún¹ tsá²ñuh² ñí²cuo² tsú², jáun² tiú²uú² lí³ quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con² tsá²mi³ hí³. 3 Ti³la³ ní¹juáh³ tsá²mi³ hí³ ca³cuá³ quionh³ jan² tsá²ñuh² siánh³ siáh³ tá¹la³ zian² bíh¹ ñí²cuo², jáun² tsá²mi³ la³ hí³ lín³ jan² tsá² lí¹ jmú²

lí¹ tsau³² bíh¹. Ti³la³ ní¹juáh³ má²jún¹ bíh¹ ñí²cuo² tsá²mi³ hí³, jáun² tiú²uú² lí³ quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con² tsú², má²lí¹³ bíh¹ jéinh³² tsú² cuo² quionh³ tsá²ñuh² siánh³, jun³juáh¹³ tso³ yáh³ jaun³² hi³ jéinh³² tsú² siáh³ cuo².

4 Ja³bi¹ la³ jáun² bíh¹ uá²jai³² tiú²uú² quien² yáh³ liei²¹ jáun² ñí¹con² hnoh² reh²; qui¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²tsan³ náh² cu³lí²¹ quiúnh¹ Cristo hi³ ca³tin¹ liei²¹ jáun², qui¹ cun³ñí¹ hi³ ná¹lín³ náh² la³juah²¹ dúh¹ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ tsú². Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ liei²¹ jáun² tiú²uú² ca³tin¹ hi³ jmu³ quien² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² má²ná¹lín³ náh² ñí²cuo² jan² Tsá² siánh³ bíh¹, Tsá² ca³jenh¹³ hí³ ja¹ hla¹. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ta³né³² má²lí¹³ láí³ dí² tsá² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con² Dió³².

5 Qui¹ tá¹la³ jmí¹ ziaun² dí² jáun² cun³ lí³ tsí³ dí² hmóu³², jáun² liei²¹ jáun² ti³ ca³jmú³ ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ dí² hi³ ti³ lí³ hniá¹ dí² hi³ jmú¹³ hi³ hlah³ bíh¹; hi³ jáun² dá² cáun² tí² ná¹láí³ dí² tsá² jmu² ta²¹ ñí¹con² hmú³² bíh¹. 6 Ti³la³ ta³né³² má²ná¹, má²ca³liáu³ bíh¹ dí² ca³tin¹ liei²¹ jáun², qui¹ la³jmí¹ lí³ hi³ má²jún¹ bíh¹ dí² ñí¹con² hi³ jmí¹ ziaunh² dí² jáun² tiá³; hi³ jáun² ta³né³² má²zia³² jái¹³ hi³ má²ti²¹ dí² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² cue³² hí³ pí³ hi³ ziaun² dí² jáun² hi³ hmai²¹, jun³juáh¹³ uú² cun³quionh³ liei²¹ yeh³ hi³ rá¹lí³ jáun² yáh³.

Tso³ hi³ zia³² hñu³ tsin³² jná¹³

7 Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿hí¹ lí¹³ juáh¹³ dí² hi³ liei²¹ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tanh³² dí² tso³? Ján¹han²¹ ¡tiá² jáun² yáh³! Ti³la³ cun³quionh³ liei²¹ jáun² bíh¹ ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ he³ jaun³² tso³. Jmú¹³ jái¹³, sá¹ hi³ tiá² ca³juáh³ liei²¹ jáun²: “Ha³ lí² jmú² hniá¹ nú² hi³ quioh²¹ tsáu²”, jáun² tiá² jmí¹ lí³ ño¹ yáh³ jná¹³ he³ dá² jaun³² hi³ hniá¹ tsú² hi³ quioh²¹ tsáu². 8 Ti³la³ tso³ dá² ca³jmú³ quien² ñí¹con²

jnëá¹³ cun³quionh³ liei²¹ jáun² bíh¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³hi³ la³ji³² hi³ hlah³ hñu³ tsin³² jn¹³, hi³ ca³li³ hniá¹ jn¹³ hi³ quioh²¹ tsáu². Qui¹ tá¹la³ tiá² jmí¹ má²cuo² jn¹³ liei²¹ jáun², tiá² tso³ jmí¹ ren² yáh³ jn¹³ ñi¹con² liei²¹ jáun². ⁹ Qui¹ jmá¹ hi³ tiá² jmí¹ má²cuo² jn¹³ liei²¹ jáun², jmí¹ zian² bíh¹ jn¹³; ti³la³ jmí¹ ca³li³ cuo² jn¹³ héih³² jáun² má¹ná¹, jmí¹jáun² bíh¹ ca³li³ zia³² tso³, hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, jun³ bíh¹ jn¹³. ¹⁰ La³ jáun² bíh¹ li³ héih³² hi³ jmí¹ ca³ti²¹ hi³ cué³² jái¹³ hi³ lí¹³ zian² tsú²; ti³la³ ca³tin¹ jn¹³ má¹ná¹, cáun² ca³jmú³ hi³ jun³ bíh¹ jn¹³. ¹¹ Qui¹ tso³ jlánh¹ ca³li³jan²¹ jmí¹ ca³li³zia³² jáun² héih³², hi³ jáun² ca³ma³cau² jn¹³; hi³ jáun² cun³quionh³ héih³² jáun² bíh¹ ca³jngah³ jn¹³.

¹² Hi³ jáun² né³, cun³ jáun² hien¹ bíh¹ liei²¹ jáun², hi³ héih³² rá¹tioh³ jáun² né³, hien¹ bíh¹, chu²¹ bíh¹, hi³ cú²re² he² bíh¹ siáh³ rá²tsi³² héih³². ¹³ Jáun² né³, ¿hi¹ lí¹³ juáh¹³ hi³ liei²¹ chu²¹ jáun² ca³li³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ hmú³² ñi¹con² jn¹³? ;Tiá² jáun² yáh³! Qui¹ tso³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ hi³ jun³ jn¹³, hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³li³ lin¹ he³ lánh³ rón³² lí³ tso³, qui¹ cun³quionh³ liei²¹ chu²¹ jáun² bíh¹ ca³jngah³ jn¹³ tso³. Jáun² héih³² jáun² né³ ca³ma³li²¹ hi³ hú¹tá¹ la³ hian² lín³² bíh¹ tsí³ tso³.

Hnié² hi³ zia³² hñu³ tsí³ tsáu²

¹⁴ Qui¹ né¹ bíh¹ dí² hi³ liei²¹ jáun² ja³ ñi¹con² Dió³²; ti³la³ jn¹³ má¹ná¹, tsá²mi³cuóun² cáun² lí¹ jmu² cun³ lí³ tsin³² bíh¹ ná¹ cu³diá²jan², jan² tsá² ca³ja³hná¹ ñi¹con² tso³. ¹⁵ Jlánh¹ tiá² ngi²³ jn¹³ he³ dá² jmu² ná¹, qui¹ tiá² jmu² yáh³ jn¹³ hi³ jmí¹ hnó²¹ jmu¹, ti³la³ cha³ jmí¹ jmu¹ jn¹³ hi³ hnó³² jmu¹, hi³ tiá² jéi³² bíh¹ jn¹³ jmu². ¹⁶ Ti³la³ ní¹juáh³ jn¹³ la³ jmu² cáun² hi³ tiá² jmí¹ hnó²¹ jmu¹, jáun² la³ jáun² má²lí²lin¹ hi³ la³ chu²¹ bíh¹ liei²¹ jáun²; ¹⁷ hi³ jáun² la³ cun³ hi³ jmu² jn¹³ jáun², jun³juáh¹³ hi³hliá²

ja³² tsin³² jmu¹ yáh³ jn¹³ la³ jáun², ti³la³ hi³ jáun² dá² ja³² ñi¹con² tso³ hi³ nio² jáun² hñu³ tsin³² bíh¹ jn¹³. ¹⁸ Má²ca³li³tsin² jn¹³ hi³ tiá² hi³ chu²¹ zia³² yáh³ ti³ ñeh² quion²¹ ná¹ cun³ñi¹ hi³ tsá²mi³cuóun² jn¹³; qui¹ uá¹jinh¹ hnó³² jn¹³ jmu¹ jmáh³la³ hi³ chu²¹, ti³la³ má¹li³² jáun² né³, sa³ tiá² tú² tiá² tsin²³ yáh³ jn¹³ jmu¹. ¹⁹ Qui¹ sa³ hi³ hlah³ hi³ tiá² hnó³² jmu¹ bíh¹ jn¹³ jmu², cha³ jmí¹ jmu¹ ná¹ hi³ chu²¹ la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ jn¹³ jáun² jmu¹. ²⁰ Jáun² né³, ní¹juáh³ jn¹³ la³ jmu² cáun² hi³ tiá² jmí¹ hnó²¹ jmu¹, jáun² la³ jáun² má²lin¹ hi³ jun³juáh¹³ huen² yáh³ jn¹³ jmu², ti³la³ tso³ hi³ nio² hñu³ tsin³² bíh¹ jn¹³ la³ jmu².

²¹ Hi³ jáun² la³ lá² bíh¹ quiunh³² jn¹³. Ní¹juáh³ jmá¹ hi³ hnó³² jn¹³ jmu¹ hi³ chu²¹, sa³ jmáh³la³ hi³ hlah³ bíh¹ la³ jmu² jn¹³ má¹li³² jáun².

²² Qui¹ uá¹jinh¹ jéih³² lín³² bíh¹ jmí¹ tsin³² jn¹³ liei²¹ quioh²¹ Dió³², ²³ ti³la³ cun³ jáun² jéi³² bíh¹ jn¹³ hi³ zia³² cáun² liei²¹ siáh³ hi³ jmu² quien² ñi¹con² ua³ tán² jn¹³, hi³ liei²¹ jáun² né³ ná¹tin²³ quionh³ hi³ jéih³² jáun² jmí¹ tsin³² jn¹³. Liei²¹ jáun² dá² hnió³ hi³ hú¹tá¹ zaunh³ tiá³ jn¹³ ca³ti²¹ tso³, hi³ jáun² la³ jáun² ma³ti³² ua³ tán² jn¹³ jmáh³la³ héih³² quioh²¹ tso³.

²⁴ ;Jlánh¹ juo²³ jn¹³ qui¹ cun³ñi¹ hi³ tsá²mi³cuóun² ná¹! ;Hin² dá² tsánh² lí¹³ liáu³² jn¹³ ca³ti²¹ ngú³ lá² quion²¹, ngú³ hi³ lí¹³ jngah³ lá²? ²⁵ Ji³²la³ Dió³² bíh¹ lí¹³ liáu³² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí². ;Hénh³ máh³ tiá¹hmah¹ Dió³²! Jáun² né³, la³ lá² bíh¹ lí³, hi³ cun³quionh³ jmí¹ tsin³² jn¹³ jmí¹ hnó²¹ ná¹ má¹ti²¹ héih³² quioh²¹ Dió³² tá¹la³ má²ti²¹ ná¹ jáun² héih³² quioh²¹ tso³ cun³quionh³ ngú³ quion²¹.

8

*Tsá² zian² cun³quionh³ pi³ quioh²¹
Jmí²chí³ Chun¹
(Gálatas 5:16-26)*

1 Né³² né³, tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo má¹na²¹, ha³ tiú²uú² tá¹tsin¹ yáh³ tsú² héih³², [tsá² tiú²uú² zian² la³ cun³ lí³ tsí³ hmóu³² yáh³, tí³la³ má²ñi³táunh¹ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹]. 2 Quí¹ tsá² má²tí³² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ má²zian² hi³ hmai²¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ tsú² quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, quí¹ má²ca³liáu³ bíh¹ dí² ñí¹con² héih³² quioh²¹ tso³ jí³ ñí¹con² hmú³² ní². 3 Quí¹ Dió³² má²ca³jmú³ cáun² hi³ jmí¹lín³ tiá² ca³tioh²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu³; quí¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² zian² cun³ lí³ tsí³ bíh¹ jnoh¹, jáun² ja³hín³ bíh¹ pí³ quioh²¹ liei²¹ jáun²; hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³zen³ Dió³² Jon² hi³ ca³lín³ tsá²mi³cuóun² Tsá² la³ jnoh¹, tsá² ren² dí² tso³. Hí³ bíh¹ ca³cuen³ Jon² hi³ jún³ hi³ ca³tí²¹ tso³ quiú¹³ dí²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³hin³ Dió³² tsáu¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³lín³ jáun² Jon² tsú² jan² tsá²mi³cuóun² la³ jnoh¹. 4 La³ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ jáun² lí¹³ má¹tí²¹ jnoh¹ la³ cun³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹, quí¹ tiú²uú² ziaún² yáh³ dí² la³ cun³ lí³ tsí³ hmóu³², tí³la³ la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ má²ziaún² dí².

5 Quí¹ tsá² zian² la³ cun³ lí³ tsí³ hmóu³², tsá² la³ hí³ dá² cáun² hu²¹ tsí³ hi³ ma³tí³² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹ bíh¹; tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹na²¹, tsá² la³ hí³ hu²¹ tsí³ hi³ ma³tí³² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. 6 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² cá² ñí³ zian² la³ cun³ lí³ tsí³ hnga², tsá² la³ hí³ dá² jún³ bíh¹; tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹na¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian², hi³ niau²¹ siáh³ tie³ hñu³ tsí³. 7 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² zian² la³ cun³ lí³ tsí³ hmóu³², tsá² la³ hí³ dá² ná¹háun³ bíh¹ quionh³ Dió³², quí¹ tiá² hnió³ yáh³ tsú² ma³quien² liei²¹ quioh²¹ Dió³²; hi³ sa³jún³ lí²³ yáh³

ma³quien² tsú² liei²¹ jáun². 8 Hí³ jáun² bíh¹ la³jín³² tsá² zian² cun³ lí³ tsí³ hmóu³², tiá² lí²³ yáh³ ma³hiún² tsú² tsí³ Dió³².

9 Tí³la³ hnoh² má¹na¹, tiú²uú² zian² yáh³ náh² cun³ lí³ honh² hmóu³², tí³la³ má²zian² hnoh² la³ cun³ hi³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, ní¹juáh³ hnoh² tsá² má²zian² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ honh² náh². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² má²zian² Jmí²chí³ joh¹ Cristo hñu³ tsí³, jun³juáh¹³ tsá² joh¹ Cristo yáh³ tsá² la³ hí³. 10 Quí¹ ní¹juáh³ Cristo má²cuá³ hñu³ honh² hnoh², jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²zian² jmí²chí³ quián¹³ náh² hi³ hmai²¹ cun³ñí¹ hi³ má²na¹lín³ náh² jáun² la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹, uá¹jinh¹ má²jún¹ ngú³ cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ tso³. 11 Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ Jmí²chí³ joh¹ Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo Jesús ja¹ hla¹ má²cuá³ hñu³ honh² náh², jáun² hnga² Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³ ca³jenh¹³ Cristo bíh¹ jmu³ siáh³ hi³ lí¹³ chí¹¹lí²zian² hi³ hmai²¹ ngú³ hi³ jmí¹ ca³tí²¹ jún³ jáun² quián¹³ náh², cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² hi³ má²cuá³ jáun² hñu³ honh² náh².

12 Jáun² né³ reh², zia³² hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³, tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹ziaún¹³ la³ cun³ lí³ tsí³ dí² hmóu³² yáh³ má¹na²¹. 13 Quí¹ lí³ua³ jan² hnoh², tsá² zian² náh² la³ cun³ lí³ honh² náh² hmóu³², jún³ bíh¹ náh², tí³la³ ní¹juáh³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ chá¹³ náh² tí³ có³² hi³ zian² náh² jáun² la³ cun³ lí³ honh², hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² náh².

14 Quí¹ la³jín³² tsá² hei³² hi³ ñí³jau¹ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ jon² Dió³². 15 Quí¹ Jmí²chí³ hi³ má²ca³hen³ hnoh², jun³juáh¹³ jan² jmí²chí³ jmu² hi³ lín³ hnoh² *tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ lí³ jmu³ hi³ lí¹ hú¹ cóh²¹ honh² náh², quí¹ Jmí²chí³ hí³ dá² jmu² hi³ má²lín³ náh² jon² Dió³² bíh¹, jí³ hi³ jmu² siáh³ hi³

nio² tiá³ tsí³ dí² hi³ juáh²³ dí² jáun².
 “¡Tia²¹!” ñí¹con² Dió³². 16 Hi³ hnga²
 Jmí²chí³ hi³ bíh¹ má²tson² jái¹³ cu³lí²¹
 quionh³ jmí²chí³ quiú¹³ dí² hi³ má²láí³
 dí² jon² Dió³². 17 Cun³ñí¹ hi³ má²lín³
 dí² jáun² jon² tsú², jáun² hiáu³ bíh¹
 dí² la³ cun³ hi³ má²ca³jmú³ jáun² Dió³²
 jái¹³ hi³ cué³² ñí¹con² jon², hi³ jáun² la³
 jáun² lí¹³ hiáu³ dí² la³ cun³ hi³ hiáu³
 hnga² Cristo. Qui¹ ní¹juáh³ ná¹má²tso¹
 dí² tsí³² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ ca³ma³tso²
 jáun² Cristo tsí³, jáun² ja³bí¹ lí¹³ zian²
 dí² cáun² hi³ quien² quiúnh¹ tsú² siáh³.

18 Jná¹³ len³ hi³ la³jí³² la³ cun³
 hi³ ná¹má²tso¹ dí² tsí³² tiá² cunh³
 yáh³ quionh³ la³ cun³ hi³ chu²¹ hi³
 quien² hi³ lí³ jnia² hi³ hiáu³ dí² ní¹
 má¹jáun². 19 Qui¹ ca³la³ jí³² la³ cun³
 hi³ ca³jmú³ Dió³² ná¹jáih³² ñí¹ hi³
 dí¹quian¹ hi³ jé³ jmái¹ hi³ lí³ jnia²
 la³jín³² tsá² ná¹lín³ jon² Dió³². 20 Qui¹
 ca³la³ jí³² hi³ ca³jmú³ Dió³² ca³chó³²
 bíh¹ jmái¹ hi³ tiú²uú² ca³lí³quien²;
 jun³juáh¹³ hi³ ca³lí³hnió³ hmóu³² yáh³
 hi³ jáun², qui¹ cun³ jáun² ca³lí³hnió³
 Dió³² bíh¹. Tí³la³ la³jí³² hi³ ca³jmú³
 jáun² Dió³² né³, cáun² ná¹jan³² 21 hi³
 liáu³, la³ cun³ la³jí³² hi³ ca³ti²¹ hi³
 chau²¹ jmái¹ lí³yenh³, hi³ jáun² lí³ zian²
 hi³ má²ná¹liáu¹ la³jmí¹ má²zian²
 jáun² jon² Dió³². 22 Qui¹ né³ dí² hi³
 la³ tí³ ta³né³² bíh¹ ná¹hón²³ la³jí³²
 la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², hi³
 ná¹má²tso² tsí³ la³jmí¹ zian² jan²
 tsá²mi³ má²ñí¹lí³zian² jon². 23 Hi³
 jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³
 ná¹má²tso² tsí³, qui¹ la³ jí³ jnoh¹ bíh¹
 siáh³ ná¹hón²³ dí², tsá² má²ca³hen¹³
 dí² Jmí²chí³ Chun¹, la³ cun³ hi³ la³ñí¹
 hi³ ca³ti²¹ hiáu³ dí² jáun². Qui¹ jnoh¹
 ná¹jan³² jmái¹ hi³ hú¹tá¹ má²lan¹³ dí²
 jon² Dió³², ca³la³ hi³ ná¹hón²³ dí²,
 jmái¹ hi³ liáu³ dí² jáun² tá¹ jan².
 24 Qui¹ cun³quionh³ hi³ zia³² hi³ hu²¹
 tsí³ bíh¹ dí² ca³liáu³; tí³la³ ní¹juáh³ la³
 má²hiauh³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹
 hu²¹ jáun² tsí³, jáun² jun³juáh¹³ uú²

cáun² hi³ hu²¹ tsí³ yáh³ tsú² jaun³².
 Qui¹ ní¹juáh³ cáun² hi³ má²hiauh³²
 tsú², jáun² tiú²uú² ca³ti²¹ yáh³ hi³ hu²¹
 tsí³ tsú² la³ má²hu²¹ jáun² ca³ti²¹ hi³
 jáun². 25 Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hu²¹ tsí³
 dí² cáun² hi³ tiá² má²hiauh³² dí², cáun²
 hniáu³² juenh² tsí³ bíh¹ dí² tá¹la³
 ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ hiáu¹³ hi³ jáun².

26 Jáun² la³ jáun² bíh¹ siáh³ má²hau³
 dí² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹ tiá² tiau²³
 dí² hmóu³². Qui¹ tiá² tá² yáh³ dí²
 lienh¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹, tí³la³
 hnga² bíh¹ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ hiú²
 mi³² ñí¹con² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹
 tá¹la³ ná¹quí² ná¹zion²³ dí² jáun² tsí³
 cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² tiau²³ dí² hléh¹³.
 27 Hi³ jáun² Dió³², Tsá² cuoh² hñu³
 tsí³ tsáu², ñí³² hi³ he³ hnió³ Jmí²chí³
 Chun¹ juáh³, qui¹ Jmí²chí³ hí³ mi³²
 ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá² joh¹ Dió³²
 cun³quionh³ jē¹ hnga² Dió³².

Tsá² cah²³ jmái¹ tí³ chí¹nga²

28 Qui¹ má²né¹ bíh¹ dí² hi³ Dió³²
 jmu² hi³ re² bíh¹ cuá²hai³² la³jí³² hi³
 quiunh³² tsá² hnió³ hi³ Dió³², tsá²
 má²ca³teh³ hi³ Dió³² hi³ lí¹³ ñí¹con²
 tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ dí² lí¹³. 29 Qui¹
 la³ cun³ jmí¹tin² ca³lí³ cuóun³² Dió³²
 tsá² hí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun²
 ca³quianh³ tsú² tsá² hí³ hi³ chan³ dí²
 re² hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ Jon² dí²; hi³
 jáun² Jon² dí² hí³ né³, lí¹³ lín³ Tsá²
 má²ján³ ja¹ juóun³² lín³² rainh²¹ ñí¹
 hná¹ jáun². 30 Hi³ jáun² tsá² ca³quianh³
 hí³ Dió³² la³ cun³ jmí¹tin², ca³teh³
 tsú². Hi³ jáun² tsá² ca³teh³ tsú² hí³ né³
 ca³hinh³ bíh¹ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan²
 tsá² chun¹. Hi³ jáun² tsá² ca³hinh³ tsú²
 hí³ né³, ca³cuéh³ dí² tsú² jái¹³ hi³ lí¹³
 zian² tsú² quionh³ dí² ñí¹ cuá¹quien²
 dí² jáun².

31 Hi³ jáun² né³, ¿he³ lí¹³ juáh¹³
 dí² ca³ti²¹ jái¹³ ní²? Qui¹ ní¹juáh³
 Dió³² yáh³ la³ zenh² jo²¹ quiú¹³ dí²,
 jáun² ¿hin² dá² tsánh² lí¹³ jmu³ hnié²
 quiúnh¹ dí²? 32 Qui¹ ní¹juáh³ ca³la³
 hí¹juáh³ Jon² yáh³ Dió³² tiá² ca³jmú³

hien², ti³la³ ca³cuen³ bíh¹ tsú² Jon²
 hi³ jún³ hi³ ca³ta¹ dí², jtiá¹³ bíh¹ tiá³
 tiá² cué³² tsú² la³jí³² hi³ ñí¹ hná¹
 ní² la³jmí¹ má²ca³cuen³ tsú² jáun²
 Jon²! 33 Hi³ jáun² dá² jhí¹ jan² yáh³
 tiá² hin² lí¹³ chá³² tsáu¹³ jnoh¹ tsá²
 má²ca³quianh³ dí² Dió³², qui¹ hnga²
 bíh¹ Dió³² má²ca³juáh³ hi³ má²láí³ dí²
 la³juah²¹ dúh¹ tsá² chun¹! 34 Jáun²
 ħhin² ya³ tsánh² lí¹³ ra³tsa² dí² héih³²?
 Qui¹ Cristo bíh¹ Tsá² ca³jun³ hi³ ca³ta¹
 dí², hi³ ca³la³ hi³ ca³jenh¹³ siáh³, hi³
 má²cuá³ ti³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³²
 hi³ cuá¹hiú² cuá¹mi³² hi³ ca³ta¹ dí².
 35 Hi³ jáun² ħhin² ya³ tsánh² lí¹³ jmu³
 hi³ tiú²uú² hnáu³ dí² quiúnh¹ Cristo?
 ħHí¹ lí¹³ cun³quionh³ hi³ ma³tso¹ dí²
 jáun² tsi³², cun³quionh³ uu³mí²tsi³²,
 ho³ cun³ quionh³ hi³ hí¹ tsa¹ dí² tsáu²,
 ho³ hi³ zia³² ho³cuóun³, ho³ hi³ tiá²
 zia³² ha¹ dí², ho³ hi³ ziaún² dí² ja¹ hi³
 háinh¹³, ho³ cun³quionh³ hi³ jngah³
 dí² jáun² tsáu²? 36 Ti³la³ la³ cun³
 rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³
 jáun² la³ lá²:

Cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² bíh¹ hiá²
 tsáu² jnoh¹ la³jí³² jmái¹,

hi³ jmoh²³ tsú² jnoh¹ la³jmí¹ jmúh³²
 tsú² *já¹ziáh² má²tsa³jngih²
 tsú².

37 Ti³la³ ja¹ la³jí³² hi³ ní² má¹ná¹,
 ná¹láí³ dí² tsá² cah²³ jmái¹ ti³ ca³nga²
 bíh¹ cun³quionh³ hi³ má²hau³ Tsá²
 ca³ma³hniau³ dí² hí³. 38 Hi³ jáun²
 né³, jná¹³ má²nio² cáun² tsin³² hi³
 cu³ti³ tiá² hi³ zia³² hí¹ cáun² hi³ lí¹³
 chau³ dí² ti³ có³² ñí¹con² Dió³² Tsá²
 hniau³ dí², uá¹ hi³ jún³ dí², uá¹ hi³
 ziaún² dí², sa³jun³ tsá²cuú² tsá²ta³
 Dió³², hi³ sa³jun³ tsá²cuú² tsá²chín³ ní²
 siáh³; sa³jun³ hi³ quiunh³² dí² ta³né³²,
 hi³ sa³jun³ hi³ quieinh²¹ dí² jmí¹tsú²
 jmí¹ja³², sa³jun³ lí¹³ cun³quionh³ hi³
 cáu² hi³ jueh³² hi³ lí¹³ lí³zia³² ñí¹ hué²¹
 lá², 39 sa³jun³ lí¹³ ní¹juáh³ hi³ ñí³ngí¹
 dí² chí³cuú² ñí¹ ñe¹, hi³ sa³jun³ lí¹³
 ní¹juáh³ ní² lí¹ cá¹cháu²¹ dí² hñu³
 hué³², la³ cun³ hí¹ cáun² yáh³ la³

cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² tiá²
 lí¹³ chau³ dí² ti³ có³² ñí¹con² Dió³²,
 Tsá² ca³ma³jnia³² hí³ hi³ hniau³ dí²
 cun³quionh³ Cristo Jesús Ti³² Juo¹³ dí².

9

Dió³² má²ca³quianh³ tsá² Israel

1 Hi³ jáun² né³, jná¹³ hléh¹³ jú¹ tson²
 lá² hi³ ca³tin¹ tsá²co¹ ná¹ la³ cun³
 qui³ jmu² tsá² hen² ti³ con² Cristo,
 tiá² tí¹ jáin² yáh³ jná¹³; qui¹ jmí¹
 tsin³² jná¹³ má²tson² jái¹³ lá² quion²¹
 cu³li²¹ quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, 2 hi³
 jlánh¹ hlaih³ nio² tsin³² jná¹³, hi³ ca³la³
 hi³ hú¹qui² hú¹jngih³² tsin³² jná¹³ hi³
 ca³tin¹ tsá²co¹ ná¹, 3 hi³ hí¹ ca³la³ ti³
 huen² jná¹³ ñí¹tanh²¹ hú¹mu³héih³²,
 la³ cun³ hi³ tiú²uú² lín¹³ jná¹³ tsá² joh¹
 Cristo, sá¹jmí¹ hi³ lí¹³ bíh¹ re² ca³tin¹
 tsá²co¹ jná¹³ hi³ cun³quionh³ hi³ lí¹³ la³
 jáun² ñí¹con² jná¹³. 4 Qui¹ tsá² hí³ bíh¹
 tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel, hi³
 Dió³² né³ ca³jmú³ hi³ tsá² hí³ lí¹³ lín³
 la³juah²¹ dúh¹ jon² tsú². Dió³² Tsá² cú²
 juenh² ca³ma³jnia³² ja¹ quioh²¹ tsú²,
 hi³ ca³tanh² nió³² quionh³ tsá² hí³, jí³
 hi³ ca³jmú³ dí² siáh³ jái¹³ hi³ zia³² hi³
 jmu³; hi³ jáun² ca³cué³ dí² liei²¹ jáun²
 ñí¹con² hla¹ Moisés, la³ má²quionh³
 ha³lánh³ hniáuh³² ma³ti³² tsú² cuáh³².
 5 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹
 tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹; hi³
 jáun² jún¹³ tsá² hí³ bíh¹ Tsá² lín³ Cristo
 hi³ ca³ti²¹ hi³ lín³ tsú² tsá²mi³cuóun²,
 hi³ hí³ bíh¹ dí² Dió³² Tsá² quioh²¹
 ca³la³ jí³li³². ¡Cui¹ lí³quien² bíh¹ tsú²
 cun³ jmí¹hi³nio²! Tson² bíh¹ la³ jáun².

6 Jáun² né³, jun³juáh¹³ hi³ tiá²
 má²ca³lí³ti³ yáh³ jái¹³ hi³ ca³jmú³
 Dió³² ñí¹con² jún¹³ hla¹ Israel, ti³la³
 cun³ñí¹ hi³ tiá² jí³lin² jón²zih¹ jón²cho¹
 hla¹ Israel lín³ tsá² tionh² jo³cuo²
 Dió³² bíh¹; 7 qui¹ sa³jun³ la³jín³² yáh³
 jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ hí³
 cu³ti³ lín³ jon² tsú², qui¹ la³ cun³
 ca³juáh³ jáun² Dió³² bíh¹, hi³ ca³juáh³
 tsú² jáun² la³ lá²: “Cun³quionh³ jan²
 Isaac jónh³² bíh¹ hnú² lí³zian² jon³zih¹

jon³cháuh³ hnú²". 8 La³ jáun² lí²lin¹ hi³ hi¹ jan² yáh³ tiá² hin² lín³ jon² Dió³² cun³ñí¹ hi³ jún¹³ jan² tsáu²; tí³la³ jí³²la³ tí³ tsá² ca³lí³zian² cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² bíh¹ cu³tí³ ná¹lín³ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. 9 Qui¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² quionh³ Há²bran²¹ lí³ la³ lá²: "Míh¹ tiá² jmí¹ la³ lá² tsá³ já¹ma³jnia¹³ jná¹³ siáh³, hi³ jáun² má¹jáun² má²zian² bíh¹ jon² Sara".

10 Tí³la³ jun³juáh¹³ cun³ ní² yáh³ ca³tsan³ jái¹³. Qui¹ jmí¹ ca³lí³zian² jáun² gon³ jon² hla¹ Rebeca cu³tsa³² quionh³ tsú² hla¹ Isaac ní²cuo², dí¹hio³ ñú¹deh³ jnoh¹ hí³, 11 hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ lí³ hniáuh³² lí³ la³ má²lí³ jáun² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², Tsá² quianh²³ tsáu², jáun² ca³quianh³ Dió³² jan² dún² gon³ hí³ uá¹jinh¹ ta³ tiá² má²ca³lí³zian², sa³jun³ hi³ chu²¹ sa³jun³ hi³ hlah³ yáh³ jmí¹ má²ca³jmú³, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hi³ hí³ bíh¹ Tsá² téh²³ tsáu², jun³juáh¹³ cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ jmu² tsáu² yáh³. 12 Jáun² ca³záih³ Dió³² hla¹ Rebeca hí³ la³ lá²: "Dún² má²ján³ bíh¹ lín¹³ quian²¹ tsá² cáin²". 13 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: "Ca³ma³hno¹ jná¹³ Jacob, tí³la³ ca³lí³hon² bíh¹ jná¹³ Esaú".

14 Jáun² né³, ¿he³ dá² lí¹³ juáh¹³ dí²? ¿Hí¹ Dió³² lín³ jan² Tsá² tiá² tin² ra³tsí³² re² héih³²? ¿Tiá² jáun² yáh³! 15 Qui¹ la³ lá² ca³záih³ tsú² hla¹ Moisés: "Jná¹³ dá² cué¹³ uu³i³tso³ ñí¹con² tsá² hnó³² jná¹³ cue¹ bíh¹, hi³ já³² siáh³ mií³ tsin³² jná¹³ ñí¹con² tsá² hno³ bíh¹ jná¹³". 16 Hi³ jáun² né³, jun³juáh¹³ zia³² uu³i³tso³ ñí¹con² tsáu² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ hnga² yáh³, ho³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ jmu² tsú² pí³, tí³la³ la³ cun³ hi³ hnió³ hnga² Dió³² bíh¹, Tsá² cue³² hí³ uu³i³tso³. 17 Qui¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ Dió³² ca³záih³ la³ lá² tsá² jmí¹ lín³ hí³ re²¹ hué³² Egipto: "Jná¹³ ca³cué³ jái¹³ hi³ lín³ hnú² re²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ hi³ la³jín³² tsá² zian²

tá¹ cáun² cuá¹hué²¹ lí³ cuoh² pí³ quion²¹ cun³quionh³ hi³ quiunh²¹ hnú², jí³ hi³ lí³ ñí³² tsú² siáh³ hi³ hin² tsánh² jná¹³". 18 Jáun² la³ jáun² bíh¹ cue³² Dió³² uu³i³tso³ ñí¹con² tsá² hnió³ Dió³² cuéh³², hi³ jmu² tsú² siáh³ huáh² chí¹ tsáu², ní¹juáh³ tsá² hnió³ tsú² jmu³ huáh² chí¹.

19 Tí³la³ hi³ jáun² né³, ho³ sa³ juáh¹³ hnú² la³ lá² ñí¹con² jná¹³: "Ní¹juáh³ la³ ní² jaun³², ¿he³ láih³² sa³ cha³² yáh³ Dió³² tsáu¹³ tsá²mi³cuóun²? Qui¹ tiá² hin² zian² yáh³ tsá² lí³ cah¹³ jmá¹ hi³ jmu³ hi³ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hnió³ Dió³²". 20 Tí³la³ hnú² dá², tsá²mi³cuóun² bíh¹, ¿hin² dá² tsánh² hnú², sa³ hnú² yáh³ na³quí² na³tsáin²³ nú² jái¹³ quiúnh¹ Dió³²? Tiá² né¹ hí¹ lí¹³ juáh³ lí³ua³ cáun² hi³ zia³², hi³ záih³² tsá² ca³jmú³: "¿He³ láih³² sa³ la³ lá² lín³ jná¹³ ca³jmuh³ hnú²?"

21 ¿Haun¹³ juáh¹³ tsá² jmu² hia³² dá² cáun² lí¹³ jmu³ quionh³ cuáh¹ la³ cun³ tí³² tsí³ tsú² hnga² bíh¹? Lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² cáun² hia³² quionh³ cuáh¹ hi³ ca³tí²¹ cáun² jmá¹ quien², hi³ quionh³ cuáh¹ jáun² uá²jai³² lí¹³ jmu³ tsú² hia³² hi³ cauh³² tsú² jmá¹ ca³la³ jí³².

22 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ ca³lí³hnió³ Dió³² hi³ ma³jnia³² hi³ míh²³ tsí³ jí³ hi³ ma³jnia³² siáh³ pí³ quioh²¹ ñí¹con² tsá² ca³tin¹ hi³ ma³tso² tsí³ jí³ hi³ jmí¹ ca³tin¹ siáh³ hiá¹ tsán¹³, tí³la³ ca³tion³ lín³² bíh¹ tsú² tsí³, 23 qui¹hliá² hi³ ca³lí³hnió³ tsú² hi³ ma³jnia³² hi³ hí³ bíh¹ tin² cue³² hi³ lí¹³ zian² tsáu² cáun² hi³ quien² tí³ chí¹nga² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² hi³ zia³² uu³i³tso³ ñí¹con² tsáu², tsá² ca³chan³ tsú² hí³ hua³jan²¹ la³ cun³ jmí¹tin² lín³² hi³ lí¹³ zian² tsú² jáun² la³ jáun². 24 Qui¹ Dió³² ca³te³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos jí³ ja¹ quioh²¹ *tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³, 25 la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Oseas:

Tsá² tiá² jmí¹ tionh² jo³uón³² jná¹³, juah²¹ jná¹³ hi³ tsá² hí³ tionh² jo³uón³²;

hi³ tsá² tiá² jmí¹ hno³ jná¹³ né³, juah²¹
 jná¹³ hi³ má²hno³ bíh¹ jná¹³
 tsú².

26 Hi³ jáun² tsá² jmí¹ juanh³² jná¹³ hi³
 tiá² tionh² jo³uón³² né³,
 má²lín¹³ bíh¹ tsá² hí³ jon² Dió³² Tsá²
 liéih³².

27 Ti³la³ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² Is-
 rael má¹na²¹, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³
 hla¹ Isaías: “Uá¹jinh¹ juóun³² lín³²
 jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Israel, la³jmí¹
 lí³ záí¹ táh¹ hi³ tloh³ can³² jmí²mih²¹,
 ti³la³ cú¹pih²¹ tsáú² bíh¹ tsá² hí³ liáun³.”

28 Quí¹ né³² cánh³ bíh¹ lí³tí³ jáí¹³ hi³
 ca³juáh³ jáun² Juo¹³ dí² hi³ ca³tin¹ ñí¹
 hué²¹ lá²”. 29 Isaías hí³ ca³juáh³ siáh³
 la³ lá²:

Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² Juo¹³ hliáu³ tionh²
 hñu³mi³cuú² tiá² ca³héinh³²
 ma³ jan² tsá² juo³ dí²,

hi³ jáun² la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ tsá² juú²
 Sodoma quionh³ Gomorra
 bíh¹ jmí¹ má²cá²quiéinh³² dí²
 uá²;jaí³².

*Jú¹ chú³² hi³ jmí¹ ca³ti²¹ he³ tsá²
 judíos*

30 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³,
 tsá²cá²jo²¹ tsá² tiá² jmí¹ hu²¹ tsí³ hi³
 he³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
 chun¹, ti³ má²ca³hen³ bíh¹ Dió³².
 Ca³he³ tsú² Dió³² cun³ñí¹ hi³hliá²
 ca³chá³ tsú² cáun² tsí³ bíh¹. 31 Ti³la³
 tsá² Israel má¹ná¹, tsá² lí¹ jmí¹ háí³²
 tsí³ hi³ he³ Dió³² cun³quionh³ hi³
 chun¹ hi³hliá² má²tí³² liei²¹ hi³ jmí¹
 raunh³² jáun² bíh¹, ti³la³ tiá² ca³tú¹
 ca³tsin¹³ yáh³ tsú² hi³ ma³tí³² liei²¹
 jáun² hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ chun¹.

32 ¿He³ láih³² la³ jáun² lí³? Quí¹hliá²
 tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² tion³ hi³
 he³ tsú² Dió³² cun³quionh³ hi³ nio²
 cáun² tsí³, ti³la³ jmí¹ lín²³ tsú² hi³
 he³ Dió³² cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu²
 jáun² bíh¹. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹
 ca³quí² cá²hính³² tsú² quionh³ quín¹
 chí¹zunh²¹ hú¹ jui³². 33 Quí¹ la³ cun³
 rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ ca³tin¹ quín¹ jáun²,
 hi³ juáh³ jáun² la³ lá²:

Já¹ juú² Jerusalén ñí¹ zeh² jáun² máh³
 téh²³ tsú² Sión,

chá¹³ jná¹³ cá² máí³ quín¹ hi³ jmu³ hi³
 qui³ hính³² tsáú²,

quín¹ jmu³ hi³ quinh³ tsú²;

ti³la³ tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Tsá²
 hí³ né³,

jmí¹lih³ yáh³ tiá² lí¹ lí³ heh³.

10

1 Hi³ jáun² né³ reh², jlánh¹ hniá¹
 jná¹³ hi³ liáun³ tsá² *Israel, ji³ hi³
 hiú² mí²³ jná¹³ siáh³ ñí¹con² Dió³² hi³
 ca³tin¹ tsú². 2 Cué¹³ jná¹³ jú¹ tson²
 hi³ ca³tin¹ tsú² hi³ tson² bíh¹ jlánh¹
 hnió³ tsú² má²tí³² re² ñí¹con² Dió³²,
 ti³la³ jí³²la³ ti³ lí¹ ná¹jmu² bíh¹ tsú² hi³
 jáun², jun³juáh¹³ hi³ ñí³² tsú² la³ cun³
 lánh³ jmí¹ hniáuh²¹ yáh³. 3 Quí¹ tiá²
 ñí³² yáh³ tsú² ha³ lánh³ rón³² hen²
 Dió³² tsáú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
 chun¹. Cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² jmu³
 hi³ lí³ chun¹ hmóu³², jáun² tiá² ñí¹héi²¹
 yáh³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³²
 jmu³ ñí¹con² tsú². 4 Quí¹ liei²¹ jáun²
 ca³lí³zia³² cun³ñí¹ hi³ jmí¹ hnió³ Dió³²
 hi³ hen³ tsáú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá²
 chun¹ bíh¹; ti³la³ cun³quionh³ Cristo
 má¹ná¹, ca³lí³tí³ bíh¹ hi³ jáun² ñí¹con²
 ca³la³ jín³² tsá² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con²
 tsú².

5 Hi³ jáun² ca³tin¹ tsá² hu²¹ tsí³
 hi³ lí³ chun¹ cun³quionh³ hi³ ma³tí³²
 jáun² liei²¹ né³, hla¹ Moisés ca³juáh³
 la³ lá²: “Lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² liei²¹
 lá², cun³quionh³ hi³ lá² bíh¹ lí¹³ zian²
 tsú² cun³ jmí¹hi³nio²”. 6 Ti³la³ hi³
 ca³tin¹ tsá² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan²
 tsá² chun¹ cun³quionh³ hi³ nio² jáun²
 cáun² tsí³ má¹ná¹, hi³ jáun² ca³juáh³
 Moisés la³ lá²: “Ha³ lí² juáh³ hnú²
 hñu³ honh²: ¿Hin² tsánh² lí¹³ tsó³²
 hñu³mi³cuú²?” —jáí¹³ ní² hnió³ juáh³
 hi³ hnió³ tsú² tsa³quian³ Cristo ti³ ñí¹
 hué²¹ lá²—. 7 “Sa³jun³ hniáuh³² juáh¹³
 hnú²: ¿Hin² tsánh² lí¹³ tsó³² ñí¹ tiáunh¹
 tsá² má²cá²tsan³?” —jáí¹³ ní² hnió³
 juáh³ siáh³ hi³ hnió³ tsú² tsa³jmú³ hi³

jenh¹³ siáh³ Cristo ja¹ tsá² má² cá² tsan³ hi³ ja³ jon³ ti³ ñi¹ hué²¹ lá². 8 Jáun² né³, ¿he³ bí¹ lánh³ rá¹ juáh³ jái¹³ jáun² dúh¹? La³ lá² bíh¹ rá¹ juáh³: “Jái¹³ jáun² dá² má² nio² má² janh² pih²¹ bíh¹ ñi¹ con² hnú², ca³ la³ hi³ má² hu²¹ honh¹ bíh¹ nú², ji³ hí¹ ca³ la³ ti³ hñu³ honh² yáh³ nú² siáh³ má² hu²¹”. Jái¹³ jáun² bíh¹ lí³ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ hi³ ca³ ti²¹ hi³ niau²¹ cáun² tsí³ tsú², 9 hi³ ní¹ juáh³ ton¹³ hnú² hi³ Juóuh³² hnú² Jesús hi³ ní¹ juáh³ má² nio² siáh³ cáun² honh² nú² hi³ Dió³² ca³ jmú³ hi³ ca³ jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ liáun³ nú². 10 Quí¹ cun³ quionh³ hi³ cha³² cáun² tsí³ bíh¹ tsú² má² lín³ tsú² la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, hi³ cun³ quionh³ hi³ ton² tsú² jáun² hi³ Juo¹³ tsú² Cristo né³, cun³ quionh³ la³ jáun² bíh¹ má² liáun³ tsú².

11 Quí¹ la³ lá² rá¹ juáh³ ñi¹ Sí²: “Hí¹ jan² tsá² má² ca³ chá³ cáun² tsí³ ñi¹ con² hí³ tiá² lí¹³ lí¹ lí³ heh³”. 12 Quí¹ cun³ tiá² ná¹ zan² bíh¹ tsá² *judíos quionh³ *tsá² cá² jo²¹, quí¹ jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ tsú² ca³ la³ jín³², hi³ hí³ bíh¹ cue³² ñi¹ con² tsá² té²³, ca³ la³ hi³ lí¹ tú² lí¹ ziáun²³. 13 Quí¹ la³ cun³ rá¹ juáh³ jáun² ñi¹ Sí²: “Ca³ la³ ji³ lín² tsá² téh²³ Ti³² Juo¹³ dí² lí¹³ liáun³”. 14 Ti³ la³ né³² né³, ¿ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ téh³ tsú² Tsá² hí³ ní¹ juáh³ tiá² la³ má² ca³ chá³ yáh³ tsú² cáun² tsí³ ñi¹ con² tsú²? Hi³ ¿ha³ bíh¹ lánh³ rón³² cáun² lí¹ lí¹³ chá³² tsú² cáun² tsí³ ñi¹ con² Tsá² hí³ ní¹ juáh³ tiá² la³ má² ca³ lí³ ñi³² yáh³ tsú² jú¹ tson² hi³ ca³ tin¹ tsú²? ¿He³ yáh³ lánh³ rón³² lí¹³ ne³ tsú² siáh³ ní¹ juáh³ tiá² hin² zian² yáh³ tsá² hléh³² jái¹³ jáun²? 15 ¿Lánh³ yáh³ rón³² lí¹³ ngái³² tsú² jái¹³ jáun² ñi¹ con² tsáu² ní¹ juáh³ tiá² hin² zian² yáh³ ze³ tsú²? La³ cun³ rá¹ juáh³ jáun² ñi¹ Sí²: “jHénh³ ma³ chú³² ní¹ juáh³ ní¹ má¹ cuá² taunh²¹ tsá² quian³² jú¹ chú³², [tsá² quian³² hí³ jái¹³ hi³ niau²¹ tie³ tsí³ tsú²]!”

16 Ti³ la³ tiá² ji³ lín² tsáu² ca³ héi³ yáh³ jú¹ chú³² jáun² jmí¹ ca³ náí³². La³ cun³

ca³ juáh³ jáun² hla¹ Isaías *ti³² jē¹ Dió³²: “Hnú² Ti³², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má² ca³ taunh³ ta²¹ jái¹³ hi³ ca³ hléh¹³ jnoh¹”. 17 Jáun² né³, cun³ quionh³ hi³ náí³² jái¹³ jáun² bíh¹ tsú² lí¹³ niau²¹ cáun² tsí³; ji³ cun³ quionh³ hi³ zian² tsá² hléh³² bíh¹ siáh³ lí¹³ ne³ tsú² jái¹³ quioh²¹ Cristo.

18 Ti³ la³ jná¹³ né³ nga²: ¿Tiá¹ la³ má² ca³ lí³ ñi³² dá² tsú² jú¹ tson² hi³ ca³ tin¹ Dió³² juáh¹³? jJán³, má² ca³ lí³ ñi³² bíh¹ tsú²! Quí¹ ñi¹ Sí² rá¹ juáh³: Má² ca³ lí³ ñi³² bíh¹ tsáu² jú¹ tson² hi³ ca³ tin¹ Dió³² cun³ quionh³ la³ jí³² hi³ jniá³, hi³ má² lín¹ bíh¹ siáh³ jú¹ tson² quioh²¹ tsú² ca³ la³ ti³ ñi¹ má² ca³ táuh³ hngá¹ máh³.

19 Ti³ la³ zia³² siáh³ cáun² hi³ nga² jná¹³: ¿Tiá¹ la³ má² ca³ lí³ ñi³² tsá² Israel juáh¹³? Ján³, quí¹ la³ ñi¹ la³ ján³ Moisés ca³ juáh³ la³ lá²:

Jná¹³ jmu¹ hi³ jin³ honh² hnoh² ñi¹ con² tsá² tiá² ná¹ lín³ tsá² cáun² juo³; hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ hi³ míh³ honh² náh² ñi¹ con² cu³ nió³ tsá² tiá² jái¹³ ngí²³.

20 Hi³ ca³ chá³ siáh³ Isaías tiá³ tsí³ hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

Tsá² tiá² jmí¹ hnauh² jná¹³, ca³ chauh¹ bíh¹ tsú²;

hi³ ca³ ma³ jnia¹³ jná¹³ siáh³ ñi¹ con² tsá² tiá² jmí¹ nga² jná¹³.

21 Ti³ la³ hi³ ca³ tin¹ tsá² Israel má¹ ná¹, Isaías ca³ juáh³ la³ lá²: “Cun³ jmá² cun³ jnia³² bíh¹ jmí¹ cuá¹ ha² jná¹³ uón³² hi³ te² jná¹³ cu³ nió³ tsá² tiá² nieh³, tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hmóu³²”.

11

Tsá² Israel, tsá² má² ná¹ liáun¹

1 Jáun² né³, nga² jná¹³: ¿Hí¹ tiú² uú² tanh² Dió³² hó¹ ñi¹ tsá² *Israel? jTiá² jáun² yáh³! Quí¹ ja³ bí¹ jná¹³ jan² tsá² Israel, jan² tsá² jón² zih¹ jón² cho¹ hla¹ Há² bran²¹, tsá² cu³ nió³ mí¹ zionh² hla¹ Benjamin. 2 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ jmu³ la³ jí³² hi³ jniá³

máh³ Dió³² ca³ja³ tsí³ hi³ ma³hnio³ tsá² Israel, hi³ hí¹ la³ tí³ ta³né³² yáh³ tiá² má²ca³chan³ tsú² tí³ có³² tsá² hí³. ¿Tiá¹ ñí¹ hnoh² he³ juáh³ ñí¹ Sí² ñí¹ rá¹cha³² jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³liéinh³² tsú² jáun² Dió³² hi³ ca³hna³ tsú² tsá² Israel?, jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: 3 “Hnú² Tí³², má²ca³ma³tsán² bíh¹ tsú² tí³² jēh² hnú², hi³ má²ca³qui³ ca³tsunh³ bíh¹ tsú² siáh³ la³jí³² ñí¹hiú¹³ quián¹³ hnú²; hi³ jí³²la³ huen² jná¹³ bíh¹ jéi³²ziáun²³, hi³ má²hnió³ jngah³ bíh¹ tsú² siáh³ jná¹³”. 4 Tí³la³ Dió³² né³ ca³záih³ Líh³ hí³ la³ lá²: “Cánh³ má²cá²chán³² jná¹³ quiaun³ mei²¹ tsáu², tsá² ca³tín¹ jná¹³ huen², tsá² tiá² má²ca³dí³jñí³² ta³ ñí¹ dió³² tsá² láin¹ téh²³ tsú² Baal”. 5 Jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ uá²jai³² jmái¹ hi³ tiauh² dí² lá² ta³né³², hi³ zian² cu³ nió³ pih²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ la³ hí³ ja¹ quioh²¹ tsá² Israel, cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³². 6 Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ jáun² ca³jmú³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³, jáun² lín¹ hi³ tiá² la³ quien² yáh³ ta²¹ hi³ jmu² tsáu², qui¹ sá¹jmí¹ la³ jáun² dúh¹, hi³ jáun² tiá² jmí¹ la³ lí³ quien² yáh³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³².

7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² cá²jnióh³² tsá² Israel la³ cun³ hi³ jmí¹ hnauh², tí³la³ jmáh³la³ tsá² cu³ nió³ ca³quianh³ hí³ Dió³² bíh¹ ca³jnióh³² la³ cun³ hi³ jmí¹ hnauh²; tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³ ca³jí³² bíh¹ tsí³. 8 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “Dió³² ca³cué³ jmí² chí³ tiá² hi¹³ cán²³ ñí¹con² tsú², ca³cuéh³ dí² siáh³ mí¹ñí¹ tiá² jniá³, hi³ ca³cuéh³ dí² siáh³ cuá¹ tiá² niéih³; la³ jáun² bíh¹ lí³ la³ tí³ ta³né³²”. 9 Ja³bí¹ hla¹ Dá²vi²¹ siáh³ ca³juáh³:

Jmái¹ hi³ jmu² tsú² jáun² quioh²¹ cuí¹ lan² liá³ jí³ hmá³ ñí¹con² tsú² hmóu³²,

jáun² qui³ hính³² tsú² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ma³tso² tsí³.

10 Cuí¹ lí³ te³ mí¹ñí¹ tsú² hi³ jáun² tiá² lí¹³ jie³,

hi³ cuí¹ jlie²¹ siáh³ hna²¹ tsú² cun³ jmí¹hi³nio² la³ jan² tsá² quian³² liá¹ héi².

Tsá²cá²jo²¹ siáh³ lí¹³ liáun³

11 Né³² né³, nga² jná¹³: ¿Hí¹ hú¹tá¹ cun³ má²já²hín³ máh³ tsá² *judíos jmí¹ cá¹hính²¹? ¿Tiá² jáun² yáh³! Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tsá² judíos ca³tiánh³ tí³ có³² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² *tsá²cá²jo²¹ bíh¹ ca³liáun³; hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ lí³ hniá¹ tsá² judíos hi³ jmóuh³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmu² jáun² tsá²cá²jo²¹. 12 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ ca³lí³ zia³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cun³ñí¹ hi³ ca³tiánh³ tí³ có³² tsá² judíos ñí¹con² Dió³², hi³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ zia³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³pí² cá²dánh³² tsá² judíos hí³, hi³ jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lí³ zia³² hi³ chu²¹ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ la³jín³² tsá² judíos má²taunh³² ta²¹!

13 Tí³la³ zia³² cá² jon¹ jái¹³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ ñí¹con² hnoh² tsá²cá²jo²¹. Jmu² jná¹³ quien² ta²¹ quion²¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³² má²ca³ze³ jná¹³ hi³ lín³ jná¹³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ tsú² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹. 14 Hen² tsin³² jná¹³ hi³ ma³ jan² tsá²co¹ jná¹³ lí¹³ lí³ hniá¹ hi³ jmóuh³² la³ cun³ hi³ jmuh³² hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ jmu¹ jná¹³ hi³ liáun³ ma³ jan². 15 Qui¹ ní¹juáh³ hniéi² quioh²¹ tsá²cá²jo²¹ quionh³ Dió³² la³ ca³tsan³ cun³ñí¹ hi³ tiú²uú² ca³tanh² Dió³² hó¹ñí¹ tsá² judíos bíh¹, jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lí³re² siáh³ quioh²¹ tsú² ní¹ má¹ca³hen³ Dió³² tsá² judíos! ¡Ca³la³ jmí¹ lí³ hi³ ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² lí¹³! 16 Jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ hí¹miih²¹ hi³ lí²jmú³ tsú² la³ñí¹ quionh³ cá² piénh¹ cán¹ jmu² tsú² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³², jáun² ja³bí¹ la³jí³² bíh¹ hí¹miih²¹ hi³ huén³² cán¹ jáun² lí¹³ siáh³ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³². Hi³ ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³

mí¹ziah²¹ hmá² la³ ná¹chan¹ siáh³ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² ja³bí¹ chí² cuoh² yáh³ siáh³ hmá² jáun² ná¹chan¹ uá²jai³².

17 Qui¹ zian² tsá² judíos ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ cuoh² hmá² olivo hi³ ja³uonh¹, hi³ jáun² hná¹³ jáun² ca³ta³chí¹hliaun³² hnú², hnú² tsá² lín³ nú² la³jmí¹ lí³ cuoh² hmá² olivo náí². Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³lí³ hi³ ca³jmú³ ta²¹ jmaih²¹ quioh²¹ mí¹ziah²¹ hmá² jáun² ñí¹con² hnú² la³ má²quionh³ siáh³ chí² cuoh² ñí¹ hná¹ jáun². 18 Tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lín¹³ nú² hi³ tí³ jlánh¹ quien² nú² la³ cónh³ bíh¹ chí² cuoh² quioh²¹ hnga² hmá² jáun². Ní¹juáh³ lín²³ nú² hi³ hnú² quien², hniáuh³² cháu¹ nú² honh² hi³ jun³juáh¹³ hnú² yáh³ tsá² cueh³² pí³ ñí¹con² mí¹ziah²¹ hmá² jáun², qui¹ tí³ hnga² bíh¹ mí¹ziah²¹ jáun² cue³² pí³ ñí¹con² hnú².

19 Ho³ sa³ juáh¹³ hnú²: “Qui¹ tson² bíh¹, tí³la³ ja³uonh¹ bíh¹ cuoh² hmá² hi³ jmí¹ chí²¹, hi³ jáun² ca³lí³ chí¹hliaun³² jná¹³ hná¹³ chí² cuoh² tiúnh¹ jáun²”. 20 Tson² bíh¹ la³ juánh³ hnú² ní², tí³la³ cuoh² hmá² jáun² dá² ja³uonh¹ qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² cáun² nio² tsí³ bíh¹ tsú²; hi³ hnú² né³, chí¹hliaun³² nú² hná¹³ jáun² cun³ñí¹ hi³hliá² cáun² nio² honh² bíh¹ nú². Hi³ jáun² né³, hua³hín¹³ nú² jmu³, ha³ lí² lí¹ jmú² tonh², 21 qui¹ ní¹juáh³ Dió³² tiá² ca³héinh³² tsá² judíos, tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ cuoh² hnga² hmá² jáun², hi³ jáun² né³ itíá¹³ bíh¹ tiá³ hnú² héinh³² tsú²! 22 Sá¹ní² jie³ né³ ha³ cónh³ tí³ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³², tí³la³ jie³ siáh³ né³ hi³ cónh³ tiá² huáh² siáh³ tsí³ tsú². Huáh² bíh¹ tsí³ tsú² má²ca³jmú³ ñí¹con² tsá² má²já²hín³, tí³la³ ñí¹con² hnú² má¹ná¹, ja³² bíh¹ mií³ tsí³ tsú². Tí³la³ hniáuh³² zian² la³ má²zian² ní² bíh¹ hnú² ñí¹con² tsú², hi³ jáun² já³² mií³ tsí³ tsú²; qui¹ ní¹juáh³ tiá² la³ jmúh¹³ hnú² la³ jáun², hi³ jáun² ja³bí¹ hnú² siáh³ tsa³uonh¹ nú².

23 Tí³la³ ca³tin¹ tsá² judíos né³, ní¹juáh³ ca³chá³ tsú² tí³ có³² hi³ nio² jáun² tun³ tsí³, má¹jáun² má²lí¹³ chí¹hliaun³² tsú² siáh³ ñí¹ qui³ jmí¹ chí²¹; qui¹ Dió³² bíh¹ Tsá² zia³² pí³ quioh²¹ hi³ hlión³² siáh³ tsá² hí³ ñí¹ jmí¹ ná¹chí²¹. 24 Qui¹ ní¹juáh³ hnú², jan² tsá²cá²jo²¹, hi³ lín³ nú² cáun² cuoh² hmá² olivo náí² hi³ ja³uonh¹, hi³ jáun² ca³ta³chí¹hliaun³² hná¹³ cuoh² hmá² chu²¹, ñí¹ tiá² jmí¹ ca³tí²¹, itíá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lí¹³ chí¹hliaun³² siáh³ tsá² judíos ñí¹ qui³ jmí¹ ná¹tsí²¹, tsá² lín³ hi³ hú¹tá¹ cuoh² hnga² bíh¹ hmá² olivo chu²¹!

Ñí¹ táuh³ jmáí¹ bíh¹ liáun³ tsá² Israel

25 Hi³ jáun² né³ reh², tiá² hnó³² jná¹³ hi³ cáun² lí¹ lín¹³ náh² hi³ jlánh¹ hliáun³ hi³ ná¹ñíh¹ náh², jáun² hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ náh² jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ lá²: Hi³ ma³ cu³ nió³ bíh¹ tsá² Israel má²ca³lí³ huáh² chí¹, tá¹la³ hián¹³ tsá²cá²jo²¹ hi³ tónh³² jo³cuo² Dió³², tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² hleh³² ma³ quin³² ma³ cá² ñí¹ jú¹jma². 26 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³tín³ tsú² né³, má¹jáun² máh³ má²liáun³ la³jín³² tsá² Israel. La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Tsá² liáu³² dí² já³² tí³ ñí¹con² tsá² hín¹³ tí³ Sión,
hi³ quin³ tsú² hi³ hlah³ hi³ jmu² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Jacob hi³ tiá² má²tsú² má²jónh³² Dió³².

27 Hi³ jáun² nió³² lá² tanh²¹ jná¹³ quiúnh¹ tsú² ní¹ má¹ca³quin³² jná¹³ tsáu¹³ tsú².

28 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ jú¹ chú³² né³, tsá² judíos ná¹lín³ tsá² ná¹háun³ quionh³ Dió³², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ hián¹³ hnoh² jú¹ chú³² jáun², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³quianh³ Dió³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú² má¹ná¹, jáun² la³ má²hnio³ jáun² bíh¹ Dió³² tsá² hí³. 29 Qui¹ tiá² quin²³ yáh³ Dió³² hi³ má²lí²cué³², hi³ sa³jun³ zeh² yáh³ tsú² siáh³ tí³ có³² ní¹ má¹lí²tié³.

30 Hnoh² bíh¹ tsá² tiá² jmí¹ niuh¹ ñí¹con² Dió³² jmí¹tin², tí³la³ ta³né³²

cun³ñí¹ hi³ tsá² judíos tiú²uú² nieh³, jáun² ñí¹con² hnoh² bíh¹ ca³ja³ mií³ tsí³ Dió³². ³¹ Jáun² né³, tsá² judíos tsá² tiá² ca³jmú³ hi³ nieh³ ñí¹con² Dió³², chau²¹ bíh¹ jmáí¹ hi³ já³² mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² hnoh². ³² Quí¹ jmí¹ ca³cué³ Dió³² jái¹³ ñí¹con² la³jín³² tsáu² hi³ jmu³ nieh³, jáun² sa³ ca³lí³ lín¹ hi³ hi³ tiá² nieh³ bíh¹ tsú² jlánh¹ la³ má²ca³zaunh³ tiá³, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ ma³jnia³² Dió³² hi³ ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² la³jín³² tsáu².

³³ ¡Hénh³ máh³ jlánh¹ hliáun³ hi³ nióh³² Dió³², jí³ hi³ ñí³² tsú² ní²; hi³ hénh³ máh³ jlánh¹ re² cháunh²³ chí¹ tsú² siáh³! Tiá² hin² lí¹³ yáh³ há¹ ngí¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ tsú², hi³ sa³jun³ lí¹³ yáh³ ngí¹³ tsú² la³jí³² ta²¹ hi³ jmu² Dió³². ³⁴ Quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun²: “¿Hin² yáh³ tsánh² há¹ ngí¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ Juo¹³ dí², ho³ hin² dá² tsánh² má²ca³ma³ta² tsú²? ³⁵ ¿Hin² dá² tsánh² tín² ca³cué³ cáun² hi³ lí¹ ca³cué³ ñí¹con² Juo¹³ dí² dúh¹, hi³ jáun² zia³² siáh³ cáun² hi³ lí¹³ hiauh³ tsú² hi³ jéinh³² siáh³ Juo¹³ dí²?” ³⁶ Quí¹ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ la³jí³² hi³ zia³², hi³ jáun² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ hi³ bíh¹ dí² lí³ la³ má²lí³ jáun², hi³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² né³ ca³tin¹ hnga² bíh¹ tsú² jaun³². ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² cun³ jmí¹hi³no²! Tson² bíh¹ cu³tí³.

12

Tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³²

¹ Hi³ jáun² né³ reh², cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun² mií³ tsí³ Dió³² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ hniáuh³² jienh²¹ náh² ñí¹con² Dió³² la³jmí¹ cuen² tsú² jáun² jáh³, hi³ ná¹chan¹ náh², hi³ ná¹lín³ náh² tsá² tí³² tsí³ tsú² ní² siáh³. Quí¹ ní¹juáh³ jmuh³² hnoh² la³ ní², jáun² la³ ní² má²ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² Dió³² la³ cun³ ca³tí²¹. ² Lí²uú² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²; tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ re² cuéh¹ náh² jái¹³ hi³ lí¹³ zan¹³

náh² cun³quionh³ hi³ má²chí¹za² hi³ lín²³ náh². Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ ñíh¹³ náh² he³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², la³ cun³ la³jí³² hi³ chu²¹ yáh³, la³jí³² hi³ jéih³² tsú², jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²jnia³² tsú² he³ lánh³ lín³ ní² siáh³.

³ Cun³ñí¹ hi³ ho² jná¹³ cáun² jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² jmí¹ ca³ja³ jáun² mií³ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ hí¹ jan² hnoh² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ pan¹ hnga² tí³ lí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tí²¹. Tí³ jlánh¹ bíh¹ re² hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² cá¹lan¹³ náh² hmóu³², hi³ jáun² lí³tsin² náh² he³ lí¹³ jmúh¹³ náh² cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh² tsú² ta²¹. ⁴ Quí¹ la³ cun³ láí³ dí² hmóu³², hliáun³ ñí¹ bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quiú¹³ dí² zia³², tí³la³ ma³ quin³² bíh¹ ñí¹ jmu² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun². ⁵ La³ jáun² bíh¹ siáh³ má²láí³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² uá¹jinh¹ juóu³² dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúh¹ Cristo; hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ dí² ná¹láí³ dí² ja¹ má²tún² hmóu³² dí² la³jmí¹ lí³ ma³ quin³² ma³ caun³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ jan² tsáu².

Pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

(1 Corintios 12:1-14:40; Efesios 4:7-16; 1 Pedro 4:8-11)

⁶ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ siáh³ ñí¹ bíh¹ pí³ ca³ja³ tsí³ Dió³² hi³ cué³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² dí², hi³ jáun² ca³ta¹ dí² jmuh²¹ re² ta²¹ pí³ jáun². Ní¹juáh³ jan² tsá² ja¹ quiú¹³ dí² hiauh³ pí³ hi³ hléh³² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³, jáun² hniáuh³² bíh¹ hléh³² tsú² la³ cun³ tí³ hi³ má²nio² jáun² cáun² tsí³. ⁷ Ní¹juáh³ tsá² ca³hiauh³ pí³ hi³ ma³cón³² tsáu², jáun² hniáuh³² ma³cón³² re² bíh¹ tsú² tsáu². Ní¹juáh³ tsá² hiauh³ pí³ hi³ ma³tin² tsáu², hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² ta²¹ jáun². ⁸ Tsá² hiauh³ pí³ hi³ chá³² tiá³ tsí³ tsáu², ca³tin¹ bíh¹ tsú² jmu³ la³ jáun². Ní¹juáh³ tsá² zia³² hi³ lí¹ cueh³² tsáu², tiá² hniáuh³² yáh³ hen²

tsí³ tsú² hi³ hiáuh³ siáh³ ní¹ má¹ lí² cué³² jáun². Tsá² ho² cáun² jái¹³, hniáuh³² jmu³ ca³la³ hi³ hua³hín¹³ lín³² bíh¹. Ní¹juáh³ tsá² ja³² mií³ tsí³ ní¹con² tsáu², jáun² ca³la³ hi³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú² hniáuh³² ma³hon³ tsá² hí³.

Ha³ lánh³ ca³ti²¹ ma³zian² tsá² hain²¹ ti³ con² Cristo

⁹Ma³hno¹ tiá³ náh² tsá²ján² tsá²ján², cáun² hi³ hú¹tá¹ tson²; ti³ có³² héi³ náh² máh¹ ca³ti²¹ hi³ hlah³ ca³la³ hi³ jmúh¹³ náh² han¹, chá¹ náh² cáun² honh² hi³ jmúh¹³ jmáh³la³ hi³ chu²¹.
¹⁰La³jmí¹ hnio³ tsú² rainh²¹ ma³hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ ma³quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján² cun³quionh³ hi³ cueh¹ náh² tsú² jái¹³ la³ní¹ la³ján³.

¹¹Ca³ti²¹ la³ji³² hi³ ca³tin¹ náh² jmúh¹³, ha³ lí² jmú² náh² juinh³; ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh² jmu³ tá¹³ Ti³² Juo¹³ dí².

¹²Tsinh¹ lín²¹ náh² jmu³ cun³ní¹ hi³ zia³² hi³ hu²¹ honh²; cueh³ náh² honh² ní¹ má¹ca³ma³tsoh¹ náh² honh². Lienh¹ náh² Dió³² la³ji³² jmái¹.

¹³Ma³hon¹ náh² tsá² má²joh¹ Dió³²; hi³ hniah³² náh² siáh³ tsá² tiá² zia³² ní¹ jnioh¹³, hen³ náh² tsú² re² tin².

¹⁴Hiú¹ mí¹ náh² hi³ chu²¹ ní¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá² hí¹ tsa¹ náh², mí¹ náh² hi³ chu²¹ cha³ jmí¹ tanh¹³ náh² tsú² hú¹mu³héih³².

¹⁵Ma³hiún¹³ náh² honh² quiúnh¹ tsá² hiún² tsí³, hi³ uo³ náh² siáh³ quiúnh¹ tsá² ná¹ho².

¹⁶Tianh³ náh² re² tin² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² quien², ti³la³ jmu³ náh² uá²jai³² ta²¹ hi³ la³ jmu² tsá² tsí¹juí³. Ha³ lí² cuí¹ lín¹³ náh² hi³ jlánh¹ hliáun³ hi³ níh¹ náh².

¹⁷Ha³ lí² jéinh¹ náh² hi³ hlah³ ní¹con² tsá² jmu² hlah³; ti³la³ chú³² má¹jnia¹³ náh² ní¹con² la³jín³² tsáu² hi³ jmuh³² náh² jmáh³la³ hi³ chu²¹.

¹⁸Jmu³ náh² pí³ la³ cun³ ní¹ tion²³ náh² hi³ lí¹³ lí³ niau²¹ tie³ ja¹ quián¹³ náh² quiúnh¹ la³jín³² tsáu².
¹⁹Hnoh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, ha³ lí² jéinh¹ hnoh² hi³ hlah³ ní¹con² tsáu²; ti³ re²

chá¹ náh² jo³cuo² Dió³² Tsá² ma³tsau¹³. Qui¹ ní¹ Sí² quioh²¹ tsú² juáh³: “Jná¹³ bíh¹ Tsá² ca³tin¹ hi³ má¹tson¹³ tsáu²; jná¹³ bíh¹ jéinh¹, juáh³ Juo¹³ dí²”.
²⁰Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³: “Cuéh³ náh² tsá² hau² hi³ cuh³ ní¹juáh³ hi³ ní¹cuóunh²¹, hi³ cuéh³ náh² siáh³ jmái² hính³ ní¹juáh³ hi³ hí¹quiéin² tsí³; qui¹ ní¹juáh³ hi³ jéinh¹ náh² hi³ chu²¹, jáun² chéi³ bíh¹ zó³² ní¹ tsá² hí³ lí¹³”.
²¹Ha³ lí² cue² jái¹³ ní¹con² hi³ hlah³ hi³ jmu³ héih³² ní¹con² nú²; ti³ re² bíh¹ hi³ quinh¹ hnú² jmái¹ ní¹con² hi³ hlah³ cun³quionh³ hi³ chu²¹.

13

¹La³jín³² tsáu² ca³tin¹ tanh¹³ ta²¹ tsá² ho² ta²¹, qui¹ tiá² zian² yáh³ tsá² ho² ta²¹, tsá² tiá² ca³chan³ Dió³², Dió³² bíh¹ Tsá² ca³chan³ la³jín³² tsá² ná¹ho² ta²¹.
²Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² tiá² nieh³ ní¹con² tsá² ho² ta²¹, hi³ tiá² ta²¹ haih²¹ jái¹³ hi³ ná¹ho² tsá² ca³chau³ Dió³² bíh¹ tsú² jaun³². Tsá² tiá² nieh³ la³ hí³ né³ ca³tin¹ tá¹tsin¹ héih³².
³Qui¹ jun³juáh¹³ hi³ juénh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹ yáh³ tsá² ná¹ho² ta²¹, qui¹ hi³ juénh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ bíh¹ tsú². ¿Hnáuh¹ hnú² hi³ tiá² hi³ cáu² he² quiúnh¹ nú² tsá² ho² ta²¹? Hi³ jáun² chun¹ nú² jmu³, hi³ jáun² tsá² ho² ta²¹ hléh³² re² hi³ ca³tin¹ hnú²,
⁴qui¹ hi³ chú³² quián¹³ hnú² bíh¹ hi³ lín³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Ti³la³ ní¹juáh³ hnú² jmuh³² hi³ hlah³ né³, hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² juénh¹³ hnú². Qui¹ jun³juáh¹³ hi³ cáun² lí¹ ho² yáh³ tsú² jái¹³, qui¹ hi³ jáun² yáh³ lín³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ jéinh³² hi³ míh²³ jáun² tsí³ Dió³² ní¹con² hi³ hlah³ hi³ jmu² tsáu².
⁵Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmu³ tsáu² nieh³ ní¹con² tsá² ho² ta²¹, jun³juáh¹³ cun³ jmáh³ hi³hliá² ma³tsau¹³ yáh³ tsú², ti³la³ cun³ní¹ hi³hliá² jáun² tá¹no¹ re² jmí¹ tsí³ bíh¹ dí².
⁶Ja³bí¹ cun³ní¹ hi³ jáun² yáh³ hniáuh³² cuéh¹ hnoh² siáh³ hmah²¹ hi³ cai³² tsú² jáun², qui¹ tsá²

ho² ta²¹ dá² ná¹má²cón³² Dió³² bíh¹
cun³quionh³ ta²¹ hi³ ná¹jmu² jáun².

7 Ma³hmah²¹ ñí¹con² la³jín³² tsáu²
la³ cun³ hi³ ca³tin¹ nú². Ní¹juáh³
jmí¹ chí² tsú² hmah²¹, ca³tin¹ hnú²
cuéh¹; ní¹juáh³ jmí¹ jmu² tsú² ta²¹
juú², jáun² ca³tin¹ nú² má¹tih²¹ siáh³;
ní¹juáh³ tsá² ca³tin¹ nú² hi³ jmúh¹³
nú² juénh² ñí¹con², jáun² jmu³ hnú²
juénh² ñí¹con² tsú², hi³ tsá² ca³tin¹ nú²
má¹quien¹³ né³, ma³quien¹³ siáh³ tsú².

8 Tiá² hniáuh³² hi³ cá² ñí¹ dí¹quian¹
nú² hi³ cáun² ren² nú² quioh²¹
tsáu², tí³la³ hniáuh³² dí¹quian¹ nú² hi³
má¹hno¹ nú² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.
Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnio³ rainh²¹, jáun²
cun³quionh³ la³ jáun² má²lí²ma³tí³²
tsú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹
bíh¹. 9 Quí¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³²
rá¹juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jmú² juón¹
nú², ha³ lí² jngih³ tsáu², ha³ lí² háin²,
[ha³ lí² chá² jú¹ tí¹jái² quioh²¹ hí¹
jan² tsáu²], ha³ lí² lí¹ háí² honh² hi³
quioh²¹ tsáu²”; tí³la³ má²lí²ma³tí³² bíh¹
tsú² la³jí³² héih³² ní², la³ má²quionh³
la³jí³² héih³² ñí¹ hná¹ ní² cun³quionh³
hi³ má²tí³² tsú² jáun² cáun² héih³² lá²:
“Ma³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹
hno³ nú² huen²”. 10 Quí¹ tsá² hnio³
tsá²mi³cuóun² rainh²¹, jun³juáh¹³ jmu²
hi³ hlah³ yáh³ tsú²; hi³ jáun² la³
jáun² bíh¹ má²má²tí³² tsú² la³ cun³
hi³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ Dió³²
ní¹juáh³ hi³ hnio³ tsú² tsáu².

11 Jáun² cun³ñí¹ hi³ ní² né³, cú¹
lí³ ñih¹³ hnoh² hi³ hín² jmái¹ ziaun²
dí² lá², hi³ cú¹ lí³tsin² náh² siáh³
hi³ má²hniáuh³² bíh¹ ñí³ náh²; quí¹
tí³ lí³mí¹ má²janh² má²he² bíh¹ jmái¹
hi³ liáun³ dí² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹
ca³chá¹³ dí² jáun² cáun² tsí³. 12 Quí¹
má²cá²jniá³² cu³tí¹³ bíh¹ ta³né³²,
má²ja³quián³ hiá³² cu³tí³ bíh¹ hiú²; hi³
jáun² bíh¹ hniáuh³² ñí³ dí² hi³ chá¹³
dí² tí³ có³² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmu² tsú²
já¹nié²; hi³ jáun² la³jmí¹ jmu² jáun²
hliáu³ hua³jan²¹ hi³ tsa³jmú³ hnié²,

la³ jáun² cú¹ tauh¹³ dí² hua³jan²¹ hi³
jmú¹³ ta²¹ quiú¹³, hi³ ngí¹³ dí² juí³²
ñí¹ tie³ joh¹ yáh³. 13 Cú¹ má¹ziaun¹³
dí² re², la³ cun³ lin¹ hi³ ziaun² dí² ñí¹
tie³ joh¹. Tiá² hniáuh³² hi³ ná¹hein²¹
dí² jí³ hi³ ná¹jmu³² dí² jmái¹ ca³la³
cú²tiú² cú²jan³² nio², sa³jun³ hi³ juón¹
dí², jí³ la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ dí²,
sa³jun³ hniáuh³² hnáu¹³ dí² hnié²,
sa³jun³ hi³ uóu³² tsí³ dí² ní² siáh³.
14 Tí³la³ tí³ re² bíh¹ jmuh²¹ náh² ta²¹
Jesucristo la³jmí¹ jmúh³² hliáu³ ta²¹
hmih³² pin³ quioh²¹; hi³ su³uú² lí¹ háí²
náh² honh² hi³ má¹tih²¹ náh² la³ cun³
hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hmóu³².

14

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ hnú² renh²

1 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ cuan³ jan²
tsá² tiá² re² má²jmí¹ má²tsí³ ca³tí²¹
jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, cáun² hen³
náh² tsú²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ hen¹³
náh² tsú² cun³ñí¹ hi³ hnáu² náh²
juonh²¹ quiúnh¹ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ tiá²
lin¹ zia³² ha³ lánh³ rón³² ma³re² yáh³
tsú². 2 Jmú¹³ jái¹³, zian² ma³ jan²
tsáu² lín²³ hi³ cáun² lí¹³ bíh¹ cuh³
la³jí³² ñí¹ má³², tí³la³ zian² siáh³ ma³
jan² tsá² tiá² nga³ má²jmí¹ má²tsí³
ca³tí²¹ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, tsá²
cúh² jmáh³la³ jonh². 3 Jáun² tsá²
cúh² ca³la³ jí³² ñí¹ má³², tiá² hniáuh³²
yáh³ ma³zian³² tsú² ñí¹con² tsá² cúh²
má³² ná¹quiáh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² cúh²
má³² ná¹quiáh¹ né³, tiá² hniáuh³² yáh³
chu³ ñih³ tsú² tsá² cúh² ca³la³ jí³²,
quí¹ Dió³² bíh¹ má²ca³hen³ tsá² hí³.
4 ¿Quí¹ hin² yáh³ tsánh² hnú² hi³ jáun²
sa³ hnú² yáh³ jlánh¹ chú¹ ñih²¹ nú²
quian²¹ Tsá² siánh³? Quí¹ hnga² bíh¹
Juo¹³ tsú² ca³tin¹ ra³tsí³² héih³² ñí¹con²
tsú² ní¹juáh³ hi³ chun¹ ho³ tiá² chun¹.
Tí³la³ cun³ tá¹zanh¹ bíh¹ tsú² re², quí¹
Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² tin² zinh³ tsú² re².

5 Ja³bí¹ la³ jáun² zian² ma³ jan²
tsáu² hi³ jlánh¹ jmu² hien¹ jmái¹
ná¹hi¹³ la³ cónh³ bíh¹ jmái¹ ñí¹ hná¹
jáun², hi³ zian² né³ tsá² lín²³ hi³

cáun² cá²ren² bíh¹ la³jí³² jmái¹. Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² hniáuh³² ná¹hu²¹ cáun² tsí³ la³ cun³ hi³ lín²³.
 6 Tsá² jlánh¹ jmu² híen¹ cáun² jmái¹, cun³ñí¹ hi³ má²quien² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² jaun³² hi³ jmu² la³ jáun²; [hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² la³ jáun² né³, ja³bí¹ hi³ má²quien² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² siáh³ la³ jáun²]. Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² cúh² la³jí³² ñí¹ má³², hi³ má²quien² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² tsú² jaun³², qui¹hliá² cueh³² tsú² tiá¹hmah¹ Dió³²; hi³ tsá² cúh² má³² ná¹quiáh¹ né³, ja³bí¹ má²quien² siáh³ Tí³² Juo¹³ yáh³ dí² tsú² jaun³², qui¹ ja³bí¹ hi³ siáh³ cueh³² tiá¹hmah¹ Dió³².

7 Qui¹ hí¹ jan² yáh³ dí² tiá² ziaun² hi³ ca³ta¹ hmóu³², sa³jun³ jún³ yáh³ dí² hi³ ca³ta¹ hmóu³². 8 Qui¹ ní¹juáh³ ziaun² dí², hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² ziaun²; hi³ ní¹juáh³ jun³ dí² né³, jun³ dí² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² siáh³. Hi³ jáun² né³, uá¹ hi³ ziaun² uá¹ hi³ jún¹ dí², cun³ jáun² tiauh² bíh¹ dí² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí². 9 Qui¹ Cristo ca³jun³, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jenh¹³, hi³ jáun² lí¹³ lín³ tsú² Juo¹³ tsá² má²cá²tsan³ jí³ tsá² zian² ní² siáh³.

10 Tí³la³ hnú² né³, ¿he³ láih³² chú¹ ñih²¹ hnú² renh², ho³ he³ láih³² sa³ ma³zian¹³ hnú² ñí¹con² tsú²? Qui¹ la³jái³² bíh¹ dí² ca³ta¹ hi³ tsá¹ma³jnia¹³ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² hi³ bíh¹ ra³tsí³² héih³² ñí¹con² dí². 11 Qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

La³jmí¹ tson² hi³ zian² jná¹³,
 la³ jáun² bíh¹ tson² hi³ la³jín³² tsáu²
 junh³ cú¹ñí¹ ta³ ñí³² jná¹³,
 juáh³ Juo¹³ dí²,

hi³ jáun² má¹jáun² né³ la³jín³² tsáu²
 bíh¹ má²juáh³ hi³ huen² jná¹³
 bíh¹ lín³ Dió³².

12 La³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ ma³ quin³²
 ma³ jan³² dí² tsá¹jienh¹ jú¹ tson²
 quiú¹³ ñí¹con² Dió³².

*Ha³ lí² jmú² hnú² hi³ qui³ hính³²
 renh²*

13 Hi³ jáun² bíh¹ tiú²uú² hniáuh³²
 chú¹ ñih²¹ dí² tsá²ján² tsá²ján². Cha³
 jmí¹ jmúh¹³ náh² la³ ní², tí³ re² bíh¹
 má¹zián¹³ náh² re², cáun² hi³ tiá²
 lí¹³ qui³ hính³² renh² náh², la³ cun³
 cáun² hi³ tiá² lí¹³ tánh³² tsáu² tso³
 yáh³. 14 Cun³ñí¹ hi³ má²ca³cunh³ jná¹³
 quiúnh¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun²
 má²ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² zia³² hí¹
 cáun² hi³ tiá² jí² hi³ cáun² lí¹ lí²³ hnga²;
 tí³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² lín²³ hi³
 zia³² hi³ tiá² jí², jáun² ca³tin¹ tsá² hí³
 bíh¹ tiá² jí² hi³ jáun². 15 Hi³ jáun²
 ní¹juáh³ ca³hlih²¹ hnú² tsí³ renh² nú²
 cun³quionh³ cáun² má³² hi³ cuh³² nú²,
 hi³ jáun² má²jmuh³² hnú² hi³ la³jmí¹
 lí³ hi³ tiá² hno³ bíh¹ nú² tsú². Ha³
 lí² jmú² hnú² hi³ tsa³hín³ jan² tsáu²
 cun³quionh³ hi³ jlánh¹ ñí¹cúh² nú² cá²
 ñí¹ má³², qui¹ ca³tin¹ tsá² hí³ bíh¹
 uá²jái³² jun³ Cristo. 16 Zia³² bíh¹ hi³
 lín²³ náh² chu²¹, tí³la³ ha³ lí² cué² náh²
 jái¹³ hi³ hléh³² tsáu² hlah³ ca³tí²¹ hi³
 jáun². 17 Qui¹ jun³juáh¹³ cun³quionh³
 hi³ hua³hín¹³ hi³ cú² hi³ hính²³ yáh³
 tsú² lí¹³ hí³ jo³cuo² Dió³², tí³la³ ní¹juáh³
 tsá² má²chun¹, jáun² tsá² la³ hi³ bíh¹
 má²hún¹ jo³cuo² Dió³², tsá² tiá² hniéi²
 jmu², hi³ zian² tsú² siáh³ hiún² tsí³ hi³
 ja³² ñí¹con² Jmí²chí³ Chun¹. 18 Jlánh¹
 tí³² tsí³ Dió³² ní¹juáh³ má²cón³² tsú²
 Cristo la³ ní², hi³ ja³bí¹ tsáu² siáh³
 uá²jái³² jéih³² la³ ní².

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuí¹ jmú¹³
 dí² pí³ hi³ jmú¹³ dí² jmáh³la³ hi³ lí³
 lí¹³ niau²¹ tie³, jmáh³la³ hi³ lí³ lí¹³
 pin³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján². 20 Su³uú²
 lí¹ hin³² tá¹³ Dió³² cun³quionh³ má³²
 hi³ ñí¹cúh² nú². Qui¹ uá¹jinh¹ tson²
 bíh¹ hi³ la³jí³² má³² bíh¹ jí², tí³la³,
 jáun² bíh¹ hlah³ ní¹juáh³ ca³hlih³ tsú²
 tsí³ tsáu² cun³quionh³ cáun² má³² hi³
 cúh² jáun² bíh¹. 21 Tí³ jlánh¹ bíh¹ re²
 ní¹juáh³ hi³ tiá² cúh¹³ hnú² cú²jueh³²
 ngú³ hi³ sa³jun³ húh¹³ nú² mu² ráu³
 mí³ uóun²jieh¹³, sa³jun³ hí¹ cáun² hi³
 jmí¹ lí³ lí¹³ qui³ hính³² renh² nú² hi³

tánh³² tso³. 22 Hi³ jáun² ca³ti²¹ jái¹³ ní² né³, ta³ ñí¹ Dió³² bíh¹ hniáuh³² cháh¹³ hnú² huen² cáun² honh². ɿlánh¹ jmí¹ ren² tsá² zia³² hi³ jmu² ta³ tiá² tun³ nio² tsí³! 23 Ti³la³ tsá² cúh² cá² ñí¹ má³² ta³ hu²¹ hliáun³ ñéih³ tsí³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ má²tá¹tsin¹ héih³² bíh¹, qui¹hi³hliá² lí²cuh³ ta³ nio² tun³ tsí³; qui¹ tso³ bíh¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ jmu² tsú² ta³ tiá² cáun² nio² tsí³.

15

Ma³hiún¹³ tsí³ tsá²mi³cuóun² renh² nú², ha³ lí² ma³hiún¹³ honh² huen²

1 Jnoh¹, tsá² má²hún¹ tsí³ dí² ca³ti²¹ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, ca³ta¹ dí² hi³ má¹hon¹ tsá² tiá² nga³ má²jmí¹ má²tsí³ ca³ti²¹ jú¹ tson² jáun², jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² lí¹ má¹hiún¹³ dí² tsí³ hmóu³² yáh³. 2 Ti³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² dí² ca³ta¹ dí² hi³ má¹hiún¹³ tsí³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ bíh¹, la³ cun³ hi³ chu²¹ hi³ lí¹³ lí³hún¹ tsí³ tsú² ca³ti²¹ jú¹ tson². 3 Qui¹ sa³jun³ Cristo yáh³ ca³ma³hiún² tsí³ hnga², ti³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹ ca³lí³ la³ lá²: “Jái¹³ hi³ tú² hiáu³² tsá² ca³qui³ ca³je³ hnú², jná¹³ bíh¹ ca³ta³cuá¹con¹ ná¹”. 4 Jáun² bí¹ ca³hié³ Dió³² la³jí³² hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí², qui¹ hi³ jáun² lí¹³ lí³ ne¹ dí² jú¹ tson² bíh¹; hi³ jáun² cun³quionh³ jái¹³ jáun² lí³ tá² dí² hi³ jmú¹³ juenh² tsí³, jí³ hi³ niau²¹ siáh³ re² tsí³ dí², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ zia³² hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí². 5 Hi³ jáun² Dió³², Tsá² jmu² hi³ lí³ juenh² tsí³ dí² jí³ hi³ niau²¹ re² tsí³ dí², cui¹ má¹hau³ hi³ lí¹³ tionh² náh² cá²honh¹, hi³ ná¹jmóuh¹ náh² jáun² la³ cun³ lí³ nóh³² quioh²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, 6 hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ la³jin³² náh² lí¹³ má¹quien¹³ náh² Dió³² Jméi² Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ lí³ hi³ cáun² honh¹ náh² yáh³.

Jú¹ chú³² hi³ má²ca³nga² ñí¹con² tsá²cá²jo²¹

7 Hi³ jáun² né³, hen³ náh² tsá²ján² tsá²ján² la³jmí¹ ca³he³ dí² jáun² Cristo, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ quien² Dió³². 8 Qui¹ jná¹³ juanh³² hi³ Cristo cuan³ hi³ cua³ma³cón³² tsá² *judíos bíh¹, la³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² quionh³ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², hi³ ca³lí³ lín¹ siáh³ hi³ Dió³² má²ti³² jái¹³ quioh²¹. 9 Cuan³ tsú² siáh³ hi³ jáun² lí¹³ hi³ *tsá²cá²jo²¹ uá²jai³² ma³quien² Dió³² cun³ñí¹ hi³ Dió³² má²ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsú²; la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²:

Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ tsah¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnú² ja¹ tsá²cá²jo²¹, hi³ hie¹³ jná¹³ siáh³ sun¹ hi³ ca³tin¹ hnú².

10 Ja³bí¹ la³ jáun² zia³² siáh³ ñí¹ rá¹juáh³:

Hnoh², tsá²cá²jo²¹, jma³hiún¹³ náh² honh² quiúnh¹ náh² tsá² tionh² jo³cuo² Dió³²!

11 Hi³ zia³² siáh³ cáun² ñí¹ rá¹juáh³: Hnoh² tsá²cá²jo²¹, jma³quien¹³ náh² Juo¹³ dí²!

Hi³ hnoh² tsá² zian² náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³, jma³qui¹ ma³quien¹³ náh² tsú² jí³lín² nah²!

12 Hla¹ Isaías ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

La³jmí¹ hion² cáun² zen² hmá² má²háuh¹³ bíh¹ chau²¹ jmá¹ hi³ lí³zian² jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Isái,

hi³ jáun² tsá² hí³ né³ hau³ jái¹³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹;

hi³ jáun² tsá²cá²jo²¹ lí¹³ zia³² cáun² hi³ ná¹hu²¹ tsí³ hi³ ca³tin¹ tsú².

13 Hi³ jáun² Dió³² Tsá² jmu² hi³ hu²¹ tsí³ dí² hi³ ca³tin¹ tsú², cui¹ má¹cónh²¹ hñu³ honh² hnoh² hi³ hiún² honh² náh², jí³ hi³ nio² tie³ honh² náh² cun³ñí¹ hi³ má²tanh²³ náh² tsú² ta²¹; hi³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ né³ cui¹ lí³ lín¹ náh² hi³ hú¹tá¹ tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ hu²¹ jáun² honh² náh².

14 Hnoh² reh², má²ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ cu³tí³ hnoh² ná¹chu²¹ honh² náh² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², hi³

má²ná¹ñí^h ná^h siáh³ re² la³jí³² jú¹
 tson², jí³ hí³ má²tin² ná^h siáh³ hí³
 hlí¹ lienh¹ ná^h tsá²ján² tsá²ján².
 15 Tí³la³ cun³ jáun² cáun² lí¹ má²ca³chá³
 bíh¹ jná¹³ tiá³ tsin³² hí³ jmu¹ sí² lá²
 cun³ quionh³ jú¹ na²¹ ca³ti²¹ la³jí³²
 jái¹³ ní², hí³ jáun² tiá² lí¹³ tsa³có³
 honh² ná^h. Ca³lí³ hí³ chá¹³ jná¹³
 tiá³ tsin³² hí³ jmu¹ sí² lá² cun³ñí¹ hí³
 ho² ná¹ cáun² jái¹³ hí³ ca³cué³ Dió³²
 jmí¹ ca³ja³ mii³ tsí³, 16 hí³ má¹con²¹
 jná¹³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo ja¹
 quioh²¹ tsá²cá²jo²¹. Jmu² jná¹³ ta²¹
 ñí¹con² Cristo hí³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³²
 quioh²¹ Dió³², hí³ jáun² lí¹³ má¹jnia¹³
 jná¹³ tsá²cá²jo²¹ ñí¹con² Dió³², hí³
 má²ná¹chan¹ jáun² hí³ ca³jmú³ Jmí²chí³
 Chun¹, la³jmí¹ cue³² tsú² cáun² hí³ lí¹
 cue³² ñí¹con² Dió³².

17 Hí³ jáun² né³, zia³² jái¹³ hí³ lí²
 tsah¹ jná¹³ ca³ti²¹ ta²¹ hí³ jmu² jná¹³
 ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hí³ jná¹³ jan²
 tsá² má²cá²cunh³ ná¹ quiúnh¹ Jesús
 Tsá² lín³ Cristo. 18 Tiá² cáun² lí¹ chá²³
 jná¹³ tiá³ tsin³² hí³ hléh¹³ hí³ siáh³
 la³ cónh³ bíh¹ ta²¹ hí³ ca³jmú³ Cristo
 cun³ quionh³ jná¹³, hí³ ca³lí³ jáun² hí³
 tanh¹³ tsá²cá²jo²¹ ta²¹ Dió³². Ta²¹ jáun²
 ca³lí³ cun³ quionh³ jái¹³ hí³ ca³hléh³
 jná¹³, jí³ cun³ quionh³ hí³ lin¹ jniá³
 ní² siáh³, 19 la³ cun³ lí²¹ hí³ cáu² hí³
 jueh³² yáh³, hua³jueh³², jí³ hí³ ca³jnia³
 pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³.
 La³ ní² bíh¹ má²ca³ma³hián¹³ jná¹³
 hí³ hléh²³ jú¹ chú³² hí³ ca³tin¹ Cristo
 la³ cáun² Jerusalén ca³la³ tí³ hué³²
 Ilírico. 20 Hí³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³
 pí³ hí³ hléh¹³ jú¹ chú³² hí³ ca³tin¹
 Cristo ñí¹ tiá² hin² má²ca³hléh³, jáun²
 tiá² lí¹ jmu¹ jná¹³ cáun² ta²¹ ñí¹
 má²ca³ma³liáu³² tsá² siánh³; 21 qui¹
 jná¹³ ca³jmú³² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun²
 ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hí³ juáh³ la³ lá²:

Lí³ ñí³² bíh¹ tsá² tiá² jmí¹ má²ca³nái³²
 jái¹³ hí³ ca³tin¹ Tsá² hí³,

hí³ tsá² tiá² jmí¹ má²ca³nái³² jái¹³ hí³
 ca³tin¹ tsú² né³, ngí¹³ bíh¹.

Po¹ hu²¹ tsí³ hí³ tsó³² juú² Roma

22 Cun³ñí¹ hí³ jlánh¹ ca³lí³ zia³²
 ta²¹ jáun² bíh¹, jáun² tiá² ca³lí³ hí³
 ñí¹jie¹ jná¹³ hnoh², uá¹jinh¹ hliáun³
 jéin³² jmí¹ má²ca³lén¹³ jná¹³ hí³ ñe¹.
 23 Tí³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²lí³² bíh¹
 ta²¹ quion²¹ jná¹³ tí³ lá², hí³ jáun²
 cun³ñí¹ hí³ má²ngau³² lín³² bíh¹ mii²
 hí³ jmí¹ hno²¹ jná¹³ hí³ ñí¹jie¹ ná¹
 hnoh², 24 jáun² né³, jná¹³ má²hu²¹
 tsin³² hí³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh² ní¹ má¹tí³
 ñí¹ngau²¹ ná¹ tí³ hué³² España. Hí³
 jáun² ní¹ má¹ca³lí³ hiún² tsin³² jná¹³
 hí³ má²lí²juoh²¹ dí² ná¹jéinh³ ñí¹
 quiúnh¹ hnoh², jáun² hu²¹ tsin³² jná¹³
 hí³ má¹hau¹ tiá³ hnoh² ca³ti²¹ hú¹ juí³²
 hí³ hún¹ jná¹³ tí³ ó³² ní¹ má¹lí³² jáun².
 25 Tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ñih²¹ jná¹³
 tín² Jerusalén, hí³ ñí¹cáun¹ jná¹³ ca³lá²
 hí³ lí¹³ ma³hau³ quioh²¹ tsá² má²joh¹
 Dió³² zian² ñí¹ jáun². 26 Qui¹ tsá² reh²
 hín¹³ tí³ hué³² Macedonia lá², jí³ hué³²
 Acaya má²ca³lín¹³ hí³ chú³² cunh³
 quie³ hí³ zen³ ñí¹con² tsá² tia³mii²
 zian² ja¹ quioh²¹ tsá² joh¹ Dió³², tsá²
 zian² tí³ juú² Jerusalén. 27 Hmóu³²
 bíh¹ tsú² ca³lín¹³ hí³ chú³² jmu³ la³
 jáun²; hí³ cun³ ca³tin¹ bíh¹ tsú² hí³
 jmu³ la³ jáun², qui¹ tson² zia³² bíh¹
 hí³ ná¹ren² tsú² ñí¹con² tsá² judíos
 hí³. Qui¹ tsá² hí³ bíh¹ tín² ca³tsóh³
 hí³ zia³² quioh²¹ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹
 hí³ jmu² ta²¹ ñí¹con² jmí²chí³, hí³
 jáun² tsá²cá²jo²¹ né³ ca³tin¹ jéinh³²
 hí³ tsóh³ hí³ zia³² quioh²¹ ñí¹con²
 tsá² judíos hí³. 28 Hí³ jáun² né³, ní¹
 má¹ca³lí³tín³ jná¹³ má²ta²¹ ní² hí³
 má²lí²jienh³ jná¹³ tsú² quie³ jáun²,
 jáun² má¹jáun² má²ñí¹jie¹ jná¹³ hnoh²
 la³ má²hún¹ ná¹ jáun² juí³² hí³ ñe¹ tí³
 España. 29 Hí³ jáun² ní¹ má¹ngau³²
 jná¹³ jáun² tí³ ní², hu²¹ tsin³² jná¹³ hí³
 ní¹ má¹cá²chó³² ná¹ cu³tí³ ma³mieh²
 jnoh¹ Cristo, ca³la³ hí³ canh¹³ jmí¹
 tsí³ dí² [ní¹ má¹ca³hléh³ jáun² jná¹³ jú¹
 chú³² quioh²¹ tsú²].

30 Hnoh² reh², cun³ñí¹ hí³ Jesu-

cristo lín³ Juo¹³ dí², j³ hi³ hliá² Jmí² chí³
 Chun¹ má²ca³jmú³ hi³ hnáu³ dí²,
 cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hiú² mí²³ jná¹³
 hi³ má¹hau¹ náh² tiá³ cun³quionh³
 hi³ lienh¹ náh² Dió³² cu³li²¹ quiúnh¹
 jná¹³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. 31 Jáun² mí¹
 náh² ñí¹con² Dió³² hi³ liáu³² tsú² jná¹³
 ñí¹con² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ zian² ti³
 Judea, j³ hi³ mí¹ náh² hi³ tsá² joh¹
 Dió³² zian² ti³ Jerusalén li³ hiún² tsí³
 he³ la³ cun³ hi³ cán¹³ jná¹³; 32 jáun² ní¹
 má¹li³² jáun² chau²¹ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹
 ná¹ hnoh² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsin³²
 ní¹juáh³ Dió³² hnió³, hi³ lí¹³ ñí¹ñí²¹
 jná¹³ siáh³ ca³lá² tie³ ní¹ má¹cá²chó³²
 ná¹ jáun². 33 Hi³ jáun² né³, Dió³² Tsá²
 jmu² hi³ nio² tie³ tsí³ dí² cuí¹ zenh¹
 quiúnh¹ hnoh². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³
 jáun².

16

Po¹ hnió³ hi³ zian² tsú² re² tin²

1 Jáun² né³ reh², hen³ náh² re² tin²
 reh² dí² mí¹ Febe tsá² zein²¹ jná¹³ lá²,
 jan² tsá² má²ca³ma³cón³² tsá² ná¹lín³
 cuáh³² já¹ juú² Cencrea. 2 Hen³ náh²
 tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ hen¹³ náh² Tí³² Juo¹³
 dí², la³ cun³ qui³ ca³ta¹ dí² jmú¹³,
 tsá² má²lá³ dí² tsá² joh¹ Dió³²; hi³
 ma³hon¹ náh² tiá³ tsú² lí³ua³ cáun² hi³
 lí³ hniáuh³² ñí¹con² tsú², qui¹ hí³ bíh¹
 má²ca³ma³cón³² juóun³² tsáu², hi³ hí¹
 la³ tí³ jná¹³ siáh³ má²ca³ma³cáu³² tsú².

3 Zéih³ tiá³ náh² mí¹ Prisca j³ ñú²
 Aquila: “Hia² náh²” hi³ ca³tin¹ jná¹³,
 tsá² má²ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ quiúnh¹
 hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús. 4 Tsá² hí³
 ca³tiáh³ hmóu³² ñí¹ háinh¹³ cun³ñí¹
 hi³ liáu³² tsú² jná¹³, hi³ jáun² cue²
 jná¹³ tsú² tiá¹hmah¹, tí³la³ jun³juáh¹³
 jmáh³la³ huen² jná¹³ yáh³, qui¹ ja³bí¹
 la³jín³² tsá² lín³ cuáh³² ja¹ quioh²¹
 *tsá²cá²jo²¹ yáh³ siáh³ cue³² tiá¹hmah¹
 ñí¹con² tsú². 5 Zéih³ náh² siáh³ tsá²
 reh² tsá² ngh³² hñú¹³ mí¹ Prisca j³
 ñú² Aquila: “Hia² náh²” hi³ ca³tin¹
 jná¹³. Ja³bí¹ zéih³ náh² siáh³ Epeneto,
 tsá² jlánh¹ re² juóh³² jnoh¹ quiúnh¹:
 “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³; hí³ bíh¹

tín² ca³tanh² ta²¹ Cristo la³ñí¹ ja¹ tsá²
 hín¹³ tí³ Asia. 6 Ja³bí¹ Má²réi³, tsá²
 jlánh¹ má²ca³jmú³ ta²¹ ja¹ quián¹³
 hnoh² ní², zéih³ náh² siáh³: “Hia² nú²”
 hi³ ca³tin¹ jná¹³. 7 Zéih³ náh² siáh³:
 “Hia² náh²” Andrónico quionh³ Junias
 hi³ ca³tin¹ jná¹³. Tsá² hí³ bíh¹ tsá²co¹
 jná¹³, tsá² ca³li³tson³ quiúnh¹ jná¹³; hi³
 hí¹ la³ tí³ tsá² ná¹lín³ *tí³² tsá² quian³²
 jé¹ Dió³² yáh³ jmu² quien² tsá² hí³.
 Tsá² hí³ bíh¹ tín² ca³tanh² ta²¹ Cristo
 la³ cónh³ bíh¹ jná¹³.

8 Zéih³ siáh³: “Hia² nú²” Ampliato
 ca³tin¹ jná¹³, tsá² re² juóh³² jnoh¹
 quiúnh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³
 dí². 9 Zéih³ náh² Urbano: “Hia² nú²”
 hi³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹
 cu³li²¹ quiúnh¹ ñí¹con² Cristo Jesús;
 j³ Estaquis tsá² hno³ lín³² jná¹³ zéih³
 siáh³: “Hia² nú²”. 10 Ja³bí¹ zéih³ náh²
 siáh³ Apeles: “Hia² nú²”, qui¹ hí³
 bíh¹ jan² tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ lin¹
 hi³ nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Cristo; j³
 ñí¹con² tsá² tionh² hñú¹³ Aristóbulo
 juah²¹ siáh³: “Hia² náh²”. 11 Zéih³
 siáh³: “Hia² nú²” Herodión tsá²co¹
 jná¹³, j³ tsá² tionh² hñú¹³ Narciso,
 tsá² ná¹tanh² hí³ ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí².
 12 Ñí¹con² mí¹ Trifena j³ mí¹ Trifosa
 juah²¹ siáh³: “Hia² náh²”, tsá² jlánh¹
 ná¹jmu² hí³ tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí²; ja³bí¹
 juah²¹ náh² siáh³: “Hia² nú²” ñí¹con²
 mí¹ Pérsida, tsá² jlánh¹ hno³ dí², jan²
 tsá² jlánh¹ má²ca³jmú³ tá¹³ Tí³² Juo¹³
 dí². 13 Zéih³ tiá³ Rufo: “Hia² nú²”, la³
 má²quionh³ mí¹ziú¹³. Tsá² hí³ jlánh¹
 lin¹ hi³ lín³ quian²¹ Tí³² Juo¹³ dí², j³
 mí¹ziú¹³ tsú² ní² siáh³, tsá² má²ca³jmú³
 hí³ ñí¹con² jná¹³ la³jmí¹ lí³ hi³ mí²zia³²
 jná¹³. 14 Juah²¹ náh² siáh³: “Hia²
 nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² Asíncrito;
 Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas,
 j³ la³ má²quionh³ tsá² reh² tionh²
 quionh³ tsú² ní² siáh³. 15 Cuen²¹ tiá³
 náh² Dió³² Filólogo, mí¹ Jú¹, Nereo, la³
 má²quionh³ mí¹ rainh²¹ tsú², Olimpás,
 j³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² má²joh¹
 Dió³² tionh² ní² quionh³ tsú² siáh³.

16 Ren¹ náh² tsá²;ján² tsá²;ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹. La³jín³² tsá² lín³ cuáh³² quioh²¹ Cristo tí³ lá² juáh³: “Hia² náh²”.

17 Hnoh² reh², hli¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tin¹ tsá² hnió³ jmu³ ná¹tsoh³ tsá² lín³ cuáh³², tsá² jmu³ hí³ hi³ hliáh¹³ tsí³ tsáu²; qui¹ tsá² hí³ hie³² la³ siáh³ bíh¹ la³ cónh³ bíh¹ zión³² hi³ má²ca³lí³ tin² náh² jáun², ha³ lí² juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² la³ hí³. 18 Qui¹ tiá² má²cón³² yáh³ tsá² la³ hí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², tí³la³ ngú³ quioh²¹ hmóu³² bíh¹ tsú² má²cón³²; tsá² la³ hí³ má²can² tsá² tiá² hó¹ tiá² zih¹ cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin², jí³ jú¹ tí¹;jáí². 19 La³jín³² tsáu² ná¹ñi³² hi³ hnoh² bíh¹ tsá² jlánh¹ re² ná¹ma³tih²¹, hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³; cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ hnó³² jná¹³ hi³ lín¹³ náh² tsá² má²ca³hia³ ca³táunh³ ca³tí²¹ hi³ chu²¹, tí³la³ jun³juáh¹³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ yáh³. 20 Cu³diá²jan² bíh¹ jmu³ Dió³² Tsá² cha³² tie³ tsí³ dí² hi³ jñáh³ tsá² hláinh¹ ñeh² tanh¹ hnoh². Hi³ jáun² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

21 Jáun² né³, Timoteo, tsá² jmu³ jná¹³ ta²¹ quiúnh¹, jí³ Lucio, Jasón jí³ Sosípater tsá²co¹ jná¹³ ná¹juáh²³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh².

22 Jná¹³ la³² Tercio, tsá² cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² héih³² quioh²¹ Po¹, ja³bí¹ jná¹³ juanh³²: “Hia² náh²”, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí².

23 Ja³bí¹ Gayo, tsá² hñú¹³ ñí¹ cuon¹ jná¹³ lá² juáh³ siáh³: “Hia² náh²”, tsá² cue³² hñú³ lá² hi³ ngih¹³ tsá² ná¹lín³ cuáh³². Ja³bí¹ Erasto, tsá² ho² ta²¹ ca³tí²¹ ta²¹ juú² quioh²¹ juú² lá² juáh³ siáh³ ñí¹con² hnoh²: “Hia² hnoh²”, jí³ la³ má²quionh³ reh² dí² Cuarto ní² siáh³. 24 [¡Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² bíh¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² la³jín³² hnoh²! Tson² bíh¹ cu³tí³.]

Má²quien² tsú² Dió³² ñí¹ cá¹táuh³ jáí¹³ quioh²¹

25 Hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³², Tsá² tin² jmu³ hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ tiá³ honh² náh² la³ cun³ lí³ jáun² jú¹ chú³² hi³ hléh²³ jná¹³, la³ cun³ jáí¹³ hi³ hie²³ jná¹³ jáun² hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. Jáí¹³ ní² bíh¹ jmí¹ ná¹hmá¹ jmí¹tin², la³ cun³ ta³ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ hngá¹máh³, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³² má²ca³jñéih³.

26 Jáun² ta³né³² má²ca³lí³ lin¹ bíh¹ jú¹ tson² jáun² la³ cun³ hi³ qui³ rá¹tioh³ ñí¹ Sí² hi³ ca³quiú² jáun² tsá² ca³lín³ hi³ *tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², Tsá² zian² cun³ jmí¹hi³nio². Jáí¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ jáun² má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³², hi³ hí¹ la³ tí³ ñí¹con² la³jín³² tsá²cá²jo²¹ yáh³ má²ca³ma³jnia² tsú², hi³ jáun² la³jín³² tsáu² lí¹³ niau²¹ cáun² tsí³ hi³ ma³tí³².

27 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ¡cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹hi³nio², Tsá² cú² hnga² tán¹ hi³ hú¹tá¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³! Tson² bíh¹ cu³tí³. Cun³ ní² bíh¹ tí³ jáí¹³.

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Tsá² Corintios

*Po¹ jmu² sí² lá² ñí¹con² tsá² ná¹lín³
cuáh³² juú² Corinto*

1 Jná¹³ la³² Po¹, tsá² má²ca³te³ Dió³²
cun³ñí¹ hi³ la³ jáun² ca³lí³hnió³ tsú²
hnga², hi³ lín¹³ jná¹³ *tí³² tsá² quian³²
jë¹ Jesucristo, quiúnh¹ jná¹³ siáh³
Sóstenes reh² dí², 2 hi³ jmu² jná¹³
sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² lín³
náh² cuáh³² quióh²¹ Dió³² tí³ já¹ juú²
Corinto ní², tsá² má²ca³jmú³ Dió³²
hi³ lín¹³ náh² tsá² joh¹ tsú² cun³ñí¹
hi³ má²ná¹cunh² náh² quiúnh¹ Cristo
Jesús. Dió³² má²ca³te³ hnoh² hi³ lín¹³
náh² tsá² joh¹ tsú², la³ má²quionh³
la³jín³² tsá² zian² ñí¹ siáh³ siáh³,
ní¹juáh³ tsá² má²quien² Jesucristo Tí³²
Juo¹³ dí². Hnga² hi³ bíh¹ lín³ Juo¹³
tsá² hi³ jí³ Juo¹³ jnoh¹ ní² siáh³. 3 Cuí¹
má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí²,
quionh³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hi³
cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ hnoh² zian²
náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Lí²mieh² tsú² cun³quionh³ Cristo

4 Jmái¹ ca³la³ jí³² cue² jná¹³
tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh²,
cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ lí¹ hian¹
hnoh² jáun² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³
Cristo Jesús. 5 Quí¹ cun³ñí¹ hi³
má²ná¹cunh² quiúnh¹ Cristo bíh¹
hnoh², hi³ jáun² má²ca³lí³ hánh³ náh²
ca³tí²¹ la³jí³² hi³ hléh¹ náh² jí³ la³jí³²
la³ cun³ hi³ ñí¹ náh² ní² siáh³. 6 Hi³
jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ má²ca³lí³
tson² ñí¹con² hnoh² la³jí³² la³ cun³ hi³
má²ca³niéh² náh² hi³ ca³tin¹ Cristo.
7 La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ hí¹ cáun² yáh³ tiá²
hi³ lí³hniauh²³ quián¹³ hnoh² la³ cun³
hi³ cue³² Dió³², tá¹la³ ná¹he² ná¹janh³²
náh² jmái¹ hi³ cuánh³² Jesucristo
Tí³² Juo¹³ dí². 8 Hí³ bíh¹ jmu³ hi³
ná¹pin³ honh² náh² ca³la³ ní¹ cá¹táuh³

jmái¹, hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³
chá³² hí¹ cáun² tso³ quián¹³ hnoh²
ní¹ má¹jaunh³² Jesucristo Tí³² Juo¹³
dí². 9 Quí¹ tiú²nio² bíh¹ má²tí³² Dió³²
jái¹³ quióh²¹, hi³ hí³ bíh¹ Tsá² ca³te³
hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ cu³tí³
quiúnh¹ Jesucristo Jon² tsú², Tsá² lín³
hí³ Tí³² Juo¹³ dí².

Hi³ ná¹tsoh³ tsá² lín³ cuáh³²

10 Jáun² né³ reh², cha¹³ Jesucristo
Tí³² Juo¹³ dí² hiú² m²³ jná¹³ ñí¹con²
hnoh² hi³ tianh¹³ náh² cá²honh¹, ha³
lí² jmú² náh² ná¹tsoh³ ja¹ quián¹³. Tí³
re² jmu³ náh² pí³ jí³lín², hi³ cá² ñí¹
hi³ ná¹tioh³ honh² náh² jí³ hi³ ná¹lín²³
náh² ní² siáh³. 11 Juanh³² jná¹³ la³
ní² ñí¹con² hnoh² reh², qui¹hliá² tsá²
hñú¹³ Cloé má²ca³zái³ jná¹³ hi³ zia³²
hniéi² ja¹ quián¹³ hnoh². 12 La³ cun³
lí¹³ juanh²¹ jná¹³ cú²jueh³² tá²chi²¹, hi³
hnoh² la³ hléh¹ náh² la³ siáh³ bíh¹ ma³
quin³² ma³ jan³² náh²; zian² hnoh²
juánh³ náh² la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ tsá²
joh¹ Po¹”; zian² tsá² juáh³: “Jná¹³ bíh¹
tsá² joh¹ Apolos”; zian² tsá² juáh³:
“Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹ Pé¹”; hi³ ma³
jan² né³ juáh³: “Jná¹³ bíh¹ tsá² joh¹
Cristo”. 13 Tí³la³, ¿hí¹ má²ca³jmú³
Cristo hi³ ná¹tsoh³ ñí¹con² hnga²?
¿Hí¹ Po¹ uá¹ la³ ca³taun³ crei²¹ hi³
ca³tin¹ hnoh² dúh¹? Ho³ ¿hí¹ cáun³
hnoh² jmái² hi³ lín¹ hi³ hain²¹ náh²
tí³ con² Po¹ dúh¹? 14 Tí³la³ itiá¹hmah¹
Dió³² hi³ hí¹ jan² yáh³ hnoh² tiá²
ca³ziau³ jná¹³ jmái², tí³la³ jí³²la³ ñú²
Crispo quionh³ ñú² Gayo bíh¹ ca³zion³
jnë¹³ jmái²! 15 Hi³ jáun² hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² lí¹³ juáh³ hi³ cáun³
jmái² hi³ lín¹ hi³ hen² tí³ con² jná¹³.
16 Tson² bíh¹ la³ ca³zion³ jná¹³ jmái²
tsá² hñú¹³ Estéfanos uá²jai³², tí³la³
la³jmí¹ lí³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² siánh³
tiú²uú² ca³zion³ jná¹³ jmái². 17 Quí¹
tiá² ca³ze³ yáh³ jná¹³ Tsá² lín³ Cristo
hi³ zion¹ ná¹ jmái² tsáu², tí³la³ ca³ze³
tsú² jná¹³ hi³ ñí¹hléh³ ná¹ jú¹ chú³²
bíh¹; tí³la³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jái¹³
hi³ ca³cháunh³ chí¹ jan² tsá² quia³lín³

jmí¹ tsí³ yáh³ má¹ná¹, qui¹ sá¹jmí¹
la³ jáun² dúh¹, hi³ jáun² tiú²uú² jmí¹
lí³ quien² yáh³ hi³ jun³ Cristo tsoh²
crei²¹.

*Cun³quionh³ Cristo bíh¹ lí²lin¹ hi³
pin³ Dió³² jí³ hi³ quia³lín³ siáh³ jmí¹ tsí³*

18 Jú¹ chú³² hi³ ca³ti²¹ hi³ jun³ Cristo
ñí¹ crei²¹ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jē¹ tsá²
cáun¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ná¹tsá²hín³;
ti³la³ ñí¹con² jnoh¹ tsá² má²ná¹liáun²³
dí² né³, jú¹ chú³² ní² dá² quian³²
pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹. 19 La³ cun³
rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Jná¹³ jmu¹ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ quien²
la³ cun³ hi³ cháunh²³ tsí³ tsá²
quia³lín³ jmí¹ tsí³,
hi³ ti³ có³² bíh¹ chá¹³ jná¹³ siáh³ jí³lí³²
hi³ há² ngi²³ tsá² jlánh¹ re² há²
ngi²³.

20 Jáun² né³ ħa³ dá² jinh¹ uú² jmu³
ta²¹ ta³né³² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, ho³
tsá² lín³ ti³², ho³ tsá² jlánh¹ re² tin²
juú² hlénh²³ hi³ má²cú¹ má²ren²¹ jái¹³
ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²? ¡Qui¹
jē¹ tsá² cáun¹ bíh¹ má²ca³jmah³ Dió³²
la³jí³² jē¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ zian²
ñí¹ hué²¹ lá²! 21 Dió³² bíh¹, Tsá² qui³
quia³lín³ jmí¹ tsí³, ca³jmú³ hi³ cónh³
tiá² há¹ ngi¹³ tsá² zian² hngá¹máh³
lá² cun³quionh³ hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³
tsú² hmóu³²; qui¹hliá² ca³lí³hnió³ tsú²
lión³² tsáun² cun³quionh³ jú¹ chú³² bíh¹,
ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹,
uá¹jinh¹ jú¹ chú³² jáun² niéih³ la³jmí¹
niéih³ jē¹ tsá² cáun¹ ñí¹con² tsá² ñí¹
hná¹ ní².

22 Qui¹ tsá² *judíos hnió³ jé³ lí²¹
hi³ lí³ hua³jueh³², hi³ tsá² *griegos
né³ hnauh² jē¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³
bíh¹; 23 ti³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hlénh¹ jái¹³
ca³tin¹ Tsá² lín³ Cristo, Tsá² cá²taun³
hi³ crei²¹ bíh¹. Tsá² judíos lín²³ hi³
jú¹ chú³² lá² lí³ jú¹ hlah³ bíh¹, hi³
*tsá²cá²jo²¹ né³ lín²³ hi³ jái¹³ lá² lí³
la³jmí¹ lí³ jē¹ tsá² cáun¹; 24 ti³la³ hi³
ca³tin¹ tsá² má²ca³te³ Dió³² má¹ná¹,
cuí¹ tsá² judíos cuí¹ tsá² griegos,

cun³quionh³ Tsá² lín³ Cristo hí³ bíh¹
má²lí²lin¹ pí³ quioh²¹ Dió³², jí³ hi³
lí²lin¹ siáh³ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² hú¹tá¹
quia³lín³ jmí¹ tsí³. 25 Qui¹ ti³ jlánh¹
bíh¹ chu²¹ hi³ cháunh²³ chí¹ Dió³²
la³ cónh³ bíh¹ hi³ cháunh²³ chí¹ tsá²
quia³lín³ jmí¹ tsí³, uá¹jinh¹ tsáun² lín²³
hi³ lí¹ ngo¹ lí¹ lí²¹ bíh¹ hi³ cháunh²³
jáun² chí¹ Dió³². Hi³ lí³ua³ cáun²
hi³ lín²³ jáun² tsáun² hi³ jlánh¹ bíh¹
tsí¹juí³ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² bíh¹
ti³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ pí³
quioh²¹ tsá²mi³cuóun². 26 Jáun² né³
reh², sá¹ní² cónh³ jmí¹ jie³, cú¹píh²¹
tsáun² bíh¹ hnoh² tsá² má²ca³te³ Dió³²
hi³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh² ca³ti²¹
hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²; hi³ cú¹píh²¹
tsáun² bíh¹ siáh³ hnoh² tsá² hauh³²
náh² jái¹³, ho³ hi³ lín³ náh² tsá² cá²
mí¹zionh² tsá² quien². 27 Qui¹ ti³
mí²jéin³² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²; tsá²
ti³ jlánh¹ bí¹ cáun¹ hi³ ca³tin¹ tsá²
zian² hngá¹máh³ lá² bíh¹ ca³quianh³
tsú² cú²jueh³², hi³ jáun² la³ jáun²
lí¹³ tá¹tonh¹ hua³heih²¹ tsá² jlánh¹
quia³lín³ jmí¹ tsí³; hi³ má²ca³quianh³
tsú² siáh³ tsá² jlánh¹ tsí¹juí³ hi³ ca³tin¹
tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³ jáun²
la³ jáun² lí¹³ lí³ heh³ tsá² jlánh¹ bíh¹
ná¹pin³. 28 Dió³² má²ca³quianh³ tsá²
tiá² lin¹ ñí¹ quien² hi³ ca³tin¹ tsá²
zian² hngá¹máh³ lá², tsá² tiá² hin²
quiú² jéi²³, la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, tsá²
jun³ lin¹ tsáun², hi³ jáun² la³ jáun²
bíh¹ chan³ tsú² tsí¹juí³ tsá² jlánh¹
jmí¹ ná¹quien², 29 hi³ jáun² la³ jáun²
bíh¹ lí³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin²
lí¹³ jmu³ tonh² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³².
30 Ti³la³ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³cunh³
hnoh² quiúnh¹ náh² Cristo Jesús; hi³
má²ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ cun³quionh³
hi³ dí² má²ca³lí³tsin² jnoh¹ hi³ he³
dá² jaun³² hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³
tsú²; qui¹ cun³quionh³ Cristo bíh¹
má²ca³lí³ chun¹ dí² ta³ ñí¹ Dió³²,
jí³ hi³ má²ná¹chan¹ dí² siáh³ ñí¹con²
tsú², jí³ hi³ má²ná¹liáun¹ dí² ní² siáh³.
31 Cun³ñí¹ hi³ ní² bíh¹, rá¹juáh³ ñí¹ Sí²

la³ lá²: “Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ tonh², tí³ re² cuí¹ jmu¹ tsú² tonh² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² tonh² hi³ ca³tin¹ hnga²”.

2

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo, Tsá² ca³taun³ crei²¹

1 Hnoh² reh², jmí¹ ñéi¹ jná¹³ hi³ ca³ñí¹lieh¹ ná¹ hnoh² jú¹ tson² [hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun²] quioh²¹ Dió³², tiá² ca³hléh³ yáh³ jná¹³ jē¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, ho³lá²dá² jú¹ quiáh¹. 2 Quí¹ jmí¹ cá¹ñí²¹ jná¹³ ja¹ ní² quián¹³ hnoh², cáun² tán¹ bíh¹ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ má¹quien¹³ ja¹ la³jí³² hi³ ño¹, jmáh³la³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² cá³taun³ hi³ crei²¹ bíh¹ ca³lí³hnó³² jná¹³ lí³ ño¹. 3 Jná¹³ jmí¹ lín³ ná¹ jan² tsá² huán¹ tsí³ bíh¹ jmí¹ cá¹nó²¹ ná¹ jáun² ta³ máh¹ hnoh², jí³ ca³la³ hi³ juán²³ ná¹ siáh³ hi³ lí¹ hú¹ cóh²¹ tsín³²; 4 hi³ jmí¹ ca³hléh³ jná¹³ jáun² ñí¹con² náh² hi³ ca³ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² jú¹ chú³² né³, ha³ tiá² ca³lí³hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ chá¹³ cáun² honh² hnoh² cun³quionh³ jē¹ tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³. Tí³la³ cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ jí³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ ca³híe³ jná¹³ hnoh² jú¹ chú³², 5 hi³ jáun² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ lí¹³ nio² cáun² honh² náh², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jlánh¹ re² cháunh²³ chí¹ tsá²mi³cuóun² yáh³.

Dió³² má²jnia³² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹

6 Hi³ jáun² né³, ja¹ quioh²¹ tsá² má²ná¹pin³ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ hléh¹ jnoh¹ jē¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³. Tí³la³ jái¹³ jáun² né³, jun³juáh¹³ jē¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³, sa³jun³ jē¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² siáh³, la³ cun³ tsá² he² hná¹ hí¹tsá²son² jmá¹ hi³ quien² yáh³. 7 Quí¹ jē¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ hléh¹ jnoh¹ dá² lí³ jē¹ Dió³² bíh¹, cáun²

jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ la³jí³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². Hi³ cun³quionh³ jái¹³ jáun² né³ lí¹³ lá³ dí² la³jmí¹ lín³ tsú² jáun² hnga². 8 Hi³ ní² dá² cun³ tiá² má²ca³ngí¹³ bíh¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá²; quí¹ sá¹jmí¹ hi³ má²ca³ngí¹³ tsú² dúh¹, hi³ jáun² tiá² jmí¹ ton³ yáh³ tsú² crei²¹ Juo¹³ dí² Tsá² cuá¹quien². 9 Tí³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Cáun² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jíe³, hi³ sa³jun³ má²ca³nái³²,

hi³ ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³lín¹³ bíh¹ tsú²,

tí³tsóh³dí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³jmú³ Dió³² hua³jan²¹ hi³ ca³tin¹ tsá² hniau³ dí².

10 Jáun² né³, tí³tsóh³dí¹ hi³ ní² bíh¹ má²ca³jmú³ Dió³² hi³ lí¹³ lí³ né¹ dí² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹, quí¹ Jmí²chí³ hí³ dá² chú² ñih²³ ca³la³ jí³lí³² bíh¹, hi³ cuoh² siáh³ ca³la³ hia³ la³ táuh³ la³ cun³ hi³ zia³² ñí¹con² hnga² Dió³².

11 Tiá² hin² zian² yáh³ tsá²mi³cuóun² hi³ ñí³² he³ hu²¹ tsí³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹, quí¹ jí³²la³ jmí²chí³ quioh²¹ hnga² bíh¹ tsá² hí³ ñí³² la³jí³². La³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ ca³tin¹ Dió³², jí³²la³ Jmí²chí³ joh¹ hnga² bíh¹ Dió³² ñí³² la³jí³² hi³ ca³tin¹ Dió³². 12 Jáun² né³, jun³juáh¹³ jan² jmí²chí³ la³ hún¹ hñu³ tsí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³ má²ca³hen¹³ jnoh¹, quí¹ Jmí²chí³ hi³ ja³ ñí¹con² Dió³² bíh¹, hi³ jáun² lí¹³ há¹ ngí¹³ dí² la³jí³² hi³ lí¹ má²ca³cué³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí². 13 Hi³ jáun² bíh¹ jnoh¹ hléh¹ ca³ti²¹ hi³ ní² cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²ca³híe³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ má²ca³lí³ tá² jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³ jnoh¹ hmóu³² yáh³. La³ ní² bíh¹ má²niá²³ jnoh¹ jái¹³ hi³ hie³² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ñí¹con² tsá² má²hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³.

14 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ he³ la³ cun³ hí³ ñí¹cué²¹ jáun² Jmí²chí³ joh¹ Dió³², qui¹ tsá² la³ hí³ dá² lín²³ hí³ jē¹ Dió³² lí³ cáun² jē¹ tsá² cáun¹ bíh¹. Hi³ jáun² tiá² lí²³ yáh³ hí³ há¹ ngí¹³ tsú², qui¹ jí³²la³ tsá² má²hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ bíh¹ tin² chu³ ñih³ jái¹³ ní². 15 Hi³ jáun² tsá² hún¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² hñu³ tsí³ né³, tsá² hí³ dá² tin² chú² ñih²³ la³ jí³² bíh¹, tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² tiá² lí¹³ chu³ ñeh³ tsú² hnga² má¹na²¹. 16 Qui¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “¿Hin² dá² tsánh² má²ca³há¹ ca³ngí¹³ la³ cun³ hí³ lín²³ Tí³² Juo¹³ dí²? ¿Hin² dá² tsánh² lí¹³ ma³tin² Dió³²?” Tí³la³ uá¹jinh¹ la³ jáun² né³, cun³ jáun² má²ná¹né¹ bíh¹ dí² la³ cun³ hí³ lín²³ Cristo.

3

Jí³lín² quian²¹ Dió³² ná¹jmu² tá¹³ Dió³²

1 Hi³ jáun² jná¹³ né³ reh², tiá² ca³lí³ yáh³ hí³ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ jmí¹ líéinh³² tsú² tsá² má²zian² la³ cun³ hnió³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³², tí³la³ ca³lí³ hniáuh³² hí³ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³ cun³ qui³ líéinh³² tsú² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ tsá² tsá¹míh¹ ca³tí²¹ hí³ zian² tsú² ñí¹con² Cristo yáh³. 2 Jáun² jái¹³ huán¹ tsí³ bíh¹ ca³ma³ta¹³ jná¹³ hnoh², la³ jmí¹ jmúh³² tsú² dáin² tiúh²³ hí³ cueh³² tsú² jmí² tiuh²¹ cha³ jmí¹ cuéh²¹ tsú² má³² má²pin³; qui¹ tiá² jmí¹ má²lí²³ yáh³ hí³ nai²¹ hnoh² má³² má²pin³. Tí³la³ sa³ hí¹juáh³ la³ tí³ ta³né³² bíh¹ tiá² má²lí²³ nai²¹ hnoh² má³² má²pin³, 3 qui¹ la³ tí³ ta³né³² bíh¹ ná¹lín³ hnoh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³². Qui¹ tá¹la³ ná¹jmu² náh² hí³ uóu³² honh², hí³ zia³² hniéi² ja¹ quián¹³ náh², ¿haun¹³ juáh¹³ la³ má²zian² jáun² bí¹ náh² cun³ tin² honh² hmóu³², hí³ ná¹jmu² máh³ náh² la³ cun³ hí³ jmu² la³ jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní²? 4 Qui¹

ní¹ má¹ca³juah²¹ ma³ jan² hnoh² la³ lá²: “Tsá² joh¹ Po¹ bíh¹ jná¹³”, hí³ ma³ jan² né³ juáh³: “Jná¹³ tsá² joh¹ Apolos”, la³ ní² má²ná¹jmu² náh² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² bíh¹.

5 Qui¹ ¿hin² dá² tsánh² hí³ Po¹?, hí³ ¿hin² dá² tsánh² hí³ Apolos? Qui¹ ñí¹ jí²¹la³ tí³ ná¹lá¹³ jnoh¹ quian²¹ Dió³² bíh¹, tsá² ca³hléh¹³ jnoh¹ jē¹ tsú², hí³ jáun² ca³tianh³² hnoh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². Qui¹ ma³ quin³² ma³ jan³² jnoh¹ cáun² ca³jmú¹³ la³ cun³ ta²¹ hí³ ca³cué³ jáun² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí². 6 Jná¹³ dá² ca³ján³ mí³ jún², hí³ Apolos né³ ca³sé³ jmái², tí³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² ca³jmú³ hí³ ca³cuon³. 7 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hí³ hí¹ cáun² tiá² hí³ lín³ yáh³ tsá² lí²jñí³² sa³jun³ tsá² lí²sé³ jmái²; jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² quien², qui¹ hí³ bíh¹ tsá² ca³jmú³ hí³ ca³cuon³. 8 Tsá² jñí³² jí³ tsá² sé²³ jmái², cá²ren² bíh¹ tsú², tí³la³ Dió³² né³ ma³hmah¹ la³ cun³ tí³ ta²¹ quióh²¹ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². 9 Jnoh¹ dá² jí³²la³ tí³ ná¹lá¹³ tsá² jmu² ta²¹ cu³lí²¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹, hí³ hnoh² né³ ná¹lín³ náh² la³ jmí¹ lí³ cáun² hí³ jná¹ quióh²¹ Dió³². Ja³bí¹ lín³ hnoh² siáh³ la³ jmí¹ lí³ cáun² hñú³ hí³ he² hná¹ cuá¹jmu² Dió³². 10 Hi³ jná¹³ né³ lín³ ná¹ la³ jmí¹ lín³ jan² tí³² hiah³² tin² re², tsá² ca³chá³ Dió³² jo³uón³² hí³ co¹ ná¹ jmíh¹ hiah³² cun³ñí¹ hí³ ca³ja³ mí³ tsí³, hí³ tsá² siánh³ bíh¹ ma³hián² ñí¹ hná¹ jáun². Tí³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú² hniáuh³² jmu³ hua³hín¹³ he³ lánh³ rón³² ma³hián² hñú³ ñí¹ jmíh¹ hiah³² hí³ ca³có³² jná¹³ jáun², 11 qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ quiú¹³ siáh³ cáun² jmíh¹ hiah³² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ má²rón³², qui¹ hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ jmíh¹ hiah³² jáun². 12 Hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hñú³ ñí¹ jmíh¹ hiah³² jáun² né³, lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² ta²¹ quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáu², ho³ quín¹ hmuh²¹

hi³ jlánh¹ re² jniá³, ho³lá²dá² quionh³ hmá², mí¹ñéi², ho³lá²dá² hmáih³² cuú² náí². 13 Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáu² lí³ jnia² re² lín³² tá¹³ jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³²; qui¹ má¹jaun² dá² lí³ lín¹ cun³quionh³ sí² bíh¹ ha³ lánh³ lí³ tá¹³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². 14 Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² má²ca³jmú³ hñú³ hi³ lí³ cah¹³ jmái¹ hi³ tiá² có³² quionh³ sí² jáun², jáun² he³ bíh¹ tsú² hmah²¹ quioh²¹; 15 tí³la³ ní¹juáh³ hñú³ hi³ ca³jmú³ tsú² la³ ca³cáu³ bíh¹, jáun² tsa³hín³ bíh¹ jí³lí³² tá¹³ tsú², uá¹jinh¹ ca³liáun³ tsú² hnga². Hi³ jáun² má¹jaun² lín¹³ tsá² la³ hí³ la³jmái¹ lín³ jan² tsá² ca³liáun³ ja¹ sí².

16 ¿Hí¹ hi¹juáh³ tiá² jmái¹ la³ má²ñih¹ uá¹ hnoh² hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² hñú³ hien¹ quioh²¹ Dió³², hi³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² cuá³ siáh³ hñú³ honh² náh²? 17 Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² hliah²³ hñú³ hien¹ jáun² quioh²¹ Dió³², Dió³² dá² hin³ bíh¹ tsá² la³ hí³; qui¹ hñú³ hien¹ bíh¹ jaun³² quioh²¹ Dió³², hnoh² bíh¹ hí³ ná¹lín³ náh² hñú³ hien¹ jáun².

18 Hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ lí³can². Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ jlánh¹ quia³lín³ jmái¹ tsí³ la³ cun³ lí³ héih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² cuí¹ jmu¹ tsú² cú²jueh³² la³ jan² tsá² tiá² hi³ ñí³² hí¹ cáun², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ lín³ tsú² tsá² hú¹tá¹ cu³ti³ quia³lín³ jmái¹ tsí³. 19 Qui¹ la³jín³² tsá² jlánh¹ juáh³ tsáu² hi³ quia³lín³ jmái¹ tsí³, tí³la³ hi³ ca³tin¹ Dió³² má¹ná¹, jan² tsá² cáun¹ bíh¹ tsá² la³ hí³. Qui¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Dió³² jmu² hi³ tsá² quia³lín³ jmái¹ tsí³ sunh² hñú³ liá³ quioh²¹ hmóu³² cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cháunh²³ chí¹ hmóu³²”. 20 Ja³bi¹ rá¹juáh³ siáh³ la³ lá²: “Juo¹³ bíh¹ dí² ñí³² hi³ tiá² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cu³ hlá² cu³ ní² yáh³ la³ cun³ hi³ cháunh²³ chí¹ tsá² quia³lín³ jmái¹ tsí³”. 21 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ tonh² hi³hliá² hen² tí³ con² tsá² hlá² tsá² ní². Qui¹ la³jí³²

hi³ zia³² ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²quián¹³ hnoh², 22 uá¹la³ cun³: Po¹, Apolos, Pe¹, hngá¹máh³ lá², jmái¹ hi³ zian² náh² jí³ jmái¹ hi³ jún³ náh², jmái¹ ta³né³² jí³ la³ má²quionh³ jmái¹ né³bí¹ ja³² ní² siáh³, la³jí³² bíh¹ hi³ jáun² quián¹³ hnoh²; 23 hi³ ñí¹ ca³la³ jí³² né³, hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² Cristo né³, joh¹ Dió³².

4

Tá¹³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

1 Né³² né³, hniáuh³² ñih¹³ náh² hi³ jnoh¹, jí³²la³ tí³ ná¹láí³ jnoh¹ tsá² quian²¹ bíh¹ Cristo, qui¹ jnoh¹ má²nio² jo³cuo² hi³ hie¹³ jnoh¹ tsáu² la³ cun³ jáí¹³ hi³ jmái¹ ná¹hmá¹ jáun² ñí¹con² Dió³². 2 Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hiauh³ cáun² jáí¹³ hi³ ho², hniáuh³² bíh¹ ma³jnia³² tsú² hi³ chun¹ ñí¹con² tsá² ca³cué³. 3 Tí³la³ hi³ ca³tin¹ jná¹³ huen² má¹ná¹, tiá² lín¹ hi³ hí³² yáh³ tsin³² jná¹³ uá¹ hi³ hnoh², uá¹ hi³ tsá² ná¹lín³ ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³chu³ ca³ñih³ jáí¹³ quion²¹ jná¹³. Ca³la³ hí¹juáh³ huen² yáh³ jná¹³ tiá² chú¹ tiá² ñih²¹ ná¹ jáí¹³ quion²¹ huen²; 4 qui¹ uá¹jinh¹ hí¹ cáun² tso³ tiá² cha³² yáh³ jmái¹ tsin³² jná¹³, jun³juáh¹³ la³ ní² yáh³ hnió³ juáh³ hi³ tiá² tso³ zia³² quion²¹ jná¹³. Hnga² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² jná¹³. 5 Hi³ jáun² né³, ha³ lí²uú² lí¹ ra³tsi³² náh² héih³² ñí¹con² hí¹ jan² tsáu² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ quioh²¹ tsú²; ján¹ náh² tín² jmái¹ hi³ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² hí³ bíh¹ chu³ hué³ ñí¹ tie³ joh¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹hmá¹ ñí¹ já¹nié², hi³ ma³jnia² tsú² siáh³ la³jí³² la³ cun³ hi³ tioh³ tsí³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu². Hi³ jáun² má¹jaun² né³ cuéh³² Dió³² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

6 Hnoh² reh², má²lí²hí¹ lí²lieh¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ hi³ lí²hien³² jná¹³ huen² quiúnh¹ Apolos; hi³ ní² né³, cáun² hi³ chú³² quián¹³ hmóu³² bíh¹ hnoh². Hi³ jáun² cun³quionh³

nóh³² ní² né³ lí³ tin² hnoh² hi³ tiá² lí¹ há¹ lí¹ nga¹ hnoh² ñí¹ uóunh³ la³ cónh³ bíh¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí². Hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ tonh² hi³ ca³tin¹ jan², hi³ tsá² jan² né³ tiá² jéin²³ yáh³ dí². 7 Quí¹ çhin² dá² tsánh² jmu² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnú² la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní²? çHe³ dá² zia³² ñí¹con² hnú² cáun² hi³ tiá² ca³cué³ Dió³²? Hi³ ní¹juáh³ hí³ bíh¹ la³ má²ca³cué³, hi³ jáun² né³ çhe³ láih³² sa³ tonh² lín³² yáh³ hnú² jmu³ ca³tí²¹ hi³ zia³² jáun² quián¹³ nú², la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ lí¹ ca³jnia³ hnú² huen² bíh¹?

8 La³jmí¹ lí³ má²hánh³ lín³² bíh¹ hnoh², hi³ má²zian² náh² ca³la³ jí³² la³ cun³ hi³ hnáuh² náh². La³jmí¹ lí³ hi³ má²ná¹lín³ re²¹ bíh¹ hnoh² lín²³ náh², jáun² tí³ có³² bíh¹ má²ca³chau² náh² jnoh¹. íSá¹jmí¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ má²ná¹lín³ hnoh² re²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí³ háu¹³ jnoh¹ cú¹píh²¹ jái¹³ hná¹ quián¹³ hnoh²? 9 Jná¹³ len³ hi³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ cá¹táuh³ bíh¹ má²ca³chau³ Dió³² jnoh¹ tsá² ná¹láí³ jnoh¹ *tí³² tsá² quian³² jé¹ Dió³². Má²ná¹láí³ jnoh¹ tsá² má²tíonh² ñí¹ má²hiá¹ má²tsán¹³ bíh¹; hi³ má²ná¹láí³ jnoh¹ siáh³ la³jmí¹ lí³ cáun² cuú²nga¹ hi³ lí¹³ jé³ la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³, uá¹ hi³ tsá²mi³cuóun² uá¹ hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ní² siáh³. 10 La³jmí¹ jien³² tsú² tsá² cáun¹ bíh¹ jé³² tsú² jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ hain²¹ jnoh¹ tí³ con² Cristo, tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lín³ náh² tsá² jlánh¹ jniá³ jmí¹ honh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. Tsá² tiá² pin³ bíh¹ ná¹láí³ jnoh¹, tá¹la³ hnoh² né³ ná¹lín³ náh² tsá² pin³ lín³². Tiá² quiú² tiá² jéi²³ yáh³ jnoh¹ tsáú², tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²quien² lín³² bíh¹ hnoh² tsáú². 11 Ca³la³ tí³ ta³né³² má²ná¹má²tso¹ jnoh¹ tsí³ hi³ ñí¹cuon¹³, hi³ hí¹quiéin² tsí³ jnoh¹, hi³ sa³jun³ zia³² siáh³ ha¹ jnoh¹; hian² lín³² bíh¹ tsí³ tsáú² jmu² ñí¹con² jnoh¹. Jnoh¹ dá² ná¹láí³ tsá² lí¹ ñí³tú¹ ñí³lín¹³ bíh¹, tsá² tiú²uú²

hñú¹³ zia³², 12 huó²³ bíh¹ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹ quionh³ cuá² ta³ hmóu³². Ní¹juáh³ jmí¹ tú² hiáú³² tsáú² quiú¹³ jnoh¹, jnoh¹ tí³ ma³mieh¹³ bíh¹ tsá² la³ hí³. Jmoh²³ tsú² jnoh¹ hian² tsí³, tí³la³ jnoh¹ né³ tion²³ bíh¹ tsí³. 13 Hleh³² tsú² siáh³ hlah³ quiú¹³ jnoh¹, tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, hlí¹ lienh¹ tsú² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² bíh¹. Jmoh²³ tsú² jnoh¹ ca³la³ tí³ ta³né³² la³jmí¹ lí³ má¹qui³², la³jmí¹ lí³ táh² hi³ taun² jmíh¹ hia³² hi³ lí¹ ziú² lí¹ cuí²³ tsú².

14 Tiá² juo³ yáh³ jná¹³ hnoh² la³ ní² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hnó³² ná¹ hi³ lí³ hinh¹ náh², tí³la³ juanh³² jná¹³ la³ ní² hi³ hlí¹ lieh¹ bíh¹ jná¹³ hnoh², tsá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ jón³² ná¹, tsá² hno³ ná¹ lín³². 15 Quí¹ uá¹ cun³ jmí¹ zian² cun³ quian³ mei²¹ tí³² ñí¹con² hnoh², tsá² má²ta² náh² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo, tí³la³ ha³ tiá² juóun³² ñeh² náh² zian² yáh³; qui¹ jná¹³ bíh¹ ca³cué³ ná¹ jú¹ chú³² quióh²¹ Dió³², hi³ jáun² dá² jná¹³ bíh¹ lín³ ñeh² náh² ca³tí²¹ hi³ nio² ní² cáun² honh² náh² ñí¹con² Cristo Jesús. 16 Hi³ jáun² né³, hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ lí³ nóh³² hi³ má²ca³có³² jná¹³ jáun².

17 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²zein²¹ jná¹³ Timoteo ñí¹con² hnoh², jan² jón³² jná¹³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí², tsá² má²tí³² re² lín³² jé¹, tsá² hno³ ná¹ lín³². Hi³ bíh¹ lí¹³ cháú³² honh² hnoh² he³ lánh³ rón³² zian² jná¹³ ca³tí²¹ hi³ tanh³² ná¹ ta²¹ Cristo, la³ cun³ rón³² lí³ hi³ qui³ hie² jná¹³ tsáú² la³jí³² cuáh³² táun³ ñí¹ tí² ñí¹ ngí²³ ná¹.

18 Né³² né³, ma³ jan² hnoh² má²ná¹lín³ náh² tsá² tonh² lín³², qui¹ lí¹ ná¹lín²³ náh² hi³ tiú²uú² ñe¹ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh²; 19 tí³la³ jná¹³ hu²¹ tsin³² hi³ ñí¹jie¹ ná¹ tia³juí³² ní¹juáh³ hi³ hnió³ Tí³² Juo¹³ dí². Hi³ jáun² má¹jáun² ñí¹jie²¹ jná¹³ ha³ cónh³ tí³ hi³ tin² toh² hí³ jmu³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ tin² hléh³² yáh³. 20 Quí¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², jun³juáh¹³

jmáh³la³ ti³ tìn² hléh³² yáh³ tsú², tí³la³ hi³ hniáuh³² quian³² pí³ bíh¹ tsú² uá²jai³². 21 Jáun² né³ ħhe³ hi³ hnáuh² hnoh²? ħHí¹ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ má¹tsoh¹ náh² honh² ní¹ má¹ca²chó³² jná¹³, ho³ hnáuh² náh² hi³ ñí¹jie¹ jná¹³ cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tìn² uá¹, ca³la³ hi³ hnau³ lín³² ná¹?

5

Rá²tsi³² tsú² héih³² ca³tìn¹ jan² tsá² juón¹

1 Qui¹ má²ca³lí³ né¹ jnoh¹ hi³ jan² tsá² ja¹ hnoh² má²ca³jan³ tsá²mi³ diá¹hma³². Hi³ ní² bíh¹ cáun² tso³ hi³ jlánh¹ bí¹ hlah³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² tiá² Dió³² cuóun³² yáh³ tiá² jmu² la³ ní². 2 ħSa³ ná¹jmu³²í¹ máh³ hnoh² tonh²! ħJmí¹ má²hniáuh³² bíh¹ hi³ tianh¹³ náh² hi³ hlah³ nio² honh²! Jáun² hniáuh³² chin¹³ bíh¹ náh² tsá²ñuh² hi³ ja¹ quián¹³, tsá² ca³jmú³ hi³ hi³ hlah³ jáun². 3 Qui¹ uá¹jinh¹ tiá² zenh² jná¹³ hi³ dí¹tsáun² ná¹ ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ zenh² bíh¹ jná¹³ quionh³ jmí²chí³ quion²¹, má²ca³ra³tsi³² bíh¹ jná¹³ héih³² cha¹³ Tí³² Juo¹³ dí² ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hi³ tso³, la³juah²¹ dúh¹ hi³ zenh² dí¹tsáun² bíh¹ jná¹³. 4 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zenh² quiúnh¹ hnoh² cun³quionh³ jmí²chí³ quion²¹. Hi³ jáun² má¹jáun², cun³quionh³ pí³ hi³ ho² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² 5 hniáuh³² jienh²¹ náh² tsá² hí³ jo³cuo² *Satanás, hi³ jáun² cuí¹ cha³hín³ ngú³ quioh²¹ tsú², jáun² ní¹ má¹jaunh³² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² né³, liáu³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú².

6 Jáun² né³, tiá² lin¹ zia³² yáh³ he³ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh² tonh². ħTiá¹ má²ca³niéih² náh² já¹³ hi³ qui³ juáh²³ jáun² tsáú² la³ lá² dúh¹? “Cú¹pih²¹ tie³ bíh¹ jmu² hi³ lí²³ jueh³² cán¹”. 7 Jáun² né³, tí³ cheih³² hueh³ náh² cán¹ má²jan² tie³ jáun², hi³ jmu²

jáun² hlah³, hi³ jáun² lín¹³ náh² la³jmí¹ lí³ cán¹ hngó³² hi³ tiá² tie³ jan², hi³ jmu² tsú² jáun² *hí³ cuú²miih²¹ hi³ cúh² tsú² *Jmí¹hien¹, la³ cun³ qui³ má²lín³ náh². Qui¹ Jmí¹hien¹ quiú¹³ dí² má²lí³ bíh¹ hua³jan²¹; qui¹ Cristo, Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ñí¹con² Dió³² má²ca³cuen³ hnga² hi³ jún³ ta³ ñí¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³ta¹ dí², 8 Hi³ jáun² né³, cuí¹ jmú¹³ dí² Jmí¹hien¹ quiú¹³ cun³quionh³ hi³ zian² dí² hi³ jin² dí² jí³ hi³ hu²¹ re² tsí³ dí² ní² siáh³, hi³ lí³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹cúh²³ dí² hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan². Tí³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ la³jmí¹ lá³ dí² jáun² jmí¹tin², hi³ tí² lá³ dí² jáun² tsá² hláih¹ tsá² hon², hi³ lí³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² cúh² hí¹miih²¹ jan² tie³.

9 Quionh³ ñí¹ sí² cáun² hi³ ca³zéin³² ná¹ ñí¹con² náh² jáun², ca³juo³ ná¹ hnoh² hi³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² juón¹. 10 Jun³juáh¹³ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ juah²¹ hi³ hú¹tá¹ hi³ quin¹³ náh² tí³ có³² cu³tí³ yáh³ ñí¹con² la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá², tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³², tsá² hniá¹ hi³ hlá² hi³ ní², tsá² háin², tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹; qui¹ hú¹tá¹ cu³tí³ jmí¹ hniáuh²¹ huen¹³ bíh¹ náh² ñí¹ hué²¹ lá² sá¹jmí¹ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ tiú²uú² hniáuh³² juonh²¹ náh² hí¹ cú¹pih²¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³. 11 Tí³la³ la³ cun³ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ juah²¹, hi³ tiá² hniáuh³² juonh²¹ náh² re² quiúnh¹ hí¹ jan² tsá² lí¹ juáh³ hi³ lín³ tsá² reh² bíh¹, hi³ tá¹la³ jáun² né³ lín³ tsú² jan² tsá² juón¹ bíh¹, ho³lá²dá² tsá² lí¹ hen² tsí³ hi³ hlá² hi³ ní², ho³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, ho³ hi³ tìn² siáh³ já¹³, ho³ tsá² hen², ho³ hi³ háin² ní² siáh³. Ca³la³ hí¹juáh³ tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² má³² cu³lí²¹ quiúnh¹ tsá² la³ hí³. 12 Qui¹ tiá² ca³tìn¹ yáh³ jná¹³ hi³ rá¹tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², Tí³la³ cun³ ca³tìn¹ bíh¹ hnoh² má¹ná¹ hi³ rá¹tsih³² náh²

héih³² ñí¹con² tsá² cuáh³². 13 Qui¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ tí³ cheih³² Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, chin³² náh² tsá² ren² tso³ ní² ja¹ quián¹³.

6

Tsá² reh², tsá² ná¹hniei²¹

1 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² ma³ jan² hnoh² ná¹hniei²¹ náh² quiúnh¹ náh² tsá² má²renh² náh², ¿lánh³ bí¹ rón³² he² máh¹ náh² hí³ cuá¹míh¹ ta²¹ ñí¹con² tsá²tan²¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³², cha³ jmí¹ míh¹³ náh² ñí¹con² tsá² joh¹ Dió³²? 2 ¿Hí¹ tiá² má²ñíh¹ náh² hí³ tsá² joh¹ Dió³² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³? Hi³ jáun² ní¹juáh³ hnoh² la³ rá¹tsih³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² hngá¹máh³, hí³ jáun² né³, ¿hí¹ tiá² la³ quinh¹ uá¹ hnoh² jmái¹ hí³ rá¹tsih³² héih³² ca³tí²¹ hí³ pih²¹ la³ ní²? 3 ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hí³ hí¹ ca³la³ tí³ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ rá¹tsi³² dí² héih³² má¹jáun²? Hi³ ní¹juáh³ tu³ bí¹ hí³ jáun² yáh³ ca³ta¹ dí² jmú¹³, ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² ca³ta¹ dí² má¹ré¹³ uu³mí²tsi³² hí³ zia³² tá¹la³ ziaún² dí² ñí¹ hué²¹ lá²! 4 Jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² la³ ná¹hniei²¹ náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² chah³² náh² honh² hí³ cuá¹míh¹ ta²¹ ñí¹con² tsá² tiá² hí³ lín³ hí¹ cáun² hí³ ca³tin¹ cuáh³²? 5 Hi³ ní² ján¹ tson² juah³² jná¹³ hí³ jáun² lí³ hinh¹ náh². ¿Hí¹ hí¹ jan² máh³ tiá² hin² zian² ja¹ quián¹³ hnoh² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hí³ jmí¹ lí¹³ cah¹³ jmái¹ hí³ ma³re² uu³mí²tsi³² hí³ zia³² ja¹ quioh²¹ tsá² rainh²¹? 6 Hi³ jáun² isa³ tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ hnoh² cua³cháh¹ tsáu¹³ renh² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³²!

7 Cun³quionh³ hí³ ná¹tú² ná¹hnái²³ náh² ní² tsá²ján² tsá²ján² ñí¹con² tsá²tan²¹, má²já²hín³ bí¹ náh² hí³ jmí¹ lí¹³ zian² náh² la³ cun³ zian² tsá² lín³ jon² Dió³². Qui¹ ¿he³ láih³² tiá² tí³ tion²³ náh² honh² ca³tí²¹ hí³ hlah³? ¿He³ láih³² tiá² tí³ cáun² lí¹ hen²³ náh² hí³ han³ tsú² hí³ quián¹³? 8 Tí³la³

hnoh² dá² tí³ mí²;jéin³² bíh¹ ná¹jmuh³², hí³ ná¹jmú² ná¹cuóh²³ náh² hí³ hlah³, jí³ hí¹ ca³la³ tí³ hí³ quioh²¹ tsá² má² renh² yáh³ náh² ná¹hainh³².

9 ¿Há¹ tiá² má²ñíh¹ hnoh² hí³ tiá² héinh¹³ yáh³ tsá² jmu² hí³ hlah³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³²? Ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³can² hnoh², qui¹ tiá² hñu³mí³cuú² héinh¹³ yáh³ tsá² juón¹, sa³jun³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, sa³jun³ tsá² liéinh³² ñí²cuo² tsáu², sa³jun³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² má²tún² hmóu³² tsá³mí³ ho³ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh². 10 Sa³jun³ tsá² hain² yáh³ héinh¹³, sa³jun³ tsá² lí¹ hen² tsí³ hí³ hlá² hí³ ní², ho³ tsá² hen², tsá² lí¹ tin² jái¹³, hí³ sa³jun³ tsá² han² cun³quionh³ jú¹ tí¹jái² yáh³ héinh¹³ ñí¹ cuá¹quien² Dió³². 11 La³ ní² bíh¹ jmí¹ lín³ ma³ jan² hnoh²; tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²ca³lí³ jin² bíh¹ náh², hí³ jáun² má²tionh² náh² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³², jí³ hí³ má²ca³lí³ chun¹ náh² siáh³ ta³ ñí¹ Dió³² cun³quionh³ tá¹³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², jí³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² Juo¹³ dí² ní² siáh³.

Hniáuh³² hí³ ná¹chan¹ tsú² tá¹ jan²

12 Jáun² né³, zian² tsá² juáh³ la³ lá²: “Zia³² bíh¹ jái¹³ hí³ jmu¹ jná¹³ lí³ua³ cáun² hí³ ja³² tsin³² jná¹³ jmu¹”. Tson² bíh¹ cu³tí³ jái¹³ ní², tí³la³ jun³juáh¹³ la³jí³² yáh³ hí³ jáun² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹. Ján³, cáun² lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hí³ hnió³, tí³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ cué³² tsú² jái¹³ ñí¹con² hnga² hí³ jmu³ hí³ jáun², qui¹ jáun² tiá² lí¹³ zian² tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² la³jí³² hí³ ja³² jáun² tsí³ tsú². 13 Hi³ zian² tsá² siánh³ juáh³ siáh³ la³ lá²: “Má³² dá² tsa³hí³² héin¹ bíh¹ tsú², qui¹ qui³ cónh³ héin¹ tsú² lí³ cáun² ñí¹ quioh²¹ má³² bíh¹”. Tson² bíh¹ jái¹³ ní², tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hí³ Dió³² hin³ tá¹ tun³ ñí¹ hí³ ní². Tí³la³ tiá² tson² yáh³ hí³ tá¹³ ngú³ quioh²¹ tsú² lí³ jmáh³la³ hí³ lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹; qui¹ hí³ má¹con²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² ziaún² dí² dí¹ngú³, hí³ Tí³² Juo¹³ dí² né³ ma³cón³²

siáh³ ngu³ quiú¹³ dí². 14 Hi³ jáun² né³, la³ jmí¹ ca³ jmú³ Dió³² hi³ ca³ jenh¹³ Ti³² Juo¹³ dí², la³ jáun² bíh¹ jmu³ tsú² siáh³ hi³ jenh¹³ dí² uá² jai³² cun³ quionh³ pí³ quioh²¹.

15 ¿Tiá¹ má² ñíh¹ hnoh² dúh¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ná¹ lín³ náh² zeh²¹ cuo² zeh²¹ ta³ Cristo? Jáun² né³, ¿hí¹ lí¹³ cán¹³ jná¹³ hi³ jáun² quioh²¹ Cristo hi³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ jan² tsá² mi³ hláih¹? ¿Tiá² jáun² yáh³? 16 ¿Há¹ tiá² má² ñíh¹ hnoh² hi³ ní¹ juáh³ jan² tsá² ñuh² ca³ tiánh³ quionh³ jan² tsá² mi³ hláih¹ la³ hí³, jáun² tá¹ gon³ bíh¹ tsú² má² lín³ la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsáu²? Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹ juáh³ la³ lá²: “Tá¹ gon³ tsú² lín¹³ la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsáu²”. 17 Ti³ la³ jan² tsá² má² ca³ cunh³ quionh³ Ti³² Juo¹³ dí² né³, tán¹ gon³ bíh¹ tsú² má² lín¹³ la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² ca³ ti²¹ jmí² chí³.

18 Hi³ jáun² né³, ti³ có³² tianh³ náh² ca³ ti²¹ hi³ jmu² tsú² jáun² juón¹. Quí¹ lí³ ua³ cáun² tso³ siáh³ hi³ jmu² tsáu², jun³ juáh¹³ má² hlih²³ tsú² ngu³ quioh²¹ hnga² yáh³; ti³ la³ ní¹ juáh³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² quionh³ jan² tsá² juón¹ má¹ ná¹, hú¹ tá¹ cu³ ti³ má² hlih²³ ngu³ quioh²¹ hnga² bíh¹ tsú² jaun³². 19 Quí¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ hnoh² má² ná¹ lín³ náh² hñú³ híen¹ quioh²¹ Jmí² chí³ Chun¹ hi³ má² ca³ cuen³ Dió³² ní¹ con² náh², hi³ jáun² Jmí² chí³ Chun¹ hí³ má² cuá³ hñú³ honh² náh². Ha³ tiú² uú² quián¹³ yáh³ hnoh² hmóu³² cuá² tanh¹, 20 quí¹ tsá² má² ná¹ hlánh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ca³ lau³ Dió³². Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² má¹ quien¹³ náh² Dió³² cun³ quionh³ cuá² tanh¹, [j³ cun³ quionh³ jmí² chí³ quián¹³ náh² ní² siáh³, quí¹ tá¹ tun³ ñí¹ bíh¹ hi³ ní² má² ca³ tin¹ Dió³²].

7

Hlí² liéinh³² tsú² tsá² hnió³ jéinh³² cuo²

1 Jáun² né³, né³² má² nga¹ jná¹³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³ ngah³ hnoh² jáun² cun³ quionh³ sí². Ti³ chu²¹ bíh¹ ní¹ juáh³ hi³ tiá² jéinh³² tsá² ñuh² cuo²; 2 ti³ la³ cun³ ñí¹ hi³ lí¹³ já³² tsí³ tsú² hi³ lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹ bíh¹, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² ñuh² hniáuh³² zian² ñí² cuo², hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² siáh³ tsá² mi³ hniáuh³² zian² siáh³ ñí² cuo². 3 Hi³ jáun² tsá² mi³ tsá² ñuh² bíh¹ ca³ tin¹ ma³ hiún² tsí³ tsá² ján² tsá² ján² la³ cun³ hi³ qui³ ca³ tin¹ tsá² má² ca³ jenh² cuo². 4 Quí¹ jun³ juáh¹³ quioh²¹ hnga² yáh³ tsá² mi³ cuá² ta³, quí¹ ca³ tin¹ j³ tsá² ñuh² ñí² cuo² bíh¹ tsú² jaun³². Ja³ bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ uá² jai³² tsá² ñuh², jun³ juáh¹³ quioh²¹ hnga² yáh³ tsú² cuá² ta³, quí¹ hi³ ca³ tin¹ j³ tsá² mi³ ñí² cuo² bíh¹ tsú² jaun³² siáh³. 5 Ha³ lí² ma³ zian¹³ náh² ñí¹ con² tsá² ján² tsá² ján² ní¹ juáh³ ta³ tiá² má² lí² jmuh³ náh² jái¹³ cá² re² hi³ tianh¹³ náh² ma³ quin³² tun³ hni³² jmá¹ tá¹ la³ tianh¹³ náh² ná¹ chan¹ hi³ lienh¹ náh² Dió³². Má¹ lí³² jáun² né³ tianh³ náh² siáh³ cu³ tsa³²; quí¹ ní¹ juáh³ ní² lí¹ tiá² ca³ quinh¹ náh² jmá¹ hi³ tion¹³ náh² honh², hi³ jáun² *Satanás jmu³ hi³ tánh³² náh² tso³.

6 Cun³ ti³ lí¹ cué²³ jái¹³ bíh¹ jná¹³, jun³ juáh¹³ hi³ jmu² jná¹³ héih³² yáh³. 7 Quí¹ jná¹³ ti³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ hiún² tsin³² sá¹ jmí¹ hi³ la³ jín³² tsáu² ma³ zian² la³ jmí¹ lín³ jná¹³ dúh¹; ti³ la³ Dió³² bíh¹ má² ca³ cuéh³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ma³ cá² ñí¹ pí³ quioh²¹, uá¹ hi³ ní² uá¹ hi³ cáun².

8 Jáun² tsá² tiá² cuo² má² jenh², j³ tsá² mi³ hnái³ ní² juo³ jná¹³ jái¹³ lá²: Hi³ ti³ jlánh¹ bíh¹ chú³² ní¹ juáh³ hi³ tiá² jéinh³² tsú² cuo², la³ jmí¹ ngí²³ lá² jná¹³. 9 Ti³ la³ ní¹ juáh³ tiá² tloh²¹ yáh³ tsú² hi³ tion³ tsí³, cuí¹ jéinh²¹ tsú² cú² jueh³² cuo², quí¹ ti³ re² bíh¹ hi³ jéinh³² tsú² cuo² cha³ jmí¹ zian² tsú² hi³ dí¹ quiaunh²¹ tsí³ jan² ñí² cuo².

10 Ti³ la³ ñí¹ con² tsá² má² ca³ jenh²

cuo² né³, jmu² jná¹³ héih³² hi³ tsá²mi³ tiá² hniáuh³² tun³ tsá²ñuh² ñí²cuo². Jun³juáh¹³ quion²¹ jná¹³ yáh³ héih³² lá², qui¹ hi³ quioh²¹ Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí². 11 Ti³la³ ní¹juáh³ ní² lí¹ ca³tun³ tsá²mi³ tsá²ñuh² ñí²cuo², jáun² tsá²mi³ hi³ tiú²uú² hniáuh³² yáh³ jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá² siánh³, ho³lá²dá² cón³² bíh¹ tsú² cú²juéh³² tsá²ñuh² ñí²cuo². Ja³bí¹ la³ jáun² tsá²ñuh² siáh³, tiá² hniáuh³² yáh³ tun³ tsú² tsá²mi³ ñí²cuo².

12 Tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³ juo³ jná¹³ cáun² hi³ len³ ná¹ huen², jun³juáh¹³ uú² lí³ héih³² quioh²¹ Ti³² Juo¹³ yáh³ dí²: Hi³ ní¹juáh³ jan² tsá² reh² dí² zian² tsá²mi³ ñí²cuo², jan² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³², hi³ jáun² tsá²mi³ hi³ né³, cáun² hiún² bíh¹ tsí³ hi³ tionh² la³ má²tionh² jáun² quionh³ tsá² reh² hí³, hi³ jáun² tiá² ca³tin¹ yáh³ tsú² hi³ tun³ tsá²mi³ hí³. 13 Hi³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mi³ reh² dí² hi³ tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² tsá²ñuh² ñí²cuo², ti³la³ tsá²ñuh² hi³ né³, cáun² hiún² bíh¹ tsí³ hi³ tionh² quionh³ tsá²mi³ reh² dí² hí³, jáun² tiá² lí¹³ yáh³ tun³ tsá²mi³ hi³ tsá²ñuh². 14 Hi³ jáun² tsá²ñuh² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² má²cuá¹chan¹ bíh¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ hiún² tsí³ hi³ tionh² la³ má²tionh² jáun² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², tsá² má²tanh² hi³ ta²¹ Dió³²; ja³bí¹ tsá²mi³ tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³² siáh³ má²cuá¹chan¹ bíh¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ hiún² tsí³ cuá³ la³ má²cuá³ jáun² quionh³ tsá²ñuh² ñí²cuo², tsá² má²tanh² hi³ ta²¹ Dió³². Sá¹jmí¹ tiá² tson² la³ ní² dúh¹, jáun² jónh³² náh² jmí¹ má²lín³ la³jmí¹ lín³ jón²zih¹ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² bíh¹; ti³la³ la³ lí³ ní² má¹na²¹ ná¹chan¹ bíh¹ jónh³² náh² ñí¹con² Dió³². 15 Ti³la³ ní¹juáh³ tsá²ñuh² ho³ tsá²mi³ tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo², jáun² cáun² cui¹ tsáun¹³ yáh³ tsú². Qui¹ jun³juáh¹³ hniáuh³² ma³zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ ñí²cuo² ca³la³ hi³ chí¹tson³ yáh³ ní¹juáh³ tiá² la³

hnió³ yáh³ tsá² tiá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³², uá¹ hi³ tsá²mi³ uá¹ hi³ tsá²ñuh², qui¹ Dió³² dá² ca³te³ hi³ ma³zian² tsú² re² tin² bíh¹. 16 Qui¹ lánh³ yáh³ rón³² ñíh¹ hnú² tsá²mi³, hi³ ní¹juáh³ lí¹³ lion¹ nú² tsá²ñuh² ñí²cuoh²? Hi³ hnú² né³ tsá²ñuh², lánh³ yáh³ rón³² ñíh¹ hnú² hi³ ní¹juáh³ lí¹³ lion¹ nú² tsá²mi³ ñí²cuoh²?

17 Hi³ jáun² dá² cui¹ lí³ lánh³ lí³ bíh¹, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáun² hniáuh³² ma³zian² la³ cun³ lí³ pi³ hi³ má²ca³cué³ Ti³² Juo¹³ dí², rón³² la³ cun³ qui³ lín³ tsú² jmí¹ ca³te³ jáun² Dió³². La³ ní² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmu² jná¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³² cuáh³². 18 Jáun² ní¹juáh³ Dió³² ca³teh³ jan² tsá² *má²tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian², cui¹ lín³ tsú² la³ má²lín³ jáun²; hi³ ní¹juáh³ ca³teh³ Dió³² jan² tsá² tiá² má²já²tú¹ quioh²¹ né³, tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun² quioh²¹ hnga². 19 Tiá² hi³ jmu² hí¹ cáun² yáh³ ní¹juáh³ hi³ quian³² ho³ tiá² quian³² tsú² li²¹ jáun²; la³ cun³ hi³ jlánh¹ quien² hi³ ma³ti³² tsú² héih³² quioh²¹ Dió³² bíh¹. 20 Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsáun² hniáuh³² zian² la³ cun³ qui³ zian² jmí¹ ca³te³ Dió³². 21 Ní¹juáh³ hi³ jmí¹ má²lín³ nú² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáun² jmí¹ ca³te³ Dió³², ha³ lí² jmú² hi³² honh² hi³ jáun²; jí³²la³ ní¹juáh³ hi³ zia³² jái¹³ hi³ lí³ lí¹³ láun³ nú² jú¹ re² bíh¹, jáun² ti³ re² jmu³ la³ jáun². 22 Qui¹ tsá² má²lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ jmí¹ ca³te³ Dió³² hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Ti³² Juo¹³ dí², ta³né³² má²lín³ tsú² tsá² má²ca³liáun³ bíh¹, hi³ jáun² má²jmu³ tsú² tá¹³ Ti³² Juo¹³ dí². La³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ ñí¹con² tsá² jmí¹ zian² hi³ ca³tin¹ hnga² jmí¹ ca³li³tén¹, hi³ ta³né³² né³ má²lín³ tsú² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Cristo bíh¹. 23 Dió³² má²ca³lau³ hnoh² cun³quionh³ cáun² hmah²¹ hmuh²¹ lín²¹; ha³ lí²uú² lí¹ hen³ náh² hi³ tsá²mi³cuóun² jmu³ hi³ lín¹³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹.

24 Hi³ jáun² né³ reh², ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² hniáuh³² tionh² náh² ñí¹ ta³ ñí¹ Dió³² la³ cun³ rón³² lín³ náh² jmí¹ ca³te³ tsú².

25 Hi³ ngaih³² hnoh² jáun² hi³ ca³tin¹ tsá² tiá² má²ca³jenh² cuo² né³, tiá² zia³² yáh³ cáun² héih³² quioh²¹ Ti³² Juo¹³ dí² hi³ hú¹tá¹ ca³tin¹ tsá² la³ hí³. Ti³la³, cué¹³ jná¹³ jái¹³ quion²¹ la³ cun³ hi³ len³ ná¹ huen², hi³ jáun² hnoh² né³ lí¹³ cháh¹³ cáun² honh² ca³ti²¹ jái¹³ lá², qui¹ jná¹³ dá² lín³ ná¹ jan² tsá² lí¹³ háih¹³ náh² honh² ñí¹con² cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³ hnga² Ti³² Juo¹³ dí². 26 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ huáh² tsí³ jmáí¹ hi³ ziaún² dí² lá² ta³né³², jáun² jná¹³ len³ hi³ ti³ re² bíh¹ zian² tsú² la³ cun³ qui³ má²zian² ta³né³². 27 Ní¹juáh³ hi³ má²jenh² cuonh² hnú², tiá² hniáuh³² yáh³ tsáun³ náh²; hi³ ní¹juáh³ tiá² hin² má²nio³ nú² jái¹³ quiúnh¹ né³, ha³ lí² hnah³ tsá²mi³. 28 Ti³la³ ní¹juáh³ hi³ ca³jenh² cuonh² nú² né³, jun³juáh¹³ jmuh³² tso³ yáh³ hnú² la³ jáun²; hi³ ní¹juáh³ jan² tsá¹máí¹³ ca³jéinh³² cuo², jun³juáh¹³ jmu² tso³ yáh³ tsú² siáh³ la³ jáun². Ti³la³ tsá² jéinh³² hi³ cuo² má¹ná¹, lí³ zian² uu³mi²tsi³² bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² jná¹³ né³ jmí¹ hnó²¹ hi³ tiá² lí³ zia³² uu³mi²tsi³² jáun² quioh²¹ tsú².

29 Reh², sá¹ní² niéí² hnoh² jái¹³ lá² quion²¹ jná¹³: Cú¹pih²¹ jmáí¹ bíh¹ jéi³²í¹ zia³² quiú¹³ dí². Hi³ jáun² né³² ti³ chí¹ján³, tsá²ñuh² tsá² má²ca³jenh² cuo² hniáuh³² ma³zian² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² ñí²cuo² zian², 30 tsá² ná¹ho² ná¹jngih² hniáuh³² jmu³ la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² hlah³ nio² bíh¹ tsí³, hi³ ní¹juáh³ tsá² ná¹hiún² tsí³ né³, hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² hiún² bíh¹ tsí³, hi³ tsá² zia³² hi³ la³² né³, hniáuh³² ma³zian² tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² quioh²¹ bíh¹ tsú² hi³ lí²liá³² jáun². 31 Hi³ ní¹juáh³ tsá² jmúh³² ta²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹

lí³ hi³ tiá² lin¹ ta²¹ lí²jmúh³² bíh¹ tsú²; qui¹ hngá¹máh³ hi³ néh³² dí² lá² há¹ ngá¹³ bíh¹.

32 Qui¹ jná¹³ hnó³² hi³ tiá² hi³ zia³² hi³ lí¹³ lí³ hí³² honh² náh². Ní¹juáh³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ tiá² cuo² má²jenh², tsá² la³ hí³ hen² tsí³ jmáh³la³ ñí¹con² Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí², jí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³hiún² tsú² tsí³ Ti³² Juo¹³ dí²; 33 ti³la³ ní¹juáh³ má²ca³jenh² cuo² tsú² né³, ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ má²hi³² tsí³ tsú², jí³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³hiún² tsú² tsí³ tsá²mi³ ñí²cuo² ní² siáh³, 34 hi³ jáun² tá¹ tun³ jo²¹ bíh¹ ñí¹ má²hi³² tsí³ tsú² lí¹³. Ja³bí¹ zia³² siáh³ hi³ za² ñí¹con² tsá²mi³ tsá² má²jenh² cuo² quionh³ tsá²mi³ tiá² cuo² má²jenh². Qui¹ tsá² tiá² cuo² má²jenh² hen² tsí³ jmáh³la³ ñí¹con² Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí², hi³ hnió³ tsú² hi³ lí¹³ cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³² tá¹ jan², la³ má²quionh³ siáh³ jmí²chí³ quioh²¹ tsú²; ti³la³ tsá²mi³ má²jenh² cuo² né³ hi³² tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jí³ he³ lánh³ ma³hiún² siáh³ tsí³ tsá²ñuh² ñí²cuo² ní² siáh³.

35 Juanh³² jná¹³ jái¹³ ní² ca³ti²¹ hi³ chú³² quián¹³ hmóu³² bíh¹ náh², jun³juáh¹³ hi³ qui² jna²³ jná¹³ juí³² quián¹³ yáh³ hnoh². Qui¹ jná¹³ hnó³² hi³ hnoh² tianh¹³ náh² re² la³ cun³ ca³ti²¹ bíh¹, hi³ má¹con²¹ náh² Ti³² Juo¹³ dí² hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ chí¹cuú² chí¹jnáí²³.

36 Hi³ jáun² né³, hi³ ca³tin¹ tsá² má²lieih²¹, tsá² zian² tsá¹máí¹³ jon², ní¹juáh³ tsá² hí³ lín²³ hi³ ti³ re² jéinh³² cuo² tsá²mi³ jon², qui¹hliá² má²tsá²lí³hún¹ bíh¹ tsí³ jon² tsú², hi³ má²ca³lín¹³ tsú² siáh³ hi³ hí³ ní² bíh¹ ti³ quien², jáun² cuí¹ jmu¹ tsú² la³ cun³ hi³ lín²³ tsú² chu²¹; lí¹³ bíh¹ jéinh³² tsú² cuo² jon², qui¹ jun³juáh¹³ tso³ yáh³ jaun³². 37 Ti³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ hi³ jéinh³² tsú² cuo² tsá¹máí¹³ jon², hi³ tiá³ bíh¹ nio² tsí³ tsú² la³ cun³ hi³ lín²³, hi³ tiá² jéinh³² cuo² jon², re² bí¹ siáh³ jmu²

tsá² la³ hí³. 38 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² tsá²mi³ jon², re² bíh¹ jmu² tsú²; hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jéinh³² cuo² jon² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² jmu² tsá² la³ hí³.

39 Hi³ ca³tin¹ tsá²mi³ tsá² má²jenh² cuo² né³, lei²¹ jmu² héih³² hi³ ca³tin¹ tsú² tiánh³ la³ má²tionh² jáun² quionh³ ñí²cuo² tá¹la³ zian² tsá²ñuh²; tí³la³ ní¹ má¹jun² tsá²ñuh² né³, má²lí¹³ bíh¹ jéinh³² siáh³ tsá²mi³ hí³ cuo² quionh³ lí³ua³ jan² tsá² hnio³, tí³la³ hniáh³² jan² tsá²ñuh² tsá² má²tanh² ta²¹ Dió³² bíh¹ má¹na²¹. 40 Tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ chú³² quioh²¹ tsá²mi³ hí³ lí¹³ ní¹juáh³ hi³ tiú²uú² ca³jéinh³² cuo². Hi³ ní² bíh¹ cáun² hi³ len³ jná¹³ huen², hi³ jná¹³ né³ len³ hi³ hléh²³ ná¹ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³².

8

Má³² hi³ cha³² tsú² ná¹ chan¹ quioh²¹ dió³² tsá² lán¹

1 Né³² né³, cuí¹ má¹ré¹³ jná¹³ jái¹³ hi³ ngaih³² hnoh² jáun² ca³ti²¹ ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹. Cun³ né¹ bíh¹ dí² hi³ la³ jái³² dí² zia³² hi³ há² ngí²³ dí², tí³la³ háinh¹³ jmú¹³ dí² tonh² ca³ti²¹ hi³ má²há² má²ngí²³ dí² jáun². Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ ná¹hnáu³ dí² má¹ná¹, hi³ ní² bíh¹ jmu² hi³ má²tsá²lí³hún¹ tsí³ dí² ñí¹con² Dió³². 2 Jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ ca³hia³ ca³táunh³ lín³², cun³quionh³ la³ jáun² lí²lin¹ hi³ tiá² hi³ ñí³² hí¹ cáun² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ jmí¹ ca³ti²¹ ñí³². 3 Tí³la³ ní¹juáh³ jan² tsá² hnio³ Dió³² né³, má²cuóun³² bíh¹ Dió³² tsá² hí³.

4 Hi³ jáun² né³, ca³ti²¹ hi³ cúh² tsú² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ má²lí²jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹, qui³ cónh³ má²né¹ bíh¹ dí² hi³ dió³² tsá² lán¹ hi³, hí¹ jan² yáh³ tiá² lí³ nóh³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun², qui¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Dió³² zian². 5 Qui¹ uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ lín³² hi³ téh²³ tsú² dió³² hñu³mi³cuú² jí³ ñí¹ hue²¹ lá² ní² siáh³, hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ zia³² bíh¹ hliáun³

lín³² hi³ lí¹ téh²³ tsáu² dió³² jí³ juo¹³ tsú² ní² siáh³, 6 tí³la³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ má¹ná¹, jan² tán¹ bíh¹ Dió³² Jméi² dí² zian². Jméi² dí² hí³ bíh¹ Tsá² ca³jmú³ ca³la³ jí³² hi³ zia³², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ziaun² hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹. Jan² tán¹ bíh¹ Juo¹³ dí² zian², Jesús Tsá² lín³ hí³ Cristo yáh³. Hi³ cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³lí³ zia³² ca³la³ jí³² hi³ zia³², hi³ la³ jí³ jnoh¹ siáh³ uá²jai³².

7 Tí³la³ tiá² la³jín³² tsáu² má²ca³ngí¹³ yáh³ hi³ ní². Qui¹ zian² tsá² jlánh¹ jmí¹ má²tan² hi³ má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, hi³ tsá² hí³ né³ cáun² lín²³ la³ má²lín²³ jáun² bíh¹ hi³ hú¹tá¹ má²ca³lí³quioh²¹ dió³² tsá² lán¹ bíh¹ ngú³ hi³ cuá¹cúh² tsú² jáun². Hi³ cun³ñí¹ hi³ tiá² má²nio² tiá³ tsí³ tsú² né³, jáun² bíh¹ cáun² lí¹ cha³² tso³ jmí¹ tsí³ tsú² hi³ lín²³ hi³ má²ca³hliánh² cun³ñí¹ hi³ má²lí²cuh³ ngú³ hi³ má²ta³no¹ ñí¹con² dió³² tsá² lán¹ hí³. 8 Tí³la³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ má³² hi³ cúh²³ yáh³ dí² lí¹³ tá¹zanh¹ dí² re² ta³ ñí¹ Dió³² má¹ná¹. Qui¹ sa³jun³ lí³ hláih¹ yáh³ dí² ní¹juáh³ hi³ tiá² cúh¹³, hi³ sa³jun³ lí³ chun¹ yáh³ dí² ní¹juáh³ hi³ lí²cúh¹³. 9 Tí³la³ hua³hín¹³ náh² jmu³, qui¹ ní² lí¹ ca³jmuh³ náh² hi³ tánh³² tso³ jan² tsá² tiá² má²pin³ tsí³ cun³quionh³ hi³ cúh¹³ náh² lí³ua³ cáun² hi³ tí³² honh² náh² hmóu³². 10 Cuí¹ jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ hnú² tsá² má²ñíh¹ hi³ ní², la³ ca³ñíh³ hi³ jmúh¹³ má³² cáun² ñí¹ ca³tin¹ dió³² tsá² lán¹, hi³ ní¹juáh³ tá¹la³ jáun² né³ la³ ca³jie³² jan² tsá² reh² tsá² tiá² má²pin³ tsí³ hi³ ñíh³ hnú² ñí¹ jáun², jáun² ja³bí¹ tsá² reh² hí³ lí¹³ já³² tsí³ hi³ cuh³ má³² má²lí³cué³² tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹. 11 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ ñíh¹ jáun² bíh¹ hnú² má²jmuh³² nú² hi³ tsa³hín³ renh² nú² tsá² tiá² má²pin³ tsí³, tsá² ca³jun³ hí³ Cristo hi³ ca³tin¹ uá²jai³². 12 Jáun² la³ ní² bíh¹ má²jmuh³² hnoh² tso³ ñí¹con² hnga² Cristo, cun³quionh³ hi³ jmuh³² náh² tso³ ñí¹con² renh²

ní¹ má¹ca³hliah²¹ náh² tsí³ tsá² tiá² má²pin³ tsí³. 13 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ jná¹³ la³ jmu² hi³ tanh³² renh² ná¹ tso³ cun³quionh³ má³² hi³ cuh³² ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ hí¹ cónh³ tiú²uú² cuh²¹ jná¹³ ngu³ la³ jáun², quí¹ ní² lí¹ ca³jmú³² jná¹³ hi³ tánh³² renh² ná¹ tso³.

9

La³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

1 Né³² né³, ¿tiá¹ la³ zian² jná¹³ hi³ ca³tin¹ huen² dúh¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ lín³ jná¹³ jan² *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² dúh¹? Quí¹ jná¹³ má²ca³jien¹ ná¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ cun³quionh³ hnoh² bíh¹ má²lin¹ ta²¹ quion²¹ jná¹³ hi³ má²ca³jmú³² ná¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí². 2 Uá¹jinh¹ zian² tsá² tiá² hnió³ tónh³² ta²¹ hi³ jná¹³ lín³ ná¹ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², tí³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, lín³ bíh¹ jná¹³; quí¹ cun³quionh³ hi³ lín³ hnoh² ní² tsá² tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² má²lí²lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ lín³ jná¹³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³².

3 La³ lá² bíh¹ nga² jná¹³ ñí¹con² tsá² la³ hí³ ní¹juáh³ jmí¹ ziu² jmí¹ hie² tsú²: 4 ¿Tiá¹ la³ zia³² jái¹³ hi³ cú¹ hnáih¹³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ lí¹ cue³² jáun² tsáú² dúh¹? 5 Ja³bí¹ la³ jáun² zia³² siáh³ jái¹³ hi³ jenh¹ jná¹³ uón³² quiúnh¹ ná¹ jan² tsá²mi³ tsá² reh² dí², hi³ ngí¹³ ná¹ quiúnh¹ la³jmí¹ jmu² tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² ñí¹ hná¹ ní², jí³ tsá¹ rainh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ Pé¹ ní² siáh³. 6 ¿Hí¹ lín²³ tsú² hi³ jmáh³la³ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Bernabé uá¹ lí³hniauh²³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ hi³ jáun² lí¹³ jniau¹³ jnoh¹ hi³ cúh¹³ tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³²? 7 ¿Hin² dá² tsánh² tsá² lín³ hliáu³, hi³ má²hmah¹ hnga² la³jí³² hi³ lí³ hniauh³² quioh²¹? ¿Hin² tsánh² zia³² hi³ jnauh²¹, hi³ tiá² cúh² má¹lí³² jáun²? ¿Hin² dá² tsánh² jmu² hua³hí¹³ *já¹ziáh² hi³ tiá² hính²³ yáh³ jmí² tiuh²¹ hi³ huéh²³ má¹lí³²

jáun²? 8 Su³uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hi³ jái¹³ hi³ hléh²³ jná¹³ lá² lí³ cáun² hi³ lí¹ ca³cháunh³ chin³² jná¹³ huen², quí¹ ja³bí¹ ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés yáh³ rá¹juáh³ la³ ní². 9 Quí¹ ñí¹ liei²¹ jáun² rá¹juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² tanh³ chí² náh² ho³ cuá¹juí² tá¹la³ há² zauh³² cuú²miih²¹ hi³ jáun² sunh³ mái³”. Quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³juáh³ Dió³² la³ ní² cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ hnió³ cuá¹juí² yáh³, 10 quí¹ cun³quionh³ la³ ní² dá² ca³jmú³ tsú² cáun² jái¹³ hi³ ma³ta² tsú² jí³lá² bíh¹ dí². Liei²¹ jáun² ca³lí³ ca³tí²¹ cáun² hi³ chú³² quiú¹³ jnoh¹ bíh¹; quí¹ tsá² quiáh² hué³² quionh³ tsá² caun² hi³ ca³láu², cá²re² bíh¹ hen² tsí³ tsú² hi³ he³ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ ní¹ má¹ca³láu². 11 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jnoh¹ má²ca³ján¹³ jún² hi³ jmu² ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsáu² ja¹ quián¹³ hnoh², ¿hí¹ hliáu³ lín³² máh³ ní¹juáh³ la³ ca³héi¹³ jnoh¹ cú¹píh²¹ hi³ lí³ hniauh³² quiú¹³ ñí¹con² hnoh² má¹lí³² jáun²? 12 Ní¹juáh³ tu³ bíh¹ tsá² siánh³ yáh³ la³ zia³² bíh¹ jái¹³ ñí¹con² hi³ he³ hi³ hniauh³² quioh²¹ ñí¹con² hnoh², jáun² ¿tiá¹³ bíh¹ tiá³ jnoh¹ tiá² ca³ta¹ héi¹³ hi³ jáun²!

Tí³la³ tiá² má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ jmú¹³; tí³la³ jnoh¹ dá² má²ca³tion¹³ bíh¹ tsí³ la³jí³², quí¹ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ lí³ zia³² hi³ chí¹cuú² chí¹jná²³ tá¹la³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Cristo. 13 Quí¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ quiú¹³ jnoh¹ tsá² *judíos, cun³quionh³ hi³ tsá²can³² jáun² tsáu² hñu³ cuáh³² bíh¹ zian² tsú². La³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hi³ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ ñí¹ lí³ ñí¹hiú¹³, ñí¹ qui³ cueh³² tsáu² Dió³² lí³ua³ cáun² hi³ ca³loh² uá¹ i³ hi³ jñi³² tsú², uá¹ hi³ jáh³, jáun² ní¹ má¹lí²jín³² tsá² hí³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ có³², má¹lí³² jáun² né³, tsá² hí³ bíh¹ má²lí¹³ cuh³ hi³ ziún³. 14 La³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ ca³jmú³ siáh³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ní¹juáh³ tsá²

hle³² jú¹ chú³², jáun² cun³ quionh³ ta²¹ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² tsú². 15 Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³mí³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² la³ cun³ hí³ jmí¹ lí¹³ mí¹³ jná¹³, sa³jun³ jmu² jná¹³ sí² lá² quí¹ cun³ñí¹ hí³ hniá¹ jná¹³ hí³ zia³² hí³ cuéh¹ hnoh² ca³lá². ĩTí³ re² cuí¹ jún¹³ jná¹³ cú²jueh³² ñeh² bíh¹ hí³ quin³ tsú² hí³ hiún² tsin³² jná¹³ hí³ hléh²³ ná¹ ta³ tiá² hlánh¹!

16 Ca³tin¹ jná¹³, jun³juáh¹³ hí³ jmu² tonh² yáh³ jná¹³ hí³ hléh²³ jú¹ chú³², quí¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ jná¹³ hí³ hléh¹³. ĩMa³ jlánh¹ juo²³ jná¹³ ní¹juáh³ hí³ tiá² hléh¹³ jú¹ chú³² jáun²! 17 Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ hí³ jmu² jná¹³ ta²¹ lá² cun³ñí¹ hí³ hiún² tsin³² huen², jáun² zia³² bíh¹ hí³ hiáu¹³ jná¹³. Tí³la³ uá¹ cun³ ca³jmú³² jná¹³ ca³la³ chí¹tson³, cun³ jáun² bíh¹ lí³ cáun² ta²¹ hí³ má²ca³chá³ Dió³² jo³uón³² jná¹³. 18 Hí³ jáun² né³, la³ cun³ hí³ hiáu¹³ jná¹³ jáun² lí³ la³ lá²: Hí³ jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hí³ hléh²³ jú¹ chú³² ta³ tiá² hí³ mí²³ ná¹ hí¹ cáun²; la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hí³ tiá² mí²³ jná¹³ la³ cun³ hí³ qui³ lí¹³ mí³² jan² tsá² hleh³² jú¹ chú³².

19 Uá¹jinh¹ tiá² lín³ jná¹³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu², tí³la³ cun³ jáun² má²cá²jmú³² bíh¹ jná¹³ hí³ lín³ ná¹ la³juáh²¹ dúh¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² la³jín³² tsáu², hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ janh²¹ jná¹³ juóun³² tsáu² hí³ ca³tin¹ Cristo. 20 Ní¹juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ tsá² judíos, jmu² jná¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² judíos, hí³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ tsú²; la³ cun³ lí¹³ juáh¹³, hí³ ñí¹con² tsá² ná¹má²tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmu² jná¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² má²tí³² hí³ liei²¹, hí³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ tsá² hí³, uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² tiú²uú² lín¹ lí³hniauh²³ ma³tí³² liei²¹ jáun². 21 Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quioh²¹ tsá² tiá² má²quien² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ja³bí¹ jná¹³ jmu² siáh³ cá²ren² quiúnh¹ ná¹ tsá²

la³ hí³. Tí³la³ jun³juáh¹³ hí³ tiá² má²tí²¹ héih³² quioh²¹ Dió³² yáh³ jná¹³ jaun³², quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² ca³tin¹ ná¹ hí³ má¹tí²¹ liei²¹ quioh²¹ Cristo. 22 Ní¹juáh³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² tiá² má²pin³ tsí³, hí³ jáun² jná¹³ jmu² siáh³ hí³ la³jmí¹ lí³ hí³ tiá² má²pin³ tsin³² ná¹, hí³ jáun² lí¹³ janh²¹ jná¹³ uá²jai³² tsá² hí³. Hí³ jáun² la³ cun³ hí³ jmu² jná¹³ né³, hí³ jmu² ná¹ cá²ren² quiúnh¹ ná¹ la³jánh³ dú¹ ñí¹ tsáu², hí³ jáun² la³ jáun² lí¹³ cháuh³² he³ lánh³ rón³² lí¹³ lion¹ jná¹³ jmí²chí³ quioh²¹ ma³ jan² tsá² hí³ bíh¹ jaun³². 23 Jmu² jná¹³ la³jí³² hí³ ní² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jú¹ chú³², hí³ jáun² lí¹³ hiáu³ jná¹³ uá²jai³² la³ cun³ hí³ jein³² jú¹ chú³² lá².

24 Quí¹ má²ñíh¹ bí¹ hnoh² hí³ ní¹juáh³ jmí¹ co² tsú², jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² jmu² pí³ hí³ tsá²táunh¹ cú²hé² lín³², tí³la³ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ tsá² láih²³, hí³ jáun² hiáu²³ hí³ má²ná¹lí³ jáun² hua³jan²¹. Jáun² la³jmí¹ jmu² tsá² la³ hí³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ náh² pí³, hí³ jáun² janh¹ náh² hí³ má²ná¹lí³ jáun² hua³jan²¹ quián¹³. 25 La³jín³² bíh¹ tsá² co² má²tin³² re², hí³ jáun² tiá² zia³² hí¹ cáun² hí³ lí¹³ lí³ hliánh¹³ tsú², quí¹ hí³ hnió³ láih¹³ cáun² *có²ron¹ná¹ hí³ lí³ ñeh¹ hmá² cuu³hláu², cáun² hí³ tiá² lín¹ má²hie²; tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, jmu³² pí³ hí³ jáun² jauh¹ dí² cáun² hí³ ma³hie² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. 26 Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, jmu² jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² tsá² ngí³² cú²hé², ha³ tiá² jie³² yáh³ jná¹³ tí³ hlá² tí³ ní²; hí³ sa³jun³ jmu² jná¹³ hnié² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² lí¹ cuí²³ jah³² ñí¹ lín²¹. 27 Tí³la³ jná¹³ dá² jmu² héih³² ca³la³ chí¹tson³ bíh¹ ñí¹con² ua³ tán² ná¹, hí³ dí³quian²¹ ná¹ jmá¹ hí³ taunh¹³ ta²¹, quí¹ ní² lí¹ ca³lí³ hí³ chín¹dí¹ jná¹³ tsá² ca³ma³tin¹³ ná¹ tsáu², hí³ la³ ca³ta³zanh¹ ná¹ hlah³ má¹lí³² jáun².

Tiá² hniáuh³² má¹quien¹³ dí² dió³² tsá²láiⁿ¹

1 Hi³ jáun² né³ reh², hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñí¹³ náh² hi³ la³jín³² bíh¹ tsá²daun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tsá²jmí¹ zian² cá²jmái¹ ca³tiánh³ ñeh² jnie² hi³ lí³ lí²¹ hi³ taunh² jáun² Dió³² hó¹ñí¹, hi³ la³jín³² bíh¹ tsú² ca³nga³ siáh³ Jmí²miih²¹ Dáin³ jmí¹ ca³niá³ jáun². 2 Hi³ jáun² dá² la³jín³² bíh¹ tsú² cáun³ jmái², hi³ lin¹ hi³ hain²¹ tí³con² hla¹ Moisés cun³quionh³ hi³ ca³ñi³taunh¹ tsú² jáun² ñeh² jnie², jí³ jmí¹ ca³han³ siáh³ jmí²miih²¹ jáun². 3 Ja³bí¹ cá²re² ca³cúh² bíh¹ tsú² jí³lin² cá² ñí¹ má³² hi³ ca³cué³ Dió³². 4 Ja³bí¹ la³jín³² bíh¹ tsú² siáh³ ca³hinh³ cá² ñí¹ jmái² hi³ ca³cué³ hnga² Dió³². Quí¹hliá² jmí¹ hính²³ tsú² jmái² ja³ ñí¹con² Dió³² hi³ chí¹hue³² hláu². Hláu² jáun² dá² jmí¹ quionh³ tsú² tá¹la³ hí¹tiáunh¹ jui³², hi³ hláu² jáun² né³ jmí¹ lín³ hnga² bíh¹ Cristo. 5 Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun², lí³ cá² tsáun¹ máh³ tsá² hí³ tiá² ca³jmú³ la³ cun³ hi³ jéih³² Dió³², hi³ jáun² dá² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ tsú² hué³² quiéin² jáun².

6 La³jí³² hi³ ca³lí³ jáun², lí³ cáun² nóh³² hi³ hie³² jnoh¹ jú¹ tson² bíh¹, hi³ lin¹ hi³ tiá² ca³ta¹ dí² jmú¹³ hi³ hniá¹ dí² hi³ hlah³, la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³. 7 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² hniáuh³² má¹tsú¹ má¹jonh²¹ hnoh² dió³² tsá² láin¹ la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³; la³ cun³ rón³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “Tsáú² ca³tiánh³ tiáunh¹, hi³ ca³cu³ ca³hinh³, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³jmú³ juón¹”. 8 Jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ lí¹ jmú¹ lí¹ tsáú¹³ dí² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tsá² hí³, qui¹ jmí¹ lí²¹ jáun² ca³tsan³ quiu³hni² mei²¹ tsáú² cu³tsa³² la³ lá² cú² jmái¹. 9 Sa³jun³ hniáuh³² yáh³ hi³ cá¹ lan¹³ dí² Tí³² Juo¹³ hi³ neh²¹ ní¹juáh³ hi³ tson² juenh² tsí³, la³jmí¹ ca³jmú³ ma³ jan² tsá² hí³, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³tsan³ bíh¹ cun³quionh³ hi³ ca³quieh² jáh³

hláinh¹. 10 Hi³ sa³jun³ hniáuh³² yáh³ hi³ jmúh¹³ hnoh² hi³ lí¹ mí¹ lí¹ tsáinh¹ náh² ñí¹con² Dió³² la³jmí¹ ca³jmú³ ma³ jan² tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ hi³ ca³jmú³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² pí³ quioh²¹ hmú³².

11 La³jí³² hi³ ní² bíh¹ ca³chú² cá²quiúnh³² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tsá² jmí¹ zian² cá²jmái¹; hi³ jáun² né³ ca³tóh³ tsú² ñí¹ Sí², hi³ jáun² lí¹³ zia³² cáun² nóh³² quiú¹³ jnoh¹ tsá² ziaun² dí² ñí¹ cá¹tauh³ jmái¹ lá², hi³ tiá² jmú¹³ dí² la³ jáun². 12 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² lín²³ hi³ pin³ tsí³, cuí¹ jmu¹ tsú² hua³hín¹³ hi³ tiá² cáun² lí¹ tánh²¹ tso³. 13 La³jí³² hi³ cá² lau²³ hnoh² cá²ren² bíh¹ quionh³ la³ cun³ hi³ qui³ quiunh³² la³jín³² tsá²mi³cuóun² ñí¹ hná¹ ní² uá²jai³². Tí³la³ cun³ jáun² lí¹³ bíh¹ cháh¹³ hnoh² cáun² honh² ñí¹con² Dió³², qui¹ hí³ dá² tiá² cáun² lí¹ cué²¹ yáh³ jái¹³ hi³ lí³ zia³² hi³ cá² lau²³, cáun² hi³ tiá² lí³ quinh¹ náh² jmái¹. Quí¹ Dió³² dá² tí³ hie³² bíh¹ he³ lánh³ rón³² tion¹³ náh² honh² ja¹ la³jí³² hi³ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quinh¹ náh² jmái¹.

14 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², su³uú² lí¹ ma³quien¹³ náh² dió³² tsá² láin¹. 15 Lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹ liéinh³² tsú² tsá² quiáh¹ tsí³, hmóu³² bíh¹ hnoh² lí¹³ chú¹ ñih²¹ náh² la³ cun³ hi³ juah³² jná¹³ lá²: 16 Hi³ ní¹ má¹ca³cue¹³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³² quioh²¹ jmí² ráu³ hien¹ hi³ hnáih²³ dí² jáun² la³jái³² né³, má²ná¹ma³jnia¹³ dí² hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ jmí²hán¹ tsú² ca³jmú³ ta²¹ ñí¹con² dí² jí³lá² bíh¹. Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹ má¹ca³tsunh²¹ dí² *hí³ cuú²miih²¹ hi³ cúh²³ dí², má²ná¹ma³jnia¹³ dí² hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ tá¹³ tsú² má²ca³lí³ quien² ñí¹con² dí² la³jái³² jmí¹ ca³taun³ tsú² jáun² ñí¹ crei²¹ bíh¹ siáh³. 17 Jáun² cun³ñí¹ hi³ cáun² hí³ bíh¹ tsóh³² dí²,

uá¹jinh¹ juóu³² lín³² dí², má²lin¹ bíh¹ hi³ ná¹láí³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu², quí¹ cáun² bíh¹ hí³ cúh²³ dí² la³jái³².

18 Sá¹ní² jie³ dú¹ náh² lánh³ rón³² ná¹ngí²³ tsá² hué³² *Israel: La³jín³² tsá² cúh² ngú³ quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ñí¹con² Dió³², má²lí²ma³jnia³² tsú² hi³ tiáunh¹ cá²hon³ hi³ jáh³ hí³ lí³ quien² ñí¹con² tsú² la³jín³² bíh¹.

19 Jáun² né³, jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ hi³ dió³² tsá² lán¹ zia³² pí³ quioh²¹ yáh³, hi³ sa³jun³ tí³ jlánh¹ quien² ngú³ quioh²¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹ yáh³ la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ cáun² ngú³. 20 La³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ lí³ la³ lá²: Hi³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³² cuen² jáh³ ñí¹con² jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ ní¹juáh³ jmí¹ jngih² jáh³ ñí¹hiú¹³ quioh²¹ dió³² tsá² lán¹, jun³juáh¹³ ñí¹con² Dió³² yáh³ cuen² tsú²; hi³ jná¹³ né³, tiá² hnó³² yáh³ hi³ tiáunh¹ hnoh² cá²honh¹ quiúnh¹ náh² jmí²chí³ hláinh¹. 21 Qui¹ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ dí¹chí¹ hnoh² honh¹ copa hi³ jmu² lin¹ hi³ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² né³ dí¹chí¹ náh² siáh³ honh¹ copa hi³ jmu² lin¹ hi³ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ jmí²chí³ hláinh¹; sa³jun³ lí¹³ yáh³ hi³ cúh¹³ hnoh² hi³ ná¹tsí²¹ ñí¹ mesa quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² cúh¹³ náh² siáh³ hi³ ná¹tsí²¹ ñí¹ mesa quioh²¹ jmí²chí³ hláinh¹.

22 ¡Ha³ tiá² ca³ta¹ yáh³ dí² jmú¹³ hi³ míh³ tsí³ Tí³² Juo¹³ dí²! Qui¹ jun³juáh¹³ jnoh¹ yáh³ tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ dí².

He³lánh³rón³²jmu²tsá²má²ca³liáun³, tsá²qui³hnio³rainh²¹

23 Né³² né³, tson² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh²³ jáun² tsáu², hi³ cáun² lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³; tí³la³ tiá² la³jí³² hi³ jáun² jmu³ yáh³ ta²¹. Ján³, lí¹³ bíh¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³, tí³la³ tiá² la³jí³² hi³ jáun² lí¹³

yáh³ ma³hau³ hi³ lí³hún¹ tsí³ tsá²ján² tsá²ján². 24 Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tín¹ hnauh¹³ jmáh³la³ hi³ lí¹³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² hnga², quí¹ ca³tín¹ tsú² hnauh¹³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján² bíh¹.

25 Jáun² cáun² quiéih³ náh² cú²jueh³² la³jí³² la³ cun³ hi³ hna² tsú² ja¹ hmah²¹, ha³ lí² ngái² náh² ní¹juáh³ ngú³ jáun² quioh²¹ jáh³ hi³ ca³jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹, ha³ lí² ngái² náh² hí¹ cáun² hi³ lí¹³ jmu³ hi³ hliáh¹³ jmí¹ honh² náh². 26 Qui¹ hnga² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² quioh²¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

27 Hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³² hi³ té²³ hñú¹³, ní¹juáh³ hi³ hnáuh² náh² cuá¹taunh¹, jáun² cuá²quiéih³ náh² la³jí³² la³ cun³ hi³ cué³² tsú² ñí¹ jáun²; tí³la³ ha³ lí² ngái² náh² hí¹ cáun² má¹ná¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ hliáh¹³ jmí¹ honh² náh².

28 Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² zai³² hnoh² la³ lá²: “Ngú³ lá² quioh²¹ jáh³ ca³jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹ bíh¹”, hi³ jáun² ha³ lí² cúh² náh² cú²jueh³² cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ tsá² má²lí²juáh³ hí³ la³ jáun², quí¹ ní² lí¹ ca³hliáh² jmí¹ tsí³ tsá² hí³. 29 Juah³² jná¹³ la³ ní² cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jmí¹ tsí³ tsá² hí³ bíh¹, jun³juáh¹³ jmí¹ honh² hnoh² hmóu³² yáh³.

Tí³la³ zian² tsá² lí¹³ juáh³ má¹ná¹: “¿He³ lánh³² sa³ jná¹³ máh³ tiá² lí¹³ cuh²¹ lí³ua³ cáun² hi³ hnó³² ná¹ cuh²¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² má²pin³ tsí³ jan² tsá² siánh³? 30 Ní¹juáh³ la³ cue² bíh¹ jná¹³ tín² tiá¹hmah¹ Dió³² ní¹ má¹tí³ ñí¹ cuh²¹, ¿he³ yáh³ ca³tí²¹ ziu³ hie³ tsú² jná¹³ hi³hliá² cuh³²?” 31 Né³² né³, hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² la³ñí¹ la³ján³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmuh³² náh², uá¹ hi³ má³² hi³ cú² hi³ húh²³ náh², uá¹ hi³ lí³ua³ cáun² hi³ siáh³ siáh³. 32 Ha³ lí² jmu² náh² hi³ lí¹³ quinh³ tsáu², sa³jun³ tsá² *judíos, sa³jun³ *tsá²cá²jo²¹, hi³ sa³jun³ tsá²

má²lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³.
 33 Hi³ jáun² hi³ ca³tin¹ jná¹³ huen²
 né³, jmu² ná¹ tion³ hi³ hí¹ jan² tiá²
 hin² jeinh²¹ hlah³ ca³ti²¹ lí³ua³ cáun²
 hi³ jmu¹ jná¹³. Ha³ tiá² hnauh³²
 yáh³ jná¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² quion²¹
 huen², tí³la³ jná¹³ hnauh³² hi³ chú³²
 hi³ ca³tin¹ tsá² siánh³ bíh¹, hi³ jáun² lí¹³
 liáun³ tsú².

11

1 Jáun² né³, jmu³ náh² la³ cun³ hi³
 jmu² jná¹³, la³ jmí¹ jmu² jná¹³ la³ cun³
 hi³ ca³jmú³ jáun² Cristo.

*Tsá³mi³ tsá² má²tsú² má²jónh³²
 Dió³²*

2 Hi³ jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ cáun²
 hi³ jlánh¹ re² jmuh³² hnoh². Quí¹hliá²
 chau² honh² hnoh² jmá¹ ca³la³
 jí³² hi³ ca³tin¹ jná¹³, jí³ hi³hliá² la³
 má²ma³tih²¹ jáun² bíh¹ hnoh² jái¹³ hi³
 ca³híe³ jná¹³ jáun², la³ cun³ hi³ ca³li³
 tin² ná¹ huen² jmí¹tin². 3 Tí³la³ hnó³²
 jná¹³ hi³ há¹ ngí¹³ hnoh² hi³ Cristo
 bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ní¹con² tsá²ñuh²,
 hi³ jáun² tsá²ñuh² né³ lín³ tsá² chín¹
 ní¹con² tsá²mi³ ní²cuo² la³jmí¹ lín³
 jáun² Dió³² Tsá² chín¹ ní¹con² Cristo.
 4 Jáun² ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá²ñuh² jí²³
 chí¹ ní¹ má¹ca³liéinh³² Dió³² ja¹ ní¹
 ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³², ho³ ní¹juáh³
 ní¹ má¹ca³hléh³ jái¹³ hi³ cue³² Dió³²
 hñu³ tsí³, cun³quionh³ hi³ jmu² tsú²
 la³ jáun², jmu² tsú² hi³ tiá² quien²
 Tsá² chín¹ ní¹con² bíh¹ tsú². 5 Tí³la³
 ní¹juáh³ jan² tsá²mi³ hi³ tiá² jí²³ chí¹
 ní¹ má¹ca³liéinh³² Dió³² né³, ho³ ní¹
 má¹ca³hléh³ jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³
 tsí³, tsá²mi³ la³ hí³ siáh³ jmu² hi³ tiá²
 quien² tsá²ñuh² ní²cuo² bíh¹, tsá² chín¹
 ní¹con² tsú². Cun³quionh³ la³ jáun²
 dá² má²lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ má²ná¹za¹
 mí³láu³ nio² bíh¹ chí¹ tsú² hi³ lín¹
 hi³ juón¹. 6 Jáun² né³, ní¹juáh³ jan²
 tsá²mi³ tiá² ní¹jlí³ chí¹, hi³ jáun² tí³
 re² bíh¹ ní¹juáh³ cu³tsa³² zéi³² tsú²
 cú²jueh³². Tí³la³ ní¹juáh³ lín²³ tsú² hi³
 hua³heih²¹ bíh¹ ní¹juáh³ hi³ má²ná¹za¹

chí¹ tsú², hi³ jáun² tí³ re² bíh¹ jí³
 tsú² cú²jueh³² chí¹. 7 Tí³la³ tsá²ñuh²
 má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ hi³ jí³
 chí¹, quí¹ cun³quionh³ hí³ bíh¹ lí²lin¹
 ha³ lánh³ rón³² lín³ Dió³², hi³ ha³
 cónh³ tí³ hi³ quien² tsú² siáh³; tí³la³
 cun³quionh³ tsá²mi³ má¹na²¹, lí²lin¹
 hi³ ha³ cónh³ tí³ hi³ quien² tsá²ñuh²
 ní²cuo² bíh¹ tsú². 8 Quí¹ jmí¹ ca³jmú³
 Dió³² tsá²ñuh², tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú²
 cun³quionh³ tsá²mi³, tsá²mi³ bíh¹ tí³
 lín³ cun³quionh³ tsá²ñuh². 9 Quí¹
 tsá²mi³ dá² ca³lin³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹
 tsá²ñuh² bíh¹, jun³juáh¹³ tsá²ñuh² yáh³
 ca³lin³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá²mi³.
 10 Cun³ñí¹ hi³hliá² ca³ti²¹ hi³ ní² bíh¹,
 jí³ hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ siáh³ tsá²cuú²
 tsá²ta³ Dió³², hi³ jáun² tsá²mi³ ca³tin¹
 jmu³ lín¹ hi³ zian² tsá² chín¹ ní¹con²
 tsú² cun³quionh³ hi³ jí³ tsú² jáun²
 chí¹. 11 Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun²
 né³, tá¹la³ ziaun² dí² hi³ ca³tin¹ Tí³²
 Juo¹³ dí², tiá² lí¹³ yáh³ ma³zian³²
 tsá²mi³ ní¹con² tsá²ñuh², sa³jun³ lí¹³
 ma³zian³² tsá²ñuh² ní¹con² tsá²mi³.
 12 Quí¹ uá¹jinh¹ tson² bíh¹ cu³tí³ hi³
 cun³quionh³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³lin³
 tsá²mi³ jmí¹ la³ñí¹ jmí¹tin², ja³bí¹
 la³ jáun² bí¹ siáh³ tson² hi³ ta³né³²
 tsá²ñuh² lí²zian² hñu³ héin¹ hñu³ tsí³
 tsá²mi³ bíh¹; tí³la³ la³jí³² hi³ jáun² né³,
 ja³² ní¹con² Dió³² bíh¹.

13 Sá¹ní² hniauh² dúh¹ náh² honh²
 hmóu³² ní¹juáh³ re² jniá³ hi³ tsá²mi³
 liéinh³² Dió³² ta³ tiá² chí¹jlí³² chí¹.
 14 Né³² né³, ní¹juáh³ hi³ la³ cuó² chí¹
 tsá²ñuh², jmí¹ tsí³ hmóu³² bíh¹ dí²
 juáh³ hi³ cáun² hi³ hua³heih²¹ bíh¹
 jaun³²; 15 tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá²mi³ né³,
 tí³ jlánh¹ bíh¹ re² jniá³ ní¹juáh³ hi³
 cuó² chí¹ tsú². Hi³ jáun² bíh¹ cuó² chí¹
 tsá²mi³ quí¹ hi³ jáun² lí¹³ ná¹jlí³² chí¹
 bíh¹ tsú². 16 Tí³la³ ní¹juáh³ zian² ma³
 jan² tsá² hnió³ hi³ quiu³ táinh³ jái¹³
 ní² quiúnh¹ jnoh¹, hniáuh³² lí³ ní³² tsú²
 hi³ sa³jun³ jnoh¹, sa³jun³ tsá² ná¹lín³
 cuáh³² quioh²¹ Dió³² yáh³ ná¹ngí²³ la³
 siáh³.

Ní¹ má¹ca³ngih³² tsú² hi³ cuh³ má³² hien¹, tiá²jmu² tsú² la³ cun³ jmí¹ ca³ti²¹

17 Jáun² né³, ca³ti²¹ hi³ juah²¹ jná¹³ lá², tiú²uú² lí¹³ yáh³ hi³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jú¹ re² jú¹ tin², quí¹ la³jmí¹ lí³ hi³ tí³ lí³mi¹ quí¹ hlian²¹ bíh¹ hnoh² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh², cha³ jmí¹ má¹chuh²¹ náh² jmí¹ honh². 18 Quí¹ la³ñí¹ la³ján³ má²ca³zái³ jná¹³ tsáu² hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh², sa³ ná¹tsoh³ bíh¹ hnoh² jmuh³² ja¹ quián¹³ hmóu³²; hi³ jná¹³ né³ len³ hi³ míh¹ tiá² tson² bíh¹ la³ ní². 19 Já¹ ho³ sa³ la³ ní² la³ ca³ti²¹ lí¹³ bíh¹ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² lí³ lin¹ hin² bí¹ tsánh² cu³ti³ zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³². 20 Tí³la³ la³ cun³ hi³ chá²zinh³ ca³ti²¹ hi³hliá² ná¹tsoh³ náh² jáun² né³ lí³ la³ lá²: Má³² hi³ cuh³² náh² ní¹ má¹ca³ngih³² náh² jáun², jun³juáh¹³ uú² má³² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ yáh³ dí² jaun³². 21 Quí¹ ní¹ má¹ti³ ñí¹ cúh¹³ náh² má³², ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ náh² cáun² tá²chi²¹ ma³liauh²¹ hi³ cuh³² náh² má³² hi³ ná¹quiánh¹, hi³ tá¹la³ ma³ jan² né³ tionh² ñí¹cuóunh²¹ ta³la³ jáun²; hi³ ma³ jan² né³, sa³ ca³la³ ñí¹ ca³lí³ hen² máh³ cú² hính²³. 22 ¿Tiá¹ la³ zia³² hñuh³² hnoh² ñí¹ jmí¹ lí¹³ cuá¹cú¹ cuá¹hính³ náh² tín² ca³lá²? Cun³quionh³ la³ ní² dá² má²jmuh³² náh² lin¹ hi³ tiá² quiú² tiá² jéin²³ náh² tsá² má²lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² bíh¹, hi³ chin²³ náh² hua³heih²¹ tsá² tia³mii². Hi³ jáun² né³, ¿he³ dá² juo¹³ jná¹³ hnoh²? ¿Hí¹ lí¹³ lieh¹ jná¹³ hnoh² jú¹ re² jú¹ tin²? ¿Tiá² jáun² yáh³!

Má³² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí²
(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

23 Quí¹ hnga² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² ca³hie³ jná¹³ la³ cun³ hi³ ca³ma³ta¹³ jná¹³ jáun² hnoh². La³ lá² lí³: Jmí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ cáun² tí³ ca³nié² hi³ má²tsa³hná¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², ca³zanh³ tsú² *hí³ cuú²miih²¹ hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³². 24 Jmí¹

má²lí²cuéh³² jáun² tiá¹hmah¹ Dió³² né³, ca³ca³ hí³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²: “Quiéih³ náh², quí¹ hí³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³ hi³ cuen²¹ jná¹³ huen² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh². Cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ lá² jmí¹ tsú² jmí¹ ja³², chau¹³ honh² náh² jná¹³”. 25 Ja³bí¹ la³ jáun² bí¹ siáh³ ca³jmú³ tsú² quioh²¹ copa jmí¹ má²laih³² má³²; jmí¹jáun² ca³juáh³ la³ lá²: “Cun³quionh³ copa lá² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ca³lí³ quien² cáun² nió³² hmai²¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ jná¹³. Jáun² hính³ náh² hi³ cháú¹ náh² honh² hi³ ca³tin¹ jná¹³ la³ ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² húh¹³ náh²”.

26 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ hnoh² ná¹má²lih²¹ hi³ ca³jun³ Tí³² Juo¹³ dí² ma³ quin³² la³ ma³ cu³ jéin³² hi³ cúh¹³ náh² hí³ jí³ hi³ húh¹³ náh² siáh³ hi³ ha²¹ copa jáun², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ cuánh³² tsú² siáh³.

He³ lánh³ ca³ti²¹ jmu³ tsú² má³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí²

27 Jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cúh² hí³ jí³ hi³ hính²³ siáh³ jmí² ráu³ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí² ta³ tiá² jmí¹ tiá² tsí³, cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²rá¹can² tsú² hi³ ca³táin² jmí²hán¹ Tí³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ ca³jun³ tsú² siáh³. 28 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² hniáuh³² chu³ ñih³ jmí¹ tsí³ hnga² ñeh² bíh¹ hi³ cuh³ tsú² hí³ jí³ hi³ hính³ tsú² jmí² ráu³ ní² siáh³. 29 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² cáun² lí¹ cú² lí¹ hính²³ má³² jáun² ta³ tiá² má²ca³lín¹³ tsú² hi³ má³² jáun² lí³ la³juah²¹ dúh¹ hnga² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí², cun³quionh³ hi³ lí¹ cú² lí¹ hính²³ la³ jáun² bí¹ tsú² má²jmu² hi³ tá¹tsin¹ cáun² héih³² hlah³. 30 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, juóun³² hnoh² ná¹tsáun¹ náh² jí³ hi³ má²huán¹ náh² siáh³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ má²cá²tsan³ yáh³ siáh³ ma³ jan² hnoh². 31 Tí³la³ sá¹jmí¹ hi³ chú¹ ñih²¹ dí² re² jmí¹ tsí³ hmóu³² né³, jáun² tiá² jmí¹ ra³tsa² yáh³ Tí³²

Juo¹³ dí² héih³². 32 Ti³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ma³tsau¹³ Ti³² Juo¹³ dí² má¹ná¹, jáun² jeinh²¹ bíh¹ jmí¹ tsí³ dí² tí³ ñí¹con² tsú², hi³ jáun² tiá² tá¹tsa¹ dí² héih³² hlah³ cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³².

33 Jáun² né³ reh², ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ngih³² náh² hi³ cúh¹³ náh² má³² hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí², jan²¹ náh² tín² tsá²ján² tsá²ján². 34 Ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² má²ñí¹cuóunh²¹ lín³², cuí¹ jmu¹ tsú² tín² má³² hñú¹³, hi³ jáun² tiá² lí³ zia³² he³ ca³ti²¹ ma³tsau¹³ Dió³² ní¹ má¹ca³cuú² ca³ngih³² náh² jáun². Jáí¹³ ñí¹ hná¹ ní² né³ ñí¹ma³ré¹³ jná¹³ ní¹ má¹cá²chó³² ná¹ hi³ ñí¹je¹ ná¹ hnoh².

12

*Pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹
(Romanos 12:3-8; Efesios 4:7-16; 1
Pedro 4:8-11)*

1 Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ hléh¹³ jná¹³ ta³né³² ca³ti²¹ hi³ ca³ngah³ hnoh² jáun² ca³ti²¹ la³ cun³ pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu², qui¹ tiá² hnó³² jná¹³ hi³ tionh² náh² ná¹cáun¹.

2 Re² lín³² bíh¹ ñíh¹ hnoh², hi³ jmái¹ hi³ tiá² jmí¹ má²tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², cáun² lí¹ ca³lí³can² náh² hi³ jmí¹ ma³quien¹³ náh² dió³² tsá² lán¹ tsá² tiá² hleh³². 3 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ hnoh² ta³né³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² chú² juóun³² Jesús tiá² lí¹³ hléh³² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³², hi³ sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ juáh³ hi³ Jesús lín³ Ti³² Juo¹³, ní¹juáh³ tiá² la³ dí¹hleh³² yáh³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹.

4 Zia³² bíh¹ hliáun³ ñí¹ pí³ hi³ lí¹³ lí³ hiáuh³ tsáu², tí³la³ jan² bíh¹ Jmí²chí³ Tsá² cue³². 5 Ja³bí¹ la³ jáun², uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³cón³² tsú² rainh²¹, tí³la³ ñí¹con² jan² Juo¹³ bíh¹ dí² ja³² la³jí³² hi³ jáun². 6 Hi³ ja³bí¹ zia³² siáh³ hliáun³ ñí¹ pí³

hi³ lí¹³ hiáuh³ tsá² jmu³ tá¹³ Dió³², tí³la³ ñí¹con² jan² Dió³² bíh¹ ja³² la³jí³² hi³ jáun². 7 Jáun² né³, tiu³nio² lí²lin¹ bíh¹ hi³ quionh³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹ ma³ quin³² ma³ jan³², hi³ jáun² lí²zia³² he³ cun³quionh³ má²hon³ tsú² tsá²ján² tsá²ján². 8 Jmí²chí³ hí³ bíh¹ cue³² pí³ ñí¹con² ma³ jan² tsáu² hi³ tin² hléh³² ca³la³ hi³ quiáh¹ lín³² tsí³; hi³ ñí¹con² ma³ jan² né³, Jmí²chí³ hí³ bíh¹ siáh³ cue³² pí³ hi³ tin² hléh³² la³juah²¹ dúh¹ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ cu³ti³. 9 Hnga² Jmí²chí³ hí³ bíh¹ siáh³ jmu² hi³ zian² tsá² tin² cha³² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ ma³ jan² né³ hiáuh²³ pí³ hi³ lí¹³ jmah³ tsá² tsáun¹. 10 Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ siáh³ pí³ hi³ lí¹³ jmu³ hua³jueh³², hi³ ma³ jan² né³ hiáuh²³ pí³ hi³ lí¹³ hléh³² jáí¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³. Ma³ jan² tsáu² hiáuh²³ pí³ hi³ tin² chu³ ñih³ he³ ñí¹ jmí²chí³ ná¹quian³² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu², ní¹juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ho³ jmí²chí³ hláinh¹. Zian² siáh³ tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ lí¹³ hléh³² hliáun³ ñí¹ jú¹jma²; hi³ ca³lí³í¹ zian² siáh³ tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ lí¹³ záí³² jáí¹³ hi³ má²lí²hléh³² jáun² tsá² jan² hí³. 11 Ti³la³ la³jí³² bíh¹ hi³ ní², jmu² jan² tán¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, Tsá² tsóh²³ ma³ quin³² ma³ caun³² pí³ ñí¹con² tsáu² la³ cun³ hi³ hnió³ hnga².

*La³jái³² bíh¹ dí² ná¹láí³ la³jmí¹ lí³ ñí¹
píh²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ jan² tsáu²*

12 Hi³ jáun² né³, hliáun³ bíh¹ ñí¹ píh²¹ ñí¹ siún¹ zia³² quioh²¹ jan² tsáu², hi³ uá¹jinh¹ hliáun³ hi³ píh²¹ hi³ siún¹ jáun², tí³la³ jan² tsáu² bíh¹ lí³ cun³ ñí¹ la³jí³² hi³ jáun². Ja³bí¹ la³ ní² uá²jaí³² lí³ quioh²¹ Cristo. 13 Qui¹ la³ cun³ jmí¹ cáun³ dí² jáun² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, ca³la³ jáí³² bíh¹ dí² ca³lan³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu². Jáun² la³jái³² dí² má²ná¹láí³ la³juah²¹ dúh¹ ñí¹ píh²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ Cristo, uá¹ hi³ tsá² *judíos ho³lá²dá² *tsá²cá²jo²¹, uá¹ hi³ *tsá² má²dí¹hlánh¹ uá¹ hi³

tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga²; quí¹ jan² tán¹ Jmí²chí³ hi³ bíh¹ má²ca³hen¹³ dí² la³jái³². 14 Né³² né³, jun³juáh¹³ cá² ñí¹ yáh³ hi³ lín³ tsú² tá¹ jan², quí¹ hliáun³ lín³² bíh¹ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ tsáu² zia³² hi³ jmu² ma³ quin³² ta²¹. 15 Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ta³ tsú² juáh³ la³ lá²: “Jun³juáh¹³ cuo² yáh³ tsú² lín³ jná¹³, hi³ jáun² tiá² lín³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ ca³tin¹ tsáu²”, ¿hí¹ cun³quionh³ hi³ má²lí²juáh³ la³ ní² ta³ tsú², lí¹³ hi³ tiú²uú² chí¹hma² quioh²¹ tsú²? ¡Tiá² jáun² yáh³! 16 Ho³ ní¹juáh³ cuá¹ tsú² siáh³ ca³juáh³ la³ lá²: “Tiá² mí¹ñí¹ tsú² lín³ yáh³ jná¹³, hi³ jáun² tiá² lín³ yáh³ jná¹³ cáun² hi³ quioh²¹ jan² tsáu²”; ti³la³ ¿hí¹ cun³quionh³ hi³hliá² má²lí²juáh³ la³ ní² siáh³ cuá¹ tsú², tiú²uú² la³ chí¹hma² quioh²¹ tsá² hí³? 17 Quí¹ sá¹jmí¹ tá¹ jan² dí² lí³ jmáh³la³ mí¹ñí¹ dúh¹, hi³ jáun² ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² jmí¹ lí¹³ náí¹³ dí²? Ho³ sá¹jmí¹ tá¹ jan² dí² lí³ jmáh³la³ cuá¹, ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² jmí¹ lí¹³ jmáh¹³ dí²? 18 Ti³la³ Dió³² má¹ná¹, ca³jmú³ hi³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ quiú¹³ dí² ná¹tsí²¹ la³ cun³ ñí¹ ca³ti²¹, la³ cun³ rón³² ñí¹ ca³lí³hnió³ hnga² Dió³² jmu³. 19 Quí¹ sá¹jmí¹ tá¹ jan² tsú² lí³ cá² ñí¹ dúh¹, hi³ jáun² hi¹juáh³ tiú²uú² jmí¹ lin¹ yáh³ hi³ tsáu² tsú². 20 Hi³ jáun² la³ cun³ lí³ jáun² má¹na²¹, uá¹jinh¹ zia³² hliáun³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quioh²¹ tsú², jan² tsáu² bíh¹ lí³ la³ cun³ ñí¹ jí³lí³² hi³ jáun².

21 Quí¹ mí¹ñí¹ tsú² tiá² lí¹³ yáh³ záih³² cuo² tsú² la³ lá²: “Tiá² lin¹ hniah³ yáh³ hnú² ñí¹con² jná¹³”; hi³ sa³jun³ chí¹ tsú² lí¹³ záih³² ta³ tsú² la³ lá²: “Tiá² lin¹ lí³hniah²³ yáh³ hnoh² ñí¹con² jná¹³”. 22 Quí¹ ñí¹ láí²³ dí² hi³ jlánh¹ bíh¹ háinh¹³ tsáunh¹ quiú¹³ dí², ñí¹ jáun² bíh¹ ti³ jlánh¹ bí¹ lí²hniáuh³²; 23 hi³ ñí¹ tiá² nga³ ti³² tsí³ dí² né³, ñí¹ jáun² bíh¹ ti³ jlánh¹ re² jmu³² dí² hua³hi¹³. Hi³ ní¹juáh³ ñí¹ láí²³ dí² hi³ tiá² re² jniá³ quiú¹³ dí² né³, ñí¹ jáun²

bíh¹ ti³ jlánh¹ jí²³ dí², 24 cáun² hi³ tiá² lin¹ jmu³² dí² ñí¹con² lí³ua³ cáun² hi³ láí²³ dí² hi³ chú³² jniá³ quiú¹³. La³ ní² bíh¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ ñí¹ tiá² nga³ je²³ dí² quiú¹³, ti³ jlánh¹ bíh¹ ma³quien¹³ dí² má¹lí³² jáun². 25 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tiá² zia³² yáh³ jái¹³ hi³ ma³zian³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ jáun² ñí¹con² hi³ cáun² hi³ cáun², ti³la³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun² má¹na²¹, jmu² bíh¹ zian² hi³ ca³tin¹ rainh²¹. 26 Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ cáun² ñí¹ uóu²¹ quioh²¹ tsú², la³jí³² bíh¹ hi³ ñí¹ hná¹ ní² má²tso² uá²jai³² tsí³; hi³ ní¹juáh³ cáun² ñí¹ pih²¹ quioh²¹ tsú² jlánh¹ ca³lí³ quien², hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ siáh³ ñí¹ hná¹ ní² má²hiún² uá²jai³² tsí³.

27 Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ hnoh² ná¹lín³ náh² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ la³ jáun² quioh²¹ Cristo. 28 La³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² lín³ cuáh³² má²ca³cué³ Dió³² ma³ cáun² ta²¹ hi³ lí¹³ jmu³ tsú². La³ñí¹ la³ján³ zian² tsá² ná¹lín³ *ti³² tsá² quian³² jè¹ Dió³²; ñí¹ má²tun³ né³, zian² tsá² ná¹lín³ *ti³² jè¹ Dió³²; ñí¹ má²hni³² né³ zian² tsá² ná¹lín³ ti³² tsá² má²tin² tsáu². Ní¹ hná¹ ní² né³ zian² siáh³ tsá² má²quian³² pí³ hi³ jmu² hua³jueh³², tsá² jmah²³ tsá² tsáun¹, tsá² má²hon³ tsáu² siáh³, tsá² quian³² ñí¹ jui³² quioh²¹ cuáh³²; hi³ má¹lí³² jáun² né³, zian² tsá² hiáuh²³ pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³ ní² siáh³. 29 Jáun² né³, ¿hí¹ la³jín³² tsú² ná¹lín³ ti³² tsá² quian³² jè¹ Dió³² dúh¹? ¿Hí¹ la³jín³² tsáu² ná¹lín³ ti³² jè¹ Dió³²? ¿Hí¹ la³jín³² ná¹lín³ ti³² tsá² má²tin² tsáu²? Ho³ ¿hí¹ la³jín³² tsáu² quian³² pí³ hi³ jmu² hua³jueh³²? 30 ¿Hí¹ la³jín³² tsáu² hiáuh²³ pí³ hi³ jmah³ tsá² tsáun¹? ¿Hí¹ la³jín³² quian³² pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³? ¿Hí¹ la³jín³² tsáu² quian³² pí³ hi³ zai³² jái¹³ quioh²¹ tsá² má²lí²hléh³² jáun² jú¹jma² siáh³ dúh¹? ¡Tiá² jáun² yáh³! 31 Ti³la³ hnoh² hniáuh³² jmúh¹³

dí¹quian¹ bíh¹ hi³ hián¹³ náh² hi³ jlánh¹
bíh¹ chu²¹ hi³ cue³² Dió³².

Ti³la³ ñi¹ ca³la³ jí³² hi³ ní² né³,
zia³² bíh¹ cónh³¹ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹
quien² hi³ hnó³² jná¹³ hie¹³ ñi¹ hná¹
lá².

13

Hi³ hnáu³ tsú²

1 La³ lá² lí³, ní¹juáh³ ñi¹con² jná¹³ la³
zia³² pí³ hi³ hléh²³ hliáun³ ñi¹ jú¹jma²
quioh²¹ tsá²mi³cuóun² la³ má²quionh³
jí³ jē¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³, tí³la³
ní¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³ yáh³ jná¹³
má¹lí³² jáun², jáun² la³ jáun² má²lin¹
hi³ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lí³ cáun² tsí¹
cú¹jen² hi³ lí¹ qui¹ lí¹ hín¹ pa³i³juá³
bíh¹, ho³lá²dá² cáun² tsí¹ mí¹ñi² chéin³
hi³ lí¹ hín¹ cú²pá¹ cú²chánh¹. 2 Hi³
ní¹juáh³ jná¹³ la³ lín³ ná¹*ti³² jē¹ Dió³²,
ho³ ní¹juáh³ cuo² ná¹ ca³la³ jí³² jú¹
ná¹hmá¹ ná¹jní¹ quioh²¹ Dió³² jí³ hi³
há² ngi²³ ná¹ ca³la³ jí³², ho³ ní¹juáh³
nio² siáh³ cáun² tsin³² ná¹ hi³ hí¹
ca³la³ tí³ lí¹³ quin¹³ jná¹³ cáun² máh³
ñi¹ zeh¹ hi³ zih¹³ ná¹ ñi¹ siáh³, tí³la³
ní¹juáh³ tiá² hin² la³ hno³ yáh³ jná¹³
má¹lí³² jáun², hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³
tiá² lin¹ ñi¹ jmu³ ta²¹ jná¹³. 3 Hi³
uá¹jinh¹ tsoh²¹ jná¹³ ca³la³ jí³² hi³ zia³²
quion²¹, ho³ uá¹jinh¹ hí¹ ca³la³ tí³
huen² jná¹³ ca³jienh²¹ hi³ cón³² ná¹
cáun² ja¹ sí², tí³la³ ní¹juáh³ tiá² hin²
la³ hno³ yáh³ jná¹³ má¹lí³² jáun², jáun²
tiá² lin¹ ñi¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³
jmu² jná¹³ la³ jáun².

4 Ti³la³ ní¹juáh³ tsá² hnio³ tsáu²
né³, tsá² la³ hí³ lín³ tsá² jmu² juenh²
tsí³ bíh¹, tsá² ja³² mi³ tsí³, tsá² tiá²
uóu³² tsí³, tsá² tiá² jmu² quien² hnga²,
sa³jun³ jmu² tsú² tonh². 5 Ja³bí¹ tsá²
la³ hí³ tiá² tin² yáh³ jú¹ hlah³. Tiá²
lín³ yáh³ tsú² jan² tsá² cáun² lí¹ hnió³
hi³ ma³hiún² tsí³ hnga², sa³jun³ lín³
tsú² jan² tsá² chéi³ tsí³, hi³ sa³jun³
nióh³² tsú² hua³hi¹³ ha³ cónh³ tí³ hi³
jmu² tsáu² ñi¹con². 6 Tsá² la³ hí³
tiá² má²hiún² yáh³ tsí³ ní¹juáh³ hi³

ca³quiúnh³² tsáu² hi³ hlah³, tí³la³ tsá²
hí³ dá² lí²hiún² tsí³ ní¹juáh³ jú¹ tson²
bíh¹ la³ ca³cah¹³ jmái¹. 7 Tsá² hnio³
tsáu² né³, tiá² chú² tiá² ja³² yáh³ hi³
ca³tin¹ rainh²¹. La³ má²nio² jáun² bíh¹
cáun² tsí³ tsú² ñi¹con² rainh²¹, hi³ hen²
siáh³ tsí³ tsú² ñi¹con² tsáu², jí³ hi³ tion²
tsú² siáh³ tsí³ jí³lí³².

8 Qui¹ hi³ hnáu³ tsú² tiá² tón³² jmái¹
tsa³hín³ yáh³. Chau²¹ bíh¹ jmái¹ táuh³
hi³ cue³² Dió³² jái¹³ hñu³ tsí³ tsáu²,
sa³jun³ uú² hléh³² tsú² jú¹jma² siáh³
siáh³, hi³ sa³jun³ uú² lí³ hniáuh³² hi³
há² ngi²³ lín³² tsú². 9 Qui¹ jun³ hi³
tán¹ hián² yáh³ la³ cun³ hi³ má²né¹
dí², sa³jun³ má²ca³cué³ Dió³² jái¹³ hñu³
tsí³ tsáu² la³ hia³ la³ táuh³; 10 tí³la³
ní¹ má¹ca²chó³² hi³ hú¹tá¹ tán¹ hián²
cu³tí¹³ má¹ná¹, jáun² lí¹ yéin²¹ bíh¹
la³jí³² hi³ tiá² tán¹ tiá² hián².

11 Jmí¹ míh² jná¹³ jmí¹ hléh²³ la³
qui³ hleh³² jan² tsá¹míh¹, hi³ jmí¹
cháunh²³ siáh³ chin³² ná¹ la³ cun³
qui³ jmu² jan² tsá¹míh¹, jí³ hi³ jmí¹
hnauh³² jná¹³ siáh³ tsin³² la³ cun³
qui³ jmu² jan² tsá¹míh¹; tí³la³ jmí¹
ca³lí³hún¹ tsin³² jná¹³ má¹ná¹, tí³ có³²
bíh¹ ca³quin³ la³ cun³ hi³ jmí¹ jmu²
jnë¹³ jáun² jmí¹ míh² ná¹. 12 La³
ní² bíh¹ lí³ quiú¹³ dí² ta³né³², hi³
tiá² re² má²hún¹ yáh³ tsí³ dí² hi³
ca³tin¹ Dió³². Néh³² jnoh¹ ñi¹ tsú²
sáh³ lí¹ ná¹juá¹³ la³jmí¹ jniá³ ñi¹ tsú²
cun³quionh³ cáun² tsí¹ cú¹jen² zín³
bíh¹; tí³la³ má¹jáun² né³, má²neh²¹
dí² tsú² hú¹tá¹ ná¹jéinh³ ñi¹ bíh¹ dí².
Ta³né³² dá² má²cuóun³² jná¹³ Dió³²
ma³ pih²¹ bíh¹, tí³la³ má¹jáun² bíh¹
lí³ cuóun³² jná¹³ tsú² cun³ tán¹ cun³
hián² cu³tí¹³, la³jmí¹ cuóu³² jná¹³ jáun²
hnga² Dió³².

13 Hi³ jáun² hni³² ñi¹ zia³² hi³ lí³
quien² la³ má²quien² jáun²: hi³ nio²
cáun² tsí³ tsú², hi³ hen² tsí³ tsú², jí³ hi³
hnáu³ tsú² ní² siáh³; tí³la³ la³ cun³ hi³
jlánh¹ bíh¹ quien² ñi¹ hi³ hni³² ní², hi³
hnáu³ bíh¹ tsú².

14

Zia³² cónh³ⁱ¹ ca^{3lá2} jái¹³ ca^{3ti21} pí³
hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

1 Hi³ jáun² né³, jmu³ náh² pí³
la³jonh³ jmí¹ honh² hi³ má¹hnáu³
náh². Hi³ ja³bí¹ hniáuh³² jmúh¹³ náh²
siáh³ hi³ dí¹quiaunh²¹ lín²¹ honh² hi³
hián¹³ náh² cáun² pí³ ñí¹con² Dió³²;
hi³ la³ñí¹ la³ján³ né³ hniáuh³² hen²
honh² náh² hi³ lí¹³ ngái¹ náh² ñí¹con²
tsáu² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh²
bí¹ náh². 2 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² quian³²
pí³ hi³ hleh³² jú¹jma² hi³ hí¹ hnga²
tiá² cuoh², hi³ liéinh³² Dió³² bíh¹
tsú² jaun³², jun³juáh¹³ hi³ liéinh³²
tsá²mi³cuoun² yáh³ tsú², qui¹ hí¹ jan²
yáh³ tiá² hin² ngí²³ jái¹³ jáun². Tsá²
hí³ dá² hleh³² jú¹ ná¹hmá¹ ná¹jní¹
cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³
Chun¹ bíh¹. 3 Tí³la³ tsá² hleh³² hi³
jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³ má¹ná¹,
liéinh³² tsú² tsá²mi³cuoun² rainh²¹
bíh¹, hi³ jmu² tsú² hi³ tsá² hí³ lí³ pin³
tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ cha³² tsú² siáh³
tiá³ tsí³ tsá² hí³, jí³ hi³ jmouh³² tsú²
siáh³ tsí³ tsú². 4 Jáun² né³, tsá² hleh³²
jú¹jma² siáh³ jmu² hi³ lí³ pin³ tsí³
hnga² bíh¹ ñí¹con² Dió³²; tí³la³ tsá²
ngái³² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³
né³, jmu² hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá² cuáh³²
bíh¹.

5 Jná¹³ jmí¹ hiún² tsin³² sá¹jmí¹
la³jín³² hnoh² lí¹³ hléh¹³ náh² jú¹jma²
siáh³; tí³la³ tí³ jlánh¹ bí¹ hen² tsin³²
jné¹³ hi³ hián¹³ náh² pí³ hi³ lí¹³ hléh¹³
náh² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² bíh¹; qui¹
tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ jmúh¹³ náh²
la³ ní² la³ cónh³ bíh¹ hi³ hléh¹³ náh²
jú¹jma² siáh³. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ zian²
jan² tsá² má²hiah³² pí³ hi³ zai³² jē¹
tsá² hleh³² hi³ jú¹jma² siáh³ bíh¹, jáun²
bíh¹ zia³² ñí¹ lí¹³ jmu³ ta²¹ jē¹ tsú² hi³
lí³ pin³ tsí³ tsá² lín³ cuáh³². 6 Cun³ñí¹
hi³ jáun² bíh¹ reh², ní¹juáh³ jné¹³ la³
ñí¹jē¹ ná¹ hnoh², hi³ ñí¹lieh¹ jné¹³
cun³quionh³ jú¹jma² siáh³, ha³ tiá² lín¹
ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ quián¹³

hnoh² lí¹³. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ ñí¹lieh¹
jné¹³ hnoh² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmí¹
ná¹hmá¹ bíh¹, hi³ má²hnió³ Dió³² hi³ lí³
ñíh¹³ hnoh², ho³ ní¹juáh³ hi³ ca³jmú³²
jné¹³ hi³ há¹ ngí¹³ náh² re² jái¹³
quioh²¹ bíh¹ tsú², ho³lá²dá² ní¹juáh³
ca³hléh³ jné¹³ cáun² jái¹³ hi³ cue³²
Dió³² hñu³ tsin³², ho³lá²dá² ní¹juáh³
zia³² cáun² jú¹ tson² hi³ lí¹³ má¹ta¹³
jné¹³ hnoh².

7 Cuí¹ jmú¹³ cáun² jái¹³ hi³ ca³tin¹
mí¹ñí² hi³ jmu² tsú² sun¹, la³ cun³
hmá² tá² le² ho³ tun³² pih²¹ hi³ cai³²
tsú²; uá¹jinh¹ tiá² jmí²chí³ hu²¹, tí³la³
cu³ jáun² ní¹juáh³ tiá² la³ lín¹ yáh³
re² he³ lánh³ tsau³² sun¹ hi³ ná¹jmu²
tsú², jáun² he³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ lí³
ñí³² tsáu² hi³ he³ ñí¹ sun¹ ná¹jmu²
tsú². 8 Hi³ ní¹juáh³ jmí¹ jmu² tsú²
hniéi² né³, ní¹juáh³ tiá² la³ jmu² yáh³
tsú² na²¹ lín²¹ mah¹ quioh²¹ mí¹ñí² ní¹
má¹ca³jie³, hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá²
hin² jmu³ hua³jan²¹ hi³ tsa³taunh¹ ñí¹
hniéi². 9 La³ jáun² bíh¹ lí²³ siáh³ ñí¹con²
hnoh²: Ní¹juáh³ tiá² hléh¹³ yáh³ hnoh²
jái¹³ hi³ lí³ ngí¹³ tsáu², cha³ bí¹ lánh³
rón³² lí¹³ lí³ ñí³² tsú² jái¹³ hi³ ná¹hléh¹
hnoh² jáun²? ¡La³jmí¹ lín³ jan² tsá² lí¹
hlí² lí¹ liéih²³ hnga² bíh¹ má²lín³ hnoh²
ní¹juáh³ la³ jáun²! 10 Tson² bíh¹ zia³²
hliáun³ ñí¹ jú¹jma² hngá¹máh³ lá², hi³
la³jí³² hi³ jáun² cun³ zia³² hi³ hnió³
juáh³ bíh¹. 11 Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³
ngí²³ yáh³ jné¹³ jú¹jma² hi³ liéih³² jáun²
tsáu² né³, hi³ jáun² jan² tsá² hué³²
siáh³ bíh¹ jné¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³,
hi³ tsá² hí³ né³ lín³ siáh³ jan² tsá²
hué³² siáh³ hi³ ca³tin¹ jné¹³ uá²jai³².
12 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ hnoh² jlánh¹
má²ná¹hniá¹ náh² hi³ héih¹ náh² pí³
ñí¹con² Jmí²chí³ Chun¹, jáun² ñí¹ ca³la³
jí³² né³, jmu³ náh² tion³ hi³ héih¹ náh²
hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ta²¹ hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá²
lín³ cuáh³² ñí¹ hná¹ ní².

13 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² hleh³²
jú¹jma² siáh³, hniáuh³² bíh¹ mí³²

tsú² ñí¹ con² Dió³² hi³ lí¹³ hiáuh¹³
 uá² jaí³² pí³ hi³ záí³² jáí¹³ hi³ hleh³²
 jáun². 14 Qui¹ ní¹ juáh³ hi³ lienh¹
 jná¹³ Dió³² cun³ quionh³ jú¹ jma² siáh³,
 tson² bíh¹ hi³ jná¹³ dí¹ lienh¹ Dió³²
 cun³ quionh³ jmí² chí³ quion²¹ bíh¹,
 tí³ la³ jun³ hi³ jáun² yáh³ ngí²³ jná¹³
 huen². 15 Cun³ ñí¹ hi³ jáun² né³, jná¹³
 len³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² ní¹ juáh³
 hi³ ngí²³ jná¹³ jáí¹³ hi³ lienh¹ jná¹³
 Dió³² ní¹ má¹ tí³ ñí¹ lienh¹ jná¹³ tsú²
 cun³ quionh³ jmí² chí³ quion²¹, hi³ tí³
 jlánh¹ bíh¹ quien² siáh³ ní¹ juáh³ hi³
 ngí²³ jná¹³ sun¹ hi³ hie¹³ ná¹ ní¹
 má¹ tí³ ñí¹ hie¹³ ná¹ ñí¹ con² Dió³²
 cun³ quionh³ jmí² chí³ quion²¹. 16 Qui¹
 ní¹ juáh³ hnú² dí¹ ma³ tsú¹ ma³ jonh²¹
 Dió³² cun³ quionh³ jmáh³ la³ jmí² chí³
 quián¹³, jáun² tsá² cá² tsáun¹ tsá²
 ná¹ ná¹ tsá² jáun² tiá² lí¹³ yáh³ hi³ tsa³ hlió³
 hná¹ jáun² hi³ cuéh³² tiá¹ hmah¹ Dió³²
 quiúnh¹ hnú², qui¹ tiá² ngí²³ yáh³
 tsú² he³ dá² jaun³² dí¹ hléh¹ hnú².
 17 Ho³ sa³ re² lín³² bíh¹ dí¹ lienh¹ hnú²
 Dió³² hi³ dí¹ cueh³² nú² tsú² tiá¹ hmah¹,
 tí³ la³ má¹ lí³² jáun² né³ tsá² jan² tiá² lí³
 pin³ yáh³ tsí³. 18 Jná¹³ cue² tiá¹ hmah¹
 Dió³² qui¹ cun³ ñí¹ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹
 quion¹ jná¹³ pí³ hi³ hléh¹³ jú¹ jma²
 siáh³ la³ cónh³ bíh¹ ca³ la³ jín³² hnoh².
 19 Tí³ la³ ní¹ juáh³ jmí¹ zenh² jná¹³ ja¹
 ñí¹ ná¹ ngíh³² tsá² lín³ cuáh³² má¹ ná¹,
 tí³ jlánh¹ bíh¹ hno³² jná¹³ hi³ má¹ tin¹³
 tsá² siánh³ cun³ quionh³ hñá³ jon¹ jáí¹³
 hi³ lí¹³ ngí¹³ tsú², la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹
 hléh¹³ ná¹ quia³ mei²¹ jon¹ jú¹ jma²
 hí¹ juáh³ huen² ná¹ tiá² cuo².

20 Reh², ha³ lí² cuí¹ cháunh¹³ chingh³²
 náh² la³ cun³ qui³ cháunh²³ chí¹
 tsá¹ míh¹. Jmu³ náh² hi³ lín³ náh²
 la³ jmí¹ lín³ tsá¹ míh¹ hi³ ca³ tí²¹ hi³
 hlah³ bíh¹; tí³ la³ ní¹ má¹ ca³ tí³ ñí¹
 cháunh¹³ chingh³² náh² má¹ ná¹, cuí¹
 cháunh¹³ chingh³² náh² la³ cun³ qui³
 cháunh²³ chí¹ jan² tsá² má² hún¹ tsí³.
 21 Qui¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ juáh³:
 “Juo¹³ dí² juáh³ la³ lá²: Lienh¹ jná¹³

tsá² hue³² lá² cun³ quionh³ jú¹ jma²
 siáh³; cun³ quionh³ jé¹ tsá² hue³² siáh³
 bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsú², tí³ la³ sa³ jun³
 la³ jáun² yáh³ né³ tsú² má¹ ná¹”.
 22 Hi³ jáun² né³, hi³ hleh³² tsú² jáun²
 cun³ quionh³ cáun² jú¹ jma² siáh³ lí³
 cáun² lí²¹ hi³ jáun² lí¹³ lí³ jnia² hin²
 tsánh² tiá² má² taunh³² ta²¹ bíh¹,
 jun³ juáh¹³ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh²
 má² taunh³² ta²¹ yáh³. Tí³ la³ ní¹ juáh³
 ca³ hléh³ jan² tsá² quian³² pí³ hi³
 hleh³² jáí¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³
 né³, jáun² jáí¹³ jáun² lí³ cáun² lí²¹ hi³
 lí¹³ lí³ jnia² hin² tsánh² má² taunh³² ta²¹
 bíh¹, jun³ juáh¹³ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh²
 tiá² ta²¹ má² taunh³² yáh³. 23 Jáun²
 né³, ní¹ juáh³ má² ná¹ ngíh³² la³ jín³²
 tsá² lín³ cuáh³², hi³ ní¹ juáh³ la³ jín³²
 la³ ná¹ hleh³² jú¹ jma² siáh³, hi³ tá¹ la³
 jáun² né³ chá¹ táunh¹ ma³ jan² tsá²
 tiá² má² ñí³², ho³ lá² dá² tsá² tiá² ta²¹
 haih²¹, tí³ tiá¹ juáh³ tsá² hí³ má¹ lí³²
 jáun² hi³ má² ca³ ngáu² bíh¹ hnoh²?
 24 Tí³ la³ ní¹ juáh³ la³ jín³² bíh¹ hnoh² la³
 ná¹ ngái¹ náh² jáí¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³
 honh², hi³ tá¹ la³ jáun² né³ chá¹ táunh¹
 ma³ jan² tsá² tiá² má² jmí¹ má² tsí³,
 ho³ lá² dá² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, jáun²
 tsá² hí³ né³ lí³ tsín² hi³ tson² bíh¹
 ná¹ ren² tso³, qui¹ hmóu³² bíh¹ tsú²
 lí³ tsín² lánh³ lí³ tsí³ ní¹ má¹ ca³ ná¹ tsá²
 la³ jí³² jáí¹³ hi³ ná¹ juáh²³ hnoh² jáun².
 25 Cun³ quionh³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ chu³
 jñéih³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ ná¹ hmá¹ hñu³
 tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³ la³ hi³ cuá¹ hin³
 bíh¹ tsú² ma³ tsu³ ma³ jónh³² Dió³² hi³
 juáh³ hi³ tson² bíh¹ cu³ tí³ la³ zenh²
 Dió³² ja¹ quián¹³ hnoh².

Ñí¹ má¹ ca³ ngíh³² náh², jmu³ náh² re²
 tin² la³ jí³² hi³ jmúh¹³

26 Jáun² né³ reh², ní¹ má¹ ca³ cuú²
 ca³ ngíh³² hnoh², zian² ma³ jan²
 hnoh² ná¹ quiánh¹ sun¹ hi³ lí³ jáí¹³
 quioh²¹ Dió³², ho³ hi³ má¹ tin¹³ náh²
 tsáu², ho³ cáun² hi³ ñíh¹ náh² hi³
 má² ca³ hie³ Dió³², ho³ cáun² jáí¹³ hi³
 hléh¹³ náh² cun³ quionh³ jú¹ jma² siáh³,

ho³lá²dá² hi³ záih¹³ náh² jái¹³ jáun². Re² bíh¹, tí³la³ cuí¹ lí³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ la³jí³² hi³ jáun² hi³ lí³ pin³ tsí³ tsá² lín³ cuáh³². 27 Ní¹juáh³ jmí¹ zian² tsá² hléh³² jú¹jma² siáh³, cuí¹ hleh²¹ gon³ ho³ gáun³ tsáu² ní¹juáh³ hi³ jlánh¹ juón³²; tí³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹ná¹. Já³bí¹ hniáuh³² zian² siáh³ jan² tsá² záí³² jái¹³ hi³ hleh³² tsú² jáun². 28 Tí³la³ ní¹juáh³ ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² náh² tiá² la³ zian² yáh³ tsá² má²hiau³² pí³ hi³ lí¹³ záí³² jái¹³ jáun², cun³tsa³² tí³ ta²¹ hí¹ jan² tiá² hin² hléh³² bíh¹ cú²jueh³² jú¹jma² hi³ hí¹juáh³ hnga² tsú² tiá² cuoh². Tí³ re² bíh¹ ma³ quin³² ma³ jan³² cuí¹ juónh¹³ cú²jueh³² quionh³ Dió³², jí³ quionh³ jmí¹ tsí³ hnga². 29 La³ ní² bíh¹ siáh³ ní¹juáh³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ hléh²¹ *tí³² jē¹ Dió³² jái¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hñu³ tsí³, cuí¹ hleh²¹ tsú² cun³ gon³ ho³ gáun³, hi³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³, cuí¹ ná¹cán²³ re² hua³hí¹³ la³jí³² jái¹³ hi³ juáh³ tsú² jáun². 30 Jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² la³ jmu² hi³ zia³² cáun² hi³ lí²ñí³² jan² tsáu² ñí¹ cuá¹tón²¹ jáun², hi³ jáun² tsá² dí¹hleh³² hí³ cuí¹ tunh¹³ tín² jē¹. 31 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ hi³ la³jín³² hnoh² lí¹³ hléh¹³ náh² ma³ quin³² ma³ jan³² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²hian² náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² la³jín³² tsáu² lí¹³ lí³ tín² jí³ hi³ niau²¹ siáh³ tiá³ tsí³. 32 Quí¹ hmóu³² bíh¹ tsá² ná¹lín³ hi³ *tí³² jē¹ Dió³² hniáuh³² jmu³ héih³² ñí¹con² jmí²chí³ quioh²¹, 33 quí¹ Dió³² dá² jun³juáh¹³ jan² Dió³² Tsá² jmu² hi³ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³² yáh³, quí¹ Dió³² dá² tí³ jmu² hi³ tiauh² dí² re² tín² bíh¹.

Né³² né³, la³ cun³ qui³ ná¹ngí²³ la³jín³² tsá² joh¹ Dió³² la³ tán¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsú², 34 tsá²mi³ hniáuh³² tionh² ta³máih³ bíh¹ ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³². Ha³ tiá² jái¹³ zia³² yáh³ hi³ cáun² lí¹ hléh²¹ tsú² ta³ lín²¹, hniáuh³² bíh¹ ma³quien² tsá²mi³ ñí²cuo² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹

liei²¹ quioh²¹ Dió³². 35 Jáun² ní¹juáh³ hnió³ tsá²mi³ hi³ lí³ ñí³² cáun² jái¹³, hniáuh³² ngáih³² tsú² tsá²ñuh² ñí²cuo² bíh¹ ní¹ má¹cá²chánh³² hñú¹³; quí¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ tsá²mi³ hléh³² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsá² lín³ cuáh³².

36 Hniáuh³² cháú¹ hnoh² honh² hi³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² tiá² ca³lí³liau³ yáh³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ sa³jun³ ñí¹con² jmáh³la³ hnoh² yáh³ siáh³ má²cá²chó³² jái¹³. 37 Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ lín³ tí³² jē¹ Dió³², ho³lá²dá² lín²³ tsú² hi³ quian³² cáun² pí³ hi³ má²ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹, hniáuh³² bíh¹ ma³tson² tsú² hi³ sí² hi³ cuá¹jmu² jná¹³ lá² ñí¹con² hnoh², cáun² héih³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² la³². 38 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ jái¹³ lá² né³, hí¹juáh³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ tsá² la³ hí³.

39 Jáun² né³ reh², chú³² jmúh¹³ náh² hniá¹ hi³ cué³² Dió³² jái¹³ hñu³ honh² náh² hi³ jáun² lí¹³ hléh¹³ náh², tí³la³ ha³ lí² quí² lí² jna³ náh² ñí¹con² tsá² má²hiau³² pí³ hi³ hléh³² jú¹jma² siáh³ má¹ná¹. 40 Hi³ jáun² la³jí³² hi³ jmu³² náh² né³, jmu³ náh² re² tín² lín³², hi³ ca³la³ hi³ ja³² re² he² hná¹.

15

Jmí¹ ca³jenh¹³ Cristo

1 Né³² né³ reh², hnó³² jná¹³ hi³ cháú¹ náh² honh² jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh³ jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh². Jú¹ chú³² jáun² né³ ca³heh³ bíh¹ hnoh² jmí¹ ca³niéih² náh², hi³ jáun² la³ má²zian² jáun² bí¹ náh² hi³ nio² tiá³ honh² ñí¹con² jú¹ chú³² jáun². 2 Hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² jáun² bíh¹ siáh³ má²ná¹liáun¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ la³ má²ná¹ziánh¹ jáun² náh² tiá³ jái¹³ hi³ ca³híe³ jná¹³ jáun². Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ cáun² lí¹ táunh²³ náh² ta²¹ ta³ lín²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lín¹ ñí¹ lí³quien².

3 La³ cun³ la³jí³² jái¹³ hi³ ca³lí³ tín² jná¹³ jáun² huen², jí³lí³² bíh¹ jái¹³ jáun² ca³híe³ jná¹³ siáh³ hnoh². Hi³ ja¹ la³jí³²

hi³ jáun² zia³² cáun² jái¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹
 quien² hi³ juáh³ la³ lá²: Cristo ca³jun³
 hi³ ca³tí²¹ tso³ quiú¹³ dí², la³ cun³ hi³
 rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²; ⁴hi³ ja³haun³ tsú²
 siáh³, hi³ jáun² ñí¹ má²cá²hni² jmái¹
 jáun² né³ ca³jenh¹³ tsú² já¹ hla¹, la³
 cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí². ⁵Jmí¹
 lí²¹ jáun² né³ ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con²
 Pé¹, hi³ jmí¹ lí¹cáin² pih²¹ jáun² né³
 ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ñí¹con² tán¹
 quian³tun³. ⁶Jmí¹ lí¹cáin² jáun² siáh³
 ca³ma³jnia³² tsú² ñí¹con² lí³ hñá³ nio²
 hñá³láun³ tsá² reh² dí² cun³ jéin³² la³
 lá². Hi³ uá¹jinh¹ má²cá²tsan³ ma³ jan²
 tsá² hí³ ta³né³², míh¹ tiá² jí³lin² tsá² hí³
 zian² bíh¹. ⁷Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ma³jnia³²
 tsú² ñí¹con² Jacobo, hi³ jmí¹ lí²¹ jáun²
 né³ ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ ñí¹con²
 ca³la³ jín³² tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹
 Dió³².

⁸Jmí¹ ca³táuh³ hi³ má²jnia³² tsú²
 jáun² ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³ né³, jáun²
 ñí¹con² jná¹³ siáh³ ca³ma³jnia³² tsú².
 Jáun² jná¹³ bíh¹ jan² tsá² lín³ ná¹
 la³jmí¹ lín³ jan² dáin² hi³ ca³lí³zian²
 ta³ má²ca³nga² jmái¹ quioh²¹. ⁹Qui¹
 jun³ lin¹ tsá² yáh³ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹
 *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² ñí¹ hná¹
 ní², ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³
 jná¹³ hi³ té³ tsá² “tí³² tsá² quian³²
 jē¹ Dió³²”, qui¹ jná¹³ dá² jan² tsá²
 ca³jmú³² ná¹ hian² tsin³² ñí¹con² tsá²
 ná¹lín³ cuáh³² quioh²¹ Dió³² jmí¹tin²
 bíh¹. ¹⁰Tí³la³ lín³ bíh¹ jná¹³ la³ cun³
 hi³ lín³ ná¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ Dió³²
 ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² jná¹³. Hi³ jáun²
 mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ tsú² ñí¹con²
 jná¹³ tiá² lí¹ má²ca³há² ca³nga² yáh³,
 qui¹ jná¹³ bíh¹ tí³ jlánh¹ má²cá²jmú³²
 ta²¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní²;
 uá¹jinh¹ jun³juáh¹³ jná¹³ yáh³ tsá²
 má²cá²jmú³², tí³la³ hnga² bíh¹ Dió³²
 Tsá² ja³² mií³ tsí³ má²ca³ma³hau³ jná¹³.
¹¹Tí³la³ tiá² hi³ jmu² hí¹ cáun² yáh³
 ní¹juáh³ jná¹³ ho³ tsá² hi³ ca³nga³
 jú¹ chú³² jáun² ñí¹con² hnoh²; qui¹
 tí³la³ cáun² lá² bíh¹ jú¹ chú³² hi³ hléh¹

jnoh¹, hi³ cáun² jái¹³ lá² bíh¹ siáh³
 má²ca³tionh² hnoh² ta²¹.

Jmái¹ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

¹²Jáun² né³, ní¹juáh³ jú¹ chú³² hi³
 hléh¹ jnoh¹ juáh³ hi³ Cristo ca³jenh¹³
 ja¹ hla¹, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² zian²
 ma³ jan² hnoh² hi³ juánh³ náh² hi³
 tiá² jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³?
¹³Qui¹ sá¹jmí¹ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá²
 má²cá²tsan³, jáun² sa³jun³ la³ ca³jenh¹³
 yáh³ hnga² Cristo. ¹⁴Hi³ jáun² ní¹juáh³
 tiá² la³ ca³jenh¹³ Cristo, jáun² jú¹
 chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ tiá² lin¹ ñí¹ la³
 quien² hí¹ cáun² yáh³, hi³ sa³jun³ la³
 quien² siáh³ hi³ táunh²³ náh² jáun²
 ta²¹. ¹⁵Jáun² sá¹jmí¹ la³ ní² né³,
 jnoh¹ bíh¹ má²lá³ tsá² zih³² jú¹ tí¹jái²
 hi³ ca³tin¹ Dió³², qui¹ cun³ñí¹ hi³
 má²ca³juáh¹³ jnoh¹ hi³ Dió³² ca³jmú³
 hi³ ca³jenh¹³ Cristo. Jáun² ní¹juáh³
 tiá² la³ tson² yáh³ hi³ jenh¹³ tsá²
 má²cá²tsan³, hi³ jáun² tiá² la³ tson²
 yáh³ hi³ Dió³² ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³
 Cristo. ¹⁶Qui¹ ní¹juáh³ tiá² la³ jenh¹³
 yáh³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² sa³jun³
 la³ ca³jenh¹³ yáh³ siáh³ Cristo. ¹⁷Hi³
 jáun² sá¹jmí¹ tson² tiá² ca³jenh¹³ Cristo
 dúh¹, jáun² tiá² lin¹ ñí¹ jmí¹ jmu³
 ta²¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ má²táunh²³
 jáun² hnoh² ta²¹; la³ má²ná¹ren² jáun²
 bíh¹ náh² tsáuh³. ¹⁸Jáun² ní¹juáh³
 la³ ní² né³, la³ má²já²hín³ bíh¹ tsá²
 má²cá²tsan³ ta³ má²tanh² ta²¹ Cristo.
¹⁹Ní¹juáh³ hi³ ná¹hen² jáun² tsí³ dí²
 ñí¹con² Cristo la³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹
 jmáh³la³ tá¹la³ zia³² dí² ñí¹ hué²¹ lá²
 bíh¹, jáun² jnoh¹ bí¹ la³ má²lá³ tsá²
 jlánh¹ bíh¹ tsí¹juí³ la³ cónh³ bí¹ ñí¹
 la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní².

²⁰Tí³la³ la³ cun³ lí³ hú¹tá¹ jú¹ tson²
 má¹ná¹, ca³jenh¹³ bíh¹ Cristo ja¹ hla¹;
 hi³ jáun² la³ ní² má²lí²lin¹ hi³ ja³bí¹
 hla¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² siáh³ jenh¹³
 la³jmí¹ ca³jenh¹³ hí³ dí². ²¹Qui¹ la³ lá²
 bíh¹ lí³: Cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ tsá² jan²
 tsá² bíh¹ ca³hi³ hmú³² ñí¹ hué²¹ lá²;
 jáun² ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ cun³ñí¹ hi³

ca³tin¹ jan² tsáu² bíh¹ ca³lí³liau³ siáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³. 22 La³ jáun² bíh¹ lí³, hi³ cun³ñí¹ hi³ lín³ tsáu² tsá² jón²zih¹ hla¹ Adán, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsán²; ja³bí¹ la³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² jenh¹³ siáh³ cun³ñí¹ hi³ lín³ tsú² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² lí¹³ zian² cáun² hi³ hmai²¹. 23 Ti³la³ ma³ quin³² ma³ jan³² má¹na²¹ la³ cun³ ñí¹ ca³tin¹ bíh¹: Cristo bíh¹ Tsá² la³ñí¹ hi³ lín³ tsá² hmai²¹ jmí¹ ca³jenh¹³, hi³ jáun² ní¹ má¹ti³ ñí¹ jaunh²¹ tsú² né³, lín¹³ siáh³ tsá² hmai²¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² joh¹ tsú². 24 Má¹lí³² jáun² né³, tsin¹³ jmái¹ hi³ má²tón³², jmái¹ hi³ táuh³ la³jí³², jmái¹ hi³ hin³ jáun² Cristo la³jín³² tsá² ná¹quien², tsá² ná¹ho² ta²¹, jí³ tsá²cuú² tsá²chín³ ní² siáh³, jmái¹ hi³ jienh³² jáun² Cristo ñí¹con² Dió³² Jméi² jái¹³ hi³ ho². 25 Qui¹ cun³ la³ má²ho² jáun² bíh¹ Cristo jái¹³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu³ Dió³² hi³ chí¹hánh²³ tsú² la³jín³² tsá² jmu² hniei² quionh³ dí²; 26 hi³ ñí¹ ca³táuh³ né³, tsa³hín³ jí³ hmú³² uá²jai³², tsá² cuá¹hniei²¹ hí³ quionh³ Dió³². 27 Qui¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², Dió³² má²ca³jmu³ hi³ la³jí³² hi³ jáun² má²dí¹chin¹ ta³ bíh¹ Cristo. Ti³la³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² hi³ la³jí³² bí¹ ta³no¹ jo³cuo² jo³ta³ Cristo né³, tiá² nieih³ yáh³ hi³ jí³ hnga² Dió³² Tsá² ca³jmu³ héih³² jáun², ta³zanh¹ jo³cuo² Cristo. 28 Hi³ jáun² né³, ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ la³jí³² má²nio² jo³cuo² Cristo, jáun² má¹jáun² má²chan³ tsú² siáh³ hnga² jo³cuo² Dió³², Tsá² ca³chá³ hí³ la³jí³² jo³cuo² tsú² la³ jmí¹ ñí¹. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ Dió³² lín³ Tsá² chin¹ ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³².

29 Hi³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ jenh¹³ tsú² jáun² né³, zian² ma³ jan² tsá² zaun³² jmái² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² má²cá²tsan³. ¿He³ láih³² sa³ la³ ní² yáh³ jmu² tsú²? Já² ní¹juáh³ tiá² la³ jenh¹³ yáh³ tsá² má²cá²tsan³, ¿he³ ya³ láih³² zaun³² tsú² jmái² hi³ ca³tin¹

hla¹ hí³? 30 Hi³ jnoh¹ siáh³, ¿he³ ya³ láih³² tauh²³ jnoh¹ ñí¹ háinh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² ní¹juáh³ tiá² hin² la³ jenh¹³? 31 Qui¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zenh² jná¹³ ñí¹ hmú²¹; ma³tson¹³ jná¹³ jái¹³ ní² reh² la³jmí¹ ma³tson¹³ jná¹³ hi³ cu³ti³ tsah¹ jná¹³ hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² tanh² ta²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo Ti³ Juo¹³ dí². 32 Já¹ juú² Éfeso lá², lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ má²ca³quí¹ ca³ta¹³ jnoh¹ quiúnh¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náí². Ti³la³ né³² né³, sá¹jmí¹ hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ la³ cun³ qui³ hu²¹ jáun² tsí³ tsá²mi³cuóun², jáun² ¿he³ dá² láí¹³ jná¹³ hi³ má²ca³há² ca³nga² ná¹ la³ jáun²? Jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ tson² hi³ tiá² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun²: “¿Cuí¹ cú¹ cuí¹ hnáih¹³ dí², qui¹ tsa³háu² má²jún³ bíh¹ dí²!”, la³ cun³ hi³ ná¹juáh²³ jáun² ma³ jan² tsáu².

33 Ti³la³ ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³can² náh², ní² lí¹ cá¹quiúnh²¹ náh² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² hláih¹, jáun² má¹lí³² jáun² má²lín³ tsú² tsá² hláih¹ bíh¹ uá²jai³²”. 34 ¿Tianh³ náh² hi³ ná¹jniá³ jmí¹ honh² náh² ca³ti²¹ hi³ chu²¹, ha³ lí² lí¹ jmú² náh² tso³! Qui¹ ma³ jan² hnoh² ca³la³ hí¹juáh³ tiá² cuóun³² bíh¹ náh² Dió³². Juanh³² jná¹³ la³ ní² hi³ jáun² lí³ hinh¹ náh².

He³ lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³

35 Hi³ ca³ti²¹ jái¹³ jáun² né³, tiá² né¹, ho³ sa³ zian² ma³ jan² tsá² lí¹³ nga³: “¿He³ dá² lánh³ rón³² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³? ¿He³ dá² lánh³ rón³² jniá³ tsú² lí¹³?” 36 Cáun² jú¹ te³ bíh¹ jaun³² nga² tsú², qui¹ ní¹juáh³ jmí¹ jánh¹³ nú² cá² máí³ jún², tiá² lí¹³ yáh³ hion¹³ cáun² chí² ñeh¹ hmai²¹ ní¹juáh³ tiá² la³ tsa³hín³ tín² jún² jáun². 37 Qui¹ jun³juáh¹³ hmáih³² yáh³ jonh² jñi³² tsú², qui¹ máí³ bíh¹, uá¹ hi³ cuú²miih²¹ ho³ lí³ua³ cáun² máí³ siáh³ siáh³. 38 Hi³ ní¹ má¹ti³ ñí¹ hiá²¹ né³, Dió³² bíh¹ má²jmu² he³ lánh³ jniá³ ma³ quin³² ma³ cá² ñí¹, siánh³ jniá³

bíh¹ ma³ quin³² ma³ cá² tan³ ní¹ má¹ca³hiá². 39 Tiá² cá²ren²yáh³la³jáh³ dú¹ ní¹ ngú³; qui¹ siánh³ ní¹ bíh¹ quioh²¹ tsáu², siánh³ ní¹ bíh¹ quioh²¹ jáh³ quiún³ cuá² ta³, siánh³ ní¹ bíh¹ quioh²¹ quiuh²¹ tan³², hi³ siánh³ ní¹ bíh¹ siáh³ quioh²¹ jáh³ jmái². 40 La³ ní² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ siánh³ bíh¹ lí³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú², hi³ siánh³ bíh¹ lí³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá²; za² lín³² bíh¹ lánh³ lí³ ngú³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ quioh²¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá². 41 Siánh³ bíh¹ jniá³ joh¹ quioh²¹ hiú² la³ cónh³ bíh¹ joh¹ quioh²¹ zih² ji³ joh¹ quioh²¹ chí¹jmái²¹; hi³ hí¹ la³ ti³ má²tún² hmóu³² yáh³ chí¹jmái²¹ tiá² cá²ren² joh¹ quioh²¹ ma³ quin³² ma³ caun³².

42 La³ jáun² bíh¹ lí¹³ siáh³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³. Hó²³ tsú² ngú³ hi³ lí¹³ sáh³², ti³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² né³, má²quian³² tsú² cáun² ngú³ hi³ tiú²uú² lí¹³ sáh³² bíh¹. 43 Hó²³ tsú² cáun² hi³ tsí¹juí³, ti³la³ má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ ti³ jlánh¹ bíh¹ quien². Cáun² hi³ huán¹ tsí³ bíh¹ hó²³ tsú², hi³ má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ pin³. 44 Qui¹ ngú³ hi³ ca³tin¹ tsú² ta²¹lá² zian² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹ hó²³ tsú², ti³la³ má¹lí³² jáun² né³, jenh¹³ cáun² ngú³ hi³ la³ quioh²¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú² bíh¹. Qui¹ la³jmí¹ zia³² cá² ní¹ ngú³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ zia³² siáh³ cá² ní¹ ngú³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² hñu³mi³cuú².

45 Qui¹ ní¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hla¹ Adán tsá² la³ní¹ ca³lin³ jan² tsá² zia³² jmí²chí³ quioh²¹”; ti³la³ Tsá² lín³ hi³ Adán Tsá² ní¹ ca³táuh³ má¹ná¹, quian³² cáun² jmí²chí³ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² bíh¹ tsáu². 46 Jáun² né³, jun³juáh¹³ ngú³ hi³ ca³ti²¹ hñu³mi³cuú² yáh³ tín² ca³lí³ zia³², qui¹ la³ní¹ tín² lí³ hniáuh³² ngú³ hi³ ca³ti²¹ ní¹ hué²¹ lá² bíh¹; má¹lí³² jáun² máh³ já³² hi³ ca³ti²¹

hñu³mi³cuú². 47 Tsá²nñuh² tsá² la³ní¹, ca³lin³ cun³quionh³ cuáh¹, hi³ hí³ né³ jmí¹ zian² ní¹ hué²¹ lá² bíh¹; ti³la³ Tsá² ní¹ má²tenh³ má¹na²¹, jan² Tsá² cua³han³ ti³ hñu³mi³cuú² bíh¹. 48 Hi³ jáun² dá² la³jmí¹ lín³ tsá²nñuh² tsá² ca³lin³ hi³ cun³quionh³ cuáh¹ bíh¹ lín³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá², ti³la³ tsá² ca³tin¹ lí³ zian² ti³ hñu³mi³cuú² má¹ná¹, lín¹³ la³ cun³ qui³ lín³ Tsá² ja³ hí³ ti³ hñu³mi³cuú² bíh¹.

49 Tsá² ca³lí³zian² hi³ cun³quionh³ cuáh¹ lín³ nóh³² hi³ ca³ta¹ dí² ta³né³². Hi³ jáun² Tsá² cuá³ hi³ hñu³mi³cuú² né³, lín³ nóh³² hi³ ca³ta¹ dí² jmí¹tsú² jmí¹ja³².

50 Hi³ jáun² reh², la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ ní¹con² hnóh² lí³ la³ lá²: Tsá² qui³ quian³² ngú³ hi³ ca³ti²¹ ní¹ hué²¹ lá², ha³ tiá² ca³tin¹ yáh³ tsánh³² ní¹ cuá¹quien² Dió³²; qui¹ tsá² quian³² ngú³ hi³ sah³² tiá² ca³tin¹ yáh³ hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ jáun² tsá² quian³² ngú³ hi³ jmí¹lín³ tiú²uú² sáh³². 51 Ti³la³ hnó³² jná¹³ hi³ lí³ níh¹³ náh² cáun² jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹: Tiá² la³jái³² dí² hiá¹ tsáu¹³ yáh³; ti³la³ cun³ jáun² la³jái³² bíh¹ dí² zan¹³ hi³ jmu³ Dió³². 52 Cu³diá²jan² la³ lá² bíh¹ zan¹³ dí², la³ jan² tsá² lí²hméih³² ní¹, ní¹ má¹cá²hen³ mah¹ hi³ jiéi³² tsú² mí¹ní² ní¹ ca³táuh³ jmái¹. Jáun² ní¹ má¹ca³jie³ tsú² mí¹ní² né³, jenh¹³ ca³la³ jín³² tsá² má²cá²tsan³, hi³ jáun² jmí¹lín³ bíh¹ tiú²uú² tón³² jmái¹ tsán¹³ tsú²; hi³ ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ zan¹³ dí² jmái¹ jáun². 53 Qui¹ la³ cun³ lí³ hi³ ziáun² dí² lá² ta³né³², cáun² hi³ tiá² má²híe² bíh¹, hniáuh³² bíh¹ lan¹³ cáun² hi³ ma³híe² la³ cun³ jmí¹hi³nio²; hi³ ngú³ quiú¹³ dí² hi³ sah³² né³, hniáuh³² lan¹³ cáun² hi³ tiú²uú² tón³² jmái¹ sáh³² bíh¹. 54 Hi³ jáun² ní¹juáh³ cáun² hi³ tiá² má²híe² ziáun² dí² lá² ta³né³², lan¹³ cáun² hi³ ma³híe² cun³ jmí¹hi³nio², ji³ ní¹juáh³ ngú³ hi³ sah³² quiú¹³ dí² lan¹³ siáh³ cáun² hi³ tiú²uú² tón³² jmái¹ sáh³², má¹jáun² bíh¹ má²lí³ti³

la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “iMá²já²hín³ bíh¹ hmú³²; má²ca³cah¹³ bíh¹ Dió³² jmái¹! 55 Hnú² hmú³², ¿né² dá² hi³ ca³lín¹³ hnú²? Hnú² hmú³², ¿né² dá² hi³ jlánh¹ jmí¹ jmúh³² hnú² jáun² hian² honh²?” 56 Cun³quionh³ tso³ bíh¹ tin² hmú³² jmu³ hian² tsí³, hi³ cun³quionh³ liei²¹ bíh¹ joh²³ siáh³ tso³ pí³. 57 Ti³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² má¹ná¹, Tsá² jmu² hí³ hi³ cah¹ dí² jmái¹ cun³quionh³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí².

58 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², cuí¹ zian² náh² hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² jí³ hi³ nio² tiá³ honh² náh² jmái¹ ca³la³ jí³², hi³ tí³ lí³mí¹ ná¹jmu³² náh² ta²¹ quioh²¹ Ti³² Juo¹³ dí² cun³ jmá² cun³ jnia³²; qui¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ ta²¹ hi³ jmu³² náh² cu³tsa³² quiúnh¹ náh² Ti³² Juo¹³ dí², ha³ tiá² lí¹ ná¹hín²³ yáh³.

16

Quié³ hi³ cunh²³ tsú² hi³ ca³tin¹ tsá² reh²

1 Jáun² né³, ca³ti²¹ quié³ hi³ cunh²¹ náh² hi³ ca³tin¹ tsá² joh¹ Dió³², jmu³ náh² la³ cun³ héih³² hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³ tsá² lín³ cuáh³² zian² tí³ hué³² Galacia. 2 Ma³ cun³ jña³ jmái¹ jmí¹ dú²me¹ hniáuh³² hmáh¹ hnoh² ca³lá² quié³ tí³ có³² ma³ quin³² ma³ jan³² náh², la³ cun³ rón³² tí³ hi³ má²ca³janh¹ náh², hi³ jáun² tiá² lí³ hniáuh³² hi³ cánh³ cunh²¹ náh² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³ ñí¹ ní². 3 Hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jná¹³, má²zein²¹ ná¹ tsá² hion¹³ hnoh² hmóu³² tí³ ñí¹con² tsá² reh² zian² já¹ juú² Jerusalén, hi³ tsa³can³² quié³ hi³ má²ca³cunh²¹ náh² jáun². Ja³bí¹ cue¹ jná¹³ tsú² siáh³ cáun² sí² hi³ tsa³can³² tsú² tí³ ñí¹con² tsá² hí³. 4 Jáun² ní¹juáh³ ca³lín¹³ hnoh² hi³ chú³² ñe¹ jná¹³ uá²jai³², jáun² ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ hi³ hu²¹ tsí³ Po¹ jmu³

5 Jáun² né³, ní¹ má¹ti³ ñí¹ ngau²¹ jná¹³ siáh³ ñí¹ ní², hniáuh³² ñí¹nga¹ jná¹³ tín² hué³² Macedonia, hi³ jáun² má¹li³² jáun² máh³ chau²¹ jná¹³ já¹ juú² Corinto ní². 6 Ho³ sa³ lí¹³ ñí²¹ jná¹³ ca³lá² ué³ jmái¹ ñí¹ ní² quiúnh¹ hnoh², ho³lá²dá² ñí²¹ jná¹³ ñí¹ ní² tá¹la³ ngá¹³ jmí¹ ñí¹cuóu³, hi³ jáun² má¹jáun² lí¹³ má¹hau¹ hnoh² jná¹³ ca³ti²¹ juí³² ñí¹ ñe¹ jná¹³ ní¹ má¹li³² jáun². 7 Qui¹ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ hi³ tí³ lí¹ ñí¹nga¹ ná¹ ñí¹ ní² hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², tí³la³ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ ñí¹ñí²¹ ná¹ ca³lá² ué³ bíh¹ quiúnh¹ hnoh² ní¹juáh³ hi³ cué³² Ti³² Juo¹³ dí² já¹³. 8 Ti³la³ la³ má²cuon¹ jáun² bíh¹ jná¹³ já¹ juú² Éfeso lá² ca³la³ ñí¹ tí³ jmái¹ Pentecostés, 9 qui¹ jlánh¹ re² zia³² já¹³ hi³ lí¹³ cua³hai³² re² ta²¹ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí² ñí¹ lá², uá¹jinh¹ zian² juóun³² lín³² tsá² hnió³ qui³ jní³² juí³².

10 Ní¹juáh³ hi³ ca³chó³² Timoteo ñí¹ ní², jmu³ náh² tion³ hi³ tiá² lin¹ hi³ zia³² hi³ lí³ hí³² tsí³ tsú² ja¹ quián¹³ hnoh², qui¹ hí³ bíh¹ jan² tsá² jmu² uá²jai³² tá¹³ Ti³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ jmu² jná¹³. 11 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ jmúh¹³ náh² hí¹ jan² hi³ tiá² quiú² tiá² jéin²³ náh² tsú². Ti³ re² ma³hon¹ náh² tsú², hi³ jáun² cuí¹ jáunh¹³ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin², hi³ ja³jie³ jná¹³, qui¹ lá² cuá¹jan³² jná¹³ tsú² quiúnh¹ ná¹ tsá² reh² dí² ñí¹ hná¹ lá².

12 Hi³ ca³tin¹ Apolos reh² dí² né³, jmí¹ má²ca³hiu³ ca³mí³ lín³² jná¹³ ñí¹con² tsú² hi³ jmí¹ tsó²¹ tsú² quionh³ tsá² reh² hi³ tsa³jie³ hnoh², tí³la³ la³ tí³ ta³né³² cun³ tiá² má²ca³lí³hnió³ bíh¹ tsú²; tí³la³ tsó³² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³jien³.

Jái¹³ ñí¹ má²ca³táuh³

13 Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², jí³ hi³ cuí¹ ná¹tioh³ cáun² honh² náh² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ táunh²³ náh² ta²¹. Tiá³ chá¹ náh² honh², ha³ lí²

jueñh³. 14 La³ji³² hi³ jmúh¹³ náh²,
jmu³ náh² cun³quionh³ hi³ hno³ náh²
tsáu².

15 Né³² né³ reh², hnoh² má²ná¹ñíh¹
náh² hi³ tsá² hñú¹³ Estéfanás bíh¹
tsá² la³ñí¹ hi³ ca³taunh³ ta²¹ jú¹
chú³² tí³ hué³² Acaya, hi³ tsá² hí³
né³, má²ca³jmú³ ná¹chan¹ hmóu³²
hi³ ma³cón³² la³jin³² tsá² joh¹ Dió³².
16 Jáun² jná¹³ né³ hno³² hi³ hnoh²
jmúh¹³ náh² niuh¹ ñí¹con² lí³ua³ jan²
tsá² la³ hí³, jí³ ñí¹con² la³jin³² tsá²
tionh² quionh³ tsú² hi³ jmu² ta²¹ la³
jáun².

17 Jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³
quí¹hliá² má²cuá²taunh²¹ Estéfanás
quionh³ Fortunato jí³ Acaico ñí¹
lá², quí¹ tsá² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³
ñí¹con² jná¹³ cáun² hi³ tiá² la³ lí¹³
jmúh¹³ hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiá² tionh²
yáh³ hnoh² ñí¹ lá². 18 Tsá² hí³ bíh¹
má²ca³jmú³ hi³ má²ca³niau²¹ re² tsin³²
jná¹³ la³jmí¹ ca³chá³ tsú² jáun² re²
honh² hnoh². Jáun² né³, hniáuh³² bíh¹
má¹quien¹³ náh² tsá² la³ hí³.

19 Jáun² né³, ma³ quin³² ma³ cu³
nió³ tsá² lín³ cuáh³² zian² tí³ hué³²
Asia lá² juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con²
hnoh². Ñú² Aquila quionh³ mí¹ Prisca
ñí²cuo², jí³ la³jin³² tsá² lín³ cuáh³²,
tsá² qui³ ngih³² hí³ hñú¹³ tsú², juáh³
siáh³ ñí¹con² hnoh²: “Hia² náh²” ca³la³
jonh³ jmí¹ tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³²
Juo¹³ dí². 20 “Hia² náh²” —juáh³ siáh³
ca³la³ jin³² tsá² reh² dí² zian² já¹ juú²
lá² ñí¹con² hnoh². Ren¹ náh² tsá²ján²
tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³
cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹.

21 Jná¹³ Po¹, cuá¹jmu² ná¹
cun³quionh³ uón³² huen² tun³ hni³²
jon¹ jái¹³ lá², hi³ juah³² jná¹³: “Hia²
náh²” ñí¹con² hnoh².

22 Lí³ua³ jan² tsá² tiá² quiú²
tiá² jéin²³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí²,
quiú³juóu³² cuí¹ cháu¹³. ¡Ñah³² hniu³²,
hnú² Tí³² Juo¹³ jnoh¹!

23 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesús
Tí³² Juo¹³ dí². 24 Cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹

Jesús Tsá² lín³ Cristo, jí³lín² bíh¹ hnoh²
hnau³ jná¹³. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Ní¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Tsá² Corintios

*Po¹ zen² siáh³ cáun² sí² ní¹con² tsá²
lín³ cuáh³² juú² Corinto*

1 Jná¹³ la³² Po¹, jan² *ti³² tsá² quian³² jē¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun²; zein³² jná¹³ sí² lá² quiúnh¹ jná¹³ reh² dí² Timoteo, ní¹con² hnoh² tsá² má²lín³ náh² cuáh³² quióh²¹ Dió³² já¹ juú² Corinto ní², jī³ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hín¹³ Acaya, tsá² má²joh¹ Dió³². 2 Dió³² Jméi² dí² jī³ Jesucristo Tī³² Juo¹³ dí² cuí¹ má¹mieh² hnoh², jī³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Má²tso² Po¹ tsí³

3 Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tī³² Juo¹³ dí², quí¹ hí³ bíh¹ Jméi² dí², Tsá² ja³² mií³ tsí³ ní¹con² dí², jan² Dió³² Tsá² jmu² hi³ niau²¹ re² tsí³ dí². 4 Hí³ bíh¹ cha³² re² tsí³ dí² ní¹juáh³ jmí¹ ziaún² dí² uu³mí²tsi³², hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ uá²jai³² lí¹³ jmú¹³ hi³ niau²¹ re² tsí³ tsá² má²tso² tsí³, hi³ jmú¹³ dí² hi³ niau²¹ re² tsí³ tsú² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² ní¹con² dí² hmóu³² jmí¹tin². 5 Quí¹ la³jmí¹ má²tso¹ dí² jáun² lín³² tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo, la³ jáun² bíh¹ siáh³ lí²³ hi³ niau³² re² lín³² tsí³ dí², hi³ jmu² Cristo. 6 Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ jnoh¹ ma³tso¹ tsí³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² niau²¹ re² honh² hnoh² bíh¹, jī³ hi³ má²chí¹liáun²³ náh² siáh³; quí¹ ní¹juáh³ Dió³² cha³² re² tsí³ jnoh¹, ja³bí¹ honh² hnoh² siáh³ tá²no¹ re² [jī³ hi³ má²chí¹liáun²³ náh² siáh³]. Hí³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ tion¹³ náh² honh² jmá¹ hi³ má²tsoh¹ náh² honh² la³jmí¹ má²tso¹ jnoh¹ tsí³. 7 Zia³² cáun² hi³ cu³tí³ hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh², quí¹ né¹ jnoh¹ hi³ hnoh² uá²jai³²

ná¹má²tsoh¹ honh², jáun² ja³bí¹ Dió³² jmu³ siáh³ hi³ niau²¹ re² honh² hnoh².

8 Hí³ jáun² né³ reh², hnáu² jnoh¹ hi³ lí³ níh¹³ náh² ha³ la³ cónh³ tí³ uu³mí²tsi³² hi³ ca³lí³ zia³² ní¹con² jnoh¹ tí³ hué³² Asia. Ca³quiéinh³² jnoh¹ cáun² hi³ jlánh¹ huáh² tsí³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tiú²uú² jmí¹ ní¹tiau¹³ yáh³ jnoh¹, ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jmí¹ hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ liáu³. 9 Jmí¹ láí²³ jnoh¹ hi³ má²tiauh² jnoh¹ ní¹ má²jngah³ bíh¹ tsú². Tí³la³ la³ ní² ca³ma³ta² jnoh¹ hi³ tí³ lí³mí¹ chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ ní¹con² Dió³² bíh¹, Tsá² jmu² hi³ jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹, hi³ tiú²uú² láí¹³ jnoh¹ hi³ cah¹ jmá¹ hmóu³². 10 Dió³² bíh¹ má²ca³liáu³² jnoh¹ ní¹ hmú²¹ huáh² tsí³ jáun², hi³ liáu³² tsú² siáh³ ní¹ hná¹ ní²; quí¹ tsí³ jnoh¹ má²hu²¹ hi³ liáu³² bíh¹ Dió³². 11 Hí³ hnoh² siáh³ lí¹³ má¹hau¹ náh² jnoh¹ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Quí¹ ní¹juáh³ juóun³² tsá² ná¹hiú² ná¹mi³² ní¹con² Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, jáun² juóun³² bíh¹ siáh³ tsá² lí¹³ cué³² tiá¹hmah¹ ní¹con² Dió³² ca³ti²¹ hi³ má²mieh² tsú² jáun² jnoh¹.

*He³ láih³² sa³ tiú²uú² néi¹ Po¹ juú²
Corinto*

12 Jlánh¹ tsah¹ jnoh¹, quí¹ jmí¹ tsí³ jnoh¹ má²tson² jáí¹³ hi³ tson² bíh¹ má²ca³ngí¹³ jnoh¹ cú²tso² hi³ chun¹ jnoh¹, jī³ hi³ ná¹chan¹ jnoh¹ ní¹con² Dió³² tá¹la³ tiauh² jnoh¹ ní¹ hué²¹ lá², hi³ la³ñí¹ la³ján³ ja¹ quián¹³ hnoh² ní². Cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³² bíh¹ ziaún² jnoh¹ la³ ní², jun³juáh¹³ hi³hliá² jlánh¹ cháunh²³ chí¹ jnoh¹ hmóu³² yáh³. 13 La³ cun³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ní¹ sí² lá², tiá² hi³ siáh³ jmú¹³ yáh³ jnoh¹, la³ cun³ hi³ lí¹³ hín¹³ bíh¹ náh² jī³ hi³ ngí¹³ náh² siáh³, hi³ hu²¹ siáh³ tsín³² jná¹³ hi³ ngí¹³ náh² re² lín³². 14 la³jmí¹ má²ca³lí³ cuóu³² náh² jáun² ca³lá² jnoh¹ jmí¹tin²; hi³ jáun² ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ jáunh³ Jesús Tī³² Juo¹³ dí² lí¹³ lí³ tsính¹ hnoh² hi³ ca³ta¹

jnoh¹, la³jmí¹ lí³ tsah¹ jnoh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh².

15 Cun³ñí¹ hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ la³ ní², jáun² jmí¹ ca³lén¹³ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ jná¹³ tín² hnoh², hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ lí³mieh² hnoh² cun³quionh³ hi³ jmí¹ ngá¹³ jná¹³ tenh³ jéin³² ñí¹ ní². 16 Qui¹ jmí¹ len³ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ tín² hnoh² jmí¹ ja²¹ jná¹³ jáun² hué³² Macedonia lá², hi³ jáun² ní¹ má¹ca²jính³² jáun² jná¹³ jmí¹ ñí¹jie¹ ná¹ siáh³. Hi³ jáun² hnoh² né³ la³juí³² jmí¹ lí¹³ má¹hau¹ náh² quioh²¹ hú¹ juí³² hi³ ñih²¹ jná¹³ tí³ hue¹³ Judea. 17 ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ tiá² ca³chá³ jná¹³ cáun² tsin³² jmí¹ ca³lén¹³ jná¹³ la³ ní²? ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ jmu² jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² tsá²mi³cuóun² hi³ juáh²³ jáun²: “Ján³”, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ juáh³ siáh³: “Ján¹han²¹”? 18 Tí³la³ Dió³² má¹ná¹, Tsá² tiá² zai³² jē¹, nau³² jái¹³ hi³ tiá² lái³ yáh³ jnoh¹ tsá² zai³² jái¹³ quioh²¹, qui¹ tiá² juáh³ yáh³ jnoh¹: “Ján³”, hi³ má¹lí³² jáun² né³ juáh³ jnoh¹ siáh³: “Ján¹han²¹”. 19 Qui¹ Cristo Jesús Jon² Dió³², Tsá² hléh¹ jnoh¹ jái¹³ quioh²¹ quiúnh¹ Silvano jí³ Timoteo ja¹ quián¹³ hnoh², Tsá² hí³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³juáh³: “Ján³”, hi³ má¹lí³² jáun² né³, juáh³ siáh³: “Ján¹han²¹”. Qui¹ cun³ la³jí³² jmái¹ bíh¹ tson² jái¹³ quioh²¹ Cristo; 20 qui¹ la³jí³² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², cun³quionh³ hí³ bíh¹ lí³tí²³. Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹ juáh²³ jnoh¹: “Tson² bíh¹ cu³tí³”, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ma³quien² tsáu² Dió³². 21 Dió³² hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ hi³ cun³quionh³ Cristo má²pin³ tsí³ dí², hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú². 22 Má²ca³jmú³ tsú² lín¹ quiú¹³ dí² hi³ lái³ dí² tsá² joh¹ tsú², cun³quionh³ hi³ má²ca³tanh² tsú² jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³ dí², hi³ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ né³, jmu² lín¹ hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ hiáu¹³ dí² hi³ né³bí¹ cué²¹ tsú² jáun².

23 Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² má²ca²chó³²

jná¹³ já¹ juú² Corinto ní² la³ cun³ hi³ ca³lén¹³ jná¹³ jáun² jmí¹tin², tí³la³ Dió³² bíh¹ Tsá² nau³² jái¹³ ca³tin¹ jná¹³ hi³ tiá² má²ca²chó³² jná¹³ ñí¹ ní² cun³ñí¹ hi³ jéin³² jná¹³ juon²³ hnoh² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tiá² tson² né³, cuí¹ cha³hín³ jná¹³.

24 Jun³juáh¹³ hi³ hnáu² jnoh¹ jmú¹³ héih³² he³ ñí¹ zión³² hniáuh³² táunh¹³ hnoh² ta²¹ yáh³, qui¹ re² lín³² bíh¹ má²ná¹tioh³ cáun² honh² náh²; tí³la³ hnáu² jnoh¹ má¹hau¹ hi³ tí³ lí³mí¹ lí³ hiún² honh² bíh¹ náh².

2

1 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ cu³tsa³² ca³lén¹³ jná¹³ hi³ tiú²uú² ñí¹jie¹ ná¹ cú²jueh³², qui¹ ní² lí¹ ca³niau²¹ siáh³ hlah³ tsí³ dí². 2 Qui¹ ní¹juáh³ ca³jmú³² jná¹³ hi³ niau²¹ hlah³ honh² náh², ¿hin² dá² tsánh² uú² jmu³ hi³ lí³ hiún² tsin³² jná¹³? Jí³²la³ hnoh², tsá² má²lí²chá³ jná¹³ hlah³ tsí³ bíh¹. 3 Hi³ jáun² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ cú²jueh³² sí² jáun², qui¹ tiú²uú² ca³lí³hnó³² ná¹ hi³ cháh¹³ hnoh² hlah³ tsin³² jná¹³ ní¹ má¹ca²chó³² ná¹ ñí¹ ní²; qui¹ hnoh² dá² ca³tin¹ hi³ tí³ má¹hiúnh¹³ bíh¹ náh² tsin³² jná¹³. Qui¹ jná¹³ len³ hi³ hí¹ la³ tí³ hnoh² yáh³ lí³ hiún² honh² ní¹juáh³ jná¹³ hiún² tsin³². 4 Jmí¹ cá¹jmú²¹ jná¹³ sí² jáun², ca³jmú³² jná¹³ ta³ hí³² lín³² tsin³² jí³ hi³ jngih³² siáh³ tsin³², hí¹ ca³la³ tí³ ca³uó³² yáh³ jná¹³; tí³la³ jun³juáh¹³ ca³jmú³² jná¹³ qui¹hi³hliá² hnó³² jná¹³ chá¹³ hlah³ honh² hnoh² yáh³. Qui¹ sí² jáun² ca³jmú³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnó³² ná¹ hi³ lí³ ñíh¹³ náh² hi³ hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnoh².

Zia³² uu³i³tso³ quioh²¹ tsá² jmu² hlah³

5 Jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² má²ca³jmú³ hi³ nio² hlah³ tsí³ dí², jun³juáh¹³ ñí¹con² jmáh³la³ huen² jná¹³ yáh³, qui¹ ja³bí¹ ñí¹con² míh¹ tiá² jí³lín² bíh¹ hnoh² uá²jai³². Juanh³² jná¹³ la³ ní² qui¹ ho³ sa³ jlánh¹ tiá³ he² jái¹³ quion²¹ ná¹. 6 Len³ jná¹³

má²tioh²¹ bíh¹ cun³ ní² hi³ ma³tso² tsá² hí³ tsí³ hi³ má²ca³jmuh³ náh² jmí¹ ca³ngih³² náh² jáun². 7 Hi³ jáun² ta³né³² né³ má²lí¹³ bíh¹ chíh¹³ náh² honh² ca³ti²¹ tsáu¹³ tsú² jí³ hi³ má¹hiúnh¹³ náh² tsí³ tsú², qui¹ hu³ sa³ ní² lí¹ ca³niau²¹ hlah³ tí³ ca³nga² tsí³ tsú². 8 Hi³ jáun² hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hi³ má¹lih²¹ náh² siáh³ hi³ tson² hno³ náh² tsú². 9 Cun³ñí¹ hi³ ní² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ sí² jáun², qui¹ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ hi³ cá¹ lau²¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² lí³ ño¹ ná³ ní¹juáh³ hiú² bíh¹ honh² náh² hi³ má¹tih²¹ la³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³. 10 Né³² né³, ní¹juáh³ hnoh² chíh¹³ honh² lí³ua³ cáun² hi³ jmu² tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ chí¹³ tsin³² ca³ti²¹ hi³ jáun². Qui¹ ní¹juáh³ má²lí²chí³ jná¹³ tsin³², ní¹juáh³ hi³ la³ zia³² cáun² hi³ ca³ti²¹ hi³ chí¹³ jná¹³ tsin³², jáun² má²lí²chí³ bíh¹ jná¹³ tsin³² ñí¹ ta³ ñí¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh². 11 Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ tiá² cah¹³ *Satanás jmái¹ ñí¹con² dí²; qui¹ né¹ re² lín³² bíh¹ dí² he³ lánh³ rón³² hu²¹ tsí³ tsú².

Cuá¹hi³² tsí³ Po¹ tá¹la³ cuá³ já¹ juú² Troas

12 Hi³ jáun² né³, jmí¹ cá¹chó²¹ jná¹³ já¹ juú² Troas hi³ ca³ñí¹hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Cristo, jlánh¹ re² ca³lí³ zia³² já¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ tá¹³ Tí³² Juo¹³ dí². 13 Tí³la³ jlánh¹ ca³hí³ tsin³² jná¹³ má¹ná¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³jenh² jná¹³ Tito reh² dí². Hi³ jáun² bíh¹ ca³háih¹ jná¹³ já¹³ quiúnh¹ tsá² hí³ hi³ ja³ jná¹³ tí³ hué³² Macedonia lá².

Tsá² quionh³ Cristo bíh¹ cah²³ jmái¹

14 Tí³la³ tiá¹hmah¹ Dió³², Tsá² cáun² ta²¹ che² dí² juí³² hi³ lín¹ hi³ cah¹ dí² jmái¹ quiúnh¹ Cristo Jesús, hi³ cun³quionh³ jnoh¹ hieh³² tsú² tsáu² já¹³ quioh²¹, hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ má²ró³² hi³ tsá²nió³ la³ tán¹. 15 Qui¹ jnoh¹ bíh¹ lá³ la³jmí¹ lí³ mí²ñí¹ ziún² hi³ jein³² jáun² Cristo ñí¹con²

Dió³² jí³ hi³ tsá²nió³ siáh³ ja¹ tsá² ca³tin¹ hi³ liáun³, jí³ ja¹ tsá² tsa³hín³ ní² siáh³. 16 Tí³la³ ñí¹con² tsá² tsa³hín³ hí³ má¹ná¹, lá³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ ja³² má²hlah³ bíh¹, hi³ jmu² lín¹ hi³ má²ná¹jún¹ bíh¹ tsú²; tí³la³ ca³tin¹ tsá² liáun³ né³, lá³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ má²ró³² hi³ jmu² lín¹ hi³ zian² bíh¹ tsú². Tí³la³ ¿hin² dá² tsánh² tú¹ tsin¹³ hi³ lí¹³ lín³ la³ ní²? 17 Juóun³² tsáu² cáun² lí¹ tsá²qui² tsá²hnái³ já¹³ quioh²¹ Dió³², [hi³ sa³jun³ re² tí³ siáh³]. Tí³la³ Dió³² cuá¹ñí³² hi³ tiá² la³ ní² jmu³² yáh³ jnoh¹; qui¹ tí³la³ jnoh¹ hléh¹ cú²tso² bíh¹ já¹³ quioh²¹ tsú² ñí¹con² tsáu², la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zéin¹ Dió³², tsá² lín³ quian²¹ Cristo.

3

Jú¹ chú³² ca³ti²¹ nió³² hmaí²¹

1 ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ má²ná¹hléh¹ jnoh¹ siáh³ re² hi³ ca³ta¹ hmóu³² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³juáh¹³ jnoh¹ la³ ní²? ¿Hí¹ hniáuh³² jmú¹³ jnoh¹ la³ cun³ qui³ jmu² ma³ jan² tsáu² hi³ hie¹³ jnoh¹ hnoh² cáun² sí² hi³ jmu² lín¹ hi³ hin² tsánh² jnoh¹, ho³ hi³ mí¹³ jnoh¹ sí² la³ jáun² ñí¹con² hnoh²? 2 ¿Tiá² jáun² yáh³! Qui¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² má²ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ sí² hi³ jmu² lín¹ hi³ hin² tsánh² jnoh¹, cáun² sí² hi³ hu²¹ la³ tí³ hñu³ tsí³ jnoh¹, cáun² sí² hi³ lí¹³ lí³ cuoh² la³jín³² tsáu² hi³ lí¹³ hí³² tsú². 3 Qui¹ hnoh² bíh¹ lín³ cáun² sí² hi³ ca³jmú³ hnga² Cristo héih³² hi³ jmú¹³ jnoh¹. Jun³juáh¹³ cun³quionh³ jñí³ yáh³ ca³lí³ sí² hi³ ná¹lín³ náh², qui¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² Tsá² liéih³² bíh¹. Sí² jáun² má¹ná¹, ha³ tiá² rá¹lí³ yáh³ ñí¹ quioh²¹ cáun² jo²¹ hma² hi³ lí³ quín¹, qui¹ sí² jáun² dá² rá¹lí³ hñu³ honh² hnoh² bíh¹.

4 Cáun² tán¹ bíh¹ má²nió² tsí³ jnoh¹ ñí¹con² Dió³² ca³ti²¹ hi³ ní² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. 5 Qui¹ lí³ua³ cáun² hi³ jmú¹³ jnoh¹, jun³juáh¹³ hi³hliá² jlánh¹ re² tá² jnoh¹ hmóu³² yáh³; tí³la³ lí³ua³ cáun² hi³ tá² jnoh¹, ñí¹con² Dió³² bíh¹

ja³² pí³. 6 Hnga² bíh¹ tsú² má²hau³ hi³ lá³ jnoh¹ tsá² quian²¹ ngaí³² jē¹ tsú² ca³ti²¹ nió³² hmai²¹. Tí³la³ nió³² hmai²¹ jáun² tiá² rá¹lí³ yáh³ cáun² héih³² hi³ cáun² tí³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ hnga², qui¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ lí¹³ ma³tí³² tsú². Qui¹ héih³² jmí¹ rá¹lí³ jáun² jmí¹tin² cáun² jmu² hi³ jún²³ bíh¹ tsú², tí³la³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹na²¹, jmu² hi³ lí¹³ zian² bíh¹ tsú².

7 Nió³² hi³ ca³tanh² jáun² Dió³² quionh³ hla¹ Moisés ca³lí³ ñí¹ quioh²¹ cáun² jo²¹ hmá² hi³ lí³ quín¹ bíh¹. Jmí¹jáun² ca³jnia³ pí³ quioh²¹ Dió³² jí³ ñí¹ hla¹ Moisés ní² siáh³ lí³ zín³ lín³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tiú²uú² jmí¹ lí²³ yáh³ hi³ jie³ tsá² *Israel ñí¹ tsú²; tí³la³ joh¹ jáun² má¹ná¹, jmí¹ hí¹méih²³ bíh¹. Hi³ jáun² ní¹juáh³ jái¹³ ca³ti²¹ héih³² hi³ jmu² hi³ jún³ tsú² ca³lí³ cun³quionh³ lí²¹ hi³ lín¹ hi³ quien² tá¹³ tsá² ca³hléh³ hí³, 8 ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tá¹³ jnoh¹ tsá² hléh¹ jnoh¹ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jmí²chí³ Chun¹ tiá² lí³ lín¹ hi³ quien² lín³²! 9 La³ cun³ lí¹³ juáh¹³, ní¹juáh³ tá¹³ tsá² ca³cué³ héih³² hi³ jmu² hi³ jún³ tsú² la³ ca³lí³ lín¹ hi³ quien², hi³ jáun² ¡tiá¹³ bíh¹ tiá³ tá¹³ jnoh¹ tsá² hléh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² tiá² la³ lí³ lín¹ hi³ quien², jái¹³ hi³ juáh³ jáun² hi³ má²lá³ dí² la³juáh²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³! 10 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ jmí¹ quien² lín³² tá¹³ tsá² ca³cué³ hí³ héih³² jáun² jmí¹tin², tí³la³ ta³né³² né³, tiú²uú² lín¹ ñí¹ quien² yáh³, qui¹ ta³né³² má²zia³² cáun² ta²¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien². 11 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jlánh¹ la³ ca³lí³ lín¹ hi³ quien² cáun² ta²¹ hi³ ca³ma³híe² jáun² cu³tiá³, tiá¹³ bíh¹ tiá³ cáun² ta²¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ má²híe² tiá² la³ lí³ lín¹ hi³ quien².

12 Cun³ñí¹ hi³ hu²¹ la³ ní² bíh¹ tsí³ jnoh¹, hi³ jáun² bíh¹ tiá³ lín³² nio² tsí³ jnoh¹ hi³ hléh¹. 13 Tiá² jmu³² yáh³ jnoh¹ la³jmí¹ ca³jmú³ jáun²

hla¹ Moisés, hi³ ca³há³² tsú² jáun² cáun² hmih³² ñí¹ hó²¹ñí¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ jie³ tsá² Israel tá¹la³ tsa³son² joh¹ hi³ jmí¹ tie³ jáun² ñí¹ tsú², qui¹ cáun² joh¹ tiá² la³ má²híe² bíh¹ jaun³². 14 Tí³la³ tsá² Israel má¹ná¹, jmí¹ huáh² bíh¹ chí¹; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ ta³né³² bíh¹ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹jlí³² tsí³ tsú² quionh³ cáun² hmih³² ní¹ má¹tí³ ñí¹ ca³hí³ tsú² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ nió³² tseh¹ jáun², hi³ jáun² tiá² lí²³ yáh³ hi³ ngí¹³ tsú²; tí³la³ hmih³² jáun² má²lí¹³ quin³ ní¹juáh³ má²tanh² tsú² ta²¹ Cristo bíh¹. 15 Tí³la³ la³ tí³ ta³né³² bíh¹ lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ hí¹jlá²³ hmih³² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú² ní¹ má¹tí³ ñí¹ ca³hí³ tsú² sí² quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ jáun² tiá² ngí²³ yáh³ tsú². 16 Tí³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²jeinh³² jmí¹ tsí³ tsú² ñí¹con² Juo¹³ dí² né³, má¹jáun² bíh¹ quin²³ tí³ có³² hmih³² jáun². 17 Qui¹ Juo¹³ dí² hí³ lín³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, hi³ jáun² lí³ua³ cáun² ñí¹ cuá³ Jmí²chí³ hí³ joh¹ Juo¹³ dí² né³, má²na²¹ bíh¹ juí³² quioh²¹ tsú² tí³ ñí¹con² Dió³². 18 Hi³ jáun² né³, jnoh¹, tsá² tiú²uú² hmih³² hí¹jnái²³ ñí¹ hó²¹ñí¹ dí², má²lá³ dí² la³jmí¹ lí³ cáun² hu³² hi³ can²³ joh¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² cuá¹quien²; hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²chí¹zan² dí² cun³ jmá² cun³ jnia³² hi³ lín¹³ dí² la³jmí¹ lín³ Cristo. La³ ní² bíh¹ jmu² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ hí³ Jmí²chí³.

4

1 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³ja³ mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² jnoh¹, hi³ ca³cué³ tsú² ta²¹ lá², hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³ tiá² cha³² jnoh¹ tun³ tsí³. 2 Hi³ jáun² má²ca³chá¹³ jnoh¹ tí³ có³² hi³ jmu² tsáu² ñí¹ ná¹conh¹, jí³ hi³ hua³heih²¹ ní² siáh³, hi³ jmí¹ lí¹³ lí³ jmú¹³ jnoh¹. Tiá² juáh³ yáh³ jnoh¹ hi³ lá³ cáun² hi³ tiá² lá³, sa³jun³ zá²³ yáh³ jnoh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³². Qui¹ tí³la³ cun³quionh³ hi³ hléh¹ jnoh¹ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ lí³tsin² tsáu²

hi³ tson² bíh¹ cú²tso² lí³ tá¹³ jnoh¹ ta³
 ñí¹ Dió³². 3 Ti³la³ ní¹juáh³ jú¹ chú³²
 quioh²¹ Dió³² hi³ hléh¹ jnoh¹ lí³ jú¹
 jni², la³ ní² lí³ ñí¹con² jmáh³la³ tsá²
 hí¹tsá²taunh¹ ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ bíh¹.
 4 Qui¹ tsá² hláinh¹ juo¹³ bíh¹ tsá²
 zian² ñí¹ hué²¹ lá² má²ca³hia³ ca³lí³
 jmí¹ tsí³ tsá² tiá² má²nio² cáun² tsí³
 ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² bíh¹ tiá² lí²³
 jie³ tsú² joh¹ zín³ lín³² hi³ quian³²
 jáun² jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Cristo,
 Tsá² quien², Tsá² cuan³ hí³ ca³la³
 hi³ dí¹tsáun² hi³ cua³ma³jnia³² cha¹³
 Dió³². 5 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³hléh¹³
 jnoh¹, tiá² hien²³ yáh³ jnoh¹ hmóu³²,
 tí³la³ jnoh¹ hien²³ Jesucristo, Tsá²
 lín³ Juo¹³ bíh¹ dí²; tí³la³ hi³ ca³ta¹
 jnoh¹ hmóu³² né³, juáh³ jnoh¹ hi³ láí³
 jnoh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh² hnoh²
 bíh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús. 6 Qui¹
 hnga² bíh¹ Dió³², Tsá² ca³jmú³ hí³
 héih³² hi³ tai²¹ joh¹ ñí¹ jmí¹ lí³ jáun²
 já¹nié² liánh² má²ca³tiéi³ siáh³ joh¹
 hñu³ tsí³ jnoh¹; hi³ jáun² cun³quionh³
 joh¹ jáun² bíh¹ ma³jnia¹³ jnoh¹ hi³
 Dió³² bíh¹ Tsá² quien², cun³quionh³
 hi³ ma³jnia¹³ jnoh¹ jáun² lánh³ rón³²
 he² ñí¹ Jesucristo.

Lánh³ rón³² zian² tsá² nio² cáun² tsí³

7 Tí³la³ joh¹ quien² hi³ quian³² jáun²
 jú¹ chú³² né³, nio² tí³ ñeh² quiú¹³
 jnoh¹, tsá² láí³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun²
 hia³² cuáh¹; hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³
 pí³ jlánh¹ quien² ní² quiú¹³ jnoh¹
 ja³ ñí¹con² Dió³² bíh¹, jun³juáh¹³ hi³
 quiú¹³ jnoh¹ hmóu³² yáh³. 8 Hi³ jáun²
 uá¹jinh¹ tí³ hlá² tí³ ní² zia³² uu³mí²tsí³²
 quiú¹³ jnoh¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá²
 lí²³ chí¹jni³² jui³² ñí¹ lí³ hue¹³ jnoh¹;
 uá¹jinh¹ zia³² hi³ hí³² tsí³ jnoh¹, tí³la³
 hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí²³ hi³ tiú²uú² né¹
 jnoh¹ he³ jmú¹³. 9 Uá¹jinh¹ zian²
 tsá² hí¹ tsa¹ jnoh¹, tí³la³ cun³ jáun²
 zian² bíh¹ tsá² taunh² jnoh¹ hó¹ñí¹,
 hi³ uá¹jinh¹ juóu³² tsú² jnoh¹ hué³²,
 tí³la³ cun³ tiá² ná¹hín²³ yáh³ jnoh¹.
 10 Jmáí¹ ca³la³ jí³² tiauh² jnoh¹ ñí¹

hmú²¹ la³jmí¹ ca³ngí³ jáun² Jesús, hi³
 jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hi³ ziaun² jnoh¹
 cun³ñí¹ hi³hliá² zian² jáun² Jesús bíh¹.
 11 Jmáí¹ ca³la³ jí³² tá¹la³ ziaun² jnoh¹,
 tiauh² jnoh¹ ñí¹ hmú²¹ cun³ñí¹ hi³
 ca³tin¹ Jesús, hi³ jáun² cun³quionh³
 jñí² mu¹ jnoh¹ lí²lin¹ hi³ zian² bíh¹
 Jesús. 12 La³ cun³ niéih³ jáí¹³ ní²,
 hi³ hmú³² hnió³ hi³ jún³ jnoh¹; tí³la³
 ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, jmu² ta²¹ pí³
 hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² bí¹ náh².

13 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²
 quioh²¹ Dió³²: “Jná¹³ ca³chá³ cáun²
 tsin³², hi³ jáun² ca³hléh³ ná¹”; hi³ jáun²
 la³ ní² bíh¹ jnoh¹ siáh³ uá²jaí³² má²nio²
 cáun² tsí³, hi³ jáun² hléh¹ jnoh¹. 14 Qui¹
 né¹ jnoh¹ hi³ Dió³² Tsá² ca³jmú³ hi³
 ca³jenh¹³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² ja¹ hla¹,
 jmu³ siáh³ hi³ jenh¹³ jnoh¹ la³jmí¹
 ca³jenh¹³ jáun² Jesús; hi³ jáu³² dí² tsú²
 siáh³ cu³lí²¹ tí³ ñí¹ cuá³. 15 La³jí³²
 hi³ quiunh³² jnoh¹ ní² lí²³ cun³ñí¹
 hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹, hi³ jáun² ní¹
 má¹ca³lí³ juóun³² tsá² he³ mií³ hi³ ja³²
 tsí³ Dió³², ja³bí¹ má²juóun³² tsá² cuéh³²
 siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³², hi³ jáun² lí³ lin¹
 hi³ quien² tsú².

16 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hí¹ cónh³
 tiá² lí¹ niau³² hlah³ tsí³ jnoh¹ hi³
 ca³ti²¹ ta²¹ lá². Hi³ uá¹jinh¹ pí³ quioh²¹
 jñí² mu¹ jnoh¹ má²tsá²méih²³, tí³la³
 jmí²chí³ quiú¹³ jnoh¹ má¹na²¹, tí³
 lí³mí¹ tsá²lí³hmaí²¹ bíh¹ cun³ jmá²
 cun³ jnia³². 17 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³
 má²tso¹ dí² jáun² tsí³ tá¹la³ ziaun²
 dí², tiá² lin¹ huáh² yáh³ tsí³, qui¹
 tia³jui³² bíh¹ ngá¹³; qui¹ ní¹ má¹lí³²
 jáun² jmu³ hi³ lí³ zia³² ñí¹con² jnoh¹
 cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² tí³ ca³nga²,
 cáun² hi³ ma³híe² la³ cun³ jmí¹hi³nio².
 18 Qui¹ tiá² néh³² yáh³ jnoh¹ chí¹tiá³
 ñí¹ la³ cun³ hi³ qui³ jniá³, tí³la³ jnoh¹
 dá² néh³² chí¹tiá³ ñí¹ cáun² hi³ tiá²
 jniá³ bíh¹; qui¹ la³jí³² hi³ jniá³ tiá²
 lin¹ má²híe² yáh³, tí³la³ hi³ tiá² jniá³
 má¹ná¹, ma³híe² la³ cun³ jmí¹hi³nio²
 bíh¹.

5

1 Jáun² né³, né¹ dí² hi³ ní¹juáh³ ca³ja³hín³ ngú³ quiú¹³ dí², hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ hi³ tiá² má²hie², tí³la³ Dió³² má²ca³jmú³ hua³jan²¹ tí³ hñu³mi³cuú² cáun² ñí¹ lí¹³ tauh¹³ dí² hi³ ma³hie² cun³ jmí¹hi³nio²; jun³juáh¹³ cáun² hi³ ca³jmú³ tsá²mi³cuóun² yáh³ hi³ jáun² má¹ná¹. 2 Quí¹ tson² bíh¹ tá¹la³ ziaún² dí² hñu³ ngú³ lá² quiú¹³, cáun² ná¹qui² ná¹jngih³² tsí³ bíh¹ dí², cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hen² tsí³ dí² hi³ tsá¹tau² hñú³ hi³ zia³² jáun² hñu³mi³cuú², 3 hi³ tsá¹tau²¹ dí² ñéih³ jáun² la³ jan² tsá² quih³² cáun² ha¹, hi³ jáun² tiá² ná¹láun³ dí² lí¹³. 4 Hi³ jáun² tá¹la³ tiauh² dí² lá² hñú³ hi³ lí³ ngú³ lá² quiú¹³ dí², cáun² qui² jngih³² tsí³ bíh¹ dí², jí³ hi³ ja³²lí³ hlah³ nio² tsí³ dí² ní² siáh³. Jun³juáh¹³ hi³ hnáu² jnoh¹ hi³ cáun² lí¹³ quin¹³ tí³ có³² ngú³ lá² quiú¹³ yáh³ má¹ná¹, tí³la³ la³ cun³ hi³ hnáu² dí² hi³ quíh¹³ dí² cónh³i¹ cáun² ngú³ hmai²¹ bíh¹, hi³ jáun² tiú²uú² zia³² yáh³ cáun² hi³ tiá² má²hie² ñí¹con² jnoh¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²ziaún² dí² cáun² hi³ hmai²¹. 5 Hi³ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³chau³ dí² hua³jan²¹ ca³tí²¹ hi³ ní² tí³tsóh³, hi³ ca³jmú³ tsú² lin¹ hi³ cu³tí³ hiáu¹³ dí² hi³ ní² cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ tsú² jáun² Jmí²chí³ Chun¹.

6 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jáun², cun³ má²nio² jáun² bíh¹ tiá³ tsí³ jnoh¹. Né¹ dí² hi³ tá¹la³ ziaún² dí² quionh³ ngú³ lá² quiú¹³, ziaún³² bíh¹ dí² tín² juú²co¹ dí² ñí¹ cuá³ Tí³² Juo¹³ dí²; 7 quí¹ cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ jnoh¹ ñí³ngí¹, jun³juáh¹³ hi³ ñí³ngí¹ jnoh¹ cun³quionh³ hi³ néh³² yáh³. 8 Hi³ jáun² tiá³ bíh¹ nio² tsí³ jnoh¹, hi³ hen² tsí³ jnoh¹ hi³ chá¹³ tí³ có³² ngú³ lá² quiú¹³, hi³ jáun² lí¹³ tsá¹ma³ziaún¹³ jnoh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí². 9 Hi³ jáun² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ jnoh¹ jmu³² pí³ hi³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsí³ Tí³² Juo¹³ dí², uá¹ hi³ ziaún³²,

ho³ uá¹ hi³ tiauh² jnoh¹ quiúnh¹ tsú². 10 Quí¹ la³jái³² bíh¹ dí² ca³ta¹ hi³ tsá¹ma³jnia¹³ ta³ ñí¹ Cristo, hi³ jáun² ñí¹ jáun² chu³ jñéih³ tsáu¹³ dí², hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² hiáuh³ hmah²¹ quioh²¹ la³ cun³ lí³ ta²¹ hi³ lí²jmú³ tsú² tá¹la³ zian² ñí¹ hué²¹ lá², uá¹ hi³ chu²¹ uá¹ hi³ hlah³.

Jú¹ chú³² ca³tí²¹ hi³ niau²¹ tie³ tsí³ tsú²

11 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ juéh² jnoh¹ he³ lí¹³ ñí¹con² tsáu² hi³ jmu³ Tí³² Juo¹³ dí², jáun² bíh¹ jmu³² jnoh¹ tion³ hi³ tí³ jéinh³² tsáu² jmí¹ tsí³. Má²ñí³² bíh¹ Dió³² he³ lánh³ láí³ jnoh¹, hi³ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ má²ca³lí³ lieih²¹ siáh³ jmí¹ honh² hnoh². 12 Jun³juáh¹³ hi³ má²ná¹hléh¹ jnoh¹ siáh³ re² hi³ ca³ta¹ hmóu³² yáh³, tí³la³ jnoh¹ dá² cáun² cue³² jú¹ tson² hi³ jáun² lí¹³ lí³ tsinh¹ náh² hi³ ca³ta¹ jnoh¹ bíh¹, hi³ jáun² zia³² ha³ lánh³ rón³² ngáih¹ hnoh² ñí¹con² tsá² jlánh¹ jmu² quien² lánh³ jniá³ tsáu², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² quien² lánh³ lí³ tsí³ tsú².

13 Jáun² né³, ní¹juáh³ la³ ná¹ngau²¹ jnoh¹, ca³tin¹ Dió³² bíh¹ jaun³²; tí³la³ ní¹juáh³ jun³juáh¹³ ná¹ngau²¹ yáh³ jnoh¹ né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² bíh¹ jaun³². 14 Hi³ jáun² mi³ hi³ ja³² tsí³ Cristo bíh¹ jmu² héih³² hñu³ tsí³ jnoh¹; quí¹ má²né¹ jnoh¹ hi³ jan² tán¹ hi³ bíh¹ ca³jun³ cha¹³ ca³la³ jín³², hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²lin¹ hi³ má²ná¹jún¹ bíh¹ uá²jai³² la³jín³² tsáu².

15 Hí³ bíh¹ ca³jun³ cha¹³ ca³la³ jín³² tsáu², hi³ jáun² tsá² má²zian² ñí¹con² hi³ tiú²uú² ca³tin¹ yáh³ ma³zian² la³ cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³ hniáuh³² ma³zian² tsú² hi³ ca³tin¹ hnga² Cristo bíh¹, Tsá² ca³jun³ hí³ cha¹³ tsú², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jenh¹³.

16 Cun³ñí¹ hi³ má²ziaún² dí² la³ jáun² né³, jáun² tiú²uú² chú¹ ñih²¹ yáh³ dí² tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Quí¹ hí¹ la³ tí³ ñí¹con² Cristo yáh³ tí² jmu³² dí² la³ jáun², la³

cun³ qui³ jmu² tsá²mi³cuóun²; tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, tiú²uú² jmu³² yáh³ dí² la³ jáun². 17 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jan² tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo, tsá² hmai²¹ bíh¹ má²lín³ tsú²; qui¹ la³jí³² bíh¹ hi³ yeh³ má²já²hín³, hi³ jí³lí³² bíh¹ má²lai³² hmai²¹.

18 Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² jí³lí³² hi³ ní², Tsá² ca³jmú³ hi³ hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quiú¹³ dí² quiúnh¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Cristo. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hiáu³² tsú² jnoh¹ hi³ hléh¹³ jú¹ chú³² ca³tí²¹ lánh³ rón³² lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quióh²¹ tsáu² quionh³ Dió³². 19 Qui¹ cun³quionh³ Cristo bíh¹ jmu² Dió³² hi³ lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quióh²¹ quionh³ tsá² zian² hngá¹máh³ lá², hi³ jáun² tiú²uú² hu²¹ yáh³ tsí³ tsú² tso³ hi³ jmí¹ ren² tsáu²; hi³ jáun² jnoh¹ siáh³ má²ca³hiáu³² tsú² hi³ hléh¹³ jú¹ chú³² ca³tí²¹ lánh³ rón³² lí¹³ niau²¹ tie³ ja¹ quióh²¹ tsáu² quionh³ Dió³². 20 Hi³ jáun² jnoh¹ tsa³ngá¹ jú¹ chú³² cha¹³ Cristo, hi³ hlí¹ lienh¹ jnoh¹ tsáu² la³jmí¹ lí³ hi³ hnga² bíh¹ Dió³² hlí² liéinh³² tsú² cun³quionh³ ho³ jnoh¹. Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo bíh¹ hiú² mi³² jnoh¹ ñí¹con² tsáu² hi³ juáh³ jnoh¹: Chá¹ náh² tie³ ja¹ quián¹³ quiúnh¹ Dió³², 21 qui¹ Cristo jan² Tsá² hí¹ cáun² tso³ tiá² ca³lí³ ren², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³ta¹ jnoh¹ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² hi³ ca³lín³ Cristo jan² tsá² ren² tso³, hi³ jáun² lí¹³ láí³ jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí¹³ la³ cun³ lín³ hnga² Dió³², ní¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo.

6

1 Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mi³² jnoh¹ ñí¹con² hnoh², tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ cu³lí²¹ quiúnh¹ Dió³², hi³ tiá² lí¹ hin¹³ náh² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³² hi³ má²hian² náh² jáun². 2 Qui¹ Dió³² má²ca³juáh³ la³ lá²:

La³ cun³ jmáí¹ hi³ ca³tí²¹, ne² bíh¹ jná¹³ jēh² hnú²,

hi³ jmáí¹ hi³ lí³ hniáuh³² liáun³ hnú² né³, ma³hau¹ bíh¹ jná¹³ hnú².

Jáun² né³, sá¹ní² jie³, né³² bíh¹ hú¹tá¹ jmáí¹ hi³ ca³tí²¹, hi³ né³² bíh¹ cu³tí³ lí³ jmáí¹ hi³ lí¹³ liáun³ hnoh² ñí¹con² tso³.

3 Hi³ jáun² né³, tiá² láí³ yáh³ jnoh¹ tsá² qui² hlih³² jui²¹ tsáu², qui¹ ní² lí¹ ca³lí³ zia³² he³ lánh³ rón³² lí¹³ hléh³² tsáu² hlah³ ca³tí²¹ ta²¹ hi³ jmu³² jnoh¹. 4 Tí³la³ jnoh¹ ma³jnia¹³ hi³ ná¹láí³ quian²¹ Dió³² cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmu³², cun³quionh³ hi³ juenh² tsí³ jnoh¹ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsí³, jí³ jmí¹ zia³² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹con² jnoh¹, jí³ tá¹la³ há² nga² jnoh¹ uu³mí²tsí³² ní² siáh³.

5 Qui¹ má²ca³pi³ ca³juóu³² jnoh¹ tsáu², jí³ hi³ má²ca³táuh³² tsú² jnoh¹ hñu³mí¹ñí², hi³ má²ca³má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ jmáí¹ hi³ taunh³² tsáu² tiá³ siaun³². Ja³bí¹ má²ca³jmú¹³ jnoh¹ siáh³ ta²¹ tí³ chí¹nga², hí¹ la³ tí³ zia³² siáh³ ma³ cáun² jmáí¹ hi³ tiá² ca³cuóu¹³ jnoh¹, jí³ hi³ má²ca³tau¹³ jnoh¹ siáh³ ñí¹cuon¹³. 6 Ja³bí¹ ma³jnia¹³ jnoh¹ siáh³ hi³ ná¹láí³ quian²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ziaun² jnoh¹ cáun² hi³ jí², cun³quionh³ hi³ má²né¹ jnoh¹ jú¹ tson², cun³quionh³ hi³ juenh² tsí³ jnoh¹ jí³ hi³ ja³² siáh³ mií³ tsí³ jnoh¹. Qui¹ cun³ñí¹ hi³ quiúnh¹ jnoh¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jáun² má²láí³ jnoh¹ tsá² hú¹tá¹ cu³tí³ ná¹hnáu³, 7 hi³ hléh¹ jnoh¹ siáh³ jú¹ tson², jí³ hi³ zia³² siáh³ pí³ quióh²¹ Dió³² ñí¹con² jnoh¹. Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ má²zian² jnoh¹ jáun² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹ má²zia³² ñí¹con² jnoh¹ he³ cun³quionh³ jmú¹³ hniéí², jí³ hi³ liaun¹ jnoh¹ ní² siáh³, 8 uá¹ hi³ má²quien² tsáu² jnoh¹, uá¹ hi³ hau² tsú²; uá¹ hi³ hleh³² tsú² re² quiú¹³ jnoh¹ ho³ uá¹ hi³ hleh³² tsú² hlah³. Ma³ cónh³ jmoh²³ jnoh¹ tsú² tsá² tí¹ jáin², hi³ ma³ cónh³ né³ juáh³ tsú² hi³ jnoh¹ bíh¹ tsá² hléh¹ jú¹ tson². 9 Ma³ cónh³ jmu² tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² cuóu³² tsú² jnoh¹, hi³ ma³ cónh³

né³ jmu² tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ cuóu³² re² lín³². Ma³ cónh³ pih²¹ tiá² jún²³ jnoh¹, tí³la³ la³ má²ziáun² jáun² bíh¹ jnoh¹; hi³ uá¹jinh¹ jmu² tsáu² hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsí³, tí³la³ tiá² jún²³ yáh³ jnoh¹.
 10 Uá¹jinh¹ hlah³ nio² tsí³ jnoh¹, tí³la³ cun³ jáun² bíh¹ lí²hiún² tsí³ jnoh¹ jmá¹ ca³la³ jí³²; hi³ uá¹ cun³ tia³mii² jnoh¹, cun³ jáun² ná¹jmu³² bíh¹ jnoh¹ hi³ lí³ hánh³ juóun³² lín³² tsáu²; hi³ uá¹jinh¹ tiauh² jnoh¹ hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ zia³² quiú¹³, cun³ jáun² zia³² bíh¹ quiú¹³ jnoh¹ ca³la³ jí³lí³².

11 Hnoh² reh², tsá² juú² Corinto, hí¹ cáun² yáh³ jái¹³ tiá² má²ca³hmá¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh², má²ca³jmú¹³ bíh¹ jnoh¹ juenh² tsí³ hi³ jmu³² jnoh¹ na²¹ la³jí³² jái¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹. 12 Ní¹juáh³ tiú²uú² re² la³ juóh³² dí², jun³juáh¹³ hi³ lí³ la³ jáun² cun³ñí¹ hi³ tiá² hnau³ jnoh¹ hnoh² yáh³, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³lín³ hmóu³² bíh¹ hnoh². 13 Hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² la³jmí¹ hli² liéinh³² tsú² jan² tsá¹míh¹ jon², hi³ jéinh¹ náh² honh² ñí¹con² jnoh¹.

Lái³ dí² cuáh³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liéih³²

14 Ha³ lí² tianh³ náh² cá²honh¹ quiún¹ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹, qui¹ cun³ tiá² re² lí¹³ bíh¹; qui¹ ¿he³ dá² ca³tin¹ hi³ chu²¹ quionh³ hi³ hlah³, hi³ he³ dá² lánh³ rón³² lí¹³ cunh³ joh¹ quionh³ já¹nié²? 15 Qui¹ ¿he³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ tiáunh¹ Cristo cá²hon³ quionh³ *Satanás, hi³ he³ yáh³ ca³tin¹ jan² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ jan² tsá² tiá² ta²¹ haih²¹? 16 ¿Hí¹ lí¹³ jmu³ tsá² lín³ hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³² cá²hon³ quionh³ dió³² tsá² lánh¹? Qui¹ tí³la³ hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² liéih³² bíh¹ má²láí³ dí², la³jmí¹ ca³juáh³ jáun² hnga² Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá².

Má¹zián¹³ jná¹³ hñú³ tsí³ tsáu², hi³ ngí¹³ jná¹³ siáh³ ja¹ quioh²¹ tsú²;

jnë¹³ lín¹³ Dió³² Juo¹³ tsú²,

hi³ tsá² hí³ né³ lín¹³ tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³.

17 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³juáh³ siáh³ Juo¹³ dí² la³ lá²:

Huen³ náh² ja¹ quioh²¹ tsá² la³ hí³, tí³ có³² tianh³ náh²,

ha³ lí²uú² lí¹ tí³ náh² cuonh² hi³ tiá² jí².

Hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ he¹ jná¹³ hnoh²,

18 hi³ lín¹³ jná¹³ Ñeh² náh²,

hi³ jáun² hnoh² né³ lín¹³ náh² jón³² jná¹³ tsá²mi³ tsá²ñuh², juáh³ Juo¹³ dí² Tsá² cú² juenh².

7

1 Jáun² né³ reh², hnoh² tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, hi³ ní² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² ñí¹con² dí². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³ cuí¹ má¹jín¹³ dí² ca³ti²¹ la³jí³² hi³ lí¹³ lí³ hliáuh¹³ dí², uá¹ hi³ ngú³ uá¹ hi³ jmí²chí³, hi³ cuí¹ tauh¹³ dí² ná¹chan¹ cu³tí³ ñí¹con² tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ juénh² dí² tsú².

Tsá² juú² Corinto zai³² jmí¹ tsí³

2 Hi³ jáun² né³, jéinh¹ tiá³ náh² honh² ñí¹con² jnoh¹; qui¹ tiá² má²ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ hlah³ ñí¹con² hí¹ jan² tsáu², sa³jun³ má²ca³hliah²¹ jnoh¹ tsí³ tsáu², sa³jun³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²ca³má¹can¹³ jnoh¹.

3 Jun³juáh¹³ hi³ hliá² cué²³ jná¹³ tso³ yáh³ hi³ juanh³² jná¹³ jái¹³ ní², qui¹ la³ cun³ hi³ má²cá²juánh³² jná¹³ jáun² jmí¹tin² hi³ uá¹ hi³ ziaun² dí² cu³lí²¹, uá¹ hi³ jún³ dí² cu³lí²¹, cun³ má²hu²¹ jáun² bíh¹ tsin³² jná¹³ quián¹³ hnoh². 4 Cáun² tán¹ bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², jí³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ siáh³.

Hi³ jáun² né³, ja¹ ca³la³ jí³² la³ cun³ hi³ ma³tso¹ jnoh¹ tsí³, tí³ lí³mí¹ tiá³ niau³² bíh¹ tsin³² jná¹³, jí³ hi³ má²canh² lín³² hi³ hiún² tsin³² jná¹³; 5 qui¹ tson² bíh¹ la³ cun³ jmí¹ cuo¹ jnoh¹ hué³² Macedonia lá², hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³cué³ jmá¹ hi³ tauh¹³ jnoh¹ tie³, tí³la³ tí³ hlá² tí³ ní² bíh¹ ca³lí³ zia³² uu³mí²tsi³², hnié² bíh¹ ca³lí³ zia³² la³ cu³ la³ jéin³ quiú¹³

jnoh¹, ji³ hi³ lí¹ hú¹ cóh²¹ siáh³ tsí³
jnoh¹ lí³. 6 Ti³la³ Dió³² má¹ná¹, Tsá²
cue³² pí³ hñu³ tsí³ tsá² tiú²uú² tiá³
nio² tsí³, ca³chá³ tsú² re² tsí³ jnoh¹
cun³quionh³ hi³hliá² cuanh³ jáun² Tito
ñí¹ lá². 7 Ti³la³ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³
hi³hliá² cuanh³ jáun² yáh³ tsú², qui¹
ji³ hi³hliá² jlánh¹ re² má²nio² tsí³ tsú²
hnga² jmí¹ cuanh²¹ bíh¹ hi³ ca³jmuh³
hnoh². Ca³chá³ tsú² ñí¹con² jnoh¹ hi³
hnoh² jlánh¹ hen² honh² hi³ jie¹ náh²
siáh³ jnoh¹, hi³ ca³chá³ tsú² siáh³ hi³
hnoh² ca³ta³no¹ hlah³ honh² ca³ti²¹
hi³ jmí¹ lí³ jáun², ji³ hi³ hain²¹ náh²
siáh³ re² ti³ con² jná¹³. Jmí¹ ca³chá³
tsú² jáun² jái¹³ ní² né³, ti³ lí³mí¹ ca³lí³
hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³.

8 Jáun² uá¹jinh¹ hlah³ ca³ta³no¹
honh² hnoh² cun³quionh³ sí² hi³
ca³zéin³² jná¹³ jáun² jmí¹tin², tiú²uú²
hlah³ jéin³² yáh³ jná¹³ ta³né³². Qui¹
uá¹jinh¹ jmí¹ jéin³² jná¹³ ca³lá² hlah³
jmí¹tin² cun³ñí¹ hi³ ca³ta³no¹ cu³tiá³
hlah³ honh² hnoh² cun³quionh³
sí² jáun², 9 ti³la³ ta³né³² má¹ná¹,
má²hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³ qui¹ cun³ñí¹
hi³ ca³zah¹ hnoh² jmí¹ honh² jmí¹
ca³ta³no¹ jáun² hlah³ honh² náh²,
qui¹ jun³juáh¹³ hi³ ca³lí³ hiún² tsin³²
jná¹³ yáh³ hi³ ca³ta³no¹ hlah³ honh²
hnoh². Qui¹ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³²
bíh¹ ca³ta³no¹ hlah³ honh² hnoh²,
hi³ jáun² hí¹ cáun² hi³ hlah³ tiá² la³
ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh²
cun³quionh³ sí² jáun². 10 Qui¹ ní¹juáh³
tá²no¹ hlah³ tsí³ tsú² la³ cun³ hi³ hnió³
Dió³², jáun² za² bíh¹ jmí¹ tsí³ tsú², hi³
jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ liáun²³
tsú², hi³ jáun² tiá² lin¹ hniáuh³² yáh³
hi³ jeinh²¹ tsú² hlah³; ti³la³ tsá² cáun²
lí¹ nio² hlah³ tsí³ la³ cun³ qui³ lí²³
quioh²¹ jan² tsá²mi³cuóun² má¹ná¹,
tsá² la³ hí³ dá² jún³ bíh¹. 11 Jmí¹
ca³ta³no¹ jáun² hlah³ honh² hnoh²
la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³², jsá¹ni²
jie³ né³ he³ ca³lín¹³ náh²! Cun³ñí¹
hi³ jáun² bíh¹ ca³ma³quien¹³ hnoh²
jái¹³ jáun² ji³ hi³ ca³cuéh¹ náh² jú¹

tson² la³ cun³ hi³ jmí¹ má²ca³jmuh³
náh²; hi³ ca³míh³ siáh³ honh² hnoh²
ji³ hi³ ca³ta³hú¹ cóh²¹ honh² hnoh².
Ja³bí¹ ca³héih³ náh² honh² ñí¹con²
jná¹³, hi³ ca³lí³ hiún² siáh³ honh²
náh² hi³ má¹tson¹³ náh² tsá² ca³jmú³
hí³ hi³ hlah³. Cun³quionh³ la³ji³² hi³
ní² má²ca³ma³jnia¹³ hnoh² hi³ tiá²
tso³ la³ hauh³² yáh³ náh² ca³ti²¹ hi³
jáun². 12 Hi³ jáun² né³, sí² hi³ ca³zéin³²
jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh², jun³juáh¹³
ca³jmú³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ jmáh³la³
tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ yáh³, sa³jun³ hi³
ca³tin¹ tsá² ca³jmú³ tsú² hí³ hi³ hlah³
ñí¹con² siáh³, ti³la³ ca³zéin³² jná¹³
sí² jáun² hi³ jáun² lí³tsin² hnoh² ta³
ñí¹ Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³ti³ hnau³
náh² jnoh¹. 13 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³,
ca³ta³no¹ re² tsí³ jnoh¹.

Ti³la³ jun³juáh¹³ hi³ ti³ lí¹ ca³ta³no¹
jáun² re² tsí³ yáh³ jnoh¹, qui¹ ja³bí¹
ca³lí³ hiún² lín³² siáh³ tsí³ jnoh¹ jmí¹
ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ Tito má²hiún²
lín³² tsí³, qui¹hliá² ca³la³ jín³² bíh¹
hnoh² ca³jmuh³ hi³ niau²¹ re² tin²
tsí³ tsú². 14 Tiá² ca³jmuh³ yáh³ hnoh²
hi³ tá¹zanh¹ jná¹³ hua³heih²¹ ñí¹con²
Tito qui¹hliá² ca³juo³ jná¹³ tsú² hi³
hnoh² tsá² jlánh¹ ti³² tsin³² jná¹³.
Ti³la³ la³jmí¹ má²ca³lí³ tson² la³ji³²
hi³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh²,
la³ jáun² bíh¹ má²ca³lí³ tson² siáh³
uá²jai³² la³ji³² jái¹³ hi³ ca³za¹³ jnoh¹
jáun² Tito jmí¹ ca³ma³quien¹³ jnoh¹
hnoh² ñí¹con² tsú². 15 Hi³ jáun² hí³ né³,
ti³lí³mí¹ má²hniau³ lín³² bíh¹ hnoh² ní¹
má¹tsau³² tsí³ hi³ jlánh¹ re² ca³ma³tih²¹
hnoh² la³ji³² hi³ ca³juáh³ tsú², ji³ hi³
ca³jmuh³ hnoh² siáh³ tsí¹juí³ náh² jmí¹
ca³hen³ náh² tsú², hi³ ca³la³ hi³ juénh²
náh². 16 Jlánh¹ lí²³hiún² tsin³² jná¹³
qui¹hliá² lí²³ nio² cáun² tsin³² jná¹³ hi³
ca³tin¹ hnoh² ca³ti²¹ lí³ua³ cáun² hi³
zia³².

8

Tsá² cue³² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³

1 Hi³ jáun² né³ reh², ta³né³² má²hnáu² jnoh¹ chá¹³ ñí¹con² hnoh² ha³ lánh³ rón³² má²ca³ma³hau³ Dió³² ñí¹con² tsá² zian² la³jí³² cuáh³² hué³² Macedonia lá². 2 Qui¹ uá¹jinh¹ tsá² ní² ca³há² ca³nga² uu³mí²tsi³² huáh² tsí³, cun³ jáun² ná¹hiún² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; hi³ uá¹jinh¹ tia³mii² lín³² tsú², cun³ jáun² má²ca³cué³ bíh¹ tsú² hliáun³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ hánh³ lín³². 3 Jná¹³ cué²³ jú¹ tson² hi³ tson² bíh¹ ca³cué³ tsú² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ la³ cun³ ñí¹ tú² ñí¹ tsin²³, hí¹ la³ tí³ tí³ chí¹nga² yáh³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ tú² tsin²³ tsú², 4 hi³ ca³la³ hi³ ca³hiu³ ca³mí³ lín³² tsú² hi³ cué¹³ jnoh¹ jái¹³ hi³ ma³hon³ tsú² tsá² joh¹ Dió³² [tsá² zian² tí³ hué¹³ Judea]; 5 hi³ tí³ chí¹nga² bíh¹ ca³jmú³ tsú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ hen² tsí³ jnoh¹ jmu³ tsú²; qui¹ la³ñí¹ tín² ca³chan³ tsú² jo³cuo² Tí³² Juo¹³ dí², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chan³ tsú² siáh³ jo³cuo² jnoh¹ la³ cun³ hi³ qui³ hnió³ Dió³². 6 Hi³ jáun² bíh¹ má²ca³za¹³ jnoh¹ Tito, tsá² ca³ma³liáu³² hí³ ta²¹ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ cuí¹ má¹hián² tsú² ta²¹ jáun² la³ cun³ hi³ ja³² mii³ honh² hnoh². 7 La³jí³² hi³ jmuh³² bíh¹ hnoh² jmuh³² náh² tí³ chí¹nga², uá¹la³ cun³ hi³ nio² cáun² honh² náh², jái¹³ hi³ hléh¹ náh², la³jí³² hi³ ñíh¹ náh², la³jí³² hi³ hnáu² náh² jmúh¹³, jí³ hi³ hnau³ náh² jnoh¹ ní² siáh³; ja³bí¹ la³ ní² uá²jai³² hniáu³² já³² mii³ honh² náh² tí³ chí¹nga² ca³tí²¹ ta²¹ chu²¹ jáun² siáh³.

8 Jun³juáh¹³ hi³ jmu² héih³² yáh³ jná¹³ hi³ juanh³² ná¹ la³ ní²; jí³²la³ tí³ hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ náh² la³ cun³ hi³ ná¹hniá¹ tsá² siánh³ jmu³ bíh¹, hi³ jáun² lí³ lin¹ ní¹juáh³ hi³ hú¹tá¹ tson² hno³ hnoh² tsáu². 9 Qui¹ má²ca³lí³ ñíh¹ bíh¹ hnoh² ha³ lánh³ lí³ mii³ hi³ ja³² tsí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí². Hí³ bíh¹ jan² Tsá² jmí¹ hánh³ lín³², tí³la³ ca³jmú³ tsú² hi³ tsí¹juí³ hnga² cun³ñí¹ hi³ hniau³ hnoh², hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ hi³ lí³ hánh³ hnoh² cun³quionh³ hi³

ca³jmú³ tsú² jáun² tsí¹juí³.

10 Hi³ chú³² quián¹³ hnoh² bíh¹ hi³ hie²³ jná¹³ jú¹ tson² ca³tí²¹ hi³ ní². Qui¹ la³ cun³ mii² cá²tsá³² máh³ ca³ma³liauh²¹ hnoh² hi³ cueh³², tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ tí³ lí¹ cueh³² yáh³ náh², qui¹ ca³la³ hi³ hniá¹ bíh¹ náh² cueh³². 11 Né³² né³, chú³² ma³hián¹³ náh² la³ cun³ rón³² hi³ ca³lí³ hniá¹ náh² jmúh¹³ jáun² jmí¹tin², hi³ jáun² cué¹ náh² la³ cun³ rón³² hi³ zia³² quián¹³. 12 Qui¹ ní¹juáh³ jan² tsáu² hú¹tá¹ cu³tí³ hniá¹ hi³ cué³², jáun² lí² hiún² bíh¹ tsí³ Dió³² ca³tí²¹ hi³ cue³² tsú² jáun² la³ cun³ hi³ zia³² quioh²¹; qui¹ tiá² mii³² yáh³ Dió³² cáun² hi³ tiá² zia³² quioh²¹ tsáu².

13 Qui¹ jun³juáh¹³ hi³ hniáu³² lí³mii² yáh³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ má¹hon¹ náh² tsáu², 14 qui¹ tí³la³ hi³ lí¹³ zian² cá²ren² bíh¹ náh² quiúnh¹ tsá² hi³. Ta³né³² zia³² quián¹³ hnoh² hi³ lí¹³ má¹hon¹ náh² tsá² hí³ la³ cun³ hi³ lí³ hniáu³² quioh²¹ tsú²; qui¹ hu³ sa³ chau²¹ cáun² jmá¹ hi³ lí¹³ lí³ hniáu³² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² tsá² hí³ má²zia³² quioh²¹ má¹jáun² hi³ ma³hau³ hnoh²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² hnoh² cá²ren². 15 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: “Tsá² jmí¹ zia³² hliáun³ quioh²¹, tiá² hi³ ziau³ yáh³ quioh²¹ tsú²; hi³ tsá² jmí¹ zia³² cú¹píh²¹ quioh²¹ né³, tiá² hi³ ca³lí³ hniáu³² yáh³ ñí¹con² tsú²”.

Tito quionh³ tsá² quionh³

16 Tí³la³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³jmú³ tsí³ Tito hi³ hniá¹ ma³hau³ hnoh² la³jmí¹ hniá¹ jná¹³. 17 Qui¹ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá² lí²juo³ jná¹³ hi³ tsó³² yáh³ tsú² hi³ lí²héi³² tsó³², qui¹ qui³ cónh³ jmí¹ la³ má²hu²¹ bíh¹ tsí³ tsú² hnga² hi³ tsó³², hi³ jáun² ta³né³² né³ má²tsó³² tsú² hi³ tsa³jie³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ hnió³ hnga².

18 Hi³ zen¹³ jnoh¹ siáh³ tsá² hí³ reh² dí², tsá² jlánh¹ re² hleh³² hí³ tsá² zian² la³jí³² cuáh³² quioh²¹, cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ chu²¹ ta²¹ hi³ jmu²

tsú² hi³ ngai³² tsú² jáun² jú¹ chú³².
 19 Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ní² yáh³,
 qui¹ hí¹ la³ tí³ hmóu³² yáh³ tsá² cuáh³²
 ca³quianh³ tsú² hi³ ngí³² quiúnh¹ jnoh¹
 hi³ ma³hau³ tsú² hná¹ ta²¹ hi³ jmu³²
 jnoh¹ hi³ ma³hon¹ jnoh¹ tsá² tia³mii².
 Ta²¹ jáun² jmu³² jnoh¹ hi³ jáun² lí³
 quien² Tí³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ má¹jnia¹³
 jnoh¹ siáh³ hi³ jlánh¹ hniá¹ jnoh¹
 jmú¹³ ta²¹. 20 Cun³quionh³ hi³ jmu³²
 jnoh¹ la³ ní², hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ tiá²
 hin² lí¹³ ziu³ hie³ jnoh¹ ca³tí²¹ que³
 hi³ má²nio² jáun² jo³cuo² jnoh¹. 21 Qui¹
 ná¹jmu³² jnoh¹ pí³ hi³ la³jí³² hi³ jmu³²
 jnoh¹ lí³ re² tso², jun³juáh¹³ jmáh³la³
 ta³ ní¹ Tí³² Juo¹³ yáh³ dí², qui¹ la³ jí³
 ta³ ní¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹ siáh³.

22 Jáun² cu³tsa³² quionh³ tsá² gon³
 ní² tsú² zen¹³ jnoh¹ siáh³ cónh³í¹ jan²
 tsá² reh², tsá² má²ca³ma³jnia³² hiú²
 cuóh³² ní¹con² jnoh¹ hi³ dí¹quian¹ jmu³
 lí³ua³ cáun² ta²¹; hi³ ta³né³² né³, tí³
 jlánh¹ bíh¹ má²dí¹quian¹ tsú² cun³ní¹
 hi³ má²cuóu³² tsú² hnoh². 23 Ní¹juáh³
 zian² tsá² nga² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Tito,
 zéih³ tsú² hi³ tsá² jmu² ta²¹ cu³tsa³²
 quiúnh¹ jná¹³ bíh¹ ní³² hi³ má¹cau²¹
 jnoh¹ hnoh². Hi³ ní¹juáh³ hi³ nga²
 tsú² siáh³ hi³ ca³tin¹ tsá² reh² ní¹
 hná¹ ní² né³, zéih³ tsú² hi³ tsá² ní²
 ca³ze³ tsá² tiáunh¹ la³jí³² cuáh³² bíh¹,
 jí³ hi³ lín³ tsú² siáh³ tsá² má²jnia³² hi³
 quien² Cristo. 24 Hi³ jáun² né³, chú³²
 ma³jnia¹³ náh² ní¹con² tsá² zian² la³jí³²
 cuáh³² tí³ lá² hi³ cu³tí³ hno³ hnoh² tsá²
 ní², hi³ má¹jnia¹³ náh² siáh³ ní¹ ta³ ní¹
 la³jín³² tsá² cuáh³² hi³ cu³tí³ zia³² jái¹³
 hi³ jmú¹³ jnoh¹ tsah¹ ca³tin¹ hnoh².

9

Quié³ hi³ cunh²³ tsú² ca³tin¹ tsá² reh²

1 Hi³ jáun² né³, ca³tí²¹ que³ hi³
 cunh²¹ dí² jáun² hi³ ca³tin¹ tsá²
 hí³ joh¹ Dió³², tiá² lín¹ nga³ jmí¹
 hniáuh²¹ yáh³ hi³ jmu¹ jná¹³ sí² lá²
 ní¹con² hnoh², 2 qui¹ má²ño¹ jná¹³ hi³
 cu³tí³ hiún² lín³² bíh¹ honh² hnoh²

hi³ má¹hoh³ náh². Hi³ jáun² né³,
 má²ca²jmú³² jná¹³ tsah¹ hi³ ca³tin¹
 hnoh² ní¹con² tsá² hué³² Macedonia
 lá², cun³ní¹ hi³ hnoh² tsá² zian² náh²
 hué³² Acaya ní² má²tiáunh¹ náh²
 hua³jan²¹ la³ cun³ mii² cá²tsá³² máh³
 hi³ cuéh¹ náh². Hi³ jáun² juóun³² tsá²
 hí³ má²ca³lí³ hiún² siáh³ tsí³ cun³ní¹
 hi³ ná¹hiún² honh² hnoh², 3 Tí³la³
 cun³ jáun² zein³² bíh¹ jná¹³ tsá² reh²
 dí² lá², qui¹ ní² lí¹ tiá² ca³lí³ quien²
 hi³ jmu² jná¹³ tsah¹ hi³ ca³tin¹ hnoh²
 hi³ ca³tí²¹ hi³ ní². Jáun² né³, hniáuh³²
 tiáunh¹ hnoh² hua³jan²¹ hi³ má¹tih²¹
 la³ cun³ hi³ má²ca³juo³ jná¹³ tsáu²;
 4 qui¹ ní² lí¹ já¹taunh²¹ gon³ gáun³ tsá²
 Macedonia quiúnh¹ jná¹³, má¹jáun²
 jie³ tsú² hi³ tiá² hua³jan²¹ la³ tiáunh¹
 yáh³ hnoh², jáun² hua³heih²¹ bíh¹
 tá¹tau¹ jnoh¹ lí¹³, jí³ hnoh² ní² siáh³,
 qui¹ jlánh¹ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ hi³ nio²
 cáun² tsí³ jnoh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh².
 5 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³lén¹³
 jná¹³ hi³ hniáuh³² mí¹³ jná¹³ hi³ chú³²
 ní¹con² tsá² reh² lá² hi³ tsa³taunh¹ tsú²
 chí¹ján³ hi³ ma³hau³ tsú² hnoh² hi³
 má¹hiánh¹³ náh² la³ cun³ hi³ ca³jmuh³
 náh² jáun² jái¹³ jmí¹tin² hi³ cuéh¹. Hi³
 jáun² la³ jáun² má²rá¹lí³ hua³jan²¹ ní¹
 má¹cá²chó³² jná¹³, hi³ jáun² la³ jáun²
 bíh¹ lí³ lín¹ hi³ hnoh² ja³² mii³ honh²,
 jun³juáh¹³ cáun² hi³ dí³quiaun¹ jnoh¹
 jmá¹ yáh³.

6 La³ cun³ hi³ qui³ ná¹juáh²³ jáun²
 tsáu², hi³ ní¹juáh³ tsá² jñi³² cú¹píh²¹,
 jáun² cú¹píh²¹ bíh¹ loh² tsú²; tí³la³
 tsá² jñi³² hliáun³ né³, hliáun³ bíh¹
 loh². 7 Hi³ jáun² ma³ quin³² ma³
 jan³² tsáu² hniáuh³² cué³² la³ cun³
 hi³ má²ca³lín¹³ hñu³ tsí³, tí³la³ tiá²
 hniáuh³² yáh³ cué³² tsú² ta³ hlah³ nio²
 tsí³ má¹ná¹, ho³lá²dá² ta³ tion³; qui¹
 Dió³² tí³² tsí³ tsá² cue³² ca³la³ hi³ hiún²
 tsí³ bíh¹. 8 Hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² tin²
 ma³mieh² hnoh² tí³ chí¹nga² la³ cónh³
 bíh¹ hi³ lí³hniauh²³ ní¹con² hnoh², hi³
 jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³zia³² la³jí³²
 hi³ hniáuh³² ní¹con² hnoh² hmóu³²,
 hi³ cué³² tsú² siáh³ ca³la³ hi³ tú² hi³

ziún²³ bíh¹ ñí¹ con² hnoh², hi³ jáun² lí¹³
 má¹hoh³ hnoh² ca³ti²¹ lí³ua³ cáun² ta²¹
 chu²¹. ⁹ Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Tsá² cue³² ca³la³ hi³ tí² hie²³ ñí¹ con²
 tsá² tia³ mii²,
 jmí¹ líh³ bíh¹ tiá² táuh³ la³ jí³² hi³ chu²¹
 hi³ jmu² tsú² jáun².

¹⁰ Hi³ jáun² Tsá² cue³² jún² hi³ jñi³²
 tsú² jí³ má³² hi³ cúh² tsú² cué³²
 hnoh² la³ jí³² jún² hi³ jánh¹ náh², jí³
 hi³ ma³hliáun³ tsú² hi³ ló³² jáun²
 quián¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² ta²¹
 chu²¹. ¹¹ La³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³
 hnoh², hi³ jáun² lí¹³ cuéh¹ náh² ca³la³
 hi³ lí¹ má²tí² má²hie²³ ñí¹ con² tsáu².
 La³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ juóun³² tsáu²
 cuéh³² tiá¹hmah¹ Dió³² cun³quionh³
 hi³ he³ tsú² hi³ cháh¹³ hnoh² jáun²
 jo³cuo² jnoh¹. ¹² Quí¹ ní¹juáh³ ní¹
 má¹ca³ma³hon¹ jnoh¹ tsá² joh¹ Dió³²
 cun³quionh³ hi³ cueh³² náh² jáun²,
 jun³juáh¹³ jí³²la³ tí³ cueh³² náh² hi³
 lí³hniauh²³ ñí¹ con² yáh³ tsú², quí¹ ja³bi¹
 la³ jáun² ná¹jmuh³² náh² hi³ juóun³²
 tsá² cué³² siáh³ tiá¹hmah¹ lín²¹ ñí¹ con²
 Dió³² bíh¹. ¹³ Hi³ jáun² jnoh¹ quiúnh¹
 tsá² hí³ jlánh¹ ma³quien¹³ jnoh¹ Dió³²
 qui¹ cun³quionh³ hi³ ma³hon¹ náh²
 jáun² bíh¹ tsú² ma³jnia¹³ náh² hi³ tson²
 ma³tih²¹ náh² jú¹ chú³² quióh²¹ Cristo
 cun³ñí¹ hi³ ma³hon¹ náh² tsú² ca³la³
 hi³ tí² hie²³; la³ má²quionh³ juóun³²
 lín³² tsá² siánh³ siáh³. ¹⁴ Hi³ jáun² tsá²
 hí³ ca³la³ hi³ hniau³ lín³² tsú² hnoh²
 hi³ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh²,
 cun³ñí¹ hi³ Dió³² má²ca³ma³jnia³² hi³
 ja³² mií³ tsí³ cun³quionh³ hi³ jmuh³²
 hnoh². ¹⁵ jlánh¹ tiá¹hmah¹ Dió³²
 qui¹hliá² má²ca³cué³ tsú² cáun² hi³
 jlánh¹ bíh¹ quien², hi³ ca³la³ hí¹juáh³
 tiá² né¹ dí² he³ lánh³ rón³² juáh¹³!

10

*Jái¹³ hi³ ho² Po¹ hi³ lín³ tí³² tsá²
 quián³² jē¹ Dió³²*

(Gálatas 1:11-2:21)

¹ Hi³ jáun² né³, jná¹³ Po¹, zia³²
 hi³ hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹ con² hnoh²
 cun³ñí¹ hi³ Cristo jmu² juenh² tsí³,

hi³ ja³² siáh³ mií³ tsí³. Zian² tsá²
 ná¹juáh²³ hi³ tsí¹juí³ cu³tí¹³ bíh¹ néh¹
 jná¹³ ní¹juáh³ jmái¹ hi³ zenh² ná¹ ta³
 máh¹ hnoh², tí³la³ ní¹juáh³ ñí¹ siáh³
 bíh¹ má²cuon¹ jná¹³, jáun² má¹jáun²
 néh¹ jlánh¹ má²jmu² jná¹³ quien².

² Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, mí²³ jná¹³
 ñí¹ con² hnoh² hi³ ní¹ má¹ngau³² jná¹³
 hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², ha³ lí² lí¹
 jmú² hnoh² hi³ tion³ hniauh³² jmu¹
 jná¹³ quien² ñí¹ con² ma³ jan² hnoh²,
 qui¹ tiá² juénh² yáh³ jná¹³ má¹jéinh³
 jmái¹ quiúnh¹ tsá² ná¹juáh²³ hi³ hi³
 jnoh¹ jmu³² ta²¹ la³ cun³ qui³ jmu²
 tsá²mi³cuóun². ³ Quí¹ uá¹jinh¹ tson²
 tsá²mi³cuóun² bíh¹ jnoh¹, tí³la³ tiá²
 jmu³² yáh³ jnoh¹ hnieí² la³ cun³ qui³
 jmu² tsá²mi³cuóun². ⁴ Quí¹ jun³juáh¹³
 jmu³² jnoh¹ hnieí² cun³quionh³ hi³
 la³ jmúh³² jáun² tsá²mi³cuóun² ta²¹
 ní¹ má¹tí³ ñí¹ jmu³ hnieí² yáh³, tí³la³
 cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³² bíh¹
 táí² jnoh¹ chú¹ jñeih²¹ tá¹³ tsá² hau²
 dí², uá¹jinh¹ ná¹lín²³ tsú² hi³ tiá² hi³
 háinh¹³ zia³². ⁵ Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹
 hin³² jnoh¹ la³ jí³² jái¹³ hi³ lí¹ chin²
 tsáu² chí¹ jí³ lí³ua³ cáun² hi³ jmu²
 tsáu² quien² hi³ qui² jnai³² juí³² hi³
 jáun² tiá² lí¹³ lí³ cuóun³² tsáu² Dió³².
 Cun³quionh³ hi³ cah¹ jnoh¹ jáun² jmái¹
 la³ jí³² hi³ lín²³ tsáu², la³ jáun² bíh¹
 janh²¹ jnoh¹ tsáu² hi³ ma³tí³² ñí¹ con²
 Cristo. ⁶ Hi³ jáun² hiún² bíh¹ tsí³ jnoh¹
 má¹tson¹³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² nieh³,
 ní¹juáh³ má²ma³tih²¹ hnoh² re² lín³².

⁷ Hnoh² dá² cáun² lí¹ jieh³² náh²
 la³ cun³ hi³ jniá³ jmáh³la³ tí³ coh³
 bíh¹. Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³
 tson² bíh¹ má²hún¹ tsú² jo³cuo² Cristo,
 hniauh³² bíh¹ cháu³² tsú² tsí³ hi³ ja³bi¹
 jnoh¹ siáh³ uá²jai³² má²tiáuh¹ jo³cuo²
 Cristo. ⁸ Hi³ jáun² uá¹jinh¹ lín²³ hnoh²
 hi³ chí¹nga² ca³lá² ma³quien¹³ jná¹³
 jái¹³ hi³ hau³² jnoh¹, cun³ tiá² lí³
 heh¹ bíh¹ jná¹³; qui¹ jái¹³ hi³ hau³²
 jnoh¹ jáun² ca³cué³ hnga² bíh¹ Tí³²
 Juo¹³ dí² hi³ jmú¹³ jnoh¹ hi³ lí³hún¹

hoh² náh² ca³ti²¹ hi³ tanh¹³ náh² ta²¹ Dió³², jun³juáh¹³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ hi³ ti³ tsa³hín³ yáh³ hnoh². 9 Su³uú² lín²³ hnoh² hi³ zein³² jná¹³ sí² lá² cun³ñí¹ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ juénh¹³ hnoh². 10 Qui¹ zian² ma³ jan² tsá² juáh²³ hi³ jlánh¹ pin³ jái¹³ tloh³ sí² hi³ zein³² jná¹³, jí³ hi³ jlánh¹ cáu² niéih³ siáh³, ti³la³ ní¹juáh³ jmái¹ hi³ zenh² jná¹³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú², jáun² jan² tsá² huá¹ tsí³ bíh¹ néh¹ jná¹³, hi³ jun³ lin¹ yáh³ néh¹ hléh²³ jná¹³. 11 Ti³la³ cuí¹ lí³ ñí³² tsá² juáh²³ la³ ní² hi³ cá²ren² bíh¹ lí³ ta²¹ hi³ jmu³² jnoh¹ ní¹juáh³ hi³ tiauh² jnoh¹ ja¹ quián¹³ hnoh² la³ má²quionh³ jái¹³ tloh³ sí² hi³ zen²³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jmái¹ hi³ tiauh² jnoh¹ ñí¹ uóunh³ ní² siáh³.

12 Jmí¹líh³ tiá² ja³² tsí³ jnoh¹ hi³ jmú¹³ jnoh¹ cá²ren² quiúnh¹ tsá² lí¹ hleh³² re² ca³tin¹ hmóu³², sa³jun³ hi³ cunh²¹ jnoh¹ ta²¹ quiú¹³ quiúnh¹ tsú². Qui¹ ní¹ má¹ca³chu³ ca³ñih³ tsá² la³ hi³ má²tún² hmóu³² cun³quionh³ héih³² hi³ lí¹ ca³chin² chí¹, ho³lá²dá² cunh³ tsú² tá¹³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján², jáun² tsá² la³ hí³ lí¹ jmu² cáun² hi³ cáun¹ bíh¹. 13 Tiá² tsah¹ yáh³ jnoh¹ ca³ti²¹ cáun² hi³ tiá² ca³ta¹, qui¹ jnoh¹ cáun² jmu³² ta²¹ la³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ cue³² Dió³² bíh¹, hi³ hnga² hi³ bíh¹ ca³jmú³ héih³² hi³ ca³ñí¹jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ la³ ti³ ja¹ quián¹³ hnoh² ní². 14 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jáun² jmí¹ ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ ja¹ quián¹³ hnoh² jmí¹tin², ha³ tiá² lí³ yáh³ cáun² ñí¹ ti³ có³² ñí¹ tiá² ca³lí³hnió³ Dió³² hi³ lí¹³. Qui¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² la³ñí¹ hi³ ca³ñí¹hléh¹³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Cristo ca³la³ ti³ ja¹ quián¹³ hnoh². 15 Ha³ tiá² jmu³² yáh³ jnoh¹ tsah¹ ca³ti²¹ tá¹³ tsá² siánh³ la³jmí¹ lí³ hi³ ta²¹ jáun² quiú¹³ jnoh¹. Ti³la³ hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ cun³quionh³ hi³ ti³ lí³mí¹ má²táunh²³ hnoh² ta²¹, jáun² ti³ lí³mí¹ re² má²lí¹³ bíh¹ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ ja¹ quián¹³ hnoh²; ti³la³ jmáh³la³ la³ cun³ héih³² hi³ jmu² Dió³² bíh¹ jmú¹³ jnoh¹

ta²¹ má¹ná¹. 16 Hi³ jáun² má¹lí³² jáun² né³, hu²¹ tsí³ jnoh¹ hi³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² jáun² ñí¹ siáh³ siáh³, ca³la³ ti³ ñí¹ uóunh³, ngá¹³ ñí¹ tionh¹ hnoh² ní²; qui¹ tiá² hnáu² yáh³ jnoh¹ jmú¹³ tsah¹ cun³quionh³ tá¹³ tsá² siánh³.

17 Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ tsah³, cuí¹ jmu¹ tsú² tsah³ hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí². 18 Qui¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ ní¹juáh³ hi³ jmu² tsú² quien² hnga², ti³la³ ní¹juáh³ Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí² juáh³ hi³ má²lí²jmú³ tsú² re², hi³ jáun² tson² bíh¹ cu³ti³ má²lí²jmú³ tsú² re².

11

Po¹ hie³² ha³ lánh³ jmu² tsá² lí¹ juáh²³ hi³ lín³ ti³² tsá² quian³² jé¹ Dió³²

1 ¿Tiá¹ jmúh¹³ hnoh² tiá³ juenh² honh² hi³ hléh¹³ jná¹³ ca³lá² la³jmí¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹? Qui³ cónh³ tsá² jmuh³² juenh² honh² bíh¹ hnioh². 2 Ti³la³ la³ñí¹ tín² hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ náh² hi³ hi³² tsín³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², la³ cun³ qui³ jmu² hnga² Dió³². Qui¹ hnó³² jná¹³ má¹jnia¹³ hnoh² ñí¹con² Cristo la³ jmí¹ má²jnia² tsú² jan² tsá² tsá¹mái¹³ jon² hi³ tiá² tso³ má²ca³jmú³ ñí¹con² tsá² lí¹³ ñí²cuo², qui¹ jná¹³ má²cá²jmú³² jái¹³ ñí¹con² Cristo. 3 Qui¹ hi³² tsín³² jná¹³ ho³ sa³ ní² lí¹ ca³hliáh² honh² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² ti³ có³² ñí¹con² Cristo hi³ tiú²uú² jí² honh² náh², hi³ jmí¹ ma³tsú¹ ma³jonh²¹ náh² tsú² la³jonh³ jmí¹ honh², la³jmí¹ ca³lí³can² jáun² hla¹ Eva hi³ ca³ma³cau² jáun² jáh³hláinh¹ hi³ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái². 4 Qui¹ hnoh² dá² cáun² lí¹ hen²³ náh² re² lí³ua³ jan² tsá² tsá²hléh² jái¹³ la³ siáh³ hi³ ca³tin¹ Jesús la³ cónh³ bíh¹ jái¹³ hi³ tsa³hléh¹³ jnoh¹ quioh²¹ tsú² ñí¹con² hnoh²; hi³ cáun² lí¹ tanh²³ náh² ta²¹ jan² jmí²chí³ siánh³ la³ cónh³ bíh¹ Jmí²chí³ hi³ má²ca³hen³ náh², jí³ hi³ cáun² lí¹ héih²³ náh² siáh³ cáun² jú¹ siáh³ la³ cónh³ bíh¹ jú¹ chú³² hi³

má²hian² náh² jáun². 5 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ tiá² jmí¹ ca³tin¹ jná¹³ hi³ juah²¹ la³ lá², tí³la³ len³ jná¹³ hi³ tiá² lí² huen³ yáh³ jná¹³ hi¹ cú¹píh²¹ la³ cónh³ bíh¹ tí³² quian³² hí³ jē¹ Dió³², tsá² jlánh¹ néh¹ ná¹ñi³² hí³. 6 Qui¹ uá¹ cun³ tson² hi³ tiá² tin² jná¹³ hléh¹³ re², tí³la³ tiá² lí³ yáh³ la³ ní² la³jí³² hi³ ño¹ jná¹³; hliáun³ jéin³² bíh¹ má²ca³lí³ lín¹ hi³ tson² bíh¹ la³ jáun² lí³ cun³ quionh³ la³jí³² hi³ má²ca³jmú¹³ jnoh¹ jáun².

7 Tiá² né¹ chí¹ hlah³ uá¹ la³ ca³jmú³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² hi³ hnoh² bíh¹ tsá² quien², hi³ jáun² jná¹³ né³ jan² tsá² huen³ bíh¹ jmí¹ ca³hléh³ jná¹³ jáun² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ta³ tiá² hmah²¹ ca³cán³ jná¹³ ñí¹con² hnoh²? 8 Lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ ca³háin³² bíh¹ jná¹³ quie³ quioh²¹ tsá² zian² hliáun³ cuáh³² ñí¹ hná¹ ní² jmí¹ cá¹héi²¹ jná¹³ jáun² quie³ hi³ ca³cué³ tsú² tá¹la³ ca³ma³cau²¹ jná¹³ jáun² hnoh². 9 Qui¹ tá¹la³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ jáun² quiúnh¹ hnoh² ca³chó³² jmáí¹ hi³ zia³² hi³ ca³lí³ hniáuh³² ñí¹con² jná¹³, tí³la³ tiá² liá¹ héi² ca³quiaun¹ yáh³ jná¹³ hnoh², qui¹ tsá² reh² zian² tí³ hué³² Macedonia lá² bíh¹ ca³cué³ la³jí³² hi³ ca³lí³ hniáuh³² quion²¹ jná¹³ jmí¹jáun². Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ ca³jmú³² jná¹³ hua³hín¹³ hi³ tiá² liá¹ héi² ca³quiaun¹ yáh³ jná¹³ hnoh², hi³ sa³jun³ chau²¹ yáh³ jmáí¹ hi³ jmu¹ jná¹³ la³ jáun². 10 La³jmí¹ cuo² jná¹³ jú¹ tson² quioh²¹ Cristo, la³ jáun² bíh¹ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ hí¹ jan² tsá² zian² hué³² Acaya ní² tiá² lí¹³ quin³ la³ cun³ hi³ tsah¹ jáun² jná¹³ ca³tí²¹ hi³ ní². 11 ¿He³ láih³² juáh¹³? ¿Hí¹ cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² hnau³ jná¹³ hnoh²? Tí³la³ Dió³² ñí³² hi³ hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnoh².

12 Hi³ jáun² jmu¹ bíh¹ jná¹³ ta²¹ quion²¹ la³ má²jmu² jáun², jáun² tiá² lí³ quien² jē¹ tsá² ñí³tú¹ ñí³lín¹³ ní², tsá² jmu² hí³ tonh² hi³ juáh³ hi³ ta²¹ quioh²¹ hí³ néh¹ dí² uá²jai³² lí³ la³jmí¹ lí³ ta²¹ quiú¹³ jnoh¹. 13 Tsá² lín¹

tí³² tí¹jái² bíh¹ hí³ hi³ lí¹ juáh³ hi³ ná¹lín³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², tsá² lí¹ má²cau², tsá² tí³ lí¹ jnia³² la³jmí¹ jnia³² tí³² tsá² quian³² jē¹ Cristo. 14 Jun³juáh¹³ lín¹ hi³ lí³ tsa³cáun² tsí³ yáh³ dí² ca³tí²¹ hi³ ní², qui¹ ja³bí¹ hnga² yáh³ *Satanás tin² hi³ jinh²¹ hi³ jnia³ la³jmí¹ jniá³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² zian² ñí¹ tie³ joh¹. 15 Hi³ jáun² dá² huán¹ tsí³ bíh¹ lí¹³ hi³ tsá² lín³ hí³ quian²¹ tsá² hlánh¹ tin² jmu³ hi³ jinh²¹ hi³ jnia³ la³jmí¹ jniá³ tsá² jmu² ta²¹ chu²¹. Tí³la³ ñí¹ ca³táuh³ jmáí¹ má¹ná¹, cun³ hiáuh³ bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

Po¹ má²tso² tsí³ cun³ñí¹ hi³ lín³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²

16 Jáun² né³, juanh³² jná¹³ siáh³ cónh³, hi³ tiá² hniáuh³² lín¹³ náh² hi³ hú¹tá¹ tson² bíh¹ cú¹juón¹ jná¹³. Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ má²ná¹lín²³ náh² la³ ní², jáun² cué¹ náh² tiá³ jái¹³ hi³ hléh¹³ jná¹³ cáun² jú¹ te³ quion²¹, jáun² lí¹³ jmu¹ jná¹³ ca³lá² tonh². 17 Jun³juáh¹³ lín³ jná¹³ la³jmí¹ lín³ Tí³² Juo¹³ yáh³ dí² ní¹ má¹tí³ ñí¹hléh¹³ jná¹³ cá² jon¹ jái¹³ lá², qui¹ tá¹la³ cuá¹tsah¹ jná¹³ lá² cú¹píh²¹, cu³tí³ hléh¹³ jná¹³ la³jmí¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹ bíh¹. 18 Qui¹ zian² juóun³² tsá² jmu² tsah³ ca³tí²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jai³² ñí¹jmu¹ ca³lá² tsah¹. 19 ¿Hnoh² bíh¹ tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quia³lín³ jmí¹ honh² náh², hi³ jáun² jlánh¹ re² tion²³ náh² honh² jái¹³ quioh²¹ lí³ua³ jan² tsá² cú¹juón¹! 20 Qui¹ re² lín³² bíh¹ tion²³ náh² honh² ñí¹con² tsá² dí²quiaun³ náh² jmáí¹ hi³ má¹cú¹ má¹hain²¹ náh², tsá² jmu² ca³la³ hi³ pa²¹ rón³² láí¹ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³ náh², tsá² cáun² lí¹ hiá² lí² jla²³ hnoh², tsá² jmu² quien² ñí¹con² hnoh², jí³ tsá² pá²³ siáh³ máh¹ náh². 21 Uá¹jinh¹ heh¹ jná¹³ ca³lá² hi³ juanh²¹ la³ lá², tí³la³ jnoh¹ né³, tiá² ca³tia³ yáh³ tsí³ hi³ jmí¹ jmú¹³ la³ ní². Tí³la³ la³ cun³ hi³ tiá²³ tsí³ tsá²

siánh³ hi³ hléh³², ja³ bíh¹ jná¹³ siáh³ chá²³ tiá³ tsin³² hi³ hléh¹³, uá¹jinh¹ la³jmí¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹. 22 ¿Hí¹ tsá² hleh³² jú¹ma² *hebreo tsá² hí³ juáh¹³? Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ yáh³ uá²jai³² hléh²³ jái¹³ hebreo. ¿Hí¹ tsá² juo³ tsá² *Israel tsá² hí³? Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ yáh³ uá²jai³² jan² tsá² la³ hí³. ¿Hí¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tsá² hí³? Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ yáh³ uá²jai³² jan² tsá² hí³. 23 ¿Hí¹ tsá² ná¹lín³ quian²¹ Cristo tsá²hí³? Jná¹³ bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ lín³ quian²¹ Cristo la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, uá¹jinh¹ jái¹³ ní² quion²¹ jná¹³ lí³ la³jmí¹ lí³ jē¹ jan² tsá² cú¹juón¹. Quí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bí¹ má²ca²jmú³² ta²¹ la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ tí³ jlánh¹ má²ca³pi³ ca³jauh³ jná¹³ tsáu² siáh³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ tí³ jlánh¹ má²ca³jnaí³² jná¹³ tsú² siáh³ hñu³mí¹ñí², jí³ hi³ hliáun³ jéin³² siáh³ pih²¹ tiá² jun³ jná¹³. 24 Hñá³ jéin³² siáh³ má²ca³quiú³ ca³po³ jná¹³ tsá² *judíos tán¹ ma³ quiú³quia³ñu³ tsi³². 25 Hi³ jáun² hni³² jéin³² siáh³ ca³po³ jná¹³ tsá² siánh³ cun³quionh³ hmá² tiéi¹³, hi³ cu³ jéin³² né³ ca³qui³ ca³jnauh³ jná¹³ tsáu² quín¹. Hi³ hni³² jéin³² siáh³ ca³ja³hanh³² mu² hi³ jmí¹ hún¹ jná¹³ chu³ jmái², hi³ cu³ jéin³² né³ ca³niuh³² jná¹³ ñí¹ jmí²miih²¹ cú² jmái¹ cú² nie² hi³ ca² jná¹³ jmái². 26 Hliáun³ jéin³² bíh¹ má²ca³lí³ zia³² hi³ háinh¹³ ñí¹con² jná¹³ tá¹la³ má²ca³tí² ca³ngí³ jná¹³, uá¹la³ cun³ ní¹ má¹ca³han¹ jná¹³ cua³, hi³ zian² siáh³ háin²; hi³ ca³lí³ zia³² siáh³ hi³ háinh¹³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jná¹³, jí³ ja¹ quioh²¹ *tsá²ca²jo²¹ ní² siáh³. Má²ca³lí³ zia³² siáh³ hi³ háinh¹³ ñí¹con² jná¹³ já¹ juú² jí³ ñí¹ náí²; ñí¹ jmí²miih²¹, jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² lí¹ juáh³ hi³ lín³ tsá² reh² ní² siáh³. 27 Hliáun³ bíh¹ ta²¹ má²ca³lí³ zia³² ñí¹con² jná¹³, jí³ uu³mí²tsi³² ní² siáh³. Hliáun³ jéin³² bíh¹ tiá² má²ca³cuón² jná¹³, hi³ má²ca³ma³tso¹ jná¹³ tsin³² hi³ ñí¹cuón²¹ ná¹ jí³ hi³ hí¹quiéin² siáh³

tsin³². Hliáun³ jéin³² má²ca³ma³tso¹ jná¹³ tsin³² hi³ tiá² má³² zia³² cuh²¹, hi³ cuóu³, jí³ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³ ní² siáh³.

28 Zia³² bíh¹ ñí¹ hná¹ ní², tí³la³ ñí¹ ca³la³ jí³² má¹ná¹, zia³² cáun² lio²¹ héi² ñí¹con² jná¹³, hi³ hí³² jáun² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² la³jí³² cuáh³².

29 Quí¹ ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² pin³ tsí³, jáun² lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ bíh¹ tiá² pin³, hi³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² ca³jmú³ hi³ tánh³² tsáu² tso³, jáun² hlah³ bíh¹ jéin³² jná¹³ jí³ hi³ míh²³ siáh³ tsin³² jná¹³.

30 Hi³ jáun² ní¹juáh³ hniáuh³² hi³ jmu¹ jná¹³ tsah¹ né³, jmu¹ bíh¹ jná¹³ ca³tí²¹ cáun² hi³ jmu² lin¹ hi³ jná¹³ jan² tsá² tsí¹juí³.

31 Dió³² Jméi² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² ca³ta¹ dí² hi³ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ cun³ jmí¹hi³nio², Tsá² hí³ bíh¹ ñí³² hi³ tiá² tí¹ jáin² yáh³ jná¹³.

32 Quí¹ jmí¹ ñéi¹ jná¹³ jáun² já¹ juú² Damasco, jáun² tsá² ho² ta²¹ juú² jáun², tsá²cuú² tsá²ta³ re²¹

Aretas ca³chan³ hliáu³ ñí¹ lí³ ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú² jáun², hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ ma³tsau¹³ jná¹³; 33 tí³la³ juí³² ho³tá²quie² hiah³² hu²¹ juú² bíh¹ ca³siáu³² jná¹³ tsú² hi³ cuá¹hún¹ jná¹³ tí³ ñeh² cáun² mí²tá², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³liáun³ jná¹³ jo³cuo² tsá² hí³.

12

Hi³ ca³jnia³ jéinh³² Po¹, jí³ hi³ ca³náí³² tsú²

1 Jáun² né³, uá¹jinh¹ tiá² hi³ tá¹tsai²¹ jná¹³ hi³ jmu¹ ná¹ tsah¹ hi³ ca³tin¹ huen², la³ jmí¹ lí³ lí³ hniáuh³² bíh¹ jmu¹ jná¹³, hi³ jáun² né³ má²hléh¹³ bíh¹ jná¹³ ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ ca³jnia³

jéin³², jí³ hi³ ca³ngí¹³ jná¹³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³híe³ jáun² Tí³² Juo¹³ dí².

2 Quí¹ cuóun³² jná¹³ jan² tsá²ñuh² tanh² ta²¹ Cristo hi³ ca³zanh³² cu³tiá³ la³tí³ hñu³mí³cuú² ñí¹ cuá³ Dió³² cun³ má²quia³quiún³ mii². Tiá² ño¹ jná¹³

hí¹ ca³zanh³² tsú² jmáh³la³ jmí²chí³, ho³lá²dá² la³ má²quionh³ ngú³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ ñí³². 3 Tí³la³ ño¹

jná¹³ hi³ tsá² hí³ ñíh¹ ñí¹ má²nió²
 jáun² tie³, tí³la³ tiá² né¹ hí¹ ñíh¹ tsú²
 quionh³ ngú³ ho³ jmáh³la³ jmí²chí³,
 jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ ñi³². 4 Ñí¹
 má²nió² jáun² tie³ bíh¹ ca³nái³² tsú²
 jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹, jái¹³ hi³ tiá²
 hin² ca³tin¹ hléh³². 5 Jmí¹ lí¹³ lí³ jmu¹
 jná¹³ tsah¹ hi³ ca³tin¹ jan² tsá² la³ hí³,
 tí³la³ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ tsah¹ la³
 cun³ hi³ lín³ ná¹ huen² má¹na²¹, qui¹
 jí³²la³ tí³ tsah¹ jná¹³ cun³ñí¹ hi³hliá²
 jná¹³ jan² tsá² tsí¹juí³ bíh¹. 6 Sá¹jmí¹ hi³
 hnó³² jná¹³ jmu¹ tsah¹, jun³juáh¹³ jmí¹
 jmu¹ jná¹³ la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá²
 cú¹juón¹ yáh³, qui¹ jmáh³la³ jú¹ tson²
 bíh¹ jaun³² jmí¹ hléh¹³ jná¹³; tí³la³ tiá²
 ja³² yáh³ tsin³² jná¹³ hi³ jmu¹ tsah¹
 qui¹ ní² lí¹ ca³ma³quien² yáh³ tsáu²
 jná¹³ tí³ ca³nga² la³ cónh³ bíh¹ hi³ qui³
 jie²³ tsú² hi³ jmu² jná¹³ jí³ hi³ hléh²³
 jná¹³ ní² siáh³.

7 Jmí¹ la³ lí¹³ já³² tsin³² jná¹³ hi³
 jmu¹ tonh² cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ la³ jí³²
 hi³ ca³jnia³ jáun² jéin³², tí³la³ cun³ñí¹
 hi³ jáun² né³ ca³ja³ cáun² uu³mí²tsi³²
 hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ hu²¹ cáun² ton² ngú³
 quion²¹ jná¹³, cáun² uu³mí²tsi³² hi³
 ja³ ñí¹con² *Satanás hi³ jmu² hlah³
 ñí¹con² jná¹³ qui¹ ní² lí¹ ca³jmú³²
 jná¹³ tonh². 8 Hi³ jáun² hñi³² jéin³²
 má²ca³mí³ jná¹³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³
 dí² hi³ quin³ tsú² uu³mí²tsi³² jáun²
 ñí¹con² jná¹³; 9 tí³la³ hí³ né³ ca³juáh³:
 “Má²tioh²¹ bíh¹ cun³quionh³ jmáh³la³
 mií³ hi³ ja³² tsin³² jná¹³ ñí¹con² hnú²;
 qui¹ tí³ jlánh¹ re² lí³ lin¹ bíh¹ pí³
 quion²¹ jná¹³ cun³quionh³ jan² tsá²
 tiá² pin³”. Hi³ jáun² jná¹³ né³ tí³ jlánh¹
 bíh¹ tsah¹ qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² pin³
 ná¹, qui¹ hi³ jáun² cun³quionh³ jná¹³
 lí³ lin¹ pí³ quioh²¹ Cristo. 10 Cun³ñí¹
 hi³ jáun² né³, hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³
 hi³hliá² tiá² pin³ ná¹, jí³ jmí¹ ziu² jmí¹
 hie² tsáu², jmí¹ zia³² hi³ lí³ hñiáuh³²,
 jmí¹ hí¹ tsa¹ jná¹³ tsáu², jí³ jmí¹ há²
 nga² jná¹³ uu³mí²tsi³² ní² siáh³ cun³ñí¹
 hi³ ca³tin¹ Cristo. Qui¹ ní¹juáh³ jmái¹

hi³ tiá² huánh² jná¹³, jmái¹ la³ jáun²
 bíh¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ jná¹³.

*Po¹ hi³² tsí³ hi³ ca³tin¹ cuáh³² já¹
 juú² Corinto*

11 Má²lí²hléh³ jná¹³ hi³ ca³tin¹
 huen² la³jmí¹ hleh³² jan² tsá² cú¹juón¹
 cun³ñí¹ hi³ tion³ quián¹³ hnoh². Qui¹
 hmóu³² bíh¹ hnoh² tsá² jmí¹ ca³tin¹
 hi³ hléh¹ re² hi³ ca³tin¹ jná¹³, qui¹ hí¹
 cú¹píh²¹ yáh³ tiá² huen³ jná¹³ la³ cónh³
 bíh¹ *tí³² tsá² quian³² jé¹ Dió³², tsá²
 jlánh¹ ná¹ñi³² hí³ joh² hnoh², uá¹jinh¹
 tson² tsá² tsí¹juí³ cu³tí³ bíh¹ jná¹³.

12 Qui¹ tá¹la³ ca³tion³ jná¹³ jáun² lín³²
 tsin³² jmí¹ cá¹jmú²¹ jná¹³ jáun² ta²¹
 ja¹ ní² quián¹³ hnoh², ca³lí³ lin¹ bíh¹
 hi³ tson² cu³tí³ jná¹³ lín³ jan² tí³² tsá²
 quian³² jé¹ Dió³² cun³quionh³ lí²¹ jí³
 hua³jueh³², jí³ ca³la³ hi³ ca³jnia³ jáun²
 pí³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. 13 Tiá²
 ca³jmú³² yáh³ jná¹³ hi³ siánh³ tsáu²
 hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tsá² cuáh³² ñí¹
 hná¹ ní², jí³²la³ tí³ hi³ tiá² ca³quiaun¹
 jná¹³ hnoh² liá¹ héi² bíh¹. ¡Juenh² jmu³
 hnoh² honh² ca³tí²¹ hi³ ní²!

14 Hi³ jáun² né³, ta³né³² má²hún¹
 jná¹³ hua³jan²¹ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh²
 ñí¹ má²hñaih³² jéin³², tí³la³ jun³juáh¹³
 hi³ já¹quiaun¹ jná¹³ hnoh² liá¹ héi²
 yáh³. Qui¹ hi³ hnau³ bíh¹ jná¹³ hnoh²,
 jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ zia³²
 quián¹³ yáh³ náh². Qui¹ tsá² má²lieih²¹
 bíh¹ ca³tin¹ jie³ he³ lí³hñiauh²³ quioh²¹
 tsá¹míh¹, jun³juáh¹³ tí³ tsá¹míh¹ yáh³.
 15 Jáun² hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ hin¹³
 la³jí³² hi³ zia³² quion²¹, hi³ hí¹ la³ tí³
 huen² yáh³ jná¹³ lí¹³ tsa³hín³ cun³ñí¹
 hi³ ca³tin¹ hnoh²; uá¹jinh¹ lí³ la³jmí¹
 lí³ hi³ ní¹juáh³ má²hnau³ lín³² jná¹³
 hnoh², hi³ jáun² tí³ cú¹píh²¹ bíh¹ jéi³²í¹
 hnau³ hnoh² jná¹³.

16 Qui¹ jná¹³ néh¹ jlánh¹ re² tin²
 ná¹ hi³ ca³ma³cau¹³ ná¹ hnoh², hi³
 jáun² la³ jáun² bíh¹ néh¹ ca³hiá²
 cá²jlái³² jná¹³ hnoh², uá¹jinh¹ tiá²
 ca³quiaun¹ jná¹³ hnoh² liá¹ héi².
 17 ¿Tiá² né¹ hu³ sa³ ca³hiá² cá²jlái³²

jnëá¹³ hnoh² cun³quionh³ tsá² ca³zén³²
 jnéá¹³ hí³ ñí¹con² náh²? 18 Jmí¹ ca³hiu³
 ca³mí³ jnéá¹³ ñí¹con² Tito hí³ tsó³²
 tsú² tsa³je³ hnoh², hí³ ca³zén³²
 jnéá¹³ siáh³ jan² tsá² reh² quionh³
 tsú², ¿hí¹ ca³hia³ ca³ja³ hnoh² Tito
 dúh¹? ¿Há¹ jun³juáh¹³ tá¹ gau³
 bíh¹ jnoh¹ ca³ngí¹³ cá²ren²; há¹
 jun³juáh¹³ má²ca³má¹jnia¹³ jnoh¹ siáh³
 hí³ cá²ren² bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ jnoh¹?

19 Hu³ sa³ ná¹lín²³ hnoh² hí³
 cun³quionh³ jái¹³ ní² má²ná¹liáun¹
 jnoh¹ hmóu³² ñí¹con² hnoh². ¿Tí³la³
 tiá² jáun² yáh³! Qui¹ jnoh¹ hléh¹ ta³
 ñí¹ Dió³² la³ cun³ hí³ hnió³ Cristo
 bíh¹, hí³ jáun² la³ jí³² jái¹³ ní² jmu³
 hí³ tí³ lí³mí¹ lí³hún¹ honh² hmóu³²
 bíh¹ hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hnau³
 jnéá¹³. 20 Tí³la³ hí³² tsin³² jnéá¹³ hí³
 ní¹ má¹cá²chó³² jnéá¹³ ñí¹ ní², hu³ sa³
 tiá² má²zian² yáh³ hnoh² la³ cun³ hí³
 hu²¹ tsin³² jnéá¹³; hí³ hnoh² siáh³ né³,
 jie¹ náh² jnéá¹³ hí³ lín³ la³ siáh³ la³
 cónh³ bíh¹ hí³ jmí¹ hu²¹ honh² náh².
 Hí³² tsin³² jnéá¹³ ní¹juáh³ ní² lí¹ zian²
 tsá² ná¹hnei²¹ quionh³ rainh²¹, tsá²
 ná¹uóu²¹ tsí³, tsá² ná¹míh²³ tsí³, tsá²
 jmu² pan¹ hnga², tsá² cauh³² jái¹³, tsá²
 ziú² hien² tsáu², tsá² lí¹ jmu² tonh²,
 jí³ hí³ tiáunh¹ náh² cú²zúnh² ní² siáh³.
 21 Hí³² tsin³² jnéá¹³ qui¹ ní² lí¹ ca³jmu³
 Dió³² hí³ lí³ heh¹ jnéá¹³ cun³ñí¹ hí³
 ca³tin¹ hnoh² ní¹ má¹já²je¹ jnéá¹³ siáh³
 hnoh², jí³ hí³ uo¹ jnéá¹³ siáh³ ca³tin¹
 juóun³² hnoh², tsá² má²ca³jmu³ náh²
 tso³ jmí¹tin², tsá² tiá² má²cá²chó³²
 jmáí¹ hí³ tsa³conh² tsí³ tsáu¹³, la³ cun³
 tsá² lí¹ jmu² lí³ua³ cáun² hí³ tiá² jí²,
 tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³², jí³ la³ jí³² hí³
 má²ziaunh² tsú² tiá³ hí³ jmu² ní² siáh³.

13

*Jái¹³ hí³ hie³² Po¹ chí¹ján³ jí³ hí³
 hah² siáh³ jái¹³*

1 Hí³ jáun² né³, má¹tí³ hni³² jéin³²
 hí³ ñí¹je¹ jnéá¹³ hnoh². Jáun² la³
 cun³ hí³ má²ná¹ñíh¹ hnoh² hí³ la³ jí³²

tso³ hí³ má²re² tsú², má²re² tsú²
 cun³quionh³ jē¹ gon³ ho³lá²dá² gáun³
 tsá² zih³² jú¹ tson². 2 Né³² né³, juo³
 jnéá¹³ la³jín³² tsá² ren² tso³, jí³ ca³la³
 jín³² hnoh² hí³ ní¹ má¹cá²chó³² jnéá¹³
 siáh³ ñí¹ má²hnaih³² jéin³², tiú²uú²
 ñí¹jmú²¹ yáh³ jnéá¹³ juenh² tsin³²; qui¹
 má²ca³hie³ bíh¹ jnéá¹³ jú¹ tson² jmí¹tin²
 jmí¹ ñéi¹ jnéá¹³ jáun² ñí¹ má²tenh³, hí³
 juah³² jnéá¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³²
 tá¹la³ cuon¹ jnéá¹³ lá² ñí¹ uóunh³ hí³
 chau²¹ jmáí¹ hí³ tiú²uú² jmu¹ jnéá¹³
 juenh² tsin³². 3 Hí³ jáun² má¹jáun²
 lí³ lin¹ la³ cun³ hí³ ná¹hniá¹ náh² hí³
 Cristo hleh³² cun³quionh³ uen³² jnéá¹³.
 Qui¹ jun³juáh¹³ jan² Tsá² tiá² pin³ yáh³
 tsú² ní¹ má¹ca³ra³tsi³² héih³² ñí¹con²
 hnoh², hí³ bíh¹ jan² Tsá² má²jnia³²
 pí³ quioh²¹ ja¹ quián¹³ hnoh². 4 Qui¹
 uá¹jinh¹ tiá² pin³ Cristo jmí¹ cá¹taun³
 crei²¹, tí³la³ ta³né³² né³, má²zian²
 tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³².
 Jáun² né³, ja³bí¹ jnoh¹ siáh³ tiá² pin³
 la³jmí¹ tiá² jmí¹ pin³ tsú² jáun²; tí³la³
 cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Dió³² bíh¹
 lí¹³ má¹jnia¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² hí³
 tson² bíh¹ cu³tí³ ziáun² jnoh¹ quiúnh¹
 Cristo.

5 Hí³ jáun² né³, hnoh² hniáuh³²
 can¹³ náh² héih³² ñí¹con² náh² hmóu³²
 ní¹juáh³ tson² bíh¹ táunh²³ náh² ta²¹
 jú¹ chú³², jie³ dúh¹ neh²¹. ¿Tiá¹
 má²ca³lí³tsin² hnoh² hí³ Cristo zian²
 hñu³ honh² náh²? Jí³²la³ ní¹juáh³ hí³
 ná¹lín³ hnoh² henh¹³ quioh²¹ tsá²
 taunh³² ta²¹ bíh¹, jáun² bíh¹ tiá² lí²tsin²
 náh². 6 Tí³la³ hu²¹ tsin³² jnéá¹³ hí³
 lí³tsin² hnoh² hí³ tiá² ná¹láí³ yáh³
 jnoh¹ henh¹³ quioh²¹ tsá² taunh³²
 ta²¹. 7 Mí³² jnoh¹ ñí¹con² Dió³² hí³
 hí¹ cáun² hí³ hlah³ tiá² jmúh¹³ hnoh²;
 jun³juáh¹³ hí³hliá² hen² tsí³ jnoh¹ hí³
 jnia³ jnoh¹ la³jmí¹ jniá³ tsá² jlánh¹
 re² cah²³ jmáí¹ yáh³, jí³²la³ tí³ hen²
 tsí³ jnoh¹ hí³ hnoh² jmúh¹³ jmáh³la³
 hí³ chu²¹ bíh¹, uá¹jinh¹ ca³jnia³ jnoh¹
 la³jmí¹ jniá³ henh¹³ quioh²¹ tsá²
 taunh³² ta²¹. 8 Qui¹ cónh³ tiá² lí¹³

bíh¹ jmú¹³ jnoh¹ hian² tsí³ ñí¹con² jú¹
 tson², quí¹ tí³ hain²¹ bíh¹ jnoh¹ tí³ con²
 jú¹ tson². ⁹ Hi³ jáun² dá² cáun² hiún²
 lín³² bíh¹ tsí³ jnoh¹ ní¹juáh³ ná¹pin³
 náh², uá¹jinh¹ jnoh¹ tiá² ná¹pin³. Hi³
 jáun² la³ má²mi³² jáun² bíh¹ jnoh¹
 ñí¹con² Dió³² hi³ tí³ lí³mí¹ cuí¹ lí³hún¹
 honh² náh² ñí¹con² tsú². ¹⁰ Hi³ jáun²
 bíh¹ sí² lá² tín² jmu² jná¹³ hi³ ca³tín¹
 hnoh² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ ná¹ hi³
 ñí¹je¹ ná¹ hnoh², hi³ jáun² tiá² lí³
 hniáuh³² hi³ ñí¹lieh¹ jná¹³ hnoh² tiá³
 cun³quionh³ pí³ hi³ má²ca³cué³ Tí³²
 Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³ ní¹ má¹cá²chó³²
 jná¹³ ñí¹ ní². Quí¹ jái¹³ jáun² ho² jná¹³
 hi³ má¹hau¹ ná¹ hi³ tí³ lí³mí¹ cuóun¹³
 náh² re² tín² quiúnh¹ Dió³², jun³juáh¹³
 hi³ tí³ jmu¹ jná¹³ hi³ hliáh¹³ honh²
 yáh³ náh².

¹¹ Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ lí³ hiún²
 honh² náh². Jmu³ náh² pí³ hi³ lí¹³
 lí³hún¹ honh² náh², hlí¹ lienh¹ náh²
 tsá²ján² tsá²ján², tianh³ náh² cá²honh¹,
 hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³
 tín²; hi³ Dió³² Tsá² hniau³ né³, Tsá²
 cha³² tie³ tsí³ tsáu² zenh² quiúnh¹
 hnoh². ¹² Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján²
 hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³
 ráin³² tsú² jan² rainh²¹. ¹³ La³jín³² tsá²
 joh¹ Dió³² tionh² ñí¹ lá² juáh³: “Hia²
 náh²”.

¹⁴ Hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹hé¹
 má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³
 dí², la³ má²quionh³ hi³ hniau³ Dió³²,
 jí³ hi³ juónh³² náh² siáh³ re² quiúnh¹
 Jmí²chí³ Chun¹ cuí¹ lí³zia³² ñí¹con²
 hnoh² jí³ ja¹ quián¹³ náh² ní² siáh³.
 [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Gálatas

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá²
má²lín³cuáh³² hín¹³ tí³ hué³² Galacia

1 Jná¹³ Po¹, jan² tsá² lín³ ná¹ *tí³²
tsá² quian³² jē¹ Dió³², hi³ ca³hiáu³²
hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo, jí³
Dió³² Jméi² dí², Tsá² ca³jmú³ hí³ hi³
ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹; jun³juáh¹³ hi³
zéi¹ tsáu² yáh³ jná¹³, hi³ sa³jun³ zian²
tsá²mi³cuóun² ca³hiáu³² yáh³. 2 Jmu²
jnë¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², tsá²
ná¹lín³ náh² cuáh³² hín¹³ tí³ hué³²
Galacia ní². La³jín³² tsá² reh² tionh²
quiúnh¹ jná¹³ lá² juáh³, 3 hi³ cuí¹
má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jí³
Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² ní² siáh³, jí³ hi³
jmu³ tsú² siáh³ hi³ zian² náh² cáun²
hi³ re² hi³ tin². 4 Jesús hí³ bíh¹ Tsá²
ca³jienh³ hnga² hi³ ca³jun³ la³ cun³
rón³² hi³ ca³l³hnió³ Dió³² Jméi² dí², hi³
jáun² lí¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí², hi³ jáun²
lí¹³ liáu³² dí² tsú² ñí¹con² hi³ hlah³
hi³ hó³² hi³ qui³ zia³² hngá¹máh³ lá².
5 ¡Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³
jmí¹hi³no²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

Tiá² zia³² yáh³ cónh³í¹ cáun² jú¹
chú³² hi³ lí¹³ liáu³²

6 Jlánh¹ lí¹ lín²³ jná¹³ jéin³², sa³
tia³juí³² lín³² bíh¹ má²ca³zinh³² hnoh²
tí³ có³² Dió³², Tsá² ca³te³ náh² hí³
cun³quionh³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³
Cristo, sa³ má²táunh²³ máh³ náh²
ta²¹ cáun² jú¹ chú³² siáh³. 7 Tí³la³
jun³juáh¹³ hi³ tson² zia³² yáh³ jú¹
chú³² siáh³ hi³ lí¹³ liáun³ tsú² má¹ná¹;
tí³la³ zian² tsá² cáun² lí¹ má²tsan²
honh² bíh¹ náh², tsá² hnió³ zá³² jú¹
chú³² quióh²¹ Cristo la³ siáh³. 8 Tí³la³
ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hléh³ la³ siáh³
jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh² la³ cónh³ bíh¹
hi³ má²ca³hléh¹³ jáun² jnoh¹, jáun²
quiú³juóu³² cuí¹ cha³táunh¹ tsá² hí³,
tiá² hi³ jmu³ yáh³ cuí¹ hin² mi³ tsánh²,
uá¹jinh¹ hmóu³² bíh¹ jnoh¹, uá¹ hi³

jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³ tí³
hñu³mi³cuú². 9 Má²cá²juáh³² bíh¹ jná¹³
jmí¹tin², hi³ juah³² jná¹³ siáh³ cónh³í¹
cu³ jéin³²; Ní¹juáh³ zian² tsá² hleh³²
jú¹ chú³² la³ siáh³ la³ cónh³ bí¹ hi³
má²ca³heh³ náh², jáun² quiú³juóu³²
cuí¹ cha³táunh¹ tsá² la³ hí³.

10 ¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² ca³tí²¹ jái¹³
hi³ juah³² jná¹³ lá²? ¿Hí¹ lín²³ hnoh²
hi³ hnó³² jná¹³ hi³ jéi¹³ tsá²mi³cuóun²,
ho³ hi³ jéi¹³ Dió³² uá¹? ¿Hí¹ hnó³²
jnë¹³ hi³ tá¹zanh¹ ná¹ re² ñí¹con² tsáu²
dúh¹? Sá¹jmí¹ hi³ hnó³²í¹ máh³ jná¹³
hi³ tá¹zanh¹ ná¹ re² ñí¹con² tsáu², jáun²
tiú²uú² jmí¹ lín³ yáh³ jná¹³ quian²¹
Cristo.

Lánh³ rón³² lí³ hi³ lín³ Po¹ tí³² tsá²
quian³² jē¹ Dió³²
(Hechos 9:1-31)

11 Tí³la³ cuí¹ lí³ ñíh¹³ hnoh² jái¹³ lá²
reh², hi³ jun³juáh¹³ cáun² hi³ cháunh²³
chí¹ tsá²mi³cuóun² yáh³ jú¹ chú³² hi³
hléh²³ jná¹³ lá². 12 Hí¹ jan² yáh³ tiá²
hin² ca³cué³ jná¹³ jái¹³ lá², sa³jun³ hi³
zian² tsá² ca³ma³ta² yáh³ jná¹³, tí³la³
Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ ca³hie³ jná¹³
jái¹³ lá².

13 Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² he³ lánh³
jmí¹ lín³ jná¹³ jmí¹tin², jmá¹ hi³ jmí¹
taunh³² jná¹³ jáun² ta²¹ la³ cun³ hi³
taunh³² tsá² *judíos ta²¹. Má²ñíh¹
bíh¹ hnoh² he³ lánh³ rón³² jmí¹ hí¹
jmí¹ tsin²¹ jná¹³ tsá² má²lín³ cuáh³²
quióh²¹ Dió³², hi³ jmí¹ hnó²¹ jná¹³
hin¹³ hi³ cu³ nió³ jáun². 14 Ca³tí²¹ juí³²
hi³ taunh³² tsá² judíos ta²¹, jná¹³ bí¹
jan² tsá² jlánh¹ bíh¹ jmí¹ jmu² ná¹
tiá³ siaun³² hi³ má²tí²¹ ná¹ cuáh³²
la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ la³jín³² tsá²co¹
jnë¹³, tsá² cú²ren² jnoh¹ quiúnh¹, quí¹
jnë¹³ bíh¹ jan² tsá² jlánh¹ re² jmí¹
má²tí³² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ ná¹ngí²³
tsá²daun³². 15 Tí³la³ cun³ñí¹ hi³ ja³²
mií³ tsí³ bíh¹ Dió³², jáun² ca³quianh³
tsú² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹
hi³ lí³zian² ná¹, hi³ ca³lí³ hiún² tsí³
tsú² hi³ té³ jná¹³, 16 hi³ jáun² lí¹³ lí³
cuóun³² jná¹³ Jon² tsú², hi³ jáun² lí¹³

hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³² quioh²¹ tsú² ja¹
 *tsá²cá²jo²¹. Jmí¹ li²¹ jáun² né³, hí¹
 jan² yáh³ tiá² hin² ca³ñí¹nga¹³ jná¹³
 ní¹juáh³ he³ lánh³ rón³² jmu¹ ná¹,
 17 hí³ sa³jun³ ñé¹ jná¹³ hí³ ñí¹jen¹ tí³²
 tsá² quian³² jē¹ Dió³² tionh² já¹ juú²
 Jerusalén, tsá² qui³ jmí¹ má²ná¹lín³
 hí³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² jmí¹tin²
 la³ cónh³ bíh¹ jná¹³. Tí³la³ jná¹³ dá²
 tá²chi²¹ ngau³ ná¹ tí³ hué³² Arabia
 bíh¹, hí³ jmí¹ li²¹ jáun² né³ ca³jính³² ná¹
 siáh³ tí³ juú² Damasco.

18 Jmí¹ la³ má²hni³² mii² jáun² máh³
 ñé¹ jná¹³ já¹ juú² Jerusalén; hí³
 jáun² jmí¹jáun² bíh¹ ca³juoh²¹ jnoh¹
 ca³lá² quiúnh¹ Pé¹, hí³ ca³ñí³² jná¹³
 quia³hñá³ jmá¹ quiúnh¹ tsú². 19 Tí³la³
 hí¹ jan² yáh³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²
 ñí¹ hná¹ jáun² tiá² ca³jen¹ jná¹³, jí³²la³
 Jacobo rainh²¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí²
 ca³jen¹ jná¹³. 20 Ma³tson¹³ jná¹³ já¹
 lá² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³², hí³ tiá² ma³cau¹³
 yáh³ jná¹³ cun³quionh³ sí² hí³ cuá¹jmu²
 jná¹³ lá².

21 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, ngau³ jná¹³
 tí³ hué³² Siria jí³ Cilicia ní². 22 Hí³
 jáun² tsá² reh² tsá² má²lín³ cuáh³²
 quioh²¹ Cristo zian² tí³ hué¹³ Judea,
 tiá² jmí¹ má²cuóu³² yáh³ tsú² jná¹³ hí³
 hú¹tá¹ ná¹jéinh³ ñí¹, 23 jí³²la³ tí³ jmí¹
 má²ca³nái³² tsú² hí³ juáh²³ tsáu² la³
 lá² bíh¹: “Tsá² jmí¹ hí¹ jmí¹ tsa¹ dí²
 hí³ jmí¹tin² néh¹ má²hle³² jú¹ chú³²
 ta³né³², hí³ má²zaih³² tsú² tsáu² hí³
 hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsí³ ñí¹con²
 Cristo, hí³ uá¹jinh¹ chín¹dí¹ hí³ bíh¹
 jmí¹ hnió³ hin³ ta²¹ jáun² jmí¹tin²”.
 24 Hí³ jáun² jlánh¹ ca³ma³quien² tsú²
 Dió³² cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ jná¹³.

2

Tí³² tsá² ná¹quian³² jē¹ Dió³² hen²
 Po¹
 (Hechos 15:1-29)

1 Jáun² né³, jmí¹ la³ má²quia³quiúnh¹
 mii² jáun² máh³ ñíh¹ jná¹³ siáh³ já¹
 juú² Jerusalén quiúnh¹ ná¹ Bernabé,
 jí³ Tito ní² siáh³ ca³ján³² jná¹³ hí³ ñé¹

tsú² quiúnh¹ ná¹. 2 Ñíh¹ jná¹³ ñí¹ jáun²
 quí¹ cun³ñí¹ hí³ Dió³² ca³jmú³ lin¹
 hí³ hniáuh³² ñih²¹ jná¹³. Hí³ jáun² já¹
 juú² Jerusalén jáun² ca³ngah² jnoh¹
 cáun² ñí¹ lí¹ ca³ngah² jnoh¹ quiúnh¹
 tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jáun² ca³chá³ jná¹³
 ñí¹con² tsá² hí³ he³ lánh³ lí³ jú¹ chú³²
 hí³ hléh²³ jná¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹.
 Ca³jmú³² jná¹³ la³ ní², quí¹ ní² lí¹ tiá²
 ca³li³ quien² ta²¹ hí³ má²cá²jmú³²
 jná¹³ jáun², jí³ hí³ he² hná¹ jmu² jná¹³
 ní² siáh³. [Jáun² tsá² hí³ né³, ca³tí³
 bíh¹ tsí³ la³ cun³ jú¹ chú³² hí³ hléh²³
 jná¹³.] 3 Jáun² né³, ca³la³ hí¹juáh³
 Tito tsá² jmí¹ cuá³ quiúnh¹ yáh³ jná¹³
 tiú²uú² hin² ca³dí³quiaun³ jmá¹ hí³
 ma³tí³² la³ cun³ hí³ jmí¹ ná¹ngí²³ tsú²
 hí³ *tiu³² tsú² jáun² chí² láu² hná¹³
 ñí¹ zian², uá¹jinh¹ tsá²cá²jo²¹ bíh¹ tsú².
 4 Quí¹ já¹³ jáun² dá² ca³ma³liáu³² tsá²
 lí¹juáh³ hí³ lín³ tsá² reh² bíh¹, tsá² jmí¹
 má²taunh³² hí³ ta³máih³ ja¹ quiú¹³
 jnoh¹ hí³ cá² lan²³ la³ cun³ hí³ táunh²³
 jnoh¹ jáun² ta²¹ hí³ má²ná¹liáun¹ dí²
 cun³ñí¹ hí³ má²ná¹cunh² dí² quiúnh¹
 Cristo Jesús. Tsá² hí³ bíh¹ jmí¹ hnió³
 hí³ lan¹³ dí² siáh³ la³juah²¹ dúh¹
 jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² liei²¹
 quioh²¹ hla¹ Moisés. 5 Tí³la³ jnoh¹
 má¹ná¹, hí¹ cú¹píh²¹ yáh³ tiá² lí¹
 ca³hen¹³ jnoh¹ hí³ ma³cau² tsá² hí³,
 quí¹hliá² tiá² ca³li³hnáu² jnoh¹ hí³ za¹³
 jú¹ tson² quioh²¹ jú¹ chú³² hí³ liáu³²
 náh² jáun².

6 Hí¹ cáun² jú¹ tson² tiá² lin¹
 ca³ma³ta² yáh³ jná¹³ tsá² juáh³ tsáu²
 hí³ ná¹ñí¹ cuáh³²; hí³ hí¹juáh³ tiá²
 hniá¹ yáh³ jná¹³ hí³ lí³ ño¹ he³ ná¹lín³
 tsá² hí³, quí¹ Dió³² tiá² rá²tsi³² yáh³
 héih³² la³ cun³ lánh³ jniá³ tsáu².
 7 Tí³la³ cha³ jmí¹ ma³ta² tsú² jná¹³, tí³
 ca³li³tsin² bíh¹ tsú² hí³ Dió³² ca³cué³
 jná¹³ ta²¹ hí³ hléh¹³ jná¹³ jú¹ chú³²
 ñí¹con² tsá²cá²jo²¹, la³jmí¹ ca³chá³ tsú²
 jáun² jo³cuo² Pé¹ ta²¹ hí³ hléh³² siáh³
 jú¹ chú³² ja¹ quioh²¹ tsá² *judíos.
 8 Quí¹ Dió³² Tsá² ca³hión³² hí³ Pé¹ hí³
 lín¹³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² ñí¹con²

tsá² judíos, hí³ bíh¹ siáh³ ca³hiáu³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá²cá²jo²¹.

9 Hi³ jáun² jmí¹ ca³li³tsin² jáun² Jacobo, Pé¹, ji³ Juan² ní² siáh³, tsá² ná¹lín³ hi³ hi³ chín¹, hi³ Dió³² ca³ja³ mii³ tsí³ hi³ ca³cué³ tsú² jná¹³ ta²¹ lá², jmí¹jáun² ca³cué³ tsú² jná¹³ cuo² quiúnh¹ ná¹ Bernabé. La³ ní² ca³jmú³ tsú² hi³ ca³ma³li²¹ hi³ juóh³² jnoh¹ re² quiúnh¹, ji³ hi³ hiú² tsí³ tsú² siáh³ hi³ tsá²jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ ja¹ tsá²cá²jo²¹ tá¹la³ jmu³ tsú² ta²¹ hmóu³² ja¹ tsá² judíos. 10 Ñí¹ jí²¹la³ ti³ ca³mí³ tsú² ñí¹con² jnoh¹ hi³ cháu¹ jnoh¹ tsí³ hi³ ca³tin¹ tsá² tia³mii² bíh¹, cáun² hi³ qui³ cun³ jmí¹ má²jmu² bíh¹ jná¹³ ca³la³ hi³ hiú² lín³² tsin³².

Po¹ tí² jinh²³ Pé¹ já¹ juú² Antioquía

11 Ti³la³ jmí¹ ñéi¹ jáun² Pé¹ já¹ juú² Antioquía né³, ca³tí¹ ca³jinh²¹ jná¹³ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹, qui¹ cáun² hi³ tiá² ca³ti²¹ jmu³ bíh¹ tsú² jmí¹ má²jmu² jmí¹jáun². 12 Qui¹ jmí¹ la³ñí¹ jmí¹ cúh² bíh¹ tsú² quionh³ tsá²cá²jo²¹, ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ ca³cha³táunh¹ ma³ jan² tsá² zéi¹ Jacobo; ti³la³ jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsá² hí³ né³, sa³ ti³ có³² bíh¹ ca³náu² tsú² hi³ tiú²uú² ca³cúh² quionh³ tsá² hí³, qui¹hliá² jmí¹ jué² tsú² ñí¹con² tsá² cu³ nió³ quioh²¹ tsá² hí³, tsá² jlánh¹ juáh³ hí³ hi³ cun³ ca³ti²¹ bíh¹ tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian². 13 Hi³ jáun² ji³ tsá² judíos tsá² reh² ñí¹ hná¹ ní² bí¹ siáh³ ca³li³can² quionh³ Pé¹ ca³ti²¹ hi³ jáun², hi³ hí¹ la³ ti³ Bernabé yáh³ ca³li³can² siáh³. 14 Ti³la³ jmí¹ cá¹jie²¹ jná¹³ hi³ tiú²uú² ná¹jmu² yáh³ tsú² re² la³ cun³ lí³ jú¹ tson² hi³ hie³² jáun² jú¹ chú³², jáun² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² hí³ ca³juo³ jná¹³ Pé¹ la³ lá²: “Hnú² bíh¹ jan² tsá² judío, ti³la³ má²ca³ma³zián¹³ bíh¹ hnú² la³jmí¹ zian² jan² tsá²cá²jo²¹, jun³juáh¹³ la³jmí¹ zian² jan² tsá² judío yáh³; hi³ jáun² ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ dí¹quian²¹ nú² jmá¹ tsá²cá²jo²¹ hi³

ma³zian² tsú² la³jmí¹ zian² jáun² tsá² judíos?”

Cú²re² liáun³bíh¹ tsá²judíos quionh³ tsá²cá²jo²¹ cun³quionh³ hi³ cha³² cáun² tsí³

15 Qui¹ uá¹jinh¹ tiá² lá³ jnoh¹ tsá²cá²jo²¹, tsá² juáh³ tsú² hi³ ná¹ren² tso³, ti³la³ jnoh¹ né³ lá³ tsá² cá² mi¹zionh² tsá² judíos bíh¹, 16 ti³la³ cu³ jáun² né¹ bí¹ jnoh¹ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³ti³² tsú² la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ti³la³ jí³²la³ cun³quionh³ hi³ cha³² tsú² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lí¹³. Hi³ jáun² dá², hí¹ la³ ti³ jnoh¹ yáh³ siáh³ má²ca³chá¹³ cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² lí¹³ heh³ jnoh¹ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³ti³, cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ jnoh¹ ñí¹con² Cristo; jun³juáh¹³ cun³ñí¹ hi³ má²lí²má¹ti²¹ jnoh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² liei²¹ yáh³. Qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ lí³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²ti³² jáun² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹.

17 Jáun² né³, ní¹juáh³ tá¹la³ má²hnáu² jnoh¹ tsá² judíos hi³ heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³quionh³ hi³ cunh³ jnoh¹ quiúnh¹ Cristo, hi³ má¹lí³² jáun² né³ ca³li³jnia² hi³ la³ jmu³² bíh¹ jnoh¹ tso³ la³ má²jmu³² jáun², ¿hí¹ lí¹³ juáh¹³ dí² hi³ Cristo má²tin² tsá² joh¹ hi³ jmu³ tso³? ¡Tiá² jáun² yáh³! 18 Hi³ ní¹juáh³ la³ má¹quien¹³ jná¹³ siáh³ cáun² hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ tiú²uú² quien², hi³ jáun² la³ jáun² má²lí³lin¹ hi³ jná¹³ jan² tsá² tiá² héih³² má²ti³². 19 Ti³la³ ta³né³² dá² má²zian² jná¹³ hi³ ca³tin¹ Dió³² bíh¹, hi³ jáun² jan² tsá² má²jún¹ bíh¹ jná¹³ ñí¹con² liei²¹, cun³ñí¹ hi³ hnga² liei²¹ jáun² ca³jngah³ jmí¹ tiú²uú² ca³tioh²¹ tsin³² jná¹³ hi³ má¹ti²¹. 20 Lí³ la³jmí¹ lí³ hi³ ca³jun³ jná¹³ cu³li²¹ quiúnh¹ Cristo jmí¹

cá¹taun³ tsú² jáun² crei²¹; hi³ jáun² dá² jun³juáh¹³ uú² jná¹³ yáh³ la³² zian² ná¹ ta³né³², qui¹ tí³la³ Cristo bíh¹ Tsá² má²zian² hñu³ jmí¹ hñu³ tsin³² jná¹³. Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ zian² ná¹ lá² ta³né³² cun³quionh³ ngu³ lá² quion²¹, má²zian² ná¹ cun³ñí¹ hi³ cáun² nio² tsin³² ñí¹con² Jon² Dió³² bíh¹, Tsá² ca³ma³hniau³ hí³, hi³ ca³jienh³ hnga² hi³ jún³ hi³ ca³tin¹ jná¹³. 21 Cun³ tiá² chá¹³ bíh¹ jná¹³ tí³ có³² mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³²; qui¹ sá¹jmí¹ hi³ lí¹³ lí³ chun¹ tsú² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun² liei²¹, hi³ jáun² hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ la³ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ ca³jun³ jáun² Cristo.

3

¿He³ bíh¹ tí³ quien²: hí¹ liei²¹, ho³ hi³ nio² cáun² tsí³ tsú²?

1 Hnoh² tsá² Gálata, ijlánh¹ tiá² jái¹³ ngí²³ hnoh²! ¿Hin² tsánh² má²ca³hia³ ca³jí³ jmí¹ honh² hnoh²? Cun³quionh³ jú¹ chú³² hi³ má²ca³hléh¹³ bíh¹ jnoh¹ má²ca³má¹jnia¹³ jnoh¹ hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo ñí¹ hó²¹máh¹ náh² hi³ chí¹tón²¹ crei²¹. 2 Juah²¹ dú¹ hnoh² neh²¹: ¿Cá¹hen³ hnoh² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³ma³tih²¹ náh² héih³² hi³ rá¹tioh³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, ho³ cun³quionh³ hi³ ca³tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³niéih² uá¹ náh²? 3 ¿Hnoh² dá² cáun² ná¹lín³ náh² tsá² tiá² jái¹³ ngí²³ bíh¹! ¿Hí¹ lín²³ hnoh² hi³ má¹hián¹³ náh² cun³quionh³ pí³ quián¹³ hmóu³² cáun² hi³ ca³ma³liauh²¹ náh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ dúh¹? 4 ¿Hí¹ tiá² lin¹ ñí¹ la³ má²ca³jmú³ ta²¹ hí¹ cáun² uá¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²ca³ma³tsoh¹ náh² jáun² honh² dúh¹? ¿Cun³ zia³² bíh¹ ñí¹ má²ca³jmú³ ta²¹! 5 ¿Hí¹ cuen² hnoh² Dió³² Jmí²chí³ joh¹ jí³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hua³jueh³² ja¹ quián¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh² jmuh³² la³ cun³ héih³² hi³ juáh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés? ¿Tiá² jáun² yáh³! Qui¹ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ náh²

ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³niéih² bíh¹ náh², jáun² jmu² tsú² la³ ní².

6 Sá¹ní² dú¹ jien¹ náh² tín² hla¹ Há²bran²¹. Tsá² hí³ ca³chá³ cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², hi³ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ tsú², jáun² ca³heh³ tsú² Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹. 7 Hi³ jáun² né³, hnoh² hniáuh³² lí³ ñíh¹³ náh², hi³ la³jín³² tsá² nio² cáun² tsí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ ná¹lín³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. 8 Qui¹ cun³quionh³ Sí² quioh²¹ Dió³² ca³lí³ lin¹ la³ cun³ jmí¹tin² lín³² hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ hen³ Dió³² *tsá²cá²jo²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, ní¹juáh³ tsá² chá³² cáun² tsí³, jmí¹ ca³záih³ jáun² Dió³² hla¹ Há²bran²¹ jú¹ chú³² lá²: “Cun³quionh³ hnú² bíh¹ lí³mieh² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³”. 9 Hi³ jáun² né³, tsá² cha³² cáun² tsí³ bíh¹ lí¹³ lí³mieh² la³jmí¹ ca³lí³mieh² jáun² hla¹ Há²bran²¹, tsá² ca³chá³ hí³ cáun² tsí³.

10 Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² cáun² lí¹ hen² tsí³ hi³ lí³ chun¹ cun³quionh³ hi³ ma³tí³² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés má¹ná¹, tsá² la³ hí³ má²ca³tin¹ tsa³tánh¹ quiu³juóu³² bíh¹. Qui¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²: “La³jín³² tsá² tiá² má²tí³² la³jí³² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ liei²¹, ñí¹ hlah³ bíh¹ má²tionh² tsú²”. 11 Má²lin¹ lín²¹ bíh¹ hi³ tiá² hin² lí¹³ yáh³ lí³ chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²tí³² tsú² jáun² liei²¹; qui¹ la³ lá² bí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²: “Lí³ua³ jan² tsá² má²ca³heh³ Dió³² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian²”. 12 Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ lí³ hniáuh³² nio² cáun² tsí³ yáh³ tsú² ní¹juáh³ tsá² hnió³ hi³ heh³ Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tí³² jáun² liei²¹, qui¹ la³ lá² bíh¹ rá¹juáh³: “Ní¹juáh³ tsá² má²tí³² liei²¹ lá², cun³quionh³ hi³ lá² bíh¹ lí¹³ zian² tsú²”.

13 Tí³la³ ca³tí²¹ hi³ jmí¹ chau³ jnoh¹

jáun² liei²¹ ñí¹ hlah³ né³, Cristo bíh¹ ca³liáu³² dí² jmí¹ ca³ta³zanh¹ tsú² jáun² ñí¹ hlah³ cha¹³ dí², quí¹ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí²: “Cun³ má²ca³ta³zanh¹ ñí¹ hlah³ bíh¹ lí³ua³ jan² tsá² jún²³ hi³ chí¹hén² tsoh² hmá²”. 14 La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo lí¹³ hiáu³ tsá²cá²jo²¹ hi³ ma³mieh² jáun² Dió³² la³jmí¹ ca³ma³mieh² tsú² jáun² hla¹ Há²bran²¹; hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ nio² cáun² tsí³ bíh¹ dí² lí¹³ hián¹³ dí² ca³la³ jái³² Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² jái¹³ hi³ cuen³.

Liei²¹ jí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³²

15 Reh², jmu¹ jná¹³ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh² la³ cun³ hi³ qui³ lí²³ jáun² ja¹ quioh²¹ tsá²mi³cuóun²: Ní¹juáh³ zian² tsá² jmu² nió³², hi³ jáun² quiú² cáun² sí² hi³ rá¹tón³² hi³ jmái² hi³ lin¹ hi³ quien² nió³² jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ tsunh³ jái¹³ la³ jáun², hi³ sa³jun³ lí¹³ yáh³ na³tsin³ tsú² siáh³ cónh³í¹ cú¹píh²¹ ñí¹ hná¹ jáun². 16 Né³² né³, Dió³² ca³jmú³ jái¹³ ñí¹con² hla¹ Há²bran²¹ la³ má²quionh³ jón²zih¹ jón²cho¹. Tí³la³ ñí¹ Sí² tiá² rá¹juáh³ yáh³ la³ lá² má¹ná¹: “la³jín³² jon³zih¹ jon³cháuh³ hnú²”, sá¹jmí¹ hi³ la³ hleh³² hi³ ca³tin¹ juóun³² tsáu²; tí³la³: “jon³zih¹ jon³cháuh³ hnú²” bíh¹ juáh³. Hi³ ní² né³, jmu² lin¹ hi³ hien² tsú² jan² tsáu² bíh¹, hi³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³. 17 La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ní², la³ lá² bíh¹ niéih³: Tiá² lí¹³ yáh³ tsúnh¹³ nió³² hi³ ca³ma³tson² jáun² Dió³², nió³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² quionh³ hla¹ Há²bran²¹. Quí¹ cun³ tiá² lí¹³ yáh³ hi³ juáh¹³ hi³ tiú²uú² lí³quien² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² tsú² cun³quionh³ liei²¹ hi³ cua³ jáun² jmí¹ la³ má²quiún³ nio² hña³láu³ tsi²¹ quiú³quia³ mii² jmí¹ má²cáin² jáun². 18 Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ cun³quionh³ hi³ má¹tí²¹ dí² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jmí¹ la³ hiáu¹³ dí² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ hi³ cué³², jáun² jun³juáh¹³

uú² hiáu¹³ dí² cun³quionh³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² yáh³ Dió³²; tí³la³ hi³ ca³hiah³ jáun² hla¹ Há²bran²¹ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³cué³ bíh¹ Dió³² hi³ jáun² ñí¹con² tsú², cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ dí² jái¹³ bíh¹.

19 Jáun² né³, ¿ha³ dá² jinh¹ jmu³ ta²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés? Quí¹ hi³ jáun² dá² lí¹ cua²¹ chí¹cáin² bíh¹, hi³ tí³ lí¹ ca³ma³lí²¹ he³ lánh³ lí³ tsáu¹³ tsáu². Jí³²la³ tí³ ca³jmú³ ta²¹ tá¹la³ tiá² má²cuán² jáun² “jan² Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹” hí³ bíh¹, Tsá² ca³juáh³ tsú² hí³ hi³ cuen³. Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ liei²¹ jáun² má¹ná¹, ca³cué³ Dió³² hi³ jáun² cun³quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ bíh¹ ñí¹con² hla¹ Moisés, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tsá² zenh² ja¹ quioh²¹ tsáu² quionh³ Dió³². 20 Tí³la³ tiá² tsá² zenh² ja¹ hniah³ yáh³ ní¹juáh³ jan² tsá² jmu² hnga² la³ cun³ hi³ ñí¹jmu³; hi³ la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ Dió³² siáh³ jmu² cú² hnga² tán¹ la³ cun³ hi³ ñí¹jmu³.

Ta²¹ hi³ jmu² liei²¹

21 Tí³la³ jáun² né³, ¿hí¹ siánh³ uá¹ lí³ ta²¹ quioh²¹ liei²¹ la³ cónh³ bí¹ ta²¹ hi³ jmu² jáun² jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² dúh¹? ;Tiá² jáun² yáh³! Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³hiah³ tsú² cáun² liei²¹ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², hi³ jáun² jmí¹ la³ lí¹³ bíh¹ hi³ lí³ chun¹ tsú² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ jmí¹ jmu³ tsú² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹ jáun². 22 Tí³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² má¹ná¹, hi³ la³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹ziaunh² tiá³ tso³. La³ ní² lí³, hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³tsin² tsú² hi³ ná¹ziaunh² tso³, má²lí¹³ he³ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² tsá² taunh³² ta²¹ cun³quionh³ hi³ chá³² tsú² jáun² cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús Tsá² lín³ Cristo.

23 Tí³la³ jnoh¹ tsá² *judíos má¹ná¹, ñí¹con² liei²¹ bíh¹ jmí¹ ná¹tsau³ jnoh¹, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³lí³ lin¹ hi³ lí¹³ liáun³ tsáu² cun³quionh³ hi³ chá³² tsú² jáun² cáun² tsí³ ñí¹con²

Cristo. ²⁴ Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³ta³tau¹ jnoh¹ cu³tiá³ jo³cuo² liei²¹, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ cuán¹³ Cristo, hi³ jáun² lí¹³ láí³ jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ní¹ má¹ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ ñí¹con² tsú². ²⁵ Né³² né³, tiú²uú² tiauh² yáh³ dí² jo³cuo² liei²¹ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ lin¹ hi³ ñí¹con² Cristo bíh¹ la³ lí¹³ chá³² tsú² cáun² tsí³. ²⁶ Qui¹ la³jín³² bíh¹ hnoh² má²lín³ náh² jon² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²ca³chá¹ hnoh² cáun² honh² ñí¹con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. ²⁷ Hi³ la³jín³² hnoh², tsá² má²ca³ma³lih²¹ náh² hi³ má²cá²cunh³ bíh¹ náh² quiúnh¹ tsú² cun³quionh³ hi³ má²cáun³ náh² jáun² jmáí¹, hnoh² bíh¹ tsá² má²ná¹lín¹ náh² Cristo. ²⁸ Jáun² tiú²uú² hin² zian² yáh³ tsá² judío ho³ tsá²cá²jo²¹, *tsá² má²dí¹hlánh¹ ho³ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga², tsá²ñuh² ho³lá²dá² tsá²mi³; qui¹ ní¹juáh³ má²cá²cunh³ bíh¹ náh² quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jáun² cá² ñí¹ tsáú² bíh¹ má²lín³ náh². ²⁹ Hi³ jáun² ní¹juáh³ lín³ náh² tsá² joh¹ Cristo, hi³ jáun² má²lín³ bíh¹ náh² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹, hi³ jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hi³ cué³² Dió³², la³ cun³ jáí¹³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² jáun².

4

¹ Lí¹³ bíh¹ juanh²¹ jná¹³ siáh³ la³ lá²: Ní¹juáh³ zian² jan² tsá¹míh¹ hi³ ca³tin¹ hiáuh³ la³ cun³ lí³ quiau³ hi³ ca³quiú² jáun² hla¹ jméí², tí³la³ tá¹la³ tiá² má²ca³lí³ pan¹ tsú² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ za² ñí¹con² tsú² quionh³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹, uá¹jinh¹ hí³ bíh¹ tsá² quioh²¹ ca³la³ jí³² hi³ jmí¹ quioh²¹ jméí². ² Qui¹ tá¹la³ tiá² má²cá²chó³² jmáí¹ hi³ ca³tón³ jáun² jméí² tsú² hi³ hiáuh³ hi³ quioh²¹, jáun² cáun² má²tí³² bíh¹ tsú² tín² ca³la³ jí³² hi³ juáh³ tsá² jmu² hua³hi¹³ tsú². ³ La³ jáun² bíh¹ jmí¹ lí³ ñí¹con² jnoh¹ tá¹la³ tiá² jmí¹ má²ca³tsin¹³ jáun² mii² quiú¹³ dí², hi³ jmí¹ ná¹láí³

jnoh¹ la³juah²¹ dúh¹ tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²chín³, tsá² jmu² héih³² hngá¹máh³ lá². ⁴ Tí³la³ jmí¹ ca³tsin¹³ jmáí¹ hi³ má²tón³² né³, Dió³² ca³zen³ Jon² hi³ ca³lí³zian² hñu³ héin¹ hñu³ tsí³ jan² tsá²mi³, hi³ cuan³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² *judío hi³ ca³tin¹ ma³tí³² liei²¹. ⁵ La³ ní² bíh¹ cuan³ tsú² hi³ cua³liau³ jnoh¹, tsá² jmí¹ ná¹tsau³ jnoh¹ ñí¹con² liei²¹, hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lí¹³ heh³ jnoh¹ Dió³² hi³ lín¹³ jnoh¹ jón²zih¹ tsú². ⁶ Hi³ jáun² bíh¹ ca³zen³ siáh³ Dió³² Jmí²chí³ quioh²¹ Jon² hñu³ honh² hnoh² uá²jai³², hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ hnoh² siáh³ má²ná¹lín³ náh² jón²zih¹ tsú²; hi³ jáun² Jmí²chí³ hí³ né³ cha³² tiá³ tsí³ dí² hi³ za²³ dí² Dió³² “¡Tia²¹!” ⁷ Jáun² né³, tiú²uú² lín³ yáh³ hnú² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² héih³² hi³ ná¹ngí²³ jáun² tsáú², qui¹ jon² Dió³² bíh¹ má²lín³ hnú². Hi³ cun³ñí¹ hi³ má²lín³ hnú² jáun² jon² tsú² né³, jáun² cué³² bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ hi³ hiáuh³ jáun² jí³lín² jon² tsú².

Hi³² tsí³ Po¹ hi³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

⁸ Qui¹ jmí¹tin² jmí¹ tiá² má²cuóun³² náh² Dió³², jmí¹ lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²chín³, tsá² lí¹ ná¹jmu² hí³ hi³ lín³ dió³². ⁹ Tí³la³ ta³né³² né³, ta³ má²cuóun³² hnoh² Dió³², ho³ tí³ re² juanh²¹ jná¹³ cú²jueh³² hi³ Dió³² má²cuóu³² hnoh², tiú²uú² jmí¹ ca³tin¹ yáh³ náh² hi³ jinh¹ siáh³ ñí¹con² héih³² tsí¹juí³ jáun² quioh²¹ tsá²cuú² tsá²chín³, héih³² tiá² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, hi³ tianh¹³ náh² siáh³ hi³ má¹tih²¹ náh² ñí¹con² tsá² hí³. ¹⁰ Sa³ hmah³² máh³ náh² jmáí¹ ná¹hi¹³, jmáí¹ hi³ tí³² ma³ cun³ tsá³, jí³ hi³ ma³quien¹³ náh² siáh³ ma³ cáun² zih², jí³ mii² ní². ¹¹ Jlánh¹ hi³² tsin³² jná¹³ ní¹juáh³ ta²¹ hi³ ca³jmú³² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh² tiá² lín¹ ñí¹ la³ ca³lí³quien² yáh³.

¹² Hnoh² reh², mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsin³² hi³

jmúh¹³ tiá³ náh² pí³ hi³ má¹ zían¹³ náh² la³ jmí¹ zian² jná¹³, qui¹ ja³ bí¹ jná¹³ má² ca³ ma³ zían¹³ ná¹ la³ jmí¹ zian² hnoh², *tsá² cá² jo²¹. Jun³ juáh¹³ zia³² cáun² hi³ hlah³ hi³ má² ca³ jmuh³ yáh³ hnoh² ñí¹ con² jná¹³, hi³ jáun² juanh³² jná¹³ la³ ní². 13 Qui¹ la³ cun³ má² ñí¹ náh², hi³ cun³ ñí¹ hi³ hliá² ca³ lí³ tsáun¹ bíh¹ jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³ hléh³ jná¹³ jú¹ chú³² ñí¹ con² hnoh² jmí¹ la³ ñí¹. 14 Mí¹ uí³ hi³ ca³ quiúnh³² jná¹³ jáun² né³, ca³ lí³ cáun² liá¹ héi² ñí¹ con² hnoh² bíh¹, tí³ la³ hnoh² má¹ ná¹, tiá² ca³ jmuh³ yáh³ náh² hi³ tiá² quiú² tiá² jéi²³ náh² jná¹³ cun³ ñí¹ hi³ jmí¹ lín³ jná¹³ la³ jáun², sa³ jun³ ca³ chau¹ náh² jná¹³ tí³ có³². Tí³ la³ hnoh² dá² ca³ he³ bí¹ náh² jná¹³ la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³², la³ jmí¹ lí³ hi³ hnga² Jesucristo ca³ chó³² ta³ máh¹ hnoh². 15 Jáun² né³, çha³ dá² jinh¹ ngau³ hi³ jmí¹ hiú² jáun² honh² náh²? Lí¹³ zih¹³ jná¹³ jú¹ tson² hi³ ca³ tin¹ hnoh² ñí¹ con² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ jmí¹ chíh¹ yáh³ hnoh² mí¹ máh¹ hi³ jmí¹ cuéh¹ náh² jná¹³, sá¹ jmí¹ hi³ jmí¹ lí¹³ dúh¹. 16 Tí³ la³ né³² né³, çhí¹ má² hau² hnoh² jná¹³ ta³ né³² qui¹ hliá² hléh²³ jná¹³ jú¹ tson² ñí¹ con² náh²?

17 Tsá² hí³ dá² jlánh¹ jmu² pí³ hi³ han³ náh² tí³ con², tí³ la³ jun³ juáh¹³ hi³ hu²¹ re² tsí³ yáh³ tsú² má¹ ná¹. La³ cun³ hi³ hnió³ tsá² hí³ jmu³, hi³ quin³ hnoh² ñí¹ con² jnoh¹ bíh¹, hi³ jáun² má¹ lí³² jáun² né³ háih¹³ hnoh² honh² ñí¹ con² tsú² hmóu³². 18 Né³² né³, ní¹ juáh³ hi³ ca³ tí²¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ jmu² tsáu² pí³ hi³ janh²¹ tsáu², jáun² re² lín³² bíh¹ hi³ jmu² tsú² la³ jáun²; tí³ la³ cuí¹ jmu¹ tsú² la³ jáun² jmái¹ ca³ la³ jí³² má¹ ná¹, jun³ juáh¹³ jmáh³ la³ tá¹ la³ cuon¹ jná¹³ quiúnh¹ yáh³ hnoh². 19 Hnoh² jón³, cuá¹ zian² jná¹³ ca³ la³ jmí¹ zian² jan² tsá² mí³ hi³ quieh² héin¹ ní¹ má¹ tí³ ñí¹ lí³ zian² jon², ca³ la³ ñí¹ cá¹ chó²¹ jmái¹ hi³ má² zian² náh² tán¹ hián² la³ jmí¹ zian² Cristo. 20 ¡Sá¹ jmí¹

hi³ cuon¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² ta³ né³² dúh¹, hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ hléh¹³ jná¹³ ca³ lá² la³ siáh³; jlánh¹ tiá² ño¹ ná¹ he³ jmu¹ hi³ ca³ tin¹ hnoh²!

Nóh³² quioh²¹ hla¹ Agar quionh³ hla¹ Sara

21 Hnoh², tsá² jlánh¹ hniá¹ náh² hi³ má¹ tih²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, çhá¹ tiá² má² ca³ niéih² hnoh² he³ juáh³ liei²¹ jáun²? 22 Ñí¹ jáun² rá¹ juáh³, hi³ hla¹ Há² bran²¹ ca³ lí³ zian² gon³ jon²: jan² jon² tsú² quionh³ tsá² mí³ tsá² jmí¹ má² cuá¹ hlánh¹ joh¹, hi³ jan² né³ ca³ lí³ zian² quionh³ tsú² tsá² mí³ ñí² cuo², tsá² zian² hí³ hi³ ca³ tin¹ hnga². 23 Jon² tsá² mí³ tsá² jmí¹ má² cuá¹ hlánh¹ ca³ lí³ zian² la³ cun³ qui³ lí² zian² dáin² bíh¹, tí³ la³ jon² tsá² mí³ tsá² zian² hí³ hi³ ca³ tin¹ hnga² má¹ ná¹, ca³ lí³ zian² cun³ quionh³ jái¹³ hi³ ca³ jmú³ jáun² Dió³² jmí¹ tin² bíh¹. 24 Hi³ lá² dá² lí³ cáun² nóh³² bíh¹. Tá¹ gon³ tsá² mí³ hí³ lín³ la³ jmí¹ lí³ tun³ ñí¹ nió³². Cáun² nió³² jáun² hiauh³ tsú² tsi³ máh³ Sinaí, nió³² hi³ lí³ jáun² la³ jmí¹ lín³ hla¹ tsá² mí³ Agar; hi³ jáun² tsá² jmúh³² ta²¹ nió³² jáun² né³, ná¹ lín³ tsá² má² dí¹ hlánh¹ ñí¹ con² héih³² quioh²¹ nió³² jáun² bíh¹, la³ jmí¹ tí² lín³ jáun² jon² tsá² mí³ hí³ jan² tsá² má² dí¹ hlánh¹. 25 Hi³ jáun² tsá² mí³ Agar hí³ né³ lín³ henh¹³ quioh²¹ hi³ ca³ lí³ jáun² tí³ máh³ Sinaí hi³ zeh² jáun² tí³ hué³² Arabia. Ja³ bí¹ la³ jáun² lín³ tsú² siáh³ henh¹³ quioh²¹ la³ jín³² tsá² judíos hín¹³ tí³ juú² Jerusalén nio² ñí¹ hué²¹ lá², qui¹ ja³ bí¹ tsá² hí³ siáh³ ná¹ lín³ la³ jmí¹ lín³ tsá² má² ná¹ hlánh¹ uá² jai³². 26 Tí³ la³ tsá² mí³ zian² hí³ ca³ tin¹ hnga² né³, lín³ henh¹³ quioh²¹ juú² Jerusalén hi³ nio² tí³ hñu³ mí³ cuú² bíh¹, qui¹ tsá² má² hín¹³ tí³ juú² jáun², tiú² uú² lín³ yáh³ la³ jmí¹ lín³ tsá² má² dí¹ hlánh¹; hi³ jnoh¹ né³ má² tiauh² dí² jo³ cuo² juú² Jerusalén jáun², la³ jmí¹ lí³ hi³ mí¹ ziu¹³ dí² juú² jáun². 27 Qui¹ ñí¹ Sí² rá¹ juáh³ la³ lá² hi³

ca³tin¹ tsá²mi³ tsá² zian² hí³ hi³ ca³tin¹
hnga²:

Ma³hiún¹³ hnú² honh² tsá²mi³, tsá²
tiá² dái² can²³, hnú² tsá² tiá²
jónh³² zian²;

tí¹ hoh³ hnú² hi³ hiún² honh² tsá² tiá²
cuín² nú² he³ lánh³ quieh² héin¹
tsú² ní¹ má¹ti³ ní¹ lí³ zian² jon².

Quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ juóun³² jón²zih¹
tsá²mi³ tsá² lí¹ já¹cuín³ lí¹³,

la³ cónh³ bíh¹ tsá²mi³ tsá² zian²
ní²cuo².

²⁸ Jáun² né³ reh², hnoh² bíh¹ ná¹lín³
la³jmí¹ lín³ Isaac; hi³ ná¹lín³ náh²
jón²zih¹ Dió³², tsá² má²ca³lí³zian² náh²
la³ cun³ rón³² lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³² jmí¹tin².

²⁹ Quí¹hlíá²
ñú²míh¹, tsá² ca³lí³zian² hí³ jmí¹tin²

la³ cun³ qui³ lí²zian² tsáu², ca³hí¹
ca³tsin¹ bíh¹ ñú²míh¹ tsá² ca³lí³zian²

hi³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³
Chun¹; hi³ la³ jáun² bíh¹ ná¹lí²³ uá²jai³²

la³ tí³ ta³né³².

³⁰ Tí³la³ ¿he³ lánh³
rá¹juáh³ ní¹ Sí² dúh¹? Hi³ rá¹juáh³
jáun² la³ lá²: “Chin³² tsá²mi³ tsá²

má²dí¹hlánh¹ ní² la³ má²quionh³ jon²,
qui¹ jon² tsá²mi³ tsá² dí¹hlánh¹ tiá²

ca³tin¹ yáh³ lí³quioh²¹ cu³tsa³² la³
cun³ hi³ hiáuh¹³ ñú²míh¹ jon² tsá²mi³

ní²cuonh² hnú², tsá² zian² hí³ hi³
ca³tin¹ hnga²”.

³¹ Hi³ jáun² né³
reh², jun³juáh¹³ jón²zih¹ tsá²mi³ tsá²
má²dí¹hlánh¹ yáh³ dí², tí³la³ ná¹láí³ dí²
la³jmí¹ lín³ jón²zih¹ tsá²mi³ tsá² zian²
hi³ ca³tin¹ hnga² bíh¹.

5

*Tianh³ náh² tiá³ ca³ti²¹ hi³
má²ná¹líáun¹ náh²*

¹ Né³² né³, Cristo bíh¹ ca³liáu³² dí²,
hi³ jáun² lí¹³ ziáun² dí² re² hi³ tiú²uú²
láí³ dí² *tsá² má²dí¹hlánh¹. Hi³ jáun²
tianh³ náh² tiá³, hi³ ha³ lí²uú² cué²
náh² jái¹³ hi³ lan¹³ náh² siáh³ la³jmí¹
lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ ní¹con² liei²¹
jáun².

² Sá¹ni² niéi² náh². Jná¹³ Po¹,
juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ hnáuh²
hnoh² hi³ tonh²¹ náh² hi³ má¹tih²¹

la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsú², hi³ *tiu³²
tsú² jáun² chí² láu² hná¹³ ní¹ zian²,

hí¹ cáun² tiá² lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹ yáh³
Cristo ní¹con² hnoh² ní¹juáh³ la³ jáun².

³ Jáun² hnó³² jná¹³ juo¹³ siáh³ cónh³¹
cu³ jéin³² lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tiú³²
chí² láu² hná¹³ ní¹ zian², hi³ tsá² la³

hi³ má²ca³tin¹ ma³tí³² siáh³ ca³la³ jí³²
héih³² ní¹ hná¹ ní² uá²jai³².

⁴ Hnoh²
tsá² lí¹ lín²³ náh² hi³ lí¹³ lí³ chun¹ náh²
ní¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tih²¹

náh² liei²¹, ha³ tiú²uú² taunh² yáh³
Cristo hó¹ni¹ hnoh²; hi³ tiú²uú² ta²¹
jmu² ya³ siáh³ mií³ hi³ ja³² jáun²

tsí³ Dió³² ní¹con² náh².

⁵ Tí³la³ jnoh¹
má¹ná¹, cun³quionh³ hi³ má²hau³ jáun²
Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ cáun² ná¹hé²

ná¹jan³² jnoh¹ hi³ heh³ Dió³² jnoh¹
la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹, cun³ni¹

hi³ má²ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³.

⁶ Quí¹
lí³ua³ jan² tsá² má²cá²cunh³ quionh³
Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² tiú²uú²

lin¹ ní¹ jmu³ ta²¹ yáh³ ní¹juáh³ hi³
ná¹tú¹ ho³ tiá² ná¹tú¹ chí² láu² hná¹³

ni¹ zian² tsú², Tí³la³ la³ cun³ hi³
quien² má¹ná¹, hi³ chá³² tsú² cáun²

tsí³ ní¹con² Cristo bíh¹; hi³ lí³ lin¹ hi³
tson² nio² cáun² tsí³ tsú² cun³quionh³
hi³ hnió³ tsú² tsáu².

⁷ Re² bíh¹ jmí¹ hí¹cua³táunh¹ hnoh².
¿Hin² tsánh² má²ca³ma³cáu² hnoh², hi³
jáun² tiú²uú² ta²¹ táunh²³ hnoh² jú¹

tson²? ⁸ Jun³juáh¹³ jái¹³ hi³ ja³ ní¹con²
Dió³² Tsá² má²ca³te³ hí³ ya³ náh² jái¹³
hi³ má²ca³ma³cáu² náh² jáun² tsáu².

⁹ Ha³ lí² cuí¹ cha³có³ honh² náh² jái¹³
hi³ juáh³ jáun²: “cun³quionh³ cú¹píh²¹

tie³ bíh¹ zau³² tá¹ cá² piénh¹ cán¹”.

¹⁰ Tí³la³ cun³ni¹ hi³ má²cá²cunh³ dí²
quiúnh¹ Tí³² juo¹³ dí², jáun² cáun² bíh¹
nio² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³

tiá² lín¹³ yáh³ hnoh² la³ siáh³. Tí³la³
hi³ ca³tin¹ tsá² má²tsan² hi³ honh²

hnoh² má¹ná¹, Dió³² bíh¹ ma³tson¹³
tsá² hí³, cuí¹ hin² mi³ tsánh².

¹¹ Hi³ ca³tin¹ jná¹³ huen² né³ reh²,
sá¹jmí¹ hi³ jmu²¹ máh³ jná¹³ héih³²
hi³ tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ní¹ zian²,

hi³ jáun² tiá² jmí¹ lí³ hau² yáh³ jná¹³

tsá² *judíos; qui¹ sá¹jmí¹ la³ jáun²
dúh¹, jáun² tiá² hlah³ jmí¹ jeinh²¹ yáh³
tsú² hi³ hléh²³ jná¹³ jái¹³ hi³ ca³tin¹
Cristo, Tsá² ca³taun³ hi³ crei²¹, hi³ lí¹³
hin³ tsáu¹³ tsáu². 12 Ti³la³ hi³ ca³tin¹
tsá² má²tsan² hi³ honh² hnoh² hi³
jlánh¹ jmu² quien² hi³ tiu³² tsú² jáun²
chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² né³, jsá¹jmí¹
hi³ tiú³² bíh¹ tsú² cú²jueh³² tá¹ cáun²
qui¹ hmóu³² dúh¹!

13 Qui¹ hnoh² dá² ca³li³tén¹ náh²
hi³ lín¹³ náh² tsá² tiú²uú² liei²¹
jmu² héih³² ñí¹con² bíh¹. Ti³la³
jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² ñí¹táunh¹
náh² cun³ tin² honh² hmóu³² yáh³
cun³ñí¹ hi³hliá² má²ca³liáun³ náh²;
qui¹ tí³re² bíh¹ má¹con²¹ náh² tsá²ján²
tsá²ján² cun³ñí¹ hi³ hnáu³ náh².
14 Qui¹ la³jí³² héih³² qui¹oh²¹ liei²¹
bíh¹ má²lí²ma³tí³² tsú² ní¹juáh³ hi³
má²lí²ma³tí³² tsú² héih³² lá²: “Ma³hno¹
hnú² tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³
nú² huen²”. 15 Ti³la³ hua³hín¹³ náh²
jmu³, qui¹ ní¹juáh³ má²tún² hmóu³²
bí¹ náh² la³ ná¹quí² ná¹jmi²³ náh²
renh² la³jmí¹ jmu² tsái², jáun² cun³
chau²¹ bíh¹ jmá¹ hi³ hin¹³ náh² renh²
tsá²ján² tsá²ján² ní¹juáh³ la³ jáun².

*Tsá² zian² la³ cun³ hi³ hnió³ ngú³,
jí³ tsá² zian² cun³quionh³ pí³ qui¹oh²¹
Jmí²chí³ Chun¹*

(Romanos 8:1-13)

16 Hi³ jáun² né³, juanh³² jná¹³
ñí¹con² hnoh²: Hi³ hniáuh³² má¹zián¹³
náh² la³ cun³ hnió³ Jmí²chí³ Chun¹,
qui¹ cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ tiú²uú²
lí¹³ ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ tin² honh²
náh² hmóu³². 17 Qui¹ ngú³ qui¹oh²¹
tsú² dí¹quian¹ hi³ jmu³ jmáh³la³ hi³
tiá² jéih³² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, hi³
Jmí²chí³ hí³ né³ hnió³ hi³ jmu³ tsú² la³
cun³ hi³ tiá² jéih³² ngú³; qui¹ hi³ jan²
hi³ jan² bíh¹ tsú² ná¹háun³. Cun³ñí¹
hi³ jáun² bíh¹ tiá² tion¹³ yáh³ náh²
hi³ jmúh¹³ la³ cun³ hi³ hnáu² náh²
jmúh¹³. 18 Ti³la³ ní¹juáh³ la³ cun³ hi³
hnió³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹ má²zian²

hnoh², jáun² tiú²uú² liei²¹ jmu² yáh³
héih³² ñí¹con² náh².

19 Lin¹ lín²¹ bíh¹ hin² tsánh² zian²
cun³ tin² tsí³ hmóu³²; uá¹la³ cun³ hi³
lí¹ jmú² lí¹ tsau³² tsú², ho³ hi³ jmu²
tsú² hi³ hlah³ hi³ tiá² jí², ho³ hi³ jmú²
tsau³² tsú² hi³ hlah³ hi³ hó³² la³jmí¹
jmú² tsau³² jáh³, 20 ho³ hi³ má²tsú²
má²jónh³² tsú² dió³² tsá² lán¹, ho³ hi³
jmu² tsú² ta²¹ la³ jmu² tí³² mí³ tsá²
hláinh¹. Tsá² la³ hí³ hó² uon² tsáu²,
hi³ hnió³ hniéi², hi³ chéih³² siáh³, hi³
jlánh¹ né³² cánh³ míh²³ tsí³ siáh³, hi³
cáun² jmu² tsú² siáh³ lí³ua³ cáun² hi³
dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga². Tsá² la³ hí³
jmu² siáh³ hi³ ná¹tsoh³, hi³ ná¹lí³ ma³
quin³² ma³ cu³ nió³ tsáu², 21 hi³ lín³
tsú² tsá² uóu³² tsí³, [tsá² jngih² tsáu²],
tsá² hen², tsá² jlié³ teh¹, hi³ hliáun³ ñí¹
bíh¹ siáh³ hi³ jmú² hi³ tsau³² tsú² ñí¹
hná¹ ní². Juanh³² jná¹³ siáh³ cónh³í¹
cu³ jéin³² la³ cun³ hi³ má²cá²juánh³²
jnë¹³ jáun² jmí¹tin², hi³ lí³ua³ jan² tsá²
jmu² hi³ la³ ní², tiá² chanh²¹ yáh³ tsú²
hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³².

22 Ti³la³ Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹,
jmu² hi³ lín³ tsú² jan² tsá² hnió³ tsáu²
bíh¹, tsá² hiún² tsí³, tsá² tiá² hniéi²
hnió³ quionh³ tsáu², tsá² juen² tsí³,
tsá² ja³² mií³ tsí³, tsá² chun¹, tsá²
má²tí³² jè¹, 23 tsá² jmu² hi³ tsí¹juí³
hnga², jí³ tsá² tí² jinh²³ hnga² ní²
siáh³. Hí¹ cáun² liei²¹ tiá² zia³² yáh³
hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jmu³ tsú² hi³
la³ ní². 24 Hi³ tsá² má²tionh² jo³cuo²
Cristo né³, má²ca³quin³ tí³ có³² la³jí³²
hi³ jmí¹ dí¹quian¹ ngú³ qui¹oh²¹, la³
cun³ la³jí³² hi³ jmí¹ hniá¹ tsú² jmu³,
jí³ la³jí³² hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsú²
ní² siáh³. 25 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³
má²ca³jmú³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hi³
má²ziáun² dí² hi³ hmai²¹, jáun² la³
jáun² bí¹ siáh³ ca³ta¹ dí² cue¹³ tsú²
jái¹³ hi³ jmu³ héih³² ñí¹con² dí² ca³tí²¹
la³jí³² hi³ jmu³² dí².

26 Tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí²
tonh², sa³jun³ hi³ má¹tsan¹³ dí² tsí³

tsá²ján² tsá²ján², hi³ sa³jun³ hniáuh³²
yáh³ jmú¹³ dí² uóu³² tsí³ ja¹ quiú¹³ dí²
hmóu³².

6

*Ma³háun³ náh² tsá²ján² tsá²ján²
náh²*

1 Hnoh² reh², ní¹juáh³ zian² ma³
jan² tsá² má²cá²tánh³ tso³, hi³ jáun²
hnoh² tsá² ná¹pin³ jmí²chí³ quián¹³
náh² hniáuh³² má¹hon¹ náh² tsú², hi³
jáun² jeinh²¹ jmí¹ tsí³ tsú² ñí¹con²
Dió³²; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³²
jmúh¹³ náh² quien² má¹ná¹, tá¹la³
tí¹ jinh²¹ náh² tsú². Hi³ ma³ quin³²
ma³ jan³² náh² hniáuh³² jmúh¹³
siáh³ hua³hín¹³ lín³², qui¹ ní² lí¹
ca³lí³ zia³² siáh³ uá²jai³² hi³ cá² lau²³
siáh³ hmóu³² hnoh². 2 Ma³hon¹
náh² tsá²ján² tsá²ján² lí³ua³ cáun²
uu³mí²tsí³² hi³ zia³² quióh²¹, hi³ jáun²
la³ jáun² bíh¹ má¹tih²¹ náh² héih³²
quióh²¹ Cristo.

3 Qui¹ ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³
hi³ quien² ta³ tiá² lin¹ hi³ lín³ hí¹
cáun², tsá² la³ hí³ dá² lí¹ lí²can² hnga²
bíh¹. 4 Ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹
tsáu² hniáuh³² chu³ ñih³ he³ lánh³
ngí³² hnga²; ní¹juáh³ la³ chun¹ tsú²,
jáun² zia³² jái¹³ jmu³ tsú² tsah³, tí³la³
jun³juáh¹³ uú² cunh³ tsú² hnga²
quionh³ tsá² siánh³ yáh³ má¹ná¹.
5 Qui¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹ tsú²
hniáuh³² jíe³ la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

6 Ní¹juáh³ tsá² má²tin³² jú¹ chú³²
hniáuh³² bíh¹ tsóh³ tsú² ca³lá² la³ cun³
la³jí³² hi³ zioh² ñí¹con² tí³² tsá² má²ta².

7 Ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³can² náh² hmóu³²,
qui¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tioh²¹
cónh³² cuú²nga¹ Dió³². Qui¹ lí³ua³
cáun² hi³ jñi³² tsá²mí³cuóun², hi³ jáun²
bíh¹ siáh³ loh¹³ tsú². 8 Qui¹ tsá² jmu²
la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ hnga², lín³ tsú²
la³jmí¹ lín³ jan² tsá² zia³² hi³ jñi³²
bíh¹, hi³ jáun² la³ cun³ rón³² lín³ jáun²
bíh¹ tsú² loh¹³ hi³ tsa³hín³. Ja³bí¹ la³
jáun² lín³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá² zia³²
hi³ jñi³² ní¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³

hi³ tí³² tsí³ Jmí²chí³ Chun¹, tí³la³ tsá²
la³ hí³ má¹ná¹ loh¹³ hi³ lí¹³ zian² la³
cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. 9 Jáun² né³,
tiá² hniáuh³² yáh³ huo¹³ dí² hi³ jmu³²
hi³ chu²¹, qui¹ ní¹juáh³ tion¹³ dí² tsí³,
jáun² ló³² bíh¹ quiú¹³ dí² la³ cun³ jmá¹
hi³ ca³tí²¹ ló³². 10 Cun³ñí¹ hi³ jáun²
né³, cuí¹ jmú¹³ dí² hi³ chu²¹ ñí¹con² jí³
lín² tsáu² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³²
hi³ lí¹³ jmú¹³ dí², tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹
hniáuh³² jmú¹³ dí² ziaun² ñí¹con² tsá²
reh² má¹ná¹, tsá² má²nio² hí³ cáun²
tsí³ la³jmí¹ má²nio² jáun² cáun² tsí³ dí²
hmóu³².

*Ní¹ má¹lí²hlí² lí²liéinh³² tsú² tsá² hí³
né³, jáun² hah² tsú² jái¹³*

11 Hi³ jáun² né³ jsá¹ní² jie³ cónh³
tiá² cáh¹ huéh³ hi³ tioh³ ñí¹ sí² hi³
má²lí²jmú³² jná¹³ lá² hi³ ca³tin¹ hnoh²
cun³quionh³ uón³² huen²! 12 Né³²
né³, tsá² dí²quiaun³ hnoh² jmá¹ hi³
má¹tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsú²
hi³ *tiu³² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²,
jmu² tsú² la³ jáun² qui¹ cun³ñí¹ hi³
hnió³ ha³ re² ñí¹ ñí¹con² tsáu² bíh¹,
qui¹ jáun² tiá² lí¹³ hi³ tsa¹ tsáu² ní¹
má¹tí³ ñí¹hléh²¹ tsú² jái¹³ hi³ ca³tí²¹ hi³
ca³taun³ jáun² Cristo crei²¹. 13 Qui¹
hí¹juáh³ hmóu³² yáh³ tsá² la³ hí³ tiá²
jmu² la³jí³² la³ cun³ hi³ juáh³ liei²¹.
Cáun² tí³ lí¹ hnió³ bíh¹ tsú² hi³ lí³
zia³² lí²¹ jáun² quián¹³ náh², hi³ jáun²
hi³ dí² né³ má²jmu³ tonh² cun³ñí¹
hi³ má²lí²di³quiaun³ dí² jáun² hnoh²
jmá¹ hi³ lí³zia³² cáun² lí²¹ ñí¹con² ngú³
quián¹³ náh². 14 Tí³la³ hi³ ca³tin¹
jné¹³ huen² má¹ná¹, hí¹ cú¹píh²¹ yáh³
tiá² hno³² jné¹³ hi³ jmu¹ tonh², tí³la³
jné¹³ dá² tsah¹ ná¹ cun³ñí¹ hi³hliá²
Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² ja³ tsí³ hi³
jún³ ñí¹ crei²¹ bíh¹. Hi³ cun³ñí¹ hi³
ca³tin¹ crei²¹ quióh²¹ Cristo né³, jáun²
la³jí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ jmu² tsá²
zian² hngá¹máh³ lá² quien², tiú²uú²
quien² yáh³ ñí¹con² jné¹³, hi³ ja³bí¹
jné¹³ siáh³ uá²jai³² tiú²uú² hi³ quien²
ná¹ hí¹ cú¹píh²¹ ñí¹con² hngá¹máh³ lá².
15 Qui¹ [ní¹juáh³ jan² tsá² má²cá²cunh³

quionh³ Cristo], hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹
 quien² yáh³ ní¹juáh³ hi³ já¹tú¹ ho³ tiá²
 já¹tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsú²;
 tí³la³ la³ cun³ hi³ quien² má¹ná¹, hi³
 má²lín³ tsú² tsá² hmai²¹ bíh¹. 16 Hi³
 jáun² la³jín³² tsá² zian² la³ cun³ lí³
 héih³² lá² cuí¹ zian² tsú² cáun² hi³ re²
 hi³ tìn², jí³ hi³ cuí¹ já² siáh³ mií³ tsí³
 Dió³² ñí¹con² tsú², la³ cun³ la³jín³² tsá²
 tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² ná¹lín³ hí³
 tí³tsóh³dí¹ tsá² *Israel.

17 Né³² tí³ chí¹ján³, hí¹ jan² tiú²uú²
 hin² hniáuh³² ma³tsan² tsin³² ná¹; quí¹
 la³jí³² bíh¹ cuoh² hi³ quion¹ jná¹³
 lá² jmu² lin¹ hi³ lín³ jná¹³ jan² tsá²
 quian²¹ Jesús.

18 Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ má¹hé¹
 má¹mieh² náh² Jesucristo Tí³² Juo¹³
 dí². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Efesios

*Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá²
má²lín³cuáh³² já¹ juú² Éfeso*

1 Jná¹³ Po¹, tsá² lín³ ná¹ *ti³² tsá² quian³² jé¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, cun³ñí¹ hi³ ca³li³hnió³ Dió³² hi³ jmu¹ jná¹³ la³ jáun². Jmu² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnoh², tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ná¹tanh²³ náh² ta²¹ Cristo Jesús [já¹ juú² Éfeso ní²]. 2 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí², jí³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² ní², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Cristo má²mih² tsá² joh¹

3 Cuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³² Jméi² Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², qui¹ cun³ñí¹ hi³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² má²ca³ma³hé² ma³mieh², cun³quionh³ la³jí³² hi³ zia³² jáun² ti³ hñu³mi³cuú², qui¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo. 4 La³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ hngá¹máh³ lá² máh³ ca³quianh³ dí² Dió³² hi³ lí¹³ tauh¹³ dí² hi³ ná¹chan¹ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quiú¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. Cun³ñí¹ hi³ hniau³ bíh¹ tsú², 5 jáun² ca³chau³ tsú² re² la³ cun³ jmí¹tin², hi³ láí¹³ dí² jón²zih¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, la³ cun³ rón³² lí³ hi³ ca³lín¹³ tsú² hi³ jlánh¹ ti³² tsí³ tsú² jmu³. 6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, cuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³², ca³ti²¹ mií³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lí¹ ca³ja³ jáun² tsí³ tsú² ñí¹con² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jon² tsú² Tsá² hnio³ tsú² lín³². 7 Cun³ñí¹ hi³ jun³ Tsá² hí³ hi³ ca³táin³ jmí¹³ né³, jáun² má²cá²tsan³ bíh¹ hmah²¹ hi³ jmí¹ ren² dí² jáun², hi³ jáun² má²ca³liáu³ dí²; hi³ Dió³² né³, má²ca³chin² tsí³ tso³ quiú¹³ dí² qui¹ cun³ñí¹ hi³ cun³ tiá² quiáuh²³ bíh¹ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ tsú². 8 Hi³ má²ca³ma³jnia³² tsú² siáh³

hi³ hú¹tá¹ hniau³ lín³², cun³quionh³ hi³ má²ca³cué³ tsú² jáun² pí³ hi³ lí¹³ há¹ ngí¹³ dí² jí³ hi³ lí¹³ láí³ dí² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, 9 hi³ jáun² lí¹³ lí³ né¹ dí² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ tsú² hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun², la³ cun³ ta²¹ hi³ qui³ jmí¹ má²ca³lín¹³ tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³. 10 La³ cun³ lí³ hi³ má²ca³lín¹³ tsú² jáun² né³, lí³ti³ bíh¹ re² lín³² ní¹ má¹ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ má²tón³² jáun², jmái¹ hi³ chá³² Dió³² cu³li²¹ la³jí³² hi³ zia³² jáun² ñí¹con² Cristo, hi³ jáun² Cristo bíh¹ lín¹³ Tsá² chin¹ ja¹ quioh²¹ hi³ jáun², la³ cun³ la³jí³² hi³ zia³² hñu³mi³cuú² jí³ hi³ zia³² ñí¹ hue²¹ lá² ní² siáh³.

11 Hi³ jáun² né³, Dió³² bíh¹ Tsá² ca³quianh³ dí² la³ cun³ jmí¹tin², hi³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² bíh¹ chau² dí² tsú² re² la³ cun³ lí³ hi³ má²ca³lín¹³ tsú² jáun² hnga² hi³ jmu³, Tsá² jmu² hí³ hi³ cun³ cuá²hai³² bíh¹ re² ca³la³ jí³li³² hi³ má²ca³cháunh¹³ tsí³ jmu³. 12 La³ ní² ca³jmú³ tsú², hi³ jáun² ní¹ má¹ca³jie³ tsáu² lánh³ ziaun² jnoh¹, tsá² ca³chá¹³ jnoh¹ cáun² tsí³ la³ñí¹ ñí¹con² Cristo, lí¹³ ma³quien² siáh³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cú² juenh² tsú². 13 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ ca³tianh³² náh² ta²¹ Cristo jmí¹ ca³niéih² náh² jáun² jú¹ tson² hi³ lí¹³ liáun³ náh²; jí³ hi³ ca³li³ lin¹ hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³², cun³quionh³ hi³ ca³hián¹³ náh² jáun² Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ca³jmú³ Dió³² jáí¹³ hi³ cuen³ jmí¹tin². 14 Cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³hen¹³ bíh¹ dí² má²ca³li³ lin¹ hi³ cu³ti³ hiáu¹³ dí² la³ cun³ hi³ cué³² Dió³² ní¹ má¹ti³ ñí¹ ca³liáun³ ca³la³ jín³² tsá² joh¹ tsú², hi³ jáun² cuí¹ lí³quien² bíh¹ tsú² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cú² juenh².

*Po¹ mi³² ñí¹con² Dió³² hi³ lí¹³
quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsá² má²tanh² ta²¹
Dió³²*

15 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³nái³² jná¹³ hi³ nio² cáun² honh²

hnoh² ñí¹con² Jesús Tí³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ hno³ náh² ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³², 16 hi³ jáun² jná¹³ né³, tiá² tunh²¹ yáh³ ná¹ hi³ cue² tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³ chau² tsin³² jná¹³ quián¹³ hnoh² ní¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³². 17 Mí²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² Jméi² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² cú² juenh² Jméi² dí², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² hi³ lí¹³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh², cáun² hi³ ja³² ñí¹con² hnga² hí³ bíh¹, hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ ngí¹³ náh² ca³la³ jí³² hi³ hie³² tsú², hi³ jáun² lí¹³ lí³ cuóun³² náh² tsú² re² lín³². 18 Mí²³ jná¹³ siáh³ hi³ Dió³² tiéi³ joh¹ jmí¹ honh² náh², hi³ jáun² lí³ ñíh¹³ náh² he³ ca³ti²¹ hi³ má²ca³te³ tsú² jáun² hnoh², la³ cun³ hi³ qui³ má²hu²¹ jáun² honh² náh², la³ cun³ la³ jí³² hi³ chu²¹ jí³ hi³ jlánh¹ quien² siáh³ hi³ cué³² Dió³² ñí¹con² tsá² joh¹. 19 Hi³ mí²³ jná¹³ siáh³ hi³ lí³tsin² náh² hi³ cónh³ bíh¹ tiá² cú² tiá² juenh² tsú², ca³la³ hi³ tiá² lín¹ ñí¹ hiá² ñí¹ táuh²³ bíh¹ pí³ quioh²¹ tsú², pí³ hi³ jmu² ta²¹ ñí¹con² jnoh¹ tsá² tanh²³ dí² ta²¹ tsú². Pí³ jáun² bíh¹ jaun³² ca³ma³jnia³² Dió³² 20 jmí¹ ca³jmú³ tsú² jáun² hi³ ca³jenh¹³ Cristo ja¹ hla¹, hi³ jáun² ca³chan³ dí² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ la³ tí³ hñu³mi³cuú², 21 hi³ ca³chan³ dí² tsú² hi³ lín³ Tsá² la³ñí¹ ñí¹ quioh²¹ ca³la³ jín³² tsá² jmu² héih³², tsá² ná¹ho² ta²¹, la³jín³² tsá² ná¹quien², jí³ tsá² ná¹chín¹ ní² siáh³, la³ cun³ lí³ua³ jan² tsá² jmí¹ lí¹³ lí³ hien¹³ ñí¹ hná¹ ní² ní² siáh³; hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² zian² ta³né³² yáh³, qui¹ jí³ tsá² lí³zian² jmá¹ né³bí¹ ja³² bíh¹ siáh³. 22 La³jí³² hi³ zia³² bíh¹ ca³chá³ Dió³² jo³cuo² Cristo, hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ hnga² Cristo bíh¹ lín³ tsá² chín¹ ñí¹con² la³jín³² tsá² lín³ cuáh³². 23 Qui¹ la³jín³² tsá² cuáh³² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ cuá² ta³ hnga² bíh¹ Cristo, hi³ jáun² cun³quionh³ cuá² ta³ jáun² bíh¹ tsú² zian² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, Tsá² má²cónh³² hi³ ñí¹ quioh²¹ ca³la³

jí³lí³² hi³ zia³².

2

Má²ca³liáun³ dí² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³²

1 Tí³la³ hnoh² né³, jmí¹ ná¹jún¹ bí¹ náh² jmí¹tin² cun³ñí¹ hi³ tiá² ca³ma³tih²¹ náh² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ jmí¹ ná¹ren² náh² tso³, 2 hi³ jmí¹ ná¹quiánh¹ náh² nóh³² quioh²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ jmí¹ ná¹jmu³² náh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ juo¹³ tsá²cuú² tsá²chín³, tsá² cha³² hí³ tiá³ tsí³ tsá² tiá² má²tí³² ñí¹con² Dió³². 3 Qui¹ cun³ la³jái³² bíh¹ jnoh¹ jmí¹ ziaun² dí² uá²jai³² la³ ní² jmí¹tin², hi³ jmí¹ ná¹jmu³² dí² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ dí² hmóu³², hi³ ná¹má²ti²¹ dí² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ dí¹quian¹ cuá² ta³ dí², jí³ la³ cun³ hi³ lá²³ hmóu³² dí² ní² siáh³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³ta¹ dí² uá²jai³² hi³ má¹tso¹ tsí³² cá²re² quiúnh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² ní¹ má¹tí³ ñí¹ ma³tson¹³ Dió³² tsáu². 4 Tí³la³ Dió³², Tsá² jlánh¹ juenh² lín³² tsí³ ca³ma³hniau³ lín³² dí², 5 hi³ jáun² uá¹jinh¹ tá¹la³ jmí¹ ná¹jún¹ jáun² máh³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ tsáu¹³ dí², cáun² ca³jmú³ bíh¹ tsú² hi³ lí¹³ ziaun² dí² hi³ hmai²¹ la³jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Cristo; qui¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³² má²ná¹liáun¹ hnoh² ta³né³². 6 Hi³ la³jmí¹ ca³jmú³ tsú² hi³ ca³jenh¹³ jáun² Cristo, ca³jmú³ tsú² hi³ ziaun² dí² cáun² hi³ hmai²¹, la³ cun³ rón³² lí³ hi³ tsá¹ma³ziaun¹³ dí² ní¹ má¹ta³tau¹ dí² jáun² hñu³mi³cuú² ñí¹ cuá³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, qui¹ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² quiúnh¹ tsú². 7 La³ ní² ca³jmú³ tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hnió³ ma³jnia³² jmí¹tsú² jmí¹ja³² hi³ hniau³ dí² lín³², hi³ hú¹tá¹ ja³² lín³² siáh³ mií³ tsí³ ñí¹con² dí² cun³quionh³ Cristo Jesús. 8 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ lí¹ ja³² jáun² mií³ tsí³ Dió³² bíh¹, hi³ jáun² má²ca³liáun³ hnoh², cun³ñí¹ hi³ má²ca³chá¹ náh² cáun²

hoh². Hi³ ní² dá², jun³juáh¹³ hi³ zia³² cáun² hi³ má²ca³jmu³ hmóu³² yáh³ náh², qui¹ hi³ ní² dá² cáun² hi³ lí¹ ca³cué³ Dió³² bíh¹ náh². 9 Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jmu³ tonh², qui¹ jun³juáh¹³ hi³ hliá² zia³² cáun² hi³ jmu² tsáu² yáh³ ní³². 10 Qui¹ Dió³² bíh¹ ca³jmú³ dí²; hi³ cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo né³, hi³ jáun² ca³ma³jniau² dí² tsú² siáh³ hi³ má²lí¹³ ná¹láí³ dí² tsá² jmu² ta²¹ chu²¹, la³ cun³ ta²¹ hi³ má²ca³chá³ jáun² Dió³² jo³cuo² dí² jmí¹tin² hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³.

Cun³quionh³ Cristo bíh¹ má²nió² tie³

11 Hi³ jáun² né³, cháú¹ náh² hoh² he³ lánh³ rón³² jmí¹ lín³ náh² jmí¹tin². Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹lín³ náh² *tsá²cá²jo²¹, tsá² jmí¹ jmái² náh² “tsá² lín¹ tsá² tiá² *já²tú¹ chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian²”. La³ ní² bíh¹ ná¹juáh²³ tsá² qui³ ná¹quian³² lí²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, tsá² ná¹téh²³ hí³ hmóu³² “tsá² má²já²tú¹ chí² láu² quioh²¹”; uá¹jinh¹ hi³ lí³ jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹ jaun³². 12 Jmái¹ jáun² tiá² jmí¹ quiúnh¹ yáh³ hnoh² Cristo, hi³ jmí¹ tionh² náh² ma³ quin³² quiúnh¹ tsá² *Israel, hi³ sa³jun³ jmí¹ cun² náh² siáh³ nió³² jí³ jáí¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jmí¹tin² quionh³ tsá² hi³. Jmí¹ zian² náh² hngá¹máh³ lá² hi³ hí¹ cáun² tiá² hi³ jmí¹ ná¹janh³² náh², hi³ sa³jun³ jmí¹ cuóun²¹ náh² siáh³ Dió³². 13 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ jmí¹ tionh² náh² ñí¹ uóunh³ jmí¹tin², tí³la³ ta³né³² má¹ná¹ má²ca³ta³tonh¹ náh² má²janh² cun³quionh³ jmí² hi³ ca³táin² jáun² quioh²¹ Cristo, hi³ má²ná¹lín³ hnoh² tsá² má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. 14 Qui¹ Cristo bíh¹ Tsá² cha³² tie³ ja¹ quiú¹³ dí². Hí³ bíh¹ ca³jmú³ hi³ tsá² *judíos quionh³ tsá²cá²jo²¹ má²ná¹lín³ tsá² cu³ nió³; qui¹ hi³ bíh¹ ca³tsunh³ hná¹ hiah³² hi³ jmí¹ dí¹jnáí²³ jáun² ja¹ quioh²¹ tsá²cá²jo²¹ quionh³ tsá² judíos, hi³ jmí¹ jmu² hi³ tionh² tsú²

ma³ quin³², la³ cun³ liei²¹ hi³ jmí¹ jmu² jáun² hi³ ná¹hnei²¹ tsú² tsá²ján² tsá²ján². 15 Cun³quionh³ hi³ ca³jun³ jáun² bíh¹ tsú² ca³ma³táuh³² liei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² la³ji³² héih³² he³ lánh³ rón³² hniáuh³² jmu³ tsú², hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ tá¹ tun³ nió³ tsáu² má²lín³ cu³ nió³ hmai²¹ cun³ñí¹ hi³ jí³lin² tsá² hi³ má²cá²cunh³ quionh³ tsú² hnga². La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hi³ niau²¹ tie³. 16 La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ cun³quionh³ hi³ ca³jun³ tsoh² crei²¹ bíh¹ Cristo ca³ma³táuh³² hniéi² hi³ jmí¹ zia³² ja¹ quioh²¹ tá¹ tun³ nió³ tsáu², hi³ ca³jmú³ dí² hi³ tá¹ tun³ nió³ jáun² ná¹lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu², hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsú² quionh³ Dió³².

17 Qui¹ Cristo dá² cuan³ hi³ cua³can³² jú¹ chú³² hi³ lí¹³ niau²¹ tie³ ñí¹con² ca³la³ jín³², la³ cun³ ñí¹con² hnoh² tsá² jmí¹ tionh¹ náh² ñí¹ uóunh³ jí³ ñí¹con² tsá² judíos tsá² jmí¹ tionh² hí³ má²janh² ní² siáh³. 18 Hi³ jáun² cun³quionh³ jan² tán¹ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹, lí¹³ tsá²janh¹³ dí² la³jái³² ñí¹con² Jméi² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo, cuí¹ tsá² judíos, cuí¹ tsá²cá²jo²¹. 19 Jáun² né³, hnoh² tiú²uú² lín³ yáh³ náh² tsá²cá²jo²¹, tsá² cu³ nió³ siáh³, tí³la³ hnoh² dá² má²lín³ náh² tsá² cu³ nió³ bíh¹ quiúnh¹ náh² ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³². Hnoh² bíh¹ má²ná¹lín³ náh² tsá² hñú¹³ Dió³². 20 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ uá²jai³² má²ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³, hi³ dí¹chí²¹ ñí¹ jmíh¹ hiah³² hi³ ca³quiú² jáun² jí³lin² *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² jí³ la³jín³² *tí³² jē¹ Dió³² ní² siáh³, cáun² hñú³ hi³ quian³² cá² má³quín¹ chu²¹ lín²¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³² jáun², la³ cun³ Cristo Jesús yáh³. 21 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ chí¹zau³² tá¹ cáun² hñú³, hi³ la³ji³² quín¹ quioh²¹ né³ ná¹juin¹ re² lín³² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³ cáun² cuáh³² hi³ ná¹chan¹ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí². 22 La³ ní² bíh¹ siáh³ hnoh² uá²jai³²,

cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh² quiúnh¹
Cristo, ja³bí¹ la³ jáun² má²tionh² náh²
siáh³ ja¹ quioh²¹ tsá² reh² ñí¹ hná¹
ní², ca³la³ ñí¹ lí²¹ hi³ la³jín³² tsá²
má²ca³chá³ cáun² tsí³ lí¹³ lín³ la³juah²¹
dúh¹ cáun² hñú³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³
cuá³ Dió³² cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹.

3

*Po¹ nio² jo³cuo² hi³ hléh³² jú¹ chú³²
ñí¹con² tsá²cá²jo²¹*

(Hechos 22:21; Colosenses 1:24-27)

¹ Hi³ jáun² jná¹³ Po¹, cuá¹tson³ ná¹
cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³
Cristo ca³ti²¹ cáun² hi³ chú³² quián¹³
hnoh² *tsá²cá²jo²¹; cun³ñí¹ hi³ hléh²³
jái¹³ la³ ní² bíh¹ jná¹³ cuá¹tson³ ná¹.
² Len³ jná¹³ qui³ cun³ má²ná¹ñíh¹ bíh¹
hnoh² hi³ Dió³² bíh¹ má²ca³chá³ ta²¹
lá² jo³uón³² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³ja³
mii³ tsí³, hi³ jáun² lí¹³ zian² hnoh²
re². ³ Hi³ bíh¹ ca³ma³jnia² ñí¹con²
jná¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun²,
la³ cun³ lí³ jáun² cú¹pih²¹ jái¹³ hi³
má²lí²jmú³² jná¹³ ní². ⁴ Jáun² ní¹
má¹ca³híh³ náh² jái¹³ ní² lí³tsin² náh²
hi³ tson² bíh¹ má²ño¹ jná¹³ jú¹ tson²
quioh²¹ Cristo hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun².
⁵ Jái¹³ jáun² jmí¹ ná¹hmá¹ jmí¹tin², hi³
hí¹ jan² tiá² hin² ca³lí³ cuoh² jmá¹
ñí¹ má²jau³² dí²; ti³la³ ta³né³² né³,
má²ca³jñéih³ Dió³² jái¹³ jáun² ñí¹con²
*ti³² tsá² quian³² jē¹ tsú², tsá² híen¹
joh¹ tsú², jí³ ñí¹con² *ti³² jē¹ Dió³² ní²
siáh³ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú².
⁶ Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun²:
hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³
tsú² jáun², ja³bí¹ tsá²cá²jo²¹ uá²jai³²
he³ cá²ren² la³ cun³ hi³ hiáuh³ jáun²
tsá² *judíos, hi³ lí¹³ lín³ tsú² la³juah²¹
dúh¹ jan² tsáun² quionh³ tsú² tsá²
hí³, jí³ hi³ ca³tin¹ tsú² siáh³ jái¹³ hi³
ca³jmú³ jáun² Dió³² quionh³ tsá² hí³
cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ tsú² uá²jai³²
quionh³ Cristo Jesús.

⁷ Ta³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ bíh¹ jná¹³
má²ca³zeh³ Dió³² hná¹ ta²¹ quioh²¹,

hi³ hléh²³ ná¹ jú¹ chú³² cun³quionh³
pí³ quioh²¹ tsú². ⁸ Uá¹jinh¹ jná¹³
jan² tsá² ti³ jlánh¹ bíh¹ huen³ ja¹
ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³², ti³la³ hí³
bíh¹ má²ca³hiáu³² jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹
ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ jú¹ chú³² ca³ti²¹
la³jí³² hi³ zioh² jáun² Cristo, cáun²
hi³ jmí¹líh³ tiá² chau³² jmá¹ hi³ lí³
cuoh² tsú² jí³lí³². ⁹ Hi³ jo³uón³² jná¹³
né³, má²ca³chá³ Dió³² hi³ hie¹ ná¹
ca³la³ jín³² tsáun² jái¹³ ca³ti²¹ la³ cun³
hi³ hnió³ Dió³² jmu³, jái¹³ hi³ jmí¹
ná¹hmá¹ ñí¹con² tsáun² ca³la³ cun³
cá²jmá¹ lín²¹, hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³²,
Tsá² ca³jmú³ ca³la³ jí³lí³² hi³ zia³².
¹⁰ La³ ní² ca³lí³, hi³ jáun² cun³quionh³
tsá² ná¹lín³ cuáh³² joh¹ Dió³² lí¹³
ma³jnia² ta³né³² ñí¹con² ca³la³ jáh³ dú¹
ñí¹ tsá² ná¹chín¹ jí³ tsá²cuú² tsá²chín³
ní² siáh³, hi³ Dió³² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹
tsí³ ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ jmu². ¹¹ Qui³
cun³ jmí¹ má²hu²¹ bíh¹ tsí³ Dió³² hi³
jmu³ la³ ní² ca³la³ cun³ jmí¹tin² lín³²,
cáun² ta²¹ hi³ ca³lí³ jáun² cun³quionh³
Jesús Tsá² lín³ Cristo Ti³² Juo¹³ dí².
¹² Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³
dí² quiúnh¹ Cristo, hi³ má²nio² cáun²
tsí³ dí² ñí¹con² tsú², jáun² má²zia³² bíh¹
jái¹³ hi³ lí¹³ má¹janh¹³ dí² ñí¹con² Dió³²,
ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² juá²³ tsí³ dí².
¹³ Hi³ jáun² bíh¹ hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con²
hnoh², hi³ tiá² cháh¹ náh² hlah³ honh²
cun³ñí¹ hi³hliá² cuá¹má²tso¹ jná¹³
tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh², quí¹ hi³ lá²
dá² jmu² lin¹ hi³ tson² bíh¹ cu³ti³
tá¹zanh¹ náh² re².

Cristo hniau³ dí²

¹⁴ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ junh³² jná¹³
cú¹jñi³² ta³ ñí¹ Jméi² [Jesucristo Ti³²
Juo¹³] dí², ¹⁵ Dió³², Tsá² ná¹juáh²³ hí³
ca³la³ jín³² tsá² má²ná¹lín³ tsá² hñú¹³
tsú² hi³ hí³ bíh¹ dí² lín³ Jméi² tsú²,
uá¹ hi³ tsá² má²tionh² hñú³mi³cuú²,
uá¹ hi³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². ¹⁶ Hi³
jáun² ñí¹con² Jméi² dí², Tsá² lín³
hí³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ ca³la³ jí³lí³²
hi³ chu²¹, mí²³ jná¹³ hi³ cué³² tsú²

hnoh² pí³ la³ tí³ hñu³ honh² hnoh²
 cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹, 17 hi³ jáun²
 má²lí¹³ cuá³² Cristo hñu³ honh² náh²
 cun³ñí¹ hi³ má²nio² jáun² cáun² honh²
 náh². Hi³ jáun² ní¹juáh³ jlánh¹ tiá³ nio²
 honh² náh² hi³ ná¹hnáu³ náh² hi³ ja³²
 la³ tí³ hñu³ honh² náh², la³jmí¹ chí²¹
 tiá³ cáun² hmá² hi³ tloh³ chí² jmú² ñí¹
 ñe¹ lín²¹, ho³lá²dá² cáun² hñú³ hi³ zeh²
 ñí¹ cáun² jmí¹ hiah³² pin³, 18 hi³ jáun²
 lí¹³ há¹ ngí¹³ náh² re² cu³lí²¹ quiúnh¹
 náh² la³jin³² tsá² joh¹ Dió³², hi³ he³
 cónh³ tí³ tí³ la³ hú³, jí³ tí³ la³ cuó², jí³
 tí³ la³ ñe¹ ní² siáh³ hi³ hniau³ dí² jáun²
 Cristo. 19 Jáun² bí¹ mí²³ jná¹³ hi³ lí¹³ lí³
 cuin² náh² ha³ cónh³ tí³ hi³ hniau³ dí²
 jáun² Cristo, uá¹jinh¹ jmí¹lí³ tiá² lí³
 cuoh² tsú² cun³ tán¹, hi³ jáun² la³ jáun²
 bí¹ lí¹³ ná¹canh² hñu³ honh² náh² re²
 lín³² cun³quionh³ hnga² Dió³².

20 Hi³ hi³ bí¹ dí² jan² Dió³² Tsá²
 zia³² pí³ quioh²¹ hi³ jmu³ tí³ hliáun³
 la³ cónh³ bí¹ hi³ mí³² dí², ho³ uá¹jinh¹
 cáun² hi³ tí³ lí¹ ca³cháunh¹³ tsí³ dí²,
 cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsú² hi³
 má²jmu² jáun² ta²¹ hñu³ jmí¹ hñu³
 tsí³ dí². 21 Hi³ jáun² cun³quionh³
 tsá² ná¹lín³ cuáh³², jí³ cun³quionh³
 Jesús Tsá² lín³ Cristo, jcuí¹ lí³quien²
 bí¹ Dió³² jmá¹ ca³la³ jí³² ca³la³ cun³
 jmí¹hi³nio²! ¡Tson² bí¹ cu³tí³!

4

Hniáuh³² tiáuh¹ dí² cá²hon³

1 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bí¹, jná¹³ tsá²
 cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³²
 Juo¹³ dí², hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh²
 hi³ ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ ca³tí²¹
 hi³ ñí³táunh¹ tsá² má²ca³te³ Dió³²,
 qui¹ hnoh² bí¹ tsá² má²ná¹tén¹ náh².
 2 Jmu³ náh² tsá² tsí¹juí³, tsá² tiá² jmu²
 quien² hnga²; jmu³ náh² siáh³ juen²
 honh², jí³ hi³ cueh¹³ náh² honh² hi³
 ca³tin¹ tsá²ján² tsá²ján² qui¹ cun³ñí¹
 hi³ hno³ náh² tsú². 3 Cun³quionh³ hi³
 má²nio² jáun² tie³ ja¹ quián¹³ bí¹ náh²,
 má²hniáuh³² jmúh¹³ náh² pí³ hi³ la³
 má²tionh² jáun² náh² cá²honh¹ jmá¹

ca³la³ jí³², cun³quionh³ hi³ ma³hau³
 Jmí²chí³ Chun¹. 4 Qui¹ jan² tán¹ tsáu²
 bí¹ má²ná¹lá³ dí², hi³ jan² tán¹ bí¹
 siáh³ Jmí²chí³ zian² ñí¹con² dí² la³jái³²;
 la³ jáun² bí¹ lí³ siáh³ hi³ má²ca³te³
 náh² jáun² Dió³² hi³ lí¹³ zia³² cáun² tán¹
 hi³ ná¹janh³² náh² ca³la³ jin³². 5 Jan²
 bí¹ Juo¹³ dí² zian², hi³ cá² ñí¹ bí¹ jú¹
 tson² zia³² hi³ táunh²³ dí² ta²¹, cá² ñí¹
 bí¹ hi³ zaun³² dí² jmá², 6 hi³ jan² tán¹
 bí¹ Dió³² Jmé² dí² ca³la³ jái³². Hí³
 bí¹ cuá¹chín¹ ñí¹con² ca³la³ jin³², Tsá²
 jmu² ta²¹ ca³la³ tán¹ cu³tí³, jí³ hi³ cuá³
 tsú² siáh³ hñu³ tsí³ jí³lá² dí².

Pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹

(Romanos 12:3-8; 1 Corintios 12:1-14:40; 1 Pedro 4:8-11)

7 Tí³la³ né³² né³, ma³ quin³² ma³
 jan³² bí¹ dí² má²hiau³² dí² la³ cun³pí³
 hi³ ca³ja³ jáun² tsí³ Cristo hi³ lí¹ cué²¹.
 8 Hi³ jáun² bí¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:
 Jmí¹ ngah²¹ tsú² jáun² hñu³mí³cuú²,
 ca³chin² dí² juí³² tsá² ná¹tson³,
 jí³ hi³ ca³cuéh³ dí² siáh³ tsá²mí³cuóun²
 pí³ hi³ jmu³ tsú² tá¹³ dí².

9 Tí³la³ ¿he³ dá² hnió³ juáh³ jaun³²
 hi³ “ca³uinh³² tsú²”? Hi³ ní² dá² hnió³
 juáh³, hi³ la³ñí¹ tín² ca³ñí¹hi³² tsú²
 la³ tí³ hñu³ hué³². 10 Hi³ Tsá² hí³
 bí¹ siáh³ ca³uinh³² tí³ ñí¹ jlánh¹ bí¹
 ñe¹ hñu³mí³cuú², hi³ jáun² lí¹³ hún¹
 tsú² la³ tán¹ chu³ cuá² chu³ hué³².
 11 Hi³ hí³ bí¹ ca³cué³ pí³ ñí¹con² ma³
 quin³² ma³ jan³² tsáu² hi³ jmu³ tsú²
 tá¹³ Dió³², uá¹la³ cun³ hi³ ca³cuéh³ tsú²
 jáun² ma³ jan² tsáu² pí³ hi³ lín¹³ tsú²
 *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², ma³ jan²
 tsáu² ca³cuéh³ dí² siáh³ pí³ hi³ lín¹³
 *tí³² jē¹ Dió³², hi³ ma³ jan² tsáu² hi-
 auh³ pí³ hi³ ngái³² jú¹ chú³² hi³ lí¹³
 liáun³ tsú², ma³ jan² tsáu² hiau³ pí³
 hi³ lín¹³ tsá² tanh² hó¹ñí¹ tsáu², hi³
 ma³ jan² siáh³ hiau³ pí³ hi³ lín¹³ tí³²
 ca³tí²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³². 12 La³ ní²
 bí¹ ca³chan³ tsú² hua³jan²¹ tsá² joh¹
 hi³ jmu³ ta²¹ quioh²¹ dí², hi³ jáun² lí¹³
 hi³ tí³ lí³mí¹ má²tsá²lí³pin³ tsí³ tsá² ñí¹
 hná¹ jáun² joh¹ Cristo, 13 ca³la³ ñí¹

cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ tiáuh¹ dí² cá²hon³ la³ cun³ hi³ ca³ti²¹ jmu³ tsá² má²cuóun³² Jon² Dió³², tsá² má²nio² hí³ cáun² tsí³ ñí¹con² tsú². La³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ lí³hún¹ tsí³ dí², hi³ lí³ tiéi³ dí² tí³tsóh³dí¹ la³ cun³ rón³² lín³ hnga² Cristo. 14 Qui¹ jáun² tiú²uú² lín¹³ dí² la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹, hi³ huán¹ tsí³ lín³² bíh¹ zai³² tsí³, hi³ cáun² lí¹ lí²can² cun³quionh³ lí³ua³ cáun² jái¹³ hmai²¹ hi³ má²ta² tsáu², hi³ lí²can² tsú² hi³ má²cau² tsá² hláih¹, tsá² hnió³ jau³ jui³² hlah³. 15 Tí³la³ ní¹juáh³ hléh¹ dí² jú¹ tson² cun³quionh³ hi³ hno³ dí² tsá²ján² tsá²ján² né³, la³ jáun² bíh¹ má²tsá²lí³hún¹ tsí³ dí², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ lín¹³ dí² la³jmí¹ lín³ Cristo, Tsá² lín³ hí³ Tsá² chin¹ ñí¹con² dí². 16 Hi³ ñí¹con² hí³ bíh¹ ja³² pí³ quiú¹³ jnoh¹, tsá² ná¹láí³ dí² la³juah²¹ dúh¹ jñí²mu¹ tsú², cáun² ngú³ hi³ ná¹cuú¹ ná¹hun¹ re² tin² la³ ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ pih²¹ hi³ siún¹ quionh³ rainh²¹, la³jmí¹ ná¹jenh² hná¹ mú²¹ quionh³ jñí²; hi³ jáun² tá¹la³ má²chí¹cuóun² jáun² cu³lí²¹ né³, jmu² lin¹ hi³ hnió³ rainh²¹ cun³quionh³ hi³ má²háun³.

Ziáun² dí² hi³ hmai²¹ cun³quionh³ Cristo

17 Hi³ jáun² né³, hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² cha¹³ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ juo³ ná¹ hnoh² la³ lá²: Tiú²uú² hniáuh³² yáh³ má¹zián¹³ náh² la³jmí¹ zian² tsá² tiá² má²cuóun³² Dió³², qui¹ tsá² hí³ dá² zian² la³ cun³ hi³ cháunh²³ chí¹ hmóu³² bíh¹, cáun² hi³ tiá² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, 18 hi³ cáun² lí¹ ná¹ji³² siáh³ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú². Tsá² hí³ dá² tiá² zian² yáh³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², qui¹ tsá² cáun¹ bíh¹ hi³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ huáh² chí¹. 19 Tiú²uú² ñí³² yáh³ tsú² he³ dá² jaun³² hua³heih²¹, jí³ hi³ má²ca³jenh³ tsú² siáh³ hmóu³² hi³ jmu³ la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³, hi³ ca³la³ hi³ tsah³ lín³² tsú² jmu² ca³la³ jí³² ñí¹ hi³ hlah³, ca³la³ hi³ jính¹ lín²¹ tsú². 20 Tí³la³

hnoh² má¹ná¹, tiá² ca³lí³tin² yáh³ hnoh² la³ ní² ñí¹con² Cristo, 21 ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hi³ ca³niéih² náh² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ ní¹juáh³ tson² ca³cunh³ náh² siáh³ quiúnh¹ Jesús jmí¹ ca³lí³tin² náh² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ tsú². 22 Hi³ ca³ti²¹ la³ cun³ he³ lánh³ rón³² jmí¹ zian² náh² jáun² jmí¹tin² né³, tí³ có³² chá¹ náh² cú²jueh³² hi³ yeh³ hi³ jmí¹ jmuh³² náh² jáun², qui¹ jmí¹tin² ca³lí³can² náh² cun³quionh³ hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hi³ jmí¹ jmu² jáun² hi³ jún³ náh². 23 Má²hniáuh³² bíh¹ lí³ hmai²¹ la³ tí³ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh², 24 hi³ má¹zián¹³ náh² cáun² hi³ hmai²¹ la³jmí¹ lí³ hi³ cánh³ ca³ma³jniau² náh² siáh³ Dió³², hi³ zian² náh² la³jmí¹ zian² tsú² jáun² hnga², hi³ hú¹tá¹ chun¹ náh², hi³ jin².

25 Cun³ñí¹ hi³ ní² né³, jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² náh² ca³tin¹ hléh¹³ jmáh³la³ jú¹ tson² ñí¹con² renh², cha³ jmí¹ hléh¹³ náh² jú¹ tí¹jái², qui¹ la³jái³² bíh¹ dí² ná¹láí³ la³juah²¹ dúh¹ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ jan² tsáu².

26 Ní¹juáh³ hi³ ca³míh³ honh² náh², ha³ lí² jmú² tso³; ha³ lí² cuí¹ míh¹³ honh² nú² ca³la³ ñí¹ ca³ta³tsí²¹ hiú², 27 hí¹ cú¹pih²¹ lí² jái¹³ cueh³² tsá² hláinh¹.

28 Ní¹juáh³ tsá² jmí¹ han², ha³ lí² uú² cuí¹ han¹ tsú², tí³la³ cuí¹ jmu¹ cuá² ta³ tsú² ta²¹ chu²¹ bíh¹ cú²jueh³², hi³ jáun² zia³² ca³lá² hi³ lí¹³ lí³ cuéh³² tsú² tsá² lí³hniauh²³ ñí¹con².

29 Ha³ lí² hléh² náh² jú¹ hlah³, tí³la³ jái¹³ hi³ lí¹³ lí³ ma³hau³ hi³ lí³ pin³ tsí³ tsáu² bíh¹ hniáuh³² hléh¹³ náh² cú²jueh³², jái¹³ hi³ lí¹³ lí³ ma³mieh² Dió³² ñí¹con² tsá² náí³² bíh¹. 30 Lí² jmú² náh² hi³ niau²¹ hlah³ tsí³ Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³², qui¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ hí³ bíh¹ má²ná¹lin¹ hnoh² hi³ lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³², ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ cu³tí³ láú³² tsú².

31 Chá¹ náh² tí³ có³² la³jí³² hi³ chí¹qui² chí¹tiéih²³ honh² náh² ñí¹con²

tsáu², la³ má²quionh³ hi³ míh²³ honh² náh², jí³ hi³ jlánh¹ náh², jí³ hi³ lí¹ tí² lí¹ hoh³² náh², jí³ la³ jí³² hi³ lí¹ tú² lí¹ hion²³ náh² tsáu² ní² siáh³, la³ cun³ la³ jí³² ñí¹ hi³ hlah³ yáh³. 32 Tí³ re² bíh¹ jmu³ náh² chun¹ ñí¹ con² tsá² ján² tsá² ján², hi³ ná¹ lín³ náh² tsá² zian² tsí³ hi³ ca³ tin¹ tsá² ján² tsá² ján², hi³ chin³² náh² siáh³ honh² ñí¹ con² tsá² ján² tsá² ján² la³ cun³ hi³ má² ca³ jmú³ tsú² ñí¹ con² náh², la³ jmí¹ ca³ chin² jáun² Dió³² tsí³ tso³ quián¹³ honh² cun³ quionh³ Cristo.

5

He³ lánh³ rón³² hniáuh³² ma³ zian² tsá² má² lín³ jon² Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, cun³ ñí¹ hi³ má² ná¹ lín³ náh² jon² Dió³², tsá² hnio³ tsú² lín³², jmu³ náh² pí³ hi³ lín¹³ náh² la³ jmí¹ lín³ tsú² hnga². 2 Tianh³ náh² hi³ ná¹ hnáu³ náh², la³ jmí¹ ca³ ma³ hniau³ Cristo, hi³ ca³ jienh³ tsú² jáun² hnga² cun³ ñí¹ hi³ ca³ ta¹ dí². Hí³ bíh¹ lí¹ ca³ cuen³ hnga² la³ juah²¹ dúh¹ jan² jáh³, hi³ ca³ jngih³ ñí¹ con² Dió³², hi³ lín³ tsú² la³ jmí¹ lí³ cáun² hi³ ja³² má² ró³² hi³ tí³² tsí³ Dió³².

3 Cun³ ñí¹ hi³ má² lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³² né³, jáun² hí¹ cú¹ pih²¹ yáh³ tiú² uú² hniáuh³² hi³ cáun² lí¹ juonh²¹ náh² jái¹³ hi³ ca³ tí²¹ hi³ juón¹ tsú², sa³ jun³ hí¹ cáun² hi³ tiá² jí², ho³ hi³ dí¹ quian¹ náh² hi³ lí¹ zia³². 4 Ha³ lí² hléh² náh² jú¹ cú¹ juón¹, sa³ jun³ jái¹³ hi³ tiá² lin¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹, ho³ cuú² nga¹ héi² tsí³, qui¹ jái¹³ la³ ní² tiú² uú² ca³ ta¹ yáh³ dí² hléh¹³, tí³ re² cueh¹ náh² cú² jueh³² tiá¹ hmah¹ Dió³² bíh¹. 5 Qui¹ má² ñí¹ bíh¹ náh² hi³ ní¹ juáh³ zian² tsá² lí¹ jmu² lí¹ tsau³² ho³ hi³ jmu² tsú² hi³ tiá² jí², jáun² tsá² la³ hí³ tiá² lí¹³ yáh³ hiáuh³ jái¹³ hi³ tsa³ ma³ zian² hñu³ mí³ cuú² ñí¹ cuá¹ quien² Cristo quionh³ Dió³², sa³ jun³ lí¹³ hiáuh³ jái¹³ ní¹ juáh³ tsá² zia³² hi³ jlánh¹ jính¹, qui¹ tsá² la³

ní² jmu² la³ juah²¹ dúh¹ hi³ má² tsú² má² jónh³² dió³² tsá² lán¹ bíh¹. 6 Hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹ cau² hnoh² cun³ quionh³ cáun² jú¹ te³, qui¹ cun³ ñí¹ hi³ ca³ tí²¹ hi³ hlah³ ní² bíh¹ má² jnia³² Dió³² hi³ míh²³ tsí³ ñí¹ con² tsá² tiá² nieh³. 7 Jáun² né³, hí¹ cú¹ pih²¹ lí² uú² juónh³² náh² re² quiúnh¹ tsá² la³ hí³.

8 Qui¹ jmí¹ tin² jmí¹ lín³ hnoh² tsá² zian² já¹ niéi², tí³ la³ ta³ né³² má¹ ná¹, cun³ ñí¹ hi³ má² cá² cunh³ náh² quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí², jáun² má² lín³ náh² tsá² má² zian² ñí¹ tie³ joh¹. Jáun² tianh³ náh² la³ cun³ qui³ ca³ tí²¹ hi³ zian² tsá² má² tiéin¹ joh¹. 9 Qui¹ joh¹ dá² jmu² hi³ lau³² jmáh³ la³ cá² ñí¹ hi³ chun¹ bíh¹ tsú², hi³ ngí³² tsú² cú² tso², jí³ hi³ lín³ tsú² tsá² tson² jē¹ ní² siáh³. 10 Jáun² jmu³ náh² pí³ hi³ ngí¹³ náh² hi³ he³ bíh¹ hi³ jéih³² Tí³² Juo¹³ dí². 11 Ha³ lí² jmú² náh² lí³ ua³ cáun² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, hi³ la³ jmu² jáun² tsá² zian² já¹ niéi²; tí³ la³ tí³ re² tie³ náh² joh¹ ñí¹ con² hi³ jáun², hi³ jáun² lí¹³ chu³ jñéih³. 12 Hi³ lí¹ hua³ heih²¹ máh³ hi³ hléh¹³ dí² la³ cun³ hi³ jmu² tsá² hí³ ta³ hñu³ niéi², uá¹ jinh¹ tí³ lí¹ hléh¹³ dí²; 13 tí³ la³ ní¹ má¹ ca³ ta³ no¹ la³ jí³² hi³ jáun² ñí¹ tie³ joh¹ né³, la³ jí³² bíh¹ chú² jñéih²³ re², 14 qui¹ cun³ quionh³ joh¹ bíh¹ chú² jñéih²³ la³ jí³². Cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ juáh²³ tsú² la³ lá²:

Hueh³ ziu³ máh¹, hnú² tsá² rá² cuoun¹ nú²;

náu² ñí¹ rón²¹ nú² ní² ja¹ hla¹,

hi³ jáun² Cristo tiéi³² joh¹ quioh²¹.

15 Jáun² né³, hua³ hín¹³ náh² he³ lánh³ rón³² ñí¹ táunh¹ náh². Ha³ lí² ma³ zían¹³ náh² la³ jmí¹ zian² tsá² tiá² jmí¹ tiá² tsí³, tí³ re² ma³ zían¹³ náh² hi³ quia³ lín³ jmí¹ honh². 16 Ma³ quien¹³ náh² jmá¹ hi³ zian² náh², qui¹ jmá¹ hlah³ bíh¹ la³². 17 Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² cáun¹; jmu³ náh² pí³ hi³ ngí¹³ náh² he³ hnió³ Tí³² Juo¹³ dí². 18 Ha³ lí² ma³ heinh²¹ náh², qui¹ tsá² jmu² la³ jáun² dá² cáun² lí¹ tsá² hín³ bíh¹; tí³ re²

cuí¹ ná¹cónh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh². 19 Hniáuh³² hli¹ lienh¹ náh² renh² má²tún² hmóu³² náh² cun³quionh³ hi³ hieh¹ náh² sun¹ hi³ lí³ jáun² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ hieh¹ náh² sun¹ ñi¹con² Dió³², ji³ hi³ hieh¹ náh² siáh³ hi³ ca³tin¹ tsú² cun³quionh³ sun¹, la³ cun³ hi³ má²hau³ Jmí²chí³ Chun¹. Jáun² hie¹ náh² sun¹ hi³ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ náh² Ti³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh². 20 Cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² dí² jmái¹ ca³la³ ji³² ca³ti²¹ la³ji³² hi³ zia³², cun³ñi¹ hi³ ca³tin¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí².

Lánh³ hniáuh³² zian² tsá² tanh² ta²¹ Cristo quionh³ tsá² hñú¹³

21 Cun³ñi¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Cristo, jáun² ma³quien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján².

22 Ca³tin¹ tsá²mi³ hi³ ma³quien² ñi²cuo², la³jmí¹ má²quien² tsú² jáun² Ti³² Juo¹³ dí². 23 Quí¹ tsá²ñuh² bíh¹ lín³ tsá² chín¹ ñi¹con² tsá²mi³, la³jmí¹ lín³ jáun² Cristo Tsá² chín¹ ñi¹con² tsá² lín³ cuáh³², tsá² ná¹lín³ hí³ la³jmí¹ lí³ cuá² ta³ tsú², tsá² ca³lión³² tsú² hí³. 24 Hi³ jáun² la³jmí¹ má²quien² jáun² tsá² cuáh³² Cristo, la³ jáun² bíh¹ ca³tin¹ tsá²mi³ ma³quien² ñi²cuo² tán¹ hián².

25 Hnoh², tsá²ñuh², ma³hno¹ náh² tsá²mi³ ñi²cuonh² náh², la³jmí¹ ca³ma³hno³ jáun² Cristo tsá² lín³ cuáh³² hi³ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga² hi³ jún³ ca³tin¹ cuáh³². 26 La³ ní² ca³jmú³ tsú², quí¹ hi³ jáun² lí¹³ ná¹chan¹ tsá² lín³ cuáh³², hi³ ca³ma³jín² dí² tsú² cun³quionh³ hi³ ca³záun³ tsú² jáun² jmái² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², 27 hi³ jáun² lí¹³ ma³jnia² tsú² cuáh³² ñi¹con² hnga², hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹mái¹³ tsá² má²jniá³ ca³la³ chú³² lín³² cu³tí³, hi³ chun¹, hi³ jin², hi³ hí¹ cú¹pih²¹ quí¹ tiá² zia³² quioh²¹, hi³ sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ zính², sa³jun³ hí¹ cáun² hi³ má²hliáh². 28 La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ hniáuh³² ma³hno³ siáh³ tsá²ñuh² tsá²mi³ ñi²cuo² la³jmí¹ hno³ tsú²

hnga². Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hno³ tsá²mi³ ñi²cuo², la³ jáun² má²lin¹ hi³ hno³ ji³ hnga² bíh¹ tsú². 29 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hon² cuá² ta³ hnga², ti³la³ jmu² bíh¹ tsú² hua³hí¹³, ji³ hi³ má²ton³ dí² siáh³; hi³ ti³tsóh³dí¹ la³ jáun² bíh¹ jmu² siáh³ Cristo ñi¹con² cuáh³², 30 quí¹ jnoh¹ bíh¹ ná¹láí³ dí² la³jmí¹ lí³ cuá² ta³ tsú², [jnoh¹ ná¹láí³ dí² la³jmí¹ lí³ ngú³ quioh²¹ tsú² ji³ jñi²mu¹ tsú² ní² siáh³]. 31 La³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñi¹ Sí²: “Cun³ñi¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³tin¹ tsá²ñuh² chan³ ti³ có³² jméi² mí¹ziú¹³, hi³ jáun² tiánh³ cu³tsa³² quionh³ tsá²mi³ ñi²cuo², hi³ jáun² tá¹ gon³ tsú² lín¹³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹”. 32 Hi³ ní² bíh¹ cáun² jái¹³ hi³ jlánh¹ bí¹ quien² hi³ jmí¹ ná¹hmá¹, hi³ jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³ jái¹³ ní² né³, hie³² hi³ Cristo má²cunh³ quionh³ cuáh³². 33 Ti³la³ cun³ jáun² bíh¹ hniáuh³² má¹hno¹ náh² tsá²mi³ ñi²cuonh² ma³ quin³² ma³ jan³² náh², la³jmí¹ hno³ náh² hmóu³²; hi³ tsá²mi³ né³, hniáuh³² má²quien² siáh³ tsá²ñuh² ñi²cuo².

6

1 Hi³ hnoh² siáh³ tsá¹míh¹, cun³ñi¹ hi³ hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hi³ jáun² ca³tin¹ náh² tanh¹³ siáh³ ta²¹ ñeh² mí²ziúh², quí¹ la³ ní² bíh¹ ca³ti²¹. 2 Quí¹ hi³ lá² bíh¹ héih³² la³ñi¹ hi³ ca³jmú³ Dió³² hi³ la³ má²quionh³ siáh³ cáun² jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú²: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh², 3 hi³ jáun² lí¹³ zian² nú² re² tin², ji³ hi³ lí¹³ lí³ zian² nú² ué³ ñi¹ hué²¹ lá²”.

4 Hi³ hnoh² né³, tsá² má²lieih²¹, ha³ lí² ma³tsan¹³ náh² tsi³ jónh³², ti³la³ ti³ re² bíh¹ hi³ má¹cuoun²¹ náh² tsú² hi³ tí¹ jinh²¹ náh² re² tin², hi³ hli¹ lienh¹ náh² tsú² ca³ti²¹ he³ lánh³ rón³² tanh¹³ tsú² ta²¹ Ti³² Juo¹³ dí².

5 Hnoh² tsá² ná¹lín³ *tsá² má²ná¹hlánh¹, ca³tin¹ bí¹ náh² má¹tih²¹ ñi¹con² tsá² ná¹lín³ juóuh³² náh² ñi¹ hué²¹ lá²; hniáuh³² bíh¹ má¹quien¹³ náh² tsú², ji³ hi³ re² nio² honh² náh² siáh³ jmúh¹³

ta²¹ quián¹³, la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹má²tih²¹
 náh² ñí¹con² hnga² Cristo. 6 Jun³juáh¹³
 jmáh³la³ ñí¹ jie²³ yáh³ tsú² hniáuh³²
 jmúh¹³ náh² re² ta²¹, hi³ jáun² jlánh¹
 tá¹tonh¹ náh² re² ñí¹con² tsú², tí³la³
 hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ qui³ ca³tin¹
 jmu³ tsá² ná¹lín³ quian²¹ Cristo bíh¹,
 tsá² má²ná¹jmu² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ la³
 cun³ hi³ hnió³ Dió³² 7 Hiún² lín³²
 honh² náh² jmu³ tá¹³ tsú², la³juah²¹
 dúh¹ hi³ ná¹jmuh³² náh² tá¹³ Tí³²
 Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ la³jmí¹ lí³ hi³
 ná¹jmuh³² náh² ñí¹con² jmáh³la³ tsáu²
 yáh³. 8 Qui¹ má²ñíh¹ bíh¹ náh², hi³
 Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² ma³hmah¹ ñí¹con²
 ma³ quin³² ma³ jan³² la³ cun³ lí³ hi³
 chu²¹ hi³ lí²jmú³ tsú², uá¹ hi³ tsá²
 má²dí¹hlánh¹ ho³lá²dá² tsá² zian² hi³
 ca³tin¹ hnga².

9 Hnoh² siáh³ tsá² ná¹lín³ juo¹³
 tsáu², ja³bí¹ la³ ní² hniáuh³² jmúh¹³
 hnoh² siáh³ ñí¹con² tsá² má²dí¹hlánh¹
 joh² náh², ha³ lí²uú² lienh¹ náh²
 tsú² jú¹ cáu². Cháu¹ náh² honh²
 hi³ jan² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² Tsá²
 cuá³ hñu³mi³cuú² jmu² héih³² ñí¹con²
 hnoh² jí³ ñí¹con² tsá² hi³ ní² siáh³; hi³
 Tsá² hi³ né³, tiá² jmu² yáh³ hi³ quien²
 jan², hi³ jan² tiá² quien².

*Zia³² he³ cun³quionh³ lí¹³ jmu³ tsá²
 tanh² ta²¹ Dió³² hniéi²*

10 Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ lí³ pin³
 náh² cun³quionh³ pí³ hi³ ja³² ñí¹con²
 Tí³² Juo¹³ dí², cun³quionh³ pí³ hi³
 cáu² hi³ jueh³² jáun² quioh²¹ tsú².
 11 Jmuh²¹ náh² ta²¹ la³jí³² ñí¹ hi³ cue³²
 Dió³² hi³ lí¹³ jmu³ tsú² hniéi², hi³ jáun²
 quinh¹ náh² jmái¹ ní¹juáh³ jmái¹ hi³
 hnió³ tsá² hláinh¹ ma³cau². 12 Qui¹
 jun³juáh¹³ hi³ ná¹jmu³² hniéi² quiúnh¹
 tsá²mi³cuóun² yáh³ dí², tí³la³ ná¹jmu³²
 dí² hniéi² quiúnh¹ tsá²cuú² tsá²chín³
 bíh¹, tsá² hláih¹ tsá² ná¹lín³ jmí²chí³,
 la³ cun³ tsá² ná¹chín¹, tsá² ná¹ho² jái¹³
 ñí¹con² tsá² ná¹hiá² ná¹jlí³² jmí¹ tsí³
 zian² hngá¹máh³ lá². 13 Cun³ñí¹ hi³
 jáun² né³, jmuh²¹ náh² ta²¹ la³jí³² ñí¹

hi³ cue³² Dió³² hi³ lí¹³ jmúh¹³ náh²
 hniéi², hi³ jáun² lí¹³ quinh¹ náh² jmái¹
 ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ háinh¹³, hi³ ní¹
 má¹lí³² jáun² né³, la³ má²ná¹pin³ jáun²
 bíh¹ náh².

14 Jáun² né³, tianh³ náh² hua³jan²¹,
 la³juah²¹ dúh¹ hi³ ná¹hñéh¹ náh² jú¹
 tson², jí³ ca³la³ hi³ ná¹quíh¹ náh² siáh³
 hi³ chun¹ náh², la³jmí¹ lí³ hmh³² pin³
 hi³ ná¹quih³² hliáu³ hi³ jmu² hua³hí¹³
 ñí¹ tsí³. 15 Tianh³ náh² hua³jan²¹
 hi³ hléh¹ náh² jú¹ chú³² hi³ jmu³ hi³
 niau²¹ tie³ hñu³ tsí³ tsáu², la³juah²¹
 dúh¹ jan² tsá² tauh² tuh³² ta³. 16 Hi³
 ñí¹ ca³la³ jí³² né³, chá¹ náh² cáun²
 honh², qui¹ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³
 bíh¹ tsú² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² chí² lih³²
 hi³ zianh³² hliáu³ hi³ jná²³ ta³ ñí¹;
 cun³quionh³ hi³ jáun² lí¹³ yéih¹ náh²
 sí² hún¹ hmá² zunh²¹ hi³ cuí²³ tsá²
 hláinh¹ ñí¹con² náh². 17 Cuí¹ ná¹hu²¹
 honh² náh² hi³ liáu³ náh², hi³ lí³ jáun²
 la³juah²¹ dúh¹ cáun² hú¹chí¹ pin³ hi³
 hein³² hliáu³ hi³ jmu² hua³hí¹³ chí¹, jí³
 hi³ hniáuh³² ná¹ziánh¹ náh² siáh³ jái¹³
 quioh²¹ Dió³² hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun²
 mí¹tái³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹. 18 Ní¹
 má¹tí³ ñí¹lien¹ hnoh² Dió³² ca³ti²¹
 lí³ua³ cáun² hi³ zia³², jáun² cun³quionh³
 hi³ má²hau³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹
 hniáuh³² lien¹ náh² tsú² jmái¹ ca³la³
 jí³², uá¹jinh¹ cá² ñí¹ hi³ hiú² mih³² náh²
 ñí¹con² tsú². Lí¹³ jmúh¹³ hnoh² la³ ní²
 ní¹juáh³ cueh¹³ náh² honh² hi³ tianh¹³
 náh² hua³jan²¹; hi³ hniáuh³² lien¹
 náh² siáh³ Dió³² hi³ ca³tin¹ la³jín³² tsá²
 joh¹ tsú². 19 Lienh¹ tiá³ náh² Dió³² hi³
 ca³tin¹ jná¹³ uá²jai³², hi³ jáun² lí³ ño¹
 jná¹³ hín² jái¹³ hléh¹³ ná¹ ní¹ má¹tí³
 ñí¹ hléh¹³, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ zia³²
 uu³mieh¹³ jná¹³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ hie¹ ná¹
 tsáu² la³ cun³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹
 jáun² ca³ti²¹ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáu³
 tsú². 20 Jná¹³ la³² tsá² zéin¹ Dió³², hi³
 hléh²³ ná¹ jú¹ chú³² jáun²; hi³ cun³ñí¹
 hi³ jáun² bíh¹ cuá¹tson³ jná¹³ ta³né³².
 Jáun² lien¹ náh² tiá³ Dió³², hi³ jáun²

jlánh¹ tiá³ niau²¹ tsin³² jná¹³ hi³ hléh¹³
 jú¹ chú³², la³ cun³ qui³ ca³tin¹ jná¹³
 jmu¹.

Má²hah² Po¹ jái¹³

21 Jáun² né³, reh² dí² Tíquico chá³²
 ñí¹con² hnoh² la³jí³² hi³ ca³tin¹ jná¹³
 jí³ hi³ cuá¹jmu² jná¹³ ní² siáh³. Hí³ bíh¹
 lín³ quian²¹ Tí³² Juo¹³ dí², jan² tsá²
 jlánh¹ re² nio² cáun² tsí³, jan² tsá² hno³
 lín³² dí². 22 Hi³ jáun² bíh¹ zein³² jná¹³
 tsú² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² chá³² tsú²
 ñí¹con² hnoh² he³ lánh³ rón³² tiauh²
 jnoh¹, hi³ jáun² lí¹³ chá³² tsú² siáh³ tiá³
 honh² náh².

23 Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tí³²
 Juo¹³ dí² cuí¹ jmu¹ hi³ jí³lin² tsá² reh²
 dí² lí¹³ zian² re² tin², jí³ hi³ ná¹hnáu³
 tsú² siáh³ cun³quionh³ hi³ nio² cáun²
 tsí³. 24 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Dió³²
 ca³la³ jín³² tsá² hnio³ Jesucristo Tí³²
 Juo¹³ dí², la³jín³² tsá² hniau³ tsú²
 cáun² hi³ tiá² tón³² jmái¹ hliáh¹³.
 [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Filipenses

*Tá¹la³ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí² Po¹
jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá² má²lín³
cuáh³² já¹ juú² Filipos*

1 Jná¹³ Po¹ quiúnh¹ ná¹ Timoteo, tsá² ná¹lá³ jnoh¹ *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², tsá² tionh² náh² juú² Filipos ní², tsá² má²joh¹ Cristo Jesús; hi³ la³ñí¹ la³ján³ zen²³ jnoh¹ sí² lá² ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², la³ má²quionh³ tsá² ná¹jniá³ hi³ jmí¹ tsí³ ní² siáh³. 2 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

*Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá²
tanh² ta²¹ Dió³²*

3 Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² la³ ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ chau² tsin³² jná¹³ quián¹³ hnoh², 4 hi³ ní¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³² né³, tiu³nio² bíh¹ hiú² mí²³ jná¹³ ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsin³² hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², 5 qui¹ cú²re² bíh¹ má²ca³jmú¹³ dí² ta²¹ hi³ ca³tin¹ jú¹ chú³², ca³la³ cun³ jmí¹ ca³li³liau³ hi³ ca³cháh¹ náh² cáun² honh², hi³ la³ tí³ ta³né³². 6 Jáun² jná¹³ né³ hu²¹ tsin³², hi³ Dió³² Tsá² ca³ma³liáu³² hí³ hi³ jmu² ta²¹ chu²¹ ñí¹con² náh², jmu² la³ má²jmu² jáun² ca³la³ ñí¹ cuanh²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. 7 Cun³ ca³ti²¹ bíh¹ hi³ lén¹³ jná¹³ la³ ní² hi³ ca³tin¹ la³jín³² hnoh², qui¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jlánh¹ ná¹hnáu³ dí², qui¹ ja³bí¹ ñí¹con² hnoh² siáh³ ja³² mií³ tsí³ Dió³² la³jmí¹ ja³² jáun² mií³ tsí³ tsú² ñí¹con² jná¹³, uá¹ hi³ cuá¹hún¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí², ho³ uá¹ hi³ ní¹ má¹ca³ta³zanh¹ jná¹³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá²tan²¹ hi³ lion¹ jná¹³ jú¹ chú³², jí³ hi³ ma³tson¹³ jná¹³ siáh³ jái¹³ jáun². 8 Dió³² ñí³² hi³ cónh³ bíh¹ tiá² hú¹ pí² hú¹ juoun³² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹

la³jín³² hnoh², qui¹ ca³la³ jmí¹ hniau³ hnga² Jesucristo bíh¹ hnau³ jná¹³ hnoh². 9 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³², hiú² mí²³ jná¹³ hi³ tí³ lí³mí¹ lín¹³ náh² tsá² jlánh¹ hnio³ Dió³² jí³ tsá²mi³cuóun², hi³ tí³ lí³mí¹ lí¹³ quia³lín³ jmí¹ honh² náh², jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²li³jnia² siáh³ jmí¹ honh² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³²; 10 qui¹ jáun² la³ jáun² lí³ tin² náh² hi³ quiáh¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹. La³ jáun² bíh¹ lí¹³ zian² náh² cáun² hi³ jin² náh², hi³ jáun² tiá² lí³ zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ chí¹cuú² chí¹jná²³ ñí¹con² náh² ní¹ má¹cuanh³² jáun² Cristo. 11 Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ma³hau³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lí¹³ lín³ náh² la³jmí¹ lí³ cáun² hmá² hi³ hái³² jmáh³la³ má³ chu²¹. Hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ zian² hnoh² cá² ñí¹ hi³ chun¹ né³, lí¹³ tá¹zanh¹ Dió³² re² ta³ ñí¹ tsá²mi³cuóun², hi³ ma³quien² tsú² siáh³ Dió³².

*La³ji³² hi³ jmu² Po¹, jmu² tsú²
cun³ñí¹ hi³ hnio³ Cristo*

12 Hnoh² reh², hno³² jná¹³ hi³ lí³ ñí¹³ náh² hi³ la³ji³² hi³ má²cá²quiúnh³² jná¹³, cu³tí³ bíh¹ má²ca³ma³hau³ hi³ tsá²ngí³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²; 13 qui¹ la³jín³² bíh¹ hliáu³ tionh² ñí¹ta²¹ lá², jí³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² ní² siáh³ má²ná¹ñí³² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. 14 Hi³ mí¹ tiá² jí³lín² bíh¹ siáh³ tsá² reh² má²ca³chá³ tiá³ tsí³ hi³ hléh³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ca³la³ hí¹ cú¹pí²¹ tiá² cú² tiá²juénh² cun³ñí¹ hi³ ná¹ñí³² tsú² hi³ cuá¹tson³ jná¹³ ñí¹ lá²; cu³tí³ má²ná¹tioh³ bíh¹ cáun² tsí³ tsú² ñí¹con² Ti³² Juo¹³ dí² ta³né³².

15 Tson² bíh¹ zian² ma³ jan² tsá² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Cristo cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ ñí¹con² jná¹³, jí³ hi³hliá² hnio³ hniéi² ní² siáh³; tí³la³ zian² né³ tsá² siánh³ hi³ hleh³² hú¹tá¹ hi³ re² hu²¹ tsí³ bíh¹ tsú² má¹ná¹. 16 Tsá² hleh³² hi³ hi³ hu²¹ re² tsí³ né³, hleh³² tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ hniau³ jná¹³ bíh¹ tsú², qui¹ ñí³² tsú² hi³ ca³chau³

Dió³² bíh¹ jná¹³ ñí¹ lá² hi³ cué¹³ jná¹³ jú¹ tson² ca³ti²¹ jú¹ chú³² quióh²¹ Cristo. 17 Ti³la³ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ né³, jun³juáh¹³ hi³ hu²¹ re² tsí³ yáh³ tsú² hleh³² hi³ ca³tin¹ Cristo, ti³la³ hleh³² tsú² cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ hen² tsí³ hmóu³² bíh¹. Tsá² hí³ dá² cáun² hnió³ hi³ ma³hliáun³ uu³mí²tsí³² quion²¹ jná¹³ bíh¹ tá¹la³ cuá¹tson³ ná¹ lá². 18 Ti³la³ jtiá² hi³ jmu³ hí¹ cáun² yáh³! Quí¹ uá¹ hi³ hu²¹ re² tsí³ tsú², ho³ uá¹ hi³ tiá² re² hu²¹, cáun² hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³ lí³ua³ hi³ hleh³² tsú² hi³ ca³tin¹ Cristo bíh¹.

Quí¹ cun³ lí³ hiún² bíh¹ siáh³ tsin³² jná¹³, 19 quí¹ ño¹ jná¹³ hi³ cun³ cua³han² bíh¹ jná¹³ re² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³² hi³ quiunh³² jná¹³ lá² cun³ñí¹ hi³ lienh¹ hnoh² Dió³² hi³ ca³tin¹ jná¹³, jí³ hi³hliá² má²hau³ jná¹³ siáh³ Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² ca³ma³hau³ hí³ Jesucristo tá¹la³ ca³ngí³ tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá². 20 Quí¹ jná¹³ hu²¹ tsin³² hi³ cun³ tiá² chau²¹ bíh¹ jmá¹ hi³ lí³ heh¹ ná¹, quí¹ ti³la³ jná¹³ hnó³² hi³ la³ má²chá²³ jáun² bíh¹ jná¹³ tiá³ tsin³² hi³ jmu² ná¹ lin¹ cun³quionh³ ngú³ lá² quion²¹ hi³ Cristo bíh¹ Tsá² quien², uá¹ hi³ zian² uá¹ hi³ má²jún¹ jná¹³. 21 Quí¹ ca³tin¹ jná¹³, la³jí³² hi³ jmu² jná¹³, jmu² jná¹³ cun³ñí¹ hi³ hno³ ná¹ Cristo bíh¹, hi³ jáun² ní¹juáh³ hi³ jun³ jná¹³ né³, ti³ zia³² hi³ má²ca³lá¹³ bíh¹ jná¹³ jaun³². 22 Ti³la³ cun³ñí¹ hi³ lí³ jmu¹ jná¹³ ta²¹ chu²¹ hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí² tá¹la³ zian² ná¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² lí¹ tiá² ño¹ he³ quiáh¹³ bíh¹ jná¹³ lí²³. 23 Juóuh³² bíh¹ hi³ quiáh¹³ jná¹³ lí³ua³ cáun² hi³ tun³ ní², quí¹ jná¹³ jmí¹ má²hnó³² hi³ jún³ bíh¹, hi³ jáun² jmí¹ ñih²¹ ná¹ hi³ jmí¹ ñí¹ñí²¹ quiúnh¹ Cristo; quí¹ ca³tin¹ jná¹³, hi³ jáun² bíh¹ ti³ jlánh¹ bíh¹ chú³²; 24 ti³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² né³, ti³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ la³ má²zian² jáun² jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá². 25 Hi³ cun³ñí¹ hi³ má²nio² cáun² tsin³² jná¹³ ca³ti²¹ hi³ ní² né³, jáun² ño¹ jná¹³ hi³ zian² bíh¹ jná¹³ cónh³¹ cu³tiá³ quiúnh¹

hnoh², hi³ jáun² lí¹³ má¹hau¹ jná¹³ hi³ cuá¹táunh¹ hnoh² ti³ chí¹ján³ jí³ hi³ ti³ lí³mí¹ lí³ hiún² honh² náh² hi³ táunh²³ náh² ta²¹. 26 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca²chó³² jná¹³ siáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² jlánh¹ lí³ zia³² jái¹³ hi³ lí³ tsinh¹ náh² hi³ ca³tin¹ Cristo Jesús cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³.

27 Hi³ jáun² né³, ñí¹ jí²¹la³ ti³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² pí³ hi³ lí¹³ zian² náh² la³ cun³ lí³ jú¹ chú³² quióh²¹ Cristo bíh¹; quí¹ uá¹ hi³ ngau³ jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh², ho³ uá¹ hi³ cuon¹ jná¹³ ñí¹ uóunh³, cun³ jáun² hnó³² bíh¹ jná¹³ hi³ chá³² tsáu² ñí¹con² ná¹ hi³ hnoh² nio² bíh¹ tiá³ honh² náh², jí³ hi³ tionh² náh² siáh³ cá²honh¹ ní², hi³ la³jín³² hnoh² ná¹jmu³² náh² pí³ cu³tsa³² hi³ lí¹³ lí³ juóun³² tsá² taunh³² ta²¹ jú¹ chú³² ca³ti²¹ hi³ lí¹³ liáun³ tsáu². 28 Ca³la³ hí¹ cú¹píh²¹ tiá² hniáuh³² hú¹ cóh²¹ honh² náh² ñí¹con² tsá² hau² náh², quí¹ la³ jáun² dá² má²ma³lih²¹ hnoh² ñí¹con² tsú² hi³ tsa³hín³ bíh¹ tsú², hi³ ja³bí¹ lí¹³ má¹lih²¹ hnoh² siáh³ hi³ cu³ti³ liáun³ náh²; hi³ lí²¹ jáun² né³ ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹. 29 Quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnga² bíh¹ Cristo, má²hian² náh² jái¹³ hi³ tanh¹³ hnoh² tsú² ta²¹, hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ti³ tanh¹³ ta²¹ yáh³ hnoh² tsú², quí¹ ja³bí¹ má²hian² náh² siáh³ jái¹³ hi³ má¹tsoh¹ náh² honh² hi³ ca³tin¹ tsú² uá²jai³². 30 Quí¹ ja³bí¹ hnoh² siáh³ tiáunh¹ náh² ja¹ hniéi² la³jmí¹ má²ca³jieh³ hnoh² jáun² jmí¹tin² hi³ hun¹ jná¹³ ja¹ hniéi², cáun² hniéi² hi³ qui³ hun¹ jná¹³ la³ ti³ ta³né³² la³ cun³ qui³ má²ca³niéih² náh² jáun².

2

Cristo ca³jmú³ tsí¹juí³, uá¹jinh¹ quien² lín³² tsú²

1 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tson² má²ca³ta³no¹ tiá³ honh² náh² cun³ñí¹ hi³ má²ca²cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo, hi³ ní¹juáh³ má²ca³lí³ hiún² honh² náh² cun³quionh³ hi³ hniau³ tsú², hi³ ní¹juáh³ tson² má²juónh³² náh² siáh³ re² quiúnh¹ Jmí²chí³ Chun¹,

hi³ má²ca³lí³ cuin² hnoh² ha³ lánh³
 rón³² lí³ hi³ ja³² mií³ tsí³ tsáu² ñí¹con²
 tsá²ján² tsá²ján², la³ má²quionh³ hi³
 hnáu³ tsú² ní² siáh³, 2 jáun² ma³hiún¹³
 náh² tsin³² jná¹³ ca³la³ tán¹ hián²
 cu³tí³ cun³quionh³ hi³ tionh² náh²
 cá²honh¹, hi³ ná¹hnáu³ náh² cu³tsá³²
 la³jín³² náh², hi³ cáun² má²ná¹tioh³
 honh² náh² la³jín³², jí³ hi³ ná¹hu²¹
 honh² náh² cá² ñí¹ la³jín³² náh². 3 Ha³
 lí² jmú² náh² hí¹ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹
 honh² náh² hmóu³², sa³jun³ hniáuh³²
 hu²¹ honh² náh² hi³ jmúh¹³ náh² cáun²
 ta²¹, hi³ má¹lí³² jáun² né³, jmúh¹³
 náh² tonh²; tí³la³ la³jí³² hi³ jmúh¹³
 náh² má¹ná¹, hniáuh³² má¹quien¹³
 náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ jmúh¹³ náh²
 tsí¹juí³ hmóu³². 4 Hí¹ jan² hnoh² tiá²
 hniáuh³² hnáu¹³ hi³ chu²¹ hi³ quián¹³
 náh² jmáh³la³ hmóu³², tí³la³ ca³tin¹
 bíh¹ hnoh² hnáu¹³ náh² hi³ chu²¹ hi³
 lí¹³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² jí³ tsá² siáhh³ ní²
 siáh³.

5 Hniáuh³² ná¹lí³ jmí¹ honh² náh² la³
 cun³ hi³ jmí¹ lí³ jáun² jmí¹ tsí³ Cristo
 Jesús:

6 Quí¹ uá¹jinh¹ qui³ cónh³ jmí¹ má²lín³
 Tsá² hí³ la³ cun³ qui³ lín³ Dió³²,
 tí³la³ tiá² ca³jmú³ yáh³ tsú² tion³ hi³
 lín¹ hi³ cá²ren² tsú² quionh³
 Dió³²;

7 quí¹ tí³la³ ca³chá³ bíh¹ tsú² tí³ có³² la³
 cun³ hi³ jmí¹ lín³,

hi³ jáun² ca³lín³ tsú² la³ cun³ qui³
 lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ hi³
 ma³cón³² tsáu².

Jmí¹ ca³lí³zian² tsú² jáun² hi³ lín³
 ngú³ la³ cun³ qui³ lín³ jáun²
 tsá²mi³cuóun² né³,

8 jmí¹ jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lín³ jan²
 tsá² tsí¹juí³ cu³tí³,

hi³ jí¹ la³ tí³ ca³he³ tsú² hi³ jún³ ca³la³
 hi³ chí¹tón²¹ crei²¹!

9 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹
 ca³ma³quien² tí³ ca³nga² Dió³²
 Tsá² hí³,

jí³ hi³ cáu³ siáh³ tá¹³ tsú² hi³ lín³ tsú²
 jan² Tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² la³
 cónh³ bíh¹ ñí¹ ca³la³ jí³lin² tsáu²;

10 hi³ jáun² la³jín³² tsá² zian²
 hñu³mi³cuú²,

tsá² zian² hngá¹máh³ lá² ní²,

jí³ tsá² má²ná¹hón²¹ hñu³ hué³² ní²
 siáh³,

di³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ Jesús ní¹
 má¹ca³nái³² tsú² hi³ jmái² Jesús.

11 Hi³ jáun² má¹jáun² la³jín³² tsáu² ton³
 hi³ Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹
 lín³ Tí³² Juo¹³ dí² la³jái³²,
 hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ quien² Dió³² Jméi²
 dí².

*Tsá² hain²¹ tí³ con² Cristo lín³ joh¹
 ñí¹con² hngá¹máh³*

12 Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá² jlánh¹
 hnau³ jná¹³, la³jmí¹ má²ca³jmuh³ náh²
 niuh¹ ñí¹con² jná¹³ tá¹la³ má²cá²ñí³²
 jná¹³ quiúnh¹ hnoh² jmí¹tin², tí³ lí³mí¹
 má²hniáuh³² bíh¹ jmúh¹³ náh² niuh¹
 ñí¹con² jná¹³ tá¹la³ má²cuon¹ jná¹³ lá²
 ñí¹ uóunh³. Jmu³ náh² pí³ hi³ lí¹³
 hián¹³ hi³ má²ca³liáun³ náh² jáun²,
 cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ náh² tsí¹juí³ ta³
 ñí¹ Dió³², hi³ ca³la³ hi³ juénh² náh²
 siáh³ Dió³²; 13 quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá²
 jmu² hi³ hen² tsí³ tsáu² hi³ jmu³ la³
 cun³ hi³ tí³² tsí³ dí², hi³ má²hau³ siáh³
 hi³ lí³tí²³ la³jí³² la³ cun³ rón³² lí³ hi³
 hu²¹ jáun² tsí³ hnga².

14 Hi³ jáun² né³, la³jí³² hi³ jmuh³²
 náh², tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh²
 ta³ hlí¹ ta³ liúnh¹ náh², hi³ sa³jun³
 jmúh¹³ náh² siáh³ ta³ mí¹tsáinh¹
 náh²; 15 hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin²
 choh¹³ tsáuh³ hnoh². Tí³la³ hnoh²
 dá² hniáuh³² lín³ náh² tsá² jí² jmí¹
 tsí³ bíh¹, hi³ ná¹lin¹ náh² hi³ lín³ náh²
 jon² Dió³², tsá² tiá² zia³² hí¹ cáun² hi³
 quiá¹ quioh²¹ tá¹la³ ñí³táunh¹ ja¹ tsá²
 hláih¹, tsá² cá² ñí¹ jmu² hi³ hlah³ hi³
 hó³². Hniáuh³² bíh¹ hi³ lín³ náh² joh¹
 ja¹ tsá² hí³ la³jmí¹ lí³ cáun² chí¹jmái²¹
 hi³ tie³ joh¹ quioh²¹ ñí¹ lí³ cáun²
 hngá¹máh³ já¹niéi², 16 tá¹la³ ñí³quiánh¹

náh² jú¹ chú³² hi³ lí¹³ zian² tsú² cáun² hi³ hmai²¹. Hi³ jáun² ní¹ má¹jaunh³² Cristo má²lí¹³ lí³ tсах¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh², qui¹ cun³quionh³ la³ jáun² lí¹³ lí³ ño¹ jná¹³ hi³ tiá² lí¹ la³ má²ca³ngí³ yáh³ jná¹³, hi³ sa³jun³ la³ má²cá²jmú³² jná¹³ siáh³ cáun² ta²¹ lí¹ ná¹hín²³.
 17 Hi³ jáun² né³, hnoh² bíh¹, tsá² má²ca³jmuh³ náh² hmóu³² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh², né³² né³, ní¹juáh³ jná¹³ la³ ca³táin² jmí²hán¹ ná¹ ñí¹ ta³ ñí¹ Dió³² hi³ jún³ jná¹³, la³jmí¹ ten² tsú² jáun² mu² ráu³ mī³ uóun²jieh¹³ ñí¹hiú¹³ jáun² cáun² hiún² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ cuen²¹ ná¹ huen² ñí¹con² Dió³² cu³lí²¹ quionh³ hi³ lí¹ cueh³² hnoh² tsú² jáun², hi³ tсах¹ jná¹³ siáh³ cu³lí²¹ quiún¹ hnoh². 18 Hi³ jáun² chú³² má¹hiún¹³ náh² honh² jí³ hi³ tsinh¹ náh² uá²jai³² cu³lí²¹ quiún¹ jná¹³.

Ta²¹ quioh²¹ Timoteo quionh³ Epafrodito

19 Hi³ jáun² né³, len³ jná¹³ hi³ zein²¹ ná¹ Timoteo tia³jui³² hi³ tsa³jie³ tsú² hnoh² ní¹juáh³ hi³ Jesús Ti³² Juo¹³ dí² hnió³ la³ jáun², hi³ jáun² lí³ hiún² tsin³² jná¹³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lí³ ño¹ ná¹ ha³ lánh³ rón³² tionh² hnoh². 20 Qui¹ tiú²uú² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² siánh³, tsá² hu²¹ tsí³ cá²ren² la³jmí¹ hu²¹ tsin³² jná¹³, la³ cun³ tsá² cu³tí³ hi³² tsí³ hi³ ca³tin¹ hnoh² yáh³; 21 qui¹ la³jín³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ ní² ná¹zian² jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ hmóu³², ha³ tiá² zian² yáh³ tsú² hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo. 22 Ti³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ná¹ñíh¹ bíh¹ náh² lánh³ rón³² lín³ Timoteo, qui¹ má²ca³ma³jnia³² bíh¹ tsú² hi³ chun¹; qui¹ hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ ta²¹ cu³lí²¹ quiún¹ jná¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹ jú¹ chú³², la³jmí¹ jmu² jan² tsá¹míh¹ hi³ má²hon³ jméi². 23 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ la³jui³² zein²¹ ná¹ tsú² hi³ tsa³jie³ tsú² hnoh² ní¹ má¹ca³lí³ ño¹ jná¹³ he³ lánh³ rón³² lí³ re² ca³tí²¹ hi³ cuá¹tson³ jná¹³ lá²;

24 tí³la³ cun³ jáun² má²ca³chá³ jná¹³ cáun² tsin³² ñí¹con² Ti³² Juo¹³ dí² hi³ chau²¹ jná¹³ huen² tia³jui³² hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnoh².

25 Ja³bí¹ len³ jná¹³ siáh³ hi³ hniáuh³² chanh²¹ jná¹³ reh² dí² Epafrodito, tsá² jmu³² jnoh¹ ta²¹ quiún¹ jí³ hi³ jmu³² jnoh¹ hniéi² ní² siáh³, tsá² ca³zen² hnoh² hmóu³² ñí¹ lá² hi³ ma³hau³ ní¹juáh³ he³ lí³hniauh²³ quion²¹ jná¹³;

26 qui¹ jlánh¹ má²hniá¹ tsú² hi³ jie³² siáh³ cónh³ hnoh², jí³ hi³ jlánh¹ hlah³ nio² tsí³ tsú² siáh³ qui¹hliá² ca³lí³ ñíh¹ hnoh² hi³ jmí¹ tsáun¹ tsú². 27 Tson² bíh¹ cu³tí³ ca³lí³ tsáun¹ tsú², hi³ pih²¹ tiá² jun³; tí³la³ Dió³² né³ ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsú², hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ ñí¹con² hnga² hi³ yáh³, qui¹ ja³bí¹ ñí¹con² jná¹³ yáh³ siáh³, qui¹ sá¹jmí¹ ca³jun³ tsú² dúh¹, jáun² tí³ lí³mí¹ hlah³ jmí¹ niau²¹ bíh¹ tsin³² jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²nio². 28 Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ hnó³² jná¹³ chanh²¹ ná¹ tsú², hi³ jáun² lí³ tsinh¹ náh² ní¹ má¹ca³jien¹ náh² tsú² siáh³, qui¹ hi³ jáun² lí¹³ méih³ hi³ má²nio² jáun² hlah³ tsin³² jná¹³. 29 Hen³ náh² tsú² ca³la³ hi³ hiún² lín³² honh², la³ cun³ qui³ ca³tin¹ hnoh² hen¹³ tsá² reh² dí² cun³quionh³ Ti³² Juo¹³ dí²; jí³ hi³ má¹quien¹³ náh² tsú² siáh³ la³ cun³ qui³ ca³tin¹ náh² má¹quien¹³ lí³ua³ jan² tsá² la³ hí³. 30 Qui¹ cú¹pih²¹ cu³tí³ bíh¹ tiá² jun³ tsú² cun³ñí¹ hi³ jmu² tá¹³ Cristo; qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² jmí¹ lí¹³ má¹hau¹ hnoh² hmóu³² bíh¹, jáun² ca³ma³hau³ tsú² jná¹³ cháh³ hnoh², hi³ ca³zinh³ tsú² ñí¹ háinh¹³ hnga², hi³ cú¹pih²¹ cu³tí³ bíh¹ tiá² jun³ tsú².

3

Tsá² cu³tí³ ñí³táunh¹ cú²tso²

1 Hi³ jáun² né³ reh², tsinh¹ náh² jmu³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí². Ca³tin¹ jná¹³, tiá² lín¹ uu³mí²tsi³² zia³² yáh³ ní¹juáh³ hi³ jmu¹ jná¹³ siáh³ sí² la³ cun³ qui³ má²cá²jmú³² ná¹ jmí¹tin², qui¹ cun³ jmu³ bíh¹ ta²¹ ñí¹con² hnoh²,

hi³ jáun² hí¹ cáun² hi³ háinh¹³ tiá² lí³ zia³² quián¹³ náh². 2 Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lín¹ tsí² hláih¹ hí³, tsá² qui² cuinh²³ hí³ tsáu² quionh³ mí¹la², hi³ jlánh¹ juáh³ hi³ jmu² lin¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹ quioh²¹ tsá² má²quian³² lí²¹ jáun²; 3 qui¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² cu³tí³ má²ná¹quián¹ dí² lí²¹ hi³ lin¹ hi³ taunh² dí² Dió³² hó¹ñí¹, tsá² ma³tsú¹ ma³joh²¹ dí² Dió³² cun³quionh³ hi³ má²hau³ Jmí²chí³ Chun¹, jí³ hi³ tsah¹ lín²¹ dí² qui¹hliá² láí³ dí² tsá² tionh² jo³cuo² Cristo Jesús. Tí³la³ tiá² cáun² lí¹ hai³² yáh³ dí² tsí³ la³ cun³ hi³ jmu² tsáu² hi³ jniá³ jáun² tí³ coh³; 4 uá¹jinh¹ jná¹³ jan² tsá² jmí¹ lí³ jmu¹ quien² la³ cun³ hi³ jmu² tsú² hi³ jniá³ jáun² tí³ coh³, la³jmí¹ jmu² tsá² hí³. Jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hi³ zia³² cáun² he³ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ lí³ ha³ tsú² tsí³ ñí¹con² la³ cun³ hi³ jmu² tsú² jáun² tí³ coh³, tí³la³ tí³ jlánh¹ bíh¹ zia³² jáí¹³ hi³ jmí¹ lí³ ha¹ jná¹³ tsin³² hi³ jáun²; 5 qui¹ jmí¹ la³ má²jña³ jmáí¹ hi³ ca³lí³zian² bíh¹ jná¹³, *ca³tiú³ tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² jná¹³. Jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel; jan² tsá² cu³ nió³ quioh²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Benjamín; jná¹³ bíh¹ cu³tí³ jan² tsá² *hebreo la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian² ná¹, qui¹ tsá² hleh³² jú¹jma² hebreo bíh¹ ñuh³² mí²zia³² jná¹³. Jná¹³ bíh¹ jan² tsá² jmí¹ má²ca³hín¹³ jē¹ tsá² *fariseos ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² ngi²³ tsá² hí³ liei²¹ quioh²¹ tsá² *judíos. 6 Ja³bí¹ jná¹³ jmí¹ lín³ jan² tsá² hian² tsí³ lín³² hi³ ca³jmú³² tiá³ siaun³², hi³ jmí¹ hí¹ jmí¹ tsin²¹ jná¹³ tsá² má²ná¹lín³ cuáh³² jmí¹jáun². Hi³ ca³tí²¹ hi³ jmí¹ zian² jná¹³ re² la³ cun³ lí³ héih³² quioh²¹ liei²¹ né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³choh¹³ hí¹ cáun² ñí¹ tiá² ca³ma³tí²¹ jná¹³. 7 Tí³la³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ jlánh¹ jmí¹ len³ jná¹³ hi³ quien² lín³², ta³né³² jmu² jná¹³ hi³ hí¹ cáun² tiá² lín¹ ñí¹ quien² bíh¹ la³ jí³² hi³ jáun²

cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo. 8 Ca³lí³í¹ máh³ chá²³ jná¹³ tsin³², hi³ la³ jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ lí³ zia³² quion²¹ jná¹³, lí¹ má²já²cuí³² bíh¹, ní¹juáh³ hi³ cunh²¹ jná¹³ hi³ jáun² quionh³ hi³ má²ca³lí³ cuóun³² jná¹³ jáun² Cristo Jesús Tí³² Juóu³² jná¹³. Cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo bíh¹ má²;já²hín³ jná¹³ la³ jí³² hi³ jáun², tí³la³ tiá² hi³ jmu³ yáh³, qui¹ qui³ cónh³ la³ jí³² bíh¹ hi³ jáun² lí³ la³ jmí¹ lí³ má¹qui³² hi³ ca³tin¹ jná¹³ ta³né³²; qui¹ hnga² Cristo Tsá² lín³ Juóu³² bíh¹ jná¹³, má²hen² tsin³² ná¹ hi³ janh²¹, 9 hi³ lín¹³ jná¹³ jan² tsá² hú¹tá¹ má²cá²cunh³ cu³tí¹³ quionh³ tsú². Tiú²uú² hnó³² yáh³ jná¹³ jmu¹ pí³ hi³ lí³ chun¹ ná¹ cun³quionh³ hi³ má¹ti²¹ jná¹³ jáun² liei²¹, qui¹ ta³né³² má²hnó³² jná¹³ hi³ lí³ chun¹ ná¹ cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsin³² ñí¹con² Cristo bíh¹, qui¹ Dió³² dá² hinh²³ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ ní¹juáh³ jan² tsá² má²nio² cáun² tsí³ bíh¹. 10 Ñí¹ jí²¹la³ hnó³² jná¹³ hi³ lí³ zia³² pí³ quioh²¹ Cristo Tsá² ca³jenh¹³ hí³ bíh¹ ñí¹con² jná¹³, jí³ hi³ lí³ cuóun³² jná¹³ tsú² siáh³ hnga². Hi³ hnó³² jná¹³ siáh³ má¹tso¹ tsin³² la³jmí¹ ca³ma³tso² tsú² jáun² tsí³, hi³ ja³bí¹ hnó³² jná¹³ hi³ jún³ ná¹ la³jmí¹ jun¹ tsú² jáun², 11 qui¹ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jai³² jenh¹³ ja¹ hla¹.

Jmu² tsú² pí³ hi³ chau²¹ ñí¹ ca³táuh³ jui³²

12 Né³² né³, jun³juáh¹³ hi³ hnó³² jná¹³ juah²¹ hi³ má²ca³joh¹ jná¹³ la³ jí³² hi³ ní² yáh³, sa³jun³ hi³ jlánh¹ má²ca³hiá² ca³táunh³ jná¹³ tán¹ hián² yáh³; tí³la³ jná¹³ dá² ñe² tí³ chí¹ján³ bíh¹ ca³la³ ñí¹ ca³joh¹ ná¹ la³ cun³ hi³ ca³jen³ jáun² Cristo jmí¹ ca³jauh¹ tsú² jáun² jná¹³. 13 Reh², tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ hi³ má²ca³joh¹ ná¹ hi³ ní²; jí³²la³ tí³ jmu² jná¹³ hi³ tsa³có³ tsin³² la³ cun³ hi³ má²ca³ta³no¹ jáun² cu³hna³² bíh¹, qui¹ hi³ nio² jáun² tí³ chí¹ján³ bíh¹

má²jmu² jná¹³ pí³ hi³ joh¹. 14 Jmu² jná¹³ pí³ hi³ chau²¹ jná¹³ ñí¹ ca³táuh³ jui³², hi³ jáun² joh¹ jná¹³ jái¹³ hi³ ñih²¹ la³ tí³ hñu³mi³cuú² ñí¹ má²ca³te³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ hen² jná¹³ tí³ con² Cristo Jesús.

15 Jáun² né³, la³jái³² dí², tsá² cu³tí³ má²ná¹hún¹ tsí³ dí², hniáuh³² lái¹³ dí² la³ ní². Tí³la³ ní¹juáh³ zian² ma³ jan² hnoh², tsá² lín²³ náh² ca³lá² la³ siáh³, tin² bíh¹ Dió³² jmu³ hi³ há¹ ngí¹³ hnoh² la³jí³² ñí¹ tiá² re² má²ca³ngí¹³ náh². 16 Tí³la³ cun³ jáun² hniáuh³² bíh¹ má¹ziáun¹³ dí² la³ cun³ lí³ jú¹ tson² hi³ má²ca³ngí¹³ dí² jáun².

17 Reh², jmu³ náh² jí³lín² la³jmí¹ jmu² jná¹³, hi³ tón³ náh² siáh³ máh¹ ñí¹con² tsá² má²zian² la³ cun³ lí³ nóh³² hi³ má²ca³má¹ta¹³ jnoh¹ jáun² hnoh².

18 La³ cun³ hi³ má²ca³juáh³² jná¹³ jáun² hiú² cuóh³² lín³² ñí¹con² hnoh² jmí¹tin², hi³ siáh³ juah³²í¹ máh³ jná¹³ cónh³í¹ cu³ jéin³² ca³la³ hi³ uo² ná¹, hi³ zian² juóun³² tsá² ñí³táunh¹ hi³ jmu² hniéi² ñí¹con² jú¹ tson² ca³tí²¹ ta²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² Cristo jmí¹ ca³jun³ tsú² jáun² ñí¹ crei²¹. 19 Tsá² la³ hí³ dá² tsá² tsa³hín³ bíh¹ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹. Má³² hi³ cúh² bí¹ tsú² lí³ dió³² juo¹³, ca³la³ hi³ tonh² lín³² bíh¹ tsú² jmu² cáun² hi³ jmí¹ hniáuh²¹ jmu³ heh³. Jmáh³la³ ca³tí²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹ ná¹hu²¹ chí¹ tsú². 20 Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, ná¹lái³ dí² tsá² hín¹³ hñu³mi³cuú² bíh¹, hi³ ná¹jan³² dí² hi³ ñí¹ jáun² bíh¹ jáuh³ Jesucristo Tí³² juo¹³ dí², Tsá² liáu³². 21 Hi³ jáun² cun³quionh³ pí³ hi³ zia³² jáun² quioh²¹ bíh¹ tsú², la³ cun³ pí³ hi³ jmúh³² tsú² jáun² ta²¹ hi³ lí²³ nio² jo³cuo² tsú² hnga² ca³la³ jí³² hi³ zia³² yáh³, cun³quionh³ pí³ jáun² bíh¹ zá³² tsú² ngú³ tsí¹juí³ lá² quiú¹³ dí², hi³ jmu³ tsú² hi³ ngú³ quiú¹³ dí² lí¹³ la³jmí¹ lí³ ngú³ hi³ má²quian³² tsú² jáun² hnga² tí³ hñu³mi³cuú².

4

Ma³hiún¹³ náh² honh² jmái¹ ca³la³ jí³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí²

1 Jáun² né³ reh², hnoh² tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³ lín³², tsá² jlánh¹ hen² tsin³² jná¹³ hi³ jie¹ ná¹, jlánh¹ hiún² lín³² tsin³² jná¹³ jí³ hi³ tsah¹ lín²¹ jná¹³ siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh². Cuí¹ ná¹pin³ náh² la³ má²ná¹pin³ náh² ní² quiúnh¹ náh² Tí³² Juo¹³ dí², hnoh², tsá² hnau³ jná¹³ lín³².

2 Hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² mí¹ Evodia quionh³ mí¹ Síntique, hi³ cú¹ tiánh² tsú² cá²hon³ la³ cun³ hi³ qui³ ca³tin¹ jmu³ tsá² reh² dí² cun³quionh³ Tí³² Juo¹³ dí². 3 Ja³bí¹ hnú² reh² Sízigo, mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³ cu³tí³ jmúh¹³ hnú² ta²¹ cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³, la³ cun³ niéih³ jáun² hi³ jmái² hnú², hi³ má¹hon¹ nú² reh² tsá²mi³ ní², qui¹ tsá²mi³ ní² bíh¹ jlánh¹ ca³jmú³ pí³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ hléh¹³ ná¹ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³ tsáu², la³ má²quionh³ ñú² Méin¹, jí³ tsá² reh² ca³jmú³ ta²¹ quiúnh¹ jná¹³ ñí¹ hná¹ ní² ní² siáh³. Tsá² ní² má²ná¹tón²¹ bíh¹ hi³ jmái² ñí¹ sí² rón³² hñu³mi³cuú².

4 Ma³hiún¹³ náh² honh² jmái¹ ca³la³ jí³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí². Juah³² jná¹³ siáh³ cónh³: ¡Ma³hiún¹³ náh² honh²! 5 Cuí¹ lí³ cuóu³² hnoh² la³jín³² tsáu² hi³ hnoh² bíh¹ tsá² chu²¹ honh² náh²; qui¹ má²ja³quián³ jáunh³ bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí².

6 Hí¹ cú¹píh²¹ lí² jmú² náh² zian² ca³tí²¹ hi³ hlá² hi³ ní², tí³la³ ní¹ má¹tí³ ñí¹lien¹ náh² Dió³², jáun² cáun² juoh¹ náh² tsú² la³jí³² la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² ñí¹con² bíh¹ náh². Tí³la³ la³jí³² hi³ hiú¹ míh¹ náh² ñí¹con² tsú² má¹ná¹, hniáuh³² cueh¹ náh² tsú² tiá¹hmah¹ bíh¹. 7 Hi³ jáun² Dió³² cué³² hi³ niau²¹ tie³ hñu³ honh² náh², cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ cáu² jueh³², cáun² hi³ tiá² há¹ tiá² ngí¹³ tsá²mi³cuóun²; hi³ jáun² tie³ hi³ nio² jáun² hñu³ honh² bí¹ náh² jmu³ hua³hí¹³ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh², jí³ la³jí³² hi³ lín²³ náh² ní²

siáh³, cun³ñí¹ hi³ má²cá²cunh³ náh²
jáun² quiúnh¹ Cristo Jesús.

Taunh³² tsú² tsí³ jmáh³la³ hi³ chu²¹

8 Hi³ jáun² né³ reh², la³ cun³ ñí¹
ca³táuh³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ lá², hi³
chú³² táunh¹³ náh² honh² la³jí³² hi³
tson², la³jí³² hi³ hien¹, la³jí³² jmáh³la³
hi³ cú²tso², hi³ jí², hi³ chu²¹, jí³ hi³
tson² quien² ní² siáh³. Hi³ jáun² né³,
tionh² náh² honh² jmáh³la³ cá² ñí¹ hi³
chu²¹, jí³ lí³ua³ cáun² hi³ hú¹tá¹ cu³tí³
ca³tí²¹ ma³quien² tsú².

9 Jmuh²¹ náh² ta²¹ la³ cun³ hi³
ca³hie³ jná¹³ jáun², la³jí³² jú¹ tson² hi³
ca³ngái¹ jná¹³ jáun² ñí¹con² hnoh², la³
cun³ jái¹³ hi³ ca³niéh² náh² jáun² hi³
hléh²³ jná¹³, jí³ la³ cun³ hi³ ca³jieh³
hnoh² jáun² hi³ jmu² jná¹³ ní² siáh³;
jmu³ náh² la³ ní², hi³ jáun² Dió³², Tsá²
cha³² tie³ tsí³ dí², zenh² quiúnh¹ náh².

*Po¹ cue³² tiá¹hmah¹ ca³tí²¹ hi³ lí¹
ca³cué³ tsá²juú² Filipo*

10 Hi³ jáun² né³, jlánh¹ lí²hiún²
tsin³² jná¹³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí²
qui¹hliá² má²cá²chó³² siáh³ jmái¹
hi³ má²ca³ma³hau¹ náh² jná¹³. Tiá²
hnó³² yáh³ jná¹³ juah²¹ hi³ hnoh²
jmí¹ má²já²con² náh² quion²¹ jná¹³,
tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² jmí¹ zia³² he³
lánh³ rón³² má¹hau¹ bíh¹ hnoh² jná¹³.

11 Hi³ sa³jun³ juanh³² jná¹³ la³ ní²
cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹con²
ná¹, qui¹ má²ca³lí³tin² bíh¹ jná¹³ hi³
má¹hiún¹³ tsin³² la³ cun³ rón³² tí³ hi³
zia³² quion²¹. 12 Ño¹ bíh¹ jná¹³ he³
lánh³ rón³² zian² tsú² hi³ tia³mii², hi³
ño¹ bíh¹ jná¹³ siáh³ hi³ he³lánh³jaun³²
hi³ zia³² hliáun³ hi³ quioh²¹ tsú².
Má²ca³lí³tin² bíh¹ jná¹³ hi³ má¹hiún¹³
ná¹ tsin³² lí³ua³ cáun² lánh³ zian² ná¹,
uá¹ hi³ canh² uá¹ hi³ lí¹ hó²¹ hén²
ná¹, uá¹ hi³ zia³² ca³la³ hi³ tú² hi³
ziáun²³ ho³ uá¹ hi³ tiá² hi³ zia³² hí¹
cú¹píh²¹. 13 Cun³ tió³² bíh¹ jná¹³ ja¹
ca³la³ jí³², qui¹ Cristo bíh¹ Tsá² cue³²
jnë¹³ pí³. 14 Tí³la³ cu³ jáun² bíh¹, hnoh²
ca³jmu³ hi³ chú³² hi³ ca³quiánh² náh²
uu³mí²tsí³² quion²¹ jná¹³.

15 Qui¹ la³ cun³ jmí¹tin² máh³ jmí¹
ca³lí³liau³ hi³ hléh²³ jná¹³ jú¹ chú³²
quioh²¹ Dió³², hmóu³² hnoh² tsá² juú²
Filipos ní² bíh¹, ca³ma³hau¹ náh² jmí¹
cuá¹han³ jná¹³ jáun² hué³² Macedonia
ní², la³ cun³ qui³ má²ná¹ñíh¹ náh²
jáun². Hnoh² bíh¹ ca³ja³ honh² hi³
má¹hau¹ náh² jná¹³ qui¹ cun³ñí¹
hi³ jná¹³ ca³ma³hau¹ ná¹ hnoh² hi³
ca³tin¹ jmí²chí³ quián¹³ náh². 16 Hi³
jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ jáun² yáh³,
quí¹ tá¹la³ jmí¹ cuon¹ jná¹³ já¹ juú²
Tesalónica, ja³bí¹ ca³zen² hnoh² siáh³
quie³ tenh³ hnah² jéin³² ñí¹con²
jnë¹³ hi³ hin¹³ jná¹³ ñí¹ lí³ hniauh³²
quion²¹. 17 Jun³juáh¹³ hi³hliá² hniá¹
jnë¹³ hi³ zia³² hi³ he¹ ná¹ quián¹³
hnoh² yáh³; tí³la³ la³ cun³ hi³ hnó³²
jnë¹³, hi³ cuí¹ chí¹lí³ hliáun²³ hi³
zia³² quián¹³ náh² ñí¹con² Dió³²
bíh¹. 18 Hi³ jí¹ la³ tí³ chí¹nga² bíh¹
má²ca³jéinh¹ hnoh² ñí¹con² jná¹³
la³ cun³ bíh¹ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³
ñí¹con² hnoh²! Hi³ jáun² ta³né³²
má²zia³² bíh¹ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³
má²lí³ tsin¹³ cun³quionh³ hi³ ca³zen²
náh² jáun² hi³ quian³² Epafrodito. Hi³
ca³zen² hnoh² jáun² lí³ la³jmí¹ lí³ ziún²
hi³ ja³² má²ró³² hi³ jin³² tsú² ñí¹con²
Dió³², cáun² hi³ lí¹ cue³² tsú² hi³ jáun²
Dió³² he² ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³.
19 Hi³ ño¹ jná¹³ siáh³, hi³ cun³ñí¹ hi³
ca³tin¹ Cristo Jesús Dió³² Juóu³² jná¹³
cue³² uá²jaí³² ñí¹con² hnoh² la³jí³² la³
cun³ hi³ lí²hniauh³² ñí¹con² náh², la³
cun³ lí³ la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ zioh² tsú²
jáun². 20 íCuí¹ lí³quien² bíh¹ Dió³² Jméi²
dí² la³ cun³ jmí¹hi³nio²! Tson² bíh¹
cu³tí³.

Hah² tsú² jái¹³ ñí¹ má²ca³táuh³

21 Juah²¹ tiá³: “Hia² náh²” hi³ ca³tin¹
jnë¹³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Jesús
Tsá² lín³ Cristo. Tsá² reh² dí² tionh²
lá² quiúnh¹ jná¹³ juáh³ siáh³: “Hia²
náh²” ñí¹con² hnoh². 22 La³jín³² tsá²
joh¹ Dió³² tionh² ñí¹ lá² juáh³: “Hia²
náh²”, la³ñí¹ la³ján³ tsá² tionh² hñú¹³

*tsá² cuá¹lín³ mǐ³chí¹ já¹ juú² Roma
lá².

²³ Jesús Tsá² lín³ Cristo cuí¹ má¹hé¹
má¹míeh² jí³lín² náh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³
já¹³.]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Tsá² Colosenses

Po¹ jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ tsá²
má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Colosas

1 Jná¹³ la³² Po¹, tsá² lín³ ná¹ *ti³²
tsá² quian³² jē¹ Jesucristo la³ cun³ hi³
hnió³ hnga² Dió³², quiúnh¹ jná¹³ reh²
dí² Timoteo, 2 hi³ jmu² jná¹³ sí² lá²
hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² má²lín³ náh²
tsá² joh¹ Dió³², tsá² zian² náh² já¹ juú²
Colosas ní², tsá² nio² cáun² honh² náh²
ní¹con² Cristo. Dió³² Jméi² dí² cuí¹
má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³ cuí¹ jmu¹
siáh³ hi³ hnoh² zian² náh² cáun² hi³
re² hi³ tin².

Po¹ liéinh³² Dió³² hi³ ca³tin¹ tsá²
tanh² ta²¹ Dió³²

3 La³jí³² jmái¹ bíh¹ cue²³ jnoh¹
tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Ti³²
Juo¹³ dí², ní¹ má¹ca³lien¹ jnoh¹ Dió³²
hi³ ca³tin¹ hnoh²; 4 qui¹ má²ca³lí³
né¹ jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² má²nio²
cáun² honh² hnoh² ní¹con² Cristo
Jesús, jí³ hi³ jlánh¹ hno³ náh² siáh³
la³jín³² tsá² joh¹ Dió³². 5 Né¹ jnoh¹
hi³ má²ná¹jmu³² náh² la³ jáun² qui¹
cun³ ní¹ hi³ ca³héih³ náh² honh² la³
cun³ hi³ ná¹hmá¹ jáun² quián¹³ náh²
hñu³mi³cuú²; hi³ ca³ta³ná¹hu²¹ honh²
náh² hi³ jáun² jmí¹ ca³niéih² náh²
jáun² jái¹³ hi³ lí³ jú¹ tson², la³ cun³ jú¹
chú³² ca³ti²¹ hi³ liáun³ tsú². 6 Jái¹³ hi³
ca³niéih² hnoh² jáun² má²chí¹cuóun²,
hi³ má²jmu² siáh³ ta²¹ hñu³ tsí³ tsáu²
la³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ la³jmí¹ lí²¹
jáun² ní¹con² hnoh² la³ cun³ jmí¹
ca³niéih² náh² hi³ ha³ cónh³ tí³ mií³
hi³ ja³² tsí³ Dió³² ní¹con² náh², hi³
ca³ngí¹³ náh² re² hi³ tson² bíh¹ hi³
jáun². 7 Jái¹³ ní² dá² ca³ma³ta² hnoh²
reh² dí² Epafras tsá² hno³ lín³² dí²,
tsá² má²ca³jmú³ hí³ tá¹³ Dió³² quiúnh¹
jnoh¹, tsá² jlánh¹ re² má²tí³² hi³
jē¹, hi³ lín³ quian²¹ Cristo ní¹con²

hnoh². 8 Hi³ bíh¹ má²cuá²caun² jái¹³
hi³ ca³tin¹ hnoh² ní¹con² jnoh¹, hi³
hnoh² ná¹hnáu³ náh² cun³quionh³ pí³
quiogh²¹ Jmí²chí³ Chun¹.

9 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³ né¹
jnoh¹ la³ ní² né³, cun³ tiá² má²ca³chá¹³
bíh¹ jnoh¹ tí³ có³² hi³ lien¹ jnoh¹
Dió³² quián¹³ hnoh². Hi³ hiú² mi³²
jnoh¹ ní¹con² Dió³² hi³ jmu³ tsú² hi³ lí³
cuin² hnoh² tán¹ hián² cu³tí³ la³ cun³
hi³ hnió³ tsú², cun³quionh³ hi³ jmu³
Jmí²chí³ joh¹ tsú² hi³ quia³lín³ jmí¹
honh² náh², jí³ hi³ há¹ ngí¹³ náh² siáh³
ní¹juáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ tí³² tsí³
tsú². 10 Hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ ní¹táunh¹
náh² la³ cun³ qui³ ca³ti²¹ hi³ ní³táunh¹
tsá² joh¹ Ti³² Juo¹³ dí², hi³ tiú²nio²
lí¹³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³
tsú². Hi³ cun³quionh³ hi³ zian² náh²
la³ jáun² né³, lí¹³ jmúh¹³ náh² hliáun³
ta²¹ chu²¹, jí³ hi³ lí¹³ hi³ tí³ lí³mi¹ re²
tsá²lí³ cuóun³² náh² siáh³ Dió³². 11 Mi³²
jnoh¹ siáh³ ní¹con² Dió³² hi³ jmu³ tsú²
hi³ lí³ pin³ honh² hnoh² cun³quionh³
pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² quiogh²¹ tsú²,
hi³ jáun² ca³la³ hi³ juenh² lín³² honh²
hnoh² lí¹³ tion¹³ náh² honh² ja¹
la³jí³² hi³ quiunh²¹ náh², hi³ ca³la³
hi³ lí³ tsinh¹ lín²¹ náh² siáh³. 12 Hi³
jáun² cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Jméi²
dí², qui¹hliá² má²ca³chau³ dí² tsú²
hua³jan²¹ hi³ tsá¹héi¹³ dí² la³ cun³
hi³ tsóh³ tsú² jáun² ní¹con² la³jín³²
tsá² tionh² ní¹ tie³ joh¹, la³ cun³
la³jín³² tsá² joh¹ Dió³². 13 Qui¹ Dió³²
má²ca³liáu³² dí² ní¹con² pí³ quiogh²¹
ní¹ já¹niéi², hi³ jáun² ca³chau³ dí²
tsú² jo³cuo² Jon², Tsá² hnió³ tsú² hí³
lín³². 14 Cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú²
má²ca³liáu³², hi³ ca³hin³ tsú² siáh³ tso³
quiú¹³ dí².

Cun³ni¹ hi³ jun³ Cristo bíh¹ ca³niau³
tie³ quiú¹³ dí² quiúnh¹ Dió³²

15 Né³² né³, cun³quionh³ Cristo hí³
bíh¹ má²neh³² dí² cun³ tán¹ cun³ hián²
Dió³² Tsá² tiá² jniá³. Hi³ bíh¹ lín³ Tsá²
jan² tán¹ Jon² Dió³², Tsá² la³ni¹ ní¹
ca³la³ jí³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun²

Dió³². 16 Cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³jmú³
 Dió³² la³jí³² hí³ zia³² hñu³mi³cuú² jí³
 ñí¹ hué²¹ lá² siáh³, la³ cun³ la³jí³² hí³
 jniá³ jí³ hí³ tiá² jniá³ ní² siáh³, la³
 má²quionh³ la³jín³² tsá²cuú² tsá²chín³,
 uá¹ hí³ tsá² ná¹ho² ta²¹ uá¹ hí³ tsá²
 jmu² héih³², uá¹ hí³ tsá² cú² tsá²
 juenh² ní² siáh³. Cun³quionh³ hí³ bíh¹
 dí² ca³jmú³ Dió³² la³jí³² hí³ ní², hí³
 la³jí³² bíh¹ lí³ cun³ñí¹ hí³ ca³tin¹ hí³
 dí². 17 Quí¹ cun³ jmí¹ má²zian² bíh¹
 Cristo la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hí³ lí¹³
 ca³la³ jí³² hí³ zia³², hí³ cun³quionh³
 hí³ bíh¹ siáh³ ca³ta³no¹ jí³lí³² la³ cun³
 ñí¹ ca³ti²¹. 18 Cristo hí³ bíh¹ lín³
 siáh³ mi³ chí¹ ñí¹con² tsá² ná¹lín³
 cuáh³², tsá² ná¹lín³ hí³ cuá² ta³ tsú².
 Hí³ bíh¹ lín³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ tsá²
 má²ná¹lín³ cuáh³², hí³ lín³ tsú² siáh³
 Tsá² la³ñí¹ hí³ lín³ tsá² hmai²¹ jmí¹
 ca³jeh¹³ ja¹ hla¹; cun³ñí¹ hí³ jáun²
 bíh¹ lín³ tsú² Tsá² la³ñí¹ ñí¹ ca³la³ jí³².
 19 Quí¹ Dió³² ca³lí³hnió³ hí³ Jon² dí²
 dí¹quian³² ca³la³ jí³² la³ cun³ hí³ lín³
 dí² jáun² hnga². 20 Ja³bí¹ ca³lí³hnió³
 Dió³² hí³ cun³quionh³ Cristo chá³² tie³
 ja¹ quioh²¹ quionh³ ca³la³ jí³² hí³ zia³²,
 hí³ ca³jmú³ dí² jáun², jáun² lí¹³ hen³
 dí² siáh³ re² tin² la³jí³² hí³ zia³² ñí¹
 hué²¹ lá², jí³ hí³ zia³² hñu³mi³cuú² ní²
 siáh³. Ca³jmú³ tsú² hí³ lí¹³ niau²¹
 tie³ cun³quionh³ jmí²hán¹ Cristo hí³
 ca³táin² jáun² tsoh² crei²¹ jmí¹ jun¹
 tsú².

21 Hí³ jáun² uá¹jinh¹ jmí¹tin² jmí¹
 jé³² hnoh² Dió³² la³juah²¹ dúh¹
 tsá² siáh³, jmá¹ hí³ jmí¹ tí² hon²
 náh² Dió³² cun³quionh³ la³jí³² hí³
 hlah³ hí³ hó³² hí³ jmí¹ jmu³² náh²
 jáun², 22 tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³²
 má²ca³chá³ tie³ ja¹ quián¹³ náh²
 quiúh¹ tsú², cun³quionh³ hí³ jun³
 jáun² Cristo jmá¹ hí³ jmí¹ dí¹ngú³
 tsú² jáun² la³ jnoh¹. Cun³quionh³
 hí³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun² né³, lí¹³
 jmu³ tsú² hí³ chá¹tánh¹ náh² ñí¹con²
 dí² hnga², hí³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con²

tsú², hí³ ná¹jín² náh² siáh³, jí³ hí³
 hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quián¹³ náh².
 23 Tí³la³ hniáuh³² hí³ la³ má²nio² ní²
 bíh¹ cáun² honh² náh² má¹ná¹, la³jmí¹
 dí¹chi²¹ tiá³ cáun² hñú³ ñí¹ hiah³²
 quioh²¹. Ha³ tiá² hniáuh³² yáh³
 tianh¹³ náh² tí³ có³² ca³ti²¹ hí³ ca³héih³
 náh² jáun² honh² jmí¹ ca³niéih² náh²
 jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³². Jú¹ chú³² ní²
 bíh¹ jáun³² má²ca³nga³ tsú² tá¹ cáun²
 hngá¹máh³, hí³ jná¹³ né³, Po¹, lín³ ná¹
 siáh³ jan² quian²¹ ñí¹con² jái¹³ ní².

*Po¹ nio² jo³cuo² hí³ ma³cón³² tsá²
 lín³cuáh³²
 (Efesios 3:1-11)*

24 Jáun² né³, ta³né³² lí²hiún² tsin³²
 jná¹³ cun³ñí¹ hí³hliá² ma³tso¹ ná¹
 tsin³² hí³ ca³tin¹ hnoh². Cun³quionh³
 hí³ ma³tso¹ jná¹³ jáun² tsin³²
 má²ma³hián¹³ jná¹³ la³ cun³ hí³ jmí¹
 lí¹³ ma³tso² Cristo tsí³ hí³ ca³tin¹ tsá²
 cuáh³², tsá² lín³ hí³ la³juah²¹ dúh¹
 zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ tsú². 25 Hí³ jáun²
 bíh¹ lín³ jná¹³ jan² tsá² má²cón³² tsá²
 lín³ cuáh³², cun³ñí¹ hí³ má²ca³hiáu³²
 jná¹³ Dió³² ca³ti²¹ cáun² hí³ chú³²
 quián¹³ hnoh², hí³ cué¹³ jná¹³ hnoh²
 tán¹ hián² jái¹³ quioh²¹ tsú², 26 la³
 cun³ jái¹³ hí³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² la³
 cun³ cá²jmá¹ lín²¹. Hliáun³ nió³ lín³²
 bíh¹ tsáu² má²ca³há² ca³nga² tá¹la³
 jáun², tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, Dió³²
 má²ca³jñéih³ jái¹³ jáun², hí³ hnió³ dí²
 lí³ cuoh² tsá² joh¹. 27 Ñí¹con² tsá² hí³
 joh¹ bíh¹ Dió³² má²ca³lí³hnió³ hie³² jú¹
 tson² hí³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun², cáun²
 jái¹³ quien² lín³² ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹,
 hí³ lí¹³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsú². Jái¹³
 jáun² né³ má²tson² hí³ zian² Cristo
 hñu³ honh² hnoh², uá¹ hí³ tsá²cá²jo²¹,
 uá¹ hí³ tsá² *judíos. Hí³ cun³ñí¹ hí³
 zian² hí³ dí² hñu³ honh² hnoh² né³,
 hí³ jáun² má²ná¹hen² honh² náh² hí³
 lín¹³ náh² rón³² la³ cun³ qui³ lín³
 hnga² Dió³².

28 Hí³ jáun² jnoh¹ hléh¹ hí³ ca³tin¹
 Cristo ñí¹con² la³jín³² tsáu². Hí³ hie²³

jnoh¹ tsáu² jì³ hi³ hlí¹ lienh¹ jnoh¹ tsú² jì³ lín² cun³ quionh³ jú¹ quia³ lín³ jmí¹ tsí³, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ má¹ jnia¹³ jnoh¹ la³ jín³² tsáu² ñí¹ con² Dió³² hi³ ná¹ lín³ tsú² tsá² má² hún¹ tsí³ hi³ ca³ tin¹ Cristo. 29 Jáun² cun³ ñí¹ hi³ ní² bíh¹ jmu² jná¹³ ta²¹ ca³ la³ jonh³ jmí¹ tsín³² cun³ quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ cue³² hnga² Cristo ñí¹ con² jná¹³.

2

1 Hi³ jáun² né³, hnó³² jná¹³ hi³ lí³ ñíh¹³ náh² hi³ jmu² jná¹³ pí³ lín³² hi³ ca³ tin¹ hnóh², jì³ hi³ ca³ tin¹ tsá² tionh² juú² Laodicea, jì³ hi³ ca³ tin¹ la³ jín³² tsá² tiá² má² ca³ jé³² jná¹³ hí¹ cónh³ ní² siáh³. 2 Quí¹ jná¹³ hen² tsín³² hi³ tá¹ la³ jín³² náh² ní² lí³ pin³ honh², hi³ tianh¹³ náh² cá² honh¹ hi³ ná¹ hnáu³ náh², ca³ la³ ñí¹ ca³ ta³ no¹ tiá³ honh² náh² tán¹ hián² cu³ tí³ cun³ quionh³ hi³ há¹ ngí¹³ náh² re² jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹ hmá¹ jáun² quioh²¹ Dió³²; hi³ jái¹³ jáun² né³, hnga² bíh¹ Cristo. 3 Hi³ bíh¹ Tsá² jñéih³ la³ jì³² hi³ quien² lín³², la³ cun³ hi³ jniá³ jáun² jmí¹ tsí³ Dió³², la³ má² quionh³ hi³ ñí³² Dió³² ní² siáh³. 4 Juah³² jná¹³ la³ ní² ñí¹ con² hnóh², hi³ jáun² tiá² hin² lí¹ ma³ cau² náh² cun³ quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² lín³². 5 Quí¹ uá¹ jinh¹ tiá² zenh² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnóh² hi³ dí¹ tsáun² ná¹, tí³ la³ zenh² bíh¹ jná¹³ quionh³ jmí² chí³ quion²¹, hi³ lí² hiún² tsín³² jná¹³ hi³ jé³² ná¹ hi³ hnóh² tionh² náh² re² tin², jì³ hi³ nio² siáh³ cáun² tán¹ honh² náh² hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Cristo.

Zian² tsú² cáun² hi³ hmaí²¹ cun³ quionh³ Cristo

6 Hi³ jáun² la³ jmí¹ ca³ hen³ náh² jáun² Jesucristo hi³ lín³ Juóuh³² náh², la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² ñí¹ táunh¹ náh² ná¹ cunh² quiúnh¹ tsú². 7 Jáun² né³, la³ jmí¹ jmu² cáun² hmá² hi³ hí²³ chí² jmu² ñí¹ ñé¹ lín²¹, ho³ lá² dá² la³ jmí¹ jmu² jan² tsá² zih³² hñú³ ñí¹ jmíh¹ hiah³² pin³, la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² hi³

tí³ lí³ mí¹ niau³² tiá³ honh² náh² ñí¹ con² tsú², la³ cun³ rón³² lí³ hi³ má² ca³ lí³ tin² náh² jáun², hi³ cueh¹ náh² tsú² siáh³ tiá¹ hmah¹ jmáí¹ ca³ la³ jì³².

8 Jáun² hua³ hín¹³ náh², quí¹ ní² lí¹ ca³ lí³ zian² tsá² ma³ cau² hnóh² cun³ quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² hi³ cháunh²³ chí¹ hnga², jì³ jú¹ tí¹ jái² tiá² lín¹ ñí¹ quien² ní² siáh³. Jái¹³ la³ ní² ja³² ñí¹ con² tsá² hie³² la³ cun³ hi³ ná¹ ngí²³ tsáu² bíh¹, hi³ ja³² jáun² ñí¹ con² jmí² chí³ hláinh¹, tsá² ná¹ jmu² quien² ñí¹ con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²; jun³ juáh¹³ ñí¹ con² Cristo yáh³ ja³² jái¹³ la³ ní².

9 Quí¹ la³ cun³ rón³² lín³ hnga² bíh¹ Dió³² lín³ Cristo, hi³ tá¹ la³ jáun² né³, lín³ tsú² siáh³ Tsá² ngú³. 10 Hi³ jáun² hnóh² siáh³ má² zian² náh² cun³ tán¹ cun³ hián² cun³ ñí¹ hi³ má² cá² cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo. Hi³ hí³ bíh¹ dí² lín³ Tsá² chín¹ ñí¹ con² la³ jín³² tsá² ná¹ ho² ta²¹ jì³ pí³ cuú² chín³ ní² siáh³. 11 Jáun² cun³ ñí¹ hi³ má² cá² cunh³ náh² quiúnh¹ Cristo, má² quiánh¹ bíh¹ náh² lí²¹ hi³ lín¹ hi³ taunh² náh² Dió³² hó¹ ñí¹; tí³ la³ jun³ juáh¹³ la³ jmí¹ jmu² tsú² jáun² hi³ *tiu³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² yáh³ má¹ ná¹, quí¹ hnóh² dá² má² ná¹ quiánh¹ lí²¹ hi³ ca³ jmú³ hnga² Cristo bíh¹. Quí¹ hí³ bíh¹ má² ca³ quin³ tí³ có³² pí³ quioh²¹ ngú³ quián¹³ náh² hi³ jmí¹ lí¹³ jmúh¹³ náh² tso³. 12 Quí¹ jmí¹ cáun³ náh² jáun² jmáí² ja³ haun³ náh² cu³ tsa³² quiúnh¹ Cristo, hi³ jáun² ja³ bí¹ la³ jáun² ca³ jenh¹³ náh² siáh³ quiúnh¹ tsú², quí¹ hliá² ca³ cháh¹ náh² cáun² honh² hi³ ca³ tí²¹ pí³ quioh²¹ Dió³², Tsá² ca³ jmú³ hí³ hi³ ca³ jenh¹³ Cristo ja¹ hla¹. 13 Hnóh² dá² jmí¹ ná¹ jún¹ bíh¹ náh² jmí¹ tin² ñí¹ con² Dió³² cun³ ñí¹ hi³ tsáuh³ náh², jì³ cun³ ñí¹ hi³ tiá² jmí¹ má² ná¹ quiánh¹ náh² lí²¹ jáun² hi³ lín¹ hi³ taunh² náh² Dió³² hó¹ ñí¹. Tí³ la³ né³² né³, Dió³² má² ca³ jmú³ hi³ má² zian² náh² cu³ tsa³² quiúnh¹ Cristo, quí¹ má² ca³ hin³ bíh¹ tsú² la³ jì³² tso³

quiú¹³ dí²; 14 ca³jmú³ tsú² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² hin²³ hi³ rá¹tioh³ ñí¹ sí² ca³ti²¹ la³ji³² hi³ rén² tsáu². Ja³bí¹ ca³hin³ siáh³ Dió³² ji³ héih³² hi³ jmí¹ ca³tin¹ tsú² ma³tí³², qui¹ ñí¹ crei²¹ bíh¹ ca³tón³ tsú² la³ji³² hi³ ní². 15 Jmí¹ cá¹taun³ jáun² crei²¹ bíh¹ Cristo ca³cah¹³ jmáí¹ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²chín³, la³ cun³ tsá² hláinh¹ ji³ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ ní² siáh³, hi³ ca³chin² dí² tsá² hí³ juí³² hi³ tson³, hi³ jáun² ca³lí³ lin¹ hi³ hí³ dí² cah²³ jmáí¹.

Lí²uú² ma³zián¹³ náh² la³ cun³ lí³ héih³² quioh²¹ tsáu²

16 Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³tin¹ chu³ ñeh³ hnoh² ca³ti²¹ má³² hi³ cú² hi³ húh²³ náh², ho³ hi³ ca³ti²¹ jmí¹ jmáí¹, ho³ ca³ti²¹ jmáí¹ hi³ jmu² tsú² jmí¹ niuh³² zih², ho³lá²dá² *jmáí¹ nio² tie³. 17 La³ji³² hi³ ní² lí³ henh¹³ hi³ ca³tin¹ Cristo tá¹la³ tiá² jmí¹ má²zian² tsú² ñí¹ hué²¹ lá² bíh¹, tí³la³ hnga² hí³ bíh¹ lín³ hú¹tá¹ mí¹ziah²¹ má¹ná¹. 18 Zian² tsá² má²ta² hi³ hniáuh³² jmú¹³ dí² tsí¹juí³, ji³ hi³ hniáuh³² néh¹ má¹tsú¹ má¹joh²¹ dí² siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tsá² la³ hí³ má²quien² jái¹³ quioh²¹ cun³quionh³ hi³ má²cau² hi³ juáh³ hi³ zia³² hi³ má²cá²jnia³ jéinh³². Tsá² la³ hí³ jmu² tonh² lín³² cun³quionh³ hi³ lí¹ chin² chí¹ hmóu³² bíh¹. Ha³ lí² cuí¹ niau²¹ hlah³ honh² náh² ní¹juáh³ hi³ ca³zeh³ náh² tsá² la³ hí³ ñí¹ hlah³. 19 Qui¹ tsá² hí³ dá² tiú²uú² tionh² yáh³ ñí¹con² Cristo Tsá² lín³ mí³chí¹ ñí¹con² joh¹, tsá² ná¹láí³ dí² la³jmí¹ lí³ zeih²¹ cuo² zeih²¹ ta³ tsú². Cristo Tsá² jmu² hí³ hi³ la³ji³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ ná¹cuú² ná¹jeh² re² quioh²¹, hi³ má²ton³ dí² siáh³ jáun² cuóun² re², rón³² la³ cun³ qui³ hnió³ Dió³².

20 Né³² né³, má²cá²tsan³ bíh¹ hnoh² quiúnh¹ náh² Cristo, jáun² ta³né³² né³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ jmu³ tsá²cuú² tsá²chín³ quien² ñí¹con² náh², tsá²

qui³ ná¹jmu² hí³ quien² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². ¿He³ láih³² sa³ zian²í¹ ma³ náh² la³ cun³ qui³ zian² tsá² zian² hí³ ñí¹ hué²¹ lá²? ¿He³ láih³² sa³ ma³quien¹³ ma³ náh² héih³² quioh²¹ tsú²?, uá¹la³ cun³ héih³² hi³ juáh³: 21 “Ha³ lí² hiá³ hi³ lá², ha³ lí² cúh² hi³ ní², ha³ lí² tí³ cuonh² hi³ ó³²”. 22 Hi³ la³ji³² hi³ hie³² tsú² jáun² né³, chau³² jmáí¹ tsá²hín³ bíh¹ ní¹ má¹ca³jmúh³² tsú² ta²¹. Qui¹ héih³² hi³ má²ta² tsú² ní² dá² lí³ jmáh³la³ héih³² quioh²¹ tsá²mí³cuóun² bíh¹. 23 Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ héih³² la³ ní² lí¹³ niéih³ la³jmí¹ niéih³ jē¹ tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, qui¹hliá² cun³quionh³ héih³² la³ jáun² lí¹³ ma³jnia³² tsú² la³jmí¹ jniá³ jan² tsá² má²tí³² re² cuáh³² quioh²¹, tsá² jmu² hi³ tsí¹juí³ hnga², ji³ tsá² jmu² hi³ má²tso² tsí³ ngú³ quioh²¹. Tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, hí¹ cáun² bíh¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ héih³² la³ ní², hi³ jmí¹ lí³ ma³hau³ hi³ cah¹³ tsú² jmáí¹ ñí¹con² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ ngú³ quioh²¹ tsú² jmu³.

3

1 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²ca³jeh¹³ hnoh² quiúnh¹ Cristo, jmu³ náh² dí¹quian¹ náh² hi³ zia³² tí³ hñu³mí³cuú² ñí¹ cuá¹tón²¹ Cristo tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². 2 Jmu³ náh² zian² ca³ti²¹ hi³ zia³² hñu³mí³cuú², jun³juáh¹³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² yáh³. 3 Qui¹ má²cá²tsan³ bíh¹ hnoh² ca³ti²¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ zian² náh² jáun² jmí¹tin². Tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, tiá² má²ca³lí³ lin¹ yáh³ ha³ la³ cónh³ tí³ hi³ quien² hi³ má²zian² náh² jáun² hi³ ná¹cunh² náh² quiúnh¹ Dió³², cu³lí²¹ quiúnh¹ náh² Cristo. 4 Tí³la³ ní¹ má¹ca³ma³jnia³² Cristo, Tsá² jmu² hí³ hi³ zian² náh² cáun² hi³ hmai²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² jnia³ náh² quiúnh¹ tsú² hi³ lin¹ hi³ lín³ náh² la³jmí¹ lín³ tsú² jáun² hnga².

He³ lánh³ jmí¹ zian² tsú² jmí¹tin² ji³ he³ lánh³ má²zian² tsú² cáun² hi³ hmai²¹

5 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, quin³² náh² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ dí¹quian¹ ngú³ quián¹³ náh² jmu³. Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² juón¹ quiúnh¹ náh² tsá² hlá² tsá² ní², sa³jun³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² cáun² hi³ tiá² jí². Ha³ lí²uú² lí¹ jmú² lí¹ cuó³ náh² la³jmí¹ jmu² jáh³ hngá¹ jáh³ náí², sa³jun³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh², sa³jun³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² uóu³² honh², qui¹ la³jmí¹ lín³ tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹ bíh¹ lín³ tsá² uóu³² tsí³. 6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ma³tson¹³ Dió³² tsá² tiá² nieh³ la³ hí³ ca³la³ hi³ mih²³ lín³² tsí³. 7 Ti³tsóh³dí¹ la³ ní² bíh¹ jmí¹ ñí³táunh¹ náh² jmí¹tin², hi³ jmí¹ jmuh³² náh² la³jí³² hi³ ní²; 8 tí³la³ ta³né³² né³, chá¹ náh² tí³ có³² la³jí³² hi³ jáun², uá¹la³ cun³: hi³ tí² mih²³ jáun² honh² náh², hi³ tí² jlánh¹ náh², hi³ tí² hian² honh² náh², hi³ tí² tú² tí² hion²³ náh² tsáu², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ tí² hue³² jáun² honh¹ náh² ní² siáh³. 9 Ha³ lí² juónh³² náh² jú¹ tí¹jái² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², qui¹ honh² bíh¹ tsá² má²ca³cháh¹ náh² tí³ có³² hi³ yeh³ la³ cun³ hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ jáun² honh² náh² hi³ jmúh¹³ jmí¹tin², la³ má²quionh³ la³jí³² hi³ jmí¹ ná¹héh³ chih³² náh² ní² siáh³; 10 hi³ ta³né³² né³, má²zian² náh² cáun² hi³ hmai²¹ bíh¹. Hi³ Dió³² Tsá² ca³ma³jniau² náh² né³, cuá¹jmu² hi³ chí¹lí²hmai²¹ náh² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lín³ náh² la³ cun³ rón³² lín³ tsú² hnga², ca³la³ ñí¹ ca³lí³ cuóun³² náh² tsú² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³. 11 Jáun² tiú²uú² lín¹ ñí¹ quien² yáh³ ní¹juáh³ hi³ lín³ tsú² *tsá²cá²jo²¹ ho³ tsá² *judío, tsá² quian³² lí²¹ hi³ lín¹ hi³ taunh² Dió³² hó¹ñí¹, ho³lá²dá² tsá² tiá² lí²¹ quian³²; sa³jun³ uú² quien² yáh³ hi³ lín³ tsú² tsá² hleh³² jú¹jma² siáh³, ho³ tsá² zian² ja¹ hngá¹ ja¹ náí², ho³ hi³ lín³ tsú² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu² ho³lá²dá² tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga², qui¹ jí³²la³ hi³

tionh² tsú² jo³cuo² Cristo bíh¹ quien², Tsá² cuá³ hí³ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ jí³lín² tsá² joh¹.

12 Hnoh² ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ca³quianh³ tsú², jí³ ca³la³ hi³ hniau³ lín³² tsú² siáh³. Jáun² né³, hniáuh³² lín³ náh² tsá² ja³² mií³ tsí³, tsá² chú³² tsí³, tsá² tiá² jmu² pan¹ hnga², tsá² re² jē¹ jí³ hi³ juenh² honh² náh² ní² siáh³. 13 Jmu³ náh² juenh² honh² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², chin³² náh² honh² tsáu¹³ tsá²ján² tsá²ján². La³jmí¹ ca³chin² jáun² Cristo tsí³ tso³ quián¹³ hnoh², la³ jáun² jmu³ hnoh² uá²jai³² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². 14 Ñí¹ ca³la³ jí³² né³, ma³hnáu³ lín³² náh² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², qui¹ hi³ ní² bíh¹ hi³ qui² cunh², hi³ jáun² lí¹³ ma³tí³² tsú² la³jí³² hi³ ñí¹ hná¹ ní². 15 Jáun² né³, cun³quionh³ hi³ nio² tie³ honh² bíh¹ náh² lí¹³ lí³tsin² náh² hi³ ná¹jmu³² náh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Cristo, qui¹ cun³ñí¹ hi³ jáun² yáh³ ca³te³ Dió³² hnoh² hi³ tianh¹³ náh² hi³ ná¹lín³ náh² la³juah²¹ dúh¹ jan² tán¹ tsáu². Hi³ cuí¹ ná¹lín³ náh² siáh³ tsá² cueh³² tiá¹hmah¹ Dió³².

16 Jú¹ chú³² jáun² quioh²¹ Cristo lí³ cáun² jái¹³ hi³ jlánh¹ bíh¹ zia³² ñí¹ jmu² ta²¹. Jáun² cuí¹ jmu¹ ta²¹ jái¹³ jáun² hñu³ honh² náh² la³ má²jmu² jáun². Ma³tin¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján² jí³ hi³ hlí¹ lienh¹ náh² siáh³ tsá²ján² tsá²ján² cun³quionh³ jú¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³. Hi³ cun³ñí¹ hi³ hiún² honh² náh² ñí¹con² Dió³² né³, jáun² hie¹ náh² sun¹ hi³ lí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², jí³ sun¹ hi³ ca³tin¹ Dió³², la³ má²quionh³ jí³ sun¹ hi³ cue³² jáun² Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh² ní² siáh³. 17 Lí³ua³ cáun² hi³ jmúh¹³ náh² ho³ hi³ hléh¹³ náh², jmu³ náh² la³jí³² cha¹³ Jesús Ti³² Juo¹³ dí²; jí³ hi³ cueh¹ náh² siáh³ tiá¹hmah¹ Dió³² Jméi² dí², cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hí³ dí².

Ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² quionh³ tsá²ján² tsá²ján²

18 Hi³ jáun² né³, hnoh² tsá²mi³, tianh³² náh² ta²¹ tsá²ñuh² ñí²cuonh², la³ cun³ hi³ qui³ ca³tin¹ tsá²mi³ jmu³ ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí². 19 Hnoh² tsá²ñuh², ma³hno¹ náh² tsá²mi³ ñí²cuonh², ha³ lí² jmuh³² tsú² hian² honh².

20 Hnoh² tsá²míh¹, tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh² ñí¹ ca³la³ jí³² hi³ juáh³ tsú², qui¹ la³ ní² bíh¹ jéih³² Dió³² Juo¹³ dí². 21 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² jméi² mí¹ziú¹³ tsá²míh¹, ha³ lí² lí¹ quiú² lí¹ jin³ náh² jónh³² ca³la³ ñí¹ ca³ngo³ tsú² tsí³.

22 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsáu², ma³tí²¹ náh² la³jí³² héih³² hi³ jmu² tsá² ná¹lín³ juóuh³² náh² ñí¹ hué²¹ lá²; tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tá¹la³ dí¹je²³ yáh³ tsá² hí³ má¹ná¹, hi³ jáun² tá¹tonh¹ náh² re² ñí¹con² tsú², qui¹ la³ jonh³ jmí¹ honh² bíh¹ náh² hniáuh³² jmúh¹³, cun³ñí¹ hi³ juénh² náh² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí². 23 Lí³ua³ cáun² hi³ jmúh¹³ náh², jmu³ náh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹má²tih²¹ náh² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí², jun³juáh¹³ ñí¹con² tsá²mi³cuóun² yáh³. 24 Qui¹ má²ñíh¹ bí¹ náh² hi³ héih¹ náh² ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ náh² hián¹³, qui¹ zia³² bíh¹ hi³ má²ca³héinh³² tsú² hi³ ca³tin¹ hnoh², Qui¹ hnoh² dá² ná¹má²con²¹ náh² Cristo bíh¹, Tsá² cu³tí³ lín³ Juóuh³² náh². 25 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³, tsá² la³ hí³ dá² he³ hmah²¹ quióh²¹ la³ cun³ tí³ hi³ hlah³ hi³ lí²jmú³ bíh¹, qui¹ Dió³² tiá² jmu² yáh³ hi³ ma³ quin³² tsáu².

4

1 Hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² juo¹³ tsá² jmu² ta²¹, jmu³ náh² chun¹ ñí¹con² tsá² quian²¹ náh², jmu³ náh² héih³² cá²re² he² ñí¹con² tsú². Cháu¹ náh² honh² hi³ ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² zian² jan² Juóuh³² náh² tí³ hñu³mi³cuú².

2 Lienh¹ náh² Dió³² chí¹ñí¹ la³ má²lien¹ náh² ní², hi³ ná¹zian² honh²

náh²; hi³ má¹lí³² jáun² né³ ha³ lí² cui¹ cha³có³ honh² náh² hi³ cueh¹ tsú² tiá¹hmah¹. 3 Ja³bí¹ lienh¹ náh² siáh³ Dió³² quiú¹³ jnoh¹, hi³ jáun² niá³² tsú² juí³² hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quióh²¹ tsú² hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ jáun² jmí¹tin² hi³ ca³tin¹ Cristo, qui¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tí²¹ hi³ jáun² bíh¹ cuá¹tson³ jná¹³ lá². 4 Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jná¹³ hie¹³ re² lín³² jái¹³ jáun² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ ná¹ jmu¹.

5 Cui¹ lín¹³ náh² tsá² jniá³ jmí¹ tsí³ ja¹ quióh²¹ tsá² tiá² má²tanh² ta²¹ Dió³², jmuh²¹ náh² re² ta²¹ jmá¹ hi³ zian² náh² ja¹ quióh²¹ tsá² la³ hí³. 6 Hniáuh³² lienh¹ hnoh² tsáu² cun³quionh³ jú¹ re² jú¹ tin² bíh¹, jái¹³ hi³ lí³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² tsú²; jí³ hi³ hniáuh³² ñíh¹³ náh² siáh³ ha³ lánh³ ngáih¹ náh² ñí¹con² tsá² zia³² hi³ nga².

Hah² tsú² jái¹³

7 Hi³ jáun² né³, reh² Tíquico, tsá² hno³ lín³² dí², hie³² jái¹³ ca³tí²¹ la³jí³² hi³ ca³tin¹ jná¹³. Hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² ca³ma³hau³ lín³² jná¹³, jan² tsá² hú¹tá¹ má²tí³² jē¹, hi³ lín³ siáh³ jan² tsá² má²cón³² Tí³² Juo¹³ dí² la³jmí¹ jmu² jná¹³. 8 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ zein³² jná¹³ tsú² ñí¹con² hnoh², hi³ jáun² záí³² tsú² hnoh² he³ lánh³ tiauh² jnoh¹, jí³ hi³ chá³² tsú² siáh³ tiá³ honh² hnoh². 9 Ja³bí¹ Onésimo tsá² coh¹ hnoh² tsánh³² siáh³ quionh³ tsú². Hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² hno³ jnoh¹ lín³², jan² tsá² má²má²tí³² re² jē¹. Tsá² gon³ ní² né³ tsa³chá² la³jí³² la³ cun³ hi³ ná¹lí²³ ñí¹ lá².

10 Aristarco tsá² cuá¹hún¹ jná¹³ hñu³mí¹ñí² quiúnh¹, jí³ Marcos rainh²¹ Bernabé ní² siáh³ juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². Qui¹ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² siáh³ ha³ lánh³ lín³ Marcos, hi³ jáun² ní¹juáh³ hi³ ja³je³ tsú² hnoh², hen³ náh² tsú² re² tin². 11 Ja³bí¹: “Hia² náh²” juáh³ siáh³ tsá² jmá² Jesús, tsá² tsauh²¹ Justo quióh²¹. Jáun² né³, ja¹ quióh²¹ la³jín³² tsá² *judíos tsá²co¹ jná¹³, tsá² má²tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³

dí², jí³²la³ gáun³ tsá² ní² bíh¹ jmu²
 ta²¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ tónh³² tsáu²
 jo³cuo² Dió³², jí³ hi³ lín³ tsú² siáh³ tsá²
 jlánh¹ má²hiún² tsin³² jná¹³. 12 “Hia²
 náh²” juáh³ siáh³ Epafras, tsá²coh¹
 náh². Hí³ bíh¹ lín³ jan² quian²¹ Cristo,
 hi³ jmái¹ ca³la³ jí³² hiú² mí³² lín³²
 tsú² quián¹³ hnoh² ca³la³ jonh³ jmí¹
 tsí³ ní¹ má¹ca³liéinh³² Dió³², hi³ jáun²
 Dió³² jmu³ hi³ niau²¹ tiá³ honh²
 hnoh² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, hi³
 hú¹tá¹ cáun² tán¹ nio² honh² náh²
 hi³ jmúh¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³².

13 Quí¹ jná¹³ lín³ tsá² cue³² jú¹ tson²
 hi³ tson² bíh¹ Epafras hi³² tsí³ quián¹³
 hnoh², la³ má²quionh³ jí³ tsá² zian²
 juú² Laodicea jí³ juú² Hierápolis ní²
 siáh³. 14 Lucas tsá² lín³ tí³² mí³ tsá²
 hno³ lín³² jnoh¹, juáh³ siáh³: “Hia²
 hnoh²” la³ má²quionh³ Demas.

15 Juah²¹ tiá³ náh²: “Hia² náh²”
 ñí¹con² tsá² reh² zian² juú² Laodicea.
 Zéih³ siáh³ mí¹ Ninfas: “Hia² nú²”,
 jí³ tsá² ngih³² hñú¹³ tsú² ní² siáh³.

16 Ní¹ má¹lí²hi³² tsú² sí² lá² ja¹ ñí¹
 tionh¹ hnoh², zen² náh² siáh³ ñí¹con²
 tsá² cuáh³² tionh² juú² Laodicea, hi³
 jáun² hí³² siáh³ tsá² hí³ uá²jaí³²; hi³
 ja³bí¹ hniáuh³² híh¹ siáh³ hnoh² sí² hi³
 ca³zéin³² jná¹³ tí³ Laodicea. 17 Zéih³
 Arquipo jái¹³ lá²: “Sá¹ní² jie³, hniáuh³²
 má¹tih²¹ nú² re² ta²¹ hi³ má²ca³cué³
 Tí³² Juo¹³ dí² quioh²¹ hi³ jmúh¹³ nú²”.

18 Jná¹³ la³² Po¹, jmu² jná¹³ jái¹³
 lá² ñí¹ cá¹táuh³ sí² cun³quionh³ uón³²
 huen² hi³ háih¹ ná¹ jái¹³ ñí¹con²
 hnoh². Cháu¹ náh² tiá³ honh² hi³
 cuá¹tson³ jná¹³ ñí¹ lá². Hi³ jáun² né³,
 Dió³² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh².
 [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Tesalonicenses

*Sí² lá² ca³zen³ Po¹ quionh³ tsá²
quionh³ ñí¹con² tsá² má²lín³ cuáh³² já¹
juú² Tesalónica*

1 Hnoh² reh², tsá² má²lín³ náh² cuáh³² já¹ juú² Tesalónica ní², jná¹³ Po¹ quiúnh¹ Silvano jí³ Timoteo, tsá² ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí². Dió³² cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh², hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

*Lánh³ rón³² jmí¹ tanh² tsá² reh²
zian² Tesalónica ta²¹ Dió³²*

2 Jmáí¹ ca³la³ jí³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² hnoh², hi³ mi³² jnoh¹ siáh³ ca³tin¹ hnoh² ní¹ má¹ca³lien¹ jnoh¹ Dió³². 3 La³jí³² jmáí¹ ní¹ má¹ca³lien¹ jnoh¹ Dió³² Jméi² dí², chau² tsí³ jnoh¹ ta²¹ hi³ ná¹jmu³² hnoh² cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³², hi³ chau² siáh³ tsí³ jnoh¹ hi³ ná¹jmu³² hnoh² pí³ lín³² qui¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ náh² Dió³², jí³ hi³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² hi³ jáunh³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí². 4 Hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hniau³ náh² Dió³², né¹ jnoh¹ hi³ Dió³² má²ca³quianh³ hnoh². 5 Jmí¹ ca³hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² ñí¹con² hnoh², jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ jái¹³ yáh³ ca³hléh¹³ jnoh¹, tí³la³ cun³quionh³ la³jí³² pí³ hi³ cue³² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³lí³ lín¹ hi³ tson² bíh¹ jái¹³ jáun². Ñíh¹ bíh¹ hnoh² lánh³ rón³² láí³ jnoh¹ jmí¹ ca³tau¹³ jnoh¹ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh² ní², qui¹ hi³ ca³lí³hnáu² jnoh¹ lí¹³ cáun² hi³ lí³ jmu³ ta²¹ ñí¹con² hnoh².

6 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³tí¹ ca³jinh²¹ náh² hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ hi³ jmu³² jnoh¹ quiúnh¹ Ti³² Juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tsoh¹ lín²¹ hnoh² honh² jmí¹ ca³heh³ náh² jú¹ chú³², tí³la³ hiú² lín³² bíh¹ honh² náh² ca³lí³ hi³ ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹. 7 Hi³ jáun² hnoh² má²ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ cáun² nóh³² hi³ jie²³ la³jín³² tsá² reh² zian² hué³² Macedonia jí³ hué³² Acaya. 8 Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hué³² Macedonia quionh³ hué³² Acaya yáh³ ja³cuóun² jái¹³ quioh²¹ Ti³² Juo¹³ dí² hi³ ca³jmuh³ hnoh², qui¹ jí³ la³jín³² tsá² hué³² ñí¹ uóunh³ bíh¹ má²ná¹ñí³² hi³ hnoh² tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², hí¹ la³ tí³ jnoh¹ yáh³ tiú²uú² hi³ hniáuh³² juáh¹³ hí¹ cáun². 9 Qui¹ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³ má²cha³² he³ lánh³ ca³he³ náh² jnoh¹ jmí¹ cá¹cháu²¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², hi³ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² má²ca³chan²¹ tí³ có³² dió³² tsá² lán¹, hi³ ca³jính³² náh² tí³ ñí¹con² Dió³², hi³ má²ná¹lín³ náh² quian²¹ Dió³² Tsá² juú² tsáun², Dió³² tson² cu³tí³. 10 Ja³bí¹ cha³² tsú² siáh³ hi³ hnoh² ná¹jan²³ náh² Jesús Jon² Dió³² hi³ jáunh³ hñu³mi³cuú², Tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² hi³ ca³jenh¹³ ja¹ tsá² má²cá²tsan³. Jesús hí³ bíh¹ Tsá² liáu³² dí² ca³tí²¹ héih³² hi³ né³bí¹ ra³tsí³² Dió³² ñí¹con² tsáu² ca³la³ hi³ míh²³ tsí³.

2

*Ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ tá¹la³ ca³cuá³
juú² Tesalónica*

1 Hnoh² reh², jmí¹ ñéi¹ jnoh¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hmóu³² hi³ tiá² juáh¹³ yáh³ lí³ hi³ tiá² ca³lí³ quien² má²ta²¹ hi³ ñéi¹ jnoh¹ jáun². 2 Qui¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² uá¹ jáun² la³ jáun² má²ca³má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² juú² Filipos jí³ hi³ má²ca³quiu³ ca³je³ jnoh¹ tsú² siáh³, tí³la³ cu³ jáun² Dió³² bíh¹ ca³jmú³ hi³ ca³niau³ tiá³ tsí³ jnoh¹ hi³ hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹ ñí¹con² hnoh², uá¹jinh¹ ja¹ uu³mí²tsí³² jueh³² hi³ tí² cue³² tsáu². 3 Qui¹

jun³juáh¹³ jú¹ tiá² tson² hi³ jmí¹ lí² can²
 hmóu³² yáh³ jnoh¹ ca³hléh¹³, sa³jun³
 ca³hléh¹³ jnoh¹ hi³hliá² hnáu² lí¹ jmú¹
 lí¹ tsáu¹³ yáh³, hi³ sa³jun³ ca³hléh¹³
 jnoh¹ hi³hliá² hnáu² jnoh¹ má¹cau¹³;
 4 tí³la³ Dió³² bíh¹ ca³chá³ jo³cuo² jnoh¹
 hi³ tsá¹hléh¹³ jnoh¹ jú¹ chú³² quioh²¹
 jmí¹ ca³jie³ tsú² hi³ cah¹ jnoh¹ jmái¹,
 hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ hléh¹ jnoh¹.
 Jun³juáh¹³ hi³ hléh¹ jnoh¹ la³ cun³
 hi³ tí³² tsí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²
 yáh³, tí³la³ jnoh¹ hléh¹ la³ cun³ tí³² tsí³
 Dió³² bíh¹, Tsá² jie²³ lánh³ lí³ hñu³ tsí³
 jnoh¹. 5 Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ hí¹
 cónh³ tiá² lí¹ má²ca³hléh¹³ jnoh¹ jái¹³
 chú³² niéh³ hi³ jlánh¹ zain³² tsáu²,
 sa³jun³ má²ca³má¹cau¹³ jnoh¹ cun³ñí¹
 hi³ hniá¹ jnoh¹ que³. Dió³² bíh¹ Tsá²
 cue³² jú¹ tson² hi³ tiá² la³ jáun² jmu³²
 yáh³ jnoh¹. 6 Tiá² ca³ta³dí¹quiaunh²¹
 yáh³ tsí³ jnoh¹ hi³ jmu³ tsáu² hi³ jnoh¹
 tsá² quien², uá¹jinh¹ hnoh² ho³lá²dá²
 tsá² siánh³; 7 uá¹jinh¹ jmí¹ lí¹³ jmú¹³
 jnoh¹ hi³ lí³tsin² hnoh² hi³ ná¹hau³²
 jnoh¹ jái¹³ huáh² tsí³ hi³ ca³cué³
 Cristo. Jun³juáh¹³ la³ jáun² yáh³, tí³la³
 jnoh¹ dá² ca³má¹hnau¹ hnoh² la³jmí¹
 hnio³ tsá²mi³ dain² pih²¹ jon² bíh¹.
 8 Quí¹ hi³ jlánh¹ hnau³ jnoh¹ hnoh²,
 hi³ jáun² ca³lí³ hiún² tsí³ jnoh¹ hi³
 cué¹³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ jú¹ chú³²
 quioh²¹ Dió³² yáh³, hí¹ la³ tí³ jmí²chí³
 quiú¹³ hmóu³² yáh³ jnoh¹ ca³lí³ hiún²
 tsí³ hi³ cué¹³ sá¹ hi³ ca³lí³ hniáuh³².
 Hú¹tá¹ ca³má¹hnau¹ lín³² bíh¹ jnoh¹
 hnoh². 9 Hnoh² reh², chau² bíh¹
 honh² náh² lánh³ ca³jmú¹³ jnoh¹ ta²¹
 jí³ pí³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³. Ca³jmú¹³
 jnoh¹ ta²¹ la³ huá² la³ jma² hi³ jáun²
 jniau¹³ jnoh¹ hi³ hniáuh³² quiú¹³,
 qui¹hliá² tiá² ca³lí³hnáu² jnoh¹ hi³
 jen¹³ hnoh² uí³ tá¹la³ ca³hléh¹³ jnoh¹
 jáun² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹con²
 hnoh².

10 Hnoh² tsá² ca³jieh³ bíh¹ lí¹³ cuéh¹
 jú¹ tson², jí³ Dió³² siáh³, ha³ lánh³
 ca³ma³ziáun¹³ jnoh¹ hi³ ná¹ji² hñu³
 jmí¹ hñu³ tsí³ ñí¹con² hnoh² tsá²

táunh²³ náh² ta²¹ jmí¹ ca³tau¹³ jnoh¹
 ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², hi³ ca³ma³ziáun¹³
 jnoh¹ siáh³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³²,
 hí¹ cáun² tiá² hi³ ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹
 hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ lí¹³ chá³² tsáu²
 tso³. 11 Má²ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³
 ca³jmú¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² la³jmí¹
 jmu² tsá²ñuh² ñí¹con² jon², hi³ ca³hlí¹
 ca³lieh¹ jnoh¹ hnoh² hi³ ca³cué¹³ jnoh¹
 siáh³ pí³ hñu³ honh² náh². 12 Ja³bí¹
 ca³juáh¹³ jnoh¹ lánh³ rón³² hniáuh³²
 ñí¹táunh¹ náh² la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ hi³
 ñí³táunh¹ tsá² joh¹ Dió³², Dió³² Tsá²
 má²ca³te³ hnoh² hi³ cuá¹tianh³ náh²
 ñí¹ cuá¹ho² tsú² jái¹³, ñí¹ lí¹³ zian²
 hnoh² cáun² hi³ quien² la³jmí¹ quien²
 tsú² nga².

13 Hi³ jáun² la³jí³² jmái¹ cue²³ jnoh¹
 tiá¹hmah¹ Dió³², quí¹ jmí¹ ca³niéh²
 hnoh² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ ca³hléh¹³
 jnoh¹, ca³heh³ bíh¹ hnoh² la³ cun³
 ca³tí²¹ he³ tsú² jái¹³ quioh²¹ Dió³²,
 tiá² ca³jmuh³ yáh³ hnoh² hi³ jái¹³
 jáun² lí³ la³jmí¹ lí³ jái¹³ quioh²¹ tsá²
 lí¹ tsáu²; quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³ jái¹³
 quioh²¹ Dió³² ca³hléh¹³ jnoh¹, hi³ jái¹³
 jáun² jmu² ta²¹ hñu³ honh² hnoh²,
 tsá² táunh²³ náh² ta²¹. 14 Quí¹ jmí¹
 ca³ma³tso¹ hnoh² honh² reh² hi³
 ca³jmú³ tsá²coh¹ náh², ca³quiúnh³²
 náh² la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ tsá² má²lín³
 hí³ cuáh³² quioh²¹ Dió³², tsá² tanh²
 ta²¹ Cristo Jesús zian² tí³ Judea, jmí¹
 ca³ma³tso² tsú² tsí³ hi³ ca³jmú³ tsá²
 *judíos tsá²co¹ tsú². 15 Tsá² judíos
 hí³ bíh¹ ca³jngih³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí²
 la³jmí¹ ca³jngih³ tsú² jáun² tsá² ca³lín³
 hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² lín³²; hi³
 ca³jmoh³ dí² siáh³ jnoh¹ hian² tsí³,
 hi³ ca³hue³ tí³ cheih³². Jmáh³la³ hi³
 tiá² tí³² tsí³ Dió³² bíh¹ jmu² tsú², hi³
 hon² tsú² la³jín³² tsá² siánh³ siáh³.
 16 Hi³ jlánh¹ quí² jnai³² tsá² judíos
 hí³ ñí¹con² jnoh¹ ní¹ má¹ca³lí³hnáu²
 jnoh¹ hléh¹³ ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹, quí¹
 cun³ñí¹ hi³hliá² hnáu² jnoh¹ liáun³
 tsú²; hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ lí²hliáun²³

tsó³ quióh²¹ tsú² hi³ jmu² la³ jáun².
Hi³ jáun² né³² má² cá² chó³² héih³² hi³
ma³ tsau¹³ Dió³² quióh²¹ tsá² hi³, ca³ la³
hi³ míh²³ lín³² tsí³.

*Po¹ juáh³ hi³ hnió³ tsa³ jien³ siáh³
tsá² reh² zian² juú² Tesalónica*

17 Hnoh² reh², jmí¹ ca³ hué² jnoh¹
ñí¹ tionh¹ hnoh², uá¹ jinh¹ cu³ tiá³,
jmí¹ jáun² jlánh¹ jmí¹ hnáu² lín³² jnoh¹
hi³ tsá¹ neh²¹ siáh³ cónh³ hnoh², qui¹
uá¹ jinh¹ tiá² tiauh² jnoh¹ ta³ máh¹
hnoh², tí³ la³ cun³ jáun² chau² bíh¹ tsí³
jnoh¹ quián¹³ hnoh². 18 Jmí¹ hnáu²
jnoh¹ tsá¹ neh²¹ siáh³ cónh³, hi³ huen²
jná¹³ ca³ jmú³² pí³ tenh³ hnah² jéin³²
hi³ ñe¹; tí³ la³ ní¹ juáh³ jmái¹ hi³ jmí¹
hnáu² jnoh¹ tsáu¹³, ca³ qui³ ca³ jna³ bíh¹
tsá² hláinh¹ juí³². 19 Jáun² né³, ¿he³
bíh¹ jmu² hi³ zia³² hi³ hu²¹ tsí³ jnoh¹,
hi³ jmu² hi³ hiún² tsí³ jnoh¹, hi³ jmu²
hi³ tsah¹ jnoh¹ la³ jmí¹ tsah³ tsá² zia³²
hi³ láih²³ ñí¹ co² tsú²? Hmóu³² bíh¹
hnoh² tsá² jmúh¹³ hi³ lí¹³ la³ jáun²
quiú¹³ jnoh¹ ní¹ má¹ jaunh³² Jesucristo
Tí³² Juo¹³ dí². 20 Tson² bíh¹ cu³ tí³
hnoh² bíh¹ tsá² jmuh³² hi³ hiún² tsí³
jnoh¹ hi³ tsah¹ jnoh¹ ñí¹ con² Dió³².

3

1 Hi³ jáun² jmí¹ tiú² uú² ca³ tiauh¹³
jnoh¹ tá¹ gáu³ hi³ hi³² tsí³ jnoh¹,
ca³ láí¹³ jnoh¹ hi³ cu³ tsa³² gau³ bíh¹
jnoh¹ jéi³² í¹ tauh¹³ cú² jueh³² já¹
juú² Atenas jáun², 2 hi³ jáun² reh²
Timoteo ca³ zen¹³ jnoh¹ hi³ tsa³ jie³
hnoh², jan² tsá² quian²¹ Dió³² quiúnh¹
jnoh¹ ca³ tí²¹ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹
quióh²¹ Dió³², hi³ tsa³ cué² tsú² pí³
hñu³ honh² hnoh², hi³ hie³² tsú²
hnoh² re² ca³ tí²¹ ha³ lánh³ tanh¹³ náh²
ta²¹ Dió³²; 3 qui¹ hi³ jáun² tiá² hin²
jinh²¹ cun³ ñí¹ hi³ jmu² tsáu² hian²
tsí³. Qui¹ má² ñíh¹ bíh¹ náh² hmóu³²
hi³ ca³ tí²¹ má¹ tso¹ bíh¹ dí² tsí³ hi³
la³ jáun². 4 Qui¹ la³ cun³ jmí¹ tiauh¹
jnoh¹ jáun² quiúnh¹ hnoh² ca³ juáh¹³
jnoh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ má¹ tso¹ dí² tsí³;
hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³, la³ cun³

hi³ má² ñíh¹ náh². 5 Hi³ jáun² jmí¹
tiú² uú² ca³ tí²¹ jná¹³ hi³ hi³² tsin³²,
ca³ zéin³² jná¹³ jáí¹³ hi³ nga² jná¹³
lánh³ rón³² tionh² hnoh² ca³ tí²¹ hi³
ná¹ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³², ní¹ juáh³ ní²
lí¹ má² ca³ ma³ cau² hnoh² tsá² hláinh¹
hi³ tiú² uú² ca³ lí³ quien² ta²¹ hi³
ca³ jmú¹³ jnoh¹ jáun².

6 Tí³ la³ jmí¹ má² cuanh³² jáun² Tim-
oteo ñí¹ tiauh¹ jnoh¹ lá² né³, hi³ ñeí¹
tsú² jáun² Tesalónica ní², jmí¹ jáun²
quiaun² tsú² cáun² jáí¹³ chu²¹ hi³
hnoh² ná¹ tanh²³ bíh¹ ta²¹ Dió³² la³
má² tanh²³ náh² jáun², hi³ hno³ náh²
tsá² ján² tsá² ján². Ca³ juáh³ tsú² hi³
jmái¹ ca³ la³ jí³² chau² honh² hnoh²
hi³ ca³ ta¹ jnoh¹, hi³ hnau³ lín³² hnoh²
jnoh¹, hi³ dí¹ quian¹ hnoh² hi³ jie¹ náh²
siáh³ jnoh¹ la³ jmí¹ dí¹ quian¹ jnoh¹ hi³
neh²¹ jnoh¹ siáh³ hnoh². 7 Hi³ jáun²
né³ reh², cun³ quionh³ jáí¹³ hi³ ca³ lí³
né¹ jnoh¹ hi³ tanh²³ bíh¹ hnoh² ta²¹
Dió³², ca³ niau³ re² tsí³ jnoh¹ hi³ ca³ tin¹
hnoh² ja¹ la³ jí³² uu³ mí² tsí³² hi³ zia³²
ñí¹ con² jnoh¹. 8 Hi³ jáun² ziáun² jnoh¹
re² ní¹ juáh³ la³ má² hain²¹ jáun² hnoh²
tí³ con² Tí³² Juo¹³ dí². 9 Cónh³ tiá²
chauh¹ jnoh¹ ha³ lánh³ rón³² cué¹³
tiá¹ hmah¹ la³ cun³ hi³ jmí¹ hnáu²
jnoh¹ jmú¹³ ñí¹ con² Dió³² hi³ ca³ tin¹
hnoh², cun³ ñí¹ hi³ jmuh³² hnoh² hi³
lí² tsah¹ lín²¹ jnoh¹ ta³ ñí¹ Dió³² Juo¹³
dí². 10 Jlánh¹ hiú² mí³² jnoh¹ la³ huá²
la³ jma² ñí¹ con² Dió³², hi³ hnáu² jnoh¹
cué³² Dió³² jáí¹³ hi³ neh²¹ jnoh¹ siáh³
hnoh², hi³ jáun² lí¹³ má¹ hián¹³ jnoh¹
re² hi³ hie¹³ jnoh¹ hnoh² jáí¹³ ca³ tí²¹
hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³².

11 Jáun² cuí¹ jmu¹ Dió³² Jméi² dí²
jí³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² hi³ niá³ juí³²
hi³ tsáu¹³ jnoh¹ tí³ ñí¹ tionh¹ hnoh².
12 Jáun² Tí³² Juo¹³ dí² cuí¹ jmu¹ hi³
conh²¹ hñu³ honh² náh² hi³ hno³
náh² ca³ la³ jonh³ jmí¹ honh² tsá² ján²
tsá² ján², jí³ la³ jín³² tsáu² ní² siáh³,
la³ jmí¹ hnau³ jnoh¹ hnoh². 13 Hi³ cuí¹
jmu¹ bíh¹ Dió³² pin³ hñu³ honh² náh²
hi³ hí¹ cáun² tso³ tiá² zia³² quián¹³

náh² ta³ ñí¹ Dió³² Jméi² dí², jí³ hi³ zian² náh² siáh³ ná¹chan¹ ñí¹con² tsú² ní¹ má¹jaunh³² Jesús Tí³² Juo¹³ dí², quionh³ tsú² la³jín³² tsá² joh¹.

4

Tsá² zian² cun³ tí³² tsí³ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³ reh², jnoh¹ juáh³ ñí¹con² hnoh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ñí¹táunh¹ hnoh² la³ má²ñí³táunh¹ náh² ní² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hi³ jmúh¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ má²ca³híe¹³ jnoh¹ jáun², hi³ tí³ lí³mí¹ re² jmuh³² náh² cun³ jmá² cun³ jnia³².

2 Má²ñí¹ bíh¹ hnoh² lánh³ lí³ jái¹³ hi³ ca³má¹tá¹³ jnoh¹ jáun² hnoh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí². 3 Qui¹ hi³ hnió³ Dió³² hi³ hnoh² ná¹chan¹ náh² ñí¹táunh¹ quiúnh¹, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² hniáuh³² jmu³ juón¹ quionh³ tsá²ján² tsá²ján². 4 Hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² hniáuh³² lí³ ñí¹³ lánh³ má¹zián¹³ náh² hi³ ná¹chan¹ ca³tí²¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² lí¹³ ñí²cuonh² náh², hi³ jmúh¹³ náh² quien² tsá²mi³ tsá²ñuh². 5 Tiá² hniáuh³² hi³ cáun² lí¹ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² jan² tsá²mi³ la³jmí¹ jmu² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³². 6 Hí¹ jan² hnoh² tiá² hniáuh³² jmúh¹³ tso³ jáun², hi³ lí¹ má¹can¹³ náh² renh², qui¹ Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² jéinh³² siáh³ cáun² hi³ hlah³ ñí¹con² la³jín³² tsá² jmu³ tso³ la³ jáun², la³ cun³ hi³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun² jmí¹tin². 7 Qui¹ Dió³² má²ca³te³ hi³ má¹ziáun¹³ dí² ná¹chan¹ ñí¹con², jun³juáh¹³ hi³ jmú¹³ dí² tso³ yáh³. 8 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² tiá² jéih³² jái¹³ ní², jun³juáh¹³ tiá² jéih³² jái¹³ quioh²¹ tsá²mi³cuóun² yáh³ tsú², qui¹ hi³ tiá² jéih³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² bíh¹ tsú² jaun³², Dió³² Tsá² cuen² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² náh².

9 Hi³ ca³tí²¹ hi³ hno³ náh² tsá²ján² tsá²ján² né³, tiú²uú² hniáuh³² yáh³ jmu¹ jná¹³ hliáun³ jái¹³, qui¹ hnga² bíh¹ Dió³² má²ca³ma³ta² hnoh² hi³ má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². 10 Qui¹

má²ná¹jmuh³² bíh¹ hnoh² la³ jáun² ñí¹con² la³jín³² tsá² reh² zian² tá¹ cáun² hué³² Macedonia, tí³la³ cun³ jáun² hlí¹ lieh¹ jnoh¹ hnoh² reh² hi³ chú³² tí³ lí³mí¹ má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján². 11 Jmúh¹³ náh² pí³ hi³ tianh¹³ náh² tie³ quiúnh¹ la³jín³² tsáu², tiá² hniáuh³² cáun² lí¹ ngáih¹ náh² jái¹³ hi³ tiá² ca³tin¹ náh² ngáih¹. Jmúh¹³ náh² ta²¹ quián¹³ ma³ quin³² ma³ jan³² cun³quionh³ cuá² tanh¹ hmóu³² la³ cun³ hi³ qui³ má²ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun², 12 hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ taunh¹³ náh² ta²¹ tsá² cá²tsáun¹, hi³ tiá² hi³ lí³hniauh³ hí¹ cáun² ñí¹con² náh².

Jmá¹ hi³ jáunh³ Tí³² Juo¹³ dí²

13 Hnoh² reh², tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ tionh² hnoh² ta³ tiá² ñí¹ he³ lí¹³ ñí¹con² tsá² má²cá²tsan³, qui¹ ní² lí¹ ca³niau²¹ hlah³ honh² náh² la³jmí¹ nio² hlah³ tsí³ tsá² tiá² má²hu²¹ tsí³ hi³ jenh¹³ dí². 14 La³jmí¹ táunh²³ dí² ta²¹ hi³ ca³jun³ Jesús, jí³ hi³ ca³jenh¹³ siáh³, la³ jáun² bíh¹ ca³ta¹ dí² hi³ táunh¹³ ta²¹ hi³ ní¹ má¹jaunh³² Jesús, Dió³² jmu³ hi³ ja³tánh¹ tsú² quionh³ Jesús la³jín³² tsá² tanh² ta²¹ Jesús jmí¹ cá¹tsan³.

15 Hi³ jáun² la³ cun³ rón³² lí³ jē¹ Tí³² Juo¹³ dí² juáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² la³ lá²: Hi³ la³jái³² dí² tsá² ziaun² dí² ní¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí², tiá² chí¹ján³ dí² tsáuh¹³ yáh³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² má²cá²tsan³. 16 Qui¹ tsá² má²tanh² ta²¹ Cristo jmí¹ cá¹tsan³ bíh¹ tín² jenh¹³ la³ñí¹ ní¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí² hñu³mi³cuú² hi³ jmu³ héih³²; quionh³ tsú² tsá² chín¹ ja¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³². Tsá² hí³ hléh³² tiá³ hi³ jiéi³² mí¹ñí² quioh²¹ Dió³². 17 Má¹jáun² tsáuh¹³ dí², tsá² ziaun² dí², cu³tsa³² quiúnh¹ dí² tsá² má²ca³jenh¹³ hí³, hi³ ngá¹³ dí² ja¹ jnie² chí³cuú² ñí¹ jenh¹³ dí² Tí³² Juo¹³. Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ tsá¹tau¹³ dí² quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ cun³ jmí¹hi³nio². 18 Hi³ jáun² cun³quionh³ jái¹³ ní² jmúh¹³ hnoh² hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján².

5

1 Hnoh² reh², ca³ti²¹ hín² jmáih¹ lí¹³ la³ ní², tiá² hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hliáun³ jái¹³, 2 quí¹ re² lín³² bíh¹ má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ chau²¹ jmái¹ jáunh³ Ti³² Juo¹³ dí² cu³diá²jan², la³jmí¹ ja³² jan² háin² cu³diá²jan² já¹niéi². 3 Jmái¹ hi³ ná¹juáh²³ tsáu²: “Tie³ bíh¹ nio², hí¹ cáun² hi³ háinh¹³ tiá² zia³² yáh³”, má¹jáun² bíh¹ quiunh²¹ tsú² hi³ ma³tso² lín³² tsí³ cu³diá²jan² la³ lá², la³jmí¹ lí²³ ñí¹con² tsá²mi³ lí²zian² jon² hi³ cu³diá²jan² lí²³ quieh² héin¹. Hí¹ cáun² tiá² ñí¹ zia³² yáh³ ñí¹ lí³ cuon³ tsá² la³ hí³. 4 Ti³la³ hnoh² reh², tiá² já¹niéi² tionh² yáh³ hnoh² hi³ lí¹³ chau²¹ jmái¹ quioh²¹ Ti³² Juo¹³ dí² cu³diá²jan² la³jmí¹ chau³² jan² háin² jmái¹ hi³ tiá² hi³ lín²³ tsú². 5 Quí¹ la³jín³² bíh¹ hnoh² má²tionh² ñí¹ tie³ joh¹, ñí¹ lí³ ta³jma². Tiá² já¹niéi² tiauh² yáh³ dí², ñí¹ tiá² joh¹ tie³; 6 hi³ jáun² tiá² hniáuh³² yáh³ cuóu³² dí² la³jmí¹ ná¹cuóun¹ tsá²cá²tsáun¹, ti³la³ hniáuh³² hi³ ná¹zian² tsí³ bíh¹ dí², jí³ hi³ tiáuh¹ dí² hua³jan²¹, hi³ jáun² tiá² lí¹ lí³can² dí². 7 Já¹niéi² bíh¹ cuóun¹ tsú², hi³ já¹niéi² bí¹ siáh³ má²héinh³² tsú²; 8 ti³la³ cun³ñí¹ hi³ jnoh¹ lá³ dí² tsá² tiauh² ta³jma² bíh¹, jáun² cuí¹ tiáuh¹ dí² hua³jan²¹ hi³ tiá² lí¹ lí³can² dí². La³jmí¹ jmu² hliáu³ hua³hí¹³ ñí¹tsí³ hi³ quih³² cáun² hi³ pin³, la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ cu³tí³ tanh²³ dí² ta²¹ Dió³², hi³ hno³ dí² siáh³ Dió³². Ja³bí¹ la³jmí¹ jmu² hliáu³ hua³hí¹³ chí¹ cun³quionh³ hi³ huáh² ná¹hein³² jáun², la³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ liáu³² dí² Dió³². 9 Quí¹ jun³juáh¹³ ca³hiáu³² Dió³² jnoh¹ hi³ jmoh³ la³ cun³ hi³ míh²³ jáun² tsí³ yáh³, ti³la³ ca³hiáu³² tsú² hi³ liáu³² cun³quionh³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ bíh¹ dí², 10 Tsá² ca³jun³ hí³ hi³ ca³ta¹ dí²; hi³ jáun² lí¹³ ziaún² dí² quiúnh¹ tsú², uá¹ hi³ ziaún²

dí² uá¹ hi³ má²jún¹ dí² ní¹ má¹ti³ ñí¹ jáunh³ tsú². 11 Hi³ jáun² hli¹ lienh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján², hi³ jmúh¹³ náh² siáh³ hi³ ti³ lí³mi¹ lí³ pin³ hñu³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján² la³ qui³ má²ná¹jmuh³² ní² náh².

Jái¹³ lá² cue³² Po¹ hi³ ma³ti³² tsá² reh²

12 Hi³ jáun² né³ reh², juáh³ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² quien² tsá² ná¹jmu² ta²¹ ñí¹con² náh², tsá² ná¹ho² jái¹³ hi³ ca³cué³ Ti³² Juo¹³ dí², tsá² ná¹hie³² jú¹ tson² ñí¹con² náh². 13 Hniáuh³² jmúh¹³ náh² lin¹ hi³ cu³tí³ hu²¹ honh² náh² hi³ quien² lín³² tsú² jí³ hi³ má¹hno¹ lín³² náh² tsú² siáh³, quí¹hliá² ná¹jmu² tsú² ta²¹ jáun². Tianh³ náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

14 Hnoh² reh², ja³bí¹ hli¹ lieh¹ jnoh¹ siáh³ hnoh² hi³ jin¹³ náh² tsá² tiá² ñí¹jmu³ tá¹³, hi³ jmúh¹³ náh² hi³ niau²¹ tiá³ tsí³ tsá² nio² hlah³ tsí³, hi³ má¹hon¹ náh² tsá² tiá² má²pin³ hñu³ tsí³, hi³ juenh² honh² náh² siáh³ ñí¹con² la³jín³² tsáu².

15 Ha³ lí² jéinh¹ hnoh² siáh³ hlah³ ñí¹con² tsá² má²ca³jmú³ hlah³. Ti³ re² bíh¹ jmúh¹³ hnoh² hi³ chú³² jmái¹ ca³la³ jí³² ñí¹con² tsá²ján² tsá²ján², jí³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu² ní² siáh³.

16 Tianh³ náh² hiún² honh² jmái¹ ca³la³ jí³². 17 Lienh¹ náh² Dió³² chí¹ñí¹. 18 Cáun² cuéh³ náh² tiá¹hmah¹ Dió³² uá¹ he³ mi³ lí²³, quí¹ la³ jáun² bíh¹ hnió³ Dió³² hi³ jmúh¹³ hnoh², tsá² tanh²³ náh² ta²¹ Cristo Jesús.

19 Ha³ lí² yéi² náh² sí² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²zia³² hñu³ honh² náh². 20 Ha³ lí² jmu² náh² han¹ jái¹³ hi³ hleh³² tsáu² hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³. 21 Re² quian² náh² hua³hí¹³ la³jí³² jái¹³ hi³ hleh³² tsáu² ní¹juáh³ jáun² jú¹ tson², tionh² náh² ta²¹ jái¹³ jáun² ní¹juáh³ jáun² jú¹ tson² cu³tí³. 22 Chá¹ náh² ti³ có³² ca³la³ jí³lí³² ñí¹ hi³ hlah³.

23 Dió³² Tsá² jmu² hi³ ziáun² dí²
 re² tin² cui¹ jmu¹ hi³ cu³tí³ ná¹chan¹
 hnoh² ñí¹con² hí³ dí², hi³ hí¹ cáun²
 tso³ tiá² zia³² ñí¹con² náh² hi³ juáh¹³
 hi³ li³ hliánh¹³ náh², la³ji³ ngú³, ji³
 jmí²chí³, ji³ jmí¹ honh² náh² siáh³, ní¹
 má¹cá²chó³² jáun² jmái¹ hi³ jáunh³ Je-
 sucristo Ti³² Juo¹³ dí². 24 Dió³² Tsá²
 té²³ hnoh² lín³ jan² Tsá² má²tí³² jē¹,
 jáun² tiu³nio² jmu³ bíh¹ tsú² la³ji³² hi³
 má²lí²juánh³² jná¹³ ní².

Po¹ hah² jái¹³ ñí¹ ca³táuh³ sí²

25 Hnoh² reh², lienh¹ náh² Dió³² hi³
 ca³ta¹ jnoh¹.

26 Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re²
 nio² honh² náh², la³ qui³ ráin³² tsú²
 jan² rainh²¹.

27 Juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh²
 cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ti³² Juo¹³
 dí² hi³ hniáuh³² híh¹³ hnoh² sí² lá²
 ñí¹con² la³jin³² tsá² reh².

28 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Jesu-
 cristo Ti³² Juo¹³ dí². [Cun³ ní² bíh¹ tí³
 jái¹³ ní².]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tsá² Tesalonicenses

Po¹ quionh³ tsá² quionh³ jmu² sí²
lá² ca³tin¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú²
Tesalónica

¹ Hnoh² reh², tsá² má²lín³ náh²
cuáh³² já¹ juú² Tesalónica ní², jná¹³
Po¹ quiúnh¹ Silvano ji³ Timoteo, tsá²
ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh²
tsá² tionh² náh² jo³cuo² Dió³² Jméi²
dí² ji³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí². ² Cuí¹
má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² ji³ Jesu-
cristo Ti³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ zian² náh²
siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

Dió³² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² la³jín³²
tsá²ren² tso³ ní¹ má¹jaunh³² Jesús

³ Hnoh² reh², jun³juáh¹³ cá² ñí¹
hi³hliá² chú³² cue²³ jnoh¹ tiá¹hmah¹
Dió³² yáh³ hi³ ca³tin¹ hnoh²,
ti³la³ ca³ta¹ jnoh¹ cué¹³ tiá¹hmah¹
qui¹hi³hliá² ti³ jlánh¹ re² má²tanh²³
hnoh² ta²¹ Dió³² cun³ jmá² cun³
jnia³² bíh¹, hi³ ti³ lí³mí¹ má²hno³
náh² tsá²ján² tsá²ján². ⁴ Cun³ñí¹ hi³
ní² bíh¹ jmu³² jnoh¹ tsah¹ lín²¹ hi³
ca³tin¹ hnoh² ñí¹con² ma³ quin³²
ma³ cu³ nió³ tsá² má²lín³ cuáh³²,
hi³ za²³ jnoh¹ tsú² ha³ cónh³ tí³ hi³
cueh²³ náh² honh² ji³ hi³ tanh²³
náh² ta²¹ Dió³² uá¹jinh¹ ja¹ ca³la³ jí³²
uu³mí²tsi³² ji³ hi³ hlah³ hi³ quiunh³²
náh². ⁵ Cun³quionh³ hi³ jáun² má²lín¹
hi³ Dió³² tin² ra³tsi³² re² héih³², hi³
ja³bí¹ la³ jáun² má²lín¹ siáh³ hi³ hnoh²
bíh¹ ca³tin¹ cuá¹tianh³ ñí¹ cuá¹quien²
Dió³². Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹má²tsoh¹
náh² honh².

⁶ Dió³² bíh¹ Tsá² jmu² la³ cun³
hi³ ca³ti²¹, hí³ bíh¹ jmu³ hi³ ma³tso²
tsí³ tsá² ná¹jmu² hi³ hi³ ná¹má²tsoh¹
náh² honh²; ⁷ hi³ jáun² hnoh²,
tsá² ná¹má²tsoh¹ náh² honh², chau³
Dió³² tie³ la³jmí¹ chau³ jnoh¹ ní¹
má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ jáunh³ Jesús

Ti³² Juo¹³ dí² ti³ hñu³mi³cuú², cu³li²¹
quionh³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³, tsá²
pin³ joh¹. Hi³ jáunh³ tsú² jáun² juí³²
ja¹ sí² cáu² lín³², ⁸ hi³ ja³jéinh¹ tsú²
hi³ ma³tso² tsáú² tsí³, la³ cun³ tsá²
tiá² ca³li³ cuóun³² Dió³², tsá² tiá²
má²ca³taunh³ ta²¹ jú¹ chú³² quioh²¹
Jesús Ti³² Juo¹³ dí². ⁹ Tsá² hí³ dá²
tá¹tsin¹ héih³² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹,
hi³ jáun² ma³tso² tsí³ hi³ chéi³ hi³
uóu³² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio², ñí¹ tiá²
lí¹³ tiánh³ tsú² ta³ ñí¹ Ti³² Juo¹³ dí²,
ñí¹ má²jniá³ jáun² pí³ hi³ cáu² hi³
jueh³² quioh²¹. ¹⁰ Hi³ ní¹ má¹jaunh³²
Ti³² Juo¹³ dí² né³, má¹jáun² lí³ lín¹
hi³ quien² tsú² hi³ jmu³ tsá² joh¹,
hi³ la³jín³² tsá² ca³taunh³ hí³ ta²¹
né³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² ca³la³ hi³
tsa³cáun² lín³² tsí³. Hi³ hnoh² siáh³
lí³ quiúnh¹ tsá² hí³ qui¹ má²ca³tionh²
náh² ta²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh¹³
jnoh¹ jáun².

¹¹ Cun³ñí¹ hi³ ní² bíh¹ ná¹hiú²
ná¹mi³² jnoh¹ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³tin¹
hnoh². Mi³² jnoh¹ hi³ Dió³² jmu³ hi³
lí¹³ zian² hnoh² la³ cun³ ca³ti²¹ zian²
tsá² má²ca³te³ Dió³²; hi³ mi³² jnoh¹
siáh³ hi³ Dió³² jmu³ hi³ lí¹³ má¹tih²¹
hnoh² la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ hniá¹ náh²
jmúh¹³, ji³ la³jí³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnoh²
cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Dió³².
¹² Quí¹ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lí¹³
ma³quien² tsáú² Jesús Ti³² Juo¹³ dí²
cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³ jáun²
la³ jáun² siáh³ jmu³ Jesús hi³ quien²
hnoh² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³ Dió³²
ji³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí².

2

Tsá² hláih¹, tsá² jmu² tso³

¹ Hnoh² reh², ca³ti²¹ jmá¹ hi³ jáunh³
Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² hi³ ja³chau³
dí² tsú² cu³li²¹ ñí¹con², ca³ti²¹ jmá¹
jáun² juáh³ jnoh¹ ² hi³ tiá² hniáuh³²
hi³² honh² náh², sa³jun³ hi³ juenh¹³
náh² ní¹ má¹ca³niéih² náh² hi³ ca³chó³²
jmá¹ jáun² quioh²¹ Ti³² Juo¹³ dí².
Uá¹jinh¹ zian² tsá² juáh³ hi³ zia³²

cáun² jái¹³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹, ho³lá²dá² hléh³² tsú² cáun² jái¹³ ja¹ tsá² reh² dí², ho³lá²dá² juáh³ tsú² hi³ zia³² cáun² sí² hi³ ca³zen¹³ jnoh¹, tiá² hniáuh³² yáh³ lí¹ táunh¹³ hnoh² ta²¹ jái¹³ jáun². 3 Tiá² hniáuh³² yáh³ lí¹ lí³can² hnoh² jái¹³ quioh²¹ lí³ua³ jan² tsáu², qui¹ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹ jáun², ca³tí²¹ lí¹³ cáun² hniéi² jueh³² ñí¹con² Dió³², hi³ ma³jnia³² siáh³ jan² tsá² lí³ hoh³ ca³tí²¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³², tsá² ca³tín¹ hí³ hi³ tsó³² ñí¹ hlah³; 4 Tsá² hí³ dá² jmu³ hi³ jlánh¹ quien² hnga², hi³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ ná¹juáh²³ tsáu² dió³², jí³ la³jí³² hi³ má²ná¹má²tsú² má²jónh³² tsáu². Hi³ hí¹ la³ tí³ hñu³ cuáh³² chín¹ quioh²¹ yáh³ Dió³² tsa³cuá² tsá² hí³, hi³ cuá¹jmu² quien² la³jmí¹ quien² Dió³².

5 ¿Tiá¹ chau² honh² hnoh² hi³ ca³juánh³² jná¹³ la³ ní² tá¹la³ ca³ñí³² jná¹³ quiúnh¹ hnoh²? 6 Hi³ má²ná¹ñíh¹ náh² he³ qui² jni³² jui³² quioh²¹ tsá² hláih¹ hí³ la³ tí³ ta³né³², tí³la³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ má²tón³² máh³ ma³jnia³² tsá² hí³. 7 La³ ta³né³² bíh¹ má²chí¹jmu² ta²¹ hlah³ pí³ tiá² jniá³, jí³²la³ tí³ hniáuh³² quin³ tí³ có³² Tsá² qui² jnai³² jui³² quioh²¹ bíh¹ tsá² hláih¹ hí³ ta³né³². 8 Hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³jnia³² tsá² lí³ hoh³ hí³ ca³tí²¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³², tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² jngih³ tsá² hí³ cun³quionh³ chí³ hi³ jiéi³²; ja³bí¹ hí³ dí² hin³ tsá² hláih¹ hí³ cun³quionh³ joh¹ cú²tú¹ cú²lí¹³ hi³ quian³² ní¹ má¹jaunh³². 9 Tsá² hláih¹ hí³ já³² cha¹³ *Satanás tsá² hláinh¹ tsá² chín¹, hi³ já³² cun³quionh³ la³jí³² pí³ quioh²¹ Satanás hí³, hi³ jmu³ hua³jueh³² jí³ lí²¹ hi³ lí¹³ tsa³cáun² tsí³ tsáu², hi³ ma³can² tsáu². 10 Cun³quionh³ la³jí³² ñí¹ hi³ hlah³ ma³can² tsú² tsá² tsá²hín³, tsá² tiá² ca³lí³hnió³ tónh³² ta²¹ jú¹ tson², jú¹ hi³ jmí¹ lí³ lí¹³ liáun³ tsú². 11 Cun³ ñí¹ hi³ ní² bíh¹ jmu³ Dió³² hi³ lí¹³ lí³can² tsá² la³ hí³, hi³ lí¹³ tónh³² tsú²

ta²¹ jú¹ tí¹jái². 12 Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ tá¹tsin¹ héih³², tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hí³ jú¹ tson², tsá² ca³lí³ hniá¹ hí³ jmáh³la³ hi³ hlah³.

Tsá² má²ná¹quiánh¹ hi³ ca³tín¹ liáun³

13 Tí³la³ jnoh¹ reh², ca³ta¹ jnoh¹ cue¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² la³jí³² jmái¹ hi³ ca³tín¹ hnoh² tsá² hniau³ Tí³² Juo¹³ dí²; qui¹ Dió³² ca³quianh³ hnoh² la³ jmí¹ ñí¹ hi³ lí¹³ liáun³ náh² cun³quionh³ hi³ jmu³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ lí¹³ ná¹chan¹ náh² ca³tín¹ Dió³², jí³ cun³quionh³ hi³ táunh¹³ náh² ta²¹ jú¹ tson² ní² siáh³. 14 Cun³quionh³ jú¹ chú³² hi³ hléh¹ jnoh¹ jáun² bíh¹ ca³té² náh² tsú² hi³ lí¹³ liáun³ náh², hi³ jáun² hnoh² lí¹³ zian² náh² cáun² hi³ quien² la³jmí¹ quien² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

15 Hi³ jáun² né³ reh², cuí¹ tionh² náh² hi³ nio² tiá³ honh² la³ má²tionh² náh² ní², ha³ lí² chá² náh² tí³ có³² jái¹³ hi³ ca³juáh¹³ jnoh¹ jáun² ñí¹ ná¹jéinh³ ñí¹ dí², jí³ cun³quionh³ sí² ní² siáh³. 16 Hi³ jáun² hnga² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² jí³ Dió³² Jméi² dí², Dió³² Tsá² hniau³ dí², Tsá² má²hé² má²mieh² hi³ jmu² hi³ nio² tiá³ tsí³ dí² la³jí³² jmái¹ la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ cue³² siáh³ cáun² hi³ chu²¹ hi³ má²hu²¹ tsí³ dí², 17 Dió³² hi³ cuí¹ cue²¹ pí³ hñu³ honh² náh², hi³ cuí¹ má¹hau³ náh² tsú², jáun² la³jí³² hi³ jmuh³² náh² jí³ la³jí³² hi³ hléh¹ náh² lí¹³ lí³ chu²¹.

3

Po¹ mí³² hi³ liéinh³² tsú² Dió³² quioh²¹ quionh³ tsá² quionh³

1 Hnoh² reh², ñí¹ má²ca³táuh³ sí² lá² juáh³ jnoh¹ hi³ lienh¹ náh² tiá³ Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, hi³ jáun² tia³jui³² tsa³cuóun² jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ ma³quien² siáh³ tsá² siánh³ jái¹³ jáun² la³jmí¹ má²ca³jmu³ hnoh². 2 Lienh¹ hnoh² siáh³ Dió³² ca³ta¹ jnoh¹, hi³ liáu³² tsú² jnoh¹ ñí¹con² tsá² hian² tsí³, tsá² cháunh²³ tsí³ jmáh³la³ hi³ hlah³, qui¹ tiá² la³jín³² tsáu²

taunh³² yáh³ ta²¹. 3 Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² lín³ jan² Tsá² má²tí³² jē¹, hi³ jáun² hí³ bíh¹ jmu³ hi³ lí³ pin³ náh² hñu³ jmí¹ hñu³ honh², jí³ hi³ hua³hín¹³ tsú² siáh³ hnoh² ñí¹con² tsá² hláinh¹. 4 Hi³ ca³tín¹ hnoh², tanh²³ bíh¹ jnoh¹ ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ hnoh² ná¹má²tih²¹ la³ má²ná¹má²tih²¹ ní² náh² héih³² hi³ jmu³² jnoh¹. 5 Cuí¹ jmu¹ bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² hi³ lí³ lieih²¹ jmí²chí³ quián¹³ náh² hi³ Dió³² hniau³, hi³ cuí¹ jmu¹ siáh³ hi³ lí³ juenh² honh² náh² la³jmí¹ juenh² tsí³ Cristo.

Jái¹³ ca³tí²¹ hi³ hniáuh³² jmu³ tsú² ta²¹

6 Hnoh² reh², jmu³² jnoh¹ héih³² ñí¹con² hnoh² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hi³ tiú²uú² juonh²¹ hnoh² quiúnh¹ lí³ua³ jan² tsá² reh² cáun² lí¹ ñí³táunh¹, tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³híe¹³ jnoh¹ jáun². 7 Quí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² má²ñí¹ lánh³ ñí¹táunh¹ náh² ní¹juáh³ hi³ jmóuh¹ náh² la³ cun³ hi³ qui³ jmu³² jnoh¹. Quí¹ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² ja¹ ñí¹ tionh¹ hnoh², tiá² ca³jmú¹³ yáh³ jnoh¹ juinh³, 8 sa³jun³ hi³ lí¹ ca³cué³ tsáu² ca³cúh¹³ jnoh¹; tí³la³ jnoh¹ dá² ca³jmú¹³ pí³ hi³ jmú¹³ jnoh¹ ta²¹ la³ huá² la³ jma² bíh¹, quí¹ tiá² ca³lí³hnáu² yáh³ jnoh¹ hi³ láí³ jnoh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² liá¹ héi² ñí¹con² náh². 9 Jun³juáh¹³ hi³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ jái¹³, tí³la³ jnoh¹ dá² ca³lí³hnáu² cáu¹³ cáun² nóh³² lánh³ rón³² ca³tí²¹ tianh¹³ hnoh² bíh¹. 10 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ jáun² ja¹ ñí¹ tionh¹ náh², ca³jmú¹³ jnoh¹ héih³² ñí¹con² hnoh² la³ lá²: Ní¹juáh³ tsá² tiá² ñí¹jmu³ ta²¹, ha³ lí² cuí¹ cúh². 11 Tí³la³ má²ca³nái¹³ jnoh¹ hi³ zian² ma³ jan² hnoh² cáun² lí¹ ñí³táunh¹ náh², tsá² jmu² cá² ñí¹ ta²¹ tiá² quien² hi³ cáun² lí¹ lóh²³ ta³ ñí¹ tiá² ca³tín¹. 12 Ñí¹con² tsá² la³ hi³ jmu³² jnoh¹ héih³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², hi³

re² nio² tsí³ tsú² hniáuh³² jmu³ ta²¹, hi³ jáun² láih¹³ tsú² hi³ cuh³.

13 Hnoh² reh², ha³ lí² cuí¹ huon¹³ náh² hi³ jmu³² hi³ chu²¹. 14 Ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá² tiá² ta²¹ taunh³² jái¹³ hi³ juáh³ jnoh¹ cun³quionh³ sí² lá², jie³ náh² re² hin² tsánh² tsá² hí³, jáun² lí²uú² juónh³² náh² quiúnh¹ tsá² la³ hí³, jáun² lí³ heh³. 15 Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ hniáuh³² hon² yáh³ náh² tsá² la³ hí³, tí³la³ hniáuh³² hlí¹ lienh¹ bíh¹ hnoh² tsá² la³ hí³ la³jmí¹ hlí² liéinh³² tsú² jan² rainh²¹.

Po¹ juáh³ hi³ cuí¹ má¹mieh² Dió³² tsá² hí³

16 Hi³ jáun² hnga² Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² jmu² hi³ zian² tsáu² re² tín², cuí¹ jmu¹ hi³ zian² hnoh² re² tín² jmáí¹ ca³la³ jí³² uá¹ he³ mi³ quiunh³² náh². Cuí¹ zenh² bíh¹ Tí³² Juo¹³ dí² quiúnh¹ hnoh², ca³la³ jí³lin² náh².

17 Jná¹³ Po¹ cuá¹jmu² jná¹³ huéh³ ñí¹ hná¹ lá² quionh³ uón³² huen², la³ cun³ qui³ jmu² jná¹³ la³jí³² sí² quion²¹, hi³ jáun² lí³ lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ lí²jmú³²; hi³ juanh³² jná¹³: “Hia² hnoh²”. 18 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² la³jín³² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² La³ñí¹ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ní¹con² Timoteo

*Po¹ ca³jmú³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ Timo-
teo*

1 Jná¹³ Po¹, tsá² lín³ ná¹ *ti³² tsá² quian³² jē¹ Jesucristo, la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí², jī³ héih³² quioh²¹ Jesucristo Tsá² ná¹jan²³ dí² hí³; 2 zein²¹ jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú² Timoteo, hnú² tsá² lín³ nú² la³juah²¹ dúh¹ jón³² jná¹³ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cú²re². Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú² Dió³². Jméi² dí² jī³ Cristo Jesús Tī³² Juo¹³ dí², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² juen² tsí³, jī³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

*Jái¹³ hi³ ca³hieh³ Po¹ Timoteo
ca³tin¹ tsá² hleh³² jú¹ tí¹jái²*

3 La³ cun³ hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² jmí¹ ca³tí³ ñí¹ ñe¹ jná¹³ hué³² Macedonia hi³ ñíh¹³ hnú² juú² Éfeso ní², chú³² bíh¹ ñíh¹³ hnú² la³ má²ñíh³ ní². Hi³ jáun² hnú² jmúh¹³ héih³² ní¹juáh³ hin² tsánh² hleh³² jú¹ ná¹jan², hi³ tiú²uú² ma³tin² tsú² tsáu² la³ jáun². 4 Zéh³ hnú² tsú² hi³ tiú²uú² ma³quien² tsú² jái¹³ hi³ lí¹ quí² lí¹ chin² tsáu² chí¹, sa³jun³ hniáuh³² cán³ tsú² hua³hi¹³ hi³ hin² tsánh² lín³ dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², cáun² hi³ tiá² chau²¹ jmái¹ táuh³. Quí¹ ní¹juáh³ cáun² ná¹jmu² la³ jáun² bíh¹ tsú², jáun² cáun² lí¹ ná¹quí² ná¹táinh²³ bíh¹ tsú² jái¹³; jun³juáh¹³ lín¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ la³ jáun² hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ niau²¹ cáun² tsí³ tsú² ca³tí²¹ juí³² quioh²¹ Dió³².

5 Tī³la³ jná¹³ zein²¹ jái¹³ lá² cun³ñí¹ hi³ hnó³² jná¹³ hi³ ma³hnio³ tsáu² tsá²ján² tsá²ján² cun³ñí¹ hi³ má²ji² hñu³ tsí³, cun³ñí¹ hi³ má²ji² siáh³ jmí¹ tsí³ tsú², jī³ cun³ñí¹ hi³hliá² tson² má²tanh² tsú² ta²¹ Dió³². 6 Zian² ma³ jan² tsáu² má²ca³náu² tí³ có³² ca³tí²¹ hi³ ní², jáun² jú¹ siáh³ bíh¹ má²ná¹quí²

ná¹juónh²³ tsú², jái¹³ tiá² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹. 7 Uá¹jinh¹ hnió³ tsú² jmu³ tí³² ca³tí²¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés, tí³la³ hí¹juáh³ jái¹³ hi³ hleh³² hnga² bíh¹ tsú² tiá² ngi²³, hi³ sa³jun³ ngi²³ bíh¹ tsú² jái¹³ hi³ jlánh¹ jmu² tson².

8 Né¹ bíh¹ dí² hi³ chu²¹ liei²¹ jáun² quioh²¹ hla¹ Moisés ní¹juáh³ hi³ cauh³² tsú² la³ cun³ ca³tí²¹. 9 Tī³la³ hniáuh³² né¹ dí² hi³ jun³juáh¹³ ca³tin¹ tsá² chun¹ yáh³ liei²¹ hi³ ca³lí³, quí¹ liei²¹ jáun² dá² ca³lí³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hnga² bíh¹, tsá² tiá² jmu² nieh³, tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³², tsá² jmu² tso³, tsá² tiá² Dió³² hún¹ tsí³, tsá² tiá² jéih³² hi³ híen¹, tsá² jngih² jméi² mí¹ziú¹³, jī³ tsá² jngih² tsáu² ní² siáh³. 10 Ja³bí¹ ca³lí³ zia³² liei²¹ hi³ ca³tin¹ tsá² juón¹, jī³ tsá²ñuh² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² má²tún² hmóu³², tsá² han² tsáu², tsá² tí¹ jáin², tsá² má²tson² jú¹ tí¹jái², jī³ hi³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² tsá² tiá² jéih³² jú¹ tson² ní² siáh³. 11 Jú¹ tson² ní² bíh¹ juanh³² jná¹³, la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ chú³² hi³ jlánh¹ quien² hi³ ca³hiau³ jná¹³ jáun² ñí¹con² Dió³², Tsá² hnió³ hí³ hi³ ma³mieh² dí².

*Po¹ cue³² tiá¹hmah¹ ñí¹con² Dió³²
cun³ñí¹ hi³ja³² mií³ tsí³ Dió³²*

12 Cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Jesucristo Tī³² Juo¹³ dí², Tsá² cue³² jná¹³ pí³, quí¹hliá² ca³lín¹³ tsú² hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² lí³tín³ jái¹³ quioh²¹; hi³ jáun² jná¹³ ca³jmú³ tsú² tsá² lín³ quian²¹, 13 uá¹jinh¹ jmí¹tin² jmí¹ lín³ jná¹³ jan² tsá² tí² ziú² tí² híen² Tī³² Juo¹³ dí², hi³ tí² hnah³² jná¹³ siáh³ tsá² taunh² tsú² ta²¹ hi³ tí² jmuh³² ná¹ hian² tsin³², jī³ hi³ tí² tú² tí² híon³² jná¹³ tsú² siáh³; tí³la³ Dió³² ca³ja³ mií³ tsí³ ñí¹con² jná¹³, quí¹ jná¹³ tiá² jmí¹ má²tanh³² ná¹ ta²¹, hi³ jáun² bíh¹ tí² jmu² jná¹³ cáun² hi³ tiá² ño¹. 14 Jáun² jlánh¹ ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ Tī³² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³, quí¹ ca³jmú³ tsú² hi³ tanh²¹ jná¹³ ta²¹, jī³ hi³ má¹hno¹ lín³² jná¹³ tsú², jī³ la³jín³² tsáu² ní² siáh³, quí¹ cun³ñí¹ hi³

má² cá² cunh³ jná¹³ quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

15 La³ jín³² tsáu² ca³ tin¹ tónh³² ta²¹ jú¹ tson² lá²: Hi³ ca³ cuan³ Jesús Tsá² lín³ Cristo ñí¹ hué²¹ lá² hi³ líón³² tsá² ren² tso³. Chín¹ dí¹ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ tí² ren² tso³, 16 tí³ la³ cun³ ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, Dió³² ca³ ja³ mií³ tsí³ ñí¹ con² jná¹³. Hi³ ní¹ juáh³ Jesús Tsá² lín³ hí³ Cristo la³ ca³ jmú³ juenh² tsí³ ñí¹ con² jan² tsá² la³ jná¹³ né³, jáun² má² ca³ lí³ lín¹ bíh¹ hi³ jmu³ tsú² juenh² tsí³ ñí¹ con² la³ jín³² tsá² tónh³² ta²¹ ñí¹ hná¹ ní² siáh³, tsá² hiáuh³ jmáí¹ hi³ zian² cun³ jmí¹ hi³ nio². 17 ¡Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio², hi³ cuí¹ ma³ tsu³ ma³ jónh³² tsáu² hnga² hí³ dí²! Dió³² hí³ bíh¹ Tsá² lín³ Re²¹ cun³ jmí¹ hi³ nio², Tsá² tiá² lí¹³ jún³, Tsá² tiá² hin² lí¹³ jie³², Dió³² Tsá² cú² hnga² tán¹ cu³ tí³. Tson² bíh¹ cu³ tí³ la³ ní².

18 Hnú² jón³ Timoteo, ta²¹ hi³ má² lí² juánh³² jná¹³ ní² chá²³ jná¹³ jo³ cuonh² hnú², la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson² hi³ ca³ hléh³ jáun² tsá² ná¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² hi³ ca³ tin¹ hnú² jmí¹ tin². Cun³ quionh³ jái¹³ hi³ ca³ hléh³ jáun² tsá² hí³ né³, lí¹³ jmúh¹³ hnú² cáun² hniéí² chu²¹. 19 Hi³ cu³ tsa³² hniáuh³² cháh¹³ hnú² cáun² honh² hi³ ca³ tin¹ Dió³², hi³ hniáuh³² jmúh¹³ hnú² pí³ hi³ cu³ tí³ lí³ jí² jmí¹ honh² hnú² ta³ ñí¹ tsú². Zian² ma³ jan² tsáu² tiá² má² ca³ lí³ hnió³ jmu³ la³ cun³ hi³ má² lí² juánh³² jná¹³ ní², jáun² ca³ ja³ hín³ bíh¹ tsú² ca³ tí²¹ hi³ jmí¹ taunh³² ta²¹. 20 La³ jáun² bíh¹ ca³ lí³ quioh²¹ Himeneo jí³ Lí² ján¹, jáun² tsá² hí³ má² ca³ jienh²¹ jná¹³ ñí¹ con² *Satanás, hi³ jáun² lí³ ñí³² tsú² hi³ tiá² chú³² tú² hió³² tsú² Dió³².

2

Po¹ juáh³ he³ lánh³ rón³² ca³ ta¹ dí² lienh¹ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, zia³² cáun² jái¹³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juah²¹ jná¹³ lá²: Chú³² mi³² tsú² ñí¹ con² Dió³² quioh²¹

la³ jín³² tsáu². Hniáuh³² liéinh³² tsú² Dió³², hi³ hiú² mi³² tsú², jí³ hi³ cué³² tsú² siáh³ tiá¹ hmah¹ ñí¹ con² Dió³² quioh²¹ la³ jín³² tsáu². 2 La³ jáun² ca³ tí²¹ jmu³ tsú² quioh²¹ tsá² ná¹ lín³ hi³ chín¹, jí³ tsá² ná¹ lín³ ta²¹ ní² siáh³, quí¹ jáun² lí¹³ tiauh² dí² tie³ cáun² hi³ re² hi³ tin² tá¹ la³ ziaun² dí² hi³ ca³ tin¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ ná¹ láí³ dí² tsá² re² jē¹. 3 Qui¹ jlánh¹ re² jniá³ hi³ jmú¹³ dí² la³ ní², hi³ ja³ bí¹ la³ ní² siáh³ jlánh¹ tí³² tsí³ Dió³² Tsá² liáu³² dí², 4 quí¹ Dió³² hnió³ lín³² hi³ liáun³ ca³ la³ jín³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ lí¹³ lí³ ñí³² tsú² re² jú¹ tson². 5 Jan² Dió³² bíh¹ zian², hi³ jan² tán¹ bí¹ siáh³ tsá² mi³ cuóun² zian² hi³ nau³² chu³ jo² ja¹ quioh²¹ Dió³² quionh³ tsá² mi³ cuóun²; la³ cun³ hnga² Jesús Tsá² lín³ hí³ Cristo bíh¹. 6 Tsá² hí³ bíh¹ Tsá² ca³ cuen³ hnga² hi³ lí³ hmah²¹ quioh²¹ hi³ lí¹³ liáun³ la³ jín³² tsáu²; hi³ jáun² má² ca³ lí³ lín¹ hi³ la³ jáun² lí³ jmí¹ ca³ tsin¹³ jáun² jmáí¹. 7 Jú¹ tson² bíh¹ juanh³² jná¹³, tiá² tí¹ jáin² yáh³ jná¹³ hi³ Dió³² ca³ hiáu³² hi³ lín¹³ ná¹ jan² tsá² ngai³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², jan² *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² ñí¹ con² *tsá² cá² jo²¹, hi³ ma³ tin¹³ jná¹³ tsú² jú¹ tson², jí³ jái¹³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³² ní² siáh³.

8 Jáun² jná¹³ né³ hnó³² hi³ ca³ la³ jín³² tsá² ñuh² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cuí¹ liéinh²¹ Dió³², hi³ ñí¹ con² Dió³² cuí¹ he¹³ tsú² cuo² tiá² tso³ quian³², hi³ hí¹ cáun² hniéí² tiá² hu²¹ tsí³ tsú², sa³ jun³ hi³ hlah³ hniáuh³² hu²¹ tsí³ tsú² siáh³. 9 Ja³ bí¹ la³ jáun² hnó³² jná¹³ hi³ tsá² mi³ quíh³² lí³ ua³ cáun² hmih³² hi³ re² hu²¹ tsí³, hi³ hua³ hín¹³ ní¹ má¹ tí³ ñí¹ jmáh²¹; quí¹ jun³ juáh¹³ cun³ quionh³ jméi¹³ hi³ jlánh¹ re² láí¹ chí¹ yáh³ tsú² lí¹³ ma³ quien² Dió³², sa³ jun³ hi³ jmah³² tsú² jáun² cun³ quionh³ cú¹ mí¹ niau²¹, ho³ máí³ pih²¹ hmuh²¹ hi³ téh²³ tsú² jáun² perla, sa³ jun³ hi³ quíh³² tsú² jáun² hmih³² hmuh²¹. Cha³ jmí¹ jmu³ tsú² tonh² cun³ quionh³ lánh³ jniá³ tí³

coh³, 10 tí³ re² bíh¹ hi³ hnauh¹³ tsú² tsí³ ha³ lánh³ lí¹³ jmu³ hi³ chu²¹ ñí¹ con² tsáu², la³ cun³ qui³ ca³ tí²¹ jmu² tsá² mí³ tsá² juáh²³ hi³ má² má² quien² Dió³². 11 Ca³ tin¹ tsá² mí³ tiánh³ ta³ máih³ ní¹ má¹ ca³ ma³ tin³², hi³ tiá² jmu³ tsú² quien² hmóu³². 12 Tiá² cué¹³ jná¹³ jái¹³ hi³ tsá² mí³ ma³ tin² tsá² ñuh², sa³ jun³ cué¹³ jná¹³ jái¹³ hi³ ho² tsá² mí³ jái¹³ ñí¹ con² tsá² ñuh², ta³ máih³ bíh¹ ca³ tin¹ tsú² tiánh³, 13 quí¹ tsá² ñuh² Adán bíh¹ tín² ca³ lí³ zian² ca³ jmú³ Dió³², jáun² jmí¹ má² lí³² jáun² bíh¹ ca³ jmú³ tsú² hi³ lí³ zian² mí¹ Eva. 14 Hi³ jun³ juáh¹³ Adán yáh³ tsá² ca³ lí³ can² quionh³ tsá² hláinh¹, Eva bíh¹ tsá² ca³ lí³ can², hi³ jáun² ca³ tánh³ tsú² tso³, 15 hi³ jáun² uá¹ jinh¹ Dió³² ca³ jmú³ hi³ ma³ tso² tsá² mí³ tsí³ hi³ lí³ zian² jon², cu³ jáun² lí¹³ bíh¹ liáun³ tsú² ní¹ juáh³ hi³ ma³ zian² tsú² hi³ tanh² ta²¹ Dió³², hi³ hnio³ tsú² tsá² mí³ cuóun² rainh²¹, hi³ ná¹ chan¹ tsú² ñí¹ con² Dió³², tí³ la³ hi³ re² hu²¹ tsí³ tsú² má¹ na²¹.

3

Ha³ lánh³ ñí³ táunh¹ tsá² ca³ tí²¹ hau³ jái¹³ ñí¹ con² tsá² má² lín³ cuáh³²

(Tito 1:5-16)

1 Jú¹ tson² cu³ tí³ bíh¹ jái¹³ lá²: Ní¹ juáh³ zian² tsá² hnió³ hau³ jái¹³ hi³ jmu³ hua³ hí¹³ tsá² ná¹ lín³ cuáh³², tsá² la³ hí³ bíh¹ hnió³ jmu³ cáun² ta²¹ chu²¹. 2 Hi³ jáun² né³, jan² tsá² ho² jái¹³ ñí¹ con² tsá² má² lín³ cuáh³² hniáuh³² lín³ jan² tsá² tiá² jú¹ hlá² jú¹ ní² zia³² quióh²¹ bíh¹, hi³ jáun² tiá² hi³ zia³² hí¹ cáun² hi³ juáh¹³ hi³ lí³ lí¹³ ziu³ hie³ tsú² tsáu². Hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá² mí³ ñí² cuo² tsú². Hi³ hniáuh³² ngí³² siáh³ tsá² la³ hí³ cú² re² he², hi³ tín² tí³ jinh³ hnga², hi³ lín³ tsú² jan² tsá² re² jē¹ ní² siáh³. Ja³ bí¹ hniáuh³² ma³ hnio³ tsú² siáh³ la³ jín³² tsá² ñí³ tin²¹ hñú¹³, hi³ hniáuh³² siáh³ tín² tsú² hieh³² re² tsáu² jái¹³. 3 Tiá² hniáuh³² hi³ ñí³ hein²¹ tsú², sa³ jun³ hi³ hnauh² tsú² hniéi². Hniáuh³² juenh² tsí³ bíh¹ tsú², hi³

lín³ tsú² jan² tsá² tiá² jéih³² hniéi², jí³ hi³ tiá² hen² tsí³ tsú² quie³ ní² siáh³. 4 Hniáuh³² tin² tsú² jmu² re² héih³² hñú¹³, hi³ jmu² tsú² hi³ nieh³ jon² hi³ taunh¹³ ta²¹; 5 quí¹ ní¹ juáh³ tiá² la³ tin² tsú² jmu³ héih³² hñú¹³ hnga², jáun² né³ lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ jmu³ tsú² hua³ hín¹³ tsá² ná¹ lín³ cuáh³² joh¹ Dió³²? 6 Tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ jan² tsá² tá² ca³ taunh³ ta²¹ lín¹³ tsá² jmu³ hua³ hín¹³ tsá² ná¹ lín³ cuáh³², quí¹ ní¹ ca³ lín¹³ tsú² hi³ ma³ quien² hnga², hi³ jáun² má² tá¹ tsin¹ héih³² má¹ lí³² jáun² la³ jmí¹ ca³ ta³ tsin¹ tsá² hláinh¹ héih³² jmí¹ ca³ ma³ re² Dió³² tsáu¹³ tsá² hláinh¹ hi³. 7 Ja³ bí¹ hniáuh³² hi³ lín²³ tsá² tiá² ta²¹ má² tanh² Dió³² hi³ tsá² hí³ tsá² chun¹, quí¹ ní¹ juáh³ la³ ca³ ziu³ ca³ hien³ bíh¹ tsá² cá² tsáun¹ hi³ tsá² hí³, hi³ jáun² jmu³ tsá² hláinh¹ hi³ tiú² uú² quien² ta²¹ quióh²¹ Dió³² hi³ jmu² tsú².

Ha³ lánh³ ca³ tí²¹ ñí³ táunh¹ tsá² ná¹ má² cón³² tsá² má² lín³ cuáh³²

8 Ja³ bí¹ la³ jáun² tiá² hniáuh³² lí³ zia³² tsáu¹³ tsá² má² cón³² tsá² cuáh³² hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ ziu³ hie³ tsú² tsáu², sa³ jun³ hi³ lín³ tsú² tsá² má² cau², sa³ jun³ hi³ ñí³ hein²¹ tsú², sa³ jun³ hi³ hen² tsí³ tsú² quie³ lí¹ zia³² siáh³. 9 Tsá² má² cón³² hí³ tsá² cuáh³² hniáuh³² zianh³² tiá³ jú¹ tson², cun³ quionh³ hi³ jí² jmí¹ tsí³, jú¹ tson² hi³ má² ca³ ma³ lí²¹ jáun² Dió³². 10 Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tsú² jáun² jái¹³ hi³ lín¹³ tsú² tsá² má² cón³² tsá² má² lín³ cuáh³², hniáuh³² ca³ lan³ bíh¹ tsú² tín² tsá² la³ hí³ ní¹ juáh³ hi³ tín² tsú² re² ta²¹; ní¹ juáh³ jmu² tsú² re² cu³ tí³, má¹ jáun² má² lí¹³ hau³ tsú² jái¹³ hi³ lín¹³ tsá² má² cón³² tsá² cuáh³². 11 Ja³ bí¹ tsá² mí³ ñí² cuo² tsú² tiá² hniáuh³² zia³² tsáu¹³ hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ ziu³ hie³ tsú² tsáu², sa³ jun³ hnga² tsú² ziu³ hien³ siáh³ tsáu²; hniáuh³² bíh¹ hi³ zian² tsú² cú² re² he², hi³ lín³ tsú² jan² tsá² má² tí³² jē¹. 12 Tsá² hau³ hí³ jái¹³ hi³ lín¹³ jan² tsá² ma³ cón³² tsá²

cuáh³² hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá² mi³
 ñí² cuo², hi³ tin² tsú² jmu² re² héih³²
 hñú¹³ siáh³. 13 Quí¹ ní¹ juáh³ tsá² hau³
 hí³ jái¹³ la³ jáun² jmu² re² ta²¹ quioh²¹,
 jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ ma³ hniau³
 lín³² tsáu², hi³ lí¹³ niau²¹ siáh³ tiá³ tsi³
 tsú² hi³ hléh³² jái¹³ ca³ ti²¹ hi³ tanh²
 tsú² jáun² ta²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo.

Jú¹ tson² hi³ má² ca³ ma³ lí²¹ Dió³²

14 Uá¹ jinh¹ cuá¹ jmu² jná¹³ sí² lá²
 hi³ zein²¹ jná¹³ ñí¹ con² hnú², tí³ la³
 tsin³² jná¹³ má² hu²¹ hi³ ñí¹ jie¹ jná¹³
 hnú² tia³ jui³². 15 Tí³ la³ ní¹ juáh³ ca³ lén³
 jná¹³, jáun² má² ñí¹ hnú² ha³ lánh³
 hniáuh³² má² ziaun¹³ dí² ñí¹ hué²¹ lá²,
 jnoh¹ tsá² hñú¹³ Dió³², hi³ ná¹ lá³
 dí² jáun² cuáh³² quioh²¹ Dió³² Tsá²
 juú² tsáun², hi³ ná¹ lá³ dí² siáh³ la³ jmí¹
 lí³ cáun² jmíh¹ hiah³², hi³ jáun² jmu³²
 dí² hua³ hí¹³ jú¹ tson² hi³ tiá² lí¹³
 tsa³ hín³. 16 Tson² bíh¹ cu³ tí³ jái¹³ hi³
 má² táunh²³ dí² jáun² ta²¹, la³ cun³
 jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹ hmá¹ ná¹ jní¹ hi³
 má² ca³ ma³ lí²¹ jáun² Dió³² la³ lá²:
 Tsá² lín³ Cristo má² ca³ ma³ jnia³², hi³
 ca³ lín³ tsá² dí¹ ngú³,
 Jmí² chí³ Chun¹ ca³ ma³ tson² hi³ cu³ tí³
 chun¹ tsú²,
 hi³ tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² ca³ jien³²
 siáh³ Tsá² hí³.
 Jái¹³ hi³ ca³ tin¹ Tsá² hí³ má² ca³ nga³
 tsú² ñí¹ con² *tsá² cá² jo²¹.
 Ca³ tanh² bíh¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²
 ta²¹ Tsá² hí³,
 jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ chánh³² tsú² siáh³
 hñú³ mi³ cuú².

4

*Ha³ lánh³ zian² tsá² cha³² tí³ có³² hi³
 taunh³² ta²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³²*

1 Jáun² né³, Jmí² chí³ Chun¹ juáh³
 tá² na²¹ lín²¹ hi³ ñí¹ ca³ táuh³ jmá¹
 zian² tsá² tsa³ táunh¹ tí³ có³², hi³ lí³ can²
 tsú² cun³ quionh³ jái¹³ hi³ ma³ cau²
 jmí² chí³ hláinh¹, hi³ tónh³² tsú² siáh³
 ta²¹ jái¹³ hi³ ma³ ta² tsá² cuú² tsá² ta³
 tsá² hláinh¹. 2 Jú¹ tí¹ jái² jáun² já³²
 cun³ quionh³ ho³ tsá² lín³ la³ cá¹ la³

jéinh¹; tsá² hí³ dá² ma³ cau² bíh¹, tsá²
 má² já² hín³ jmí¹ tsí³ ñí¹ con² Dió³²,
 la³ juah²¹ dúh¹ hi³ ca³ cáu³. 3 Tsá² la³
 hí³ dá² jmu³ héih³² hi³ tiú² uú² jéinh³²
 tsú² cuo², ja³ bí¹ tsá² hí³ jmu³ siáh³
 héih³² hi³ zia³² ma³ cá² ñí¹ má³² hi³
 tiú² uú² lí¹³ cuh³ tsú², uá¹ jinh¹ hnga²
 Dió³² ca³ jmu³ má³² jáun² hi³ cúh² tsá²
 má² taunh³² ta²¹, tsá² má² ñí³² re² jú¹
 tson²; hi³ ní¹ má¹ tí³ ñí¹ cuh³ tsú²
 né³, cueh³² tiá¹ hmah¹ Dió³². 4 Quí¹
 la³ jín³² ñí¹ jáh³ ca³ chan³ Dió³² ñí¹
 hue²¹ lá², chun¹, hi³ lí¹³ cunh¹³ tsú²;
 tiá² hniáuh³² juáh¹³ dí² hi³ hlah³,
 tí³ la³ hniáuh³² cue¹³ tiá¹ hmah¹ bíh¹ dí²
 Dió³² hi³ hiau³ dí² hi³ jáun². 5 Quí¹
 Dió³² má² hien²¹ má³² cun³ quionh³
 jái¹³ quioh²¹ ní¹ má¹ ca³ lienh¹ dí².

Tsá² chun¹ quian²¹ Jesucristo

6 Ní¹ juáh³ má¹ tin¹³ hnú² tsá² reh²
 la³ ní², jáun² hnú² lín¹³ jan² tsá² chun¹
 quian²¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² tsá²
 má² ca³ lí³ hun¹ tsí³ cun³ quionh³ jái¹³
 hi³ hie³² ha³ lánh³ tanh¹³ dí² ta²¹ Dió³²,
 jí³ cun³ quionh³ jú¹ tson² hi³ táunh²³
 hnú² jáun² ta²¹ la³ má² táunh²³ jáun².
 7 Tiá² hniáuh³² táunh¹³ hnú² ta²¹ jái¹³
 hi³ lí¹ quí² lí¹ chin² tsáu² chí¹, jí³ jái¹³
 quioh²¹ tsá² haun³² ní² siáh³, tí³ la³ hnú²
 hniáuh³² jmúh¹³ pí³ hi³ zian² nú² hi³
 ca³ tin¹ Dió³² bíh¹. 8 Quí¹ zia³² bíh¹
 ñí¹ jmu² ca³ lá² ta²¹ hi³ jmu² tsú² hi³
 lí¹³ pin³ cuá² ta³, tí³ la³ tí³ jlánh¹ bíh¹
 zia³² ñí¹ jmu² ta²¹ hi³ zian² tsú² hi³
 ca³ tin¹ Dió³² má¹ ná¹; quí¹ hi³ jáun²
 cué³² jái¹³ hi³ cuá³² tsú² cáun² hi³ re²
 hi³ tin² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ cué³² siáh³
 jái¹³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹ hi³ nio².
 9 Tson² bíh¹ cu³ tí³ jái¹³ ní², hi³ jáun²
 jái¹³ ní² hniáuh³² tónh³² tsú² ta²¹
 la³ jín³². 10 Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ jmu³²
 dí² ta²¹ jí³ hi³ ma³ tso¹ dí² tsí³, quí¹ hliá²
 má² ca³ chá¹³ dí² cáun² tsí³ ca³ tin¹ Dió³²
 Tsá² juú² tsáun², Tsá² líón³² tsá² zian²
 hngá¹ máh³, tí³ la³ jlánh¹ cu³ tí³ lín³ tsú²
 Tsá² liáu³² ñí¹ con² tsá² taunh² tsú²
 ta²¹.

11 Hniáuh³² jmúh¹³ hnú² héih³² ca^{3ti}²¹ hi³ ní², hi³ má^{1tin}¹³ hnú² tsáu² re². 12 Tiá² hniáuh³² hi³ lí¹ lín¹³ tsáu² hi³ hnú² tiá² quien² nú² qui¹hliá² hnú² tsá² tsá¹ñú¹, tí³la³ hnú² hniáuh³² lín³ nú² la³jmí¹ lí³ cáun² nóh³² bíh¹ hi³ lí¹³ ma^{3ti}³² tsá² reh² uá²jai³², la³jí³² jái¹³ hi³ hléh¹ hnú², la³jí³² hi³ jmuh³² hnú², hi³ hno³ nú² tsáu², hi³ tanh²³ hnú² ta²¹ Dió³², jí³ hi³ jí² jmí¹ honh² nú² ní² siáh³. 13 Tá¹la³ tiá² má²cá²chó³² jná¹³, hi³ Sí² tloh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² ja¹ ní¹ tionh¹ tsá² reh², hi³ hlí¹ lienh¹ nú² tsú², jí³ hi³ má^{1tin}¹³ nú² tsú² siáh³ jái¹³ jáun². 14 Su³uú² chá² tí³ có³² hi³ lí¹ ca³cué³ Dió³² ní¹con² hnú² la³ cun³ rón³² lí³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tí³² jē¹ Dió³² jmí^{1tin}², jmí¹ ca³ra³tsi³² tsá² ná¹lín³ hi³ tsá²daun³² cuo² tsáih³ chih³² nú².

15 Ma^{3ti}²¹ la³ ní² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², jáun² lí¹³ jie³ tsáu² hi³ cu^{3ti}³ má²tsá²lí³tin² nú². 16 Hua³hín¹³ nú² jmí²chí³ quián¹³, la³ má²quionh³ jú¹ tson² hi³ ma^{3tin}¹³ nú² tsáu² ní² siáh³. La³jí³² hi³ ní² ma^{3ti}²¹ cá²re² he² la³jí³² jmáí¹; qui¹ ní¹juáh³ jmuh³² hnú² la³ ní², jáun² lí¹³ liáun³ hnú² huen² jí³ la³jín³² tsá² náí³² jái¹³ hi³ hléh¹ nú² ní² siáh³.

5

Hi³ ca³ta¹ dí² jmú¹³ ní¹con² tsá² reh²

1 Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² quiú¹ jin¹³ nú² tsá²ñuh² tsá² má²lieih²¹; tí³la³ hniáuh³² hlí¹ lienh¹ jú¹ tson² bíh¹ hnú² tsá² hí³ ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú² ñeh². Hi³ hlí¹ lienh¹ hnú² siáh³ tsá² tsá¹ñú¹ ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú² renh².

2 Ja³bí¹ hniáuh³² hlí¹ lienh¹ hnú² siáh³ tsá²mi³ tsá² má²lieih²¹ ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú² mí²ziúh², jí³ tsá² tsá¹mai¹³ ní² siáh³ hlí¹ lienh¹ hnú² ca³la³ jmí¹ lienh¹ nú² tsá²mi³ renh², hi³ hniáuh³² jien¹ nú² tsú² hi³ lin¹ má²jí² jmí¹ honh².

3 Má¹hon¹ nú² tsá²mi³ hnái³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hin² zian² hi³ lí¹³

ma³hau³ tsú². 4 Tí³la³ ní¹juáh³ zian² jon² ho³ cho¹ jan² tsá²mi³ hnái³, jáun² tsá² hí³ tín² ca^{3tin}¹ ma³hon³ mí¹ziú¹³ ho³ dí¹hio³, hi³ hnio³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hi³ la³jmí¹ ca³jmú³ tsá² má²lieih²¹ hua³hín¹³ tsú² jmí¹ míh², qui¹ la³ jáun² bíh¹ tí³² tsí³ Dió³². 5 Tí³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mi³ hnái³ hi³ cuá³ hnga² tán¹ cu^{3ti}³ né³, jáun² tsá²mi³ la³ hí³ má²hu²¹ tsí³ hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² má²hau³, hi³ mí³² ní¹con² Dió³² la³ huá² la³ jma². 6 Tí³la³ ní¹juáh³ tsá²mi³ hnái³ la³ jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ hnga² má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ má²jún¹ ta³ lieih³² bíh¹. 7 Jáun² la³ ní² jmúh¹³ hnú² héih³² ní¹con² tsá² reh², hi³ jáun² tiá² hin² lí¹³ ziu³ hie³ hi³ tsá² reh² ná¹jmu² hi³ hlah³. 8 Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² tiá² má²hon³ tsá² hñú¹³ la³ñí¹ la³ján³, sa³jun³ rainh²¹, jáun² tiá² ca^{3tin}¹ yáh³ tsá² la³ hi³ hi³ juáh³ hi³ tanh² ta²¹ Dió³²; tí³ jlánh¹ tiá² chun¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ la³ cónh³ bíh¹ jan² tsá² tiá² ta²¹ má²tanh² Dió³².

9 Tiá² ca^{3tin}¹ yáh³ tsá²mi³ hnái³ tsá¹míh¹ ca³lá² hi³ hún¹ ní¹ sí² tiáunh¹ tsá²mi³ tsá² ná¹jmu² ta²¹ ní¹con² tsá² cuáh³², tí³la³ ní¹juáh³ tsá² má²hún¹ hnaih³² nio² quiú³ mií², hi³ ní¹juáh³ cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ ca³jéinh³² tsú² cuo², jáun² lí¹³ bíh¹. 10 Hniáuh³² lin¹ hi³ má²ca³jmú³ tsá² la³ hí³ hi³ chu²¹, uá¹ la³ cun³ hi³ má²ca³tí³ ca³jinh³ tsú² jon², hi³ má²ca³ma³hnio³ tsú² tsá² ní³tin²¹ hñú¹³, hi³ má²ca³ma³cón³² tsú² tsá² joh¹ Dió³², hi³ tiá² má²ca³jmú³ quien² hnga², hi³ má²ca³ja³ mií³ tsí³ tsú² ní¹con² tsá² má²tso² tsí³, hi³ ní¹juáh³ má²ca³jmú³ tsú² siáh³ pí³ hi³ jmu³ la³jí³² hi³ chú³².

11 Tí³la³ su³uú² lí¹ tanh³ tsá²mi³ hnái³ tsá² tsá¹míh¹ ní¹ sí² jáun²; qui¹ ní¹ ca³chá³ tsá² la³ hí³ tí³ có³² jái¹³ hi³ ca³jmú³ la³ jmí¹ ní¹ quionh³ Cristo, hi³ lí³ hniá¹ tsú² jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² siánh³ siáh³, 12 hi³ jáun² tso³ bíh¹ má²zia³² quioh²¹ tsú² lí¹³ cun³ñí¹ hi³ tiá² ma³tí³² tsú² jái¹³

hi³ ca³jmú³ jáun² la³ jmí¹ ñí¹ quionh³ Cristo. 13 Ja³bí¹ lí³ tan² tsá² la³ hí³ hi³ ngí³² ma³ quin³² ma³ caun³² hñú³, jáun² tsá² la³ hí³ lí¹³ lí³ juinh³ bíh¹. Jun³juáh¹³ jmáh³la³ hliá² lí³ juinh³ yáh³ tsú², quí¹ ja³bí¹ lí¹³ ziu³ hien³ tsú² siáh³ tsáu², hi³ lí¹ hí³ tsú² ca³tin¹ tsá² hlá² tsá² ní², jí³ hi³ hléh³² tsú² siáh³ jái¹³ hi³ tiá² ca³tí²¹ hléh³². 14 Hi³ jáun² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ tsá²mi³ hnái³ tsá¹míh¹ jéinh³² siáh³ cuo², hi³ lí¹³ zian² jon² tsú², hi³ re² jmu³ tsú² ta²¹ nio² ñéih³ quioh²¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ zia³² hí¹ cáun² hi³ juáh¹³ hi³ lí¹³ hléh³² hlah³ tsá² hau² dí². 15 Quí¹ zian² ma³ jan² tsá²mi³ hnái³ hi³ má²ca³tianh³ tí³ có³² ta³né³², hi³ má²hain²¹ tí³ con² *Satanás.

16 Ní¹juáh³ zian² tsá²mi³ hnái³ rainh²¹ jan² tsá²mi³ tsá² reh², jáun² tsá² reh² dí² hi³ ca³tin¹ ma³hon³ tsá² hnái³ hí³, tiá² hniáuh³² cué³² tsú² ta²¹ jáun² ñí¹con² tsá² cuáh³²; hi³ jáun² tsá² má²lín³ hi³ cuáh³² lí¹³ ma³hon³ tsá²mi³ hnái³ tiá² jon¹ rainh²¹ zian² bíh¹.

17 Ní¹juáh³ zian² tsá²daun³² jmu² héih³² re² lín³² ñí¹con² tsá² reh², hi³ hleh³² tsú² re² jái¹³, hi³ hieh³² tsú² tsáu² re², jáun² ca³tin¹ tsá² la³ hí³ he³ quie³ la³ cun³ lí³ ta²¹ quioh²¹, hi³ hniáuh³² lín²³ siáh³ tsá² reh² hi³ quien² tsá² hí³. 18 Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “iHa³ lí² táunh³ chí² náh² ho³ cuá¹juí², [hi³ jmu³ hi³ tiú²uú² lí¹³ cuh³ jáh³ cuú²miih²¹] tá¹la³ cuá¹jmu² jáh³ ta²¹ hi³ ha² zauh³² cuú²miih²¹, jáun² sunh³ má³!” Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³ ñí¹ Sí²: “Tsá² jmu² ta²¹ ca³tin¹ he³ quie³ hi³ hlánh¹ jmu² ta²¹”.

19 Tiá² hniáuh³² cáun² lí¹ má¹quien¹³ hnú² jái¹³ ní¹juáh³ ca³hna³ tsáu² jan² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ zian² gon³ ho³ gáun³ tsá² ma³tson² jái¹³ jáun² bíh¹. 20 Tí³la³ ca³tin¹ tsá² má²lieih²¹, ní¹juáh³ tsá² jmu² tso³, hniáuh³² quiú¹ jin¹³ bíh¹ hnú² tsú² ja¹ ñí¹ tionh¹ tsá² reh², jáun² la³jín³² tsú² juénh¹³ hi³ tiá² jmu³ la³

jáun². 21 Ta³ ñí¹ Dió³², jí³ Jesucristo, jí³ tsá² chun¹ tsá² ná¹lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ní² siáh³, cué¹³ jná¹³ hnú² ta²¹ ní² hi³ má¹tih²¹ nú²; tí³la³ ha³ lí² ra³tí³² héih³² ta³ tiá² má²lin¹ re² jú¹ tson², ha³ lí² jmú² hi³ quien² jan², hi³ jan² tiá² quien². 22 Tiá² hniáuh³² rá¹tí³² hnú² cuonh² tia³jui³² tsáih³ chí¹ jan² tsá² má²lieih²¹ hi³ hion¹³ nú² tsú² hi³ hau³ jái¹³ ñí¹con² tsá² reh² dí², quí¹ ho³ sa³ zia³² bíh¹ tso³ hi³ jmu² tsú², hi³ lí¹³ lín¹³ tsáu² hi³ tí³² honh² hnú² tso³ jáun²; hua³hín¹³ nú² jmí² chí³ quián¹³ hi³ cú¹ lí³ jí² la³ má²jí² jáun².

23 Tí³la³ chú³² bíh¹ húh¹³ hnú² cú¹pih²¹ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³ má²ná¹jan² quionh³ jmí² jma³, jáun² ma³hau³, quí¹hliá² hi³ lí³ henh¹ bíh¹ nú², hi³ tsáun¹ nú² cú²hiú² cú²cuóh³², jáun² tiú²uú² hniáuh³² húh¹³ nú² jmáh³la³ jmí² jma³.

24 Zian² ma³ jan² tsáu² lin¹ lín²¹ tso³ quioh²¹ ñeh² bíh¹ hi³ can³ tsú² jú¹ tson² quioh²¹ tsú², tí³la³ ma³ jan² tsáu² lí² lin¹ tso³ quioh²¹ la³ tí³ ní¹ má¹ca³can³ tsú² jú¹ tson² máh³.

25 Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² lin¹ lín²¹ hi³ chu²¹ hi³ jmu², tí³la³ zia³² siáh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsáu² ta³ tiá² hin² ñí³², tí³ jmí¹ chí¹ cáin² máh³ lí² lin¹.

6

1 La³jín³² tsá² reh² *tsá² má²ná¹hlánh¹ hniáuh³² tanh¹³ ta²¹ re² lín³² juo¹³, jáun² tiá² hin² lí¹³ tu³ hió³² Dió³² Tsá² tanh²³ dí² ta²¹, sa³jun³ lí¹³ hléh³² tsú² hlah³ ca³tí²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ hie²³ dí² tsáu². 2 Hi³ ní¹juáh³ tsá² má²ná¹hlánh¹ zian² juo¹³ hi³ tanh² ta²¹ Dió³², tiá² hniáuh³² tsa³son² hi³ tanh² tsú² ta²¹ juo¹³ cun³ñí¹ hi³hliá² má²rainh²¹ tsú² ñí¹con² Dió³². Tí³ jlánh¹ ta²¹ chu²¹ má²hniáuh³² bíh¹ jmu³ tsú² quí¹hliá² má²hnio³ tsú² juo¹³ tsá² má²ca³lí³ rainh²¹, hi³ jáun² bíh¹ ca³tin¹ juo¹³ tsú² héih³² ta²¹ chu²¹.

Ha³ lánh³ cu³tí³ lín³ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²

Hi³ jáun² né³, hieh¹ hnú² tsáu² hi³ hli¹ lienh¹ nú² tsú² siáh³ jái¹³ ní².
³ Ní¹juáh³ zian² tsá² hie³² jú¹ siáh³, hi³ tiá² jéih³² jú¹ tson² quioh²¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí², sa³jun³ jéih³² tsú² jái¹³ lánh³ rón³² ziaun² dí² hi³ ca³tin¹ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá², ⁴ jáun² tsá² la³ hí³ lí¹ jmu² tonh² bíh¹, tiá² hi³ má²ñi³² hi¹ cáun² yáh³. Tsá² tsáun¹ hñu³ chí¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hnió³ juu³ hlénh³ jú¹ lí¹ ngó¹ lí¹ lí²¹, hi³ lí¹ quiú² lí¹ táinh²³ jái¹³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ lí²³ ja³² uóu³² tsí³ tsú², hi³ jmu² tsú² hnieí², hi³ tú² hió³² tsú² tsáu², hi³ lí¹ lín²³ tsú² hlah³ ca³tin¹ tsáu², ⁵ hi³ cá² ñí¹ ná¹ hniei²¹ tsú² ní² siáh³. Qui¹ tsá² cónh³ tiá² jú¹ tson² zia³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsá² la³ hí³, hi³ lí¹ lín²³ tsú² zian² la³juah²¹ dúh¹ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² lí³ hánh³.
⁶ Ti³la³ tsá² zian² hi³ ca³tin¹ Dió³² má¹ ná¹, tson² bíh¹ cu³ti³ hánh³ tsá² hí³, ní¹juáh³ hi³ hiún² tsí³ tsú² la³ cun³ hi³ zia³² quioh²¹. ⁷ Qui¹ hí¹ cáun² tiá² hi³ quián¹ yáh³ dí² jmí¹ ca³li³ ziaun² ñí¹ hué²¹ lá², sa³jun³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² lí¹³ cáun¹³ dí² hñu³ mi³ cuú². ⁸ Ti³la³ ní¹juáh³ zia³² hi³ cúh¹³ dí² jí³ ha¹ dí² ní² siáh³, cun³ jáun² bíh¹ má²tióh²¹ hi³ má¹hiún¹³ dí² tsí³. ⁹ Ti³la³ tsá² jlánh¹ hniá¹ hi³ lí³ hánh³, tiá² tióh³² yáh³ tion³ tsí³, cáun² jmu² tsú² hi³ cáun¹ bíh¹, hi³ lí¹³ hlah³ ñí¹ con² hnga², hi³ lí¹³ tánh³² tso³ cu³diá²jan² la³jmí¹ janh³² jáh³ cáun² liá³, hi³ jáun² jmu² tsú² hi³ hliáh¹³ jmí² chí³ quioh²¹ ca³la³ tí³ ñí¹ já¹hín³. ¹⁰ Qui¹ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hniá¹ tsú² quie³, hi³ jáun² bíh¹ lí³ mí¹ zioh²¹ la³ jáh³ dúh¹ ñí¹ hi³ hlah³ hi³ jmu² tsáu². Hi³ zian² ma³ jan² tsáu² má²ca³náu² tí³ có³², hi³ tiú²uú² tanh² ta²¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ dí¹ quiaunh²¹ tsí³ quie³. Tsá² la³ hí³ jmu² hmóu³² hi³ má² má² tso² lín³² tsí³.

He³ lánh³ hniáuh³² ma³ zian² tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³²

¹¹ Ti³la³ hnú² tsá² lín³ quian²¹ Dió³², ca³tin¹ hnú² náuh¹³ tí³ có³² ca³ti²¹

la³ jí³² hi³ má² lí² juánh³² jná¹³ ní². Cha³ jmí¹ jmúh¹³ hnú² hi³ ní², hniáuh³² dí¹ quiaunh²¹ honh² nú² hi³ má¹ zian¹³ nú² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹, hi³ zian² nú² hi³ ca³tin¹ hí³ dí², hi³ nio² cáun² tán¹ honh² nú² ñí¹ con² Dió³², hi³ hno³ nú², hi³ cueh²³ nú² honh², jí³ hi³ jmúh¹³ hnú² siáh³ juenh² honh².
¹² Jmu³ hnieí² ca³ti²¹ la³ jí³² hi³ tiá² jéih³² Dió³², hi³ quinh¹ nú² jmáí¹ hi³ ca³tin¹ Dió³², jmu³ pí³ hi³ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹ hi³ nio²; qui¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³te³ Dió³² hnú², hi³ jáun² bíh¹ má² ca³ ma³ lih²¹ hnú² siáh³ ñí¹ con² juóun³² lín³² tsáu² hi³ táunh²³ nú² ta²¹.
¹³ Jáun² né³, ta³ ñí¹ Dió³² Tsá² cue³² jmáí¹ hi³ zian² jí³ lín², uá¹ hi³ tsáu² uá¹ hi³ jáh³, jí³ ta³ ñí¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² ca³cué³ re² jú¹ tson² ta³ ñí¹ Poncio Pilato jmu² jná¹³ héih³².
¹⁴ hi³ má¹ tih²¹ hnú² re² héih³² hi³ má² lí² juánh³² jná¹³ ní², la³ cun³ hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ hléh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ hnú², ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹ chó²¹ jmáí¹ hi³ jáunh³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí². ¹⁵ Ma³ jnia² Dió³² Jesucristo hí³ la³ cun³ jmáí¹ hi³ hnió³ hnga². Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ Tsá² tin² ma³ mieh² dí², Tsá² cuá¹ lín³ ta²¹ la³ hia³ la³ táuh³, Re²¹ Juo¹³ tsá² ná¹ lín³ re²¹, jí³ Tsá² Chín¹ ñí¹ con² tsá² ná¹ chín¹. ¹⁶ Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ zian² la³ má² zian² jáun², hi³ cuá³ hnga² ñí¹ tie³ joh¹ quioh²¹, ñí¹ hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ tsa³ janh². Hí¹ jan² tsáu² tiá² má² ca³ jien³² Dió³², sa³jun³ lí¹³ jien³² tsú² Dió³². ¡Hnga² Dió³² hí³ bíh¹ cuí¹ lí³ quien² hi³ cuí¹ lí³ pin³ cun³ jmí¹ hi³ nio²! Tson² bíh¹ la³ ní².

¹⁷ Hi³ jáun² né³, hniáuh³² jmúh¹³ hnú² héih³² ñí¹ con² tsá² reh² tsá² ná¹ hánh³ cun³ quionh³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² tonh², hi³ sa³jun³ hniáuh³² hu²¹ tsí³ tsú² hi³ lí¹³ zian² tsú² re² cun³ quionh³ hi³ zia³² quioh²¹, qui¹ cu³diá²jan² lí¹³ tsa³ hín³ la³ jí³² hi³ zioh² tsú² jáun². Zéih³ tsú² hi³ tí³ hniáuh³² hu²¹ tsí³

tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³² bíh¹, qui¹ Dió³²
bíh¹ Tsá² lí¹ cue³² la³jí³² hi³ zia³²
hi³ hniáuh³² ñí¹con² dí², ca³la³ hi³ lí¹
ziaun²³ bíh¹ lí²³, hi³ jáun² lí² hiún² tsí³
dí². 18 Jmúh¹³ hnú² héih³² hi³ jmu³
tsá² hánh³ hi³ hi³ chu²¹, cui¹ zia³²
hliáun³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú² la³jmí¹
zia³² hliáun³ hi³ zioh² tsú² jáun², hi³
hniáuh³² hiún² tsí³ tsú² lí¹ cué²¹, hi³
ná¹lín³ tsú² tsá² ja³² mií³ tsí³. 19 Jáun²
la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ tsú² cu³tí³,
cáun² hi³ lí³ quien² jmái¹ né³bí¹ ja³²,
hi³ jáun² lí¹³ joh¹³ tsú² jmái¹ hi³ zian²,
cáun² hi³ hú¹tá¹ tson² quien².

*Héih³² hi³ ca³tin¹ hnga² Timoteo ñí¹
ca³táuh³ sí² lá² quioh²¹ Po¹*

20 Hnú² Timoteo, hua³hín¹³ nú²
jmu³ la³jí³² hi³ má²ca³ta³no¹ ní²
jo³cuonh² nú². Tí³ có³² náu² ñí¹con²
la³jí³² jái¹³ hi³ lí¹ qui² lí¹ chin²
tsáu² chí¹, jú¹ tiá² ta²¹ lí³ jmu³ hi³
niéih³ la³jmí¹ niéih³ jú¹ tson² quioh²¹
tsá² jniá³ jmí¹ tsí³. 21 Qui¹ zian²
ma³ jan² tsá² má²ca³ma³tson² jái¹³
jáun² hi³ má²já²taunh²¹ tí³ có³², hi³
má²ñi³táunh¹ cáun² jui³² siáh³ la³
cónh³ bíh¹ jui³² quioh²¹ tsá² tanh² ta²¹
Dió³².

Dió³² cui¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú².
[Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³
reh².]

Sí² Ñí¹ Má²tun³ Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Timoteo

*Sí² hi³ ca³jmú³ Po¹ hi³ ca³tin¹ Timo-
teo*

¹ Jná¹³ la³² Po¹, jan² *ti³² tsá² quian³² jē¹ Jesucristo cun³ñí¹ hi³ hnió³ Dió³² la³ jáun², hi³ hléh²³ jná¹³ ñí¹con² tsáu² jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² ca³ti²¹ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² ní¹juáh³ tsá² má²cá²cunh³ quionh³ Cristo Jesús. ² Hnú² Timoteo, hnau³ lín³² bíh¹ jná¹³ hnú² la³juah²¹ dúh¹ hi³ hnú² jón³² jná¹³. Zein³² jná¹³ sí² lá² ñí¹con² hnú², hi³ hnó³² jná¹³ hi³ Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² ma³hé² ma³mieh² hnú², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² juenh² tsí³, jí³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² hnú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

³ Jmáí¹ ca³la³ jí³² chau² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnú² ní¹ má¹ti³ ñí¹ lienh¹ jná¹³ Dió³², hi³ jáun² la³ huá² la³ jma² cue² jná¹³ tiá¹hmah¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnú², hi³ ma³con²¹ jná¹³ tsú² ca³la³ hi³ jí² jmí¹ tsin³² ñí¹ ta³ ñí¹ tsú² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² dí²hio³ ñú²deh³ jná¹³ jmí¹tin². ⁴ Chau² tsin³² jná¹³ hi³ ca³háuh³² honh² hnú² jmí¹ ca³háih¹ dí² jái¹³, hi³ jáun² jlánh¹ hnó³² lín³² jná¹³ hi³ jenh¹³ dí² siáh³, hi³ jáun² jlánh¹ lí³ hiún² tsin³² jná¹³. ⁵ Chau² bíh¹ tsin³² jná¹³ hi³ cu³tí³ tanh²³ hnú² ta²¹ Dió³², la³ cun³ ca³jmú³ dí²hioh³ hnú² Loida jí³ mí²ziúh² hnú² Eunice, tsá² gon³ ca³tanh² hí³ ta²¹ Dió³² la³ñí¹. Hi³ jná¹³ len³ hi³ cu³tí³ tanh² hnú² ta²¹ Dió³² la³jmí¹ tanh² ta²¹ tsá² hí³.

⁶ Hi³ jáun² cháu¹ jná¹³ honh² hnú² hi³ má¹quien¹³ hnú² pí³ hi³ lí¹ ca³cué³ jáun² Dió³² quián¹³ hnú² jmí¹tin², jmí¹ ca³ra³tsi³² jná¹³ jáun² uón³² ñí¹ quián¹³ hnú². ⁷ Quí¹ jmí¹ ca³cuen³ Dió³² Jmí²chí³ joh¹ ñí¹con² dí², jun³juáh¹³ ca³hián¹³ dí² jan² Jmí²chí³ jmu³ hi³

hú¹ cóh²¹ tsí³ yáh³ dí², quí¹ Jmí²chí³ hí³ jmu² hi³ lí²³ pin³ tsí³ bíh¹ dí², hi³ ma³hno¹ dí² tsáu², hi³ táí² dí² tí¹ jinh²¹ hmóu³² ní² siáh³. ⁸ Hi³ jáun² lí² jmu² hnú² hinh¹ hi³ cuéh¹ hnú² jú¹ tson² quioh²¹ Ti³² Juo¹³ dí², sa³jun³ jmúh¹³ hnú² hinh¹ ca³tin¹ jná¹³ quí¹hliá² cuá¹jnai³² jná¹³ hñu³mí¹ñí² ca³tin¹ hí³; ti³la³ cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³², chú³² má¹tsoh¹ hnú² honh² cu³li²¹ quiúh¹ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³². ⁹ Dió³² má²ca³liáu³² dí², hi³ má²ca³te³ hi³ lí¹³ ná¹chan¹ dí² ñí¹con² tsú²; ti³la³ jun³juáh¹³ cun³ñí¹ hi³ má²ca³jmú¹³ dí² hi³ chu²¹ hmóu³² yáh³, ti³la³ cun³ñí¹ hi³ ca³lín¹³ hnga² bíh¹ Dió³² hi³ jmu³ la³ jáun², hi³ lí¹ ca³ja³ siáh³ mií³ tsí³ ñí¹con² jnoh¹ cun³quionh³ Cristo Jesús la³ cun³ jmí¹tin², ñeh² bíh¹ hi³ lí³zia³² hngá¹máh³ lá². ¹⁰ Ti³la³ jmáí¹ hi³ ziaún² dí² lá² má¹ná¹, má²ca³ma³li²¹ Dió³² hi³ ja³² jáun² mií³ tsí³ jmí¹ cuan¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² liáu³² dí². Hí³ bíh¹ ca³quin³ pí³ quioh²¹ hmú³², hi³ cun³quionh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² né³ ca³ma³li²¹ tsú² he³ lánh³ lí¹³ zian² tsáu² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio².

¹¹ Dió³² ca³hiáu³² jná¹³ hi³ lín³ jná¹³ tsá² ngai³² jái¹³ quioh²¹, hi³ lín³ jná¹³ jan² ti³² tsá² quian³² jē¹ Dió³², jí³ hi³ lín³ jná¹³ ti³² má²ta² jē¹ Dió³² ní² siáh³. ¹² Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²tso¹ jná¹³ tsin³², ti³la³ tiá² lí²heh¹ yáh³ jná¹³, quí¹ ño¹ jná¹³ hin² tsánh² tanh³² ta²¹, hi³ cáun² bíh¹ nio² tsin³² jná¹³ siáh³ hi³ Tsá² hí³ tin² hmá³² hi³ má²ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuo² tsú² ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ má²tón³² jáun².

¹³ Jú¹ tson² hi³ má²cá²hie³ jná¹³ jáun² hnú² lí³ cáun² nóh³² hi³ hniáuh³² má¹tih²¹ hnú²; hi³ hniáuh³² tanh¹³ hnú² ta²¹ Cristo Jesús ca³la³ má²tanh²³ ní² nú² ta²¹, jí³ ca³la³ má²hno³ ní² nú² tsú² siáh³. ¹⁴ Cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ zian² hñu³ tsí³ dí² jmúh¹³ hnú² hua³hí¹³ jú¹ tson² hi³ má²ca³chá³ jáun² Dió³² jo³cuonh² hnú².

15 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hi³ la³jín³² tsá² zian² hué³² Asia lá² má²ca³zeh³ jná¹³ huen² tán¹, hi³ ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ tso² Figelo jí³ Hermógenes. 16 Cuí¹ ja² mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² la³jín³² tsá² hñú¹³ Onesíforo, qui¹ hliáun³ jéin³² ca³jmú³ Onesíforo hí³ hi³ niau²¹ re² tsin³² jná¹³. Tiá² ca³li³ heh³ yáh³ tsú² hi³hliá² cuá¹tson³ jná¹³, 17 qui¹ tí³la³ jmí¹ cuá³ tsú² juú² Roma lá², jlánh¹ chí¹ñí¹ ca³hnauh² tsú² jná¹³ ca³la³ ñí¹ ca³tsauh¹. 18 Ní¹ má¹cá²chó³² jmá¹ hi³ má²tón³² jáun² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², cuí¹ ja² mií³ tsí³ quioh²¹ tsá² hí³. Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² re² hi³ ca³ma³hau³ lín³² tsá² hí³ já¹ juú² Éfeso jmí¹tin².

2

He³ lánh³ lín³ hliáu³ chun¹ quian²¹ Jesucristo

1 Hi³ jáun² né³ jón³, cuí¹ lí³ pin³ honh² nú² cun³quionh³ pí³ hi³ má²ca³cué³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³. 2 Jáí¹³ hi³ má²ca³niéih² hnú² hi³ má²ca³hléh³ jná¹³ ñí¹con² juóun³² tsáu², jáí¹³ jáun² hniáuh³² cháh¹³ hnú² jo³cuo² tsá² lín²³ nú² hi³ ma³tí³² jē¹, tsá² tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ hieh³² siáh³ tsá² siánh³.

3 Hniáuh³² má¹tsoh¹ hnú² honh² quiúnh¹ jnoh¹, la³ cun³ qui³ ca³tí²¹ quiunh²¹ jan² hliáu³ tsá² má²tí³² re² hi³ hen² tí³ con² Jesús Tsá² lín³ Cristo. 4 Hí¹ jan² tsá² lín³ hliáu³ tiá² lí¹³ jmu³ la³ cun³ hi³ qui³ jmu² tsá² zian² hi³ ca³tin¹ hnga², qui¹ hnió³ tsú² ma³hiún² tsí³ juo¹³. 5 Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² co², hí¹ cáun² tiá² hi³ lí¹³ joh¹³ yáh³ tsú² ní¹juáh³ tiá² co² tsú² la³ cun³ héih³² hi³ rá¹lí³ jáun² ñí¹ sí² quioh²¹ hi³ co² tsú². 6 Ja³bí¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² ta²¹ ñí¹nái² quioh²¹, tsá² hí³ bíh¹ ca³tin¹ cuh³ tín² la³ñí¹ hi³ ló³² jáun². 7 Hniauh² re² honh² he³ hnió³ juáh³ jáí¹³ hi³ lí²jmú³² jná¹³ ní², hi³ Tí³² Juo¹³ dí² ma³hau³ hi³ ngí¹³ hnú² la³jí³² jáí¹³ ní².

8 Cháu¹ nú² honh² ca³tin¹ Jesucristo, Tsá² ca³jenh¹³ ja¹ tsá² cá²tsan³, Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Cun³ñí¹ hi³ hléh²³ jú¹ chú³² ní² bíh¹ jná¹³ 9 hi³ ma³tso¹ tsin³², hi³ ca³la³ cuá¹hñei²¹ jná¹³ quionh³ cá²den¹ná¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ren² tso³, tí³la³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² tiá² cuá¹hñei²¹ yáh³. 10 Hi³ jáun² tion² jná¹³ tsin³² la³jí³² uu³mí²tsí³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² má²ca³quianh³ Dió³²; hi³ jáun² lí¹³ liáun³ tsú² cun³quionh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ tsa³ma³zian² tsú² cáun² hi³ quien² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio².

11 Tson² cu³tí³ bíh¹ jáí¹³ la³ lá²: Ní¹juáh³ ca³jun³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús, ja³bí¹ ziáun² dí² siáh³ quiúnh¹ tsú².

12 Ní¹juáh³ hi³ tion¹³ dí² tsí³ ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³², ja³bí¹ lí¹³ háu¹³ dí² cáun² jáí¹³ ñí¹ cuá¹ho² tsú² jáí¹³.

Ní¹juáh³ tiá² má¹tson¹³ dí² hi³ ca³tin¹ hí³, ja³bí¹ hí³ ma³zian³² siáh³ hi³ ca³ta¹ dí².

13 Ní¹juáh³ tiá² ca³ma³ti²¹ dí² ñí¹con² tsú², tí³la³ hí³ má¹ná¹, la³ má²má²tí³² jáun² bíh¹ jáí¹³ quioh²¹;

quí¹ Dió³² tiá² lí¹³ ma³zian³² ñí¹con² hnga².

Jan² tsá² jmu² ta²¹ hi³ tí³² tsí³ Dió³²

14 Hi³ jáun² né³, cháu¹ hnú² tsí³ tsú² jáí¹³ ní², hi³ juoh¹ hnú² tsú² siáh³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ tiá² hniáuh³² quiu³ táinh³ tsú² jáí¹³. Qui¹ ní¹juáh³ jmu² tsú² la³ jáun², hí¹ cáun² tiá² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³; jáí¹³ jáun² dá² cá² ñí¹ jmu³ hi³ hliáh¹³ tsí³ tsá² náí³² bíh¹. 15 Jmu³ tion³ hi³ má¹jnia¹³ nú² ñí¹con² Dió³² hi³ tin² nú² re² ta²¹, jan² tsá² tin² hie³² jú¹ tson² la³ cun³ ca³tí²¹, jáun² tiá² lí³ hinh¹ hnú². 16 Tiá² hniáuh³² huh²¹ hnú² quiúnh¹ tsá² ná¹juú² ná¹hlénh²³ jú¹ hlah³, jú¹ tiá² ta²¹ lí³ jmu³, qui¹ tsá² la³ hí³ tí³ lí³mí¹ nó³² bíh¹ tí³ có³² ca³tí²¹ jui³² quioh²¹ Dió³²; 17 hi³ jáun² jáí¹³ hi³ hieh³² tsú² jáun² tsáu² lí²³

jueh³² la³jmí¹ lí²;jueh³² mí¹uí³ mí³ho²¹. La³ jáun² bíh¹ lín³ tsá² jmái² Hime-neo quionh³ Fileto. 18 Tsá² hí³ dá² ja³taunh²¹ tí³ có³² hí³ tiú²uú² taunh³² ta²¹ jú¹ tson², hí³ ná¹juáh²³ tsú² hí³ má²ca³nga² bíh¹ jmái¹ hí³ jenh¹³ dí², hí³ ñi³taunh¹ hlah³² tsí³ ma³ jan² tsá² tanh² ta²¹ Dió³². 19 Tí³la³ Dió³² má²ca³jmú³ cáun² jái¹³ hí³ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jmíh¹ hiah³² jlánh¹ pin³, hí³ juáh³ la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ dí² ñi³² hin² tsánh² joh¹”; hí³ juáh³ siáh³ la³ lá²: “La³jin³² tsá² juáh³ hí³ Tsá² lín³ Cristo bíh¹ Juo¹³ tsú², tiú²uú² hniáuh³² jmu³ tso³”.

20 Jmú¹³ jái¹³, ñéih³ hñú³ jueh³² quioh²¹ tsá² hánh³ tiá² zia³² yáh³ jmáh³la³ uon² lí³ cú¹mí¹niau²¹ jí³ mí¹ñí² cú¹tiáú², ja³bí¹ zia³² bíh¹ uon² lí³ hmá² jí³ cuáh¹ ní² siáh³. Ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hí³ quien², jáun² jmu² ta²¹ uon² chu²¹, tí³la³ uon² lí¹ lí³ né³ jmu² ta²¹ tiá² nga³ quien². 21 Hí³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² chá³² tí³ có³² hí³ hlah³ hí³ jmí¹ jmu² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ lí¹³ lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² uon² chu²¹ jáun², jan² tsá² cuá¹chan¹ hí³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², hí³ jáun² la³ jáun² má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hí³ jmu³ lí³ua³ cáun² ta²¹ chu²¹ quioh²¹ hí³ dí².

22 Cun³ñí¹ hí³hliá² tsá¹ñú¹ bíh¹ hnú², jáun² tiá² hniáuh³² cuéh¹ nú² jái¹³ hí³ lí³ hniá¹ nú² hí³ hlah³. Chú³² bíh¹ jmúh¹³ nú² pí³ hí³ lí¹³ zian² nú² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³², hí³ tanh¹³ nú² ta²¹ Dió³², hí³ hno³ nú² tsáú², hí³ zian² nú² re² quiúnh¹ la³jin³² tsá² má²má²tsú² má²jónh³² Tí³² Juo¹³ dí², tsá² má²ji² jmí¹ tsí³. 23 Tiá² hniáuh³² huh²¹ hnú² quiúnh¹ tsá² ná¹juú² ná¹hlénh²³ jú¹ tiá² ta²¹ lí³ jmu³, jái¹³ hí³juáh³ hmóu³² tsú² tiá² ngi²³, qui¹ má²ñíh¹ bíh¹ hnú² hí³ cun³quionh³ jái¹³ la³ jáun² jnia³² hniéi². 24 Qui¹ jan² tsá² lín³ quian²¹ Tí³² Juo¹³ dí² tiá² hniáuh³² yáh³ jmu² hniéi², tí³la³ hniáuh³² bíh¹ jmu² tsú² chun¹ ñi¹con² la³jin³² tsáú², hí³ ma³tin² tsú² re²

tsáú², hí³ jmu³ tsú² juenh² tsí³; 25 hí³ tiá² hniáuh³² jmu² tsú² siáh³ quien² hnga² ní¹ má¹ca³ma³tin² tsú² tsá² tiá² ta²¹ taunh³² hí³ jái¹³ hí³ hiáuh²³, jie³ tsú² neh²¹ tiá¹ jmu³ Dió³² hí³ za¹³ tsí³ tsá² hí³ hí³ jmu³ hí³ ngi¹³ tsú² re² jú¹ tson². 26 Hí³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³tsin² tsá² hí³ hí³ jmí¹ má²hún¹ hñú³ liá³ quioh²¹ tsá² hláinh¹, ñi¹ má²tí³² tsú² jáun² la³ji³² héih³² hí³ jmu² tsá² hláinh¹, hí³ jáun² má²lí¹³ bíh¹ liáun³ tsú².

3

He³ lánh³ jmu³ tsá² zian² ñi¹ hué²¹ lá² má¹tí³ ñi¹ táuh³ jmái¹

1 Jú¹ la³ lá² hniáuh³² lí³ ñíh¹³ hnú² siáh³, hí³ ní¹ má¹tí³ ñi¹ táuh³ jmái¹, chau²¹ jmái¹ huáh² tsí³ cu³tí¹³. 2 Má¹jáun² jmu³ tsáú² ma³ quin³² ma³ jan³² hí³ hnio³ lín³² hmóu³², hí³ hniá¹ quie³, hí³ jmu³ siáh³ tonh². Tsá² la³ hí³ lín¹³ hí³ tiá² hin² zian² tsá² cú²ren² quionh³. Tu³ híón³² tsú² Dió³², hí³ tiá² ta²¹ tanh¹³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³, hí³ tiá² cué³² tsú² tiá¹hmah¹ he³ cáun² hiáuh³, hí³ lí³ hoh³ tsú² la³ji³² hí³ ja³² ñi¹con² Dió³² ní² siáh³. 3 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² tiá² hin² lí³ hnio³, tsá² tiá² jmu³ juenh² tsí³, tsá² ziu³ hie³, tsá² tiá² tin² jmu³ héih³² ñi¹con² jmí¹ tsí³ hnga², tsá² hian² tsí³ cu³tí³, tsá² lí³ hoh³ la³ji³² hí³ chu²¹. 4 Tsá² ca³ tsá² lau³ hí³ bíh¹ jmu³ hian² tsí³, tsá² jmu³ la³ cun³ cháunh²³ chí¹ hmóu³², tsá² jmu³ pan¹ hnga², tsá² dí¹quian¹ hí³ niau²¹ re² tsí³ hnga² cha³ jmí¹ jmu³ tsú² hniá¹ hí³ ca³tin¹ Dió³². 5 Re² lín³² bíh¹ ma³tí³² tsú² cuáh³² quioh²¹, tí³la³ tiá² lín¹ pí³ quioh²¹ Dió³² lí³ zia³² yáh³ hñú³ tsí³ tsú².

Su³uú² lí¹ juónh³² quiúnh¹ tsá² la³ hí³. 6 Qui¹ ja¹ tsá² la³ hí³ zian² ma³ jan² tsá² tsa³tiónh³² hñú¹³ tsáú², hí³ ma³can² tsá²mi³ tsá² jmu² cáun¹, tsá²mi³ tsá² má²ca³zaunh³ tiá³ hí³ jmu² tso³. Qui¹ tsá²mi³ la³ hí³ jlánh¹ hliáun³ ñi¹ hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³. 7 Jmái¹ ca³la³

jí³² náí³² tsá²mi³ la³ hí³ jái¹³, tí³la³ tiá² tón³² jmáí¹ ngí²³ yáh³ tsú² he³ dá² jú¹ tson² cu³tí³. 8 La³jmí¹ ca³jmú³ jáun² tá¹ gon³ [tsá² hué³² Egipto,] tsá² tí² jmáí² hí³ Janes quionh³ Jambres, hí³ ca³ma³jéinh³ jmáí¹ quionh³ hla¹ Moisés, la³ jáun² bíh¹ jmu³ tsá²ñuh² la³ hí³ ca³tí²¹ jú¹ tson². Tsá² la³ hí³ lín²³ jmáh³la³ hí³ hlah³, cun³ má²já²hín³ bíh¹ tsú² hí³ jmí¹ taunh³² ta²¹ jú¹ tson². 9 Tí³la³ chau²¹ jmáí¹ hí³ tiú²uú² tloh²¹ tsú² jmu³ la³ jáun², quí¹ la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ lí³lieih²¹ hí³ tsá² cáun¹ bíh¹ hí³, la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ tá¹ gon³ tsá² ca³ma³jéinh³ hí³ jmáí¹ quionh³ Moisés.

Ñí¹ ca³táuh³ héih³² hí³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Timoteo

10 Tí³la³ hnú² né³ má²ca³jeh³ nú² re² lánh³ rón³² hie² jná¹³ tsáu², hí³ lánh³ rón³² ngí²³ jná¹³, hí³ lánh³ rón³² hu²¹ tsin³² jná¹³ hí³ ngí²³, hí³ lánh³ rón³² tanh³² jná¹³ siáh³ ta²¹ Dió³², hí³ juenh² tsin³² jná¹³, hí³ hno³ jná¹³ tsáu², hí³ ha³ lánh³ rón³² tion² jná¹³ tsin³² ní² siáh³. 11 Má²ñíh¹ hnú² siáh³ la³jí³² hí³ hlah³ hí³ ca³quiúnh³² jná¹³ ca³jmú³ tsáu², hí³ ca³ma³tso¹ jná¹³ tsin³² já¹ juú² Antioquía, juú² Iconio, jí³ juú² Listra ní² siáh³. Tí³la³ Tí³² Juo¹³ dí² má¹ná¹, ca³liáu³² jná¹³ ca³tí²¹ la³jí³² hí³ hlah³ hí³ ca³jmú³ tsáu² jmí¹jáun². 12 Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³ ca³la³ jín³² tsá² hnió³ hí³ zian² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³tin¹ ma³tso² tsí³ la³ cun³ hí³ jmoh²³ tsáu². 13 Hí³ tsá² hláih¹, tsá² lí¹ má²cau² hí³ né³, tí³ lí³mí¹ lí³ hláinh¹ bíh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³²; ma³can² tsú² tsáu², hí³ lí³can² tsú² siáh³ hmóu³².

14 Tí³la³ hnú² né³, jmu³ hnú² re² la³ cun³ hí³ má²ca³lí³ tin² nú² hí³ má²táunh²³ hnú² jáun² ta²¹, quí¹ ñíh¹ bíh¹ nú² lánh³ jmí¹ ná¹lín³ tsá² ca³ma³ta² nú². 15 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ míh² hnú² cuin² nú² Sí² tloh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hí³ cun³quionh³ jái¹³ jáun² bíh¹ lí¹³ jnia³ jmí¹ honh²

hnú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³ nú² cun³quionh³ hí³ tanh²³ nú² jáun² ta²¹ Jesús, Tsá² lín³ hí³ Cristo. 16 La³jí³² jái¹³ tloh³ Sí² quioh²¹ Dió³² ca³cué³ hnga² bíh¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsá² ca³jmú³. Jái¹³ jáun² bíh¹ jmu² ta²¹ hí³ má²tin² tsú² tsáu², hí³ tí² jinh²³ tsú² tsáu², hí³ hlí² liéinh³² tsú² tsáu², jí³ hí³ hieh³² tsú² tsáu² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³² ní² siáh³. 17 Jái¹³ jáun² bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ hñu³ tsí³ tsá² lín³ quian²¹ Dió³², hí³ jáun² má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hí³ jmu³ la³jí³² hí³ chu²¹.

4

1 Hí³ jáun² ta³ ñí¹ Dió³² jí³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² jáunh³ hí³ ja³ra³tsí³² héih³² ca³tí²¹ tso³ quioh²¹ tsá² zian² jí³ tsá² má²cá²tsan³, hí³ quianh³ tsú² ní¹juáh³ hin² tsánh² tionh² jo³cuo², ta³ ñí¹ hí³ bíh¹ jmu¹ jná¹³ héih³² lá² ñí¹con² hnú². 2 Hí³ hléh¹³ hnú² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hí³ hniáuh³² hún¹ nú² hua³jan²¹ hí³ hléh¹³ nú² jái¹³ cuí¹ hnió³ cuí¹ tiá² hnió³ tsú² ne³. Jin¹³ hnú² tsáu², hí³ hlí¹ lienh¹ nú² tsú², hí³ cuéh¹ nú² pí³ hñu³ tsí³ tsú² siáh³, hí³ hniáuh³² juenh² lín³² honh² hnú² tá¹la³ má¹tin¹³ nú² tsú² jú¹ tson². 3 Quí¹ chau²¹ jmáí¹ hí³ tiá² lí³hnió³ tsáu² ne³ jú¹ tson², tí³la³ tsá² hí³ dá² tsa³hniah² juóun³² lín³² tí³², tsá² hie³² la³ cun³ jái¹³ hí³ tí³² tsí³ tsú² hmóu³², hí³ jáun² jái¹³ jáun² bíh¹ ne³ tsú². 4 Tónh³² tsú² ta²¹ jái¹³ hí³ lí¹ chin² tsáu² chí¹ cha³ jmí¹ tónh²¹ ta²¹ jú¹ tson². 5 Tí³la³ hnú² hniáuh³² zian² honh² ja¹ ca³la³ jí³², hí³ cueh¹³ hnú² honh² hí³ má¹tsoh¹ honh². Hniáuh³² jmúh¹³ hnú² ta²¹ hí³ ngáí¹ nú² jái¹³ quioh²¹ Dió³², má¹tih²¹ nú² re² la³ cun³ ta²¹ hí³ má²nio² jo³cuonh² nú².

6 Quí¹ jná¹³ má²lín³ ná¹ la³jmí¹ lín³ jan² jáh³ hí³ má²jngih³ tsú² ñí¹con² Dió³², né³bí¹ chau²¹ jmáí¹ hí³ cuá¹han² jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá². 7 Má²cá²jmú³² bíh¹ jná¹³ re² hniéí² chu²¹ ca³tin¹ Dió³², jná¹³ bíh¹ tsá² ca³ma³táuh¹³ juí³²

quion²¹, la³jmí¹ jmu² tsú² jmáí¹ hi³ co² tsú² hi³ ñi³taunh¹ tsú² cú²hé²; tiá² tí³ có³² ca³chá³ yáh³ jná¹³ hi³ taunh³² ta²¹. 8 Hñu³mi³cuú² ná¹hmá¹ cáun² *có²ron¹ná¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ ñi¹hen³ cun³ñi¹ hi³ má²cá²jmú³² jná¹³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hi³ cué³² jáun² Ti³² Juo¹³ dí² má¹jáun², Tsá² lín³ hí³ Jue²¹ chun¹. Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ cué³² tsú², qui¹ ja³bí¹ cuéh³² tsú² ca³la³ jín³² tsá² jlánh¹ ná¹hniá¹ hi³ jáunh³ tsú².

Má²ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ ñi¹con² Timoteo

9 Jmu³ pí³ hi³ ñeih²¹ hnú² tia³juí³² hi³ ñá¹je¹ nú² jná¹³; 10 qui¹ tí³ có³² bíh¹ má²ca³zeh³ jná¹³ Demas qui¹hliá² jlánh¹ ca³l³ hniá¹ hi³ zia³² ñi¹ hué²¹ lá², hi³ jáun² má²ngau³² tí³ já¹ juú² Tesalónica. Crescente má²ngau³² tí³ hué³² Galacia, jí³ Tito siáh³ má²ngau³² tí³ hué³² Dalmacia, 11 jí³²la³ hnga² Lucas bíh¹ cuá³ quiúnh¹ jná¹³. Hniah³² Marcos ña³² quiúnh¹, qui¹ hí³ bíh¹ lí¹³ lí³ ma³hau³ jná¹³ hi³ jmu³ tá¹³ Dió³². 12 Já¹ juú² Éfeso bíh¹ má²ca³zéin³² jná¹³ Tíquico. 13 Ní¹ má¹ñeih³² hnú² jáun², cánh¹³ nú² tiá³ hmih³² cháu³ hi³ ca³chá³ jná¹³ já¹ juú² Troas hñú¹³ Carpo; hi³ cánh¹³ nú² siáh³ la³jí³² sí² quion²¹ jná¹³ hi³ tloh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², hi³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² cánh¹³ hnú² la³jí³² sí² ca³tin¹ jná¹³ huen².

14 Lí²ján¹, tsá² lín³ hí³ tí³² mí¹ñi², jlánh¹ hlah³ má²ca³jmú³ ñi¹con² jná¹³, tí³la³ Ti³² Juo¹³ dí² jéinh³² ñi¹con² tsú² la³ cun³ rón³² hi³ jmu² tsú². 15 Hi³ jáun² hnú² hniáuh³² jmúh¹³ hua³hín¹³ huen² ñi¹con² tsá² hí³, qui¹ tsá² hí³ jlánh¹ má²ca³jmú³ tiá³ siaun³² hi³ quiú² jnai³² ñi¹con² jú¹ chú³² hi³ hléh¹ dí² quioh²¹ Dió³².

16 Jmí¹ la³ñi¹ hi³ ca³cué³ jná¹³ jú¹ tson² quion²¹ ñi¹ta²¹ chín¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ca³ma³hau³, la³jín³² bíh¹ tsú² ca³zeh³ jná¹³ tí³ có³². Tí³la³ jná¹³ hu²¹ tsin³² hi³ tiá² tón³ Dió³² sí² hi³ ca³jmú³ tsú² la³ jáun². 17 Tí³la³ Tí³²

Juo¹³ dí² né³ jmí¹ zenh¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ca³cué³ pí³, hi³ jáun² ca³li³ hi³ hléh¹³ jná¹³ la³jí³² jú¹ chú³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³nái³² la³jín³² *tsá²cá²jo²¹ jái¹³ jáun². La³ jáun² bíh¹ ca³liáu³² jná¹³ Tí³² Juo¹³ dí² ñi¹ háinh¹³, la³jmí¹ lí³ hi³ ca³liáun³ jná¹³ ñi¹con² hiah³². 18 Hi³ liáu³² jná¹³ siáh³ Tí³² Juo¹³ dí² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ hlah³, ca³la³ ñi¹ cá¹chó²¹ jmáí¹ hi³ jáu³² jná¹³ tsú² hñu³mi³cuú² ñi¹ cuá³ tsú² cuá¹chín¹. ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ tsú² la³ cun³ jmí¹hi³nio²! Tson² bíh¹ la³ jáun².

Po¹ juáh³ hi³ cú¹ tionh² re² tsá² reh²

19 Zéih³ tiá³ mí¹ Prisca: “Hia² nú²” hi³ ca³tin¹ jná¹³, la³ má²quionh³ ñú² Aquila ñi²cuo², jí³ ca³la³ jín³² tsá² hñú¹³ Onesíforo ní² siáh³. 20 Erasto ca³ta³cua¹³ já¹ juú² Corinto, hi³ Trófimo ca³con³ jná¹³ já¹ juú² Mileto qui¹hi³hliá² tsáun¹ tsú². 21 Jmu³ tion³ ña³² ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmí¹ ñi²cuóu³. Eubulo, Pudente, Lino, mí¹ Claudia, quionh³ la³jín³² tsá² reh² juáh³: “Hia² nú²”.

22 Cuí¹ quiúnh¹ bíh¹ hnú² Tí³² Juo¹³ dí², hi³ Dió³² cú¹ má¹hé¹ má¹mieh² ca³la³ jí³lin² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Tito

Po¹ ca³zen³ sí² lá² ñí¹con² Tito

¹ Jná¹³ Po¹ tsá² quian²¹ Dió³², jan² tsá² lín³ *ti³² quian³² jē¹ Jesucristo hi³ ngái¹ jná¹³ jái¹³ ñí¹con² tsá² má²ca³quianh³ Dió³² hi³ tanh¹³ tsú² ta²¹ Dió³² re² lín³², hi³ lí³ ñí³² tsú² re² jú¹ tson². Jú¹ tson² jáun² jmu³ hi³ lí³ zian² tsú² hi³ ca³tin¹ Dió³², ² jáun² lí¹³ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cun³ rón³² lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², Tsá² tiá² lí¹³ ma³cau². Jái¹³ jáun² né³ má²ca³jmú³ Dió³² la³ cun³ jmí¹tin² lín³², jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí¹³ tá¹ cáun² la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú²; ³ hi³ jáun² jmí¹ má²ca³tsin¹³ jmái¹ hi³ ca³tón³ Dió³² jmí¹tin² né³, ca³ma³lí²¹ jú¹ chú³² quioh²¹, hi³ jáun² jná¹³ hléh²³ jú¹ chú³² jáun² la³ cun³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí² hí³. ⁴ Hnú² Tito, tsá² lí³ la³jmí¹ lí³ jan² jón³² jná¹³ cu³ti³ cun³ñí¹ hi³ táunh²³ dí² ta²¹ cú²re², sí² lá² zein²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú²; hnó³² jná¹³ hi³ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnú² Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tsá² liáu³² dí², [hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² juenh² tsí³], jí³ hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Ha³ lánh³ ñí³táunh¹ tsá² ca³ti²¹ hau³ jái¹³ ñí¹con² tsá² má²lín³ cuáh³²

(1 Timoteo 3:1-13)

⁵ Hi³ jáun² né³, hnú² ca³cháu³² jná¹³ hué³² Creta nio² chu³ jmái² ní², hi³ jmúh¹³ hnú² re² ní¹juáh³ he³ hi³ tiá² má²ti³ quioh²¹ tsá² má²lín³ hi³ cuáh³², hi³ hien¹³ nú² tsá²daun³² tsá² hau³ jái¹³ ma³ quín³² ma³ caun³² juú², la³ cun³ rón³² hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² hnú². ⁶ Tsá²daun³² tsá² he³ ta²¹ jáun² hniáuh³² lín³ tsá² tiá² lí¹³ lí³ chá³² tsú² tso³ quioh²¹. Tsá² la³ hí³ hniáuh³² zian² jan² tán¹ tsá²mi³ ñí²cuo²; ja³bí¹ jon² tsú² hniáuh³² má²tanh² ta²¹ Dió³², hi³ tiá² hniáuh³² jmu² tsú² cun³ tin²

tsí³ hnga², ho³ hi³ tiá² ta²¹ tanh² jméi² mí¹ziú¹³, jáun² tiá² lí¹ ziu³ lí¹ hie³ tsú² tsáu². ⁷ Qui¹ cun³ñí¹ hi³ tsá² má²lieih²¹ hi³ lín³ quian²¹ Dió³², hi³ jmu² tsú² hua³hín¹³ tsá² joh¹ Dió³², jáun² tiu³nio² hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² tiá² lí¹³ lí³ chá³² tsáu² tso³ quioh²¹. Tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² quien² hnga², sa³jun³ hi³ chei³² tsí³ tsú². Ja³bí¹ tiá² hniáuh³² hi³ ñí³hein²¹ tsú², sa³jun³ hi³ jmu² tsú² hniéi², sa³jun³ hi³ hen² tsí³ tsú² quie³ lí¹ zia³². ⁸ Hniáuh³² ma³hno³ bí¹ tsú² la³jín³² tsá² ñí³tin²¹ hñú¹³, tsá² jlánh¹ hnió³ jmáh³la³ hi³ chu²¹, tsá² cháunh²³ re² chí¹, tsá² zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³², tsá² chun¹, tsá² tin² ti³ jinh³ hnga². ⁹ Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² zianh³² tiá³ tsú² jú¹ tson² hi³ má²ca³lí³ ñí³², jáun² cun³ quionh³ jú¹ tson² jáun² lí¹³ cuéh³² tsú² tsáu² pí³, hi³ lí¹³ tioh²¹ tsú² ma³tson² jái¹³ quioh²¹ quionh³ tsá² hleh³² jú¹ siáh³.

¹⁰ Qui¹ juóun³² tsáu² zian² hi³ hoh³ jú¹ tson², tsá² hleh³² ti³ jéin³², tsá² lí¹ má²cau²; tsá² *judíos bíh¹ tsá² la³ñí¹ la³ján³ hi³ lín³ la³ jáun², tsá² jlánh¹ juáh²³ hí³ hi³ hniáuh³² *tiú³² tsú² chí² láu² hná¹³ ñí¹ zian² tsáu². ¹¹ Hniáuh³² bíh¹ jná¹³ ho³ tsú²; qui¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² quie³ lí¹ zia³², jáun² hieh³² tsú² tsáu² jái¹³ hi³ tiá² ca³ti²¹, hi³ juóun³² tsáu² má²ca³hlih³ tsú² tsí³ tá¹ ma³ cáun² hñú³.

¹² Jan² tsá² lín³ ti³² tsá² jniá³ jmí¹ tsí³ hué³² Creta ní² ca³hléh³ jmí¹tin² lín³² hi³ ca³tin¹ tsá²co¹ tsú² hué³² ní², hi³ ca³juáh³: “Tsá² hué³² Creta lá², jmái¹ ca³la³ jí³² tí¹ jáin², tsá² lín¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náí², tsá² lí¹ hnió³ cu³ hính³, tsá² juoh²”. ¹³ Tson² bíh¹ jái¹³ lá²; jáun² hnú² hniáuh³² quiú¹ jin¹³ lín³² tsá² hí³, jáun² lí³mí¹ lí³ chú³² jmí¹ tsí³ tsá² má²tanh² hí³ ta²¹ Dió³²; ¹⁴ hi³ jáun² tiú²uú² tónh³² tsú² ta²¹ jái¹³ lí¹ chin² tsá² judíos chí¹, sa³jun³ héih³² quioh²¹ tsá² má²ca³chá³ ti³ có³² jú¹ tson².

¹⁵ Cun³ jí² bíh¹ la³jí³² ñí¹con² jan²

tsá² má²ji² jmí¹ tsí³, tí³la³ ní¹juáh³
tsá² má²ca³hliáh² tsí³ má¹ná¹, tsá² tiá²
ta²¹ taunh³², jáun² ní¹con² tsá² la³
hí³ cá² ní¹ hí³ hlah³ bíh¹ zia³², qui¹
la³ tí³ jmí¹ tsí³ bíh¹ tsú² má²ca³hliáh²
cu³tsa³² quionh³ la³ji³² hí³ cháunh²³
chí¹. 16 Uá¹jinh¹ juáh³ tsú² hmóu³² hí³
cuóun³² Dió³², tí³la³ tiá² jmu² yáh³ tsú²
la³ cun³ hí³ jmí¹ hniáuh²¹ jmu³ sá¹jmí¹
hí³ tson². Jmáh³la³ hí³ tiá² jéih³² Dió³²
bíh¹ jmu² tsá² tiá² ta²¹ haíh²¹ la³ hí³;
cónh³ tiá² lin¹ ní¹ quien² bíh¹ tsú²
ca³tí²¹ hí³ chu²¹.

2

*Po¹ hie³² jú¹ tson² ha³ lánh³
hniáuh³² zian² tsá² joh¹ Dió³²*

1 Tí³la³ hnú² ca³tin¹ hléh¹³ jmáh³la³
jú¹ tson². 2 Juoh¹ hnú² tsá²ñuh² tsá²
má²lieih²¹ hí³ ní³táunh¹ tsú² cá²re² he²,
hí³ jmu³ tsú² zian² tsí³, jí³ hí³ tí³ jinh³
tsú² siáh³ hmóu³². Já³bí¹ hniáuh³²
tanh² tsú² siáh³ ta²¹ Dió³² re² la³
cun³ rón³² lí³ jú¹ tson², hí³ hnio³ tsú²
tsá²ján² tsá²ján², hí³ cueh³² tsú² siáh³
tsí³ lí³ua³ cáun² he³ quiunh³². 3 Já³bí¹
la³ jáun² juoh¹ hnú² siáh³ tsá²mí³ tsá²
má²lieih²¹ hí³ ma³li²¹ tsú² hí³ tanh²
ta²¹ Dió³², hí³ tiá² ziu³ hien³ tsú²
tsáu², hí³ tiá² hniáuh³² ma³héinh³²
tsú² siáh³. Hniáuh³² ná¹lín³ tsú²
cáun² nóh³² chu²¹, 4 jáun² la³ jáun²
lí¹³ hieh³² tsú² tsá²mí³ tsá² tsá¹mí¹
ha³ lánh³ rón³² ma³hnio³ ní²cuo², jí³
jon² ní² siáh³, 5 hí³ lín¹³ tsú² tsá² tin²
tí³ jinh³ hnga², tsá² má²ji² jmí¹ tsí³,
tsá² hua³hín¹³ re² hñú¹³, tsá² chun¹,
tsá² tanh² ta²¹ ní²cuo²; qui¹ jáun² la³
jáun² hí¹ jan² tiá² hin² lí¹³ hléh³² hlah³
ca³tí²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³².

6 Já³bí¹ la³ jáun² juoh¹ hnú² tsá²
tsá¹ñú¹ hí³ cuí¹ tí¹ cuí¹ jinh¹³ tsú²
hmóu³². 7 Huen² bíh¹ hnú² ca³tí²¹ lín¹³
cáun² nóh³², jan² tsá² lín¹ hí³ jmu²
jmáh³la³ ta²¹ chu²¹; hniáuh³² hieh¹
nú² tsáu² jú¹ tson² hngó³², jú¹ he²
tiá³. 8 Jái¹³ quián¹³ nú² hniáuh³² lí³
jmáh³la³ jú¹ tson², jáun² tiá² hin² lí¹³
choh¹³ jú¹ hlah³ quián¹³ hnú². Jáun²

lí¹ hua³heih²¹ bíh¹ ziu³ hie³ tsá² tiá²
jéih³² jái¹³ quián¹³ hnú², qui¹ tiá² zia³²
yáh³ he³ jái¹³ hléh³² tsú².

9 Juoh¹ hnú² *tsá² má²ná¹hlánh¹ hí³
tanh¹³ tsú² ta²¹ tsá² lín³ juo¹³ he³
cáun² hí³ juáh³, jí³ hí³ ma³hiún² tsú²
siáh³ tsí³ tsá² hí³. Já³bí¹ tiá² hniáuh³²
nga³ tsú² tiá³ ní¹con² juo¹³. 10 Tiá²
hniáuh³² han³ tsú², hniáuh³² jmu³ tsú²
cá² ní¹ hí³ lí¹³ niau²¹ tiá³ tsí³ juo¹³
ní¹con² bíh¹ tsú²; cun³quionh³ la³ji³²
hí³ jmu² tsú² jáun² lí¹³ ma³jnia³² tsú²
re² jái¹³ quioh²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí².

11 Qui¹ má²ca³ma³li²¹ bíh¹ Dió³² hí³
ja³² mií³ tsí³, hí³ hnió³ líon³² tsá² zian²
ní¹ hué²¹ lá². 12 Hí³ cun³ní¹ hí³ jáun²
né³, má²ca³lí³ né¹ dí² hí³ hniáuh³²
chá¹³ dí² tí³ có³² la³ji³² hí³ tiá² jéih³²
Dió³², la³ji³² hí³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsá²
zian² ní¹ hué²¹ lá². Hí³ hniáuh³² tá²
dí² tí¹ jinh²¹ hmóu³², hí³ ziaún² dí²
la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³², hí³ ziaún²
dí² jmáh³la³ hí³ ca³tin¹ Dió³² tá¹la³
ziaún² dí² jáun² ní¹ hué²¹ lá². 13 Hí³
hniáuh³² ná¹hé² ná¹jan³² dí² jmái¹ hí³
má²ná¹hu²¹ jáun² tsí³ dí², jmái¹ chu²¹
hí³ ma³jnia³² Jesús Tsá² lín³ Cristo,
Dió³² Tsá² cú² juenh², Tsá² liáu³² dí².
14 Tsá² hí³ ca³cuen³ hnga² hí³ jún³ hí³
ca³ta¹ dí², hí³ jáun² lí¹³ liáu³² dí² tsú²
ní¹con² hí³ jmí¹ ziaún² dí² jáun² cun³
tin² tsí³ hmóu³²; hí³ ma³jín² tsú² jnoh¹,
jáun² jnoh¹ lín¹³ tsá² joh¹ tsú², tsá²
hniá¹ jmu³ hí³ chu²¹.

15 Hí³ jáun² né³, jái¹³ ní² bíh¹ hieh¹
hnú² tsáu². Hniáuh³² hlí¹ lienh¹ hnú²
tsú², jí³ hí³ quiú¹ jin¹³ nú² tsú², qui¹
hnú² bíh¹ tsá² hauh³² jái¹³ jáun². Tiá²
hniáuh³² jmúh¹³ hnú² hí¹ cáun² hí³ lí³
lí¹³ méih³ hí³ quien² nú² ní¹con² tsáu².

3

*He³ ca³tin¹ tsá² tanh² ta²¹ Dió³²
jmu³*

1 Hí³ jáun² né³, cháun¹ hnú² tsí³ tsá²
tionh² jo³cuonh² nú² ní² hí³ tanh¹³ tsú²
ta²¹ tsá² ná¹ho² ta²¹, jí³ la³jín³² tsá²
ná¹lín³ ta²¹ ní² siáh³, hí³ ma³tí³² tsú²

la³ cun³ hi³ juáh³ tsá² hí³, hi³ hniáuh³² tiáunh¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³ la³jí³² hi³ chu²¹. ² Ha³ lí² cuí¹ tú¹ cuí¹ hió²¹ tsú² hí¹ jan² tsáu², cha³ jmí¹ jmu³ tsú² hniéi² tí³ re² bíh¹ jmu³ tsú² juenh² tsí³, hi³ hí¹ cú¹ pih²¹ tiá² jmu³ tsú² quien² hmóu³².

³ Quí¹ la³jái³² bíh¹ dí² jmí¹ láí³ tsá² cáun¹ jmí¹tin², hi³ tiá² jmí¹ má²tí²¹ dí² la³ cun³ héih³² hi³ tí² hiáu²³ dí², hi³ jmí¹ lí²can² jnoh¹ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái², hi³ jmí¹ má²ca³taun³ tsí³ dí² jmú¹³ tso³; jmí¹ láí³ dí² la³juah²¹ dúh¹ *tsá² má²ná¹hlánh¹ ñí¹con² la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ tsí³ dí² jmú¹³. Jmí¹ láí³ dí² tsá² hian² tsí³, tsá² uóu³² tsí³, hi³ jmí¹ ná¹háu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján². ⁴ Tí³la³ jmí¹ ca³ma³lí²¹ Dió³² Tsá² liáu³² dí² hi³ hu²¹ chú³² tsí³, jí³ hi³ jlánh¹ hnio³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², ⁵ jmí¹jáun² ca³liáu³² dí² tsú². Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ ca³jmú¹³ jnoh¹ hi³ chú³² ñí¹con² yáh³ Dió³² ca³liáu³², cáun² hi³ lí¹ ja²¹ mií³ tsí³ hnga² bíh¹ Dió³². Jmí¹jáun² ca³ma³jín² Jmí²chí³ Chun¹ la³jái³² dí², hi³ jáun² ca³lí³ hmai²¹ jmí²chí³ quiú¹³ dí², hi³ ca³lí³ziáun² dí² siáh³ cónh³ hi³ hmai²¹. ⁶ Cun³quionh³ Jesucristo Tsá² liáu³² dí², ca³cuen³ Dió³² ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² dí². ⁷ Cun³ñí¹ hi³ ja³ jáun² mií³ tsí³ bíh¹ Dió³², hi³ jáun² ca³lí³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ tiá² tso³ ren² dí², hi³ jáun² má²hiau³² dí² jái¹³ hi³ lí³ ziáun² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cun³ hi³ qui³ hu²¹ jáun² tsí³ dí².

⁸ Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ní³², hi³ jáun² jná¹³ hnó³² hi³ la³ má²ma³tson¹³ jáun² hnú² jái¹³ lá², hi³ jáun² tsá² tanh² hí³ ta²¹ Dió³² jmu³ hi³ chú³² la³ má²jmu² jáun². Quí¹ hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ chú³², jlánh¹ zia³² ñí¹ lí³ quien² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu². ⁹ Tí³la³ tiá² hniáuh³² má¹cú¹ má¹jeh¹ hnú² jú¹ tiá² ta²¹ lí³ jmu³, hi³ tiá² hniáuh³² lín¹³ nú² hi³ chú³² quiú² táinh²³ tsú² hi³ lí³ quien² dí¹hio³ ñú¹deh³, sa³jun³

hi³ quiú¹ tanh¹ hnú² tsáu² jái¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. Quí¹ jun³ lin¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ jmu² tsú² la³ jáun².

¹⁰ Ní¹juáh³ zian² tsá² lí¹ hnió³ ma³quien² jái¹³ quioh²¹ hnga² hi³ la³í¹ hnió³ hi³ han³ tsáu² ñí¹con², hi³ jáun² hniáuh³² juoh¹ hnú² tsá² la³ hí³ hi³ tiú²uú² jmu³ la³ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ tsú², jáun² lí²uú² lienh¹ tsá² hí³. ¹¹ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²jmu² la³ jáun², jáun² má²ñíh¹ hnú² hi³ má²ca³hliáh² jmí²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsá² la³ hí³, cun³quionh³ tsáu¹³ hnga² tsú² má²lí²zeh³ ñí¹ hlah³.

Má²ta²¹ hi³ ca³jmú³ Po¹ ñí¹con² Tito

¹² Hi³ jáun² né³, ní¹ má¹cá²zéin³² jná¹³ ñí¹con² hnú² Artemas, ho³lá²dá² Tíquico, jmu³ tion³ ña³² juú² Nicópolis, hi³ jáun² ñí¹ jáun² jenh¹³ dí², quí¹ jná¹³ len³ hi³ ñí¹ñí²¹ ñí¹ jáun² tá¹la³ ngá¹³ jáun² jmí¹ ñí²cuóu³. ¹³ Jmu³ tion³ ma³hon¹ Zenas tsá² lín³ hí³ tsá² nau³² jái¹³, jí³ Apolos. Jmu³ hi³ tiá² hi³ lí³hniauh³ hí¹ cáun² quioh²¹ tsú², jáun² lí¹³ tsa³táunh¹ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin² juí³² he² hná¹ quioh²¹. ¹⁴ Hi³ jmúh¹³ nú² siáh³ hi³ lí³ ñí³² tsá² reh² he³ ta²¹ chu²¹ zia³² hi³ quien² jmu³ tsú² pí³ hi³ jmu³, jáun² lí¹³ ma³hau³ tsú² he³ cáun² hi³ hniáuh³², hi³ jáun² bíh¹ lí³ quien² hi³ zian² tsú².

Po¹ juáh³ hi³ cuí¹ tionh¹ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin²

¹⁵ La³jín³² tsá² tionh² quiúnh¹ jná¹³ ñí¹ lá² juáh³ ñí¹con² hnú²: “Hia² nú²”. Jmu³ hi³ chú³², juah²¹ tiá³ hnú² hi³ ca³ta¹ jnoh¹: “Hia² hnoh²” ñí¹con² tsá² reh² tsá² hniau³ jnoh¹ tionh² ñí¹ ní². Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³² la³jín³². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² Hi³ Ca³zen³ Po¹ Ñí¹con² Filemón

Po¹ zen² sí² lá² ñí¹con² Filemón
 1 Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹tson³ ná¹ cun³ñí¹ hi³ tanh³² ná¹ ta²¹ Cristo Jesús, reh² Timoteo quiúnh¹ jná¹³ cuá¹jmu² sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnú² Filemón, hnú² tsá² jmuh³² ta²¹ quiúnh¹ jnoh¹, hnú² tsá² hnau³ jnoh¹ lín³². 2 Jná¹³ zein²¹ sí² lá² ñí¹con² hnú², ñí¹con² reh² mí¹ Apia, jí³ reh² Arquipo, jan² tsá² quiúnh¹ jnoh¹ hi³ láí³ la³juah²¹ dúh¹ hliáú³ joh¹ Dió³², jí³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ná¹ngih³² hñuh³² hnú² ní² siáh³. 3 Dió³² Jméi² dí² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² hnoh², hi³ cuí¹ jmu¹ tsú² siáh³ hi³ zian² hnoh² cáun² hi³ re² hi³ tin².

Po¹ cha³² hi³ Filemón hnio³ lín³² Dió³² jí³ ca³la³ jí³lín² tsáu²

4 Ca³la³ jí³² jmáí¹ ní¹ má¹ca³lien¹ jná¹³ Dió³² Juóu³², cue² ná¹ tiá¹hmah¹, 5 qui¹hliá² má²ca³lí³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² jlánh¹ re² tanh²³ ta²¹ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² jí³ hi³ hno³ nú² siáh³, jí³ ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³². 6 Tiauh² bíh¹ dí² cá²hon³ ca³ti²¹ hi³ tanh²³ dí² jáun² ta²¹ Dió³², jáun² ñí¹con² hí³ dí² mí²³ jná¹³ hi³ tí³ lí³mí¹ lí³tsin² hnú² ha³ cónh³ tí³ hi³ má²ca³ma³mieh² dí² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²zian² dí² hi³ ca³tin¹ Cristo. 7 Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hno³ nú² tsá² reh², jáun² jlánh¹ ca³lí³ hiún² tsin³² jná¹³, hi³ ca³lí³ zia³² siáh³ pí³ hñu³ tsin³² jná¹³, qui¹ la³jín³² tsá² joh¹ Dió³² má²ca³joh¹³ siáh³ pí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú².

Po¹ mí³² cáun² hi³ chú³² ñí¹con² Filemón ca³tin¹ Onésimo, jan² tsá² má²dí¹hlánh¹

8 Hi³ jáun² né³, uá¹jinh¹ zia³² jáí¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ héih³² ñí¹con² hnú² hi³ chí¹tson³ jmúh¹³ hnú² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹, qui¹hliá² jná¹³ lín³ quian²¹ Cristo; 9 tí³la³ cun³ñí¹ hi³

hnáu³ bíh¹ dí², hi³ jáun² cu³tsa³² mí²³ jná¹³ cú²jueh³² hi³ chú³² bíh¹ ñí¹con² hnú². Jná¹³ Po¹, tsá² má²liei²¹ ná¹ hi³ cuá¹tson³ ná¹ ta³né³² ca³tin¹ Cristo Jesús, 10 jná¹³ mí²³ cáun² hi³ chú³² ñí¹con² hnú² ca³tin¹ Onésimo, tsá² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jón³² jná¹³, tsá² ca³ma³zián¹³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² tá¹la³ má²cuá¹tson³ jná¹³ lá² hñu³mí¹ñí².

11 Jmí¹tin², Onésimo, (la³ cun³ hi³ hnio³ juáh³ “tsá² zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹”) jmí¹lín³ jan² tsá² tiá²lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹; tí³la³ zia³² bíh¹ ñí¹ jmu² ta²¹ tsá² hí³ ta³né³², ñí¹con² hnú² jí³ ñí¹con² jná¹³ siáh³. 12 Ñí¹con² hnú² zein²¹ jná¹³ tsú² siáh³ ta³né³². Hen³ hnú² tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ he¹³ nú² jná¹³. 13 Jná¹³ jmí¹ hno²¹ hi³ cuá³² tsú² quiúnh¹ ná¹ ñí¹ lá², hi³ jmí¹ jmu³ ta²¹ ñí¹con² jná¹³ cha³ jmí¹ jmúh¹³ hnú² huen² tá¹la³ cuá¹tson³ jná¹³ lá² hí³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quióh²¹ Dió³²; 14 tí³la³ hí¹ cáun² tiá² hí³ hno³² yáh³ jná¹³ ní¹juáh³ tiá² lín²³ yáh³ hnú² huen² la³ ní², qui¹ tiá² hno³² yáh³ jná¹³ hi³ jmúh¹³ hnú² hi³ chú³² ta³ tiá² ñí¹jmúh², cha³ jmí¹ jmúh¹³ hnú² hi³ hiún² honh² huen². 15 Tiá² né¹ ho³ sa³ Onésimo ca³ngí³ cu³tiá³ tí³ có³² quióh²¹, hi³ jáun² ta³né³² lí¹³ cuá³² tsú² cun³ jmí¹ hi³ zian² quiúnh¹ hnú². 16 Tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² má²dí¹hlánh¹ yáh³ lín³ tsú² ta³né³², qui¹ tí³ má²cáu³ bíh¹ tá¹³ tsú², qui¹ tsá² reh² bíh¹ má²lín³ tsú² ta³né³², tsá² hno³ lín³² dí². Jná¹³ hno³ lín³² tsú², tí³la³ hnú² jlánh¹ hniáuh³² má¹hno¹ lín³² tsú², jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³hliá² tsá²mí³cuóun² renh² yáh³ hnoh², qui¹ tí³la³ má²renh² hnoh² jí³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ dí².

17 Hi³ jáun² ní¹juáh³ tson² lín²³ hnú² hi³ re² juóh³² quiúnh¹ jná¹³, hen³ tsá² lá² la³jmí¹ lí³ hi³ jná¹³ ca³chó³² hñuh³² hnú². 18 Ní¹juáh³ ca³jmú³ tsú² cáun² hi³ hlah³ jmí¹tin², ho³ ní¹juáh³ ren² tsú² que³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ ca³tin¹ tsú². 19 Jná¹³ Po¹, tsá² cuá¹jmu²

jná¹³ quionh³ uón³² huen² huéh³ lá²
 hi³ jná¹³ bíh¹ má¹hmah²¹; uá¹jinh¹ jmí¹
 lí¹³ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú² hi³
 hí¹ la³ tí³ jmí²chí³ quián¹³ yáh³ hnú²
 ren² ñí¹con² jná¹³. 20 Ján³ reh², jmu³
 hnú² cáun² hi³ chú³² ñí¹con² jná¹³
 hi³ ca³tín¹ Tí³² Juo¹³ dí²: hi³ jmúh¹³
 hnú² hi³ tñh²¹ tsín³² jná¹³ hi³ lin¹ hi³
 má²lá³ dí² tsá² reh² ñí¹con² Cristo.

21 Cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² quí¹ ño¹
 jná¹³ hi³ hnú² táunh²³ ta²¹ hi³ juanh³²
 jná¹³, hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ tí³ hliáun³
 hi³ jmúh¹³ bíh¹ hnú² la³ cónh³ bíh¹
 hi³ juanh²¹ jná¹³. 22 Hi³ juanh³² jná¹³
 siáh³ hi³ re² jmúh¹³ hnú² hua³jan²¹
 ñí¹ lí¹³ cuón³² jná¹³, quí¹ tsín³² jná¹³
 má²hu²¹ hi³ cun³ñí¹ hi³ lienh¹ hnoh²
 Dió³², lí¹³ hián¹³ náh² siáh³ jná¹³
 cónh³í¹ cu³ jéin³².

Po¹ juáh³ hi³ cú¹ má¹mieh² tsú²
Dió³²

23 Epafras, tsá² cuá¹tson³ quiúnh¹
 jná¹³ hi³ ca³tín¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo
 juáh³: “Hia² nú²”. 24 Ja³bí¹: “Hia² nú²”
 juáh³ siáh³ Marcos, Aristarco, Demas,
 jí³ Lucas ní² siáh³, tsá² quiúnh¹ jná¹³
 hi³ jmu² tá¹³ Dió³².

25 Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² cú¹
 má¹hé¹ má¹mieh² hnoh². [Cun³ ní²
 bíh¹ tí³ já¹³ hi³ juanh³² jná¹³ reh².]

Sí² Hi³ Ca³tin¹ Tsá² Hebreos, Tsá² Ná¹jan² Hí³ Tsá² Zéin¹ Dió³²

Dió³² má²ca³hléh³ cun³quionh³ Jon²

1 Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Dió³² ñí¹con² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin² lín³² cun³quionh³ tsá² lín³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³², hliáun³ jéin³² bíh¹ ca³hléh³ dí² ñí¹con² tsú², hí³ hliáun³ ñí¹ bíh¹ zia³² ha³ lánh³ rón³² ca³hléh³ dí² siáh³; 2 ti³la³ ñí¹ má²ñí¹táuh³ lá² jmáí¹ má¹ná¹, cun³quionh³ Jon² bíh¹ tsú² má²ca³hléh³. Cun³quionh³ hí³ bíh¹ ca³jmú³ Dió³² ca³la³ jí³² hí³ zia³², hí³ jáun² hí³ bíh¹ má²cuá¹hiáun¹ hí³ tá¹no¹ jo³cuo² ca³la³ jí³² hí³ jáun². 3 Hí³ bíh¹ lín³ joh¹ hí³ lin¹ hí³ quien² Dió³², hí³ má²dí¹lái¹n¹ tsú² siáh³ la³ cun³ rón³² lín³ hnga² Dió³²; hí³ hnga² hí³ bíh¹ tanh² hó¹ñí¹ ca³la³ jí³² hí³ zia³² jáun² cun³quionh³ jái¹³ pin³ quioh²¹. Hí³ jmí¹ má²lí²hin³ tsú² jáun² tsáu¹³ dí² né³, ca³ta³cua¹³ tsú² hñu³mi³cuú² ti³ cuá²chu²¹ quioh²¹ Dió³², Tsá² lín³ Re²¹.

Jon² bíh¹ Dió³² ti³ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²

4 Hí³ ti³ lí³mi¹ ca³lí³ quien² bíh¹ Jon² Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², quí¹ jái¹³ hí³ má²ca³lí³hiáun¹ tsú² jáun² hí³ hau³ ti³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ta²¹ hí³ ná¹ho² tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³². 5 Quí¹ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³juáh³ Dió³² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²: Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³; Tsá² má²lí²ma³zián¹³ jná¹³ né³². Hí³ sa³jun³ ca³záih³ yáh³ Dió³² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²: Jná¹³ bíh¹ Tsá² lín¹³ ná¹ Ñeh² hnú², hí³ hnú² siáh³ lín¹³ Jón³² jná¹³.

6 Hí³ jáun² jmí¹ ca³ma³jnia² Dió³² Jon² ñí¹ hué²¹ lá², Tsá² cú² hnga² tán¹, ca³juáh³ la³ lá²:

La³jín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² cú¹ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ tsú².

7 Hí³ jáun² hí³ ca³tin¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² né³, rá¹juáh³ la³ lá²:

Jmu² Dió³² hí³ tsá²cuú² tsá²ta³ dí² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ chí³, hí³ jmu² tsú² siáh³ hí³ tsá² quian²¹ hí³ joh¹ dí² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ zih¹ sí² huáh² tsí³.

8 Ti³la³ hí³ ca³tin¹ Jon² tsú² má¹ná¹, ca³juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³², hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jái¹³ cun³ jmí¹hi³nio²;

la³jí³² héih³² hí³ jmuh³² hnú² lí³ cú²tso² cu³tí³ bíh¹.

9 Hnú² Tsá² jen²³ nú² jmáh³la³ hí³ chu²¹, hí³ hon² nú² la³jí³² hí³ hlah³;

hí³ jáun² bíh¹ Dió³² Juóuh³² hnú² má²ca³jmú³ hí³ jlánh¹ bíh¹ hiún² honh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun².

10 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

Hnú² Ti³², hnú² bíh¹ Tsá² ca³quiúh² nú² hngá¹máh³ lá² la³ cun³ jmí¹tin²,

hí³ cun³quionh³ cuonh² hnú² ca³jmuh³ jí³lí³² hí³ jniá³ chí³cuú².

11 Uá¹jinh¹ chau²¹ jmáí¹ tsá¹³ la³jí³² hí³ jáun²,

ti³la³ hnú² má¹ná¹, la³ má²zian² jáun² bíh¹ nú².

Jí³lí³² bíh¹ hí³ jáun² lí³ tseh¹ la³jmí¹ lí² tseh¹ ha¹ tsú²;

12 hí³ jáun² má¹jáun² né³, junh¹³ hnú² la³jmí¹ junh²³ tsú² hmih³² quioh²¹,

hí³ záih¹³ nú² siáh³ hí³ jáun² la³ jan² tsá² zai³² ha¹.

Ti³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² chau²¹ yáh³ jmáí¹ hí³ zan¹³ nú²,

jmáí¹ hí³ zian² hnú² jmí¹lín³ bíh¹ tiá² táuh³.

13 Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tiá² ca³záih³ la³ lá²:

Ñí³ hnú² ti³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ tá¹la³ jmu¹ jná¹³ hí³ tiá² quien² tsá² hau² hnú²,

hí³ con¹ jná¹³ tsú² ñeh² tanh¹ hnú².

14 Hí³ jáun² né³, la³jín³² bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² lín³ jmí²chí³ quian²¹

Dió³², tsá² ná¹zéin¹ hi³ ma³hon³ tsá²
ca³tin¹ liáun³.

2

*Tiá² hniáuh³² chá¹³ dí² tí³ có³² hi³
jmí¹ lí¹³ liáun³ dí²*

1 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²lin¹
hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³² zánh¹³ dí²
tiá³ la³jí³² jái¹³ hi³ má²ca³nái¹³ dí², hi³
jáun² tiá² lí¹³ hi³ cáun² lí¹ tsáu¹³ dí²
cáun² jui³² siáh³. 2 Quí¹ ní¹juáh³ ca³lí³
quien² bíh¹ ca³la³ jí³² jái¹³ hi³ ca³hléh³
jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jmí¹tin²,
hi³ la³jín³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh³ hi³
ca³hiah³ hi³ ca³tin¹, tsá² ca³jmú³ hi³
la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ hmóu³², 3 hi³
jáun² tí³ bíh¹ tiá³ lí¹³ liáu³ jnoh¹
ní¹juáh³ tiá² la³ ca³lí³háun³ yáh³ dí²
cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ jmí¹ lí¹³
liáu³² dí²! Quí¹ hnga² bíh¹ Tí³² Juo¹³
dí² Tsá² ca³ma³liáu³² hi³ ngai³² jái¹³
ca³tí²¹ hi³ liáun³ tsáu², hi³ jáun² tsá²
ca³nái³² hí³ jái¹³ jáun² má²ca³ma³tson²
siáh³ hi³ jáun² ñí¹con² jnoh¹. 4 Hi³
hnga² siáh³ Dió³² má²ca³ma³tson² jái¹³
jáun² cun³quionh³ lí²¹ jí³ hua³jueh³²,
ca³la³ hi³ ca³ma³jnia² Dió³² pí³ quioh²¹,
jí³ hi³ hiah³ ma³ quin³² ma³ jan³²
tsáu² ma³ quin³² ma³ cá² ñí¹ pí³ hi³
ja³ ñí¹con² Jmí²chí³ Chun¹ la³ cun³ hi³
ca³lín¹³ Dió³² hi³ cué³².

*Jesucristo ca³lín³ jan² Tsá²
dí¹tsáun² la³ jnoh¹*

5 Hi³ jáun² né³, tiá² ca³hien³ yáh³
Dió³² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ hau³ jái¹³
ca³tí²¹ hngá¹máh³ hi³ né³bí¹ lí¹³, la³
cun³ ca³tí²¹ hngá¹máh³ hi³ ná¹hléh¹
jnoh¹ lá² ta³né³². 6 Quí¹ zia³² cáun²
jái¹³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²
hi³ juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³² ¿hin² dá² tsánh² tsá²mi³cuóun²
jáun² sa³ hnú² máh³ chau² honh² hi³
ca³tin¹ tsú²?

¿Hi³ hin² dá² tsánh² tsá²mi³cuóun²,
jáun² sa³ hnú² máh³ jlánh¹ tanh²³ tsú²
hó¹máh¹?

7 Cu³tiá³ bíh¹ ca³jmuh³ hnú² hi³
ca³son² hi³ quien² tsú² la³ cónh³
bíh¹ tsá²cuú² tsá²tanh¹ hnú²,
tí³la³ má²ca³ma³quien¹³ lín³² bíh¹ hnú²
tsú²,

[hi³ ca³jmuh³ hnú² siáh³ hi³ hau³ tsú²
jái¹³ ñí¹con² la³jí³² hi³ ca³jmuh³
hnú² jáun²].

8 Ca³ma³lih²¹ hnú² hi³ quien² tsú² jmí¹
ca³cháh¹ nú² jáun² ca³la³ jí³²
jo³cuo² tsú².

La³ jáun² má²lin¹ hi³ tsá²mi³cuóun²
ca³lí³ quien² ñí¹con² jí³lí³² hi³ zia³²,
quí¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ zia³² hi³
juáh¹³ hi³ tiá² ca³chá³ Dió³² jo³cuo²
tsú². Tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun²,
cun³jáun² tiá² má²neh³² bíh¹ dí² hi³
ca³la³ jí³² hi³ jáun² má²tí³² ñí¹con²
tsá²mi³cuóun². 9 Tí³la³ neh³² dí² Jesús,
Tsá² ca³sión³² tsú² hí³ cu³tiá³ hi³
quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³
tsú². Tí³la³ ta³né³² má¹na²¹, má²neh³²
dí² hi³ cuá¹lín³ tsú² hú¹tá¹ jan²
Tsá² quien² cu³tí¹³ bíh¹ cun³ñí¹ hi³
ca³ma³tso² tsú² jáun² tsí³ hi³ ca³jun³;
quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³² jáun² mií³ tsí³
Dió³² bíh¹ ca³jun³ tsú² hi³ ca³tin¹
la³jín³² tsáu².

10 Hnga² Dió³² bíh¹ ca³tin¹ ca³la³
jí³lí³² hi³ zia³², hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹
hnga² bíh¹ tsú² ca³lí³ zia³² jí³lí³². Hi³
jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³lí³hnió³ Dió³²
hi³ jí³lín² jon² lí¹³ zian² la³jmí¹ zian²
dí² hnga², hi³ jáun² ca³jmú³ dí²
hi³ ca³ma³tso² Jesucristo tsí³, Tsá²
ca³quiú² hí³ jui³² ca³tí²¹ ha³lánh³ rón³²
lí¹³ liáu³ dí², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹
lín³ tsú² jan² tsá² ca³hia³ ca³taunh³
tán¹ hián² cu³tí³. 11 Quí¹ Tsá² jmu²
hi³ lí²jín² tsáu², jan² bíh¹ Jméi² tsú²
zian² la³ má²quionh³ tsú² tsá² ca³lí³
jín². Hi³ jáun² tiá² lí³ heh²³ yáh³ Jesús
hi³ juáh³ dí² hi³ rainh²¹ ca³la³ jín³²
tsá² má²ca³lí³ jín² hí³, 12 la³ cun³ juáh³
jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³
la³ lá²:

Hléh¹³ jná¹³ ñí¹con² renh² hi³ ca³tin¹
hnú²,

hi³ hie¹³ jná¹³ siáh³ sun¹ hi³ ca³tin¹
hnú² ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² tsáu².

13 Ja³bí¹ rá¹juáh³ siáh³:

Cáun² bíh¹ chá¹³ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹
Dió³².

Hi³ rá¹juáh³ siáh³ la³ lá²:

Lá² zenh² jná¹³ quiúnh¹ ná¹ jon²
Dió³², tsá² má²ca³chan³ Dió³²
jo³uón³² jná¹³.

14 Jáun² cun³ñí¹ hi³ la³jín³² tsá²
hí³ jon² Dió³² cá²ren² bíh¹ ná¹quian³²
ngú³ jí³ jmí² ní², jáun² la³ jáun² bíh¹
ca³lí³ siáh³ hi³ dí¹tsáun² Jesús la³juah²¹
dúh¹ jan² tsá²mi³cuóun² uá²jái³², hi³
jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³lí³ hi³
quin³ tsú² pí³ quióh²¹ tsá² hláinh¹,
tsá² jmí¹ quian³² pí³ quióh²¹ hmú³²,
cun³quionh³ hi³ jun³ jáun² hnga² bíh¹
tsú². 15 Jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³líón³²
tsú² la³jín³² tsá² zian² la³jmí¹ zian²
*tsá² má²dí¹hlánh¹, tsá² jmí¹ tionh¹
hí³ jmái¹ ca³la³ jí³² hi³ ná¹hú¹ cóh²¹
tsí³ hi³ jún³. 16 Qui¹ jun³juáh¹³ hi³
cua³ma³hon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
yáh³ tsú² cuan³, qui¹ hi³ cua³ma³hon³
jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ bíh¹
tsú². 17 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³lí³
hniáuh³² hi³ lín³ tsú² la³juah²¹ dúh¹
jan² tsá²mi³cuóun² cá²ren² tán¹ cu³ti³
quionh³ rainh²¹, jáun² la³ jáun² bíh¹
ca³lí³ hi³ lín³ tsú² jan² Mí²tsá² Hien¹
quian²¹ Dió³², jan² Tsá² cun³ jmí¹líh³
tiá² za¹³ tsí³, Tsá² ja³² mií³ tsí³. La³
jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³chón³² tsú² tsí³
Dió³² hi³ jmí¹ míh²³ jáun² tsí³ tsú²
hi³ ca³ti²¹ tsáu¹³ tsáu² cun³quionh³
hi³ ca³cuen³ dí² jáun² hnga² hi³ jún³.
18 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tso² tsú²
jáun² tsí³ hnga² cun³quionh³ la³jí³² hi³
cá² lau²³ jáun² né³, hí³ bíh¹ tin² hi³
ma³hon³ jí³lin² tsá² ja³tó² ja³lí²³ siáh³
hi³ cá² lau²³ ñí¹con².

3

*Tí³ quien² bíh¹ tá¹³ Jesús la³ cónh³
bíh¹ tá¹³ Moisés*

1 Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² tsá²
má²ná¹chun¹ náh², tsá² má²ca³te³

náh² Dió³² hi³ má²ná¹lín³ náh² tsá²
joh¹ tsú², sá¹ní² cónh³ jmí¹ jie³ náh²
re² hi³ ca³tin¹ [Cristo] Jesús, Tsá²
lín³ Tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³² jí³
Mí²tsá² Hien¹ Juo¹³ dí², la³ cun³ hi³
qui³ ná¹ton²³ dí² jáun² ñí¹con² tsáu².

2 Qui¹ Jesús má²ca³ma³tí³² ñí¹con²
Dió³², Tsá² ca³lí³hiáun¹ hi³ ca³ti²¹
ta²¹ jáun², la³jmí¹ ca³ma³tí³² jáun²
hla¹ Moisés hi³ ma³cón³² la³jín³²
tsá² jmí¹ tionh² hi³ jo³cuo² Dió³²
jmí¹jáun². 3 Tí³la³ má²ca³lí³ lín¹ bíh¹
hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² Jesús la³
cónh³ bíh¹ hla¹ Moisés; la³jmí¹ lí³ hñú³,
hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² tsá² lí²jmú³
la³ cónh³ bíh¹ hnga² hñú³. 4 Qui¹
cun³ tiu³nio² zian² bíh¹ tsá² lí²jmú³
ma³ quin³² ma³ caun³² hñú³, tí³la³
la³jí³² hi³ jniá³ má¹ná¹, Dió³² bíh¹
Tsá² ca³jmú³. 5 La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³
Moisés ca³ma³tí³² hi³ ma³cón³² la³jín³²
tsá² tionh² hi³ jo³cuo² Dió³² jmí¹jáun²,
hi³ la³jí³² ta²¹ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun²
né³, ca³jmú³ ta²¹ hi³ ma³tson² jái¹³ hi³
né³bí¹ jmí¹ hléh²¹ Dió³² jmí¹ chí¹cáin²
jáun². 6 Tí³la³ Cristo né³, lín³ Tsá²
má²tí³² ñí¹con² Dió³² ca³tin¹ la³jín³²
tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ qui³
ca³ti²¹ hi³ má²tí³² jan² jon² tsáu². Hi³
jáun² jnoh¹ bíh¹ lái³ tsá² tiauh² hi³
jo³cuo² Dió³² ní¹juáh³ la³ má²nio² jáun²
tiá³ tsí³ dí², hi³ ní¹juáh³ la³ má²tsah¹
jáun² dí² hi³ ca³ti²¹ hi³ má²ná¹jan³² dí²
jáun² [ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹].

*Tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² lí¹³ zian²
cáun² hi³re² hi³tin²*

7 Jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, la³
cun³ juáh³ jáun² Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹ Sí²
quióh²¹ Dió³² la³ lá²:

Hnoh², ní¹juáh³ náih¹³ náh² né³² la³
cun³ hi³ hleh³² Dió³²,

8 ha³ lí² lí¹ jmú² náh² hi³ tiá²
niuh¹ náh² la³jmí¹ ca³jmú³
tsá² ca³jmú³ hi³ cun³ tin² tsí³
hmóu³²,

tsá² ca³ca³ ca³lan³ hi³ Dió³² tí³ hué³²
quiéin² jáun².

9 Ní¹ jáun² dá² cáun² lí¹ ca³ca³ ca³lau³
 jná¹³ dí²hioh³ ñú²deh³ hnoh²,
 uá¹jinh¹ ca³jíe³ tsú² la³jí³² hi³ ca³jmú³²
 jná¹³ tá¹ tu³ló³² mii² jáun².

10 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³míh³ tsin³²
 jná¹³ ca³tin¹ tsá² hí³,
 hi³ ca³juánh³² jná¹³ jáun²:

Tiu³nio² bíh¹ tiá² cáun² ná¹tioh³ tsí³
 tsá² ní²,

hi³ cónh³ tiá² hnió³ bíh¹ tsú² hi³ zian²
 la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³.

11 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³míh³ tsin³²
 jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³,
 jáun² ca³jmú³² jná¹³ cáun² jái¹³ huáh²
 tsí³ lá²:

hi³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ tsa³tiánh² tsú² ñí¹
 jmí¹ lí¹³ chan²¹ jná¹³ tsú² tie³.

12 Hnoh² reh², hua³hín¹³ náh² jmu³,
 qui¹ ní² lí¹ ca³lin³ náh² uá²jai³² tsá² cá²
 ñí¹ ná¹tioh³ hlah³ tsí³, hi³ niau²¹ tun³
 honh² náh² ca³tin¹ Dió³², hi³ ca³la³ hi³
 tianh¹³ náh² ti³ có³² ñí¹ con² Dió³² Tsá²
 liéh³². 13 Jáun² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³
 náh² pin³ tsí³ tsá²ján² tsá²ján² cun³
 jmá² cun³ jnia³², tá¹la³ zia³² lá² jmái¹;
 jáun² tiá² lí¹ lí³can² náh² cun³quionh³
 tso³, qui¹ ní² lí¹ ca³lin³ náh² tsá² tiá²
 jái¹³ ngí²³. 14 Qui¹ jí³²la³ ti³ ní¹juáh³
 la³ má²nio² jáun² cáun² tsí³ dí² la³jmí¹
 ca³chá¹³ dí² jáun² cáun² tsí³ la³ jmí¹ ñí¹
 jmí¹tin², hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ lá³ dí² tsá²
 cu³ nió³ quiúnh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo.

15 La³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun²:
 Hnoh², ní¹juáh³ náih¹³ náh² né³² la³
 cun³ hi³ hleh³² Dió³²,
 ha³ lí² lí¹ jmú² náh² hi³ tiá² niuh¹ náh²
 la³jmí¹ ca³jmú³ tsá² ca³jmú³ hi³
 cun³ tin² tsí³ hmóu³².

16 Hi³ jáun² né³, ¿hin² dá² tsánh² tsá²
 hí³, tsá² ca³nái³² hí³ jái¹³ quioh²¹
 Dió³², hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jmú³ tiá²
 nieh³? Haun¹³ tsá² ca³ñí¹huen¹³ hí³
 hla¹ Moisés ti³ hué³² Egipto bíh¹
 hí³ dúh¹. 17 Hi³ ¿hin² dá² ñí¹con²
 jaun³² ca³míh³ tsí³ Dió³² tá¹ tu³ló³²
 mii² jáun²? ¿Haun¹³ juáh¹³ ñí¹con²
 tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ bíh¹ dúh¹?, tsá²
 cá²tsan³ hí³ hué³² quiéin². 18 Hi³ ¿hin²
 dá² ñí¹con² ca³jmú³ siáh³ Dió³² jái¹³

huáh² tsí³, hi³ ca³juáh³ hi³ tiú²uú² lí¹³
 tsa³tiánh² tsú² hué³² ñí¹ jmí¹ chan³ dí²
 tie³? ¿Haun¹³ juáh¹³ tsá² ca³jmú³ hí³
 cun³ lí³ tsí³ hmóu³² bíh¹ dúh¹? 19 Jáun²
 jái¹³ ní² jmu² lin¹ hi³ tiá² la³ taunh³
 yáh³ tsú² hué³² jáun² cun³ñí¹ hi³ tiá²
 la³ ca³chá³ cáun² tsí³.

4

1 Hi³ jáun² né³, hniáuh³² jmú¹³
 dí² hua³hín¹³ tá¹la³ hé² bíh¹ jái¹³ hi³
 ca³jmú³ jáun² Dió³² hi³ lí¹³ chau³ dí²
 tsú² tie³, hi³ jáun² tiá² lí¹³ hi³ juáh¹³
 hi³ ma³ jan² hnoh² tiá² tin¹ náh² hi³
 cuá¹tianh³ náh² tie³. 2 Qui¹ ja³bi¹ jnoh¹
 siáh³ má²ca³nái¹³ jú¹ chú³² la³jmí¹
 ca³nái³² tsá² hí³, ti³la³ jái¹³ hi³ ca³nái³²
 tsú² jáun² tiá² lin¹ ta²¹ ca³jmú³ yáh³
 ñí¹con² tsú², qui¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³
 yáh³ tsú², cáun² ti³ lí¹ ca³nái³² la³
 jáun² bíh¹ tsú². 3 Ti³la³ jnoh¹ né³, tsá²
 má²taunh²³ dí² ta²¹, jnoh¹ bíh¹ tsá²
 ca³ta¹ dí² hi³ tsá¹tau¹³ tie³; la³ cun³
 hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² la³ lá²:

Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³míh³ tsin³²
 jná¹³ quiúnh¹ tsá² hí³,
 jáun² ca³jmú³² jná¹³ cáun² jái¹³ huáh²
 tsí³ lí³ la³ lá²:

Hi³ tiu³nio² tiá² lí¹³ yáh³ tiánh³ tsá² hí³
 tie³ hi³ jmu¹ jná¹³.

Qui¹ cun³ jmí¹ má²ca³tau³ bíh¹ ta²¹
 jáun² quioh²¹ Dió³² la³ cun³ jmí¹
 ca³jmú³ tsú² hngá¹máh³ lá². 4 Uá¹la³
 cun³ zia³² ñí¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹
 Dió³² hi³ juáh³ la³ lá²:

La³ má²quiau³ jmái¹ hi³ ca³tau³ bíh¹
 ta²¹ quioh²¹ Dió³², ca³cuá³ tie³.

5 Hi³ zia³² siáh³ cáun² ñí¹ rá¹juáh³ Sí²
 la³ lá²:

Tiu³nio² tiá² lí¹³ tiánh³² tsá² hí³ tie³
 la³jmí¹ cuon¹ jná¹³ tie³.

6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hniah³ bíh¹
 tsá² lí¹³ tiánh³² tie³. Ti³la³ tsá² ca³nái³²
 hí³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² la³ cun³
 jmí¹tin² má¹na²¹, tiá² ca³tiánh³ yáh³
 tsú² tie³, qui¹ cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³
 cun³ tin² tsí³ hmóu³². 7 Cun³ñí¹ hi³
 jáun² bíh¹ Dió³² má²ca³tón³ siáh³ cáun²
 jmái¹, jmái¹ hi³ ziaún² dí² lá² ta³né³².

La³ cun³ lí³ jáun² jái¹³ hi³ ca³hléh³
 Dió³² ñí¹con² Tsá² *Israel cun³quionh³
 hla¹ Dá²vi²¹ jmí¹ má²cáin² jáun², la³
 cun³ jái¹³ hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ jáun²:
 Hnoh², ní¹juáh³ náih¹³ náh² né³² la³
 cun³ hi³ hleh³² Dió³²,
 ha³ lí² lí¹ jmu² náh² hi³ tiá² niuh¹ náh².
 8 Qui¹ sá¹ jmí¹ ca³ lí³ hi³ jmu³ hla¹ Josué
 hi³ tiánh³² tsá² hi³ tie³ jmí¹ jáun², hi³
 jáun² tiú² uú² jmí¹ hléh²¹ yáh³ Dió³²
 jmí¹ lí¹ cáin² jáun² ca³ ti²¹ cónh³¹ cáun²
 jmá¹ la³ jáun² siáh³. 9 Jáun² né³,
 ná¹heinh³² bíh¹ cónh³¹ cáun² jmá¹
 hi³ tiánh³² tsú² tie³ hi³ ca³ tin¹ tsá²
 má²tionh² jo³ cuo² Dió³² la³ jmí¹ ta³ cua¹³
 jáun² hnga² Dió³² tie³. 10 Qui¹ ní¹juáh³
 tsá² má²ca³ ta³ cua¹³ tie³ quionh³ Dió³²,
 jáun² tsá² la³ hi³ má²ca³ táuh³ bíh¹ tá¹³
 la³ jmí¹ cá¹ táuh³ jáun² tá¹³ Dió³². 11 Hi³
 jáun² ca³ ta¹ bíh¹ dí² hi³ jmú¹³ tion³, hi³
 jáun² lí³ tiauh² dí² tie³. Hi³ jáun² hí¹
 jan² dí² tiá² cáun² lí¹ má¹ ti²¹ dí² nóh³²
 quioh²¹ tsá² ca³ jmú³ hi³ cun³ tin² tsí³
 hmóu³² jmí¹ jáun².

12 Qui¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² dá² pin³
 lín³² bíh¹, hi³ ca³ la³ hi³ liéh³² siáh³.
 Jái¹³ jáun² né³, ti³ jlánh¹ bíh¹ hmu³
 la³ cónh³ bíh¹ lí³ ua³ cáun² mí¹ tá³
 hmu³ tá¹ tun³ jo²¹, ca³ la³ hi³ nga² ñí¹
 ná¹ jenh² jmí¹ tsí³ tsú² quionh³ jmí² chí³
 quioh²¹ tsú², hi³ chau³² ca³ la³ ti³ ñeh²
 jñí² mu¹ tsú² siáh³. Jái¹³ jáun² bíh¹
 tin² ra³ tsí³² héih³² ñí¹ con² la³ jí³² hi³
 cháunh²³ chí¹ tsú², jí³ hi³ jmu² siáh³
 lín¹ lánh³ lí³ tsí³ tsáu². 13 Hí¹ cáun² yáh³
 la³ cun³ la³ jí³² hi³ ca³ jmú³ Dió³² tiá²
 ná¹ hmá¹ ñí¹ con² tsú². Ca³ la³ jí³ lí³² bíh¹
 ná¹ ñeh³ hi³ ná¹ na²¹ ñí¹ hó²¹ ñí¹ Tsá²
 ca³ ta¹ dí² hi³ má¹ jnia¹³ ñí¹ con² ca³ la³
 jí³² hi³ má² lí² jmú¹³.

Jesús bíh¹ lín³ Mí² tsá² Hien¹

14 Hi³ jáun² né³, cun³ ñí¹ hi³ má² zian²
 jan² Mí² tsá² Hien¹ Juo¹³ dí², Jesús
 Jon² Dió³², Tsá² má² cá² chánh³² hi³ la³
 ti³ hñu³ mi³ cuú², hi³ jáun² cuí¹ chá¹³
 dí² cáun² tsí³ hi³ táunh¹³ dí² ta²¹ la³
 má² táunh²³ jáun² dí² ta²¹, la³ cun³ jái¹³

hi³ qui³ ná¹ hléh¹ dí² jáun². 15 Qui¹
 jun³ juáh¹³ hi³ tiá² ja³² yáh³ mií³ tsí³
 Mí² tsá² Hien¹ Juo¹³ dí² hí³ ca³ ti²¹ lí³ ua³
 cáun² ñí¹ tiá² tiáu²³ dí², qui¹ ja³ bí¹
 hnga² tsú² siáh³ ca³ ma³ tso² tsí³ la³ jí³²
 la³ cun³ hi³ quieinh³² jnoh¹, hi³ cáun²
 lí¹ cháunh²³ tsí³ dí² hi³ tiá² tsú² ta²¹,
 ti³ la³ Tsá² hí³ má¹ ná¹, tiá² tso³ ca³ jmú³
 yáh³. 16 Cun³ ñí¹ hi³ jáun² né³, cuí¹
 chá¹³ dí² cáun² tsí³ hi³ má¹ janh¹³ dí²
 ti³ ñí¹ con² Dió³², Tsá² ja³² hí³ mií³ tsí³,
 hi³ jáun² lí¹³ ma³ juenh² tsú² tsí³ la³
 má² quionh³ hi³ ma³ hé² ma³ mieh² dí²
 tsú², hi³ ma³ hau³ dí² tsú² lí³ ua³ cáun²
 jmá¹ hi³ tiá² tiáu²³ dí².

5

1 Qui¹ ma³ quin³² ma³ jan³² bíh¹
 tsá² lín³ hí³ mí² tsá² hien¹ lín³ jan²
 tsá² má² dí¹ quiánh¹ ja¹ tsá² mi³ cuóun²
 rainh²¹, hi³ cun³ ñí¹ hi³ ca³ lí³ hiáun¹
 tsú² hi³ hau³ jái¹³ jáun² né³, jáun²
 nau³² tsú² ta³ ñí¹ Dió³² cha¹³ tsáu²,
 hi³ tsá² caun² tsú² ñí¹ hó²¹ ñí¹ Dió³²
 hi³ lí¹ cue³² jáun² tsáu², hi³ tsá² jngih²
 siáh³ jáh³ ta³ ñí¹ Dió³² hi³ ca³ ti²¹ tsáu¹³
 tsáu². 2 Hi³ cun³ ñí¹ hi³ hnga² mí² tsáu²
 hí³ né³ lín³ jan² tsá² quiunh³² hi³
 cáun² lí¹ cháunh²³ tsí³ hi³ tiá² tsú² ta²¹
 la³ jmí¹ quiunh³² jáun² tsá² mi³ cuóun²
 rainh²¹, jáun² tin² bíh¹ tsú² jmu²
 juenh² tsí³ ñí¹ con² tsá² tiá² jái¹³
 má² ca³ ngi¹³, jí³ tsá² má² ca³ lí³ can² ní²
 siáh³. 3 Hi³ cun³ ñí¹ hi³ quiunh³² tsú²
 la³ jáun² né³, jáun² hniáuh³² jngih³
 tsú² jáh³ ta³ ñí¹ Dió³² hi³ ca³ ti²¹ tsáu¹³
 hnga² la³ má² quionh³ jí³ tsáu¹³ tsáu²
 ní² siáh³. 4 Hi³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³
 tiá² hin² lí¹³ lí¹ jmu³ hnga² hi³ lín³ jan²
 mí² tsá² hien¹, qui¹ hnga² bíh¹ Dió³²
 téh²³ tsá² hí³ hi³ cueh³² dí² ta²¹ quien²
 jáun², la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³ hiauh³ jáun²
 hla¹ Aarón. 5 La³ jáun² bíh¹ lí³ uá² jai³²
 ñí¹ con² Cristo, qui¹ jun³ juáh¹³ hnga²
 yáh³ tsú² ca³ ma³ quien² hi³ cáun² lí¹
 ca³ jmú³ hi³ lín¹³ Mí² tsá² Hien¹, ti³ la³
 Dió³² bíh¹ Tsá² ca³ ma³ quien² tsú² hi³

ca³cué³ jái¹³ hi³ hau³ tsú² jái¹³ jáun²,
la³ cun³ hi³ ca³záih³ dí² jáun² la³ lá²:

Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³,

Tsá² má²lí²ma³zián¹³ jná¹³ né³².

⁶ La³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² siáh³ ñí¹
Sí² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ nú² Mí²tsáu² la³
cun³ jmí¹hi³nio²,

la³jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec bí¹ lín³
hnú².

⁷ Tá¹la³ ca³cuan³ jáun² Cristo ñí¹ hué²¹
lá² né³, ca³liéinh³² tsú² Dió³² Tsá² zia³²
pí³ quioh²¹ hi³ liáu³² ja¹ hla¹, hi³
ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ca³la³ hi³ hó² jngih²
hi³ hleh³² tiá³. Hi³ jáun² ca³nái³²

bíh¹ Dió³² jē¹ tsú² quí¹ cun³ñí¹ hi³hliá²
jlánh¹ ca³jmú³ tsú² nieh³. ⁸ Quí¹

uá¹jinh¹ cun³ jmí¹ má²lín³ bíh¹ tsú²
Jon² Dió³², tí³la³ cun³quionh³ la³jí³² hi³

ca³ma³tso² tsú² jáun² tsí³ né³ ca³lí³tin²
bíh¹ tsú² hi³ ma³tí³². ⁹ Hi³ jáun² jmí¹

ca³hiá² ca³táunh³ tsú² tán¹ hián² cu³tí³
né³, jmí¹jáun² ca³lín³ tsú² Tsá² lín³

mí¹ziah²¹ hi³ líón³² tsáu², hi³ lí³ zian²
tsú² cun³ jmí¹hi³nio², ca³la³ jí³lin² tsá²

jmu² nieh³ ñí¹con² tsú²; ¹⁰ hi³ la³
cun³ jmí¹jáun² bíh¹ siáh³ ca³hiáu³² tsú²

Dió³² hi³ lín³ tsú² Mí²tsá² Hien¹ la³
cun³ hi³ jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec.

*Jlánh¹ háinh¹³ ní¹juáh³ tiú²uú² nio²
cáun² tsí³ tsú²*

¹¹ Hliáun³ lín³² bíh¹ jái¹³ zia³² hi³
jmí¹ lí³ juáh¹³ jnoh¹ ca³tí²¹ jái¹³ ní²,
tí³la³ má²juóuh³² lín³² bíh¹ hi³ jmú¹³
jnoh¹ siáh³ na²¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³
uí³ lín³² bíh¹ má²ngí²³ hnoh² jái¹³.

¹² Quí¹ ta³né³² jmí¹ má²hniáu³² hi³
ná¹lín³ tí³² bíh¹ náh² hmóu³², tí³la³
ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, sa³ siáh³ bíh¹
siáh³ lí³hniáh³ tsá² hléh³² cónh³¹ cu³
tsauh³² la³ cun³ jái¹³ hi³ lí³ mí¹ziah²¹
zión³² hi³ ca³niéih² náh² quioh²¹
Dió³² la³ jmí¹ ñí¹. Sa³ jmí²tiuh²¹ bíh¹
lí³hniauh²³ ñí¹con² náh²; já² jmá³² pin³
bíh¹ jmí¹ má²hniáu³² cúh¹³ náh²!

¹³ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hính²³ jmáh³la³
jmí²tiuh²¹, jáun² tsá² la³ hí³ né³, lín³

la³jmí¹ lín³ dáin² bíh¹, tiá² má²tin²
yáh³ tsú² quiáh³² hi³ chu²¹. ¹⁴ Tí³la³

má³² pin³ bíh¹ cúh² tsá² má²hún¹ tsí³,
tsá² má²ca³lí³ tin² chu³ ñih³ he³ hi³
chu²¹ hi³ he³ hi³ hlah³ cun³quionh³

la³jí³² hi³ má²ca³há² ca³nga² tsú².

6

¹ Jáun² né³, cánh³ cuí¹ chá¹³ dí²
jái¹³ hi³ lí³ mí¹ziah²¹ zión³² hi³ ca³tin¹

Cristo, hi³ tí³ lí³mí¹ cuí¹ tsá²lí³hún¹ tsí³
dí². Ha³ lí² cuí¹ ziauh¹ dí² siáh³ jái¹³

hi³ lí³ jáun² la³jmí¹ lí³ jmíh¹ hiah³² ñí¹
ca³lí³liau³, la³ cun³ jái¹³ hi³ juáh³ jáun²

hi³ hniáu³² zái³² tsú² jmí¹ tsí³ ca³tí²¹
ta²¹ hi³ jmu² jáun² hi³ jún²³ tsú², uá¹

la³ cun³ jái¹³ ca³tí²¹ hi³ hniáu³² chá³²
tsú² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³² ní² siáh³.

² Sa³jun³ ziauh¹ dí² siáh³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹
hi³ zaun³² tsú² jmái², jí³ jái¹³ hi³ ca³tí²¹

hi³ rá²tsí³² tsú² jáun² cuo² ñí¹ quioh²¹
tsá² má²taunh³² ta²¹, sa³jun³ jái¹³ hi³

ca³tí²¹ hi³ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹, sa³jun³
jái¹³ hi³ ca³tí²¹ jmái¹ hi³ ra³tsí³² Dió³²

héih³² yáh³. ³ Jáun² la³ ní² bíh¹ tsáu¹³
dí² tí³ chí¹ján³ ní¹juáh³ lánh³ lí³ jái¹³ hi³

cué³² Dió³².

⁴ Quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³ta³zanh¹
ñí¹ tie³ joh¹ quioh²¹ Dió³², tsá²

má²ca³lí³ cuoh² hi³ lí¹ cue³² Dió³², hi³
má²ca³hen³ tsú² Jmí²chí³ Chun¹, ⁵ tsá²

má²ca³héi³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³²,
hi³ má²ca³lí³ cuoh² siáh³ pí³ quioh²¹

hngá¹máh³ né³bí¹ ja³², ⁶ jáun² tsá² la³
hí³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ zái³² siáh³ jmí¹

tsí³ cónh³¹ cu³ jéin³² ní¹juáh³ ca³jính³²
tsú² tí³ cu³hna²¹, quí¹hliá² tsá² hi³ dá²

má²ná¹ton²³ siáh³ crei²¹ Jon² Dió³²
bíh¹, hi³ ná¹cue³² dí² siáh³ jái¹³ hi³ lí¹

ziu³ lí¹ hien³ tsáu² Jon² Dió³². ⁷ Jmú¹³
jái¹³: Ní¹juáh³ hué³² ñí¹ lau³² re² la³

cun³ hi³ jñi³² tsú² ní¹ má¹tsau³² jmí³,
hué³² la³ jáun² bíh¹ jlánh¹ tanh² Dió³²

hó¹ñí¹; ⁸ tí³la³ hué³² hiau² jmáh³la³
ton² jí³ náí² hlah³ né³, tiá² lin¹ ñí¹

quien² yáh³; hué³² la³ jáun² háinh¹³
hí³ hú¹mu³héih³² bíh¹, hi³ jáun² ñí¹

cá¹táuh³ né³, cun³ ca³tin¹ có³² bíh¹.

Ní¹juáh³ tsá² zia³² hi³ hu²¹ tsí³, tsá² la³ hi³ bíh¹ lí¹³ pin³

9 Ti³la³ hnoh², tsá² jlánh¹ hnau³ jnoh¹, uá¹jinh¹ má²lí²juáh¹³ jnoh¹ la³ ní², cun³ láí²³ jnoh¹ hi³ cu³ti³ tiáunh¹ hnoh² ja¹ cu³ nió³ quioh²¹ tsá² má²hé² má²mieh² hi³ Dió³², hi³ ná¹lín³ náh² jáun² tsá² má²ca³liáun³. 10 Qui¹ Dió³² dá² jan² Tsá² rá²tsi³² héih³² re² tso² bíh¹, tiá² lí¹ tsá²con² yáh³ tsú² la³ cun³ ta²¹ hi³ jmuh³² hnoh², hi³ ca³ma³jnia¹³ náh² jáun² hi³ hno³ náh² tsú² cun³quionh³ hi³ ca³ma³hon¹ náh² jáun² tsá² joh¹ tsú², la³ cun³ hi³ ná¹jmuh³² náh² jáun² la³ tí³ ta³né³². 11 Jáun² jlánh¹ hnáu² jnoh¹ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² náh² jmúh¹³ la³ má²ná¹jmuh³² náh² ní², hi³ hiún² honh² náh² jmúh¹³ la³ jáun² ca³la³ ní¹ cá¹táuh³ jmái¹; jáun² bíh¹ lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²ná¹hu²¹ jáun² honh² náh². 12 Cu³tí³ tiá² hnáu² jnoh¹ hi³ hnoh² lí³ juinh³, tí³la³ hnáu² jnoh¹ hi³ jmúh¹³ náh² la³jmí¹ ca³jmú³ tsá² ná¹hiáuh²³ jáun² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ Dió³² hi³ cué³² bíh¹. Tsá² hi³ dá² ná¹hiáuh²³ hi³ jáun² cun³ ní¹ hi³hliá² ca³chá³ cáun² tsí³, jí³ hi³ ca³cueh³ tsú² siáh³ tsí³.

13 Qui¹ jmí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ ní¹con² hla¹ Há²bran²¹, jáun² jái¹³ jáun² ca³ma³tson² tsú² cun³quionh³ hi³ ca³hien³ hnga², qui¹hliá² tiá² zian² yáh³ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bí¹ quien² hi³ jmí¹ lí¹³ hien³ tsú². 14 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ tsú² la³ lá²: “Cu³tí³ bíh¹ má¹hé¹ má¹mieh¹³ jná¹³ hnú² hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ juóun³² lín³² jon³zih¹ hnú² lí³zian²”. 15 Hi³ jáun² hiauh³ bíh¹ hla¹ Há²bran²¹ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², qui¹hliá² ca³he³ ca³ján³ tsú² ca³la³ hi³ juenh² lín³² tsí³. 16 Qui¹ ní¹juáh³ tsá²mi³cuóun² má²tson² jái¹³ quioh²¹, jáun² má²tson² tsú² cun³quionh³ hi³ hien² tsú² jan² tsá² tí³ jlánh¹ quien² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ má²lí²ma³tson² tsú² jái¹³ jáun² quioh²¹ né³, jáun² cu³ jáun² bíh¹ ca³táuh³ hi³ nio² tun³ tsí³ tsá² jan². 17 La³ jáun²

siáh³ ca³lí³hnió³ Dió³² jmu³ lín¹ lín²¹ ní¹con² tsá² hiáuh³ la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ dí² jáun², hi³ jmí¹líh³ tiá² za¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ tsú² jmu³, jáun² la³ jáun² bíh¹ ca³ma³tson² tsú² jái¹³ quioh²¹. 18 La³ jáun² dá² ca³jmú³ Dió³², Tsá² cun³ tiá² lí¹³ ma³cau², qui¹ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² lí¹³ zia³² tun³ jái¹³ ní¹con² jnoh¹ hi³ jmí¹líh³ tiá² za¹³; hi³ cun³quionh³ hi³ jáun² né³, má²lí¹³ niau²¹ tiá³ tsí³ dí² ca³ti²¹ hi³ ná¹hé² ná¹jan³² dí² jáun², jnoh¹ tsá² má²ca³hnah¹³ dí² jan² Tsá² taunh² hó¹ní¹. 19 Cun³quionh³ jái¹³ hi³ hu²¹ jáun² tsí³ dí² tá²no¹ tiá³ jmí¹ tsí³ dí² hi³ hí¹ cáun² hi³ háinh¹³ tiú²uú² zia³², la³jmí¹ tá²zah¹ tiá³ mu² ní¹ má¹lí²tió³² tsú² hlah³² pa²¹ quioh²¹ chu³ jmái². Hi³ hlah³² pa²¹ jáun² quiú¹³ dí² né³, má²hí¹hun¹ tiá³ la³ tí³ cu³hna²¹ hmih³² pa²¹ hi³ he² jáun² ní¹hiú¹³ ní¹ jlánh¹ hien¹ la³ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹, 20 ní¹ hi²¹ jáun² Jesús jmí¹ ngah²¹ hi³ nia³² juí³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹. La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ má²lín³ tsú² jan² Mí²tsá² Hien¹ cun³ jmí¹hi³nio², la³jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec.

7

Jesús lín³ Mí²tsá² Hien¹ la³jmí¹ lín³ Melquisedec

1 Melquisedec hí³ bíh¹ jmí¹ lín³ re²¹ juú² Salem jí³ mí²tsáú² quian²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh². Tsá² hí³ bíh¹ ca³ní¹ma³jéinh³ hla¹ Há²bran²¹ jmí¹ cá¹jinh²¹ ní¹ ca³láih¹³ jáun² hniéi² quionh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ re²¹, jáun² jmí¹ jáun² ca³ma³mih² tsú² Há²bran²¹ hí³. 2 Jmí¹ jáun² ca³cueh³ Há²bran²¹ tsá² hí³ cáun² la³ cun³ quia³ la³jí³² hi³ ca³láih¹³ tsú² ní¹ ca³ní¹jmú¹³ jáun² hniéi². Hi³ jmái² tsú² jáun² Melquisedec né³, hnió³ juáh³ “re²¹ tsá² tin² rá²tsi³² héih³² cú²tso²”. Juú² ní¹ jmí¹ lín³ tsú² jáun² re²¹ né³, jmái² Salem; hi³ jmái² jáun² Salem hnió³ juáh³ “tie³ bíh¹ nio²”. Jáun² hi³ jmái²

tsú² jáun² niéh³ siáh³ “re²¹ tsá² jmu² hi³ niau²¹ tie³”. 3 Tsá² hí³ bíh¹ jan² tsá² lí¹ ca³ngó² cá²jnia³, tsá² tiá² lin¹ hin² jméi² mí¹ziú¹³ sa³jun³ lin¹ hin² dá² jún¹ rainh²¹ tsú², tsá² zian² jmí¹tin². Tiá² lin¹ yáh³ hín² dá² jmái¹ ca³lí³zian² tsú², sa³jun³ jmái¹ hi³ jun³ yáh³ tsú² lin¹. La³ jáun² bíh¹ lín³ tsú² la³jmí¹ lín³ hnga² Jon² Dió³², jan² mí²tsáu² zian² cun³ jmí¹hi³nio².

4 Sá¹ní² jie³ né³ lánh³ máh³ la³ quien² Melquisedec hí³, qui¹ jhí¹ la³ tí³ hnga² máh³ Há²bran²¹ jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ca³cué³ ñí¹con² tsú² cáun² la³ cun³ quia³ la³jí³² hi³ ca³láih¹³ dí² jáun² ñí¹ ca³ñí¹jmú¹³ dí² jáun² hniéi²! 5 Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví má²tí³² la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ mái³² cáun² la³ cun³ quia³ la³ cun³ hi³ zia³² quioh²¹ tsáu², tí³la³ ñí¹con² má²tún² hmóu³² tsá² jan² dí¹hio³ ñú¹deh³ quionh³ bíh¹ tsú² má¹ná¹, la³ cun³ hla¹ Há²bran²¹ yáh³; 6 tí³la³ Melquisedec hí³ né³, uá¹jinh¹ tiá² jmí¹ lín³ tsú² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví, cu³ jáun² cáun² ca³hiau³ bíh¹ tsú² cáun² la³ cun³ quia³ quioh²¹ Há²bran²¹, tsá² ca³jmú³ hí³ Dió³² jái¹³ quionh³. Hi³ jáun² jmí¹jáun² né³, ca³ma³miih² Melquisedec Há²bran²¹ hí³. 7 Qui¹ cun³ la³jái³² bíh¹ dí² ná¹né¹ hi³ tiu³nio² tsá² quien² bíh¹ ma³miih² tsá² huen³. 8 Jáun² né³, tsá² he² cáun² la³ cun³ quia³ ñí¹con² jnoh¹, tsá²mí³cuóun² bíh¹ hí³, tsá² tón³² jmái¹ jún²³ bíh¹; tí³la³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² má¹na²¹, rá¹hle³² hi³ la³jmí¹ lí³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ Melquisedec hí³. 9 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ hla¹ Há²bran²¹ ca³cué³ cáun² la³ cun³ quia³ ñí¹con² tsá² hí³, jáun² né³, lí¹³ juáh¹³ dí² hi³ ja³bí¹ hla¹ Leví tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú² uá²jai³² ca³cué³ cáun² la³ cun³ quia³ jmí¹jáun², tsá² lín³ hí³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ la³jín³² mí²tsáu², tsá² ná¹he² hí³ cáun² la³ cun³ quia³

la³ tí³ ta³né³². 10 Qui³ jmí¹ má²quian³² bíh¹ Há²bran²¹ jún² hi³ lí³zian² jan² tsá² lín¹³ hí³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ mí²tsáu² la³ cun³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ tsó³² jáun² Melquisedec hi³ tsa³ma³jéinh³ tsú².

11 Hi³ tsá² *Israel né³, ca³héi³ héih³² quioh²¹ Dió³² tá¹la³ jmí¹ tionh¹ jáun² mí²tsáu² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví hí³ ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú²; tí³la³ sá¹jmí¹ hi³ jmí¹ lí³ chun¹ tsú² cun³quionh³ tá¹³ tsá² ná¹lín³ hí³ mí²tsáu² dúh¹, jáun² tiá² jmí¹ lí³ hniáuh³² yáh³ hi³ lí³jnia² siáh³ cónh³í¹ jan² Mí²tsáu², Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ Melquisedec, qui¹ jmí¹ la³ tiah²¹ bíh¹ jan² mí²tsáu² lín³ la³jmí¹ lín³ hla¹ Aarón. 12 Tí³la³ ní¹juáh³ ca³zan² he³ ñí¹ mí²tsáu² zian² né³, jáun² cun³ ca³tí²¹ bíh¹ hi³ za¹³ siáh³ liei²¹ uá²jai³². 13 Qui¹ la³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², hi³ uá¹jinh¹ lín³ tsú² jan² Tsá² ñí¹ má²cú¹ má²ñeh¹ quioh²¹ jan² tsá² quian³tun³ jon² Israel, tí³la³ tsá² cu³ nió³ hí³ má¹na²¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² ca³lín³ mí²tsáu² hi³ jmí¹ lí¹³ tsa³jmú³ ta²¹ ñí¹hiú¹³. 14 Qui¹ lin¹ lín²¹ bíh¹ hi³ Tí³² Juo¹³ dí² jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Judá, hi³ tiá² tsá² hí³ ca³hien³ yáh³ hla¹ Moisés hi³ lí¹³ jmu³ mí²tsáu².

15 Hi³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ jlánh¹ lin¹ bíh¹ jái¹³ ní² cun³ñí¹ hi³ ca³lí³jnia² jan² Mí²tsáu² siánh³ siáh³ hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jáun² Melquisedec, 16 jan² Tsá² má²lín³ Mí²tsáu² cun³ñí¹ hi³ quian³² tsú² pí³ hi³ zian² cun³ jmí¹hi³nio², jun³juáh¹³ hi³ lín³ tsú² Mí²tsáu² cun³quionh³ hi³ lin¹ hin² tsánh² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ yáh³ tsú² la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² liei²¹. 17 Tí³la³ la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² jái¹³ quioh²¹ Dió³² bíh¹, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá² hi³ ca³tin¹ tsú²:

Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ nú² Mí²tsáu² la³ cun³ jmí¹hi³nio²,

hi³ lín³ nú² jáun² la³jmí¹ lín³ Melquisedec.

18 Jáun² la³ jáun² lí³ hí³ héih³² hí³ jmí¹ zia³² jáun² jmí¹tin² tiú²uú² ca³lí³ quien² yáh³, qui¹ la³ñí¹ la³ján³ tiá² jmí¹ pin³ yáh³, sa³jun³ ca³jmú³ bíh¹ ta²¹ la³ cun³ qui³ jmí¹ ca³tí²¹,
19 qui¹ tiá² hin² ca³tá² ca³hián² yáh³ cun³quionh³ héih³² jáun²; hí³ ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ má²zia³² cáun² hí³ má²hu²¹ tsí³ dí² hí³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, cáun² hí³ jmu² hí³ tsá¹janh¹³ dí² ñí¹con² Dió³².

20 Hí³ hí¹ la³ tí³ hnga² yáh³ Dió³² ca³ma³tson² jái¹³ cun³quionh³ hí³ ca³hien³ hnga², hí³ Tsá² hí³ lín³ Mí²tsáu², uá¹jinh¹ tiá² lin¹ ca³ma³tson² tsú² jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² qui³ má²ná¹lín³ hí³ mí²tsáu². 21 Tí³la³ hí³ ca³tin¹ Mí²tsáu² Tsá² hien²³ dí² lá² má¹ná¹, ca³ma³tson² bíh¹ Dió³² hí³ ho² tsú² jái¹³ jáun² jmí¹ ca³záih³ dí² tsú² la³ lá²:

Dió³² má²ca³ma³tson² jē¹,
hí³ cun³ jmí¹líh³ yáh³ tiá² za¹³ tsí³ tsú².
Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ nú² Mí²tsáu² la³
cun³ jmí¹hi³nio²,
hí³ lín³ nú² la³jmí¹ lín³ jáun²
Melquisedec.

22 Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹, lín³ Jesús jan² Tsá² má²tson² cáun² nió³² hí³ jlánh¹ bíh¹ chú³² la³ cónh³ bíh¹ hí³ jmí¹ lí³ jmí¹tin². 23 Juóun³² tsáu² ca³lin³ mí²tsáu² qui¹hliá² tiá² ca³lí³uén³ yáh³ tsú² hí³ ho² jái¹³ jáun², qui¹ ca³qui² cá²tsan³ bíh¹ tsú². 24 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má²lín³ jáun² bíh¹ tsú² Mí²tsáu², tiá² lin¹ hniah³ yáh³ jan² tsá² siánh³ hí³ hí³ cha¹³ tsú², qui¹ hí³ bíh¹ zian² cun³ jmí¹hi³nio². 25 Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, hí³ bíh¹ lín³ Tsá² tin² líón³² tsáu² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, lí³ua³ jan² tsá² má²tsá²janh³² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hí³ dí², qui¹ hí³ bíh¹ zian² cun³ jmí¹hi³nio² hí³ cuá¹hiú² cuá¹mi³² ñí¹con² Dió³² hí³ ca³tin¹ tsáu².

26 Jan² Mí²tsá² Hien¹ la³ hí³ bíh¹ lí³hniah²³ ñí¹con² dí², jan² Tsá² hien¹, jan² Tsá² hí¹ cáun² hí³ hlah³ tiá² ca³jmú³ hí³ sa³jun³ tso³ yáh³ ca³jmú³, jan² Tsá² tiá² ca³cunh³ quionh³ tsá²

ren² tso³, Tsá² jlánh¹ ca³lí³ quien² la³ cónh³ bí¹ la³jín³² tsá² tionh² hñu³mi³cuú². 27 Hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ mí²tsá² hien¹ tiá² cunh³ tsú², qui¹ jmá¹ ca³la³ jí³² hniáuh³² jngih³ tsá² hí³ jáh³ ñí¹con² Dió³², la³ñí¹ tín² hí³ ca³tin¹ hnga², ní¹ má¹lí³² jáun² né³, jmu² tsú² siáh³ hí³ ca³tin¹ tsáu². Tí³la³ Jesús má¹ná¹, cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ ca³jun³ hí³ ca³tin¹ ca³la³ jín³² tsáu², jmí¹ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga² yáh³. 28 Tí³la³ tsá² hiauh³ hí³ ta²¹ hí³ lín³ mí²tsá² hien¹ la³ cun³ lí³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés né³, tsá² hí³ dá² cáun² quiunh³² la³ cun³ qui³ quiunh³² tsáu² bíh¹ hí³ lí¹ cháunh²³ chí¹ cáun² hí³ tiá² tsú²ta²¹; tí³la³ jmí¹ má²ca³nga² hí³ lí³ jáun² liei²¹ jáun² né³, Dió³² ca³jmú³ cáun² jái¹³ cun³quionh³ hí³ ca³hien³ hnga² hí³ hión³² dí² Jon² hnga² cú²jueh³² hí³ lín¹³ Mí²tsá² Hien¹, jan² Tsá² ca³hiá² ca³táunh³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, la³ cun³ jmí¹hi³nio².

8

Cun³quionh³ Jesús bíh¹ ca³hín¹³ nió³² hmaí²¹

1 Jáun² né³, la³ cun³ jái¹³ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jí³² jái¹³ hí³ má²lí²juáh¹³ jnoh¹ ní² niéih³ la³ lá²: Hí³ Mí²tsá² Hien¹ Juo¹³ dí² cu³tí³ lín³ la³ má²lí²juáh¹³ jnoh¹ ní², hí³ hí³ bíh¹ má²ca³ta³cua¹³ hñu³mi³cuú² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cuá¹quien². 2 Tsá² hí³ bíh¹ lín³ Mí²tsáu² Tsá² jmu² ta²¹ ñéih³ hñú³ hien¹, tí³la³ hú¹tá¹ hñú³ hien¹ tson² má¹ná¹, hí³ ca³jmú³ hnga² Dió³², jun³juáh¹³ hí³ ca³jmú³ jáun² tsá²mi³cuóun² yáh³.

3 Jáun² né³, la³jín³² tsá² ca³lí³hiáun¹ hí³ lín³ mí²tsá² hien¹, tiu³nio² zia³² hí³ cue³² ñí¹con² Dió³², hí³ jngih² tsú² siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³²; hí³ cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, ja³bí¹ Jesucristo ca³lí³ hniáuh³² hí³ zia³² hí³ cué³² siáh³. 4 Tí³la³ sá¹jmí¹ hí³ zian² bíh¹ tsú² ñí¹ hue²¹ lá² dúh¹, jáun² tiá² Mí²tsáu² jmí¹

lín¹³ yáh³ tsú², quí¹ la³ tí³ ta³né³²
 bíh¹ zian² tsá² ná¹lín³ mí²tsáu², tsá²
 zia³² hí³ cue³² ñí¹con² Dió³² la³ cun³
 rá¹lí³ jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés.
 5 Tí³la³ mí²tsáu² hí³ má¹na²¹, cáun²
 ná¹jmu² tá¹³ ñéih³ hñú³ híen¹ hí³
 lí³ jmáh³la³ henh¹³ quioh²¹ hí³ zia³²
 jáun² tí³ hñú³mí³cuú² bíh¹. Né¹ bíh¹ dí²
 hí³ tson² bíh¹ cáun² hí³ tí³ lí¹ jmouh³²
 bíh¹ tsú² jaun³², quí¹ jmí¹ ca³tí³ ñí¹
 jmu³ hla¹ Moisés cuáh³² hñú³ hmih³²
 jáun², jáun² Dió³² ca³juáh³ la³ lá²:
 “Hua³hín¹³ nú² hí³ jmóuh¹ hnú² tán¹
 hián² cu³tí³ la³ cun³ lí³ nóh³² quioh²¹
 hñú³ hí³ má²lí²híe³ jná¹³ hnú² tsí³
 máh³ lá²”. 6 Tí³la³ Mí²tsá² Hien¹ Juo¹³
 dí² má¹ná¹, má²ca³joh¹³ cáun² ta²¹ tí³
 jlánh¹ bíh¹ quien², quí¹ cun³quionh³
 hí³ bíh¹ ca³hí³ cáun² nió³² hí³ jlánh¹
 bíh¹ chu²¹; hí³ jmí¹ ca³hí³ jáun² nió³²
 hmaí²¹ né³, jáun² jmí¹jáun² ca³jmú³
 Dió³² jái¹³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ la³ cónh³
 bíh¹ hí³ ca³jmú³ tsú² jáun² jmí¹tin².

7 Quí¹ sá¹jmí¹ hí³ ca³lí³tí³ nió³² hí³
 ca³hí³ jáun² la³ ñí¹, jáun² tiú²uú² jmí¹
 lí³ hniáuh³² yáh³ hí³ tanh¹³ tsú² siáh³
 cáun² nió³² hmaí²¹. 8 Tí³la³ Dió³²
 ca³jien³² tsá² hí³ hí³ tiá² tú² tiá² tsin²³
 yáh³ tsú², hí³ jáun² ca³juáh³ tsú² la³ lá²
 hí³ ca³tin¹ tsá² hí³:

Juo¹³ dí² juáh³ la³ lá²:

Chau²¹ jmái¹ hí³ tanh²¹ jná¹³ siáh³
 cáun² nió³² hmaí²¹,

quiúnh¹ jná¹³ tsá² *Israel jí³ tsá² Judá
 ní² siáh³,

9 Nió³² jáun² tiá² lí³ la³ cun³ lí³ nió³²
 hí³ ca³jmú³² jná¹³ quiúnh¹ ná¹
 dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú², tsá² jmí¹
 zian² jmí¹tin²,

jmái¹ hí³ ca³zánh³ jná¹³ jáun² cuo² tsú²
 hí³ ca³huen³ ná¹ tsú²,

jmái¹ hí³ jmí¹ tionh¹ tsú² jáun² hué³²
 Egipto.

Nió³² hí³ ca³jmú³² jná¹³ jáun² quiúnh¹
 tsú²,

tiá² ca³ma³tí³² yáh³ tsú²,

cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ tiú²uú²
 ca³tánh³² jná¹³ tsú² hó¹ñí³²,
 juáh³ Juo¹³ dí².

10 Hí³ jáun² ní¹ má¹jáun² tanh²¹ jná¹³
 siáh³ cáun² nió³² quiúnh¹ ná¹
 tsá² Israel hí³ lí³ la³ lá², juáh³
 Juo¹³ dí²:

Taunh²¹ jná¹³ héih³² quion²¹ la³ tí³
 jmí¹ tsí³ tsá² hí³,

hí³ tón¹³ jná¹³ siáh³ la³ tí³ hñú³ tsí³
 tsú².

Ní¹ má¹jáun² né³, lín¹³ jná¹³ hú¹tá¹
 Dió³² Juo¹³ tsú²,

hí³ jáun² tsá² hí³ né³, lín¹³ tsá² tionh²
 jo³uón³² jná¹³.

11 Má¹jáun² tiú²uú² lin¹ lí³ hniáuh³²
 ma³tin² tsú² tsá²ján² tsá²ján²,
 hí³ juáh¹³ hí³ záih³² tsú² rainh²¹ hí³
 hniáuh³² lí³ cuóun³² tsú² Juo¹³
 dí²,

sa³jun³ ñí¹con² tsá²co¹ tsú²,

sa³jun³ ñí¹con² rainh²¹ tsú² siáh³,

quí¹ ca³la³ jín³² tsáu² bíh¹ lí³ cuóu³²
 jná¹³,

uá¹ hí³ tsá² quien², uá¹ hí³ tsá² tiá²
 quien².

12 Má¹jáun² má²hin¹³ jná¹³ la³jí³² hí³
 má²ca³jmú³ tsú² cun³ tin² tsí³
 hmóu³²,

hí³ jmí¹láh³ tiú²uú² cháu¹ jná¹³ tsin³²
 tso³ quioh²¹ tsú².

13 Jáun² né³, cun³quionh³ hí³ híe³²
 jáun² Dió³² cáun² nió³² hmaí²¹, má²lin¹
 hí³ má²tseh¹ bíh¹ hí³ jmí¹ lí³ jáun²
 jmí¹tin²; hí³ lí³ua³ cáun² hí³ má²tseh¹
 né³, cáun² má²tsá²lí³yenh³ bíh¹, hí³
 tiú²uú² lin¹ nga³ zia³² ñí¹ lí³ jmuh¹
 ta²¹, má²ja³quián³ tá¹ron¹³ tí³ có³² bíh¹.

9

Ñí¹hiú¹³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá² jí³
 ñí¹hiú¹³ zia³² hñu³mí³cuú²

1 Jáun² né³, nió³² hí³ jmí¹ hu²¹
 jáun² la³ jmí¹ ñí¹ jmí¹ quionh³
 héih³² quioh²¹ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³²
 hniáuh³² ma³tsu³ ma³jónh³² tsú²
 Dió³², la³ má²quionh³ cáun² hñú³ híen¹
 ñí¹ lí¹³ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³²

hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². 2 Cuáh³² hñú³ hmih³² jáun² né³, jmí¹ lí³ tun³ ñéih³, hi³ lí³ la³ lá²: Ñéih³ ñí¹ la³ñí¹ jmí¹ lí³ cáun² ñí¹ hien¹, ñí¹ jmí¹ zeh¹ cáun² candelero jueh³² hi³ jmí¹ tsi²¹ quiau³ sí², hi³ ñí¹ jáun² siáh³ jmí¹ zeh¹ cáun² mesa ñí¹ jmí¹ ná¹tsi²¹ *hi³ cuú²miih²¹ hien¹. 3 Jáun² ní¹ má¹ca³nga² jáun² ñí¹ he¹ hmih³² ñí¹ má²tun³ né³, jmí¹ lí³ siáh³ cáun² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹. 4 Ñí¹ jáun² jmí¹ lí³ siáh³ cáun² ñí¹hiú¹³ míh¹ lí³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹ tí² jin³² tsú² ziún², la³ má²quionh³ cáun² cuó² hi³ rá¹píeh²³ cú¹mí¹niau²¹. Hñu³ cuó² jáun² jmí¹ dí¹hu²¹ cáun² tse³ lí³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹; hi³ hñu³ tse³ jáun² né³, jmí¹ tloh³ la³ cun³ má³² hi³ téh²³ tsú² maná hi³ ca³súh³ jáun² Dió³². Ja³bí¹ hñu³ cuó² jáun² jmí¹ hu²¹ siáh³ hmá²hu²¹ quioh²¹ hla¹ Aarón hi³ ca³hion² jáun² zen². Hi³ hñu³ cuó² jáun² jmí¹ hu²¹ siáh³ tá¹ tun³ jo²¹ hmá² hi³ lí³ quín¹ ñí¹ jmí¹ rá¹lí³ jáun² héih³² quioh²¹ nió³² hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³². 5 Ñí¹ cuó² jáun² jmí¹ tionh¹ gon³ querubines quian²¹ Dió³² hi³ ná¹lái¹. Cun³quionh³ tsá² lái¹ hi³ né³, jmí¹ lin¹ hi³ Dió³² cuá³ ñí¹ jáun². Tsá² hi³ jmí¹ ná¹hai²¹ pí¹³ ñí¹ quioh²¹ ñí¹ jmí¹ ná²tsi³ jáun² mí²tsá² hien¹ la³ cun³ hi³ lí¹ cue³² ñí¹con² Dió³² hi³ ca³ti²¹ tso³. Ti³la³ cun³ ní² bíh¹ má²tioh²¹ hi³ ca³ti²¹ jái¹³ ní² ta³né³².

6 Ñí¹ má¹li³² jáun² hua³jan²¹ la³ji³² hi³ jáun² né³, jáun² tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² tí² taunh³² cun³ jmá² cun³ jnia³² ñí¹ hien¹ la³ñí¹ jáun², hi³ jmu² ta²¹ hi³ ca³tin¹. 7 Ti³la³ ñí¹ hien¹ quien² ñí¹ má²tun³ jáun² má¹na²¹, jí³²la³ hnga² mí²tsá² hien¹ bíh¹ jmí¹ tsá²hi³² cu³ jéin³² cú² mii²; ní¹ má¹já²hi³² tsú² ñí¹ jáun² né³, hniáuh³² quian³² tsú² jmí¹³ jáh³ hi³ tsa³ma³jnia³² dí² hi³ ca³ti²¹ tsáu¹³ hnga², la³ má²quionh³ tsáu¹³ la³jin³²

tsáu² ní² siáh³, la³ cun³ la³ji³² tso³ hi³ ca³jmú³ tsú² ta³ tiá² ñi³². 8 Cun³quionh³ hi³ jáun² hie³² dí² Jmí²chí³ Chun¹ hi³ tiá² juí³² jmí¹ má²há²na²¹ yáh³ hi³ jmí¹ lí³ ngá¹³ lí³ua³ jan² tsáu² la³ tí³ ñéih³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ tá¹la³ jmí¹ zeh¹ jáun² hñú³ hien¹ lí³ hmih³² hi³ ca³li³ jáun² jmí¹jáun². 9 La³ji³² bíh¹ hi³ jáun² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ jmá¹ hi³ ziáun² dí² lá² ta³né³², hi³ jmu² lin¹ hi³ ca³la³ jí³² hi³ jmí¹ tsá²cué² tsú² jáun² ñí¹con² Dió³² jí³ jáh³ hi³ jmí¹ jngih² tsú² ñí¹ jáun² ní² siáh³, cónh³ tiá² jmí¹ tú² jmí¹ tsin²³ bíh¹ hi³ jmu³ hi³ lí¹³ niau²¹ tie³ cun³ tán¹ cun³ hián² jmí¹ tsí³ tsá² má²ná¹má²tsú² má²jónh³² hi³ Dió³². 10 Hi³ la³ji³² héih³² ca³ti²¹ he³ lánh³ hniáuh³² zian² tsú², uá¹la³ cun³ má³² hi³ cú² hi³ hính²³ tsú², jí³ héih³² ha³ lánh³ rón³² lí³ jin² tsú² cun³quionh³ ha³ lánh³ rón³² lóh³² tsú², la³ji³² héih³² ní² jmí¹ quien² jmáh³la³ ta³ tiá² má²ca³za³ Dió³² nió³² jáun² bíh¹.

11 Ti³la³ né³² né³, má²cuan² bíh¹ Cristo, Tsá² lín³ hi³ Mí²tsá² Hien¹ ca³ti²¹ la³ji³² hi³ chu²¹ hi³ má²zia³² ta³né³². Hi³ ñí¹ hien¹ ñí¹ jmu² tsú² tá¹³ hi³ lín³ Mí²tsáu² né³, cáun² ñí¹ jlánh¹ bí¹ chu²¹ bíh¹, hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² siáh³, jun³juáh¹³ cáun² ñí¹ ca³jmú³ tsá²mí³cuóun² yáh³, la³ cun³ jun³juáh¹³ ñí¹ hué²¹ lá² yáh³. 12 Ti³la³ má²ca³hi³ bíh¹ Cristo ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ jáun², hi³ ca³ñí¹jein¹³ tsú² jmí¹³ hnga², jun³juáh¹³ jmí¹³ zéin¹ yáh³, hi³ sa³jun³ jmí¹³ cuá¹juí² míh¹ yáh³. Cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ ca³ñí¹hi³² tsú² ñí¹ jáun², hi³ ca³joh¹³ hi³ lí¹³ líón³² tsáu² hi³ jáun² lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio². 13 Quí¹ ní¹juáh³ ta³bí¹ cun³quionh³ jmí¹³ cuá¹juí² jí³ zéin¹ yáh³ jmí¹ lí²ji² ngú³ quioh²¹ tsá² ren² tso³ ta³ ñí¹ Dió³², ho³ jí³ cun³quionh³ hi³ sen³² jáun² tsá² ren² tso³ juá² quioh²¹ cuá¹juí² míh¹ hi³ ca³cáun³ jáun² ñí¹hiú¹³ siáh³, 14 hi³ jáun² né³

itiá¹³ bíh¹ tiá³ jmi² quioh²¹ Cristo tiá² lí³ quien², Tsá² ca³cuen³ hí³ hnga² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Jmí²chí³ zian² cun³ jmi¹hi³nio², la³jmi¹ cuen² tsáu² jan² jáh³ jin²! Hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²lí¹³ má¹ti²¹ dí² ñí¹con² Dió³² Tsá² juú²tsáun², quí¹ má²ca³lí³ jin² dí² la³ tí³ hñu³ jmi¹ hñu³ tsí³ dí² ca³tí²¹ la³jí³² hi³ jmi¹ jmu³² dí² jáun², hi³ jmi¹ jmu² hi³ tiauh² dí² jáun² jo³cuo² hmú³².

15 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, Jesucristo bíh¹ lín³ Tsá² cua³tianh² cáun² nió³² hmai²¹; hi³ jáun² tsá² má²ca³te³ hí³ Dió³² lí¹³ hiáuh³ cáun² hi³ quien² cun³ jmi¹hi³nio², la³ cun³ hi³ ca³jmu³ jáun² Dió³² jái¹³ hi³ cué³², quí¹ cun³ñí¹ hi³ ca³jun³ jáun² Cristo bíh¹ má²zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ hin³ tso³ hi³ ca³jmu³ jáun² tsáu² tá¹la³ jmi¹ tiáunh¹ tsú² jáun² nió³² la³ñí¹. 16 Jmú¹³ jái¹³, ní¹juáh³ quiau³ hi³ quiú² jan² tsáu², tiá² má²quien² yáh³ tá¹la³ tiá² má²ca³lí³ tson² hi³ má²jun² tsá² ca³quiú² hí³ quiau³. 17 Quí¹ quiau³ hi³ quiú² tsú² jáun² tiá² má²quien² yáh³ tá¹la³ zian² tsá² ca³quiú² hí³ jái¹³ jáun², ní¹ má¹jun² máh³ tsú² má²quien². 18 La³ jáun² bíh¹ lí³ ca³tí²¹ nió³² hi³ ca³quiú² jáun² Dió³² la³ñí¹, hi³ cun³quionh³ hi³ ca³tán² jáun² jmi²hán¹ jáh³ bíh¹ ca³hín¹³ nió³² jáun². 19 Jmí¹jáun² ca³hieh³ tén² hla¹ Moisés la³jin³² tsáu² héih³² hi³ jmu² Dió³²; jmi¹ lí²¹ jáun² né³, ca³can³ tsú² jñú¹³ *já¹ziáh² quian²¹ hin³² dain³ quionh³ cáun² ñeh¹ náí² jmái² hisopo, hi³ jáun² ca³ma³jli²¹ tsú² cun³quionh³ jmi¹³ cuá¹juí² míh¹ [j³ jmi¹³ zéin¹ ní² siáh³] hi³ má²ná¹jan² quionh³ jmái², hi³ ca³péih³ tsú² ñí¹ Sí² tloh³ héih³² quioh²¹ Dió³², j³ la³ má²quionh³ la³jin³² tsáu² ní² siáh³. 20 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²: “Cun³quionh³ jmi² lá² bíh¹ lí²tson² nió³² hi³ ca³tanh² Dió³² quiúnh¹ hnoh²”. 21 Ja³bí¹ ca³péih³ siáh³ Moisés jmi² hñú³ híen¹ jáun², la³ má²quionh³

la³jí³² hi³ nio² jáun² ñéih³ siáh³ hi³ jmúh³² tsú² ta²¹ ní¹ má¹ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³². 22 Quí¹ la³ cun³ rá¹lí³ jáun² héih³², hi³ míh¹ tiá² la³jí³² bíh¹ lí³ hniáuh³² jmu³ tsú² j² cun³quionh³ jmi²; hi³ sa³jun³ lí¹³ bíh¹ hin³ tsáu¹³ tsú² ní¹juáh³ hi³ tiá² quionh³ jmi².

Cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ hnga² bíh¹ Jesús lí¹³ hin³ tsáu¹³ tsáu²

23 Jáun² la³ jáun² bíh¹ tí² lí²hniáuh³² jngih³ tsú² jáh³, jáun² lí³ j² la³jí³² la³ cun³ henh¹³ hi³ ná¹jmúh³² tsú² jáun² ta²¹ ñí¹ hué²¹ lá², henh¹³ quioh²¹ la³ cun³ rón³² lí³ hi³ né³bí¹ jmi¹ lí¹³ jáun² tí³ hñu³mi³cuú²; tí³la³ ca³tí²¹ hi³ né³bí¹ jmi¹ lí¹³, hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ lí³ jin² jáun² tsáu² né³, ca³lí³ hniáuh³² bíh¹ hi³ lí³ jin² tsú² cun³quionh³ hi³ ca³hiauh³ jáun² Dió³² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹. 24 Quí¹ jun³juáh¹³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹ hi³ ca³jmu³ tsá²mi³cuóun² yáh³ ca³hi³ Cristo, henh¹³ quioh²¹ hi³ lí³ jáun² hñu³mi³cuú²; tí³la³ tá²chi²¹ hñu³mi³cuú² bíh¹ ca³hi³ tsú². Jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ cuá³ tsú² ta³né³² hi³ nau³² jái¹³ ca³ta¹ jnoh¹ ta³ ñí¹ Dió³². 25 Né³² né³, tsá² ca³lín³ hí³ mi²tsá² híen¹ tí² tsá²hi³² cu³ jéin³² cú² mi² ñí¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹ jáun², hi³ tí² tsá²can³² jmi², tí³la³ jun³juáh¹³ jmi¹³ hnga² yáh³ tsú²; tí³la³ Cristo má¹ná¹, jun³juáh¹³ hliáun³ jéin³² yáh³ hniáuh³² tsá³jen³ tsú² hnga². 26 Quí¹ sá¹jmi¹ la³ jáun² dúh¹, jáun² jmi¹ ca³tín¹ tsú² jún³ hliáun³ jéin³² bíh¹ la³ cun³ jmi¹ ca³lí³ hngá¹máh³ lá². Tí³la³ cu³ jéin³² bíh¹ ca³ma³jnia³² tsú², jmái¹ ñí¹ má²táuh³ lá², hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ jáun² hnga² bíh¹ tsú² ca³lí³ hi³ hin³ tsú² tsáu¹³ tsáu². 27 La³ cun³ qui³ ca³tín¹ j³lín² tsáu² hi³ jún³ cu³ jéin³², jáun² ní¹ má¹lí³² jáun² má²tá¹tsi²¹ héih³² ñí¹con² tsú², 28 la³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ ñí¹con² Cristo; cu³ jéin³² tán¹ bíh¹ jun³ tsú² jmi¹ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga², hi³ ca³hin³ tsú²

jáun² tsáu¹³ juóun³² tsáu². Tí³la³ ní¹ má¹ca³ma³jnia³² tsú² siáh³ cónh³ hi³ tí²¹ tenh³ má¹ná¹, jun³juáh¹³ hi³ uú² ja³hin² tso³ yáh³ tsú² jáunh³, quí¹ hi³ má²ja³lion³ tsá² ná¹jaun² bíh¹ tsú².

10

1 Quí¹ héih³² hi³ ca³hiah³ jáun² hla¹ Moisés jmí¹ lí³ jmáh³la³ henh¹³ quioh²¹ hi³ chu²¹ hi³ né³bíh¹ jmí¹ lí¹³ máh³, tiá² jmí¹ lí³ yáh³ hú¹tá¹ mí¹zioh²¹ cu³tí¹³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² tiá² jmí¹ tióh³² yáh³ héih³² jáun² hi³ jmu³ hi³ lí³ chun¹ tsú² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí¹³, tsá² jmí¹ má²janh³² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³ cu³ jéin³² cú² mii². 2 Quí¹ sá¹jmí¹ hi³ ca³hin³ tso³ quioh²¹ tsáu² jmí¹ ca³jngih³ tsú² jáun² jáh³, jáun² jmí¹ lí³ lieih²¹ bíh¹ jmí¹ tsí³ tsá² má²tsú² má²jónh³² hi³ Dió³² hi³ má²lín³ tsú² jan² tsá² tiú²uú² tso³ ren², jáun² tiú²uú² jáh³ jmí¹ jngih³ yáh³ tsú². 3 Tí³la³ cun³quionh³ hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³ né³, tí³ má²chau² bíh¹ tsí³ tsú² cú² jéin³² cú² mii² hi³ la³ ná¹ren² bíh¹ tsú² tso³; 4 quí¹ cun³ jmí¹líh³ tiá² tióh²¹ bíh¹ jmí¹³ cuá¹juí² jí³ jmí¹³ zéin¹ hi³ hin³ tsáu¹³ tsáu².

5 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, Cristo ca³záih³ Dió³² la³ lá² jmí¹ tí³ ní¹já²¹ ní¹ hue²¹ lá²:

Tiá² ca³tí³ yáh³ honh² hnú² hi³ zia³² hi³ lí¹ cue³² tsáu²,
sa³jun³ hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³,
hi³ jáun² cu³tsa³² má²ca³jmu³ hnú²
cú²jueh³² hua³jan²¹ hi³ lín¹³
jná¹³ tsá² dí¹ngú³.

6 Tiá² ca³tí³ yáh³ honh² hnú² uá¹ cun³ hi³ jin³ tsú² tá¹ jan² jáh³ ñí¹con² hnú²,

hi³ sa³jun³ ca³jen¹³ bíh¹ hnú² hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³ hi³ ca³tí²¹ tso³.

7 Jáun² jná¹³ né³ ca³juánh³² la³ lá²:

Hnú² Dió³², lá² hún¹ jná¹³ hua³jan²¹ hi³ jmu¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ tí³² honh² hnú²,

la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³tin¹ jná¹³.

8 Jáun² né³, la³ñí¹ tín² ca³juáh³ tsú² hi³ tiá² tí³² yáh³ tsí³ Dió³² hi³ jngih² jáun² tsáu² jáh³ ñí¹con² tsú², sa³jun³ jmí¹ zia³² hi³ cue³² tsáu², sa³jun³ hi³ jin²³ tsú² jáun² jáh³ tá¹ jan², sa³jun³ hi³ jngih² tsú² jáun² jáh³ hi³ ca³tí²¹ tso³, uá¹jinh¹ liei²¹ rá¹juáh³ hi³ jmí¹ ca³tin¹ tsú² jmu³ la³ jáun². 9 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: “Hnú² Dió³² lá² hún¹ jná¹³ hua³jan²¹ hi³ jmu¹ ná¹ la³ cun³ hi³ tí³² honh² hnú²”. Já¹³ ní² hnió³ juáh³ hi³ la³ jáun² bíh¹ má²tí³² tsí³ Dió³² cha³ jmí¹ jngih³ tsáu² jáh³.

10 Jáun² né³, má²ca³ta³ná¹chan¹ dí² ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², hi³ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga² hi³ jún³ cu³ jéin³² tán¹.

11 Hi³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² né³, la³ má²ná¹jmu² jáun² bíh¹ tá¹³ la³ ma³ quin³² ma³ jan³² jmái¹ ca³la³ jí³² hi³ jngih² jáh³, uá¹jinh¹ tiá² lin¹ tso³ hin²³.

12 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, cu³ jéin³² tán¹ la³ lá² bíh¹ ca³cuen³ tsú² hnga² hi³ jún³ hi³ ca³tí²¹ tsáu¹³ tsáu², cáun² hi³ ca³lí³ quien² cun³ jmí¹hi³nio²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³lí³ lin¹ hi³ quien² tsú² jmí¹ ca³ta³cua¹³ jáun² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². 13 Ñí¹ jáun² cuá¹jan³² tsú² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ tsá² hau² tsú² lí¹³ tá¹tonh¹ ñeh² ta³ tsú² hi³ lí³ lin¹ hi³ tiá² quien² tsá² hi³. 14 Quí¹ cun³quionh³ hi³ ca³cuen³ tsú² jáun² hnga² hi³ jún³ cu³ jéin³² tán¹, ca³ma³chun¹ tsú² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí¹³ cun³ jmí¹hi³nio² la³jín³² tsá² má²ná¹chan¹. 15 Ja³bí¹ Jmí²chí³ Chun¹ má²tson² siáh³ já¹³ ní². La³ñí¹ tín² ca³juáh³ tsú² la³ lá²:

16 Ní¹ má¹jáun² tanh²¹ jná¹³ siáh³ cáun² nió³² quiúnh¹ tsá² hí³ hi³ lí³ la³ lá², juáh³ Juo¹³ dí²:

La³ tí³ hñu³ tsí³ tsá² hí³ taunh²¹ jná¹³ héih³² quion²¹,

hi³ tón¹³ jná¹³ siáh³ la³ tí³ jmí¹ tsí³ tsú².

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:
 Hí¹ cu³ jéin³² tiú²uú² cháu¹ jná¹³ tsin³²
 tso³ jáun² quioh²¹ tsú²,
 sa³jun³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² cun³ tin²
 tsí³ hmóu³².
 18 Jáun² né³, ní¹juáh³ la³ má²ca³chí²
 bíh¹ tsú² tsí³ ca³ti²¹ tso³ jáun², jáun²
 tiú²uú² jáh³ hniah³ yáh³ hi³ jngih³
 tsáu² hi³ ca³ti²¹ tso³.

Ca³ta¹ dí² má¹janh¹³ ñí¹con² Dió³²

19 Hi³ jáun² né³ reh², má²lí¹³ niau²¹
 tiá³ tsí³ dí² hi³ tauh²¹ dí² ca³la³ tí³
 ñéih³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ híen¹ cun³ñí¹ hi³
 Jesucristo ca³táin³ jmí²hán¹; 20 qui¹
 cun³quionh³ hi³ ca³cái² jáun² hmih³²
 hi³ jmí¹ hí¹jnái²³ jáun² jui³² ñéih³ ñí¹
 híen¹ quien² jáun² bíh¹ má²lin¹ hi³
 má²ca³nia³ Jesús cáun² jui³² hmai²¹
 quiú¹³ dí² hi³ lí¹³ ngá¹³ dí² ñéih³ ñí¹
 híen¹ quien² jáun², cáun² jui³² hi³
 jmu² hi³ lí¹³ ziaún² dí² hi³ hmai²¹.
 Hmih³² jáun² má¹ná¹, hi³ hie³² tsú²
 ngú³ quioh²¹ hnga² bíh¹ Jesús. 21 Hi³
 cun³ñí¹ hi³ Jesús hí³ bíh¹ siáh³ lín³
 Mí²tsá² Híen¹ ca³tin¹ la³jín³² tsá²
 tionh² jo³cuo² Dió³², 22 jáun² cuí¹
 má¹janh¹³ dí² ñí¹con² Dió³² hi³ ca³la³
 hí¹ cáun² hi³ tiá² chí¹quí² chí¹jnái²³
 tsí³ dí², tí³la³ hi³ nio² cáun² tán¹
 tsí³ dí² má¹ná¹; qui¹ má²ca³ma³ji²
 bíh¹ tsú² hñu³ tsí³ dí², hi³ má²ca³sa²
 tsú² siáh³ jnoh¹ cun³quionh³ jmái²
 jí², jáun² tiú²uú² tso³ cha³² jmí¹ tsí³
 dí². 23 Cuí¹ chá¹³ dí² tiá³ tsí³ hi³ la³
 má²ná¹ton²³ jáun² dí² jái¹³ ca³ti²¹ la³
 cun³ hi³ má²hu²¹ jáun² tsí³ dí², qui¹
 qui³ cónh³ ma³ti³² bíh¹ Dió³² jái¹³ hi³
 má²ca³jmú³. 24 Jáun² né³, cuí¹ láí¹³
 dí² lánh³ rón³² cue¹³ dí² pí³ tsá²ján²
 tsá²ján², hi³ hno³ dí² tsú², hi³ jmú¹³ dí²
 siáh³ hi³ chu²¹ ñí¹con² tsú². 25 Ha³ lí²
 cuí¹ chá¹³ dí² tí³ có³² hi³ cuí¹ ngah¹³
 dí² hi³ má¹tsú¹ má¹joh²¹ dí² Dió³²
 la³jmí¹ má²ná¹jmu² ma³ jan² tsáu². Tí³
 jlánh¹ bíh¹ ca³ta¹ dí² hi³ hí¹ lienh¹ dí²
 tsá²ján² tsá²ján² hi³ má¹ti²¹ dí² re². Hi³

jmái¹ hi³ ziaún² dí² lá² né³, tí³ jlánh¹
 bíh¹ má²hniauh³² jmú¹³ la³ jáun², qui¹
 néh³² dí² hi³ má²janh² bíh¹ má²he²
 jmái¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí².

26 Qui¹ ní¹juáh³ jnoh¹, tsá² má²ca³lí³
 né¹ dí² jú¹ tson² cáun² jmú¹³ tso³
 la³ má²jmu³² jáun², jáun² tiú²uú²
 hin² zian² yáh³ tsá² lí¹³ jún³ siáh³
 ca³ti²¹ tso³ jáun²; 27 ñí¹ jí²¹la³ tí³
 cáun² má²ma³tso² tsí³ bíh¹ tsú² ní¹
 má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsí³² jáun²
 Dió³² héih³² cun³quionh³ sí² huáh²
 tsí³, ñí¹ lí¹³ cón³² tsá² hau² Dió³².

28 Qui¹ ní¹juáh³ ta³ bíh¹ tsá² tiá²
 ta²¹ ca³taunh³ héih³² quioh²¹ hla¹
 Moisés yáh³ ca³tin¹ jún³, ní¹juáh³ tsá²
 má²ca³hna³ gon³ ho³ gáun³ tsáu², hi³
 hí¹ cú¹píh²¹ uu³i³tso³ tiá² ca³lí³ zia³²
 quioh²¹, 29 hi³ jáun² né³ itiá¹³ bíh¹ tiá³
 tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Jon² Dió³² tiá²
 ma³tso² tsí³, tsá² lí¹ jmu² hí³ hi³ tiá²
 quien² jmí²hán¹ tsú² hi³ ca³ma³tson²
 jáun² nió³² hmai²¹ hi³ má²tiáuh¹ dí²
 jáun², jmi² hi³ jmu² hi³ lín³ tsú² jáun²
 tsá² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²! Qui¹ tsá²
 la³ hí³ bíh¹ cáun² lí¹ tú² lí¹ hió³²
 siáh³ Jmí²chí³ Chun¹, Tsá² má²jnia³²
 hí³ mií³ hi³ ja³² jáun² tsí³ Dió³² ñí¹con²
 dí². 30 Qui¹ má²cuóun³² bíh¹ dí² Juo¹³,
 Tsá² ca³juáh³ hí³ la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹
 ca³tin¹ má¹tson¹³ tsáu², huen² jná¹³
 bíh¹ ca³tin¹ jéinh¹”. Ja³bí¹ ca³juáh³
 tsú² siáh³: “Dió³² bíh¹ Tsá² ra³tsí³²
 héih³² ñí¹con² tsá² tionh² jo³cuo²”.

31 jHe³ ma³ jlánh¹ huáh² tsí³ ní¹juáh³
 ní¹ má¹ca³janh³² tsú² ñí¹con² Dió³²
 Tsá² liéih³²!

32 Hi³ jáun² né³, cháu¹ náh² honh²
 lánh³ rón³² ca³lí³ quián¹³ náh² jmí¹tin²,
 jmí¹ tá² ca³tái³ jáun² joh¹ quioh²¹
 Dió³² hñu³ honh² náh², hi³ ca³tion³
 náh² jáun² honh² ja¹ la³ jí³² uu³ cha³tsí³²
 huáh² tsí³ hi³ ca³há² ca³nga² náh².
 33 Ma³ jan² hnoh² ca³quiú² ca³je³
 tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsá² juú², hi³ ca³qui³
 ca³jmoh³ náh² tsú²; hi³ ma³ jan²
 hnoh² siáh³ ca³tionh² náh² cúh²
 honh² ca³tin¹ tsá² jmí¹ ná¹má²tso²

hi³ tsí³, hi³ ca³tianh³ náh² cu³hén¹ tsú². ³⁴ Ca³ja³ bíh¹ mií³ honh² náh² ñí¹con² tsá² jmí¹ ná¹tson³, ja³bí¹ cáun² ca³ma³hiúnh¹³ náh² siáh³ honh² jmí¹ ca³quin³ tsú² hi³ quián¹³ náh², qui¹hliá² cun³ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ náh² hi³ tí³ hñu³mi³cuú² nio³ náh² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, hi³ ma³hie² cun³ jmí¹hi³nio². ³⁵ Hi³ jáun² né³, ha³ lí² cuí¹ cha³hín³ hi³ nio² ní² tiá³ honh² náh², qui¹ cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ zia³² hi³ lí¹³ hián¹³ náh². ³⁶ Hniáuh³² bíh¹ cueh¹³ náh² honh² hi³ jmúh¹³ náh² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², qui¹ jáun² bíh¹ lí¹³ hián¹³ náh² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³jmú³ tsú² jáun² hi³ cué³².

³⁷ Qui¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ jáunh³ Tsá² ca³tin¹ jáunh³,
ha³ tiú²uú² lén³ yáh³ tsú².

³⁸ Jáun² né³, tsá² joh² jná¹³,

tsá² má²lín³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹,

lí¹³ bíh¹ zian² qui¹ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³;

tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³jính³² tí³ cu³hna²¹ né³,

tiá² tí³² yáh³ tsín³² jná¹³ tsá² la³ hí³.

³⁹ Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹, tiá² láí³ yáh³ dí² tsá² jinh³² tí³ cu³hna²¹, tsá² cun³ ca³tin¹ hi³ tsa³hín³. Tí³la³ jnoh¹ dá² láí³ dí² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ liáu³ dí².

11

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² nio² cáun² tsí³

¹ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³, cun³ tiá² hi³² bíh¹ tsí³ tsú² ca³tí²¹ lí³ua³ cáun² hi³ cuá¹jan³² tsú² jáun²; tsá² la³ hi³ bíh¹ cun³ tiá² taunh³² tun³ tsí³ hi³ ca³tí²¹ cáun² hi³ tiá² má²ca³jie³, qui¹ cáun² ñí³² tsú² hñu³ tsí³ hi³ tson² bíh¹ zia³² la³ cun³ hi³ hu²¹ jáun² tsí³. ² Tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² ca³ta³tonh¹ re² ta³ ñí¹ Dió³², qui¹ cun³ñí¹ hi³hliá² jmí¹ ná¹tioh³ cáun² tsí³.

³ Cun³quionh³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ dí² né¹ hi³ Dió³² bíh¹ ca³jmú³

ca³la³ jí³lí³² cun³quionh³ jmáh³la³ jē¹; hi³ la³jí³² hi³ jniá³ siáh³, jun³juáh¹³ ca³lí³ cun³quionh³ hi³ jmí¹ má²jniá³ yáh³.

⁴ Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ bíh¹ hla¹ Abel, jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ca³tí³ tsí³ Dió³² jáh³ hi³ ca³jngih³ tsú² jáun² la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³cué³ jáun² hla¹ Caín. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ca³ma³tson² Dió³² jái¹³ hi³ chun¹ tsú², hi³ la³ cun³ hi³ ca³cué³ tsú² jáun² né³, ca³héi³ bíh¹ Dió³². Hi³ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ bíh¹ siáh³ hla¹ hí³, jáun² bíh¹ zia³² hi³ má²ta² tsú² jnoh¹ la³ tí³ ta³né³², uá¹jinh¹ má²jún¹ tsú².

⁵ Ja³bí¹ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bí¹ siáh³ Enoc, jáun² cáun² ngah³ la³ lí³ jáun² bíh¹ tsú², tiá² lin¹ ca³jun³ yáh³ tsú²; tiú²uú² hin² ca³tsauh¹ yáh³ tsú², qui¹ Dió³² bíh¹ la³ ca³jáu³² tsú². Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá² hi³ ca³tin¹ tsá² hí³, hi³ ñeh² bíh¹ hi³ tsánh³² tsú², ca³tí³ bíh¹ tsí³ Dió³² la³jí³² hi³ ca³jmú³ tsú². ⁶ Qui¹ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ jmu³ tsáu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² ní¹juáh³ tiá² nio² yáh³ cáun² tsí³ tsú². Qui¹ la³ñí¹ la³ján³ hniáuh³² chá³² tsú² cáun² tsí³ hi³ cu³tí³ bíh¹ zian² Dió³² ní¹juáh³ tsá² hnió³ ma³janh³² ñí¹con² Dió³², hi³ hniáuh³² siáh³ chá³² tsú² cáun² tsí³ uá²jai³² hi³ tson² zia³² hi³ hiáuh¹³ tsú² ní¹juáh³ tsá² hnah² Dió³².

⁷ Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ hla¹ Noé uá²jai³² jmí¹ nio¹ siáh³ cáun² tsí³, jáun² ca³taunh³ tsú² ta²¹, hi³ ca³jmú³ cáun² cuó² pa²¹ ñí¹ lí¹³ liáun³ jí³lin² tsá² hñu¹³ tsú² jmí¹ ca³zái³ tsú² jáun² Dió³² hi³ né³bí¹ lí¹³ cáun² hi³ tiá² má²jniá³. Cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ ca³lí³tsin² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² hi³ la³ ná¹ren² tso³; la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³lin³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ta³ ñí¹ Dió³², cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ bíh¹.

⁸ Ja³bí¹ hla¹ Há²bran²¹ siáh³ ca³tanh²

ta²¹ Dió³² cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³; jáun² cua³han³ tsú² ñí¹ jmí¹ cuá³, hi³ ngau³ tsú² hi³ tsa³cuá² hué³² ñí¹ cué²¹ Dió³² ta³ tiá² ñí² tsú² ha³ dá² jinh¹ jaun³² tsó³² dí². 9 Cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ Há²bran²¹, jáun² la³jmí¹ cuá³ jan² tsá² cú²juú² bíh¹ ca³ta³cua¹³ tsú² hué³² ñí¹ ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ hi³ cué³²; jáun² hñú³ hi³ lí³ hmih³² bíh¹ ca³cuá³ tsú² cú²jueh³². La³ jáun² bíh¹ ca³jmú³ siáh³ hla¹ Isaac jon² tsú² jí³ hla¹ Jacob cho¹ tsú² ní² siáh³, tsá² ca³hiah³ hí³ uá²jai³² jái¹³ jáun². 10 Qui¹ Há²bran²¹ hí³ dá² jmí¹ jan³² hi³ lí¹³ cáun² juú² hi³ quian³² jmíh¹ hiah³² pin³, cáun² juú² hi³ hnga² Dió³² quiú¹³ héih³², hi³ hnga² siáh³ jmu³.

11 Ja³bí¹ hla¹ Sara siáh³, uá¹jinh¹ jmí¹ má²lieih²¹ lín²¹ tsú², hi³ tiú²uú² jmí¹ lí¹³ can³ jon², ti³la³ cun³jáun² ca³hiah³ bíh¹ tsú² pí³ hi³ can³ jon² cun³ñí¹ hi³hliá² ca³chá³ cáun² tsí³; ca³lí³zian² bíh¹ jan² jon² tsú² qui¹hliá² ca³taunh³ tsú² ta²¹ hi³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² ma³ti³² jái¹³ quioh²¹. 12 Jáun² né³, la³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ Há²bran²¹, jan² tsá² jmí¹ má²ñí¹chau²¹ jmá¹ hi³ jún³, ca³chó³² bíh¹ jmá¹ hi³ ca³lí³zian² juóun³² lín³² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú², la³jmí¹ hliáun³ chí¹mai²¹, la³ cun³ lí³ siáh³ zá¹ nio² can³² jmí²miih²¹, cáun² hi³ tiá² tián³ hí¹³.

13 La³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³tsan³ ta³ tiá² ca³hiah³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² hi³ zia³² hi³ cué³²; ti³la³ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³ tsú² né³, jáun² cáun² ca³ma³hiún² bíh¹ tsú² tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³², uá¹jinh¹ jmí¹ ñí³² tsú² hi³ ñí¹ ue³ máh³ lí³ti³. Jáun² cáun² ca³ton³ bíh¹ tsú² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² cú²juú² tá¹la³ há¹ ngá¹³ tsú² hi³ zian² jáun² ñí¹ hué²¹ lá². 14 Tsá² hleh³² jái¹³ la³ ní² né³, jmu² lin¹ hi³ hnauh² juú²co¹. 15 Qui¹ sá¹jmí¹ hi³ ná¹chau² tsí³ tsú² ñí¹ ca³huén² dúh¹, jmí¹ lí¹³ bíh¹ hi³ jmí¹ tsa³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹

jáun². 16 Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, jmí¹ ná¹hen² tsí³ hi³ chá¹tánh¹ juú²co¹ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, la³ cun³ juú²co¹ tsú² hi³ nio² la³ ti³ hñu³mi³cuú² yáh³. Hi³ jáun² tiá²lí³ heh²³ yáh³ Dió³² hi³ juáh²³ tsáu² hi³ hí³ bíh¹ dí² lín³ Dió³² Juo¹³ tsú², qui¹ má²nióh³² bíh¹ dí² hua³jan²¹ cáun² juú² ñí¹ lí¹³ tsa³tiánh² tsá² hí³.

17 Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³, jmí¹ ca³ca³ ca³lau³ Dió³² quioh²¹ Há²bran²¹, cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bíh¹ tsú², jáun² jmí¹ má²jngih³ tsú² Isaac jon² ñí¹con² Dió³². Jmí¹ má²hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jngih³ jon² tsá² jan² tán¹, uá¹jinh¹ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² jái¹³ ñí¹con² tsú² hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: 18 “Cun³quionh³ jónh³² hnú² Isaac lí³zian² jon³zih¹ jon³cháuh³ hnú²”. 19 La³ jáun² jmí¹ hún¹ tsú² hua³jan²¹ hi³ jmu³, qui¹hliá² ñí³² tsú² hi³ Dió³² tin² jmu³ hi³ jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹; míh¹ tiá² lí¹³ juáh³ dí² hi³ Há²bran²¹ hí³ ca³hián¹³ siáh³ jon² la³jmí¹ lí³ hi³ ca³jenh¹³ siáh³ ja¹ hla¹.

20 Ja³bí¹ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ hla¹ Isaac uá²jai³², hi³ ca³ti²¹ jmá¹ né³bí¹ já²¹ máh³ jaun³² ca³ma³miih² tsú² jon² Jacob jí³ Esaú.

21 Ja³bí¹ hla¹ Jacob siáh³ ca³ma³miih² cho¹, jon² Sé³², cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² tsí³, hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² tsú² Dió³² ca³la³ hi³ má²tsin² hná¹³ hmá²hu²¹ quioh²¹.

22 Cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bíh¹ siáh³ hla¹ Sé³², jáun² ca³juáh³ jmí¹ má²ja³quián³ jún³, hi³ chau²¹ jmá¹ huén³² tsá² *Israel hué³² Egipto, hi³ ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ he³ lánh³ rón³² jmu³ tsú² quioh²¹ hla¹, la³ cun³ hnga² dí², ní¹ má¹ti³ ñí¹ huén²¹ tsú² ñí¹ jáun² jmí¹tsú² jmí¹ja³².

23 Ja³bí¹ la³ jáun² cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bíh¹ tsá² hú¹tá¹ jméi² mí¹ziú¹³ hla¹ Moisés, jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hi³ rá²hmá¹ dí² cun³ hni³² zih² jmí¹ dáin² dí², qui¹hliá² ca³jien³² tsú² dáin² hí³ hi³ jlánh¹ chun¹, hi³

sa³jun³ ca³juéh² tsú² siáh³ ca³ti²¹
héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² re²¹ juo¹³ tsá²
Egipto [hi³ hniáuh³² jún³ la³jín³² dún²
tsá²ñuh² jon² tsá² Israel].

24 Hi³ cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ siáh³
cáun² tsí³ hnga² hla¹ Moisés né³,
jáun² jmí¹ ca³li³hún¹ tsí³ dí², tiú²uú²
ca³li³hnió³ yáh³ dí² hi³ tsáu² cáun²
lí¹ lín¹³ hi³ hú¹tá¹ mí¹ziú¹³ bíh¹ dí²
tsá²mi³ jon² re²¹. 25 Ca³li³hnió³ bíh¹
tsú² ma³tso² tsí³ cu³li²¹ quionh³
tsá²co¹ tsá² tionh² hí³ jo³cuo² Dió³²,
cha³ jmí¹ ma³hiún² tsú² cu³tiá³ tsí³ hi³
jmu³ tso³. 26 Ca³lín¹³ tsú² hi³ tí³ jlánh¹
bíh¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ hi³ ma³tso²
tsú² tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tsá² lín³
Cristo, la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ lí³ hánh³
tsú² cun³quionh³ la³jí³² hi³ zia³² hué³²
Egipto jáun²; quí¹ cun³ jmí¹ má²hu²¹
bíh¹ tsí³ tsú² hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ zia³²
hi³ hiáuh³ ñí¹con² Dió³².

27 Cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun²
tsí³ Moisés, jáun² cua³han³ tsú² hué³²
Egipto hi³ tiá² ca³hi³ yáh³ tsí³ tsú²
hi³ míh³ tsí³ re²¹; cáun² ca³chá³ tiá³
tsí³ bíh¹ tsú² la³jmí¹ jmu² jan² tsá²
cuá¹jien³² Dió³², Tsá² tiá² jniá³. 28 Hi³
cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³
tsú² siáh³, jáun² ca³quiú² tsú² héih³²
ca³ti²¹ *Jmí¹hién¹ hi³ hniáuh³² jngih³
tsáu² jáh³, hi³ jáun² jmí¹³ jáh³ hi³ né³
hniáuh³² péih³ tsú² ho³hñú¹³ quioh²¹,
quí¹ cun³quionh³ hi³ jmu³ la³ jáun²
bíh¹ tsá² Israel tiá² lí¹³ jún³ hí¹ jan²
dún² tsá² ñí¹ jon² ní¹ má¹ca³nga²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quian³² hí³
pí³ quioh²¹ hmú³².

29 Cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ siáh³ cáun²
tsí³ tsá² Israel, jáun² ca³nga² tsú²
chu³jo² Jmí²miih²¹ Dáin³ la³juah²¹ dúh¹
cáun² ñí¹ quiéin², tí³la³ jmí¹ ca³li³hnió³
tsá² Egipto hi³ ngái³² siáh³ ñí¹ jáun²
má¹ná¹, ca³quí² ca³jlán³² bíh¹ tsú²
jmái², hi³ jáun² ca³hnúh³² jmái².

30 Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ cun³ñí¹ hi³
jmí¹ nio¹ cáun² tsí³ bíh¹ tsá² Israel,
jáun² ca³quíh³² hná¹ hiah³² hu²¹ juú²

Jericó jmí¹ ca³chí² tsú² jáun² jui³² hi³
ca³ñí³táunh¹ tsú² jáun² quiau³ jmái¹
la³ cu³ la³ jéin³ juú² jáun². 31 Ja³bí¹ hla¹
tsá²mi³ Rahab, tsá² jlánh¹ jmí¹ juón¹
hí³, tiá² ca³jun³ yáh³ cu³li²¹ quionh³
tsá²co¹, tsá² tiá² jmí¹ nieh³ hí³ ñí¹con²
Dió³², cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ bíh¹ tsú²
cáun² tsí³; quí¹ hi³ bíh¹ ca³hen³ re²
tin² tsá² ca³ñí¹quí¹ ñí¹lian¹³ juú² jáun²
quioh²¹ tsú².

32 Jáun² né³, ¿zia²¹ bíh¹ hi³ hniáuh³²
juah²¹ jná¹³ ñí¹ hná¹ ní² juáh¹³? Quí¹
tiú²uú² tsin¹³ yáh³ jmái¹ hi³ hléh¹³
jné¹³ hi³ ca³tin¹ hla¹ Gedeón, hla¹
Barac, hla¹ Sansón, hla¹ Jefté, hla¹
Dá²vi²¹, hla¹ Sá²mé²¹ jí³ hi³ ca³tin¹
la³jín³² tsá² lín³ hí³ *ti³² jé¹ Dió³² ní²
siáh³. 33 Cun³ñí¹ hi³ jmí¹ nio¹ cáun²
tsí³ bíh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³láih¹³
bíh¹ tsú² hniéi² quionh³ tsá² hué³²
siáh³, ca³jmú³ bíh¹ tsú² re² la³ cun³
ca³ti²¹ tá¹la³ ho² jái¹³, hiauh³ bíh¹ tsú²
siáh³ la³ cun³ hi³ má²ca³jmú³ jáun²
Dió³² jái¹³ hi³ cué³². Ja³bí¹ la³ jáun²
ca³quieh³ tsú² ho³ hiah³² cun³quionh³
hi³ jmí¹ nio¹ jáun² cáun² tsí³, hi³ jáun²
tiá² ca³quieh² tsú² jáh³. 34 Ca³tioh²¹
tsú² siáh³ hi³ jmu³ la³ uá¹ tiá² quien²
pí³ quioh²¹ sí² pa²¹ tiá² lí³ tián³, hi³
ca³liáun³ tsú² siáh³ ñí¹con² ho³ mí¹tá³
hmu³ tá¹ tun³ jo²¹. Tsá² tiá² huánh²
ca³joh¹³ pí³, hi³ ca³li³ pin³ lín³² tsú²
siáh³ ca³jmú³ hniéi², hi³ ca³láih¹³ tsú²
hniéi² quionh³ hliáu³ tsá² já²taunh²¹
hué³² siáh³. 35 Jmí¹ zian² siáh³ ma³
jan² tsá²mi³ hi³ ca³jenh¹³ tsá² hñú¹³,
tsá² jmí¹ má²cá²tsan³.

Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² cá²tsan³
cun³quionh³ hi³ cáu² hi³ jueh³²,
tsá² tiá² ca³he³ hi³ liáun³, quí¹hliá²
má²hu²¹ tsí³ tsú² hi³ jenh¹³ hi³ lí¹³
zian² tsú² siáh³ cáun² hi³ re² hi³
tin². 36 Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² ca³quí²
ca³cáuh³² tsú² cú²nga¹ hi³ ja³quí¹
já¹pán¹, hi³ ca³la³ hi³ ná¹quí¹ ná¹chin¹
cá²den¹ná¹ bíh¹ tsú² ca³quiúnh³², hi³
tiáunh¹ ná¹tson³ hñu³mí¹ñí². 37 Ja³bí¹
zian² tsá² cá²tsan³ siáh³ cun³quionh³

hi³ ca³quiú³ ca³jnauh³ tsáú² quín¹, ja³ tsá² hí³ ca³jun³ hí³ ca³tíun³ tsú² tun³ hná¹ rón²¹, [hi³ ca³ca³ ca³lau³ tsú² siáh³ tsáú²]. Zian² tsá² cá²tsan³ siáh³ cun³quionh³ hí³ ca³quíéh³² tsáú². Ja³bí¹ zian² siáh³ tsá² ca³ñí³tú¹ ñí³lin¹³ tí³ hlá² tí³ ní² hí³ ná¹quih³² jmáh³la³ lo³ *já¹ziáh² jí³ lo³ zéin¹ ní² siáh³, tsá² tsí¹juí³, tsá² zian² uu³mí²tsí³², tsá² lí¹ quiú¹ lí¹ jín¹ tí³ hlá² tí³ ní². 38 Tí³la³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² má¹ná¹, tiá² jmí¹ ca³tín¹ yáh³ hí³ zian² tsá² la³ hí³ ja¹ quíoh²¹. Tsá² hí³ ca³ñí³tú¹ ñí³lin¹³ la³ cáun² hué³² quiéin², la³ cáun² ñí¹ lí³ máh³, jí³ la³ cáun² ñí¹ ná¹hó²¹ tá²hláu² míh¹ jí³ ñí¹ ná¹hó²¹ tá²hláu² cáh¹ ní² siáh³.

39 Uá¹jinh¹ ca³tí³ tsí³ Dió³² la³jín³² tsá² hí³ cun³ñí¹ hí³ cáun² jmí¹ nio¹ tsí³ tsú², tí³la³ cun³ jáun² tiá² ca³híauh³ bíh¹ tsú² la³ cun³ já¹³ hí³ ca³jmú³ jáun² Dió³². 40 La³ jáun² bíh¹ lí³ cun³ñí¹ hí³ jmí¹ hu²¹ tsí³ Dió³² cáun² hí³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ hí³ ca³ta¹ dí²; ca³lín¹³ tsú² hí³ jmáh³la³ quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² hí³ tú¹ tsín¹³ tán¹ hián² cu³tí³.

12

Hníauh³² neh²¹ dí² hnga² Jesús

1 Hí³ jáun² né³, cun³ñí¹ hí³ la³jín³² tsá² ca³chá³ hí³ cáun² tsí³ tionh² la³ cu³ la³ jéin³ quiú¹³ dí² hí³ ná¹quí² ná¹jé³² jnoh¹, jáun² cuí¹ chá¹³ dí² tí³ có³² ca³la³ jí³² hí³ chí¹cuú² chí¹jná¹;²³ ñí¹con² dí², la³ má²quionh³ tso³ hí³ cáun² lí¹ pí² lí¹ tsáih³² dí², hí³ jáun² cuí¹ cueh¹³ dí² tsí³ hí³ tsáú¹³ dí² cú²he² tí³ chí¹ján³ la³ cun³ lí³ juí³² hí³ tiáuh¹ dí²; 2 hí³ cuí¹ neh²¹ dí² hnga² Jesús, Tsá² ca³quiú² hí³ nóh³² ha³ lánh³ rón³² hníauh³² chá¹³ dí² cáun² tsí³, Tsá² jmu³ siáh³ hí³ lí³ quien² hí³ jáun². Quí¹ Jesús hí³ bíh¹ cáun² ca³tion³ tsí³ hí³ ca³ma³tso² tsí³ ñí¹ crei²¹. Tiá² ca³lín¹³ yáh³ tsú² hí³ hua³heih²¹ bíh¹ hí³ quiunh²¹ dí² la³ jáun², quí¹ jmí¹ má²ñí³² bíh¹ tsú² hí³ lí³ zian² tsú² hiún² tsí³ ní¹ má¹ca³nga² hí³ jáun²; hí³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³,

ca³ta³cua¹³ tsú² tí³ cuá² chu²¹ ñí¹ cuá³ Dió³².

3 Hí³ jáun² hnoh² né³, hníauh³² cunh²¹ náh² quiúnh¹ Jesús, Tsá² lín³ hí³ nóh³² quiú¹³ dí², Tsá² jlánh¹ ca³ma³tso² hí³ tsí³ hí³ ca³qui³ ca³jmoh³ tsú² tsá² ren² tso³; quí¹ cun³quionh³ hí³ jmúh¹³ hnoh² la³ jáun² bíh¹, tiú²uú² lí¹ huon¹³ náh², sa³jun³ tú¹ son¹³ honh² náh² siáh³. 4 Quí¹ tiá² má²cá²chó³² yáh³ jmá¹ hí³ ca³la³ hí³ tain³² jmí²hán¹ náh² hí³ jmuh³² náh² hníéi² quiúnh¹ tso³. 5 ¿Hí¹ má²já²có³ honh² náh² la³ cun³ hí³ hlí² liéih³² jáun² Dió³² la³jmí¹ hlí² liéinh³² tsú² jáun² tsá¹míh¹ jon²? Quí¹ la³ lá² rá¹juáh³ ñí¹ Sí²:

Hnú² jón³, ha³ lí² jmu² hnú² hí³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí³ ma³tsoh¹ hnú² honh² hí³ quiú² je²³ jáun² Juo¹³ dí²,

hí³ sa³jun³ hníauh³² hí³ tú¹ son¹³ honh² náh² ní¹ má¹ca³hlí² ca³liéih³² tsú².

6 Quí¹ Juo¹³ dí² tí² jinh²³ jmáh³la³ tsá² hño³ bíh¹;

hí³ jmu² tsú² siáh³ hí³ la³jín³² tsá² má²lín³ jon² tsú² ma³tso² tsí³.

7 Jáun² cuí¹ tion¹³ náh² hí³ má¹tsoh¹ náh² jáun² honh², quí¹ Dió³² jmoh²³ náh² la³jmí¹ jmúh³² tsú² jon². ¿Hí¹ zian² tsá¹míh¹ tsá² tiá² tí² jenh²³ jméi² dúh¹? 8 Tí³la³ ní¹juáh³ Dió³² tiá² la³ tí² la³ jenh²³ yáh³ hnoh² la³ cun³ qui³ tí² jinh²³ tsú² jí³lin² jon², hí³ jáun² jun³juáh¹³ la³ jon² cu³tí¹³ yáh³ tsú² hnoh², hnoh² dá² la³ dún² lí¹ zian² bíh¹ ní¹juáh³ la³ jáun². 9 Quí¹ ní¹juáh³ ca³tanh¹³ bíh¹ dí² ta²¹ jméi², tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², jmí¹ ca³quiú³ ca³je³ dí² tsú², hí³ jáun² itiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² lí³ hníauh³² má¹ti²¹ dí² ñí¹con² Jméi² dí², Tsá² ca³cué³ jmí²chí³ quiú¹³ dí², hí³ jáun² lí¹³ ziaún² dí²! 10 Quí¹ jméi² dí² la³ ma³ quin³² ma³ jan³² dí² ca³tí³ ca³jenh³ bíh¹ cu³tiá³ tá¹la³ jmí¹ tiauh² dí² jáun² jo³cuo² tsú², la³ cun³ hí³ ca³lín¹³ tsú² hmóu³² hí³ chú³² jmu³;

tí³la³ Dió³² má¹na²¹, tí²jenh² dí² ca³tí²¹
cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ñí¹con² dí²,
hi³ jáun² lí¹³ chun¹ dí² la³jmí¹ chun¹
tsú² jáun² hnga². 11 Tson² bíh¹ tiá²
lí²hiún² tsí³ dí² tá¹la³ quiú¹ jín¹ dí²
jáun², qui¹ hlah³ bíh¹ jen²³ dí²; tí³la³
jmí¹ chí¹cáin² má¹ná¹, lí¹³ zian² dí² hi³
hú¹tá¹ chun¹ dí² cu³tí³, ní¹juáh³ tsá²
zia³² hi³ má²ca³li³tin² cun³quionh³ hi³
má²ca³ma³tso² jáun² tsí³, hi³ lí¹³ siáh³
nio² tie³ hñu³ tsí³ tsú².

*Háinh¹³ bíh¹ ní¹juáh³ tiá² jmu³ tsú²
nieh³ ñí¹con² Dió³²*

12 Hi³ jáun² né³, cuéh³ náh² pí³
cuá² tanh¹ ní¹juáh³ hi³ tiú²uú² pin³
hi³ má²cá²huóh³²; 13 hi³ jáun² hniauh²
náh² cú²jueh³² juí³² cú²tso², hi³ jáun²
lí¹³ la¹³ tí¹ má²hliáh², hi³ jáun² tiá² tí³
lí³mí¹ hliáh¹³.

14 Jmu³ náh² tion³ hi³ niau²¹ tie³
quián¹³ náh² quiúnh¹ la³jín³² tsáu²,
jí³ hi³ ná¹chan¹ náh² siáh³ ñí¹con²
Dió³² ní² siáh³, qui¹ hí¹ jan² yáh³
tiá² hin² lí¹³ jien³² Juo¹³ dí² ní¹juáh³
tiá² cuá¹chan¹ tsú² ñí¹con² Dió³².
15 Hua³hín¹³ náh² jmu³, hi³ jáun² tiá²
lí¹³ lí³ zian² tsá² tiú²uú² hnió³ mií³
hi³ ja³² tsí³ Dió³²; ja³bí¹ hua³hín¹³
náh² siáh³ jmu³ hi³ jáun² tiá² lí³ zian²
tsá² lín¹³ la³jmí¹ lí³ mí¹ziah²¹ ná²
hlah³, cáun² hi³ má²chí¹cuóun² hi³
jmu² hlah³ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²,
hi³ jmu³ hi³ hliánh¹³ tsú². 16 Ha³ lí²
cuí¹ lí³ zian² hí¹ jan² hnoh² tsá² lí¹
jmu³ lí¹ tsó²¹; hi³ sa³jun³ hniáuh³² lí³
zian² tsá² tiá² jéih³² la³ cun³ hi³ tí³²
tsí³ Dió³², la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun²
hla¹ Esaú, tsá² ca³la³ hi³ má³² hi³ cuh³
cun³quionh³ hi³ jmí¹ ca³tin¹ hiáuh³
cun³ñí¹ hi³ bíh¹ dí² tsá² má²ján³.
17 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²ná¹ñíh¹
náh², tiú²uú² ca³lí³ yáh³ hiáuh³ hla¹
Esaú hí³ hi³ ma³hé² ma³mieh² jméi²
jmí¹ má²cáin² jáun², uá¹jinh¹ ca³ho³
ca³jngih³ lín³² tsú², tí³la³ tiú²uú² ca³lí³
zia³² yáh³ lánh³ rón³² lí¹³ za¹³ la³ cun³
hi³ má²lí³².

18 Tí³la³ hnoh² né³, tiá² ca³ma³janh¹³
yáh³ náh² ñí¹con² cáun² hi³ lí²lieih²¹
cuo² tsú², la³jmí¹ ca³ma³janh³² jáun²
tsá² *Israel máh³ ñí¹ jmí¹ hún¹
jáun² sí², cáun² ñí¹ tiá² re² jniá³,
ñí¹ ná¹niéih²¹, ñí¹ zia³² hi³ cáu² hi³
jueh³²; 19 sa³jun³ ca³niéih² bíh¹ náh²
mah¹ hi³ ñí¹jiei²¹ tsú² mí¹ñí², sa³jun³
ca³niéih² náh² siáh³ ho³ Dió³² hi³
ca³nái³² jáun² tsá² hí³. Tsá² ca³nái³²
hí³ ho³ tsú² jmí¹jáun², ca³la³ hi³
ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ tiú²uú² hléh³²
cú²jueh³² Dió³² tá²chí²¹ ñí¹con² tsú²,
20 qui¹hliá² cun³ñí¹ hi³ huáh² lín³²
tsí³ ná¹jéinh³² tsú² héih³² hi³ juáh³
jáun² la³ lá²: “Lí³ua³ jan² tsá² ca³há³
máh³ lá², uá¹jinh¹ jan² jáh³, cun³
ca³tin¹ bíh¹ jún³ hi³ qui³ jnah³ tsú²
quín¹ [ho³lá²dá² cun³quionh³ hmá²
zunh²¹]”. 21 Hi³ cáu² hi³ jueh³² cu³tí³
bíh¹ la³ cun³ hi³ jniá³ jáun², qui¹
hí¹ la³ tí³ hnga² yáh³ hla¹ Moisés
ca³juáh³: “He³ ma³ juéhn² jná¹³, ca³la³
hi³ juan²³ máh³ jná¹³ lí²³”.

22 Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, má²ca³ma³janh¹³
náh² cú²jueh³² ñí¹con² juú² Jerusalén
quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² bíh¹,
hi³ nio² jáun² tí³ máh³ Sión la³ tí³
hñu³mi³cuú², ñí¹ ná¹ngih³² jáun² tí³
la³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
ná¹má²qui² má²quien² Dió³²; 23 ñí¹
ná¹ngih³² siáh³ jí³lín² jon² Dió³², tsá²
ná¹tón²¹ hí³ hi³ jmái² ñí¹ sí² rón³²
hñu³mi³cuú². Hi³ má²ca³ma³janh¹³
náh² siáh³ ñí¹con² Dió³² Tsá² rá²tsí³²
héih³² ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu², jí³
ñí¹ tionh¹ jáun² jmí²chí³ quioh²¹ tsá²
má²ca³jmú³ hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³
Dió³², tsá² má²ca³jmú³ Dió³² hi³ chun¹
tán¹ hián² cu³tí³; 24 jí³ ñí¹ cuá³ jáun²
Jesús, Tsá² cua³tianh² hí³ cáun² nió³²
hmai²¹, ñí¹ má²ji² jáun² qui¹hliá²
má²lí³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ca³péih³
jmí¹³ tsú² siáh³, jmí² hi³ jmu² jáun² lín¹
hi³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ má²lí³²,
cha³ jmí¹ lí³ lín¹ cáun² hi³ la³ ca³lí³
lín¹ jáun² jmí¹ ca³táin² jáun² jmí¹³ hla¹
Abel [jmí¹ ca³jngah³ jáun² rainh²¹].

25 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ha³ lí² jmú² náh² hi³ tiá² jéin²³ náh² Tsá² liéih³² dí². Quí¹ ní¹juáh³ tiá² ca³liáun³ yáh³ tsá² tiá² ca³jéin¹³ hí³ tsá² ca³hlí² ca³liéih³² tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² tiá¹³ bíh¹ tiá³ lí¹³ liáu³ dí² ní¹juáh³ ca³jmú¹³ dí² tsá² tiá² nieh³ ñí¹con² Tsá² cuá¹hlí² cuá¹liéih³² dí² la³ tí³ hñu³mi³cuú². 26 Jmí¹ ca³hléh³ jáun² Dió³² jmí¹tin², ca³la³ hi³ ca³ru³ ca³juá³ bíh¹ hué³²; tí³la³ jmá¹ hi³ ziaun² dí² lá² né³, má²ca³jmú³ tsú² jái¹³ hi³ lí³ la³ lá²: “Jmu¹ jná¹³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³² hi³ ru³ hi³ juá³, tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ cuá¹ hué²¹ yáh³, quí¹ ca³la³ jí³ hi³ jniá³ jáun² tí³ chí³cuú² bíh¹ uá²jai³²”. 27 Jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² hi³ jmu³ tsú² hi³ ru³ hi³ juá³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³², jáun² ñí¹ jáun² lin¹ hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ ca³jmú³ bíh¹, la³ cun³ la³jí³² hi³ lí¹³ ru³ juá³, hi³ jáun² jmáh³la³ hi³ tiá² lí¹³ jéih³ bíh¹ tá¹no¹. 28 Hi³ jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ má²tsá¹tau¹³ dí² jáun² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², cáun² ñí¹ cun³ tiá² lí¹³ jéih³, jáun² cuí¹ cue¹³ dí² tsú² tiá¹hmah¹, hi³ cuí¹ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ dí² Dió³² la³ cun³ ca³tí²¹, hi³ cuí¹ má¹quien¹³ dí² tsú² siáh³, ca³la³ hi³ juénh² dí², 29 quí¹hliá² Dió³² Juo¹³ dí² lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² hi³ tloh²¹ ma³tsá² ca³la³ jí³lí³².

13

Lánh³ ca³ta¹ dí² jmú¹³ hi³ lí³ hiún² tsí³ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, hniáuh³² má¹hno¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² jmá¹ ca³la³ jí³² la³jmí¹ hnió³ tsú² rainh²¹. 2 Lí² cuí¹ cha³có³ honh² náh² hi³ hen¹³ náh² re² tin² lí³ua³ jan² tsá² ñí³tin²¹ hñuh³² náh²; quí¹ hí¹ la³ tí³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ la³ ca³hen³ ma³ jan² tsá² ca³jmú³ la³ jáun² jmí¹tin² ta³ tiá² ñí³².

3 Cháu¹ náh² honh² ca³tin¹ tsá² ná¹tson³, hniáuh³² lín¹³ náh² ca³la³ jmí¹ lí³ hi³ ná¹tson³ náh² cu³tsa³² quiún¹ tsú². Cháu¹ náh² siáh³ honh² ca³tin¹ tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³, cuí¹

lín¹³ náh² hi³ la³jmí¹ lí³ hmóu³² bí¹ náh² tiá² quiú² tiá² jéi²³ tsáu².

4 Hi³ hniáuh³² má¹quien¹³ náh² siáh³ hi³ má²ca³jénh² jáun² cuonh² náh², hi³ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² siáh³ hi³ ná¹chan¹ náh² ñí¹con² tsá² má²lín³ hí³ ñí²cuonh² náh², quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² juón¹ uá¹ hi³ tsá² tiá² má²jénh² cuo², uá¹ hi³ tsá² má²jénh² cuo² siáh³.

5 Hniáuh³² bíh¹ má¹zián¹³ náh² hi³ tiá² hniá¹ náh² quie³, tí³la³ chú³² má¹hiún¹³ náh² honh² la³ cun³ hi³ zia³² quián¹³, quí¹ jáun² yáh³ má²ca³juáh³ Dió³² la³ lá²: “Jmí¹lín³ yáh³ tiá² chau²¹ jná¹³ hnoh² hmóu³² náh², hi³ sa³jun³ cuai²¹ jná¹³ hnoh² tí³ có³²”. 6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ca³la³ hi³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ dí² hi³ juáh¹³ dí² la³ lá²:

Hnga² bíh¹ Juo¹³ dí² Tsá² má²hau³ jná¹³,

hi³ jáun² cónh³ tiá² lí¹ hú¹ cóh²¹ yáh³ tsin³² jná¹³ ní¹juáh³ he³ hnió³ tsáu² jmoh³.

7 Jáun² né³, cháu¹ náh² honh² ca³tin¹ tsá² ca³hie³ náh² hí³ jú¹ tson², tsá² ca³hléh³ hí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² náh²; sá¹ní² cháu¹ náh² honh² ha³ lánh³ jmí¹ ñí³táunh¹ tsá² hí³ hi³ tí² nio² jáun² cáun² tsí³ tsú², jáun² jmóuh¹ náh² nóh³² jáun² quioh²¹ tsú².

8 Quí¹ jmí¹lín³ yáh³ tiá² zan² Jesús Tsá² lín³ Cristo, cun³ má²lín³ jáun² bíh¹ tsú² cháu³, né³² ní², jí³ ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² ní² siáh³. 9 Hi³ jáun² né³, hua³hín¹³ náh², su³uú² lí¹ cuí¹ lí³can² náh² cun³quionh³ jái¹³ siáh³, jái¹³ hi³ tiá² má²ca³niéih² náh². Quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ lí³ pin³ tsí³ dí² ní¹juáh³ héi¹³ dí² mií³ hi³ ja³² tsí³ Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ má¹ti²¹ dí² héih³² ca³tí²¹ he³ má³² lí¹³ cúh¹³ dí²; quí¹ tiá² lin¹ ca³lí³ pin³ yáh³ tsí³ tsá² jlánh¹ ca³ma³tí³² héih³² la³ jáun².

10 Né³² né³, Jesús bíh¹ ca³cuen³ hnga² ñí¹con² Dió³² hi³ jun³ hi³ ca³ta¹ dí², tí³la³ tsá² má²ná¹má²cón³²

Dió³² la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ ñí¹hiú¹³ hi³ ca³lí³zia³² jáun² jmi¹tin² né³, cónh³ tiá² ca³tin¹ bíh¹ hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ jáun² jnoh¹. 11 Qui¹ ní¹ má¹ca³jngih³ tsú² jáun² jáh³ ñí¹con² Dió³² hi³ ca³ti²¹ tsáu¹³ tsáu², jáun² má¹jáun² tsá²can³² mí²tsá² hien¹ jmi¹³ jáh³ hí³ ñéih³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ jáun², hi³ tsá²cué² tsú² ca³ti²¹ hi³ hin³ tso³, tí³la³ jáh³ má²cá²tsan³ hí³ má¹ná¹, tí³ la³ cheih³² juú² bíh¹ tsa³jin² tsú². 12 Ja³bí¹ la³ jáun² ca³ma³tso² Jesús tsí³ hi³ ca³jun³ tí³ la³ cheih³² juú², hi³ jáun² cun³quionh³ jmi² má²ca³táin² jáun² quioh²¹ tsú², ca³lí³ hi³ jmu³ tsú² hi³ má²ná¹chan¹ tsáu² ñí¹con² Dió³². 13 Jáun² né³, jnoh¹ siáh³ cuí¹ tsáu¹³ uá²jai³² ñí¹con² Jesús tí³ la³ chéih³² juú² ñí¹ tá¹tau¹ dí² tsí¹juí³, la³jmi¹ cá¹quiúnh²¹ tsú² jáun² hnga². 14 Qui¹ tiá² zia³² yáh³ cáun² juú² hi³ hú¹tá¹ quiú¹³ dí² hi³ nio² cun³ jmi¹hi³nio² tá¹la³ ziaún² dí² ñí¹ hué²¹ lá²; tí³la³ jnoh¹ né³, ná¹cueh²³ dí² tsí³ ca³ti²¹ cáun² juú² hi³ tá¹no¹ jmi¹tsú² jmi¹ja³² bíh¹. 15 Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús né³, ¡cuí¹ má¹quien¹³ dí² Dió³² cun³ jmá² cun³ jnia³²! Qui¹ cun³quionh³ hi³ ná¹quí² ná¹ton²³ dí² hi³ hí³ bíh¹ lín³ Juo¹³ dí², jáun² lí³ zia³² bíh¹ hi³ lí¹ cue¹³ dí² tsú², hi³ tí³² tsí³ tsú². 16 Ha³ lí² cuí¹ cha³có³ honh² náh² hi³ jmúh¹³ náh² hi³ chu²¹, hi³ tsoh²¹ náh² he³ hi³ zia³² quián¹³, qui¹ la³ jáun² bíh¹ tí³² tsí³ Dió³² ní¹juáh³ cáun² ná¹hiún² honh² náh² hi³ jmuh³² la³ jáun² hi³ ca³tin¹ tsú².

17 Ma³ti²¹ náh² héih³² quioh²¹ tsá² tionh² la³ñí¹ ñí¹con² náh², hi³ tianh³² náh² tsú² ta²¹, qui¹ tsá² hi³ bíh¹ má²ná¹jmu² hua³hí¹³ hnoh², hi³ ná¹ñí³² tsú² siáh³ hi³ chau²¹ jmá¹ hi³ jienh³² tsú² ta²¹ quioh²¹ ñí¹con² Dió³². Qui¹ ní¹juáh³ jmúh¹³ náh² la³ jáun², jáun² lí³ hiún² tsí³ tsú² jmu³ ta²¹ jáun², hi³ jáun² tiá² nga³ héi² ta²¹ jeinh²¹ tsú²; qui¹ sa³jun³ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹

ñí¹con² náh² hmóu³² yáh³ ní¹juáh³ hi³ jmúh¹³ náh² hi³ zia³² ta²¹ héi² ñí¹con² tsá² hí³.

18 Jáun² né³, lienh¹ náh² tiá³ Dió³² hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Né¹ jnoh¹ hi³ má²ji² bíh¹ jmi¹ tsí³ jnoh¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ má²hnáu² jnoh¹ jmú¹³ jmáh³la³ cá² ñí¹ hi³ chu²¹. 19 Zia³² cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ hno³² jná¹³, hi³ míh¹³ tiá³ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ cué³² tsú² jái¹³ hi³ tia³juí³² lí¹³ ñí¹je¹ jná¹³ siáh³ hnoh².

Cuí¹ zian² tsá² tanh² ta²¹ Dió³² cáun² hi³re² hi³tin²

20 Dió³², Tsá² cha³² tie³ hñu³ tsí³ tsáu², ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ Jesús Tí³² Juo¹³ dí² cun³ñí¹ hi³ ca³táin³ tsú² jáun² jmi¹³, hi³ jáun² lí³ tanh¹³ tsú² cáun² nió³² hi³ lí³ quien² cun³ jmi¹hi³nio². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, má²lín³ tsú² Tsá² zenh² la³ñí¹ hi³ jmu² hua³hí¹³ dí², jnoh¹ tsá² lá³ dí² la³jmi¹ lín³ *já¹ziáh². 21 Hi³ jáun² Dió³² hí³ bíh¹ cuí¹ jmu¹ hi³ ca³la³ tán¹ hián² náh² cu³tí³ hi³ jmúh¹³ náh² la³ji³² ta²¹ chu²¹, la³ cun³ la³ji³² hi³ hnió³ tsú²; hi³ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo, cuí¹ jmouh²¹ tsú² hñu³ tsí³ dí² la³ cun³ tí³² tsí³ tsú² hnga². ¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Cristo cun³ jmi¹hi³nio²! ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!

22 Mí²³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² reh² hi³ cuí¹ juenh² bíh¹ honh² náh² ca³ti²¹ cú¹píh²¹ jái¹³ hi³ má²lí²hlí¹ lí²lieh¹ jná¹³ ní² hnoh². 23 Hnó³² jná¹³ lí³ ñíh¹³ náh² hi³ má²cuá²han³ bíh¹ reh² dí² Timoteo hñu³mí¹ñí²; jáun² né³, ní¹juáh³ cuanh³ tsú² ta³ ñeh³ ñí¹ lá², jáun² jan²¹ bíh¹ jná¹³ tsú² ní¹ má¹já²je¹ jná¹³ hnoh².

24 Zéih³ tiá³ náh² tsá² ná¹ñí¹ ñí¹con² náh²: “Hia² náh²”, jí³ ca³la³ jín³² tsá² joh¹ Dió³² ñí¹ hná¹ ní². Tsá² reh² dí² tsá² hué³² Italia tionh² lá² juáh³ siáh³: “Hia² náh²”.

25 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Dió³² jí³lin² náh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Quioh²¹ Santiago

*Jacobo Jmu² Cáun² Sí² Hi³ Ca³tin¹
Tsá² *Judíos, Tsá² Má²tiáunh¹ Ní¹
Hliáun³*

1 Jná¹³ la³² Jacobo, tsá² lín³ jná¹³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Dió³² jí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², juanh³² jná¹³: “Hia² hnoh²”, tá¹ quia³tún³ nió³ hnoh² tsá² *Israel, tsá² má²ná¹yanh³² náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

*Dió³² jmu² hi³ lí¹³ quia³lín³ jmí¹ tsí³
tsáu²*

2 Hnoh² reh², ma³hiún¹³ hnoh² honh² lí³ua³ cáun² hi³ quiunh³² náh², 3 qui¹ la³ cun³ hi³ má²ca³lí³ ñíh¹ hnoh² jáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ re² lí²tin² tsú² hi³ jmu³ juenh² tsí³, ní¹juáh³ zia³² hi³ cá² lau²³ ca³ti²¹ hi³ taunh³² tsú² jáun² ta²¹. 4 Hi³ jáun² né³, chá¹ hnoh² cáun² honh², hi³ jáun² lí¹³ lí³tin² hnoh² re² hi³ jmúh¹³ náh² juenh² honh², hi³ jáun² hnoh² lí¹³ lín³ náh² tsá² má²hún¹ tsí³, tsá² má²ca³hiá² ca³taunh³ ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, la³ cun³ tsá² tiá² hi³ lí³hniauh²³ hí¹ cáun² ñí¹con² yáh³.

5 Lí³ua³ jan² hnoh² tsá² tiá² re² má²jniá³ jmí¹ honh² náh², mí¹ náh² ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² lí¹³ hián¹³ náh², qui¹ hí³ bíh¹ cue³² ca³la³ hi³ lí¹ má²tú² má²ziáun²³ ñí¹con² ca³la³ jín³² tsáu², ha³ tiá² jin²³ yáh³ tsú² tsá² hiú² tsá² mí³² ñí¹con². 6 Tí³la³ hniáuh³² mí³² tsú² hi³ hu²¹ cáun² tsí³ má¹ná¹, hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² hniáuh³² hu²¹ tun³ tsí³ tsú²; qui¹ ní¹juáh³ hi³ hu²¹ tun³ tsí³ tsú², jáun² lín³ tsú² la³jmí¹ lí³ cu³ jlái³ jmí²miih²¹ bíh¹, hi³ hliá³² chí³ tí³ hlá² tí³ ní². 7 Tsá² la³ hí³ tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ cáun² lí¹ lín¹³ hi³ hiáuh³ hi³ jmí¹ cue²¹ jáun² Dió³² Juo¹³ dí²; 8 qui¹ tsá² la³ hí³ dá² cáun² lí¹ tí² lí¹ jeinh³² tsí³ tí³ hlá² tí³ ní² bíh¹.

9 Hi³ jáun² né³, cuí¹ jmu¹ tsah³ tsá² reh² dí², tsá² tsí¹juí³, qui¹ cun³ñí¹

hi³ má²ca³ta³zanh¹ tsú² re². 10 Hi³ tsá² hánh³ né³, cuí¹ jmu¹ tsah³ qui¹ cun³ñí¹ hi³hliá² má²ca³méih³ hi³ quien² tsú², qui¹ tsá² ná¹hánh³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ lí¹³ hi³ tiá² má²hie² bíh¹. 11 Qui¹ ní¹ má¹ca³hiá² hiú², hi³ má¹lí³² jáun² né³, chei³² lín³², jáun² lí²quiéin² bíh¹ náí², hi³ suh³² siáh³ lí¹³ quioh²¹, jáun² lí¹ ca³há² ca³nga² bíh¹ hi³ jmí¹ jniá³ jáun² chú³² lín³². La³ jáun² bíh¹ quiunh³² uá²jai³² tsá² hánh³, cu³diá²jan² bíh¹ tsá²hín³ tsú² tá¹la³ cuá¹jmu² jáun² tá¹³.

*Jun³juáh¹³ Dió³² yáh³ jmu² hi³ lí¹
hen² tsí³ tsú² hi³ tiá² ca³ti²¹*

12 Hen³ ma³ jmí¹ ren² tsá² tion² tsí³ ca³la³ jí³² hi³ quiunh³²; qui¹ ní¹ má¹ca³nga² tsú² la³jí³² hi³ jáun², hiáuh³ bíh¹ tsú² la³ cun³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² jái¹³ hi³ cue³² ñí¹con² tsá² hniau³ dí², hi³ lí¹³ zian² dí² quionh³ tsá² ca³cah¹³ hí³ jmái¹ quionh³. 13 Tí³la³ ní¹juáh³ ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ hniá¹ tsú² cáun² hi³ tiá² ca³ti²¹ né³, tiá² hniáuh³² yáh³ hi³ cáun² lí¹ lín¹³ tsú² hi³ Dió³² bíh¹ cá² lau²³ cun³quionh³ hi³ hlah³ jáun². Qui¹ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹³ hi³ hen² tsí³ Dió³² hi³ hlah³, sa³jun³ cá² lan²³ tsú² tsáu² cun³quionh³ hi³ hlah³. 14 Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hniá¹ tsú² la³ cun³ hi³ tiá² ca³ti²¹ né³, jáun² hi³ jáun² má²ja³² ca³la³ tí³ ñeh² hñu³ tsí³ hnga² bíh¹ tsú²; qui¹ hñu³ tsí³ hnga² bíh¹ tsú² dí¹quian¹ hi³ jáun². 15 Hi³ ní¹ má¹ca³lín¹³ tsú² jmu³ la³ cun³ hi³ má²hniá¹ jáun² jmu³ né³, má¹jáun² má²lí¹³ tso³ bíh¹. Jáun² ní¹ má¹ca³lí³ pin³ tso³ tán¹ hián² cu³tí¹³ né³, jáun² má¹jáun² má²jún³ bíh¹ tsú² ñí¹con² Dió³².

16 Hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lín³², ha³ lí² lí¹ cuí¹ lí³can² hnoh²; 17 qui¹ ca³la³ jí³lí³² hi³ chu²¹, jí³ la³jí³² hi³ quien² ca³la³ tán¹ hián², cáun² lí¹ cue³² bíh¹ Dió³² Jméi² dí², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². Hi³ bíh¹ Tsá² lín³ mí¹ziah²¹ quioh²¹ la³jí³² joh¹ hi³ jniá³

jáun² tí³ chí³cuú²; Dió³² Tsá² lín³ la³ má²lín³ jáun² yáh³. Tí³la³ Tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² zan² yáh³ la³jmí¹ za² joh¹ hí³ ja³² jáun² chí³cuú², hí³ cáun² lí¹ jmu² hính¹³ tí³ hlá² tí³ ní². 18 Hí³ bíh¹ Tsá² ca³lín¹³ hí³ ma³jniau² dí² hí³ hmaí²¹ cun³quionh³ jú¹ tson² quioh²¹. Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³, má²láí³ dí² tsá² má²ná¹chan¹ ñí¹con² tsú² ja¹ quioh²¹ la³jí³² hí³ ca³jmú³ tsú² jáun², la³jmí¹ má²ná¹chan¹ jáun² la³jí³² hí³ lau³² la³ñí¹.

Tsá² má²tí³² la³ cun³ hí³ náí³²

19 Hí³ jáun² né³ reh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³, hniáuh³² lí³ ñíh¹³ náh² hí³ tianh¹³ náh² hua³jan²¹ hí³ náih¹ náh² jáí¹³ hí³ hleh³² tsáu²; tí³la³ tiá² hniáuh³² yáh³ hí³ la³jui³² hléh¹³ hnoh² má¹ná¹, sa³jun³ hniáuh³² hí³ la³jui³² má²míh³ honh² náh², 20 quí¹ tsá² míh²³ tsí³ cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ jmu³ la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³². 21 Hí³ jáun² bíh¹ hniáuh³² cháh¹³ hnoh² tí³ có³² la³jí³² hí³ tiá² jí² hí³ má²chí¹mi³² jáun² honh² hnoh², la³ má²quionh³ jí³lí³² hí³ hlah³ hí³ jlánh¹ má²ca³lí³ hliáun³ jáun²; tí³la³ hí³ nio² re² honh² bíh¹ hnoh² cuéh¹ náh² jáí¹³ hí³ lí¹³ lí³ quien² jú¹ tson² hí³ má²ca³jñí³ jáun² Dió³² hñu³ honh² náh², la³ cun³ jáí¹³ hí³ jmu³ hí³ liáun³ náh².

22 Hí³ jáun² hniáuh³² má¹tih²¹ bíh¹ hnoh² la³ cun³ hí³ hie³² jú¹ tson² jáun², quí¹ ní¹juáh³ cáun² tí³ lí¹ naih³² náh², jáun² la³ jáun² lí¹ lí²can² náh² hmóu³² bíh¹. 23 Quí¹ tsá² tí³ lí¹ náí³² jú¹ tson² hí³ tiá² má²tí³² yáh³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² má²lí²jie³ ñí¹ cun³quionh³ cáun² hu³² bíh¹. 24 Quí¹ ní¹ má¹lí²jie³ tsú² lánh³ lí³ ñí¹, jáun² la³jui³² tsá²có³ bíh¹ tsí³ tsú² lánh³ lí³ ñí¹ ní¹ má¹lí³² jáun². 25 Tí³la³ tsá² taun² re² ñí¹ liei²¹ chu²¹ quioh²¹ Dió³² né³, liei²¹ hí³ jmu² jáun² hí³ lí¹³ liáun³ tsú², hí³ má²tí³² tsú² re², hí³ tiá² tsá²có³ tsí³ tsú² hí³ náí³², jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ jlánh¹ lí³

hiún² tsí³ ca³tí²¹ la³ cun³ la³jí³² hí³ jmu² jáun².

26 Ní¹juáh³ zian² tsá² lín²³ hí³ jlánh¹ re² má²tí³² cuáh³² quioh²¹, tí³la³ ní¹juáh³ cáun² lí¹ ja³tú² ja³lí²³ bíh¹ ho³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ cáun² lí¹ má²can² hnga² bíh¹, hí³ tiá² lín¹ lí²quien² yáh³ hí³ jlánh¹ má²tí³² tsú² jáun² cuáh³². 27 Tí³la³ tsá² má²tí³² cuáh³², cáun² hí³ jí² hí³ hngó³² ta³ ñí¹ Dió³² Jméí² dí² né³, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ jmu² la³ lá²: Má²hon³ tsú² tsá¹míh¹ hnái³, jí³ tsá²mi³ hnái³ ní² siáh³ ja¹ lí³ua³ cáun² uu³mí²tsí³² hí³ zian² tsú², hí³ hua³hín¹³ tsú² siáh³ hnga² hí³ tiá² ma³quiá¹ jmí²chí³ quioh²¹ cun³quionh³ hí³ zia³² jáun² ñí¹ hue²¹ lá².

2

Tiá² hniáuh³² jmu² tsú² hí³ quien² jan², hí³ jan² tiá² quien²

1 Hnoh² reh², tsá² tanh²³ náh² ta²¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² cú² juenh², tiá² ca³tín¹ ya³ náh² jmúh¹³ quien² jan², hí³ jan² tiá² quien². 2 Jmú¹³ jáí¹³: Ní¹juáh³ ja¹ ñí¹ ná¹ngih³² náh² ca³hí³ jan² tsá² quih³² hmih³² chu²¹, hí³ tioh³ siáh³ anillo hí³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ cuo² tsú², hí³ tá¹la³ jáun² né³ ca³hí³ siáh³ jan² tsá² tia³mii² quih³² tsí¹ hmih³² tseh¹, 3 tí³la³ ní¹juáh³ hnoh² jlánh¹ ca³ma³quien¹³ náh² tsá² quih³² hí³ hmih³² chu²¹, hí³ juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: “Ñí³ ñí¹ chu²¹ lá²”; tí³la³ tsá² tia³mii² hí³ né³ juoh¹ náh² la³ lá²: “Tí³ ó³² cuá²náu² hnú², ho³lá²dá² hue³² lín²¹ lá² ñí³”, 4 hí³ ní¹juáh³ la³ jáun² bíh¹ la³ jmuh³² náh² né³, jáun² má²ná¹jmuh³² náh² quien² jan², hí³ jan² tiá² quien² bíh¹ ja¹ quián¹³ náh² hmóu³², hí³ má²ná¹chú¹ ná¹ñih²¹ náh² tsáu² hí³ hu²¹ hlah³ honh² náh².

5 Hnoh² reh², tsá² jlánh¹ hnau³ jná¹³ lín³², niéí² náh² re² jáí¹³ hí³ juanh²¹ jná¹³ lá²: Dió³² má²ca³quianh³ tsá² tia³mii² zian² ñí¹ hue²¹ lá², hí³ jáun² cun³quionh³ hí³ nio² cáun² tsí³

tsú² ñí¹con² Dió³², lí¹³ lín³ tsú² jan² tsá² hánh³, ¿tiá¹ tson²? Tsá² la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ jái¹³ hi³ tsa³tiánh² ñí¹ cuá¹quien² Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² ñí¹con² tsá² cu³tí³ hniau³ hí³ dí². 6 Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, chin²³ náh² hua³heih²¹ tsá² tia³mii². ¿Haun¹³ juáh¹³ chín¹dí¹ tsá² hánh³ bíh¹ tsá² jmu² hian² tsí³ hí³ quin²³ hi³ quián¹³ hnoh² dúh¹, hi³ tú² hna² tsú² siáh³ ñí¹ta²¹? 7 Hnoh², tsá² má²ná¹lái¹ná¹ náh² Cristo, ¿haun¹³ juáh¹³ chín¹dí¹ tsá² hánh³ hí³ bíh¹ tú² hió³² hi³ jmái² tsú² dúh¹, hi³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹ jáun², hi³ má²ná¹jmái² náh² jáun² ta³né³²?

8 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ cu³tí¹³ ma³tih²¹ náh² liei²¹ hi³ quien² jáun² la³ñí¹, la³ cun³ jái¹³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Hniáuh³² má¹hno¹ hnoh² tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³ náh² hmóu³²”, jáun² má²ná¹jmuh³² re² bíh¹ hnoh² ní¹juáh³ la³ jáun². 9 Tí³la³ ní¹juáh³ jmuh³² náh² quien² jan² né³, hi³ jan² tiá² quien², jáun² tso³ bíh¹ má²ná¹jmuh³² náh², qui¹ liei²¹ quioh²¹ Dió³² jmu² lin¹ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnoh² la³ cun³ hi³ ca³tí²¹. 10 Qui¹ ní¹juáh³ jan² tsá² má²tí³² la³jí³² héih³² quioh²¹ liei²¹, tí³la³ sa³ la³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ tiá² ca³ma³tí³² tsú² má¹lí³² jáun², jáun² má²ren² bíh¹ tsú² tso³, la³juah²¹ dúh¹ hi³ tiá² lí² ma³tí³² hí¹ cáun² bíh¹ tsú² héih³² quioh²¹ liei²¹ lí²³. 11 Qui¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jmú² náh² juón¹”, hi³ ca³juáh³ siáh³: “Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu²”. Jáun² né³, uá¹jinh¹ jan² tsá² tiá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³², tí³la³ já² jngih² bíh¹ tsú² tsáu², jáun² ñí¹ ní² bíh¹ tsá²hín³ tsú², hi³ tiá² la³ lí²ma³tí³² yáh³ tsú² héih³² quioh²¹ liei²¹ jáun². 12 Hniáuh³² hléh¹³ hnoh² jí³ hi³ má¹zián¹³ náh² la³jmí¹ zian² tsá² ná¹ñi³² hi³ chau²¹ jmái¹ tá¹tsi²¹ héih³² ñí¹con² bíh¹, la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ Cristo hi³ jmu² hi³ lí¹³ liáu³ dí². 13 Qui¹ tsá² tiá² jmu² juenh²

tsí³ ñí¹con² tsáu², sa³jun³ jmu³ yáh³ Dió³² juenh² tsí³ ñí¹con² tsú² hnga² ní¹ má¹ca²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsa² Dió³² héih³² quioh²¹ tsú². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² juenh² tsí³ ñí¹con² tsáu² né³, jáun² tiú²uú² zia³² yáh³ hi³ háinh¹³ ñí¹con² tsú² ní¹ má¹ca³ta³tsin¹ tsú² héih³².

Cun³quionh³ hi³ jmu² bíh¹ tsú² lí³ lin¹ ní¹juáh³ tson² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³²

14 Hnoh² reh² ¿ha³ dá² jinh¹ quien² hi³ juáh³ tsú² hi³ nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², ní¹juáh³ tiá² lin¹ hi³ chu²¹ jmu² yáh³ tsú²? ¿Cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ liáu³² hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ tsú²? 15 Jmú¹³ jái¹³: Ní¹juáh³ zian² jan² tsá²mi³ reh² dí², ho³lá²dá² tsá²ñuh² hi³ tiá² ha¹ zia³², sa³jun³ zia³² bíh¹ hi³ cuh³ tsú² cun³jmá² cun³ jnia³², hi³ má¹lí³² jáun² né³, 16 ma³ jan² hnoh² tí³ lí¹ juouh³² náh² tsá² hí³ la³ lá²: “Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tin²; cui¹ lí³chanh³² nú², hi³ cui¹ conh²¹ siáh³ henh¹ nú²”, tí³la³ já² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ lí²cuéh³ náh² tsú² má¹lí³² jáun², ¿ha³ dá² jinh¹ quien² hi³ juáh³ hnoh² la³ jáun²? 17 La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ tiá² lin¹ zia³² ñí¹ jmu³ ta²¹ yáh³ hi³ tí³ lí¹ juáh²³ tsú² hi³ nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³², ní¹juáh³ tiá² lin¹ zia³² yáh³ hi³ jmu² tsú². Hi³ lí¹ juáh²³ tsú² jáun² hi³ nio² cáun² tsí³, jáun² má²lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² hi³ jún¹ bíh¹ jaun³².

18 Jáun² né³, lí¹³ zian² tsá² záih³² rainh²¹ la³ lá²: “Hnú² bíh¹ jan² tsá² nio² cáun² honh², tí³la³ jná¹³ né³, lín³ ná¹ jan² tsá² jmu² ta²¹ bíh¹”. Tí³la³ jná¹³ né³ juanh³²: Ma³li²¹ hnú² ha³ lánh³ rón³² nio² cáun² honh² ní¹juáh³ hnú² jan² tsá² tiá² lin¹ zia³² hi³ jmuh³²; hi³ jáun² jná¹³ má¹li²¹ hi³ nio² jáun² cáun² tsin³² cun³quionh³ hi³ jmu² ná¹. 19 ¿Hí¹ má²nio² cáun² honh² hnú² hi³ zian² jan² tán¹ Dió³²? Chú³² bíh¹ ní¹juáh³ lín²³ hnú² la³ jáun². Ja³bí¹ jmí²chí³ hláinh¹ yáh³ ná¹lín²³ la³ jáun², hi³ ca³la³ qui² juan²³ bíh¹

hi³ juéh². 20 Hnú², itsá² cáun¹ nú²! Sá¹ni² cónh³ jmí¹ jmu¹ jná¹³ lin¹ hi³ tiá² lin¹ ñí¹ quien² hi³ juáh²³ tsú² hi³ nio² cáun² tsí³, ní¹juáh³ tiá² lin¹ zia³² yáh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú². 21 Jáun² né³, ¿haun¹³ juáh¹³ hnga² hla¹ Há²bran²¹, jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí², ca³lin³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun², jmí¹ ca³jéin³² tsú² jáun² Isaac jon² ñí¹con² Dió³², hi³ ca³ra³tsin² tsú² jáun² ñí¹hiú¹³ míh¹? 22 Jáun² né³, cun³quionh³ la³ ní² ca³lí³ lin¹ hi³ nio² cáun² tsí³ tsú², ¿tiá¹ tson²? Hi³ jáun² bíh¹ ca³hia³ ca³táuh³ tán¹ hián² cu³tí³ hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ tsú² cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ ca³jmú³ tsú² jáun². 23 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: “Dió³² ca³heh³ Há²bran²¹ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ cun³ñí¹ hi³ ca³chá³ tsú² jáun² cáun² tsí³”. La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ ca³lin³ tsú² há²mei²¹ joh¹ Dió³². 24 Jáun² né³, cun³quionh³ la³ ní² má²ca³lí³ lin¹ hi³ jun³juáh¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ hi³ nio² cáun² tsí³ yáh³ tsú² lí¹³ lín³ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ ñí¹con² Dió³², tí³la³ hniáuh³² hi³ zia³² hi³ jmu² bíh¹ tsú² uá²jai³². 25 Ja³bí¹ la³ jáun² ca³lí³ siáh³ ñí¹con² hla¹ tsá²mi³ Rahab, tsá² lí¹ jmí¹ jmú² jmí¹ tsau³² hí³ hi³ qui² jéin³² hnga². Dió³² ca³heh³ tsá² hi³ la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² chun¹ cu³tí³ jmí¹ ca³cué³ tsú² jáun² hñú¹³ ñí¹con² tsá² ca³ñí¹qui¹ ñí¹lian¹³ hi³ juú²co¹ tsú², tsá² zéin¹ hi³ hla¹ Josué, hi³ ca³hie³ tsú² siáh³ cáun² juí³² siáh³ hi³ tsa³tánh¹ tsú² jmí¹ tí³ ñí¹ tsa³tánh¹. 26 Jáun² né³, tiá² lin¹ ñí¹ jmu² ta²¹ yáh³ hi³ tí³ lí¹ juáh³ tsú² hi³ nio² cáun² tsí³, ní¹juáh³ tiá² lin¹ zia³² yáh³ hi³ jmu² tsú²; la³jmí¹ tiá² ta²¹ jmu² ngú³ ní¹juáh³ hi³ tiá² jmí²chí³ hu²¹.

3

Ta²¹ hi³ jmu² zih¹ tsú²

1 Hnoh² reh², tiá² hniáuh³² hi³ zian² juóun³² tsá² jmu² pí³ hi³ lín¹³ tí³² ja¹ quián¹³ hnoh², qui¹ la³ cun³ hi³ má²né¹ dí² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ tsá² ná¹lín³ tí³². 2 ¿Haun¹³ juáh¹³ la³jái³² bíh¹ dí² jmu³² hi³ tiá² ca³tí²¹ dúh¹? Tí³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² tiá² hleh³² hí¹ cu³ jéin³² cáun² hi³ tiá² ca³tí²¹ hléh³², jáun² tsá² la³ hí³ lín³ jan² tsá² má²ca³hiá² ca³táunh³ tán¹ hián² cu³tí³ bíh¹, jan² tsá² má²tin² jmu² re² lín³² héih³² ñí¹con² hnga². 3 Qui¹ ní¹ má¹ca³táunh¹³ dí² mí¹ñí² ho³ tsa³cuá¹, jáun² taunh¹³ jáh³ ta²¹; má¹jáun² né³, má²lí¹³ bíh¹ jmú¹³ dí² héih³² ñí¹con² jáh³. 4 Ja³bí¹ la³ jáun² lí³ siáh³ quioh²¹ mu² cáh¹. Uá¹jinh¹ cáh¹ lín²¹, hi³ pin³ lín³² siáh³ chí³ hi³ hlia³², tí³la³ cun³ jáun² tsá² cuá¹quian³² mu², tióh³² bíh¹ tsú² jmu² héih³² ñí¹con² mu² jáun² hi³ tsó³² juí³² ñí¹ hnió³ tsú² hi³ tsó³² cun³quionh³ zih¹ mu² hi³ lí³ jáun² cun³quionh³ cáun² jo²¹ hmá² míh¹ hi³ he² jáun² tí³ cu³hna²¹ hi³ hu²¹ jáun² chu³ jmái². 5 La³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ zih¹ dí² uá²jai³², uá¹jinh¹ cáun² hi³ pih²¹ lín²¹ bíh¹ jaun³², tí³la³ cun³ jáun² hliáun³ lín³² bíh¹ hi³ jmu². Uá¹la³ cun³ cáun² sí² pih²¹, cun³quionh³ hi³ pih²¹ jáun² bíh¹ lí¹³ có³² cáun² já¹hngá¹ pa²¹ lín²¹. 6 Hi³ ja³bí¹ zih¹ dí² siáh³ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí². Zih¹ dí² jáun² bíh¹ jlánh¹ hlah³ la³ cónh³ bíh¹ la³jí³² ñí¹ pih²¹ ñí¹ siún¹ quiú¹³ dí², hi³ jáun² tá¹ jan² bíh¹ dí² má²tsá²hliánh² lí²³. Sí² hi³ chí¹hún¹ jáun² zih¹ dí² ja³² la³ tí³ quiú³juóu³² bíh¹, hi³ jlánh¹ cue³² uu³mí²tsí³² la³ cun³ jmái¹ hi³ ziaun² dí². 7 La³jín³² ñí¹ jáh³ bíh¹ tin² tsá²mi³cuóun² ma³táin³², hi³ hí¹ la³ tí³ má²ca³ma³táin³² yáh³ tsú²; uá¹la³ jáh³ cánh¹, jáh³ ngí³² rón³² hué³², tan³² ní², jí³ jáh³ jmái² ní² siáh³. 8 Tí³la³ uá¹jinh¹ tin² tsáu² ma³táin³² jáh³, tí³la³ hí¹ jan² bíh¹ tiá² hin² tin² ma³táin³² zih¹ hnga². Zih¹ dí² jáun² dá² cáun²

ti³ tin² jmu² hlah³ bíh¹, la³ cun³ hi³ dí¹ quian¹ hnga², hi³ jlánh¹ quian³² no¹ huáh² tsí³ hi³ lí¹³ jngah³. 9 Qui¹ sa³ cun³ quionh³ zih¹ jáun² bíh¹ dí² ma³ quien¹³ dí² Dió³² Jméi² dí², hi³ cun³ quionh³ zih¹ jáun² bíh¹ dí² siáh³ chú¹ juon¹ dí² tsá² mi³ cuóun² rainh²¹ dí², tsá² lí² ma³ zian² hí³ Dió³² la³ cun³ rón³² lí³ jáun² nóh³² quioh²¹ dí² hnga². 10 Sa³ cáun² ho³ jáun² bíh¹ dí² hue³² jú¹ chu²¹ la³ má² quionh³ jú¹ hlah³. Hnoh² reh², tiá² jmí¹ ca³ ti²¹ cu³ tí¹³ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun². 11 ¿Hí¹ lí¹³ bíh¹ hion¹³ jmí² cuóuh³ cu³ tsa³² quionh³ jmí² ñeh¹ ní¹ juáh³ cáun² ñí¹ hion² jmái² dúh¹? 12 Hi³ sa³ jun³ háí³² yáh³ huíh² pih²¹ hmá² sí² co², sa³ jun³ lí¹³ ha³ siáh³ mi³ hmá² sí² co² hmáih³² uóun² jieh¹³. Reh², la³ jáun² bíh¹ lí³ siáh³ hi³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹³ hion¹³ jmí² cuóuh³ ñí¹ qui³ má² hion² jmí² ñeh¹.

Ti³ hñu³ mi³ cuú² bíh¹ ja³² pí³ hi³ lí¹³ lín³ tsú² jan² tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³

13 Hi³ jáun² né³, ní¹ juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² zian² jan² tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³, tsá² cháunh²³ re² chí¹, cuí¹ jmu¹ tsú² lín¹ cun³ quionh³ hi³ zian² tsú² hi³ chun¹, ji³ cun³ quionh³ hi³ chu²¹ hi³ jmu² tsú². Ti³ la³ la³ cun³ qui³ jmu² jan² tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³ má¹ na²¹, hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ tiá² quien² hnga² tá¹ la³ jmu² tsú² jáun² hi³ chu²¹. 14 Ti³ la³ ní¹ juáh³ cuéh¹ hnoh² jáí¹³ hi³ lí¹³ lín³ náh² tsá² ja³² lí³ uóu³² tsí³, hi³ cáun² lí¹ zian² náh² ca³ tin¹ hmóu³², jáun² tiá² ca³ tin¹ náh² jmúh¹³ tonh² hi³ jlánh¹ re² cháunh²³ honh² náh²; qui¹ má² ná¹ jlíh²³ bí¹ náh² jú¹ tson² cun³ quionh³ jú¹ tí¹ jáí² ní¹ juáh³ la³ jáun². 15 Qui¹ jun³ juáh¹³ Dió³² yáh³ jmu² hi³ cháunh²³ chí¹ tsú² la³ ní², hmóu³² bíh¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² hnauh² chí¹ la³ ní². Cáun² hi³ tin² hmóu³² tsá² mi³ cuóun² bíh¹ ní³², hi³ cháunh²³ ní² chí¹ tsú² ja³² ñí¹ con² tsá² hláinh¹ bíh¹. 16 Qui¹ ñí¹ zian²

tsá² uóu³² tsí³, tsá² lí¹ zian² jmáh³ la³ hi³ ca³ tin¹ hmóu³², jáun² ñí¹ la³ jáun² cáun² tiáunh¹ tsú² cú² tiú² cú² jan³² bíh¹, hi³ zia³² siáh³ la³ jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hlah³. 17 Ti³ la³ la³ cun³ hi³ cháunh²³ jáun² tsí³ tsú² hi³ ja³² ñí¹ con² Dió³² má¹ ná¹, lí³ cáun² hi³ ji² bíh¹ la³ ñí¹ la³ ján³. Tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³ la³ hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² jmu² hi³ lí¹³ niau²¹ tie³, jan² tsá² jmu² juenh² tsí³, tsá² huá¹ chí¹, tsá² ja³² mií³ tsí³, tsá² jmu² cá² ñí¹ hi³ chu²¹, tsá² jien³² tsáu² cú² re² he², tsá² tiá² zai³² jē¹. 18 Jáun² né³, tsá² má² re² hniéi² quioh²¹ tsáu², hi³ hnió³ hi³ zian² tsáu² cáun² hi³ re² hi³ tin², tsá² la³ hí³ bíh¹ jmu² hi³ tá² tsi²¹ héih³² cú² tso².

4

Tsá² jéih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²

1 ¿He³ láih³² zia³² hniéi² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ tiá² re² tiáunh¹ náh² cá² honh¹? ¿Haun¹³ juáh¹³ cun³ ñí¹ hi³ hliá² dí¹ quiaunh²¹ honh² náh² hi³ hlah³ bíh¹, hi³ jáun² hú¹ pí² hú¹ juoun³² honh² náh², qui¹ cun³ ñí¹ hi³ zia³² hi³ hniá¹ náh²? 2 Qui¹ zia³² bíh¹ hi³ hniá¹ hnoh² quioh²¹ tsáu², ti³ la³ ní¹ juáh³ tiá² la³ ca³ lí³ zia³² yáh³ hi³ jáun² quián¹³ hnoh² né³, jáun² cáun² jngih²³ bíh¹ náh² tsú². Hi³ ní¹ juáh³ tiá² ca³ janh¹ hnoh² hi³ jmí¹ hen² jáun² honh² náh² né³, jáun² cáun² lí¹ ja³² uóu³² honh² bíh¹ náh², hi³ jmuh³² náh² hniéi², hi³ quiú² tin²³ náh² quiúnh¹ tsáu². Cun³ ñí¹ hi³ tiá² mih³² ñí¹ con² Dió³² bíh¹ náh², hi³ jáun² bíh¹ tiá² chanh¹ hnoh² la³ cun³ hi³ jmí¹ hniá¹ náh² jáun². 3 Hi³ uá¹ jinh¹ mih³² náh², cun³ jáun² tiá² hián¹³ bíh¹ náh², qui¹ cun³ ñí¹ hi³ hu²¹ siánh³ honh² náh² tá¹ la³ mih³² náh² jáun², hi³ lí¹ hnáuh² náh² má¹ hiúnh¹³ honh² hmóu³² cun³ quionh³ hi³ jmí¹ hniá¹ náh² jáun² hian³. 4 ¿Hnoh², tsá² lín³ náh² la³ jmí¹ lín³ tsá² mi³ juón¹! ¿Tiá¹ má² ñíh¹ hnoh² hi³ tsá² jéih³² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ má² lín³ jan²

tsá² hon² Dió³² bíh¹? Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² tí³² tsí³ hí³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², tsá² la³ hí³ má²ná¹háun³ bíh¹ quionh³ Dió³². 5 Qui¹ jun³juáh¹³ cáun² tí³ lí¹ rá¹juáh³ yáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²: “Jmí²chí³ Chun¹ ca³tanh² hí³ Dió³² hñu³ tsí³ dí² jlánh¹ hniau³ dí² ca³la³ hí³ hí³² lín³² tsí³”. 6 Hí³ jáun² né³, tí³ lí³mí¹ má²ca³ma³hé²; ma³mieh² bíh¹ dí² Dió³², la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² jái¹³ quioh²¹ Dió³², hí³ juáh³ la³ lá²: “Dió³² tiá² cué³² jái¹³ hí³ lí¹³ lí³ quien² tsá² jmu² quien² hnga², tí³la³ má²hé² má²mieh² tsú² tsá² tsí¹juí³ bíh¹”. 7 Jáun² né³, jienh²¹ náh² hmóu³² ñí¹con² Dió³²; hí³ jmu³ náh² huáh² chih³² ñí¹con² tsá² hláinh¹, hí³ jáun² cuon³ tsú² ñí¹con² náh². 8 Jmu³ náh² pí³ hí³ lí³ cuóun³² náh² Dió³², hí³ jáun² Dió³² lí³ cuóu³² siáh³ hnoh². Hnoh² tsá² ná¹ren² náh² tso³, ma³jí¹³ náh² cuonh², hí³ jáun² lí¹³ ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³². Hí³ hnoh² né³, tsá² nio² tun³ honh², ma³jí¹³ náh² honh², hí³ jáun² niau²¹ cáun² honh² náh². 9 Chá¹ náh² hlah³ honh², hí³ uo³ náh² ca³la³ hí³ jngih³² honh² náh². Cha³ jmí¹ jú¹ jmí¹ ngáih¹³ náh², cuí¹ tain²¹ jmí²zih¹ máh¹ náh²; hí³ cha³ jmí¹ má¹hiúnh¹³ náh² honh² né³, cuí¹ niau²¹ hlah³ honh² náh². 10 Jmu³ náh² hí³ tsí¹juí³ náh² ta³ ñí¹ Dió³² Juo¹³ dí², jáun² hí³ né³ ziau³ chí³cuú² hí³ lí³ quien² náh².

Tsá² chú² ñih²³ rainh²¹

11 Hnoh² reh², tiú²uú² hniauh³² ziu¹ hien¹³ náh² tsá²ján² tsá²ján²; qui¹ tsá² hleh³² hlah³ quioh²¹ rainh²¹, ho³ hí³ chú² ñih²³ siáh³ rainh²¹, tsá² la³ hí³ dá² hleh³² hlah³ ca³ti²¹ liei²¹ jáun² quioh²¹ Dió³² bíh¹, hí³ chú² ñih²³ tsú² siáh³ liei²¹ jáun². Qui¹ ní¹juáh³ la³ chú¹ la³ ñih²¹ hnú² liei²¹ jáun², jáun² jmuh³² hnú² la³jmí¹ jmu² jan² tsá² lín³ jue²¹ bíh¹ cha³ jmí¹ má¹tih²¹ hnú² la³ cun³ hí³ juáh³ jáun² liei²¹. 12 Qui¹ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² ca³quiú² héih³² zian², hí³ lín³ siáh³ Jue²¹; hnga² hí³ bíh¹ siáh³ tin² lión³² tsáu², ho³lá²dá²

hí³ hin³ tsú² tsáu². Hí³ jáun² né³ çhin² dá² tsánh² hnú², jáun² sa³ hnú² yáh³ hnáuh² jmúh¹³ jue²¹ hí³ rá¹tsih³² héih³² ñí¹con² tsá²mi³cuóun² renh²?

Tiá² hniauh³² jmu² tsú² tonh² ca³ti²¹ hí³ hu²¹ tsí³ tsú² jmu³

13 Hí³ jáun² né³, hnoh² tsá² juáh³ la³ lá²: “Né³² ho³ tsa³háu² tsáu¹³ jnoh¹ cú²juú² cun³ cáun² mii², hí³ tsá¹hnáu¹³ jnoh¹ quie³”, nié² náh² re² jái¹³ lá²: 14 Hí¹juáh³ he³ lí¹³ tsa³háu² yáh³ tiá² hí³ ñih¹ hnoh², tiá¹³ bíh¹ tiá³ jlánh¹ ñih¹ hnoh² hí³ he³ lí¹³ jmí¹tsú² jmí¹ja³²! Qui¹ jmá¹ hí³ zian² hnoh² jáun² dá² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² jnie³ cháun¹ bíh¹, cáun² hí³ lí¹ jnia² cu³tiá³ pih²¹, hí³ la³juí³² yein³² siáh³. 15 La³ lá² bíh¹ jmí¹ hniauh²¹ juáh¹³ hnoh²: “Ní¹juáh³ Dió³² Juo¹³ dí² hnió³, jáun² ziaun² bíh¹ dí² hí³ jmú¹³ dí² hí³ lá² ho³ hí³ ó³²”. 16 Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, cá² ñí¹ hléh¹ jú¹ tú² ráun³ bíh¹ hnoh² hí³ jmuh³² náh² tonh² lín³²; tí³la³ jái¹³ la³ ní² né³, hú¹tá¹ jú¹ hlah³ bíh¹. 17 Hí³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² má²ñi³² he³ hí³ chu²¹ jmu³, tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² hí³ jáun² jmu² yáh³ tsú², hí³ jáun² tsá² la³ hí³ má²ca³lí³ren² tso³ bíh¹.

5

Háinh¹³ bíh¹ quioh²¹ tsá² hánh³

1 Ja³bí¹ hnoh² siáh³, tsá² hánh³, jnié² náh² re² jái¹³ lá²! Uo³ hnoh² hí³ tí¹ hoh³ náh² hí³ ca³ti²¹ uu³cha³tsi³² hí³ né³bí¹ má¹tsoh¹ náh² honh². 2 Lí³ la³juah²¹ dúh¹ hí³ má²ca³cáh² bíh¹ la³jí³² hí³ zia³² jáun² quián¹³ náh²; hí³ hmih³² chu²¹ hí³ nio³ náh² jáun² né³, lí³ la³juah²¹ dúh¹ hí³ má²ca³cúh² mí¹cháu² bíh¹. 3 La³jmí¹ lí³ hí³ má²ca³hiá² juóuh³² bíh¹ mí¹ñí² cú¹tiáu² jí³ mí¹ñí² cú¹mí¹niau²¹ jáun² quián¹³ hnoh². Juóuh³² jáun² né³ má²li²¹ hí³ tso² bíh¹ má²ca³lí³ren² náh² tso³, hí³ jáun² cun³quionh³ juóuh³² jáun² bíh¹ cón³² hnoh² la³juah²¹ dúh¹ hí³ hún¹ sí². Qui¹ jmá¹ hí³ tiauh² dí² lá² jlánh¹

má²ca³chá¹ hnoh² cu³lí²¹ hi³ lí¹³ lí³ há³nh³ ná². 4 Sá¹ní² nié² ná², jie³ có³nh³ tso³ tiá² cha³² que³ hi³ jmí¹ hniáuh²¹ má¹hmah²¹ ná² ní¹con² tsá² ca³jmú³ ta²¹ ní¹nái² quián¹³ ná²; hi³ Dió³² Tsá² lín³ Juo¹³ hliáu³ tionh² hñu³mi³cuú² né³, má²ca³nái³² jái¹³ hi³ tú² hna² jáun² tsá² ca³jmú³ hi³ ta²¹ ní¹con² ná². 5 Jlánh¹ re² ma²ca³ma³zián¹³ hnoh² ní¹ hué²¹ lá², hi³ cáun² lí¹ má²ca³ma³hiú¹³ hnoh² honh² hi³ jmú¹³ ná² lí³ua³ cáun² hi³ ca³lí³ hniá¹ ná² jmú¹³. ¡La³jmí¹ má²cánh¹ tsú² cuá¹juí² hi³ má²jngih³ bíh¹ tsú², má²ca³ma³hion²¹ ná² honh²! 6 Hi³ cáun² lí¹ ca³ra³can³² ná² tso³ tsá² tiá² tso³ ren², hi³ ca³jngih³² ná²; uá¹jinh¹ tsá² tiá² hi³ hlah³ ca³jmú³ hi¹ cáun² ní¹con² hnoh².

Tsá² hu²¹ cáun² tsí³ hi³ ná¹hé² ná¹jan² Jesucristo

7 Hi³ jáun² né³ reh², tsá² ná¹janh³² ná² hi³ jáunh³ Ti³² Juo¹³ dí², hniáuh³² ná¹hu²¹ honh² ná² ca³ti²¹ jmá¹ jáun² la³jmí¹ ná¹hu²¹ tsí³ tsá² zia³² hi³ má²jná¹ ní¹nái² quióh²¹, tsá² ná¹hé² ná¹jan³² hi³ chau¹³ jmí³ la³ cun³ jmá¹ hi³ lí³ hniáuh³², quí¹ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ ló³² re² hi³ quióh²¹. 8 Jáun² né³, ja³bí¹ hnoh² siáh³ hniáuh³² chá¹³ ná² tiá² honh² ca³ti²¹ hi³ hu²¹ jáun² honh² ná² hi³ má²ja³quián³ jáunh³ Ti³² Juo¹³ dí².

9 Hnoh² reh², ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ ná² tsá²ján² tsá²ján², jáun² tiá² tá¹tsin¹ ná² héih³², quí¹ má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ jáunh³ Dió³² Tsá² lín³ Jue²¹. 10 Hi³ jáun² né³ reh², chú³² jmu³ ná² la³jmí¹ ca³jmú³ jáun² la³jín³² tsá² ca³lín³ hi³ *ti³² jē¹ Dió³², tsá² ca³hléh³ hi³ cha¹³ Ti³² Juo¹³ dí²; uá¹jinh¹ ca³ma³tso² lín³² tsú² tsí³, ti³la³ ca³tiánh³ bíh¹ tsú² hi³ ná¹hu²¹ cáun² tsí³. 11 Sá¹ní² jie³, jnoh¹ ná¹lá¹lá²³ hi³ jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² ca³ma³tso² hi³ tsí³. Uá¹la³ cun³ hi³ má²ca³niéih² ná² jáun² hi³ ca³tin¹ hla¹ Job; tsá² hi³ jlánh¹ re² ca³cueh³ tsí³ ní¹ ca³la³ jí³² hi³ ca³quiú¹³hi³², hi³ ná¹ñí¹ ná² siáh³

he³ ca³hiau³ tsú² ní¹con² Dió³² jmí¹ lí²¹ jáun², quí¹ Dió³² jlánh¹ chun¹ hi³ ja³² lín³² mií³ tsí³.

12 Jáun² né³ reh², zia³² bíh¹ siáh³ cáun² jú¹ tson² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ juáh³ la³ lá²: Tiá² hniáuh³² má¹quien¹³ ná² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hien¹³ ná² Dió³², sa³jun³ hi³ hien¹³ ná² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² siáh³, sa³jun³ hi¹ cáun² hi³ siáh³ siáh³ tiá² hniáuh³² hieh¹ ná² hi³ má¹quien¹³ ná² jái¹³ quián¹³. Quí¹ jái¹³ la³ ní² tiá² lín¹ lí³ hniáuh³² yáh³ ní¹juáh³ hi³ ná¹lín³ hnoh² tsá² tson² jēh² ná², uá¹ hi³ ca³juah²¹ ná²: “Tson²”, uá¹ hi³ ca³juah²¹ ná²: “Tiá² tson²”; quí¹ ní² lí¹ ca³ta³zanh¹ ná² ní¹ hlah³.

Jlánh³ rón³² hniáuh³² liéinh³² tsú² Dió³²

13 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ ja¹ quián¹³ hnoh² zian² jan² tsá² má²tso² tsí³, cuí¹ liéinh²¹ tsú² Dió³². Hi³ ní¹juáh³ zian² tsá² re² nio² tsí³, jáun² cuí¹ má¹quien² tsú² Dió³² cun³quionh³ hi³ hie³² tsú² jáun² sun¹. 14 Hi³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² tsáun¹, cuí¹ tiéh¹³ tsú² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ cuáh³², jáun² tsá² hí³ tsa³táunh¹ hi³ tsa³lien³ Dió³² cha¹³ Ti³² Juo¹³ dí² hi³ ca³tin¹ tsú², hi³ jñéi³ tsú² siáh³ no¹ chí¹ tsú². 15 Jáun² ní¹ má¹ca³liéinh³² tsú² jáun² Dió³² hi³ ná¹tioh³ cáun² tsí³ tsú², lan¹³ bíh¹ tsá² tsáun¹. Dió³² bíh¹ jmah³ tsá² hí³; hi³ ní¹juáh³ ren² tsú² tso³, ja³bí¹ hin³ siáh³ tsáu¹³ tsú² uá²jai³². 16 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ chú³² ton¹³ ná² tsáuh³ ní¹con² tsá²ján² tsá²ján², hi³ lienh¹ ná² siáh³ Dió³² ca³tin¹ tsá²ján² tsá²ján², jáun² lan¹³ ná². Ní¹juáh³ jan² tsá² zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³² liéinh³² Dió³² [ca³la³ jonh³ jmí¹ tsí³], hú¹tá¹ cu³tí³ jmu³ bíh¹ ta²¹. 17 Uá¹la³ cun³ hi³ ca³lí³ jáun² ní¹con² Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ ti³² jē¹ Dió³² jmí¹tin². Ja³bí¹ tsá² hí³ siáh³ jmí¹ lín³ jan² tsá² lí¹ tsáu² la³ jnoh¹ bíh¹; ti³la³ jmí¹ ca³liéinh³² tsú² jáun² Dió³² né³,

hi³ ca³mí³ tsú² hi³ tiú²uú² chau¹³ jmí³,
 jáun² ca³quin³ bíh¹ jmí³ cun³ hni³² mii²
 tón³² hué³² ñí¹ jmí¹ cuá³ tsú² jáun².
 18 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³liéinh³² tsú²
 siáh³ Dió³², jáun² ca³jauh³ bíh¹ siáh³
 jmí³ hué³² jáun², jáun² ca³cuú² ca³láu²
 bíh¹ re² la³jí³² hi³ lau³ cuá¹ hué²¹.

19 Hnoh² reh², ní¹juáh³ ja¹ quián¹³
 hnoh² zian² jan² tsá² cón³² siáh³ jan²
 tsá² jmí¹ má²ngau³² tí³ có³² ca³tí²¹ jú¹
 tson², 20 jáun² cháu¹ náh² honh² hi³
 tsá² jmu² ta²¹ la³ jáun² má²ca³lión³²
 jan² tsá² jmí¹ má²jún¹ bíh¹, hi³ jmu²
 tsú² siáh³ hi³ lí¹³ hin³ ca³la³ jí³² tso³ hi³
 jmí¹ ren² jáun² tsá² hí³. [Cun³ ní² bíh¹
 tí³ jái¹³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹ con² hnoh²
 reh².]

Sí² La³ñí¹ Quioh²¹ Pé¹

*Pé¹ jmu² cáun² sí² hi³ ca³tin¹ tsá²
ná¹yanh³² tá¹ cáun² hngá¹máh³*

1 Jná¹³ Pé¹, jan² *ti³² tsá² quian³² jē¹ Jesucristo, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² má²ca³huén² náh² hué³² quián¹³, hi³ má²tiáunh¹ náh² hué³² ñí¹ uóunh³, uá¹la³ cun³ hué³² Ponto, Galacia, Capadocia, Asia jí³ Bitinia ní² siáh³. 2 Hnoh² bíh¹ ná¹lín³ náh² tsá² má²ca³quianh³ Dió³² Jméi² dí² la³ cun³ rón³² hi³ ca³lín¹³ tsú² jáun² la³ cun³ jmí¹tin² lín³². Cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ tsú² má²ca³jmú³ hi³ ná¹chan¹ hnoh² ñí¹con², hi³ jáun² lí¹³ má¹tih²¹ náh² re² ñí¹con² tsú², jí³ hi³ jáun² lí³ jin² náh² siáh³ cun³quionh³ jmí²hán¹ Jesucristo. Cuí¹ má¹mieh² náh² Dió³² ca³la³ hi³ lí¹ tú² lí¹ ziaún²³, jí³ hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin².

*Zia³² hi³ hu²¹ tsí³ tsú² hi³ hú¹tá¹
lí³tí³*

3 Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Jméi² Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí², quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³ja³ lín³² mií³ tsí³ tsú², jáun² ca³jmú³ tsú² hi³ lí³zian² dí² siáh³ cáun² hi³ hmaí²¹ cun³quionh³ hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ ca³jenh¹³ jáun² Jesucristo ja¹ tsá² má²cá²tsan³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ ná¹hé² ná¹jan³² dí² hi³ zia³² hi³ hú¹tá¹ lí³tí³ ñí¹con² dí². 4 Ja³bí¹ la³ jáun², cun³ñí¹ hi³ jáun² siáh³ né¹ dí² hi³ hiáu¹³ dí² hi³ lí¹ cué²¹ jáun² Dió³² hi³ ná¹hmouh²¹ tsú² jáun² hñu³mi³cuú² hi³ ca³tin¹ tsá² joh¹; cáun² hi³ jmí¹lín³ tiá² tsúnh¹³, sa³jun³ hliáh¹³, hi³ sa³jun³ lí¹ yieih²¹ siáh³ la³jmí¹ yieih³² lí¹³. 5 Hi³ cun³ñí¹ hi³ nio² cáun² honh² náh² ñí¹con² Dió³² né³, hi³ jáun² hi³ bíh¹ jmu² hua³hí¹³ hnoh² cun³quionh³ pí³ quioh²¹, ca³la³ ñí¹ ca³tú¹ ca³tsin¹³ náh² jmáí¹ hi³ liáu³ náh². Hi³ Dió³² né³ hún¹ hua³jan²¹ hi³ ma³jnia³² ha³ lánh³ rón³² liáu³² tsú² hnoh² ñí¹ ca³táuh³ jmáí¹.

6 Hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ má²ná¹hiún² lín³² honh² náh², uá¹jin¹ lí³ hniáuh³² má¹tsoh¹ lín²¹ náh² honh² cu³tiá³ cun³quionh³ hliáu³ ñí¹ uu³mi²tsí³². 7 Qui¹hliá² hi³ nio² jáun² cáun² honh² náh² lí³ la³jmí¹ lí³ cú¹mí¹niau²¹ bíh¹, hi³ taunh³² tsú² tín² ja¹ sí² hi³ jé²³ tsú² ní¹juáh³ jáun² hi³ hngó³². La³ jáun² bíh¹ lí³ hi³ taunh³² tsú² jáun² ta²¹, quí¹ ní¹juáh³ hi³ tióh³² tsú² la³jí³² uu³mi²tsí³², jáun² hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ tsú² né³, lí³ cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ zia³² jái¹³ hi³ lí¹³ tsa³hín³. Hi³ jáun² ní¹juáh³ la³ má²nio² jáun² cáun² honh² náh² ja¹ la³jí³² hi³ há² ngá² náh², jáun² ní¹ má¹jaunh³² Jesucristo má²ma³quien² tsú² hnoh² hi³ he³ tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin² cu³tí³.

8 Hnoh² tsá² hno³ náh² Jesucristo uá¹jin¹ ta³ tiá² má²ca³jen¹ náh²; hi³ uá¹ jáun² la³ jáun² tiá² má²ca³jen¹ náh² tsú², má²nio² bíh¹ cáun² honh² náh² hi³ ca³tin¹ hi³ dí². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, lí²tsinh¹ lín²¹ bíh¹ náh², ca³la³ hi³ tiú²uú² tsí³² héih³², ca³la³ hi³ tiú²uú² lín¹ he³ lánh³ rón³² lí³ juáh¹³, quí¹ cáun² hi³ ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹ jaun³²; 9 quí¹hliá² hnoh² bíh¹ má²ná¹héih²³ náh² la³ cun³ hi³ jmí¹ hu²¹ jáun² honh² náh² jmí¹ ca³tianh³² náh² tsú² ta²¹, hi³ liáu³ jáun² jmí²chí³ quián¹³ náh².

10 Hi³ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ liáu³ dí² jáun² né³, tsá² lín³ *ti³² jē¹ Dió³², tsá² jmí¹ zian² jmí¹tin², ca³quí² ca³hnauh² re² lín³² he³ lánh³ lí¹³ choh¹³, hi³ ca³hléh³ tsú² jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ zia³² hi³ cué³² Dió³² ñí¹con² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ja³² mií³ tsí³. 11 Jmí²chí³ joh¹ Cristo bíh¹ ca³jmú³ hi³ ca³lí³ ñí³² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² ta³ tin² he³ lánh³ rón³² ma³tso² Tsá² lín³ Cristo tsí³, jí³ ha³ lánh³ rón³² lí³ quien² tsú² ní¹ má¹lí³² jáun² siáh³. Hi³ jáun² tsá² hí³ jmí¹ ná¹hnauh² tsí³ hi³ hnió³ lí³ ñí³² hi³ hin² dá² tsánh² Tsá² hí³ hi³ já³², hi³ hín² jmáí¹ lí³tí³ siáh³ la³ cun³ hi³

juáh³ jáun² Jmí² chí³ cuá³ hí³ hñu³ tsí³ tsú². 12 Tí³ la³ Dió³² né³, ca³ jmú³ hí³ ca³ lí³ ñí³² tsá² hí³ hí³ jun³ juáh¹³ ca³ tin¹ hmóu³² yáh³ tsú² jái¹³ hí³ ca³ hléh³ jáun² hmóu³², tí³ la³ jái¹³ jáun² dá² ca³ tin¹ hnoh² bíh¹. Jáun² né³, jái¹³ jáun² bíh¹ má² ca³ niéh² hnoh² ñí¹ con² tsá² ngai³² jú¹ chú³² hí³ lí¹³ liáu³ dí², tsá² hleh³² hí³ cun³ quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí² chí³ Chun¹ Tsá² ca³ zen³ hí³ Dió³². Hí³ hí¹ la³ tí³ hmóu³² yáh³ tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² hniá¹ hí³ há¹ ngí¹³ hí³ jáun².

Dió³² té²³ hí³ jmú¹³ dí² ná¹ chan¹

13 Hí³ jáun² né³, jmu³ náh² hua³ jan²¹ jmí¹ honh², ma³ tin¹³ náh² hí³ jmúh¹³ héih³² ñí¹ con² náh² hmóu³². Héi³ náh² honh² ñí¹ con² Dió³² hí³ cu³ tí³ zia³² hí³ cué³² tsú² ní¹ má¹ cuanh³² Jesucristo cun³ ñí¹ hí³ ja³² mií³ tsí³. 14 Ma³ lí²¹ hnoh² hí³ ná¹ lín³ náh² jon² tsú² tsá² nieh³; ha³ lí² uú² ma³ zian¹³ náh² la³ cun³ lí³ hí³ jmí¹ dí¹ quiaunh²¹ jáun² honh² náh² jmí¹ tin², jmí¹ tiá² Dió³² má² cuóun³² náh². 15 Tí³ re² bíh¹ ma³ zian¹³ náh² hí³ chun¹ náh², quí¹ Dió³² Tsá² ca³ te³ hnoh² dá² jan² Tsá² chun¹ bíh¹; 16 quí¹ ñí¹ Sí² rá¹ juáh³: “Jmu³ náh² chun¹, quí¹ jná¹³ dá² jan² Tsá² chun¹ bíh¹”.

17 Ní¹ juáh³ hnoh² teh³² Dió³² “Tia²¹”, jáun² tianh³² náh² tsú² ta²¹ la³ jí³² jmá¹ tá¹ la³ zian² náh² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ hí³ bíh¹ rá² tsí³² héih³² ñí¹ con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² ní¹ juáh³ he³ lánh³ rón³² jmu² tsú², hí³ Dió³² hí³ né³ cónh³ tiá² jmu² bíh¹ hí³ siánh³ tsáu² tsá² hlá² tsá² ní². 18 Quí¹ Dió³² má² ca³ liáu³² náh² hí³ jmí¹ zian² náh² cáun² hí³ tiá² tsú² ta²¹, la³ cun³ rón³² lí³ ta³ hí³ jmí¹ raunh³² jáun² tsá² daun³² jmí¹ tin². Hí³ hnoh² ná¹ ñí¹ re² lín³² hí³ jun³ juáh¹³ cun³ quionh³ hí³ lí¹ tsá² hín³ yáh³ ca³ lí³ hmá¹ hí³ ca³ liáun³ hnoh² jáun², la³ cun³ cú¹ mí¹ niau²¹ ho³ lá² dá² cú¹ tiáu², 19 quí¹ cun³ quionh³ jmí² hán¹ Cristo bíh¹ ca³ liáun³ hnoh² jmí¹ ca³ cun³ tsú² jáun² hnga² hí³

jún³. Hí³ bíh¹ ca³ lín³ la³ jmí¹ lín³ jan² *já¹ ziah², jan² jáh³ hí¹ cú¹ pih²¹ tiá² cuú² tiá² hliánh² hí³ sa³ jun³ quián¹ siáh³. 20 Quí¹ la³ cun³ jmí¹ tin² máh³ ca³ lí³ hiáun¹ Cristo hí³ ca³ tí²¹ hí³ ní², jmí¹ ñeh² bíh¹ hí³ lí¹³ la³ cu³ la³ juéh³ m³ cuú²; tí³ la³ cun³ ñí¹ hí³ ca³ tin¹ hnoh² bíh¹, hí³ jáun² dá² ñí¹ ca³ táuh³ jmá¹ lá² bíh¹ má² ca³ lí³ jnia² tsú². 21 Cun³ ñí¹ hí³ ca³ tin¹ Cristo bíh¹ hí³ tanh²³ hnoh² ta²¹ Dió³², Tsá² ca³ jmú³ hí³ hí³ ca³ jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, jí³ hí³ má² ca³ ma³ quien² tsú² siáh³ Cristo; hí³ jáun² né³, hnoh² má² ca³ tianh³² ta²¹ Dió³² jí³ hí³ má² ná¹ hen² siáh³ honh² náh² ñí¹ con² tsú².

22 Hí³ jáun² né³, cun³ quionh³ hí³ ca³ tionh² náh² jáun² ta²¹ jú¹ tson², má² ca³ jmuh³ náh² jí² jmí¹ honh² [cun³ quionh³ Jmí² chí³ Chun¹], hí³ jáun² lí¹³ hí³ cu³ tí³ má¹ hno¹ náh² tsá² reh² dí². Hí³ jáun² né³, hniáuh³² bíh¹ hí³ má¹ hnáu³ náh² quiúnh¹ tsá² ján² tsá² ján² ca³ la³ jonh³ jmí¹ honh² náh², jí³ ca³ la³ jí³² huá² pí³ quián¹³ náh² ní² siáh³. 23 Quí¹ hnoh² má² ca³ lí³ zian² náh² siáh³ cáun² hí³ hmaí²¹; jun³ juáh¹³ uú² cun³ quionh³ ñeh² mí¹ zíuh² náh², tsá² lí¹³ jún³ yáh³, tí³ la³ cun³ quionh³ jái¹³ liéh³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ hí³ lí³ quien² la³ cun³ jmí¹ hí³ nio². 24 Quí¹ ñí¹ Sí² rá¹ juáh³:

La³ jín³² tsá² mi³ cuóun² lín³ la³ jmí¹ lí³ ná², hí³ la³ jí³² hí³ zioh² tsú² siáh³ lí³ la³ jmí¹ lí³ lí¹³, lí² quiéin² bíh¹ ná² hí³ jáun² suh³² bíh¹ siáh³ lí¹³; 25 tí³ la³ jái¹³ quioh²¹ Tí³² Juo¹³ dí² má¹ ná¹, quien² la³ cun³ jmí¹ hí³ nio² bíh¹. Hí³ jái¹³ jáun² né³, lí³ jú¹ chú³² hí³ má² ca³ hléh³ tsú² ñí¹ con² hnoh².

2

1 Cun³ ñí¹ hí³ jáun² né³, chá¹ náh² tí³ có³² la³ jí³² ñí¹ hí³ hlah³; ha³ lí² uú² ma³ can¹³ náh² tsáu², sa³ jun³ hniáuh³² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹,

hi³ sa³jun³ hniáuh³² uóu³² honh² náh²,
 hi³ sa³jun³ hniáuh³² tú¹ hion¹³ náh²
 siáh³ tsáu². 2 Ti³la³ hnoh² dá² hniáuh³²
 jmúh¹³ la³jmí¹ jmu² jan² dáin² cun³
 ca³lí³zian² bíh¹ hi³ hniá¹ jmí² tiuh²¹;
 qui¹ cun³quionh³ hi³ hniá¹ hnoh²
 húh¹³ jmí² tiuh²¹ hngó³², la³ cun³ jmí²
 tiuh²¹ hi³ cue³² pí³ ñí¹con² jmí²chí³
 quián¹³ hnoh², hi³ jáun² bíh¹ cuóun¹³
 náh² jí³ hi³ lí¹³ liáun³ náh² siáh³, 3 qui¹
 hnoh² bíh¹ má²ca³lí³tsin² náh² hi³ Ti³
 Juo¹³ dí² jan² Tsá² chun¹ bíh¹.

*Cristo lín³ la³jmí¹ lí³ cá² má³ quín¹,
 tí³la³ hi³ liéih³² má¹na²¹*

4 Hi³ jáun² né³, ma³janh² náh² tí³
 ñí¹con² Ti³² Juo¹³ dí², Tsá² lín³ la³jmí¹
 lí³ cá² má³ quín¹, tí³la³ quín¹ liéih³²
 má¹ná¹; quín¹ hi³ ca³quiáh³ Dió³²
 hi³ lí³ cá² má³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹
 quien², uá¹jin¹ tsáu² tiá² quiú² tiá²
 jéih³². 5 Ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² ná¹lín³
 náh² la³jmí¹ lí³ quín¹ hu²¹ jmí²chí³,
 hi³ jmúh³² Dió³² ta²¹ hi³ lí¹³ hná¹
 hiah³² cuáh³² quioh²¹ hi³ lí³ jáun²
 cun³quionh³ jmí²chí³; jí³ hi³ lín¹³ náh²
 siáh³ cu³ nió³ mí²tsáu² tsá² ná¹chan¹
 ñí¹con² Dió³², tsá² zia³² hi³ ná¹jéinh²³
 náh² ñí¹con² Dió³² cun³quionh³ Jesús
 Tsá² lín³ Cristo. Hi³ Dió³² né³ cun³
 tí²¹ bíh¹ tsí³ la³ cun³ hi³ jéinh¹³ náh²
 jáun² cun³quionh³ jmí²chí³ quián¹³.
 6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, rá¹juáh³ ñí¹
 Sí² quioh²¹ Dió³² la³ lá²:

Tsí³ máh³ Sió¹ chan²¹ jná¹³ jan² Tsá²
 lín³ la³jmí¹ lí³ quín¹ hi³ hu²¹
 cuoh¹ jmíh¹ hiah³²,

cá² má³ quín¹ ná¹quiáh¹ hi³ jlánh¹
 bíh¹ quien²;

ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ tsá² hí³ né³,
 cónh³ tiá² chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³
 tá¹zanh¹ tsú² ñí¹ hua³heih²¹.

7 Hi³ jáun² ñí¹con² hnoh² tsá²
 táunh²³ ta²¹ né³, quien² lín³² bíh¹
 quín¹ jáun²; tí³la³ ca³tín¹ tsá² tiá² ta²¹
 taunh³² má¹ná¹, lí²tí³ bíh¹ la³ cun³ hi³
 rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ juáh³ la³ lá²:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeh²¹ jáun² tsá²
 ná¹lín³ tí³² hiah³²,
 tí³tsóh³ dí¹ quín¹ jáun² bíh¹ ca³lí³
 cá² má³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹
 quien² hi³ hu²¹ cuoh¹ jmíh¹
 hiah³².

8 Hi³ ja³bí¹ lí²tí³ siáh³ la³ cun³ hi³
 rá¹juáh³ jáun² la³ lá²:

Hí³ bíh¹ lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² má³ quín¹
 hi³ lí¹ qui² lí¹ hinh³² tsáu²,

quín¹ jmu³ hi³ quinh³ tsáu².

Tsá² lí¹ qui² lí¹ hinh³² quín¹ jáun² né³,
 qui² hinh³² cun³ñí¹ hi³ jmu² la³ uá¹
 tiá² ná³2 jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹;
 qui¹ cun³ jáun² má²lí²zeh³ Dió³² yáh³
 tsú² hi³ quiunh²¹ la³ jáun².

9 Ti³la³ hnoh² má¹ná¹, ná¹lín³ náh²
 cu³ nió³ tsá² má²ná¹quiánh¹, tsá²
 má²ná¹lín³ mí²tsáu² tsá² ná¹jmu² ta²¹
 ñí¹con² Tsá² lín³ hí³ Re²¹. Ná¹lín³ náh²
 siáh³ cu³ nió³ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹
 Dió³², tsá² má²ná¹chan¹ hi³ ca³tín¹
 tsú². Ca³tí²¹ hi³ ní² bíh¹ ca³quianh³
 hnoh² Dió³², hi³ jáun² ca³tín¹ hnoh²
 cuá¹ngái¹ jái¹³ hi³ ca³tí²¹ ta²¹ cáu²
 jueh³² quioh²¹ Dió³², Tsá² ca³te³ náh²
 hí³ jmái¹ hi³ jmí¹ tionh¹ hnoh² jáun²
 ñí¹ já¹nié² hi³ ca³nga² hnoh² tí³ ñí¹
 tie³ joh¹. 10 Jmí¹tin² tiá² jmí¹ tionh¹
 yáh³ náh² jo³cuo² Dió³², tí³la³ ta³né³²
 má¹ná¹, má²ná¹lín³ náh² tsá² joh¹ tsú².
 Jmí¹tin² ha³ tiá² ca³taunh² yáh³ hnoh²
 Dió³² hó¹ñí¹, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹,
 Dió³² má²ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² hnoh².

*Cuí¹ ná¹zian² náh² hi³ ná¹má²cú¹
 má²hain²¹ náh² Dió³²*

11 Hi³ jáun² né³ reh² tsá² hnau³
 jná¹³, tsá² ná¹lín³ náh² tsá² hue³²
 siáh³ tá¹la³ tionh² náh² cheih³² ñí¹
 hín¹³, tsá² zian² náh² la³juah²¹ dúh¹
 tsá² lí¹ ñí³tú¹ ñí³lín¹³, hlí¹ lieh¹ jná¹³
 hnoh² hi³ chú³² tiá² má¹tíh²¹ náh²
 la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ cuá² tanh¹ náh²
 jmu³, qui¹ hi³ jáun² dá² tí³ jmu²
 hnié² quionh³ jmí¹ honh² bíh¹ náh².

12 Jmu³ náh² chun¹ ja¹ tsá² tiá² Dió³²
 má²cuóun³², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³
 ma³quien² tsá² hí³ Dió³² ní¹ má¹jaunh³²

Dió³² hi³ ja³quiaun² jú¹ tson², qui¹ cun³ñí¹ hi³ jie³ tsú² hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² hnoh² jáun², uá¹jinh¹ tsá² hí³ cáun² lí¹ ná¹hle³² hlah³ quián¹³ hnoh² ta³né³², hi³ ná¹jie³² tsú² hnoh² la³juah²¹ dúh¹ tsá² hláih¹ tsá² hon².

13 Né³² né³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Ti³² Juo¹³ dí², tianh³² náh² ta²¹ ca³la³ jín³² tsá² ná¹ho² ta²¹, tsá² má²ca³chan³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², la³ñí¹ la³ján³ *tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ záu² jái¹³ hi³ cuá¹ho² tsú². Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tanh¹³ náh² ta²¹ 14 tsá² ho² ta²¹ hi³ zen² tsá² hí³, hi³ ma³tson¹³ tsú² tsá² hláih¹ tsá² hon², jí³ hi³ hleh³² tsú² siáh³ re² hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² hi³ chu²¹. 15 Qui¹hliá² Dió³² hnió³ hi³ cun³quionh³ hi³ jmúh¹³ hnoh² hi³ chu²¹, lí¹³ jní³² ho³ tsá² cáun¹ te³, tsá² cáun² lí¹ hleh³² jmáh³la³ jái¹³ hi³ lí¹ chin² chí¹ hmóu³².

16 Ma³zián¹³ náh² la³jmí¹ zian² tsá² má²ca³liáun³ ñí¹con² lí³ua³ cáun² hi³ jmí¹ lí¹³ zaunh³ tiá³ quioh²¹; tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ jmúh¹³ náh² hi³ hlah³ yáh³ má¹ná¹ qui¹hliá² cun³ñí¹ hi³ zian² náh² jáun² re² tin². Tí³ re² jmu³ náh² la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹lín³ náh² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Dió³² bíh¹. 17 Tianh³² náh² ta²¹ ca³la³ jín³² tsáú². Ma³hno¹ náh² tsá² reh², jmu³ náh² juénh² ñí¹con² Dió³², hi³ tianh³² náh² siáh³ ta²¹ tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹.

Cristo lín³ nóh³² ca³tin¹ tsá² má²tso² tsí³

18 Hi³ hnoh² tsá² lín³ náh² quian²¹ né³, tianh³² náh² ta²¹ re² lín³² tsá² lín³ juóuh³² náh²; tí³la³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² chun¹ yáh³, sa³jun³ jmáh³la³ tsá² ngí²³ jái¹³, tí³la³ la³jín³² jí³ tsá² hian² tsí³ bíh¹. 19 Qui¹ hi³ jáun² bíh¹ jmu³ hi³ tá¹zanh¹ tsú² re², ní¹juáh³ hi³ má²tso² tsú² tsí³ cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³ti²¹ bíh¹, cun³ñí¹ hi³ jmí¹ tsí³ tsú² má²hniá¹ jmáh³la³ hi³ ca³tin¹ Dió³². 20 Qui¹ tiá² lín¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ cueh¹³ hnoh² honh² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³² ní¹juáh³

cun³ñí¹ hi³ la³ ca³jmuh³ hi³ hlah³ bíh¹ hnoh², qui¹ cun³ ca³tin¹ bíh¹ hnoh² má¹tsoh¹ honh² ní¹juáh³ la³ jáun². Tí³la³ ní¹juáh³ la³ ná¹tion²³ náh² honh² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³² hi³ ca³lí³ zia³² cun³ñí¹ hi³ jmuh³² náh² hi³ chu²¹ né³, hi³ jáun² bíh¹ jmu³ hi³ tá¹tonh¹ hnoh² re² ta³ ñí¹ Dió³². 21 Cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ hi³ ní² bíh¹ ca³te³ hnoh² Dió³², qui¹ Cristo má²ca³ma³tso² tsí³ hi³ ca³tin¹ hnoh², hi³ ca³quiú² tsú² cáun² nóh³², hi³ jáun² la³ jáun² hniáuh³² ñí¹táunh¹ hnoh² la³jmí¹ ca³ngí³ hnga² tsú². 22 Hí³ dí² né³, hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² ca³jmú³, hi³ jmí¹lín³ tiá² ca³hué² siáh³ jú¹ tí¹jái² ho³ tsú². 23 Jmáí¹ hi³ tí² tú² tí² hiáú³² tsáú² quioh²¹ tsú² ha³ tiá² tí² jin²³ yáh³ tsú² tsá² hí³; jmáí¹ hi³ tí² jmu² tsáú² hi³ má²tso² tsú² tsí³, ha³ tiá² tí² jeinh³² yáh³ tsú² ñí¹con² tsá² hí³, tí³la³ jo³cuo² Dió³² bíh¹ ca³chan³ tsú² hnga², Tsá² rá²tsí³² héih³² la³ cun³ ca³ti²¹. 24 Hnga² bíh¹ Cristo ca³caun² tso³ quiú¹³ dí² cun³quionh³ hi³ ca³jiénh³ tsú² jáun² ngú³ quioh²¹ hi³ jún³ ñí¹ crei²¹, qui¹ hi³ jáun² lí¹³ jún³ dí² ca³ti²¹ tso³, hi³ jáun² lí¹³ má¹ziáun¹³ dí² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³². Hí³ dá² ca³cuu³ ca³jmí³ qui¹ hi³ jáun² lí¹³ lan¹³ hnoh² bíh¹. 25 Hnoh² jmí¹ ñí³táunh¹ náh² jmí¹tin² la³jmí¹ ñí³táunh¹ *já¹ziáh² má²já²cuín³; tí³la³ ta³né³² né³, má²cá²jính³² náh² tí³ ñí¹con² Cristo Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², Tsá² tanh² hó¹ñí¹ jmí²chí³ quián¹³ náh².

3

Lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá² má²jénh² cuo²

1 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá²mi³ tsá² má²ca³jénh² cuonh² náh², tianh³² náh² ta²¹ tsá²ñuh² ñí²cuoh² náh². Hí³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² ma³ jan² tsá²ñuh² hí³ hi³ tiá² ta²¹ taunh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², lí¹³ bíh¹ niau²¹ cáun² tsí³ tsú² ñí¹con² Dió³² cun³ñí¹ hi³ má²jie²³ tsú² he³ lánh³ rón³² má²zian²

hnoh²; ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² jái¹³
 hniauh³yáh³2 cun³ñí¹hi³jé²³tsú²hi³
 jlánh¹má²chun¹ñí²cuo²ji³hi³jlánh¹
 má²taunh²ta²¹. 3 Cha³jmí¹jmúh¹³
 náh²hi³²lín³²honh²hi³jmah²¹
 náh²re²lín³²tí³coh³, la³cun³hi³
 jmouh³²tsú²re²lín³²chí¹, ho³hi³
 hái³²tsú²mí¹ñí²pih²¹zín³tí³hlá²
 tí³ní²quioh²¹, ho³lá²dá²hi³quih³²
 tsú²hmih³²jlánh¹chú³²jniá³, 4 tí³
 quien²bíh¹jmúh¹³náh²cú²jueh³²hi³
 chú³²jniá³hñu³honh²náh². Juenh²
 honh²náh²ma³zián¹³, hi³tiá²hniéi²
 hnáuh²náh², qui¹hi³jáun²bíh¹tiá²
 lí¹tsa³hín³; qui¹quien²lín³²bíh¹
 ñí¹con²Dió³²hi³ma³zian²tsú²la³ní².
 5 Qui¹la³ní²bíh¹jmí¹jmah³²tsá²mi³
 tsá²jmí¹ná¹chan¹ñí¹con²Dió³², tsá²
 jmí¹zian²cá²jmái¹; tsá²mi³hí³jmí¹
 ná¹hen²tsí³ñí¹con²Dió³²ji³hi³jmí¹
 tanh²tsú²siáh³ta²¹tsá²ñuh²ñí²cuo².
 6 La³ní²bíh¹ca³jmú³hla¹Sara, hi³
 ca³tanh²ta²¹hla¹Há²bran²¹ñí²cuo²
 ji³hi³ca³záih³tsú²siáh³Há²bran²¹
 hí³: “Hnú², juóu³²jná¹³”. Ja³bí¹hnoh²
 siáh³lí¹³lín³náh²la³jmí¹lín³hla¹
 tsá²mi³hí³cun³quionh³hi³jmuh³²
 náh²hi³chu²¹, hi³hí¹cú¹pih²¹tiá²cú²
 tiá²juénh²náh².

7 Ja³bí¹hnoh²siáh³tsá²ñuh², cú¹
 lín³náh²tsá²ngí²³jái¹³hi³ñíh¹
 náh²lánh³zian²tsá²mi³ñí²cuo²
 náh². Jmu³náh²quien²tsú²la³cun³
 hi³ca³tin¹tsú², jun³juáh¹³jmáh³la³
 hliá²hi³jlánh¹hánh¹³tsáunh¹yáh³
 tsá²mi³, tí³la³cun³ñí¹hi³ca³ja³mií³
 tsí³Dió³²ñí¹con²tá¹gon³bíh¹hnoh²,
 hi³jáun²cáun²jái¹³bíh¹ca³jmú³tsú²
 ñí¹con²hnoh²hi³lí¹³zian²náh²cun³
 jmí¹hi³nio². Jmu³náh²la³ní², hi³jáun²
 tiá²zia³²hi³chí¹cuú²chí¹jnái²³ñí¹
 má¹ca³lien¹náh²Dió³².

*Tsá² má²tso² tsí³ cun³ñí¹ hi³ jmu²
 hi³ chu²¹*

8 Jáun²ñí¹ca³la³jí³²hi³ní²né³,
 la³lá²bíh¹lí³, hi³hniauh³²má¹zián¹³
 náh²hi³ná¹tioh³cáun²honh²náh²
 ji³hi³lín¹³náh²la³juah²¹dúh¹hi³lí³

quián¹³hmóu³²náh²ñí¹juáh³lí³ua³
 cáun²hi³ca³lí³quioh²¹tsá²siáh³;
 hi³ná¹hnáu³náh²la³cun³ca³tí²¹hi³
 renh²náh². Hniauh³²ja³²mií³honh²
 náh²siáh³, hi³lín³náh²tsá²tiá²cáun²
 lí¹jmu²quien²hnga². 9 Ha³lí²jéinh¹
 náh²hi³hlah³ñí¹con²tsá²jmu²hlah³,
 sa³jun³quiú¹jin¹³náh²tsá²quiú²je²³.
 Cha³jmí¹jmúh¹³hnoh²la³ní²né³, tí³
 re²bíh¹má¹mieh¹³náh²tsá²hí³, qui¹
 Dió³²má²ca³te³hnoh²hi³héih¹náh²
 hi³ma³mieh²bíh¹tsú². 10 Qui¹la³cun³
 rá¹juáh³ñí¹Sí²:

Tsá²hnió³zian²hiún²tsí³ji³hi³zian²
 siáh³re²tin²,
 hniauh³²jmu³hua³hí¹³bíh¹tsú²zih¹
 hi³jáun²tiá²hléh³²jú¹hlah³,
 ji³hi³hua³hín¹³tsú²ho³siáh³hi³jáun²
 tiá²hléh³²jú¹tí¹jái².

11 Cha³jmí¹jmu³tsú²hi³hlah³,
 hniauh³²jmu³tsú²jmáh³la³hi³chu²¹
 bíh¹,
 hi³hniauh³²hnauh¹³tsú²ca³la³jonh³
 jmí¹tsí³he³lánh³lí¹³niau²¹tie³
 quioh²¹.

12 Qui¹Tí³²Juo¹³dí²tanh²hó¹ñí¹tsá²
 chun¹bíh¹,
 hi³nái³²tsú²siáh³he³hiú²mi³²tsá²
 hí³;

tí³la³ñí¹con²tsá²jmu²hi³hlah³né³,
 tí³có³²bíh¹háí³²tsú²ñí¹.

13 ¿Hin²dá²tsánh²lí¹³jmoh³hnoh²
 hian²tsí³ñí¹juáh³jmái¹ca³la³jí³²
 dí¹quian¹hnoh²jmúh¹³hi³chu²¹?

14 Tí³la³cun³jáun²lí³zia³²bíh¹
 hi³chu²¹quián¹³hnoh²uá¹cun³
 ca³ma³tsoh¹náh²honh²cun³ñí¹hi³
 jmuh³²hi³chu²¹. Ha³lí²jmú²náh²
 juénh²ñí¹con²hí¹jan²tsáu², hi³
 sa³jun³hniauh³²hú¹cóh²¹honh²náh²,

15 tí³la³jmu³náh²hi³quien²Cristo
 hñu³honh²náh²la³cun³ca³tí²¹hi³
 lín³tsú²Juo¹³dí². Jmái¹ca³la³jí³²
 hniauh³²tiáunh¹náh²hua³jan²¹hi³
 ngáih¹náh²jé¹ca³la³jín³²tsá²nga²
 jú¹tson²ca³tí²¹la³cun³hi³ná¹hé²
 ná¹janh³²hnoh²jáun²; 16 tí³la³má¹lí³²
 jáun²né³, jun³juáh¹³hniauh³²jmúh¹³
 quien²yáh³hnoh², qui¹tsá²hí³bíh¹

ti³ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² quien². Jmu³ náh² jmáh³la³ hi³ lí¹³ niau²¹ tie³ hñu³ jmí¹ hñu³ honh² náh²; hi³ jáun² tsá² hleh³² hlah³ ca³ti²¹ hi³ chu²¹ hi³ jmuh³² náh² jáun² cun³ñí¹ hi³ tanh²³ náh² ta²¹ Cristo né³, lí¹³ lí³ heh³ cun³quionh³ jè¹ hmóu³².

17 Jáun² né³, ti³ jlánh¹ bíh¹ re² hi³ má²tso² tsú² tsí³ cun³ñí¹ hi³ jmu² hi³ chu²¹ ní¹juáh³ la³ jáun² la³ hnió³ Dió³², la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmu³ tsú² hi³ hlah³. 18 Quí¹ hnga² Cristo, jan² Tsá² tiá² tso³ ren² bíh¹ ca³jun³ cha¹³ tsá² ná¹ren² tso³. Cu³ jéin³² la³ lá² bíh¹ ca³jun³ tsú² cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ tso³ quiú¹³ dí², hi³ jáun² lí¹³ jáu³² tsú² hnoh² ti³ ñí¹con² Dió³². Ca³jun³ tsú² la³ cun³ hi³ ca³ti²¹ hi³ jmí¹ dí¹ngú³ tsú², ti³la³ ca³jeh¹³ tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ ca³ti²¹ hi³ lín³ tsú² jmí²chí³. 19 Hi³ jáun² tá¹la³ ca³lín³ tsú² jáun² jmí²chí³ né³, ñéi¹ tsú² hi³ ca³ñí¹hléh² jái¹³ ñí¹con² jmí²chí³ tsá² jmí¹ ná¹tson³. 20 Tsá² jmí¹ ná¹tson³ hi³ né³, tsá² tiá² ca³jmú³ nieh³ cá²jmái¹ lín²¹, jmái¹ hi³ ca³jmú³ jáun² Dió³² juenh² lín³² tsí³ hi³ cuá¹hé² cuá¹jan³² tá¹la³ lí¹³ cuó² pa²¹ lín²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² hla¹ Noé. Jmí¹ jáun² cú¹píh²¹ lín²¹ bíh¹ tsáu² ca³liáun³, jña³ tsáu² bíh¹ tsá² hi³ cun³ñí¹ la³jín³² tsá² ca³liáun³ cun³quionh³ jmái² jáun². 21 Hi³ jáun² né³, jmái² jáun² jmí¹ lí³ cáun² henh¹³ ca³ti²¹ jmái² hi³ zaun³² tsú² jmái¹ hi³ ziáun² dí² lá² bíh¹; la³ cun³ lí³ hi³ má²ná¹liáun¹ dí² jmái¹ hi³ né³². Hi³ zaun³² tsú² jáun² jmái² né³ jun³juáh¹³ jmu² hi³ lí²ji² ngú³ quioh²¹ tsú² ti³ coh³ yáh³, quí¹ cun³quionh³ hi³ jáun² mi³² tsú² ñí¹con² Dió³² hi³ lí¹³ ji² jmí¹ tsí³ ca³ti²¹ la³ji³² hi³ lín²³ bíh¹ tsú². Hi³ má²ná¹liáun¹ dí² cun³quionh³ hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ ca³jeh¹³ Jesucristo, 22 Tsá² ca³zanh³² hi³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² má²cuá¹tón²¹ ti³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². Tsá² hi³ bíh¹ Tsá² cuá¹quien² ñí¹con² la³jín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³ má²quionh³ la³jín³²

tsá² ná¹chín¹, ji³ la³jín³² tsá²cuú² tsá²chín³ ní²siáh³.

4

Ca³ta¹ dí² jmú¹³ tá¹³ Dió³² la³ cun³ lí³ pí³ hi³ má²ca³hiau³ dí²

1 Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ ca³ma³tso² jáun² Cristo tsí³ tá¹la³ jmí¹ lín³ tsú² jáun² tsá² ngú³, ja³bí¹ hnoh² siáh³ hniáuh³² cháh¹³ cáun² honh² hi³ má¹tsoh¹ honh². Quí¹ ní¹juáh³ tsá² má²ca³ma³tso² tsí³ tá¹la³ lín³ tsú² tsá² ngú³, hi³ jáun² tsá² la³ hi³ bíh¹ má²ca³chá³ ti³ có³² tso³, 2 hi³ jáun² lí¹³ zian² tsú² la³ cun³ hnió³ Dió³² ñí¹ hná¹ jmái¹ hi³ zian² tsú² jáun², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ tiú²uú² lí³ hniá¹ yáh³ jmu³ la³ cun³ hi³ qui³ hniá¹ jáun² tsá²mi³cuóun² jmu³. 3 Má²hliáun³ lín³² bíh¹ hi³ má²ca³jmuh³ náh² jmí¹tin², la³ cun³ hi³ jlánh¹ zain³² jáun² tsá² tiá² má²cuóun³² Dió³²; má²tioh²¹ bíh¹ cu³ ní². Quí¹ jmái¹ jáun² jmí¹ zian² hnoh² hi³ jmí¹ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² hi³ lí¹ jmú¹ lí¹ cuóh¹³, hi³ jmí¹ ma³heinh²¹ náh² ji³ hi³ jmí¹ ná¹cú² ná¹húh²³ náh² ca³la³ hi³ cú²tiú² cú²jan³² nio², hi³ ná¹cuú² ná¹húh²³ náh² jmái² ti³ chí¹nga², ji³ ná¹má²tsú¹ má²joh²¹ náh² dió³² tsá² lán¹, tsá² tiá² ca³ti²¹ ma³tsu³ ma³jónh³² tsú². 4 Hi³ jáun² tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² hi³ né³, lí¹ tsá²cáun² tsí³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ hnoh² quí¹hliá² tiú²uú² jmuh³² yáh³ hnoh² hi³ hlah³ quiúnh¹ tsú², hi³ jáun² dá² má²tú² má²hiáú³² bíh¹ tsú² hnoh² ta³né³². 5 Ti³la³ tsá² hí³ dá² ca³tin¹ jienh³² jú¹ tson² quioh²¹ ñí¹con² Tsá² má²cuá¹hún¹ hí³ hua³jan²¹ hi³ ra³tsi³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² ji³ tsá² má²cá²tsan³ ní² siáh³. 6 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hí¹ la³ ti³ tsá² má²ná¹jún¹ yáh³ má²ca³nái³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², la³ cun³ tsá² má²ca³ta³tsin¹ hí³ héih³² la³ cun³ qui³ quiunh³² la³jín³² tsá² ngú³. Ca³nái³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³² quí¹ jáun² lí¹³ lí³ zian² tsú² la³jmí¹ zian² hnga² Dió³² ta³ má²lín³ tsú² jáun² jmí²chí³.

7 Hi³ jáun² né³, má²janh² bíh¹ má²he² jmái¹ hi³ tsa³hín³ la³jí³² hi³ zia³². Hi³ jáun² ma³zián¹³ náh² hi³ tin² náh² jmúh¹³ héih³² ñí¹con² náh² hmóu³², jí³ hi³ tianh¹³ náh² hi³ cu³tí³ ná¹zian² honh² náh² hi³ lienh¹ náh² Dió³². 8 Hi³ ñí¹ ca³la³ jí³² ní² né³, ma³hnáu³ náh² tsá²ján² tsá²ján² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh²; qui¹ tsá² ná¹hnáu³, cun³ chin² bíh¹ tsí³ la³ jáh³ dú¹ ñí¹ tsáu¹³ tsá²ján² tsá²ján². 9 Hen³ náh² tsá²ján² tsá²ján² hñuh³² náh², tí³la³ jun³juáh¹³ ta³ ma³qui¹ ma³tsan¹³ honh² yáh³ náh² má¹ná¹. 10 Ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² má²ca³hian³ náh² ma³ cá² ñí¹ pí³ ñí¹con² Dió³². Jáun² hniáuh³² lín¹³ náh² tsá² jmúh³² ta²¹ re² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ lí¹ má²ca³cué³ náh² jáun² Dió³², hi³ má¹hon¹ náh² jáun² tsá²ján² tsá²ján². 11 Hi³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² hleh³² né³, jáun² jái¹³ quioh²¹ tsú² hniáuh³² lí³ jé¹ Dió³² bíh¹. Lí³ua³ jan² tsá² má²cón³² tsáu², cuí¹ jmu¹ tsú² cun³quionh³ pí³ hi³ cue³² Dió³². Hi³ jáun² la³jí³² hi³ jmuh³² náh² né³, jmu³ náh² cun³ñí¹ hi³ hnáu² náh² hi³ lí³ quien² Dió³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, qui¹ hnga² hí³ bíh¹ ca³tin¹ lí³quien² hi³ lín³ Tsá² cú² juenh² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

Tsá² hen² tí³ con² Cristo má²tso² tsí³

12 Hi³ jáun² né³ reh², tsá² hnau³ lín³² jná¹³, ha³ lí² cuí¹ cha³cáun² honh² náh² ca³tí²¹ hi³ má²cá² má²lau²³ hnoh² jáun² ta³né³², hi³ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² huáh² tsí³ lín³². Ha³ lí² cuí¹ lín¹³ náh² hi³ ná¹quiunh³² náh² cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³tí²¹. 13 Tí³ re² bíh¹ hi³ jmúh¹³ náh² tsinh¹ qui¹hi³hliá² hnoh² ná¹má²tsoh¹ honh² uá²jaí³² la³jmí¹ ca³ma³tso² Cristo tsí³, hi³ jáun² lí³ hiún² honh² náh² ca³la³ hi³ tiá² tsí³² héih³² ní¹juáh³ jmái¹ hi³ má²cuá¹jáunh²³ tsú² hi³ lín¹ hi³ quien² lín³². 14 Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ ren² náh² ní¹juáh³ hi³ tú² hiáu³² tsáu² hnoh²

cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Cristo, qui¹hliá² Jmí²chí³ Tsá² cuá¹quien², Tsá² ja³² ñí¹con² Dió³² cuá³ hñu³ honh² hnoh². [Tsá² tú² hiáu³² náh² hí³ dá² hleh³² hlah³ hi³ ca³tin¹ Jmí²chí³ hí³ bíh¹, tí³la³ hnoh² né³ tí³ ná¹ma³quien¹³ bíh¹ náh² tsú².] 15 Ní¹juáh³ zian² hnoh² ma³tsoh¹ honh², tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí³ zian² hí¹ jan² tsá² má²tso² tsí³ cun³ñí¹ hi³ lí²jngih³ tsáu², ho³ hi³hliá² lí²hain³, ho³lá²dá² hi³ lí²jmú³ hi³ hlah³ hi³ hó³², sa³jun³ cun³ñí¹ hi³hliá² lí¹ lóh³² náh² tanh¹ cáun² jái¹³ hi³ tiá² ca³tin¹ náh². 16 Tí³la³ ní¹juáh³ zian² náh² ma³tsoh¹ honh² cun³ñí¹ hi³ hain²¹ náh² tí³ con² Cristo, ha³ tiá² hniáuh³² yáh³ lí³ hinh¹ náh², tí³la³ hniáuh³² má¹quien¹³ náh² Dió³² bíh¹ qui¹hi³hliá² má²té²³ hnoh² tsáu² tsá² má²lái¹ Cristo.

17 Qui¹ né³² má²cá²chó³² jmái¹ hi³ má²lí³liau³ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³², ñí¹con² tsá² tionh² jo³cuo² tsú² tín². Hi³ jáun² ní¹juáh³ ta³bí¹ ñí¹con² jnoh¹ la³ má²lí³liau³ hi³ ra³tsí³² Dió³² héih³², cónh³ bíh¹ tiá² lí³ huáh² tsí³ jmái¹ hi³ ra³tsí³² tsú² héih³² ñí¹con² tsá² tiá² ta²¹ taunh³² jú¹ chú³² quioh²¹. 18 La³ cun³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí²: “Ní¹juáh³ tion³ cu³tí¹³ bíh¹ la³ liáun³ tsá² zian² cun³ tí³² tsí³ Dió³², ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² quiunh²¹ tsá² tiá² má²zian² hi³ ca³tin¹ Dió³², jí³ tsá² jmu² tso³ ní² siáh^{3?}” 19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ chu²¹ la³ má²jmu² jáun² ní¹juáh³ tsá² má²tso² tsí³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², jí³ hi³ hniáuh³² chá³² tsú² siáh³ jmí¹ tsí³ jo³cuo² Dió³² Tsá² lí²jmú³, qui¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² má²tí³² jé¹.

5

Hlí² liéinh³² tsú² tsá² tanh² ta²¹ Cristo

1 Né³² né³, hnó³² jná¹³ hléh¹³ tun³ hni³² jon¹ jái¹³ ñí¹con² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ ja¹ quián¹³ hnoh², qui¹ ja³bí¹ jná¹³ uá²jaí³² jan² tsá² má²liei²¹ ná¹ cú²ren² quiúnh¹ tsá² hí³. Jná¹³ lín³ jan² tsá² nau³² jái¹³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² ca³ma³tso² Cristo tsí³, hi³ ja³bí¹ jná¹³

uá²jai³² hiáu¹³ jái¹³ quiúnh¹ tsá² hí³ hi³ zian² jnoh¹ cáun² hi³ quien² la³jmí¹ zian² Cristo ní¹ má² cá² jnia³ tsú² jáun² hi³ quien² lín³². 2 Hi³ jáun² la³jmí¹ jmu² tsú² hua³hí¹³ *já¹ziáh², hnoh² siáh³ hniáuh³² jmúh¹³ náh² hua³hí¹³ tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²ca³chan³ hí³ Dió³² jo³cuonh² náh². Jmu³ náh² la³ jáun² hi³ hu²¹ re² honh² náh², [la³ cun³ hnió³ Dió³² hi³ jmúh¹³ náh²,] jun³juáh¹³ hi³hliá² jmu² tsáu² héih³² yáh³, hi³ sa³jun³ hi³hliá² hen² honh² náh² que³ yáh³ siáh³. Jmu³ náh² ta²¹ quián¹³ ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh². 3 Ha³ lí² jmú² náh² quien² lín³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuonh² náh², tí³la³ hnoh² dá² hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ náh² cáun² nóh³² bíh¹ ñí¹con² tsú². 4 Hi³ jáun² ní¹ má¹cuanh³² Tsá² chín¹ Juo¹³ tsá² ná¹jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², má¹jáun² hián¹³ náh² cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ hiáuh²³ tsá² láih²³ ní¹juáh³ ñí¹ co² tsú²; tí³la³ hi³ hián¹³ hnoh² má¹ná¹, jmí¹lín³ bíh¹ tiá² lí¹ tsa³hín³.

5 Já³bí¹ la³ jáun² siáh³ hnoh² tsá² tsá¹míh¹, tianh³² náh² ta²¹ tsá² má²lieih²¹. La³jín³² tsáu² bíh¹ hniáuh³² tanh¹³ ta²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ jmu³ tsú² hi³ tiá² quien² hmóu³², qui¹ ñí¹ Sí² rá¹juáh³ la³ lá²:

Dió³² dá² hon² bíh¹ tsá² jmu² tonh², tí³la³ má²hé² má²mieh² bíh¹ tsú² lí³ua³ jan² tsá² tiá² jmu² pan¹ hnga².

6 Jáun² jmu³ náh² hi³ tsí¹juí³ náh² ta³ ñí¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², hi³ jáun² hí³ bíh¹ ziau³ náh² ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²chó³² héih³². 7 La³jí³² hi³ hi³² honh² náh² chá¹ náh² jo³cuo² Dió³², qui¹ hí³ bíh¹ taunh² hnoh² hó¹ñí¹.

8 Jáun² né³, tianh³ náh² hua³jan²¹ jí³ hi³ zian² honh² náh² ní² siáh³; qui¹ tsá² hláinh¹ tsá² hau² náh² hí³ tí² ngí³² la³jmí¹ ngí³² jan² hiah³² hi³ tí³ hóh³², hi³ hnah² ní¹juáh³ hin² tsánh² lí¹³ hin³ dí². 9 Jáun² jmu³ náh² pí³ hi³ jáun² tiá² lí¹ cah¹³ tsú² jmái¹, ma³zián¹³ náh²

hi³ nio² cáun² tán¹ honh² náh². Cuí¹ lí³ ñíh¹ náh² hi³ la³jín³² bíh¹ renh² náh² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ná¹má²tso² tsí³ cá²ren² la³ ní² uá²jai³². 10 Tí³la³ ní¹ má¹ca³nga² hi³ ma³tsoh¹ náh² ní² honh² cu³tiá³, Dió³² jmu³ hi³ tinh²¹ honh² náh², hi³ niau²¹ cáun² tán¹, hi³ niau²¹ tiá³ honh² náh², jí³ hi³ zeh³ tsú² siáh³ hnoh² ñí¹ hí¹ cáun² tiá² hi³ háinh¹³ zia³². Qui¹ hnga² Dió³² hí³ bíh¹ jlánh¹ ja³² mií³ tsí³, jí³ hi³ má²ca³te³ dí² tsú² hi³ tsá¹ma³ziáun¹³ dí² cáun² hi³ quien² la³jmí¹ cuá¹ quien² tsú² hnga² cun³ñí¹ hi³ má²ca³cunh³ dí² jáun² quiúnh¹ Cristo. 11 Hnga² hí³ bíh¹ cuí¹ lí³ quien² [jí³ hi³ cuí¹ cuá¹ pin³ siáh³] la³ cun³ jmí¹ hi³ nio². Tson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun².

Hah² Pé¹ jái¹³

12 Hi³ jáun² né³ reh², la³ cun³ cú¹píh²¹ jái¹³ hi³ tloh³ sí² lá², má²lí²jmú³² jná¹³ cun³quionh³ hi³ má²lí²ma³hau³ reh² dí² Silvano, jan² tsá² cuóun³² jná¹³ hi³ má²tí³² re². Cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² qui¹hliá² hnó³² jná¹³ hi³ hlí¹ lieh¹ ná¹ hnoh², hi³ hnó³² jná¹³ zíh¹³ jú¹ tson² hi³ la³jí³² hi³ má²hé² má²mieh² náh² Dió³² jmu² lín¹ hi³ cu³tí³ hniau³ tsú². Jáun² né³, jha³ lí² chá² náh² tun³ honh²!

13 Tsá² ná¹lín³ cuáh³² tionh² já¹ juú² lá², ñí¹ téh²³ tsú² lá² Babilonia, tsá² má²ca³quianh³ hí³ Dió³² la³jmí¹ má²ca³quianh³ tsú² hnoh² siáh³, tsá² hí³ zen² jái¹³ lá² quionh³ Marcos jón³² jná¹³ ní² siáh³, hi³ juáh³: “Hia² náh²”. 14 Ren¹ náh² tsá²ján² tsá²ján² hi³ re² nio² honh² náh², la³ cun³ qui³ ráin³² tsú² jan² rainh²¹.

Hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² ca³la³ jín³² náh² tsá² tionh² náh² jo³cuo² [Jesús] Tsá² lín³ Cristo. [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

SÍ² ÑÍ¹ MÁ²tun³ HI³ CA³jmú³ PÉ¹

*Pé¹ jmu² sí² hi³ ca³tin¹ tsá² tanh²
ta²¹ Cristo*

¹ Jná¹³ la³², Sí¹mu²¹ Pé¹, jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo, ji³ hi³ lín³ ná¹ siáh³ *ti³² tsá² quian³² jé¹ tsú²; cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² má²táunh²³ náh² ta²¹ jú¹ chú³². Hi³ jú¹ chú³² hi³ táunh²³ dí² jáun² ta²¹ né³, lí³ cáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² ñí¹con² dí² cun³ñí¹ hi³hliá² Jesucristo Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² liáu³² dí², lín³ jan² Tsá² chun¹. ² Ti³ lí³mí¹ cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³², ji³ hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin², cun³quionh³ hi³ má²cuóun³² náh² re² Dió³² ji³ Jesús Tsá² lín³ Ti³ Juo¹³ dí².

*Lánh³ rón³² hniáuh³² ma³zian² tsá²
tanh² ta²¹ Cristo*

³ Cun³quionh³ hi³ cuóun³² dí² re² Dió³² né³, Tsá² ca³te³ dí² hi³ cun³quionh³ pí³ hi³ ho² ji³ cun³quionh³ hi³ ca³chá³ chú³² tsí³ ñí¹con² jnoh¹, jáun² má²zia³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² dí² hi³ lí¹³ ziáun² dí² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ tsú². ⁴ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³jmú³ tsú² jái¹³ quiúnh¹ dí², jái¹³ jlánh¹ chú³² niéih³, hi³ quien² lín³² siáh³. Hi³ jáun² cun³quionh³ la³ji³² jái¹³ hi³ ca³jmú³ tsú² jáun² né³, hnoh² lí¹³ lín³ náh² la³jmí¹ lín³ Dió³² ji³ hi³ lí¹³ liáun³ náh² siáh³ ca³ti²¹ la³ji³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ ná¹jmu² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² cun³ñí¹ hi³ tan² tsú² jmu² lí³ua³ cáun² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hmóu³². ⁵ Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnoh² pí³ hi³ lín¹³ náh² jun³juáh¹³ jmáh³la³ tsá² nio² cáun² tsí³ ñí¹con² Dió³² yáh³, ti³la³ lín¹³ náh² ji³ tsá² chú³² tsí³ bíh¹. Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ chú³² honh² yáh³ náh², ti³la³ hi³ lín¹³ náh² ji³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ bíh¹ ní² siáh³. ⁶ Hi³ ñí¹ hná¹ ní² né³ hniáuh³² lín³ náh² siáh³

tsá² tin² tí² jinh²³ hnga², tsá² tin² tion³ tsí³, ji³ hi³ lín³ náh² tsá² zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³² ní² siáh³. ⁷ Ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tianh¹³ náh² re² lín³² la³juah²¹ dúh¹ má²tún² renh² náh², hi³ hniáuh³² hno³ náh² tsáu² ní² siáh³.

⁸ Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² má¹zián¹³ náh² la³ ní², hi³ ti³ lí³mí¹ re² má¹zián¹³ náh², hi³ jáun² jmái¹ hi³ zian² náh² tiá² lí¹³ yáh³ cáun² hi³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹, hi³ sa³jun³ lí¹³ hi³ ti³ lí¹ cuóun²¹ náh² Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí². ⁹ Ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ma³zian² la³ ní² né³, lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² ten³ bíh¹ ho³ hi³ tiá² lí²³ jie³ ñí¹ uóunh³; má²já²có³ bíh¹ tsí³ tsú² hi³ má²cá²hin³ tso³ quioh²¹ hi³ jmí¹ má²ca³jmú³ jáun² jmí¹tin². ¹⁰ Hi³ jáun² né³ reh², hnoh² tsá² má²ca³te³ Dió³², ji³ hi³ má²ca³quianh³ tsú² siáh³ hnoh², jmu³ náh² pí³ hi³ lí¹³ lí³ti³ la³ jáun² ñí¹con² náh²; quí¹ ní¹juáh³ hi³ jmuh³² náh² la³ ní², jáun² cun³ jmí¹lih³ bíh¹ tiá² tá¹tonh¹ náh² ti³ có³². ¹¹ Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí¹³ hi³ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³² dí² hi³, he³ hnoh² jo³cuo² cáun² hi³ re² hi³ tin² cu³ti¹³, ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio².

¹² Hi³ jáun² bíh¹ cháú¹ jná¹³ honh² náh² la³ má²cháú¹ jná¹³ lá² ca³ti²¹ hi³ ní², uá¹jinh¹ má²ñíh¹ bí¹ náh² ji³ hi³ tionh² bí¹ náh² cú²tso² ca³ti²¹ jú¹ tson² hi³ má²ca³heh³ náh² jáun². ¹³ Ti³la³ jná¹³ né³ len³, hi³ chú³² hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² cun³quionh³ jái¹³ la³ lá² tá¹la³ zian² jná¹³ lá²; ¹⁴ quí¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² má²ca³juáh³ ñí¹con² jná¹³ hi³ má²ja³quián³ bíh¹ chau²¹ jmái¹ hi³ tú¹³ jná¹³ ñí¹ hué²¹ lá². ¹⁵ Ti³la³ jmu¹ jná¹³ pí³ hi³ lí¹³ chau¹³ honh² náh² jmái¹ ca³la³ ji³² jú¹ tson² lá², uá¹ cun³ má²jún¹ jná¹³.

Tsá² ca³je³ hi³ cú² juenh² Cristo

¹⁶ Hi³ jáun² né³, jái¹³ hi³ ca³má¹ta¹³ jnoh¹ jáun² hi³ ca³ti²¹ pí³ quioh²¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí² jmí¹ cuan¹ tsú² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jun³juáh¹³

cáun² jái¹³ hi³ lí¹ ca³chin² tsáu² chí¹ yáh³ jaun³², qui¹ cun³quionh³ mí¹ñí¹ hmóu³² bíh¹ jnoh¹ ca³neh²¹ jnoh¹ Tí³² Juo¹³ dí² ca³la³ hi³ cú² juenh² lín³² tsú². 17 Qui¹ ca³neh²¹ jnoh¹ jmí¹ ca³ma³quien² Dió³² Jmé² tsú² jí³ hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ jniá³ tsú² cú²tú¹ cú²lí¹³, jmí¹ ñí¹ca³hléh³ Dió³² Tsá² cú² juenh² hi³ ñí¹ca³juáh³: “Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³ Tsá² hno³ jná¹³ lín³², Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹”. 18 Hú¹tá¹ ca³nái¹³ hmóu³² bíh¹ jnoh¹ hi³ ñí¹ca³hléh³ tsú² hi³ ñí¹ja²¹ la³ tí³ hñu³mi³cuú², qui¹ jmí¹ tiauh¹ jnoh¹ quiúnh¹ Tí³² Juo¹³ dí² tsí³ máh³ híen¹ jáun².

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tí³ jlánh¹ bíh¹ má²nio² cáun² tsí³ dí² hi³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ Sí² hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² ca³lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³². Re² bíh¹ ná¹jmuh³² hnoh² ní¹juáh³ hi³ ná¹naih³² náh² re² lín³² jái¹³ jáun², qui¹ jái¹³ quioh²¹ tsá² hí³ lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² sí² hi³ tie³ joh¹ quioh²¹ ñí¹ já¹nié² liánh² ca³la³ ñí¹ cá¹jniá²¹, hi³ jáun² Tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ chí¹jmái²¹ juenh¹³ hi³ hian³² tí³ ca³jniá³² má²hián³² hi³ jmu³ hi³ tai²¹ joh¹ hñu³ honh² náh². 20 Tí³la³ la³ñí¹ la³ján³ né³, cuí¹ ngí¹³ hnoh² jái¹³ lá²: Hi³ hí¹ cáun² yáh³ jái¹³ hi³ rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí², hi³ ca³hléh³ jáun² tí³² jē¹ Dió³², tiá² lí³ yáh³ cáun² hi³ lí¹³ ngí¹³ tsú² ta³ lín²¹, 21 qui¹ tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³hléh³ la³ cun³ tin² tsí³ hmóu³², qui¹ tsá² hí³ dá² jmí¹ ná¹hleh³² hú¹tá¹ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ bíh¹, la³ cun³ hi³ jmí¹ má²ta² jáun² Jmí²chí³ Chun¹.

2

Tsá² hie³² jú¹ tí¹jái² (Judas 4-13)

1 Né³² né³, ca³lí³ zian² *tí³² jē¹ Dió³² tí¹jái² ja¹ quioh²¹ tsá² *Israel jmí¹tin²; hi³ ja¹ quián¹³ hnoh² siáh³ lí³ zian² uá²jai³² tí³² tí¹jái². Ta³máih³

pih²¹ bíh¹ ma³tin² tsú² tsáu² jái¹³ hi³ lí¹ chin² chí¹ hmóu³², jái¹³ jmu³ hi³ tsa³hín³ tsá² taunh³² ta²¹; hi³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ tiá² quien² Tí³² Juo¹³ dí², Tsá² má²ca³liáu³². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tia³jui³² lín³² bíh¹ sunh³ tsú² ñí¹ hlah³ hmóu³². 2 Lí³ zian² juóun³² tsá² tsa³taunh¹ la³ cun³ lí³ jui³² hlah³ jui³² hó³² hi³ quiú² tsá² hí³; hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ né³, hléh³² tsáu² hlah³ ca³tí²¹ jui³² cú²tso² hi³ hie³² ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² zian² tsú². 3 Cun³ñí¹ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ quie³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ma³cau² tsú² hnoh², hi³ ma³ta² tsú² jái¹³ lí¹ chin² chí¹; tí³la³ má²ngau³² jmái¹ bíh¹ hi³ ca³ta³tsin¹ tsá² la³ hí³ héih³², hi³ má²ja³quián³ cu³tí¹³ bíh¹ tsa³hín³ tsú².

4 Qui¹ Dió³² tiá² ca³hin³ yáh³ tso³ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² ca³jmú³ hí³ tso³, tí³la³ quiú³juóu³² bíh¹ ca³cuin³ dí² tsá² hí³, hi³ ca³chan³ dí² ñí¹ já¹nié² hi³ ná¹hñéih¹ quionh³ cá²den¹ ná¹ ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsí³² dí² héih³². 5 Sa³jún³ ca³hin³ bíh¹ Dió³² tso³ quioh²¹ tsá² jmí¹ zian² hngá¹máh³ lá² cá²jmái¹ lín²¹, tí³la³ Dió³² dá² ca³jmú³ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmái² bíh¹ hi³ jáun² hnúh³² tsá² cá² ñí¹ jmí¹ zian² hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³². Jmí¹jáun² né³, ca³lión³² Dió³² jí³²la³ jña³ tán¹ tsáu² bíh¹: hla¹ Noé quionh³ tsá² hñú¹³, Noé tsá² ca³hléh³ hí³ jái¹³ ca³tí²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³². 6 Ja³bí¹ ca³ra³tsin² siáh³ Dió³² héih³² tsá² juú² Sodoma jí³ Gomorra, hi³ ca³jín³ dí² juú² jáun² ca³la³ ñí¹ ca³lí³ juá² lí¹ nio², hi³ jáun² lí³ ñí³² tsá² lí³zian² jmí¹tsú² jmí¹ja³² hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jáun², la³ cun³ la³jín³² tsá² lí³ hniá¹ hi³ ma³zian² ca³tin¹ hnga² yáh³. 7 Tí³la³ ca³lión³² bíh¹ tsú² hla¹ Lot, tsá²ñuh² tsá² jmí¹ chun¹, tsá² jlánh¹ jmí¹ cha³² hí³ hlah³ tsí³ ní¹ má¹ca³jé³ hi³ hlah³ hí³ hó³² hi³ jmu² tsá² jmí¹ zian² hí³ cun³ tin² tsí³ hmóu³².

8 La³jí³² jmái¹ tá¹la³ jmí¹ cuá³ bíh¹

tsá² chun¹ hí³ ja¹ tsá² hí³ jmí¹ má²tsan²
tsí³, cun³ñí¹ hi³ jmí¹ náí³² jí³ hi³ jmí¹
jie²³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹
jmu² tsá² hláih¹ hí³. 9 La³ jáun² bíh¹
lí³ hi³ tin² bíh¹ Dió³² líón³² tsá² joh¹
ja¹ uu³mí²tsi³² ní¹juáh³ tsá² má²zian²
la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú²; hi³ tin² siáh³
Dió³² chan³ tsá² hláih¹ ná¹chan¹ hi³
ma³tso² tsí³ jmá¹ hi³ ra³tsi³² dí² héih³².
10 Hi³ la³ñí¹ la³ján³ jmu³ Dió³² hi³
ma³tso² tsí³ tsá² hniá¹ jmu³ la³jí³² hi³
hlah³ la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³, tsá²
tiá² hnió³ ma³quien² jái¹³ hi³ ho² Tí³²
Juo¹³ dí². Tiá³ lín³² bíh¹ nio² tsí³ tsá²
la³ hí³, tsá² tiá² cú² tiá² juénh² bíh¹ hí³,
ca³la³ hí¹juáh³ tiá² juénh² tsú² hi³ tú²
hión³² tsá² huáh² tsí³, la³ cun³ tsá²cuú²
tsá²chín³ yáh³. 11 Hi³ uá¹jinh¹ tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² tí³ jlánh¹ bíh¹ záu² jái¹³
hi³ ná¹ho² la³ cónh³ bíh¹ tí³² hí³, jí³
hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ pin³ siáh³, tí³la³ tiá²
cáun² lí¹ ja³² yáh³ tsí³ tsú² hi³ tu³ hna³
tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ñí¹con² Juo¹³ dí².

12 Tí³² hí³ né³ cáun² lí¹ ná¹hleh³²
hlah³ ca³tin¹ cáun² hi³ hí¹juáh³ tiá²
ngí²³ bíh¹; tsá² hí³ dá² ná¹lín³ la³jmí¹
lín³ jáh³ hngá¹ jáh³ náí² bíh¹ hi³ tiá²
jái¹³ ngí²³, hi³ jmu² cun³ tin² tsí³
hmóu³², jáh³ ca³lí³zian² cáun² ta²¹ za-
unh³ tsáu² hi³jngah³ bíh¹. Hi³ cun³ñí¹
hi³ zian² tsá² hí³ la³jmí¹ zian² jáh³
hngá¹ jáh³ náí² né³, jáun² la³jmí¹ hiá²
tsan² jáh³ bíh¹ hiá¹ tsán¹³ tsá² hí³.
13 Tsá² la³ hí³ dá² hiáuh³ hi³ ma³tso²
tsí³ quí¹hliá² hmóu³² tsú² má²ca³jmú³
hi³ má²ca³ma³tso² tsá² siánh³ tsí³. Tsá²
la³ hí³ dá² ná¹lín³² hi³ jlánh¹ tionh²
hiún² tsí³ cun³quionh³ hi³ ná¹jmu² la³
cun³tin² tsí³ hmóu³² ca³la³ hi³ chú¹ja²¹
bíh¹; cáun² hua³heih²¹ bíh¹ jaun³² jí³
hi³ jlánh¹ hlah³ jniá³ siáh³ ní¹juáh³ hi³
zian² tsá² la³ hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ náh²
ní¹juáh³ jmá¹ hi³ ná¹cúh² tsú² cu³lí²¹
quíúnh¹ hnoh², quí¹ tá¹la³ jáun² cá² ñí¹
ná¹má²hiún² tsí³ bíh¹ tsú² cun³quionh³
hi³ má²cau² tsú² jáun² hnoh².

14 Cun³ tiá² lí¹ lí³jien³² bíh¹ tsá²

la³ hí³ tsá²mí³; cun³ tiá² huóh³² bíh¹
tsú² hi³ jmu² tso³. Tsá² la³ hí³ dá²
má²can² tsá² tiá² nio² cáun² tsí³. Cá²
ñí¹ bíh¹ hi³ jlánh¹ re² má²tin² tsú²,
hi³ hniá¹ hi³ hlá² hi³ ní² bíh¹; tsá² la³
hí³ bíh¹ má²ná¹tiáunh¹ hú¹mu³héih³².
15 Má²ñí³taunh¹ jui³² ñí¹ má²já²cuin³
bíh¹ tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ má²ca³tú³
jui³² cú²tso². Má²ca³can³ tsú² nóh³²
quioh²¹ hla¹ Balaam tí³² jē¹ Dió³²,
jon² hla¹ Beor, tsá² ca³lí³ hniá¹ hí³
hi³ láih¹³ quie³ cun³quionh³ hi³ jmu³
cáun² hi³ tiá² ca³tí²¹, 16 tí³la³ jmí¹ lí²¹
jáun² né³, jan² lo¹ tiá² lin¹ zia³² lánh³
rón³² lí³ hléh³² bíh¹ ca³hléh³ la³jmí¹
hleh³² tsá²mí³cuóun², hi³ ca³je³ hi³
ca³tí²¹ tso³ quioh²¹ tsú². La³ jáun² bíh¹
ca³qui³ ca³jna³ jáh³ hí³ ñí¹con² hla¹ tí³²
jē¹ Dió³² hí³ ca³tí²¹ hi³ jmí¹ hí¹jmu²
cáun² hi³ ngo².

17 Tí³² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹
jmí¹ hion² jmáí² bíh¹, tsá² lín¹ jnie²
lí¹ ñí³tú¹ ñí³lí¹³ quionh³ chí³ bíh¹ tsá²
la³ hí³; tsá² hí³ dá² ca³tin¹ tsa³taunh¹
ca³la³ tí³ ñí¹ já¹nié¹² liánh² cu³tí³ ca³la³
cun³ jmí¹hi³nio². 18 Tí³² hí³ dá² hleh³²
jú¹ toh² tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ bíh¹,
hi³ cun³quionh³ la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹
tsí³ tsá²mí³cuóun² má²can² tsú² tsá²
tá² má²ca³huén² ja¹ tsá² ná¹jmu² tso³.
19 Tsá² hí³ jlánh¹ zaih³² tsáu² hi³ lí¹³
zian² tsú² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tí³la³
já² hmóu³² tsú² né³, zian² la³jmí¹ zian²
jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ bíh¹, qui¹
cáun² jmu² bíh¹ tsú² lí³ua³ cáun² hi³
dí¹quiaunh²¹ tsí³ jmu³; qui¹ ma³ quin³²
ma³ jan³² bíh¹ tsá²mí³cuóun² lín³ jan²
tsá² má²dí¹hlánh¹ ñí¹con² lí³ua³ cáun²
hi³ má²ca³zaunh³ tiá³ quioh²¹. 20 Qui¹
lí³ua³ jan² tsá² má²ca³lí³ cuóun³²
Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí² Tsá² liáu³², hi³
jáun² má²ca³liáun³ bíh¹ tsú² ja¹ ca³la³
jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ qui³ jmu²
tsá² zian² ñí¹ hue²¹ lá²; tí³la³ ní¹juáh³
má¹lí³² jáun² né³ ca³pí² cá²tsáinh³²
tsú² hi³ hlah³, hi³ má²ca³zaunh³ siáh³
tiá³ hi³ hlah³ jáun², hi³ jáun² tí³ jlánh¹
bíh¹ hlah³ má²lí¹³ quioh²¹ tsú² tí³

chí¹cáin² jáun² la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin².
 21 Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ chú²¹ quioh²¹
 tsá² hí³ sá¹ cu³tsa³² tiá² ca³lí³ cuoh²
 bíh¹ tsú² ha³ lánh³ rón³² hniáuh³²
 ma³zian² tsú² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³²,
 la³ cónh³ bíh¹ hí³ nó³² tsú² tí³ có³²,
 ñí¹con² héih³² hien¹ jáun² ta³ má²ñí³²
 tsú². 22 Tí³la³ má²ca³lí³tí³ bíh¹ jái¹³ la³
 cun³ hí³ qui³ ná¹juáh²³ jáun² tsáu²:
 “Tsanh³² tsáí² hí³ tsá²cúh² siáh³ ñu²¹
 quioh²¹ hnga²; hí³ mí²ñí³ cun³ lí²sin²
 tsú² né³, ta²¹ hu²¹ tsau³² siáh³ hí³
 tsá²qui² tsá²hi³² ja¹ jen²”.

3

Ñí¹ má¹jaunh³² Tí³² Juo¹³ dí²

1 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³,
 hí³ lá² sí² ñí¹ má²tun³ hí³ jmu²
 jná¹³ ca³tin¹ hnoh². Ñí¹ tá¹ tun³
 sí² má²ca³lí³ hnó³² jná¹³ hlí¹ lieh¹
 ná¹ hnoh² hí³ hnáuh¹³ náh² ching³²
 jmáh³la³ jú¹ re² jú¹ tin². 2 Cháu¹ náh²
 honh² la³ cun³ hí³ ca³juáh³ jáun² tsá²
 chun¹ tsá² ca³lin³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³²
 cá²jmái¹, jí³ héih³² hí³ ca³híe³ jáun²
 *tí³² tsá² quian³² hí³ jè¹ Dió³² ñí¹con²
 hnoh², la³ cun³ tí³² joh² hnoh², tsá²
 ca³ma³ta² hí³ la³ cun³ rón³² lí³ héih³²
 hí³ ca³jmú³ jáun² Tí³² Juo¹³ dí² Tsá²
 liáu³².

3 Tí³la³ la³ñí¹ la³ján³ cuí¹ lí³ ñíh¹
 náh² hí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ ja³táunh¹
 tsá² ma³zian² la³ cun³ hí³ dí¹quiaunh²¹
 tsí³ hmóu³², tsá² hí³ dá² ju³ ngái³
 ca³tí²¹ jái¹³ hí³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³
 dí². 4 Tsá² hí³ né³ nga³: “¿Haun¹³
 juáh¹³ ca³jmú³ Cristo jái¹³ hí³ jáunh³?
 Jáun² né³, ¿he³ lí³ tiá² má²cuanh³² tsú²?
 Qui¹ la³ cun³ jmí¹ cá¹hiá¹ cá¹tsan³
 dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² la³ má²lí³ jáun² bíh¹
 la³ cun³ qui³ lí³ jáun² la³ cun³ jmí¹
 ca³lí³ tá¹ cáun² mí³cuú²”. 5-6 Tí³la³
 tsá² hí³ dá² tiá² hnió³ yáh³ hí³ lí³
 ñí³² hí³ ca³ja³hín³ bíh¹ la³jí³² hí³ jmí¹
 zia³² hngá¹máh³ lá² jmí¹ ca³ja³tsauh²¹
 jáun² jmái², uá¹ jáun² la³ jáun² cun³
 cá²jmái¹ lín²¹ máh³ ca³lí³zia³² la³jí³² hí³
 jniá³ tí³ chí³cuú² cun³quionh³ héih³²
 quioh²¹ Dió³², hí³ cun³quionh³ jmái²

siáh³ ca³lí³zia³² hngá¹máh³ lá², hí³
 jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³ha³ siáh³ hué³²
 ja¹ quioh²¹ jmái². 7 Ja³bí¹ la³ jáun²
 cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² bíh¹
 má²ná¹chan¹ tá¹ cáun² mí³cuú², la³
 má²quionh³ hngá¹máh³ lá², hí³ có³²
 quionh³ sí². Jáun² né³, la³jí³² hí³ zia³²
 bíh¹ má²ná¹chan¹ hí³ có³² quionh³
 sí² jmái¹ hí³ ra³tsí³² Dió³² héih³², ní¹
 má¹tí³ ñí¹ tsa³hín³ tsá² tiá² hnió³
 ma³zian² la³ cun³ hnió³ Dió³².

8 Tí³la³ hnoh² reh², tsá² hnau³
 jná¹³, tiá² hniáuh³² tsa³con² náh² jú¹
 tson² lá²: Hí³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ dí²
 lí³ la³jmí¹ lí³ cú² jmái¹ bíh¹ la³ cun³
 cú² mei²¹ mii², hí³ jáun² cú² mei²¹
 mii² né³ lí³ la³jmí¹ lí³ cú² jmái¹ tán¹
 bíh¹. 9 Jun³juáh¹³ hí³hliá² tiá² tia³juí³²
 lí³tí³yáh³ la³ cun³ jái¹³ hí³ má²ca³jmú³
 jáun² Tí³² Juo¹³ dí², hí³ jáun² tiá²
 má²cuanh³², la³jmí¹ lín²³ ma³ jan²
 tsáu², tí³la³ cun³ñí¹ hí³ juenh² tsí³
 bíh¹ tsú² ñí¹con² jnoh¹; qui¹ hí³ hnió³
 tsú² hí³ hí¹ jan² tsáu² tiá² tsa³hín³,
 tí³la³ hí³ dá² hé² jan³² hí³ la³jín³² tsáu²
 tsa³conh² tsí³ tso³ quioh²¹ bíh¹.

10 Tí³la³ jmái¹ quioh²¹ Tí³² Juo¹³
 dá² dí² já³² cu³diá²jan² la³ lá² bíh¹,
 jmái¹ hí³ tiá² hin² ná¹jan²¹, la³jmí¹
 ja³² jan² háin² já¹nié². Má¹jáun² né³,
 la³jí³² hí³ jniá³ chí³cuú² lí¹ yéin²¹ bíh¹
 cun³quionh³ cáun² mah¹ cáu² lín³²,
 hí³ jáun² cun³quionh³ sí² bíh¹ tsa³hín³
 ca³la³ jí³lí³², jí³ ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³
 chu³ jñéih³ la³jí³² tá¹³ tsáu².

11 Jáun² né³, cun³ñí¹ hí³ la³jí³² bíh¹
 tsa³hín³, jáun² jí³ jlánh¹ bíh¹ hniáuh³²
 hí³ má¹zián¹³ náh² hí³ chu²¹ honh² jí³
 hí³ má¹zián¹³ náh² hí³ ca³tin¹ Dió³²
 ní² siáh³! 12 Hniáuh³² tionh² náh²
 hí³ ná¹hé² ná¹janh³² náh² jmái¹ hí³
 má²ca³tón³ jáun² Dió³², hí³ jmúh¹³
 náh² siáh³ pí³ hí³ lí¹³ já³² tia³juí³²,
 la³ cun³ jmái¹ hí³ jmu³ jáun² Dió³²
 hí³ tsa³hín³ la³jí³² hí³ jniá³ chí³cuú²
 cun³quionh³ sí², jmái¹ hí³ jliénh¹³
 ca³la³ jí³lí³² ja¹ sí². 13 Tí³la³ jnoh¹
 má¹ná¹, ná¹jan³² dí² hí³ lí³ hmaí²¹

la³ji³² hi³ jniá³ chi³cuú² ji³ ñí¹ hué²¹
lá² ní² siáh³ la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³², cáun² ñí¹ lí¹³ lí³tí³ la³ cun³
hi³ tí³² tsí³ Dió³², ñí¹ tiú²uú² hi³ hlah³
zia³².

14 Hi³ jáun² bí¹ hniáuh³² reh²
hi³ jmúh¹³ náh² pí³ hi³ nio² tie³
hñu³ honh² náh² ta³ ñí¹ Dió³² tá¹la³
ná¹janh³² náh² jmáí¹ jáun², hi³ zian²
náh² siáh³ hi³ jí² honh² náh² hi³ hí¹
cáun² tso³ tiá² zia³² ñí¹con² náh²,

15 Cháu¹ náh² honh² hi³ Dió³² jmu²
juenh² tsí³ quí¹ cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú²
hi³ zia³² jmáí¹ hi³ lí¹³ liáun³ tsáu² bíh¹.
La³ jáun² bíh¹ juáh³ sí² hi³ má²ca³zen³
Po¹ reh² dí² ñí¹con² hnoh², tsá² hno³
dí² lín³², la³ cun³ lí³ hi³ quia³lín³ jáun²
jmáí¹ tsí³ tsú² hi³ má²ca³cué³ Dió³².

16 La³ji³² sí² hi³ má²ca³jmú³ bíh¹ tsú²
má²ca³hléh³ ca³tí²¹ hi³ ní². Ñí¹ sí²
quioh²¹ tsú² ná¹tso¹ ma³ cáun² jái¹³
juóuh³² hi³ lí¹³ ngí¹³ tsáu², hi³ jáun²
tsá² tiá² jái¹³ ngí²³ jí³ tsá² tiá² má²pin³
hi³ taunh³² ta²¹ jmu² tí³ jéin³² jái¹³
jáun², la³jmáí¹ jmu² tsú² jáun² tí³ jéin³²
jái¹³ ñí¹ hná¹ ní² quioh²¹ Dió³² hi³
má²rá¹tioh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³².
Cun³ñí¹ hi³ jmu² tsú² la³ jáun² né³,
jmu² tsú² hi³ lí¹³ tsa³hín³ hmóu³² bíh¹.

17 Hi³ jáun² bíh¹, hnoh² reh² tsá²
hnau³ lín³² jná¹³, cun³ñí¹ hi³ má²ca³lí³
ñíh¹ náh² ta³ ñeh³ ca³tí²¹ la³ji³² hi³
jáun², jáun² hua³hín¹³ náh² jmu³,
hi³ jáun² tiá² jau³ hnoh² tsá² la³
hí³ cun³quionh³ jú¹ tí¹jái² quioh²¹,
la³ cun³ tsá² zian² hí³ cun³ tin² tsí³
hmóu³² yáh³. Jáun² la³ jáun² tiá² lí¹³
tianh¹³ náh² tí³ có³² ca³tí²¹ hi³ má²nio²
ní² tiá³ honh² náh². 18 Tí³ re² jmu³
náh² pí³ hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ tiá³ honh²
náh², jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí³ ñíh¹ náh²
hi³ ca³tin¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí²
Tsá² liáu³². Jan² hí³ bíh¹ cú¹ lí³quien²
ta³né³² jí³ la³ cun³ jmáí¹hi³nio² ní² siáh³!
Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.

Sí² La³ñí¹ Quioh²¹ Juan²

Jái¹³ jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú²

¹ Hnoh² reh², zen¹³ jnoh¹ sí² lá² ñí¹con² hnoh² hi³ hleh³² hi³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Jái¹³, Tsá² jmu² hí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Jmí¹ má²zian² bíh¹ Tsá² hí³ ñeh² bíh¹ hi³ lí³zia³² la³jí³²; hi³ jnoh¹ né³ ca³nái¹³ jē¹ tsú² jí³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ tsú² siáh³ cun³quionh³ mí¹ñí¹ jnoh¹ hmóu³². Jnoh¹ ca³neh²¹ tsú² re² lín³² hi³ ca³la³ hi³ ca³tin¹³ jnoh¹ tsú² cuo² siáh³. ² Hi³ Tsá² lín³ hí³ Jái¹³ né³ ca³ma³jnia³², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³neh²¹, hi³ jáun² jnoh¹ má²cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ hí³ dí²; hi³ jáun² bí¹ ngái¹ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Tsá² cue³² hí³ pí³ hi³ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio². Hí³ bíh¹ jmí¹ cuá³ quionh³ Jméi² dí², hi³ Jméi² dí² né³ ca³ma³jnia² tsú² ñí¹con² dí². ³ Hi³ jáun² né³, la³ cun³ hi³ ca³neh²¹ jnoh¹ jáun² jí³ hi³ ca³nái¹³ jnoh¹, ngái¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹con² hnoh², qui¹ jáun² la³ jáun² lí¹³ tianh¹³ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ jnoh¹. Hi³ jnoh¹ né³, tiauh² jnoh¹ cá²hon³ cu³tí³ quiúnh¹ Dió³² Jméi² dí² la³ má²quionh³ jí³ Jesucristo hí³ Jon² tsú² ní² siáh³. ⁴ Hi³ jáun² bíh¹ ná¹jmu³² jnoh¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², qui¹ hi³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²ná¹hiún² jáun² tsí³ dí².

Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lín³ joh¹

⁵ Hi³ jáun² né³, hi³ lá² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³ma³ta² jnoh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² né³² má²ngái¹ jnoh¹ ñí¹con² hnoh² jái¹³ lá²: Hi³ Dió³² bíh¹ Tsá² cuá¹lín³ joh¹, hi³ hí¹ cú¹píh²¹ já¹niéi² tiá² zia³² yáh³ ñí¹con² tsú². ⁶ Hi³ jáun² ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú², hi³ tá¹la³ jáun² né³, ñí³ngí¹ bíh¹ dí² ñí¹ já¹niéi², jáun² jú¹ tí¹jái² bíh¹ jaun³² hléh¹ dí², qui¹ ha³ tiá² cú²tso² ziáun² yáh³ dí².

⁷ Tí³la³ ní¹juáh³ tie³ joh¹ juí³² quiú¹³ dí² la³jmí¹ zian² jáun² Dió³² ñí¹ tie³ joh¹, hi³ jáun² cun³quionh³ la³ jáun² bíh¹ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján², hi³ jáun² jmí²hán¹ Jesucristo Jon² Dió³² né³, hin²³ ca³la³ jí³² tso³ quiú¹³ dí².

⁸ Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² la³ jáun² lí¹ má²ma³can¹³ hmóu³² bíh¹ dí², tsá² tiá² jú¹ tson² má²hu²¹ hñu³ tsí³ bíh¹ lái³ dí². ⁹ Tí³la³ né³² né³, ní¹juáh³ hi³ ton¹³ dí² tso³ quiú¹³, jáun² chin¹³ bíh¹ Dió³² tsí³ tso³ quiú¹³ dí², jí³ hi³ ren³ tsú² siáh³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ zia³² ñí¹con² dí², qui¹ hí³ bíh¹ jan² Tsá² ma³tí³² jē¹, hi³ jmu³ siáh³ la³ cun³ hi³ ca³tí²¹ jmu³. ¹⁰ Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ tiá² tso³ má²ca³jmú¹³ né³, la³ jáun² dá² má²jmu³² dí² hi³ Dió³² lín³ jan² tsá² tí¹jáin² bíh¹, jáun² tiá² la³ má²hu²¹ yáh³ jái¹³ quioh²¹ tsú² hñu³ tsí³ dí².

2

Cristo lín³ Tsá² nau³² jái¹³ quiú¹³ dí²

¹ Hnoh² jón³, jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², qui¹hliá² hnó³² jná¹³ hi³ tiú²uú² jmúh¹³ náh² tso³; tí³la³ ní¹juáh³ zian² jan² tsá² má²lí²jmú³ tso³ né³, jáun² zian² bíh¹ jan² Tsá² nau³² jái¹³ quiú¹³ dí² ta³ ñí¹ Jméi² dí², Jesús Tsá² lín³ Cristo bíh¹ Tsá² hí³, hi³ hí³ bíh¹ jan² Tsá² chun¹. ² Hí³ bíh¹ ca³cuen³ hnga² hi³ jún³ cha¹³ jnoh¹ hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí²; hi³ jun³juáh¹³ cun³ jmáh³la³ tso³ quiú¹³ jnoh¹ yáh³, qui¹ ja³bí¹ ca³tí²¹ jí³ tso³ quioh²¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ siáh³.

³ Hi³ jáun² né³, má²né¹ dí² hi³ má²ca³lí³ cuóun³² dí² Dió³² ní¹juáh³ ma³tí²¹ dí² héih³² hi³ jmu² tsú². ⁴ Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³ né³: “Jná¹³ cuóun³² Dió³²”, tí³la³ já² tiá² má²tí³² yáh³ tsú² héih³² hi³ jmu² Dió³² má¹lí³²

jáun², hi³ jáun² jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹ tsá² la³ hí³, tiá² jú¹ tson² má²zia³² yáh³ hñu³ tsí³ tsú². 5 Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² Dió³² má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ hú¹tá¹ cu³tí³ má²hnio³ Dió³² re² lín³²; hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ má²lí¹³ lí³ né¹ dí² hi³ tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú² ní¹juáh³ hi³ ma³ti²¹ jnoh¹ héih³² quioh²¹ tsú². 6 Hi³ jáun² tsá² juáh³ hi³ tionh² cá²hon³ quionh³ Dió³² né³, hniáuh³² bíh¹ ma³zian² tsú² la³jmí¹ ca³ma³zian² jáun² hnga² Jesús Tsá² lín³ Cristo.

Cáun² héih³² hmai²¹

7 Hnoh² reh², héih³² hi³ jmu² jná¹³ ñí¹ sí² lá², jun³juáh¹³ cáun² héih³² hmai²¹ yáh³, qui¹ hi³ lá² dá² héih³² la³ cun³ hi³ qui³ má²ca³heh³ náh² la³ cun³ jmí¹ ca³niéih² bíh¹ náh². Héih³² yenh³ jáun² bíh¹ la³², la³ cun³ qui³ lí³ jú¹ chú³² hi³ má²ca³niéih² náh² jáun². 8 Tí³la³ cun³ jáun² lí³ bíh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² héih³² hmai²¹ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ lá², qui¹ la³ñí¹ tín² ca³ma³jnia³² Cristo hi³ ha³ lánh³ zian² tsá² hú¹tá¹ má²tí³² héih³² lá², hi³ ja³bí¹ hnoh² ní² siáh³ má²ma³jnia¹³ ta³né³². Juanh³² jná¹³ la³ ní² qui¹ joh¹ sí² tson² cu³tí¹³ bíh¹ má²tie³, má²ñí¹nga² bíh¹ já¹niéi². 9 Tí³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³ hi³ zian² ñí¹ tie³ joh¹, tí³la³ sa³ hon² bíh¹ tsú² rainh²¹, jáun² la³ má²zian² jáun² bíh¹ tsá² la³ hí³ ñí¹ lí³ já¹niéi². 10 Tí³la³ tsá² hnio³ rainh²¹ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ má²zian² ñí¹ tie³ joh¹, jáun² tiú²uú² zia³² hí¹ cáun² yáh³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ hi³ tánh³² tsú² tso³. 11 Tí³la³ hi³ ca³tin¹ tsá² hon² rainh²¹ né³, tsá² la³ hí³ zian² bíh¹ ñí¹ já¹niéi², ha³ tiá² ñí³² yáh³ tsú² hín² juíh³² cuá¹tsau³². Má²ca³lí³ ten³ bíh¹ tsú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ zian² tsú² hñu³ niéi².

12 Jáun² né³, hnoh², tsá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ jón³² jná¹³, jmu² ná¹ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² qui¹hliá² hnoh² bíh¹ tsá² má²ca³chin² Dió³² tsí³ tso³ quián¹³ náh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús

Tsá² lín³ Cristo. 13 Ja³bí¹ hnoh² siáh³ tsá² má²lieih²¹, sí² lá² jmu² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh² tsá² má²lieih²¹, qui¹hliá² má²ca³lí³ cuóun³² náh² Tsá² qui³ jmí¹ má²zian² hi³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí³liau³ ca³la³ jí³² hi³ zia³². Ja³bí¹ hnoh² tsá² tsá²ñú¹, sí² lá² jmu² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh² uá²jai³² qui¹hliá² má²ca³quinh¹ náh² jmá¹ ñí¹con² tsá² hláinh¹.

14 Hnoh² jón³, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² qui¹hliá² má²ca³lí³ cuóun³² náh² Jméi² dí². Ji³ hnoh² siáh³ tsá² má²lieih²¹, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² uá²jai³², qui¹hliá² má²ca³lí³ cuóun³² náh² Tsá² qui³ jmí¹ má²zian² hi³ jmí¹ ñeh² bíh¹ hi³ lí³liau³ la³jí³². Ja³bí¹ jmu² jná¹³ siáh³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh² siáh³ tsá² tsá¹ñú¹, qui¹hliá² hnoh² bíh¹ tsá² jlánh¹ pin³ honh² náh² qui¹ má²hu²¹ tián³ bíh¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ honh² náh², hi³ má²ca³quinh¹ náh² siáh³ jmá¹ ñí¹con² tsá² hláinh¹.

15 Ha³ lí²uú² jmú² náh² hi³ tí³² lín³² honh² náh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², sa³jun³ hniáuh³² tí³² honh² náh² la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsá² la³ hí³. Qui¹ ní¹juáh³ zian² tsá² jéin²³ tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hnga², hi³ jáun² tsá² la³ hí³ tiá² hnio³ yáh³ Dió³² Jméi² dí²; 16 qui¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ dí¹quian¹ tsá² la³ hí³ hi³ jmu³, ha³ tiá² ja³toh³ yáh³ ñí¹con² Jméi² dí², tí³la³ hi³ jáun² dá² ja³² hñu³ tsí³ hmóu³² bíh¹ tsú². Uá¹la³ cun³ hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ tsú² jmu² lí³ua³ cáun² hi³ cháunh²³ chí¹, hi³ dí¹quian¹ tsú² hi³ lí³ quioh²¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ jé²³, hi³ jlánh¹ tsah³ tsú² jmu² tonh² ca³ti²¹ la³jí³² hi³ nióh³² siáh³. 17 Hi³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² ní² né³, tsá¹³ bíh¹ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² tí³² tsí³ la³jí³² hi³ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnio³ Dió³² má¹ná¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

Jú¹ tson² jí³ jú¹ tí¹jái²

18 Hi³ jáun² né³ jón³, ñí¹ má²ñí¹táuh³ jmái¹ bíh¹ la³². Má²ca³niéih² bíh¹ hnoh² hi³ já³² jan² tsá² jmu³ hniéi² quionh³ Cristo; hi³ cun³ñí¹ hi³ má²zian² juóun³² tsá² má²ná¹jmu² hniéi² quionh³ Cristo né³, hi³ jáun² bíh¹ má²né¹ dí² hi³ ñí¹ má²ñí¹táuh³ jmái¹ bíh¹ la³². 19 Tsá² hí³ dá² ca³huén² ja¹ quiú¹³ bíh¹ dí², tí³la³ jun³juáh¹³ tsá² jmí¹ quiúnh¹ jnoh¹ cu³tí¹³ yáh³ hi³ má¹ná¹, qui¹ sá¹jmí¹ hi³ tsá² hí³ tsá² quiúnh¹ jnoh¹ dúh¹, jáun² jmí¹ hniáuh²¹ bíh¹ hi³ tionh² tsú² la³ má²tionh² jáun² quiúnh¹ jnoh¹. Tí³la³ la³ jáun² bí¹ ca³lí³, qui¹ hi³ jáun² la³ jáun² lí¹³ lí³jnia² hi³ tiá² la³ quiúnh¹ yáh³ dí² la³jín³² tsá² hí³.

20 Tí³la³ ñí¹con² hnoh² má¹ná¹, má²ca³cuen³ bíh¹ Cristo Jmí²chí³ Chun¹, hi³ jáun² dá² la³jín³² bíh¹ náh² má²ná¹ñíh¹ jú¹ tson². 21 Hi³ jáun² bíh¹ jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hnoh², qui¹hliá² má²cui² bíh¹ náh² jú¹ tson², jun³juáh¹³ hi³hliá² tiá² má²cui² yáh³ náh²; qui¹ hnoh² má²ñíh¹ hi³ hí¹ cáun² yáh³ jú¹ tí¹jái² tiá² ja³² ñí¹con² jú¹ tson².

22 ¿Hin² tsánh² lín²³ hnoh² hi³ tí¹ jáin² dúh¹? ¿Há¹ jun³juáh¹³ tsá² hí³ bíh¹ tí¹ jáin², tsá² juáh³ hi³ hi³ jun³juáh¹³ Jesús yáh³ Tsá² lín³ Cristo? Tsá² hí³ bíh¹ tsá² jmu² hniéi² quionh³ Cristo; hi³ hí¹ la³ tí³ Jméi² yáh³ dí² jmu² tsú² hi³ tiá² quien², la³ má²quionh³ Jon². 23 Jáun² né³, la³jín³² tsá² jmu² hi³ tiá² quien² Jon² Dió³², jáun² tsá² la³ hí³ tiá² quionh³ yáh³ Jméi² dí²; tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² ton² hi³ má²hen² tí³ con² Jon² Dió³² má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ má²quionh³ bíh¹ Jméi² dí².

24 Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hmá¹ náh² hñu³ honh² jú¹ chú³² hi³ ca³niéih² náh² jáun² la³jmí¹ ñí¹; qui¹ ní¹juáh³ hi³ ca³hmáh¹ náh² re² hñu³ honh² jái¹³ hi³ ca³niéih² náh² jáun² jmí¹tin², jáun² lí¹³ la³ má²ná¹cunh² jáun² náh² quiúnh¹ Cristo la³ má²quionh³ Jméi² dí². 25 Hi³

hnga² hí³ dí² siáh³ má²ca³jmú³ jái¹³ hi³ lí¹³ ziáun² dí² la³ cun³ jmí¹hi³nio².

26 Jái¹³ ní² né³, má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ hnoh² cun³ñí¹ hi³ zian² tsá² hnió³ ma³cau² hnoh². 27 Tí³la³ má²cuá³ bíh¹ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ honh² náh², Tsá² ca³cuen³ hi³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lí³ hniáh³² hi³ ma³ta² hnoh², qui¹ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ bíh¹ má²má²ta² hnoh² ca³la³ jí³²; hi³ la³jí³² hi³ má²ta² tsú² jáun² né³ lí³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹, qui¹ hí¹ cáun² yáh³ jú¹ tí¹jái² tiá² má²ta² tsú². Hi³ jáun² né³, cui¹ tiáunh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ Cristo la³ cun³ qui³ lí³ jú¹ tson² hi³ má²ca³ma³ta² jáun² Jmí²chí³ Chun¹.

28 Hi³ jáun² né³ jón³, cui¹ tionh¹ náh² cá²honh¹ quiúnh¹ Cristo la³ má²tionh² náh² ní², qui¹ jáun² la³ má²ná¹tioh³ jáun² cáun² tsí³ dí² ní¹ má¹cuanh³² tsú², hi³ jáun² tiá² lí³ heh¹ dí² má¹jáun². 29 Qui¹ má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hi³ jan² Tsá² chun¹ bíh¹ Tsá² hí³, hi³ jáun² hniáuh³² lí³ ñíh¹³ náh² siáh³ hi³ la³jín³² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² bíh¹ má²lín³ jon² Dió³².

3

Tsá² ná¹lín³ jon² Dió³²

1 Né³² né³, sá¹ní² jie³ náh², cónh³ bíh¹ tiá² má²ca³ma³hniau³ dí² Dió³², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ má²juáh³ máh³ Dió³² hi³ láí³ dí² jon² tsú², hi³ tson² bíh¹ cu³tí¹³ má²láí³ dí² la³ jáun². Hi³ jáun² tsá² zian² hi³ cun³ tin² tsí³ hmóu³² né³, tiú²uú² cuóu³² yáh³ dí², qui¹ hí¹juáh³ hnga² yáh³ Dió³² tiá² ca³lí³ cuóun³² tsú². 2 Jáun² né³ reh², má²ná¹láí³ bíh¹ dí² jon² Dió³² ta³né³², tí³la³ cu³ jáun² bíh¹ tiá² má²ca³lí³jnia² la³ cun³ hi³ lí¹³ quiú¹³ dí² jmí¹tsú² jmí¹ja³²; tí³la³ né¹ dí² má¹ná¹ hi³ ní¹ má¹jaunh³² Jesús Tsá² lín³ Cristo, má¹jáun² má²lí¹³ láí³ dí² la³jmí¹ lín³ tsú² hnga², qui¹ ní¹ má¹jáun² dá² má²neh²¹ dí² tsú² hú¹tá¹ la³ cun³ rón³² jnia³ bíh¹. 3 Hi³ jáun²

né³, lí³ua³ jan² tsá² hu²¹ tsí³ hí³ ma³tí³²
Dió³² jái¹³ ní², tsá² la³ hí³ bíh¹ jmu² jí²
jmí¹ tsí³, la³jmí¹ jin² hnga² Jesús.

4 Tí³la³ la³jin³² tsá² jmu² tso³
má¹ná¹, tsá² la³ hí³ dá² má²ca³hliánh²
ñí¹con² liei²¹ quioh²¹ Dió³² bíh¹, qui¹
lí³ua³ jan² tsá² tiá² ca³ma³tí³² liei²¹
jáun², jáun² tso³ bíh¹ má²ca³lí³ren²
tsú². 5 Má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hí³
Cristo cuan³ ñí¹ hué²¹ lá² hí³ cua³hin²
tso³ quiú¹³ dí², tí³la³ hí³ má¹ná¹, hí¹
cáun² tso³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ quioh²¹.
6 Hí³ jáun² bíh¹ lí³ua³ jan² tsá² tiáunh¹
cá²hon³ quionh³ hí³ dí², tiá² tso³ jmu²
yáh³; tí³la³ la³jin³² tsá² jmu² tso³ né³,
tiá² má²ca³jién³² yáh³ tsú² Cristo, hí³
sa³jun³ má²ca³lí³ cuóun³² tsú² siáh³
lánh³ lín³. 7 Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³ jón³,
hua³hín¹³ náh² jmu³, jáun² hí¹ jan² tiá²
hin² lí¹³ ma³cau² hnoh²; qui¹ ní¹juáh³
tsá² jmu² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³²,
jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ chun¹ la³jmí¹
chun¹ hnga² Cristo. 8 Tí³la³ ní¹juáh³
tsá² jmu² tso³ má¹na²¹, tsá² la³ hí³ dá²
tsá² joh¹ tsá² hláinh¹ bíh¹, qui¹ qui³
cónh³ tsá² jmu² tso³ la³ cun³ jmí¹tin²
bíh¹ tsá² hláinh¹. Ta²¹ jáun² bíh¹ cuan³
Jon² Dió³², hú¹tá¹ hí³ cua³tsunh¹ tá¹³
tsá² hláinh¹ bíh¹.

9 Hí³ jáun² dá² hí¹ jan² yáh³ tsá²
má²lín³ jon² Dió³² tiá² tso³ jmu², qui¹
la³ cun³ lí³ hí³ má²ca³cué³ Dió³² hñu³
tsí³ bíh¹ tsú² má²zian². Cun³ñí¹ hí³
má²ca³jmú³ Dió³² hí³ lín¹³ tsú² jon²
bíh¹ Dió³², hí³ jáun² né³, tiú²uú² lí²³
yáh³ jmu³ tsú² tso³. 10 Lin¹ lín²¹ bíh¹
ní¹juáh³ hin² tsánh² lín³ jon² Dió³² hí³
hin² lín³ jon² tsá² hláinh¹; qui¹ lí³ua³
jan² tsá² tiá² jmu² la³ cun³ hí³ tí³²
tsí³ Dió³², jun³juáh¹³ jon² Dió³² yáh³
tsá² la³ hí³, hí³ sa³jun³ jon² yáh³ Dió³²
ní¹juáh³ tsá² tiá² hno³ rainh²¹ siáh³.

Cuí¹ má¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján²

11 Hí³ jáun² né³, cun³ ca³ta¹ bíh¹
dí² hí³ má¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján²
tsá²ján², la³ cun³ qui³ lí³ jáun² jái¹³

hí³ má²ca³niéih² náh² la³ cun³ jmí¹tin².
12 Ha³ tiá² hniáuh³² yáh³ jmú¹³ dí²
la³jmí¹ ca³jmú³ hla¹ Caín tsá² jmí¹ joh¹
tsá² hláinh¹, hí³ ca³jngih³ dá¹jon²¹. Hí³
¿he³ lálh³² ca³jmú³ tsú² la³ jáun²? Qui¹
cun³ñí¹ hí³ jmí¹ jmu² jmáh³la³ hí³
hlah³ bíh¹ Caín, tí³la³ rainh²¹ tsú² né³,
jmí¹ jmu² jmáh³la³ hí³ tí³² tsí³ Dió³²
bíh¹. 13 Cun³ñí¹ hí³ jáun² né³ reh², ha³
lí² cuí¹ cha³cáun² honh² náh² hí³ hau²
náh² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³².
14 Né³² né³, má²né¹ bíh¹ dí² hí³
tiú²uú² láí³ yáh³ dí² tsá² ná¹jún¹,
tí³la³ má²ziáun² dí² hí³ hmai²¹ bíh¹,
quí¹ cun³ñí¹ hí³ má²hno³ dí² rainh²¹.
Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hno³ rainh²¹
má¹ná¹, tsá² la³ hí³ dá² ná¹jún¹ bíh¹.
15 Qui¹ la³jin³² tsá² hon² rainh²¹,
tsá² jngih² tsáu² bíh¹ tsá² la³ hí³, hí³
má²ná¹ñíh¹ bíh¹ hnoh² hí³ hí¹ jan²
tsá² jngih² tsáu² tiá² má²lín³ jan²
tsá² má²zian² cun³ jmí¹hi³nio². 16 Hí³
jáun² bíh¹ má²né¹ dí² he³ lánh³ lí³
hí³ hno³ tsú² rainh²¹, qui¹ cun³ñí¹
hí³ Cristo ca³jiénh³ hnga² hí³ jún³
hí³ ca³ta¹ dí²; hí³ jáun² la³ jáun² bíh¹
siáh³ ca³ta¹ dí² hí³ tiáuh¹ hua³jan²¹
hí³ cué¹³ jmí²chí³ quiú¹³ hí³ ca³tin¹
rainh²¹ dí². 17 Tí³la³ né³² né³, ní¹juáh³
jan² tsá² zia³² quioh²¹ ca³jié³ hí³ zia³²
hí³ lí³hniauh²³ ñí¹con² rainh²¹, tí³la³
má¹lí³² jáun² né³, já² tiá² mií³ ja³² yáh³
tsí³ tsú² ñí¹con² rainh²¹, ¿ha³ bí¹ lánh³
rón³² lí¹³ hí³ hno³ tsú² Dió³²? 18 Hí³
jáun² né³ jón³, ha³ lí² cuí¹ má¹hno¹ dí²
tsáu² jmáh³la³ quionh³ ho³ dí²; tí³ re²
cuí¹ má¹hno¹ dí² tsáu² hú¹tá¹ jú¹ tson²
cun³quionh³ hí³ lin¹ hí³ zia³² hí³ jmu³²
bíh¹ dí².

Hí³ nio² cáun² tsí³ tsú² ñí¹con² Dió³²

19 Jáun² né³, cun³quionh³ hí³ jmú¹³
dí² la³ ní² bíh¹, lí¹³ lí³ né¹ dí² hí³ hen²
dí² tí³ con² jú¹ tson², hí³ lí¹³ niau²¹
tie³ tsí³ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³². 20 Hí³
uá¹jinh¹ ca³lí³ zia³² cáun² tso³ hí³ cha³²
hñu³ tsí³ dí², tí³ jlánh¹ bí¹ ja³² mií³ tsí³
Dió³² la³ cónh³ bíh¹ tsí³ jnoh¹ hmóu³²,
quí¹ hí³ bíh¹ ñí³² ca³la³ jí³². 21 Tí³la³

ní¹juáh³ hí¹ cáun² yáh³ tso³ tiá² cha³²
 hñu³ tsí³ dí² né³ reh², hi³ jáun² lí¹³ bíh¹
 niau²¹ tie³ tsí³ dí² ñí¹ hó²¹ñí¹ Dió³²,
 22 jáun² dá² cue³² bíh¹ tsú² lí³ua³ cáun²
 hi³ mi³² dí² ñí¹con² tsú², quí¹ ma³ti²¹
 bíh¹ dí² héih³² quioh²¹ tsú², jí³ hi³
 jmu³² bíh¹ dí² siáh³ la³ cun³ hi³ tí³²
 tsí³ tsú². 23 Hi³ héih³² hi³ jmu² tsú²
 jáun² né³, juáh³ hi³ hniáuh³² tanh¹³ dí²
 ta²¹ Jesucristo Jon² bíh¹ tsú², jí³ hi³
 má¹hno¹ dí² siáh³ tsá²ján² tsá²ján² la³
 cun³ qui³ lí³ jáun² héih³² hi³ ca³jmu³
 tsú² jáun². 24 Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá²
 má²tí³² héih³² quioh²¹ Dió³², jáun² tsá²
 la³ hí³ bíh¹ tiáunh¹ cá²hon³ quionh³
 Dió³², hi³ Dió³² né³ cuá³ hñu³ tsí³ tsú²
 siáh³. Jáun² dá² má²né¹ bíh¹ dí² hi³
 má²cuá³ tsú² hñu³ tsí³ dí² cun³quionh³
 Jmí²chí³ Chun¹ hi³ má²ca³cuen³ tsú²
 jáun² ñí¹con² dí².

4

*Ha³ lánh³ rón³² lí³ cuóun³² tsú²
 Jmí²chí³ joh¹ Dió³² jí³ jmí²chí³ hláinh¹*

1 Hnoh² reh², tsá² hnau³ jná¹³, ha³
 lí² lí¹ tanh³ náh² ta²¹ lí³ua³ jan² tsá²
 juáh³ hi³ quian³² jái¹³ hi³ ca³cué³
 Dió³² hñu³ tsí³, tí³la³ quián² náh²
 tín² hua³hí¹³ ní¹juáh³ tson² quionh³
 tsú² Jmí²chí³ joh¹ Dió³² ho³ tiá²
 quionh³. Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá²
 tí¹ jáin² má²zian² hngá¹máh³ lá², tsá²
 lí¹ má²cau² hi³ juáh³ hi³ hleh³² cha¹³
 Dió³². 2 Tí³la³ lí¹³ bíh¹ lí³ cuóun³²
 hnoh² tsá² hú¹tá¹ tson² quionh³
 Jmí²chí³ joh¹ Dió³² cun³quionh³ la³ lá².
 La³jín³² tsá² juáh³ hi³ Jesús Tsá² lín³
 Cristo cuan³ hi³ lán¹ tsá²mi³cuóun²
 la³ jnoh¹, tsá² la³ hí³ bíh¹ ján¹ tson²
 quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³². 3 Tí³la³
 ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ hi³
 Jesús cuan³ hi³ dí¹tsáun² né³, jáun²
 jun³juáh¹³ tsá² quionh³ Jmí²chí³ joh¹
 Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³; tí³la³ tsá² la³ hí³
 dá² quian³² jmí²chí³ hi³ jmu² hnié²
 quionh³ Cristo bíh¹. Má²ca³niéih² bíh¹
 hnoh² hi³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³ já³²

ñí¹ hué²¹ lá²; tí³la³ ta³né³² má¹ná¹,
 má²ngí³² bíh¹ tsú² hngá¹máh³ lá².

4 Jón³, hnoh² bíh¹ má²ná¹lín³
 náh² tsá² joh¹ Dió³², hi³ jáun² dá²
 má²ca³quinh¹ bíh¹ náh² jmái¹ ñí¹con²
 tsá² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³² tí¹jái² hí³;
 quí¹ tí³jlánh¹ bíh¹ pin³ Tsá² cuá³ hñu³
 honh² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tsá² zian²
 hí³ quionh³ tsá² zian² cun³ tín² tsí³
 hmóu³². 5 Quí¹ qui³ cun³ tsá² zian²
 ja¹ quioh²¹ tsá² zian² cun³ tín² tsí³
 hmóu³² bíh¹ tí³² tí¹jái² hí³, hi³ jáun² dá²
 la³ cun³ jái¹³ hi³ tí³² tsí³ tsá²mi³cuóun²
 bíh¹ hleh³² tsú²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³,
 náí³² jē¹ tsú². 6 Tí³la³ jnoh¹ má¹ná¹,
 ná¹lái³ dí² tsá² joh¹ Dió³² bíh¹. Hi³
 jáun² tsá² má²cuóun³² Dió³² né³, náí³²
 bíh¹ jái¹³ hi³ hléh¹ dí². Tí³la³ ní¹juáh³
 tsá² tiá² joh¹ Dió³² né³, tiá² náí³² yáh³
 tsú² jái¹³ hi³ hléh¹ dí². Hi³ jáun² né³,
 la³ ní² bíh¹ lí³ cuóun³² dí² tsá² quionh³
 Jmí²chí³ Tsá² má²ta² jú¹ tson², jí³ tsá²
 quionh³ jmí²chí³ má²cau² ní² siáh³.

Dió³² Tsá² hniau³

7 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³,
 hniáuh³² bíh¹ má¹hno¹ dí² tsá²ján²
 tsá²ján², quí¹ hi³ ná¹hnáu³ dí² jáun²
 dá² ja³² ñí¹con² Dió³² bíh¹. Hi³ jáun²
 bíh¹ la³jín³² tsá² hnio³ rainh²¹ lín³
 jon² Dió³² hi³ cuóun³² tsú² siáh³ Dió³².
 8 Tí³la³ tsá² tiá² hnio³ rainh²¹ má¹ná¹,
 jun³juáh¹³ tsá² má²ca³lí³ cuóun³² Dió³²
 yáh³ tsá² la³ hí³, quí¹ Dió³² dá² jan²
 Tsá² hniau³ bíh¹. 9 Quí¹ cun³quionh³
 hi³ ca³zen³ Dió³² Jon² Tsá² jan² tán¹
 ca³ma³jnia³² tsú² hi³ lin¹ hi³ hniau³ dí²
 tsú², hi³ jáun² lí¹³ ziaun² dí² hi³ hmai²¹
 cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ tá¹³ hí³ dí². 10 Hi³
 jáun² lí³ né¹ dí² ha³ cónh³ tí³ hi³ hniau³
 dí² Dió³², quí¹ jun³juáh¹³ jnoh¹ yáh³
 tín² ca³má¹hno¹ Dió³², quí¹ hnga² bíh¹
 tsú² tín² ca³ma³hniau³ jnoh¹ la³ñí¹, hi³
 ca³cuen³ tsú² Jon² hi³ jún³ cha¹³ dí²,
 hi³ jáun² lí¹³ hin³ tso³ quiú¹³ dí².

11 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³²,
 ní¹juáh³ la³ jáun² má²ca³ma³hniau³ dí²
 Dió³², jáun² ja³bí¹ la³ jáun² uá²jai³²
 hniáuh³² má¹hno¹ jnoh¹ siáh³ tsá²ján²

tsá²ján². 12 Uá¹jinh¹ tson² bíh¹ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³jién³² Dió³², cun³ jáun² cuá³ bíh¹ Dió³² hñu³ tsí³ dí² ní¹juáh³ hi³ hno³ dí² tsá²ján² tsá²ján². Hi³ jáun² cun³ñí¹ hi³ Tsá² qui³ hniau³ dí² hi³ né³ cuá³ hñu³ tsí³ dí², hi³ jáun² bíh¹ lí²³ má¹hno¹ dí² tsá²ján² tsá²ján² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³. 13 Cun³ né¹ bíh¹ dí² hi³ má²tiáuh¹ dí² cá²hon³ quiúnh¹ Dió³², hi³ Dió³² siáh³ má²cuá³ hñu³ tsí³ jnoh¹ cun³ñí¹ hi³hliá² Dió³² má²ca³cuen³ Jmí²chí³ joh¹ ñí¹con² dí². 14 Hi³ jáun² bíh¹ cue³² jnoh¹ jú¹ tson², qui¹ jnoh¹ bíh¹ tsá² ca³neh²¹ Jon² Dió³² Jméi² dí², Tsá² ca³zen³ tsú² hí³ hi³ líon³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá². 15 Li³ua³ jan² tsá² juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Jon² Dió³², zian² bíh¹ Dió³² quionh³ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá² hí³ zian² siáh³ quionh³ Dió³².

16 La³ jáun² bíh¹ má²ca³li³ né¹ dí² jí³ hi³ má²nio² siáh³ cáun² tsí³ dí² hi³ Dió³² hniau³. Qui¹ Dió³² bíh¹ lín³ jan² Tsá² hniau³; hi³ jáun² li³ua³ jan² tsá² hnio³ tsáú² jí³ Dió³² ní², tsá² la³ hí³ bíh¹ má²zian² quionh³ Dió³², hi³ jáun² Dió³² zian² siáh³ quionh³ tsá² la³ hí³. 17 Jáun² né³, cun³ñí¹ hi³ hniau³ dí² Dió³² ca³la³ tán¹ hián² cu³tí³, hi³ jáun² tiá² juénh¹³ yáh³ dí² ní¹ má¹ti³ñí¹ ca³ra³tsa² dí² tsú² héih³²; qui¹ jnoh¹ ná¹láí³ tsá² zian² quionh³ Dió³² ñí¹ hué²¹ lá² ca³la³ cun³ rón³² lín³ hnga² Cristo. 18 Tiá² lin¹ zia³² jái¹³ hi³ juénh² dí² ñí¹con² jan² tsá² hú¹tá¹ hniau³ dí², qui¹ cun³ quin²³ bíh¹ tí³ có³² hi³ jmí¹ hú¹ cóh²¹ tsí³ dí² cun³quionh³ hi³ hniau³ dí² tsú² jáun². Jáun² jan² tsá² hú¹ cóh²¹ tsí³ né³ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² má²má²tso² tsí³, cun³ñí¹ hi³ tiá² má²nio² cáun² tán¹ tsí³ tsú² hi³ Dió³² hniau³.

19 Hnga² bíh¹ tín² Dió³² ca³ma³hniau³ dí² la³ñí¹, hi³ cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ jnoh¹ siáh³ má²hno³ dí² tsú². 20 Ti³la³ ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³: “Jná¹³ hno³ Dió³²”, já² hon² bíh¹ tsú² rainh²¹ má¹li³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ dá²

jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹. Qui¹ ní¹juáh³ tiá² la³ hnio³ yáh³ tsú² rainh²¹ tsá² jién³², jáun² né³, ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ juáh³ tsú² hi³ hnio³ Dió³² jan² Tsá² tiá² má²ca³jién³² tsú². 21 Qui¹ hnga² Cristo bíh¹ má²ca³cué³ héih³² lá²: “Ní¹juáh³ tsá² hnio³ Dió³², ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² ma³hnio³ tsú² siáh³ rainh²¹”.

5

Jnoh¹ bíh¹ tsá² cah¹ jmái¹ ñí¹con² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Dió³²

1 Hi³ jáun² né³, li³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹ hi³ Jesús bíh¹ lín³ Cristo, tsá² la³ hí³ bíh¹ má²lín³ jon² Dió³². Qui¹ li³ua³ jan² tsá² hnio³ jan² jméi² tsá¹míh¹, ja³bí¹ hnio³ tsú² siáh³ jí³ tsá¹míh¹ jon² tsá² hí³. 2 Jáun² ní¹juáh³ la³ má²hno³ jáun² dí² Dió³², hi³ la³ má²ma³ti²¹ jáun² dí² siáh³ la³ cun³ héih³² hi³ jmu² tsú² ñí¹con² dí², jáun² né¹ bíh¹ dí² hi³ ja³bí¹ má²hno³ dí² siáh³ jí³ jón²zih¹ Dió³². 3 Qui¹ ní¹juáh³ hi³ má²hno³ dí² Dió³², jáun² má²hniáuh³² má¹ti²¹ bíh¹ dí² la³ cun³ héih³² hi³ jmu² tsú²; hi³ héih³² hi³ jmu² tsú² jáun² né³, tiá² lí³ yáh³ cáun² liá¹ héi², 4 qui¹ la³jín³² tsá² má²lín³ jon² Dió³² cah²³ bíh¹ jmái¹ ñí¹con² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ Dió³². Hi³ jáun² hi³ nio² jáun² cáun² tsí³ bíh¹ dí² jmu² hi³ tiau²³ dí² ñí¹con² tsá² tiá² quiú² tiá² jéin²³ hí³ Dió³². 5 Hi³ jáun² né³, li³ua³ jan² tsá² taunh³² ta²¹ hi³ Jesús bíh¹ Jon² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ cah²³ jmái¹ ñí¹con² tsá² tiá² jéin²³ hí³ Dió³².

Jái¹³ hi³ má²tson¹³ dí² hi³ ca³tin¹ Jon² Dió³²

6 Jáun² né³, jmí¹ cuan¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³li³ lin¹ cun³quionh³ jmái² jí³ cun³quionh³ jmí²; jáun² jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ cáun³ jmái² yáh³ tsú², qui¹ ja³bí¹ jmí²hán¹ yáh³ tsú² ca³táin³ jmí¹ lí²¹ jáun². Hi³ hnga² Jmí²chí³ Chun¹ lín³ Tsá² nau³² jái¹³ ca³ti²¹ hi³ ní², qui¹ Jmí²chí³ Chun¹ hí³ bíh¹ siáh³ Tsá² qui³

cun³ hie³² jú¹ tson². 7 [Zian² gáun³ Tsá² nau³² jái¹³ hñu³mi³cuú² ca³ti²¹ hi³ ní²: Jméi² dí², Tsá² lín³ Jái¹³, jí³ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³; hi³ jan² tán¹ tsáu² bíh¹ lín³ Tsá² gáun³ hí³. 8 Hi³ ñí¹ hué²¹ lá² siáh³] zia³² hñi³² juí³² ñí¹ ja³² jú¹ tson²: ñí¹con² Jmí²chí³ joh¹ Dió³², la³ má²quionh³ jmái², jí³ jmí² ní² siáh³; hi³ tá¹ tun³ ní² né³, la³ má²quionh³ Jmí²chí³ tiáunh¹ cá²hon³ cu³ti³. 9 Ní¹juáh³ né³² cánh³ bíh¹ héi¹³ dí² jú¹ tson² hi³ zih³² tsáu² ñí¹ hué²¹ lá², tiá¹³ bíh¹ tiá³ tiá² héi¹³ dí² jú¹ tson² hi³ zih³² Dió³², qui¹ jú¹ tson² jáun² bíh¹ tí³ jlánh¹ bí¹ quien². Hi³ jú¹ tson² jáun² né³, hi³ ca³tin¹ Jon² bíh¹ Dió³². 10 Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ Jon² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ hu²¹ jú¹ tson² ní² hñu³ tsí³ hnga²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Dió³² má¹na²¹, tsá² la³ hí³ dá² jmu² hi³ Dió³² lín³ jan² tsá² tí¹ jáin² bíh¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ taunh³² tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ má²ca³zih³ jáun² Dió³² hi³ ca³tin¹ Jon². 11 Hi³ lá² bíh¹ jú¹ tson² hi³ má²ca³zih³ Dió³²: Hi³ má²ca³cué³ tsú² jáun² jái¹³ hi³ lí¹³ ziaun² dí² cun³ jmí¹hi³nio², hi³ jái¹³ hi³ lí¹³ ziaun² dí² jáun² cun³ jmí¹hi³nio² né³, ca³lí³zia³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jon² bíh¹ Dió³². 12 Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² tanh² ta²¹ Jon² Dió³², lí¹³ bíh¹ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ tanh² Jon² Dió³² né³, cun³ tiá² lí¹³ bíh¹ zian² tsá² la³ hí³ cun³ jmí¹hi³nio².

Jái¹³ ñí¹ má²ca³táuh³ hi³ hlí² liéih³² tsú²

13 Jáun² né³, cuá¹jmu² jná¹³ sí² lá² hi³ ca³tin¹ hñoh² tsá² tanh²³ náh² ta²¹ Jon² Dió³², hi³ jáun² lí³ ñíh¹³ náh² hi³ má²zian² náh² cun³ jmí¹hi³nio².

14 Má²nio² cáun² tsí³ dí² ñí¹con² Dió³² hi³ lí³ua³ cáun² hi³ mí¹³ dí² ñí¹con² tsú², jáun² náí³² bíh¹ tsú² jái¹³ quiú¹³ dí² ní¹juáh³ hi³ mí¹³ dí² la³ cun³ hi³ qui³ tí³² tsí³ tsú² hnga². 15 Jáun² né³, la³jmí¹ né¹ dí² jáun² hi³ Dió³² náí³²

jái¹³ hi³ lienh¹ dí², hi³ jáun² ja³bí¹ né¹ bíh¹ dí² hi³ má²ca³héi¹³ dí² la³ cun³ hi³ ca³mi¹³ dí² ñí¹con² tsú².

16 Né³² né³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá² ca³jien³² rainh²¹ hi³ jmu² cáun² tso³ hi³ tiá² lí¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹, jáun² hñiáuh³² liéinh³² tsú² Dió³² bíh¹, hi³ jáun² Dió³² cue³² jái¹³ hi³ lí¹³ zian² tsá² hí³, ní¹juáh³ hi³ tso³ jáun² lí³ cáun² tso³ hi³ tiá² lí¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹. Zia³² bíh¹ tso³ hi³ lí¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹, tí³la³ tiá² jmu² yáh³ jná¹³ héih³² hi³ liéinh³² tsú² Dió³² ca³ti²¹ tso³ la³ jáun². 17 La³jí³² hi³ hlah³ bíh¹ lí³ tso³; tí³la³ zia³² bíh¹ tso³ hi³ tiá² lí¹³ zeh³ ñí¹ hmú²¹.

18 Má²né¹ dí² hi³ jí³lin² tsá² má²ca³ma³jnia² Dió³² cáun² hi³ hmaí²¹ tiá² tso³ jmu² yáh³; qui¹ tí³la³ Jon² Dió³² jmu² hua³hi¹³ tsá² hí³, hi³ jáun² tiá² tie³ tsá² hláinh¹ cuo². 19 Ja³bí¹ né¹ dí² hi³ má²láí³ dí² tsá² joh¹ Dió³², tí³la³ ca³la³ jín³² tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³² né³, tionh² jo³cuo² tsá² hláinh¹ bíh¹. 20 Ja³bí¹ la³ jáun² né¹ dí² hi³ má²cuán² Jon² Dió³², hi³ hí³ bíh¹ má²ca³ma³ta² dí² hi³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ lí³ cuóun³² dí² Dió³² Tsá² cu³ti³ zian². Hi³ jáun² né³, jñoh¹ bíh¹ hú¹tá¹ cu³ti³ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ Tsá² cu³ti³ zian² hí³, qui¹ cun³ñí¹ hi³ má²tiauh² dí² cá²hon³ quiúnh¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo Jon² tsú². Hí³ bíh¹ dí² lín³ Dió³² Tsá² cu³ti³ zian², hi³ hí³ bíh¹ Tsá² jmu² hi³ lí¹³ zian² tsáu² la³ cun³ jmí¹hi³nio². 21 Jáun² né³ jón³, ha³ lí² lí¹ ma³quien¹³ náh² cáun² hi³ siáh³ cha³ jmí¹ má¹quien¹³ náh² Dió³². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Ní¹ Má²tun³ Quioh²¹ Juan²

*Hniáuh³² ná¹hnáu³ dí² jí³ hí³
hniáuh³² hua³hín¹³ dí²jú¹ tson²*

¹Jná¹³ la³² jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hí³ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² hí³ ca³tin¹ hnoh² tsá² cuáh³², tsá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ tsá²mi³ tsá² tionh² jon². Hnoh² bíh¹ lín³ náh² tsá² má²ná¹quiánh¹ ca³tin¹ Dió³², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² tionh² jo³cuonh² hnoh², tsá² cu³tí³ hno³ lín³² jná¹³; hí³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ hnau³, qui¹ ja³bí¹ la³jín³² tsá² má²ca³lí³ cuoh² jú¹ tson² bí¹ siáh³. ²Hnau³ lín³² jná¹³ hnoh² cun³ñí¹ hí³ ca³tí²¹ jú¹ tson² hí³ má²zia³² jáun² hñu³ tsí³ dí², hí³ jú¹ tson² jáun² né³ zia³² la³ má²zia³² jáun² bíh¹ ñí¹con² dí² la³ cun³ jmí¹hi³nio². ³Jáun² cun³ lí³ hé² lí³ mieh² bíh¹ dí², jí³ hí³ jmu³ Dió³² Jméi² dí² juenh² tsí³ quionh³ Jesucristo Jon², hí³ jmu³ tsú² siáh³ hí³ ziaun² dí² cáun² hí³ re² hí³ tin², ní¹juáh³ hí³ ziaun² dí² la³ cun³ lí³ jáun² jú¹ tson², jí³ hí³ ná¹hnáu³ dí² ní² siáh³.

⁴Jlánh¹ má²ca³lí³ hiún² tsin³² jná¹³ cun³ñí¹ hí³ má²cá²jie³² jná¹³ hí³ tsá² tionh² jo³cuonh² náh² ní² má²ñi³táunh¹ la³ cun³ rón³² lí³ jáun² jú¹ tson², la³ cun³ qui³ lí³ héih³² hí³ má²ca³héi¹³ dí² jáun² ñí¹con² Dió³² Jméi² dí². ⁵Hí³ jáun² né³ reh², zia³² cáun² hí³ hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hí³ má¹tih²¹ náh². Ti³la³ jun³juáh¹³ cáun² héih³² hmai²¹ yáh³ héih³² hí³ cuá¹jmu² jná¹³ lá² má¹ná¹, qui¹ héih³² lá² dá² lí³ la³ cun³ lí³ héih³² hí³ qui³ ca³lí³tái² dí² la³ cun³ jmí¹tin² bíh¹, hí³ ná¹hnáu³ dí² quiúnh¹ tsá²ján² tsá²ján². ⁶Lí²lin¹ hí³ hno³ dí² Dió³² cun³quionh³ hí³ ma³ti²¹ dí² jáun² héih³² quioh²¹ tsú²; hí³ héih³² jáun² né³ juáh³, hí³ hniáuh³²

má¹hno¹ náh² tsáu², la³ cun³ jái¹³ hí³ má²ca³niéih² náh² jáun² jmí¹tin².

Tsá² má²cau²

⁷Juo³ jná¹³ hnoh² la³ ní², qui¹ hngá¹máh³ lá² má²ñi³táunh¹ juóun³² lín³² tsá² má²cau², tsá² tiá² má²tson² jái¹³ hí³ Jesús Tsá² lín³ Cristo cuan³ ñí¹ hué²¹ lá² hí³ lín³ tsá² ngu³ la³ jnoh¹ cu³tí³. Tsá² má²cau² bíh¹ hí³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jmu² hniéi² quionh³ Cristo. ⁸Hua³hín¹³ náh² jmu³, hí³ jáun² tiá² lí¹ tsa³hín³ ta²¹ hí³ ná¹jmu³² náh², hí³ jáun² hián¹³ bíh¹ náh² hmah²¹ la³ cun³ tí³.

⁹Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² ná²tsin³ la³ cun³ hí³ má²ca³ma³ta² Cristo, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² quionh³ yáh³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmúh³² ta²¹ la³ cun³ hí³ ca³ma³ta² jáun² Cristo né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ cu³tí³ quionh³ Dió³² Jméi² dí², hí³ ja³bí¹ quionh³ tsú² siáh³ Jon² Dió³². ¹⁰Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² já²jie³ hnoh² ñí¹ ní², hí³ ní¹juáh³ tiá² hie³² tsú² jú¹ tson² la³ lá², jáun² ha³ lí² hen³ tsá² hí³ hñuh³² hí³ sa³jun³ juoh¹ náh² tsú²: “Cui¹ zian² nú² cáun² hí³ re² hí³ tin²”; ¹¹qui¹ ní¹juáh³ tsá² juáh³ la³ ní² ñí¹con² tsá² la³ hí³, hí³ jáun² ja³bí¹ hnga² tsú² siáh³ jmu² ta²¹ hlah³ quionh³ tsá² la³ hí³.

Ñí¹ ca³táuh³ jái¹³

¹²Hliáun³ lín³² bíh¹ jái¹³ zia³² hí³ hnó³² jná¹³ juanh²¹ ñí¹con² hnoh², tí³la³ tiá² hnó³² jná¹³ juanh²¹ quionh³ sí²; qui¹ hen² tsin³² jná¹³ hí³ ñí¹jie¹ bíh¹ jná¹³ hnoh² cú²jueh³², hí³ jáun² ñí¹lieh¹ jná¹³ hnoh² ná¹jéinh³ ñí¹ dí², qui¹ jáun² la³ jáun² lí¹³ lí³ hiún² cu³tí¹³ tsí³ dí².

¹³La³jín³² tsá² cuáh³² renh² hnoh² zian² tí³ lá², tsá² má²ca³quianh³ hí³ Dió³² uá²jai³², tsá² hí³ juáh³: “Hia² náh²” ñí¹con² hnoh². [Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Ñí¹ Má² hni³² Quioh²¹ Juan²

Hleh³² tsú² re² hi³ ca³tin¹ jan² tsá² jmái² Gayo

¹ Jná¹³ la³², jan² tsá² má²liei²¹ ná¹, hi³ cuá¹jmu² ná¹ sí² lá² ca³tin¹ hnú² Gayo tsá² re² juóh³² dí² quiúnh¹, tsá² cu³tí³ hnau³ lín³² jná¹³.

² Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², hiú² mí²³ jná¹³ ñí¹con² Dió³² hi³ cuí¹ lí¹³ cáun² hi³ re² hi³ tin² la³jí³² ta²¹ hi³ jmuh³² hnú², hi³ ha³ lí² cuí¹ lí³ tsáun¹ nú², tí³la³ cuí¹ chun¹ nú² la³jmí¹ chu²¹ jmí¹ honh² nú². ³ Jlánh¹ ca³lí³ hiún² lín³² tsin³² jná¹³ jmí¹ cuá¹taunh²¹ ma³ jan² tsá² reh² ñí¹ lá² hi³ ca³chá³ tsú² hi³ la³ má²zian² jáun² hnú² la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson² hi³ má²ñí¹ nú². ⁴ Tiá² zia³² hi¹ cáun² hi³ lí¹³ jmu³ hi³ tsah¹ jná¹³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ne¹ jná¹³ hi³ juáh³ tsáu² hi³ jon³zih³² jná¹³ ñí³taunh¹ la³ cun³ rón³² lí³ jú¹ tson² hi³ má²ñí³².

⁵ Hnú² reh², tsá² hnau³ jná¹³ lín³², jlánh¹ re² ñí³ma³tih²¹ hnú² quionh³ la³jí³² ta²¹ hi³ ñí³jmuh³² hnú² ñí¹con² la³jín³² tsá² reh², uá¹jinh¹ tsá² reh² tsá² tsá²taunh¹ ñí¹ ní², tsá² tiá² jmí¹ má²ca³lí³ cuóun³² nú². ⁶ Tsá² hí³ bíh¹ má²ca³chá³ ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² lín³ cuáh³² ñí¹ lá², hi³ hno³ lín³² nú² tsú² ní¹ má¹ca³cha³taunh¹. Jáun² jmu³ tiá³ hi³ chú³² ma³hon¹ tsá² la³ hí³ la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² hú¹ juí³² ñí¹ tsa³taunh¹ tsú², lín¹ la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³²; ⁷ qui¹ hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ má²ca³he³ tsú² hi³ cue³² tsá² tiá² cuóun³² Dió³² tá¹la³ tiáunh¹ tsú² jáun² juí³² hi³ jmu² ta²¹ cha¹³ Cristo. ⁸ Hi³ jáun² dá² jo³cuo² jnoh¹ bíh¹ ca³ti²¹ tionh² tsú², hi³ má¹hon¹ dí² tsú² ca³ti²¹ ta²¹ hi³ jmu², hi³ jáun² la³ jáun² má²ná¹jmu³² dí² siáh³ ta²¹ cu³lí²¹ quiúnh¹ tsú² tá¹la³ ngai³² tsú² jáun² jú¹ tson².

Diótrefes lín³ jan² tsá² jmu² cun³ tin² tsí³ hnga²

⁹ Hi³ jáun² né³, jná¹³ má²cá²jmú³² cáun² sí² ñí¹con² tsá² má²lín³ hí³ cuáh³² ñí¹ ní²; tí³la³ Diótrefes má¹ná¹, tiá² tí³² yáh³ tsí³ hi³ jnoh¹ jmú¹³ héih³², qui¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² hi³ lín¹³ tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² reh² dí². ¹⁰ Hi³ jáun² ní¹ má¹ngau³² jná¹³ ñí¹ ní² né³, ñí¹jín²¹ ná¹ tsú², hi³ ñí¹juo³ ná¹ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ jmu², jí³ hi³ ca³ti²¹ jú¹ hlah³, jú¹ tí¹jái² hi³ hleh³² ní² siáh³ hi³ ca³ta¹ jnoh¹. Hi³ tiá² lí²hiún² tsí³ tsú² la³ cun³ hi³ má²hleh³² jáun², hi³ jáun² hí¹juáh³ tiá² hen² yáh³ tsú² tsá² reh² tsá² tsá²taunh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² hnió³ hen³ tsá² hí³ né³, qui² hna³² bíh¹ tsú², jí³ hi³ ca³la³ hi³ qui² huen² máh³ tsú² tsá² la³ hí³ ja¹ tsá² cuáh³².

¹¹ Hnú² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², ha³ lí² jmóuh¹ hnú² hi³ hlah³ jáun², jmu³ hnú² hi³ chu²¹. Qui¹ ní¹juáh³ tsá² jmu² hi³ chu²¹, tsá² hí³ bíh¹ joh¹ Dió³²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² jmu² hi³ hlah³ né³, jáun² tsá² la³ hí³ tiá² Dió³² má²ca³lí³ cuóun³² yáh³.

Nóh³² chu²¹ quioh²¹ Demetrio

¹² Tí³la³ hi³ ca³tin¹ Demetrio má¹ná¹, la³jín³² tsáu² bíh¹ hleh³² re² hi³ ca³tin¹ tsú²; hi³ cun³quionh³ hnga² jú¹ tson² siáh³ má²lí²lin¹ lín²¹ hi³ hí³ zian² la³ cun³ ca³ti²¹. Ja³bí¹ jnoh¹ uá²jai³² cue³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ tsú²; ñí¹ bíh¹ hnoh² hi³ jú¹ tson² bíh¹ hléh¹ jnoh¹.

Ñí¹ ca³tauh³ jái¹³

¹³ Hliáun³ bíh¹ jái¹³ jmí¹ zia³² hi³ jmí¹ juanh²¹ jná¹³ ñí¹con² hnú², tí³la³ tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ jmu¹ cun³quionh³ hmá²ján¹³; ¹⁴ qui¹ má²hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ ñí¹jie¹ ná¹ hnú² tia³juí³², hi³ jáun² má¹jáun² bíh¹ juoh²¹ dí² ná¹jéinh³ ñí¹.

¹⁵ Cuí¹ zian² nú² cáun² hi³ re² hi³ tin². Tsá² juóh³² dí² re² quiúnh¹ zian² ñí¹ lá² juáh³: “Hia² nú²” ñí¹con² hnú². Jmu³ tiá³ hi³ chú³² juah²¹ tiá³: “Hia² nú²” ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²

re² juóh³² dí² quiúnh¹ ñí¹ ní². [Cun³
ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Sí² Quioh²¹ Judas

Judas jmu² sí² hi³ ca³tin¹ tsá² má²ca³te³ Dió³²

1 Jná¹³ la³² Judas, rainh²¹ Jacobo, tsá² lín³ ná¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ Jesucristo hi³ jmu² jná¹³ sí² lá² ca³tin¹ hnoh² tsá² má²ca³te³ náh² Dió³² Jméi² dí², hnoh² tsá² hniau³ tsú² lín³², tsá² má²ná¹tiáunh¹ náh² jo³cuo² Jesús Tsá² lín³ Cristo. 2 Cuí¹ ja³² mií³ tsí³ Dió³² ñí¹con² náh² ca³la³ hi³ tiá² tsí³² héih³², hi³ tí³ lí³mí¹ cuí¹ lí³ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², jí³ hi³ tí³ lí³mí¹ má¹hnáu³ náh² ní² siáh³.

Tsá² má²ta² jú¹ tí¹jái²
(2 Pedro 2:1-7)

3 Hnoh² reh² tsá² hnau³ jná¹³ lín³², jlánh¹ jmí¹ hu²¹ tsin³² jná¹³ hi³ jmu¹ sí² hi³ ca³tin¹ hnoh² hi³ ca³tí²¹ hi³ líáu³² dí² jáun² Dió³²; tí³la³ né³² né³, jie³² jná¹³ hi³ tí³ re² bíh¹ jmu¹ jná¹³ cú²jueh³² sí² lá² hi³ hlí¹ lieh¹ jná¹³ hnoh² hi³ jmúh¹³ náh² pí³ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² hi³ lí³ quien² la³ má²quien² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³cué³ jáun² Dió³² cu³ jéin³² la³ lá² ñí¹con² la³jín³² tsá² joh¹. 4 Qui¹ la³ uá¹ tiá² lin¹ bíh¹ má²taunh³² ma³ jan² tsáu² ja¹ quiú¹³ dí². Hi³ ca³tin¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ jái¹³ hi³ má²rá¹juáh³ ñí¹ Sí² má²jun³ ne²¹ lín²¹, hi³ ca³tin¹ tsú² tsa³hín³. Jun³juáh¹³ tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² yáh³ tsá² la³ hí³, qui¹ juáh²³ tsú² hi³ cáun² lí¹³ bíh¹ neh¹ hi³ jmú¹³ dí² juón¹, qui¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ja³² mií³ tsí³ Dió³²; hi³ sa³jun³ má²quien² tsú² Tsá² chín¹ Juo¹³ dí², Jesús Tsá² lín³ Cristo yáh³.

5 Jáun² né³, uá¹jinh¹ má²ñíh¹ hnoh² jái¹³ hi³ chá¹³ jná¹³ ñí¹ hná¹ lá², tí³la³ jná¹³ hnó³² hi³ cháu¹ ná¹ siáh³ honh² náh². Sá¹ní² jie³, Dió³² Juo¹³ dí² ca³huen³ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ *Israel hué³² Egipto, tí³la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cu³ jáun² ca³ma³tsan² bíh¹

Dió³² la³jín³² tsá² tiá² ta²¹ ca³taunh² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³. 6 Ja³bí¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³, tsá² ca³lí³hnió³ hau³ cáun² jái¹³ hi³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ hau³, hi³ tiú²uú² ca³jeh²¹ tsú² ta²¹ hi³ jmí¹ ná¹ho²; tsá² hí³ né³, ca³ta³ná¹tson³ bíh¹, hi³ ná¹hñéih¹ cun³ jmí¹hi³nio² cun³quionh³ cá²den¹ná¹ ñí¹ lí³ já¹niéi², tá¹la³ chau²¹ jmái¹ jueh³² hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³². 7 Ja³bí¹ tsá² juú² Sodoma jí³ Gomorra ní² la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² hi³ jmí¹ tioh³ cu³ jéin³ jáun² ní² siáh³, tsá² ca³jmú³ hí³ tso³ la³jmí¹ ca³jmú³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³², hi³ ca³jmú³ tsú² hi³ hlah³ hi³ hó³² quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², hi³ ca³la³ jí³ má²tún² hmóu³² tsá²ñuh² jí³ má²tún² hmóu³² tsá²mí³ siáh³ lí¹ ca³jmu³ ca³tsau³. Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ má²ca³ta³tsin¹ tsú² héih³² hi³ má²ná¹má²tso² tsí³ ja¹ sí² cun³ jmí¹hi³nio²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³ lín³ cáun² lí²¹ ñí¹con² la³jín³² tsáu² hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ tsú² la³ jáun².

8 Tí³la³ cu³ jáun² tsá² hie³² hí³ jú¹ tí¹jái² ná¹lín³ bíh¹ tsá² cáun² lí¹ qui² lí¹ tian²³; la³ jáun² dá² má²qui² má²hlian²³ tsú² hmóu³² bíh¹, hi³ tiá² ta²¹ haih²¹ tsú² la³ cun³ jái¹³ hi³ ho² Dió³² Juo¹³ dí², jí³ hi³ tú² hión³² tsú² siáh³ tsá² huáh² tsí³, la³ cun³ tsá²cuú² tsá²chín³. 9 Qui¹ hí¹juáh³ Mí²yi²¹, tsá² chín¹ ja¹ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² yáh³ tiá² ca³ja³ tsí³ hi³ tu³ hión³² tsá² hláinh¹, hi³ jmí¹ quiu³ jmí¹ jin³ dí² jmí¹ ca³quiú³ ca³táinh³ tsú² jáun² Moisés ta³ má²hla¹, tí³la³ jí³²la³ ca³juáh³ tsú² la³ lá² bíh¹: “Hnga² Juo¹³ dí² juáh³: ¡Cuánh² quián¹³!” 10 Tí³la³ tsa³jái¹³ hí³ né³, ná¹hle³² jú¹ hlah³ quioh²¹ cáun² hi³ tiá² cuoh² bíh¹. Tsá² hí³ cáun² ná¹jmu² lí³ua³ cáun² hi³ chin² chí¹ hmóu³² bíh¹, la³ cun³ hi³ qui³ cuoh² jáh³ hngá¹ jáh³ ná²; tí³la³ la³jí³² hi³ jmu² tsú² jáun² né³, jmu² hi³ tsa³hín³ hmóu³² bíh¹ tsú².

11 ¡Hen³ máh³ juo²³ tsá² la³ hí³!,

qui¹hliá² má²ca³can³ tsú² jui³² quioh²¹
 hla¹ Caín tsá² ca³jngih³ hí³ rainh²¹.
 Má²ná¹jmu² tsú² la³jmí¹ ca³jmú³ hla¹
 Balaam cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hniá¹
 quie³, hi³ quiunh²¹ tsú² siáh³ la³jmí¹
 cá¹quiúnh²¹ hla¹ Coré tsá² ca³jun³ hí³
 cun³ñí¹ hi³ ca³jmú³ tiá² nieh³. 12 Tsá²
 hí³ bíh¹ tsá² hliah³² tsí³ tsáu², hi³ jáun²
 má²lí³ cáun² hua³heih²¹ bíh¹ quián¹³
 náh² hi³ tiáunh¹ tsá² hí³ ja¹ quián¹³
 náh² ní¹ má¹ca³ngih³² náh² hi³ jmúh¹³
 má³² cu³t³² cun³ñí¹ hi³ hnáu³ náh²,
 qui¹ tsá² hí³ dá² cáun² lí¹ cú² lí¹
 hính²³ hiún² tsí³, hi³ ca³la³ hí¹ jan²
 tiá² hin² tanh² ta²¹. Tsá² hí³ ná¹lín³
 la³jmí¹ lín³ tsá² jmu² hua³hí¹³ jáh³,
 tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, sa³ jmáh³la³
 ñí¹con² hnga² bíh¹ tsú² jmu² hua³hí¹³.
 Tsá² la³ hí³ dá² ná¹lín³ la³jmí¹ lí³
 jnie² tiá² jmí³ jeinh³² hi³ lí¹ ñí³tú¹
 ñí³lí¹³ tí³ hlá² tí³ ní² cun³quionh³ chí³.
 Tsá² la³ hí³ ná¹lín³ siáh³ tsá² ná¹jún¹
 ca³la³ tí³ tenh³ jéin³² máh³, la³jmí¹
 lí³ cáun² hmá² cun³ tiá² má³ há³²,
 hmá² hi³ má²ca³quí² ca³cái² siáh³ la³
 tí³ chí² jmu². 13 Tsá² hí³ bíh¹ cáun²
 chí² huéh²³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³²
 tí³ ñeh² hñu³ tsí³ la³ uá¹ tiá² heh³,
 la³jmí¹ chí² huéh²³ ma³quin³² ma³cu³
 jlái³ jmí²mih²¹ la³jí³² má¹quí³² tloh³
 tí³ ñeh² quioh²¹ hi³ cha³² tí³ can³²
 jmái². Hi³ ná¹lín³ tsú² siáh³ la³jmí¹
 lí³ chí¹jmái²¹ hi³ má²já²con² jui³² ñí¹
 hí¹tsá²toh³; tsá² má²ná¹lí³ hua³jan²¹
 já¹nié² liánh² ñí¹ tsa³táunh¹ la³ cun³
 jmí¹hi³nio².

14 Hla¹ Enoc, tsá² ñí¹ má²quiau³ nió³
 jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Adán, ca³hléh³
 siáh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³
 hi³ ca³tin¹ tsá² la³ ní², hi³ ca³juáh³
 la³ lá²: “Ca³jé³² jná¹³ hi³ Juo¹³ dí²
 cuá¹jáunh²³ quionh³ tí³ la³ mei²¹
 cu³tí³ bíh¹ tsá²cuú² tsá²ta³, 15 hi³
 ja³ra³tsí³² héih³² ñí¹con² ca³la³ jín³²
 tsáu², hi³ zen³ tsú² siáh³ ñí¹ hlah³
 ca³la³ jín³² tsá² tiá² hnió³ ma³zian²
 la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³², cun³ñí¹ hi³

ca³tí²¹ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ má²ca³jmú³,
 jí³ hi³ ca³tí²¹ ca³la³ jí³² jú¹ hlah³ hi³
 má²ca³hléh³ tsá² jmu² hí³ tso³ hi³
 ca³tin¹ Dió³²”. 16 Tsá² la³ hí³ bíh¹
 tsá² lí¹ qui² lí¹ hón²³ jí³ hi³ ziú² hien²
 siáh³ tsáu², tsá² hniá¹ jmu³ la³jí³² hi³
 dí¹quiaunh²¹ tsí³ hmóu³². Cá² ñí¹ jú¹
 toh² bíh¹ hleh³² tsá² hí³; hi³ ní¹juáh³
 ca³hléh³ tsú² re² quioh²¹ jan² tsáu²
 né³, cun³ñí¹ hi³ zia³² hi³ hen² tsí³
 hiáuh³ bíh¹ tsú² jaun³².

*Cueh³ náh² honh² hi³ jmuh³² hi³
 chu²¹*

17 Tí³la³ hnoh² reh² tsá² hnau³
 jná¹³ lín³², cháu¹ náh² honh² jái¹³ hi³
 ca³hléh³ jáun² tsá² ná¹lín³ *tí³² tsá²
 quian³² jē¹ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².
 Qui¹ la³ cun³ jmí¹tin² bíh¹ 18 ca³zái³
 tsú² hnoh² la³ lá²: “Ñí¹ ca³táuh³ jmái¹
 lí³ zian² tsá² cóh³² cú²nga¹ la³jí³² la³
 cun³ hi³ táunh²³ dí² ta²¹, tsá² ma³zian²
 cun³quionh³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ tí³²
 tsí³ hmóu³²”. 19 Tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hi³
 ná¹quí² ná¹tsoh³ tsáu²; tsá² zian² cun³
 tin² tsí³ hmóu³² bíh¹ tsá² hí³, ha³ tiá²
 Jmí²chí³ joh¹ Dió³² zian² yáh³ hñu³ tsí³
 tsú².

20 Tí³la³ hnoh² reh², tsá² hnau³ lín³²
 jná¹³, jmu³ náh² hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹
 tiá³ honh² náh² cun³ jmái² cun³ jnia³²,
 qui¹ cáun² hi³ quien² lín³² bíh¹ hi³
 táunh²³ náh² ní² ta²¹. Lienh¹ náh²
 siáh³ Dió³² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ hie³²
 náh² jáun² Jmí²chí³ Chun¹. 21 Jmu³
 náh² hua³hí¹³ hi³ cun³quionh³ la³jí³²
 hi³ jmuh³² náh² lí¹³ ma³jnia² Dió³² hi³
 hniau³ hnoh², tá¹la³ ná¹hé² ná¹janh³²
 náh² hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ lí¹³ zian²
 náh² cun³ jmí¹hi³nio² cun³ñí¹ hi³ ja³²
 mií³ tsí³ Jesucristo Tí³² Juo¹³ dí².

22 Cuí¹ já² mií³ honh² náh² ñí¹con²
 tsá² lí¹ ná¹tloh³ hliáun³ ñéih³ tsí³,
 23 lion¹ náh² tsú² la³juah²¹ dúh¹ hi³
 huen¹³ náh² tsú² ja¹ sí²; tí³la³ tá¹la³
 ja³² mií³ honh² náh² ñí¹con² ma³ jan²
 tsáu² né³, hniáuh³² hua³hín¹³ náh²
 hmóu³² siáh³, qui¹ la³ jí³ tsí¹ cuú¹

tsí¹ ha¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ má²ca³hliáh²
 cun³quionh³ la³jí³² hí³ hlah³ hí³ hó³²
 hí³ má²ca³jmú³.

*Má²quien² tsú² Dió³² ñí¹ ca³táuh³ sí²
 quioh²¹*

²⁴ Jáun² né³, Dió³² Tsá² tin² jmu³
 hua³hí¹³ hnoh² hí³ jáun² jmí¹líh³ tiá²
 hính³² náh², Tsá² tin² zeh³ hnoh² ta³
 ñí¹ hnga² hí³ hí¹ cáun² tsáuh³ náh² tiá²
 zia³², ñí¹ lí³ jáun² cú²tú¹ cú²lí¹³; hí³
 jáun² má¹jáun² lí³ tsinh¹ náh² ca³la³
 hí³ tiú²uú² tsi³² héih³², ²⁵ Dió³² Tsá²
 jan² tán¹ hí³ bíh¹ Tsá² liáu³² dí², ¡cuí¹
 lí³quien² bíh¹ jí³ hí³ cuí¹ cuá¹pin³ hí³
 cuá¹ho² jái¹³ la³ cun³ qui³ lín³ tsú²
 ca³la³ cun³ jmí¹tin², ta³né³², jí³ la³ jí³
 jmái¹ né³bí¹ ja³² ní² siáh³, cun³ñí¹ hí³
 ca³tin¹ Jesucristo Ti³² Juo¹³ dí²! ¡Tson²
 bíh¹ cu³tí³! Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.

**Sí² Hi³ Rá¹tioh³ Já¹13 Hi³
 Jmí¹ Ná¹hmá¹ Ná¹jní¹
 Hi³ Má²ca³jñéh³ Dió³²**

*La³ cun³ hi³ ca³híe³ Jesucristo
 ñí¹con² Juan²*

¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo ca³ma³jnia² ñí¹con² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ la³ cun³ hi³ ca³híe³ jáun² Dió³² ca³tí²¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ né³bí¹ lí¹³; hi³ jáun² hí³ ca³zen³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ tsa³hie¹ Juan² tsá² lín³ tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ la³jí³² hi³ jáun².
² Hi³ jáun² hí³ né³ ca³ma³tson² la³jí³², la³ cun³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² la³ má²quionh³ jú¹ tson² hi³ ca³cué³ jáun² Jesús Tsá² lín³ Cristo, jí³ la³jí³² hi³ ca³jnia³ jáun² jéinh³² tsú².

³ Hénh³ ma³ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² hi³², hi³ náí³² jí³ hi³ taunh³² siáh³ ta²¹ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jái¹³ hi³ ca³cué³ lá² Dió³², qui¹ má²ja³quián³ bíh¹ lí³tí³.

Juan² jmu² sí² ñí¹con² quiau³ cuáh³²

⁴ Jná¹³ la³² Juan², zein³² ná¹ sí² lá² ñí¹con² tá¹ quiaun³ nió³ hnoh² tsá² má²ná¹lín³ náh² cuáh³² tí³ hué³² Asia ní². Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² náh² Dió³², jí³ hi³ cuí¹ zian² náh² siáh³ cáun² hi³ re² hi³ tñ² hi³ jmu³ Dió³², Tsá² qui³ zian² la³ cun³ jmí¹tin², Tsá² zian² la³ tí³ ta³né³², hi³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ siáh³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³²; hi³ tá¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³² tsá² tionh² hí³ ta³ ñí¹ tsú², ñí¹ cuá¹tón²¹ tsú² jáun² hmá²si¹ quioh²¹ cuí¹ jmu¹ siáh³ la³ ní², ⁵ jí³ hi³ cuí¹ jmu¹ siáh³ Jesús Tsá² lín³ Cristo, Tsá² zih³² re² lín³² jú¹ tson², Tsá² la³ñí¹ hi³ lín³ tsá² hmai²¹ jmí¹ ca³jenh¹³ ja¹ hla¹, Re²¹ Tsá² chín¹ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá². Hí³ bíh¹ jan² Tsá² jlánh¹ hniau³ dí², hi³ jáun² ca³hin³ tsú² tso³ quiú¹³ dí² cun³quionh³ jmí²hán¹ hnga²; ⁶ hí³ bíh¹ má²ca³jmú³ siáh³ hi³ má²ná¹láí³

dí² cu³ nió³ tsá² ná¹lín³ re²¹, jí³ hi³ má²ná¹láí³ dí² siáh³ mí²tsáu² ñí¹con² Dió³² Jméi² dí². Cuí¹ lí³quien² bíh¹ hnga² hí³ dí² jí³ hi³ cuí¹ ho² siáh³ pí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio². ¡Tson² bíh¹ cu³tí³!
⁷ Sá¹ní² jie³ dúh¹, jui³² ja¹ jnie² bíh¹ jáuh³ tsú²,

la³jín³² tsáu² bíh¹ jie³² tsú² ní¹ má¹jaunh³²,

hí¹ la³ tí³ tsá² ca³hah³ yáh³ tsú² jie³²; hi³ la³jín³² la³jánh³ dú¹ ñí¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngih³ ní¹ má¹jaunh³² tsú² jáun².

Ján³, tson² bíh¹ la³ jáun² lí¹³.

⁸ —Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹ huéh³ la³ñí¹, hi³ ca³la³ tí³ huéh³ ñí¹ cá¹táuh³ —juáh³ Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² qui³ zian² hí³ la³ cun³ jmí¹tin², Tsá² zian² la³ tí³ ta³né³², hi³ la³ má²zian² jáun² bíh¹ siáh³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³²; Dió³² Tsá² cú² juenh².

*Jmí¹ cá¹jnia³ Cristo hi³ lin¹ hi³
 quien² lín³²*

⁹ Hi³ jáun² né³, jná¹³ Juan², jan² renh² hnoh² tsá² ma³tsoh¹ náh² honh² cu³lí²¹ quiúnh¹, tsá² cá²re² tiauh² dí² jo³cuo² Dió³² jí³ hi³ ná¹tion²³ dí² siáh³ tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Jesús. Jná¹³ jmí¹ cuá¹tson³ ná¹ cáun² hué³² nio² chu³ jmái², hué³² jmái² Patmos, cun³ñí¹ hi³ hléh²³ jná¹³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² jí³ hi³ zih²³ jná¹³ siáh³ jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ Jesús. ¹⁰ Hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ ná¹chan¹ hi³ ca³tin¹ Tí³² Juo¹³ dí², [la³ cun³ dú²me¹ yáh³,] jmí¹jáun² ca³jmú³ Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³jnia³ jéin³² jná¹³ la³ lá²: Cu³hna³² jná¹³ ca³nái³² cáun² mah¹ hi³ ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lín³² la³jmí¹ hén²³ cáun² mí¹ñí² trompeta, ¹¹ hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Tón³ ñí¹ sí² la³ cun³ hi³ jie³² nú² lá², hi³ jáun² zen² ñí¹con² tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² [hué³² Asia], la³ cun³ tsá² zian² já¹ juú² Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, jí³ Laodicea ní² siáh³.

12 Hi³ jáun² ca³jinh¹ jná¹³, hi³ ca³lí³hnó³² jná¹³ jie²¹ ní¹juáh³ hin² hleh³² ñí¹con² jná¹³. Jmí¹ ca³jinh¹ jná¹³ jáun² né³, ca³jie³² jná¹³ quiau³ tse³ pih²¹ ha²¹ jmi² no¹ hi³ hún¹ sí² hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ jmáh³²; 13 hi³ ja¹ ñí¹ ná¹táun³ tse³ pih²¹ jáun² né³ ca³jien¹ jná¹³ jan² Tsá² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsá²mi³cuóun², hi³ dí¹quih³² cáun² hmih³² cuó² hi³ he² la³ tí³ coh³ ta³, hi³ ñí¹ tsí³ né³ hñéh³ cáun² láu² lí³ cú¹mí¹niau²¹. 14 Hi³ jñú² chí¹ tsú² né³, tiáu² lín³² bíh¹ ca³la³ jmí¹ tiáu² jan³², ho³ la³jmí¹ tiáu² jñú¹³ *já¹ziáh²; hi³ mí¹ñí¹ tsú² siáh³ zín³ lín³² bíh¹ la³jmí¹ lí³ zih¹ sí². 15 Ta³ tsú² siáh³ ca³la³ hi³ zín³ dáin³ bíh¹ la³jmí¹ lí³ cáun² mí¹ñí² rá²hu²¹ sí²; hi³ ní¹ má¹ca³hléh³ tsú² siáh³, tiá³ lín³² bíh¹ hén²³ mah¹ la³jmí¹ hín¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²quih³² ma³ quin³² ma³ cu³ tsin¹ jmí²mih²¹. 16 Cuá² chu²¹ zianh³² tsú² quiau³ chí¹jmai²¹, ho³ tsú² né³ cuá²ha² cáun² mí¹tá³hmu³ tá¹ tun³ jo²¹, hi³ jáun² ñí¹ tsú² siáh³ zín³ lín³² la³jmí¹ pin³ hiú² ní¹ má¹tí³ chí³hiú².

17 Jmí¹ ca³jien¹ jná¹³ tsú², jáun² ca³quinh³ ná¹ ta³ ñí¹ tsú² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² jun³. Jmí¹jáun² ca³tie³ tsú² jná¹³ cuo² cun³quionh³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² juenh³ na²¹, quí¹ jná¹³ bíh¹ la³² la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³ jí³ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ siáh³. 18 Jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² zian² ná¹, Tsá² jun³ ná¹ cu³tiá³, tí³la³ ta³né³² má¹ná¹, má²zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹. Jná¹³ bíh¹ quion¹ llave quioh²¹ hmú³² jí³ hi³ quioh²¹ ñí¹ tsá²tánh¹ tsá² má²cá²tsan³ ní² siáh³. 19 Jáun² né³, tón³ ñí¹ sí² la³jí³² hi³ má²lí²jieh³ hnú² ní²; la³ cun³ hi³ má²lí³² jí³ hi³ né³bí¹ lí¹³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³² ní² siáh³. 20 La³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ quiau³ chí¹jmai²¹ hi³ zionh¹ jná¹³ cuá² chu²¹, jí³ quiau³ tse³ míh¹ hún¹ sí² hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ má²lí²jieh³ nú² jáun², la³ lá² bíh¹

lí³: Quiau³ chí¹jmai²¹ jáun² lí³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³ bíh¹, tsá² tanh² hó¹ñí¹ tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² hí³, hi³ quiau³ tse³ míh¹ jáun² né³ lín³ siáh³ tán¹ quiaun³ nió³ tsá² cuáh³² hí³ bíh¹.

2

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso

1 "Né³² né³, zen² jái¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Éfeso, hi³ zéih³ tsú² la³ lá²:

"Tsá² zianh³² hi³ quiau³ chí¹jmai²¹ tí³ cuá² chu²¹, Tsá² ngí³² hí³ ja¹ quioh²¹ tá¹ quiau³ tse³ míh¹ hún¹ sí² hi³ lí³ jáun² cú¹mí¹niau²¹ juáh³ la³ lá²:

2 Má²cuo² bíh¹ jná¹³ re² he³ lánh³ lí³ táh³ hnoh², ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnoh² jmuh³² náh² ta²¹ la³ jonh³ jmí¹ honh², jí³ he³ lánh³ rón³² tion²³ náh² siáh³ honh² ní²; ja³bí¹ ño¹ jná¹³ hi³ cun³ tiá² jéin²³ bíh¹ hnoh² tsá² hláih¹, hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ re² lín³² bíh¹ cá² lan²³ hnoh² tsá² lí¹ ná¹juáh²³ hi³ lín³ *tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió⁵², jáun² hnoh² má²ca³lí³ ñíh¹ hi³ tsá² tí¹ jáin² bíh¹ hí³. 3 Ná¹tion²³ bíh¹ hnoh² honh² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³² hi³ ma³tsoh¹ náh² honh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, tiá² má²cá²huon³ yáh³ hnoh². 4 Tí³la³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ hlah³ quián¹³ hnoh²: Hi³ tiú²uú² hnau³ yáh³ hnoh² jná¹³ la³ cun³ jmí¹ hnau³ hnoh² jáun² jmí¹tin². 5 Jáun² né³, cháu¹ náh² honh² ha³ lánh³ jmí¹ má²zian² náh² ñí¹con² jná¹³ jmí¹tin², hi³ cú¹ cha³conh² siáh³ honh² náh² ha³ lánh³ má²zian² náh² ní² ta³né³²; jmu³ siáh³ la³ cun³ ta²¹ hi³ ca³jmuh³ náh² jáun² la³ jmí¹ ñí¹, quí¹ ní¹juáh³ tiá² jmúh¹³ náh² la³ ní², jáun² jáunh¹³ jná¹³ hi³ já¹quin³² ná¹ tse³ míh¹ hún¹ sí² ní² ñí¹con² hnoh² ní¹juáh³ tiá² la³ tsa³conh² yáh³ honh² náh². 6 Tson² bíh¹ jmuh³² hnoh² re² hi³ tiá² jen²³ náh² la³ cun³ hi³ jmu²

tsá² cu³ nió³ hain²¹ tí³ con² Cú²la²¹,
quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² tí³² yáh³
tsin³² ná¹ tsá² hí³”.

7 ”Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, jcuí¹ nie¹³
tsú² re² la³ cun³ hí³ juáh³ Jmí²chí³
Chun¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³
tán¹! Quí¹ ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹,
tsá² hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jái¹³ hí³ cuh³
mái³ hí³ hai²¹ hmá² jmu² hí³ lí¹³ zian²
tsú² hí³ chí²¹ chu³ jo² hué¹³ Dió³² ní¹
tiah³² tsú² tie³.

*Jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹
juú² Esmirna*

8 ”Né³² né³, zen² jái¹³ lá² ní¹con²
tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh²
hó¹ní¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú²
Esmirna, hí³ zéih³ la³ lá²:

“Tsá² lín³ hí³ la³ní¹ hí³ ca³la³ tí³
ní¹ ca³táuh³, Tsá² ca³jun³ hí³ jáun²
ca³jenh¹³ siáh³, Tsá² hí³ juáh³ la³
lá²: 9 Nô¹ bíh¹ jná¹³ re² he³ lánh³
rón³² ma³tsoh¹ náh² honh² jí³ hí³
má²tia³mii² náh² siáh³, tí³la³ uá¹ jáun²
la³ jáun² né³, cun³ jáun² hánh³ bíh¹
hnoh². Nô¹ jná¹³ siáh³ lánh³ rón³² tú²
hiáu³² hnoh² tsá² lí¹ juáh³ hí³ hí³ lín³
*judíos, quí¹ tsá² hí³ dá² cáun² ná¹lín³
cu³ nió³ quioh²¹ *Satanás bíh¹. 10 Ha³
lí² juenh³ náh² la³ cun³ hí³ má¹tsoh¹
náh² honh². Sá¹ní² jie³, tia³jui³² lá²
bíh¹ má²táuh³² tsá² hláinh¹ ma³ jan²
hnoh² hñu³mí¹ní², la³ cun³ hí³ ca³lau³
tsú² hnoh². Quia³ jmái¹ lí³ hniáuh³²
má¹tsoh¹ hnoh² honh². Tí³la³ cuí¹
tionh² náh² la³ má²tionh² jáun² ní¹con²
jná¹³, uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ ní¹ cá¹tsan³
náh², hí³ jáun² jná¹³ cue¹³ jái¹³ hí³ lí¹³
zian² náh² cun³ jmái¹ hí³nio² hí³ lí³ jáun²
la³juah²¹ dúh¹ cáun² *có²ron¹ ná¹”.

11 ”Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, jcuí¹
nie¹³ tsú² la³ cun³ hí³ juáh³ Jmí²chí³
Chun¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³
tán¹! Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹,
ha³ tiá² hí³ quiunh²¹ yáh³ tsú² ca³tí²¹
hmú³² ní¹ má²tenh³.

*Jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹
juú² Pérgamo*

12 ”Né³² né³, zen² uá²jai³² jái¹³ lá²
ní¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá²
cuá¹tanh² hó¹ní¹ tsá² má²lín³ cuáh³²
já¹ juú² Pérgamo, hí³ zéih³ la³ lá²:

“Tsá² quian³² hí³ mí¹tái³ hmu³ tá¹
tun³ jo²¹ juáh³ la³ lá²: 13 Nô¹ jná¹³
re² ha³ jinh¹ tionh² hnoh², hnoh²
dá² tionh² ní¹ cuá¹quien² Satanás
bíh¹; tí³la³ uá¹ jáun² la³ jáun² tionh²
náh² ní¹ jáun², cun³ jáun² la³ má²zian²
jáun² bíh¹ hnoh² hí³ ca³tin¹ jná¹³.
Hí¹juáh³ tiá² ca³ma³zian¹³ yáh³ hnoh²
hí³ ca³tin¹ jná¹³, uá¹jinh¹ jmái¹ hí³
ca³jngih³ tsú² jáun² Antipas tsá²
ca³náu² hí³ jái¹³ la³ má²nau³² jáun²
hí³ ca³tin¹ jná¹³, tsá² jun³ hí³ ní¹ cuá³
ní² Satanás. 14 Tí³la³ zia³² ca³lá² hí³
tiá² tí³² tsin³² jná¹³ hí³ jmuh³² hnoh²,
quí¹ cun³ní¹ hí³ ní² bí¹ tiáunh¹ ma³
jan² tsáu² ja¹ quián¹³ hnoh², tsá²
tiá² hnió³ chá³² tí³ có³² la³ cun³ hí³
ca³ma³ta² hla¹ Balaam, tsá² ca³ma³tin²
hla¹ Balac ha³ lánh³ rón³² ma³can² tsá²
*Israel hí³ jmu³ tso³, hí³ cuh³ ngú³
quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ta³ ní¹
dió³² tsá² lán¹, jí³ hí³ lí¹ jmu³ lí¹ tsó²¹
ní² siáh³. 15 Ja³bí¹ tiáunh¹ siáh³ ma³
jan² tsáu² ja¹ ní² quián¹³ náh², tsá²
taunh³² ta²¹ jái¹³ quioh²¹ tsá² cu³ nió³
hain²¹ tí³ con² Cú²la²¹. 16 Jáun² né³,
za¹ náh² jmí¹ honh² ca³tí²¹ hí³ ní²,
quí¹ lí¹ zia³² lí¹ jáunh¹³ ná¹ tia³jui³²
hí³ já¹jmú³² ná¹ hnié² quiúnh¹ tsá² hí³
cun³quionh³ mí¹tái³ hí³ cuá²ha² uen³²
ná¹”.

17 ”Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, jcuí¹
nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hí³ juáh³
Jmí²chí³ Chun¹ ní¹con² tsá² ná¹lín³
cuáh³² la³ tán¹! Quí¹ ní¹juáh³ tsá²
ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ cue¹
jná¹³ má³² hí³ jmái² jáun² maná hí³
ná¹hmá¹ jáun², hí³ cuh³, cónh³ cá²
mái³ quín¹ pih²¹ tiáu². Ní¹ quín¹ pih²¹
jáun² né³ tón³² cáun² hí³ jmái² tsú², hí³
hmai²¹; hí³ jmái² tsú² jáun² né³, jí³²la³
hnga² bíh¹ tsá² he³ hí³ lí³ cuoh² hí³
jáun².

Jái¹³ hí³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹

juú² Tiatira

18 "Né³² né³, zen² uá²jai³² jái¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹juú² Tiatira, hi³ zéih³ la³ lá²:

"Jon² Dió³² Tsá² zín³ mí¹ñí¹ la³jmí¹ lí³ zih¹ sí², Tsá² lí³ siáh³ ta³ la³jmí¹ lí³ mí¹ñí² zín³ lín³², hi³ bíh¹ juáh³ la³ lá²: 19 Jná¹³ cuo² lánh³ rón³² lí³ táh³ hnoh²: hi³ hnau³ náh² jná¹³, hi³ nio² cáun² tán¹ honh² náh², hi³ ma³con²¹ náh² siáh³ la³jín³² tsáu², jí³ hi³ tion²³ náh² siáh³ honh² la³jí³², hi³ ño¹ jná¹³ siáh³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hliáun³ ta²¹ chu²¹ má²ná¹jmuh³² náh² tá¹ la³ lá², la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin². 20 Tí³la³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ tiá² tí³² tsin³² jná¹³ hi³ jmuh³² hnoh²: Qui¹ ní² bíh¹ cuá³ tsá²mi³ Jezabel, tsá² lí¹ juáh³ hi³ hi³ lín³ jan² *tí³² jē¹ Dió³², tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, sa³ má²can² bíh¹ tsú² tsáu² hi³ juáh³ dí² hi³ chu²¹ bíh¹ néh¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² hi³ juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², jí³ hi³ cuh³ siáh³ ngú³ quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ñí¹con² dió³² tsá² lán¹. 21 Ca³cue³ bíh¹ jná¹³ tsá²mi³ ní² jmái¹ hi³ jmí¹ lí³ tsa³conh² tsí³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³² jáun², tí³la³ tiá² ca³lí³hnió³ yáh³ tsú². 22 Jáun² né³, sá¹ní² niéi² náh² jái¹³ lá²: Jná¹³ jmu¹ hi³ quió³² tsú² hi³ rá¹má²tso² lín³² tsí³ la³ má²quionh³ jí³ la³jín³² tsá²ñuh² tsá² ja³² tsí³ hi³ jmu² tso³ quionh³ dí², ní¹juáh³ tsá²ñuh² tsá² tiá² chá³² tí³ có³² tá¹³ tsá²mi³ hi³. 23 Má¹hiá¹ má¹tsán¹³ jná¹³ siáh³ tsá² má²ca³hín¹³ jē¹ tsú² cun³quionh³ hi³ chéi³ hi³ uóu³², hi³ jáun² la³jín³² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹ lí³ ñí³² hi³ jná¹³ bíh¹ Tsá² cuo² ná¹ jmí¹ tsí³ tsáu² jí³ hñu³ tsí³ tsú² ní² siáh³, hi³ jáun² jná¹³ bíh¹ má¹hmah²¹ ñí¹con² náh² la³ cun³ rón³² lí³ ta²¹ hi³ jmuh³² náh². 24 Tí³la³ hnoh² tsá² Tiatira ñí¹ hná¹ ní², tsá² tiá² táunh²³ náh² ta²¹ zión³² jáun², hi³ sa³jun³ ca³lí³ cun² náh² siáh³ la³ cun³ hi³ juáh²³ jáun² tsá² hí³ jú¹ hún¹ quioh²¹ Satanás, ha³ tiú²uú² cue¹³

yáh³ jná¹³ cónh³í¹ cáun² liá¹ héi² ñí¹ hná¹ ní² ñí¹con² hnoh². 25 Jí³²la³ tí³ zianh³² náh² tiá³ jui³² hi³ má²quiánh¹ bí¹ náh² ca³la³ tí³ ñí¹ cuanh²¹ jná¹³. 26 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, jí³ hi³ jmu² siáh³ la³ má²jmu² jáun² la³ cun³ hi³ hno³² jná¹³ ca³la³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹, jáun² tsá² la³ hi³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jái¹³ hi³ hau³ jái¹³ ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³. 27 La³jmí¹ má²ca³cué³ jná¹³ jáun² Nuh³² jái¹³ hi³ ho² ná¹, la³ jáun² bíh¹ hau³ tsá² hí³ jái¹³ hi³ ra³tsí³² héih³² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ cuá¹ho² jái¹³ cun³quionh³ cáun² hmá²híh¹ hi³ lí³ mí¹ñí², hi³ jáun² juu³ tsunh³ tsú² tsáu² la³jmí¹ juú² tsunh² tsú² cáun² hná¹ hia³² cuáh¹; 28 tsá² hí³ né³ cue¹ jná¹³ chí¹jmái²¹ juenh¹³ hi³ ja³² tí³ ca³jniá³²".

29 "Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ꞑcuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

3*Jái¹³ hi³ ca³tín¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Sardis*

1 "Né³² né³, zen² uá²jai³² jái¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹juú² Sardis, hi³ zéih³ la³ lá²:

"La³ lá² juáh³ Tsá² jan² hí³ tá¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³² jí³ hi³ quian³² siáh³ tá¹ quiau³ chí¹jmái²¹: Jná¹³ ño¹ la³ cun³ la³jí³² hi³ jmuh³² hnoh², hi³ jáun² ño¹ jná¹³ hi³ hnoh² má²ná¹jún¹ bíh¹ uá¹jinh¹ la³jín³² tsáu² ná¹juáh²³ hi³ zian² bíh¹ hnoh². 2 ꞑNú¹ tianh³ dá² náh², hueh³ ziu³ máh¹! Jmu³ hua³hí¹³ la³ cun³ cú¹píh²¹ hi³ ziaun²³ ní² quián¹³, ñeh² bíh¹ hi³ tsa³hín³ ca³la³ jí³²; qui¹ má²cá²jíe³² jná¹³ hi³ la³jí³² hi³ jmuh³² hnoh² tiá² lí³ yáh³ la³ cun³ jmí¹ ca³tí²¹ lí³ ta³ ñí¹ Dió³². 3 Cháu¹ honh² la³ cun³ hi³ má²ca³heh³ náh² jáun² jí³ hi³ má²ca³niéih² náh² jáun²

siáh³, hi³ ma³ti²¹ re² ti³ chí¹ján³; za¹ jmí¹ honh². Qui¹ ní¹juáh³ tiá² hueh²¹ náh² ziu³ máh¹, jáun² jná¹³ jáunh¹³ ñí¹con² hnoh² la³jmí¹ ja³² jan² háin² cáun² jmái¹ hi³ tiá² ñíh¹ náh². 4 Ti³la³ cu³ jáun² zian² bíh¹ cu³ nió³ pih²¹ tsáu² já¹ juú² Sardis ní², tsá² tiá² má²ca³ma³quiá¹ ha¹, tsá² hi³ tsa³ñi³táunh¹ quiúnh¹ jná¹³ hi³ ná¹quih³² hmih³² tiáu², qui¹ hi³ jáun² má²ca³tin¹ yáh³ tsú². 5 Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ lí¹³ quíh³² hmih³² tiáu², ha³ tiá² hin¹³ yáh³ jná¹³ hi³ jmái² tsá² hí³ ñí¹ sí² ñí¹ rá¹tioh³ hi³ jmái² tsá² lí¹³ zian² cun³ jmí¹hi³nio², ti³la³ jná¹³ dá² má¹tson¹³ bíh¹ ñí¹con² Ñuh³² jí³ ñí¹con² tsá²cuú² tsá²ta³ tsú² ní² siáh³ hi³ tsá² joh² jná¹³ bíh¹ tsá² hí³”.

6 ”Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² má²ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Filadelfia

7 ”Né³² né³, zen² uá²jaí³² jái¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lín³ cuáh³² já¹ juú² Filadelfia, hi³ zéih³ la³ lá²:

“La³ lá² juáh³ Tsá² jlánh¹ híen¹, Tsá² tson² jē¹, Tsá² quian³² hí³ llave quioh²¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, Tsá² nia³² hí³ ho³hñú¹³, hi³ hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lí¹³ jná³² má¹lí³² jáun², hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³jna³ tsú² ho³hñú¹³ né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² lí¹³ niá³² siáh³. Tsá² hí³ juáh³: 8 Jná¹³ cuo² lánh³ lí³ ta²¹ quián¹³ hnoh². Sá¹ní² jie³, jná¹³ má²ca²jmú³² hi³ há²na²¹ cáun² ho³hñú¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ jná³²; qui¹ uá¹jinh¹ cú¹pih²¹ pí³ zia³² quián¹³ náh², cu³ jáun² má²ca³tionh² bíh¹ náh² ta²¹ jái¹³ quion²¹ jná¹³, ha³ tiá² má²ca³ma³zian¹³ yáh³ hnoh² ñí¹con² jná¹³. 9 Sá¹ní² jie³ dúh¹, tsá² joh¹ hí³ *Satanás tsá² tí¹ jáin² hí³, tsá² lí¹

ná¹juáh²³ hí³ hi³ lín³ *judíos ta³ tiá² lín³, ñí¹con² tsá² hí³ jmu¹ jná¹³ héih³² hi³ tsa³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ máh¹ hnoh², hi³ jáun² lí³ ñí³² tsú² hi³ jná¹³ bíh¹ má²ca³ma³hnau¹ ná¹ hnoh². 10 Jmí¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ jáun² hi³ hniáuh³² cueh¹³ náh² honh² ca³ma³tih²¹ bíh¹ hnoh² héih³² jáun² quion²¹ jná¹³; hi³ jáun² dá² jná¹³ bíh¹ jmu¹ ná¹ hua³hí¹³ hnoh² ní¹juáh³ ní¹ má¹cua³² uu³mí²tsi³² hi³ má²ja³quián³ cua¹³ jáun² ñí¹ hue²¹ lá² hi³ ca³ lan³ ca³la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lá². 11 Qui¹ má²ja³quián³ bíh¹ jáunh¹³ jná¹³; jáun² tiá³ zianh³² la³ cun³ hi³ zia³² ní² ñí¹con² náh², hi³ jáun² hí¹ jan² tiá² hin² quin³ *có²ron¹ ná¹ quián¹³ náh². 12 Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmái¹, tsá² hí³ bíh¹ jmu¹ jná¹³ hi³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ cáun² pí²lia²¹ ñéih³ hñú³ híen¹ quioh²¹ Dió³² Juóu³² jná¹³, hi³ jáun² jmí¹lín³ bíh¹ tiú²uú² cua³han² tsú² ñéih³ jáun². Ti³ coh³ quioh²¹ tsá² hí³ né³ tón¹³ jná¹³ hi³ jmái² Dió³² Juóu³² jí³ hi³ jmái² juú² quioh²¹ Dió³² Juóu³² jná¹³ hí³, la³ cun³ juú² Jerusalén hmai²¹ yáh³, juú² ja³ jáun² ñí¹con² Dió³² Juóu³² jná¹³ ti³ hñú³mi³cuú²; ja³bí¹ tón¹³ jná¹³ siáh³ hi³ jmái² huen² ná¹, cáun² hi³ jmái² hmai²¹”.

13 ”Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³ hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² lín³ cuáh³² já¹ juú² Laodicea

14 ”Né³² né³, zen² siáh³ jái¹³ lá² ñí¹con² tsá²cuú² tsá²tán² jná¹³, tsá² cuá¹tanh² hó¹ñí¹ tsá² má²lín³ cuáh³² zian² já¹ juú² Laodicea, hi³ zéih³ la³ lá²:

“Tsá² jlánh¹ re² nau³² jái¹³, Tsá² qui³ tson² jē¹, Tsá² lín³ hí³ mí¹ziah²¹ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ca³jmú³ Dió³², Tsá² hí³ bíh¹ juáh³ la³jí³² jái¹³ ñí¹ hná¹ lá². 15 Cuo² re² bíh¹ jná¹³ he³ lánh³ lí³ ta²¹ quián¹³ hnoh². Tiá² má²zian²

yáh³ hnoh² hi³ ca³tin¹ jná¹³ ca³la³
 jonh³ jmí¹ honh², hi³ sa³jun³ hau² yáh³
 hnoh² jná¹³. ¡Sá¹jmí¹ hi³ má²zian²
 hnoh² hi³ ca³tin¹ jná¹³ dúh¹, ho³ hi³
 hau² náh² jná¹³! 16 Ti³la³ cun³ñí¹ hi³
 ti³ lí¹ lín³ náh² la³jmí¹ lí³ jmí² cháu³
 bíh¹, sa³jun³ chéi³ sa³jun³ cuóuh³ yáh³,
 qui¹ hnoh² dá² cáun² lí¹ haín²¹ náh²
 ja¹ bíh¹, hi³ jáun² dá² cáun² hñei²¹
 bíh¹ jná¹³ hnoh² la³ jan² tsá² hñei³²
 cáun² hi³ tiá² jmá³. 17 Qui¹ hnoh²
 dá² jlánh¹ juáh³: Jnoh¹ bíh¹ cu³ nió³
 tsá² hánh³ lín³², jlánh¹ re² má²ca³lí³
 hánh³ jnoh¹, hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³
 tiú²uú² hi³ lí³hniauh²³ quiú¹³. Hi³ tiá²
 ñí¹ yáh³ náh² má¹lí³² jáun² hi³ hnoh²
 bíh¹ cu³ nió³ tsá² tsí¹juí³ cu³tí³, tsá²
 zenh² chu³ juí³², tsá² tia³mii², tsá²
 ten³, tsá² láun³ cuánh² cu³tí³. 18 Hi³
 jáun² jná¹³ né³ juah³² hi³ chú³² lách¹³
 hnoh² cú¹mí¹niau²¹ ñí¹con² jná¹³, hi³
 má²ca³lí³ hngó³² cun³quionh³ sí², hi³
 jáun² bíh¹ ján¹ tson² lí³ hánh³ hnoh²,
 liá³ náh² siáh³ hmih³² tiáu² hi³ quíh¹³
 hi³ jáun² lí¹³ chí¹jlín² náh², hi³ jáun²
 quin³ hua³heih²¹ quián¹³ náh²; hi³ liá³
 náh² siáh³ mí³ hi³ táh¹³ náh² mí¹máh¹
 hi³ jáun² lí¹³ jieh²¹ hnoh². 19 Qui¹ jná¹³
 dá² jin³² ní¹juáh³ tsá² hno³ ná¹, jí³
 hi³ tí¹ jinh²¹ ná¹ tsú² siáh³; jáun² né³,
 ma³zián¹³ náh² hi³ ca³tin¹ jná¹³ ca³la³
 jonh³ jmí¹ honh², za¹ jmí¹ honh²
 ca³tí²¹ hi³ hlah³ ní². 20 Sá¹ní² jie³ dúh¹,
 jná¹³ zenh² ho³hñú¹³ hi³ dí¹té²³ ná¹;
 ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² náí³², hi³ niá³²
 tsú² siáh³ ho³hñú¹³ quioh²¹, jáun²
 jná¹³ né³ hu²¹ ñéih³ quioh²¹ tsú² hi³
 jmu¹ ná¹ má³² cu³tsa³² quiúnh¹ tsú².
 21 Ní¹juáh³ tsá² ca³cah¹³ jmá¹, tsá²
 hí³ bíh¹ cue¹ jná¹³ jáí¹³ hi³ tsa³cuá²
 cu³hén² ná¹, la³jmí¹ ca³cah¹ jná¹³ jáun²
 jmá¹, hi³ jáun² má²cuá¹tón²¹ jná¹³
 cu³hén¹ Ñuh³²”.

22 ”Ní¹juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, hi³
 jáun² ¡cuí¹ nie¹³ tsú² re² lín³² la³ cun³
 hi³ juáh³ Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹con² tsá²
 má²ná¹lín³ cuáh³² la³ tán¹!

4

*Má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³²
 hñu³mí³cuú²*

1 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³je³²
 jná¹³ cáun² ho³hñú¹³ hi³ há²na²¹
 hñu³mí³cuú²; hi³ jáun² mah¹ hi³
 la³ ca³náí³² jná¹³ jáun² jmí¹tin² né³,
 ca³náí³² jná¹³ siáh³ hi³ ñí¹hleh²¹
 siáh³ tsáu² la³jmí¹ hén²³ cáun² mí¹ñí²
 trompeta, hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Uú³ hnú² tí³ lá², hi³ jáun² ñí¹ lá²
 hie¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ lí¹³ jmí¹tsú²
 jmí¹ja³².

2 La³ cun³ jmí¹jáun² né³ ca³jmú³
 Jmí²chí³ Chun¹ hi³ ca³jnia³ jéin³² jná¹³
 cáun² hmá²si¹ hi³ zeh² hñu³mí³cuú²,
 ñí¹ hmá²si¹ jáun² né³ cuá¹tsí²¹ jan²
 tsáu². 3 Ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ bíh¹
 jniá³ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹
 jáun², la³jmí¹ zín³ quín¹ téh²³ tsú²
 jaspe ho³ cún¹ cornalina; hi³ la³
 cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá¹tón²¹ tsú² jáun²
 né³ hen² jmí²quín¹ réh² hi³ zín³ lín³²
 la³jmí¹ zín³ cá² máí³ quín¹ esmeralda.

4 Cu³ jéin³ hmá²si¹ jáun² ná¹táun³
 siáh³ cónh³í¹ quiu³quiún³ hmá²si¹ hi³
 ná¹tsin¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² tsá²
 ná¹quih³² hmih³² tiáu², hi³ ná¹hein³²
 siáh³ *có²ron¹ná¹ hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹.
 5 Ní¹ hmá²si¹ jáun² hia³² sí² quioh²¹
 miíh³², hi³ ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² lín³²
 siáh³ nio² hi³ hén²³ tiá³ cu³tí³. Ta³ ñí¹
 Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ tsí¹cau³² quiau³ sí²
 hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ sí² quí² hmá²; sí²
 jáun² né³ ca³tin¹ tá¹ quiaun³ jmí²chí³
 joh¹ Dió³². 6 Ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tsí²¹ hí³
 hmá²si¹ jáun² jniá³ la³jmí¹ jniá³ cáun²
 jmí²miih²¹ hi³ lí³ jmáh³la³ hu³² hi³ nga²
 joh¹ cá² táun² cá² táun², hi³ lí³ la³jmí¹
 lí³ jan³².

La³ cu³ la³ jéin³ hmá²si¹ jáun² tionh²
 siáh³ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³; tsá²
 hí³ né³ ná¹hó²¹ mí¹ñí¹ tí³ ta³ ñí¹ jí³ tí³
 cu³hna²¹ ní² siáh³. 7 Tsá²cuú² tsá²chín³
 la³ñí¹ hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan²
 hiah³², tsá² ñí¹ má²gon³ hí³ né³ jniá³
 la³jmí¹ jniá³ jan² cuá¹juí² míh¹, tsá² ñí¹

má²gáun³ né³ jniá³ ñí¹ la³jmí¹ jniá³ ñí¹ tsá²mi³cuóun², hi³ ñí¹ má²quiun³ tsá² hí³ né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² máí² hi³ hí¹ranh³². ⁸ Ma³ quin³² ma³ jan³² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ná¹tsi²¹ ma³ jñéi³ chí¹ pí¹³, hi³ ná¹hó²¹ siáh³ mí¹ñí¹ la³ coh³ la³ ñeh² quioh²¹. La³ huá² la³ jma² bíh¹ cun³ tiá² tunh²³ tsá² hí³ hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

iTsá² híen¹, Tsá² híen¹, Tsá² híen¹
cu³tí³ bíh¹ Dió³² Juo¹³ dí²,
Tsá² cú² Tsá² juenh² cu³tí³ bíh¹,
Tsá² qui³ zian² la³ cun³ jmí¹tin²,
hi³ hí³ bíh¹ Tsá² zian² la³ má²zian²
jáun²!

⁹ Ma³ quin³² ma³ cu³ jéin³² hi³ má²quien² tsá²cuú² tsá²chín³ hi³ Tsá² cuá¹tón²¹ hi³ ñí¹ hmá²si¹ jáun², jí³ hi³ má²tsú² má²jónh³² tsú² siáh³ Tsá² hí³ hi³ cueh³² dí² tiá¹hmah¹ Tsá² zian² hi³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², ¹⁰ má¹lí³² jáun², tán¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² hi³ tiánh²³ ná¹hin³ ca³la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hi³ ñí¹ hmá²si¹, hi³ má²tsú² má²jónh³² dí² Tsá² zian² hi³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², hi³ cha³² dí² siáh³ có²ron¹ná¹ hi³ ná¹hein³² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hi³, hi³ juáh³ la³ lá²:

¹¹ Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹,
jan² hnú² bíh¹ ca³tí²¹ ma³quien² tsáu²,
jí³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² tsú²,
jí³ hi³ juáh³ tsú² hi³ hnú² bíh¹ Tsá² cú²
juenh² nú²;
quí¹ hnú² bíh¹ ca³jmuh³ la³jí³² hi³
zia³²,
hi³ cun³ñí¹ hi³ tí³² honh² huen² bíh¹
hnú² ca³lí³zia³² la³jí³² hi³ zia³².

5

*Sí² rá¹pan² hi³ rá¹hñei³², jí³ hi³
rá¹quiun² tá¹ quiu³jéin³²*

¹ Jáun² né³, jmí¹jáun² ca³jie³² jná¹³
hi³ Tsá² cuá¹tsi²¹ hi³ ñí¹ hmá²si¹
cuá¹zianh³² cuá² chu²¹ cáun² sí²
rá¹pan² hi³ tloh³ huéh³ la³ coh³ la³
ñeh², hi³ rá¹hñei³² jí³ hi³ rá¹quiun² tá¹
quiou³ jéin³². ² Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien¹
jné¹³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá²

jlánh¹ zia³² pí³ quioh²¹, hi³ hleh³² tiá³
lín³² hi³ nga² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bíh¹ tsánh² ca³tin¹ záih³ tá¹
quiou³ hi³ rá¹hñéih³ sí² ní² hi³ niá³²?

³ Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian²
tsá² jmí¹ ca³tin¹ niá³² sí² jáun² hi³ hí³²,
sa³jun³ hñu³mi³cuú², sa³jun³ ñí¹ hué²¹
lá², hi³ sa³jun³ hñu³ hué³² siáh³. ⁴ Hi³
jáun² jné¹³ né³ ca³uó³² lín³² qui¹hliá²
tiá² hin² tsanh³ yáh³ tsá² jmí¹ lí¹³ niá³²
sí² jáun² hi³ hí³². ⁵ Jmí¹jáun² ca³zái³
jné¹³ jan² tsá²daun³² hí³ la³ lá²:

—Ha³ lí²uú² uó² hnú², qui¹ Tsá² lín³
Hiah³², jan² Tsá² mí¹zionh² quioh²¹
hla¹ Judá, Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹
re²¹ Dá²vi²¹, hí³ bíh¹ má²ca³cah¹³ jmái¹
hi³ jáun² hí³ bíh¹ má²ca³tin¹ niá³²
sí² lá², hi³ ca³ tsú² tá¹ quiou³ hi³
rá¹hñéih³ sí² lá².

⁶ Jmí¹jáun² ca³jien¹ jné¹³ jan²
*Já¹ziáh² míh¹ hi³ zenh² ja¹ ñí¹ zeh¹
hmá²si¹ quionh³ hmá²si¹ hi³ ná¹tsin¹
jáun² tsá²daun³² hí³, la³ má²quionh³
tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hi³ ní²
siáh³. Já¹ziáh² míh¹ hi³ né³ má²quian³²
cuoh² hi³ lin¹ hi³ má²ca³jngih³ tsú².
Hí³ né³ jmí¹ tsi²¹ quiou³ juí¹³ hi³
jmí¹ zia³² siáh³ quiou³ má³ mí¹ñí¹;
la³jí³² hi³ jáun² né³ lí³ lí²¹ hi³ ca³tin¹
tán¹ quiaun³ jmí²chí³ joh¹ Dió³² hi³
má²ca³zen³ dí² ñí¹ quioh²¹ tá¹ cáun²
ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ lá². ⁷ Jáun² Tsá² lín³
Já¹ziáh² míh¹ hí³ ngau³ ñí¹ cuá¹tón²¹
Tsá² cuá¹tsi²¹ hi³ ñí¹ hmá²si¹, hi³
ca³ñí¹quián¹³ sí² cuá¹zianh³² tsú² jáun²
tí³ cuá² chu²¹. ⁸ Jmí¹ má²lí²quián³
Tsá² hí³ sí² jáun² né³, tá¹ quiun³ bíh¹
tsá²cuú² tsá²chín³ hi³ la³ má²quionh³
tá¹ quiu³quiun³ tsá²daun³² hi³ ca³jmú³
ná¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ Tsá² lín³
hí³ Já¹ziáh² míh¹. Ma³ quin³² ma³
jan³² tsá²daun³² hi³ jmí¹ ná¹zianh³²
ma³ cáun² tun³² pih²¹ hi³ cai³² tsú²,
hi³ ná¹zianh³² siáh³ ma³ cáun² uon² hi³
lí³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ canh² ziún². Ziún²
jáun² né³ lí³ la³jí³² jái¹³ hi³ ná¹hleh³²
tsá² joh¹ Dió³² ñí¹con². ⁹ Hi³ jáun²

tsá² hí³ jmí¹ ná¹hie³² siáh³ cáun² sun¹
hmai²¹ hi³ juáh³ la³ lá²:

Hnú² bíh¹ ca³tin¹ nú² hi³ niáh¹³ sí² ní²,
hi³ cáih¹ nú² tá¹ quiau³ hi³ chí¹hñéih²³
ní²,

quí¹ hnú² bíh¹ ca³jngah³ tsáu²;
hi³ cun³quionh³ jmí²hán¹ nú² ca³lian³²
nú² tsáu²,

hi³ jáun² lí¹³ lín³ tsú² tsá² joh¹ Dió³²,
tsá² ja¹ quioh²¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹
mí¹zionh² tsáu²,

la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma²,
ji³ la³jín³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³
caun³² hué³² ní² siáh³.

10 Quí¹ má²ca³jmuh³ hnú² hi³ ná¹lín³
tsú² cu³ nió³ re²¹ ji³ mí²tsáu²
ní² siáh³ hi³ ca³tin¹ Dió³² Juo¹³
jnoh¹,

hi³ jáun² tsa³tánh¹ tsú² hi³ tsa³háu³
jái¹³ ñí¹ hué²¹ ó³².

11 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³
juóun³² lín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
tionh² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá¹tón²¹
Tsá² cuá¹tsi²¹ hí³ ñí¹ hmá²si¹ jáun², la³
má²quionh³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ji³
tsá²daun³² hí³ ní² siáh³, ji³ hi³ ca³nái³²
jné¹³ siáh³ mah¹ hi³ ná¹hle³² tsá²cuú²
tsá²ta³ hí³ Dió³². Tí³ la³ mei²¹ cu³ti³
bíh¹ tsá² hí³ tionh² ñí¹ jáun² 12 hí³
ná¹hle³² tiá³ lín³² hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:
¡Cun³ ca³tin¹ bíh¹ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh²
míh¹,

Tsá² ca³jngih³ tsú² hí³,
hi³ cu³ti³ ho² jái¹³,
hi³ quioh²¹ la³ji³² hi³ zia³²,
hi³ quia³lín³ siáh³ jmí¹ tsí³,
hi³ ho² siáh³ pí³,
ji³ hi³ hléh³² siáh³ tsáu² re² hi³ ca³tin¹
tsú²,

hi³ lí³ quien² tsú²,
ji³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² siáh³ tsáu²!

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³nái³² jné¹³ siáh³
hi³ ca³hléh³ ji³lín² tsá² ca³ma³jnia²
Dió³² hñu³mi³cuú², ji³ ñí¹ hué²¹ lá²,
ji³ hñu³ hué³², ji³ hñu³ jmí²miih²¹ ní²
siáh³, la³ cun³ la³ji³² hi³ hu²¹ jmí²chí³
hi³ zia³² la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú² yáh³,
hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

¡Cuí¹ má¹tsú¹ má¹jónh²¹ tsáu² Tsá²
cuá¹tón²¹ ñí¹ hmá²si¹

la³ má²quionh³ Tsá² lín³ *Já¹ziáh²
míh¹,

hi³ cuí¹ hleh²¹ tsú² siáh³ re² hi³ ca³tin¹
tsú²,

hi³ cuí¹ lí³ quien² tsú²,

hi³ cuí¹ ná¹ho² tsú² siáh³ jái¹³ ca³la³
cun³ jmí¹hi³nio²!

14 Hi³ jáun² tá¹ quiun³ tsá²cuú²
tsá²chín³ hí³ né³ ca³juáh³ siáh³:

—¡Tson² bíh¹ cu³ti³, la³ ní² cuí¹ lí¹³!

Hi³ jáun² tsá²daun³² hi³ ca³tiánh³
siáh³ ná¹hin³ ca³la³ ti³ hué³² ta³ ñí¹
tsá² gon³ ní² hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³²
dí².

6

Tá¹ quiau³ hi³ rá¹hñéih²³ sí²

1 Jáun² né³, ca³jien¹ jné¹³ Tsá² lín³
*Já¹ziáh² míh¹ hi³ ca³ca³ cáun² hi³
chí¹hñéih²³ jáun² sí² rá¹pan² jáun².
Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³nái³² jné¹³ hi³
ca³hléh³ jan² tsá²cuú² tsá²chín³ hí³, hi³
ca³hléh³ tiá³ la³jmí¹ jmu² miíh³² hi³
ca³juáh³:

—¡Sá¹ ní² ña³² ñá²jie³!

2 Jmí¹jáun² ca³jien¹ jné¹³ jan²
tsa³cuá¹ tiáun². Tsá² cuá¹tsin¹ tsa³cuá¹
hí³ né³ jmí¹ zianh³² cáun² hmá² jlie³²
he² hñe¹³, cáun² hi³ jmu² tsa³há³
hmá² zunh²¹. Jáun² hiauh³ cáun²
*có²ron¹ná¹ hi³ lin¹ hi³ lín³ tsá² cah²³
jmá¹ ja¹ hniéi², jáun² ngau³ siáh³ hi³
cah¹³ siáh³ jmá¹ la³ má²cah²³ jáun².

3 Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³
hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²tun³ hi³
chí¹hñéih²³ jáun² sí², ca³nái³² jné¹³
hi³ ñí¹ ca³hléh³ tsá²cuú² tsá²chín³ ñí¹
má²gon³ hí³, hi³ ñí¹juah²¹ siáh³ la³ lá²:
—¡Sá¹ ní² ña³² ñá²jie³!

4 Jmí¹jáun² ja³ siáh³ jan² tsa³cuá¹
dái³. Tsá² cuá¹tsin¹ tsa³cuá¹ hí³
né³ hiauh³ jái¹³ hi³ jmu³ hi³ tiú²uú²
tie³ tiánh³² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá².
Tsá² hí³ dá² jmu³ hi³ qui³ jngih³ bíh¹
tsá²ján² tsá²ján²; hi³ jáun² dá² tsá²
cuá¹tsin¹ hi³ tsa³cuá¹ hiauh³ cáun²
mí¹tái³ pa²¹ hi³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹.

5 Jáun² jmí¹ ca³ca³ siáh³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²hñi³² hí³ hñéih³ jáun² sí², jáun² ca³nái³² jná¹³ hí³ ñí¹ca³hléh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²chín³ tsá² ñí¹ má²gáun³ hí³ lá³ lá²:

—¡Sá¹ní² ña³² ñá²jie³!

Jmí¹ cá¹jie²¹ jáun² jná¹³ ca³jnia³ siáh³ jan² tsa³cuá¹ liánh². Tsá² cuá¹tsin¹ tsa³cuá¹ hí³ né³ zianh³² cáun² má¹héih²¹. 6 Jáun² ca³nái³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ ja¹ quioh²¹ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ hí³ ñí¹juah²¹ lá³ lá²:

—Jí³²la³ cá² cuah²¹ tán¹ bíh¹ cuú²miih²¹ jéi³²í¹ lí¹³ lá³² tsú² cun³quionh³ cáun² *cú¹tiáu², hí³ hñi³² cuah²¹ bíh¹ cuú² miih²¹ cebada siáh³ lá³ cun³ cáun² cú¹tiáu²; tí³la³ ha³ lí² cua³hlih²¹ jmí² no¹ má¹ná¹, sa³jun³ mu² ráu³ mí³ uóun²jieh¹³.

7 Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²quiún³ hí³ rá¹hñéih²³ sí² jáun², jáun² ca³nái³² jná¹³ hí³ ñí¹ ca³juáh³ tsá² ñí¹ má²quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ lá³ lá²:

—¡Sá¹ní² ña³² ñá²jie³!

8 Jmí¹ cá¹jie²¹ jná¹³ jáun² né³ ca³jnia³ jan² tsa³cuá¹ rénh² hlúnh¹. Tsá² cuá¹tsin¹ tsa³cuá¹ hí³ né³ jmái² “Hmú³²”. Cu³hna²¹ tsá² hí³ né³ ja³ siáh³ jan² tsá² quioh²¹ ñí¹ tionh¹ hla¹. Tsá² gon³ hí³ né³ hiauh³ jái¹³ hí³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² tsá² zian² cá² cuonh¹ mí³cuú², hí³ ma³hia³ ma³tsan² tsú² tsá² hí³ cun³quionh³ mí¹tái³, cun³quionh³ ho³cuóun³, cun³quionh³ tsáu¹, jí³ cun³quionh³ hí³ quíeh¹³ tsú² siáh³ jáh³ hngá¹ jáh³ náí² zian² hngá¹máh³ lá².

9 Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²hñá³ hí³ chí¹hñéih²³ jáun² sí², jáun² ca³jie³² jná¹³ ñeh² ñí¹hiú¹³ hí³ tionh² jmí²chí³ joh¹ tsá² má²cá²hiá² cá²tsan³ jmí¹tin² cun³ñí¹ hí³ ca³hléh³ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², jí³ cun³ñí¹ hí³ ca³zanh³ tsú² tiá³ jú¹ tson² hí³ ca³hiauh³ jáun². 10 Tsá² hí³ né³ ná¹hleh³² tiá³ lín³² hí³ ná¹juáh²³:

—Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹, Tsá² chun¹, Tsá² tson² jē¹, çlích³ máh³ chau²¹ jmái¹ hí³ rá¹tsih³² hnú² héih³² ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ ó³² hí³ jéinh¹ hnú² ñí¹con² tsú² cun³ñí¹ hí³ ca³táin³ tsú² jmí²hán¹ jnoh¹?

11 Jmí¹jáun² hiauh³ tsá² hí³ ma³ cáun² hmih³² tiáu² hí³ quíh³², hí³ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ hí³ hniáuh³² ján³² cónh³í¹ cu³tiá³ tá¹la³ hián¹³ hí³ hiá¹ tsán¹³ siáh³ *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ Cristo rainh²¹ tsú² la³jmí¹ má²cá²hiá² cá²tsan³ hí³ dí².

12 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jie³² jná¹³ siáh³ hí³ ca³ca³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²jñéi³ hí³ chí¹hñéih²³ sí² jáun². Jmí¹jáun² né³ ca³qui³ ca³jieh³ hué³² tiá³ lín³². Jáun² ca³nieh² hiú², hí³ ca³jnia³ la³jmí¹ jniá³ cáun² hmih³² liáh² hí³ quíh³² tsú² ní¹juáh³ jmí¹ nio² hlah³ tsí³, hí³ zih² hí¹tán¹ né³ ca³jnia³ siáh³ la³jmí¹ jniá³ jmí². 13 Hí³ ca³ziú² cá²súh³² siáh³ chí¹jmái²¹ la³ tí³ hué³² la³jmí¹ suh³² mí³ sí² co² ta³ zih³ ní¹juáh³ jmí¹ ja³² chí³ tiáu³. 14 Chi³cuú² ñí¹ hai²¹ chí¹jmái²¹ né³ ca³quí² cá²pan³ la³jmí¹ pan²³ tsú² cá² mu²¹ mí¹ sí²; hí³ la³jí³² hngá¹máh³ né³, jí³ la³jí³² hué³² pih²¹ hí³ jmí¹ tioh³ chu³ jmái² ca³quí² cá²quin³ bíh¹ ñí¹ jmí¹ nio¹. 15 Jmí¹jáun² né³ tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá² ca³quí³ ca³hinh³ hñu³ hláu² hñu³ quín¹ ja¹ hngá¹ ja¹ náí², la³ má²quionh³ tsú² tsá² cá¹ tsá² pán¹, tsá² ná¹lín³ juo¹³ hliáu³, tsá² hánh³, jí³ tsá² huáh² tsí³, la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsáu² jí³ tsá² zian² hí³ ca³tin¹ hmóu³² ní² siáh³. 16 Tsá² hí³ né³ juáh³ la³ lá², hí³ zaih³² máh³ jí³ hláu² quín¹:

—¡Cuí¹ quí¹ cuí¹ quíh²¹ hnoh² ñí¹ quiú¹³ jnoh¹, jla¹ tiá³ hnoh² jnoh¹; jmu³ hí³ tiú²uú² jie³² Tsá² cuá¹tón²¹ ó³² ñí¹ hmá²si¹, jí³ hí³ tiú²uú² jie³² Tsá² lín³ ó³² Já¹ziáh² míh¹, Tsá² rá²tsa² ó³² jnoh¹ héih³² ca³la³ hí³ míh²³ tsí³! 17 Qui¹ má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ jueh³² jáun², jmái¹ hí³ ná¹jmúh³² tsú² tsáu²

ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsí³, hi³ ħhin² dá²
lí¹³ tloh²¹ tsí³ hi³ ní²?

7

*Tsá² ná¹quiah¹ ja¹ quioh²¹ tsá² Is-
rael*

1 Jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jen¹
jná¹³ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³
ná¹táun³ tá¹ quiún³ cuoh¹ mí³cuú²
hi³ ná¹jnai³² jui²¹ tá¹ quiún³ mí¹ziah²¹
chí³, hi³ jáun² hí¹ cú¹pih²¹ chí³ tiá²
póh³ ñí¹ hué²¹, sa³jun³ ñí¹ jmí²miih²¹,
sa³jun³ ñí¹con² hí¹ cáun² hmá².
2 Jmí¹jáun² ca³jen¹ jná¹³ siáh³ jan²
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cuá¹ja³²
ti³ jui³² ñí¹ hia³² hiú² hi³ zianh³²
sello quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun²,
jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³liéinh³² tsá²
quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá²
hiauh³ hí³ jái¹³ hi³ hliah³ ñí¹ hué²¹ jí³
jmí²miih²¹ ní² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²:

3 —jHa³ lí² lí¹ má²hliah²¹ tín² ñí¹
hué²¹ ní², sa³jun³ jmí²miih²¹, sa³jun³
hmá², ta³ tiá² má²lí²jmú¹³ jnoh¹
lin¹ chí¹quie¹³ tsá² ná¹lín³ *tsá²
má²ná¹hlánh¹ joh¹ Dió³² Juo¹³ dí².

4 Jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ hi³ tsá²
ná¹quian³² hí³ lí²¹ jáun² tín³ hña³láu³
tsí²¹ tu³la³quiún³ mei²¹ tsáu² cun³ñí¹
jí³lín² tsá² ca³quiah³ ja¹ tá¹ quia³tún³
nió³ tsá² *Israel. 5 Quia³tún³ mei²¹
tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Judá
hiauh³ lí²¹ jáun², la³ má²quionh³
quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹
hla¹ Rubén; quia³tún³ mei²¹ tsá²
jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Gad; 6 quia³tún³
mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹
Aser; quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹
jón²cho¹ hla¹ Neftalí; quia³tún³ mei²¹
tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Manasés;
7 quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹
hla¹ Si³ñóh³; quia³tún³ mei²¹ tsá²
jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Leví; quia³tún³
mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹
Isacar; 8 quia³tún³ mei²¹ tsá² jón²zih¹
jón²cho¹ hla¹ Zabulón; quia³tún³
mei²¹ tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Sé³²;

hi³ cónh³ quia³tún³ mei²¹ siáh³ tsá²
jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Benjamín.

*Tsá² juóun³² hmíh¹ cu³tí³ bíh¹
ná¹quih³² hmíh³² tiáu²*

9 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³jen¹ jná¹³
siáh³ juóun³² hmíh¹ cu³tí³ bíh¹ tsá²
ná¹quih³² hmíh³² tiáu², tsá² ja¹ quioh²¹
tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³²
hué³², la³jáh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh² tsáu²,
jí³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma² ní²
siáh³; ca³la³ jun³ hi³ tián³ hin¹³ yáh³
tsá² hí³ hi³ tionh² ná¹táun³ ta³ ñí¹ Tsá²
cuá¹tsi²¹ hí³ hmá²si¹ jí³ ta³ ñí¹ Tsá² lín³
hí³ *Já¹ziáh² míh¹. Tsá² hí³ ná¹zianh³²
mu²¹ hmá² zún³, 10 hi³ ná¹hle³² tiá³
hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

jJnoh¹ ca³liáu³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Dió³²
Juo¹³ dí²,

Tsá² cuá¹tón²¹ ñí¹ hmá²si¹ quioh²¹,
jí³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ Tsá² lín³ Já¹ziáh²
míh¹ ní² siáh³!

11 La³jín³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² jmí¹
tionh¹ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zeh¹ hmá²si¹
jáun², jí³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ tionh¹
tsá²daun³² hí³ la³ má²quionh³ tá¹
quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ní² siáh³.
Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ né³ ca³tiánh³
ná¹hin³ ca³la³ ti³ hué³² ta³ ñí¹ Dió³²
hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí², 12 hi³
ca³juáh³ la³ lá²:

jTson² bíh¹ cu³tí³!

La³jín³² tsáu² bíh¹ ca³tin¹ ma³jnia²
hi³ hnga² Dió³² Juo¹³ bíh¹ dí²
ca³ti²¹ ma³tsu³ ma³jáuh³² tsáu²,
hi³ lí³ quien²,

hi³ quia³lín³ jmí¹ tsí³,
hi³ cué³² tsáu² tiá¹hmah¹,
hi³ hléh³² tsú² re² hi³ ca³tin¹ tsú²,
hi³ ho² siáh³ jái¹³,
jí³ hi³ ho² pí³ ní² siáh³.

Jáun² né³, la³jí³² hi³ ní² cuí¹ lí³ ca³la³
cun³ jmí¹hi³nio².

jTson² bíh¹ cu³tí³ la³ jáun²!

13 Jáun² jan² tsá²daun³² hí³ ca³ngái³
ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³:

—ħÑíh¹ hnú² hin² tsánh² tsá²
ná¹quih³² ní² hmíh³² tiáu², hi³ ha³
jinh¹ ja³taunh²¹ tsú²?

14 Hi³ jáun² jná¹³ né³ ca³ngáí³²:
 —Ti³², huen² bíh¹ hnú² ñíh¹.
 Hi³ jáun² tsá²daun³² hí³ né³ ca³juáh³
 siáh³:
 —Tsá² ní² dá² tsá² má²ca³há²
 ca³nga² ja¹ la³jí³² uu³mí²tsí³² huáh²
 tsí³ lín³² jáun² bíh¹, hi³ má²ca³ráin³²
 tsú²ha¹ cun³quionh³ jmí²hán¹ Tsá² lín³
 Já¹ziáh² míh¹, hi³ jáun² má²ca³lí³ tiáu²
 ha¹ tsú².
 15 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tionh² tsú² ta³
 ñí¹ Dió³²
 hi³ ná¹má²cú² má²háin³² tsú² Dió³² la³
 huá² la³ jma² ñéih³ hñú³ híen¹
 quioh²¹.
 Hi³ jáun² né³, Tsá² cuá¹tón²¹ ní² ñí¹
 hmá²si¹ taunh¹³ hó¹ñí¹.
 16 Tsá² ní² tiú²uú² ma³tso² yáh³ tsí³ hi³
 ñí¹cuóunh²¹ ho³ hi³ hí¹quiéin²
 tsí³,
 sa³jun³ ma³tso² tsú² tsí³ hi³ chéi³ hiú²,
 hi³ sa³jun³ uú² ma³tso² tsú² tsí³ hi³
 chéi³ jiéi³².
 17 Qui¹ Tsá² lín³ ní² Já¹ziáh² míh¹,
 Tsá² zenh² ní² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹
 ñí¹ hmá²si¹,
 Tsá² ní² bíh¹ jmu³ hua³hí¹³ hi³
 tsa³ñi³jau¹ ñí¹ ñei³² jmái² hi³
 jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú²;
 hi³ jáun² Dió³² né³ zí³² jmí² zih¹ hi³
 tain³² ñí¹ tsá² ní².

8

*Ñí¹ má²quiau³ hi³ rá¹hñéih²³ sí² jí³
 hú³ míh¹ ñí¹ toh² tsú² ziún²*

1 Jáun² né³, jmí¹ ca³ca³ Tsá² lín³
 hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ñí¹ má²quiau³ hi³
 jmí¹ rá¹hñéih²³ jáun² sí², jmí¹jáun²
 ca³niau³ ta³máih³ pih²¹ hñu³mi³cuú²
 cun³ cá² tsá¹ o¹rá¹. 2 Jmí¹ lí²¹ jáun²
 ca³jen¹ jná¹³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³
 Dió³² hi³ ná¹táun³ ta³ ñí¹ Dió³²,
 tsá² hí³ né³ hiauh³ quiau³ mí¹ñí²
 trompetas. 3 Jmí¹ lí²¹ jáun² ja³ siáh³
 jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ca³náu²
 ñí¹ lí³ ñí¹hiú¹³, hi³ zianh³² cáun²
 hú³ míh¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ toh² tsú²
 sí²táh² hi³ jin³² ziún². Jmí¹jáun²
 hiauh³ hliáun³ ziún² hi³ jin³² hi³ jmu³

mí²ñí¹ ñí¹ quioh²¹ ñí¹hiú¹³ hi³ lí³
 jáun² jmáh³la³ cú¹mí¹niau²¹, hi³ zeh²
 jáun² ta³ ñí¹ Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹
 hmá²si¹ jáun², hi³ hlión³² hná¹ jái¹³
 quioh²¹ tsá² ná¹liéinh³² Dió³², la³
 cun³ la³jin³² tsá² joh¹ Dió³². 4 Hi³
 jáun² mí²ñí¹ ziún² jáun² cáu³ ñí¹
 hó²¹ñí¹ Dió³², la³ má²quionh³ jái¹³
 hi³ ná¹hle³² jáun² tsá² joh¹ Dió³² hi³
 ná¹liéinh³² tsú² jáun² Dió³². 5 Jmí¹
 lí²¹ jáun² né³ ca³can³ siáh³ tsá²cuú²
 tsá²ta³ hí³ Dió³² hú³ pih²¹ jáun² hi³
 ca³ma³cónh³² mí³ sí²táh² hún¹ sí² hi³
 ná¹tsi²¹ jáun² ñí¹hiú¹³, hi³ jáun² ca³cuí³
 tsú² tí³ ñí¹ hué²¹ lá²; jmí¹jáun² ca³hín¹
 tiá³ lín³² hi³ ca³lí³ tiú² jan³² lín³², hi³
 ca³quí² cá²zih³² sí² quioh²¹ miíh³² jí³
 hi³ ca³jíeh³ siáh³ hué³² tiá³ lín³².

Quiau³ mí¹ñí² jieí³² tsú²

6 Jáun² né³, tá¹ quiaun³ tsá²cuú²
 tsá²ta³ Dió³², tsá² ná¹zianh³² hí³
 mí¹ñí² trompeta ca³jmú³ hua³jan²¹
 hi³ jiéi³². 7 Ca³jie³ bíh¹ tsá² la³ñí¹ hí³;
 jmí¹jáun² ca³quí² cá²súh³² tsí³ jí³ sí²
 hi³ ná¹jan² jmí² hi³ ca³ziú² cá²súh³²
 ñí¹ hué²¹ lá². Jmí¹jáun² né³ ca³cáu³
 cáun² ñí¹ má²hni³² cuonh¹ hué³², la³
 má²quionh³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ hmá²
 jí³ la³jí³² mí²hó² mí²nái² tsi²¹ ñí¹ jáun².

8 Jáun² tsá² ñí¹ má²gon³ tsá²cuú²
 tsá²ta³ Dió³² ca³jie³ siáh³ mí¹ñí²
 jáun² quioh²¹, jmí¹jáun² ca³táh³ hñu³
 jmí²mih²¹ cáun² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³
 cáun² máh³ hi³ hún¹ sí²; jmí¹jáun², jmí²
 bíh¹ lan³ cáun² ñí¹ má²hni³² cuonh¹
 jmí²mih²¹. 9 Jmí¹jáun² ca³hiá² cá²tsan³
 ñí¹ má²hni³² tsoh³ jáh³ jmái² tiáunh¹
 jmí²mih²¹, hi³ jáun² ca³quí² ca³tsúnh²
 bíh¹ siáh³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ mu² hi³
 jmí¹ ñí³tú¹ ñí³lí¹³ ñí¹ jáun².

10 Jáun² ca³jie³ siáh³ tsá² ñí¹
 má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² mí¹ñí²
 quioh²¹, jmí¹jáun² ca³táh³ cáun²
 chí¹jmái²¹ pa²¹ lín²¹ chí³cuú² hi³
 chí¹cau³² la³jmí¹ cau³² cá² tsu²¹ quí²
 hmá². Chí¹jmái²¹ jáun² né³ ca³táh³
 ñí¹ quioh²¹ cáun² ñí¹ má²hni³² tsoh³

cua³ hi³ zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ji³ ñí¹ ñei³² jmái² ní² siáh³. 11 Chí¹jmái²¹ jáun² né³ jmái² hi³ Tsíh³²; hi³ jáun² dá² tsíh³² bíh¹ lí³ jmái² ñí¹ cá¹táh³ chí¹jmái²¹ jáun²; jáun² né³, juóun³² bíh¹ tsáu² cá²tsan³ cun³ñí¹ hi³ ca³lí³ tsíh³² jmái².

12 Ñí¹ má²quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³jie³ siáh³ mí¹ñí² quíoh²¹; jmí¹jáun² ca³lí³² ñí¹ má²hni³² cuonh¹ hiú², ñí¹ má²hni³² cuonh¹ zih², ji³ ñí¹ má²hni³² nió³ chí¹jmái²¹. Hi³ jáun² ca³nieh² bíh¹ ma³ cá² cuonh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² tiú²uú² joh¹ jniá³ yáh³ lí³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ ta³ jma² la³ má²quionh³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ já¹nié².

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jie³² jná¹³ hi³ hí¹ranh³² jan² má² chí³cuú² ñí¹ ñe¹ lín²¹, hi³ ñí¹ca³hléh³ tiá³ lín³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hóh³², hen³ ma³ juo²³ tsá² zian² hngá¹máh³ ní² ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³jie³ tá¹ gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² né³bí¹ jié²¹ mí¹ñí² quíoh²¹!

9

1 Hi³ jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jie³ tsá² ñí¹ má²hñá³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² mí¹ñí² quíoh²¹. Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² tsá² lín³ la³juah²¹ dúh¹ chí¹jmái²¹, tsá² la³ má²ca³tánh³ hñu³mi³cuú² la³ tí³ ñí¹ hué²¹ lá², tsá² hí³ né³ hiauh³ llave hi³ ho² jái¹³ hñu³ háunh³. 2 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³nia³ tsú² hñu³ háunh³ jáun²; ñí¹ jáun² né³ ca³hué² mí²ñí¹ liáh² la³jmí¹ hue³² mí²ñí¹ hñu³ pieh¹ pa²¹ lín²¹, jáun² hiú² ca³nieh² la³ má²quionh³ la³ tán¹ chí³cuú² cun³quionh³ mí²ñí¹ hi³ ca³hué² hñu³ háunh³ jáun². 3 Ja¹ mí²ñí¹ jáun² né³ ca³huén² juóun³² cu³tí³ náih² hi³ ja³tú¹ já¹lín³ tá¹ cáun² hngá¹máh³; jáh³ hí³ né³ hiauh³ pí³ hi³ la³ quian³² jáun² hñú³. 4 Hi³ hiauh³ siáh³ jáh³ cáun² héih³² hi³ tiá² hniáuh³² jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² mí²hó² mí²ná², ji³ hmá² ní² siáh³, jí³²la³ tí³ jmu³ jáh³ hian² tsí³ ñí¹con² tsá² tiá² ná¹quian³²

lí²¹ quíoh²¹ Dió³² chí¹quie¹³ bíh¹. 5 Sa³jun³ hiauh³ yáh³ jáh³ hí³ jái¹³ hi³ jngih³ tsáu², quí¹ jí³²la³ tí³ hiauh³ jáh³ jái¹³ hi³ jmu³ hi³ ma³tso² lín³² tsáu² tsí³ bíh¹ cun³ hñá³ zih²; hi³ ma³tso² tsú² jáun² tsí³ lí³ la³jmí¹ má²tso² tsú² tsí³ ní¹ má¹lí²heh³ jan² hñú³.

6 Jmái¹ jáun² jlánh¹ quí¹ hnauh¹³ tsáu² he³ lánh³ rón³² hiá¹ tsán¹³, tí³la³ tiá² choh¹³ yáh³ tsú²; hi³ lí³ hniá¹ lín²¹ tsú² jún³, tí³la³ tiá² joh¹³ yáh³ tsú² hmú³².

7 Hi³ náih² hí³ né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsa³cuá¹ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ tsa³taunh¹ ñí¹ hnié², chí¹ jáh³ jmí¹ jniá³ la³jmí¹ lí³ hi³ ná¹hun¹ *có²ron¹ ná¹ hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹, hi³ ñí¹ jáh³ jmí¹ jniá³ siáh³ la³jmí¹ jniá³ ñí¹ tsá²mi³cuóun². 8 Jñú² chí¹ jáh³ hí³ jmí¹ cuó² la³jmí¹ cuó² jñú² chí¹ tsá²mi³, jáun² ján¹ jáh³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ ján¹ hiah³². 9 Ñí¹ tsí³ jáh³ hí³ jmí¹ ná¹tsi²¹ zí¹³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ cuoh²¹ mí¹ñí² ná¹juin¹; hi³ chí¹ pí¹³ jáh³ né³ hén²³ tiá³ la³jmí¹ hén²³ ní¹ má¹já²taunh²¹ tsa³cuá¹ cú²hé² lín³² hi³ cuounh³² hmá²lih³² ñí¹ tsa³jmú³ hnié². 10 Chí²¹ ton² quíen² jáh³ hí³ la³jmí¹ chí²¹ quíoh²¹ hñú³; quíen² jáun² bíh¹ jáh³ quian³² pí³ hi³ lí¹³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² tsáu² tán¹ tá¹la³ hñá³ zih² jáun². 11 Jáh³ hí³ né³ zian² jan² tsá² chín¹ juo¹³, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³ cun³ tsá² má²cuá¹ho² hí³ jái¹³ hñu³ háunh³ jáun²; tsá² hí³ jmái² Abadón cun³quionh³ jú¹ *hebreo, hi³ cun³quionh³ jú¹ *griego né³ jmái² tsú² Apolión [hi³ hnió³ juáh³ “tsá² hnió³ hin³ la³jí³².”]

12 Ca³nga² bíh¹ la³ñí¹ uu³cha³tsi³², tí³la³ hniáuh³² bíh¹ cónh³í¹ tun³.

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jie³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ñí¹ má²jñéi³ mí¹ñí² quíoh²¹, jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹ ho³ tsáu² hi³ ñí¹ca³hléh³ ja¹ tá¹ quiún³ chí¹ juí¹³

hi³ ná¹tsi²¹ jáun² cuoh¹ ñí¹hiú¹³ hi³ lí³ jáun² cú¹mí¹niau²¹ jmáh³² hi³ zeh² jáun² ta³ ñí¹ Dió³². 14 Mah¹ jáun² ca³záih³ la³ lá² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ñí¹ má²jñéi³, tsá² cun³ lí²jiéi³² hi³ mí¹ñí²:

—Cuá² lion¹ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ná¹hñéih¹ ó³² can³² cua³ jueh³² jmái² Eufrates.

15 Jmí¹jáun² ca³záinh³ tá¹ quiun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² jmí¹ má²ná¹tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ hi³ jngih³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ tsáu² jmí¹ cá¹chó²¹ o¹rá¹, jmái¹, zih² ji³ mii² hi³ má²tón³² ní² siáh³. 16 Hliáu³ tsá² ná¹tsin¹ hí³ tsa³cuá¹ jmí¹ tín³ tun³ nio² hña³láun³ mí²yaun²¹ tsáu²; la³ ní² bíh¹ ca³nái³² jná¹³.

17 La³ ní² bíh¹ lí³ jmí¹ cá¹jnia³ jáun² jéin³² jná¹³ hi³ ca³jien¹ jná¹³ tsa³cuá¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹tsin¹ jáh³ hí³. Tsá² hí³ né³ jmí¹ ná¹jóh²³ ñí¹ tsi³ ma³ cáun² mí¹ñí² dáin³ la³jmí¹ lí³ hi³ hún¹ sí², hi³ há²su²¹ zín¹³ la³jmí¹ lí³ lí¹³ jacinto, ji³ hi³ mí²niáu³ siáh³ la³jmí¹ mí²niáu³ azufre. Mí³ chí¹ tsa³cuá¹ hí³ jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ chí¹ hiah³², jáun² ho³ jáh³ jmí¹ hue³² sí², mí²ñí¹, ji³ jui²¹ quín¹ azufre. 18 Jmí¹jáun² ca³hiá² cá²tsan³ ñí¹ má²hni³² tsoh³ tsá² zian² ñí¹ hue²¹ lá² cun³quionh³ tá¹ hni³² ñí¹ hi³ hlah³ hi³ hue³² jáun² ho³ tsa³cuá¹ hí³; la³ cun³ sí², mí²ñí¹, ji³ jui²¹ quín¹ azufre hi³ hún¹ sí² ní² siáh³. 19 Qui¹ ho³ bíh¹ tsa³cuá¹ hí³ jmí¹ zia³² pí³ quioh²¹ la³ má²quionh³ quien² jáh³ hi³ lí¹³ jmu³ hian² tsí³; qui¹ quien² jáh³ jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jáh³ hláinh¹, hi³ jáun² cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ uá²jai³² jmu² jáh³ hian² tsí³.

20 Tí³la³ tsá²mi³cuóun² tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³, tsá² tiá² cá²tsan³ cun³quionh³ uu³cha³tsi³² jáun², tsá² hí³ cun³ tiá² ca³chan³ bíh¹ tí³ có³² dió³² tsá² lán¹, dió³² ná¹lí³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsú² hmóu³². Cun³ tiá² ca³quin³ bíh¹ tsú² tí³ có³² hi³ má²tsú² má²jónh³² la³jánh³ dúh¹ ñí¹ jmí²chí³

hláinh¹ ji³ dió³² tsá² lán¹ lí³ jáun² cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáu², ji³ mí¹ñí² mí²niáu³, dió³² lí³ quín¹, ji³ dió³² lí³ hmá² ní² siáh³; dió³² tiá² lin¹ jie³², sa³jun³ náí³² hi³ sa³jun³ tin² ngí³² siáh³. 21 Hi³ sa³jun³ ca³chá³ bíh¹ tsú² tí³ có³² hi³ jngih² tsáu², hi³ lín³ tí³² mí³ tsá² hláinh¹, hi³ jmú² tsau³² hi³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ jmu³ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², hi³ sa³jun³ ca³chá³ tsú² siáh³ tí³ có³² hi³ han².

10

Tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² zianh³² cáun² sí² pih²¹

1 Jáun² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², jan² tsá² jlánh¹ ho² pí³. Tsá² hí³ né³ ja³ hñu³mi³cuú² hi³ dí¹tsainh³² jnie²; jáun² tsáih³ chí¹ tsú² né³ hen² jmí²quín¹, ñí¹ tsú² jniá³ la³jmí¹ jniá³ hiú², hi³ ta³ tsú² né³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ zih¹ sí². 2 Tsá² hí³ zianh³² cáun² sí² pih²¹ hi³ pan²³ tsú² hi³ má²rá¹ñeih³². Jáun² ca³di³chín³² quionh³ tí¹ cuá² chu²¹ quioh²¹ ñí¹ jmí²mih²¹, hi³ tí¹ cuá² cáun¹ né³ ca³di³chín³² ñí¹ hue²¹. 3 Jmí¹jáun² ca³hóh³² tsú² tiá³ lín³² la³jmí¹ hóh³² hiah³² dáin³, hi³ jmí¹ ca³hóh³² jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngih³ siáh³ tá¹ quiau³ mah¹ jáun² quioh²¹ miíh³², hi³ ca³hléh³ tiá³. 4 Jmí¹ má²lí²hléh³² jáun² mah¹ quioh²¹ miíh³² né³, jmí¹ má²tón¹³ jná¹³ ñí¹ sí² la³ cun³ hi³ ca³juáh³ mah¹ jáun², tí³la³ ca³nái³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ ho³ tsáu² hñu³mi³cuú² hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Jní³ jái¹³ hi³ má²lí²;juáh³ tá¹ quiau³ mah¹ quioh²¹ miíh³² ní², ha³ lí²tón³ ñí¹ sí²:

5 Jáun² jná¹³ né³ ca³jien¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² dí¹chin¹ hí³ ñí¹ jmí²mih²¹ ji³ ñí¹ hue²¹ lá² hi³ ca³zió³ cuá² chu²¹ quioh²¹ tí³ hñu³mi³cuú², 6 hi³ ca³ma³tson² tsú² jái¹³ quioh²¹ cun³quionh³ hi³ ca³hien³ Tsá² zian² hí³ ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio², Tsá² ca³jmú³

la³ cu³ la³ juéh³ m³cuú², jmí²mih²¹, j³ ca³la³ jí³² hi³ zia³² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ caun³² hi³ jáun² ní² siáh³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¡Ha³ tiú²uú² jmái¹ zia³² yáh³ juáh¹³ hi³ lé³ bíh¹ ué³! 7 Qui¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ jíé³² tsá² ñí¹ má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² mí¹ñí² quioh²¹, má¹jáun² má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ jmí¹ cuá¹hu²¹ jáun² tsí³ Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² tsá² ca³lin³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³², tsá² ca³lin³ hí³ quian²¹ tsú².

8 Mah¹ hi³ má²lí²nái³² jná¹³ jáun², hi³ ja³ hñu³mí³cuú², ca³hléh³ siáh³ cónh³i¹ cu³ jéin³² ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Cua³², cuá²quián² sí² pih²¹ má²rá¹ñeh³² hi³ zianh³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² zenh² ó³² ñí¹ jmí²mih²¹ j³ ñí¹ hué²¹.

9 Jáun² ngau³ jná¹³ ñí¹ zenh¹ tsá² hí³ hi³ ca³ñí¹mí¹³ jná¹³ sí² pih²¹ jáun², hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³zái³ jná¹³ la³ lá²:

—Jánh³² jaun³², tí³la³ quiéh³ má¹ná¹. Jáun² sá¹ní² jieh²¹ nú², la³jmí¹ ráu³ jmí² toh¹ bíh¹ ráu³ ní¹ má¹hi³² honh¹ nú², tí³la³ ní¹ má¹cá²chó³² hñu³ henh¹ nú² né³, má¹jáun² má²tsíh³² bíh¹.

10 Jáun² jná¹³ né³ ca³héi³² sí² pih²¹ jáun² hi³ ca³cué³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hi³ jáun² ca³cúh³² ná¹; jáun² la³jmí¹ ráu³ jmí² toh¹ bíh¹ ráu³ jmí¹ hi²¹ uen³² jná¹³, tí³la³jmí¹ má²lí²cúh³² jná¹³ jáun² né³, sa³ tsíh³² lín³² bíh¹ lí³ ta³ má²hu²¹ hñu³ hén² jná¹³. 11 Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hí³ ñí¹con² jná¹³:

—Hniáuh³² cuá¹chú¹ cuá¹jah²¹ bíh¹ hnú² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ honh² hi³ ca³tin¹ tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³², ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², j³ ñí¹con² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hliáun³ ní² siáh³.

11

Gon³ tsá² nau³² jái¹³

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, hiau³ jná¹³ cáun² hmá² héih³² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ cáun² hmá² tá², hi³ jáun² ca³zái³ jná¹³ tsú² la³ lá²:

—Náu², cuá²quiú² héih³² hñu³ híen¹ quioh²¹ Dió³², j³ ñí¹hiú¹³ ní² siáh³, hi³ cuá²hin³² siáh³ jánh³ tsá² má²tsú² má²jónh³² Dió³² ñí¹ jáun².

2 Tí³la³ ha³ lí² cua³chá¹ héih³² ñí¹ lí³ ñí¹hñú³ cheih³² cuáh³² má¹ná¹, qui¹ ñí¹ jáun² dá² má²hiau³² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³² bíh¹. Tsá² hí³ tsa³ha³ tsa³záuh³ juú² híen¹ hi³ tsa³jmú³ hian² tsí³ cun³ tu³la³tún³ zih². 3 Jmái¹ jáun² cue¹ jná¹³ jái¹³ gon³ tsá² zih³² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³. Tsá² hí³ né³ ná¹quih³² hmih³² liáh² hi³ lin¹ hi³ hlah³ nio² tsí³, hi³ jáun² hléh³² tsú² jái¹³ hi³ cue¹ jná¹³ hñu³ tsí³ cun³ cú² mei²¹ tsi²¹ tun³ nio² hña³láu³ tsi²¹ hñah³² nio² quiú³ jmái¹.

4 Tsá² gon³ hí³ né³ ná¹lín³ tá¹ tun³ hmá² olivo jáun² j³ tá¹ tun³ tse³ pih²¹ hún¹ sí² hi³ nio² jáun² ñí¹ hó²¹ñí¹ Tsá² lín³ hú¹tá¹ Tsá² chín¹ hngá¹máh³ lá².

5 Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² tsá² gon³ hí³, tí³la³ ho³ tsá² hí³ dá² hue³² sí² bíh¹ hi³ lí¹³ hin³ dí² tsá² hau². La³ jáun² bíh¹ ca³tí²¹ jún³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ jmu³ hian² tsí³ ñí¹con² tsú². 6 Ñí¹con² tsá² hí³ zia³² siáh³ pí³ hi³ lí¹³ jmu³ hi³ tiú²uú² jmí³ chau¹³ tá¹la³ hléh³² tsú² jáun² jái¹³ hi³ cue³² Dió³² hñu³ tsí³, ja³bí¹ ho² tsú² siáh³ jái¹³ hi³ jmu³ hi³ jmái² lan¹³ jmí², ho³ hi³ quiunh²¹ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² lí³ua³ cáun² uu³mí²tsí³² siáh³ siáh³. La³jí³² hi³ jáun² jmu³ tsú² ní¹juáh³ jáh³ jéin³² hnió³ tsú² jmu³ bíh¹.

7 Tí³la³ ní¹ má¹ca³táuh³ tá¹³ tsá² hí³ né³, má¹jáun² cua³han² jan² jáh³ hláih¹ jáh³ hon² hún¹ hñu³ háunh³, hi³ jmu³ hnié² quionh³ tsá² hí³; jáh³ hí³ bíh¹ cah¹³ jmái¹ hi³ jngih³ tsá² gon³ hí³. 8 Hla¹ hí³ tá¹tonh¹ ja¹ hñú³ juú² jáun², juú² ñí¹ cá¹taun³ Tí³² Juo¹³ tsú² ñí¹ crei²¹; juú² jáun² jmái² Sodoma j³ Egipto ca³tí²¹ jú¹ jni². 9 Ñí¹ jáun² tá¹tonh¹ hla¹ cun³ hni³² jmái¹ tón²¹ cú² chí²hiú² tá¹la³ ja³tú¹ ja³lin³ tsá² ja¹

quioh²¹ ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh²
tsáu², hi³ la³jánh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá²
jma², ji³ la³jín³² tsá² zian² ma³ quin³²
ma³ caun³² hué³² ní² siáh³. La³jín³²
tsá² hí³ ja³jien³ hla¹ hí³, hi³ hí¹ jan²
tiá² hin² cuéh³² tsú² jái¹³ hi³ hón³²
hla¹ hí³. 10 Tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá²
jlánh¹ lí³ tsah³ ca³tí²¹ hi³ má²cá²tsan³
tsá² hí³, ca³la³ hi³ zia³² hi³ qui¹ hi³
cuen¹ tsú² tsá²ján² tsá²ján² cun³ñí¹ hi³
jlánh¹ ná¹hiún² tsí³ ca³tí²¹ hi³ jáun²;
qui¹ ñí¹con² hla¹ tsá² jmí¹ hleh³² hí³
jë¹ Dió³² dá² jmí¹ ja³² la³jáh³ dúh¹ ñí¹
uu³mí²tsí³² hi³ ca³ma³tso² jáun² tsá²
zian² ñí¹ hué²¹ lá² tsí³.

11 Tí³la³ jmí¹ má²ca³tsin¹³ jáun² hni³²
jmá¹ tón²¹ cú² chí²hiú² né³, Dió³²
ca³jmú³ hi³ ca³jenh¹³ bí¹ siáh³ tsá²
gon³ hí³, hi³ jáun² ca³nu³ ca³tiánh³;
jáun² la³jín³² tsá² ca³jie³ hí³ hi³
ca³jenh¹³ tsú² ca³juéh² quiaun³
cu³tí³ bíh¹. 12 Jmí¹jáun² ca³nái³² tsá²
má²ca³jenh¹³ hi³ cáun² mah¹ pin³ lín³²
hi³ ñí¹ja²¹ hñu³mi³cuú², hi³ ñí¹ca³juáh³
la³ lá²:

—jÑá²tánh¹ náh² tí³ chí³cuú² lá²!

Jmí¹jáun² ca³uinh³² tsá² gon³ hí³
jui³² ja¹ jnie² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³²
tsá² hau² hí³. 13 Jáun² la³ cun³
jmí¹jáun² ca³jieh³ hué³² tiá³ lín³²,
jmí¹jáun² ca³quí² cá²cuon³ cáun² la³
cun³ quia³ tsoh³ já¹ juú² jáun²,
hi³ ca³tsan³ quiaun³ mei²¹ tsáu².
Tá¹la³ má²ná¹juenh²¹ lín²¹ jáun² tsá²
ca³ziaun³ hí³, ca³ma³quien² tsú² Dió³²
Tsá² cuá¹quien² hñu³mi³cuú².

14 La³ ní² bíh¹ ca³nga² uu³cha³tsi³²
ñí¹ má²tun³; hi³ tia³jui³² lín³² bíh¹
má²ja³² siáh³ hi³ ñí¹ má²hni³².

Ñí¹ má²quiau³ mí¹ñí² hi³ jiei³² tsú²

15 Jáun² tsá² ñí¹ má²quiaun³ tsá²cuú²
tsá²ta³ Dió³² ca³jie³ mí¹ñí² quioh²¹,
jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ hi³ ñí¹ca³hléh³
tsáu² tiá³ lín³² hñu³mi³cuú², hi³
ñí¹ca³juáh³:

Má²cá²chó³² bíh¹ jmá¹ hi³ Dió³² Juo¹³
dí² má²hau³ jái¹³ tá¹ cáun² ñí¹
cuá¹ ñí¹ hué²¹ ó³²,
la³ má²quionh³ Tsá² lín³ Cristo;
hi³ bíh¹ Tsá² lí³ chín¹ la³ cun³
jmí¹hi³nio².

16 Hi³ jáun² tá¹ quiu³quiun³ tsá²daun³²
tsá² tionh² hi³ ñí¹ hmá²si¹ quioh²¹ ta³
ñí¹ Dió³² ca³tiánh³ ná¹hin³ la³ tí³ hué³²
hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² Dió³², 17 hi³
ca³juáh³ la³ lá²:
Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹,
hnú² Tsá² cú² Tsá² juenh²,
hnú² bíh¹ Tsá² zian² nú², Tsá² qui³
zian² nú² la³ cun³ jmí¹tin²,
cue³² jnoh¹ tiá¹hmah¹ qui¹ má²ca³jmuh²¹
bíh¹ hnú² ta²¹ pí³ hi³ ñí³hauh³²
nú²,
hi³ má²ca³ma³liauh²¹ hnú² hi³ jmúh¹
héih³².

18 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³,
tsá² tiá² má²cuóu³² hnú²,
má²ca³míh³ tsí³ ñí¹con² hnú²;
tí³la³ má²cá²chó³² bíh¹ jmá¹ hi³
má¹jnia¹³ hnú² la³ cun³ hi³
míh²³ honh² nú² huen².
Má²cá²chó³² siáh³ jmá¹ hi³ rá¹tsih³²
hnú² héih³² ñí¹con² tsá²
má²cá²tsan³,
hi³ jáun² tsá² quian²¹ hnú², tsá² ca³lín³
hí³ tí³² jeh² hnú² má²cueh¹ nú²
la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³,
hi³ hiáuh³ siáh³ la³jín³² tsá² joh² hnú²
ñí¹ hná¹ ní², tsá² ná¹má²quien²
hnú²,

uá¹ hi³ tsá² má²lieih²¹ uá¹ hi³ tsá¹míh¹,
Ja³bí¹ má²cá²chó³² siáh³ jmá¹ hi³
má²má¹hiá¹ má¹tsán¹³ nú²
siáh³ la³jín³² tsá² ná¹quí²
ná¹hin²³ ñí¹ cuá¹ ñí¹ hué²¹ ó³².

19 Jmí¹jáun² ca³niá³ ho³hñú¹³
hñú³ híen¹ jáun² quioh²¹ Dió³²
hñu³mi³cuú², hi³ jáun² ca³jnia³ cuó²
hi³ zeh² ñéih³ hñú³ híen¹ jáun², ñí¹
rá²hu²¹ jái¹³ quioh²¹ nió³² hi³ ca³jmú³
jáun² Dió³². Jmí¹jáun² né³ ca³ja³tu³
ja³lí³ sí² quioh²¹ míh³², hi³ lí³ cú²tiú²
cú²jan³² lín³², hi³ ca³quí¹ ca³hín¹, ji³ hi³
ca³qui³ ca³jieh³ hué³²; jmí¹jáun² siáh³
ca³ziú² cá²hin³ hliáun³ cu³tí³ tsí³.

12

*Jáh³ hláinh¹ chín¹ jmu² hniéi²
ñí¹con² tsá²mi³*

1 Né³² né³, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jnia³ siáh³ cáun² lí²¹ tí³ chí³cuú² hí³ lí³ lá³ lá²: Ca³jien¹ jná¹³ jan² tsá²mi³ hí³ cuá¹pí² cuá¹tsainh³² hiú² la³ jan² tsá² cuá¹quih³² cáun² ha¹, hí³ he² siáh³ zih² ñeh² ta³ tsú², hí³ hun¹ siáh³ chí¹ tsú² cáun² *có²ron¹ná¹ hí³ lí³ cun³quionh³ quia³tún³ chí¹jmái²¹. 2 Tsá²mi³ hí³ né³ jmí¹ cuá¹quian² jon², hí³ jáun² jmí¹ má²cuá¹tí² cuá¹hóh³² qui¹ hí³ má²quieh² héin¹ hí³ má²lí³zian² jon². 3 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³jie³² jná¹³ siáh³ cónh^{3í1} cáun² lí²¹ tí³ chí³cuú²: jmí¹jáun² ca³jnia³ jan² jáh³ hláinh¹ pan¹ cu³tí³, jáh³ dáin³, hí³ tsi²¹ quiau³ má³ mi³ chí¹, hí³ tsi²¹ siáh³ quia³ jú¹³; hí³ ma³ quin³² ma³ cá² má³ mi³ chí¹ né³ ná¹hun¹ ma³ cáun² có²ron¹ná¹ hí³ la³ ná¹hein³² tsá² quien². 4 Cun³quionh³ quien² bíh¹ jáh³ hláinh¹ hí³ ca³cuin³ tí³ hué³² cá² tsun¹ la³ cun³ hni³² tsoh³ chí¹jmái²¹ hí³ jmí¹ tionh¹ hñu³mi³cuú². Jmí¹jáun² ca³náu² siáh³ ta³ ñí¹ tsá²mi³ má²ñí¹lí³zian² hí³ jon², hí³ jmí¹ hnió³ cunh¹³ dáin² jon² tsá²mi³ hí³ la³ cun³ ní¹ má¹ca³lí³zian². 5 Ca³lí³zian² bíh¹ jon² tsá²mi³ hí³, jan² dún² tsá²ñuh² tsá² hau³ jái¹³ ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ cun³quionh³ cáun² hmá²híh¹ hí³ lí³ mí¹ñí²; dáin² hí³ né³ ca³cón³² tsú² la³ tí³ ñí¹ cuá³ Dió³² bíh¹. 6 Tsá²mi³ hí³ né³ ca³cuóun³ tí³ cuá¹ quiéin² ñí¹ má²lí³ jáun² hua³jan²¹ hí³ ca³jmú³ Dió³² hí³ lí¹³ ma³ton³ tsú² cun³ cu³ mei²¹ tsi²¹ tun³ nio² hña³láu³ tsi²¹ hñaih³² nio² quiú³ jmái¹.

7 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³lí³ zia³² cáun² hniéi² hñu³mi³cuú². Mí²yi²¹ tsá² chín¹ ja¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², la³ má²quionh³ tsá² quionh³ ca³tín³ quionh³ jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ la³ má²quionh³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³. 8 Tí³la³ jáh³ hláinh¹ hí³ má¹ná¹, ha³ tiá² ca³cah¹³ yáh³ jmái¹ quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hí³ jáun² jmí¹ lí²¹

jáun² ha³ tiú²uú² hiauh³ yáh³ tsú² jái¹³ hí³ tiánh³ hñu³mi³cuú². 9 Jmí¹jáun² ca³tón³² tsú² jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ tí³ hué³², jáh³ hláinh¹ qui³ zian² hí³ la³ cun³ má²jun³ ne²¹ lín²¹, jáh³ jmái² hí³ tsá² hláinh¹, hí³ jmái² siáh³ *Satanás, tsá² má²can² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ca³la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ bíh¹ jáh³ hí³ ca³cuin³ tsú² tí³ hué³².

10 La³ cun³ jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ hí³ ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² tiá³ lín³² hñu³mi³cuú², hí³ ñí¹ca³juáh³: Má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hí³ má²ca³liáun³ tsá²mi³cuóun², hí³ má²ca³ma³jnia² bíh¹ siáh³ Dió³² Juo¹³ dí²pí³ quioh²¹ hí³ lín³ tsú² Re²¹ Tsá² chín¹, hí³ má²ca³ma³jnia² bíh¹ siáh³ Cristo la³ cun³ ta²¹ hí³ ho²; qui¹ tí³ cheih³² bíh¹ má²ca³tón³² tsú² tsá² jmí¹ cha³² hí³ tsáu¹³ rainh²¹ dí² ñí¹con² Dió³² Juo¹³ dí² la³ huá² la³ jma².

11 Tsá² reh² dí² hí³ má²ca³cah¹³ jmái¹ ñí¹con² tsá² hláinh¹ hí³ cun³quionh³ jmí² hí³ ca³táin² quioh²¹ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹, jí³ cun³quionh³ jú¹ tson² hí³ ca³cué³ tsú² jáun²;

quí¹ tsá² hí³ cun³ tiá² ca³hí³ bíh¹ tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹.

12 Jáun² né³² né³, ma³hiún¹³ hnú² honh² hñu³mi³cuú², la³jín³² náh² tsá² tionh² náh² ñí¹ lá². Tí³la³ jlánh¹ juon²³ hnoh², tsá² zian² náh² ñí¹ hué²¹ ní² jí³ jmí²miih²¹ ní² siáh³!

Qui¹ ní² bíh¹ má²ngau³² tsá² hláinh¹ ca³la³ hí³ míh²³ lín³² tsí³, hí³ má²lí²son² ñí¹ tionh¹ hnoh² ní², qui¹ re² lín³² bíh¹ ñí³² tsú² hí³ cú¹píh²¹ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ zia³² quioh²¹.

13 Jmí¹ ca³lí³tsin² tsá² hláinh¹ hí³ má²lí²tiáun³² tsú² tí³ hué³², jáun² ca³hí¹ ca³tsin¹ tsú² tsá²mi³ ca³lí³zian² hí³ jon². 14 Tí³la³ tsá²mi³ hí³ má¹ná¹,

ca³hiah³ tun³ chí¹ pí¹³ má² pan¹, hi³ jáun² lí¹³ ranh¹³, hi³ tsó³² tí³ cuá¹ quiéin² ñí¹ tiú² uú² lí¹³ chauh¹ jáh³ hláinh¹ hí³. Ñí¹ jáun² né³ hiáuh³ tsá² mi³ hí³ má³² cuh³ tá¹ la³ ngá¹³ hñi³² mii² tón³² jáun². 15 Jáun² jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ jlánh¹ ca³ huéh³ jmái² ho³, hi³ jáun² tá¹ ron³ cáun² cua³ hi³ lí¹³ tsa³ den³ tsá² mi³ hí³; 16 tí³ la³ cuá¹ hué²¹ né³ ca³ ma³ hau³ bíh¹ quioh²¹ tsá² mi³ hí³, qui¹ cuá¹ hué²¹ dá² ca³ qui³ ca³ nia³ bíh¹ ho³ hi³ ca³ hñh³ jmí² cua³ hi³ ca³ hué² jáun² ho³ jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³. 17 Jmí¹ jáun² tí³ lí³ mí¹ ca³ míh³ bí¹ tsí³ jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ ñí¹ con² tsá² mi³ hí³, jáun² ngau³ hi³ ja³ jmú³ hñié² quionh³ tsá² jón² zih¹ jón² cho¹ tsá² mi³ hí³ ñí¹ hná¹ jáun², la³ cun³ la³ jín³² tsá² ná¹ má² tí³² hí³ héih³² quioh²¹ Dió³² yáh³, tsá² hleh³² la³ má² hleh³² jáun² jú¹ tson² hi³ ca³ hiah³ tsú² jáun² ñí¹ con² Jesús.

13

Jan² jáh³ hion² hñu³ jmí² miih²¹

1 Jáun² né³, ca³ jie³² jná¹³ hi³ ca³ náu² tsá² hláinh¹ hí³ can³² jmí² miih²¹. Jmí¹ jáun² ca³ jien¹ jná¹³ siáh³ jan² jáh³ hlah³ lín²¹ jniá³ hi³ ca³ hion² hñu³ jmí² miih²¹; jáh³ hí³ tsi²¹ quiau³ má³ chí¹ hi³ cónh³ quia³ juí¹³. Ma³ quin³² ma³ caun³² juí¹³ jáun² jáh³ jmí¹ ná¹ hun¹ ma³ cáun² *có² ron¹ ná¹ hí³ la³ ná¹ hein³² tsá² quien². Ma³ quin³² ma³ cá² má³ chí¹ jáh³ jmí¹ ná¹ tón²¹ ma³ cá² jon¹ jái¹³ hi³ chú² lén³² jáh³ Dió³². 2 La³ jmí¹ jniá³ jan² hiah³² huéh³ bíh¹ jniá³ jáh³ hláih¹ hí³, tí³ la³ cuú² ta³ jáh³ má¹ ná¹, jniá³ la³ jmí¹ jniá³ cuú² ta³ jáh³ ná² cánh¹ bíh¹, jáh³ téh²³ tsú² oso, hi³ ho³ jáh³ jniá³ la³ jmí¹ jniá³ ho³ hiah³² dáin³ cánh¹. Jáun² jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ né³ ca³ cué³ pí³ hi³ ho² ñí¹ con² jáh³ hláih¹ hí³, la³ má² quionh³ jí³ hmá² sí¹ ñí¹ cuá³, jí³ hi³ ca³ cué³ siáh³ jái¹³ quien² hi³ ho². 3 Cá² má³ chí¹ jáh³ hláih¹ hí³ jmí¹ cuih² hi³

jmí¹ jniá³ la³ jmí¹ lí³ hi³ má² jún¹ mi³ chí¹ jáun²; tí³ la³ la³ bíh¹ ñí¹ jmí¹ cuih² jáun² quioh²¹ jáh³, hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ né³ ca³ ja³ cáun² lín³² tsí³ jmí¹ ca³ jie³ hi³ jáun², jáun² jlánh¹ ca³ tanh² dí² ta²¹ jáh³ hláih¹ hí³. 4 Jáun² jlánh¹ ca³ ma³ tsu³ ma³ jónh³² tsú² jáh³ hláinh¹ chín¹ hí³ qui¹ hliá² ca³ cué³ jái¹³ hi³ ho² ñí¹ con² jáh³ hláih¹ hí³, hi³ ca³ ma³ tsu³ ma³ jónh³² tsú² siáh³ jáh³ hláih¹ hí³ uá² jai³², hi³ juáh³ la³ lá²: —¿Hin² bí¹ tsánh² cu³ ren³ quionh³ jáh³ lá²? ¿Hin² ya³ tsánh² tloh²¹ jmu³ hñié² quionh³ tsú²?

5 Ja³ bí¹ ca³ hiah³ jáh³ hláih¹ hí³ jái¹³ hi³ jmu³ tonh² hi³ chu³ lén³² Dió³², jí³ hi³ ca³ lí³ hiáun¹ siáh³ hi³ hau³ jái¹³ tá¹ tu³ la³ tún³ zih². 6 Jáh³ hláih¹ hí³ né³, ca³ chu³ ca³ lén³² Dió³² jí³ hi³ ca³ tu³ ca³ hión³² siáh³ Dió³², jí³ hñu³ mi³ cuú² ñí¹ cuá³ jáun² Dió³², la³ má² quionh³ la³ jín³² tsá² tionh² ñí¹ jáun². 7 Ja³ bí¹ hiah³ siáh³ jáh³ hláih¹ hí³ pí³ hi³ jmu³ hñié² ñí¹ con² tsá² joh¹ Dió³² ca³ la³ ñí¹ ca³ láih¹³; hi³ hiah³ siáh³ jái¹³ hi³ hau³ jái¹³ ñí¹ con² la³ jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹ zionh² tsáu², la³ jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², jí³ ñí¹ con² la³ jín³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² ní² siáh³. 8 Jáun² la³ jín³² bíh¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ ca³ ma³ tsu³ ma³ jónh³² jáh³ hláih¹ hí³, la³ cun³ tsá² tiá² má² ná¹ tloh³ hí³ hi³ jmái² ñí¹ sí² quioh²¹ Tsá² lín³ *Já¹ ziah² míh¹, Tsá² ca³ jun³ hí³. Sí² jáun² né³ tloh³ hi³ jmái² jmáh³ la³ tsá² ca³ tin¹ hí³ lí¹³ zian², hi³ ná¹ tloh³ ñí¹ sí² ca³ la³ cun³ jmí¹ ca³ lí³ liau³ hngá¹ máh³ lá².

9 Ní¹ juáh³ tsá² chí²¹ cuá¹, jáun² cui¹ nie¹³ re²:

10 Ní¹ juáh³ tsá² ca³ tin¹ lí³ tson³, jáun² cu³ tí³ bíh¹ lí³ tson³ tsú²;

hi³ ní¹ juáh³ tsá² ca³ tin¹ jún³ cun³ quionh³ mí¹ tá³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ né³,

jáun² cun³ quionh³ mí¹ tá³ jáun² bíh¹ jún³ tsú².

Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, jáun² tsá² joh¹
Dió³² hniáuh³² cuéh³² tsí³, jí³ hi³ nio²
cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun².

11 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jién¹ jná¹³
siáh³ jan² jáh³ hláih¹ hi³ cuá¹hion²
hñu³ hué³². Jáh³ hí³ tsí²¹ juí¹³ hi³
jniá³ la³jmí¹ jniá³ juí¹³ *já¹ziáh² míh¹,
tí³la³ la³jmí¹ hleh³² jáh³ hláinh¹ chín¹
hí³ bíh¹ hleh³² jáh³. 12 Ní¹con² jáh³
hláih¹ ní¹ má²gon³ hí³ jmí¹ zia³² siáh³
la³jí³² jái¹³ hi³ ho³ jáh³ hláih¹ la³ñí¹
hí³, hi³ jáun² ca³hléh³ cha¹³ jáh³ hí³,
hi³ jáun² ca³jmú³ héih³² hi³ la³jín³²
tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ca³tin¹
ma³tsu³ ma³jónh³² jáh³ hláih¹ la³ñí¹
hí³, jáh³ hláih¹ ca³hin³ hí³ ní¹ jmí¹
cuíh² jáun² chí¹ hi³ jmí¹ má²jún¹.
13 Jáh³ ní¹ má²gon³ hí³ jmu² siáh³
hliáun³ lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ ca³la³
hi³ jmu² siáh³ hi³ so²³ sí² chí³cuú²
hi³ cha²³ ní¹ hué²¹ lá² ní¹ ta³ ní¹
la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ lá².
14 Hi³ jáun² cun³quionh³ la³jí³² lí²¹ hi³
ca³jmú³ jáh³ hí³ cun³quionh³ jái¹³ hi³
ho² cha¹³ jáh³ hláih¹ la³ñí¹ hí³ né³,
ca³ma³can² tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá².
Jáun² ca³jmú³ siáh³ héih³² ní¹con² tsá²
zian² hngá¹máh³ lá² hi³ jmah³ tsú²
jan² jáh³ lán¹ la³ cun³ rón³² jniá³
jáh³ hláih¹ la³ñí¹ hí³, jáh³ jmí¹ cuíh²
hí³ quionh³ mí¹tái³, tí³la³ má²lain³²
bíh¹. 15 Jáun² jáh³ hláih¹ ní¹ má²gon³
hí³ hiauh³ jái¹³ hi³ tónh³² jmí²chí³
quioh²¹ nóh³² má²dí¹lái¹ jáh³ hláih¹
la³ñí¹ hí³, hi³ ca³la³ hi³ lí¹³ hléh³²
siáh³ nóh³² dí¹lái¹ jáun², jí³ hi³ jmu³
hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² tiá² hnió³ ma³tsu³
ma³jáuh³². 16 Ja³bí¹ ca³jmú³ siáh³ jáh³
ní¹ má²gon³ hí³ héih³² hi³ ca³la³ jín³²
tsáu² hniáuh³² taun³ cáun² lí²¹ cuá²
chu²¹ quioh²¹ ho³lá²dá² chí¹quie¹³,
uá¹ hi³ tsá¹míh¹ ho³ tsá² má²lieih²¹,
uá¹ hi³ tsá² hánh³ ho³ tsá² tia³mii², uá¹
hi³ *tsá² má²ná¹hlánh¹ ho³ tsá² zian²
hi³ ca³tin¹ hmóu³². 17 Ja³bí¹ ca³jmú³
siáh³ jáh³ hí³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá²
hin² lí¹³ lá³² ho³ hi³ hna³ ní¹juáh³ tiá²
la³ quian³² yáh³ tsú² lí²¹ hi³ lí³ jáun²

hi³ jmái² jáh³ hláih¹ hí³, ho³lá²dá²
número quioh²¹ hi³ jmái² jáh³ hí³.

18 Hniáuh³² quia³lín³ jmí¹ tsí³ bíh¹
tsú² ca³tí²¹ hi³ ní². Jáun² lí³ua³ jan² tsá²
quia³lín³ jmí¹ tsí³ bíh¹ lí¹³ hnauh¹³ he³
hnió³ juáh³ número jáun² quioh²¹ jáh³
hláih¹ hí³, quí¹ número jáun² dá² lí³ hi³
jmái² jan² tsáu² bíh¹, hi³ tí³ jñéi³ nio²
hña³láu³ tsí²¹ hñaih³² nio² quiú³ jñéi³.

14

Sun¹ hi³ ná¹hie³² tsá² má²ca³liáun³

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jién¹ jná¹³
Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ hi³ zenh²
tsí³ máh³ Sión la³ má²quionh³ tán¹
hña³láun³ tsí²¹ tu³la³quiún³ mei²¹ tsá²
má²ná¹tón²¹ hí³ chí¹quie¹³ hi³ jmái²
Já¹ziáh² míh¹ hí³, jí³ hi³ jmái² Jméi²
tsú² ní² siáh³. 2 Jmí¹ jáun² ca³nái³² jná¹³
cáun² mah¹ hi³ ja³ hñu³mi³cuú². Mah¹
jáun² niéih³ la³jmí¹ niéih³ cuú²jeh³
ní¹ hí¹cha²³ jmái² ní¹ ñe¹ lín²¹, jí³
la³jmí¹ niéih³ mah¹ quioh²¹ miíh³²
ní² siáh³; máh¹ hi³ ca³nái³² jná¹³
jáun² dá² lí³ la³jmí¹ lí³ sun¹ quioh²¹
tsá² ná¹quien² tun³² pih²¹ hi³ cai³²
tsú². 3 Tsá² hí³ jmí¹ ní¹ná¹hie³² cáun²
sun¹ hmai²¹ ní¹ ta³ ní¹ Tsá² cuá¹tsí²¹
hí³ hmá²si¹, ní¹ ta³ ní¹ tá¹ quiun³
tsá²cuú² tsá²chín³, jí³ ní¹ ta³ ní¹ jí³lín²
tsá²daun³² hí³ ní² siáh³; hí¹ jan² yáh³
tiá² hin² jmí¹ lí¹³ lí³ tin² sun¹ jáun²,
jí³²la³ hmóu³² tsá² hña³láun³ tsí²¹
tu³la³quiún³ mei²¹ hí³ bíh¹ tin², tsá²
ca³liáun³ hí³ ní¹ hué²¹ lá². 4 Tsá² hí³
bíh¹ tsá² tiá² lí¹ má²ca³cuu³ ca³hlian³
quionh³ tsá²mi³ juón¹, tsá² hí¹ cónh³
tiá² lí¹ ca³jmu³ ca³tsau³ yáh³. Tsá²
hí³ dá² ní³táunh¹ cu³chin¹ cu³hna²¹
Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ lí³ua³ cáun²
ní¹ tsó²¹. Tsá² hí³ má²ca³liáun³ ja¹
quioh²¹ tsá²mi³cuóun² cun³quionh³
hi³ ca³ma³hmah¹ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh²
míh¹, hi³ ná¹lín³ la³jmí¹ lí³ hi³ lau³²
la³ñí¹, hi³ cue³² tsáu² ní¹con² Dió³²
jí³ ní¹con² Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹.
5 Tsá² hí³ bíh¹ tsá² tiá² ca³hléh³ hí¹

cáun² jú¹ tí¹jái², hú¹tá¹ tsá² jin² cu³tí¹³ bíh¹ hí³.

Jái¹³ hi³ ngai³² gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²

⁶ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jien¹ jná¹³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ hí¹ranh³² chí³cuú² ñí¹ ñe¹ lín²¹. Tsá² hí³ né³ quian³² jú¹ chú³² hí³ quien² la³ cun³ jmí¹hi³nio² hí³ hléh³² ñí¹con² tsá² tionh² ñí¹ hué²¹ lá², la³ cun³ la³jin³² tsá² zian² ma³ quin³² ma³ caun³² hué³², ca³la³ jánh³ dú¹ ñí¹ mí¹zionh² tsáu², jí³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma² ní² siáh³. ⁷ Tsá² hí³ né³ ca³hléh³ tiá³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Juéh² náh² jmu³ ñí¹con² Dió³², jí³ hí³ ma³quien¹³ náh² tsú², quí¹ má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hí³ má²ra³tsí³² Dió³² héih³²; jáun² ma³tsú¹ ma³joh²¹ náh² Tsá² ca³jmú³ hí³ la³ cu³ la³ juéh³ mí³cuú², la³ má²quionh³ jmí²mih²¹ jí³ la³jí³² ñí¹ ñei³² jmái² ní² siáh³.

⁸ Jmí¹ lí²¹ jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²gon³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², hí³ ca³juáh³:

—iMá²já²hín³ bíh¹ juú² Babilonia, má²já²hín³ bíh¹ juú² chín¹ hí³ jlánh¹ jmí¹ jmu² hí³ hen² tsí³ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ la³jí³² hí³ hlah³ hí³ hó³², la³juah²¹ dúh¹ hí³ ca³hinh³ tsú² tsá² hí³ mu² ráu³ má²zéih¹!

⁹ Jmí¹jáun² la³juí³² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ hún¹ cú²tiú² cú²jan³² lín³², hí³juáh³ la³ lá²:

—Li³ua³ jan² tsá² má²tsú² má²jónh³² jáh³ hláih¹ la³ñí¹, jí³ la³ má²quionh³ nóh³² hí³ dí¹lái¹n¹ jáh³ hí³, jí³ hí³ he³ tsú² siáh³ lí²¹ hí³ taun³ jáun² chí¹quie¹³ hó³lá²dá² cuo² tsú², ¹⁰ jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ ca³tin¹ quiunh²¹ la³jí³² la³ cun³ hí³ ma³tsau¹³ jáun² Dió³² ca³la³ hí³ míh²³ lín³² tsí³, la³jmí¹ hính²³ tsú² mu² ráu³ hngó³² hí³ má²zéih¹ lín²¹. Tsá² la³ hí³ bíh¹ tsa³ma³tso² tsí³ ja¹ sí² lí³ cun³quionh³ juí²¹ quín¹ azufre ñí¹ ta³ ñí¹ la³jin³² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² chun¹, jí³ ñí¹ ta³ ñí¹ hnga²

Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹. ¹¹ Ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ cuá³² mí²ñí¹ ñí¹ ná¹má²tso² jáun² tsá² hí³ tsí³; cun³ tiá² tie³ nio² bíh¹ ñí¹ tionh¹ tsú² jáun² la³ huá² la³ jma², ní¹juáh³ tsá² má²tsú² má²jónh³² jáh³ hláih¹ hí³ la³ má²quionh³ nóh³² hí³ dí¹lái¹n¹ jáh³, hó³ lí³ua³ jan² tsá² he³ siáh³ lí²¹ quioh²¹ hí³ jmái² jáh³ hí³.

¹² Jáun² né³, hniáuh³² tion³ tsí³ bíh¹ tsá² joh¹ Dió³², tsá² má²má²ti³² hí³ héih³² quioh²¹ Dió³² jí³ hí³ nio² siáh³ cáun² tsí³ ñí¹con² Jesús.

¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³nái³² jná¹³ siáh³ cáun² mah¹ hí³ ñí¹ca³hléh³, hí³ ñí¹juah²¹:

—Tón³ ñí¹ sí² jái¹³ lá²: “Hénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá² hiá¹ tsán¹³ hí³ tanh² ta²¹ Tí³² Juo¹³ dí² né³² tí³ chí¹ján³”.

Jáun² Jmí²chí³ Chun¹ siáh³ ñí¹ca³juáh³:

—Ján³, má²tiánh³ tsú² tie³ cun³ñí¹ hí³ ca³ti²¹ la³jí³² ta²¹ hí³ lí²jmú³, quí¹ ta²¹ hí³ ca³jmú³ tsú² tsa³toh³ cu³lí²¹ quionh³ tsú² ñí¹ tsa³tiánh² tsú² jáun² tie³.

Hi³ ca³láu² cuá¹ hué²¹

¹⁴ Jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³jíe³² jná¹³ cáun² jnie² tiáu²; ñí¹ jnie² jáun² né³ cuá¹tsí²¹ jan² tsá² jniá³ la³jmí¹ jniá³ tsá²mí³cuóun². Tsá² hí³ jmí¹ hun¹ cáun² *CÓ²ron¹ná¹ hí³ lí³ cú¹mí¹niau²¹ chí¹, jí³ hí³ zianh³² siáh³ cáun² mí¹jlá² rá¹linh² hmu³ lín³². ¹⁵ Jáun² cua³han³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³ híen¹ jáun² hí³ hleh³² tiá³ lín³² hí³ liéinh³² tsá² cuá¹tsí²¹ hí³ ñí¹ jnie², hí³juáh³:

—iMá²ca³láu² bíh¹ má³ ñí¹ hué²¹ ní², má²juú² bíh¹; né³² né³, tiú¹ chí² hieh² quionh³ mí¹jlá² rá¹linh² ní² quián¹³, jáun² quiaun²!

¹⁶ Jáun² tsá² cuá¹tsí²¹ hí³ ñí¹ jnie² né³ ca³nga³ mí¹jlá² quioh²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hí³ ca³ziu³ ca³liauh³ la³jí³² la³ cun³ hí³ ca³láu² hngá¹máh³ lá².

¹⁷ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñéih³ hñú³

hien¹ zeh² jáun² hñu³mi³cuú², hi³ zianh³² siáh³ cáun² mí¹ja² rá¹linh² hi³ hmu³ lín³². 18 Jáun² cua³han³ siáh³ cónh³i¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ñí¹ lí³ ñí¹hiú¹³, tsá² hí³ ho² jái¹³ ñí¹con² sí²; tsá² hí³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³teh³ tsá² zianh³² hí³ mí¹ja² rá¹linh² hmu³ lín³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ngáí¹ mí¹ja² rá¹linh² hmu³ ní² quián¹³ chí² hieh² mi³ uóun²jieh¹³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ ní², quí¹ má²juú² lín³² bíh¹.

19 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³nga³ mí¹ja² jáun² quioh²¹ ñí¹ hué²¹ lá², hi³ ca³tiú³ chí² hieh² mi³ uóun²jieh¹³ hi³ má²ca³láu² jáun² ñí¹ hué²¹ lá², jáun² ca³tóh³ tsú² tí³ ñeh² ñí¹ lí¹³ jlinh³ tsú² hi³ quiáuh³² jmaih²¹; hi³ jáun² né³ hnió³ juáh³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ma³tsau¹³ tsú² jáun² Dió³² ca³la³ hi³ míh²³ lín³² tsí³. 20 Mi³ uóun²jieh¹³ jáun² né³ ca³quiauh³ tsú² jmaih²¹ ñí¹ lí³ tí³ cheih³² juú²; jmí¹ ca³quiauh³ tsú² jáun² jmaih²¹ mi³ uóun²jieh¹³ né³, jmí² bíh¹ ca³hué², hi³ lí³ cáun² cho² ñe¹ la³ cun³ tiéh¹ ho³ jan² tsa³cuá¹. Ñí¹ ca³ta³ ná¹ho³ jmí² jáun² tí³ cun³ hni³² nio² hña³láu³ kilómetros.

15

Quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² quián³² quiau³ uu³mí²tsí³² ñí¹ má²ca³táuh³

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jíe³² jná¹³ siáh³ cáun² lí²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² hñu³mi³cuú². Ca³jien¹ jná¹³ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ná¹quian³² tá¹ quiau³ uu³mí²tsí³² ñí¹ má²ca³táuh³; hi³ jáun² né³, cun³quionh³ hi³ jáun² bíh¹ má²tsá¹³ hi³ míh²³ tsí³ Dió³².

2 Ca³jíe³² jná¹³ siáh³ cáun² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jmí²miih²¹ hi³ lí³ hu³² má²ná¹jan² quionh³ sí². Can³² jmí²miih²¹ jáun² né³ jmí¹ ná¹táun³ la³jín³² tsá² ca³cah¹³ jmá¹ ñí¹con² jáh³ hláih¹ hí³ jí³ ñí¹con² nóh³² hi³ dí¹lái¹ jáh³ jí³ número quioh²¹ hi³ jmá² jáh³ siáh³. Tsá² hí³ né³

ná¹zianh³² ma³ cáun² tun³² pih²¹ cai³² tsú² hi³ má²ca³cué³ Dió³², hi³ jáun² má²ná¹hie³² sun¹ hi³ la³ ca³hie³ hla¹ Moisés tsá² quián²¹ Dió³², jí³ sun¹ quioh²¹ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ní² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²:

Hnú² Dió³² Juo¹³ jnoh¹, Tsá² cú² juenh² lín³²,

hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² bíh¹ má²ca³jmuh³ hnú²,

hnú² Re²¹ Tsá² chín¹ ñí¹con² la³jí³² hué³² hi³ zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³,

hnú² bíh¹ lín³ nú² Tsá² chun¹, Tsá² ma³tih²¹ jeh² la³ cun³ la³jí³² hi³ jmuh³².

4 Hnú² Tí³² Juo¹³ jnoh¹, çhin² bí¹ tsánh² tiá² jmu³ juénh² ñí¹con² hnú²,

hin² bí¹ tsánh² tiá² ma³quien² hnú²? Quí¹ jí³² la³ huen² hnú² bíh¹ Tsá² hien¹

nú²,

hi³ jáun² dá² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ja³tú¹ ja³lín³ hi³ ma³tsu³ ma³jáuh³² hnú²,

quí¹ má²ca³jíe³ bíh¹ tsú² hi³ hnú² bíh¹ rá²tsih³² héih³² la³ cun³ ca³ti²¹.

5 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jíe³² jná¹³ siáh³ hi³ ca³niá³ ñí¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹

quioh²¹ hñú³ hien¹ tí³ hñu³mi³cuú², ñí¹ nio¹ jáun² jái¹³ quioh²¹ nió³² hi³

ca³jmú³ jáun² Dió³². 6 Ñéih³ hñú³ hien¹ jáun² bíh¹ ca³huén² tá¹ quiaun³

tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² ná¹quian³² hí³ tá¹ quiau³ uu³mí²tsí³² jueh³² jáun²;

tsá² hí³ ná¹quih³² hmih³² zín³ tiáu² jon³ cu³tí³, hi³ ná¹hñéih³ siáh³ láu²

cú¹mí¹niau²¹ ñí¹ tsí³ tsú². 7 Jáun² jan² tsá² quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³

hí³ ca³zianh³ tá¹ quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ma³ cáun² uon² hi³ lí³

cú¹mí¹niau²¹, hi³ ca³la³ hi³ ná¹canh² hi³ míh²³ jáun² tsí³ Dió³² Tsá² zian²

hí³ cun³ jmí¹hi³nio². 8 Hi³ ñéih³ hñú³ hien¹ jáun² né³ ca³cónh³² mí²ñí¹ hi³

lí³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ cuá¹quien² lín³² Dió³² jí³ hi³ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ho² tsú²

pí³ ní² siáh³. Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiá²

hin² jmí¹ lí¹³ hí³ ñéih³ jáun², ca³la³ tí³
ñí¹ ca³táuh³ tá¹ quiau³ uu³mí²tsi³² hí³
má²ná¹zianh³² jáun² tsá²cuú² tsá²ta³
hí³ Dió³² máh³ má²lí¹³.

16

Uon² tloh³ uu³mí²tsi³²

1 Jáun² jná¹³ ca³nái³² siáh³ cáun²
mah¹ hí³ ñí¹ja²¹ tí³ ñéih³ hñú³ híen¹
jáun² hí³ ñí¹ca³záih³ tsú² tá¹ quiaun³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² la³ lá².

—Cuá²can²¹ náh² ñí¹ hué²¹ ó³² tá¹
quiau³ uon² hí³ ná¹canh² hí³ míh²³
jáun² tsí³ Dió³².

2 Jáun² ngau³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
tsá² la³ñí¹ hí³ ca³ñí¹can¹ uon² jáun²
quioh²¹ ñí¹ hué²¹, jmí¹jáun² ca³la³
jín³² tsá² má²ná¹quian³² lí²¹ quioh²¹
hí³ jmái² jáh³ hláih¹ hí³ jí³ hí³ má²tsú²
má²jónh³² tsú² siáh³ nóh³² hí³ dí¹lái¹
jáh³ hí³, ca³hián² hmah² hlah³ hí³ cú²
hí³ chéi³ cu³tí³.

3 Jáun² ngau³ siáh³ tsá²cuú² tsá²ta³
Dió³², tsá² ñí¹ má²gon³ hí³ ca³ñí¹can¹
uon² quioh²¹ ñí¹ jmí²miih²¹, jmí¹jáun²
né³ ca³jéinh³² jmí² tá¹ cáun² jmí²miih²¹
la³juah²¹ dúh¹ jmí²hán¹ tsá² lí²jngah³
tsáu², jmí¹jáun² ca³hiá² cá²tsan³ ca³la³
jánh³ dú¹ ñí¹ jáh³ jmí¹ tiáunh¹ hñú³
jmí²miih²¹.

4 Ñí¹ má²gáun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
ca³can³ siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹
la³jí³² jmí² cua³ jí³ la³jáh³ dú¹ ñí¹ ñei³²
jmái² ní² siáh³, hí³ jáun² jmí² bíh¹
ca³lan³ la³jí³² jmái². 5 Jáun² ca³nái³²
jné¹³ hí³ ca³hléh³ tsá²cuú² tsá² ta³
Dió³², tsá² ho² hí³ jái¹³ ñí¹con² jmái²,
hí³ ca³juáh³:

Hnú² bíh¹ jan² Tsá² rá²tsih³² héih³²
re²,

Tsá² chun¹ nú²,

Tsá² qui³ cónh³ jmí¹ zian² nú², hí³
zian² nú² la³ má²zian² jáun²,

quí¹ hnú² bíh¹ má²lí²ra³tsih³² héih³²
la³ cun³ ca³tí²¹,

6 quí¹ tsá² ó³² bíh¹ ca³táin³ jmí²hán¹
tsá² joh² hnú²,

jí³ jmí²hán¹ tsá² jmí¹ ná¹lín³ tí³² jēh²
hnú² ní² siáh³,

hí³ jáun² dá² jmí² bíh¹ má²lí²hinh²¹ nú²
tsú² ta³né³²,

quí¹ la³ ní² ca³tin¹ quiunh²¹ yáh³ tsú².

7 Hí³ jáun² ca³nái³² jné¹³ siáh³ cáun²
mah¹ hí³ ñí¹ja²¹ la³ tí³ ñí¹ zeh¹ jáun²
ñí¹hiú¹³, hí³ ñí¹ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³, hnú² Tí³², Dió³²
Tsá² cú² Tsá² juenh², hnú² bíh¹ Tsá²
rá²tsih³² héih³² ca³la³ re² tso² cu³tí³ la³
cun³ ca³tí²¹.

8 Jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²quiun³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³can³
siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ hiú²;
jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chéi³² lín³² bíh¹
hiú², ca³la³ hí³ ca³cáun³ bíh¹ tsáu²
cun³quionh³ hí³ chéi³. 9 Tí³la³ jmí¹
ca³cáun³ tsú² cun³quionh³ hí³ jlánh¹
chéi³ jáun² né³, tí³ ca³chu³ ca³juoun³²
bíh¹ tsú² Dió³² Tsá² ho² hí³ jái¹³
ñí¹con² la³jí³² uu³mí²tsi³² jáun², cha³
jmí¹ tsa³conh² tsí³ tsú² hí³ jmí¹ lí¹³ lí³
ma³quien² tsú² Dió³².

10 Hí³ jáun² tsá² ñí¹ má²hñá³
tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³can³
siáh³ uon² quioh²¹ ñí¹ hmá²si¹ ñí¹
cuá¹quien² jáh³ hláih¹ hí³; jáun²
jmí¹jáun² ca³lí³ já¹nié² la³ tán¹ ñí¹
hu²¹ cuo² jáh³ hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³
má²quí² má²juoun³² tsáu² zih¹ cun³ñí¹
hí³ má²zian² hí³ chéi³ hí³ uóu³² cu³tí³.
11 Tsá² hí³ né³, tí³ ca³chu³ ca³juoun³²
bíh¹ Dió³² Tsá² quioh²¹ hñú³mí³cuú²
cun³ñí¹ hí³ má²má²tso² tsí³ hí³ chéi³
hí³ uóu³² jí³ hí³ má²tsin¹ siáh³ hmah²
hlah³ jáun²; cun³ tiá² ca³ja³conh² bíh¹
tsí³ tsú² ca³tí²¹ la³jí³² ta²¹ hlah³ hí³
ná¹jmú².

12 Jáun² ja³ siáh³ tsá² ñí¹ má²jñéi³
tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ ca³can³ siáh³
uon² quioh²¹ ñí¹ quioh²¹ cua³ jueh³²
jmái² Eufrates; jmí¹jáun² ca³lí³ quiéin²
cua³ jáun², hí³ jáun² ca³nái³ jui³²
ñí¹ ja³táunh¹ tsá² ná¹lín³ re²¹, tsá²
ja³táunh¹ tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú².

13 Jmí¹jáun² ca³jien¹ jné¹³ gáun³
jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jniá³ la³jmí¹ jniá³
jieh². Jan² cua³han³ ho³ jáh³ hláinh¹

chín¹ hí³, jan² cua³han³ ho³ jáh³ hláih¹
la³ñí¹ hí³ hi³ cónh³ jan² cua³han³
siáh³ ho³ tsá² jlánh¹ juáh³ hí³ hi³ lín³
*tí³² jē¹ Dió³². 14 Jmí²chí³ hláinh¹
hí³ dá² ca³la³ hi³ jmu² lí²¹ hi³ lí³
hua³jueh³². Hí³ bíh¹ tsa³táunh¹ hi³
tsa³ngih¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ zian² tá¹
cáun² hngá¹máh³, hi³ tsa³jmu³ cá²hon³
hi³ jmu³ hniéi² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹
jueh³² jáun² quioh²¹ Dió³² Tsá² cú²
Tsá² juenh².

15 —Sá¹ní² jie³, cu³diá²jan² pih²¹ la³
lá² bíh¹ jáunh¹³ jná¹³ la³jmí¹ ja³² jan²
háin². Hénh³ ma³ jmí¹ ren² ní¹juáh³
tsá² cuá¹zian² tsí³ jí³ hi³ cuá¹quih³²
siáh³ ha¹ la³ má²quih³² jáun², qui¹ ní²
lí¹ ca³lí³ jnia² hi³ láun³ tsú², hi³ jáun²
tiá² jie³ tsáu² ñí¹ hua³heih²¹ quioh²¹
tsú².

16 Jáun² né³, ca³cuu³ ca³ngih³ bíh¹
jmí²chí³ hí³ tsá² ná¹lín³ re²¹ má²
ñí¹ téh²³ tsú² jáun² Armagedón
cun³quionh³ jú¹ *hebreo.

17 Jmí¹jáun² né³ ja³ siáh³ tsá² ñí¹
má²quiaun³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
hi³ ca³can³ uon² quioh²¹ ja¹ chí³;
jmí¹jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹
tiá³ cu³tí¹³ hi³ ñí¹ja²¹ la³ tí³ ñéih³ hñú³
hien¹, la³ tí³ ñí¹ zeh¹ hmá²sí¹ quioh²¹
Dió³², hi³ ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—jMá²ca³táuh³ bíh¹ la³jí³²!

18 Jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ja³tu³ ja³lí³
sí² quioh²¹ míih³², hi³ ca³lí³ tiú² jan³²,
hi³ ca³quí¹ ca³hín¹ tiá³ lín³²; hi³ ca³quí³
ca³jéh³ siáh³ hué³² tiá³ tiá² tí¹ tiá²
nio³ cu³tí¹³, cáun² hi³ tiá² má²lí³² hí¹
cónh³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³zian² tsáu² ñí¹
hué²¹ lá², qui¹ cun³ tiá² cunh³ bíh¹
quionh³ la³ cun³ hi³ má²lí³² jmí¹tin².

19 Jmí¹jáun² ca³tsáun³ hni³² tsoh³ juú²
chín¹ jáun², hi³ juú² cáh¹ juú² pa²¹
hi³ zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³ né³
ca³juú² ca³tsúnh²; hi³ Dió³² né³ tsau³
tsí³ juú² Babilonia juú² chín¹ jáun²,
hi³ ca³hinh³ dí² mu² ráu³ hi³ dí¹canh²
jáun² copa quioh²¹, la³ cun³ hi³ niéih³
jáun² hi³ ma³tson¹³ dí² juú² jáun² ca³la³

hi³ míh²³ lín³² tsí³. 20 Jmí¹jáun² né³,
cáun² lí¹ ca³yéin² bíh¹ la³jí³² hué³²
pih²¹ hi³ jmí¹ tioh³ jáun² chu³ jmái²
jí³ ñí¹ jmí¹ lí³ hngá¹máh³ ní² siáh³.
21 Ja³bí¹ jmí¹jáun² siáh³ ca³súh³² tsí³
cáh¹ cu³tí³ ñí¹ quioh²¹ tsáu², hi³ héi²
cun³ quiéinh³ nio² quiú³ cuah²¹.
Jmí¹jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³chu³
ca³juóun³² siáh³ Dió³² cun³ñí¹ hi³
ca³tí²¹ uu³mí²tsí³² jáun², qui¹ hi³ jáun²
dá² cáun² hi³ huáh² tsí³ lín³² bíh¹ hi³
ca³ma³tso² tsáu² tsí³.

17

Jmái¹ hi³ tsa³hín³ tsá²mi³ hláih¹

1 Jmí¹ má²lí³² jáun² la³ jáun²
né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá²
quiaun³ jmí¹ ná¹zianh³² hí³ uon²
ca³zái³ jná¹³ la³ lá²:

—Sá¹ní² ña³² ñá²jie³, lá² hie¹³
jné³ he³ lánh³ rón³² tá¹tsin¹ héih³²
tsá²mi³ tsá² jlánh¹ juón¹ cuá¹tsí²¹
ñí¹ jmái² zia³² tá¹ cáun² hngá¹máh³.

2 La³jín³² bíh¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ zian²
tá¹ cáun² hngá¹máh³ lí¹ má²ca³jmu³
ca³tsau³ quionh³ tsá²mi³ hí³, jí³
la³jín³² tsá² zian² hngá¹máh³ bíh¹
má²ca³ma³héinh³² siáh³ quionh³ mu²
ráu³ hi³ ca³tí²¹ hi³ juón¹ tsá²mi³ hí³.

3 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jau³ jná¹³
tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² juí³² jmí²chí³
tí³ ñí¹ lí³ cuá¹ quiéin². Jáun² ñí¹
jáun² ca³jien¹ jná¹³ jan² tsá²mi³ hi³
cuá¹tsin¹ jan² jáh³ hláih¹ dáin³. Ca³la³
hi³ rá²lái¹ bíh¹ jáh³ hí³ cun³quionh³
huéh³ lí³ jái¹³ hi³ chú² hi³ lén³² Dió³².
Jáh³ hí³ tsí²¹ quiau³ má³ mi³ chí¹,
hi³ cónh³ siáh³ quia³ juí¹³. 4 Tsá²mi³
hí³ jmí¹ cuá¹quih³² hmih³² zín¹³ jí³
hmih³² dáin³, hi³ jmí¹ cuá¹lái¹ siáh³
cun³quionh³ cú¹mí¹niau²¹, quín¹ zín³
chú³² jniá³, jí³ cun³quionh³ má³ pih²¹
zín³ hi³ téh²³ tsú² perla ní² siáh³.
Tsá²mi³ hí³ cuá¹zianh³² cáun² copa
hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹, ca³la³ hi³ canh²
bíh¹ la³jáh³ dú¹ ñí¹ hi³ hlah³ hi³
hó³² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ juón¹ tsú².

5 Chí¹ quie¹³ tsá² mi³ hí³ jmí¹ tón²¹ cáun² jái¹³ hí³ ná¹ hmá¹ ná¹ jní¹ hí³ juáh³ jáun²: “Babilonia juú² chín¹, mí¹ zió¹³ ca³ la³ jín³² tsá² mi³ juón¹ jí³ mí¹ zioh²¹ la³ jí³² ní¹ hí³ hlah³ hí³ hó³² hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá²”. 6 Tsá² mi³ ca³ jien¹ jná¹³ hí³ má² cuá¹ hein²¹ cun³ quionh³ jmí² hán¹ tsá² joh¹ Dió³², la³ cun³ jmí² hán¹ la³ jín³² tsá² zih³² hí³ jú¹ tson² hí³ ca³ tin¹ Jesús.

Lí¹ tiá² ño¹ he³ jmu¹ bíh¹ jná¹³ lí³ jmí¹ cá¹ jie²¹ jáun². 7 Hí³ jáun² tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² hí³ ca³ zá³ jná¹³.

—¿He³ láih³² sa³ tsá² cáun² lín³² honh² hnú²? Lá² hie¹³ ná³ la³ cun³ he³ hnió³ juáh³ hí³ ca³ tin¹ tsá² mi³ ní² jí³ hí³ ca³ tin¹ jáh³ hláih¹ cuá¹ tsin¹ tsú² ní², jáh³ chí²¹ ní² quiau³ má³ mi³ chí¹ hí³ cónh³ quia³ juí¹³. 8 Jáh³ hláih¹ má² lí² jien¹ hnú² ní² dá² jan² jáh³ jmí¹ zian² jmí¹ tin² bíh¹, tí³ la³ tiú² uú² jáh³ ní² zian² yáh³ ta³ né³²; tí³ la³ cun³ jáun² jáh³ ní² dá² hion¹³ bíh¹ hñu³ háunh³ ñeh² bíh¹ hí³ chau²¹ jmá¹ hí³ tsó³² jáh³ ní¹ má² tsa³ hín³. Jáun² la³ jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³, tsá² qui³ tiá² jmí¹ ná¹ tón²¹ hí³ jmá² ní¹ sí² la³ cun³ jmí¹ ca³ lí³ liau³ hngá¹ máh³, la³ cun³ sí² hí³ rá² tiáunh¹ tsá² ca³ tin¹ hí³ lí¹³ zian², tsá² hí³ jlánh¹ tsa³ cáun² lín³² tsí³ ní¹ má¹ ca³ jien³² jáh³ hláih¹ jmí¹ zian² hí³ jmí¹ tin² hí³ tiú² uú² zian² yáh³ ta³ né³², tí³ la³ chau²¹ bíh¹ jmá¹ jáuh³ siáh³.

9 “Lá² zia³² cáun² hí³ lí¹³ ngi¹³ tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³: Tá¹ quiau³ má³ mi³ chí¹ jáh³ hí³ hnió³ juáh³ ca³ tí²¹ quiau³ máh³ míh¹ ní¹ cuá¹ tsí²¹ tsá² mi³ ó³², ja³ bí¹ la³ jáun² hnió³ juáh³ siáh³ hí³ ca³ tin¹ quiaun³ tsá² lín³ re²¹. 10 Hñá³ re²¹ hí³ má² já² hín³, hí³ cónh³ jan² né³ cuá¹ ho² bíh¹ jái¹³ ta³ né³², hí³ tsá² ní¹ má² quiaun³ né³ tiá² má² hó² yáh³ jái¹³. Tí³ la³ ní¹ má¹ cuán² tsá² ní¹ má² ca³ táuh³ né³, pih²¹ jmá¹ bíh¹ cuá³² tsú² hí³ cuá¹ ho² jái¹³. 11 Hí³ jáh³ hláih¹ jmí¹ zian² hí³ jmí¹ tin² né³, hí³

ta³ né³² tiú² uú² zian² yáh³, jáh³ hí³ bíh¹ lín¹³ siáh³ cónh³ í¹ jan² re²¹ tsá² ní¹ má² jña³. Hí³ bíh¹ jan² tsá² ja¹ re²¹ tsá² quiaun³ hí³; ní¹ má¹ lí³² jáun² né³ tá¹ zanh¹ tsú² ní¹ má² tsa³ hín³.

12 “La³ cun³ quia³ juí¹³ jáh³ hí³ má² lí² jieh³ hnú² ní² hnió³ juáh³ hí³ ca³ tin¹ quian³ re²¹ tsá² tiá² má² ná¹ ho² jái¹³ ta³ né³² bíh¹; cun³ cáun² o¹ rá¹ bíh¹ hau³ tsá² hí³ jái¹³ hí³ ná¹ lín³ re²¹ cu³ lí²¹ quionh³ jáh³ hláih¹ hí³.

13 Cáun² bíh¹ hí³ ná¹ tióh³ tsí³ tsá² hí³ jí³ lín², hí³ cué³² pí³ quioh²¹ ní¹ con² jáh³ hláih¹ hí³ la³ má² quionh³ jí³ jái¹³ hí³ ná¹ ho² ní² siáh³. 14 La³ jín³² bíh¹ tsá² hí³ jmu³ hnié² ní¹ con² Tsá² lín³ hí³ *Já¹ ziah² míh¹, tí³ la³ Já¹ ziah² míh¹ hí³ bí¹ láih¹³ hnié² jáun², qui¹ hí³ bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ní¹ con² tsá² ná¹ chín¹ jí³ Re²¹ Juo¹³ tsá² ná¹ lín³ re²¹ ní² siáh³; hí³ tsá² quionh³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ ziah² míh¹ né³, tsá² má² ná¹ tén¹ bíh¹, tsá² má² ná¹ quiánh¹, tsá² má² tí³² re² ní¹ con² tsú².

15 Hí³ ca³ zá³ jná¹³ siáh³ tsá² cuú² tsá² ta³ hí³ Dió³² la³ lá²:

—Jmá² zia³² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ hí³ lí² jieh³ hnú² jáun² hí³ cuá¹ tsí²¹ tsá² mi³ juón¹ hí³, hnió³ juáh³ tsá² juóun³² tsá² hmíh¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ bíh¹, ca³ la³ jáh³ dú¹ ní¹ juo³ tsá² jma². 16 Tá¹ quia³ juí¹³ hí³ má² lí² jieh³ hnú² jáun² né³, la³ má² quionh³ jí³ hnga² jáh³ hláih¹ hí³ lí³ hon² bíh¹ tsá² mi³ juón¹ hí³; ca³ la³ hí³ lín²¹ zenh² jmu³ dí², hí³ jmu³ dí² ca³ la³ hí³ láun³ cuánh², hí³ má² cu³ má² hính³ bíh¹ tsú² ngú³ quioh²¹ tsá² mi³ hí³, hí³ jín³ dí² siáh³ cun³ quionh³ sí². 17 Dió³² má² ca³ jmú³ tsí³ tsá² quian³ hí³ hí³ jmu³ la³ cun³ hí³ lín²³ dí² hnga², tsá² hí³ jmu³ cá² hon³ hí³ cuéh³² jáh³ hláih¹ hí³ jái¹³ hí³ ná¹ ho² hí³ hau³, ca³ la³ ní¹ ca³ lí³ tí³ la³ cun³ hí³ má² ca³ juáh³ jáun² Dió³². 18 Jáun² né³, tsá² mi³ má² lí² jien¹ hnú² hí³ dá² lín³ juú² chín¹ hí³ jmu² jáun² héih³² ní¹ con² tsá² ná¹ lín³ re²¹ zian² tá¹ cáun² hngá¹ máh³ bíh¹.

18

Jmí¹ já¹hín³ juú² Babilonia

1 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³jien¹ jná¹³ siáh³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³ hñu³mi³cuú²; tsá² hí³ né³ ho² jái¹³ quien² lín³². Jmí¹ jáun² táí³ tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹ joh¹ hi³ quian³² tsá² hí³.
2 Tsá² hí³ né³ ca³hléh³ tiá³ lín³² hi³ ca³juáh³:

¡Má²já²hín³, cu³tí³ má²já²hín³ bíh¹ Babilonia juú² chín¹!

Ñí¹ tionh¹ tsá² hláinh¹ bíh¹ má²cá²jéinh³ la³ jáun² ma³tson¹³ náh² tsú² hi³ zian² juú² jáun²,

ñí¹ tionh¹ la³jánh³ dú¹ ñí¹ jmí²chí³ hláinh¹,

hi³ má²lí³ siáh³ za³ la³jánh³ dú¹ ñí¹ quiuh²¹ tan³², la³ cun³ tan³² hláih¹ tan³² hon², jáh³ tiá² jin².

3 Quí¹ juú² jáun² jmí¹ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá²mi³ juón¹ hi³ má²quioh²¹ la³jin³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³,

hi³ tsáu² né³ ca³lí³ hen² cun³ quionh³ mu² ráu³ hi³ lí³ hi³ juón¹ tsú² jáun².

Jí³ tsá² ná¹lín³ re²¹ uá²jai³² lí¹ ca³jmu³ ca³tsau³ quionh³ tsú²,

hi³ tsá² zia³² hi³ ñí³jmú¹ ñí³hna¹ siáh³, tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, má²ca³lí³ hánh³ cun³ quionh³ la³ji³² hi³ jmí¹ dí¹ quiaunh²¹ jáun² tsí³ tsú².

4 Jmí¹ jáun² ca³nái³² jná¹³ siáh³ hi³ ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hñu³mi³cuú² hi³ ñí¹ca³juáh³:

Huen³ hnoh² já¹ juú² ní², hnoh² tsá² tionh² jo³uón³² jná¹³,

hi³ jáun² tiá² tsa³tsáinh² hnoh² tso³ quioh²¹ juú² ní²,

hi³ sa³jun³ má¹tsoh¹ náh² siáh³ honh² la³ cun³ hi³ ma³tso² juú² ní² tsí³.

5 Quí¹ la³ tí³ hñu³mi³cuú² bíh¹ má²ca³ta³ná¹juí²¹ tsáu¹³ juú² ní²;

hi³ Dió³² né³, má²tsau³² tsí³ ca³tí²¹ la³ji³² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmú² juú² ní².

6 Jáun² jéinh¹ ñí¹con² juú² ní² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ má²ca³jmúh³² tsú² tsá² siánh³,

ma³hmah²¹ ñí¹con² tsú² tun³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ má²ca³jmú³.

Hinh²¹ náh² tsú² mu² ráu³ má²zéih¹ tun³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³hinh³ tsú² jáun² tsá² siánh³.

7 La³ cun³ rón³² hi³ ca³ma³quien² juú² ní² hnga²

ji³ hi³ ca³jmú³ tonh² hi³ ma³zian² re² tin² cu³tí¹³,

la³ jáun² ma³tson¹³ náh² tsú² hi³ zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³²;

quí¹ hí³ jlánh¹ lín²³ hñu³ tsí³ la³ lá²:

Lá² cuá¹tón²¹ jná¹³ la³jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³ lín³ re²¹,

ha³ tiá² hnái³ yáh³ jná¹³,

hi³ jáun² hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí³ cuo² jná¹³ he³ dá² jaun³² hi³ ho² hi³ jngih² tsú².

8 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ quiunh²¹ tsú² la³ji³² uu³mí²tsí³² cáun² jmá¹ cu³tsa³² la³ lá²;

hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² joh¹,

hi³ ná¹ho² ná¹jngih²,

hi³ já³² ho³cuóun³.

Hi³ má¹lí³² jáun² né³ có³² siáh³ juú² jáun² cun³quionh³ sí²;

quí¹ Dió³², Tsá² má²lí²ra³tsa² hí³ héih³² dá² jan² Tsá² ho² pí³ bíh¹.

9 Má¹ jáun² má²ho³ má²jngih³ lín³² tsá² ná¹lín³ re²¹ zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ chá³² hlah³ lín²¹ tsí³ ní¹ má¹ca³jié³ tsú² mí²ñí¹ hi³ má²cau³²

juú² jáun². La³ ní² bíh¹ jeinh²¹ tsá² ná¹lín³ hí³ re²¹, tsá² lí¹ ca³jmu³ ca³tsau³

quionh³ juú² lín³ jáun² la³jmí¹ lín³ jan² tsá²mi³ juón¹, juú² hi³ ca³jmú³

hi³ ná¹zian² tsú² re² tin² cun³quionh³ la³ji³² hi³ jmí¹ zioh².

10 Ñí¹ uóunh³ tionh² bíh¹ tsú² jie³ cun³ñí¹ hi³ juénh² ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ má²má²tso² juú²

jáun² tsí³, hi³ ná¹juáh²³ la³ lá²:

¡Hóh³², hen³ ma³ hlah³!

¡Jlánh¹ juon²³ hnú², hnú² Babilonia juú² chín¹, juú² pin³!

Sa³ cu³diá²jan² pih²¹ la³ lá² bíh¹
ca³ta³tsin¹ hnú² héih³².

11 Ja³bí¹ tsá² zia³² hi³ ñi³jmú¹ ñi³hna¹
zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ siáh³ ho³
jngih³ hi³ chá³² hlah³ tsí³ hi³ ca³tin¹
juú² jáun², qui¹ tiú²uú² hin² zian² yáh³
tsá² lí¹³ lá³² hi³ hna² tsú², 12 uá¹la³
cun³: cú¹mí¹niau²¹, mí¹ñí² cú¹tiáu²,
quín¹ zín³ chú³² jniá³, má³ pih²¹
zín³ hi³ téh²³ tsú² perla, hmih³²
chu²¹ hi³ lí³ cun³quionh³ mí²ñi³²
hi³ huéh²³ tsú² chí² ta³ ná² lino,
hmih³² mí²ñi³² hmá¹³ jáh³, la³ cun³
hmih³² quian²¹ hin³² zín¹³ pin³, j³
hi³ quian²¹ hin³² dái³ ní² siáh³;
la³jí³² ñí¹ hmá² ja³² má²ró³², la³jí³²
hi³ lí³ cun³quionh³ ján¹ cuó² quioh²¹
jáh³, la³jí³² hi³ lí³ cun³quionh³ hmá²
hmuh²¹ lín²¹, mí¹ñí² mí²niáu³ bronze,
mí¹ñí² hierro, j³ hi³ lí³ cun³quionh³
cún¹ tiáu² hi³ téh²³ tsú² marmol ní²;
13 cuáh¹³ hmá² canela, la³jí³² ñí¹ háu²
má²ró³², ziún², jmi² má²ró³², no¹
má²ró³², mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³, no¹
quioh²¹ hmá² olivo, juí²¹ cuú²miih²¹
la³ñí¹, cuú²miih²¹, cuá¹juí², *já¹ziáh²,
tsa³cuá¹, hmá² lih³² cuounh³² jáh³, hi³
la³ j³ tsáu² yáh³ ní² siáh³ jmí¹ hna²
tsú². 14 Jáun² záih³² tsú² juú² jáun² la³
lá²:

La³jí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ jlánh¹ jmí¹
dí¹quiaunh²¹ honh² hnú²,
tí³ có³² bíh¹ má²ca²quin³,
hi³ la³jí³² hi³ jlánh¹ hmuh²¹ hi³ jlánh¹
chú³² jniá³, má²ca³yéin² bíh¹,
hi³ jáun² jhí¹ cónh³ yáh³ tiú²uú² lí¹³
jáuh³ ñí¹con² nú²!

15 Tsá² jmú² tsá² hna² la³jí³² hi³
ní², tsá² ca³lí³ hánh³ cun³quionh³ hi³
ca³láh¹³ hi³ jmu² ta²¹ ní² tá¹tonh¹ ñí¹
uóunh³ cun³ñí¹ hi³ juénh² tsú² la³ cun³
tí³ hi³ má²má²tso² juú² jáun² tsí³. Tsá²
hi³ ho³ jngih³, hi³ niau²¹ hlah³ lín²¹
tsí³, 16 hi³ hóh³² hi³ juáh³ la³ lá²:

jHóh³², hen³ ma³ hlah³!

jHen³ ma³ juo²³ juú² chín¹ ní² hi³ jmí¹
jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² tsá²mi³

hi³ quih³² hmih³² mí²ñi³² lino hi³ lí¹
zín¹³ pin³ j³ hmih³² dái³ ní²
siáh³,

hi³ cuá¹tú¹ cuá¹lái¹ cun³quionh³
cú¹mí¹niau²¹, quín¹ zín³ chú³²
jniá³, j³ má³ pih²¹ zín³ ní²
siáh³;

17 sa³ cun³quienh¹³ la³ lá² bíh¹ já¹hín³
la³ cun³ la³jí³² hi³ jmí¹ zioh²
juú² ní²!

Jáun² la³jín³² tsá² ná¹chín¹ tiáunh¹
hñu³ mu², tsá² ná¹quian³² mu², j³
tsá² ñi³jmú¹ ñi³hna¹ ní², la³ cun³
la³jín³² tsá² jmu² ta²¹ hi³ ñi³tú¹
ñi³lín¹³ ñí¹ jmí²miih²¹, ñí¹ uóunh³ bíh¹
ca³ta³tonh¹ 18 jmí¹ ca³jie³ jáun² mí²ñí¹
hi³ má²cau³² juú² jáun², jáun² ca³tí³
ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—jJmí¹líh³ bíh¹ tiú²uú² chauh¹ dí²
siáh³ cáun² juú² hi³ cu³ hi³ ren³
quionh³ juú² chín¹ ó³²!

19 Hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³qui³
ca³tóh³ hliáu² chí¹ hi³ ca³ho³ ca³jngih³,
hi³ ná¹jéinh³² hlah³ hi³ juáh³ la³ lá²:

jHóh³², hénh³ ma³ hlah³!

jJlánh¹ juo²³ juú² chín¹ ní²!

Já² cun³quionh³ la³jí³² hi³ zioh² hí³
bíh¹ dí² jmí¹ má²ca³lí³ hánh³
j³lín² tsá² ná¹quian³² mu² ñí¹
jmí²miih²¹.

jSa³ cun³quienh¹³ la³ lá² bíh¹ já¹hín³!”

20 Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, ma³hiún¹³
náh² honh² hi³ ca³tin¹ juú²
jáun²,

hnoh² tsá² qui³ tionh² náh²
hñu³mi³cuú²,

hnoh² tsá² má²ná¹quianh¹ joh¹ Dió³²,
j³ hnoh² tsá² ná¹lín³ náh² tí³² tsá²
quian³² jē¹ Dió³²,

j³ hnoh² tsá² ná¹lín³ *tí³² jē¹ Dió³² ní²
siáh³,

quí¹ má²lí²ra³tsí³² bíh¹ Dió³² héih³²
ñí¹con² juú² ní² cun³ñí¹ hi³
ca³tin¹ hnoh².

21 Jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
tsá² pin³ lín³² ca³can³ cá² má³ quín¹
pa²¹ lín²¹ hi³ tí³ la³jmí¹ tí³ quín¹ hi³

daih³² tsú² cuú², hi³ ca³tón³² dí²
quín¹ jáun² hñu³ jmi²miih²¹, hi³ jáun²
ca³juáh³:

Hnú² Babilonia juú² chín¹,
la³ ní² bíh¹ tsa³hín³ nú², la³jmi¹ juóun³²
tsú² tsáu² hué³² tiá³ lín³²,
hi³ jáun² hí¹ jan² bíh¹ tiú²uú² hin²
chauh¹ hnú².

22 Cun³ tiú²uú² hin² jmu³ bíh¹ sun¹ ja¹
hñú³ hi³ cóh³² tun³² pih²¹ hi³
ca³² tsú²,
sa³jun³ uú² jiéi³² tsú² hmá² tá² le²,
hi³ sa³jun³ uú² jiéi³² tsú² siáh³ mi¹ñí²
trompetá;

hí¹ jan² yáh³ tsá² jmu² lí³ua³ cáun² ta²¹
tiú²uú² lí³ zian² ñí¹con² hnú²,
sa³jun³ uú² ne³ tsú² mah¹ quioh²¹
quín¹ hi³ daih³² tsú² cuú².

23 Hí¹ cáun² yáh³ joh¹ sí² tiú²uú² jnia³,
sa³jun³ uú² ne³ tsú² jái¹³ hi³ hleh³²
tsá²mi³ tsá²ñuh², tsá² jenh¹³
cuo²;

la³ jáun² bíh¹ lí¹³ qui¹ tsá² jmú²
tsá² hna² joh² hnú² bíh¹ tsá²
jlánh¹ jmi¹ ná¹quien² tá¹ cáun²
hngá¹máh³,

hi³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun²
hngá¹máh³ bíh¹ ca³lí³can²
cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ ca³lín³ hnú²
jan² tsá² hláinh¹.

24 Qui¹ juú² ní² bíh¹ ca³ta³can¹
jmi²hán¹ tsá² ca³lín³ tí³² jē¹ Dió³², jí³
la³jín³² tsá² joh¹ Dió³² ñí¹ hná¹ ní²,
la³ má²quionh³ jmi²hán¹ la³jín³² tsá²
ca³jngah³ tsáu² tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹
ní² ní² siáh³.

19

*Má²tsú² má²jónh³² tsú² Dió³²
hñu³mi³cuú²*

1 Jáun² né³, jmi¹ má²lí³² jáun²
ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹ tiú² jan³²
cu³tí¹³, hi³ lí³ la³jmi¹ lí³ hi³ ñí¹hleh²¹
ca³la³ juóun³² hmíh¹ cu³tí³ tsáu²
hñu³mi³cuú², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²;

¡Héñh³ ma³ chun¹ Dió³²!
Ñí¹con² Dió³² bíh¹ ja³² hi³ lí¹³ liáun³
tsú²;

hnga² hí³ bíh¹ ca³tin¹ lí³ quien²,

hi³ hnga² hí³ bíh¹ siáh³ ho² pí³,
2 qui¹ hí³ bíh¹ Tsá² rá²tsi³² héih³² re²
la³ cun³ ca³tí²¹,

qui¹ má²lí²ra³tsi³² bíh¹ tsú² héih³²
ñí¹con² juú² hi³ lí³ jáun² la³jmi¹
lín³ jan² tsá²mi³ juón¹,

tsá² jlánh¹ jmi¹ hlih²³ hi³ cuá¹ hué²¹
cun³quionh³ la³jí³² hi³ jmi¹ jmú²
jmi¹ tsau³².

Dió³² bíh¹ má²lí²jéinh³² ñí¹con² tsú²
ca³tí²¹ hi³ ca³táin² jmi²hán¹
*tsá² jmi¹ má²ná¹hlánh¹ joh¹
Dió³².

3 Jáun² ñí¹ca³juáh³ siáh³ tsá² hí³
cónh³¹ cu³ jéin³²;

¡Héñh³ ma³ chun¹ Dió³²!

Mí²ñí¹ hi³ má²caun³² tsá²mi³ juón¹
hí³ má²ná¹cua³² ca³la³ cun³
jmi¹hi³nio² bíh¹.

4 Jmi¹jáun² tán¹ quiu³quiun³
tsá²daun³² hí³ la³ má²quionh³ tá¹
quiun³ tsá²cuú² tsá²chín³ hí³ ca³tiánh³
ná¹hin³ ca³la³ tí³ hué³² hi³ ca³ma³tsu³
ma³jónh³² Dió³² Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹
hmá²si¹, hi³ ca³juáh³ la³ lá²;

—¡Tson² bíh¹ la³ jáun²! ¡Héñh³ ma³
chun¹ Dió³²!

5 Hi³ jáun² chu³ jo² ñí¹ zeh¹ jáun²
hmá²si¹ ñí¹ja²¹ siáh³ cáun² mah¹ hi³
ñí¹ca³juáh³;

¡Ma³tsú¹ ma³jónh²¹ náh² Dió³²

la³jín³² hnoh² tsá² má²ná¹hlánh¹ náh²
joh¹ Juo¹³ dí²,

tsá² tanh²³ náh² tsú² ta²¹,

la³jín³² tsá¹míh¹ jí³ tsá² má²lieih²¹!

*Jmá¹ hi³ jenh¹³ cuo² Tsá² lín³
Já¹ziáh² mih¹*

6 Jmi¹ lí²¹ jáun² ca³nái³² jná¹³ cáun²
mah¹ lí³ la³jmi¹ lí³ hi³ ñí¹hleh²¹ juóun³²
lín³² tsáu², la³jmi¹ lí³ hi³ ñí¹hén¹³ cáun²
jmi² cua³ pa²¹, hi³ ñí¹hén¹³ tiá³ lín³²
la³jmi¹ niéih³ mah¹ quioh²¹ miíh³², hi³
ñí¹juah²¹ la³ lá²;

¡Héñh³ ma³ chun¹ Dió³²!

Qui¹ Dió³² Juo¹³ dí² Tsá² cú² juenh²
má²cuá¹ho² jái¹³.

7 ¡Cu¹ jmú¹³ dí² tsah¹,
cuí¹ má¹hiún¹³ dí² tsí³,

ji³ hi³ cui¹ má¹ quien¹³ dí² siáh³ Dió³²,
qui¹ má² cá² chó³² bíh¹ jmáí¹ hi³ jenh¹³
cuo² Tsá² lín³ *Já¹ziáh² míh¹,
qui¹ má² cuá¹ hún¹ bíh¹ hua³ jan²¹
tsá² mi³ tsá² má² nióh³² tsú² jái¹³
quionh³!

8 Hi³ tsá² mi³ hí³ né³ má² hiauh³² cáun²
hmih³² tiáu² jon³ hi³ lí³ quionh³
mí² ñi³² lino hi³ quíh³²;
cáun² hmih³² zín³ lín³² bíh¹ hi³ jáun²,
hi³ jí² cu³ tí³,
qui¹ cun³ quionh³ hmih³² tiáu² jáun²
bíh¹ lí² lín¹ hi³ Dió³² tí³² tsí³
la³ jí³² ta²¹ hi³ ca³ jmú³ jáun² tsá²
joh¹.

9 Jáun² tsá² cuú² tsá² ta³ hí³ Dió³²
ca³ zá³ jná¹³ la³ lá²:

—Tón³ ñí¹ sí² jái¹³ lá²: “Jlánh¹
jmí¹ ren² tsá² má² ná¹ tén¹ hi³ ja³ jmú³
má³² jmáí¹ ñí¹ jenh¹³ cuo² Tsá² lín³
*Já¹ziáh² míh¹”.

Hi³ ca³ juáh³ siáh³:

—La³ jí³² jái¹³ ní² dá² ja³ tá² chí²¹
ñí¹ con² hnga² bíh¹ Dió³².

10 Jmí¹ jáun² ca³ quinh² jná¹³ tí³
rá¹ hin³ ta³ ñí¹ tsá² hí³, hi³ ca³ lí³ hnó³²
jné³ má¹ tsú¹ má¹ jonh²¹ tsú², tí³ la³ tsá²
hí³ né³ ca³ juáh³:

—Ha³ lí² jmú² hnú² la³ ní²; qui¹
ja³ bí¹ jan² tsá² lín³ quian²¹ Dió³²
bíh¹ jná¹³ la³ jmí¹ lín³ ní² hnú² la³
má² quiúnh¹ nú² la³ jín³² jo³ renh² nú²,
tsá² ná¹ hleh³² hí³ jú¹ tson² quioh²¹
Jesús. Dió³² dá² ma³ tsú¹ ma³ jonh²¹.
Qui¹ lí³ ua³ jan² tsá² hleh³² jú¹ tson²
quioh²¹ Jesús bíh¹ hleh³² jái¹³ hi³
cue³² Jmí² chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, la³ cun³
qui³ hleh³² jáun² lí³ ua³ jan² tsá² lín³
*tí³² jē¹ Dió³².

Tsá² cuá¹ tsín¹ tsa³ cuá¹ tiáun²

11 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ jie³² jná¹³
hi³ há² na²¹ hñu³ mi³ cuú², jáun² né³
ja³ jan² tsa³ cuá¹ tiáun²; Tsá² cuá¹ tsí²¹
cu³ hna²¹ tsa³ cuá¹ hí³ né³ jmáí² “Tsá²
Chun¹ Tsá² má² tí³² jē¹”. Hí³ bíh¹
rá² tsí³² héih³² re² jí³ hi³ jmu² siáh³
hniéi². 12 Mí¹ ñí¹ Tsá² hí³ lí³ la³ jmí¹

lí³ zih¹ sí², hi³ chí¹ tsú² né³ ná¹ hun¹
hliáun³ *có² ron¹ ná¹, hi³ la³ ná¹ hun¹
chí¹ tsá² ho² jái¹³; hi³ tón³² siáh³ cáun²
hi³ jmáí² tsú² hi³ tiá² hin² cuoh² hí¹
jan², jí³² la³ hnga² bíh¹ tsú² ñi³² he³
lánh³ hnió³ juáh³ hi³ jáun². 13 Tsá² hí³
quih³² siáh³ cáun² hmih³² má² ná¹ qui¹
ná¹ quíeh¹ jmí², hi³ hi³ jmáí² tsú² né³ lí³
“Jē¹ Dió³²”. 14 Jáun² hliáu³ tsá² zian²
hñu³ mi³ cuú² né³ hí³ ja³ táunh¹ siáh³
cu³ hna²¹ tsú² hi³ ná¹ tsín¹ tsa³ cuá¹
tiáun². Tsá² hí³ ná¹ quih³² hmih³² hi³
lí³ mí² ñi³² lino chu²¹, hi³ tiáu², hi³
jí². 15 Hi³ jáun² ho³ Tsá² chín¹ hí³ né³
chí²¹ siáh³ cáun² mí¹ táí³ hmu³ lín³²
tá¹ tun³ jo²¹, hi³ cun³ quionh³ mí¹ táí³
jáun² né³ tsa³ ma³ tsan² tsú² tsá² zian²
tá¹ cáun² hngá¹ máh³, la³ jín³² tsá² hon²
Dió³². Hí³ bíh¹ Tsá² cuá³² hi³ cuá¹ ho²
jái¹³ cun³ quionh³ cáun² hmá² híh¹ hi³
lí³ mí¹ ñí². Hí³ bíh¹ Tsá² jmu³ hi³
quiunh²¹ tsáu² la³ cun³ rón³² hi³
cuá¹ míh²³ tsí³ Dió³² Tsá² cú² juenh²,
la³ jan² tsá² há² zauh³² ñí¹ quiauh³²
tsú² jmaih²¹ mi³ uóun² jieh¹³. 16 Tsá²
hí³ tón³² ha¹ hi³ jmáí², jí³ tsoh² quiú¹
tsú² siáh³, hi³ juáh³ la³ lá²: “Re²¹ Juo¹³
tsá² ná¹ lín³ re²¹ jí³ Tsá² chín¹ Juo¹³ tsá²
ná¹ chín¹”.

17 Jmí¹ jáun² ca³ jien¹ jná¹³ jan²
tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² hi³ zenh² la³ re²
ñí¹ he² hiú². Tsá² hí³ né³ ca³ hóh³²
ca³ la³ hi³ chí²¹ tiú² mah¹ tiú² jan³²,
hi³ ca³ záih³ la³ jín³² quih²¹ tan³², jáh³
ranh³² chí³ cuú², hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ñá² tú¹ ñá² lín³ hnoh², cuú¹ ngih²¹
náh² ñí¹ ní² hi³ ñá¹ cú¹ ñá¹ hính³ náh²
má³² hi³ má² jmu³ Dió³² hliáun³ cu³ tí³,
18 hi³ ñá¹ cú¹ ñá¹ hính³ náh² ngú¹³
tsá² ná¹ lín³ re²¹, ngú¹³ tsá² ná¹ lín³
juo¹³ hliáu³, ngú¹³ tsá² jlánh¹ ná¹ pin³,
ngú¹³ tsá² ná¹ tsín¹ tsa³ cuá¹, jí³ la³
má² quionh³ ngú¹³ tsa³ cuá¹ joh¹ tsú²
ní² siáh³, ca³ la³ jánh³ dú¹ ñí¹ tsáu²,
uá¹ hi³ tsá² zian² hi³ ca³ tin¹ hmóu³²,
ho³ lá² dá² tsá² má² ná¹ hlánh¹ joh¹
tsáu², uá¹ hi³ tsá¹ míh¹ uá¹ hi³ tsá²
má² lieih²¹!

19 Jmí¹ má² lí² náí³² jná¹³ jái¹³ jáun²

né³, ca³jien¹ ná¹ jáh³ hláih¹ hí³
 la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ná¹lín³
 re²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³, jí³ la³
 má²quionh³ siáh³ la³jín³² hliáu³ joh¹
 hí³ má²ná¹ngih³² hí³ má²jmu³ hniéi²
 ñí¹con² Tsá² cuá¹tsin¹ hí³ tsa³cuá¹ la³
 má²quionh³ siáh³ hliáu³ joh¹. 20 Tí³la³
 jáh³ hláih¹ hí³ né³ ca³janh³² bíh¹ hí³
 ca³li³tson³ la³ má²quionh³ tí³² jē¹ Dió³²
 tí¹jái² joh¹, tsá² jlánh¹ jmí¹ jmu² hí³
 lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³² cha¹³ jáh³ hí³,
 hí³ tí² má²can² tsá² má²ca³héi³ hí³
 lí²¹ quioh²¹ jáh³ hláih¹ hí³, la³ cun³
 tsá² má²tsú² má²jónh³² nóh³² dí¹lái¹
 jáh³ hí³ yáh³. Jáun² jáh³ hí³ né³,
 la³ má²quionh³ tí³² jē¹ ca³sunh³ chu³
 sí² ta³ liéih³², ñí¹ tioh³ jáun² juí²¹
 quín¹ azufre hí³ ná¹cua³² sí² chéi³
 cú³tí¹³. 21 Hí³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³,
 cun³quionh³ mí¹tá³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹
 hí³ chí²¹ jáun² ho³ Tsá² cuá¹tsin¹ hí³
 tsa³cuá¹ bíh¹ ca³hiá² cá²tsan³, hí³ jáun²
 la³jín³² bíh¹ quiuh²¹ tan³² lah³ má³²
 quionh³ ngú¹³ la³jín³² tsá² hí³.

20

*Cú² mei²¹ mii² rá²hñéh¹ tsá²
 hláinh¹*

¹ Hí³ jáun² né³, ca³jien¹ jná¹³ siáh³
 jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ cuá¹son²
 hñu³mí³cuú², hí³ zianh³² cáun² llave
 quioh²¹ hñu³ háunh³, la³ má²quionh³
 cáun² cá²den¹ná¹ jueh³². 2 Jáun² hí³
 né³ ca³zanh³ jáh³ hláinh¹ chín¹, jáh³
 hláinh¹ qui³ zian² hí³ má²cá²jmái¹
 lín²¹, tsá² hláinh¹ lí¹ tú² lí¹ hna² hí³
 tsáu², la³ cun³ *Satanás bíh¹ hí³, hí³
 jáun² ca³hñéh³² dí² tá¹ cú² mei²¹
 mii²; 3 hí³ jáun² ca³tón³² dí² hñu³
 háunh³ jmí¹ lí²¹ jáun², hí³ ca³jná³² dí²,
 ca³jna³ tsú² tiá³ lín³² ho³hñú¹³, jáun²
 tiú²uú² lí¹³ ma³can² jáh³ hláinh¹ hí³
 tsá² zian² hngá¹máh³ lá² ca³la³ ñí¹
 ca³tsin¹³ tá¹ cú² mei²¹ mii²; má¹lí³²
 jáun² né³ záinh³ siáh³ cónh³¹ cu³tiá³.

⁴ Jmí¹jáun² ca³jé³² jná¹³ hliáun³
 hmá²si¹, hí³ ñí¹ hmá²si¹ jáun² né³
 ca³na³tsin³² tsá² má²lí²héi³ jái¹³ hí³
 ra³tsi³² héih³². Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³

né³ ca³jien¹ jná¹³ jmí²chí³ joh¹ tsá²
 má²cá²hiá² cá²tsan³ hí³ ca³jngah³
 tsáu² cun³ñí¹ hí³ hleh³² jái¹³ hí³
 ca³tin¹ Jesús, jí³ cun³ñí¹ hí³ ca³tí²¹
 jái¹³ quioh²¹ Dió³². Tsá² hí³ dá²
 tiá² ca³ma³tsu³ ma³jónh³² yáh³ jáh³
 hláih¹ hí³, sa³jun³ nóh³² hí³ dí¹lái¹
 jáh³ hí³, hí³ sa³jun³ ca³hen³ tsú²
 siáh³ hí³ taun³ lí²¹ quioh²¹ jáh³
 hí³ chí¹quie¹³ ho³lá²dá² cuo². Hí³
 jáun² bíh¹ má²ca³jenh¹³ tsá² hí³, hí³
 má²ná¹ho² jái¹³ quionh³ Cristo tá¹ cú²
 mei²¹ mii². 5 Zian² cónh³¹ cu³ nió³
 tsá² má²cá²tsan³ hí³ tiá² má²ca³jenh¹³,
 tí³la³ jenh¹³ tsú² ca³la³ ñí¹ ca³tsin¹³
 cú² mei²¹ mii² máh³; qui¹ hí³ la³ñí¹
 ca³jenh¹³ bíh¹ tsáu² ja¹ hla¹ jmí¹jáun².
 6 Héh³ ma³ jmí¹ ren² tsá² chun¹, tsá²
 ca³jenh¹³ la³ñí¹, qui¹ tiú²uú² pí³ ho²
 yáh³ hmú³² ñí¹ má²tun³ hí³ ca³tin¹
 tsá² hí³, tí³la³ tsá² hí³ dá² má²ná¹lín³
 mí²tsáu² joh¹ Dió³² quionh³ Cristo
 bíh¹, hí³ jáun² tsá² hí³ hau³ jái¹³
 quionh³ Cristo tá¹ cú² mei²¹ mii².

*Tsá² lí¹ quí² lí¹ cha³² hí³ tso³
 má²tánh³² ñí¹ hlah³*

⁷ Jáun² ní¹ má¹ca³tsin¹³ cú² mei²¹
 mii² né³, má²liáun³ bí¹ siáh³ Sa-
 tanás ñí¹ cuá¹jnaí³² jáun², 8 hí³ jáun²
 má²tsa³ma³can² siáh³ tsá² zian² tá¹
 quiún³ cuoh¹ cuá¹ hué²¹ lá²; la³ cun³
 Gog yáh³ quionh³ tsá² zian² ñí¹ hu²¹
 cuo² tsú², tsá² Magog, hí³ jáun² tsá²
 hí³ cuú¹ ngih¹³ hí³ jmu³ hniéi²; tsá²
 juóun³² hmíh¹ cu³tí³ bíh¹ tsá² hí³,
 la³juah²¹ dúh¹ záí¹ táh¹ hí³ tioh³ can³²
 jmí²miih²¹.

⁹ Jáun² ja³taunh²¹ tsú² hí³ ca³jmú³
 ná¹yanh³² tá¹ cáun² hué³², hí³
 ca³ñí¹jmú¹³ ná¹pí² ná¹danh³² la³ cu³
 la³ jéin³ ñí¹ tionh¹ tsá² joh¹ Dió³², la³
 cun³ tsá² zian² juú² hí³ jlánh¹ hnio³
 jáun² Dió³², tí³la³ hñu³mí³cuú² ca³táh³
 cáun² sí² hí³ jáun² ca³cáun³ ca³la³ jín³²
 tsá² hí³. 10 Hí³ jáun² tsá² hláinh¹ tsá²
 jlánh¹ jmí¹ má²cau² quioh²¹ tsá² hí³
 né³ ca³tón³² tsú² chu³ sí² ñí¹ tioh³
 juí²¹ quín¹ azufre hí³ ná¹cua³² sí² chéi³

cu³tí³, ñí¹ má²cuá¹hún¹ jáun² jáh³
hláih¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² jlánh¹
jmí¹ juáh²³ hí³ hi³ cuá¹lín³ *tí³² jē¹
Dió³²; ñí¹ jáun² bíh¹ ma³tso² tsú² tsí³
hi³ jlánh¹ huáh² lín³² tsí³ ca³la³ huá²
la³ jma² la³ cun³ jmí¹hi³nio² cu³tí³.

*Tsá² cuá¹tón²¹ ñí¹ hmá²si¹ tiáu²
ra³tsin² héih³² tsáu²*

11 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jie³² jná¹³
cáun² hmá²si¹ tiáu², ñí¹ jáun² né³
cuá¹tsí²¹ jan² tsáu². Jáun² cuá¹ hué²¹
né³ quionh³ la³jí³² hi³ jniá³ chi³cuú²
ca³cuóun³ bíh¹ ñí¹ hó²¹ñí¹ Tsá² hí³,
ha³ tiú²uú² lin¹ ñí¹ cá¹jnia³ yáh³.

12 Jmí¹jáun² ca³jien¹ jná¹³ hla¹ tsá²
má²cá²tsan³, la³jín³² tsá¹míh¹ jí³ tsá²
má²lieih²¹, hi³ ná¹táun³ ta³ ñí¹ Tsá²
cuá³ hí³ ñí¹ hmá²si¹ jáun²; jmí¹jáun²
ca³qui³ ca³nia³ tsú² sí². Ca³niá³
bíh¹ siáh³ cónh³í¹ cáun² sí², sí² hi³
ná¹tiáunh¹ tsá² hiáuh³ jmái¹ hi³ lí¹³
zian². Jmí¹jáun² ca³ta³tsin¹ héih³²
la³jín³² hla¹ hí³ la³ cun³ rón³² lí³ hi³
jmí¹ má²rátón³² la³jí³² sí² jáun², lin¹
la³ cun³ rón³² lí³ ta²¹ hi³ ca³jmú³.

13 Hi³ jáun² jmí²mih²¹ ca³jienh³ hla¹
hi³ jmí¹ tiáunh¹ tí³ ñeh² quioh²¹, jáun²
hmú³² né³ la³ má²quionh³ ñí¹ tiáunh¹
tsá² má²cá²tsan³ ca³jienh³ siáh³ hla¹
tsá² jmí¹ tiáunh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun²
ca³ta³tsin¹ héih³² ma³ quin³² ma³
jan³² la³ cun³ lí³ ta²¹ hi³ ca³jmú³.

14 Jáun² hmú³² né³ la³ má²quionh³ ñí¹
jmí¹ tiáunh¹ jáun² tsá² má²cá²tsan³, ja¹
sí² jáun² bíh¹ já¹taunh²¹. Ñí¹ ná¹cuá³²
jáun² sí² né³ lí³ hmú³² ñí¹ má²tenh³.

15 Hi³ jáun² lí³ua³ jan² tsá² tiá² tsauh³
hi³ jmái² ñí¹ sí² hi³ rá²tiáunh¹ tsá²
hiáuh³ jmái¹ hi³ lí¹³ zian² né³, ja¹ sí²
jáun² bíh¹ já¹taunh²¹ siáh³ la³jín³² tsá²
hí³.

21

*Chi³cuú² hmai²¹ quionh³ cáun²
hué³² hmai²¹*

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³jie³² jná¹³
cáun² chi³cuú² hmai²¹, jí³ cáun² hué³²

hmai²¹ siáh³; qui¹ chi³cuú² jí³ hué³²
hi³ jmí¹ lí³ la³ñí¹ lí¹ cá¹hin³ bíh¹,
hi³ sa³jun³ jmí²mih²¹ yáh³ uú² zia³²
lí³. 2 Jáun² ca³jie³² jná¹³ siáh³ juú²
hien¹, Jerusalén hmai²¹ hi³ cuá¹sau²
hñu³mi³cuú² hi³ ja³ ñí¹con² Dió³²,
ca³la³ hi³ tú¹ lá¹ re² lín³², la³jmí¹
cuá¹tú¹ cuá¹lái¹ jan² tsá²mi³ tsá²
má²jenh¹³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² tsá²
má²nióh³² já¹³ quionh³. 3 Jmí¹jáun²
ca³nái³² jná¹³ cáun² mah¹ hi³ ja³
chu³ jo² ñí¹ zeh¹ jáun² hmá²si¹,
hi³ ñí¹ca³hléh³ tsáu² tiá³ lín³² hi³
ñí¹ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³ né³, ta³né³² má²cuá³
Dió³² ja¹ quioh²¹ tsá²mi³cuóun².
Ma³zian² Dió³² quionh³ tsú², hi³ jáun²
tsá² ní² né³ lín¹³ tsá² tionh² jo³cuo²
Dió³², hi³ Dió³² né³ lín¹³ Dió³² Juo¹³
tsá² ní². 4 Hi³ hí³ bíh¹ Tsá² zí³²
siáh³ jmí² zih¹ hi³ tain³² ñí¹ tsá²
ní². Má¹jáun² tiú²uú² hin² jún³ yáh³,
tiú²uú² hin² niau²¹ yáh³ hlah³ tsí³,
sa³jun³ uú² hau³ tsú², hi³ sa³jun³ lí³
zia³² bíh¹ hi³ chéi³ hi³ uóu³²; qui¹
má²ca³nga² bíh¹ la³ cun³ hi³ qui³ jmí¹
lí³ jmí¹tin².

5 Hi³ jáun² Tsá² cuá¹tón²¹ hí³ ñí¹
hmá²si¹ né³ ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³ dúh¹, jná¹³ jmu¹
hmai²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³²!

Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Tón³ ñí¹ sí² já¹³ hi³ juah²¹ jná¹³
hná¹ lá², qui¹ já¹³ hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹
jaun³², já¹³ hi³ hú¹tá¹ cu³tí³ lí³ti³ bíh¹.

6 Jmí¹jáun² ca³zá³ tsú² jná¹³ la³ lá²:

—Má²lí³² bíh¹. Jná¹³ bíh¹ lín³ ná¹
huéh³ la³ñí¹ hi³ ca³la³ tí³ huéh³ ñí¹
cá¹táuh³ siáh³, la³ cun³ Tsá² zian²
ca³la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³ yáh³ jí³
la³ tí³ ñí¹ táuh³ siáh³. Ní¹juáh³ tsá²
hí¹quiéin² tsí³, jná¹³ bíh¹ cue¹ tsú²
jmái² hính³, jmái² hi³ chí¹ñei³² hi³
jmu³ hi³ lí¹³ zian² tsú², cáun² hi³ lí¹
cue¹ cu³tí³ bíh¹ jná¹³ tsú². 7 Tsá²
cah¹³ jmái¹ bíh¹ hiáuh³ la³jí³² hi³ ní²,
hi³ jná¹³ né³ lín¹³ Dió³² Juo¹³ tsú²,

hi³ hí³ né³ lín¹³ jón³² jná¹³. 8 Tí³la³
 hi³ ca³tin¹ tsá² juénh² má¹ná¹, tsá²
 tiá² ta²¹ haih²¹, tsá² jmu² hi³ hlah³
 hi³ hó³², tsá² jngih² tsáu², tsá² jmu²
 hi³ juón¹, tsá² lín³ tsá² hláinh¹, tsá²
 má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, jí³
 la³jín³² tsá² tí¹ jáin² ní² siáh³, la³ cun³
 hi³ hiáuh¹³ tsá² la³ hi³, hi³ tsa³táunh¹
 chu³ sí² bíh¹ ñí¹ tióh³ juí²¹ quín¹
 azufre hi³ ná¹cua³² sí² chéi³ cu³tí¹³; hi³
 jáun² bíh¹ lí³ hmú³² ñí¹ má²tenh³.

Juú² Jerusalén hmaí²¹

9 Jáun² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³
 Dió³², tsá² quiaun³ jmí¹ ná¹zianh³² hi³
 uon² hi³ ca³la³ hi³ ná¹canh² quiau³ ñí¹
 uu³mí²tsi³² hi³ quioh²¹ ñí¹ ca³táuh³,
 tsá² hí³ ja³ ñí¹con² jná¹³ hi³ ca³juáh³
 la³ lá²:

—Sá¹ní² ña³² ñá²jie³ ñí¹ lá², jáun²
 jná¹³ hien²¹ tsá²mi³ tsá² jenh¹³ cuo²
 quionh³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹.

10 Jmí¹jáun² ca³jau³ jná¹³ tsú² juí³²
 jmí²chí³ cáun² tsi³ máh³ pa²¹, máh³
 ñe¹ lín²¹; ñí¹ jáun² ca³híe³ tsú² jná¹³
 Jerusalén juú² híen¹ hi³ cuá¹sau²
 hñu³mi³cuú² hi³ ja³ ñí¹con² Dió³².

11 Juú² jáun² jniá³ ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³
 la³jmí¹ jniá³ hnga² Dió³². Joh¹ hi³
 quian³² jniá³ la³jmí¹ jniá³ cá² má³
 quín¹ zín³ chú³² jniá³, quín¹ jaspe, hi³
 jniá³ la³jmí¹ jniá³ cá² má³ quín¹ hu³².

12 Juú² jáun² hu²¹ hñu³ hiah³² jueh³²
 lín³² hi³ ñe¹ lín²¹, cáun² hñu³ hiah³²
 hó³² quia³tún³ ho³hñú¹³ quioh²¹, hi³
 ma³ quin³² ma³ caun³² ho³hñú¹³ né³
 tionh² ma³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³².
 La³ ma³ cáun² ho³hñú¹³ jáun² ná¹tón²¹
 hi³ jmái² ma³ quin³² ma³ cu³ nió³
 tsá² tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² *Israel.

13 Tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú² hó³² hñi³²
 ho³hñú¹³, hñi³² ho³hñú¹³ hó³² tí³ la³
 ñeí³², hñi³² ho³hñú¹³ hó³² jo²¹ tí³ la³
 quián³, hi³ cónh³ siáh³ hñi³² ho³hñú¹³
 hó³² tí³ juí³² ñí¹ tá²tsi²¹ hiú². 14 Jmíh¹
 hiah³² hu²¹ juú² jáun² hu²¹ quia³tún³
 má³ quín¹ hi³ lí³ mí¹zioh²¹ hiah³², ma³
 quin³² ma³ cá² má³ quín¹ jáun² né³

ná¹tón²¹ hi³ jmái² ma³ quin³² ma³
 jan³² *tí³² tsá² quian³² jē¹ *Já¹ziáh²
 míh¹ hí³.

15 Tsá² ca³hléh³ hí³ ñí¹con² jná¹³
 jmí¹ zianh³² cáun² hmá² héih³² hi³
 hu²¹ jñeí³ lí² hi³ lí³ cú¹mí¹niau²¹,
 hi³ chá³² tsú² héih³² juú² jáun² la³
 má²quionh³ ho³hñú¹³ jí³ hiah³² hi³
 hu²¹ juú² ní² siáh³. 16 Juú² jáun²

dá² lí³ rá¹quiún³ cuonh¹ bíh¹, cá²ren²
 bíh¹ tí³ la³ hú³ quionh³ tí³ la³ cuó².
 Ca³chá³ bíh¹ tsú² héih³² juú² jáun²
 cun³quionh³ hmá² héih³² jáun², jáun²
 tí³ tun³ mei²¹ tsi²¹ tun³ nio² hña³láu³
 kilómetros rá¹quiún³ cuonh¹, jí³ tí³
 la³ ñe¹ hná¹ hiah³² ní² siáh³ cá²ren²
 bíh¹ tí³. 17 Ca³chá³ bí¹ siáh³ tsá² hí³
 héih³² tí³ la³ hmíh²¹ hná¹ hiah³², hi³
 jáun² tí³ hña³láu³ tsi²¹ tu³la³quiún³ lí²,
 quí¹ ja³bí¹ la³jmí¹ lí³ héih³² hi³ cha³²
 tsá²mi³cuóun² bíh¹ lí³ héih³² quioh²¹
 tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² uá²jai³².

18 Hná¹ hiah³² jáun² lí³ cun³quionh³
 quín¹ zín³ chú³² jniá³ hi³ téh²³ tsú²
 jaspe, juú² jáun² né³ lí³ siáh³ quionh³
 cú¹mí¹niau²¹ hngó³² la³jmí¹ lí³ hu³²
 hngó³². 19 Jmíh¹ hiah³² hu²¹ juú² jáun²
 ná¹tú¹ ná¹lá¹ cun³quionh³ la³jáh³ dú¹
 ñí¹ quín¹ chú³² jniá³. Quín¹ la³ñí¹
 hi³ hu²¹ jmíh¹ hiah³² jáun² lí³ quín¹
 téh²³ tsú² jaspe, quín¹ ñí¹ má²tun³
 má³ lí³ quín¹ hi³ téh²³ tsú² zafiro,
 quín¹ ñí¹ má²hni³² má³ lí³ quín¹ hi³
 téh²³ tsú² ágata, quín¹ ñí¹ má²quiún³
 má³ lí³ quín¹ esmeralda, 20 quín¹ ñí¹
 má²hñá³ má³ lí³ quín¹ ónice, quín¹
 ñí¹ má²jñeí³ má³ lí³ quín¹ cornalina,
 quín¹ ñí¹ má²quiau³ má³ lí³ quín¹
 crisólito, quín¹ ñí¹ má²jña³ má³ lí³
 quín¹ berilo, quín¹ ñí¹ má²ñu³ má³
 lí³ quín¹ topacio, quín¹ ñí¹ má²quia³
 má³ lí³ quín¹ crisoprassa, quín¹ ñí¹
 má²quia³cáun² má³ lí³ quín¹ jacinto,
 hi³ quín¹ ñí¹ má²quia³tún³ má³ né³
 lí³ quín¹ amatista. 21 Tá¹ quia³tún³
 ho³hñú¹³ jáun² ná¹lí³ cun³quionh³ cá²
 má³ perla; hi³ ja¹ hñú³ quioh²¹ juú²

jáun² né³ lí³ cun³ quionh³ cú¹ mí¹ niau²¹ hngó³² la³ jmí¹ lí³ hu³² hi³ ngá² joh¹ cá² táun² cá² táun².

22 Ti³la³ tiá² hñú³ hien¹ ca³jie³² yáh³ jná¹³ já¹ juú² jáun², quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Tsá² cú² juen² Juo¹³ dí² lín³ hñú³ hien¹ já¹ juú² jáun², la³ má²quionh³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ ní² siáh³. 23 Hi³ jáun² ñí¹ con² juú² jáun² tiú²uú² joh¹ hiú² lí³ hniauh³ yáh³, hi³ sa³jun³ joh¹ zih² lí³ hniauh³, quí¹ joh¹ hi³ quian³² hnga² bíh¹ Dió³² tiéi³ juú² jáun², hi³ Já¹ziáh² míh¹ bíh¹ lín¹³ siáh³ sí² já¹ juú² jáun². 24 La³jín³² bíh¹ tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ má¹jáun², má²lí¹³ ñí³táunh¹ cun³quionh³ joh¹ hi³ cue³² juú² jáun²; hi³ la³jín³² bí¹ siáh³ re²¹, tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ma³quien² juú² jáun² cha³ jmí¹ ma³quien² hmóu³². 25 Hi³ la³jí³² ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú² jáun² né³, cun³ jmí¹líh³ tiá² jna¹³ bíh¹ ta³ jma², quí¹ sa³jun³ uú² lí³ zia³² yáh³ já¹niéi² ñí¹ jáun²; 26 hi³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ma³quien² juú² jáun² cha³ jmí¹ ma³quien² hmóu³², jí³ hi³ hléh³² tsú² siáh³ re² hi³ ca³tin¹ juú² jáun². 27 Hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² jí² tiá² lí¹³ hi³ já¹ juú² jáun², sa³jun³ tsá² jmú² tsau³² hi³ hlah³ hi³ hó³², sa³jun³ tsá² tí¹ jáin² ní² siáh³; jí³²la³ tsá² má²ná¹tón²¹ hí³ hi³ jmáí² ñí¹ sí² hi³ raunh³² jáun² Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹ bíh¹ lí¹³ tónh³² já¹ juú² jáun², la³ cun³ sí² hi³ rá²tiáunh¹ jáun² tsá² hiáuh³ jmáí¹ hi³ lí¹³ zian².

22

1 Jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ Dió³² ca³hie³ jná¹³ siáh³ cáun² jmí² cua³ hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², ca³la³ hi³ rá¹zín³ lín³² la³jmí¹ zín³ hu³². Cua³ jáun² chí¹ñei³² ñí¹ zeh¹ hmá²si¹ quioh²¹ Dió³² jí³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ ní² siáh³, 2 hi³ jáun² rá¹ngi³² ñí¹ lí³ ja¹ hñú³ jueh³². Ma³ quin³² ma³ caun³² jo²¹ cua³ jáun² chí²¹ hmá² jmu²

hi³ lí¹³ zian² tsú², hmá² jáun² hái³² mái³ quia³tún³ jéin³² cú² mii², cu³ jéin³² la³ ma³ quin³² ma³ caun³² zih²; mu²¹ hmá² jáun² jmu² ta²¹ hi³ hin²³ lí³ua³ cáun² hi³ zian² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³. 3 Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ca³chá³ Dió³² ñí¹ hlah³ tiú²uú² lí³ zia³² ñí¹ jáun²; já¹ juú² jáun² bíh¹ tá¹zah¹ hmá²si¹ quioh²¹ Dió³² quionh³ Tsá² lín³ hí³ Já¹ziáh² míh¹, hi³ jáun² *tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ tsú² né³ ma³cu³ ma³háí³². 4 Jíe³ bíh¹ tsú² hó¹ñí¹ Dió³², hi³ chí¹quie¹³ tsú² né³ taun³ siáh³ hi³ jmáí² Dió³². 5 Jáun² ha³ tiú²uú² já¹niéi² lí³ zia³² yáh³, hi³ jáun² tiú²uú² joh¹ sí² lí³ hniauh³ yáh³ quioh²¹ tsú², sa³jun³ joh¹ hiú² lí³ hniauh³, quí¹ hnga² bíh¹ Dió³² Juo¹³ dí² tiéi³ joh¹ quioh²¹ ñí¹ jáun²; hi³ la³jín³² tsá² hí³ né³ zian² la³jmí¹ zian² re²¹ ñí¹ jáun² ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio².

Jmáí¹ hi³ jáunh³ Cristo

6 Tsá² hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá² ñí¹con² jná¹³:

—Jái¹³ lá² dá² hú¹tá¹ jú¹ tson² bíh¹, jái¹³ hi³ cu³tí³ lí³tí³; hi³ jáun² Dió³² Juo¹³ dí², Tsá² chín¹ ñí¹con² jmí²chí³ quioh²¹ tsá² ná¹lín³ *tí³² jē¹ Dió³², hí³ bíh¹ ca³zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ ja³ma³jnia³² ñí¹con² tsá² joh¹ la³jí³² hi³ má²ja³quián³ lí¹³.

7 —iTiá³jui³² lín³² bíh¹ má²jáunh¹³ jná¹³! —ca³juáh³ Jesús. ¡Hénh³ ma³ jmí¹ ren² tsá² haíh²¹ ta²¹ jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ ñí¹ sí² lá²!

8 Hi³ jná¹³ bíh¹ la³², Juan², tsá² ca³nái³² ná¹ jí³ hi³ ca³jie³² ná¹ la³jí³² hi³ ní². Jmí¹ má²lí²nái³² jná¹³ né³, jí³ hi³ má²lí²je³² jná¹³ siáh³, ca³quinh² jná¹³ tí³ rá¹hin³ ta³ ñí¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² ca³hie³ jná¹³ hi³ la³jí³² hi³ jáun², hi³ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ má¹tsú¹ má¹jonh²¹ tsú². 9 Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, ca³zái³ jná¹³ la³ lá²:

—Ha³ lí² jmú² hnú² la³ ní², quí¹ ja³bí¹ jan² tsá² lín³ quian²¹ Dió³² bíh¹

jná¹³ la³jmí¹ lín³ hnú², jì³ la³jín³² jon³ renh² nú² tsá² ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³² ñí¹ hná¹ ní², jì³ la³jín³² tsá² má²tí³² jái¹³ hi³ rá¹tioh³ sí² ní² siáh³. Jáun² hnga² bíh¹ Dió³² hniáuh³² má¹tsú¹ má¹jonh²¹ nú².

10 Jáun² ca³zái³ jná¹³ siáh³ tsá² hí³:

—Ha³ lí² jní² jái¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ sí² ní² ca³tí²¹ hi³ lí¹³ jmí¹ tsú² jmí¹ ja³², quí¹ má²ja³quián³ lí³tí³ bíh¹ la³jí³² hi³ ní².

11 Tá¹la³ jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² zian² cun³quionh³ hi³ tiá² jéih³² Dió³² cuí¹ zian² la³ má²zian² jáun²; ní¹juáh³ tsá² tiá² jin², cuí¹ lín³ tsú² la³ má²lín³ jáun²; hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zian² la³ cun³ tí³² tsí³ Dió³² cuí¹ zian² tsú² la³ má²zian² jáun², ní¹juáh³ tsá² má²cuá¹chan¹ ca³tí²¹ hi³ chu²¹, cuí¹ cuá¹chan¹ tsú² la³ má²cuá¹chan¹ jáun².

12 —Sá¹ní² jē³, cu³tí³ má²jáunh¹³ bíh¹ jná¹³, ca³la³ má²quiáun¹ ná¹ la³ cun³ hi³ lí¹³ hiáuh³ tsáu² ma³ quin³² ma³ jan³² ní¹juáh³ ha³ lánh³ rón³² lí³ tá¹³. 13 Jná¹³ bíh¹ la³² Tsá² lín³ huéh³ la³ñí¹ ca³la³ tí³ huéh³ ñí¹ táuh³, Tsá² ñí¹ ca³lí³liau³ jì³ ca³la³ tí³ ñí¹ táuh³, Tsá² lín³ ná¹ mí¹ziah²¹ jì³ la³ tí³ ñí¹ ca³tú² ca³hián².

14 "Héh³ ma³jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ma³jí² ha¹, quí¹ jáun² lí¹³ cuh³ mái³ hi³ hái³² hmá² cue³² jmáí¹ hi³ lí¹³ zian² tsú², jì³ hi³ jáun² lí¹³ hí³ siáh³ jui³² ho³hñú¹³ hiah³² hu²¹ juú² jáun².

15 Cheih³² jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsá² ná¹lín³ tsái², tsá² lín³ tsá² hláinh¹, tsá² juón¹, tsá² jngih² tsáu², tsá² má²tsú² má²jónh³² dió³² tsá² lán¹, jì³ la³jín³² tsá² jéih³² jú¹ tí¹jái² ní² siáh³.

16 "Jná¹³ la³², Jesús, má²lí²zēin³² ná¹ jan² tsá²cuú² tsá²tán² hi³ cué³² jú¹ tson² ñí¹con² hnú² hi³ ca³tin¹ tsá² má²ná¹lín³ cuáh³². Jná¹³ bíh¹ Tsá² lín³ ná¹ chí² zen² hi³ ca³hion² quioh²¹ hla¹

Dá²vi²¹, la³ cun³ Tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ tsú², hi³ lín³ jná¹³ siáh³ chí¹jmaí²¹ juenh¹³ hi³ hian³² tí³ ca³jniá³².

Cáun² jái¹³ hi³ té²³ tsú² ñí¹ má²ca³táuh³

17 Jáun² né³, Jmí²chí³ Chun¹ quionh³ jì³ tsá² má²nióh³² jái¹³ quionh³ Tsá² lín³ hí³ *Já¹ziáh² míh¹ juáh³:

—iÑa³²!

Hi³ jáun² tsá² náí³² né³ cuí¹ juáh¹³ siáh³:

—iÑa³²!

Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² hí¹quiéin² tsí³, cuí¹ já² tsú²; quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ hính³ jmáí² hi³ jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², jmáí² tiá² hmah²¹ quien² hí¹ cú¹pih²¹, jáun² cuí¹ hính¹³ tsú².

Ñí¹ ca³táuh³ hie³² ha³ lánh³ hniáuh³² jmu³ tsú²

18 Jná¹³ bíh¹ tsá² cué²³ ná¹ jú¹ tson² ñí¹con² tsá² náí³² jái¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ sí² lá², hi³ juah³² jná¹³ la³ lá²: Ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² ná²tsin³ jái¹³ lá², ja³bí¹ Dió³² na³tsin³ uu³mí²tsí³² quioh²¹ tsú², la³ cun³ uu³mí²tsí³² hi³ rá¹juáh³ jáun² hnga² sí² lá². 19 Hi³ lí³ua³ jan² tsá² quin³ siáh³ cá² jon¹ jái¹³ hi³ má²lí²cué³² Dió³² hi³ má²rá¹tioh³ sí² lá², jáun² ja³bí¹ Dió³² quin³ siáh³ jái¹³ ñí¹con² tsú² hi³ jmí¹ lí¹³ cuh³ máí³ hi³ hái³² hmá² jmu² hi³ lí¹³ zian² tsú², hmá² hi³ rá¹hie³² ñí¹ sí² lá², hi³ sa³jun³ lí³ zia³² siáh³ jái¹³ hi³ hí³ tsú² juú² hien¹ hi³ rá¹hie³² ñí¹ sí² lá².

20 Tsá² má²tson² la³jí³² hi³ ní², juáh³ la³ lá²:

—Ján³, tia³jui³² lín³² bíh¹ má²jáunh¹³ jná¹³.

Re² bíh¹ la³ jáun². iÑah³² hniu³² Jesús Tí³² Juo¹³ jnoh¹!

21 Cuí¹ má¹hé¹ má¹mieh² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² la³jín³² hnoh². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³ ní².